

İBRAHİM GÜLŞENÎ DİVANI

Mehmet AVÇIN

(DOKTORA TEZİ)

Eskişehir, 2021

İBRAHİM GÜLŞENÎ DİVANI

Mehmet AVÇIN

T.C.

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

DOKTORA TEZİ

Eskişehir, 2021

T.C.
ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Mehmet AVÇİN tarafından hazırlanan “İbrahim Gülşenî Divanı” başlıklı bu çalışma (21/01/2021) tarihinde Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinin ilgili maddesi uyarınca yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak, Jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan: Prof. Dr. İsmail Hakkı AKSOYAK

Üye: Prof. Dr. Ahmet KARTAL (Danışman)

Üye: Doç. Dr. Melike GÖKCAN

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Halit BİLTEKİN

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Sibel KOCAER

ONAY

...../...../2021

(İmza)

Prof. Dr. Mesut ERŞAN

Enstitü Müdürü

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin/projenin Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi hükümlerine göre hazırlandığını; bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmanın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmanın Eskişehir Osmangazi Üniversitesi tarafından kullanılan bilimsel intihal tespit programıyla taranmasını kabul ettiğimi ve hiçbir şekilde intihal içermediğini beyan ederim. Yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması halinde ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara razı olduğumu bildiririm.

MEHMET AVÇIN

ÖNSÖZ

Çok uzun bir geçmişe sahip olan ve tarih sahnesine çıktıkları günden itibaren kendilerini her alanda etkili bir şekilde göstermiş olan Türkler, İslamiyeti kabul etmeleriyle birlikte yeni bir medeniyetin de kapılarını aralamışlardır. Tarihsel süreç içerisinde bir milleti meydana getiren bazı temel unsurlar vardır. Edebiyat ve din için de milleti oluşturan bu unsurların başlıcalarıdır denilebilir. Türk ulusunun İslamiyetle birlikte oluşturduğu bu yeni edebiyat, Ahmet Yesevî ile birlikte ilk meyvelerini vermeye başlamış ardından da geniş coğrafyalara yayılarak halka İslamî duyuş ve düşünüşü tasavvuf yoluyla benimsetmeye öncülük etmiştir.

Ahmet Yesevî'nin Anadolu'ya ilk gelen dervişlerinin bu coğrafyaya attığı tohumlar zamanla gelişip büyümüş ve pek çok tasavvufî hareketle anlayış bu bölgede kendisine yer bulmuştur. Yunus Emre gibi çağları aşan sesiyle hala insanlığa sevgi ve hoşgörüyü fısıldayan önemli isimleri bünyesinde barındıran Türk tasavvufu bu geniş zaman diliminde Anadolu'nun Türkleşme ve İslamlaşmasında önemli tesirleri olan pek çok mutasavvıfı yetiştirmiştir.

Türk kültür ve tasavvuf tarihinin dikkat çeken isimlerinden olan, yaşadığı dönemde hoşgörü anlayışı ve etkili fikirleri nedeniyle etrafında geniş bir halka oluşturmuş olan İbrahim Gülşenî de tasavvuf dünyamızdaki önemli simalardandır. Bu çalışmamızda her ne kadar tarihsel olarak çok etkili bir isim olsa da hâlâ Türkçe şiirleri tam olarak yayınlanmamış olan İbrahim Gülşenî'nin Türkçe Divanı'nı bir bütün olarak araştırmacı ve okuyuculara sunmaya çalıştık. Yaptığımız bu çalışmanın İbrahim Gülşenî ve Gülşenîlik alanında yapılacak olan çalışmalara ciddi katkısı olacağını düşünmekteyiz.

Bu doktora tez çalışmasında, eserin geniş hacmi itibariyle kusur ve eksiklerimizin olması da muhtemeldir. Ancak bu söz konusu kusur ve eksiklere bakılırken tamamen Türk milletine ve kültürüne hizmet etme gayemizin de göz önünde bulundurulmasını istirham ederiz. Tez çalışması boyunca, benden yardımlarını esirgemeyen danışman hocam Prof. Dr. Ahmet KARTAL'a ve çalışmamın manevi yükünü benimle taşıyan eşime ve oğluma teşekkürü bir borç bilirim.

ÖZET

İBRAHİM GÜLŞENÎ DİVANI

AVÇIN, Mehmet

Doktora – 2021

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Ahmet KARTAL

İbrahim Gülşenî, edebiyatımızdaki önemli mutasavvıf şairlerdendir. Mensup olduğu gelenek içerisinde pek çok eser kaleme almıştır. Genelde sanat kaygısından uzak ve ilgili tasavvuf öğretilerini mürit ve okuyucularına öğretme amacıyla oluşturulan bu eserler hacimsel olarak da oldukça geniştir. İbrahim Gülşenî'nin öncüsü olduğu Gülşenîlik tarikatı de Türk kültür ve tasavvuf tarihi açısından önem arz etmektedir. Yaşadığı dönemde geniş hoşgörüsü sebebiyle etrafında pek çok takipçi kazanmış olan İbrahim Gülşenî bu yönüyle siyasi otoritenin de dikkatini çekmiş ve kendisiyle ilgili bazı kesimlerce oluşturulan olumsuz algıyı da bizzat Mısır'dan İstanbul'a gelerek kendisi düzeltmek durumunda kalmıştır. Şiirlerinde önemli bir düzeyde kendisini hissettiren Yunus Emre ve Seyyid Nesimî etkisi ondaki din anlayışı ve insan sevgisini anlama açısından dikkate değerdir. İbrahim Gülşenî, her ne kadar tasavvufî yönü ağır basan didaktik nitelikli şiirler kaleme almış olsa da şiirdeki ahenge dair unsurları göz ardı etmemiş ve bu ahenk unsurlarını ustalıkla kullanmayı bilmiştir. Gülşenîlik bağlamında pek çok takipçisi olan İbrahim Gülşenî'nin şiir alanında da ölümünden sonra Anadolu ve Balkanlar coğrafyasında birçok takipçisi olmuştur. Üstelik bu takipçiler arasında Usûlî gibi döneminin tanınmış şairleri de bulunmaktadır.

Çalışmamızın konusunu oluşturan İbrahim Gülşenî'nin Türkçe Divanı, Türk tasavvuf tarihinde önemli bir figür olan İbrahim Gülşenî'yi ve tarikatı olan Gülşenîliği anlama noktasında ciddi önem arz etmektedir. Nitekim Gülşenîlikle ilgili literatürde bu tarikatın belli dönemlerde geniş hoşgörü anlayışlarının yanlış anlaşılması nedeniyle batınî bir tarikat gibi muamele gördüğü belirtilmektedir. İbrahim Gülşenî'nin Türkçe Divanı üzerinden bu hususla ilgili bir okuma yapıldığında ehl-i sünnet inancından herhangi bir sapmanın olmadığı

görülebcektir. Bu eser üzerinde bugüne kadar geniş hacmi sebebiyle bütünsellik özelliği taşıyan herhangi bir çalışma yapılmamıştır. Yapılan çalışmalardaysa az sayıdaki şiir ele alınmış eserin dil özellikleri ve tasavvufi muhtevası üzerinde durulmuştur. Bu yönüyle çalışmamız alanında ilk olma özelliği taşımaktadır. Eserin farklı kütüphanelerde bulunan en hacimli, dönemin dil özelliklerini yansıtan ve tertipli üç nüshası tespit edilmiş, bu nüshaların temininden sonra transkripsiyonları yapılarak edisyon kritikli metin oluşturulmuştur. Netice olarak bugüne kadar hiçbir yerde yayınlanmamış olan bin yüz adede yakın şiir gün yüzüne çıkarılarak araştırmacılara ve okuyuculara sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: İbrahim Gülşenî, Gülşenîlik, Tasavvuf, Divan.

ABSTRACT

DİVAN OF İBRAHİM GÜLŞENÎ

AVÇİN, Mehmet

Phd. Dissertation – 2021

Department of Turkish Language and Literature

Supervisor: Prof. Dr. Ahmet KARTAL

İbrahim Gülşenî is one of the most important Sufî poets in our literature. He has written many works in which the tradition he belongs to. These works, which were generally created to teach the disciples and readers of the related Sufism teachings and are far from artistic concerns, are also quite large in volume. The Gülşenî sect which founded by İbrahim Gülşenî, is also important in terms of Turkish culture and the history of Sufism. İbrahim Gülşenî, who gained many followers around him thanks to his wide tolerance during his lifetime, also attracted the attention of the political authority in this respect and had to come to Istanbul from Egypt to correct the negative perception created by some groups about him. The influence of Yunus Emre and Seyyid Nesimî, who made himself felt at an important level in his poems, is remarkable in terms of understanding his understanding of religion and human love. Even though İbrahim Gülşenî wrote didactic poems with a predominant Sufî aspect, he did not ignore the elements of harmony in poetry and was able to use these harmony elements skillfully. İbrahim Gülşenî, who had many followers in the context of Gülşenî, had many followers in the field of poetry in Anatolia and the Balkans even after his death. furthermore, there are well-known poets of their period such as Usulî among these followers.

The Turkish Divan of İbrahim Gülşenî, which is the subject of our study, is one of the great importance in understanding İbrahim Gülşenî, an important figure in the history of Turkish Sufism, and his sect, Gülşenî. Indeed, in the literature about Gülşenî, it is stated that this sect was treated like an esoteric due to the misunderstanding of the wide understanding of tolerance in certain periods. It will be seen that there is no deviation from the belief of followers of sunnah when reading is made on the Turkish Divan of İbrahim Gülşenî. No work

has been carried out on this work to this day, which has the characteristic of integrity due to its wide scope. A small number of poems were handled in the studies and language features were emphasized. In this respect, our study is the first in its field. The most comprehensive three copies of the work in different libraries, reflecting the linguistic features of the period, were determined, and the critical edition text was created by transcribing these copies. In conclusion about a thousand hundred poems that have not been published anywhere to date have been unearthed and presented to researchers and readers.

Key Words: Ibrahim Gulşeni, Gulshani Order, Mysticism, Divan.

KISALTMALAR

- AE** : Ali Emirî nüshası.
a.g.e. : Adı geçen eser.
C. : Cilt.
çev. : Çeviren.
Haz. : Hazırlayan.
İÜ : İstanbul Üniversitesi nüshası
S. : Sayı.
s. : Sayfa
ss. : Sayfa sayısı
ŞR : Şevket Rado nüshası.
ter. : Tercüme eden.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	v
KISALTMALAR.....	vii
GİRİŞ.....	1

1. BÖLÜM

İBRAHİM GÜLŞENÎ

1.1. İbrahim Gülşenî'nin Hayatı.....	1
1.1.1. İbrahim Gülşenî'nin Edebî Kişiliği ve Görüşleri.....	14
1.1.2. İbrahim Gülşenî'nin Eserleri.....	22
1.1.3. Gülşenî Tarikatı Hakkında.....	24
1.1.4. İbrahim Gülşenî Hakkında Kaynak ve Araştırmalar.....	33

2. BÖLÜM

İBRAHİM GÜLŞENÎ DİVANI DİL VE ÜSLUP HUSUSİYETLERİ

2.1. İbrahim Gülşenî Divanı Dil ve Üslup Hususiyetleri.....	36
---	----

3. BÖLÜM

İBRAHİM GÜLŞENÎ DİVANI'NIN TENKİTLİ METNİ

3.1. Metin Tespitiyle İlgili Hususlar.....	53
3.1.1. Nüsha Tavsifleri.....	53
3.1.2. Nüsha Şecereleleri.....	56
3.2. Metnin İmlâsı Üzerine.....	58

3.2.1. Metin Tertibiyle İlgili Hususlar ve İşaretler Sistemi	58
3.2.2. Nüsha Farklılıklarının Gösterilmesi ve İmlâyla İlgili Hususlar.....	59

4. BÖLÜM

METİN

SONUÇ	1402
KAYNAKÇA	1404

GİRİŞ

İslamiyetin mistik ve daha ziyade kişinin şahsî tekâmülüne yönelmiş olan yönüne tasavvuf ismi verilmiştir. İslam'ın mistik yorumu olan tasavvuf, İlâhî meselelerden gündelik uğraşlara kadar her bilgiyi kendi bakış açısıyla değerlendirip yorumlar. Nefsi terbiye edip ruhu arındırarak mutlak varlığa erişmeyi hedefler. İnsanın, benliğinin baskısı ve ağırlığından kurtularak, keşfettiği yaratıcısının ahlakını benimseyerek insan-ı kâmil sıfatını kazanmasını amaçlar. Tasavvufî duyuş ve görüş sistemi içinde kesrette vahdeti (çoklukta birliği) görmeyi ve hakikate ulaşmayı hedefleyen sâlik, seyr ü sülûk adı verilen manevi yolculuk aşamaları ile duygu, düşünce, hal ve davranışlarını kontrol altında tutarak manen şekillenmeye, nefsini arındırmaya ve kemal noktasına yükselmeye gayret gösterir (Akarpınar, 2004: 5). İlgili literatüre bakıldığında tasavvuf hareketlerinin temeli Hz. Peygamber dönemine kadar dayandırılabilir. Bu tasavvufî düşünceler Hicretin VI. asrından sonra ise artık tarikatler bağlamında devam ettirilmiştir ve bazı yansımaları da günümüze kadar gelmiştir. Farklı tarihlerde, farklı toplumlarda ve yine farklı sosyolojik hadiselerden sonra pek çok tasavvufî hareket ve tarikat meydana çıkmıştır. Bu tarikatlar arasında Gülşenîlik tarikatı önemli bir yer tutmaktadır.

Osmanlı kültür ve sanatının gelişip serptiği mekanlar arasında tekke ve âsitânelerin önemli yeri ve işlevi vardır. Tezkirelerdeki veriler doğrultusunda Osmanlı şairlerinin tekke-tasavvuf ilişkilerine bakıldığında ilk sırayı Mevlevîlerin, ikinci sırayı Halvetîlerin, üçüncü sırayı Nakşîlerin ve dördüncü sırayı ise Halvetîliğin bir kolu olan Gülşenîlerin aldığı görülür (İsen 2010: 183-192). Halvetiyye tarikatının ikinci kurucusu (Pîr-i Sâni) kabul edilen Seyyid Yahya Şirvanî'nin (ö. 808/1464) en meşhur mürîdi Aydınlı Dede Ömer Ruşenî'dir (ö. 892/1487). Dede Ömer'den feyz alan dervişlerin en meşhuru ise Diyarbakırlı İbrahim Gülşenî'dir (ö. 940/1533).

Türk tasavvuf tarihi için oldukça dikkate değer bir isim olan İbrahim Gülşenî'nin yaşamı hakkındaki bilgiler daha çok menâkıbnâmesinde geçmekte ve nesebinin de Oğuz Ata'ya kadar uzandığı görülmektedir. Atâi, *Şakayık Zeyli*'nde İbrahim Gülşenî'nin 1426 yılı dolaylarında doğduğunu kaydetmektedir. Menâkıbın sonunda ise 1533'te 114 yaşlarında vefat ettiği kaydedilir. Babası Şeyh Muhammet el-Âmidî ise o, henüz iki yaşlarında vefat eder.

İbrahim Gülşenî, amcası Seyyid Ali'nin himayesinde büyür ve ilk tahsiline onun yanında başlar. Daha sonra ise ilim öğrenmek için Tebriz'e gider. Orada bütün İslamî ilimleri

öğrenen Gülşenî, kısa bir süre içinde dönemin hükümdarı olan Uzun Hasan'ın güven ve iltifatını kazanır. Yine bu sırada Aydınlı Dede Ömer Ruşenî'den hilafet alarak bu tarikatı yaymaya başlar (Güzel, 2006: 426).

İbrahim Gülşenî ile ilgili en detaylı bilgileri veren eser Muhyî'nin *Menâkıb-ı İbrahim-i Gülşenî*'sidir. Bu eser Gülşenî'nin oğlu, Muhyî'nin de şeyhi olan Ahmed Hayâlî'nin isteği üzerine kaleme alınmıştır. Her ne kadar menkabe türünde olsa da kronolojik tarihi anlama açısından da Gülşenîlikle ilgili önemli bir kaynaktır.

İbrahim Gülşenî'nin öğrenim durumu hakkında kaynaklarda bilgi yoktur. Abdülvehhâb eş-Şa'rânî onunla birçok defa görüştüğünü, kendisini beğendiğini, fakat dili tutuk bir ümmî olduğunu, maksadını fasih olarak anlatamadığını söyler. Ancak oldukça geniş hacimli Arapça, Farsça ve Türkçe manzum eserleri Şa'rânî'nin bu sözlerinin doğru olmadığını göstermektedir. Nitekim Muhyî, onun aynı anda üç ayrı kâtibe üç dilde irticâlen şiir yazdığını kaydeder (Azamat, 2000: 303).

İlgili kaynakların neredeyse bütününde İbrâhim Gülşenî'nin önemli bir mutasavvıf olduğu kadar edebî yönünün de ehemmiyetli olduğu dile getirilmiştir. Öyle ki Türkçe, Farsça ve Arapça eserler veren İbrâhim Gülşenî, velûd bir şair olarak söz konusu üç dilde divan oluşturacak düzeyde şiirler söylemiştir. Divanlarının dışında tasavvuf içerikli manzum eserler de kaleme alan İbrâhim Gülşenî, özellikle Mevlânâ'nın Mesnevisine nazire olarak kaleme aldığı Ma'nevî adlı Farsça mesnevisi ile Türkçe şiirleri onun Türk tasavvuf edebiyatı içinde haklı bir şöhret kazanmasına vesile olmuştur (Çalka, 2017: 119).

Dede Ömer Rüşenî gibi Akkoyunlu sarayından yakın ilgi gören İbrâhim Gülşenî, Sultan Yakup tarafından büyük değer görmüş ve askerinin maneviyatını yükseltmek için bazı savaşlara dahil edilmiştir. Bu yakınlığın oluşmasında, Uzun Hasan'ın oğlu Yakup için İbrâhim Gülşenî'nin hoca olarak tavsiye ettiği Kadı İsa'nın da rolü olmuştur (Azamat, 2000: 303).

Safevîler ile Akkoyunlular arasındaki mücadelelerde Şah İsmail, Akkoyunlu Elvend Bey'i mağlup ederek Tebriz'e girince (907/1502) Gülşenî, ailesiyle birlikte Diyarbakır'a dönmüş; orada *Manevî* adlı eserini yazmaya başlamıştır. Safevîlerin bölgedeki etkinlikleri artınca yine yer değiştirmek zorunda kalan İbrahim Gülşenî, Diyarbakır'dan Maraş'a, daha sonra Kudüs'e, Kudüs'te erbain çıkardıktan sonra da Kahire'ye gitmiştir. Dede Ömer

Ruşenî'nin Mısır'a yerleşen halifesi Timurtaş vasıtasıyla Memluk sultanı Kansu Gavri'ye takdim edilen İbrahim Gülşenî, sultanın yakın ilgisini görmüştür. Yavuz Sultan Selim Mısır'ı fethedince Gülşenî'ye ilgisiz kalamamış ve dergâhını inşa etmesi için ona arazi tahsisinde bulunmuştur. Kahire'deki Gülşenî Tekkesi, bilhassa 16. ve 17. yüzyılda Osmanlı coğrafyasından pek çok insanın akınına uğramıştır. Gülşenîlerin zaman zaman takibata uğraması ve Kanunî döneminde İbrahim Gülşenî'nin İstanbul'a çağrılmasında İbn Arabî'nin görüşleri doğrultusundaki yorumlarının yanı sıra insanlar tarafından gördüğü bu olağanüstü ilginin de payı vardır. Hayatının hemen her evresinde hanedan mensuplarıyla, siyasetle içli dışlı olduğu bilinen İbrahim Gülşenî'nin Kahire'de artan nüfuzu Osmanlı merkezî yönetimini kaygılandırmış, saltanat iddiasında bulunduğu söylentileri üzerine İstanbul'a çağrılmıştır. Ancak Gülşenî'ye ilişkin iddiaların dayanaktan yoksun olduğu anlaşılınca Kanûnî'nin de saygısına mazhar olmuş ve rahatsız olan gözleri tedavi ettirilmiştir. İstanbul'da kalması için Kanûnî'nin yaptığı teklifi, yaşlandığını ileri sürerek reddeden İbrahim Gülşenî, Mısır'a dönmüş ve 1534'te orada vefat etmiştir. İbrahim Gülşenî, adına inşa edilen külliye'deki türbede medfundur (Macit, 2015: 194).

İbrahim Gülşenî'nin edebî kişiliğinin oluşmasında en önemli yeri olan şahsiyet Dede Ömer Rûşenî'dir. Onunla tanışmasıyla İbrahim Gülşenî'nin hayatında çok önemli değişiklikler meydana gelmiştir. Bu yönüyle Dede Ömer Rûşenî, Mevlana'nın hayatında önemli değişikliğe vesile olan Şems-i Tebrizî'ye benzetilmiştir. Öyle ki Mevlana'nın şiirlerinin mahlas beytinde Şems-i Tebrizî'yi anması gibi İbrahim Gülşenî de gazellerinin makta beyitlerinde kendi mahlasıyla birlikte Dede Ömer Rûşenî'yi anmıştır. Dede Ömer Rûşenî'nin irşadiyle tasavvuf yoluna giren İbrahim Gülşenî, bu intisaptan sonra şiirlerinde kullandığı "Heybetî" mahlasını bırakıp "Gülşenî" mahlasını kullanmıştır. Arapça şiirlerinde ise isminin çağrışımıyla "Halîlî" mahlasını tercih etmiştir (Macit, 2015: 195).

İbrahim Gülşenî'nin şiirlerinde yalnızca Mevlana ve Aydınli Dede Ömer Rûşenî'nin etkisi yoktur. Hayatının belli bir döneminde kendisinin sıkıntılar çekmesine neden olan hoşgörü anlayışına da binaen onun şiirlerinde Yunus Emre ve Nesîmî tesirleri de oldukça açıktır. Özellikle birçok şiirine nazireler yazdığı Seyyid Nesîmî'den Hurûfliği de öğrenmiş, bu tarz mecaz ve sembolleri çok fazla olmasa da kendi şiirlerine yansıtmıştır. İbrahim Gülşenî'nin etkilendiği bu isimlerin yanında hâliyle İbrahim Gülşenî'den de etkilenen pek çok şair olmuştur. Ölümünden sonra İbrahim Gülşenî, Anadolu ve Balkanlar coğrafyasında pek çok kişiyi tasavvufî ve edebî yönden etkilemiştir.

1. BÖLÜM

İBRAHİM GÜLŞENİ

1.1. İbrahim Gülşenî'nin Hayatı

İbrahim Gülşenî'nin hayatından ilk bahseden çağdaşı olan Abdülvehhab Şa'rânî (973/1563)'dir. Ancak İbrahim Gülşenî hakkında bilgi veren en önemli ve en geniş kaynak şüphesiz Muhyî (1015/1606)'nin "*Menâkıb-ı İbrahim Gülşenî*"sidir. Bu eser İbrahim Gülşenî'nin oğlu, Muhyî'nin şeyhi Ahmed Hayalî'nin isteği üzerine yazılmıştır (Konur, 2000: 88).

Babası, Şeyh Muhammed el-Âmidî'dir. Mantık, fıkıh alimi olduğundan bahsedilmektedir. Dedesi, İbrahim'dir. Müridlerin terbiyesi için birçok tasavvufi eseri bulunmaktadır. Annesi Hediyeullah'tır. İbadetine düşkün bir hanım olduğu bilinmektedir. Annesinin babası, Molla Şerafettin'dir. Antep'te müderristir (Yazıcı, 1951).

Nerede doğduğu konusunda iki farklı rivayet bulunmaktadır. Bir rivayete göre Diyarbakır, bir başka rivayete göre ise bugün Azerbaycan sınırları içerisinde bulunan Berda'dır. Babasının türbesi Diyarbakır'da olduğu için İbrahim Gülşenî'nin orada doğduğu kuvvetle muhtemel kabul edilmektedir (Konur, 1998: 102).

İbrahim Gülşenî'nin nerede doğduğu kadar hangi tarihte doğduğu konusu da tartışmalıdır. Muhyî, onun 940'ta (1534) vefat ettiğinde 114 yaşında olduğunu söyler. Bu durumda 826'da (1423) doğmuş olmalıdır. Yine Muhyî'nin verdiği bilgiye göre babası Muhammed Âmidî, Akkoyunlu Sultanı Hamza dönemine (1434-1444) yetişmiş ve İbrahim Gülşenî iki yaşında iken ölmüştür. Buna göre onun en erken 836'da (1433) doğmuş olması gerekir. Muhyî başka bir yerde İbrahim Gülşenî'nin on beş yaşında iken Tebriz'e gittiğini, orada Uzun Hasan'ın kazaskeri Molla Hasan ile görüştüğünü ve Molla Hasan'ın bazı görevlerini kendisine devrettiğini kaydeder. Ancak onun bu sırada on beş yaşın çok üzerinde bulunması gerekir. Zira bir kazaskerin, görevlerinin bir bölümünü bu yaştaki bir çocuğa bırakması mümkün değildir. Uzun Hasan'ın Tebriz'i alışı ve başşehir yapışı 873 (1468) yılına rastlar ki önceki ihtimaller göz önüne alındığında İbrahim Gülşenî bu

tarihte otuz sekiz-kırk yaşlarında olmalıdır. Nev'îzâde Atâî ise onun 830 (1427) yılı civarında doğduğunu kaydeder (Azamat, 2000: 301). Şeyhin uzun ömür sürmesi dışında hangi tarihte doğduğu hususunda kesin bir tercih yapmak mümkün olmamaktadır. Küçük yaşta babasını kaybetmiş ve amcası Seydi Ali' nin yanında yetişmiştir. Küçük yaşta yetim kalması hiçbir şekilde gelişimini olumsuz etkilememiştir (Yazıcı, 1982: 20).

Küçük yaşta kendi başına Kur'an'ı hatmetmiş, oyun ve eğlencelere katılmayıp, ibadetle meşgul olmuştur. İlim öğrenmek amacıyla Maveraünnehir'e gitmeye karar vermiş, yaşının küçük olması amcasını tedirgin etmiş, onu vazgeçirmeye çalışsa da başarılı olamamıştır. Tebriz'e geldiğinde, Molla Hasan ile karşılaşmıştır ve Tebriz'de kalmaya ikna olmuştur. Molla Hasan, İbrahim Gülşenî'yi manevi evlat edinmiştir. Tebriz'de ise medrese eğitimi görmüştür. Bu yüzden kendisi de öğreniminden sonra Molla İbrahim olarak tanınmaya başlanmıştır (Yazıcı, 1982: 20).

İbrahim Gülşenî, Uzun Hasan'ın etrafında olması, saray ve çevresinde çalışmasından ötürü belli bir servet edinmiştir. Muhyî'nin bahsettiğine göre ise, kendi geçimi dışında, amcasına da para göndermektedir (Uzun, 1994: 81). Fakat İbrahim Ethem, Gazalî, Üftade gibi tasavvuf büyüklerinin yaşadıklarına benzer bir şekilde, İbrahim Gülşenî de bütün servetini tasavvuf yolunda feda etmiştir.

Dönemin önemli hükümdarlarından olan Uzun Hasan'ın Dede Ömer Ruşenî'ye karşı bir muhabbet hasıl olmuştur. Bu yüzden de onu Tebriz'e davet amaçlı Molla İbrahim'i göndermiştir. İbrahim Gülşenî, Dede Ömer Ruşenî'den çok etkilenmiş ve yanında kaldığı kısa süre içerisinde onun bilgisinden istifade etmeye başlamıştır.

Fakat Dede Ömer Ruşenî, Tebriz'e gitmek için hava şartlarının uygun olmadığını kendisine belirtmiştir. Bu cevabı iletme amacıyla, İbrahim Gülşenî tekrar yola koyulmuştur. Bu süreçte de İbrahim Gülşenî büyük bir arayış dönemindedir ve kendisini de ibadetle zikre vermiştir. Bu arayış dönemi, Dede Ömer'in Tebriz'e teşrifinden sonra da ne yazık ki devam etmiştir. Bu arayışlarının devam etmesi, kararsızlığın altında onu önemli şekilde rahatsız etmeye başlamıştır. Hatta bir defasında elinde şarap şişesiyle halk arasına karışmış, sarhoş gibi

yalpalamış ve altında ezildiği bu yükten kurtulmaya çalışmıştır. Yalnızca bununla da kalmayıp, tacını çıkarıp koyun postu giymiş bunu gören Dede Ömer ise kendi tacını İbrahim'e, Onun başındaki koyun postunu da kendi başına almıştır (Kılıç, 2004: 213).

Ölümünden az bir süre önce Dede Ömer Ruşenî, İbrahim Gülşenî'yi halifesi ilan etmiştir. Bir gün Dede Ömer, ziyaretçisinin gelmeyişinden yakınırken, Molla İbrahim'in isteğiyle oğlu Muhammed, Dede Ömer'in kapısını çalar. Elinde ise helva bir seccade bulunmaktadır. Durumdan bir hayli memnun olan Dede Ömer ise daha güzel bir seccadeyle karşılık verir. Yine rivayete göre bir gün müridlerini toplayan Dede Ömer, İbrahim Gülşenî'yi tarikatın başına şeyh olarak geçirdiğini duyurmuştur. Bundan birkaç gün sonra da Dede Ömer vefat etmiştir (Kara, 1990: 256). İbrahim Gülşenî ise Dede Ömer'in her emrine uymuş ve görevini layıkıyla icra etmiştir. Fakat bazı halifeler şeyhliği kabul etmemişler ve karşı çıkmışlardır. Sonuçta ise kısa sürede yok olup gitmişlerdir (Sinsoysal, 2017: 5).

Uzun Hasan'ın vefatından sonra yerine oğlu Halil geçmiştir. Fakat Halil çok tedbirsiz davrandığı için Uzun Hasan'ın diğer oğlu Yakub Bey, kardeşi Halil'i öldürerek yerine geçmiştir. İbrahim Gülşenî, Sultan Halil yerine Yakub Bey'in geçmesini daha uygun görmüştür. Çünkü Halil'in tutumları, İbrahim Gülşenî'nin de hoşuna gitmemekteydi. Dolaylı olarak da Yakub'un yetişmesine katkı sağlamıştır. Uzun Hasan zamanında oğlu Yakub için bir hoca aradığında, İbrahim Gülşenî'nin önerdiği Kadı İsa'nın ilerde kazasker olması durumu onun zaten fazlasıyla olan itibarını daha da artırmıştır. Kadı İsa'nın kazasker olmasına karşı çıkanlar soluğu İbrahim Gülşenî'nin yanında almışlardır ve o da onları ikna ederek, Kadı İsa'nın Türkçe öğrenmesi için katip edinmesini tavsiye etmiştir. Fakat yine ilerleyen zamanlarda, hakkıyla görevini yapmadığı gerekçesiyle Gülşenî'ye şikayetler gelince, ibadetin ve adaletin öneminden bahsedip, tavsiyeler vermiş ve tekrar görev başına dönmesini sağlamıştır (Konur, 2000: 111).

Sultan Yakub, veba sonucunda genç yaşta vefat etmiştir. Bu durum Akkoyunlu devleti arasında taht kavgalarına sebebiyet vermiştir. Yerine ise Baysungur geçirilmiştir. Fakat ülkede hükümdar seçiminden ötürü karışıklıklar baş göstermiştir. İbrahim Gülşenî'nin ise hem Sultan Yakub hem de Kadı İsa ile olan

samimiyeti, her iki zatın da ölümünden sonra kendisini sıkıntıya sokmuştur. Molla Can kazaskerlik makamında, İbrahim Gülşenî'ye kendisine yardımcılık teklifi sunmuş fakat kabul edilmeyince, itaatsizlik suçundan gözaltına alınmıştır. Neyse ki araya başka âlimlerin girmesiyle bu durum uzun sürmemiştir. Bu durumdan başka, Sultan Yakub'un vefat etmesinden sonra ise Şeyh'in eşyalarının bir kısmı yakılırken bir kısmı da mühürlenmiştir. Eşi ise açık bir pencereden gizlice eşyaları alıp başka bir yere nakletmiştir (Yazıcı, 1982: 210).

Sufî Halil' in zulmeden yönetimi altı ay kadar sürmüş ve sonunda katledilmiştir. Onun yerine geçen Süleyman Biçen de ondan geri kalır bir kimse değildir. Molla Can da bu zulümden nasibini almıştır. Kendisi de parçalanarak öldürülmüştür. Süleyman Bey'in zulümleri karşısında halk bıkmış ve Uzun Hasan'ın torunu Rüstem Mirza' yı hükümdar ilan etmişlerdir (Pakalın, 1993:143-144).

900/1495 yılında İbrahim Gülşenî ve yanındaki müridleri Hacca gitmişlerdir. Gülşenî, Hz. Hüseyin, Ravza-yı İmam Ali ve Hz. Nuh makamlarını ziyaret etmiştir. "Rahbe" denilen yere gelinmiş fakat tüm su gölcükleri kurumuş vaziyetteyken birden bastıran yağmur imdada yetişmiştir. Yolculuk esnasında Abdülvehhab ve adamlarının sergiledikleri tavırlar karşısında İbrahim Gülşenî harekete geçmiş ve tüm bu olumsuz tavırlara mani olmuş, Hac ibadetini tamamen tekbir ve tevhidle geçirmiştir. Dünya kelamı konuşmamış, kendisini ibadetle meşgul etmiştir. İbrahim Gülşenî, yalnızca dini vazifeyi yerine getirmek için değil, manen de kemale ermek için hac görevini icra etmiştir (Konur, 1998: 115).

Kızılbaş tehlikesini farkedene İbrahim Gülşenî, kendisine tabi olanlara göç emreder. Ancak yakınları sabretmekte ısrar edip göçe engel olurlar. Yine de o, tehlikeye karşı uyarılarda bulunur (Uzunçarşılı, 1984: 196-197). Gülşenî'nin haberi olmadan hanımlar ise, Bayındır Beyleri'nin eşyalarını emanet olarak alıkoymuşlardır. Müfettişler görevlendirilip evler aranacağı sırada Gülşenî'nin evine girilmesine engel olur halk. Gülşenî geldikten sonra aransın diye ertelenmişken, bu esnada o, kendi yerine Muslihuddin Halife'yi göndermiştir ve kendisine sorulan eşyalar üzerine, evinde kimsenin eşyasının olmadığını belirtmiştir çünkü kendi evi de Erzincan'dadır. Bu esnada Tebriz'de taun çıkmıştır ve halk ısrarla İbrahim Gülşenî'den göç için fetva istemektedir ki o da fetvayı verir. Göç başlar hatta

Gülşenî ve ailesi de şehri terketmişlerdir. Şehirde bulunan kızılbaş grubu ise evleri soyarlar. Onun eve bıraktığı hizmetkar bile hırsızlarla işbirliği içerisinde Gülşenî'nin mallarını çalmışlardır. Sonunda, kontrol için gönderdiği mutemedden durumu öğrenir ve duruma el koyarak düzeltir (Sümer, 1976: 22-23).

Tebriz' de Sultan Elvend galip gelmiştir. Bu durum karşısında istediği gibi bir hayat yaşayamayacağını anlayan İbrahim Gülşenî, Tebriz'den göçmeye karar vermiştir. Yola çıkacağı esnada ise Şah'ın müfettişi tarafından Bayındır taifesinin mallarını saklamak gerekmesiyle tutuklanmıştır. Yaralı Abdal, onu işkence amacıyla teslim etmiştir. Ancak Muhammed, Şeyh'in kim olduğunu öğrenince işkence etmek yerine çok iyi muamelelerde bulunmuştur.

Karamanoğlundan Karakurd, Gülşenî'yi işkence yerine iyi durumda görünce başında bulunan görevliye kızmıştır. Hasan Can isimdeki o muhassıl Gülşenî'nin kaçması için yardımlarda bulunmuş, Muhammed de bu duruma göz yumduğu için işkenceye maruz kalmıştır. Bu kaçma işlemi kırk gün kadar sürmüş ve tam yakalanacakken hep birilerinin yardımıyla kurtulmuştur. Nihayet Diyarbakır' a giden bir kafiyle yola çıkar. Yolda onu yakalamak için karşısına çıkan kimselere şaşkıncu cevaplar verir ve yoluna devam eder.

Nihayet İbrahim Gülşenî, Hasankeyf'e gelmiştir. Burada halk tarafından ziyadesiyle itibar görmüştür. Yine buradan da Mısır'a gitme kararı almıştır (Yınanç, 1997: 622).

İbrahim Gülşenî'nin bütün hayatı gibi vefatı da hafızalarda yer eden bir hadise olmuştur. 940/1534 yılında Mısır'da bir taun ortaya çıkmıştır ve neredeyse herkes ölümü bekler durumunda endişe halinde yaşamaktadır. Ramazan ayının sekizinci gününü, İbrahim Gülşenî sabaha kadar Kur'an okuyarak, ibadet ederek geçirmiştir. Sürekli ibadetle, zikirle meşgul olmuştur. Öleceği esnada "Allah, Allah" ve ardından "Hû" diyerek ruhunu teslim etmiştir. Kaynaklara göre vefat ettiğinde 114 yaşındadır. Vefat tarihi ise 24 Nisan 1534'tür. Şam'da cenaze namazı kılınmıştır (Yazıcı, 1982: 449-450)

Muhyî'nin naklettiğine göre, İbrahim Gülşenî'nin Mısır'daki tekkesi şimdiki kubbe yüksekliğindedir. Tekkenin sol tarafında merdivenler bulunmaktadır ve bu merdivenler giriş kapısına ulaşmaktadır. Giriş kapısı iki kanatlı olmakla birlikte, sol

tarafında meşid bulunmaktadır. Sağ kanattan içeri geçildiğinde ise taş döşeli orta alana geçilmektedir. Bu alanın ortasında da türbe bulunmaktadır (Konur, 1998: 137).

İbrahim Gülşeni'nin menkabevi hayatına bakılacak olursa, tasavvuf ve kültür tarihimize açısından önemli bir yere sahip olan Mevlana Celaleddin Rumî, bir beytinde Ruşeni ve Gülşeni kelimelerine birlikte yer vermiş, üç yüz sene önceden İbrahim Gülşeni'nin gelişini bu şekilde müjdelemiştir. Bu rivayeti nakleden Muhyî ardından, bu olayın imkanını hadîs, âyet ve bir takım rivayetlerle delillendirerek ispat etmek istemiştir. Aynı rivayeti Abdülbaki Gölpınarlı, “*Mevlana'dan Sonra Mevlevîlik*” isimli eserinde menkabe boyutu dışına çıkartarak, doğruluk ve yanlışlık yönünden ele almış, bu durumun gerçek olamayacağı üzerinde durmuştur (Yazıcı, 1982: 8-9).

Nesebine bakıldığında İbrahim Gülşeni'nin “Molla Hacı İbrahim”, “Molla Şeyh Muhammed”, “Ay Doğmuş”, “Şeyh Şihabüddin”, “Gün Doğmuş”, “Kutlu Doğmuş” senediyle yedi soydan Oğuz Ata'ya dayandığına dair rivayetler bulunmaktadır (Sinsoysal, 2017: 4). Kimi rivayetlerde ise İbrahim Gülşeni'nin soyu Hazreti Peygambere kadar dayandırılmaktadır. İbrahim Gülşeni'nin nesebinin peygamber soyuna veya onun sahabelerinden birinin soyuna değil de Oğuz Ata'nın soyuna dayandığını savunan Faruk Sümer, Akkoyunlularda kavmî duyguların yükselmesinden ve hatta Uzun Hasan'da bir kavmî şuurun bulunmasından dolayı soyunun Hazreti Peygamber'e değil de Oğuz Ata'ya bağlandığını ifade etmektedir (Sümer, 1992: 169).

İbrahim Gülşeni'yi dünyaya getiren annesinin ismi, Allah'ın hediyesi manasını taşıyan Hediyetullah'tır. Bir rivayete göre İbrahim Gülşeni'nin dedesine vakıada bir kız hediye edildiği söylenmiştir. Bunun üzerine kızına bu ismi vermiştir. Bu olayda Allah'ın sevgili kulunun dünyaya intikal edeceğini önceden bildirme motifini görmekteyiz. Kur'an'ı Kerim'de de, Hz. Zekeriyya'nın, Hz. Yahya'nın dünyaya gelişi ile müjdelendiği anlatılmaktadır (Al-i İmran, 4/39).

İbrahim Gülşeni, doğumundan itibaren, birtakım olağanüstü haller göstermeye başlamıştır. Daha konuşmaya başlamadığı iki yaşından önce ortaya çıkan halk arasındaki konuşmaları, daha sonra söylenen sözleri, olayın meydana geldiği yerle birlikte nakletmiştir. Hatta iki kişinin bildiği, üçüncü bir şahsın bilmediği

sözleri bile aktarmıştır. Bu olaya bakıldığında da Kur'an-ı Kerim'de yer alan Hz. İsa'nın daha beşikte bir bebekken konuşması mucizesi ile benzer bir motif görülmektedir (Akay, 1996: 15).

Daha dört yaşına geldiğinde amcasının vesilesiyle Kur'an-ı Kerim'i Bürûc (85) sûresine kadar okumuş ve ilm-i ledünden ilimlerin tamamı kendisine keşfolmuştur. Bu olayda da Kur'an'da geçen Allah'ın yarattığı kullarından bir kuluna vermiş olduğunu söylediği "ilm-i ledün" motifinin örneği görülmektedir. Hz. Musa ilimlerin tamamı verilen kuldan bu ilmi öğrenmek istemiştir ancak buna kudret yetirememiştir. Ardından, ilm-i ledün kavramı Allah'ın kendisine daha yakın kullarına, aklın ve naklin dışında olan, ilahi bir anlatım ve öğretimle bildirdiği ilim olarak yorumlanmış ve tasavvuf literatürü açısından önemli bir kavram olarak kendisine yer bulmuştur (Konuk, 1987: 84).

Olağanüstü hallerine şahit olunan bu çocuk, çevresindekilerin dikkatini çekmiş, kendisinden bir yardım beklentisinde olmalarına sebep olmuştur. İsmi Hacı Ali olan bir komşusu uzun bir yolculuğa çıkmış, aradan dört yıl geçmesine rağmen kendisinden haber alınamamıştır. Akrabaları, üç hanımı ve çocukları bu durumdan dolayı zor durumda kalmışlardır. Eşlerinden bir tanesi Gülşenî'ye gelerek hayırlara yorulması kaydıyla fal bakmasını rica etmiştir. İyiye yormak kaydıyla bakılan fal peygamberimizin de hoşuna giden bir şey olduğu, onun bu falı hoş-güzel söz olarak tanımladığı aktarılmıştır. Bunun uğurlu geleceğini düşünmüştür. Çocuk yaştaki Gülşenî, kendisine o zamanlarda kadınların amber ve misk gibi hammaddelerden yaparak boyunlarına taktıkları gerdanlıktan birini verdiği takdirde eşinin geleceği zamanın müjdeleneceğini söylemiştir. Bu şartı kabul eden kadına aradan on iki gün geçtikten sonra kocasının geri geleceğini belirtmiştir. Gülşenî'nin dediği gibi on iki gün sonra komşusu evine dönmüştür. Menkabenin, tayy-ı mekan motifleriyle zenginleştirildiği görülmektedir.

Aynı zamanda menkabeye göre, komşusu Hacı Ali eve döndüğü için bir hayli mutlu olan ev halkı sevinirken, Gülşenî de gerdanlığı almak üzere komşusunun evine gelir ve vermedikleri için kavga eder. Yolculuktan dönen Hacı Ali kavganın sebebini sorunca kendisine olup bitenler tek tek anlatılır. Durumu öğrenen Hacı Ali falın bakıldığı vakitte Gülşenî'nin yanında birkaç çocukla birlikte Bursa'dan beri

görünmüş olduğunu, Şeyhzade İbrahim Çelebi'nin çocuklarla burada ne yaptığını merak ettiğini, fakat öğrenemediğini söylemiştir. Bunun üzerine Gülşenî'ye bir gerdanlık verilir. Aradan geçen birkaç gün sonra Gülşenî bu gerdanlığı geri getirerek istemediğini söyler. Gerdanlığı almak istemeyen Hacı Ali'nin eşine gerdanlığı almadığı takdirde erinin kaybolacağını söyleyerek tehdit eder. Gülşenî'nin yolculukta olan komşusu Hacı Ali'nin ne vakit döneceğini bilmesi, o zaman Diyarbakır'da hayatına devam ederken aynı zamanda Bursa'da da görünmesi ile tayy-i mekanda bulunmuş, böylelikle menkabe zenginleştirilmiştir (Sinsöysoyal, 2017: 4-5).

Uzun Hasan, Karabağ'da yaşayan kardeşinden, Dede Ömer adında büyük bir zatın var olduğunu öğrenince, bu zatı Tebriz'e, kendi yanına davet etmeyi düşünmüş ve bu iş için İbrahim Gülşenî'yi uygun görerek onu görevlendirmiştir. İbrahim Gülşenî, Dede Ömer'le karşılaşınca ona karşı büyük bir ilgi duymuştur. Aynı zamanda hararetli zikirden her gün bir koyunu yediği, hatta koyun pişirilirken çok aç olduğu için tam pişmeden yediği ve tekrar yine yiyecek bir şeyler istediği, sonrasında ise az yemek ve riyazet şartıyla, yaklaşık olarak on günde bir yemekle yetinmeyi öğrendiği, bu riyazet esnasında karnının yedi defa sırtına yapıştığı ve ardından yavaş yavaş yerine geldiği, Peygamber'den utandığı için yaptığı bu riyazeti terk ettiği, eğer öyle olmasa daha uzun süre açlığa dayanacağını ve bu riyazeti de adet haline getireceğini; bu olayların yaşandığı zamanda kış olması nedeniyle halk yerinden bile kımıldayamazken kendisinin her sabah bir çeşmeden buz gibi suyla guslederek teheccüd ve sabah namazını eda ettiği, analığının tam on yedi gün boyunca hiçbir şey yemeden durduğuna bizzat şahitlik ettiğini, bunun sonucu olarak iyice zayıflayıp kemiklerinin tamamıyla ortaya çıktığını; bütün bu riyazetin sonucu olarak da tasarruf ve keşif sahibi bir kişi olduğunu, rast geldiği kişilerin hallerini tafsiliyle bildirdiği nakledilmiştir (Kılıç 2004:212). Böyle bir riyazetin fiziksel olarak insanı ne şekilde zorladığını bu ilme sahip kişiler üzerinde görmekteyiz. Asıl dikkat çeken olay ise tüm bu çekilen eziyetlerin sonucunda ulaşılmış olan mertebedir. Tasarruf ve keşif sahibi olma; kişilerin ruh hallerini tahlil etme, kalplerinden geçenleri görme, buldukları durum hakkında bilgiye ulaşma gibi birçok sufiye mal edilmiş olan bir menkabe motifi olarak karşımıza çıkmaktadır.

İbrahim Gülşenî menkıbeye göre, yaşadıkları devrin sultanı olan Uzun Hasan'ın öleceğini önceden bilmiş ve bu durumu Uzun Hasan'la paylaşmıştır. Bir gün o dönemin kadılarından Kadı Hasan'a giderek Sultan'ın öteki dünya için hazırlık yapması gerektiğini söylemiştir. Kadı, bu durumu Sultan'a gidip bildirir. Aradan kırk iki gün geçtikten sonra Sultan hakkın rahmetine kavuşur. Buna benzer olarak İbrahim Gülşenî görmüş olduğu bir rüyayı yorumlayarak, Sultan Halil'in vefat edeceği günü de önceden haber verir (Yazıcı, 1982:56-58).

Aynı zamanda geleceği bilme şeklinde cereyan eden bir gayb bilgisine ait menkabelerden birisi de şöyledir: Molla İdris ile İbrahim Gülşenî arasında geçen bir hadisede İbrahim Gülşenî Molla İdris'e seninle Mısır'da camide bir araya geldiğimizde söyleşiriz, inşallah demiştir. Aradan biraz zaman geçtikten sonra Sultan Selim ile Molla İdris Mısır'a gelince İbrahim Gülşenî'nin bu temennisi de gerçekleşmiştir.

Cifir ilmiyle uğraşan bir kişi Acem diyarından gelerek Kanuni Sultan Süleyman'a, İbrahim isimli bir kişinin saltanatını ele geçirmek maksadında olduğunu ve bunun için hazırlık yaptığını söylemiştir. Ardından orada bulunmakta olan İbrahim Paşa bu lafı hiç kendi üzerine alınmadan bu tariflere Mısır'da yaşayan İbrahim Gülşenî'nin uyduğunu anlatmış, bir yolu bulunarak İstanbul'a getirilmesi gerektiğini telkin etmiştir. Bu haber daha Mısır'a ulaşmadan yaklaşık iki ay öncesinden İbrahim Gülşenî bu duruma vakıf olmuştur. Çevresindeki insanlara bize Rum yolu gözüktü. Bu yaştan sonra kendi isteğimle gitmek olmaz ki, artık eskisi gibi genç değilim, ihtiyarladık. Ancak zorunlu olarak gideriz. Zahir olan gözümüzde hayatımızın sonunda açılır diye birçok mecliste söylemiştir. Daha sonra deniz üzerinden gemiyle gelen çavuşlar Gülşenî'yi alıp İstanbul'a getirirler. İstanbul'a geldiğinde, Sultan Süleyman'ın emri üzerine Şeyh'in gözleri tedavi ettirilir.

İbrahim Gülşenî'de gördüğümüz gibi diğer şeyhlere de ister geleceği bilme, ister başka şekilde olsun, gayb bilgisi izafe edilmiştir. Ancak İslam kültürüne bakıldığında gaybı ancak ve ancak Allah'ın bileceği anlayışı hakimdir. Lakin bu durum Kur'an-ı Kerim'de Allah'ın bazı peygamberlerini farklı gaybî bilgilere sahip olabileceğini, gaybı Allah'tan başka kimsenin bilemeyeceği yönündeki anlayışa ters düşmeyecek bir şekilde yorumlamışlar, aynı şekilde peygamberlerde olduğu gibi

şeyhlerin gayb bilgisini de Allah'ın onlara bildirmesi şartına bağlı olarak açıklamışlardır (Konur, 1998: 91-92).

İbrahim Gülşenî, harabe ve çöllerde bir başına dolaşarak mana aleminde pek çok farklı yerlerde yaşamakta olduğu zamanlarda, yakın eş-dost ve akrabaları ona yemek götürmek istemişlerdir. Ancak onun heybetinden söyleşemeyerek yemeği koyup geri gitmişlerdir. Ardından canavarlar yemeğe gelerek aralarında yemeği paylaşırlar. Bunu yaparken de herhangi bir edepsizlik etmezler. Bu hadisede de Kitab-ı Mukaddes'te yer alan Hayvanları itaate alarak onlarla dost olma motifinin örneği görülmektedir (Ocak, 1992: 77).

İlk yıllarında sergilediği davranışlarını garipseyerek tenkid eden bir kimseye celalli bir şekilde bakmış ve o kişi sersemleyerek yere yıkılmıştır. Ardından o kişiye cemal ile bakarak onu kaldırmıştır. Burada menkabe İbrahim Gülşenî'nin bedduasının tutmasına benzeyen bir motifle karşımıza çıkmıştır (Konur, 1998: 86-92).

İbrahim Gülşenî'nin gerçekleşmiş olan bir vakasından bahsedecek olursak; Hasan-ı Şirvanî'yi gece rüyasında kör aslan şeklinde kendisine zarar vermeye çalıştığını gören İbrahim Gülşenî, önce sabretse de durumun ciddiyetini anlayınca onu yere çarpar ve başının koptuğunu görür. Uyanınca her ne kadar tevbe etmesi için Hasan-ı Şirvanî'ye haber gönderse de bu durum ciddiye alınmaz fakat yedi gün sonra Hasan-ı Şirvanî'nin vefat haberi alınır. Yine de İbrahim Gülşenî giderek cenaze namazını kıldırmıştır (Yazıcı, 1982: 219-220).

Yine başka bir hadiseden bahsedilecek olunursa, Sufi Halil'in yerine geçen Süleyman Bey, İbrahim Gülşenî'ye ait olan erzakları alıp başkalarına yedirmiştir. Bu durum karşısında İbrahim Gülşenî gayet sabırlı şekilde gitmiş, fukarasını teselli etmiş ve Süleyman Bey' in her ne kadar üç aylık rızık kestiğini bilsek de onun da rızkının yine aynı şekilde üç ay sonra kesileceğini belirtir. Bu sözün söylendiği zamana tarih koyulur ve durum aynı şekilde yaşanır. Üç ay sonra Süleyman Bey' in öldürüldüğü haberi gelir (Muhyî, 1982: 239).

Bu durum gibi başka hadiseler de yaşanmıştır. Örneğin, Hac yolculuğunda fukaralardan birinin kıyafeti Arap şeyhi tarafından gasbedilince, Gülşenî onu uyarmıştır fakat bu durumu ciddiye almamıştır. Gülşenî, kıyafetin geri verilmemesi

durumunda Medine’de canından olunacağını belirtmiştir ve duruma kulak asmayan Arap şeyhi, Medine’de çıkan çatışma esnasında öldürülmüştür. Tabi ki bu durum hacılar arasında şaşkınlıkla karşılanmıştır (Yazıcı, 1982: 247).

Bu konuyla ilgili yine bir hadiseye daha yer verilecek olursa; İbrahim Gülşenî’i denemek amaçlı tabuta İbrahim Paşa diri bir kimseyi koyar ve ondan cenaze namazını kıldırmasını ister. Tabutun içinde diri bir kimse olduğunu bilen Gülşenî, diri mi yoksa ölü namazı mı kıldıracağını sorar fakat ısrarla ölü namazı kıldırması gerektiğini işitince o şekilde niyet edip namazı kıldırır. Tabutu açıp baktıklarında ise tabuttaki diri kimsenin ölü olarak yattığını görürler.

Sultan Yakub’un ve vezirlerinin halka haddinden fazla vergi yükledikleri gerekçesiyle, halk başka ülkelere kaçmıştır. Memleketin bu hazin gidişine dur demek amacıyla İbrahim Gülşenî ve Kadı İsa, Sultan Yakub’a gitmişlerdir. İbrahim Gülşenî, Sultan Yakub’a vezirleriyle birlikte eldeki vergilerle birkaç yıl daha feragat edip razı olmalarını teklif edince Sultan Yakub kabul eder. Bu durum karşısında başka padişahların ülkelerine giden halk geri döner. Durum üç yıl sonra onun öngördüğü gibi olur ve öncekinden kat ve kat daha fazla vergi geliri olur. Bu hadise karşısında, Sultan Yakub, onu ülkenin bereket vesilesi olarak görmeye başlamıştır. Kadı İsa bunu Gülşenî’ye ulaştırır ve o “Beli, mademki onun hükmü caridir, amma kaçış çaresiz Peygamberlerin sünnetindedir.” Sözüne şaşıp kalan Kadı İsa bu sözün ne anlama geldiğini ona sorunca, karşılığında kendisinin şehadete gideceği cevabını almıştır. Bu durum tabi ki gecikmemiş ve aynen Gülşenî’nin dediği gibi olmuştur. Kızılbaş hurucunda Kadı İsa şehit olmuştur.

Bu hadiseyle birlikte görülüyor ki İbrahim Gülşenî’nin yaşadığı bir hadise, birkaç netice ve sonuçla karşımıza çıkıyor. O, hem bulunduğu yere bereket getiriyor hem de şehit haberini verip, geleceği görebiliyor. Bu motif, Hz. Peygamber’den bahseden nakillerde de karşımıza çıkmaktadır. Örneğin, Hz. Peygamber’in süt annesi Halime’nin yanına gittikten sonra sütü çekilmiş bir koyundan fazla miktarda süt gelmesi olayı hatırlanırsa, Hz. Peygamber’in de bulunduğu yere bereket getirdiği ortadadır (Yazıcı, 1982:113-114).

İbrahim Gülşenî, Şeyh Sinan’ın vakıasında iki buzağı doğurmuş bir inek gördüğünü söylemiştir bir mecliste. Bunun üzerine içeri giren Şeyh Sinan’a vakıada

ne gördüğünün sorulması üzerine aynı şeyleri söyler. İbrahim Gülşenî ise bu rüyanın yorumu yapar ve Şeyh Sinan'ın ineğinin sütünü düşünüp uyuduğu için böyle bir rüyayı gördüğünü belirtir. Bu durumu da doğrulayan Şeyh Sinan, Şeyh'e bağlanır, tarikata girer (Yazıcı, 1982: 192).

İbrahim Gülşenî, bir takım farklılıklar olmasına rağmen Somuncu Baba ile benzer yönleri de paylaşmaktadır. Bu durum yine bir örnek hadiseyle açıklanacak olursa; rivayete göre, Uzun Hasan döneminde, padişah yanındaki alimler ve değişik ülkelerden gelen alimleri buluşturmak için toplanmışlar ve da konu ilm-i batından açılmıştır. Bu sırada İbn Arabî hakkında olumsuz ve hoş olmayan sözler kullanılınca aralarında en genç yaşta olan Gülşenî, hemen müdahale etmiş ve yedi batına ilişkin pek çok hakikatlerde bulunmuştur. Bu yedi batınî anlamda açıklama yapma Somuncu Baba için de bahsedilmiştir. Bu durum zamanında Somuncu Baba ve şimdi de Gülşenî için çevreden hayranlık duygusunu ve bağlılık duygusunu artırmıştır (Aşkar, 1993: 56-57).

Rivayetlere göre Sultan Rüstem, Emir Zekeriyya-yı Bağdadî' yi Hac emiri olarak atadığı esnada, Emir Abdülvehhab ise kendi adamı olan Muhammed Mükevvene'yi bu işin başına geçirmek maksadıyla çeşitli hile ve tuzaklar planlar. Ancak İbrahim Gülşenî yüzünden bunu gerçekleştiremez. Bu sebeple İbrahim Gülşenî'yi öldürmeyi düşünür. Fakat o, bu durumu rüyasında görür ve dervişleri bu konuda uyarır. Zamanı gelir ve Gülşenî'ye karşı suikast girişimi dervişler tarafından önlenir. Her ne kadar bu teşebbüste bulunanı öldürmek isteseler de İbrahim Gülşenî bu duruma müsaade etmez ve bu kişi de tevbe eder (Hulvî, 1993: 536-537).

Bir bahane ile Şeyh Ali'nin oğlu Hızır'ın esir alınması üzerine, İbrahim Gülşenî, sultanı ikna eder ve esiri geri alır. Fakat durumdan rahatsız olan hazinedar esiri verme karşılığında zorla para ister. Aksi takdirde Emir Bey'in zoruyla geri alacağı konusunda ısrar eder. İbrahim Gülşenî ise başta anlamsız gibi görünen bir söz söyler. Eğer kudreti var ise Emir Bey kendini tedavi etsin şeklinde hazinedara cevap verir. Hazinedar ne kastedildiğini anlamaz fakat durumu izah amaçlı Emir Bey'e kadar gider ki karşısında kulunç tutmuş, hekimlerin de müdahale etse bile şifa bulamadığı Emir Bey vardır. Emir Bey, hemen İbrahim Gülşenî'yi çağırır ve onun içeri girip ağrıyan yere Fatiha suresini okuyup eliyle sıvazlaması üzerine ağrıları

kesilir. Burada şeyh hem geleceği görmüş hem de manevi güçle tedavi etmiştir (Hulvî, 1993: 533).

Başka bir hadiseyle devam edilecek olursa, İbrahim Paşa'nın Mısır'a gelmesi üzerine herkes ziyaretine gitmişken, İbrahim Gülşenî'nin gitmemesi İbrahim Paşa'yı oldukça sinirlendirir. Bu durum üzerine İbrahim Gülşenî için cezalandırma yolu ararken kendisine inme iner ve göz ağısına tutulur. Sır katibi İbrahim Gülşenî'ye bir adam gönderir ve dua ister. İbrahim Gülşenî ise evliyayı nimete hizmet etmesi gerektiğini söyleyerek bir ibrik gönderir. Bundan abdest almasını ve süslü ibriğini atmasını söyler. Bunları aynen yapan paşa şifa bulur ve gözü açılır (Yazıcı, 1982: 398).

Gazi Bölükbaşı'nın anlatmış olduğu hadiseye göre, İbrahim Gülşenî İskenderiye'ye gelmiştir. O sırada halk göğe doğru yükselen şaşırtıcı bir nur görür. Şimşek, ateş benzetmeleri yapılsa da durumun neticesi sabaha kadar beklediklerinde ortaya çıkar. Bu nur İbrahim Gülşenî'nin nurudur (Yazıcı, 1982: 439).

Kapıcı İlahi Halife'nin anlattığına göre, İbrahim Gülşenî kimseden maddî destek almadan, seccadesinin altındaki parayla ihtiyaçlarını karşıladığı birçok yerde zikredilmektedir (Hulvî, 1993: 528).

İbrahim Gülşenî, kıyamet vaktinden ve tasavvufi konulardan ayetlerle ilgili konuşurken, dinleyenlerden biri bu durumu inkar edip kabul edemeyeceklerini söyleyince, İbrahim Gülşenî bağırmaya başlar ve aniden bir deprem olur gibi korkunç olay meydana gelir ve herkes kıyamet koptu sanıp tevbe etmeye başlar demiştir. Ahmet Hayalî, vefat ettikten sonra, İbrahim Gülşenî'nin türbesine defin edilmiştir. Muhyî ise aradan otuz yedi yıl kadar uzun bir zaman geçmesine rağmen İbrahim Gülşenî'nin cesedinin hiç çürümediğini belirtmiştir.

İbrahim Gülşenî'nin oğlu, Ahmed Hayalî, babasına Memluklerin çöktüğünü söylemesi üzerine Mısır'ın hakimiyet zatının nereden geleceği sorusunu yöneltmiştir. Bunun üzerine üç defa "Rum" diye yanıt vermiştir. Bunun üzerinden üç ay geçmiş ve Sultan Selim Han Mısır'ı fethetmiştir (Hulvî, 1993: 530).

İbrahim Gülşenî'ye "Gülşenî" mahlası, şeyhi olan Dede Ömer Ruşenî tarafından verilmiştir. Bu durumu açıklayacak olursak, Dede Ömer Gülşenî, Hz. Peygamberin ruhaniyetiyle görüşmüş, o esnada Hz. Peygamber bahçeden bir gül koparıp İbrahim'e vermiştir. Bu gülün emanet olduğunu ve Ruşenî'ye verilmesini söyler. Ruşenî kendisine geldikten sonra bu durumu düşünürken, İbrahim elindeki gülü Ruşenî'ye verir bu durum üzerine Dede Ömer Ruşenî kendisine "Gülşenî" mahlasını verir (Yazıcı, 1982: 8-9).

1.1.1. İbrahim Gülşenî'nin Edebî Kişiliği ve Görüşleri

Dinî ilimleri öğrenmeye daha küçük yaşta öğrenmeye başlayarak "ilm-i ledün"e yönelen Gülşenî, bu ilgisi nedeniyle çocuk yaşlarında birçok âlimin dikkatini çekmiştir. Tasavvufi yaşamı tercih eden Gülşenî, Dede Ömer Rûşenî'ye manevi olarak bağlanmıştır. En büyük etkilenme Dede Ömer Rûşenî'den olsa da İbn Fâriz, İbn Arabî ve Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî gibi isimlerden de etkilenmiştir. Yaşamış olduğu dönemi aşarak günümüze kadar ismini duyurmuş ve kendisinden sonra gelen pek çok ismi de etkilemiştir (Konur, 2000: 172).

Gülşenî, İslam Dini'nin mistikleri olarak adlandırılabilen mutasavvıflar arasındadır. İslam dinine özgü olan mistisizm "tasavvuf" olarak adlandırılabilir. Mistisizm ise insan ruhunun ahlaki anlamda güzelleşmesini hedefleyen hayat felsefesidir. İslam dininde bu durum belli amelî riyâzetlerin yapılması ile gerçekleşir. Bu riyâzetlerin yerine getirilmesi ile ruhun yücelmesi ve "Yüce Hakikate" şuurunda yok olma ve aklen değil kalben bilmeye erişirir. Bu ruhi erişim için ebedi saadet olarak ifade edilmektedir. Bu durum mahiyet itibari ile şahsi ve deruni yaşandığı için günlük hayatta ifade edilmesi ve anlatılması zor bir haldir (Demirci, 1988:18). Gülşenî gibi mistisizmi derinlerde yaşayan mutasavvıfların imdadına da sanat yetiştirilmiştir. İç dünyalarında yaşamış olduğu yücelikleri duygu durumlarını ortaya koymuş oldukları eserle anlatmaya çalışmışlardır (Kara, 1990:245). Mehmet Aydın (1987) "Din Felsefesi" adlı eserinde sanatın insanın iç alemini görülebilir, duyulabilir kılabilirdiğini, böyle bir alemin görülebilir kılınmasını, nesnel ifadelerle anlatılabilir kılan beşeri bir faaliyet olduğunu vurgular (Aydın, 1987:232). Mutasavvıf olan Gülşenî'nin ruh alemini ifade edebilmek için aynı zamanda şiiri de seçen bir şair olduğunu görmekteyiz. Gülşenî'nin bir başka özelliği ise eserlerini üç farklı dilde kaleme almasıdır.

Sağlam dili ve akıcı bir üslûba sahip olan Gülşenî, Türkçe kaleme almış olduğu Divan'ında Yûnus ve Nesîmi'nin etkisi hissedilmektedir (Uçman, 1986:308). Gülşenî'nin bu eserinde yer alan Gazel İlahileri birçok alimin ona saygı duymasını sağlamış insanlarda hayranlık uyandırmıştır (Beysanoğlu, 1979:308). Bu gazellerinde ise Mevlânâ'ya duymuş olduğu hayranlık görülmektedir. Yunus tarzında kaleme almış olduğu ilahilerinde ise Hacı Bayram Veli'de görülen halk tasavvuf şiiri örneklerinde semâ' için ayarlanan ahenk ve raksan üslubu görülmektedir (Banarlı, 1971:625).

İbrahim Gülşenî, günde 1200 beyit yazıp söyleyen bir şair olarak anılmaktadır. Bu konuda son derece yetenekli oluşu hiçbir şairin de dikkatinden kaçmamıştır (Ocak,1992:77).

Farsça kaleme almış olduğu Divan'da özellikle Mevlâna'nın etkisinde kaldığını Mesnevî tarzında yazmış olduğu ve nazire olan kırk bin beyit olan Ma'nevî'den anlaşılmaktadır. Ancak Farsça ve Türkçe şiirlerini karşılaştıran araştırmacılar bu şiirlerin biraz yavan olduğunu belirtmektedirler. Fars edebiyatının inceliklerini bilenlerin bu durumu çok kolay fark edeceklerini vurgulamaktadırlar (Gölpınarlı,1953: 327). Türkçe şiirleri ile karşılaştırıldığında üçüncü sınıf şiir olarak değerlendirilebileceği belirtilmektedir (Akder, 1970: 154)

Gülşenî'nin kaleme almış olduğu Ma'nevî ile alakalı yapılan yorumların hepsi olumsuz değildir. Tahsin Yazıcı ilk beş yüz beyitin dışında diğer kısımlar değerlendirildiğinde Gülşenî'nin çok kolay şiir yazabildiğini söyleyebileceklerini ancak ilk beş yüz beytin üslubunun ağır ve anlamında netlik olmadığını belirtmektedir (Yazıcı, 1951: 102).

Gülşenî sadece Türkçe ve Farsça eserler yazmamış Arapça eserler de kaleme almıştır. Ancak Ma'nevî'nin ilk beş yüz beyitinde yaşanan durum Arapça eserlerinde de yaşanmıştır. Arapça kaleme alınan eserler yayınlanmadığı için kıymeti üzerinde durulmadığını bu yüzden ne derece kıymetli eserler olduğunun bilinmediği vurgulanmaktadır. Araştırmacılar bu durumu Gülşenî'nin yazmış olduğu bu eserlerin yayınlanmama durumunu Gülşenî'nin Arapça bilmediği için değil öğrenilen bir dilin konuşma diline tam olarak aktarılmada sıkıntı yaşandığından kaynaklandığını vurgulamıştır (Konur, 1998: 178).

Gülşenî edebî dünyada sadece şiirle anılmamıştır. Pek çok şaire ilham kaynağı olduğu bilinmektedir. İbrahim Paşa'nın kışkırtması sonucu saltanatını ilan edeceği haberlerinin verdiği endişe ile İstanbul'a getirilmiştir. Bu getirilişin ardından Kanunî ile arasında geçen konuşma ise birçok edebi eserin konusu olmuştur (Hulvî, 1993: 534-535). İbrahim Gülşenî'nin Kanunî'nin karşısına geçip kendi göğsüne dokunarak "bu tahta taht ister mi Padişahım?" cevabını verdiği anlatılmaktadır (Ayverdi, 1977: 141-142).

Vassaf'ın aynı hadiseyi anlatırken Gülşenîhane'de İbrahim Gülşenî tarafından Kanunî Sultan Süleyman için yazdığını iddia ettiği bir manzume olduğunu anlatarak bu manzumeyi aktarmıştır. Bu manzumede Arapça matla'dan sonra yer alan iki beyit olarak;

Cürme göre eyle ı'tâbı ey kerîm,

Olmaz cezâ-yo Seyyie illâ bi misliha

Kâhin Dediler Ahmed-i Muhtâr'a hâsidûn

Ben kim olam ki etmeyenler bana iftirâ

Yaşanmış olan bu hadise Türk tiyatrosunun ilk piyeslerinden olan Abdülhak Hamid'in babası Hayrullah Efendi 1884'te yazılan Hikaye-i İbrahim Paşa bâ İbrahim-i Gülşenî adlı eserin ilham kaynağı olmuştur (Konur,1998; 171).

Gülşenî'nin Molla İdris tarafından Sultan Selim'e nasihat etmek amacıyla kaleme alınan Kasîde-i Raiyye'yi inceleyip gerekli düzeltmeleri yapmasından dolayı şiir eleştirmenliği yaptığını göstermektedir. 157 beyitten oluşan kasideyi okuyan Sultan Selim kasideyi beğenmiş ve Molla'ya ikramlarda bulunmuştur (Muhyî, 1982; 253-255).

Muhyî'nin aktardığına göre Gülşenî'nin Şiraz'da zamanın meşhur âlimleri ile görüşerek onların takdirini topladığından bahsedilmektedir. Muhyî'nin Gülşenî ile ilgili aktarmış olduğu bir başka rivayet ise; Şiraz'da zamanın kadısının evine gittiğini ertesi gün bayram olduğu için ulemanın bayram ziyaretine geleceğini hepsininde birbirine üstünlük tasladığından dolayı onları nasıl oturtacağı konusunda kararsız kaldığından bahsetmiştir. Gülşenî bu konuya şu şekilde bir çözüm üretmiştir; eşğin bir tarafına kendisinin oturmasını diğer tarafına da kadının oturması ile ulemanın

ortada kalacağını ve bu şekilde kimsenin birbirine üstünlük taslayamayacağını ve herkesin memnuniyetle ayrılacağını söylemiştir. Uygulanan bu sistem işe yaramış ve kadının misafirleri memnun ayrılmışlardır. Hatta bu mecliste yer alan ulema; Mevlâna Celâleddîn Devvâni, Seyyid Mir Sadreddîn, Mevlâna Muhammed Şârih, Mevlâna Ali Şîfekî, Seyyid Murtezâ Şerîfî, Emir Fahreddîn-i Haydar, MevlânaŞemseddîn Behrâm-ı Behhâs, Mevlâna Şeyh Hüsameddîn Nurbahşî'dir. Seyyid Murtezâ bu ortamda bir mantık sorusu sormuş ve bu soruya Gülşenî'nin vermiş olduğu cevap orada bulunan bütün ulemanın takdirini toplamıştır (Muhyi, 1982: 253-255).

Bazı şairler, Gülşenî tekkelerinden feyz alarak şiirlerini şekillendirmişlerdir. Bu şairlere örnek verilecek olursa; Sezaî, Usûlî, Ârifi, Bülendî, Hamdî, Rindî ve Semâî, Şifâyî, Zârî, Zaîfî'dir (Kara, 1990: 672).

Mutasavvıf olan bir şairin vefat etmiş olan şeyhi için kaleme almış olduğu mersiyeenin en önemli örneklerinden biri Usûlî'nin Gülşenî için kaleme almış aldığı mersiyedir (Gölpınarlı, 1953: 11-18).

İbrahim Gülşenî, tasavvuf tarihi açısından değerlendirildiğinde Halvetiyye tarikatının şubelerinden birisinin kurucusu olarak bilinmektedir. Ancak o dönemde henüz tasavvuf fikri yeterince olgunlaşmış kabul görme durumunu tamamlamadığı için kendisinin tasavvufla özleştigi konusu tam olarak ifade edilemez. Ancak kendisi İbn Arabî ve Mevlana'nın ulaşmış olduğu tasavvuf düşüncesinin zirvesini benimsediği ve şiirlerini bu bağlamda kaleme aldığı için mutasavvuf olarak nitelendirilmiştir. Benimsemiş olduğu görüşler sadece Gülşenî'ye ait görüşler değil, tasavvuf geleneği içerisinde kabul görmüş âlimlerin benimsemiş olduğu görüşlerdir. Bu âlimlerin devamı niteliğinde olduğu için farklı bir görüş ortaya koyduğuna dair herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır.

İbrahim Gülşenî'nin eserlerini kaleme alırken Mevlana Celaleddin Rumî'den etkilendiği hatta *Ma'nevî* adlı eserini Mevlana'nın Mesnevi'sine cevap olarak yazdığı belirtilmektedir. Mevlana'nın tasavvuf geleneğinin bir üyesi olduğu bilinmektedir. Yine Tasavvuf geleneğinin bir diğer üyesi olan İbn Arabî ve Mevlana arasında bir takım ayrılıklar olsa da bu ayrılıklar küçük ayrılıklardır. Nitekim pek çok noktada aynı kanaate sahip oldukları bilinmektedir. Mevlana'nın Gazalî'den, Sühreverdî'den

ve İbn Arabî'den etkilendiği eserlerinden anlaşılmaktadır (Keklik, 52). Bu üç farklı tasavvuf düşüncelerini uyumlu bir şekilde harmanlayan ve birleştiren düşüncenin ortaya çıktığı kaynak olarak;

Necmüddin-i Kübrâ'nın insanı temel alan, sunni esasların temel alındığı zuhdi özellikli tasavvuf mektebi.

Muhyüddin-i Arabî'nin tasavvuf dünyasına sunmuş olduğu metafizik ve mistik sistemde tasavvuf mektebi.

Coşkun bir ilahi aşka dayalı kaynağını Horasan Melâmiyetiyyesinden alan Kalenderî tasavvufu (Ocak, 1996: 142).

Bu üç düşünce birbirinden bağımsız olarak doğup büyümüş olamayacağından bu ortaya çıkan düşüncelerin temsil ettiği kişilerdeki hakim temayı belirtmek için çok önemli bir anlam ifade eder. İbn Arabî'nin Mevlana üzerindeki etkisi ise şârihlerin Mesnevi'yi İbn Arabî'nin düşünce sistemi ile yorumlaması ise bu etki ile açıklanabilir. Bu kapsamda Mevlana ve İbn Arabî'den etkilenmiş olan İbrahim Gülşenî farklı iki düşünceyi bünyesinde harmanlamamıştır. Mevlana'nın Mesnevi'sine nazire yazmış olduğu Ma'nevî, İbn Arabî'nin düşünce sisteminde de olan vahdet-i Vücut anlayışı ile yorumlanmıştır (Konur, 1998: 203).

İbrahim Gülşenî'nin insan, âlem ve Tanrı'ya olan bakış açısı varlık, aşk ve irade özgürlüğü çerçevesinde yorumlanabilir. Gülşenî'yi kendisinden sonra çalışan bir filozof yoktur. Ancak kendisinden önce yaşayan ve varlığın birliğini inceleyen ve varlığın birliğine inanan Muhasibî, Bayezid-i Bestamî, Cüneyd-i Bağdadî, Hallac ve Gazalî'nin esas aldığı felsefe İbn Arabî'nin sistemleştirdiği vahded-i vücud görüşüdür (Erdem, 1990: 34-41). Vahdet-i Vücut, Allah'tan başka bir gerçek varlığı kabul etmez, bütün varlıklar mutlak vücudun yansıması olarak kabul etmektedir. Hakiki varlıkla diğer varlıkların kıyaslanamayacağını, keşfederek ve tecrübe ederek asıl varlığa ulaşabileceği düşünülmektedir. İbrahim Gülşenî'nin eserlerinde geçen kavramlar bu düşünceyi yansıtması bakımından önemlidir (Erdem, 1990: 38).

Genel olarak İbrahim Gülşenî'nin eserleri incelendiği zaman varlık ve mevcut ile ilgili görüşünü bir sistem olarak ortaya koymadığını görmekteyiz. Ancak eserlerinin vahdet-i vücut ekseninde şekillendiği görülmektedir.

Sevgi kavramı tasavvuf için çok önemli bir kavramdır. Tasavvufta benimsenen düşüncenin temelinde gizli bir hazine olarak nitelendirilen Allah, tanınmayı sevdiği için mahlukatı yaratmış ve bu mahlukat üzerinden kendisine ulaşılmasını istemiştir. Başlangıçta aşk tabiri çok fazla kullanılmasa da muhabbet ve sevgi yerine daha yoğun bir duygu olan aşk tabiri kullanılmayı tercih etmişlerdir (Demirci, 1997: 17-18).

Mutasavvıflar üzerinde etkili olan terimler ise; Kur'an-ı Kerim'de geçen Gökyüzünün yıldızlarla süslü olması (Mülk67/5), insanın en güzel surette yaratılması (Tîn, 95/4), hayvanların güzelliğinden (Nahl, 16/8), Kadın güzelliğinden (Ahzab, 33/52) bahseden ayetlerdir.

Gülşenî'nin benimsemiş olduğu düşüncede Rabiâtü'l-Adeviyye'nin keşif öğretisi ile Allah yolunun aşk ile aranması düşünceleri birleştirilmiştir. Cennet ümidi ve Cehennem korkusu kavramları yerine aşkla Allaha ulaşma amaç edinilmeli bu korku ve ümid yerine Allah aşkı ile O'na kulluk etmenin en güzel davranış olacağı düşüncesini benimsemiştir (Smith, 1991: 141).

İbrahim Gülşenî nazarî açıdan İbnü'l-Farız'dan etkilenmiştir. İbnü'l-Farız aşkların sultanı olarak bilinir ve ilahî aşk konusu şiirlerinin ana temasıdır. İnsandaki en yüce duygunun aşk olduğunu vurgulayan İbnü'l-Farız, ilahî aşkı kalbin Sevgili'ye yani Tanrı'ya kavuşarak hayat bulması olarak açıklamış ve Sevgili'den ayrılmasını ise ölüm olarak nitelendirmiştir. Allah'a duyulan sevgi Onun elçisini (Peygamberi) ve diğer insanları da sevmenin kaynağı olarak belirtir (Konur, 1998: 210).

İbrahim Gülşenî'nin bir diğer etkilendiği isim olan İbn Arabî oluşturmuş olduğu sistemin temeline Allah sevgisini oturtmuş ve bütün eserlerini, hayatını bu merkez etrafında şekillendirmiştir. İbn Arabî'ye göre aşk ve diğer aşk çeşitlerinin kaynağı İlahî'dir (Afifi, 1975: 150).

Mevlana Celaleddin Rumî ise etkilendiği diğer önemli isimdir. Mevlana, en üst mertebedeki aşk ve tutkunun erişilmez ustası olarak kabul edilmektedir. Mevlana da bütün aşkların kaynağının ilahî olduğunu vurgulamaktadır (Demirci, 1997: 38). Aşkın Tanrı'nın bir sıfatı olduğunu ve korkunun şehvete kapılan insan sıfatı olduğunu belirtmektedir.

İbrahim Gülşenî görüşlerini benimsediği bu üç büyük alim gibi aşkın önemine ve büyüklüğüne önem vermiş ve eserlerini bu kapsamda oluşturmuştur. Bu özelliğinden dolayı “Mazhar-ı aşk” ve “ayn-ı aşk” olarak nitelendirilmiştir (Muhyi, 1982: 212-300).

Gülşenî'nin şiirlerindeki en önemli tema aşk'tır. Allaha karşı duyulan ve “hakîkî” aşk olarak vurgulanan duyguyu İlahî aşk olarak tanımlar. Her iki âlem için tek kurtuluş vasıtası olarak bu aşkı görür.

Çü Gerçek Hakk'a Aşık oldu onlar

Tarîk-ı Hak'ta sâdık oldu onlar

İki alemde Devlet onlarındır

Safâ vü Zevk ü Râhat onlarındır.

Bu beyitlerde Gülşenî, Hak yolunda sadık olan aşıkların dünya hayatında ve ahiret hayatında huzur içinde olacağını vurgulamaktadır. Bu aşkı akıl ile kavramanın mümkün olmadığını ancak gönül ile bu aşkı kavrayacaklarını ifade etmektedir. Gülşenî, aklın aşkı kavrayamayacağını iddia etse de iç dünyasında yaşamış olduğu bu duyguyu anlatmaya çalışmıştır (Gülşenî, Pend-nâme; 19a).

İbrahim Gülşenî, İslam düşünce sisteminde bir gelenek haline gelen akıl, nakil ve keşif (aşk) arasındaki kavgada aşk safında yer tutmuştur. İslam düşüncesinde ise bu üç kavram bir arada olması gereken üç kavram şeklinde nitelendirilmiş eğer bu üç kavram birbirinden ayrılırsa dengenin bozulacağı vurgulanmıştır. Bu dengenin bozulmaması ve hissi duyguların yitirilmemesi için üçünün arasında geçen kavgaların iyileşmeyecek yaralar açabileceği de vurgulanmıştır (Aydın, 1986: 20-21)

Tasavvuf İslamın kendi bünyesinde ortaya çıkan bir kavramdır ancak belli bir sosyal atmosferin ürünü değildir. Dönem dönem bu düşünce belli yerlerde güçlenmiş belli yerlerde zayıflamış, aynı yerde zaman zaman güçlenmiş zaman zamansa zayıflamıştır. Toplumda yaşanan siyasi istikrarsızlıkların çöküntüye ve tasavvufa yönelimi artırdığı dönemler de olmuştur. Tasavvuf ehlinin sosyal ve siyasi çalkantılara karşı reaksiyon gösterdiği görülmüştür (Güngör, 1982: 189). Burada ayrıştırılması gereken durum ise siyasi durumlara muhalif yaklaşımlar değil tam tersi siyasetten uzaklaşma yolunda olmuştur.

Yaşanan siyasî istikrarsızlıklara ve çöküntülere sufilerin tepki göstermesi, yönetimin dikkatini çekmelerine neden olmuştur. Ancak Sufilerin saltanat davası gütmemeleri devlet adamlarının bu topluluklardan yana kendilerini güvende hissetmelerine neden olmuş, kendilerini tehdit edecek bir durum olmadığından da bu topluluklardan rahatsızlık duymamışlardır.

İbrahim Gülşenî'nin bir mutasavvıf olması hayatının hiçbir döneminde devlet adamlığı ya da siyasi bir konum hedeflememesini sağlamıştır. Ancak kendisinin dikkat çeken yönleri itibari ile siyaset adamlarının küçük yaştan itibaren dikkatini çekmesine neden olmuştur. Gülşenî'nin kitleleri etkileme gücü ve siyaset adamlarının kendisine ilgi duyması onun teşkilatçı bir özellik kazanmasını sağlamıştır. Bu şekilde etrafına pek çok kimse toplanması Gülşenî'ye adı verilen şubenin kurucusu olmasına neden olmuştur. Zaman zaman muhalif isimlerin Gülşenî'ye tarikatı içerisinde yer alması devlet adamlarını endişelendirmiştir. Hatta Kanuni Döneminde Saltanatını ilan edeceği düşüncesi ile Mısır'dan İstanbul'a çağırılmıştır. Ancak hayatını inceleyen eserlerden yola çıkarak ya da dönemin diğer belgelerinden siyasî bir oluşum veya olay gibi durumlar içerisinde yer aldığına dair herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır (Konur, 1998: 200).

İbrahim Gülşenî'nin kurucusu olduğu Gülşenî'ye tarikatı içerisinde yer alan bazı kimselerin şahsî çıkarlarını korumak ya da gerçekleştirmek için bu tarikatın nüfuzunu kullanmak istemeleri bu tarikata ve Gülşenî'ye zarar vermiştir. Gülşenî ile devlet arasındaki ilişki sadece Gülşenî ve devlet arasındaki münasebet ya da Gülşenî'nin siyasete karşı yaklaşımı ile değerlendirilemez. İbrahim Paşa'nın Mısır ziyareti esnasında kendisini ziyarete gelmeyen İbrahim Gülşenî'ye kızmasına neden olmuştur. Daha sonra bunu gurur meselesi yapan İbrahim Paşa bir takım gerekçeler bularak onu cezalandırmak istemiştir. O dönemde bazı sipahilerin İbrahim Gülşenî'ye bağlanmak istemeleri ve Gülşenî'nin bu duruma engel olmaması İbrahim Paşa'nın elini güçlendirmiştir. Bütün bu durumlara bakılarak İbrahim Gülşenî İstanbul'a çağırılmış ve Kanunî'nin huzuruna çıkarılmasına neden olmuştur. İbrahim Gülşenî'nin saltanatını ilan edeceği haberi ile karşına çıkarılması Kanunî'yi sınırlendirse de Gülşenî'nin böyle bir amacının olmaması kötü niyetli insanları haksız çıkarmıştır (Konur, 1998: 201).

1.1.2. İbrahim Gülşenî'nin Eserleri

İbrahim Gülşenî'nin eserlerinin bir listesi, Muhyî'nin Menakıbnamesi'nde karşımıza çıkmaktadır. Muhyî'nin bildirdiğine göre eserleri şunlardır; *Ma'nevî*, *Simurg-nâme*, *Divan-ı Türkî*, *Divan-ı Arabî*, *Divan-ı Farisî*, *Rubaiyyat-ı Türkî*, *Rubaiyyat-ı Farisî*, *Rubaiyyat-ı Arabî* ve bir kısmı ise temize çekilmemiş olan eserlerdir. Müsvedde halinde yüz otuz bin beyit tutarında manzum eseri bulunmaktadır (Muhyî: 477).

Vassaf ise, *Anka-nâme*, *Makâmât-ı Alemyân*, *Çoban-nâme* isimli eserlerinin varlığından bahsetmiştir. Arapça Divanı'nın İbnü'l-Fârız'ın *Kaside-i Tâiyye*'sine nazire tarzında olduğunu ifade etmiştir (Vassaf, *Sefine*, III, 117).

Bursalı Mehmet Tahir de, *Risaletü'l-Etvâr*, *Pend-nâme*, *Kıdem-nâme* isimli eserlerinden bahsetmiştir. Eserlere ilaveten kütüphane kayıtlarında ise *Raz-nâme*, *Kenzü'l-Cevâhir*, *Tahkikat-ı Gülşenî* isimli eserlere rastlanmıştır (Konur, 2000: 174).

A) Türkçe Eserleri

Türkçe Divan

Çalışmamızın konusunu teşkil ettiği için sonraki bölümde hakkında detaylı bilgi verilecektir.

Raz-nâme

Eserde, ilk dört halifenin menkabeleri yer almaktadır. Şeyhi olan Dede Ömer Ruşenî'den bahsetmeyişi ise onunla tanışmadan önce bu eserin yazıldığı kanısını oluşturmaktadır. Eserin nüshaları, Millet Kütüphanesi, Bursa Kütüphanesi, Yapı Kredi Bankası Kütüphanesi'nde bulunmaktadır (Konur, 1998: 185).

Pend-nâme

Dünyaya karşı tavır almayı işleyen didaktik bir manzumedir. Aşk ve muhabbet gibi nazarî ve estetik değerlerle iyilik ve çalışma gibi amelî-etik konular içi içe ve başarı ile işlenmiştir. Sade bir dille yazılmıştır. Eser, Süleymaniye Kütüphanesi'nde, Hacı Mahmud Efendi, 1042 numarada kayıtlıdır. (Konur, 2000: 177).

Çoban-nâme

Tanrı hakkında, teşbih yönü ağır basan ifadeler kullanan Çoban ile bu ifadelerin Tanrı'ya yaraşamayacağı üzerinde duran Hz. Musa arasında geçen konuşmaları konu edinmiştir. Çoban, Tanrı'yı hoşnud edebilmek için bir insanın sevdiği bir kimseye yapabileceği bazı şeyler teklif eder. Hz. Musa ise her şeyden Müstağni olan Tanrı hakkında, bu tür düşüncelere sahip olmanın kişiyi küfre götüreceğini söyler. Can u gönülden yaptığı dua ve yakarışın boşa gideceğini düşünen çoban çok üzülür ve ah çekerek yollara düşer. Hz. Musa ise bu davranışından dolayı Tanrı'nın uyarısına düşer olur. Eserin Süleymaniye Kütüphanesi'nde iki nüshası bulunmaktadır. Uşşâkî Tekkesi 26 numara ve Veliyüddin Efendi 1805 numaralarda kayıtlıdır (Konur, 2000: 177-178).

Tahkikat-ı Gülşenî

Mevlana ve Attar'ın bazı beyitleri yer almaktadır. Bunun yanında çeşitli tasavvuf konularında sufilerin sözlerine ve şerhlerine yer verilmiştir. Mensur bir eserdir. Fakat İbrahim Gülşenî tarafından yazılıp yazılmadığı konusunda kesin bir bilgi mevcut değildir. Eser, Süleymaniye Kütüphanesi, Esad Efendi 3543 numarada kayıtlıdır (Konur, 2000: 178).

B) Farsça Eserleri

Farsça Divan

Mevlana, Hâfız ve Yunus Emre'nin etkileri görülen bu eserin nüshaları Süleymaniye Kütüphanesi, Beyazıt Devlet Kütüphanesi, Millet Kütüphanesi ve DTCF Kütüphanesinde bulunmaktadır. Eser, 17.000 beyitten oluşmaktadır (Konur, 2000: 178-179).

Kenzü'l-Cevâhir

Eser, tasavvufî konularla ilgili rubai ve tuyuğlardan oluşmaktadır. Sade bir dille yazılmıştır. İlahî aşk ana temayı oluşturmaktadır. Eserin tek nüshası ise İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'ndedir (Konur, 2000: 179).

Ma'nevî

Mevlâna'nın eseri olan Mesnevî'ye nazire olarak kaleme alınmıştır. Mesnevi'den alınmış bazı hikayeleri de içeren bu eser, birçok ilahî sırrı içermekte ve kırk bin beyitten oluşmaktadır (Azamat, 2000: 304). Eserin nüshaları ise, Beyazıt Devlet Kütüphanesi, Topkapı Sarayı Müzesi, Süleymaniye Kütüphanesi'nde bulunmaktadır (Konur, 2000: 180-181).

C) Arapça Eserleri

Arapça Divan

Arapça şiirlerinde Gülşenî mahlas olarak "Halilî"yi kullanmaktadır. Tahsin Yazıcı, "Bu divanda İbrahim Gülşenî'nin Farsça şiirlerindeki üslubu bariz bir şekilde görülmektedir ve hatta bu Arapça şiirler mana ve müddeâ bakımından da Farsça şiirlerine benzemektedir." demektedir. Eser 5.000 beyitlik bir eserdir. Tek nüshası da Ankara'da Dil-Tarih ve Coğrafya Fakültesi Kütüphanesi'ndedir (Akay, 1996: 32).

1.1.3. Gülşenî Tarikatı Hakkında

Gülşenî'ye tarikatının kurucusu, İbrahim Gülşenî'dir. Bu tarikatın merkez ve ilk dergâhı, İbrahim Gülşenî tarafından 931/1525'te Kahire'de kurulmuştur. Tarikat, bu dönemde özellikle Balkanlarda gelişmiştir. 940/1533-34 yılında İbrahim Gülşenî'nin vefatından sonra, bu tarikatın başına oğlu Ahmed Hayalî geçmiştir. Oğlu Ahmed Hayalî döneminde Gülşenî'ye Tarikatı, Kahire'nin yanı sıra İstanbul, Mekke, Edirne, Şam, Urfa, İskenderiye, Antalya, Halep'de de gelişme alanı bulmuştur. Yine bu şehirlerde tarikata bağlı büyük tekkeler açılmıştır. İbrahim Gülşenî'nin oğlu Ahmed Hayalî 977/1569 vefat ettikten sonra, Kahire'deki dergâhın başına ise oğlu Ali Safvetî geçmiştir. Tarikatın ikinci pîri olarak da anılan önemli bir isim ise Edirneli Sezayi Gülşenî'dir (Adak, 2011: 145-146).

Tarikatın kurucusu İbrahim Gülşenî, genç yaşta ilim eğitimi için Maverâünnehir'e doğru yolculuğa çıktığı sırada Tebriz'de kalma kararı almış, eğitimini de burada tamamlamıştır. İbrahim Gülşenî, Dede Ömer Ruşenî'nin yani bir Halvetî şeyhinin yanında yetişmiş, onun önde gelen halifelerinden biri olmuştur. İbrahim Gülşenî, Osmanlı, Memlûklü ve Akkoyunlu yönetimleri altındaki bölgelerde

uzun yaşamı boyunca görüşlerini yayma olanağı yakalamıştır. Özellikle Akkoyunlu yönetim çevresi ile yakın ilişki kurması neticesinde saray içerisinde çok saygın ve itibarlı bir mevki elde ettiği bilinmektedir. Mısır'da İbrahim Gülşenî'nin Memlûklü ve ardı sıra Osmanlı yönetimi tarafınca görüş ve fikirlerine itibar edilen bir şeyh olduğu anlaşılmaktadır (Macit, 2012: 210).

İbrahim Gülşenî'nin bu ününün Kanunî Sultan Süleyman döneminde de yayılım göstermeye devam etmesi yönetimin dikkatini çekmiştir. Dikkat çekmekle kalmayıp, sahip olunan geniş taraftar topluluğuyla isyan çıkarılabileceği düşüncesi ve endişesi ile belli bir süre gözaltına alınmıştır. Endişelere birtakım iddiaların eklenmesiyle daha da artması sonucunda İbrahim Gülşenî, XVI. yy.'ın ilk yarısında İstanbul'a davet edilmiştir. Bu davet neticesinde bir taraftan üstü kapalı şekilde sorgulanan şeyhin diğer taraftan Ma'nevî isimli eseri dönemin Şeyhülislamı Kemalpaşazade tarafından şeriata uygun olup olmadığı incelenmiştir. Netice itibari ile Gülşenî'nin herhangi bir tehlikeye mahal vermeyeceği tespit edilmiş ve gönül rahatlığıyla Mısır'a gönderilmiştir (Azamat,2000:301-304).

Gülşenî'nin sorgulanması ve üzerindeki atılı iddialara değinilecek olursa; dinden çıkma sonucunu doğuracak inanç ve görüşleri savunma anlamında felsefe ve kelam terimi olan zendeka ve ilhad suçlamasına muhatap olmuştur. Bu suçlamalara muhatap olan Gülşenî'nin etrafındaki şahıslar arasında Şeyh Muhyiddin-i Karamanî'nin çok önemli bir yeri vardır. Bu önemli şahsiyetin, Ehl-i Sünnet inancına ters düşüncelere sahip olma iddiasıyla idam edildiği bilinmektedir. Bu ismin dışında Usulî de dikkat çekmektedir. Usulî'nin Balkanlar'da yaymış olduğu görüşleri hakkında kaynaklardan elde edilen bilgiler Gülşenî tarikatına karşı yöneltilen ilhad ve zendeka suçlamalarının netice bulmasında son derece önemlidir. Aslına bakılırsa, İbrahim Gülşenî ve müridleri yalnızca siyasi yönetim tarafından değil halk arasında da suçlamaların hedefi olmuşlardır. Latifî, suçlama sebebini Gülşenî'nin kendine gelen herkesi kabul buyurmasını göstermektedir. Bu suçlamalar ve bilhassa Mısır kadısı olan Mehmed Efendi'nin fetvaları neticesinde Gülşenîler fazlasıyla rahatsız olmuşlardır. Bu rahatsızlık ve suçlamalar neticesinde Gülşenîlerden biri, dönemin şeyhülislamı olan Ebussuud Efendi'ye, elinde İbrahim Gülşenî'nin Ehl-i Sünnet anlayışına sahip olduğunu gösteren bir mukaddimeyle başvurmuştur. Fakat karşılığında suçlamaların yersiz ve anlamsız olduğunu işitmek yerine kaçamak bir

yanıt alındığı bilinmektedir. Sonuç itibariyle bu dönem Gülşenîlerin fazlasıyla suçlamalara maruz kaldığı bir dönem olarak bilinmektedir (Konur, 2000: 126-128).

XVII. ve XVIII. yüzyılda da Gülşenîlerin çabaları yetersiz kalmış ve haklarındaki olumsuz düşünce ve fikirleri temizlemekte yeterli olamamışlardır. Bu çabalardan netice alınamaması sonucunda, Gülşenîler bir bakıma İstanbul dışına itilip orada teşkilatlanmaya yönelmişlerdir denilebilir. Bu şekilde hem yönetim tarafından üzerlerinde oluşturulan baskı hem de sosyal çevreler tarafından yapılan baskıdan uzaklaşmanın mümkün olduğunu düşünmüşlerdir. XVI. yüzyılda başlayan İstanbul'daki teşkilatlanmanın devam etmesi, XVII. yüzyılda artması beklenirken böyle bir durum söz konusu olmamıştır. Ancak XVIII. yüzyılın ilk yarısında tarikat İstanbul'da bir canlanma yaşamıştır. Bu canlanmada Sezaî ve halifelerinin gayretleri çok önemli bir yere sahiptir. Bu gayret, İstanbul Gülşenî'lerini daha güzel teşkilatlandırarak önemli bir canlanma yakalamalarına olanak sağlamıştır. Bilhassa Gülşenî Tatar Efendi (ö.1766-67), Gürcü Ali Efendi (ö.1773) ve Peyk Dede gibi önemli isimler, tekkelerde bu tarikat için önemli olanaklar sağlamışlardır. Yine Sofular, Ümmi Sinan, Başcı Tekkelerinde de belirli zamanlarda Gülşenî şeyhleri postnişinlik görevlerini üstlenmişlerdir (Yazıcı, 1951: 105).

Gülşenîliğin XVI. yüzyılda Diyarbakır, Rodos, Mısır gibi bölgelerde, İbrahim Gülşenî'nin halifeleri sayesinde yayılım göstermeye başladığı bilinmektedir. Bu yayılım, ilerleme ve gelişmeler kaydetmiş hatta eldeki veriler incelenecek olursa; Osmanlı topraklarındaki dağılımının da önemli ölçüde olduğu söylenebilmektedir. Yani dağılım süreklilik göstermiş, tarikatın etkisi önemli bir tabana sahiptir denilebilmektedir. Örnek verilecek olursa; Evliya Çelebi Edirne, Mısır ve Halep dışında Bursa ve Kefe'de de Gülşenî dergâhlarının varlığından bahsetmiştir.

İbrahim Gülşenî'den itibaren Mısır, Gülşenîlerin merkezi olmuştur. Mısır'ın merkez olarak belirlenmesinin temel nedeninin altında ise; Dede Ömer Ruşenî'nin halifeleri ve Mısır'ın köklü nitelikteki tasavvuf geçmişi yatmaktadır. Yine Gülşenîlerin bölgedeki yerlerini, varlıklarını güçlendirme konusunda Mısır'ın hac güzergahında olması da büyük önem taşımaktadır. Bu bakımdan Mısır, Gülşenîlerin varlıklarını güçlendirmelerinde çok önemli bir fonksiyon üstlenmiştir. Hacıların gidiş-geliş sırasında uğramayı ihmal etmedikleri dergahta tarikata bağlananların, girenlerin sayısının az olmadığı bilinmektedir.

Gülşenîlikle ilgili XVII. ve XVIII. yüzyıllara bakılacak olursa; Edirne ön plana çıkmaktadır. Aşık Musa (ö.1567) ile Edirne'ye giren Gülşenîler, Edirne'de hep belli bir kitleye hitap etmişlerdir. Şeyh Hasan Sezaî, Edirne'nin merkezî bir konuma yerleştirilmesinde önemli katkılarda bulunmuştur. Bu bağlamda Hasan Sezaî'den bahsedilecek olunursa; Sezaîyye olarak bilinen Gülşenî tarikatının şubesinin kurucusudur. Tarikatın bir diğer şubesi ise Haletîyye olarak bilinmektedir fakat bu şube hakkında olan bilgiler oldukça sınırlıdır. Haletîyye şubesi hakkında bilinen bir bilgi olarak; bir dönem Edirne ve Hayrabolu'daki varlığıdır. Bu bağlamda Sezaîyye şubesine bakacak olursak; kurucusu Hasan Sezaî Efendi, Mora/Gördüs'te doğmuştur. İstanbul ve Edirne'de bir süre bulunup mukabele kalemi yani kapıkulu atlı ve yaya askerlerinin ödenek ve künye işleriyle uğraşan maliye bürosunda görev yaptığı esnada tasavvufa ilgi duyduğu bilinmektedir. Daha sonra bu alanda eğitim görmeye başlamış hatta ilk eğitimini de Edirne'de Şeyh Mehmet Sırrı Efendi'den almıştır. Şeyh Mehmet Sırrı Efendi'nin vefatından sonra ise La'li Mehmed Fenaî'den ders alıp eğitimini tamamlamıştır. Hasan Sezaî Efendi, 1701'de Aşık Musa Hankahı'nın şeyhliğini yani meşihatini üstlenmiştir. Şeyh Sezaî'nin geniş bir taraftar grubu olduğu bilinmektedir. Sezaî, nüfuzunu halifeleri ile birlikte Edirne dışında da yaymıştır. Hatta kaynaklara bakıldığında; bu tarikatın XVIII. ve XIX. yüzyılda Antalya ve Argirikasrı'nda varlığının izlendiği görülmektedir.

Şiirlerinde Şeyh Sezaî, tasavvuf anlayışını ifade etmiştir. Bunun dışında bilhassa mektuplarında tarikat yaşamını ve tarikat yaşamı içerisinde şeyhin önemini ve rolünü işlemiş, anlatmıştır. Mektuplarını haberleşme dışında müritleriyle arasındaki bağların kuvvetlendirilmesi amacıyla kullanmıştır. Şeyh'in, halifeleri ve hatta yakın akrabaları dışında farklı gruplardan birçok kesim ve kişiyle mektuplaşması da ilişki ağlarının ne kadar fazla geniş bir yayılım gösterdiğini kanıtlar niteliktedir. Yine rivayetler arasında Sezaî'nin gayri müslimler arasında da itibar gören bir şeyh olduğuna rastlanılmaktadır. Bütün bu anlatılanlara bakıldığında, Sezaî'nin ve Gülşenîlerin sosyal tabanının ne kadar büyük ölçüde genişlediğini görmek mümkündür. Bunun yanında tarikatın sosyal tabanı hakkında bilgiler kısıtlıdır. Elde olan verilere göre, Muhyî, Gülşenî döneminde tarikatın oldukça yaygın olduğu grubun yeniçeri ve sipahiler olduğunu savunmaktadır. Son döneme bakıldığında ise kaymakam, binbaşı gibi meslek gruplarının öne çıktığı

görülmektedir. Asker dışında ulema, bürokrasi gibi farklı kesimlerden hatta büyük ölçüde tüccar-esnaf gruplarından taraftarlarının varlığı tahmin edilebilmektedir. Bunun dışında, İstanbullu Derviş Sadayı (ö.1655), Hüdayî Çelebi, Mustafa Dede (ö.1812) gibi isimler bilinen Gülşenî bestekarlarındandır. Buradan da anlaşılacağı üzere bestekarlar ve şairler arasında genişçe bir yer alan ve bir tarikat söz konusudur denilebilmektedir. Yine Gülşenîliğin şehirli orta tabakaya seslenen, dokunan bir tarikat olduğu söylenebilir. Çünkü Gülşenî şeyhleri şiire ilgisi olan kimselerdir. Bunun yanında birçok şair de tarikatın çekiciliğinden etkilenmişlerdir. Bu şairlere birkaç örnek verilecek olursa; Arif (ö. 1725), Sezaî ve Rindî (ö.1678), Şifâyî (ö.1664-1665) sayılabilir (Yazıcı, 1982).

Tarikatla ilgili bir başka konuya değinilecek olunursa; Gülşenîlerin tasavvuf anlayışında farklılaşmanın söz konusu olup olmadığıdır. Gülşenîler, yönetimle aralarındaki ilişkilerde son derece dikkatli davranmışlar ve her tür olumsuz faaliyetlerden kaçınmayı amaç edinmişlerdir. Bu durumdan hareketle ve elde edilen veriler ışığında, Sezaî Efendi'nin oğlu Sadık Efendi'ye gönderdiği mektup ele alınmalıdır. Buradan hareketle mektupta, Şeyhin, oğluna yaptığı uyarı ve tavsiyeleri yer almaktadır. Mektupta, mülhitlerle görüşmenin aksine tarikat içerisinde kamil olan kimselerle görüşmesi tavsiye edilmektedir. Bu mektubun yanı sıra diğer mektuplarda ise yine Sezaî Efendi, şeriat kurallarına uymayı gerektiren öğütler vermektedir taraftarlarına. Buradan hareketle Gülşenîlerin tam anlamıyla şeriat dahilinde hareket ettiklerini söylemenin yeterli olup olmadığına değinmekte fayda vardır. Bu sorunun cevabını ararken de tarikatın tasavvuf anlayışında bir değişikliğin olup olmadığı incelenmelidir (Düzdağ,1998:192-193).

Bu konuda tarikatın ikinci pîri olarak bildiğimiz Hasan Sezaî'nin Divan'ına bakıldığında, Melamîliğin derin etkisi görülebilmektedir. Bunun yanında Melâmetin yanlış anlaşıldığı, anlamının şeriatı terk etmek olmadığı Muslerat'ta açıklanmış, söz konusu olan anlayışın savunulması ihtiyacı duyulmuştur (Ocak,1996).

Netice itibari ile Gülşenîler, tasavvuf anlayışları ve yorumları sebebi ile XVI. yüzyılda bazı şüpheler altında kalmışlardır. Ancak dönüm noktaları, Şeyh Muhyiddin-i Karamanî'nin idamı olmuştur. Bu hadise ile birlikte tarikat mensupları, yönetim tarafından yakından gözlendiklerinin bilincinde olarak daha dikkatli

davranmayı ve daha önceki dönemi anımsatacak çıkışlardan uzak kalmayı tercih etmişlerdir (Kılıç, 2004: 211-226).

Başka bir konu ise bu tarikatın benimsediği, uyguladığı tarikat adabıdır. Bu bağlamda Gülşenîyye adabından bahsedilecek olunursa; manevî olgunlaşmayı sağlamak amacıyla tarikat ehlinin benimsedikleri ve uydukları kurallara tarikat adabı denilmektedir. Gülşenîyye tarikatının adabından topluca bahseden ilk eserin *Şîve-i Tarikat-ı Gülşenîyye* olması ile beraber Gülşenîyye tarikatı adabından bazılarına değinilecek olunursa;

Seyr ü Sülûk Adabı: Burada esas olan ilim, güzel ahlak, Hakk yoludur. Seyr kelimesi, güzel ahlaka, Hakka yolculuğa işarettir. Sülûk ise kulun tasavvuf yolunu benimseyip, Hakk'a ulaşmasıdır. Bu bağlamda Seyr u sülûk ise tarikata giren ve tasavvuf yolunu benimseyen kimselerin manevî olarak olgunlaştığı ve tamam olduğu süreçlerde geçilen safhalardır (Uludağ, 1991: 428).

Şemlelizâde tarikatın kabul merasiminden, sakinlerin iltifat ile karşılandığını, Efendi ile görüştürüldüğünü ve burada kim olduğunun sorulduğunu, cumartesi günü de Bulak safasına götürüldüğünden bahsetmiştir. Dışarıdan asitaneye, burada asitane bir tarikatın veya tarikat kolunun merkezi durumunda olan büyük tekke olmakla birlikte, giren kişi Hu diye yüksek sesle bağıarak giriş kapısından girer. Aynı şekilde içerideki dervişlerden karşılık görür. İçeri girdikten sonra tarikatın başındaki efendi, türbedar dedenin elleri öpülüp, kendisine bir hücre tayin edilmektedir. Bu misafirlik sürecinin üç gün sonra tamamlandığı bilinmektedir. Bu süreç sonunda ise bu tekke ya da asitanedeki otuz altı hizmetten biri verilerek görev almış olunur (Konur, 1998: 150).

Gülşenîyye Zikir ve Evradı: Burada zikir ve evrad kelimeleri açıklanacak olursa; Allah'ı anmak amacıyla, Allah'ın isimlerinin tekrarlanmasına zikir denirken, belirli vakit ve belirli sayılarda tekrarlanan sözlere ise evrad denilmektedir. Zikir ve evrad yalnız veya toplu şekilde yapılabilir. Zikir, yüksek sesle yapılabilir bu duruma sesli (cehrî) zikir denilmektedir. Bunun yanında kısık sesle de yapılmaktadır ki buna da hafî zikir denilmektedir. Gülşenîyye tarikatı ise yüksek sesle yapılan zikri yani cehrî zikri benimsemiştir. Gülşenîlerin zikirleri hakkında en eski bilgilerin ise Evliya Çelebi'nin *Seyahatnâme*'sinde bulunduğu bilinmektedir. Zikirlerinin

ayrıntlarına bakılacak olursa; yatsı namazından sonra Mülk sûresinin okunduğu, yukarıda belirtildiği gibi evrad ve ezkar denilen anma sonunda Hakî dedenin tütsüler yaktığı, güzel kokulu gül suyunun ziyaretçilerin yüzlerine serildiği, orada bulunan bütün aşıklara şeker şerbetinin dağıtıldığı bilgilerine ulaşılmaktadır. Bu süre yedi-sekiz saatlik bir zamandır. Bu esnada yine ilahiler ve beyitler okunmaktadır (Şemlelizade, 1982).

Ömer Tuğrul İnançer de Gülşenîyye tarikatının zikir ayininden bahsetmiştir. İnançer, dervişlerin halka şeklinde oturduğunu, Fatiha ile başlanıp ardından kelime-i tevhid çekmeleriyle devam eden, ardından da ayakta ‘Hu’ ve ‘Hay’ isimleriyle devam edildiğinden bahsetmiştir. İlerleyen vakitlerde ilahiler söylendiğinden bahsedilmiştir. Dervişlerin el ele tutuşup sağdan sola doğru yürümeye başladıkları, yukarıdan bakıldığında bir gül goncası gibi bedenleriyle açılıp kapanarak hareket edildiğinden bahsedilmiştir. Sonunda ise Kuran okunarak ve dualarla, Şeyhin fatihası ile bitmektedir (İnançer, 1994: 444).

Her namaz sonrasında yapılan evrâda değinilecek olunursa; Sabah namazı sonrası, 36 Yasin sûresi ve tevhid getirilerek Kur’an okunmakta ve dua edilmektedir. Öğle namazı sonrası, 67 Mülk sûresi okunarak ardından yine tevhid getirilmektedir. İkinci namazı sonrası, 88 Nebe sûresi okunarak ardından yine tevhid okunmaktadır. Akşam namazından sonra ise Evvabin namazı, Akşam yatsı namazları arasında ise bazı dervişler dualarda ve niyazlarda bulunmaktadırlar. Son olarak yatsı namazında ise Mülk suresi ve ardından tevhid okunmaktadır (Şemlelizâde, 1982: 515-516).

Yeme-İçme Adabı: Sadece kalbi olgunlaştırmakla kalınmayıp tarikat mensuplarının davranışlarının da olgunlaşması amacıyla yeme içme adabına da yer verilmiştir.Şemlelizade’nin eserinde bu adabla ilgili ayrıntılara bakılacak olunursa; Gülşenîyye tarikatında haftada iki kez yani Pazartesi ve Cuma günleri, aşçı dede tarafından on iki kişiye bir tas Bağdadî çorbası hazırlanmaktadır. İmam dede, türbedar dede, kandilci ve o makama erişmiş birkaç ihtiyar birlikte otururlar. Pazartesi piriñç veya mercimek verilirken, Cuma ise pilav ve yahni hazırlanmaktadır. Günlük bir kuru ekme ve temel ihtiyaçları karşılamak amacıyla her dervişe bir miktar para verilmektedir. Ramazan ayı boyunca ise pilav, zerde, yahni verilmektedir (Konur, 1998: 163). Yemeklerden sonra fukaralar ellerini muslukta yıkamaktadırlar

ve önemli bir nokta ise sofraya elbezi konulmaz çünkü dervişler sabırlı ve kanaatkar oldukları için üzerlerine dökme ihtimalleri olmamaktadır.

Adaba Aykırı Söz ve Davranışlar: Gülşenîyye tarikatına göre, diğer tarikatlara ait terimleri kullanmak uygun ve hoş görülmemektedir. Kibir, diğer tarikatın mensuplarına benzemek kesinlikle yasaklanmıştır. Bunun dışında renkli elbise giymek, süslenmek, elde ve belde tespih bulundurmak, yavaş yürümek, etrafa bakınarak yürümek gibi davranışlar hoş görülmeleyen davranışlardandır. Hadd-i tarikat terimine değinilecek olunursa, kurallara uymayan kimseler ibadet ve zikir yerlerinde uyarı alırlar. Bu uyarılara uyulmazsa hadd-i tarikat uygulanmaktadır. Bir sonuç alınamaz ve bu kimse aldırılmaz ise tarikatten red, seyahat emredilmektedir. Derviş hücrelerinin kapıları da perde ile örtülü olmaktadır. Bu şekilde rahatsızlık verme sorunu ortadan kaldırılmaya çalışılmıştır. Söz ve davranışlar konusunda da oldukça titizlik gösterilmektedir (Konur:1998: 163).

Gülşenîyye Tacı: Tac, Tasavvufta öz önem arz etmektedir. Aslında kılık kıyafet fazla önemli olmamaktadır. Yalnızca derin anlamlar taşıyan kıyafetlerden söz edilebilir. Her tarikatte kendilerine has kıyafetler bulunmaktadır. Bunlardan biri de taçtır. Gülşenîyye tarikatının tacına bakıldığında, tacın ortası beyaz, sarığı krem renklidir. Tepesinde ise düğme bulunmaktadır. Tactaki her sembolün bir manası bulunmaktadır. Yani şekilden çok öze önem verilip, temsil niteliğindeki kıyafetlerin varlığından söz edilmiştir (Uludağ, 1991: 464)

Gülşenîyye Silsilesi: Burada ilk olarak silsile teriminin anlamına bakılacak olunursa, Allah'ın nurunu, hidayetini birbirine aktaran şeyhler zinciridir. Eldeki kaynalara göre İbrahim Gülşenî'nin iki silsilesi bulunmaktadır. Bunlar, Mevleviyye ve Halvetiyye olmaktadır (Uludağ, 1991:433-434).

Halifeleri: Tarikatta şeyhten sonra gelen en makamlı, söz sahibi halifeler olmaktadır. Vassaf'ın, Gülşenî'nin esas dört halifesi olarak sıraladığı isimlere değinecek olursak, ilk olarak Şeyh Hasan Zarifi'den bahsedeceğiz. Şeyh Hasan Zarifi, ilim tahsili amacıyla İstanbul'a geldiği sırada tasavvufa yönelmiştir ve bu doğrultuda birtakım görevler üstlenmiştir. Daha sonra İbrahim Gülşenî ile karşılaşan Şeyh Hasan Zarifi, 935 yılında onunla birlikte İstanbul'a gitmiştir (Konur,1998:168).

957 yılında Karamanî olayından etkilenip cehrî zikri terketmiş, Nakşibendiyye tarikatına mensup olup hafî zikri benimsediği rivayetler arasındadır (Hulvî, 1993: 543-545).

Şeyh Sadık Ali, “Sarı Sadık” ismi ile şöhret bulup, varlıklı bir aileye mensuptur. İbrahim Gülşenî’nin Diyarbakır’a geldiği zaman Ali Efendi de Ona bağlanmıştır. Gülşenîye zaviyesinden elini hiç çekmemiş yardımlarını ulaştırmıştır. Sadık Ali ismiyle şöhret bulma nedeni ise İbrahim Gülşenî’ nin İstanbul’a çağırıldığı esnada onu yalnız bırakmayışından kaynaklanmaktadır. Sadık Ali vefatından sonra Diyarbakır’da Rumkapısı yanına defnedilmiştir (Hulvî, 1993: 543-545).

Şeyh Aşık Musa, Mısır’da İbrahim Gülşenî ile tanışmıştır. Bu tanışma sonrası meclisine bağlanmıştır. Edirne hacılarının isteği ile oraya gönderilmiştir. Edirne’de Şah Melik Zaviyesi’ni imar edip oraya da yerleşmiştir ve burada vefat etmiştir. Kabri ise zaviyesinin yanındadır (Konur, 1998: 170).

Şeyh Emir Hayalî Çelebi, lakabı “Şemsüddin”dir. Asıl ismi Ahmed, şöhreti ise Hayalî olarak bilinmektedir. İbrahim Gülşenî’nin öz oğludur. Tebriz’de doğmuştur. İbrahim Gülşenî ile birlikte Mısır’a gelmiştir. Babası İbrahim Gülşenî’ nin vefatının ardından Mısır’a dönmüştür. Vefatından sonra Kahire’ye, babasının yanına defnedilmiştir (Konur, 1998: 171).

İbrahim Gülşenî’nin bizzat şahsının inşa ettirdiği Gülşenîye Asitanesi, Gülşenîye tarikatı için en önemli tekke olma özelliğini taşımaktadır. İbrahim Gülşenî’nin sağlığında yalnızca Kahire’ de değil, İstanbul, Edirne ve Diyarbakır’ da da Gülşenîye tekkelerinin açıldığı bilinmektedir (Hulvî.1993).

İbrahim Gülşenî’nin halifesi Hasan Zarifî tarafından İstanbul’da Gülşenî tekkesinin ilki açılmıştır. Eldeki bilgilere göre, Kanunî’nin İbrahim Gülşenî’ye İstanbul’da kalması için ricada bulunduğu fakat yaşlılık gerekçesiyle kabul etmeyince, bir halifesinin İstanbul’da kalması teklif edilmiştir. Sonuçta İbrahim Gülşenî, Hasan Zarifî’yi İstanbul’da bırakmıştır. Burada faaliyetlerini sürdüren Hasan Zarifî, eldeki kaynaklardan hareketle Rumelihisarı ve Langa’da iki tekke inşa ettirdiği ve bu şekilde de İstanbul’da Gülşenîliği yaydığı bilgileri yer almaktadır. Rumelihisarı’nda kurulan tekkeye Durmuş Dede isminde bir meczubun yerleştirilmesi sonucunda bu tekke Durmuş Dede tekkesi ismi ile anılmaya

başlanmıştır. Sonra ise yol genişletilmesi amacı ile bu tekke yıktırılmıştır. Tesis ettiği bir diğer tekkenin Langa'da olduğunu belirtmiştik fakat bu tekkeye ait herhangi bir bilgi yoktur. M. Baha Tanman, bu iki tekkeyle birlikte İstanbul' da toplamda on iki tane Gülşenîye tekkesi olduğunu vurgulamıştır. Bu tekkelerden bazılarının isimleri ise, Sarmaşık Tekkesi, Başçı Tekkesi, Sofular Tekkesi'dir (Kılıç, 2004).

Şemlelizade'nin beyanında, XVII. yüzyıla gelindiğinde Şam, Antalya, Mekke, Haleb, Urfa'da da Gülşenîye tekkelerinin açıldığı yer almaktadır. Balkanlar'da da Gülşenîye tekkelerinin varlığından bahsedilmektedir. Fakat kuruluş yılları ve günümüzdeki durumları hakkında bilgiye rastlanmadığını da belirtmek mümkündür (Popoviç, 1995:21-24). Netice olarak Gülşenîlik tarikatı kısa bir süre içerisinde, Afrika içlerinden Balkanlara; Osmanlı sınırı içerisinde de belli alanlarda tekkelerin açılması ve yayılım göstermesi ile birlikte büyük başarı kaydetmiştir denilebilir (Konur, 1998: 151-173).

1.1.4. İbrahim Gülşeni Hakkında Kaynak ve Araştırmalar

Abdülvehhab Şa'ranî, İbrahim Gülşenî'den bahseden ilk çağdaşdır. Onun kendisine karşı özel bir ilgisinin olduğundan bahsetmektedir. Daha birçok müellif gibi, Abdülvehhab Şa'ranî'nin eserlerinden istifade edenlerden bir tanesi de Münavi (1301/1621)'dir. Münavî, Abdülvehhab Şa'ranî'nin ortaya koyduğu eserlerinde bulunmayan bazı bilgiler vermiştir. Eserinde Gülşenî'nin Mısır'a Osmanlı yönetimindeyken geldiği şeklinde yanlış bir ifade, eserinden faydalandığı Gazzî (1061/1650)'nin kitabı olan Kevakib'de yer almaktadır. Gülşenî, Osmanlı Mısır'ı fethetmeden önce Kahire'ye yerleşmiştir. Daha öncesinde de Şeyh Şahin ve Şeyh Demirtaş, İbrahim Gülşenî'den önce oraya yerleşmişlerdir. Bu durum göstermektedir ki, Mısır'a şeyh akını Osmanlı daha gelmeden önce başlamıştır.

Ardından, Salahaddin el-Mevlevî, Münavî'nin, İbn'l İmad ve Muahhar müelliflerinden Ömer Rıza Kehhale de Gazzî'nin eserlerinden istifade ederek Gülşenî'den bahsetmiştir.

İbrahim Gülşenî aynı zamanda şair olduğundan dolayı, şair tezkirelerinde de yerini bulmuştur. Sehî Bey ise, ortaya koyduğu eserinde Gülşenî'ye başlık ayırmamış, Dede Ömer Ruşenî'yi işlerken, kendisinin beş yüze yakın halifesinin

bulduğunu, bu halifelerden bir tanesinin de Şeyh İbrahim Gülşenî olduğundan bahsetmektedir.

Gülşenî hakkında bilgi veren kaynaklardan en önemli ve en geniş kapsamlı olanı Muhyî (1015/1606)'nin *Menâkıb-ı İbrahim Gülşenî* adlı eseridir. Bu eser Türk Tarih Kurumu tarafından basılmıştır. Mukaddime'de, bab ve fasıl kısımları yerine, Takallüb, Sai, Rikabdar ve Silahdar adlı kısımlarına ayrılan eserin mukaddimede yer alan saisinde, kamil olan bir mürşide ihtiyaç olduğundan, İbrahim Gülşenî doğmadan iki yüzyıl önce fanî hayata geleceğini haber veren Celaleddin-i Rumî'nin bu haberinden, Dede Ömer Ruşenî'yle karşılaşır sülûkünü tamamlayarak hilafet alışından, yaşadığı Azerbaycan'dan kalkıp Mısır'a yerleşmesinden, İstanbul'a gelerek Kanunî ve bazı şeyhlerle görüşmesinden, Mısır'a döndükten sonra vefat etmesinden ve hayatı sona erdikten sonraki bazı kerametlerinden bahsetmektedir.

Muhyî, yaşamış olduğu dönemin önemli kişileri, kısmen de olsa sosyal durumları ve o dönemdeki şairler hakkında başka kaynaklarda bulunmayan ilgi çekici bilgilere yer vermiştir. Bunun sonucu olarak eserin değeri daha iyi anlaşılabilir ve artmıştır. Aynı zamanda İbrahim Gülşenî'yi de daha iyi anlamamızı sağlamıştır. Muhyî'den sonra Gülşenî hakkında ortaya çıkan kaynakların büyük bir çoğunluğu yine Muhyî'nin eserinden alınarak ortaya koyulmuştur. Buna en güzel örnek ise *Menâkıb-ı Evliyâ-yı Mısır* isimli eserde, İbrahim Gülşenî hakkındaki bilgilerin tamamı Muhyî'nin eserlerinden derlenerek ortaya koyulmuştur.

Sadık Vicdanî (1864-1939) de Tibyan'dan yararlanarak *Tomar-ı Turûk-ı Aliyye*'nin Halvetiyye'ye tahsis ettiği cildinde, Gülşenîlik hakkında bilgilere yer vermiştir.

Vassaf (1348-1929) eserlerinde Gülşenî'nin İstanbul'a getirilmesini; "Kanunî Sultan Süleyman, Hz. Pîr'in kemâlât-ı irfanlarını duyunca İstanbul'u Şeref-i Kudümleriyle müşerref buyurmaları hakkında ricada bulunmuştur" şeklinde ifade ederek bir nezaket örneği göstermiştir.

Hulvî (1064-1654)'nin Lemezât'ında Gülşenî hakkında yer alan bilgiler de Muhyî'nin Menakıbnâme'sinde yer alanların muhtasarı derecesindedir. Bu eserde Halvetîliğin isnad halkasını teşkil eden büyük şeyhlerin ve bu şeyhlerin halifelerinin

menkabeleri, onların doğup-vefat ettikleri yerler ve o dönemdeki hükümdarlar hakkında bilgilere yer vermiştir. Tabii bunların arasında İbrahim Gülşenî de vardır.

Bir diğer kaynak ise Şemlelizâde (1089/1678)'nin *Şive-i Tarikat-i Gülşenî* adlı eseridir. Gülşenîyye tarikatının adab ve kuralları hakkında toplu bir bilgi veren en önemli eserlerden biridir. Bu eserde tarikata nasıl intisab olunduğu, ne tür yemekler yapıldığı, masrafların nasıl karşılandığı hakkında detaylı bilgilere yer verilmiştir.

Bu tarikat hakkında bilgi veren başka bir eser ise Nazir İbrahim Gülşenî'nin *Beyan-ı Tarikat-ı Gülşenî* adlı eseridir. Ancak bu eserde beklentilerin aksine Gülşenîyye tarikatının adab ve kuralları hakkında verilen bilgiler oldukça kısıtlıdır. Bu eserde genel olarak Gülşenîyye Tarikatı'nın tarihçesi hakkında bilgi verilmektedir.

Hocazâde Ahmed Hilmi (1332/1919) yayınladığı bir eserinde yaklaşık on kadar şeyhin biyografisine yer vermiştir. Bu eserde ilk biyografi olarak İbrahim Gülşenî'nin biyografisini ele almıştır. Mehmet Ali Aynî (1945) yılında Türklerin en büyük mütefekkir ve âlimlerinden birisi olarak gördüğü İbrahim Gülşenî'yi, yazmak üzere olduğu hakkında bilgi vermiştir.

Sonuç olarak, İbrahim Gülşenî hakkında verilen bilgiler, ilk olarak Tahsin Yazıcı tarafından ilmi niteliğe sahip bir çalışmada değerlendirilmiştir. 1945 yılında hazırladığı İbrahim Gülşenî ve tarikatı konusunu el aldığı eserini ikiye ayırmış, bu eserin birinci bölümünde İbrahim Gülşenî'nin etrafındakilere yer verirken, diğer bölümünde Gülşenîyye tarikatının adab ve kurallarına yer vermiştir. Ardından 1951 yılında ortaya koyduğu doktora çalışmasında (Şeyh İbrahim Gülşenî, Hayatı, Eserleri, ve Tarikatı) yeni bilgilere yer vermiştir. İlmî bir titizlik ve üslupla hazırlanmış olan bu çalışmada, tarihî olaylar ve bazı önemli şahsiyetlerin ölüm tarihleri yapılan uzun uğraşlar sonucunda sağlıklı bir şekilde eserde işlenmeye çalışılmıştır (Konur, 1998: 78-85).

2. BÖLÜM

İBRAHİM GÜLŞENÎ DİVANİ DİL VE ÜSLUP HUSUSİYETLERİ

2.1. İbrahim Gülşenî Divanı Dil ve Üslup Hususiyetleri

Mutasavvıf bir isim olan İbrahim Gülşenî'nin üslup özelliklerine bakılacak olursa öncelikle eserinde sanat yapma gayesinden ziyade belli bir mesajı verme kaygısı taşıdığından ve yine eserinin geniş halk kesimlerince de okunması arzusu taşıdığından kullanılan dil yönüyle dönemine göre sade bir dilin kullanıldığını rahatlıkla söyleyebiliriz. Aslında dinsel içerikli metinlerde dönemin özelliği gereği zaman zaman ağır bir dilin kullanıldığı özellikle mensur türde eserler mevcuttur. Fakat İbrahim Gülşenî böyle bir yolu tutmamıştır. Bunun yerine sade bir dil ve açık bir anlatımla günümüzde dahi pek çoğu rahatlıkla anlaşılacak şiirler kaleme almıştır.

Eski Anadolu Türkçesi, XII. yüzyıl ile XV. yüzyıl arasında Anadolu'da kullanılan Türkçe devresi olarak bilinmekle birlikte etkisini XVI. yüzyılın sonuna kadar sürdürmüş ve az da olsa bu etki XVII. yüzyılda da görülmüştür (Köktekin 2008: 1). Çalışmamıza konu edilen İbrahim Gülşenî Divanı da genel hususiyetlerine bakıldığında Eski Anadolu Türkçesi dil özelliklerini taşımaktadır. Bu döneme özgü dil yapıları olan bazı ekleri bu eserde görmek mümkündür.

İbrahim Gülşenî Divanı dil yönünden incelendiğinde Eski Anadolu Türkçesinin temel karakteristiklerinden olan süreklileşmenin sıklıkla kullanıldığı görülecektir. Süreklileşme ilgili olarak da en çok *ķ>h* değişimi görülmektedir. Söz konusu bu değişimin geçtiği kelimeler *ayaķ>ayaḥ*, *uyķu>uyḥu* benzeri kelimelerdir. “Bu hususiyetin bariz bir şekilde esere hakim olması, müellifin Eski Anadolu Türkçesi'nin kullanıldığı bir dönemde yaşamasının yanı sıra Diyarbakırlı oluşu da etkili olduğu söylenebilir. Nitekim bu dil özelliği bugün halen bu yörede hakim olan en önemli dil hususiyetlerinden bir tanesidir.” (Çalka, 2017: 131). Divanda geçen bu örnekler bakılacak olursa:

Cüz ü küll *yoḥ* saña göre iy münezzeh zat-ı baḥt

Lîk sensiz cüz ü külle *yoḥ* vücūdıla beḳā (ŞR, 1b, 17.)

‘ Işk özidür çağıran *yuhuda* iseñ uyan
Can kulağın aç diyen zāhir ü bāḫın saña (ŞR, 5a, 8.)

Yine Eski Anadolu Türkçesinde fiilere eklenerek -erek/-arak anlamını vermekte olan “-ubanı/-übeni” ekinin de eserde çok fazla sayıda kullanımı mevcuttur.

Nāşihüm terk it hevā *diyübenü* ögüt virür
Bilmezem terkinden anuñ nedür anuñ-çün hevā (ŞR, 13b, 5.)

Ḳomaz cāmını elden nergisüñ mest
Müdām *içibenü* çün cem olupdur (ŞR, 47b, 10.)

Gelecek zaman eki olarak Eski Anadolu Türkçesinde kullanılan -ısar/-iser eklerinin yine Divanda geniş bir şekilde kullanıldığı görülmektedir.

Cum‘ a günü ḳopısar halka ḳıyāmet işit
Ben dimezem bunu çün bil ḳavl-i Muştafa’dur (İÜ, 51a, 11.)

Bilmezem ‘ işkıla ḫālüm nolısar^{dur} ‘ āḳıbet
Nem var ise çünkü anuñ olısar^{dur} ‘ āḳıbet (ŞR, 22b, 1.)

Eski Türkçede 3. teklik emir eki olan -gıl/-gil yapısının da kullanıldığı beyit sayısı oldukça fazladır.

Baş olmaḫ dileseñ düş*gil* ayağa
Ki serden geçmedin serverlik olmaz (ŞR, 146b, 2.)

Baña dir Rüşeni miḫnet çeküben
Şikāyet ḳılana di*gil* vefāsuz (ŞR, 144b, 8.)

Eski Anadolu Türkçesinde yine görülen ve günümüzdeki -ıp/ıp şekliyle gerundium eki olarak kullanılan -uban/-üben ekine de eserde rastlanmaktadır.

Bir nazār gören cemālũñ özge dīdār istemez
Virüben göñlini ğayra dil-rübā yār istemez (ŞR, 145a, 1.)

Halkũñ ölümü saña ‘ibret yeter görüben
Ağlat göziñi kıyma bir dem kıla ‘ibersüz (ŞR, 143b, 8.)

İbrahim Gülşenî Divanında Eski Anadolu Türkçesine ait olan bu eklerin kullanımı yanında arkaik kelimeler açısından dikkate değer bir eserdir. Nitekim arkaik özellikli pek çok kelimenin sıkça kullanıldığı bir eserdir. Bununla ilgili örneklere bakılacak olursa öncelikle Karahanlı Türkçesinde “cehennem” manasına gelen “tamu”nun kullanıldığı görülür.

Yidi *tamu* odma t̄alib-i ‘ışk
Yanarsa bir kadem girü çekinmez (ŞR, 146a, 5.)

Bir şairin üslubundaki ayırıcı hususlardan birisi de kullanılan deyimler ve halk söyleyişleridir. Dönemine göre sade bir dili tercih etmiş olan İbrahim Gülşenî’nin de bu dil unsurlarından şiirlerinde sıklıkla yararlandığı görülmektedir:

Ne sevdādur başumda bilemezem
Ki ‘aqlum ‘ışkuñ ile şaşurupdur

Çekenler Rüşenî’den Gülşenî baş
Güneş kimi *ayağına düşüpdür* (ŞR: 118a.)

Saña *göñül virenler* cānı neyler
Çü cān derdũñ imiş dermānı neyler (İÜ: 40a.)

Açma başuñ yañılup taqlīd idüben görüp
Tā dimeyeler gülüp kimdür oturan *kelek* (ŞR: 205b.)

Delürüp *dağa düşer* bî-ħod olup
Daña her yañeden şeydāsı ‘ışkuñ (ŞR: 208a.)

İy gönül ne görüben cāndan revān olmaḥdasuñ

Göz kimi *ḳanum içüben* mest-i ḥün olmaḥdasuñ (ŞR: 210a.)

Mutasavvıf bir isim olan İbrahim Gülşenî'nin üslup ve söyleyiş özelliklerine bakılacak olursa öncelikle eserinde sanat yapma gayesinden ziyade belli bir mesajı verme kaygısı taşıdığından ve yine eserinin geniş halk kesimlerince de anlaşılması amacı güdüldüğünden kullanılan üslup ve söyleyiş ağır ve ağıdalı bir üslup yerine sade bir söyleyişin benimsendiğini söyleyebiliriz. Aslında dinî içerikli metinler konuları itibariyle ağır bir dilin kullanılmasına müsait eserlerdir. Fakat İbrahim Gülşenî bunun yerine sade dil ve açık bir anlatımla bugün için bile önemli bir çoğunluğu rahatlıkla anlaşılabilir sanatsal yönü çok da ağır basmayan şiirler kaleme almıştır. Her ne kadar İbrahim Gülşenî bu eserinde sanat gösterme kaygısını ön plana almamış olsa da şiirdeki ahenk unsurlarında (söz tekrarları, ses tekrarları ve ritim) belli bir seviyeyi yakalamıştır.

İbrahim Gülşenî, bu eserinde sâlikin girdiği tasavvuf yolu içerisindeki zorlu mertebeleri rahatlıkla aşması adına öğretici yönü ağır basan pek çok şiir yazmıştır. Yani şiirlerde bir yandan ilgili tasavvuf öğretisine dair malumatlar verilirken öte yandan da bu yola yeni girenlere tavsiyelerde bulunulmaktadır:

İşidüp iy cüvān pendüm şaḥın p̄irüñe nāz itme

Dilerseñ nāzenin olmaḥ dürüş terk-i niyāz itme

Sevüben sevdür özüñi maḥabbet arturup p̄ire

Çalışup ' ışkıla sevgüñ çoḥ idübenü nāz itme

Saña emr idicek p̄irüñ dime ne dutmadın anı

Mür̄id iken mer̄id olup ' inād u lecc̄i-sāz itme

Gözün inkār ḳālinden ṭomaldup ḳurbağa nisbet

Duruban p̄irüñe ḳarşu kes ünüñi āvāz itme

Bilüp kerkesligin nefsiñ emek çekdürüben p̄ire
Açup b̄aluñı şayd içün qara qarğañı b̄az itme

Egerçi mesh-i şurî yoḡ bu ümmet içre iy t̄alib
Özüñi mesh-i ma' niden şaḡın meymün-güdāz itme

Uzatma q̄āl u q̄ilüñi dilüñ kes ta' nadan p̄ire
O q̄ālden q̄at' içün dile sükūtdan özge k̄ar itme

Güneşden f̄aṣ idüp ḡalk̄a diyenden Rūṣenî sırrın
Baña dir Gülşenî andan ikiden kişt-zār itme

İbrahim Gülşenî Divanı muhteva olarak incelendiğinde bütün şiiirlerin tassavvuf bağlamında kaleme alındığı görülecektir. Bu noktada Dinî Tasavvufî Türk Edebiyatının en önemli temsilcilerinden olan Yunus Emre ile Nesimî, duyuş ve söyleyiş olarak İbrahim Gülşenî'yi bazı şiiirlerinde etkilemişlerdir:

Ma'nî eri bu yolda melûl olası deḡil
Ma'nî duyan gönüller hergiz ölesi deḡil

Ten f̄anidir can ölmez gidenler gene gelmez
Ölür ise ten ölür canlar ölesi deḡil

Gevher seven gönüller yüz bin yol eder ise
Hak'tan nasib olmasa nasîb olası deḡil

Sakıngıl yârin gönlün sırçadır sımayasın
Sırça sındıktan geri bütün olası deḡil

Çeşmelerden bardaḡın doldurmadan kor isen
Bin yıl anda durursa kendi dolası deḡil

Şol Hızır ile İlyas ab-ı hayât içtiler

Bu birkaç gün içinde bunlar ölesi değil

Yarattı Hak dünyâyı Peygamber dostluğuna
Dünyâya gelen gider bâkıy kalası değil

Yunus gözün görürken yarağın eyle bugün
Gelmedi anda varan geri gelesi değil (Gölpınarlı, 2019: 23).

Yukarıda okuduğumuz Yunus Emre'nin bu şiirinin etkisini İbrahim Gülşenî Divanı içerisindeki bir gazelinde görmekteyiz:

Ma' nî kılan şüretin fânî olası degül
Şüret olan ma' nîsüz bâkî kalası degül

Mü'min olan degşürür ölmeyüben donını
Ölü dimeñ mü'mine hergiz ölesi degül

Ten ölicecek cân uçar bu kafesi kor kaçar
Cân kuşınıñ bu kafes çünkü yuvası degül

Cân olmayuban cân nedür añlayamazsuñ disem
Düş kimi yorsam revân remzi bilesi degül

Gevheri şarrâf alur bilübenü kıymetin
Boncuğ alur bilmeyen anı alası degül

Dil şîşesini vurup bütün idem dimeñüz
Şırça şınuban bütün çünkü olası degül (İÜ, 133b).

Yine İbrahim Gülşenî Divanı içerisinde Nesimî tesiri ile yazılan bir diğer şiire bakılacak olursa:

Cemâlün yâ Rab iy dil-ber ne tâbân mâh-ı enverdür

Kim anuñ āfitābından iki ‘ālem münevverdür

Yüzüñ harfinden iy muşhaf beyān-ı küntü kenz eyler
Te‘āla’llāh zihī defter bu defter angı defterdür

Ruĥuñ ĥat ile ĥālünden çeri çekmişdür iy dil-ber
Zehī şehzāde-i ‘ālem ki ĥoş uğurlu leşkerdür

Ne ra‘nā sidredür ya Rab boyuñ ‘ālemde iy ĥūrī
Kim anuñ add ü bālāsı yidi iqlīme serverdür

Yidi ĥattuñ kitābından sekiz cennet ‘ıyān oldı
Bu vech ile yaın oldı ki ol zāt-ı muahherdür

Nesīmī Fazlın Allah’uñ yüzüñ nūrında çün gördi
Tavāf-ı Ka‘be ĥatm oldı şafā vü ĥacc-ı ekberdür (Ayan, 2014: 335).

İbrahim Gülşenî’nin aynı vezin ve kafiyeyle yazılan şiiiri:

Güneşden rüşen iy dil-ber cemālün bedr-i enverdür
Te‘ālī-Allah zihī şūret ki Ĥa’dan vech-i mazhardur

Yedi muşhaf kimi yüzüñ sekiz cennet ‘ayān itdi
Görenler şafĥa-i ĥüsnüñ bilür ‘adn-i muşavverdür

Baňa ible kimi yüzden bilindi Ka‘be’dür vechüñ
Ĥacer esved yirine çün aña ĥāl-i müdevverdür

ılalı vechüñi zāhir yazılan levĥa bilindi
Ki nūn ile alem ĥatı ne yüzden yedi defterdür

Cihāna tīg u ḥaṇçerden çeri çekmiş gözün şaf şaf
Alur bir oğ ile yüz cān ‘aceb bügzide leşkerdür

Gören mi‘ rāc-ı ḥüsnüñi büyük a‘ lādan a‘ lā dir
Çü Ṭūbā sidreye ḳaddūñ ‘ar‘ ar itse berāberdür

Görenler yüzün iy meh-rū yanup mihr ile cāndan dir
Ki ḥüsn iḳlīmine sulṭān baḥuñ bu şāh-ı serverdür

Lebūñ cāmından içendür iren Cem gibi şahlığa
Anuñ-çün ṭālībi anuñ Hızır kimi Sikender’dür

Ṭavaf-ı Ka‘be-i kūyuñ ḳılanlar Gülşenî kimi
Virür cānım görüp yüzün meger kim ‘ıyd-ı ekberdür (ŞR: 102a.)

Türk edebiyatı içerisinde Seyyid Nesimî denilince akla hemen Hurufilik gelmektedir. Sözlük anlamı itibariyle Hurufilik, harflerin birtakım gizli manalara sahip olduğunu ileri sürenler hakkında kullanılan tabirdir. Bu akım Esterabadlı Fazlullah (ö. 1398/1620) tarafından kurulmuş olup gerçeği gizli, Cenabı Hakk’ın ilk görünmesinin kelimeler ve Fazlullah şeklinde olduğu fikrine dayanmaktadır (Pakalın, 1993: 856). Bir başka tanıma göre ise Hurufilik, Kur’an’daki harflerden bazı manalar çıkarıp, İslamın inanç, ibadet ve uygulamalarına aykırı yorumlar getiren tasavvufî-batınî mezhep ve ekoldür (Cilacı, 2001: 164). Etkin olduğu dönemde batınî bir mezhep olarak ele alınan bu anlayışın muakkibleri ağır eleştiri ve yaptırımlara maruz kalmışlardır. İbrahim Gülşenî’nin Hurufilik ile doğrudan bir bağlantısı olduğunu söylemek güçtür fakat Divanında Nesimî’nin söyleyişini andıran harfler ekseninde yazılmış bazı manzumeler de mevcuttur:

Ḳaddūñi gören *elif*den ibtidā-yı şān ider
Boyuñuñ *bāsın* beşāret besmele Ḳurān ider

Tā ile kı lup tilāvet *ṣā* ile kı lur ṣenā
Görüben *cīm*-i cemālūñ ḥāyuñ er-raḥmān ider

Noḳta-i ḥālūñ ḥayāli ḥāl oluban gözine
Dal-ı zülfüñ bende ṣalup ḳayd ile bī-cān ider

Zāl ile zillet viren nefsine *rā*-yı Rabb için
Zā-yı ‘ izzet buluban *sīn*den özin sulṭān ider

Ṣīn-i keṣret terk ider ol ṣın-ı ‘ aḳl olduḡiçün
Tā ki *ṣad*-ı vaḥdet anı vaṣlına bürhān ider

Bendelikden Ḥaḳ rızāsın buluban ol Murtezā
Zā ziyādan vechini aydan daḡi tābān ider

Tā kı lup ṭayyib ḳoḡusın ol behiṣti dil-berüñ
Medd-i zıllın *zā* anuñ günden daḡi raḡṣān ider

‘ *Ayn*-ı ‘ ıṣḳ ider nübüvvet ‘ ālemine ‘ aynını
Ġayn çün anı velāyet ḥaḳḳına ‘ aynān ider

Fe vefāda kāmil olup terk idenler vechini
Ḳudretüñ *ḳāf*ından iy cān ‘ āleme iḡsān ider

*Keḧ*küfri terk idendür ehl-i din ü müttakī
Ola ki *lām* dilde ṣıdḳ-ı bī-gümān īmān ider

Mīm mebdeden ma‘ āda irgürür ehlin temām
Mertebe menzil maḳāmından sırrını ‘ irfān ider

Nūn nuru’llaha zuhūrın gösterüben sırr ‘ alen

Dönüben pergâr-1 devre noqtadan seyrân ider

Vāv-1 Vehhâba iren bilür nedür feyz-i vürüd
Kim ezelden lâ-yezâli şân için devrân ider

Hâ hüviyyetden vücûdın görsedüben şân ile
Kudüsün hem-çünligini hû diyüben ân ider

Ye yitürür hatme ehlin Rüşenî'den Gülşenî
*Lâm elif*kimi ki hatmin ikiden bir ân ider (ŞR: 78a, İÜ: 53b.)

Yukarıdaki beyitlerde görüldüğü gibi Gülşenî alfabedeki harfleri kullanarak ve bunlara çeşitli manalar yükleyerek manzumesini meydana getirmiştir ki bu duruma Nesimî Divanı'nda da (4./ 6./ 27. Gazeller) sıkça rastlanmaktadır.

İbrahim Gülşenî görüldüğü gibi Dinî Tasavvufî Türk Edebiyatının bu iki isminden önemli ölçüde etkilenmiştir. Diğer pek çok şiirinde de Nesimî ve Yunus Emre tesirini görmek mümkündür. İbrahim Gülşenî'nin şiirlerindeki dikkat çekici bir diğer özellik ise mahlas beyitlerinde görülmektedir. Şair, şiirlerindeki mahlas beyitlerinin neredeyse tamamında kendi mahlasının yanında mürşidi olan Aydınlı Dede Ömer Ruşenî'nin de mahlasını birlikte kullanmıştır. Aslında bu gelenek içerisinde çok sık rastlanan bir durum değildir. İbrahim Gülşenî bu tasarrufta bulunurken büyük ihtimalle mürşidine olan bağlılığı ve saygısından ötürü bu yolu tercih etmiştir denilebilir. İbrahim Gülşenî'nin Mesnevî'ye yazdığı Ma'nevî adlı nazire, yine onun isteğiyle Kahire Gülşenîhanesinde Mevlevîlere tahsis edilen birkaç oda, halifelerinin Mevlevî muhabbeti ve nihayet zikir ve kıyafetlerindeki benzerlik iki tarikat arasındaki müşterekliği gösterir (Koç 2005: 39). Gülşenîlikle ilgili literatür incelendiğinde bir yönüyle Mevlevîliğe yakın bir duruşun olduğu görülür ki Mevlana Celaleddin Rumî de şiirlerindeki mahlas beyitlerinde genelde Şems lafzını kullanmıştır. Bu bağlamda İbrahim Gülşenî'nin de Mevlana'yı öykündüğü düşünülebilir.

İbrahim Gülşenî her ne kadar tasavvufî içerikli şiirler yazan isimlerden etkilenmiş olsa da Necâti Bey gibi döneminin ünlü şairlerinden de kısmen etkilenmiştir. Necâti Bey'in meşhur "döne döne" redifli gazeline de bir göndermede bulunmuştur:

Yüzüñ gömek dilerem döne döne
Virüp cânımı aña döne döne

Niçe bir cân çekem şevküñle iy dil
Yüzüñi görmek için döne döne

Alamaz kimse tenden cânı n'idem
Saña cân virmeyince döne döne

N'idem ' ışkuñ elinden bilemezem
Alup göñlüm diler cân döne döne

Göñül ' ışka uyup terk itdi beni
Şoraram nerde lîkin döne döne

Ecel bir cân alur ammâ n'idem ' ışk
Diler bir yirine yüz döne döne

Dilerem Rüşenî'yi Gülşenî dir
Görem Aydın ilinde döne döne (AE, 39b.)

Buraya kadar olan kısımda İbrahim Gülşenî'nin etkilendiği isimler üzerinde duruldu. Fakat bunun tersi bir durum da söz konusudur. Gülşenîliğin de öncüsü olan İbrahim Gülşenî'nin pek çok müridi olmuştur ve bunların içerisindeki şairler de yine onun şiirleri ekseninde eserler kaleme almışlardır. Bu hususta karşımıza çıkan önemli bir isim olarak XVI. yüzyılın önde gelen şairlerinden Usûlî'yi görürüz. Divan şiiri için önemli bir merkez olan Vardar Yenicesi'nden olan Usûlî, İbrahim Gülşenî'nin

müritlerinden biridir ki Balkanlarda Gülşenîliğin yayılmasında önemli etkileri olmuştur. Usûlî, uzun yıllar Mısır'da Gülşenî'nin hizmetinde bulunmuştur. Mustafa İsen tarafından hazırlanan Usûlî Divanı'nın 51. gazeli şöyledir:

Dilde hayliden hayâl-i zülf-i dil-ber var imiş
Cânım içinde yatar bin başlı ejder var imiş

Ey dirîgâ hîçe satdım kıymetini bilmedim
Ab u hâkimde benim bir pâk-gevher var imiş

Zâl-i dünyâyâ gönül verme Usûlî var imiş
Gülşenî derler vilâyet içre bir er var imiş (İsen, 1990: 147)

Usûlî Divanı'ndaki bir başka dikkat çekici husus da eserdeki tek mersiye'nin İbrahim Gülşenî için yazılmış olmasıdır. Usûlî şeyhinin ölümünü şöyle tasvir eder:

Yazık degil mi nice bir ey devr-i kînedâr
Derd ü gam ile agladasın bizi zâr zâr

Derdâ ki seng-i hâdis-i rûzgârdan
Ayîne-i Sikender'e erişdi inkisâr

Beytü'l-hazenedir kamu Ya'kub gibi bu halk
Kapdı meger ki Yûsuf'u bu gürk-i cân-şikâr

Kavline sâdık idi vü Sıddîk-ı vakt idi
Oldu meger ki Ahmed-i Muhtâr'a yâr-ı gâr

Ey hâk-i rû-siyâh kanı *Gülşenî* kanı
Ol ma'rifet güherlerinin ma'deni kanı (İsen, 1990: 75).

Yine iki şair arasındaki tam olarak tanzir şeklinde niteleyemeyeceğimiz bir ilişkiyi Gülşenî Divanı'nda şu şekilde görmekteyiz:

Usûlî:

Gün gibi insân-ı kâmil mazhar-ı âyât olur
On sekiz bin âlemin tasvîrine mir'ât olur

Na't-ı ma'nâda feres oynadımaz her bü'l-heves
Ey nice luccâc bu mansûbelerde mât olur

Ehl-i ikrârın sücûdu vü niyâzı Hakkadır
Münkirin ma'bûdu vü mescûdu dâyim Lât olur (İsen, 1990: 114).

Gülşenî:

Her ki sıfâtını salar vechün için sıfât olur
Zâta göre salan varın bî-çûn u bî-cihât olur

Terk-i hevâ kılup yüzün kible vü Ka'be görmeyen
Putâ tapar heveslenüp kiblesi çünkü Lât olur

Oynayuban utuzmayan olanını bu arsada
Şehr-i halin utuzup ol bâzî içinde mât olur

Usûlî:

Ey hakîkatden haberdârım diyen Mevlâ nedir
Çün şühûdun yok durur bu etdiğin gavga nedir

Ey ki âdemzâdesin âdem nedir bildir bana
Hem ana ta'lîm olan külliyet-i esmâ nedir

Anladınsa bâd u hâk u âb u âteş aslını
Anları cümle ihâtâ eyleyen deryâ nedir

Kûh-ı Kaf'ın neydiğin bilinse ey eşyâ-şinâs
Cism-i ma'dûm ile mevcûd andağı Ankâ nedür

Hiss-i hayvânî çü a'mâdur dedi vahyinde Hak

Rabbin idrâk eyleyen pes dîde-i binâ nedir

Ey Usûlî kimse bilmez bu mu'ammâ nüktesin
Gülşenî'den bilmeyince alleme'l-esmâ nedir

Usûlî, muhtemelen bu manzumesini Gülşenî'nin transkripsiyonunu yapmış olduğumuz şu beyitleri üzerine yazmıştır: (Bu arada Gülşenî ve Usûlî mahlaslarının aynı beyit içerisinde kullanılmış olmaları da dikkat çekicidir çünkü daha önce de belirtildiği gibi Gülşenî neredeyse bütün şiirlerinde mahlas beytinde kendi mahlasını ve mürşidi Dede Ömer Ruşenî'nin mahlaslarını bir arada kullanmıştır.)

‘ Adem-i genc ‘ amâdur kim vücûd andan zühûr eyler
Bes ol ‘ ayn-ı vücûd ile ‘ adem diñüz baña neyler

‘ Ademde şâbit eşyânuñ ta‘ ayyün bulmadın zâtı
Şübût ile hafâsına anuñ genc-i ‘ amâ dirler

‘ Adem Kâf'ını isteyen vücûdını kıılır ‘ Anķā
Çü andan özge bulamaz vücûd ol Kâf'a girenler (ŞR, 92b.)

Baña hâl olmayan müşkil vücûd-ı ibn-i âdemdür
Hudûş ile zühûr andan ne vech ile kıdemdendür

Ledünnî ‘ âleme şoruñ nedür ta‘ lîm-i esmâyı
Anı bilen melâykden işitmişsüz çü â‘ lemdür

Yaķın ta‘ lîm-i esmâyı müsemmadan bilen bilür
Neden âdem sücûdile melâykden mükerrermdür

İşitdüm Rüşenî dirdi hemîşe Gülşenî bunı
Cihânda âdemi bilen dimeñ çoķ ki iken kemdür (ŞR, 93a.)

İbrahim Gülşenî Divanı'nda müellifin yaşamına ait bazı önemli hususları görmek de mümkündür. İbrahim Gülşenî'nin belli bir süre ikamet etmiş olduğu Tebriz ile ilgili yazmış olduğu manzumede bu şehre karşı duyduğu derin muhabbeti görmek mümkündür:

1) Düşürüp *Tebrîz* şevki gönlüm içre tâblar
Gözlerümden ağıdur seyl idüben surh-âblar

2) Cezb idüp hubbu'l-vaţan çekmek diler gönlüm n'idem
Taĥıban ' ışık ile cāndan gönlüme kullāblar

3) Nirde var *Tebrîz* kimi bir vaţan ' ışık ehline
Ĥıdmet ider çünkü anda şeyh olana şāblar

4) Yiryüzinüñ cenneti dinse revādur *Tebrîz*'e
Çün nazîrin görmedik dir seyr iden aşhāblar

5) Dileseñ ay kimi yüzlü sāde-rū maĥbūbları
Varuban *Tebrîz*'e gör gel hūb-rū meh-tāblar

6) Kible-i 'uşşâkı görmek isteseñ *Tebrîz*'e var
Yeñi ay kimi göresin kaçları mihrāblar

7) Rüşenî'dür Gülşenî'nüñ istegi *Tebrîz*'den
Hem anuñ perverdesi aşhāb ile aĥbāblar (ŞR: 100a.)

Şiirde ahengin önemli unsurları kafiye ve rediftir. İbrahim Gülşenî Divanı'nda bu iki unsurun başarıyla kullanıldığı görülür. Ahenge ait bir diğer unsur olan aruz ölçüsü de yine başarıyla kullanmıştır. Ancak dikkat çekici bir husus olarak eserde hece ölçüsüyle yazılmış bir manzume de mevcuttur. Aruz ve hece ölçüsünün birlikte kullanılması tekke şairlerinde sıkça görülen bir durumdur. İbrahim Gülşenî, eserinin neredeyse tamamını aruzla yazmıştır. Kullanılan vezinler ise genelde

“Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün” gibi heceye daha yakın basit vezinlerdir. Fakat İbrahim Gülşenî, diğer vezinleri de ihmal etmemiş gelenek içerisinde sık kullanılan kalıplarla şiirlerini kaleme almıştır. Kullanılan bu vezinlere bakılacak olursa:

- * Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün
- * Müfte’ilün Müfte’ilün Fâ’ilün
- * Müfte’ilün Fâ’ilün Müfte’ilün Fâ’ilün
- * Mefâ’ilün Mefâ’ilün Mefâ’ilün Mefâ’ilün
- * Mef’ûlü Mefâ’ilün Mef’ûlü Mefâ’ilün
- * Mefâ’ilün Mefâ’ilün Fe’ülün
- * Müstef’ilün Müstef’ilün Müstef’ilün Müstef’ilün
- * Mef’ûlü Fâ’ilâtün Mef’ûlü Fâ’ilâtün
- * Mef’ûlü Fâ’ilâtü Mefâ’ilü Fâ’ilün
- * Fe’ilâtün Mefâ’ilün Fe’ilün

Tespit edilen nüshalar içinde Gülşenî Divanı’ndaki manzumelerin nazım şekillerine göre dağılımı şu şekildedir:

Gazel	: 1280
Tuyuğ	: 5
Murabba	: 1
Mesnevi	: 1

İbrahim Gülşenî Divanı içerisinde nazım şekilleri olarak en yüksek pay görüldüğü gibi gazele aittir. Gazelden sonra ise Gülşenî’nin yaşadığı dönem itibariyle revaçta olan bir nazım şekli olan beş adet tuyuğun yazıldığı görülür. Gülşenî bu nazım şeklini kullanmasında büyük ihtimalle şeyhi olan Aydınlı Dede Ömer Ruşenî’nin pek çok tuyuğ yazmasının etkisi vardır. Yine dikkat çeken bir husus da yalnızca bir tane murabbanın varlığıdır. İbrahim Gülşenî’nin etkilendiği

önemli isimlerden olan Seyyid Nesimî'nin divanı (Ayan, 2014) içerisinde de yalnızca bir adet murabbanın bulunması onu örnek aldığı düşünmektedir.

3. BÖLÜM

İBRAHİM GÜLŞENÎ DİVANI'NIN TENKİTLİ METNİ

3.1. Metin Tespitiyle İlgili Hususlar

3.1.1. Nüsha Tavsifleri

İbrahim Gülşenî Divanı'nın tespit edilebildiği kadarıyla Türkiye kütüphanelerinde dokuz yazma nüshası mevcuttur. Fakat bu kaynakların bazılarında kütüphanelerdeki sayım/tadilat vb. durumlardan ulaşmak mümkün olmamıştır. Üç yazma nüsha üzerinde çalışma yapılmıştır. Tespit edilebilen nüshaların başlıca özellikleri şöyledir:

A) Şevket Rado Nüshası: 339 varaktır ve yaklaşık 1000 metinden oluşmaktadır, beyit sayısı ise on bini aşkındır. Görebildiğimiz ve ulaşılabilen en hacimli nüsha konumundadır. Daha önce yapılmış olan çalışmaların hiçbirisinde bu nüshaya atıf yoktur. İlk defa bu çalışmamızda akademik bir metinde kullanılmış olacaktır. Edisyon kritik çalışmasında “ŞR” kısaltması ile gösterilmiştir.

Bulunduğu Yer: İstanbul Araştırmaları Enstitüsü Şevket Rado Yazmaları Bölümü, ŞR: 31 numarasını taşımaktadır.

İstinsah Tarihi: -

Müstensih: -

Boyut : 195x135, 150x100 mm.

Varak: 339

Satır: 15

Yazı Türü: Nesih

Cilt Özellikleri: Kahverengi ciltlidir.

Başı: İy maḥabbeten tecellî eyleyen ‘aynü’l-beḳā

‘İlminüñ ‘aynını gören lâ-ta‘ ayyünden liḳā

Sonu: Rūṣenī' den düşde görüp Gülşenī'yi dem-be-dem

İy gönül ta' birüm andan n'ideyüm di n'ideyüm

B) İstanbul Üniversitesi Nüshası : Ulaşılabilen yine en hacimli nüshalardandır. İçerisinde İbrahim Gülşenî'ye ait yaklaşık 550 tane metin vardır. Bu nüsha dikkatle incelendiğinde birden çok müstensihin hattının olduğu görülmektedir. Hatta bazı yerlerde boş sayfalar da mevcuttur. Muhtemelen ilk müstensih bu nüshayı tamamlayamamıştır, bu sebeple de daha sonra bazı eklemeler yapılmıştır. Yalnız bu eklemeler sadece İbrahim Gülşenî'ye ait olan şiirler değildir. Farklı isimlere ait olan şiirler de bu nüshada bulunmaktadır. Başka şairlere ait 110 civarında şiir mevcuttur bu nüshada. Edisyon kritik çalışmasında "İÜ" kısaltması ile gösterilmiştir.

Bulunduğu Yer: İstanbul Üniversitesi Yazma Eserler Kütüphanesi. TY 890 numarasını taşımaktadır

İstinsah Tarihi: -

Müstensih: -

Boyut : 158x110.

Varak: 78

Satır: 13

Yazı Türü: Nesih

Cilt Özellikleri: Açık kahverengi, tamir görmüş, üzeri ebrulu kağıtla kaplanmış, meşindir.

Başı: Evvel ü āhirden olansun ğanī

Zāta nazar iy Eḥad i Ḥayy Ḥudā

Sonu: İy Gülşenī görelden Aydın ili ziyāsın

Bildüm ki Rūṣenī'dür ol iḳlimün çerāğı

C) Ali Emirî Nüshası : Ulaşılabilen nüshalar içerisinde en derli toplu olan nüshadır. Düzgün bir nesihle oluşturulmuştur ve satırların etrafında da cetvel bulunmaktadır. İçerisinde 180'e yakın metin bulunmaktadır. Nüshada dikkat çeken bir özellik de baştan sona harekeli olmasıdır. Edisyon kritik çalışmasında "AE" kısaltması ile gösterilmiştir.

Bulunduğu Yer: Millet Kütüphanesi Ali Emirî Yazmaları Bölümü'ndedir. AE 379 numarasını taşımaktadır.

İstinsah Tarihi: -

Müstensih: -

Boyut : 191x140.

Varak: 78

Satır: 13

Yazı Türü: Nesih (Harekeli)

Kâğıt Türü: Abâdi taklidi.

Cilt Özellikleri: Şemseli, miklepsiz, mavi renkli bez ciltlidir.

Baş: İy maḥabbeten tecellî eyleyen ' aynü'l-bekā

' İlminüñ ' aynını gören lâ-ta' ayyünden liḳā

Sonu: ' Işkı bil ' anḳā ki bilinmez nedür

Oḥunan Ḳur'ân'da oldur ḳāf ḳāf

Edisyon kritiğe dahil edilmeyen nüshalar ise şunlardır:

A) DTCF Nüshası 1 : DTCF Kütp. No.a289, 242 varaktır, mecmua-yı devavin niteliğindedir içerisinde Ruşeni Divanı ve İbrahim Şahidi'ye ait eserler de mevcuttur. Gülşeni'ye ait 12 tuyuğ, 2 müfred, 2 tevhid, 7 mesnevi ve 541 gazel mevcuttur. (İlgili kütüphane ile iletişime geçilmiş olsa da bu nüshaya ulaşılammıştır.)

B) DTCF Nüshası 2 : DTCF Kütüp. No.982, Akay, nüshayı kütüphanede bulamadığını belirtmiştir. Yazıcı, Bu nüshanın 357 varak olduğunu belirtir. (İlgili kütüphane ile iletişime geçilmiş olsa da bu nüshaya ulaşılamamıştır.)

C) Raif Yelkenci Nüshası : Tahsin Yazıcı bu nüshadan söz etmiştir ancak ulaşılamamıştır.

D) A. İzzet Koyunoğlu Nüshası : Konya A. İzzet Koyunoğlu Müzesi Yazma Eserler Kütüphanesi'ndedir. No.13196, mecmua-yı devavin niteliğindedir. (Gülşeni, Ruşeni, Hayali, Cenabi Divanlarını içerir.) Gülşenî Divanı muhtasar bir müntehabattan oluşturulmuştur. Toplamda 28 varak İbrahim Gülşenî'ye ayrılmıştır. Bu nüsha tarafımızca temin edilmiş ve incelenmiştir. İçerisinde çok az sayıda metin bulunması ve kullandığımız nüshalardan farklılık arz etmemesi sebebiyle edisyon kritiğe dahil edilmemiştir.

E) Selimiye Nüshası: Edirne Selimiye yazmaları fihristi no.1353. Tahsin Yazıcı bu nüshadan da bahsetmiştir ama ulaşılamamıştır.

F) Carullah Veliyüddin Nüshası : Süleymaniye Kütüp. No.1661, 274 varaktır, 5030 beyittir.

3.1.2. Nüsha Şecereleri

İbrahim Gülşenî Divanı'nın edisyon kritikli metni hazırlanırken daha önce bahsedilen üç nüshadan (*Şevket Rado Nüshası*, *İstanbul Üniversitesi nüshası* ve *Ali Emirî nüshası*) yararlanıldı. Bu nüshaların üçünde de istinsah tarihi ve müstensih belli değildir. Her ne kadar bu bilgileri nüshalardan edinemesek de bazı hususiyetler üzerinden en azından yüzyıl olarak istinsah tarihlerine dönük tespitler de bulunmak mümkündür. Öyle ki nüshalarda kullanılan arkaik kelimelerin çokluğu ve yazıda gösterilen bazı ses olayları nüshaların istinsah tarihine ışık tutmaktadır.

Kullanılan nüshalarla ilgili bir şecere tespiti yapılacak olursa; öncelikle tez çalışmamızın ana metnini *Şevket Rado (ŞR) nüshası* oluşturmaktadır. Bu nüsha, gerek içerdiği şiir sayısı bakımından gerek de dil hususiyetleri yönünden öteki nüshalardan ayrılmaktadır. İbrahim Gülşeni Divanı'nın nüshaları içerisinde ulaşılabilen en hacimli divan konumundadır. Bu yönüyle de diğer nüshalarda rastlanmayan pek çok şiire bu nüshadan ulaşılmaktadır. Yine bu nüshanın başka bir

özelliği de İbrahim Gülşenî ile ilgili literatürde bugüne kadar hiç değinilmemiş olmasıdır. Çalışma hazırlanırken ilk olarak bu nüshada geçen bütün metinlerin birinci beyitlerinin alınması ve her metne bir sıra numarası verilmesi suretiyle temel bir çizelge üzerinden fihrist oluşturuldu. ŞR nüshasında 339 varakta toplamda 996 adet metin bulunmaktadır. Bu nüsha mürettep bir divan şeklinde tanzim edilmiştir fakat “mim” harfinden sonra nüsha sonlanmaktadır. Bu durum her ne kadar nüshanın tam olmadığını gösterse de Arap alfabesine göre son bir kaç harf dışında diğer bütün harfleri içermesi nüshanın önemini ortaya koymaktadır. Nüshada kullanılan hatta bakıldığında baştan sona tek bir müstensihin kaleminden çıktığı anlaşılmaktadır. Bu nüshada geçen arkaik kelimelerin fazlalığı ve yine kimi ses hususiyetleri İbrahim Gülşenî’nin yaşamış olduğu XV. yüzyıla uygun nitelikler taşımaktadır. Yani bu nüshanın İbrahim Gülşenî’nin yaşadığı dönemde istinsah edildiğini kesin şekilde söylemek mümkün olmasa da şairin yaşadığı tarihe kronolojik olarak çok da uzak olmayan bir dönemde istinsah edildiği düşünülebilir. Bu bağlamda çalışmadaki en eski tarihli nüsha olarak ele alınmıştır. Nüsha içerisinde İbrahim Gülşenî’ye ait olmayan metinler bulunmamaktadır ve bu metinlerin bütünü de edisyon kritiğe dahil edilmiştir.

Edisyon kritikli metindeki ikinci nüsha ise İstanbul Üniversitesi (İÜ) nüshasıdır. Bu nüsha hacim olarak ikinci sıradadır, toplamda 244 varaktan müteşekkildir. Bazı yönleriyle ŞR nüshasından ayrılmaktadır. Öncelikle dil hususiyetleri noktasında bakıldığında ŞR nüshasına göre kronolojik olarak daha ileri dönemleri işaret etmektedir. ŞR nüshasında genellikle “*kimi*” şekliyle kullanılmış olan “*gibi*” edatının yerini İÜ nüshasında çoğunlukla “*sıfat*” sözcüğü almaktadır. Ayrıca arkaik nitelikli sözcükler ve Türkçenin erken dönemlerine ait ses olayları İÜ nüshasında sayı olarak azalmaktadır. Dil ve imlaya ilişkin bu hususlar göz önünde bulundurulduğunda İÜ nüshasını daha geç tarihlerde istinsah edilmiş bir nüsha olarak ele almak gerekmektedir. İÜ nüshasının ŞR nüshasından ayrıldığı bir diğer nokta da İÜ’de birden fazla müstensihin hattının bulunmasıdır. Nüsha, ilk yapraklarından itibaren İbrahim Gülşenî Divanı şeklinde istinsah edilmeye başlanmıştır, ilerleyen sayfalarla birlikte zaman zaman hattın değıştiği, bazı boş sayfaların bırakıldığı ve hatta araya başka şairlere ait metinlerin de yazılmış olduğu görülmektedir. Bu nüshada İbrahim Gülşenî’ye ait olan yaklaşık 550 metin bulunmaktadır. ŞR ve İÜ

nüshaları arasındaki ilişkiye bakılacak olursa, öncelikle her iki nüshada da ortak olan 227 metin bulunmaktadır. Burada dikkat çekici olan bir durum da metinlerin sıralanmalarıdır, bazı yerlerde beş metne kadar her iki nüshada da aynı şekilde ard arda sıralanmış metinlerin oldukları görülmektedir. Bu da İÜ nüshasının ŞR üzerinden istinsah edildiğini göstermese bile kaynak olarak ikisinin aynı kolbaşından geldikleri izlenimini vermektedir. İki nüshanın aynı metinle başlamamasının sebebi ise muhtemelen İÜ nüshasının ilk birkaç varasının eksik olmasıdır.

Üçüncü ve son nüsha ise Ali Emirî (AE) nüshasıdır. Bu nüshanın da istinsah tarihi ve müellifi belli değildir. Ancak kullanılan diğer nüshalara nazaran daha tertipli bir şekilde istinsah edilmiştir. Metin sayısı ise öteki nüshalara nispeten daha azdır, toplamda içerisinde bir kaç mükerrer metin olmakla birlikte 176 metinden müteşekkildir. Bunlardan 58 tanesi diğer nüshalarda yer almamaktadır. Diğer nüshalarla ortak olan şiirlere bakıldığında İÜ nüshası ile daha fazla ortak şiirin olduğu görülmektedir. Zaten dil hususiyetlerine bakıldığında İÜ nüshasına daha yakın olduğu açıktır. AE nüshası ile ŞR nüshası aynı metin ile başlamakta olsa da bu nüshanın İÜ nüshasına daha yakın olduğu söylenebilir. Fakat ŞR nüshası ile metinlerin sırası bakımından daha uyumlu bir şekilde ardışık olarak ilerlemiştir. Netice olarak bu üç nüsha da içerdikleri metin sayıları bakımından oldukça farklı olsa da metinler birbirine oldukça yakındır. Ortak olan metinlerde çok ciddi farklılıklar görülmemektedir. Farklılaşmalar, bazen sözcük boyutunda bazen de beyitlerin eksiltilmesi ya da sıralarının değiştirilmesi suretiyle görülmektedir.

3.2. Metnin İmlâsı Üzerine

3.2.1. Metin Tertibiyle İlgili Hususlar ve İşaretler Sistemi

- Metnin yazma nüshalardaki varak numaraları metnin sonunda gösterildi, beyit numaraları ise her beytin yanında verildi.

- Metinde geçen özel isimlerin ilk harfleri büyük harfle yazıldı ve özel isimlerden sonra gelen ekler kesme işaretiyle ayrıldı.

- Metinde geçen ayet ve hadisler eğik (italik) karakterler yazıldı.

- Farsça vâv-ı ma'dûleler “h'âb” örneğindeki şekliyle yazıldı.

- Divan'da bazı hemzeli yazılması gereken kelimelerin “y” harfiyle yazıldığı görülmektedir. Bu yazım metnin aslının korunması adına muhafaza edildi. dayim, gibi.

- Yazı fontu olarak Oktay New Transcription kullanıldı.

- Divan'da vezin metin içerisinde her manzumenin başında verildi.

3.2.2. Nüsha Farklılıklarının Gösterilmesi ve İmlâyla İlgili Hususlar

Seçilen üç nüsha karşılaştırılarak şaire en yakın metin ortaya konulmaya çalışıldı. Nüshalardaki farklılıklar nüshaların kısaltmalarıyla beraber dipnotta verildi. Şevket Rado TY 31 (ŞR) nüshası eksiklerin az olması manzumelerin fazlalığı dolayısıyla esas nüsha kabul edilerek metin bu nüshaya göre sıralandı. Burada eksik olan manzumeler diğer yazmalardan alındı. Nüshalarda geçen metinlerdeki beyitlerin numaraları gösterilirken [] kullanıldı.

“[11] Rab: Rabbi AE.” Bu örnekte köşeli parantez beyit numarasını, iki noktadan sonraki kısım ise belirtilen nüshadaki şeklini göstermektedir. Yine aynı beyit içerisinde birden fazla farklılaşma varsa bu da “//” işareti ile ayrılarak gösterilmiştir. Arapça, Farsça eklerle, birleşik isim ve sıfatların yazımında Prof. Dr. İsmail Ünver'in makalesindeki önerilerine göre hareket edildi. İsmail Ünver, “Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler”, AÜDTCF Türkoloji Dergisi, C. XI, S. 1 1993, ss. 51-89. Metin XV. yüzyıla ait olduğundan dönemin dil özelliklerine bağlı kalınmaya çalışıldı. Bu konudaki çalışmalar dikkate alındı.

4. BÖLÜM

METİN

1.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) İy maḥabbeten tecellī eyleyen ' aynü'l-beḳā
' İlminüñ ' aynını gören lâ-ta' ayyünden liḳā
- 2) Sevüben sevdüren özin özine bī-çün-şifat
Yoğ iken sevme sevilme ' âleminden min ü mā
- 3) “*Kün*”¹ diyüp ḳudret dilinden zāhir iden ḥikmetin
Şeş-cihet bir emriyle ḥalḳ iden arz u semā
- 4) ' Âlem-i ğayb u şehâdet görmeden her vech ile
Sensün iy dānā ' alīm ü ḳādir ü ḥikmet-nümā
- 5) Yoğ iken mülk-i ' adem şey ḳudretün virüp vücūd
Zāhir iden evvel āḥir sensün iy Rabbü'l-verā
- 6) Devrile ḥalḳa mekânıla zamānı gösteren
Şân-ı vechüñdür tecelliden senayilen ziyā
- 7) Birden iki vechile yüz görmeden şân-ı vücūd
Ḳudretün izḥârıdur hem ḥalḳa ḥikmetden ' atā

¹ “*Ol, hemen oldu.*” (Bakara, 2/117; Yasin, 36/82; Enam, 6/73; Nahl, 16/40).

- 8) Şūrete ma' nī senūñ vechūñ virüp zāhir kılrur
Her ne vechile dilerse şān-ı hūlkından liķā
- 9) Genc-i maḥfī vechūñi ' ayn-ı maḥabbetden sevüp
Gösteren sensūñ saña vaḥdet deminde bī-ġitā
- 10) Şāhid ü meşhūd sensūñ iy ezelden lem-yezel
Vech-i bākī lā-yezāli zahir olan bī-ḥafā
- 11) Vaşf iden yā Rabb şānuñ ma' rifetden bī-ḥaber
' Aczin idrak ider imiş ḥayretile bilmege
- 12) Bilmedi künh-i vücūduñ ' aql-ı küll ḥayrān olup
Nefs-i küll bilmez ne diye vaşfı idende zātuña
- 13) Ma' rifet küll-i lisāndur senden iy bī-çün vücūd
Ol sebebden şāmit olup söylemez ehlü'n-nühā
- 14) Kim bilür künh-i vücūdun neydügin tā vaşf ide
İy Ġaniyy-i muṭlaķ olan cüz ü küllden kibriyā
- 15) Gün kimi ' aynü'l-' ayāni görseden iy zü'l-celāl
Şān-ı vechūñdür ziyādan ḥalkā göre muṭlaķā
- 16) Sen ġaniyye faķrı ḥalkuñ zahir iy kādir vücūd
Fażl u cūd iḥsānuñ el yüzden umar bay u gedā

17) Cüz ü küll yoḡ saña göre iy münezzeh zāt-ı baḥt

Līk sensiz cüz ü külle yoḡ vücūdıla beḡā

18) Bulmayan vechüñ ḡayātın bilemez dirlik nedür

Anuñ için bulur ol meyyit helākile fenā

19) Rūṣenī'den vechüñ imiṣ ḡülṣenī'nüñ dirliği

Andan ister yā İlähī her nefes neṣv ü nemā

ŞR: 1b, AE: 1b.

[11] Rab: Rabbi AE.

2.

Müfte' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) İy ezeli vaḡdete 'aynü'l-beḡā

V'ey ebedi vech-i eḡaddan beḡā

2) ḡayy u ḡadīm ü ezeli zü'l-celāl

Dāyim ü ḡayyüm ü ebed kibriyā

3) Evvelüne evvele yoḡ ibtidā

Āḡirüne kim bulısar intihā

4) Zāhir ü bāḡın şıfatıdır olan

Maḡla' ile maḡḡa' vü hem müntehā

5) Vaḡdetüne keṣret-i nisbi-şıfat

Vāhid olur evvel ü āhir-nümā

6) Evvelüñi bilmedi evvel nedür

Kim biliser āhirüñi iy Ğudā

7) Derk idemez ‘ aql şıfatuñla şan

Zātuña göre oluban kel-‘ amā

8) Evvelüñe evveli yoğ kimsenüñ

Evvele evvel-şıfatuñ ibtidā

9) Kühüñi idrāk idemez ‘ aql-ı küll

‘ Acz idüben hayretin ehl-i liķā

10) Ma‘ rifetüñ küll-i lisān eyledi

Söyleyemez anı velī enbiyā

11) Kesdi kelāmını Kelīm’üñ görüp

Ṭūr’a tecellīni beķādan liķā

12) Söyleyemez vechüñi gören nedür

Çün diyü bī-çün-şıfatuñ rabbenā

13) Kim görse vechüñi sen virmeden

Aña nazār nūr-ı tecellī ziyā

14) Rūşenī’yi Gülşenī’ye görseden

Vechüñ imiş iy ezelī reh-nümā

ŞR: 2a.

3.

Müfte‘ ilün Müfte‘ ilün Fā‘ ilün

1) İy Ehad-ı vechle ezelden beķā

Vaħdetini ‘aynına iden liķā

2) Zāhir iden bāṭınuñdan şūretin

Görsedüp andan şıfat-ı kibriyā

3) Evvelini āhirine görseden

Şān idüben vechine hem-çün-nümā

4) Evvel ü āhirden olansın ğanı̄

Zāta nazār iy Ehad ü Ḥayy Ḥudā

5) Evvelinüñ evveli yoĥ kim diyem

Āhirüñe mebde’-i lā-müntehā

6) Evvel idüñ kılmadan evvel zuhūr

‘İlmüñ ile ‘ayn iken andan nümā

7) Ne bile künhüñi nedür ‘aql-ı küll

Çünkü odur ḥayret ehlü’n-nühā

8) Ebkem olur ma‘ rifetüñden beyān

Küll-i lisân andan olur enbiyâ

9) Ğayret idüp vechüñ için iy ğayūr

Ğayr olanı kılduñ o yüzden fenâ

10) Sensüñ özüñ görübenü görseden

Sevdüğüñe sevüben andan liķâ

11) Rüşenî'den Gülşenî'nüñ sevdügi

Vechüñ imiş iy Eħadiyü'l-beķâ

ŞR: 2a.

4.

Müfte' ilün Müfte' ilün Fâ' ilün

1) İy ezeli mebde-i evvel-liķâ

Dāyim ü bākī ebediyyü'l-beķâ

2) Sen yaradup cümleye virdüñ vücūd

Evvel ü āhir yoğ iken ħāk ü mā

3) Emr idüben “*Kün*”² diyeli ķudretüñ

Görsedür ħikmetüñ arz u semā

4) Zāhir iden bātını iy zü'l-celāl

² “*Ol*” manasına gelmektedir. (Bakara, 2/117; Al-i İmran, 3/47; Nahl, 16/40; Meryem, 19/35; Yasin, 36/82; Mümin, 40/68).

Kudretüñ idi ezeli ibtidā

5) ‘Ālem-i ma‘ dūma virirsün vürüd

Tā göreler kudretüñ iy kibriyā

6) Ağ u kara iki cihān küfr ü dīn

Sensün iden biri iki iy Hudā

7) Kudretünün hikmetini kim bilür

Hayret ile ‘aciz idicek enbiyā

8) Ehl-i fiṭen derk idemez kudretüñ

Hikmetüñi bilmedi ülü’n-nühā

9) Ma‘ rifetün şāmit ider dilleri

Küll-i lisān andan olur evliyā

10) Kim biliser künhüñi iy dād-ger

Tā ki diye ma‘ rifetün-çün şenā

11) İtmeyüben haşr habībün anı

‘Aczin ider derk aña Muştafā

12) Bes ne disün Rūşenī’den Gülşenī

Bildürüben halkā o yüzden liķā

ŞR: 3a.

5.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) İy evvele evvel ezeliyü'l-beķā

Zāhir ü bāṭın ebediyü'l-beķā

2) Evvelüñe āḥirüñ iy zü'l-celāl

Zāhir ü bāṭın kimi bī-çün-nümā

3) Evvelüñi derk idemez ' aķl-ı küll

Andan olur ḥayret-i ehlü'n-nühā

4) Şāna göre evvel-i bī-çün-şıfat

Olur imiş vechüñ ile ibtidā

5) Zāta nazar evvel ü āḥir dimez

Zāhir ü bāṭın bilüben enbiyā

6) Vaḥdetüñe keşretilen yoḥ şümār

İy eḥad ü vāḥid-i bī-çün Ḥudā

7) Evvel ü āḥir şıfatuñdur temām

Zāhir ü bāṭın ki görür evliyā

8) Vāḥdetüñüñ vāḥid olur keşreti

Nisbet-i keşret aña kim dir revā

9) Vāḥdet için keşret ider i' tibār

Ger dir ise vāhid aña her fetā

10) Vaḥdetüñ keşretiyimiş iy Eḥad

Nisbet-i tenzīh k'ide reh-nümā

11) 'Acz ile "lā uḥşī"³ didi ḥayr ḥalk

Vaḥdetüñe nisbet idende şenā

12) Pes ne disün Gülşenī miskīn añup

Zātuñ için iy Eḥād-ı kibriyā

IÜ: 13a.

6.

Müfte' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) İy ezeli şāna ebed ibtidā

Evvel ü āḥir olana pişvā

2) Vechüñ imiş maṭla' vü maḫṭa' temām

Her neyise mebbe' ile müntehā

3) Sevmiş idi vechüñi Ḥaḫ iy Vedūd

Yoğ iken ādem kimi bu ṭīn ü mā

4) "Küntü nebiyyen"⁴ didüñ iy şāh-ı dīn

³ "Hakkındaki övgüleri sayamam, sen kendini övdüğün gibisin." (Müslim, Salât, 222; Ebu Davud, Salât, 148; Nesaî, Kıyamu'l-leyl, 51).

⁴ "Ādem, su ile çamur arasında iken ben peygamberdim." Hadis, kaynaklarda rastlanamamıştır.

Şüret ü ma' nîye nazar muqtedā

5) Şānuña “*levlāk*”⁵ didi sevüben

Yaradıcılıq vechüñ için mā-sivā

6) Kenz-i haq zāhir iden gün kimi

Yüzüñ imiş halka maḥabbet-nümā

7) Şüret ü ma' nîsen eydüñ yoğ iken

Halk ile görinen arz u semā

8) Kim ki saña münkir ü bî-gānedür

Olmaz imiş Haqqıla ol āşinā

9) Seni seven Haqqı sever bî-ḥilāf

Vaḥyile çün böyle buyurdu Hudā

10) Allah adıyla dimeyen aduñı

Redd-i şehādetdür imāndan cüdā

11) Tāc-ı “*le-‘amrük*”⁶ başuna sevüben

Qodı ezel günü ebed kibriyā

12) Her ki muṭî^c oldu saña Haqqadur

⁵ “*Sen olmasaydın, sen olmasaydın (Ey Muhammed) felekleri yaratmazdım.*” (Kudsî Hadis).

⁶ “*(Ey Resulüm), senin ömrüne andolsun.*” (Hicr, 15/72)

Tā' ati hāliş oluban bī-riyā

13) Kıble yüzüñdür görine Ka' be'de

Anı görüp tavf ider ehl-i şafā

14) Senden imiş evvel ü āhır gelip

Da' vet iden halkı güzīn-enbiyā

15) Vechūñ imiş cümlede zāhir olan

Mu' ciz ile harq-ı veliyy-i Hudā

16) Ādem ü Nūh ile Halīl'i Haqq'uñ

Yüzūñ idi sevgilüye Muşafā

17) Mühr-i nübüvvetden idi sevgülü

Haqqa senūñ vechūñle aşfiyā

18) Nūr-ı nübüvvetden idi āh saña

Mü'min olan cümle velī etkıyā

19) Sevdi seni cān kimi yüzün gören

Qılubanu vechūñe cānın fedā

20) Mıhrile yüzüñi görendür velī

Rūşenī tek Gülşenī'ye reh-nümā

[3] Yoğ iken âdem kimi: Sevme sevilme yoğ iken AE.

[5] mā-sivā: mā vü mā AE.

[6] haq: hafī // kimi: şıfat AE.

[7] Halk ile görinen: Halka nazār görinen AE.

[10] Allah: Haqkuñ AE.

[12] Ma' niñ içün şüret olan mā vü t̄in // Buldı hayâtıla dem-i asfiyâ AE.

7.

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1) İsteyüp yâ Rabbi bir dil bulmazam lâyıq saña

Zıkr idüp aduñ diyende olmaya anda hevâ

2) Tayyib ü t̄ahir hevesden âri dilden isterem

Şevk ile zıkrüñ diyeler diñleyem yâ rabbenâ

3) İşidürem halk içün dir hâlîka zıkrüñ n'idem

Ekşeri halkı cihānuñ fikr idüp dilde riyâ

4) Tepredüp dilün hevâdan añma şüfî Hâlîkı

Şallayup bād ile başuñ qarġu kimi her yaña

5) Kes dilün qurbaġa kimi qālile zıkr itmeden

Dönüben balıġa itgil şamtıla Haqk'a nidâ

7) Tevbe kıl qāl ile zıkrı itmeden hâl ehli ol

Diler iseñ ide sensüz zıkrini senden Hudâ

7)‘ Acz olur dilinde z̄ikri ma‘ rifetden k̄amilũn
Derk aña dir Һayret ıssı ekmeI-i ehlũ’n-nũhã

8) Lã vũ illãdan geĉũben di hũviyyet z̄ikrini
Tã bilesũn nedũr andan ‘ acz-i “*lã-uhŕŕi*”⁷ ŕenã

9) Lĩ-ma‘ a’llãh z̄ikri nedũr ŕorana direm bunı
İriŕũp mezkũre olmaĉ fikr ü z̄ikrũnden cũdã

10) Rũŕeni‘den özge n’itsũn Gũlŕeni z̄ikrin diñũz
Vird ü gerdi ĉũnki oldur ibtidã vũ intihã

ŖR: 4a, İÜ: 1b, AE: 3a

[1] Rabbi: Rab İÜ.

[2] diñleyem: diñleyũp AE.

[3] n’idem: diyem/ riyã: hevã AE.

[4] kimi: nisbet AE.

[6] senden: bi‘-ĉũn AE.

[9] direm bunı: bunı direm İÜ.

[10] z̄ikrin: z̄ikri İÜ.

8.

Mũfte‘ ilũn Fã‘ ilũn Mũfte‘ ilũn Fã‘ ilũn

1) İsteyũben bulmazam ‘ aŖĉ ile hem-dem baña

Anuñ iĉũn ĉılmazam niyyeti maħrem baña

⁷ “*Hakkındaki övgüleri sayamam, sen kendini övdüğün gibisin.*” (Müslim, Salât, 222; Ebu Davud, Salât, 148; Nesaî, Kıyamu’l-leyl, 51).

- 2) Şürete uyup gezen âdem-i ma' nâ degül
Bir diñ ahu nirde var ma' nâdan âdem baña
- 3) 'Işk erine her nefes yüz virürem olsa cân
Tâ ki diye cân elin cüdıla hâtem baña
- 4) Rûh-ı muşavver nedür görsedüñüz ma' niden
Nefha-i rûhu'l-Ûudüs 'İsi-i Meryem baña
- 5) 'Işk ile bildüm nedür hâkim olan kudreti
Mülke Süleymân idüm olsa o hâtem baña
- 6) 'Işk ile tahmîr olan tıyn-ı müsevvi gerek
Tâ ki nefahat demin görsede bu dem baña
- 7) 'Işk ile olmuş 'adem nerde var âdem bu dem
Tâ ki vücudı anuñ ola mükerrem baña
- 8) Ma' rifetüñ hâlini kâle gelüp dimesem
Küll-i lisân olıcağ dimeñüz ebkem baña
- 9) Fikriledür hem diñüz niçün olam kaygulu
Çünkü ferahdur olan 'ışkıla her gam baña
- 10) Ney kimi nice çekem nâle kıluban nefes
Bulmayuban Gülşeni' Rüşeni'den dem baña

ŞR: 4b, İÜ: 3a.

[3] elin: olan İÜ.

9.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) İşidürem dem-be-dem ' ışka şalâdur şalâ

Ṭolubanu sem' -i cān zevkile andan nidā

2) Şevk ile zevk u felâh dileyenedür şalâh

Da' vet ider ' ışk işit küh-ı kemerden şadā

3) ' Işk özidür çağıran yuhuda iseñ uyan

Cān kulağın aç diyen zāhir ü bāṭın saña

4) İy gelüben bilmedin ' ışka nihāyet şoran

Evvelini kim bilür tā diye āḥir aña

5) ' Işka zamān u mekān var diyene yoḡ direm

Evvel ü āḥir kimi mebde' ile mūntehā

6) ' Işkıla bildüm nedür levḥe yazılan raqam

Nūn u qalem çekmedin aña qaderden qazā

7) ' Āşık için ḥāl olan ḥalka muḥāl olmasa

Ṭa' n idüben cehl ile kılmaz idi mā-cerā

8) Emr ile ' aqla ḥarām ' ışka mubāḥ olduğın

Bilmeyen inkār idüp nehyile dimez revā

9) Rūşenî'den 'ışkıla Gülşenî 'ahd ideli

Diler aña can virüp 'ahdına kıla vefâ

ŞR: 5a, İÜ: 3a, AE: 3b.

[1] Ṫolubanu: dolubanu AE.

[3] yuħuda: uyħuda İÜ.

[5] kimi: şıfat AE.// yoħ: yoħ İÜ.

[7] olmasa: olmaya İÜ.

10.

Fâilatün Fâilatün Fâilatün Fâ' ilün

1) İy dirîgâ vaşl umarken hicre oldum mübtelâ

Ne kaçardur bilemezem başuma andan kaçâ

2) Bir nefesde ĥasretinden yüz kez öldürür beni

Ġunc u nâz u 'ışvesi çoħ dil-ber-i şüh-ı belâ

3) Yağdurur 'ışkuñ belâsın başuma dolu kimi

'Āşıkâ budur diyüben sevgülüsinden 'atâ

4) İstemek dil-ber vefâsın 'ışkına gönül virüp

Çün cefâdan özge itmez sevgülüsine vefâ

5) Dilerem 'ışkundan iy cân ün çeküp dâd eyleyem

Ķorħum oldur pâs-bânuñ it kimi beni Ķova

6) Bir nazâr yüzüñi gören iki 'âlemden geçer

Ol nazardan olmuşam iki cihândan bî-nevâ

7) Rūṣenī ʿ ışkından özge şınadum cān virüben
Derd-i bī-dermānuñ için Gülşenī yoḥdur devā

ŞR: 5a.

11.

Müfteʿ ilün Fāʿ ilün Müfteʿ ilün Fāʿ ilün

1) ʿ Işka gönül virüben olalıdan mübtelā

Başuma dolu kimi yağar andan belā

2) Bir nefese yüz belā çekdürir baña ʿ ışk

Kāmumı nā-kām idüp derd ile mübtelā

3) ʿ Işkıla şayrulıgum artuban eksilmedi

Nice bulam bes diñüz hastalığından şifā

4) Bir dime yüz biñ cefā eylermiş ʿ ışk-ı şūḥ

Her kim umar bir nefes bulmağın andan vefā

5) ʿ Işkıla kāfir olan bilür ĩmān neydügin

Anuñ için virür ol küfrine cāndan rızā

6) ʿ Işkıla varlıgumı eyledügüm yoḥ budur

Tā ki olup bī-nevā dilüm andan nevā

7) ʿ Işkla dirilmek baña ölmek imiş şınadum

Anuñ için dilerüm ölümüm andan ʿ aḫā

8) ‘Aqla muḥāl olanı ‘ışkıla ḥāl egliyen
‘Aqla olan nā-revā ‘ışka revādur revā

9) Rūṣenī’ nūñ küfrine Gülṣenī īmān dise
‘Ārif olan daḡ dutup küfr ile dimez ḥaṭā

ŞR: 5b, İÜ: 3b.

[1] dolu: ṭolu İÜ.

12.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fāilatün Fā‘ ilün

- 1) Bilmezem ‘ıyd-ı cemālūñ görmeyen iy meh-liḡā
Cānını ḡurbān demine yine idiser fedā
- 2) Görine ḡaṣuñ hilālin bedr-i vechūñden direm
Bir nazardan iki bayrām saña itmekdir revā
- 3) Ka‘ be kimi kūyuñı ṭavf itmeyenler iy ṣanem
Merve’nūñ sırrın bilemez oluban ehl-i ṣafā
- 4) ‘Işkıla görüp cemālūñ ‘ıyd-ı ekber dimeyen
Yarlıḡanmaz raḡmet ile ‘afv olup andan ḡaṭā
- 5) Ma‘ rifetden ‘ulve iren ‘ārif-i devrān bilür
Ḥācılar vechūñe ḡarṣu niḡün iderler du‘ ā
- 6) Olmasa ṣeyṭān ḡasūduñ iy melek-sīmā beṣer
Atmaz idi daṣın aña sākin-i arz u semā

7) Hâk bilür maħrûm oluban ħaccı maħbûl olmadı

Ṭavf iderken görmeyenler vechüñi nûr-ı Hudâ

8) Bir nefes sensüz olanda yüz yılıñ ölüsine

Dönerem çün nice olam iy perî senden cüdâ

9) Dilerem yüzüñ görüben şevħ ile bayrâm idem

Çünkü bayrâm andan eyler şâhib-i zevħ u şafâ

10) Rüşenî vechine sürer ṭavf iderken Gülşenî

Ka'be'ye yüzün süren dem şevħ ile ħalk-ı Hudâ

ŞR: 5b, İÜ: 7a, AE: 4a.

[1] demine: iden dem AE.

[2] görine: görelî İÜ.//görine: görelî AE.

[3] sırrın: sırrını İÜ.//kimi: nisbet AE.

[4] cemâlüñ: ħâlüñ İÜ.

[7] vechüñi: vechüñ AE.

[8] ölüsine: ölür ise AE.

13.

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

1) Devâsuz derd imiş 'ıŧkuñ ne dermân eyleyüm aña

Nihâyet var mıdur digil aña cân virmeden baña

2) Çeküp 'ıŧkuñ belâsını belâlu başum iy dil-ber

Diyemezem belâdan cân nice virdigümi sanâ

3) Ne diyem bī-dilūñ ḥālin belādan kūyuñ içinde
Benüm kimi hezārān çün uyumaz k'oluban daña

4) Giceler zārum işidüp maḥalleñ itleri yatmaz
Uluşup ün çeker işit odur kūyuñdaki ğavğa

5) Nażar kıl ḥālūme bir dem teraḥḥum kılup iy dil-ber
Senüñ-çün çekerüm çün cān dönüben yañdan yaña

6) Dime terk eyle 'ışk işin baña iy nāşih işüñ zor
Anı terk idenüñ işi ḥaçan iy oñmaduḡ oña

7) Nedür iy Gülşeni' derdüñ devāsuz Rüşeni' den kim
İşiden nāle vü zāruñ taḥayyürden kılur daña

ŞR: 6a, İÜ: 2a.

[6] ḥaçan: kaçan İÜ.

[7] İşiden: İşidüp İÜ.

14.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) İy ezel şānına mebde' evvele evvel liķā
Nedürür şānuñdan özge evvel āḥir müntehā

2) Evvele evvel zuhūrın görseden mir'āt-ı zāt
Gün kimi 'aynü'l-'ayāndan sensüñ iy vechü'l-beķā

3) 'İlm iken evvel 'ayānı vechünüñ ta' yinine

Genc idi maḥfī ‘ ayandan ibtidā vü intihā

4) Evvel āḥir ‘ ilme göre her ta‘ ayyün keyfile

Şān-ı vechüñden görünür gün kimi rüşen ziyā

5) Vaḥdetüñ sırrın eḥadın vāhid-i vechüñ gören

‘ Ālem-i gaybı şehādetden dise gördüm revā

6) Zāhir ü bāḥına vechüñ olalı mir’āt-ı ‘ ayn

Evvel āḥir şānuñ oldu zāhir iy ḥayrū’l-verā

7) İy “*le‘amrük*”⁸ sırrı “*levlāk*”⁹ uñ mürīdine murād

Nedürür vechüñden özge sevgülü yüz Ḥālīḳa

8) Oluñ evvel-i zuḥūrını maḥabbetden ‘ ayān

Görseden sevgülü vechüñdür irādetden nümā

9) Yoğ iken evvel zamān ü hem mekān ü kāyināt

Var idüp vechüñden anı sevdi şān-ı kibriyā

10) İy maḥabbet kānınuñ sevgilüsi kenz-i vücūd

Cevherüñdendir ‘ arāz kimi alan ḥak ile mā

11) Kim bilür cevher vücūduña ‘ arāz neydüğini

⁸ “(Ey Resulüm), senin *ömrüne andolsun.*” (Hicr, 15/72)

⁹ “*Sen olmasaydın, sen olmasaydın (Ey Muhammed) felekleri yaratmazdım.*” (Kudsî Hadis).

Çün ‘arazsuz cevher oldur haq “*ve’ş-şemsü ve’d-duhâ*”¹⁰

12) Yoğ iken mā ile tıynuñ ‘unşurınuñ cevheri

Var idi cevher vücūduñ bī-‘araz iy muqtedā

13) Qudretullāhdan vücūduñ fıtratınuñ hikmetin

Kim bilür bī-keyf iken keyfüñ senüñ ğayr-ı Hudā

14) Ādem ma‘nīsin eydüñ bulmadın şūret-i vücūd

Anuñ için secde kılmah vechüñe oldı revā

15) Şūretüñ hākiyle mādan tıynını taḥmīr iden

Qudret ü hikmet yedinden ma‘nūñ idi müstevā

16) Cüz ü küll gizlü şübütın ma‘niñ ider āşikār

Çün diler ‘ayn-ı ‘ademden kenz-i cūdın göstere

17) Şey nedür vechüñden özge şābit iy nādir-vücūd

Cüz ü küll her vechile vechüñden olur reh-nümā

18) Gün kimi yoğdur nazīrūñ kim göre halk-ı cihān

İy kamerden yüzi nūrlu zū-sirāc-ı enbiyā

19) Görmeyen vechüñ yaqīnden zann ider īmānını

Kāfir ü müşrik münāfiq oluban eh-i hevā

¹⁰ “*Güneşe ve kuşluk vaktine hamdolsun.*” (Şems, 91/1; Duha, 93/1).

20) Kılmayan vechüñ şehâdet ğayb iken iy sırr-ı ğayb

Bulamaz zevk-i şehâdet ğayba göre mutlakā

21) Sırr ile serden hafî gören vücūduñ gencin

Ne diyüp bildürdün anı halka di iy müctebā

22) Çünkü didüñ “*men re’āni*”¹¹ sen şehâdet ğayb iken

Görmeden vechüñ ne bilsün ol şühūdundan ‘amā

23) Oğuyyan haqqıñ kelāmın bilür iy bî-keyf-i vech

Kim ne yüzden didi haq kim “*mā rameyte iz remā*”¹²

24) “*Lī ma‘a*”¹³ ta‘ bîr için didüñ ehad zevkin dadup

İtüben Aḥmed eḥaddan bulduğūñ dem ıṣṫfā

25) Kabe kavseyne irişüp çünkü bulduñ kurbeti

Kim bulur ednā denādan sencileyin irtikā

26) Geldi Allah’dan vücūduñ nūr-ı raḥmet ‘āleme

Anuñ için gün kimisüñ enbiyāya reh-nümā

27) Raḥmeten-li’l-‘ālemīn sensüñ şefī‘-i yevm-i din

¹¹ “*Beni düşte gören, kuşkusuz beni görmüştür.*” (Buhari, İlm, 38).

¹² “*Attığın zaman sen atmadın, fakat Allah atdı.*” (Enfal, 8/17).

¹³ “*Benim, Allah ile öyle anlarım olur ki, ne bir mukarreb melek, ne de mürsel bir nebi öyle bir yakınlığı elde edebilir.*” Aclunî, Keşfü’l-hafâ, 2/173-174.

Nefsī nefsi didügi dem hayretinden enbiyā

27) Sevdüğinden Hāk maḳām-ı maḥmūdı virdi saña

İy Muḥammed Aḥmed ü Maḥmūd adlu Muştafa

28) Gülşeni kimi görelden Aydın ili mülkini

Görmezem vechüñden özge Rüşeni'ye reh-nümā

ŞR: 6b.

15.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Ne dil ile añup eydem ni' metüñi Rabbenā

Tā ki kılam anuñ için şükr ile ḥamd u şenā

2) Söyleyüp işidici dil ḳulağun şükrini

İdemez kimse eger şarf eyleye 'ömrün aña

3) Şaybanu şayılan çün ni' metidür Ḥālīḳ'ün

Cüdla fazlıdur anuñ ni' met-i arz u semā

4) Ni' metidür şākirinden ḥālīḳını zıkr iden

Bilür anı fikr idicek 'aḳlla ehlü'n-nühā

5) Ḥamdla şükrini Ḥaḳḳ'ün ni' metidür eyleyen

Zıkr idüp ādem dilinden şükrini gerçi diye

6) Fer' -i ni' metdür görünen ḥalḳ-ı 'ālem ser-be-ser

Bes ne diyüp aşlınuñ adını ol añabile

7) Yel ü tobrağ od u şunuñ ni' metini bildüren

Ni' met-i ḥaḳ'dur çü ḥalḳa göre bil iy fetā

8) Evvel āhîr dile gelüp kim bulısar Gülşenî
Ni‘ metine Hâlık’uñ di ħaşr idüben intihâ

ŞR: 7b.

16.

Müfte‘ ilün Fâ‘ ilün Müfte‘ ilün Fâ‘ ilün

1) Dostla bilişmege yād geregüm ben baña
Anuñ içün dilerim yādlığum öñdin soña

2) Bilişimiz dostıla özüne yād olmayan
Virmeyüben göñlüni can u cihāndan aña

3) Cān virüp alışalı yār ile bilişeli
Ġayr olanı görüben baqmazam andan yaña

4) Dostum ider dem-be-dem eyle vücüduñ ‘adem
Yohluğa koygıl kadem ben gerek isem saña

5) Dünyaya gelüp giden naqd-ı revān ħarc idüp
Bunda işi oñmayan şanmañuz anda oña

6) Kulağ urup diñleñüz ne didügüm añlañuz
Bugüne dañla disem kalmañuz andan daña

7) Bugün işüñ bitürüp dañlaya koyma didüm
Bunda bitüren işün dañla bugündür aña

8) Delürüben ‘ışkıla ne didügüm bilmeyüp
İşidicek sözümi Güşenî kalma daña

ŞR: 7b, İÜ:2b.

[2] Bilişimiz dostıla özüne yād olmayan: Özine yād olmayan kim bilişür dostıla İÜ.

[4] yoqluğa: koqlıl İÜ.

[5] iden: uş İÜ.

[6] diñlegüñ: dinlegil //añlañuz: anlagil// qalmanuz: bil anı İÜ.

[7] didüm: direm İÜ.

[8] qalma: qılmaz İÜ.

17.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) ' Işkıla bilişenüñ yādlığı qalmaz baña
Anuñ içün yād olan ' ışkıla gelmez baña

2) ' Işkıla bilişegör virüben alışagör
Hamlığı koy pişegör budur ögüdüm saña

3) ' Işk erine kulluğ it bende olup şāh it
Emri dutup yola git gezme yañadan yaña

4) Saña direm dem-be-dem varlıgun ile ' adem
Yoqluğıla koy qadem bu yola öñdin şoña

5) Evvel ü āhir temām ' ışkıla idüp maqām
Andan oluban imām halk-ı haqqa düş oña

6) Kulluğ idüp iste bul ' ışk erini qıl qabül
Doğru odur haqqa yol egri inemez aña

7) Rüşeni'ye Gülşeni olalıdan āşinā
Qalmadı bī-gāne dir hāsıla ' āmdan baña

ŞR: 8a, İÜ: 2b.

[1] yād olan: yādılan İÜ.

[3] emri dut: emr dut İÜ.

18.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) İy benüm hālüm şoran budur cevābum uş saña
Düşmüşem bir derde kim kimse devā bulmaz baña

2) Cān virüben 'ışk elinden kurtulam didüm n'idem
Çün gönülde yine oldur cān kimi hem-dem baña

3) 'Işk elinden uyhu girmez gözüme bir dem n'idem
Giceler yıldız kimi çün şararup qalır baña

4) Görüben derd ile beni mübtelādur cān için
Yilme müştak saña direm herze yire her yile

5) Rüşenī'den derde cānuñ Gülşenī āhir nefes
Şevk ile bu demde virüp zevk ile kurtulsaña

İÜ: 4b.

19.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) 'Işk erine diñ nişān var ise dilden yaña
Tā ki bilüp neydügin cān ile varam aña

2) 'Işkıla iş işleyen halkı haqqā düşleyen
Öñe düşüp basılan isterem öñdin şoña

3) 'Işkıla aç gözünü görmeyüben özüñi
Haqq'a dutup yüzünü istegün oldur daña

- 4) Varlığını terk idüp yoğluluğa baş kadem
Ol yola girseñ revān budur ögüdüm saña
- 5) Bir di baña cān iren yolda ‘alāmet nedür
Tā ki nişānın bilüp varayım andan yaña
- 6) ‘Işka nişān isteyen çoğ sorup az işidür
Disem odur bī-nişān qalma işidüp daña
- 7) Gülşeni’nün gördüğü ‘ışkına cān virdüğü
Gönül virüp alduğı Rūşeni’dür gör saña

ŞR: 8a, İÜ:4a.

[5] bir di: tiz di İÜ.

[6] çoğ: çoğ// odur bī-nişān: özini nişān İÜ.

20.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fāiün

- 1) İy ezel şānına vechüñ mebde’ ilen müntehā
Hāq şifatından vücūduñ şān-ı vech-i kibriyā
- 2) Ādem-i evvel sen idüñ yoğ iken bu āb u hāk
Bulmadın anuñ vücūdı ‘unşur-ı nār u hevā
- 3) Şūrete ma‘ nāsın eydüñ secde kılanda melek
Vechüñ idi kıble ol dem iy güzīn-i enbiyā
- 4) Ādemüñ cismine cān hod-vechüñ imiş iy Vedūd
Nefħa-i rūhu’l-Ḳudūs hem mazhar-ı şūret-nümā
- 5) Genc-i maḥfī senden özge n’oldı zāhir ‘āleme
İy maḥabbetden irādet Muştafā vü Murtezā

6) İy “*le-‘amrük*”¹⁴den kısım-ı “*levlāk*”¹⁵e şān olan vücūd
Mazhar-ı seb‘a’l-meşānī kıble-i ümmül-ğarī

7) Sūre sūre āyet āyet kalbūne nāzil olan
Gice gündüz oğunandur haq “*ve’l-leyli ve’d-duhā*”¹⁶

8) Mertebe menzil maqāmuñdur kelāmu’l-lāh temām
İy imām-ı evvel āhir enbiyā vü evliyā

9) Şūretünden zāhir oldı ibtidā ümmü’l-kitāb
Nāşih-i Tevrāt ü İncil ü Zebūr iy muqtedā

10) İy gelen Haq’dan haqqına kıilup Qur’ān yā vü sīn
Gehi ‘ayn ü şad ü tā vü hā-yı ıştıfā *

11) Yüzüñe “*innā fetahna*”¹⁷dan açıldı bāb-ı ğayb
İy şehādet revzenini açıcı mīrū’l-verā

12) Ahsen-i taqvīme sensūñ mazhar insān-ı mübīn
Fātiħadur vechūñ iy Qur’ān yüzlü reh-nümā

13) Gülşenī medh-i resūlı cān u dilden söyledi
Tā nebī ola şefī‘-i buñ demi yevmü’l-cezā

¹⁴ “(Ey Resulüm), senin ömrüne andolsun.” (Hicr, 15/72)

¹⁵ “**Sen olmasaydın, sen olmasaydın** (Ey Muhammed) felekleri yaratmazdım.” (Kudsî Hadis).

¹⁶ “Yemin olsun, kuşluk vaktine; Kararıp sakinleştiğinde geceye ki” (Duha, 93/1-2).

¹⁷ “Şüphesiz, Biz sana apaçık bir fetih verdik.” (Fetih, 48/1).

ŞR: 8b, İÜ: 9a.

[11] mîrû'l-verâ: vechü'l- beķâ İÜ.

[12] yüzlü: nisbet İÜ.

[*] Vezne uymamaktadır.

21.

Müfte' ilün Fâ' ilün Müfte' ilün Fâ' ilün

1) Nefsüm imiş bildüm uş düşmen-i cānı baña

A' dā-yı ' adū olmuş cānuma öñdin şoña *

2) Cān yirine ger teni besler iseñ vay seni

Düşmenüñ oldur teni dost ola şanma saña

3) Nefsüñi bil yol uran güm-reh olup azduran

Yeldürüben gezdüren çevübeni her yaña

4) Kıbza şalanlar seni nefis ü hevādur teni

Terk idüp ol meskeni varlığı şal hiçlige

5) Şorar iseñ n' idelüm varlığı terk idelüm

Yohluğıla gidelüm ' ışkıla yārdan yaña

6) Rüşeni'den aç gözün Gülşeni bağ gör özün

Görünen andan yüzün birdür ikiden daña

ŞR: 9a, İÜ: 7a.

[3] güm-reh: güm-rāh // gezdüren: azduran İÜ.

[*] Vezne uymamaktadır.

22.

Fâ' ilätün Fâ' ilätün Fâ' ilätün Fâ' ilün

1) N'eyleyüm çün bir vesîle bulmazam cāndan yaña

Dil yolında tā ki beni ilte ol senden yaña

2) Cān virürdüm maḥremüñe hem-dem olsa bir nefes
Tā ki cānum alup ilte hem-demün benden saña

3) Dilerüm sırrıla cāndan gönderem bī-ğam n'idem
Korḥarum yitürmeden cānumdan od düşe aña

4) Yanarum mihr-i odundan bir per̄inüñ diñ n'idem
Göñlüme urduḥca dağın cān nice yanar daña

5) Ölmeden bir kez yüzini cān virüp görsem direm
Bilmezem görem mi anı cān virüp öñdin şoña

6) Şerḥa şerḥa s̄ine kimi dil dilüm iy dil-rübā
Mihrüni cān içre perver kılduğım andan daña

7) Dilerüm s̄inem yaruban çıḥarup göñlüm görem
Nişe düşer sevdigünüñ yanması cāndan aña

8) Gülşeni'ye uğrayanlar oñamaduḥ şor disün
Rüşeni'den oñmayan iş bes daḥi kimden oña

ŞR: 9a.

23.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) İy ezeli lem-yezel evvel-i bī-ibtidā
Evvel ü āḥir nedür saña göre intihā

2) Evvel ü āḥir senüñ vechüñ ile görünür
Zāhir ü bāḥın veli şānuña yoḥ müntehā

3) Evvel ü āhîr dimeñ mümkinê cā'iz velî
Vācibe dimeñ anı evvel ü āhîr ḥaṭā

4) Zāta göre evvelüñ evveli yoḥdur velî
Vech ü şıfata diseñ evvel ü āhîr revā

5) Evvelünüñ evveli 'ilmüñ ile 'ayn idi
Ġayb u şehādet gözi görmemiş iken hebā

6) Doġalıdan gün kimi vaşfuñıla zerre-veş
Görsedür mümkināt-ı vechüñi andan yaña

7) 'Ayn-ı 'ademden vücūd ḳudret ile ḥikmetüñ
Ḥalkḳdur iy Kird-gār ḥālîḳ-ı arz u semā

8) Ay ile gün ḳudretüñ arz u semā ḥikmetüñ
Görsedür görene devr ile şubḥ u mesā

9) Rüşenî'den görelî Gülşenî Aydın ilin
Bildî niçün dir beni 'ayn-ı 'ayāna 'amā

ŞR: 9b.

24.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) İy benüm ḥālüm şoran budur cevābum uş saña
Çün gönülde yine oldur cān kimi hem-dem baña

2) Cān virüben 'ışḳ elinden ḳurtulam didüm n'idem
Düşmüşem bir derde kim kimse dermān bulmaz aña

- 3) ‘Işk elinden yuğu girmez gözüme bir dem n’idem
Giceler yıldız kimi çün çararup alur daña
- 4) Görüben derd ile beni mübtelâ dermân için
Yile müşfik saña direm herze yire her yaña
- 5) Rüşenî’den derde cânuñ Gülşenî âhîr nefes
Şevk ile bu demde virüp zevk ile kırtul saña

ŞR: 10a.

25.

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

- 1) İy ezeli veche ebeden lia
Sevdi görüp şānuñı ‘aynü’l-bea
- 2) Şüret ü ma‘nā sen idüñ yoğ iken
‘Ayn-ı ta‘ayyün şüret-i mā-sivā
- 3) ‘Aynuñ idi ‘ilm ile ‘aynın gören
Mahar iden vechüñi bī-çün-nümā
- 4) Evvel iken āhîri zāhîr iden
Vechüñ imiş bāın ‘aynü’l-vera
- 5) Sen var idüñ hā-ı cihān yoğ iken
Bilmez iken kimse nedür hā ü mā
- 6) udrete mahar sen idüñ emr ile
“*Kün*”¹⁸ deyicek Hāı-ı arz u semā

¹⁸ “*Ol, hemen oldu.*” (Bakara, 2/117; Yasin, 36/82; Enam, 6/73; Nahl, 16/40).

7) Vechüñ idi zāhir iden hikmeti
Çünkü mürīd oldı ‘ irādet aña

8) Kenz-i maḥfī şānuñ imiş iy Vedūd
Ma‘ rifet oldur biline ışıfā

9) ‘ İlme göre kıldı melāyik sücūd
Ādem’e emr itdügi demde Hudā

10) ‘ İlmini āsmānuñ oḡu bil nedür
Ādem iseñ danış idüp reh-nümā

11) Her kim anı bilmez ise bilmedi
Terk idüp ebķāyı bulamaz beķā

12) Mihrile gören yüzüñi meh-şıfat
Gülşeni’dür Rüşeni-perver ziyā

ŞR: 10a.

26.

Mefā‘ ĩlün Mefā‘ ĩlün Mefā‘ ĩlün Mefā‘ ĩlün

1) ‘ Aceb var mı nihāyet diñ belā-yı ‘ ışķ için baña
Devā nedür diñüz idem bu dā’-yı ‘ ışķ için baña

2) Dönüp Eyyüb’a miñnetden giriftār olalı derde
Tükenmez derd imiş bildüm devā-yı ‘ ışķ için baña

3) Tarīķ-ı ‘ ışķa girenler geçüp başdan ķadem ķoy dir
Nedür başdan geçen disün şalā-yı ‘ ışķ için baña

4) Kılan varlığı yokluğa ğmā-yı ʿ ışka lāyıkdur
O varlıktan ğmā virsün nevā-yı ʿ ışk için baña

5) Görenler ʿ ışk-ı ħod-rāhı revān reyini terk idüp
Nedür disün bilemezem o reyi ʿ ışk için baña

6) Gören ʿ ışkıla ħālūmi tutuşup şevk ile yandur
Giceler şemʿ a dönüben ziyā-yı ʿ ışk için baña

7) Dilerem Rūşenī kimi olam iy Gülşenī aydın
Gören andan ziyā diye sen ay ʿ ışk için baña

ŞR: 10b, İÜ: 4a.

[2] tükenmez: dükenmez İÜ.

[6] yandur: yanar İÜ.

27.

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

1) ʿ Işk imiş bildüm başuma yağduran her dem belā
Olmasun kimse benüm tek ol belāya mübtelā

2) Dolu kimi yağdurur uş ğam buludı miñneti
Derhem olup gönlüm andan çün şehīd-i Kerbelā

3) Dil virüp derdine ʿ ışkuñ isterem dermān velī
Derd imiş bildüm yine dermān aña cāndan revā

4) Kurtulup bir dem ğamından olmadı gönlüm ferah
Göreliden ol gül-i ħandānumı öñdin şoña

5) Gün kimi yüzi görünür her cihetden gözüme
Ay kimi anı görürem baħduğum dem her yaña

6) Döndürüp yüz bakmaz oldu yüzüme sensüz gönül

Oldı bî-gâne benüm ile ʿ ıŝkuñ ile āşinā

7) Bir nazar yüzün görüben virmedin cānı nʼidem

Rūşenîʼden Gülşenî kimi görüben meh-liḳā

ŞR:11a, İÜ: 5a.

[5] her: şeş// gözüme: dîdeme İÜ.

28.

Müfteʿ ilün Fāʿ ilün Müfteʿ ilün Fāʿ ilün

1) Benden özge yoḡ ḫicāb baḫdumısa her yaña

Anuñ için benlügi şalmışam öñdin ŝoña

2) Yolum uran azdurup nefsum imiş tanıdum

Düşmen anı bilürem aʿ dā ʿ adūdan yaña

3) Ḳabza şalan nefsi imiş başıla bildüm beni

Terk idüben ḳabz u baş darlıḡı şal çıḡ giñe

4) Aç ḳulaḡuñ cūŝ idüp sözümi gūŝ idüp

Özüñi medhūŝ idüp diñle ne direm saña

5) Ben degülüm söyleyen biri iki eyleyen

Şaḡıla şol ŝoylayan Ḥaḳ imiş öñdin ŝoña

6) Duy kim imiş söyleyen ikiyi bir eyleyen

Adını ʿ adem ḳoyan debşür özüñi aña

7) Bire iki diyenüñ oñduḡunu görmedüm

Düşmenidür Hakk'ın ol pes nice işi oña

8) Rüşenî'den açuban Gülşenî Hakk'a gözün

Aña göre doğruyu görsedüben düş öñe

ŞR: 11a, İÜ: 6b, AE: 4a.

[1] yoḥ: yok İÜ.

[2] uran: urup İÜ.//yaña: baña AE.

[3] bildüm beni: direm revān AE.

[6] duy: didi AE.

29.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Bilmezem kaçdı nedür bu çarḥ-ı bî-raḥmuñ baña

Kim kıilup āvāre beni yıldürir her yaña

2) Berr ü baḥri seyr idenler ağrıdıḥça dir beni

Görmedük āvāre senden ne belādur bu saña

3) Dönüben devrāne başum çizginen demde direm

Ne kaçādur iy felek bu devr-i devrāndan baña

4) Gice gündüz gözün açup yirde gök ḥālüm deger

Yummayup gözini andan seyr ile qalur daña

5) Bir nefes bulup qararı bilmedüm nedür sükün

Gireli devrine dehrün seyr ile öñdin şoña

6) Yil kimi yilüp gezerken od kimi tutuşduğum

Söndürüp gözüm yaşıyla ḥāk-ı rāh itsem daña

7) Rüşenî-perver dimezem Gülşenî güneş kimi

Olmayınca ten ziyâdan Aydın ilinde baña

ŞR: 11b, İÜ: 8a.

30.

Müfte' ilün Fâ' ilün Müfte' ilün Fâ' ilün

1)‘ Işkıla hâlüm disem kimse inanmaz baña

Hâl-i muhâl añlayup çünkü o kalur daña

2) Evvel ü âhîr işit zâhir ü bâtın sözüüm

‘Işk u maḥabbet direm olana öñdin şoña

3) Cân ile gönül gözin ‘ ayn-ı maḥabbetden aç

Tâ bilesün neydügin gayb u şehâdet saña

4) Vechüñi maḥsûd iken şâhid ü meşhûd iken

Keşret-i mefkûd iken vaḥdetüñ andan daña

5) Her ne ise ĩn ü ân senden imiş “*kün-fe-kân*”¹⁹

Dışarıda şanup anı gezme direm her yaña

6) Kudret iline varup hikmetüñ arzın görüp

Saña dirüm uş gelüp darlığı şal hiç giñe

7) Rüşenî’den göz açan Gülşenî’ye dir bunı

Aydın ili yolına başla bizi düş oña

ŞR: 11b, İÜ: 5a.

[1] o: ol İÜ.

¹⁹ “ *Ol, hemen oldu.*” (Bakara, 2/117; Yasin, 36/82; Enam, 6/73; Nahl, 16/40).

31.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Bilmezem 'ıydını hālkuñ neydügin diñüz baña
Çünkü yaşdur baña hālkuñ bayramı öñdin şoña

2) Görüben 'ıyş u neşātın ğaflet ile 'ālemün
Çaluram hālkuñ o yüzden hāliline baħup daña

3) Ağlaram gülende 'ālem şād iken bayram günü
Döndürüp yüzümi ol dem öldüğüm günden yaña

4) Çurtulup ğamdan feraħ çün bulmazam bayram günü
Çorħarum çünkim o günden gice çıħmayam daña

5) Talħ olur 'ıyş cihānuñ cānuma şırın iken
Şoñ nefes cān virdüğümü düşürürem çün aña

6) Dönüben eṭfāle hālkuñ ekşeri görse o nūr
Şehrüni bayram idicek hāsıla 'āmı daña

7) Rūşenī'den görmeden iy Gülşenī bayramuñı
Hālka bayram olan ansuz 'ayn-ı mātemdür baña

ŞR: 12a, İÜ: 5a.

[1] 'ıydını: bayrāmını İÜ.

[4] çıħmayan: çıkmayan İÜ.

[7] baña: saña İÜ.

32.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) 'ışka gönül virmeyen cānını kıymaz baña
Benligini terk idüp 'ışkıla gelmez baña

- 2) ‘Işkı murād idüben terk-i murād itmeyen
Olubanu nā-murād ‘ışkıla uymaz baña
- 3) ‘Işkıla Mecnūn olan ‘aql ile divāne-veş
Olubanu münkirüm kâl ile gelmez baña
- 4) Diri iken ölmüşü isteyüben bulmazam
Çünkü diri ölmedin ‘ışkıla döymez baña
- 5) Cān u cihāndan geçüp istemiyen ‘ışk erin
Dirlik için ‘ışkıla cānını virmez baña
- 6) Bir nefese yüz belā cān virüben ölmeyen
Dilesem andan behā ‘ışkıla şaymaz baña
- 7) ‘Işk oduna yanuban Gülşenī’dür şanmañuz
Rüşenī’nün yüregi mihriyle yanmaz baña

ŞR: 12a, İÜ: 5b.

[2] itmeyen: olmayan İÜ.

[3] olubanu münkirüm: görübenü hālümü İÜ.

[4] bulmazam: bulmaz İÜ.

33.

Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilün

- 1) Bilmezem sūrını halkuñ nişe mātemdür baña
Kim irişür ol ferahdan cümle ğamdur baña
- 2) Ölmedin yaşum dutuban ağlarum öz başumı
Çoğ dimeñ ölen de ağlar bilirüm kemdür baña

3) Bir nefesde yüz irişür zaḥm-ı ‘ ışķuñ cānuma
Ol yaradan cānı virmek dem-be-dem emdür baña

4) Talḥ ider zevķ ile dadın aĝzımuñ şir̄in iken
Şevķ ile nā-kāmı ‘ ışķun şanasuñ semdür baña

5) ‘ Işķıla ḥālūmi añup āh iden demde digüñ
Sevünüp şeytān raķibi nice ḥurremdür baña

6) Baḥr ile berrini görem ĝark iderken bilmezem
İbrıĝımuñ seyli daşup mevcine yemmdür baña

7) Rūşeni’den ayrılalı aĝlayuban gülmedüm
Ye’si anuñ Gülşeni di nişe derhemdür baña

ŞR: 12b.

34.

Müfte’ ilün Fā’ ilün Müfte’ ilün Fā’ ilün

1) İy ezeli vechilen ‘ ayn-ı ebeden liķā
Ḥüsn ilinüñ güneşi maṭla’ ı māh-ı beķā

2) Mışr-ı vücūda ‘ aziz sencileyin görmedi
Kim diliye Yūsuf’ ı kulluĝuñ iy Muştafā

3) Aḥmed ü Maḥmūd aduñ ezelde İlāh
Dile kelām olmadın nuṭķıla şavt u şadā

4) Nūn u ķalem ḥarfini levḥ-i ezel vechine
Çekdi yed-i Allāh ebed ismüñ ile ibtidā

5) Evvel ü āḥir senüñ vechüñ imiş gün kimi

Bâṭımı zâhir kılan ‘ayn-ı ‘ayândan ziyâ

6) Sevdi irâdet yüzüñ ‘ayn-ı maḥabbet görüp
Anuñ için sevgülü sensüñ olan Hâlık’a

7) Aḥsen-i şüret senüñ vechüñe didi ezel
Sevüp ebeden yüzüñ ‘ilme göre Kibriyâ

8) Aḥmed adın Maḥmud’a koydı Muḥammed diyü
Dilde kelâm olmadın nutqıla ‘ilm-i Hüdâ

9) Rüşenî iksîri dir Gülşenî kimi misiye
Bu tebehi ‘ışka şalup ḥalka iden kimyâ

ŞR: 12b.

35.

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

1) ‘Ahdüñe gönül virüp inanmazam peymânuña
Ol sebebden gelmez oldum aldanuban yanuña

2) Cevr iderseñ ben za‘îfe iy meh umduḫça vefâ
Anuñ için râzı oldum vaşl ire hicrânuña

3) Doldurur gûş-ı cihâna ğıybetümi çün raķīb
Hey diseñ vaķtidür iy şeh sevgülü şeytânuña

4) Ki şaķın âhum odundan tutuşupdur çün gönül
Düşmeye andan şerâruñ odı cân u mânuña

5) Kıymaz idüm bir kıluña ire devrândan zevâl
Kıyar oldum göz göre iy kıyma gözlü cânuña

6) Kahr-ı Hakk'ın ni' metünden üşünürem k'ansuzın
Odi hışmuñ tutuşuban düşmeye devrānuña

7) Sevgülü sultān iken 'ālemde iy şeh bellü bil
Bende-i 'ışkam velī rām olmışam fermānuña

8) İsteyüp derdüñe dermān bulmazam n'idem digil
Derd ile buldum devā çün derd-i bī-dermānuña

9) Gün kimi mihrüñ odından yanar oldu Gülşenī
Tutuşup şevküñle andan irmedi pâyānuña

ŞR: 13a.

36.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) 'Ākıl isen ne diyem 'ışkıla hālüm saña
Zāhir iken gün kimi hāl ile kālüm saña

2) Uşlu mıyam ya delü di baña sen iy ulu
Çünkü odur sevgülü hālde sevelüm saña

3) 'Işkıla hayret bu dem aldı beni di n'idem
Oldı vücūdum 'adem kıldı hayālüm saña

4) Keşreti terk itmeyen vaḥdetüñe yitmeyen
Diyemezem añladup hicr ü vişālüm saña

5) Göñlüm alanı dile gelibenü Allāh'a
Nice diyem kāl ile hālde me'ālüm saña

6) Tuba ile sidreden gördüğüne kudbeden
Diyübenü añladam taze nihâlüm saña

7) Rüşenî'den görmedin naqş u kemâl ehlini
Söylemezsem Gülşenî naqş u kemâlüm saña

ŞR: 13b, İÜ: 7b.

[5] gelibenü: getirüben İÜ.

[6] gördüğüne: gördünse İÜ.

37.

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1) İsteyüp derdine 'ışkuñ bulmazam andan devâ
Ne kadardur başuma çün bilmezem andan қаzâ

2) Bir nefesde yüz belâsın çekmedin 'ışkuñ n'idem
Çün uşanmaz gönlüm andan çeküben yüz biñ belâ

3) Gün kimi yüzüm sürüben her қapudan isterem
Sevdüğümüñ iz tozın gözüme kuḥl-ı cilâ

4) Alalı gönlümi virmez bir perî-peyker n'idem
Çün gönül kimi diler kim cānumı daḥi ala

5) Nâşihüm terk it hevâ diyübenü öğüt virür
Bilmezem terkinden anuñ nedür anuñ-çün hevâ

6) Gireli meydân-ı 'ışka başımı top itmişem
Kim çalup çevgân diler ardına düşüp қova

7) Rüşenî perverdesidür Gülşenî anuñ için
Gün kimi rüşen görünür 'äleme andan ziyâ

ŞR: 13b, İÜ: 7b.

38.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) Bir nazār gözüm açuban baħmağ için yüzüñe
Yüz virürem olsa cānum iy perī-peyker saña
- 2) İy melek-sīmā cemālün hayretindendür ħamu
Gökde yulduz kimi gözler baħup қalan daña
- 3) Ay ü gün yüzün görüben çizginürler devr ile
Şubħ u şāmın görmek için mihr ü meh senden daña
- 4) Dileseñ görmek nice can virdüğün bī-dillerün
Seyr iderken kūyuñ içre қıl nazār sağ u şola
- 5) Rūşeni'dür Gülşeni'nün cān viren dem istegi
Çün yaқın imāndur andan şoñ nefes virmek aña

ŞR: 14a.

39.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

- 1) Yile uyup iy gönül çavma direm her yaña
Nedür umuñ yilmeden şaħlamayup di baña
- 2) Sencileyin bī-қarār görmemişem iy gönül
Derd ile dermān kimi gerçi öñdin şona
- 3) Mihr ile iy dil-i cünün her kimi sevseñ bir
Cān dimezem od kimi tende revānı saña

4) İy dil eger münkirüñ kâl ide hâlüñ görüp
Ağlar iken gülerüm kâl idene hâlüne

5) İki cihân müşkili sensüñ olan iy gönül
Her ki senüñ künhüñi fikr ide kalur daña

6) Her kime kim iy gönül meylüñ ola mihr ile
Bir dimezem yüz cünün olsa virürsüñ aña

7) Rüşenî'ye virmedin gönül n'idem Gülşenî
Çünkü anuñ sevgüsü cân u gönüldür baña

ŞR: 14a, İÜ: 6b.

[1] çavma: yilme // şahlamayup: şaklamayup İÜ.

[3] bir: yanar İÜ.

40.

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1) Evvel ü âhirden olansun ğanî
Zâta nazâr iy Ehad u Hayy Hudâ

2) Evvelüñüñ evveli yoğ kim diyem
Âhîrüne mebde' ola müntehâ

3) Evvel idüñ evvele şân olmadın
İlmüñ ile 'ayn iken iden nümâ

4) Var idüñ kılmadın evvel zuhûr
Maṭla' ü maḳṭa' yoğ iken ibtidâ

5) Meşk için şüret olan bâ vü tıyn

Buldı Һayāt ile dem-i aşfiyā

6) Her ki muṭī'c oldu saña Һaqqadur
Hāliş-i tā' atidür bī-riyā *

7) Kible yüzüñdür görene Ka' be'de
Anı görüp tavaf ider ehl-şafā

8) Vechüñ imiş cümlede zāhir olan
Mu' ciz ile Һıraq-ı velī Һudā

9) Senden imiş evvel ü āhir gelüp
Da' vet iden Һalk güzīn-i enbiyā

10) Ādem ü Nūh' ıla Һalīl-i Һaqq' uñ
Yüzüñ idi sevgülü yā Muşafā

11) Mühr-i nübüvvetden idi sevgülü
Hāqqa senüñ vechüñ ile aşfiyā

12) Nūr-ı nübüvvetden idi aḡ saña
Mü' min olan cümle velī etḡiyā

13) Didi seni cān kimi yüzüñ gören
Kılubanu vechüñe cānın fedā

14) Mihr ile yüzüñi gören derūnı
Rūşenī tek Gülşenī'ye reh-nümā

İÜ: 1a. (Matla beyti eksiktir.)

[*] Vezne uymamaktadır.

41.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Nice vaşf idem cemālün şorana men iy ḥabīb
Görüben cān virme dir çün baña ol yüzden naşīb

2) Bir nazar yüzüni görsem itürürem özümi
Ḥayretümden bilemezem nedür ol veche mehib

3) Kan yudaram teşnelikden dudağun şorduḥca baḥ
Artup eksilmez lebünden teşneligüm iy lebib

4) Şuşadup yandıрмаğ ister leblerün benden ciger
İç diyüp kaşdıla āldür şusuzın virüp firib

5) Yaḥıluban yanma imiş vaşl-ı hicründen baña
Şınadum ıraḥ yaḥından dilesem olmaḥ qarib

6) Şiḥḥat umup zāyi' itme şerbetün sözüm işit
Ger Mesih olsañ odumdan ütđi işüm iy tabib

7) Yanuban hicrünle gerçi şabr ider bi-çāre dil
Bulamaz cān virmeyince bir dem ārām u şekib

8) Açılalı gül-şen içre göncadan ḥüsnün güli
Biñ hezārān nāle kıılır Gülşeni şan ' andelib

9) Meyl ider posta gönlüm kaşlarun mihrābına
Köz kimi bi-çāre gönlüm küşe-gir olup ğarib

ŞR: 14b, İÜ: 185a.

42.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) Bulmadum ağzuñ şorağın cān ile dilden şorup
Hīç dir vehm iden anı zann ile şekden durup
- 2) Düş midür bu gördüğüm şekl-i dehān yāhud hayāl
İy mu' abber açup ağzuñ ta' bīr it düşüm yorup
- 3) Yaruban n'olaydı sīnem çıharaydım gönülümü
Cān virüp bir kez bahaydum sevgilü yüzüñ görüp
- 4) Şerha şerha sīneme bah tutuşup dildür yanan
Mihrüñ ile niçe yana haddin andan aşurup
- 5) Dil dime dağ-ı revānum görüben öz mihrüñe
Nice saḥlayam o dağı dilde candan yaşurup
- 6) Bir nefes yanan cānumdan çāker olsam āh ile
Yıldırım kimi şakar bah tütünün göge çıḥup
- 7) Tutuşan 'ışkuñ odıdur cānum içre mihrile
Nice saḥlayam ben anuñ şu' lesini başurup
- 8) Gözlerümdem reşk iderem ayağüñ bassuñ yire
Dilerüm kim ḥāküñ anu yile virem şavurup
- 9) Göz göre kirpük oḥundan atduğüñ dem sīneme
Oḥ direm zaḥmın yir iken cānumı aña virüp

10) Demrenüñdür merhem iy cān oĥlaruñuñ zaĥmına
Yine sen merhem kı̇l oĥuñ zaĥmına dārū virüp

11) Doludur mihrüñle göñlüm saĥlarum cāndan ‘aziz
Nide cānum bilemezem atsañ oĥuñ doldurup

12) Ummañuz oñula yara merhem urup zaĥmıma
Dem-be-dem çün aña batar urduĥı demren durup

13) Şan benekdür gözlerümden aĥ yüz üste ĥara beñ
Baña cennet baĥçesidür bitmiş anda domurup

14) Rüşen oldı aĥ yüz üzre ĥara ĥālüñ biteli
Taĥmın anuñ kim egüpdür süz-ı dilden ĥavurup

15) Görmedüm göñlüm kimi mihrüñle bir şābit ĥadem
Virüben cān sevdüğine dönmeye yüz döndürüp

16) Kim yeter göñüle ĥavup döndürende yüz saña
Şınadum candan anı çün dutamazam çevürüp

17) Mihrile nā-geh baĥanda yüzine uşşum gider
Düşerem bī-ĥod ĥabersüz ‘aĥl başdan şaşurup

18) Delüler tek ĥovuluram şehr ü kuçe kû-be-kû
Ta‘ n oĥun atanda merdüm her ĥarafdan taş urup

19) Ķoymazam topraĥa düşüp Türk-i mestüñ oĥları
Şancuram cānuma bir bir dört yanımdam düşürüp

20) Can yirine şancılur çün oĥları iy müdde‘i

Çekmegil zaħm ile batmış sehmini dilden burup

21) Benligümdür ayıran çün hicr ile senden beni
N'ola andan kırtulaydum hicr ü vaşla degşürüp

22) Kıaynayup mihrüñle göñlüm daşdı tökülür revān
Ėark ider merdümlerin bağ baħr-i çeşmüm mevc urup

23) Görmedüm göñlüm kimi bir rind ü evbāřı kim ol
Terk ide nāmūs u 'arın sevdüğine cān virüp

24) Güleşenī'den Ėayret ider Rūšenī n'idem diñüz
Kırtulamazam elinden benligümi itürüp

şR: 14b.

43.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) İy püser mihr ile itme nāvek-i müjĖān řitāb
Sūziř-i mihrüñle yanup çün kılur baĖrum kebāb

2) Uyur uyanuğ bilinmez nergisün Ėālin nedür
Kimi ser-Ėořdur bağuban kimisidür mest-i Ė'āb

3) Ėasretüñden içdigümce yüregüm kıanın müdām
Gözlerümdem yaş yirine tökerüm kıandan Ėabāb

4) Ėarķ ider řufān-ı çeşmüm dem-be-dem merdümlerin
Mevc urup dilden daşanda kıaynayuban 'ayn-ı āb

5) Düşürüp gird-āb-ı fikre Ėarķa virür göñlümi
Başuruban boğmağ ister kılduğumca ıztırāb

6) Şora-gelse hastesini mihr ile dil-ber n'idem
Çün gören dem cān virürem kim aña virür cevāb

7) Tābiş-i 'aqs-i cemāli yandurur baḥsam beni
Bulmazam gün kimi yanup mihrinüñ tefine tāb

8) Şuşayup ḳanmaz lebünden Gülşeni teşne çeker
La' l-i sīr-ābın görelden içdügin yāḳut-ı tāb

ŞR: 15b.

44.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Dem-be-dem ḥasret odından yandurur cānın ḡarīb
Āh ider firḳatle yanup derde dermānın ḡarīb

2) Gice gündüz nevhā ḳılup ağlağan gözüm kimi
Görsedür seyl-i revāndan ḥalḳa tūfānın ḡarīb

3) Ğam buludı çökse derhem başına n'itsün diñüz
Ḳatreden göstermeyüben dīde nisyanın ḡarīb

4) Zillet ile girdigi-çün gül-sitāna ḥār olup
Ḥār u ḥasdur dir cihānuñ baḡ u bostānın ḡarīb

5) Açılup göñli feraḥdan gelmez imiş şınadum
Geçürüben ağlamaḥda 'ömr ü devrānın ḡarīb

6) İşidüp ḡurbet belāsın her müsāfir başına
Nice yanmasun görenler oda mihmānın ḡarīb

7) Kış kimidür nev-bahârı çün ğaribe ‘âlemüñ
Yaz kimi görür vaţanda çün zemistânın ğarīb

8) Çalu çırpısın görüben gül şanur öz şehrinüñ
Özge şehrüñ çün tikendirür dü reyhânın ğarīb

9) Rüşeni tek ğurbet ile yanuban iy Gülşeni
Aña dir Yeşrib içinde Mekke sulţânın ğarīb

ŞR: 16a, İÜ: 19a.

[9] yanuban: kı1 vaţan İÜ.

45.

Mef’ülü Mefâilün Mef’ülü Mefâ’ilün

- 1) Nice çekeyüm sürme izi tozını görüp
Rüşen ola mı yarup gözüm yüzini görüp
- 2) Gün kimi ruhu ‘aksin mir’ât idinen kimse
Mihir ile olup rüşen sever özini görüp
- 3) Yüz nâz ile ol mihrüñ görsedse yüzün virem
Bir bahışına cânım olsa yüzini görüp
- 4) Ney kimi şekerden kıdd şırıyla çeken demde
Zevk ile melâhatden dadum duzını görüp
- 5) Gözüm kimi bir gice yummaz gözünü gök bağı
Şubhuñda seher rüşen dañ yılduzını görüp
- 6) Her gice seher nisbet uyandığı gözümüñ
Rüşen yüzünü diler cân gündüzünü görüp

7) Bayramı nedür halkuñ şor Rūşeni'ye disün
Çün Gülşeni'yd ider rūşen yüzini görüp

ŞR: 16a.

46.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Uyur uyanuñ yaturken Türk'e bañ içüp şarāb
Kıpdı gönlüm yiñi başdan nideyüm ser-mest-i h'āb

2) Şuşayup cām-ı lebünden içemez cān virmeyen
Yandurup mihr ile dilin kılmayan bağrın kebāb

3) Haşretinden yaş yirine kan ağan demde degiñ
Gözlerimden yüzüm üsne kanlu yaşumdan habāb

4) Dem-be-dem vīran idüben bu yıhılmış gönlümi
Dilberüm güyā ki ister gencine kıлмаğ harāb

5) La'1-i sīr-ābın görelden şuşalıgum kanmadı
İçüben bağrum kanından doymaz ol dem uş şarāb

6) Ney kimi şevkıdür iden gönlümi nālān u zār
Yanduruban 'ūd-veş iniledü senden çün rebāb

7) Bilmezem kūyuñdan özge iy gül-istān-ı irem
Nedür olan Gülşeni'ye cennet ü hüsnu'l-meāb

ŞR: 16b.

47.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Doğalıdan kararur tābiş içre māhitāb

Zülfüne beñzetmek için ay yüzini táb táb

2) Şerm-sār olup şarardı gün yüzünü görelî
Tutuşup yandığı oldur devr içinde āfitāb

3) Nergisüñden mest olan ayılmadı maħmūr olup
İçmek ister uyur uyağ çeşm-i ser-ħoş mest-i ħ̄āb

4) Nuql-i meclisdür dehānuñ gūyiyā ħod-piste-veş
K'aħıdur yārin baħanlar ağızuñ için şekker āb

5) Teşnedür la' li lebüñden cigeri ħalkuñ temām
Şuşayan andan diler çün içüben kıana 'azāb

6) Mest olan nergislerüñden ayılır mı iy nigār
İçmedin cām-ı lebüñden ol ħumār içre şarāb

7) Nağd-i 'ışkuñ mihr-i dilden kıaynayan demde daña
Yüzüm üzre tökiyorken kıanlı yaşın bī-ħesāb

8) Bilürem 'aklum gider nā-geh göricek yüzünü
Gözlerüm şu sepdüğinden yüzim üsne çün gülāb

9) Kıavs u Mirrihi müneccim göz ü kıaşıñ dır baħup
Fitne vü ħun-riz şer andan gördüğüçün inķılāb

10) Doğuban burcında kıavsüñ gün yüzünü görelî
Ĥaste kimi içi yanar başdan idüp ıztırāb

11) Bir nazar kııl gün yüzine mihr ile çeşmüñ kimi
İki yılduz rüşen aydın nerden alur iltihāb

- 12) Göreli ařuñ kimi bir ıyd için iki hilâl
Bir disem bayramın anuñ iki dir ařuñ cevâb
- 13) Gözlerümden atre atre tükülen yaş yirine
Pâre pâre cigerümdür görseden andan abâb
- 14) Mihr ile yanar başanlar bir nazâr ay yüzüñe
Çekdüğüñ budur görüben yüzüñe müşgîn-niab
- 15) Görüben a nını alkuñ mihrüñ ile iy nigâr
Nişe ta n ile ılursañ sen dağı baña  itâb
- 16) Yağuban göñlüm evini ile virân itmedüñ
Kim  imâret ıla anı yapuban devr-i arâb
- 17) Devre girüp nüh-felek başdan senüñ-çün çizginür
Gice gündüz ağ aranuñ ılalı çarđın dolâb
- 18) Dil dimeñ mihrinden oddur canuma nâr-ı sa r
Ten cehennem kimi andan vireyor cânuma tâb
- 19) Dad için n'ola çekeydük bir dem iy server  inân
Yüz koyana dad idenler toprağa başa türâb
- 20) şuşadı göñlüm göreliden la l-i sır-âbuñ n'idem
Teşnelikten yandurur çün bağrumı şuşuz serâb
- 21) Dönmüşem bülbül hezâra zâr ilen iy gül- izâr
Ağ yüz üste göreliden ara beñ şekl-i ğurâb

22) Şorduğum bu leb bilüp ki var mıdur ağzuñ bilem
Gül kimi gülende yüzüñ işidem şir̄in-cevāb

23) Gözlerüñden haste oldum nergisüñ görüp ‘alīl
Ben saķime yine oldur şerbet ü maş ü cevāb

24) Bilmezem uyur uyanuñ gözlerüñ baķışını
Hayrete şaldı gözümü rüşen andan ‘ayn-ı ħ’āb

25) Göz açup gezdürelı ehl-i nazarlar görmedi
Yüzüñe beñzer cihānda cennet ü ħüsn-i me’āb

26) Dimezem öldür raķıbi kim günehden ķurtulur
Līk müezzib dimişler öldüren bulur şevāb

27) Besdür aķı Gülşeni’ye cevr ise iy Rüşeni
Hicrūñ ile çekdügi bir dem nefes biñ yıl ‘iķāb

ŞR: 16b, İÜ: 20a.

[8] nāg-eh: tā ki// üsne çün: üstine İÜ.

[8] İÜ’de 5. Beyit // [12] İÜ’de 6. Beyit // [13] İÜ’de 8. Beyit // [14] İÜ’de 7. Beyit
// [16] İÜ’de 9. Beyit // [17] İÜ’de 10. Beyit // [20] İÜ’de 11. Beyit // [21] İÜ’de 12.
Beyit // [25] İÜ’de 13. Beyit // [26] İÜ’de 14. Beyit // [27] İÜ’de 15. Beyit.

48.

Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilün

1) Görürem şeytān kimi bi’sel-me’āb olsun rakīb
Yir yüzünden sürülüp tahte’l-türāb olsun raķīb

2) Şuşayup bağruñ yananda teşnelikden tutuşup
Şu yirine içdüğüñ ‘ayn-ı serāb olsun raķīb

3) Yağuban başuna gökden dolu kimi derd ü ğam
Kıanlu yaşdan gözlerüñ dāyim pür-āb olsun raķīb

4) Bulmagil   ömründe bir dem yuħudan āsāyiři
Yuħusuzluk cānuña dāyim   azāb olsun raķīb

5) Düşüben hicrāna yansun ħasret odından dilüñ
Dağlanup cānuñ kimi bağruñ kebāb olsun raķīb

6) Derde düşüp bulmagil anuñ devāsın isteyüp
Bī-devā derdi Ħaķ'un saña   iķāb olsun raķīb

7) Dıķ kimi rencür oluban bulmağıl hergiz şifā
  Azra'ıl olup řabībüñ sem řarāb olsun raķīb

8) Dem-be-dem derd ü belā vü miħnetüñ eksilmesün
Rencüñ artup kıum kıayırdan bī-ħesāb olsun raķīb

9) Yırtıcıdur çünkü itden seg-sirişt ol ħüy-bed
Pāre pāre şam  a-i bed-ter kilāb olsun raķīb

10) Gülřenī kıılsun du ā vü Rūřenī disün āmīn
Kim senüñ-çün bu du ālar müstecāb olsun raķīb

ŞR: 17b, İÜ: 185a.

[4] yuħusuzluk: uyħusuzluk İÜ.

49.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Bir nefes řād olmaz imiş hemm ile ğamdan ğarīb
Ağlamağdan gülmez imiş ħüzn ile hemden ğarīb

- 2) Dönüben ehl-i ğazāya aĝlar imiş derd ile
Ölmedin ğırtulmaz imiş ğünkü mātemden ğarīb
- 3) Zehr-i ğātilden beterdür ğünkü dūřmen ta‘ nası
Ölmedin nice dirilsün bes diñ ol semden ğarīb
- 4) Ger ferīd-i ‘aşr olursa ‘ilm ü fa‘l ile n’idem
şamt ile kim olur imiş cāhil-i kemden ğarīb
- 5) Çıĝuban sevdā başına baĝr-i ğamda ğarĝ iken
Aĝıdurmıř yir yüzine yaş ol yemden ğarīb
- 6) Ger fařıĝ olsa belāĝat ıssı hem řirīn-maĝāl
şayılır meclis iĝinde řāmit ebkemden ğarīb
- 7) Ün ğekip seb‘a’l-meřāni oĝusa tertil ile
şınadum ğırtulmaz imiş epsem epsemden ğarīb
- 8) İřidüben her řasūduñ ta‘ nasını cehl ile
Bildüm andan incinürmiş ğök ü sersemden ğarīb
- 9) Rūřeni’nün terk ile tecridini ğöreldeñ uř
Ĝülřeni hem diler ola ibni Ahmed’den ğarīb

şR: 18a.

50.

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ulün

- 1) ‘ Aceb yüzüñ ğören nice ĝılır tāb
Çü andan bi-dil olur řeyĝ ile řāb
- 2) ‘ Aceb nergislerüñ uyur uyanuĝ

Gör anuñ gözine nice girer h̄āb

3) ‘ Aceb dürc-i güher kimi dehāndan
Dişüñ midür görünen ya dürr-i nāb

4) ‘ Aceb ay kimi alnuñdan münevver
Cihānda var mıdur bir t̄āḳ-ı mihrāb

5) ‘ Aceb mi teşnelikden cān virürse
Görenler leblerüñi la‘ l-i s̄ir-āb

6) ‘ Aceb mi iy perī yüzüñ görende
Güneş şararuban qarara meh-tāb

7) ‘ Aceb mi gözlerümden yaş yirine
Aḫıdam ḫasretüñden seyl-i sürḫ-āb

8) ‘ Aceb mi Gülşenī’nüñ Rūşenī çün
İñildü zārısı mānend-i dolāb

ŞR: 18b, İÜ: 18b, AE: 4b.

[3] kimi: gibi İÜ.

51.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1) İy dirīgā devr-i gerdün eyledi beni ġarīb
Çarḫ kimi gör ne gerdān eyledi beni ġarīb

2) Düşeli ayru vaṭandan olmadum bir dem feraḫ
Derhem olup hem ü ġamdan derd ile giryān ġarīb

3) Derd-i bī-dermān imiş ġurbet ġarībe bildüm uş

İsteyüp çün bulmaz imiş derdine dermân ğarīb

4) Dileseñ hām-ı revānuñ puhte olmağ kıl sefer
Gör nice hasret odından olıban büryān ğarīb

5) Şınadum ehl-i vaṭandan isteyen demde ‘atā
Bulmaz illā derd ü ğamdān redd ile ħirmān ğarīb

6) Şorana ħüccet delīli ğurbet ehlinden revān
Görsedür ‘izzet yirine zilletin bürhān ğarīb

7) Düşeli Aydın ilinden ayrudur uş Gülşenī
K’ol vaṭandan atdı beni derd ile devrān ğarīb

ŞR: 18b, İÜ: 19b.

[1] devr-i gerdüm eyledi beni: kılmadı beni devr ser-gerdān// gör ne gerdā eyledi
beni: eyleyüp rüz şeb gerdān İÜ.

[3] ğurbet: ğarīb İÜ.

52.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1) Ağlamağdan gülmez imiş şād olup bir dem ğarīb
Zıkr ü fikri olubanu derdile n’idem ğarīb

2) Ve’y eger hasretle virüp cānumı āhir nefes
Görmedin sevdüklerümi dünyadan gidem ğarīb

3) Sevnışür halkı cihānuñ ay görüp bayram için
Yaşlu kimi kayğuludur ħüznile ol dem ğarīb

4) Dönüben şāhib-ġazāya ün çeküben derd ile
Gözleründen ağıdurmış yaş yirine dem ğarīb

5) Yā ilāhī Rūṣenī'den ayru zārī ḥüzn ile
Gülṣenī kimi cihānda olmasun ādem ġarīb

ŞR: 19a, İÜ: 185b.

[1] Ağlamağdan: Ağlamağdan İÜ.

[3] sevnışür: sevnışüp İÜ.

[4] ağıdurmış: ağıdurmış İÜ.

53.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Ḥasret ile derd ü ġamdan oluban derhem ġarīb
Gün başına yaş dutarmış olıcağ aḥşam ġarīb

2) Görüben ḥalkuñ ferağdan zevkıni bayram için
Ġam başup göñlüni dutar ḥüzn ile mātem ġarīb

3) İşidüben 'ālim ise ta' nını her cāhilüñ
Derd ider imiş yarasına ta' ndan merhem ġarīb

4) Sevüben şirīn-canından kimi yar itsün diñüz
Çünki bulmazmış göñülden sevgülü maḥrem ġarīb

5) Gice gündüz fāş idüben ḥalka çağır sırrını
Şan 'asesdür kimi kılsa özine hem-dem ġarīb

6) Şınadum firğat odından tutuşan demde revān
Ḥasret ile dağlar imiş canını her dem ġarīb

7) Ger faşīḥ olursa Şaḥbān'dan cihānda hem belīğ
Olur imiş ġurbet işre bī-zebān ebkem ġarīb

8) Rūṣenī dir Gülṣenī'ye ğam yime ğurbet çeküp
Olmadı mı ğayr ğalku'l-lāh kimi Edhem ğarīb

ŞR: 19a, İÜ: 18a.

[1] olıcağ: olıcağ

54.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Müflis ü bī-kes benüm tek olmasun kimse ğarīb
Evvelini bed benden görmesün kimse ğarīb

2) Görüben düşde ğayāl-i ğaylini olup ferāh
Uyanup ğamdan düşini yormasun kimse ğarīb

3) Fikr ile müflisligini zıkr idüp çizginse baş
İtürüp ğayretten özin bulmasun kimse ğarīb

4) Dileyen irinmemeklik ğalk arasında diñüz
Ğağıyup irindürüben yirmesün kimse ğarīb

5) Mal u mülk ü meskenü terk idüben bī-iĥtiyār
Baş götürüp özge mülke varmasun kimse ğarīb

6) Görüben ğurbetle bulmuş ehl-i 'izzet zilleti
Şındurup gönlün söküben virmesün kimse ğarīb

7) İstemeyen ğapulardan it kimi sürülmegin
Ğovubanu ğapusından sürmesün kimse ğarīb

8) Varuban müflis gedā her tek ğasīsün bābına
Açuban elin tım' adan dürmesün kimse ğarīb

9) Rūṣenī kimi ğanīye faḫrın iltüp Gülṣenī
Ol kerīmūñ dir ki ğayrın ōrmasun kimse ğarīb

ŞR: 19b, İÜ: 18a.

[5] İÜ’de yok.

[8] bābına: yanına İÜ.

55.

Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilün

1) Yandurur firḫat odundan cānını her dem ğarīb
Ḥasret ilen derd idüp dermānını her dem ğarīb

2) Mātemī kimi açılmaz gönül ğamdān şād olup
Göz yaşından idüben tūfānını her dem ğarīb

3) İllere cūd u kerem iḫsān olan demde görür
Ol keremden redd olan ḫarmānını her dem ğarīb

4) Görüben ğurbetde baylar ni’ metini fıkr ile
Yaḫlaşur kim küfr ide imānını her dem ğarīb

5) Firḫat odundan yüregın yaḫmadın n’itsün diñüz
Derhem olup añacaḫ evṫānını her dem ğarīb

6) Rūṣenī’den özge n’itsün Gülṣenī sulṫān-ı dil
Çün gönül Mıṣır’ı diler sulṫānını her dem ğarīb

ŞR: 19b

56.

Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilün

1) Yā ilāhī müflis olup olmasun bī-kes ğarīb
Olur imiş çün kes iken aḫçasuz bī-kes ğarīb

2) Söylese diñlenmez imiş sözi müflis olanuñ
Ta‘ n ile meclis ğalīzi dise sözüñ kes ğarīb

3) Ser-güzeştin söyler olsa miñnete düşen zeliñ
Teshīr idüp işiden dir hālūñ olmuş bes ğarīb

4) Dönüben aç qurda ister müflis olan cīfeye
Anuñ içün olur imiş cīfe-cū kerkes ğarīb

5) Kaçuban müflis elinden pādişāhı kuşlaruñ
İşidürseñ öldüğini cān virüp қақnüs ğarīb

6) Kerevān qorhulu yirde ses çiharmaz söyleşüp
Her kim ol dem söyler olsa dirler itdi ses ğarīb

7) Gülşeniñ hicrile vaşlın Rüşeniñ’den söylese
Her yañadan dir mu‘ ānid qale gelib bes ğarīb

ŞR: 20a, İÜ: 19a.

[4] cīfe-cū: cīfe çün İÜ.

[6] ses: söz İÜ.

57.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1) İy cemālūñ ‘ ışqa mazhar şūretūñ mir’āt-ı zāt
Vechūñ imiş kudretu’llāh hikmet-i bī-çün şifāt

2) Şüre-i Raħman yüzüñdür “*kaḫ ve’l-Ḳur’ān*”²⁰ kimi
Kaş ü göz ü kirpüğüñdür şād u nün ve’l-mürselāt

²⁰ “*Kaḫ. Şanlı Kuran’a and olsun.*” (Kaḫ, 50/1).

3) Zülf ü ruḥsāruñ görenler “*ve‘d-duḥā ve‘l-leyl’*”²¹ oḥur
Gice gündüz şubḥ u şāmı vaşf idende ve’s-şıfāt

4) Kılalı zülfüñ perişān şubḥ-dem bād-1 şabā
Ol perişāndan bilindi ‘ asefāt u nāşerāt

5) Görelî mi‘ rāc-1 ḥüsnüñ bildüm Asri sūresin
K’ol ‘ urūc-1 ḳabe ḳavseyne ḳaşuñdur fāriḳāt

6) Oḥuyan “*ve‘n-necm*”²² bilür vaşl ile faşluñ nedür
İy denādan ḳurb-1 ednā ‘ ulvüñe yoḥ sâfilāt

7) İy maḥabbetden irādet sırr-ı “*Levlāk*”²³e vücūd
“*Küntü kenz*”²⁴e mazḥar olan vechüñ imiş bî-cihāt

8) Gün kimi yüzüñden imiş zāhir olan her ne var
‘ Ayn-ı a‘ yān-ı ḥaḳāyık her ne ise kāyināt

9) Görseden ğayb u şehādet şüretüñdür ma‘ niden
Ḳıble oldur Ka‘ be ḥalkā ḳamu yüzden şeş-cihāt

10) Görmeyen yüzüni ḳıble Ka‘ be içre iy şanem
Öz hevāsın büt ḳılandur Ka‘ be’de Lāt u Menāt

²¹ “*Kuşluk vaktine ve sükûna erdiğinde geceye yemin ederim ki Rabbin seni bırakmadı ve sana darılmadı.*” (Duha, 93/1-2-3).

²² “*Batmakta olan yıldızın and olsun ki*” (Necm, 53/1).

²³ “*Sen olmasaydın, sen olmasaydın (Ey Muhammed) felekleri yaratmazdım.*” (Kudsî Hadis).

²⁴ “*Ben, gizli bir hazine idim, bilinmeyi diledim, bunun için (beni bilmeleri için) yaratıkları yarattım.*” (Kudsî Hadis).

11)Rüşeni'den görelî dir Gülşeni öz vechini
Görmeyen vechüni bâkî fânî imiş âfilât

ŞR: 20a, İÜ: 23a.

[3] şâmı: şâm İÜ.

[6] oğuyan: okuyan İÜ.

[10] yüzünü: yüzün İÜ.

58.

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

1) İy ezeli tecelliden vechün iden şıfât-ı zât
V'ey ebedî cemâl iden evvel ezelnî bî-şıfât

2) Gün kimi rüşen eyleyen ' ayn-ı ' ayâna zâtını
Görsedüben o veche için şân u cüd-ı kâyinât

3) Zâhirini mürîd olup bâtını ' ayn ile gören
'İlmile ' ayn iken daği cünbîş iden bu mümkünât

4)Vaḥdet-i ğaybına göre keşretini şühüd iden
' Aynuñ idi ezel ebed virmedin âdeme ḥayât

5) Kudretüñüñ kemâlidür gün kimi zâhir eyleyen
Ḥikmetüñüñ cihânların viribenü beḳâ şebât

6) Gene vücûduña kimüñ ' aklı irer ki vaşf ide
' Acz ile çün şenâ kıılır vaşf idüp anı vâşıfât

7) Evvelüñüñ bidâyeti âḫirüñüñ nihâyeti
Yoḫ ki bilüp anı revân naḳl ile söyleye rüvât

8) Kāfla nūnı kadar tük iken dili zuhūr idüp
Buldi ‘adem vücūdını halka göre olan zevāt

9) Ğayra göre n’idem nazār kılmaduğundan iy ğanī
Faqr ile vechūñ isterem tā ki kılasuñ iltifāt

10) Vechini fāni kılmayan nice göre beķā yüzün
Çünkü beķāya zıll imiş ‘ayn-ı vürūd-ı āfilāt

11) Vaşluñı faşl ile gören hayret ile iter revān
Bilmeyübenü faşlını vaşla göre bulup şalāt

12) Evvel ü āhır enbiyā ‘acz ile öz vücūdını
Bilmedi biri vaşl ile nedür olan o faşılāt

13) Kudretüñi gören bilür ‘acz ile öz vücūdını
Kim bu ‘adem nümūdına nedür olan vücūd-ı zāt

14) Rüşenī’den vişālñi ğalı nice kıla Gülşenī
Çünkü odur bilmeyen ma‘rifet içre müşkilāt

ŞR: 20b.

59.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1) ‘Işķ ilinden delürüben dağā düşdüm ‘ākıbet
Çekilüp zincīre andan bağā düşdüm ‘ākıbet

2) Koydı ‘ışķuñ yolında başum ayağ yirine
Çalınup çevgānsuz ayağā düşdüm ‘ākıbet

3) Göz yumup uyuyamazam ‘ışka gönül vireli
Göz göre gözden daği uyağa düşdüm ‘ākıbet

4) İçeli cāmını ‘ışkuñ mest olup ayılmadum
Şolda iken ‘ışk elinden şağa düşdüm ‘ākıbet

5) Düşeli sevdā-yı ‘ışka başuma çıhup hayāl
Lāle kimi uş başumdam şağa düşdüm ‘ākıbet

6) Muṭlak iken gönümi çün bend idüpdür kayd-ı ‘ışk
‘İşk ilinden gör ne bend ü bağa düşdüm ‘ākıbet

7) Rūşeni’nüñ ḥasretinden Gülşeni āhir-nefes
Baş koyup ayağdaki toprağa düşdüm ‘ākıbet

ŞR: 21a, İÜ: 25a.

[2] çevgānsuz: çevgānsuzın İÜ.

[7] koyup: virüp İÜ.

60.

Müfte‘ ilün Fā‘ ilün Müfte‘ ilün Fā‘ ilün

1) ‘İşka gönül virenüñ ‘aklı şaşar ‘ākıbet
Delü kimi bī-ḥod ol dağa düşer ‘ākıbet

2) ‘İşkıla her mübtelā çekdügi miḥnet belā
Ḥaşr idüben kim şaya ḥadden aşar ‘ākıbet

3) ‘İşk odına yananuñ dağa düşüp gömüñ
Şınamışam inenüñ bağıri bişer ‘ākıbet

4) ‘İşkla nice doluban seçmez işidüp inen
Bir görüben cān eren ḥayrıla şerr ‘ākıbet

5) Bir diñ ahı her gedā medh ilen ağniyā
Yel dolu enbān kimi nişe şaşar ‘āķıbet

6) Rūşenī’den şirniyüp Gülşenī zevķın daña
Aru kimi datluya nice uşar ‘āķıbet

ŞR: 21b.

61.

Müfte’ ilün Fā’ ilün Müfte’ ilün Fā’ ilün

1) ‘Işkıla diñ hālümü n’olasıdur ‘āķıbet
Nem var ise çün anuñ olasıdur ‘āķıbet

2) ‘Işķıla meftūnlıgum vālih ü Mecnūnlıgum
Fāş oluban hāş u ‘ām bilesidür ‘āķıbet

3) ‘Işķ aluban ‘aķlumı unutturup nuķūlımı
Delü kimi dağlara şalasıdur ‘āķıbet

4) ‘Işķıla şeydālıgum ağlar iken güldügüm
Yād u biliş görüben gülesidür ‘āķıbet

5) ‘Işķa olup mübtelā dime yüz biñ belā
Başuma andan kaçā gelesidür ‘āķıbet

6) Benlik ile varlıguñ şal yirine yoħluğ al
Almazısañ bī-maķāl olasıdur ‘āķıbet

7) ‘Işķ izini izleyen doğru yolın gözleyen
Rūşenī’den Gülşenī bulasıdur ‘āķıbet

ŞR: 21b.

62.

Mefā' ilün Mefā'ilün Fe' ülün

- 1) Kıyāmet dileseñ iy serv-ķāmet
Revān ol kim ķopa ħalkķa kıyāmet
- 2) Görenler fitneden ķaş ile gözün
Bilür nedür kıyāmetden 'alāmet
- 3) Bugünde görmeyen vechüñi dañla
Çekiser fevt-i fırsatdan nedāmet
- 4) Nedür vechüñden özge iy perī-ħub
Görene bir nazar 'ayn-ı kerāmet
- 5) Sekiz cennet kimi gören cemālün
Ne yüzdendür bilür cennet temāmet
- 6) Nedür kūyuñdan özge bilemezem
Maķām-ı emn ile dār-ı selāmet
- 7) Şalā diñ Rūşeni' den ehl-i 'ışķa
Diñipdür Gülşeni'ye çün imāmet

ŞR: 22a, İÜ: 25a.

[2] ķaş ile : ķaşuñla İÜ.

[4] perī-ħub: perī-ħū İÜ.

[6] dār-ı selāmet: dārü's-selāmet

63.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) Aluban göñlümi nāz u 'ışveden bir Türk-i mest
Zülfi kimi ķayda şalup bağlar aña bend ü best

2) Düşeli dīvāne gönlüm zülfinüñ zincirine
Bend ider balıg kimi teprendügince anı şaş

3) Bilmezem bi-ḥod nedendür gönlüm anı göreli
Kim yirümdem durduğum dem bilemezem nedür nişest

4) ‘İşk elinden delü kimi dağa düşende direm
Üce alçaḡ seçemezem şeş-cihet bālā vü pest

5) Bilmezem nedür ‘ademden baña bu nedür vücūd
Çün bilinmez var u yoḡdan nedür olan nīst ü ḥest

6) Rūşenī’den bi‘at ister Gülşenī dutup elin
Çün yed-i beyzā kimi rūşen görünür anda dest

ŞR: 22a.

64.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1) Bilmezem ‘ışkıla ḥālüm nolıyardur ‘āķıbet
Nem var ise çüñkü anuñ olıyardur ‘āķıbet

2) Dilerüm ‘ışkuñ ṭarīķın ṭar kılam yorulmadın
Çün bilürem beni ol yol yürüserdür ‘āķıbet

3) ‘İşkıla nice dutuşup burmaḡ isterem ḡolun
Līk ol ḡuvvetlü ḡolum burusardur ‘āķıbet

4) Gizlerüm ‘ışkıla ḥālüm ḡalk-ı ‘ālemden velī
Fāş oluban yaḡşı yaman duyıyardur ‘āķıbet

5) Çıhuban sevdâsı ‘ışkuñ başuma Mecnûn kimi

Bilmeyen hâlümü andan biliserdür ‘âkıbet

6) İşiden sözüüm şayuhlar şanubanı yuhuda

Qıluban ta‘ birüñ anuñ yarasıdur ‘âkıbet

7) Rüşeni‘yi gözleyenler Aydın ili şâhınuñ

Gülşeni‘ kimi cemâlin göresidür ‘âkıbet

ŞR: 22b, İÜ: 23b.

[2] bilürem: bildüm İÜ.

[5] çıhuban: çıkuban İÜ.

[6] ta‘ birüñ: ta‘ birü İÜ.

65.

Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Fe‘ ülün

1) Kıyamet dileseñ iy serv-şamet

Örü dur kim qopa halka kıyâmet

2) Şalâdur haşr için neşr bu demde

Oğundı çün kıyâmet-çün ikâmet

3) Yüzün gören ‘afif ü zâhid iy cân

Olandur ‘ışkıla rüsvâ melâmet

4) Cihânda Leylî’nün Mecnûn’ı birdür

Senüñ halk-ı cihân iy cân temâmet

5) Yidi Muşhaf kimi vechüñden oğur

Kelâm-ı ‘ışkı ‘âşık âyet âyet

6) Tükenmez hüsnüñüñ vaşfin ne diyem
Bulınmaz çün o vaşfin için nihâyet

7) Şorarum hark-ı 'âdet Gülşeni'ye
Nedür dir Rüşeni görmek kerâmet

ŞR: 22b, AE: 5a.

66.

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1) Bilmezem hâlüm nolısar 'ışk elinden 'âkıbet
Kurtulamaz bir dem anuñ müşkilinden 'âkıbet
- 2) Çıhalı sevdâsı 'ışkuñ başuma kıldum hayâl
Delülükdür baña rûzı hâşılından 'âkıbet
- 3) Koymuşam 'ışkuñ yolında çün ayağ yirine baş
Cân viren dem çılmaz anuñ yolından 'âkıbet
- 4) Daşuban baħr-i revânum mevc uran dem gözde yaş
Korharum tûfân kimi anuñ seylinden 'âkıbet
- 5) 'İşkıla rüsvâ olalı ta' nadan kurtulmadum
Ta'nıla ölsem gerek halkuñ dilinden 'âkıbet
- 6) Yel kimi baħr ile berde yıldüriyor beni 'ışk
Virmedin kurtulmazam cânım ilinden 'âkıbet
- 7) Rüşeni'nün gül-sitânuñ göreliden Gülşeni
Mest ü hayrân olmağ ister bülbülünden 'âkıbet

ŞR: 63a, İÜ: 26a.

[3] çılmaz: çılmazam İÜ.

[7] olmağ: olmağ İÜ.

67.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) 'Işkıla bî-keyf iken bilemezem keyf-i zāt
Bes ne diyüp añladum vaşfila andan şıfat

2) 'Işkıla diri iken ölmeyen añlayamaz
Sermedī dirlik nedür kim aña yoğdur memāt

3) 'Işkıla dirilmeyen bilmez imiş şınadum
Cân ile cāndan revān nice bulur ten hayāt

4) Nefy-i şıfat idüben vechini zāt itmeyen
Añlayamaz yüz disem 'ayn-ı beğādan şebāt

5) 'İzzet-i 'ışkı bilen keyf ile gördüm dimez
Bilmeyen anuñ için söyler imiş türrehāt

6) 'Işka zamān u mekān keyf ü cihet yoğ velī
Şānına göre anuñ veche olur şeş-cihāt

7) 'Işkıla sırrını fāş idene maħrem dimez
Hem-dem idüp özine bir nefes ehl-i şikāt

8) Rūşenī'den Gülşenī sırrını 'ışkuñ gören
Şāmit olup söylemez dilese bulmağ necāt

ŞR: 63a.

68.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) Görmedüm cādū gözüñden fitneci ' ayyār-mest
Şayd ider şîrāne āhu Türk-veş Tatar-mest
- 2) Bilmezem ser-hoş mıdur uyur uyanuñ gözlerüñ
Görmemişdür ancılayın kimse çün bî-dār-mest
- 3) Nergisüñden öğrenipdür uyur uyanuñ halğı
Ser-hoş-ı müdmin ki ola dāyim iy dildār-mest
- 4) Gözlerüñ ser-hoşlığın görüp niçün olmaz müdām
Müdmin ü meyḥāre nisbet zāhid-i dindār-mest
- 5) Gice gündüz çarḥa girüp çizginür çarḥuñ başı
Açuban rüşen göz andan devr ile devvār-mest
- 6) Açalı ay ile günden çeşmini rüşen felek
Çizginür başuña iy meh ser-be-ser seyyār-mest
- 7) Gireli bāzār-ı ' ışka gözlerüm iy Türk-i şūḥ
Gözlerüñden göremezem ola bir zırār-mest
- 8) Rüşenî cāmından içen Gülşenî kimi digüñ
Rind-i evbāşa dönüpdür niçe biñ ebrār-mest

ŞR: 23b.

69.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1) Nedür ' ışkundan özge cānum iy dost
Odur cāmıla çün cānānum iy dost

2) Göñül Mısr'ında Yūsuf'dan ' Azizüm
Senüñ sevgüñ imiş sulţānum iy dost

3) Şaçüñ küfrin gören ĩmān yüzüñden
Bilür ol küfr ile ĩmānum iy dost

4) Kıyāmet vechüñ imiş zāhir oldı
Güneşden ' āleme bürhānum iy dost

5) Bugün yüzüñ görüp dañla dimezem
Çü dañladur bugün devrānum iy dost

6) Halāyık haşrın ister neşr içinde
Kıyāmetden göremez şānum iy dost

7) Devāsuz derdüñ için Gülşeni' dir
Nedür cān virmedin dermānum iy dost

ŞR: 24a, İÜ: 25b, AE: 5a.

70.

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

1) İy gün kimi rüşen kılan ' ayn-ı ' ayāndan kāyināt
Vechüñden imiş görinen şān-ı vücūd-ı mümkināt

2) “*Levlāk*”²⁵ ü “*Aḥbebtü*”²⁶ yeter bir hüküm için iki danuḥ

²⁵ “*Sen olmasaydın, sen olmasaydın (Ey Muhammed) felekleri yaratmazdım.*” (Kudsî Hadis).

²⁶ “*Ben, gizli bir hazine idim, bilinmeyi diledim, bunun için (beni bilmeleri için) yaratıkları yarattım.*” (Kudsî Hadis).

Kim h̄usnũñũñ āyātıdır bu “*Kũn fe-kānu*”²⁷ beyyinat

3) Vechũñ kimi hem-çũn ŧıfat ŧũretde ma‘ nĩ gelmedi
Kim mihr ü mehden rũŧen ol yũz gũrsede mir‘āt-ı zāt

4) Mũcmel kitāb-ı h̄usnũñũñ tafŧĩlidũr ŧubh̄ile ŧām
Devrān ile yũz gũrsedũp gelip giden bu mũrselāt

5) Yũzũñ gũrũpdũr ‘ iŧkıla bilen maħabbet ŧũretin
Her vech ile ‘ aynũ’l-‘ ayān bĩ-çũndur ol bĩ-çũn-ŧıfat

6) Nergislerũñ ħayrān ider rũŧen gũzini gũrenũñ
Anuñ içũn ‘ āciz ħalur vaŧfından anuñ vāŧıfat

7) H̄usnũñ gũni gũrsedeli elinũñ ayın iy meh-liķā
Bilindi ‘ ıyd-ı vechũñũñ hem leyl-i ħadr ile berāt

8) H̄aṭṭ-ı ezel dir oħuyan levh̄-i cemālũñ ħarfini
Gũrũp ħalem ħaŧuñ kimi yũzin yazar ħarfin devāt

9) ŧĩr ü ŧekerden datlu dir ŧoran lebũñ zevķın velĩ
Candan daħi ŧĩrĩn baña datlu olur ol ħabb-ı nebāt

10) H̄addũñ kimi zibā-ħadũñ vaŧf eyleyen ne sũyleye
Çũn sidreyile mũntehā ħaŧır didi andan rũvāt

11) Gũren cemālũñ nũrını yanmaz caħĩmũñ nārına
Belki ŧeŧĩ‘ olup diler maħŧer gũni zenb-i ‘ uŧāt

²⁷ “ Ol, hemen oldu.”

- 12) ‘Işkuñ dirisidür tamâm noqşâna göre olmayan
Andan dirilen cân imiş rûhu’l-Ḳudüs ‘aynü’l-ḥayât
- 13) Yüzüñ görendür dirilüp iki cihânda ölmeyen
Çün cân virüp gören yüzüñ dadmaz daḥi zevḳ-ı memât
- 14) Rûhü’l-Ḳudüs dir nuṭkuña Ḥaḳḳ’uñ kelâmından diri
K’ol vaḥyile dirlik bulan bulur ḥayât-ı ṭayyibât
- 15) İki cihânı terk iden birlikle görür vechüñi
Terk it cihânı dileseñ ol veche görmek bî-cihât
- 16) Şeş şanma birdür aşlolan bu fer‘a göre heft ü nüh
Yeddi görünen ‘uluv ile birden turur çün sâfilât
- 17) ‘Işkıla görüp ḥâlümi ḳâl itmegil iy müdde‘î
Terk itdüre dime baña bu ḥâl-i ḳâlden türrehât
- 18) Zâhid hevâsına ṭapar ‘âbid didürüp özine
Deyr idüben ḳuds-ı dilin bütten dolu çün sumnât
- 19) ‘Âbid riyâsın terk idüp ihlâş ile ḳılmaz ‘amel
Müşrik o yüzden oluban ṭapar hevâsından Menât
- 20) Terk-i hevâ ḳılıp devrüñ yüz döndürüben Ka‘be’ye
Tâ ki hevesden ḳibleñüz olmaya nâ-geh vech-i Lât
- 21) Naḳd-i revânuñ ḥarc idüp ‘ışkuñ yolında ol faḳîr
Tâ bilesüñ ol faḳr ile kimdür ḡanî ehl-i zekât
- 22) Ḳıble cemâlüñ görelî iy Rüşenî uş Gülşenî

Bildi nedür ol Ka'be'de 'ışkıla kılmın şalât

ŞR: 24a.

71.

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1) İy ezelden şâna mazhar şüretüñ bî-çün-şifat
'Ayn-ı 'irfândur ebeden hâlka senden ma'rifet
- 2) İsmüñ Aḥmed'dür ezelden iy Muhammed medḥ ile
Oluban Maḥmūd Ḥaḳ'dan bi'llāh aduñ 'âkıbet
- 3) Evvel āḥir Ḥaḳ kelāmı medḥ-i aḥlākuñ tamām
Āyet āyet vaşfuñ için vaḥy-i menzil menḳabet
- 4) Şeş cihetden Ka'be kimi kıble yüzüñ görünür
Ḥaḳ çü vechüñden yaratdı 'ayn-ı a' yāndan cihet
- 5) Didi and içüp "*Le-'amrük*"²⁸ sevüben Allah seni
Kim bulupdur ḳurbıyetle sencileyin menzilet
- 6) "*Küntü kenz*"²⁹üñ mazharı mir'ât-ı zāt itdi sevüp
Ḥaḳ senüñ vechüñi bi'llāh şeş-cihetden bî-cihet
- 7) İy maḥabbetden irâdet şânını zāhir kılan
Şāḥib-i Levlak sensüñ hâlka Ḥaḳ'dan merḥamet
- 8) Enbiyâ 'âciz ḳaluban "*nefsî nefsi*"³⁰ diyicek

²⁸ "(Ey Resulüm), senin ömrüne andolsun." (Hicr, 15/72).

²⁹ "**Ben, gizli bir hazine idim, bilinmeyi diledim, bunun için (beni bilmeleri için) yaratıkları yarattım.**" (Kudsî Hadis).

Sen şefâ' at kılabıcahsañ halka yevm-i âhîret

9) Yüzüñi gören günâhın yarlıgar Hâk bî-ţaleb
Ehl-i ' usruñ yüsrîdür çün ol cemâl-i meymenet

10) İy şefâ' at ' âleminüñ şâhı Hâk' uñ bendesi
Gülşenî bendeñ diler bu şahlığıñdan mevhibet

11) ' Âşıkın öldürse dil-ber hün-behâ yohdur kışâş
Çün hederdür kanum andan dilemek ölsem diyet

ŞR: 25a.

72.

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1) İy gönül ' ışkuñ beni dîvâne kıldı ' âkıbet
Bilgümü ' aql ehline efsâne kıldı ' âkıbet

2) Düşürüp dağlara ' ışkuñ âşinâlardan beni
Deli kimi halkılan bî-gâne kıldı ' âkıbet

3) Yahdı çün gönlümi ' ışkuñ sahlamağa gencini
Ejdehânuñ yatağın vîrâne kıldı ' âkıbet

4) Kaţre-i nisân kimi bu baħr-i cānum dürr-i şâf
Ha şadefden göz göre dür-dâne kıldı ' âkıbet

5) Kara giyüp gözlerüm muğdan beter gör iy şanem
Kaşlaruñ mihrâbını büt-ħane kıldı ' âkıbet

6) Şuşayuban leblerüñden tutuşup yanar gönül
Kaşmağa andan lebüñ peymâne kıldı ' âkıbet

7) Yüz çevirme Gülşeni'den göz göre gönül kimi

Cân virüben çün seni cânâne kıldı ' aķıbet

ŞR: 25b, İÜ: 26a, AE: 5b.

[6] lebün: gönül İÜ.

[7] göz göre gönül kimi: iy gönül her vech ile AE.

73.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) İçeli cāmını ' ışkuñ olmışam iy yār mest

Anuñ için görürem men devr ile deyyār mest

2) Mest-i dīdārum kim anuñ ' āşıkıdur her ne var

Ol tecellī cāmın içüp oldı her hüşyār mest

3) ' Işkıla rüz-ı ezelde içmişem cām-ı elest

Ol sebebdendür ebedde geldüm iy dil-dār mest

4) Rind-i mey-hāne bilür ol cām-ı şevkuñ zevķini

Kim içen şevķ ile olur ' āşık-ı dīdār mest

5) Gelmez ol meyden içenler ayığ olup özine

Olduğı budur o meyden ' āşık-ı humār mest

6) İçmeyen ' ışkuñ şarābın ser-hoş olup døyemez

Hāş u ' āma göre her dem yār mest aġyār mest

7) Vaħdetüñ cāmından olmuş keşret esrük ser-be-ser

Қalmayup ayığ ne ise oluban yek-bār mest

8)‘ Arş u kürsi cennet ü düzah ħalāyık ser-be-ser
Nuḫkıla cüz küll olan mecbūr hem muḫtār mest

9) Halk-ı ‘ālem her ne ise ins ü cinn dīv ü melek
Āb u ḫākı bādıla hem nūr-ı mest ü nār mest

10) Çizginür devrān kimi başı bu dünyā ħalkınuñ
Olalı mīr ü vezīr ü leşker ü serdār mest

11) Enbiyā vü evliyā vü aşfiyā vü murtażā
Şevk-ı Hāk’ dan ser-be-ser oldı kamu ebrār mest

12) Yir ü gökde her ne var cünbide vü cāmīd nebāt
Devre göre seyr iderken sālīk-i eṭvār mest

13) Enbiyānuñ serveri şāh-ı rūsūl maḫbūb-ı Hāk
Vaḫdetūñ cāmından içen Aḫmed-i muḫtār mest

14) Ol imām-ı evliyā sırr-ı velāyet bū-türāb
Cāmını Aḫmed’ den içen Ḥaydar-ı Kerrār mest

15) Muştafā’ nuñ yār u aşḫābı vü etbā‘ ı temām
Evvel āḫīr ser-be ser ol cümle-i dīdār mest

16) Emr-i “*kūn*”³⁰ den kāyinātuñ cünbişini görelī
Devr ider çarḫa girüben günbed-i devvār mest

17) İki ‘ālem vaḫdeti çün bir dükāndur açılur
Ol dükāndan keşretilen qurılan bāzār mest

³⁰ “ *Ol, hemen oldu.*” (Bakara, 2/117; Yasin, 36/82; Enam, 6/73; Nahl, 16/40).

- 18) Zāhid ü 'ābid mürīd ü şeyḫ ü şofī müttakī
Zīkr ü fikr ü ṭā'at ile cümle-i aḫyār mest
- 19) Nüh-felek bir cām içüben çizginür leyl ü nehār
Gice gündüz devre gidüp devinür tekrār mest
- 20) Şeyḫ Şan'ān oldı tersā terk idüp ĩmānını
Küfr ile bağladı bile çünki ol zünnār mest
- 21) Seyr idüp ṭavrıla gör Ṭūr'uñ tecellīsın ki tā
Bilesüñ Ṭūr'ı olupdur anda Mūsī-vār mest
- 22) Şanmañuz cennet bināsın cāmid ü bī-ḫüsn ola
Ḥūr u ğilmān kimi gördüm dārıla dīvār mest
- 23) Münkirüñ inkārı kıalmaz ser-ḫoş olan dem işit
Cān u dilden kılduğın inkārına ikrār mest
- 24) Kādı vü müftī müderris vā'iz ile kışşa-ḫ'ān
Muḫtesib hem şeyḫ ü zāhid mü'min ü küffār mest
- 25) Ka'be vü büt-ḫānede her mü'min ü müşrik olan
Cām-ı ḫayretten olupdur redd ile muḫtār mest
- 26) Kāra giyüp rind-i tersā muğ kimi ḫalvet-nişin
Olduğı dem bağlanur gör biline zünnār mest
- 27) Çeng ü def ü 'ūd u nāy u söz ü sāz olan ḫamu
Söyleyen demde nevādan nuṭḫıla edvār mest

28) ‘Işkıla cām-ı ilāhī cür‘ asından içeli
Görürem bir noktadır bu çizginen pergār mest

29) Ser-hoş olup ‘ışkıla ayılmazam içüp müdām
Ol sebebden görürem çār mest ü dār mest

30) Bir nidā işidübeni zevkıla iki cihān
Çizginür girüp semā‘ a seyr ile eṭvār mest

31) Kılma direm Gülşenī’ye āşikāre sırıruñı
Añlanılmaz çünkü serden itdügün izhār mest

ŞR: 25b, İÜ: 23b, AE: 6a.

[2] kim: ki İÜ. // ‘āşıkıdır: ser-hoşıdır AE.

[8] ser-be-ser: hāş u ‘ām // Yir ü gök ay ile güneş kevkeb-i seyyār mest İÜ.

[9] hākı: hāk İÜ.

[11] kamu: hamu İÜ.

[12] iderken: iderler AE.

[19] devinür: döner // gidüp: girüp AE.

[22] şanmañuz: bilmeñüz İÜ.

[27] hamu: kamu // Söylenüp işidilen dem nuṭkılan güftār-ı mest İÜ.

74.

Mef‘ülü Fā‘ilātün Mef‘ülü Fā‘ilātün

1) İy bī-ḥaber özinden terk-i hevā-yı bed-baḥt
Daşdan ḫatı gönüllü hem bī-ḥayā vü rü-saḥt

2) Düşmen kimi baḥarsañ dostuñ yüzine cāndan
Dostuñ olanda düşmen ḥālūñ bilesün ol vaḥt

3) Şişürdi seni ḥalkuñ şayḥa kimi libāsı
Kımden irişür devā egnüñe giydügün raḥt

4) Gün kimi rüşen iken devlet başuñda iy şüh
Döndürme ara-güya bergeşte oluban baht

5) Şıgır kimi yimekten semirtmegil tenü key
Çün semrimez yimekten kösele tıfl-ı şır naht

6) Gün kimi Rüşenî'den zıll dile Gülşenî-veş
Çün saltanat o zılldan olur cihānda hem baht

ŞR: 26b.

75.

Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün

1) Mihr ile gören yüzüñi bilür nedür mir'at-ı zāt
‘Ayn-ı ‘ayānı görseden güneş kimi rüşen-şıfat

2) Gün kimi yüzüñ tábıdur rüşen kılan ‘ālem gözin
İden daħı aydın odur gören gözine kāyināt

3) Her yaña döndürsem yüzüm vechüñ görünür gözüme
Ol veche göre bes nedür şeş penc ü nühden mümkināt

4) Ka‘be’de yüzüñ kıblesin görmeyüben tā‘at kılan
Lāt-ı hevāsına apar büt ılup özine Menāt

5) ‘Işıla gören yüzüñi her vechle kim yüz döndüre
Bilür nedür Ka‘be’deki vechüñle ılınan şalāt

6) Yüzün görüp cān virmeyen bilmez nedür nad-ı revān
Kim farz-ı ‘ayn anı bilüp ‘ışa virür ‘āşık zekāt

- 7) Zülfüñ görenler mû-be-mû bedr-i cemâlûñden bilür
Leylini ol qadrüñ nedür kim virilür halka berât
- 8) Cennet kimi yüzüñ gören şorar lebünüñ kevşerin
K'andan dirilen bilmedi halka nedür olan memât
- 9) Rûhu'l-Ḳudüs'dür 'âleme nuṭṭuñ meger 'İsî-şıfat
K'andan dirilen bilmedi halka nedür olan memât
- 10) Nûn u qalemden çekeli sîmîn cebînüñ harfîni
Rûşen görünür ay kimi kim nûn imiş aña devât
- 11) Hüsñüñ kitâbın açuban oğur cemâlûñ vaşfını
İy Rûşenî uş Gülşenî zâhir kıluban beyyinât

ŞR: 27a.

76.

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1) İy gönül evin yuḥudan gün kimi bir güşe dut
Ağladup eṭfâl-i çeşmüñ mihr-i dil-berden tut
- 2) Nirde var yüzine nisbet iy gönül kıble daḡı
Kim anuñ vechinde ola qara beñ-mânend büt
- 3) Ḳaynadup mihrüñ dem-â-dem arturur şürın dilüñ
Bundan artuḡ yanmağına döymezem odın şavut
- 4) Ki dü yekdür 'uyūnum rûşen yüzüñde ki se yek
Çâr olur göz ile qaşuñ oynaduban beni üt
- 5) Mihrüñe toḡıla çevgân kılmayan qol ile baş

Kovuban meydāndan anı Gülşenī kimi sürüt

ŞR: 27a.

77.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) Yā İlāhī kime diyem yalvaruban el-ğiyās
Buñ deminde 'āciz ü muẓtar kıluban el-ğiyās
- 2) Senden özge kim kılor baña meded iy Kird-gār
Tā ki umam yardumın anuñ diyüben el-ğiyās
- 3) Bilürem bunı baña benden yaqınsuñ bī-cihāt
Anuñ içün dimezem yirüñ şaruban el-ğiyās
- 4) İsterem 'avn ü penāhuñ bulam iy Rabb-i Kerīm
Çün қаzāyile kader direm görüben el-ğiyās
- 5) Kim alur imān ile āḥir-nefes yā Rab cānum
Senden özge tā ki diyem cān virüben el-ğiyās
- 6) Zıkr ü fikrüm gice gündüz söylemekdür aduñı
Anuñ içün direm ismüñ zıkr idüben el-ğiyās
- 7) Rüşenī'den dilerem saña meded iy Gülşenī
Dilde zıkrüm dem-be-dem andan oluban el-ğiyās

ŞR: 27a, İÜ: 28a.

[5] tā ki diyem cān virüben: cān virüben tā ki İÜ.

78.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) Tūṭi-i ṭab' uma şirīn-nuṭṭ idüp 'unvān baḥş

Aç melâhatle gülerken piste-i handân baḥş

2) “*Min ledünni*”³¹ den kelâmuñ Hızır’a virür zindelik
Âb-ı hayvân kimi olup bu Mesîhâ cân baḥş

3) Müşkilüm budur ‘ ademen görşedür ağzuñ vücūd
Cem‘ -i zıddeyn idüben çün söylede avân baḥş

4) Gerçi kim maḥfî dehānuñ zāhir olur nuṭṭıla
Kim kıılır vehmini andan hüccet ü bürhân baḥş

5) Vehm ü zann ü şekk direm ağzuña vü ‘ ayne’l-yaḫîñ
Söyleseñ ağzuñı açup bî-gümāndan şân baḥş

6) Od urur şan bigi başdan teşne sine ol nigār
Kaşdıla şîrîñ-dudağın dişlese dendân baḥş

7) Müşkilin ḥarf-i ruḥından ḥal kıılan bilür nedür
Ma‘ nîden îkâna göre şüret-i îmân baḥş

8) Yazılan seb‘ a’l-meşānî ḥarf ü ḥaṭṭıdur ruḥuñ
Bir elifden görşediyor dem-be-dem furḳân baḥş

9) Aḥsen-i taḫvîme mazhar şüretüñdür ma‘ nîden
Bî-cedel dir gören anı kim budur sulṭân baḥş

10) Müdde‘î ‘ aḳl ile virme ‘ ışık için men‘ e cevâb
Dem-be-dem her sâde-rûya kıılıban efgân baḥş

³¹ “*Derken kullarımızdan bir kulu buldular ki biz, katımızdan ona rahmet ihsân etmiştik ve katımızdan ilim belletmiştik.*” (Kehf, 18/65).

11) Gülşeni kimi mücâdil işidende sözüni

‘İlm ü ‘ayn ü hak yakından dir ki budur cân bahş

ŞR: 27b, İÜ: 28a.

[3] avân: unvân İÜ.

[5] söyleseñ: söylemeñ İÜ.

[8] ħarf: ħurûf // elifden: elinden İÜ.

79.

Müfte‘ ilün Fâ‘ ilün Müfte‘ ilün Fâ‘ ilün

1) Nice diyem gözsüze teşhîr idüp gözün aç

Şayru ilen aĥmağ u kûra çü yoĥdurur ħarac

2) Aydın ili yolına başdan ayağ koyana

Dîde gerek gün kimi ayıla menzil derec

3) Dur gidelüm iy fetâ yüz dutuban ħazrete

Uğrar iseñ cennete ħalma aña durma geç

4) Bâtlı şal ħağ ile olubanu gir yola

Varlıguñ andan dile bu‘ dı koyup ħurba ħaç

5) Dilde hevâ vü heves büt kimidür daĥi ħas

Ĥapma aña her nefes sevgüñ idüp saña ħaç

6) Ĥayyib iken sevgülü ħılma ħabîş özüni

Tâ ki görenler seni ħabşile diye hemec

7) Mü‘min iseñ ħayr u şerr bil ki nedür nef‘ ü zar

Almağa saña yarar nağd ile ħalbini seç

8) Mıŝr-1 dile kı l sefer Yūsuf'ına cān vir ol
Tā ki ' Aziz'den kuluñ ŝāh olup ala hırac

9) Rūŝenī'ye münkirüñ zāhir olup kūrılıđı
Ancılayın ekmehe Gülşeni' yoğdur ferec

şR: 28a, İÜ: 29b.

[6] sevgülü: sevgü İÜ.

80.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Nice kim ğamdan dilerem göñlümi kı lmađ ferağ
Dilemezdür hemliginden isteyüp bulmağ ferağ

2) Dilerüm hemmile ğamdan kırtaram cānum n'idem
Kıyğulu gelüm elinden dilemez olmağ ferağ

3) Girüben bāzār-1 ' ışka dem-be-dem derhem göñül
Virüben nağdini ğamdan dilemez olmağ ferağ

4) Ağladuğum görübeni ŝād olup gülene şor
Ki ne ğafletindür aña cehl ile kı lmađ ferağ

5) Hemm ü ğamdan istedüği göñlümüñ ' ıyş u neŝāt
Derhem anuñ-çün gerekmez göñlüme şalmağ ferağ

6) Rūŝenī'nüñ ğamı imiŝ Gülŝeni'yi ŝād iden
Andan özge dilemez çün göñlüne dolmağ ferağ

şR: 28b.

81.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) ‘Işk iline gitmege dur gönül eyle yaraḡ
Hem-dem olup dimegil yolu yaḡındur ıraḡ

2) Dur yola düş gidelüm yoḡluḡı zâr idelüm
Varlıgımız n’idelüm sen beni terk it bıraḡ

3) Mâ vü meniden kaçup benlik olandan geçüp
‘Işkıla gözün açup istedüğün yüze baḡ

4) ‘Işk ilini kıl maḡâm ‘aḡla uyup kurma dâm
Tâ ki ḡayâl-i tamâm urmaya boyuña faḡ

5) Terk-i hevâ kıl heves elde iken dest-res
Câmı virüp ŝoñ nefes dimeyesün âh u vaḡ

6) Diri iken ölegör âḡiretün bilegör
İstedüğün bulagör saḡlamayup ḡalka caḡ

7) Rüşenî’nün şem‘ ine tutuşuban Gülşenî
‘Işkıla pervâne-veş ancaḡ özün oda yaḡ

ŞR: 29a, İÜ: 33a.

82.

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

1) Tükenmez derdine ‘iŝkuñ n’idem düşdüm devâsı yoḡ
ḡikâyet kılmaḡum andan ŝikâyetdür revâsı yoḡ

2) Ezelden ‘âŝıkuñ ‘ahdi belâ-yı ‘işka şabr imiş
Belâsın çekmeyen ‘iŝkuñ olan ‘ahde vefâsı yoḡ

- 3) Emānet yükünüñ sııklı belā-yı ‘ ışk imiş bildüm
Ki yir ile gögüñ anı götürmege rızası yoḥ
- 4) Belādan kaçuban dağlar ibā itdügi dem yir gök
Anı ‘ ışkıla insāndur götüren kim ibāsi yoḥ
- 5) Qaderdendür “*belā*” dimek kazāsi ‘ ışka çün bildüm
“*Belā*”dan özge dilümde o taqdirüñ rızası yoḥ
- 6) Düşüben derdine ‘ ışkuñ devā istemegüz bi’llāh
Ölmeden özge derdine şınadum çün devāsı yoḥ
- 7) Ne dir iy Gülşenī işit belādan Rüşenī saña
Ki ansuz kimsenüñ rüşen güneş kimi ziyāsı yoḥ

ŞR: 29a, İÜ: 33b.

[3] sııklı: naqli İÜ.

83.

Mefā’ ilün Mefā’ ilün Mefā’ ilün Mefā’ ilün

- 1) Cihānda Rüşenī-perver kimüñ ki reh-nümāsı yoḥ
Qalan zulmetde oldur kim güneş kimi ziyāsı yoh
- 2) Anuñ kim ay kimi göñli dolupdur nūrıla bilür
Ki ansuz ayıla günüñ ziyā nūr u senāsı yoḥ
- 3) Güneş kimi cihān yüzün dutupdur Rüşenī zikri
Aña münkir olan görün kim ider kim ‘ amāsı yoḥ
- 4) Görende Rüşenī zıllın kaçar şeytan kimi münkir
O zulmānī nijāduñ çün ziyāyla şafāsı yoḥ

5) Hasedden münkirüñ cānı cehennemden beter yanar
Kazā-yı Hakk'a çün anuñ kadar kimi rızāsı yoḡ

6) Cihānda Rūṣenī'den diñ nedür zāhir güneş kimi
Ki diyem Gülṣenī' andan celīdür kim ḡafāsı yoḡ

ŞR: 29a, İÜ: 33b.

84.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) İy baña gelüp ŗoran dñnye nedür ur kulaḡ
Dñnye odur kim ide yaḡını Hakk'dan ırak

2) Dñnyeye aldanuban ḡaflet ile uyuma
Uyanuban yuḡudan āḡirete kıl yarak

3) Ölmedin ölen bilür iki cihān birliḡin
Birlik ilen sen daḡı gözün açup bire baḡ

4) Dñnye iden nefis imiş āḡireti çün saña
Āḡireti dileseñ dñnyeyi elden biraḡ

5) Nefsün odı yandurur cānuñı iy bī-ḡaber
Anuñ için kim didi sen özünı oda yoḡ

6) Yanduralı nefis-i ŗüm nār-ı hevā ŗem' ini
Yandurır cānını çoḡlaruñ ol oda baḡ

7) Rūṣenī'nün pendini Gülṣenī'den iŗidüp
Dür-i yetim yirine kulaḡuña anı taḡ

ŞR: 29b, İÜ: 36b, AE: 7a.

[3] birliğin: birliği İÜ.

[7] taḥ: daḥ İÜ.//AE.

85.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) Yol eriyem diyene bunı direm kıl yaraḥ
Yohlūğıla gir yola varlıgı olanuñ biraḥ

2) Ḥaḫ sözini diñledüm ma' nīsini añladum
Baña yaḫın ma' būdum nefis imiş iden ıraḥ

3) Ne itürüp isterem şorana buldum direm
Nefsümi bildüm benüm olalı uyur uyaḥ

4) Ma' rifetüñ sırrını baḥr-i revān dürrini
Dile gelüp isterem işide ḥaydan kulaḥ

5) Nefsümi ne şeydügin bilemezem neydügin
Ḥaḫkıla hū ḥaydügin şorana virem meraḥ

6) Yedi deñizden geḫen şeş cihetinden kaçan
Gün kimi gözün açan bir yeri kılmaz daraḥ

7) Eyle vücūduñ 'adem tā bilesün şubḥ-dem
Gün kimi rüşen ziyā nedür olan şeb-çeraḥ

8) Rüşenī'den gün kimi Gülşenī'ye görsedür
Ekdüğüni biç diyü ay başına bir oraḥ

ŞR: 29b, İÜ: 34a

[5] meraḥ: şoraḥ İÜ.

86.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) 'Işğ iline gitmege diñ ne gerekdür yarağ
Menzili var mı anuñ baña yağından ırağ

2) 'Işkı özüm görürem düşde midür şoraram
Ta' bir idüp yoraram yuğuda uyur uyağ

3) 'Işkı özüm görelı neydüğümi şoralı
Tırfa budur iy veli bulmazam andan murağ

4) Bağr-i revāne dalan dürrini 'ışkuñ bulan
Ġarğ oluban iy filān bulmadı aña ħarağ

5) Bağ koyuban gideyüm cāndan adım adayum
Bilemezem nideyüm ol yola başsam ayağ

6) Varlığüñ idüp 'adem yoğluğıla koy ħadem
'Işğ iline dem-be-dem benlik olanuñ bırağ

7) 'Işğa gönül vireli neydüğini bileli
Benüm anuñ olalı ħalmadı yağıın ırağ

8) Rüşeni'nüñ şem'ine Gülşeni pervānedür
Anuñ için dir beni şevğ ile nārına yağ

ŞR: 30a, İÜ: 34a.

[5] adayum: adalum // nideyüm: nidelüm İÜ.

87.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

- 1) ‘ Işık iline gitmege başını itgil ayah
Cân virüben yola gir dime yahındur ırah
- 2) ‘ Işıkıla koldan kola seyr ide sağ u şola
Yohluğıla gir yola varlığı olanuñ birağ
- 3) Terkile tecrîd imiş şevk ile tefrîd imiş
Şanma ki taqlîd imiş ‘ aşıkâ yolda yarah
- 4) ‘ Işık iline varana şâhı yüzün görene
Bende dimeñ sor ne ki ol kula şâhdur şorağ
- 5) ‘ Işıkı özüm görürem düş diyüben yoraram
Beni baña şoraram bilmeyüp uyur uyağ
- 6) ‘ Işık imiş âdem dinen zâhir ü bâtın gelen
Gülşenī dise inan Rûşenī’den aña bağ

ŞR: 30b, İÜ: 31a.

[9] çün: çünki İÜ.

88.

Müfte‘ ilün Fâ‘ ilün Müfte‘ ilün Fâ‘ ilün

- 1) Baħr-i muħiṭ ‘ ışıkâ dime nihâyet karağ
Mevci kimi yoh anuñ ka‘ rına haydan şorağ
- 2) Turfa budur bir deñiz şeş cihetle mevc urur
Baħre göre yoh anuñ mevcine yahın ırah
- 3) Bu denize girmeyen baħrī olup üzmeyen
Dürr-i revân sezmeyen t̄alib-i maħrûma bağ

4) Yedi deñiz nār u nūr terk ile nezdīk ü dūr
Geçmeyi iy şabūr nūr degül nāra yaḥ

5) İki cihān keşretin vaḥdet ile ḳurbetin
Bir görüne rütbetin diñüz o yüzden uyaḥ

6) ‘Işķıla dir reh-nümā hem-dem olup gir yola
Bir ile birlik ola ikiligi şal bıraḥ

7) Rūşenī’den Gülşenī yolına başsuñ ḳadem
Terkin urup başıñuñ cān ile ḳoygıl ayaḥ

ŞR: 30b.

89.

Müfte’ ilün Fā’ ilün Müfte’ ilün Fā’ ilün

1) Benlik ider işidüñ yaḥını Ḥaḳ’dan ıraḥ
Dileseñ irmek Ḥaḳḳ’a bātıl olanuñ bıraḥ

2) Yoḥluğıla gir yola varlıguñ andan dile
‘Aḳlile ḳurma tile fi’ lüñ idüp aña faḥ

3) İki cihāndan geçüp birlik ile göz açup
Keşret olandan ḳaçup vaḥdet için ḳıl yaraḥ

4) ‘Işķıla kes sözüñi puḥte ḳılup özüñi
Tā ki yanup ‘aḳlile dimeyesüñ ah u vaḥ

5) ‘Işķ özidür söyleyen sırrını fāş eyleyen
Yuḥuda iseñ uyan düş dimezem tanı baḥ

6) ‘Işka gönül virüben kulluğına duruban
‘Abd-i ilāh oluban tavqını boynuña tađ

7) ‘Işkıla ma‘ mūr idüp ‘aql evini kııl ħarāb
Koyma ‘imāret anı yağıbanu oda yağ

8) Rūşenī’den gey kabā Gülşenī kisvet ‘abā
Baş çeküp itme ibā gey dir ise saña nađ

ŞR: 31a.

90.

Mefülü Fāi‘ lātü Mefāili Fā‘ ilün

1) Gülşende gül kimi açılan al yañağa bağ
Andan dilümde lāle kimi tāze dağa bağ

2) Rūşen gözüm bađup kara ħāline yüzünün
Bülbül yirine dir yitene gel bu zağa bağ

3) Cennet yüzün görüp n’iderem gülşeni dağı
Zāhid baña behiştı koyup dime rağa bağ

4) Dañ yılduzın görem dir isen aç gözün seçer
Gevher kimi yüzinde yanan şeb-çerāğa bağ

5) İy şeh-süvār-ı ħüsn sürüp rađşuñı revān
Bī-pā vü ser benüm kimi yüz biñ yayağa bağ

6) Görsed kıyāmetün duruban kāmētün kimi
Mağşer nedür görem dir iseñ şol u şağa bağ

7) İy fitnenün gören yüzini göz göre revān

Çıh fitneden gözün açuban bir karağa baħ

8) Nergislerün gören uyur uyağ kimi ider
Maħmūr-ı ħ'āb u ser-ħoşa beñzer uyağa baħ

9) Görelı ol yañağunı beñzüm şararduğın
Ķanlu yaşumla yüzde aħan al boyaga baħ

10) Nergis kimi açar baħaram gözlerün müdām
Ķoymaz içüp o cāmı elinde ayağa baħ

11) Zāhid niçün Ķurur dudağun ħuşk olup müdām
Ķamr u şarāb u Ķand-ı mükerrer dudağa baħ

12) Oldur saña bu Gülşenī Türk-i mest-i şūħ
Ķançer çeker bilinden elinden bıçağa baħ

ŞR: 31a.

91.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) Niçe yatarsañ gönül uyanuban Ķıl yaraħ
Cān virüben şoñ nefes keşdüğün aña bıraħ

2) Çün bu ribāta Ķonan göçer imiş 'ākıbet
Pes nişe Ķıldıñ digil öziñe anı duraħ

3) İki cihān Ķalkınunı istedügi sendedür
Līk senün senligün yaħını eyler ıraħ

4) Ķaħ saña senden yaħın olduğın bilüben
Cān gözün açup revān sensüzün ol veche baħ

5) Rūṣenī'nün sırrını Gülṣenī fāṣ idüben
Kim didi saña anı her yitene yirme çah

ŞR: 31b, İÜ: 33a.

92.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Yandurur cānumı senden n'idem iy māh ayruluḡ
Yanmadur çün men ḡuluña senden iy ṣāh ayruluḡ

2) Tutuşup mihr ile yanar senden ayru cān u dil
Daḡlanup andan direm āh ayruluḡ vāh ayruluḡ

3) Döyemezem bir zaman hicr ile bī-vaşl olmaḡa
N'ola ḡālüm cān viren dem düşse nā-gāh ayruluḡ

4) Şararup beñzüm ḡamuñdan derd ile oldum za'if
Küh kimi iken revānum eyledi gāh ayruluḡ

5) İsteme dermān devāsuz derdüm için iy ṭabīb
Öldürür çünkim beni gāh şayruluḡ gāh ayruluḡ

6) Oluban bī-çāre göñlüm āşinā benden saña
Eyleme bī-gāne kimi aña hem-rāh ayruluḡ

7) Ölüben dirilme nedür bilmez idüm iy şanem
Bildüm uş hicrile vaşluñ gāh u bī-gāh ayruluḡ

8) Müdde'î şeyṭān kimi dime ki terk it sevdüḡüñ
Tā ḡıla andan senüñ tek beni güm-rāh ayruluḡ

- 9) Zāhidi Ḥak'dan cüdā ḥod-binlik ider 'ārif ol
Tā ki kılmaya anuñ tek seni bī-rah ayruluḡ
- 10) Dil hevāña cān vireli hem-dem olmadı baña
İstemez 'ışķuñ yolında çün hevā-ḡāh ayruluḡ
- 11) Rūşeni'den cān kimi ayrıldıḡı-çün Gülşeni
Bilmeñüz cān virüp aña ola dil-ḡāh ayruluḡ

ŞR: 32a, İÜ: 33a.

93.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) İy eḡad-ı 'ayna şehādet vücūd
Vechin iden şān-ı maḡabbet vedūd
- 2) Sevibenü sevdüren öz vechini
Şāhid ü meşhūd idüp özin şühūd
- 3) Evvel ü āḡir kim ider şānuña
Çünki nihāyet yoḡ aña hem vürūd
- 4) Muḡlaḡ imiş kayd-ı vücūduñ senüñ
Zāhir ü bāḡın yoḡ aña kayd u būd
- 5) Cüz ü küllüñ vechi eyā ferd ü eḡad
Senden imiş her ne ise feyz ü cūd
- 6) 'Ayn-ı 'ademden yaradup şūreti
Sensüñ iden ma' nı yüzünden nümūd
- 7) Ḳudretünüñ ḡikmetidür iy şamed

Cüz ü külle her neyise vech-i bûd

8) Rûşenî'den şānuñ imiş bildüm uş
Gülşenî'ye 'adn ile dārü'l-ḥulūd

ŞR: 32a, İÜ: 35a.

[1] Vedūd: vücūd İÜ.

[7] Şamed: Vedūd İÜ.

[8] şānuñ imiş: kim imiş İÜ.

94.

Mef'ülü Mefā'ılün Mef'ülü Mefā'ılün

1) İy 'ışk nedür evvel senden ezeli mevcūd
Sevgüñdür olan ḥalka Ḥaḳ'dan ebedi mevcūd

2) Evvel şüretün ḥaḳdur ma'niye göre yüzden
Her vech ile görinseñ āḥir oluban Maḥmūd

3) Aḥmed'dür aduñ gökde hem yirde Muḥammed'süñ
Maḥmūd oluban Ḥaḳ'dan āḥirde saña mevrūd

4) Ādem sen idüñ evvel şüret türeden ma'ni
Ḳudret kimi ḥikmetden āyine kılan ma'būd

5) Mir'āt-ı ezel sensüñ her vech ile āyine
Gün kimi yüzüñdendür zāhir görinen her būd

6) Bāḥın yüzini zāhir rüşen kılalı vechüñ
Şüret bürinüp eşyā kılmadı 'adem nā-būd

7) Ma'niyi kılan şüret iblise göre sensüñ
Çün diledüñ itmesen şüretten anı maḥrūd

8) Aḥvel kimi kec baḥan iki diyeyor bire
Birligüni kec baḥan iki diyeyor bire

9) Ol ezeli vechün aḥir kimi ma' niden
Şuret virüp eşyaya ḳomadı ḳıla mefküd

10) 'Älemde ḳılan iḥsan fazlını Haḳḳ'uhn sensün
Senden türedi evvel haḳ fazl ile çün cüd

11) Hıḳd ile ḥasüduñ cān yandurduğı-çün dāyim
Küfri kimi ḳarardur yüzünü dilinden dūd

12) Yanar cehüduñ cānı Naşrānī kimi dilden
Hıḳd ile ḥasedin ol cismin ḳılalı uḥdūd

13) Ma' nide gören vechün şuretd e vişāl için
Zārī ḳılup inledür biñ derd ile yüz Dāvūd

14) Mūsā görüben cāhuñ ' İsi kimi dilerdi
Ümmet oluban saña aḥirde bula maḳşūd

15) Sensün ḳamudan bāḥın zāhir görinen ḥalka
Hem şāhid olup gören a' yān yüzini meşhūd

16) Cān virübeni bildüm bu Gülşeni maḳşüdün
İmān kimi yüzünden ḫāli' diler ol mes'ūd

ŞR: 32b, İÜ: 35a.

[1] mevcüd: vücüd İÜ.

[10] Haḳḳ'uhn: ḳılan İÜ.

95.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Ne belādur bilmezem kim ' ışk olupdur añā ad
İşidüñ anuñ kimi bī-dād elinden dād-ı dād

2) Kime varup dād idem diñ k'ol iriše ğavrıma
Çünkü añā hüküm idemez dād için Şeddād ü ' Ad

3) Sevübeni luţf uman ıahr ider düşmen kimi
Nā-murād olsun diyüp isteyene benden murād

4) Nire varsam ' ışk ilinden egleşür yoısul u bay
Dertlödür ğuya ki andan il ü gün şehr ü bilād

5) ' Işk ider ma' mür olanı ' aql ile dāyim ğarāb
' Işk imiş şor şor kim andan hālik oldu ıavm-i ' Ad

6) ' Işk elinden ağlayup ğülmez değiñ her bī-dili
Derhem andandur ğam ile bulmayan ğöñli küşad

7) Rüşeni ' ışka belā dir lık n'idem ğülşeni
Ol belāsuz idemezem derhem iken ğöñül şād

ŞR: 33a.

96.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) İy ezeli şān için vech-i ebeden vürüd
' Ayn-ı maıabbet senüñ ğüsünüñi kıldı vedüd

2) Genc-i nihān naıdini vechüñ idi ğörseden

Ma‘ rifetüñ ‘ aynına sevgülü “*Levlāke*”³² bñd

3) Bilmedi şeytān senñ sırruñı Hāḡ’ dan nedür
Anuñ için secdeden baş çeküp oldı caḡñd

4) Sırr ile sırdan ḡafī sevgülü vechññ Hāḡḡ’a
Şāhid iken kim bilür neydüğün andan şñhñd

5) Yoğ iken ādem teni cān ile cāndan seni
Nūr idññ iy Rūşeni ‘ ālemine źav-ı cñd

6) Evvel ü āḡir ‘ ayān ġayb u şehādet gören
Vechññı bī-çñn-şıfat ḡaḡḡıla ḡılur şñhñd

7) Rūşeni’ nññ ḡāline ḡāl idene ġñşeni
‘ Ālim ise cāhilññ adını ḡoygıl ‘ anñd

ŞR: 33a.

97.

Fā‘ ilātññ Fā‘ ilātññ Fā‘ ilātññ Fā‘ ilññ

1) Dñşmñşem kāfir iline iy Mñselmānlar meded
Çalışurken dññ yolına iy Mñselmānlar meded

2) Dñyeniññ ḡaydına şalup nefsi-i kāfir dem-be-dem
Arturur bendñmi andan iy Mñselmānlar meded

3) Cehd idüp nefsum hevādan ḡurtaram didñkçe uş
Çekmez elini hevesden iy Mñselmānlar meded

³² “*Sen olmasaydın, sen olmasaydın (Ey Muhammed) felekleri yaratmazdım.*” (Kudsî Hadis).

4) Nefs imiş düşmen baña a‘dā‘ adū cānum için
El-amān ol düşmenümden iy Müselmānlar meded

5) Dilesem Hāḡḡ’a teveccüh bāḡıla meyl itdüren
Nefs-i meyyālūñ elinden iy Müselmānlar meded

6) Azuban azdurmağ ister nefsi-i ġaddārum beni
Fitne-cū ġaddār elinden iy Müselmānlar meded

7) Şanıyup keydini nefsūñ mekr ile kim haşr ider
Yanmışam mekkār elinden iy Müselmānlar meded

8) Nefsüm imiş Şeddād u‘Ad’la Semūd’ı azduran
Ancılayın nefsi elinden iy Müselmānlar meded

9) Bileli nefsi-i hevāyı yol urur şeyḡān kimi
Direm ol Nemrūd elinden iy Müselmānlar meded

10) Nefsi öldüren cihād-ı ekberi bilür nedür
Ol cihād-ı ekber için iy Müselmānlar meded

11) Rūşenī dir nefsūñ öldür Gülşenī’ye dem-be-dem
Niçe dırsūñ nefsi elinden iy Müselmānlar meded

ŞR: 33b, İÜ: 130b.

98.

Mef’ülü Fā’ ilātün Mef’ülü Fā’ ilātün

1) Yandurdı ‘ışḡuñ adı cānumı iy perī-zād
Dağlanuban ol addan cānum kime kılam dād

2) Gözūñ kimi cihānda kim gördi disün iy meh

Yağmacı Türk içinde cāna kıyıcı bī-dād

3) Hānçer yirine ğamzeñ darb ursa cāna dilden
Zahm itmedin ne koyar çün tīg-ı Hindi fūlād

4) Kaddūñ kimi ser-efrāz kim gördi boy çeküben
Sevr ideli hıramān gülşende serv-i āzād

5) Büyük gören elifden doğru çekildügin dir
Öykünemez bu boya kadd ile serv-i şimşād

6) Zūlfūñ kimi zırh-bāf görmedi kimse bī-kıl
Dāvudī halkalardan bī-ceş kılıcı üstād

7) Bāzār-ı hüsn içinde göz göre iki Hindū
Her kūşeden dükānın açmış bahar çü zerrād

8) Tēv'em disem bahup gör bir kimi iki gözden
Ne var cihānda rūşen hāl ü ruhuñla hem-zād

9) Zevk ile vaşl Şīrīn Hüsrev kılar cihānda
Şīrīn budur virür cān Hüsrev yirine Ferhād

10) Besdür cihānda şadı kurbānuñ olduğum dem
Görklü yüzüne karşı virem canımı dil-şād

11) Cāndan kadem koyuban rūşen gözümeye iy meh
Olğıl revān ki görem gözüm yolına irşād

12) Gözsüz kimi raķībūñ düşse kuyuya nā-geh
Dutmaz elin çeküben çıkmāğa ehl-i evtād

13) Aydın görüben aydın yüzini Rūşenī'nüñ
Vaş idüben ne disün bu Gülşenī kılup yād

ŞR: 34a.

99.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) Kime disün 'ışk elinden dād-ı dil her nā-murād
Çün odur dārū kılan her nā-murād idende dād
- 2) Gülmedi yüzüm görelden mihr ile bir dil-beri
Anuñ için dañlar oldum göricek bu gönül şād
- 3) Girmede yüzüñ görelden gözime bir dem yuğu
Uyanup uyuyamazam gözlerüm qalup küşād
- 4) Salṭanat kul olmadur ḥod mihr ile iy şeh saña
Bendeñ olup tāt urur çün başına her keyḳubād
- 5) Yūsuf-ı Mıṣr-ı 'Azīz'e döndi ḥālī 'ālemüñ
Gireli bāzār-ı 'ışka ḥüsnüñ idenler murād
- 6) Göz deger diyüp ezelden şüretüñ ḥaṭṭın ebed
Nün elif nuşı itdürüpdür levḫ-i ḥadde “*in yekād*”³³
- 7) Cān güneşdür bir dem urmaḫ sensüzün çünkim baña
İy ecel çekdürme cān-ı 'ömre virüp imtidād

³³ “Şüphesiz inkâr edenler Zikr'i (Kur'an'ı) duydukları zaman *neredeysen* seni gözleriyle devirecekler. (Senin için,) 'Hiç şüphe yok o bir delidir' diyorlar.” (Kalem, 68/51).

8) Yazuban niçe tüketsün ‘ ışkuñuñ vaşfin qalem
Yetmez andan yazuya çün yedi baħr olsa midād

9) Bençe dutma ‘ ışk erine dayanuban bāzuña
Buruban qoluñ o ider lecc ile kılsañ ‘ inād

10) Münkir olma ehl-i ‘ ışka münkir idüp özüni
Çün aña münkir olanlar fāsīd ider i‘ tıqād

11) Zāhidā ‘ ışk ehl olğıl dileseñ Hāq’dan felāh
Arturur çünkim şalāhuñ ansuzın dilden fesād

12) Yola girme kılmayınca ‘ ışk erine bīş-vā
Anuñ ile çün varılır doğru yol rāh-ı reşād

13) Ululamaguñ hesabdan dile iy şāhib-neseb
Çün hesabsız bulmadı hergiz neseb ehl-i sedād

14) Her yola azıq gerekdür iy sefer ehli velī
Gözyaşı hūn-ı cigerdür ‘ ışk erine āb u zād

15) İsteyüben bulmaz oldum Hāq’dan özge doğrı yār
Ol sebebden kılmaz oldum Gülşeni’ye i‘ timād

ŞR: 34b.

100.

Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilün

1) İy velāyet ‘ āleminüñ māhı maħbūb-ı Eħad
V’ey nübüvvet mülkinüñ mihri vü mevdūd-ı Şamed

2) Mışr-ı hūsnüñ Yūsuf’ı vechüñ melāħat mazħarı

Olduğı bilindi ھاھا görsedeli ھاal  ھاad

3) Ay u gün yulduzdan idüp revzenin yüzün değer
Bağlayalı gözgü kimi şeş-cihet yedi raşad

4) Al yañađuñ verde nisbet niçe kılam çn şolar
Tzedr gülden kıızıl ruđu ačilalı sende ھاad

5) Kılalalı cn kimi cismni  arşa bir demde  urc
Gün kimi rşen bilindi cn imiş senden cesed

6) Görsedüp ھاھا cemln mihr ile iy meh daña
Cn viren b-dillern kim yođu aña ھاřr u  ad

7) Gz gören şf dilne şonmadı kinden  ind
Gün kimi sinekde çünkim yoğu idi gerd-i ھاased

8) Görmeyen yüzün günini mihr ile mehden cel
Rřen oldu ھاھا anuñ gözlerinde var remed

9) İy şef at ma deni kn-ı kerem baır-i şeğa
Nice mağbl ola ھاھا'a her ki senden bula red

10) Görüben b at deminde kim yedn beyz imiş
Oğuyan sensün yedu'llh  ahd iderken elde yed

11) Cehl ile azgunlaruñ boynındaki bendin görüp
Didn iy bin revn “*f cidiha ھاabln mesed*”³⁴

³⁴ “Boynuna bükülmüş bir ip (bağlanmış) olarak.” (Tebbet, 111/5)

- 12) Kâfir olur görmeyen ğayb u şehâdet vechini
Mü'min-i ğayba çü ol yüzden şehâdetdür sened
- 13) Virmeyen ' işkuña cânın bilmedi dirlik nedür
Öldürür cānı anuñ çün hâk ten kıılır lehad
- 14) Gözlerüñden rüşen oldu hüsñüñüñ ayı nedür
Çekilenden tıfl ' uyūnuñ levhi üsne iki med
- 15) Göreli kaçıyla gözüñ bildüm ebced harfını
Çekilen nūn u kalem-veş nedür o ebb ile ced
- 16) Oğuyan hüsñüñ kitābın “*min ledün ilmen*”³⁵ bilür
' İşkıla oğur çün anı terk iden his u hıred
- 17) ' İşkuñuñ deryāsına hod dalmayan iy muğtedā
Dürr yirine bedre kılup eline girmez zebed
- 18) Bildüm iy server nedür Yecüc ü Mecüc-i zamān
Münkir-i maħcūba şer' üñ kılalı bend ile sed
- 19) Hatm-i şer' itdüñ nübüvvetle cihānda iy imām
Kalmadı bilinmedin çün raṭb ü yābis nık ü bed
- 20) Göreli mihr ile yüzüñ Rüşeni-veş dilerem
Kurtulam nefsüm elinden iy Nebiyu'llāh meded
- 21) Bī-nihāyet mu' cizātuñ kim şayuban haşr ider

³⁵ *Derken kullarımızdan bir kulu buldular ki biz, katımızdan ona rahmet ihsân etmiştik ve katımızdan ilim belletmiştik.*” (Kehf, 18/65)

Gökdeki şakq-1 kamerdür yirde büzgäle ü ded

22) Faqrile faqr eyleyidür Gülşeni şāh-1 Resūl
Hür oluban bendelikden faqr idegör kesb ü ged

ŞR: 35b, İÜ: 189b.

[2] halka görse deli: görüp ideli İÜ.

101.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Ugrayuban 'ışka didüm kimsün iy nādir-vücūd
Kim cihānda yoḡ nazīrūñ ay ü gün kimi nümūd

2) Dir maḥabbet şūretinden ādem-i 'ışkum işit
Göremez yüzümi cāndan açmayan 'ayn-1 şühūd

3) Didüm iy ġayb u şehādet mazhar-1 sırr u 'alen
Senden özge göremezem var mı ġayruñdan vürūd

4) Didi ġayret qor mı ġayrumdan vücūdın kimsenün
Çün benüm vechümden özge dilemez görmek vedūd

5) Gün kimi şubḡ-1 vücūduñ mazharıyam añlagıl
Kim benüm devrānum ile döneyor çarḡ-1 kebūd

6) Didüm o şūretten öñdin ādem-i ma' nī digil
Ma' nīye şūret ne yüzden kıldı emr ile sücūd

7) Didi ḡal olmaz bu müşkil 'uḡdedür iy Gülşeni
Rūşeni göñlinde anuñ bendidür qayd-1 'uḡūd

ŞR: 36b.

102.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1) Dileseñ kayğulu gönlüñ ola şād
Ta' alluğdan kıl özüñ evvel āzād
- 2) Olup derhem yime ğam gice gündüz
Ne yir diyübenü añduğca evlād
- 3) Yitürür rızqını kayırma halkuñ
Yaradup cān viren dānende cevvd
- 4) Yedi göge viren kudretle devri
Bilür hikmetle nedür aña bünyād
- 5) Zihī dānā hakīm ü kādīr ü hayy
Ki dağları yire eyledi evtād
- 6) Zihī şāni' ki 'acz ile gören dir
Gögi halk eyleyen kudretle üstād
- 7) Gice gündüz gelüp gitmesi yiter
Ay ile gün kimi halk için irşād
- 8) Belādur t̄alib için miḥmet-i 'ışk
Çeküp anuñ belāsın eylemez yād
- 9) Nice feryād idüp dād itmeyem diñ
Yanup 'ışkuñ elinden dād u feryād
- 10) Tükenmez Gülşeni'nüñ derd-i dili
Aña 'ışk olalıdan zıkr ü evrād

ŞR: 37a, İÜ: 35b.

[5] ḥakīm: ḫadīm İÜ.

[8]. Ve [9]. Beyitlerin ikinci mısraları yer değiştirmiş İÜ’de.

103.

Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilün

1) Giçmeyene öz murādından murād olmaz merīd
Anuñ içün cem’ idüp dir dem-be-dem “*hel min mezīd*”³⁶

2) Cāh içün çāha düşer pīrüm diyü her tıfl-ı rāh
’Ahd olup her nev-mürīde bā-yezīdüm dir Yezīd

3) Bī-sa’ ādetdür virenler ol şaķī meclisine
Çün şaķī olup çıkar ol maḥfile varın sa’ id

4) Geydürüp kara qarardur yüzi kimi kisvetin
Sāde-dil ebleh mürīdün kim ise şeyḫ-i belīd

5) Büt kimi seccādesine tapdurur her gül-şeyh
Mükrehe tāk ile ḫırķa virüben çün dir reşīd

6) Azuban azdurıcı andan olupdur bir degün
İbn-i Edhem kisvetin giyenle tāk-ı bā-yezīd

7) Ḳāsımīnün tāk u ḫırķa kısmetidür umduğı
Nitekim umar hemīşe ni’ metullāhı şerīd

8) Ḥaydarī nefsinı kıymaz ya’ ni kim zecr idüben
Zāhir ü bātın geçürüp ālet olana ḫadīd

³⁶ “*Daha yok mu?*” (Kaf, 50/30).

9) Yülüdüp yüzün alender azıdur başı kimi
sāde-rū olam diyü ba āl ile ıldan cerīd

10) Terk-i sūnnet ılubanı bid' ati farz idinür
Fıra fıra ehl-i bid' at müstefīdiyle müfīd

11) āl idüben ehl-i sūnnet hāline inkār ider
Bid' ate tervīc viren leccile ah-ı ' anīd

12) āriküm diyü alender yitdüğinden dilenür
Yumuşanup nefsi elinden ılup aşı şedīd

13) Terk ile tecrīdi hıra idinüp giyene diñ
Her kimesne budur olan iki ' ālemde sa' īd

14) Cavlaī vü Mevlevī vü post-pūş u Hāydarī
Bektaşı Babai amu mübtedi' iy müstefīd

15) Rāfizi vü hāriciyle ılma şöhet iy cüvān
urbet itme anlar ile açuban olgıl ba' īd

16) Rūşeni kimi alender kisvetin giy Gülşeni
Ki bin Edhem anı giydi bu sa' īd ile ferīd

ŞR: 37a, İÜ: 30b.

[1] dir: direm İÜ.

[3] çıkar: ıar İÜ.

[9] yoludup: yoldurup İÜ.

[12] diyü: diyüp İÜ.

[15] ve [16] beyitler İÜ'de yoktur.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) Bilmeyen ma' dūma şey dir yoğ iken andan vücūd
Cehl ile nā-būd olan dem būda nisbet aña būd
- 2) Şey diyen ma' dūma bilmez ne vücūda göre dir
Şey şanup lā-şeyi kendü būdundan nübūd
- 3) Şey-i lāk eşyā olandur evvel āhir şey-nümā
Zāhir ü bāṭın o şeyden bī-^ç adem olan vücūd
- 4) Şey dimez lā-şeyi bilen şey nedür her vech ile
K'andan olur bī-^çcihetden iki 'ālemde vürūd
- 5) Şey midür eşyā vücūdı yoğ şıfat ma' dūm iken
Yaradılmadıñ cüz ü küll sencileyin iy 'anūd
- 6) Şey diyüp maḥlūḳı nisbet ider isen Ḥālīḳ'a
Bilmeyüp küfrüni andan ceḥlūñ ile iy cühūd
- 7) Her ḥabīse şey diyüben nisbet itmez ceḥl ile
Dīn idüben sencileyin mezḥebin Gebr ü Yehūd
- 8) Mā rüyet-i şey diyendür ḥaḳḳı her şeyden gören
Kim ne şeydür muḫhir olan maḫhar-ı cüz küll Vedūd
- 9) Nişe peygamber didi kim yā Rabi görset baña
Cüz ü küll şeyden ḥaḳīḳat neydügin Dāvud u Ḥūd
- 10) Gülşenī düş mi görürsen Rüşenī'den şey-nümā
Uyanuḫ şanup özüñi noḳta içinde rüḳūd

11)   IŖŖ imiŖ sult nı Ŗey n mülk-i z hirde tem m
Ki   adem  arı o Ŗeye olmadın buldı v c d

  : 36a.

105.

F 'il t n F 'il t n F 'il t n F 'il t n

1)  y ma abbetden tecell  kudreti hikmet-i ved d
 dem-i Ŗuretten a dem-i ma' n  sırr-ı v c d

2) Ma har-ı mu hir-Ŗifat sensün ey  n r-ı il h
Senden  zge kimdür olan Ŗ hid-i meŖh d-ı b d

3) Evvel  hir vechün oldu z hire bütün-Ŗifat
 y kem l-i hüsne ma har kudretu'll hdan meŖh d

4) A alı   ayn-ı ma abbet c z   küll c ndan gözin
Neydügin bildi o yüzden   adn ile d r 'l-h l d

5)  ki    lem yo  iken  n sevüben vech n  H k
Didi “*levl ke*”³⁷ anu - n iy ma abbetden n m d

6) S re-i Ra m n-ı m cell dur Ŗifatu  sevgüden
Anu  i n senden olur c z k le i s n u c d

7) Ayıla gün kimi devr n Ŗ nu  ile  izgin r
Birden iki veche göre olalı devr   v r d

8) Bilmezem ni n göremez vechün iy n r-ı Il h

³⁷ “*Sen olmasaydın, sen olmasaydın (Ey Muhammed) felekleri yaratmazdım.*” (Kuds  Hadis).

Kāfir ü müşrik-şıfat her münkir ü kör kebūd

9) Bī-nihāyet şānuñ için evvel āhir yoḡ n'idem
Tā bulam ḡaşr ile aña şeş-cihet nisbet ḡudūd

10) Sen eḡaddan vāḡid ile sırr iken bī-çün-şıfat
Kim bilürdi cüz ü külden neydügin būd-ı nübūd

11) Görmeyen vechüñ yaḡından bilmez ĩmān neydügin
Anuñ için kāfir olur bilmeden anı cühūd

12) Baş çeken Bū-cehl nisbet da'vetüñden kibr ile
Nice aḡmaḡ olmasun diñ Bū-leheb'den ol 'anūd

13) Münkir ü müşrik münāfiḡ daş gönüllüler ḡamu
Yandırır cānın ḡasedden şaman idüben vuḡūd

14) Görelı ḡüsnüñ kemālden yanıyor noḡşān ile
Hıḡd odından tutuşuban ḡasret ile her ḡasūd

15) Rüşeni'den ḡülşeni'nüñ görelı sultānıḡın
Bildüm ol sultāna kimdür 'ışḡ ile olan cünūd

İÜ: 36b.

106.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Gün kimi dutdı cihānı Rüşeni'den feyz ü cūd
Ay-şıfat Aydın ilinden görsedüp nūr-ı vücūd

2) Doğalı Aydın ilinden 'āleme güneş kimi
Zav-ziyādan rüşen itdi yiryüzün andan nümūd

- 3) MıŖr-1 ħüsnüñ Yūsuf'1 dir RūŖeni' vechin gören
Ay kimi Aydın ilinden Ŗahid ü meŖhüd-1 büd
- 4) Gün kimi yoĖdur naz'iri RūŖeni'nün táb ile
Ayyla yulduzlar ol Ŗáh-1 ziyádan çün cünüd
- 5) Bir nazár ħüsnüñ görenler iki 'álemdeñ geçüp
Dir budur ħüsn iĖlîminüñ cenneti dâru'l-Ėulüd
- 6) RūŖeni'den mest olanlar zevĖ ile bilür nedür
Ėamrını 'ıŖĖuñ ki andan ser-ĖoŖ olandurur nür
- 7) Görmeyen sulţân-1 ħüsni RūŖeni'den GülŖeni'
Bilemez kimdür o yüzden ħüsn ile ĖaĖĖ'a Vedüd

İÜ: 37b.

107.

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1) N'olaydı münkiri ĖaĖĖ'uñ olaydı cinn-Ŗıfat mefĖüd
Dönen Ŗeyţâna çün oldur ĖaĖ'a bâğıl diyen merdüd
- 2) Görelî münkire ĖaĖĖa'l-yağîn oldı baña Ŗeksüz
Ki oldur rahmet-i ĖaĖ'dan ırağ mel'un olan mağrüd
- 3) N'idem Ŗeyţân-Ŗıfat münkir çeker baŖın itâ'atden
Nedendür bilmedin Ėdem ĖaĖ emrine göre mescüd
- 4) İrâdet dilin iŖitmez maĖabbet nūĖına nisbet

N'idem münkir ne âdem çün didi “*levlāk*”³⁸ ile ma‘ būd

5) “*Nefahtü fihi min ruhi*”³⁹ işiden vahy ile Hâk’dan
Bilür ol âdem-i kudret ne hikmetden olur mevcūd

6) Muḥabbet sırrıdır âdem ki fâş itmez beyân anı
Ki ğayretten ğayūr anuñ adıdır sırrını mevdūd

7) İki ‘ âlemde bir yüzden sevilen vech-i âdemdür
Ayıla gün-şifat mücellâ giden bir ile mevdūd

8) Bilemezem niçün münkir ḥasedden yandırur cânın
Oluban düşmeni Hâkḳ’uñ revânın idüben uḥdūd

9) Muḥabbetden bir âdem çün yaradıldı iki ‘ âlem
Odur ğayb-ı şehâdet çün muḳaddes sırr ḥafīden būd

10) Meveddet sırrıdır âdem hezârân vech ile birden
O yüzden birinüñ vechin gören bilür nedendür hūd

11) Muḥabbetden dirilmeyen uyur gūyâ ölü nisbet
Uyanmadın şanur düşdür beyânım özüne rükūd

12) İşitmez emrini Hâkḳ’uñ viren gönlünü nehyine
Anuñ-çün ol şaḳī olmaz Hâkḳ’uñ emrin dutup mes‘ üd

13) Elest ile “*beli*”⁴⁰ ‘ ahdin ezelde şıdkıla iden

³⁸ “*Sen olmasaydın, sen olmasaydın (Ey Muhammed) felekleri yaratmazdım.*” (Kudsî Hadis).

³⁹ “*Rabbin meleklere: ‘Ben, balçıktan, işlenebilen kara topraktan bir insan yaratacağım. Onu yapıp ruhumdan üflediğimde ona secdeye kapanın’ demişti.*” (Hicr, 15/28-29).

Hak'ũ emrini şındurmaz nedür andan bilüp ma' hüd

14) Muhabbet micmeri güyâ dilümdür kim çoğar andan
Meşâm-ı tälibe nisbet ' abîr u gâliye-ves' üd

15) Meveddet faqrını bulan ğanîdür Gülşenî bildüm
Anuñ-çün Rüşenî nisbet iderem ol ğinâdan cüd

İÜ: 38a.

108.

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1) Her kim ider ' aql u ' ışkı ikisüz birden murād
Bilür andan neydüğini vahdet için ittiḥād

2) Biri iki görmeyendür ' ışka nisbet ' aqlıla
Vahdet için kalben iden şadrıla ' ışkı fevād

3) Bir gören tev'em-şıfatdan ' aqlıla ' ışkı bilür
İki vech ile nedendür hikmet andan iftiḳād

4) Çün ezel yoğdur ebedsüz ' ışkıla ' aqla göre
Pes nedendür kimse bilmez aña mebdyle me' ad

5) Evvel āḫir çünki yoğdur keşret için vāḫide
Var diyen mülhiddür anı bilmedin bed i' tiḳād

6) Çün eḫaddan vāḫidüñdür keşrete nisbet zuhūr
Bî-nihāyet şāna göre olmadın zeyyād *

⁴⁰ "Evet"

- 7) Bir gören vâhid ehadın mazharı muzhir-şifat
İki dimez bire nisbet çünkim özinden ‘inād
- 8) ‘Işkıla ‘aqluñdur olan levh-i mahfuz yazulı
Bir kalemde harfe göre iki ağı üsne medād
- 9) ‘Işkı imiş nundan kalem harfin yazan niçün raqam
Yazmadın levhe kalem hatın beyāz üsne sevād
- 10) Kim bilür levhe yazılan emr-i nehyün hikmetin
Zāhir olmadın şalāh ile nedür andan fesād
- 11) ‘Işkıla ‘aqluñ nedendür birliğini bilmedin
Cehl ile ‘ilm ehline dutan münāfiğdur irād
- 12) Kim bilür ‘ışkuñ nedendür ‘aqlıla birliğini
Olmayınca anuñ için derk-i fağdan iştihād
- 13) İşidüp Beytü’l-‘atīk’ün tavfı-çün añlañuz
Nedür ol yola giren çün ātikādan tevşe-zād
- 14) İsteyüben sırr-ı ‘ışkı bulmazam ‘aql olmadın
Anı bilmek müşkilümdür ‘aql-ı külden istinād
- 15) Ben neyem mâyile mensüz bilmez oldum ‘ışkıla
‘Aqla nisbet çünki yoğdur varlığıma i‘timād
- 16) Dönüben tıflına ‘ışkuñ ‘aql-ı küllüñ mazharı
Perveriş diler özine şîr ile emden mihād
- 17) ‘Aqla a‘lî-yi maḥabbet ideliden perveriş

Bilmişem birden ikinüñ neydügin dilden nihād

18) Olmayan ihlās ile Hakk'ın kulı bulmaz n'idem
Kırbetin teslīm ile Hakk'dan murādın diyen vād

19) Bilmezem ' ışkıla nişün yumşanup nerm olamaz
Oluban daştan katı raq münkirüñ gönli çü 'ād

20) Ohuyup Hakk'ın kelāmın vahy-i Hakk'dan duy nedür
Dilden özge gılzetilen kısveti olan şedād

21) Hakk kılına kulluğ iden olur imiş şeh-şifat
Bendelikden olubanu server-i ehl-i sedād

22) ' Işkıla davk idene direm maħabbet lezzetin
Çünki şirindür revāndan andaki zevk ile dad

23) Rüşenî'den Gülşenî'ye perverişdür ' ilm olan
Ma' rifetsüz anuñ için eylemez halka reşād

24) Rüşenî sen nefsün öldür Gülşenî olsun şehid
Çün gāzā-yı ekber oldur asğara nisbet cihād

İÜ: 38a.

109.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) ' Işk imiş nefh-i maħabbet kudret-i Hakk'dan Vedūd
Ādem-i aqdem ezelsüz bī-ebed mevdūd-ı būd

2) ' Işka nisbet evvel āhir yoğ ki diyem vaşfila
Gerçi andan zāhir olur bātını cüz küll-i vücūd

3) Sevübenü sevilenler andan özge yoḡ görem
Çün maḥabbet şüretidür vaşfila andan şühüd

4) İki ‘ âlem ‘ ışğa nisbet bir gören bilür nedür
Birden iki vech ile şân olan andan nümüd

5) ‘ Işk imiş ‘ adn-i maḥabbet cennet-i ḥaş-ı ilâh
Maḥşad-ı şıdk-ı muḥarreb aḥsen-i dâru’l-ḥulüd

6) Dadmayan zevḳini ‘ ışkuñ lezzetin bilmez nedür
Ki maḥabbet mest andan ne mezâk ider sürüd

7) ‘ Işkıla devrân iden bilür maḥabbet ‘ âlemin
Sevgülü ne yüzden olur şânıla andan vürüd

8) Kim bilür ‘ ışğa bidâyet intihâ nisbet nedür
Çünkü yoḡdur aña göre bûd çün hergiz nübüd

9) Ayıla gün kimi ‘ ışğa gice gündüz yoḡ direm
Tâ ki nevm-i sünne aña nisbetin idem rûḳüd

10) ‘ Işk imiş sulṫânı ḥüsnüñ Aydın ilinde gören
Rüşenî’den Gülşenî’yi bilür andandur Vedüd

İÜ: 39a.

110.

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1) Dilerem melce’ baña Ḥaḳ’dan melâz
Ġavş ola öñdin şoña Ḥaḳ’dan melâz

2) Olmadı muhtar cihānda devr ile
Ol kim oldu devr aña H̄aḡ'dan melāz

3) Yir ü gōk ġavṣ u mededdür bilene
Raḡb u yābis gör saña H̄aḡ'dan melāz

4) Sendedür H̄ızr'uñ bilürsüñ ġavṣ ile
Andan isteseñ saña H̄aḡ'dan melāz

5) Ḳabzı şal baştuña virüben meded
Tā bulasañ sen aña H̄aḡ'dan melāz

6) Senligündür yolun uran çün senüñ
İtüp özüñ bul saña H̄aḡ'dan melāz

7) Rüşeni'den Gülşeni'dür ġavṣ-ı vaḡt
Gözüñ açuban daña H̄aḡ'dan melāz

ŞR: 37b, İÜ: 39b.

111.

Mef'ülü Mefā'îlü Mefā'îlü Fe'ülün

1) İy 'ayn-ı 'ayāndan ezeli dideye manzūr
Sırr ile ḡafī görmek için 'ayna celi nūr

2) Levh-i ruḡuña yazılalı āyet-i tevḡid
İḡlāşa göre oḡınıyor o ḡaḡ-ı meşṡūr

3) Nesh oldu kitābu'llāh olan vechüñe nisbet
Ḳur'an kimi ḡaddüñ görelı şafḡa-i mezbūr

- 4) Cennet kimi yüzüni gören mihrilen iy meh
Kurtulur imiş ğamdan olup zevk ile mesrūr
- 5) Kim gördi qaşuñ kimi çekilmiş haṭ-ı kudret
Furkāna nazar-nāme-i ‘ unvān ile menşūr
- 6) Qadrüni gören “*aḥsen-i taqvim*”⁴¹ oḥıyup dir
Bu kâmet için koptı kıyâmet çalınup şūr
- 7) Hüsnuñ güneşi doğalıdan şānuña nisbet
Ay ile güneş tâbişini eyledi meşhūr
- 8) Gözden görölür yüzüni ğayretlenüben dil
Görmek dilemez reşk idüp ol ‘ ışkıla maĝrūr
- 9) Bir dime ki yüz biñdür olan bî-dil ü ḥayrān
Kūyuñda revān cān virici zāhir ü mestūr
- 10) Mest olmayuban görmedi kimse yüzüni çün
Ayılmaz imiş gören anı ser-ḥoş u maḥmūr
- 11) Kim gördi baḥup ğaybı şehâdet nazarıyla
Sen virmedin iy şāhid ü ğaybı gözine nūr
- 12) Qıble yüzüni göreliden Ka‘ be bilindi
Qalbüñ oluban beyti Ḥaqq’uñ ḥāne-i ma‘ mūr
- 13) Mihrüñden imiş kaynayuban daşduĝı baḥrüñ

⁴¹ “Biz, gerçekten insanı *en güzel bir biçimde* yarattık.” (Tîn, 95/4).

Gözüm yaşını ahıdıcı sūz ile mescūr

14) Virmeyen özin ‘ışka geçüp küllī özinden
Kim dir kim ola raḥmet-i Ḥaḫ ile o maḡfūr

15) ‘Işkuña viren özini yarlıḡanur imiş
Virmeyen özin raḥmet-i Ḥaḫ’dan oluban dūr

16) Vuşlat buluban ‘ışkıla iy Gülşeni
Ḥaḫ dimeyüben bes ne disün özine Manşūr

ŞR: 38a.

112.

Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilün

1) Bir perinün ḥasretiyle derhem olup dil-figār
Yoḡ direm benüm kimi andan perīşān rūzigār

2) Seçmezem gündüz giceden zulmet-i ḡamdan nedür
Tire andandur benüm-çün ḡüyyā rūşen nehār

3) Ḳuş kimi her gül-istānuñ mübtelāyum ḥārına
Şabr idüp nişine ḥāruñ nūş umaram bu behār

4) Talḡ ider şirīn revānum datluyiken bir perī
Döndürüp zevḡüm aña kim yiye nā-geh zehr-i mār

5) Giceler kūyūn itine қоşubanu nālemi
Ün çekerem ḥasretünnden inleyüben zār zār

6) Her nefes bir cānum olur ḡüyyā ki ḥasretün
Bir tenümden niçe virem cāmı aña bī-şümār

7) Görelî mihr ile yüzüñ bir nazar bildüm nedür
Mihr ü mehden rüşen olan sevgilü nür ile nâr

8) Rüşeni'dür Gülşeni'nün iki 'âlem istegi
Anuñ içün terk idüpdür andan özge nâ-geh vâr

ŞR: 38b.

113.

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1) Dem-be-dem gözüm yaşını Һasretüñ tûfân ider
Döndürüp Һara buluda çün anı giryân ider

2) Yandurup dağlar canımı firqatüñ odı n'idem
Bişürür bağrum ol oddan çün dilüm biryân ider

3) Aluban sevdâ-yı 'ışkuñ 'aqlımı Mecnün-şifat
Düşürüp dağlara bî-Һod vâlih ü Һayrân ider

4) Görelî zülfüñ Һamını çizginen başda direm
Gör ne sevdâdan özini deng ü ser-gerdân ider

5) Mihr ü meh yüzüñ görelî çizginüben başuña
Gice gündüz rüy u müyuñ özine devrân ider

6) Görmedüm yâķüt-nisbet dürc-i güherden dehân
Ki sühâ-veş dürr-i nazmın zerreden pinhân ider

7) Gözlerüm Һasretle yaşın ağıdan demde dükel
Nice andan Һanlı yaşın dürr ile mercân ider

8) Dönüben bayram ayna ol hilâl ebrûya bağ
Kıluban bismil revānum cānına qurbān ider

9) Rüşenî'den özge kimdür Gülşenî'nün didügi
Dem-be-dem gözüm yaşını ḥasretün tūfān ider

ŞR: 39a.

114.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

1) Gören yüzün nūrın aydan münevver
Olur rüşen-dil iy mäh-ı muşavver

2) Yüzün bayramına qurbān idüp di
Bıcağ çalup baña Allāhü Ekber

3) Baḥan seb' a'l-meşānî dir yüzüne
Görüp muşhaf kimi vechün musattar

4) Oḥur zülfün gören “*Velleyli*”⁴² yüzün
Tecellî dir nehār için muqarrer

5) Diyüben yüzün için levḥ-i maḥfûz
“*Elem neşrah*”⁴³ oḥur vechün görenler

6) Olup cennet yüzün uş görsediyor
Ne varsa cennet içre ḥüsne mazhar

⁴² “*Kararıp ortalığı bürüdüğü zaman geceye and olsun.*” (Leyl, 92/1).

⁴³ “*Senin gönlünü açmadık mı?*” (İnşirah, 94/1).

- 7) Gözüñden rüşen oldı ħūr u ğilmān
Lebüñden selsebīl ü āb-ı kevşer
- 8) Nedür tūbā ħadünden özge sidre
İkiden bir budaĥ kimi iy server
- 9) Sekiz cennet yüzüñden rüşen oldı
Olandan berü ħüsnüñ ‘ayna manzar
- 10) Ne var cennetde ol kim sende yoĥdur
Senüñ vechüñdür olmayan mükerrer
- 11) Sen idüñ “*küntü kenz*”⁴⁴e mażhar olan
Muĥabbetden bilinen genc ü gevher
- 12) Senüñ şānuñ için dinildi “*levlāk*”⁴⁵
Ne var yüzüñden özge ħūb u bihter
- 13) Yüzüñ gören ħılur vechüñ namāzın
Görüp miĥrāba nisbet ħaşı minber
- 14) Ķara ħālūñ gören aĥ yüzde zāhir
Bilür tev’em doğurmış anı māder
- 15) Meger zülfin ħılup dil-ber perişān
Derer kim ‘ālemi ħıldı mu‘atţar

⁴⁴ “**Ben, gizli bir hazine idim, bilinmeyi diledim, bunun için (beni bilmeleri için) yaratıkları yarattım.**” (Kudsî Hadis).

⁴⁵ “**Sen olmasaydın, sen olmasaydın (Ey Muhammed) felekleri yaratmazdım.**” (Kudsî Hadis).

16) Esen bād-ı şabā ğālīye budur
Meşāme iren uş қоу mu‘ anber

17) Қауñ mihrābı besdür remz ü hem fāş
Ki vechüñ kıbledür beyt-i muṭahhar

18) Lebüñ cāmından içenler dirilür
Anuñ-çün isterem andan mükerrer

19) Baña dir Gülşeni kim Rüşeni’den
Cihānda görmedüm ‘ ışkıla server

ŞR: 39a, İÜ: 72a, AE: 7b.

[3] kimi: şıfat // musatṭar: muṭahhar AE.

[9] berü ḥüsñüñ ‘ ayna: bir levḥinüñ ‘ aynına AE.

115.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1) Қорқарум āhum odından yıldırım kimi şerer
Yandura ḥalk-ı cihānı bir dem içre ser-be-ser

2) Bir cānuma yüz қойар çün mihrüñ odı dağını
Gül kimi қат қат ol oddan dağa döndüm iy püser

3) Қызаруḥ ḥuşk oda dönen ter gülüñi görelі
Cānumı yandırıyor oddan beter andan şerer

4) İy gül-istān-ı irem-veş ḥüsñüñüñ bülbüllerin
Zārın işitmek dilersenḥ gülşenüñe қıl güzer

5) Yandurur şevқuñ revānum iy perī-peyker n’idem
Tutuşan cānumı senden mihr ile oddan beter

6) Rūṣenī mihr ile yanan cān imiṣ iy Gülṣenī
Söndüren nārın caḥīmūñ nūr ile reh-güzer

ŞR: 40a.

116.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Her kimūñ “*levlāk*”⁴⁶ sırrı iç ile dışındadır
Saltanat tācı “*le-‘amrük*”⁴⁷ sevgilü başındadır

2) Gözlerinden rūṣen olur çeşm-i “*mazağal başar*”⁴⁸
Kabe kavseyne işâret göz ile kaçındadır

3) Kim bilür ‘ömr ile yaşın ol ilāhī mazḥaruñ
Çün ebed kimi ezel hem ‘ömr ile yaşındadır

4) ‘Ālem-i hüsne melāḥat perveriṣ viren ğidā
Şevķile şirīñ mezākuñ sevgilü aşındadır

5) Şoraram hüsni ğināsın her faķīre bunı dir
K’ol ğinā faķr ile rindūñ ‘ūr u қallāşındadır

6) Rūṣenī zevķini isteñ Gülṣenī’den şevķ ile
Çün şekerden datlu anuñ zevķ-i ‘ayyāşındadır

ŞR: 40a, İÜ: 62a.

⁴⁶ “*Sen olmasaydın, sen olmasaydın (Ey Muhammed) felekleri yaratmazdım.*” (Kudsî Hadis).

⁴⁷ “*(Ey Resulüm), senin ömrüne andolsun.*” (Hicr, 15/72)

⁴⁸ “*Gözü kaymadı ve sınırı aşmadı.*” (Necm, 53/17).

117.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) İy gönül 'ilm ü 'amel kııl özüñe dilden şi'ār
Giyüben taqvā libāsın eyle zühd aña dişār

2) İşidürseñ iy gönül ögüdümi budur saña
Hāḡ'dan özge kimseyi sen bilmegil özüñe yār

3) Dileseñ temkīne irüp mutma'in olmaḡ gönül
Terk idüp telvīni bulgıl bī-ḡarār olup ḡarār

4) Bulmayan faşlı özinden vaşla irüşmez n'idem
Vaşl için farz imiş itmek ḡalib özinden güzār

5) İy gönül ḡasretle girüp yola başanda ḡadem
İhtiyār olmaḡ dilerseñ eyle terk-i ihtiyār

6) Dileseñ yüzüñi görmek aydan aydın ruḡ nedür
Gün kimi rüşen-dil olḡıl mihr ü mehden pāy-dār

7) Sil gönül pasını cāndan dilüñe şayḡal urup
Tā ki rüşen gözgü kimi ḡalmaya anda ḡubār

8) İy gönül bilüñi cāndan bağlayup Hāḡ yolına
ḡulluḡ it Hāḡ ḡullarına cehd idüp leyl ü nehār

9) Rüşeni'den özge ne var Gülşeni' gönlinde kim
Diyem aña daşra şalgıl andan özge her ne var

ŞR: 40b, İÜ: 68b.

[2] bilmegil: ḡılmaḡıl İÜ.

[3] olmaḥ: olmaḥ İÜ.

[5] ḥasretle: ʿıṣḥıla İÜ.

[8] ḫulluḡ: ḫıdmet İÜ.

118.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Uyuban gözüme gönlüm ʿıṣḥıla devrān ider
Mihr ü meh kimi ne yüzden bilmezem seyrān ider

2) Göreli bir Türk-i mestüñ uyur uyaḡ gözünü
Dönüben ser-ḥoşa gönlüm gözlerüm ḥayrān ider

3) Gül kimi gülşende gülse açılup ol gül-ʿizār
Döndürüp bülbül hezāra gönlümi nālān ider

4) Sökülüp ḥasret odından baḡrumı bir Türk-i mest
Bişürüp tende revānum dilümi biryān ider

5) Koşulur daḡlar şadāma ḥasretüñden çeksem ün
İşidem zārum ol ünden gözlerin giryān ider

6) Zülfüñüñ piçin görelden ay yüz üsne ḥiç ḥiç
Burulup gönlüm ilin tek özini piçān ider

7) Rūşenī vechin görelden Gülşenī mihr ile māh
Ay ü gün başına andan zav ziyā devrān ider

ŞR: 40b.

119.

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

- 1) Her ki şifâtını şalar vechüñ için şifât olur
Z̄āta göre şalan varın bī-çün u bī-cihāt olur
- 2) Bī-cihet oluban baḥuñ ‘ ayn-cihāt olan nedür
Tā göresiz ne vechilen bī-ciheti cihāt olur
- 3) Baḥr-i beḳāda ğark olup bil ki nedür fenā bulan
Çünkü bulan memātını aña göre ḥayāt olur
- 4) Ka‘ be-i ḥüsnüñ isteyip yola girüp ḳadem ḳoyan
Aḥubanu gözi yaşı Zem Zem ile Fırāt olur
- 5) ‘ Işkıla ḥacc ḳılanlara ḳuvvet ü zad ü rāh ile
Kimse ki yolını anuñ ḳat‘ -1 ta‘ alluḳāt olur
- 6) ‘ Işka göre namāzını vechüñe ḳarşu ḳılmayan
Bilmeyüben hevā ile ḳıldığı lā-şalāt olur
- 7) Terk-i hevā ḳılup yüzüñ Ḳıble vü Ka‘ be görmeyen
Putā ḫapar heveslenüp ḳıblesi çünkü Lāt olur
- 8) Ḳıbleye döndürüp yüzün ḫā‘ at idende ‘ ābidüñ
Görmeyicek cemālüñi ḫā‘ ati seyyi‘ āt olur
- 9) Oynayuban utuzmayan olanını bu ‘ arşada
Şehr-i ḫalin utuzup ol bāzī içinde māt olur
- 10) Vechüñ imiş güneş kimi ḳaderde görseden yüzün
Anuñ için görene ol leyle göre berāt olur
- 11) Zülfüñi gören iy perī nice ḳarār ide digil

Çünkü anı gören revān mū-be-mū bī-şebāt olur

12) Kaynayuban tennūr-ı dil tōkse tūfānı gözlerüm
Ol şuda ğarķ olan kimi merdümāna necāt olur

13) Rızķ-ı ḥasen didükleri vechūñ imiş çün iy perī
Baylıĝın andan isteyen yoĝluĝılan zekāt olur

14) Āb-ı ḥayāt imiş lebūñ dirgürir içenleri
Andan içüp dirilmeyen zindeligi memāt olur

15) ‘Azm-i remīme dönüben çüriyeni dirildür
Şūr nefesi kimi bu dem dimek anı rifāt olur

16) Her ki maḥabbet ile cān virüben özin itüre
‘Ālem-i ‘ışķa göre ol āyet-i beyyināt olur

17) Şūretini şalan bilür ma‘ niye göre Gülşenī
Rūşenī’den ne vech ile şāhid-i kāyināt olur

ŞR: 41a.

120.

Müstef’ ilün Müstef’ ilün Müstef’ ilün Müstef’ ilün

1) Cān virüben yüzūñ gören baĝ ne nigāh içindedür
Aĝ yüzūñ üsne görinen ḥāl-i siyāh içindedür

2) Ka‘be kimi yüzūñ nişe pūşişini siyāh ider
Kim baḥaram o kıbleye zıll-ı ilāh içindedür

3) Görmedi kimse fitneden ğāret ider gözūñ kimi
Ālet-i ceng olan ķamu ‘ayn-ı sipāh içindedür

- 4) Göreliden yüzüñ beni terk idüben gider göñül
Bilür anuñ nirdeligin kim ki bu rāh içindedür
- 5) Beñzedüben o meh-liķā ‘ıyda cemālini digiñ
Egri koyar ‘imāmesin ay ki külāh içindedür
- 6) Vechüñ imiş baña қаза ‘ayn-ı қaderden şanem
Rüşer iki danuğ kimi çünki güvāh içindedür
- 7) Zülfi kimi gire gire bağlayalı dilüm nigār
Bildüm anı ne vechilen bend-i günāh içindedür
- 8) Gülşeni ‘ışқа dapşurup olanuñı ferāgat it
Çünki aña özin viren hışn u penāh içindedür

ŞR: 41b.

121.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1) Ger töke yılduz kimi gözüm yaşın seyyāreler
Görinür aḥter-şıfat andan yüzümde jāleler
- 2) Tökülür mihrüñle iy meh gözümüñ yaşı revān
Dürr kimi andan görünür her taraf meh-pāreler
- 3) Za‘ ferān kimi şarardan al yañağdur yüzümi
Kızaran kanlu yaşumdur yüzdeki seyyāleler
- 4) Sehmine iy meh revānum isper itdügüm budur
Korḥarum tır-i revānuñ dilde mihrüñ pāreler

- 5) Sīnemi yarup yürekden dilerüm mihrüñ görem
Nice saḥlar cānum anı çünki sīnem yaralar
- 6) Geh ḥayālüm başa çıḥar geh gider uşşum n'idem
Geh nazardan gezdürürem gök kimi istāreler
- 7) Yūsuf-ı Mışr'ına nisbet ḥüsnüñ idende mezād
Ġunc u ' işve nāzük olur ġamz ile dilāleler
- 8) Bir nazar baḥan yüzüñe olsa biñ cānı virür
Bī-dil andandur nazar kıll her taraf üftādeler
- 9) Göz göre göñül mi koydı kapmadın cāndan digil
Fitnelü kaş ile gözün cāducı mekkāreler
- 10) Teşneligüm zāhir oldı la' lüñe sīr-āb iken
Biteli gird-i lebünñde beñ kimi büt-ḥāneler
- 11) Yanḳulanur ün çekende kūh u şaḥrā dağ u deşt
Dağ-ı hierünñden yanup dil çünki kıllam nāleler
- 12) Reşk ider göñlüm gözümden yüzüñi görmeklige
Yaş yirine gözüm andan kan töker pergāleler
- 13) Açılalı ġoncadan ḥüsnüñ güli iy gül-' izār
Bülbülün kanlu yaşından kızarıyor lāleler
- 14) Kıpıdı ḥüsnüñden kıyāmet ḥalkḥa ġüyā Rūşenī
Ġülşenī kimi o yüzün kılla yerler nāleler

ŞR: 42a.

122.

Müfte' ilün Mefā' ilün Müfte' ilün Mefā' ilün

- 1) Fitne kılcı gözlerün nişe ' itāb içindedür
Yuğuda iken uyanup çün yine h̄'āb içindedür
- 2) Ay kimi yüzüni gören gün kimi tutuşup yanar
Anı gören güneş kimi teff ile tāb içindedür
- 3) Şīr ü şeker kimi lebün kand u nebāta perveriş
Virnek için diyende söz kand u gül-āb içindedür
- 4) Fitnelü kaş u gözüni ki şanayup şümār ider
Çün bulamaz nihāyetin her ki hesāb içindedür
- 5) 'Işıkuna cān virübenü sevgünilen dirilmeyen
Miñnetilen dirilüben ' ayn-ı ' azāb içindedür
- 6) Mihrüni dilde cān kimi saħlar iken nihān gönül
Bağ ki göz içre çizginen katre ħabāb içindedür
- 7) Muşhaf-ı ' ışık imiş yüzün kim nazār eylese añā
Her ne olursa istegi dir bu kitāb içindedür
- 8) Görmemişem gözün gibi ser-ħoş olup ayılmayan
Nice ayıla çünkim ol ' ayn-ı şarāb içindedür
- 9) Mest oluban yüzün gören şerħa kılsa sīnesin
Mihrünilen yanan gönül gör ne kebāb içindedür
- 10) 'Işık eliyile bu Gülşeni yıħalı ' imāretin
Genc-şifat olup nihān gör ne ħarāb içindedür

ŞR: 42b, İÜ: 56a.

[8] gibi: kimi İÜ.

123.

Mef' ūlū Fā' ilātūn Mef' ūlū Fā' ilātūn

1) Ol şūh-ı nāzenīnden çekmek cefā vefādur
Luṭf itse çün ḳahırsuz cānum için cefādur

2) Luṭf ile ḳahrın anuñ fark itmezem irişse
Andan ḳazā ḳaderden çün cānuma rızādur

3) 'Işḳa gönül virüben bī-ḥod olana Mecnūn
'Aḳl ile nā-revā iş ḳılsa direm revādur

4) Ḳatlan belā-yı 'ışḳa şabr eyleyüben iy dil
Anuñ belāsı saña çün sevgülü 'aḫādur

5) 'Işḳuñ belāsı siler dil pasını yüzünden
Rūşen gönüle andan güneş kimi cilādur

6) Yüz döndürüp belādan ḳaçan kim ise dönüp
'Āşıḳ dimeñ görüben ḥod-ra vü ḥod-nümādur

7) İy Rūşenī şorana derd ile keyf-i 'ışḳı
Dir Gülşenī ki keyfi derdile bī-devādur

ŞR: 42b.

124.

Mefā' ilūn Mefā' ilūn Fe' ūlūn

1) Yüzüñ Ḥaḳ'dan ḳasem şems-i duhādur
Muḥabbetden ḥabīb-i kibriyādur

- 2) Şaçũndur leyl-i kıadrũn iy perĩ-rũ
Ki biñ aydan hayrlu şeb-nũmãdur
- 3) Cemãlũn kıblesidür Ka‘be-i cãn
Ki tavfĩ farz-ı ‘ayn-ı reh-nũmãdur
- 4) Tavãf-ı kũyuñ iden Merve kimi
Yakĩnden bi-şek ol şãhib-şafãdur
- 5) Güneşden rüşen olur bi’llãh iy meh
Ne göz kim gerd-i rãhuñ tũtiyãdur
- 6) Gõnũl Mışr’ında hüsnũnũn mezãdın
İşiden dir aña biñ cãn behãdur
- 7) Velãyet ayına gün kimi yüzũn
Nübüvvetden iy meh rüşen ziyãdur
- 8) Nebiler serveri şãhı çü sensũn
Muhabbetden maķãmuñ ıştıfãdur
- 9) Senũn içün didi Hãķ “Levlãķ”⁴⁹ iy şeh
“Le-‘amrũķ”⁵⁰ ki maķabbetden edãdur
- 10) Melãz u melce’i sensũn ķamunuñ

⁴⁹ “*Sen olmasaydın, sen olmasaydın (Ey Muhammed) felekleri yaratmazdım.*” (Kudsî Hadis).

⁵⁰ “(Ey Resulüm), *senin ömrüne andolsun.*” (Hicr, 15/72)

Şefâ' at cüz küle senden ricâdur

11) Umusı Gülşenî'nün buñ deminde
Halâş olmağa luţfuñdan nevâdur

12) Ebübekr u 'Ömer 'Osmân 'Alî
Halîfe bil imâm u piş-vâdur

13) Dimiş bir müctehid kim şab u şeyhin
Kim itse şer' ile қatli revâdur

14) Velîdür cümle aşhâbı Resûlüñ
Velî sevmeyen işi haţâdur

15) Nebî vü Murtezâ sibteyn ü zehrâ
Hamusı seyyid ü âl-i ' abâdur

16) Hasan'dur қurretü'l-' ayn-ı nübüvvet
Velâyetden habîb-i Mustafâ'dur

17) Hüseyin bin 'Alî şâh-ı fütüvvet
Şehâdetden қatîl-i Kerbelâ'dur

18) Velâyet vârişi şâhı ' ibâduñ
Yaқîn-i zeynü'l-' ibâd piş-vâdur

19) İmâm-ı etқıyâ ma' şüm-ı Bâқır
Velîler serveri hem muқtedâdur

20) 'Alî'nün vârişi ' ilm ü ' amelde
Bilindi Ca' fer-i Şâdıқ liқâdur

- 21) Ne diyem Kāzım'ıñ kezmile ğayzım
Çü Hāḡ'dan kezme emr andan rızādur
- 22) Ḳaderden rāzıdur Mūsā Rızā hem
Ne gelse Hāḡ'dan aña çün ḡazādur
- 23) Taḡı sırr-ı velāyettür Naḡı hem
Nitekim ' Askerı şāhib-livādur
- 24) İmām u ḡüccet-i Hāḡ rehber-i ḡalk
Bilüñ Mehdı şeksüz müctebādur
- 25) Buları sevmeyen münkir münāfıḡ
Ḥavāric rāfızı-yi bı-ḡayādur
- 26) Muḡabbet āl ü aşḡāba gerekdür
Seven varın çü maḡbüb-ı Ḥudā'dur
- 27) Hāḡ'ıñ sevgülü ḡulın her ki sevmez
İki ' ālemde bil Hāḡ'dan cüdādur
- 28) Seven āl ile aşḡābun Resūluñ
Ḥabīb-i Hāḡ veliyyü'l-etḡıyādur
- 29) Ta' aşḡub terkin uruñ Ḡülşeni-vesḡ
Çün andan ḡāl iden ehl-i hevādur

ŞR: 43a, İÜ: 56a.

125.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) Gün kimi rüşen gören dir Ka' be aḥbāblar
Ay yüzüñdür kıble candan қаşlaruñ mihrāblar
- 2) Kim yazar vechüñ kimi seb' al-meşānī ḥaṭṭını
Қoyuban nūn u қalemден нoқта vü i' rāblar
- 3) Mekteb-i ḥüsnüñ görelden rüşen oldı göz göre
Тıfla dönüp ' ayn-ı cāndan yazıcı küttāblar
- 4) Nirde var hüşyār u ser-ḥoş göreler çeşmüñ kimi
Uyur uyanuḡ cihānda nergis-i bī-ḡ' āblar
- 5) Bend ider göreni cāndan zülfüñüñ tābişleri
Қayd u best andan olupdur göñlüm içre tāblar
- 6) Tābiş-i ḥüsnün görelden cennet ehli iy perī
Bes perişān ḥāl olupdur ḥūr u ' ayn etrāblar
- 7) Dilerem yüzüñ görüben cān ü dil virem saña
K'öldürüp dirilde cānı leblerüñden āblar
- 8) Ḥasretüm naḥli қaddüñün yimişidür iy şanem
Kim raṭıb yirine cāndan ber virür ' unnāblar
- 9) Zeredür güyā güneşden ay kimi yüzde dehān
Yulduza dönüp ışıldar anda dürr nā-yāblar
- 10) Ölüben dirilmegüm çün vaşl içündür yār ile
Niçin āḥir bes gözümден қan kimi seyl-āblar
- 11) Ğunc u nāz u ' işve қılmaḡ қаşları yayın çeküp

Ġamzeden oġ atmayımış fitneye esbāblar

12) Olalı bed-nāmi ‘ ıřķuñ rind ü rüsvālar kimi
Düşmenüm kimi çevirür yüz baña aġbāblar

13) Firķatüñden çizginüp başum döker gözüm yaşın
Tökemez gözüm kimi yaş çizginüp dolāblar

14) řanmañuz baġlana ķapu Ġülşeniñ nün yüzine
Rüşeniñ’den feth olur çün aña ġaybı bāblar

şR: 44a.

126.

Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilün

1) Çekeli ķudret eli vechüñde ince ķaşlar
Oldı ġayrān gözlerüñden baġuban naķķaşlar

2) Leblerüñden zevķ idenüñ datludur ‘ ıyşı müdām
Cān-ı řirīñ ķadrin andan bildi ġod ‘ ayyāřlar

3) Terk ider iki cihānı yüzüñi bir kez ġörüp
Bī-dil olup ‘ ıřķuñ ile müflis ü ķallāřlar

4) Baş çatup ķaş ile gözün fitne ķılandan berü
Rüşen oldı kimdür iy meh fitnedden ķulmāřlar

5) Zülfine ķayd olma iy dil ol perīñüñ baş ķoyup
Oldurur çün bāde viren ķayd idende başlar

6) Zülf ü ġālün ġoreli yüzünle hem-zād olduġın
Bildüm olur Rüm Hindü vü ġabeř ķardařlar

- 7) Nice yanmasun görüben tâb-ı ruhsârûñ gönül
 Kuru kimi yandurur çün mihrûñ odı yaşlar
- 8) Derdüñüñ dermânı besdür yüregüme iy nigâr
 Bir dime ki yüz biñ oldı anda haçan başlar
- 9) Gözlerüm şuyı tükenmez töküben derdüñ yaşın
 Arturur çünkim dem-â-dem kırıyanda başlar
- 10) Zâhid-i huşka diñüz kim kuru yire yüz sürüp
 Baş götürme atmağ-ıçün ehl-i ‘ışka daşlar
- 11) Ne diyüben ta‘n iderler Gülşeni‘ye bir şoruñ
 Vâ‘ iz ü zâhid kimi diñ münkir ü evbâşlar

ŞR: 44b.

127.

Mef’ülü Fâ‘ ilâtün Mef’ülü Fâ‘ ilâtün

- 1) “*Ve’l-murselâti ‘urfâ*”⁵¹ senden nazâr oğıdur
 “*Fe’l ‘âşifâti ‘aşfâ*”⁵² zülf-i ruhuñ fağıdur
- 2) “*Ve’n-nâşırâti neşrâ*”⁵³ kirpüklerüñ gözüñle
 Kaddüñ kıyâmetinden haşr ehli duzağıdur
- 3) “*Fe’l-fârikâti ferķâ*”⁵⁴ kaşun işâret eyler

⁵¹ “*Yemin olsun, (iyiliklerle) birbiri peşinden gönderilenlere*” (Mürselât, 77/1).

⁵² “*Şiddetle eserek (zararlıları) savurup atanlara*” (Mürselât, 77/2).

⁵³ “*(Hakikat ve hayırları) yaydıkça yayanlara*” (Mürselât, 77/3).

⁵⁴ “*(Hak ile batılı) birbirinden iyice ayıranlara*” (Mürselât, 77/4).

Kim bilmeyen bu remzi bi'llāh ki berzaḥīdūr

4) Mihr ile yüzün iy meh göz açuban görenler
Dir gün kimi nazarda cennet bunuñ rāḥīdur

5) İki cihānı viren görür yüzüñi bir kez
Cāndan geçüp görenler andan daḥi şehīdūr

6) 'İşkuñ ḡanīsī bilmez faqrı nedür bu ḥalkuñ
Çünkü belāsı 'ışkuñ ol bī-nevā naḥīdur

7) İy dil kitābı ḥalkuñ virildi sağ u soldan
Yatma kıyāmet oldı qabründe sen oḥīdur

8) Şevk odıdur revānuñ zevk ile puḥte kılan
Baḥta dileseñ özüñ ol nār ile yaḥīdur

9) İy Rūşenī görenler bu Gülşenī senüñ-çün
Cān virdüğini dirler cānānına şehīdūr

ŞR: 45a.

128.

Mef' ūlü Fā' ilātün Mef' ūlü Fā' ilātün

1) Yüzüñ cihān-ı cānuñ bi'llāh ki dil-beridür
Anuñ için görenler dilden anı berīdūr

2) Gören cemālüñ iy cān ḥayrān olup bunu dir
Kim bu beşer içine gizlü gelen perīdūr

3) Türk-i Tatar gözüñden kılanda şaf şaf
İklīm-i ḥüsn içinde kirpiklerüñ çeridür

- 4) Gül yüzde şulu incü şebnem kimi görenler
Bilür ki dürr-i meknûn gül yüzünüñ teridür
- 5) Vechüñdür ehl-i ‘ışkuñ tapduğı büt yirine
Büt işidüp o vechi şanmañ ki Āzerī’dür
- 6) Hüsñüñ kıyāmetinden çalındı nefhi Şūr’uñ
İşitmeyen ol üni ādemlerüñ keridür
- 7) Her ādemi görüben insān dimeñ mükerrerem
Şanmañ ki ādem andan et ü semek deridür
- 8) İklīm-i hüsne yüzüñ sultānlığı bilindi
Gören yüzüni çün dir hüsñ ili serveridür
- 9) Her hūb-rū görüben ay kimi yüzün için
Gün kimi yanuban dir hüsñ ili mehteridür
- 10) Cennet kimi gül-istān ‘ıtrını çoğulayup
Bildüm şikenc-i zūlfüñ müşg ile ‘anberidür
- 11) ‘İşkuñla ferd olandur tecrīdini bulanlar
Ferd olmayan bu demde ‘ışkuñdan ol berīdür
- 12) Mihr ile Rūşenī’den gören cemālüñ için
İy Gülşenī bunı dir hüsñ ili serveridür

ŞR: 45a, İÜ: 73b.

[2] içine: içinde İÜ.

[3] kılanda: gâret kılanda

129.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1) İden ben derd-mendi h̄'ār dil-ber
Dönüp zār eyleyen bī-zār dil-ber
- 2) İçen yürek kanın gözden daħi fāş
Hemişe mest iken ħun-h̄'ār dil-ber
- 3) Baña düşmen raķībe oluban dost
Dirilen yār iken aġyār dil-ber
- 4) Göñülden zerrece eksilmedi mihr
Niçe kim arturur āzār dil-ber
- 5) Çeküp ħançer aħıt kanum revān ol
Bu demde gösterüp dīdār dil-ber
- 6) Za' if ü derd-mend ü nātüvānem
Kıl aħı çāremi nā-çār dil-ber
- 7) Özin yuħuya viren uyanuħuñ
Gözün kimi ħanı bīdār dil-ber
- 8) Hezārān bülbulüñ var ġonce iken
Açıluban işit biñ mezār dil-ber
- 9) Emānsuz kan töker cāna kıyanda
Baħup kıyma gözüñ zinhār dil-ber
- 10) N'olaydı bir yirine yüz olaydı
Vireydüm cān saña tekrār dil-ber

11) ‘ Aceb devr-i k amerde bula kimse
Senün zülfün kimi bir tür dil-ber

12) Gezenler rind   r sv  v  mel met
Ne bilsün  orma andan ‘  r dil-ber

13) Gözün  gretd gi H r t’ a s hri
Bilindi kimdürür seh h r dil-ber

14) Naz r n görmedi fenn ile c d 
Gözün kimi ba up mekk r dil-ber

15) Alup bir c n vir rse n yüz beh   n
Bu demde k l direm b z r dil-ber

16)  ter bi  Gülşeni kimi hez r n
Göreliden yüzüni g l-z r dil-ber

 R: 45b, I : 57a.

130.

F ’ il t n F ’ il t n F ’ il t n F ’ ilün

1) Yüzüni göreliden s re-i Ra m n didiler
Göz ile  a u n i n  yet-i K r’ n didiler

2)  u uf-1 hüsnün açup ha t-1 cem l ne ba an
Çekilen harf i n remzile fur an didiler

3) G rel  h r ile g lm n yüzünün cennetini
 z n n cennetine ravza-i rıdv n didiler

- 4) Gün kimi görmeyüben kimse nazîrũ bu ‘aceb
Ne nazardan görüben vechũni insân didiler
- 5) Dirilen cãm-ı lebũnden içüben âb-ı hayât
Şorana adın anuñ çeşme-i hayvân didiler
- 6) Düşeli derdüñe dermân şoraram anuñ için
Yine derdüñdür aña dârũ-yı dermân didiler
- 7) Yūsuf-ı hũsnũni iqlĩm-i cemâl içre gören
İy şanem Mısr’ına hũsnũñ anı sulţân didiler
- 8) Görelı ‘aşıkuñuñ milletini ‘ışka göre
İşidürem ki ne kâfir ne Müselmân didiler
- 9) Görüben gün kimi yüzde nedür ol zerre direm
Adını sırrıla cãndan baña pinhân didiler
- 10) Kemerũñ ince bilũnden seçebilmedi gören
Anuñ için o bile seddini yek-sân didiler
- 11) Görelı Rüşeni’ñ vechiyile ‘ayn-ı ‘ayân
Gülşeni işidürem ‘aynuña a‘yân didiler

ŞR: 46a, İÜ: 58a.

[4] vechũni: adını İÜ.

[9] gün kimi yüzde: gün kimi gül yüzde İÜ.

[6] Görüben genc-i nihân tek vechũni vaşfn iden//Lebũñũñ la‘li için mühr-i Süleymân didiler İÜ.

131.

Fā‘ ilātũn Fā‘ ilātũn Fā‘ ilātũn Fā‘ ilũn

- 1) Dudaguñ zevķini Şordum cānuma cān didiler
Şorana adın anuñ çeşme-i ĥayvān didiler
- 2) Genc-i Qārun kimi pinhān dehanuñ vaşf idüben
Ĥātem-i la‘ lüñ iĥün mühr-i Süleymān didiler
- 3) Kimse bilmez nedür aĥzuñ söze gelmese zebān
Adı ‘ Anķā kimi zāhir özi pinhān didiler
- 4) Ay kimi görmeyüben kimse nazīruñ bu ‘ aceb
Görüben gün kimi yüzüñ saña insān didiler
- 5) Ĥasretüнден görelı ķanlı yaşum ĥalk-ı cihān
Yüzüm üsne aĥar iken dürr ü mercān didiler
- 6) Qayd olup zülfüne dil oldu perīŐān kim anı
Görüben derhem ü āŐüfte perīŐān didiler
- 7) ŐormıŐam ‘ iŐķıla ĥod ‘ āŐıķ olan milletini
Yoĥ kimi aña ne kāfir ne Müselmān didiler
- 8) Bilinüñ inceliginden ne diyüm ķāl ile ķıl
Qıldan ince görene dīde-i ‘ irfān didiler
- 9) Gülşeni ‘ İsi- nefes olalıdan işidürem
İriŐenler o deme cān ile cānān didiler

ŞR: 46b.

132.

Mef‘ ülü Mefā‘ ilü Mefā‘ ilü Fe‘ ülün

- 1) Şayruya döner hicre göre mihr ile Őaĥlar

Gözüm kimi vaşluñ dileyüp dem-be-dem ağlar

2) Derhem kıluban gönlümi kayguñ başa çıhsa
Sevdāyi diyüp yiteni gör başımı dağlar

3) Dīvāne şanur ‘ ışkuñılan şūrımı gören
Delürmeyüben gönlümi senden öne çağlar

4) Yüzüñ gören iy Leylī-yi devrān delürüben
Mecnūn kimi sevdā kıılır ol aşmağa dağlar

5) Bir gönlümi yüz kayd idüben zülfi tek ol meh
Başdan ayağa bend ü belāya nişe bağlar

6) Gün kimi baħuñ mihriyile gönlümi rüşen
Yandurubanu cānumıla yancası dağlar

7) Kulluğa iren Rüşenī’den Gülşenī kimi
Bir yirine yüz yirde bilin hıdmete bağlar

ŞR: 47a.

133.

Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilün

1) Kabe kavseynüñ rümūzı kaşlaruñ kabındadır
Sırr-1 “*mā-evhā*”⁵⁵ çü rüşen tāk-1 mihrābındadır

2) Şüretüñ mücmel kitābuñ görsedür āyātını
Ki mufaşşal hikmetu’llāh hüsünüñ bābındadır

⁵⁵ “Allah o anda kuluna vahyedeceğini etti.” (Necm, 53/10).

- 3) Gün kimi gören cemâlûñ “*ve’ d-duḥā*”⁵⁶ oḡur revāñ
Sûre-i ve’l-leyl bi’llāh zülfünûñ tâbındadır
- 4) Gözlerûñden fitne devri rûşen oldı ‘âleme
Uyanalı nergisûñ çün fitnenûñ ḡâbındadır
- 5) Ne diyem âşüfte göñlüm ḡâlini di şorana
Çün perişāñ zülfünûñ der-beste ḡullābındadır
- 6) La’ lüñûñ cāmın içendür ölüyi dirildici
Çün ḡayātuñ zevḡi anuñ ḡand-ı sîr-âbındadır
- 7) Leblerûñden ḡaste göñlüm şerbet ister kim şifā
Ol marîze şordum anuñ ḡand-ı ‘unnābındadır
- 8) Rûḡ-ı ḡudsîñûñ demi vü āb-ı ḡayvāñ şerbeti
Kevşerûñ cāmı lebûñûñ zevḡi cüllābındadır
- 9) Şîr ü şeker şehde nisbet nice ḡılam lezzetin
Bu ḡalāvetle ki şordum la’ lüñûñ nābındadır
- 10) İsteyen ḡadrini bulur zülf-i rûşen tâbuñûñ
Çün yüzûñ ḡüninûñ ol şeb zıll-ı meh-tābındadır
- 11) Dîdemûñ bahrinde ḡalḡāñ dürr kimi perverdenûñ
ḡıymetini ol bilür kim ‘ayn-ı ḡarḡ-âbındadır

⁵⁶ “*Güneşe ve kuşluk vaktine hamdolsun.*” (Şems, 91/1; Duha, 93/1).

12) Ma'rifet sırrını bilmez ehl-i a'raf olmayan
Remz-i "ahbebtü"⁵⁷ o kavmün çünki aşhâbındadır

13) "Künt-i kenz"⁵⁸ün sırrını fâş itme maḥrem bulmadın
Dileseñ maḥrem anuñ-çün gönül aḥbâbındadır

14) Rūḡenī-perverden iste Gülşenī' iḡkuñ sırrın
Şanma ol sırrı hevānuñ şeyḡ ile şâbındadır

ŞR: 47a, İÜ: 58a.

[11] Dīdemün: Dīdenün İÜ.

[13] İÜ'de yoktur.

134.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe'ülün

1) Ğamuñdan göze iş mâtem olupdur
Anuñ-çün yaşludan derhem olupdur

2) Qaradan çıḡamaz eḡfāl-i 'aynum
Qılur mâtem diñ aḡı nem olupdur

3) İlan şancın kimidür piç ü tābum
Meger hicrün revāne sem olupdur

4) Gül-istân-ı cemālün açılaldan
Gözüm yaşı aña şebnem olupdur

⁵⁷ "Ben, gizli bir hazine idim, bilinmeyi **diledim**, bunun için (beni bilmeleri için) yaratıkları yarattım." (Kudsî Hadis).

⁵⁸ "**Ben, gizli bir hazine idim**, bilinmeyi **diledim**, bunun için (beni bilmeleri için) yaratıkları yarattım." (Kudsî Hadis).

5) Bitişipdür yaramdan çekmek oĥın
Canumdan daĥı çün muĥkem olupdur

6) ‘ Aceb bu kirpigün oĥı revānda
Cerāĥat yirine merhem olupdur

7) Olanlar ĥüsnünün vaşfında ĥayrān
Ne disün bilemez ebkem olanlar

8) Nice meyl itmesün ĥadriün görenler
Felek görüp anı çün ĥām olupdur

9) Cihāna çoĥ gelipdür Leylī Mecnūn
Velī divāne benden kem olupdur

10) Ķomaz cāmını elden nergisün mest
Müdām içibenü çün Cem olupdur

11) Görüp ĥüsnün gülün bülbül kimi mest
Hezārān gülşeni epsem olupdur

12) İşidüp Gülşeni zārın hezārān
Ķořulup zārıdan hem-dem olupdur

ŞR: 47b, İÜ: 58b.

[7] olanlar: olupdur İÜ.

[10] [11] [12] İÜ’de yoktur.

135.

Mefā’ ilün Mefā’ ilün Mefā’ ilün Mefā’ ilün

1) Gel iy iĥlīm-i ĥüsn içre cemāl-i dīdeme manzar
Ne manzar manzar-ı ĥikmet ne ĥikmet ĥikmet-i ezher

2) Yüzüñ günden dağı rüşen cemālüñ ay kimi aydın
Ne aydan zühreden tábān ne tábān-ı mahdan enver

3) Gören ay kimi yüzüñ dir budur ol müşteri' t̄ali'
Ne t̄ali' t̄ali'-i kevkeb ne kevkeb sa' d olan ekber

4) Şabā zülfüñ қођusından eser ' ıtr ile gülşende
Ne gül-şen gül-şen-i cennet ne cennet cennet-i dil-ber

5) Nedür şir̄in dudađuñdan mezākı datlu di cāndan
Ne cāndan cān-ı şir̄inden sanā iy cān-ı cān-perver

6) Gözüñden rüşen oldu kim fūnūn içinde sâhirdür
Ne sâhir sâhir-i t̄ire ne t̄ire muzlim-i kâfir

7) Kulağ ur Rüşeni' bi'llāh ne dir bu Gülşeni' kuluñ
Ne kuluñ kuluñuñ kulu' gulām-ı kem-ter ez Kānber

ŞR: 48a, İÜ: 59a.

[3] tala' e: t̄ali' İÜ.

[5] mezākı: müdāmı İÜ.

[6] rüşen: z̄ahir

136.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1) Gören gülşende zülfüñ dir muzā' af yāsemendendür
Çü çini gül kimi yüzde ser-ā-ser nesterendendür

2) Tenüñ terlikde iy dil-ber güle beñzer direm ammā
Mübārek cismüñ andan ter ki gül-berg-i semendendür

- 3) Behište beñzeden yüzüñ meger zībālıgın görmez
Ki cennet yüzüñe ‘ aşık olanlaruñ birindendür
- 4) Cihān-ı hüsñ içinde büt yüzüñdür iy şanem bi’llāh
Ki ‘ ālem halkı maħbūbı aña tapan şemendendür
- 5) Gören dilden cemālūñi bilür cismūñi cān imiş
Baħup a‘ mā kimi dimez tenūñe bu bedendedür
- 6) Dehānuñ dürc-i güherden şulu inciyle tolu
Gören ğaltān anuñ dürrin dimez dürr-i ‘ Aden’ dendür
- 7) Mu‘ aṭṭar çin-i zūlfūñi görenler nāfe-i çin-veş
Çoħulayup anuñ müşġin bilür özge Ĥuten’ dendür
- 8) İki ‘ ālemde maḳşūdum yüzüñ görmekdür iy dil-ber
Kim anda bunda istenen ne ise halka sendendür
- 9) Tenüm kūyuñda ħāk olmağ dilerem yüz sürüp cāndan
Ki ħāk olmağ o kūy içre revān ħubb-ı vaṭandandır
- 10) N’ olur hüsñ-i cemālūñden görüben Gülşenī diye
Görünen Rūşenī bi’llāh hem ol vech-i ḥasendendür

ŞR: 48b.

137.

Mef’ ulü Fā’ ilātü Mefā’ ilü Fā’ ilün

- 1) Kim görse nergisūñ uyanuħken iy can uyur
Māħmūr-ı ħāb olubanu çün revān uyur
- 2) Çaddūñ gören kıyāmeti görür velī ‘ aceb

Budur görene fitne-i āhîr-zamān uyur

3) La‘lũñ meyin içen dige ser-ħoş gözũñ kimi
Ser-mest-i ħ‘āb olup nice ol ser-girān

4) Rũz-ı ezelde nergisũñi yuħuda görüp
Göñlũm gözi anuñ kimi uş cāvidān uyur

5) Fırşat bulur ħarāmĩ eger bir zamān göre
Yol üzre diñlenür yatuban kerevān uyur

6) Baġuñ birin direr gül-i ħüsnũñ kimi revān
Her kim görür bu ġaflet ile baġ-bān uyur

7) Bir diñ niçũn görüp göñũl iqlĩm-i ħüsnũne
Kılmaz cemāl ġāretin ol tĩr-i kemān uyur

8) Uyur gören gözün nice uyanmasun diñüz
Sulřān yanında şanmayasız pās-bān uyur

9) Çeřmũñ revā mıdur içũben şanumı müdām
Miħrāb içinde ħalvet idüp çũn muġān uyur

10) ‘Iřkuñ belāyımıř yuħusın ‘āřıkuñ şapar
Çeřmũn kimi görüp dimegil nātũvān uyur

11) Gülşende nergisũñ göreli erġuvāna baġ
Gözün açup benefşe-şıfat bĩ-gümān uyur

12) Uyur uyanuġı bilemez Gülřenĩ görüp
İy Rũřenĩ digil şaçan ol miħribān uyur

138.

Mef' ūlü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ūlün

- 1) Her kim ki sevüp ' ışkı özinde güzer eyler
Cānını virüp ' ışğa o dem bir nazār eyler
- 2) Ma' şūka yüzün kim ki baḥup şevk ile görse
Rūşen gözine mihrini ol dem başār eyler
- 3) Çün ' ışk seven kişi melek kimi olur pāk
' Işk anı sevüp öz hevesin bāl ü per eyler
- 4) Sevdürübenü ' ışk özini özgeye nisbet
Reşk idibenü ' aşıkını kūr u ker eyler
- 5) Cān virmeyeni sevmez imiş tecrübe kıldum
' Işk anuñ için hıcre şalup der-be-der eyler
- 6) Çekdürübenü derd ü belā miḥnetini ' ışk
Öldürmeg-içün ' aşıkını gör neler eyler
- 7) Bağrını kebāb idübenü yidürür aña
Yürek kanını şerbet için mā-ḥazar eyler
- 8) Şevk ile firākın virüben mihr ile dilden
Her yaña aḥan gözi yaşın çeşmeler eyler
- 9) Yandurubanu ' ışk odına dilini anuñ
Cānını aña nār-ı saḫardan beter eyler

10) Her cān ki yanup ʿ ışk odına kaynasa dilden
Kanıyla revān göz yaşını huşk u ter eyler

11) Gün kimi gören Gülşenî’de Rüşenî tâbın
Ay kimi özin tâbıla zıll-ı ʿ ömer eyler

ŞR: 49a, İÜ: 69b.

139.

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Feʿ ülün

1) Nedür yüzüñden özge mäh-ı enver
Kim andan rüşen ola Haqq’a mazhar

2) Yüzüñ bayramına qurbān idüp di
Kılup bismil tenüm Allāhu ekber

3) Şabā gāliye қоһudur meşāma
Meger zülfüñden oldı ol muʿ anber

4) Bilindi cennet olduğı yüzüñ çün
Lebüñdür anda olan ʿ ayn-ı kevşer

5) Dehānuñ kimi dür-perver gören dir
Zihî dürc-i sini pākize-gevher

6) Yüzüñ nūrında oldı zāhir eşyā
Ne varsa görinen iy şāh-ı server

7) Muqaddes vechüñ oldı aşl-ı şüret
Ki ehl-i maʿ na andandur ser-ā-ser

8) “*Elem neşrahî*”⁵⁹ durur şadruñ beyānı
Duḥā yüzüñdür iy ḥūrşid-i ḥāver

9) Senüñ vechüñ görüben secde kıldı
Melāyik baş koyup ervāḥ-ı yek-ser

10) Kaşuñ miḥrābıdur beytü'l-⁶ atıķ'ün
Yüzüñdür Ka⁶ be'de kıble muşavver

11) Bilindi zāhir olalı vücūduñ
Ki şānuñdur şıfat-ı Ḥaḫḫ'a mażhar

12) Vücūduñ künhine irmedi idrāk
Te⁶ āl-allah zehī zāt-ı muṭahhar

13) Senüñ vechüñden oldı ḥalk-ı eşbāḥ
Ne varsa “*Kün fe-kān*”⁶⁰ ervāḥ olanlar

14) ⁶ Arazdur cevherüñden ma⁶ den-i cūd
Ne kāndandur bilinmez sende cevher

15) Güneş kimi virür ay yüzüñe tāb
Tecellī kıluban ḥüsnüñ berāber

16) Cemālün pertevıdür rüşen iden
Gözüñ nūrını iy bedr-i münevver

⁵⁹ “*Senin gönlünü açmadık mı?*” (İnşirāh, 94/1).

⁶⁰ “*Ol, hemen oldu.*” (Bakara, 2/117; Yasin, 36/82; Enam, 6/73; Nahl, 16/40).

17) Yüzüñden zāhir oldı dīn ü ĩmān
Namāz u kıble vü mihrāb ü minber

18) Senüñ vaşfuñdurur Hakk'ıñ kelāmı
Oğunan vaħy-i Kur'an anı söyler

19) Lebüñ zıkrıdür iy cān Gülşeni'ye
Ki şekker kimi şirindür mükerrer

ŞR: 49b, İÜ: 59a.

[10] mihrābıdur: mihrābına İÜ.

[11] şıfat-ı Hakk'a: şıfatuñ Hakk'a İÜ.

140.

Mef'ülü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe'ülün

- 1) İy yüzi güneş zerre-dehen rûh-ı muşavver
Ney kimi kadi zevk-i lebi şehd ile şekker
- 2) Cennet yüzi vü hür-ı özi 'ayn ile rıdvān
Reyhān hatı vü rûh sözi lebleri kevşer
- 3) Ğonce deheni gül yañağı sünbül zülfi
Müşk-i Hutun'üñ çiniyile tırrası 'anber
- 4) Hınçer çekici Türk-i Tatar cāna kıyıcı
Kınlar tükici gözi kimi hün ile perver
- 5) Egri çeküben doğru atan kirpügi oğın
Kaşın yay iden 'işve için mäh-ı münevver
- 6) Ğāret kılıcı mülk-i dili gözleri fitne
Türk-i Tatar'ıñ mır-i Moğol şahid-i server

7) Nāz ile niyāz isteyici bī-dil olandan
Hem ‘arbedesi şūḥ u belā ‘iṣvelü manzar

8) Reyḥān kāküli gül yañağı tırrası sünbül
Hüsnüñ iremi Gülşeni’ye cennet-i mabşar

ŞR: 50a.

141.

Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün

1) ‘Işka viren vücūdını bī-dil ü bī-cihāt olur
‘Işk eriyem diyen işi kaç‘-ı ta‘alluḳāt olur

2) Varlığını bu ‘arşada her ne ise utuzmayan
Bilmeyüben oyunını bāz içinde māt olur

3) Ka‘be-i ‘işka yüz dutup ‘ayn-ı yaḳīn ile varan
Gündüzi ‘ıyda dönüben gicesi ḥod berāt olur

4) Terk-i hevā kıılup yola ‘işkıla koymayan ḳadem
Ka‘besi ol hevāyile ma‘bedesü Menāt olur

5) Şanma hevādan ölmeyen dirilebile ‘işkıla
Çünki anuñla dirilen ‘işka göre memāt olur

6) Terk-i hevā kıılup dilüñ yolda şebātı ‘işkıla
Çün hevese uyan kişi bī-dil ü bī-şebāt olur

7) ‘Işkıla dirilen revān ölmez imiş virüp cānın
Zinde revānı çün anuñ ḫālibine ḫayāt olur

- 8) Ka'be'de vechüñi görüp 'ışkıla tã' at itmeyen
'Âbid olup hevâsına kılduğı lâ-şalât olur
- 9) 'Işka viren vücūdını faqr ile fahr ider hamu
Çünkü ğınâ-yı 'ışkıla faqrı anuñ zekât olur
- 10) Hicr ile ağlayup eger vaşluña irişüp gülem
Acı gözüm yaşı revân datlulanup Fırât olur
- 11) Tapma hevâna sevüben dilde heves şanemlerin
Çünkü aña tapanlaruñ kıblesi vech-i Lât olur
- 12) 'Ârif olanı vaşfila isteyüben bulam dimeñ
Bulamaz anı isteyen vaşfila bî-şifât olur
- 13) Baħr-i fenâda ğarķ olan mevc-i beķâda bulunup
Feyzi anuñ bulut kimi ķatre-i baħr-i zât olur
- 14) Karz-ı ğasen didükleri vechüñ imiş senüñ Haķķ'a
Ol ğasenât virmeyen tã' ati seyyi'ât olur
- 15) Gülşeni' kimi 'ışkuña mihr ile özini viren
Rüşeni'den görenlere mazhar-ı kâyinât olur

ŞR: 50b, İÜ: 63a.

[3,7,8,9,10,11,13,14] İÜ'de yoktur.

142.

Mefã' ilün Mefã' ilün Fe' ulün

- 1) Yüzün çün fitne-i âħir zamândur
Ķıyâmet ķametüñ andan nişândur

2) Çalup çapmadadur halkuñ dilini
Tatar-veş gözleruñ çün Türkmen'dür

3) Kaşuñ yüz ' işveyile fitneden yay
Kurılmış çekilü tîr-i kemāndur

4) Ne diyem yoĥ dehānuñ vaşfi içün
Vücüdü çün ' adem kimi nihāndur

5) Nefes şıgmaz disem vaşf idüp anı
Yaķındür zann ile şanman gümāndur

6) Görenler vechüni haķķa'l-yaķıñden
Bilür şeksüz yüzüñ görmek imāndur

7) Çatanda kaş u gözüñ bir yire baş
Gören dir fitne-i devr-i zamāndur

8) Niçün kıble dimez yüzün görenler
Kaşuñ mihrābı çün andan ' ayāndur

9) Teveccüh şeş-cihet vechüñden özge
Yaķın şıdķ ehline zann u gümāndur

10) Gel iy ehl-i nazar şanuma girme
Bilürseñ şer' ile çün şana şandur

11) Nazar kııl Gülşeni'ye Rüşeni'den
Göreseñ tā iki ten bir revāndur

[1] nişāndur: ‘ayāndur İÜ.

[3] ‘işveyile: ‘işveyilen İÜ.

[8] ‘ayāndur: nişāndur İÜ.

143.

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

1) Muḥabbet mülkinüñ sultānıdır ‘ ışk

O mülke ḥākimüñ fermānıdır ‘ ışk

2) Tecellīden iki ‘ ālem vücūdı

Ne vechilen görinse şānıdır ‘ ışk

3) Ḥaḳāyık ma‘ deni genci vücūduñ

Vāreste bula gör ki kānıdır ‘ ışk

4) “*Nefahtü fih min rūḥi*”⁶¹ demindür

Dirilüp ḥayy olanuñ cānıdır ‘ ışk

5) Açan gönül gözin ‘ ayne’l-yaḳīndür

Görür gelip giden cevlanıdır ‘ ışk

6) Felekler top kimi çizginir baḡ

Çalıcı çalınan çevgānıdır ‘ ışk

7) İki ‘ ālemde evsa‘ dir görenler

Çü andan lā-mekān meydānıdır ‘ ışk

8) Zamān ile mekān yoḡ ‘ ışka göre

Olur söz devr iden devrānıdır ‘ ışk

⁶¹ “Onu şekillendirip içine ruhumdan üflediğim zaman onun için saygı ile eğilin.” (Sad, 38/72).

9) Kılan ebkem lisānı ma'rifetden
Doğan dilsüz kimi 'irfānidur 'ışk

10) Görenler Rūşenī'den Gülşenī'yi
Beşer söz bilür anuñ ānidur 'ışk

ŞR: 51b, İÜ: 102b.

[6,7,9] İÜ'de yoktur.

144.

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün
(Fā' ilātün) (Fā' lün)

1) Di baña 'arif iseñ haqqıla ızhār nedür
Bātının zāhir iden şānımı muhtār nedür

2) Vaħdetin keşret idüp 'ışkıla yüzini gören
Bī-nihāyet baña di gördügi dīdār nedür

3) Bir iken iki neden görünür ol 'ayn-ı 'ayān
Zıdd u nidd ağ u kara yār ile ađyār nedür

4) Evvel āħir di baña zāhir ü bātın kimi sen
Yüzini görmek için munca taleb-kār nedür

5) Şoraram ādem iseñ şūret-i raħmāna göre
Ġayba ikrār idüben şāhide inkār nedür

6) Ne şatup alınır açılalı iki dükkān
Ne metā' istenir munca ħarīdār nedür

7) Bir şey ister iki 'ālemde gezüp ħalk-ı cihān

Bî-nihâyet bir için kırılı bâzâr nedür

8) Yidi gök çizginüben yir yüzine leyl ü nehâr
Ne diler seyr idüben gerdiş-i tekrâr nedür

9) Acı datlu ne ise şehdile şîrîn baña diñ
Nüş ile nişe göre hâr ile gül-zâr nedür

10) Küfr ü îmân niredendür milel ü mezheb ü kiş
Mü'min ü kâfir olan hem büt ü zünnâr nedür

11) Ay kimi gördüñ ise vechüñi nür-ı ezeli
Gün kimi ol ebedî nûra göre nâr nedür

12) Hâyır u şer nirden olur nef ile darı bir iken
Hâyra göre görinen şerrilen eşrâr nedür

13) Yir ü gök aşlı nedür 'arş ile kürsi kimi diñ
Ay ü gün yulduz ilen tâbiş-i envâr nedür

14) İns ü cin dîv ü perî bir dem iken “*kün fe-yekün*”⁶²
İki yüzden görinen gerdiş-i devvâr nedür

15) Mûsâ vü Tûr nedür hem şerer-i nûr nedür
Yed-i beyza vü 'aşâ mu' cizilen mâr nedür

16) Di nedür sırr-ı ene'l-ħağ baña sübhân ile
Hem ol ismi diyene rişte ile dâr nedür

⁶² “*Ol, hemen oldu.*” (Bakara, 2/117; Yasin, 36/82; Enam, 6/73; Nahl, 16/40).

- 17) Şoyunup ‘ārī olan ferd-i mücerred dirlen
Hırka vü tāca göre şarduğı destār nedür
- 18) Şoragör müşkilüni hal kılana t̄alib iseñ
Kıla āsān saña tā müşkil ü düşvār nedür
- 19) Dönüp İblise dimegil “ene hayr”⁶³ yañılıp
Fırşatun fevt idüben kılduğın ısrār nedür
- 20) Ādem’e secde niçün kıldı melāyik di baña
Ne dutar emrini Hakk’uñ aña ikrār nedür
- 21) Sevüben nefsinı tapan özine büt kimi diñ
Virüben nürin aña olduğı diñ nār nedür
- 22) Nişe bir sākin olup gökde bulunmadı qarār
Di baña sākin ilen hikmet-i seyyār nedür
- 23) Noқта-i miḥvere nisbet dönüben çarḥ-ı felek
Dem-be-dem devre göre gerdiş-i pergār nedür
- 24) Nüh-felek t̄aḫunı görüp baña diñ bildüñüz
Bu ‘imāreti yaradan hikmet-i mi‘ mār nedür
- 25) Ka‘be vü deyr nedür mescid ü mey-hāne kimi
Bir iken Hakk’uñ evi iki olan dār nedür
- 26) Baña diñ nām ile nengi ne bilür ‘āşıḫ-ı mest

⁶³ “İblis: **Ben ondan daha üstünüm.** Beni ateşten yarattın, onu çamurdan yarattın’ dedi.” (Sad, 38/76).

Delürüp ‘ ışkıla rüsvā olana ‘ār nedür

27) Dimegüz muḳbile müdbir idüben fikr ü kıyāş
Bilmedin muḳbil için reddilen idbār nedür

28) İşidüp yāruñ adın bilemezem kimdür anı
Anuñ için şoraram gördüğüme yār nedür

29) ‘Işk imiş bār-ı maḥabbet ki emānet didi Ḥaḳ
Götüren Gülşenī kimi bilür ol bār nedür

ŞR: 52a, İÜ: 55b.

* İlk 15 beyit İÜ’de yoktur.

[17] ‘ārī olan: āri İÜ.

[20] ne dutar emrini: bilüben emrini İÜ.

145.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün

1) Küfr-i zülfi yüzde ĩmān gösterür
Küfrini ĩmāna bürhān gösterür

2) Keşf-i ğayb idüp şehādetden yaḳın
Şüretin ma‘niyi raḥmān gösterür

3) Gün yüzinden zerre nisbet ağzını
Āşikār aduma pinhān gösterür

4) Muḳlaḳā vechün muḳayyed kılalı
Ḥalḳa göre ‘ayn-ı ‘ayān gösterür

5) Evvel āḥir görmek için özini
Bāḥın zāhir kıilup şān gösterür

- 6) Geh şuhuf geh levh ü geh ümmü'l-kitâb
Oğunan vechini Qur'ân gösterür
- 7) Yazılan seb' a'l-meşânî haţtını
Âyet âyet satır-ı furqân gösterür
- 8) Cennet ü Firdevs ü 'adni bulmuşam
Kim yüzinden hür u ğilmân gösterür
- 9) Ğayretinden ğayra göstermez yüzün
Vaşl umana 'ayn-ı hırmân gösterür
- 10) Bend idüp hüsn ikliminde gönlümi
Ğabğab-ı çâhını zindân gösterür
- 11) Geçdi 'ömri Gülşeni'nüñ vaşl umup
İrmedin vaşlına hicrân gösterür

ŞR: 53a, İÜ: 47a.

146.

Müfte' ilün Fâ' ilün Müfte' ilün Fâ' ilün

- 1) Küfifle imânı gören ol had ü hâli bilür
Ğayb u şehâdet nedür şüret-i hâli bilür
- 2) Gün kimi zâhir gören yüzüni iy meh-likâ
Şüret-i raḥmân olan vech-i cemâli bilür
- 3) Kim ki yüzüni görür özini qurbân ider
Bayram anuñ gündür 'ayn u bî-dâli bilür

- 4) Al yañağũ görüben alınur imiş gönül
Viren aña gönlini ālile alı bilür
- 5) İncü kimi dişlerũ görmeyene dimezem
Dürç-i revāndan dolu dürr-i lāli bilür
- 6) Qanum içer gözlerũ şayd idüben gönümü
Şîr-i nere şayd olan hāl-i gāzālî bilür
- 7) Vaşl umuban hier ile yanana şor derdini
Firqat ile yanmayan dime vişālî bilür
- 8) ‘İşka düşen hālîni vā‘ iz şormaň görüp
Qāl oñıyan şanmañuz hāl u maqālî bilür
- 9) Zann ile şek reyb olur vehm-i faķîhũ aña
Anuñ içün bî-yaķîñ küfr ile qālî bilür
- 10) ‘İşkıla bil ‘āşıkı şormadın aḥvālîni
Her kim olur mübtelā ‘işka nevālî bilür
- 11) Rüz-ı ezelde su’āl ‘işkuñ imiş eyleyen
Anda diyendür “belā” kim bu su’ālî bilür
- 12) Aḥsen-i şüret gören vechũni Ḥaķ’dan yaķîñ
Qalmayuban naķşıla ‘ayn-ı kemālî bilür
- 13) Yevm-i yenādü’l-münād bu dem imiş işidũñ
Kim o nidā işiden bang-ı Bilāl’i bilür

14) Uyur uyanuğ gören gözlerüñi yuğuda
Ėayret olup ‘aqlını Ėāb u Ėayāli bilür

15) Göreliden bī-zevāl Ėüsnüñi gün şararur
Ėacletilen yanuban çünki zevāli bilür

16) Mihrle yüzüñ görüp elinüñ ayına bağan
Rüşeni’den Gülşeni bedr-i hilāli bilür

ŞR: 53a.

147.

Mefā’ ilün Mefā’ ilün Fe’ ulün

1) Yüzüñdür Ka’ be ilen Beyt-i Ma’ mür
Tecellī kıblesi gün kimi meşhür

2) Te’ ā’l-allāh ne zībādur cemālün
Ki ĖaĖtı Ėüsn için yazıldı menşür

3) Senüñ yüzüñ görüp Ėatm oldu Ėur’ān
Yüzüñdür çün Kelāmu’llāh-ı mestür

4) Senüñ şānuña geldi ĖaĖ kelāmi
Günāhuñ evvel āĖir oldu maĖfūr

5) Ne var rüşen yüzüñden özge görem
İki ‘ālemde di iy ‘ayn-ı manzūr

6) Yüzüñden zāhir oldu baña cennet
Görünüp anda Ėılmān ‘aynıla Ėür

- 7) Gül açılıp yüzüñ tek geldügi bu
Ferahlanur görüp vechüñi mesrūr
- 8)Yüzüñ iqlīm-i hüsñ içre gören dir
Bu mülke şeh bu yaraşur ne Fağfūr
- 9) Dehānuñdur meger ol genc-i maḥfī
Ki fāş itdi kelāmuñ anı menşūr
- 10) Görenler gün yüzüñden elün ayın
Nice oḡumasun nūr-ı ‘alā nūr
- 12) Senüñ yüzüñ görüp şa‘ķ idi Mūsā
Tecellīden yanında ser-be-ser Ṭūr
- 13) Kıyāmetdür meger ḥalka cemālūñ
Ki ḥaşr oldı çalınmadın dem-i şūr
- 14) Çeker baş ḥıdmetüñden zāhid-i ḥuşķ
Oluban ṭā‘at ü kibr ile mağrūr
- 15) Faḫīḥ inkār ider ḥaḫķ-ı yaḫīne
Anuñ-çün ḫurb-ı Ḥaḫ’dan düşer ol dūr
- 16) Oḡı “Leys ‘alā’l-a’mā ḥarac”⁶⁴ duy
Ki kimdür ḥaḫ didügi kūr u ma‘zūr

⁶⁴ “**Köre güçlük yoktur, topala güçlük yoktur, hastaya güçlük yoktur.** (Bunlar savaşa katılmak zorunda değillerdir.) Kim Allah’a ve Peygamberine itaat ederse, Allah onu, içlerinden ırmaklar akan cennetlere koyar. Kim de yüz çevirirse, onu elem dolu bir azaba uğratar.” (Fetih, 48/17).

17) Gözüñ aç Rüşeni' den Gülşeni'-veş

Aña şarf it ne ise sende maqdūr

ŞR: 54a, İÜ: 47b.

[4] Kelāmullah mazhardur cemālūñ//Bihaq-ı ve'd-duhā ve'l-leylve't-ṭūr İÜ.

[7] feraḥlanur: feraḥlanup İÜ.

[12] idi: itdi İÜ.

[17] maqdūr: ma'zūr İÜ.

148.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) İsteyüben 'ahdi muhkem bulmadum bir doğru yār

'Ahdini şındurmayan bir doğru sözlü nirde var

2) Şınadum bir bir cihānda saña yarum diyeni

Yarum iken buñ deminde olduḡun aḡyār var

3) Güldüren yüzümi bir dem gice gündüz aḡladur

Nüşını niş eyleyüben cānuma virdini ḡār

4) Her kimi maḡrem kılursam ḡabz ider baştum n'idem

Bulmadum hem-dem ki kılmaz baştumı ḡabz ile dār

5) Dilerüm 'ışkıla perver kıлмаḡa bir ḡābili

Yoḡ kimi ḡābil bulunmaz bulunan ḡayvān davār

6) Aḡmaḡuñ lecc ü 'inādı yandurur 'ilm ehlini

Nirde var cehl adı kimi 'ālemūñ cānına nār

7) Yār idinme öz hevāsın seven ādem terkin ur

Çün heves olup ḡarārın kılrur anı bī-ḡarār

8) İhtiyārın terk iden bī-īhtiyārı iste bul
Gülşenī kimi cihānda Rūşenī'den bahtiyār

ŞR: 54b.

149.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) Diyemezem 'āşıkā 'āqıl-ı ferzānedür

Siz diñüz aḥı baña 'ışk erini yā nedür

2) Delürüben 'ışkıla işidüñüz ne direm

'Aqla olan āşinā 'ışkıla bī-gānedür

3) Genc-i nihān 'ışk imiş şınayuban

Anuñ için 'āşıkūñ meskeni virānedür

4) 'Işka "belā" dimişem 'ahd ile peymān idüp

'Ahde vefā kıluban cehdüm o peymānadur

5) Kaynayuban daşayor mihr ile gönüm n'idem

Coşubanı dem-be-dem şan hum-ı mey-ḥānedür

6) Mihr ile bir mäh-rū yandırıyor gönümü

Dağ uruban cānuma 'ışkıla dir yā nedür

7) Şem' -i ruḥın görelī tābişe düşüp gönül

Yanmayuban neylesün çün aña pervānedür

8) Ser-ḥoş iden mihr ile nergis kimi beni

Diyemezem adını gözleri mestānedür

9) Zülfini gören gönül bende nice düşmesün

Hâl-i ruhı çün anuñ murğ-ı dile dânedür

10) Göreliden iy şanem büt-i yüzüñ gözlerüm
Kara giyen muğ kimi sâkin-i büt-hânedür

11) İki cihân terkini uralıdan ‘ ışkıla
Gülşenî’nüñ terki hem mihrüñe şükrânedür

ŞR: 55a, İÜ: 74a.

[5] şan: çün İÜ.

[10] giyen: giyüp İÜ.

150.

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

1) Yüzüñi Hâk’dan gören dir şüret-i raḥmân budur
Ol melek secde kılan didükleri insân budur

2) Sevüben “*Levlāk*”⁶⁵ didi Hâk ezelden şânuña
Bes ebed gören dir andan kim sevilen şân budur

3) İy irâdetden mürîde sevgilü vech-i vedûd
Cân virüp gören yüzüñ dir cânuma cânân budur

4) Şüretüñ levhinde gören yazılı ümmü’l-kitâb
Dir kelâmu’llâh mazhar kâf ve’l-Ḳur’ân budur

5) Ohuyan vechüñ kelâmın yidi muşḥaf tek temâm
Ḥatm idüben dir işidüñ oḥınan Ḳur’ân budur

⁶⁵ “*Sen olmasaydın, sen olmasaydın (Ey Muhammed) felekleri yaratmazdım.*” (Kudsî Hadis).

- 6) Kaşlaruñ harfini gören her yañadan çekilü
Gün kimi rüşen buni dir āyet-i Furķān budur
- 7) Göreli şem^ç -i cemālūñ yanuban pervāne dir
‘Işķ eriyem diyene ĥod ĥüccet ü bürhān budur
- 8) Yüzüñi gören buni dir yanubanu şevķ ile
Yūsuf-ı Mışrī kimi ĥüsn iline sulţān budur
- 9) Vechüñ imiş ĥūr u ‘ayn ü ehl-i ‘ışķuñ cenneti
Anuñ için dir görenler cennet-i Rıdvān budur
- 10) Leblerüñ Hızr’ı bitüben çıĥalı zulmetden uş
Şorana direm nebāt-ı çeşme-i ĥayvān budur
- 11) Göreli nergislerüñüñ yuĥudan uyandüğün
Ser-ĥoş oldum ol nazardan dir gören ĥayrān budur
- 12) Fitneden yuĥuda iken gözlerüñ ġāret kıılır
Anuñ için dir görenler fitne-i devrān budur
- 13) Yüzüñi gören nice ĥurbān oluban dimesün
Ĥüsn ilinüñ pādişāhı mülkine ĥāķān budur
- 14) Derdüme dermān bulunmaz istemegil iy ĥakīm
Görüben derdüm devāsız di saña dermān budur
- 15) Neyleyem vaşl umuban çün hicr olur vaşluñ baña
Ĥasret ile geçdi ‘ömrüm cānuma ĥırmān budur

16) Gice gündüz çizginürem Ka‘ be kimi kūyuñı
Hālūmi gören anuñ-çün dir ki ser-gerdān budur

17) Terk idüp nāmūs u ‘ārı olmuşam bed-nām-ı ‘ışk
Terkin ur nām ile nengüñ ‘ışkıla fermān budur

18) Baḡuban zülfüñ görenler yüzüñ üsne düşdügin
Görsedüp dir bir birine küfr ile imān nedür

19) ‘İşkıla meydāna girseñ kes başuñ sol ayaḡa
Tā çalan ‘ışkıla diye topıla çevgān budur

20) Fırşatuñ fevt itme iy dil devre girüp ‘ışkıla
Çün senüñle aña göre devrile devrān budur

21) Dime dañla isteyüp bul bugün içre dañlayı
Dañla ki bu günde bulsañ dir gören ‘irfān budur

22) Ḥayr u şerrden fāriḡ olup ‘ışka depşür özüñi
Müşkilüñ ḡal kıлмаḡ için ‘ışkılan āsān budur

23) Şorsalar şeytānı senden bize görset diyü ḡalk
‘İşka münkir kimi görseñ ḡalka di şeytān budur

24) Ğonce-i ḡüsnüñ açılup gül-şen içre güleli
Anı görüp Gülşeni dir kim gül-i ḡandān budur

ŞR: 55a.

151.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1) N’ola gül kimi açılsañ ḡonceden iy gül-‘ izār

Kim öte bülbülilen ol güle karşı şad-hezār

2) Gülmez oldum görmeyeli iy gül-i handān yüzün
N'ola güldürseñ o yüzden ağlayan dem beni zār

3) Bülbülüñ ötüşmesinden şevküñilen dem-be-dem
Ebr-i nisān kimi gözüm yaş töker leyl ü nehār

4) Nirde var kıddün kimi bir gül-bün iy serv-i revān
Çün bu gül-şende gez gör serv olanı pāy-dār

5) Yoluñ añup yummazam göz dañ atınca giceler
Tā görem mihr ile yüzün şubḥ-dem iy şehriyār

6) N'ola yüzüm üsne koyup ayağın kürsi diyü
Atlanuban şūra gele bendesin ol şeh-süvār

7) Kılalı hicri perişān gönlümi zülfi kimi
Kırılır ılana dönüp itmezem bir dem qarār

8) Cān virürem andan ayru bir nefes çeksem n'idem
Görmek için ḥad ü ḥalin dem-be-dem leyl ü nehār

9) Nirde var zülfi kimi ser-keş ser-efrāz ü kavī
Ser-be-ser başdan ayağa bend içinde üstü-vār

10) Ola mı mihrüñle rüşen gözüm iy meh-tāb-ı ḥüsn
Gülşeni'-veş Rüşeni'ye nā-gehān olup dūçār

ŞR: 56a.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1) Yüzüñ görmek gözümüñ vāyesidür
Baḥup cān virme ' ömrümüñ māyesidür
- 2) Gözümden rüşen ol ḥāl-i siyāhuñ
Güneş perver kıllur ay dāyesidür
- 3) Ne var ḳaddüñden a' lā sidre iy serv
Çü ' arş ol ḳaddüñ evvel pāyesidür
- 4) Gören gün kimi yüzde alnuñ ayın
Bilür meh mihr olan hem-sāyesidür
- 5) Deñeyüp dürr kimi mihrüñde yulduz
Görünmez zerreden kim sāyesidür
- 6) Arıt iy dil gönül evini cāndan
Çü dil-ber girüben arayasıdur
- 7) Virüp cānın gönül sevgüñi aldı
Anuñ-çün mihrüñ anuñ āyesidür
- 8) Gören Mecnūn kimi iy Leylī ḥālüm
Yiñiden ' ālem içre yayasıdur
- 9) Ḳayırma iy gönül ḳahr itse dil-ber
Çü luḫ idüp revān oḫşayasıdur
- 10) Tök iy gözüm yaşıñ mihr ile dilden
Ki dürr tökmek gözüñ ser-māyesidür

11) Bu besdür Gülşeni'ye Rüşeni'den
Ki günden rüşen anuñ sāyesidür

ŞR: 56b, İÜ: 48a, AE: 8a.

[5] kimi: şıfat AE.

[6] cāndan: ğamdan İÜ.

[8] kimi: şıfat AE.

[9] çü: ki İÜ.

[11] bu besdür: bulupdur AE.

[Arit iy dil gönül evini ğamdan//Çü dil-ber gelüben arayasıdur] Yalnızca İÜ'de vardır.

153.

Mef'ülü Mefā'ılün Mef'ülü Mefā'ılün

1) Devr-i kamer içinde zülfüñ girihindendür
ÇİN çİN görinen kıvrım çün tābişi cāndandur

2) Gören leke-i māhı ağ yüzde çığıd şanur
Bilmez girih-i zülfüñ ' aksi düşüp andandur

3) Rüşen kara beñlerüñ tābın dimeyen meh-tāb
Gözini açup gör çün ay tābişi cāndandur

4) Yüzüñden imiş tābı bedr olduğı dem ayuñ
Senden dimeyen anı disün baña ğandendür

5) Bu baħr-i revān içre la'lini şadef kıilup
Kim perver ider iy cān dişüñ kimi kāndandur

6) Āyine kimi rüşen mir'āt-ı dile baħsam
Yüzüñi görüp cāndan göñlüm feraħ andandur

7) Kim görse yüzüñ t̄abın bu Gülşenī ḡöñlinde
Günden dađı z̄āhir dir bu Rūšenī andandur

ŞR: 56b.

154.

Mef̄ ūlü Mefā‘ ĩlün Mef̄ ūlü Mefā‘ ĩlün

1) Yandurdı beni ‘ ışkuñ di n’ideyüm iy dil-ber
Dağ üstine dağ urur mihrüñ baña çün yek-ser

2) Ḡöñlüm odunı her dem tutuşdurup arturur
Yandurmag-içün bağrum biryān iken ol server

3) Ay ile güne yüzün beñzer dirdüm l̄ikin
Aydındur ikisinden çeşmüme o hoş manzar

4) Gözüñ kimi kim gördi yuħuda iken disün
Uyanmayuban bağrum hañçer çeküben doğrar

5) Bayram kimi yüzüñe ħurbān oluram iy meh
Çalanda bıçağ diseñ yüzüme baħup “Ekber”

6) Rūşen gözümü iden izüñ tozıdur aydın
Yuħudan uyandığı oldur ki yoluñ gözler

7) Bildüm ne imiş uran ādem yolını buğda
Cennet kimi ağ yüzde görelı ħara beñler

8) Biñ dürlü belā imiş ‘ ışkuñ başuma k’andan
Eyyüb-ı zamānsuñ dir her kim ki baña uğrar

9) Ḡöñlümdeki sevgüñden bir zerre emānet tek

Gökler kimi götürmez dapşursam anı yirler

10) Āhum odı mihrüñden tâbişle göge çılsa
Yanan şereri āhum günün cigerin dağlar

11) Göñlüm deldi bensüz yüzüñe nazır kıılmağ
‘Işkuñla o ğayretden gözüm yolını bağlar

12) Derdüñle tımār itgil dermān dilüme iy cān
Şayru kimi inler çün mihrüñle ħamu şağlar

13) Göñlümdeki her ‘uğde döküldi çeşilmişken
Zülfüñi görüp başdan meşşāṭ niçe bağlar

14) Şağ olur imiş solı ‘ışk ehlinün iy tālib
Şol kimi kadem kıoymaz ol yola giren şağlar

15) Diriyiken ölmedin kıoyma kademün ‘ışka
Her bü’l-heves ol yolu disün ağı ne çağlar

16) ‘Işkıla gören ħālin bu Gülşeni miskinün
Daşup gözinün yaşı tūfān kimi kıan ağlar

ŞR: 57a.

155.

Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilün

1) Dem-be-dem çün gözlerümden kıanlı yaş ğalṭān düşer
Kāṭre kıāṭre şan şadefden dürr ile mercān düşer

2) Ğonce-veş kıanum yürekden açılan demde
Baş urup gözden yüz üzre nice ser-gerdān düşer

- 3) Gülmeyince bellü olmaz gül kimi yüzden dehān
Çün şadefden dolu anda dürr olan raḥşān düşer
- 4) Gül-şen-ārā seyr iderken iy gül endāmum gözet
Beñzedüben gül yüzüne özini ḥandān düşer
- 5) Saḥlayum didüm canumdan ğayret idüp sevgüñi
Ben nihān itsem gönülden sūz ile giryān düşer
- 6) Göreli doğru elifden ḳaddüñi nūn u ḳalem
İstiḳāmetden dönüp baş ḥarfi kec gerdān düşer
- 7) ‘ Ahd idüp peymānımı çün sundurur iy dil raḳīb
Eylesem mişāḳ anuñla ‘ ahd ere peymān düşer
- 8) Hızr-ı ḥadrādur bitüren gūyiyā ḥüsnüñ gülin
Kim içüp ābın ḥayātuñ verdine reyḥān düşer
- 9) Cezb ideli mihrüñilen ḥalḳa-i zülfüñ dili
Topa dönüp bī-ser ü pā zülf aña çevgān düşer
- 10) Mihr ile görüp cemālüñ yandum iy meh-rū digil
Çāh-ı Yūsuf kimi cāna ğabġabuñ zindān düşer
- 11) Rūşenī’den Gülşenī’ye emr imiş sevgülü cān
Anuñ içün dilde mihri dem-be-dem fermān düşer

ŞR: 57b, İÜ: 48b.

[1] şan: çin İÜ.

[4] gözet: işit İÜ.

[5] canumdan: özümde İÜ.

[6] Һarfi gerdān: Һarfi kec gerdān İÜ.

[10] zindān: sulṭān İÜ.

156.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

1) Baña cennet yüzüñdür 'adnilen Һūr
Nedür vechüñden ayru Һuld-ı meşhūr

2) Yüzüñdür kıble-i ehl-i naẓar çün
Kara Һālün Һacer-veş rükn-i manzūr

3) Yüzüñden zāhir oldı Ka' be Һalka
Anuñ-çün zülfün ilen oldı mestūr

4) Meṭāfi cümleñün yir ile gökde
Bilindi vechün imiş beyt-i ma' mūr

5) Һaçan Һüşyār olur mihrüñden esrük
Gözün kimi hemişe mest-i maḥmūr

6) Çekelden mū Һalem levḥ üzre Һarfi
Kaşuñ Һaṭṭı kimi kem gördi mestūr

7) Ne hicrān oldı senden baña rūzı
Vişālün yirine Һudretde maḥdūr

8) Vişāle doymaz iseñ Gülşeni çek
Revān hicrān ile Һırmān-ı ma' zūr

ŞR: 58a, İÜ: 49a.

[3] mestūr: meşhūr İÜ.

[4] meṭāfi: mekāmı İÜ.

157.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) Var mı od yandura cānı sūz-ı hicrāndan beter
Dimeñüz nār-ı caḥīmüñ sūzişin andan beter
- 2) Bir dem urmaḥ hier ile vaşluñdan ayru şnadum
Yüz kez iy dil-ber çetindür virdügüm cāndan beter
- 3) Çökeliden ğam buludı hemm-i dilden başuma
Yağdurur yaşın gözümüñ ebr-i nīsāndan beter
- 4) Derd ü miḥnetle belādur 'āşıka çün mihr-i 'ışk
Kahr ider luḫf umsam andan baña devrāndan beter
- 5) Şükr ider gördüm raḳībi hier ile ḥālüm görüp
Bilmez ol şükr ider aña maḥz-ı küfr andan beter
- 6) Virmegil gönül raḳībe direm iy dil-ber saña
Aldanur dil viren aña çünki şeytāndan beter
- 7) Senden özge gökde yulduz ne gözedür bilmezem
Daña ḳalup çararuban çeşm-i ḥayrāndan beter
- 8) Yağdurur her dem beni çün Gülşeni 'ışkuñ odı
Gönderüp daḫi n'idersüñ cānumı andan beter

ŞR: 58a.

158.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) İy gönül hicrândan özüñ kırtarursañ vaqtidür
Vaşl için bu demde yâre cân virürseñ vaqtidür
- 2) Dağladı ayruluğ odı çün revānum iy gönül
Sen daği mihr ile özüñ yandırursañ vaqtidür
- 3) Kıanmadı şusuzluğun çün iy gönül içdükçe kıan
Dilberünün kevşerinden kıandırursañ vaqtidür
- 4) Uyuban gönlüme gitdi cânım iy dil-ber saña
Mihr idüp baña revānum gönderürseñ vaqtidür
- 5) Uçalı şebbâz-ı cân senden yaña diñlenmedi
Ol yed-i beyzâya bir dem kıondurursañ vaqtidür
- 6) Yaşludur şan iki gözüm uyalıdan gönlüme
Ağlar iken mihrün ile güldürürseñ vaqtidür
- 7) Gülşeni-veş küyün içre düşmüşem iy mäh-rū
Luftun ile rahm idüben kıaldurursañ vaqtidür

ŞR: 58b.

159.

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1) İy gönül yandırma cânı şevk-i cânândan beter
Süz-ı vaşl ile yanar çün tende cân andan beter
- 2) N'ideyüm 'ışkuñ yolından dönmezem dir bu gönül
Vaşla vaşla eyleseler anı kıurbândan beter
- 3) Yüz vireydüm cânım olsa bir yirine yoluña

Dem-be-dem cān çekerüm çün virdüğüm cāndan beter

4) Çökeli gönlüm gökine hemm ü gamuñ buludı
Yağdurur gözüm yaşını ebr-i nīsāndan beter

5) Çıhalı şūr ile ʿışkuñ başuma sevdāsı uş
Devre girüp çizginürem çarh-ı devrāndan beter

6) İy göñül acı ne vardur di baña cān virmeden
Ağu kimi zehr-i kātıl hicr-i cānāndan beter

7) Kānmazam dir kånum içen dem-be-dem göñül n'idem
Şormayınca leblerinüñ cāmını kandan beter

8) Dem-be-dem dağlar dilümi Gülşeni-veş hicrilen
Yandüğüm hāsretle budur sūz-ı biryāndan beter

ŞR: 59a.

160.

Mef' ūlü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ūlün

1) ʿİşkuñ beni şūrīde kılup gör neler eyler
Sevdāyī kimi ʿaqlum alup bī-ħaber eyler

2) Mecnūn kimi dīvāne göñül Leylī diyüben
Her gördüğine hay-be-hay andan nazār eyler

3) Bir şorun ağı niçün alup gönlümi dil-ber
Mihriyle revān mihr kimi der-be-der eyler

4) Benden ne diler yanmağ için bu dil-i pür-sūz
Kim dem-be-dem ūrküp canum andan hāzēr eyler

5) Rūşen kıluban gözlerümi mihr ile ol mäh
Koyup kademin Rūşeni' den reh-güzer eyler

6) Qahr itme diler baña raqıbe kıluban luřf
Oh řuħ belā zaħmına cānum siper eyler

7) Qaddine disem serv-i revān qahr idüben dir
Kim gördügi var cānı tene ser-be-ser eyler

8) Rūşen dil olan dıde kimi ħālümi görüp
Bilür ki baña cevr ü cefā ol püser eyler

9) Göz segriyüp oynar yüregüm mihr ile her dem
Ten çimşişüben cāna revāndan ħaber eyler

10) Perverde kılan Gülşeni'yi Rūşeni' den mihr
Gün kimi görüñ ' ayn-ı ' ayāndan nazar eyler

ŞR: 59a, AE: 8b.

[1] kimi: şıfat AE.

161.

Mefā' ĩlün Mefā' ĩlün Mefā' ĩlün Mefā' ĩlün

1) Dileyen pırlige irmek civān iken mürıd olur
Kılanlar ħıdmetin pırüñ Cüneyd ü Bāyezıd olur

2) Olan münkir Ħağ ehline ĩmānsuz gidiser bi'llāh
İnanmayan Bāyezid'e yaqın bilüñ Yezıd olur

3) Şağın inkār-ı pırüñden mürıd olanda iy řālib
Olan pırüñe münkir çün mürıd olmaz merıd olur

- 4) Şaķıķ ü Nürî vü Şiblî ħamu irşâda irenler
Kıluban pîr-i ħıdmet-i ser-â-ser bu sa'îd olur
- 5) Bulup terk ile tecrîdin irâdet görseden şeyħe
İrüp ' Atţâr'a ' irfândan ħaķâyıķda ferîd olur
- 6) Dime pîrüne yañılup niçün emr itdügi demde
Ki şeyħine diyen niçün merîd ü hem ' anîd olur
- 7) Muħabbetle irâdetden viren pîre revân cânın
Diri iken ölen oldur ki şiddîķ ü şehîd olur
- 8) Kem itme ħıdmetin pîrün çoħ idüben sen iy tâlib
İrâdet çün aña göre gice gündüz mezîd olur
- 9) Olan teslîm pîrine bulur şadrına şerħ andan
O dem ħaybuñ ħapusına şehâdetden kilîd olur
- 10) Şaķın ' âķ olma pîrüne çeküp başuñ ayaħından
Çeken kibr ile baş andan ħarîb iken ba'îd olur
- 11) Olan merdûd-ı pîrün döner şeytâna la' n ile
Şeķâvetle kıılır bi'llâh dimeñ anı sa'îd olur
- 12) Tahâret kılmayan dilden inâbet şuyıla yunup
Cenebdür ħasl iden demde arınmayup pelîd olur
- 13) Dilerseñ Gülşeni kimi pîr ola 'ıyd u nevrûzuñ
Kıla gör gireni gündüz ki nev-rûz ile 'ıyd olur

ŞR: 59b, İÜ: 64a.

162.

Mef' ülü Mefâ' ilün Mef' ülü Mefâ' ilün

- 1) Cehl ile ölen kişi gerçi ki sözi diñler
Diri sözini şanmañ ölü işidüp añlar
- 2) Remz ile disem sözi añlamayuban şoruñ
‘ Ālim dirilen kişi ceħl ile niçün dañlar
- 3) Sırrımı duyan ‘ aşık şevk ile yanup cânı
Ney kimi fiğān idüp zārlıgım añlar
- 4) Ol şāh-ı sitem-pişe bu bende-i bendisin
Kahr itmek için aña luţfila kulağ çıñlar
- 5) Yüzüñi gören ‘ aşık cân virmeyüben n’itsün
Çün cân vireyor aña benüm kimi yüz biñler
- 6) Dirlerdi gice olmaz cennetde baħup gördüm
Rüşen gözüm içinde ağ yüzde kara beñler
- 7) Bir şor ağı iy hem-dem görende rakībüme
Azgunlıgılan kalın it kimi nişe siñler
- 8) Leccāc-ı mu‘ ānidle irişme didüğüm bu
Çoğ söylemedin sözüñ azımı haçan añlar
- 9) Kizb ile yola giren deccāl-ı tarikatdür
Azgunluğ-içün ol ħar tā ħar ħar yine çıñlar

10) Kāl idibenü aḥmaḳ ḥāl ehline söylese
Kes başını ḥorusuñ bî-vaḳt nişe bañlar

11) Ol Türk-i Tatar-ḥūya şor Gülşeni uğrarsañ
Gönlümi niçün ‘ ışkı nālān kıluban şoñlar

ŞR: 60a.

163.

Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilün

1) Atlanup mahmuzlayanda atını ol şeh-süvār
Heybetilen cānum alup gönlüme virmez qarār

2) Kıpdı başdan ḥūşı dilden şabrumı bir Türk-i mest
Virmedi elüme bir dem çün ‘ inān-ı ihtiyār

3) N’ola yarup sine-i dilüm dilüben dil-ber göre
Kem dolu mihrinden özge cān kimi onda ne var

4) Açılalı ḡonceden ḥüsnüñ güli ḥandān u şād
‘ Andelībüñ her tarafından ötüşür yüz biñ hezār

5) Dem-be-dem sevdā-yı gönlüm arturur şūrideliḡ
Görüben Mecnūn kimi Leylī’ sini her ḥayde vār

6) Nirde var kaddüñ kimi bir şāḡ-ı gül iy serv-nāz
Ser-be-ser başdan ayaḡa sünbül ola lāle-zār

7) Şan gül-istān-ı iremdür naḡl-i ḥüsnüñ kim gören
Tūba dir aña baḡuban geh gül-istan geh bahār

8) Derd ü zārı vāy u vāhdur ‘ ışkunuñ ser-māyesi
Geçürürem biñ yıl olsa ‘ ömr anuñla pāy-dār

- 9) Bî-ser ü pâ hayretilen deng ü ser-gerdân-ı ışk
Kim görüpdür bencileyin vâlih ü âŝufte-kâr
- 10) Açıluban ğonceden baĥ ı andelîbüm ĥüsnüñe
Bir gül için şad-hezârân sancılur baĥruma ĥâr
- 11) Görsedüp gül kimi ı ârıŝ yandurursañ cānumı
Yandugum oldur tutuşup ŝevĥuñ ile üstü-vâr
- 12) Koyalı cāndan ĥadem rüşen göz üsne iy perî
Kuĥl-ı cevher eyinüñden gözüme düşen ğubâr
- 13) Al yañağuñ her ki görür mihr ile ĥızarduğın
Ĥacletinden şararur baĥ gün kimi ol ser mesâr
- 14) Delürüp dağlara düşse degmedür Mecnûn kimi
Her kimüñ sen Leylî mihrinden düşe cānına nâr
- 15) Gün kimi yüzüñ şu ı â ın görmege iy mâh-ı ĥüsn
Göz ĥamaŝmaz baĥmayana tâb-ı dîde kimde var
- 16) Atlanup seyrân iden dem her taraf ĥılgıl nazâr
Niĥe biñ bî-dil yatur gör cān virüben reh-ğüzâr
- 17) şınadum sensiz nefes bes saĥt imiş cān ĥekmeden
Anuñ için senden ayru cānum alur intizâr
- 18) Derd ü nâliŝ vâ y u vâhdur ĥâsılı ı ŝĥuñ baña
Anuñ için gice gündüz inlerüm uş zâr zâr

- 19) Ay u gün ü yulduzı cem' eylemiş vechüñ kimi
Kim görüpdür bir arada rû-be-rû leyl ü nehâr
- 20) Dönüben devrâna gönülüm bulamaz ârâmını
Olalı sevdâyî kimi ıhasretüñden bî-ıarâr
- 21) Sûziş-i mihrüñ gönülden dile gelmez çün n'idem
Yanmağum hâl ile yekdür kıali idüp iııtışâr
- 22) Gerd-i ğamdan pâk idem dir yüzümi gözüm yaşı
Arıdamaz yüz yuyuban çün gönüldendür ğubar
- 23) Bilmezem niçün dem-â-dem ıhasretüñden derdile
Yüregüm kıan içdüğü-çün gözlerümdür çün feşâr
- 24) Zer kimi yüzüme tâbiş virmedi mihr-i ruıuñ
Çekmedin mi' yâr-ı 'ışka tâbile kıilup 'ayâr
- 25) Vaşla vaşla dil perâsın kıanlı yaşımdan değıñ
Yüzüme düşdüğü dem niçe olur pergâle-vâr
- 26) Kıatre-i eşkümden özge nirde var ehl-i nazâr
Düşüben yüzden göz üsne çarha girer devr-vâr
- 27) Teşnedür yürek kıanına rüşen oldu gözlerüñ
Anuñ için kıanmaz ol kıan içmesinden mest-vâr
- 28) Ğülşeni ħâk olalıdan küy-ı dil-berde değıñ
Toprağından açılıban eksük olmaz lâle-zâr

ŞR: 60b.

164.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) Nā-gehān mestāne gözün baħduğın ħayrān ider
Mest ü lā-ya' kıl kıluban deng ü ser-gerdān ider
- 2) Açılalı gonceden gül görmedi yüzün kimi
Sünbül-efşān yüze gülden zülf-i müşg-efşān ider
- 3) Kevkeb-efşān itse çeşmüm ħasretünden qorħaram
Elnün ayın gözlerümden kanlu yaş pinhān ider
- 4) Neylerem qaşr u serā vü gül-şen ü bağı iy meh
Cennet ise çünkü sen sensüz ħam baña zindān ider
- 5) Çökeliden ħam buludı hemmün ile başuma
Ebr-i nisān kimi seylin gözlerüm tūfān ider
- 6) Şafħa-i ħad üzre yaşın töker iken dīdeden
Şan şadefdür gözlerüm ki dürrini ħalğan ider
- 7) Āhum odından şererdür gün kimi yanan degiñ
Kim kılup rüşen cihānı tābilen raħşān ider
- 8) Baħmazam aqlum gider çün ihtiyārumla saña
Baħar olsam n'idem ansuz bī-ser ü sāmān ider
- 9) Baş yirine aħduğı dem gözlerümden ħan daña
Ki ne vechile o baħrün dürrini mercān ider
- 10) İşidenler Gülşeni'den Rüşeni'nün ħālini
Derd-i dilden ħālin anuñ kāl ile destān ider

165.

Mef' ūlü Mefā' īlün Mef' ūlü Mefā' īlün

- 1) addũn göreli alka güya ki ıymetdr
Zır ki ıymet od ol add ile metdr
- 2) Yüzüne güneş direm elnn ayını görüp
Çn ay  güneş cem' i ol gne 'almetdr
- 3) Sen serve revn iken gl-şende görenler dir
add tbaya yknse cennetde bu metdr
- 4) udret kimi yüzünden ikmet şretin gören
Dir dem-i cn budur k'insn kermetdr
- 5) Bı-çn yüzüni bir dem çndan ne disn gören
Çn şret-i ramnı bı-keyf-i rivyetdr
- 6) Şret görünüp cndan secde ılınan dem
Bilür ki ne ma' nıden vechüni emnetdr
- 7) Mihrb-ı ruuñ kimi cib gören irde
Çn ehl-i şalt olmaz gm-rh-ı dalletdr
- 8) Cennet kimi yüzünde azuñdan imiş kevşer
Sı leb ile andan i dimek işretdr
- 9) Şr ideli ney addũn şeker kimi kmumı
Şırın-lebünün zevi ol şra alvetdr

- 10) Tefrīd ile tecrīdin itürmeyüben bulan
Ġaybuña haçan irsün çün ehl-i şehâdetdür
- 11) “Veccehtü” diyen vechin görmez daħı arada
Ġullet yüzini gören ol ‘ayn-ı sa‘âdetdür
- 12) Vechüñi cemâl içre emlaħ kılan iy meh-rû
Ġurşīd-i ‘ayân kimi ħusn ile şabâhtdür
- 13) Ne vech ile irişem görmege yüzüñ bir kez
Bu vech ile ol yüzi görmek çü kerâhtdür
- 14) Deħşetden olup ħayrân diñle didüğüm remzi
Çün küll-i lisân andan ‘irfânda feşâhtdür
- 15) Özgeye nazâr kıılmaħ yüzüñ görüben cândan
Ehl-i başar içinde bes ‘ayn-ı şekâvetdür
- 16) Göñüldeki ‘âlemde sevgüñle sefer kıılmaħ
Bī-minnet-i pâ cândan ‘ışķıla seyâhtdür
- 17) Mecnûn kimi ‘ışķıla dīvâne dil olmayan
‘Âķıl dimeñ özine bes ‘ayn-ı sefâhtdür
- 18) Her kim yüzüñi bugün cân viribenü görmez
Pūşmân oluban dañla ħod işi nedâmetdür
- 19) Bundaki kimi bugün dañla görinen sensüñ
Gören seni bugünde dañlada ne râhtdur
- 20) ‘İşķuñıla buluban nâm kıılmayan özin bed-nâm

Rüsvâ-yı cihân olup halk içre melâmetdür

- 21) Bu Gülşeni'nün niçün doğrar şoruñuz bağrın
Ol hançeri kanludan kimi işi cerâhatdür

ŞR: 61b.

166.

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1) Segriyüp gözüm tapaldur yüregüm bilsem nedür
Çıhmadın tenden revânum fikrini kılsam nedür
- 2) Sıçrayup tenden revânum çıhmağ ister dem-be-dem
Ne görünür sevgüñ aña cân virüp görsem nedür
- 3) Düş midür bu görinen şüret baña yâhüd hayâl
Uyanup andan hayâlün ta' birin yorsam nedür
- 4) Dem-be-dem tutuştıruban hasretün dağlar canum
Göz yaşından özge odın söndüren şorsam nedür
- 5) Yūsuf'a nisbet kıluban hüsnün iden dem mezād
Virüben naqd-i revânum sevgüñi alsam nedür
- 6) Rüşeni'den görürem dir Gülşeni cāndan yüzün
Ben daği bir görüp andan vechümi bilsem nedür

ŞR: 62b.

167.

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1) ' Işık elinden göz daği gönül kimi dermânedür
Çünkü şâh-ı ' ışka gözüm gönül ile bendedür

2) Gözlerüm anlı yaşını dem-be-dem tkdügi bu
Rüşeni' den görüp özin vire rü şermendedür

3) Mihr ile vechüñ göründür iy perî rüşen-nazar
Ol nazardan gözin açan bende-i ferhundedür

4) Göremez münkir yüzünden gün kimi maqşudını
Rüşeni' den n'eylesün çün gözleri bir kendedür

5) Nergisünden daña alır zer kimi zengin gören
Diyüben gül-şende rüşen nergisün tervendedür

6) Büt kimi yüzün göründür kim revân dinden döner
Şeyh Şan'ân ol büt için mübtelâ ermendedür

7) Dime nefesine uyan hayvâna insân yañılıp
Bende-i Hâk olmayan çün nefesine har-bende olur

8) Dileseñ hayvân mı nefsün yaña insân bilmegin
Dürr ü berr tk öñine gör ansına erzendedür

9) Ger ola hayvâni nefsün gözedür kâh u cevi
Var ola insân bereden gözleri dürrindedür

10) Gülşeni'-veş görmeyenler Rüşeni' den özünü
Ölüdür cehl ile anlar niçe diyem zindedür

ŞR: 62b.

168.

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

- 1) Göñül saña virenler cāmı neyler
Devāsuz derdüñe dermānı neyler
- 2) Başın top eyleyen ‘ışkuñ yolında
Ayağdan özge ol çevgānı neyler
- 3) Saña bende olan Mısr’ında hüsnuñ
Digil Yūsuf kimi sulţānı neyler
- 4) Göñül iqlimine şāh oldı ‘ışkuñ
Aña bende olan hākānı neyler
- 5) Göñül kıan içdügin tökende gözden
Gözüm tıflı kimi giryānı neyler
- 6) Daşup mihrüñ ile dil kıaynasa gözüm
Cihān ğarķ itmege tūfānı neyler
- 7) Bişüren hām iken mihrüñle bağrın
Kebāb idüp ciger biryānı neyler
- 8) Dehānuñ dürc-i gevherdür diyenler
Leb-i la‘ lünden özge kāmı neyler
- 9) Şoruñ cehl-i mürekkebden dem uran
Ki ol ‘ilm ile ‘irfānı neyler
- 10) Görenler Rüşeni’den Gülşeni’yi
Delil ü huccet ü bürhānı neyler

ŞR: 63a, İÜ: 49a, AE: 9a.

[1] saña virenler: cāmı virenler AE.

[4] bende olan: kulaḥ kılan AE.

[6] daşup: düşüp İÜ.

169.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1) Vişālũñ isteyen bi'llāh ' aceb fikr-i muḥāl eyler
Çıḥan başına sevdādan ele girmez ḥayāl eyler
- 2) Saña göñül viren bilmez meger kim iy perī ḥālin
Ki gören ḥālini anuñ kıluban ta' na ḳāl eyler
- 3) Niçe bī-dilleri gördüm dönüp Mecnūn'a ' ıṣḳuñdan
Seni şanuban özinden cevāb için su'āl eyler
- 4) Gören iḳlīm-i ḥüsn içre ziyā-yı vechũñ iy meh-rū
Güneş kimi cemālũñden özin zerre-mişāl eyler
- 5) Yüzũñi nā-gehān gören göñülde bir nazar iy meh
Alınmayubanu n'itsün özinden çünkü āl eyler
- 6) Güneş yüzũñe vechini meger beñzetmek ister kim
Başına ğayret-i vechũñ kemālini zevāl eyler
- 7) Gören mihr ile meh kimi yüzũñi Gülşenī bilür
Ki niçün Rüşenī anuñ kimi bedrin hilāl eyler

ŞR: 63b, İÜ: 42b, AE: 9b.

[6] yüzũñe: yüzũñi İÜ.

[6] Ne şüretdür ki sevüben maḥabbetden mürīd anı//Şühūd-ı ğayb için bī-çün celālinden cemāeyler AE.

[7] Seven sevdüren özini añı şanmayasuñ birdür//Çıḥan noḳşānını farḳuñ cem' için kemāl eyler EA, İÜ.

[8] Nidem şer Rüşenî dimez baña iy Gülşenî şorsam//Ne vech ile maḥabbetden gehî bedrin hilâl eyler İÜ.

170.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) İy cemālün fiṭratu'llāh vechüñ olan nūr nūr
Ādemün şanı bilindi kılalı vechüñ zuhūr
- 2) Oḫuyan seb' a'l-meşānī dir görüp vechüñ revān
Nuşḫ iden budur görüñ Tevrat u İncil ü Zebūr
- 3) Dileseñ görmek kıyāmet ḳaddüñ itgil āşikār
Tā göresüñ ḫaşr u neşri her yaña kılsan 'ubūr
- 4) Gün kimi rüşen gören dir vechüñi 'aynü'l-'ayān
Ḥalka ḫüsnüñdür kıyāmet ḳoparan yevmü'n-nuşūr
- 5) 'Āleme ḡaybuñ vücūdıdur şehādet görseden
İy şehādet ḡayba nisbet şāhid-i ehl-i ḫuzūr
- 6) Ādem'üñ yidügi gendüm cennet-i ḫüsnüñde fāş
Görüben ḫālūñe nisbet ḳaşd iden dir yā Ġafūr
- 7) Görmeyen vechini Ḥaḳ'dan bātılı bilmez nedür
Cehle uyan azḡun oldur ḡāfil ü ehl-i ḡurūr
- 8) 'Işḳ imiş şūret-i dīn öz vechine taşvīr idüp
Bāṭının zāhir gören dem fiṭratu'llāhdan fuṭūr
- 9) Çekmeyen 'ışḳuñ belāsın bilemez 'ışḳı nedür
Şābır olanlar bilür çün n'olduḡın veche şabūr

- 10) Şoyunup tecrīd idüben bulmayan tefrīdini
Giymedi vaḥdet libāsın keşretilen ḳaldı ‘ūr
- 11) Bir nefesde yüz belāyı çekmeyen ‘āşık dimeñ
Şükr idüp Ḥaḳ’dan giyerse ḥil‘ at-i ‘abd-i şekūr
- 12) Ölmedin ḳabre girüben bil bu ma‘ nīyi nedür
“*Bu ‘şira mā fi’l-ḳubūr ve ḥuşşile mā fi’ş şudūr*”⁶⁶
- 13) Münderis ḳabr olmayan ten münkesir ḳalb olmayan
Bulmadı tevḥīdi Ḥaḳ’dan keşretilen ḳaldı dūr
- 14) Ḥaḳ kemālinden yaradup ḳomadı nokşān hiç
Ol kemāle irmeseñ bilgil ki sendendür ḳuşūr
- 15) Gün yüzüne gölge şalmış zülfüñ iy nūr-ı ilāh
Ġayret ider çünki Ġayruñ görmesinden ol Ġayūr
- 16) Göreli tūbā ḳaddüñi yüzüne cennet direm
Gözüme rüşen göründi anda çün Ġilmān u ḥūr
- 17) İy kıyāmetden ḥabersüz bilmeyen aḥvālını
Ker kimi işidemedüñ dem-be-dem çalındı şūr
- 18) Ḳopdı Mūsā’ya kıyāmet çün tecellī ḳıldı Ḥaḳ
Ol tecellī pertevinden yüzüñ gül-i ḥandān kimi

⁶⁶ “İnsan, kabirlerde bulunanların çıkarılacağı ve kalplerde olanların ortaya konulacağı bir zamanın geleceğini bilmez mi?” (Adiyat, 100/9-10).

19) Açılalı şubh-dem yüzün gül-i handān kimi
Gülşenī-veş biñ hezārān kıılır o yüzden sürür

ŞR: 64a, İÜ: 49b.

[2] görüp: gören İÜ.

[5] vücūdıdur: şühūdıdur İÜ.

171.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1) Göñül Mecnūn' uñ iy Leylī gözün sevdālarındandır

Belā-yı ' ışkuñı çekmek nazar-ı derd serindendür

2) Yüzün bayramını gören diyemez ' ıyd-ı fitr aña

Niçün kem gören anı dir bu ' ıyduñ ekberindendür

3) Yidi muşhafda yazılan sekiz cennetde ne varsa

Oñuyup görmüşem bi'llāh cemālūñ defterindendür

4) Yüzündür sūre-i Raḥmān şacıñ ve'lleyl oñur gören

Muḫaddes tıynuñ iy server ḥaḳāyık perverindendür

5) Yoğurdu çin-şabāḥ iy cān yed-i ḳudretle Ḥaḳ emri

Vücūduñ tıynını çünkim ḥaḳıḳat gevherindendür

6) Seni mescūd bilmeyen şaḳıdūr kim sa' id olmaz

Çün ol müstekbirūñ ' ucı menīligi şerindendür

7) Mesihā-dem kimi ' ışkuñ dirildür ölmüş enfāsı

Şifā-baḥşında la' lūñ çün müferriḥ cevherindendür

8) Şabā müşg ile ' anberden mu' aḫtar kıldı kūyuñı

Meger iy Türk çin-i zūlfūñ behiştūñ ' anberindendür

- 9) Bilindi cennetü'l-mevâ yüzüñ olduğı iy dil-ber
Çü şordum selsebîl anda dudaguñ kevşerindendür
- 10) Lebün şirinliğin iy cān şekerden datludur daddum
Çü şir ü şehd ü mā' vü mey mezāhı ol şekerdendür
- 11) Şabā hüsñüñ gülinden dem çeküp gül-şende ismüñde
Gül-ābuñ ' ıtrı ol demde yañağunuñ terindendür
- 12) Dileyen dil-berün vaşlın berî olmağ gerek dilden
Berî olana dilden çün dil olan dil-berindendür
- 13) Gözün sevdāsına düşen yaqın bî-hüş u mest olur
O sevdādan olan ser-hoş ' ayānuñ serverindendür
- 14) Görelî Gülşenî iy meh seni iqlim-i hüsñ içre
Tapuña hādım olanuñ kemine çākerindendür

ŞR: 64b.

172.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

- 1) Kim eydür kim tenüñ gül-zāra beñzer
Çü gül-zār aña göre hāra beñzer
- 2) Yañağundan tecellî buldı Mūsā
Anuñ-çün gördi nūrı nāra beñzer
- 3) Yüzüñdür muşhaf-ı hüsñüñ temāmet
Nice diyem aña sî-pāre beñzer

- 4) Nazîrûñ gün kimi yoğdur cihānda
Eger meh disem ol ruhsāra beñzer
- 5) Beşerde yoğ nazîrûñ hem melekde
Perî disem saña bir pāre beñzer
- 6) Ne günden gice düşmiş kıadra nisbet
Şaçun kim tābişi envāra beñzer
- 7) Gören çînini zülfünün Huten'de
İder bu müşg-i çîn Tātara beñzer
- 8) Niçün nergislerün sağlıgda şayru
‘Alîl olan kimi bîmāra beñzer
- 9) Gel iy zāhid birağ elden ‘aşānı
Çü sihr ile düzilmiş māra beñzer
- 10) Riyā ilen kılanun Hakk’a tã‘at
Elinde tesbihi zunnāra beñzer
- 11) Şafāsuz t̄alibün cidd ile cehdi
Bu sevdā-kār için bî-kāra beñzer
- 12) Gözün şayd itdügi gönlümü budur
Ki kıanum içici hun-h̄‘āre beñzer
- 13) Ne var zülfün kimi kıayd-ı dil iy cān
Ser-ā-ser dam u bend ü tāra beñzer
- 14) Görelden ay yüze zülfün niķābın

Direm bu perde-i settāra beñzer

15) Göñül virme sevüp maḥbūb zinhār
Şanuban ‘ ışk işi her kāra beñzer

16) Ne var mihrüñ kimi dil-perver iy meh
Ki cān virüp diyem dil-dāra beñzer

17) Güneş bir zerredür yüzüñ güninde
Nice diyem meh ü istāre beñzer

18) Görüp vechini zāhid secde kılmaz
Ḥaqq’a münkir çü ol ğaddāra beñzer

19) Ne var cādū gözüñden fitne rüşen
Ki ol ‘ ayyār-ı fen seḥḥāra beñzer

20) Raqībüm ḥissetinden ğam yir ancak
Ki derhem yüzi bu tīmāra beñzer

21) Gören dürr kimi ağzuñda dişüñ dir
Bu baḥrüñ incüsi şeh-vāra beñzer

22) Yanāğunuñ nazīri yoḥ görüp tā
Diyem iy gül-ruḥ ol dīdāra beñzer

23) Görüben Gülşeni ḥüsnüñ gülini
Diyemez ol gül-i gül-zāra beñzer

ŞR: 65a, İÜ: 46a, AE: 41a.

[7] ider bu müşg: ider müşg İÜ.

[11] cehdi: cehdini İÜ.

[19] seh̄hāra: bī-çāre AE.

[20] yüzi: yüzümi İÜ.// AE'de mütekerrir yazılmış.

173.

Mefā' īlün Mefā' īlün Mefā' īlün Mefā' īlün

1) Baña hall olmayan müşkil muṭahhar ḥāk-ı ādemdür

Vücūd ile anuñ zātı 'ademden çün muḳaddemdür

2) Türeden cüz ü küll mümkin odur fer' ile her aşlı

İki 'ālemden ol ḥākūñ vücūdı çünki aḳdemdür

3) Muḳaddes ḥāk-i ādemden türeyen şuyıla taḥmīr

Olupdur çin-şabāḥ iy cān ki Ḳuddūs ile hem-demdür

4) “*Nefaḥtü fīhi min rūḥi*”⁶⁷ müsevvā tıyn ile ṭālib

Bilen bilür türāb aşlı vücūda virilen demdür

5) Ḥudūs ile görüp münkir baḥup şeyṭān kimi olma

Zuhūrı ādemūñ çünkim ḥudūs ile ḳidemdemdür

6) Muḳaddes toprağın ḳudret türedüp 'ayn-ı ḥikmetden

Yoğurdı ādemūñ andan vücūd ile mükerremdür

7) Vürūd-ı ādemi bilen ne mazḥardur ḥudūs ile

Cihānda İbn-i Edhem tek dime çoḫ ki iñen kemdür

8) Cihān ten kimidür cānı anuñ iy Gülşeni bilgil

⁶⁷ “Ona şekil verdiğim ve ona ruhumdan üflediğim zaman, siz hemen onun için secdeye kapanın.” (Hicr, 15/29).

“*Nefahtü fîhi min rūhi*”⁶⁸ dirilden ādeme demdür

ŞR: 65b, İÜ: 50b.

[7] ki: kim // vürüd: vücūd İÜ.

174.

Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün

1) Vechüñ gören dir iy şanem hüsn içre bu cānānedür

‘ Ālemde rüşen gün kimi Ka‘be-şifat büt-ḥānedür

2) Yüzüñe secde kılmayan Ḥaḳ vechini anda görüp

Olmadı ḥalka āşinā şeyṭān kimi bī-gānedür

3) Ay yüzde rüşen-ḥāl imiş gevher diyilen şeb-çerāğ

Gören anuñ-çün dir anı bes gevher-i yek-dānedür

4) Mihr ile meh devr ideli yüzüñe karşı çizginüp

Bildüm cemālün şem‘ine ay ile gün pervānedür

5) Gören yüzüñi sevgüden yanup nice yaḥulmasun

Andan tutuşan dil kimi cānuma dir kim yanadur

6) Gözün kimi ser-ḥoş olan şāḥib-naḫar mey-ḥānede

Gören bilür muğbeçe tek ser-ḥalka-i mey-ḥānedür

7) Dām-ı belāya göñlümi zülf ile ḥālidür şalan

İy müdde‘i görmez misüñ ol dām-ı müşgīn-dānedür

8) Zincīr-i zülfidür çeken ḫayd idüben bī-dilleri

⁶⁸ “Ona şekil verdiğim ve ona ruhumdan üflediğim zaman, siz hemen onun için secdeye kapanın.” (Hicr, 15/29).

Yüzin gören Mecnûn olur ger ‘âkı̇l-ı ferzânedür

9) ‘Işık ehlidür şâhib-ı hıred yüzün görüben deliren
Bu hâlete münkir olan câhil ğabî dîvânedür

10) ‘Işık ile Yûsuf kıssasın oğuyup ahsen bil nedür
Kim ‘âkı̇l ile aña göre fikr itdügün efsânedür

11) Vağdet meyinden mest iken hüşyâr olup ayılmayan
Zerrîn kadeh içen müdâm ol nergis-i mestânedür

12) Cennet kimi yüzün görüp bu teşne dil kevşer diler
İy sâkı̇-yi kevşer baña andan lebün peymânedür

13) İy Gülşenî Hâk’ dan görüp kı̇l secde vech-i dil-bere
Çün ehl-i Hâk’ uñ secdesi ol şûret-i rahmânadur

ŞR: 66a.

175.

Mefâ’ ilün Mefâ’ ilün Mefâ’ ilün Mefâ’ ilün

1) Beni sevdâsı zülfünün hayâlün kaydına şalar
Dutup dîvâne gönlümi delüler bendine şalar

2) Gönül dâmında zülfünün görelî hâlünü dâne
Karârı kalmayup murğ-ı revânüm şaydına şalar

3) Görüp rüsvâ-şifat hâlüm senün ‘ışkuñla her nâşih
Ter olup zâhid-i huşkuñ riyâdan şîdine şalar

4) Raķibün it kimi halkın bilüp ol nâzenin n’idem
Sümük kimi beni çünkim o seg halk aydına şalar

5) Dilerseñ Rūşenī naḥvin bilesüñ Gülşenī maḥv ol
Eger maḥv olmasañ naḥvi bilinmez zeydine şalar

ŞR: 66b.

176.

Mef' ūlū Fā' ilātün Mef' ūlū Fā' ilātün

- 1) Yüzüñ tebāreka'llāh ne ḥüsn-i bī-bedeldür
Müştäķuña o yüzden luḥf eyleseñ muḥaldür
- 2) Gün kimi yoḥ nazīrūñ iy meh-liķā cihānda
Rūşen budur ki yüzüñ meh-tāb-ı lem-yezeldür
- 3) Ḥüsnüñ günü doğaldan şānuñu bildi ' ālem
Kim ay kimi yüzüñüñ nūrı ebed ezeldür
- 4) ' Işķuñ bināsi dilde ķābil degül zevāle
Anuñ esāsuni bil ķāyım ki bī-ḥaleldür
- 5) Nergis kimi gözüñden oldı saķīm göñlüm
Çün şağı şayru ķılan ol çeşm-i bī-' ileldür
- 6) Zülfüñden iḥtilāfı ḥalķuñ bilindi yek-ser
Mezḥebindür yüzüñden kim ķıl u ķāle ḥaldür
- 7) Her tār-ı mūy-ı zülfüñ bir mezḥebe işāret
Ķıldıḡı-çün o yüzden yüz biñi bir naḥildür
- 8) ' Ābid yüzüñi ķible ķılmasa Ka' be içre
Şeyṭān kimi ol aḥvel bir kūr-ı bed ' ameldür

9) ‘Işık ile yandırıp cân şaf itmeyen vücūdın
Zer kimi hâliş olmaz naqdi anuñ dağaldur

10) Mihrüñle kayda düşen ağladuğın gören dir
Ağlamaz özi düşen ‘âlemde çün meşeldür

11) İy Leylî-yi zamâne yüzüñi göreliden
Mecnûn kimi başumda sevdâ-yı ser ğaraldur

12) Cennet şarâb-ı şehd-i şîrîn lebüñden imiş
Şoran o balı bilür zevk ile ne ‘aseldür

13) Vaḥdet meyinden içüp iy Gülşenî eyleme
Keşret kimi belâdan kırtulmağun eceldür

ŞR: 66b.

177.

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

1) ‘Işka münkir olana ‘âkıll dimeñ dīvānedür
Anuñ için ‘ışka kâli ‘âkıluñ efsānedür

2) Dostıla düşmen kimidür ‘aqlıla ‘ışkuñ işi
Ăşinâ-yı ‘aql anuñ-çün ‘ışkıla bî-gānedür

3) Bilmezem ‘ışkıla ser-ḥoş ayılır mı ‘aqlıla
Çün ayılmaz ser-ḥoş andan sâkin-i mey-ḥānedür

4) ‘Işık imiş cevher ki olur ‘aql aña göre ‘araz
Genc-i maḥfî anı bil kim ‘aql aña vîrānedür

5) ‘Işkıla büte ṭapanlar kıbleye yüz döndürür

‘ Āķılıñ Ka‘ be içinde tapduğı büt-hānedür

6) ‘ İřķıla dirilen ölmez münkir olmañ ‘ aķlıla
Çünkü andan dirilen ten cān için cānānedür

7) Rūşeni‘den ‘ ahd alalı Gülşeni‘ mişāk ile
Her ne veche dönse yöni ‘ ahd ile peymānedür

ŞR: 67a, İÜ: 62b.

178.

Mef‘ ūlü Fā‘ ilātün Mef‘ ūlü Fā‘ ilātün

1) Hüsñüñ kıyāmetinden haşr için eş-şalādur
Bī-dil olan çü andan neşr ile mübtelādur

2) Çalındı şūri ‘ iřķuñ ger ker degülseñ iřit
Bu nağme vü nevāda ‘ iřķ ehline nidādur

3) Her dem nevā-yı ‘ uşşāk dir tentenā tenāni
İşitmeyen bu demden ‘ iřķ ile bī-nevādur

4) Zāhid kıru hevesden yüzüñi yire sürme
Huşk idüben terüñi çün tapduđuñ hevādur

5) ‘ Ābid nice kılursañ vesves ile nemāzı
Bilmez misüñ kim andan kılduđlarıñ hebādur

6) Şūfī riyāyile çođ şallama başuñ iřit
Zerķuñ tıyıldı andan şīd itdüğüñ haḫādur

7) Zānn ü gümān u şekden kıлмаğ ‘ amel yaķıñsüz

İy münkir işidürseñ ma' zūr için revādur

8) Çün şayru kūr u aḥşāğ muẓtarr kimi degülseñ
Pes kūr u kerī cehlūñ başuña ne belādur

9) İste sevād-ı a' zām bu mıṣr-ı cāmi' içre
Anuñla kııl nemāzuñ k'ol ııtub-ı evliyādur

10) Cum' a cemā' at andan farz oldı ehli için
Dimeñ kim andan özge maḳbūl-ı kibriyādur

11) Cum' a günü ıopısar ḥalḳa kıyāmet işit
Ben dimezem bunu çün bil ıavl-i Muṣṭafā' dur

12) Yūsuf kimi bu Mıṣr'a kimdür imāmuñı bil
Ma' şūm olan anuñ tek 'ālemde muḳtedādur

13) Adına n'olduğını kim bilür işidende
Adına nedür diyüben çün cum' aya nidādur

14) Adınadır 'alāmet kim ıopısar kıyāmet
Hā ḥaṣr-ı ḥalḳ işāret k'ol günde mā-cerādur

15) Bul yevm-i dīn imāmin cum' a bilüp maḳāmın
Kāmillerüñ temāmın k'ol ḥalḳa reh-nümādur

16) Cum' a günü yaḳıındır ki imān ehl-i dīndür
Ol sırr-ı dīni bilen Ḥaḳḳ ile āşinādur

17) Cum' a ile farz-ı 'aynı ḥaḳḳa'l-yaḳııne kıılan
Ḥalḳa imām-ı ma' şūm hādī vü pīş-vādur

18) Her bî-ḥaber yaḳînsüz cum‘ a günin ne bilsün

Çün o günü bilenler mecmū‘-ı enbiyâdur

19) Cum‘ a günü tecellî yevmü’l-beḳâ imiş bil

Keşretten iten için vaḥdet demi liḳâdur

20) Gün kimi Rūṣeni’den vechini cum‘ a gören

Bilür ki Ḥaḳḳ’a mazḥar âyîne-i beḳâdur

21) Çün cum‘ anuñ şıfâtı gelmez beyâna lîkin

Ḳılsam şıfâtın anuñ cām-ı cihân-nümâdur

22) Çün cum‘ a dîn günidür ayrılma bir dem andan

K’ol günden ayrılanlar Ḥaḳ’dan yaḳîn cüdâdur

23) Cum‘ a şanup nemâzı keşretle çoḥ ḳılanuñ

Tesbiḥ ü vird ü girdi ol ḳılmadın riyâdur

24) Çün cum‘ a ḥaccı didi miskînlerüñ işitdük

Ol server-i risâlet kim adı Muştafâ’dur

25) Cum‘ a günü tavâf it miskînlerüñ ḥaccını

Çün Merve’den duḥûluñ ol tavf için şafâ’dur

26) Adına ḥacc-ı ekber gören ḳılur nemâzın

Görmeyen ol şalâtı ḳılmadı çün ‘ amâdur

27) Cum‘ a cemâ‘at ile ḳılan bilür imâmın

Görüp imâm-ı cum‘ a vechüm yine añadur

28) Hax'dan elest işidüp didüñ “*belâ*”⁶⁹ ezelde
Ol ‘ahde kııl vefayı kim çāresi edādur

29) “*Evfu bi‘ahdi*” oñı “*Evfu bi‘ahdi*”⁷⁰ ile
Bil farz-ı ‘aynı saña k’ol ‘ahd ile vefādur

30) ‘Ahdini şındurandur hāyin emānetidür
Ġaddār u bī-haķīķaķ kim ķalb ü hem-değādur

31) Her münkir-i mu‘ānid mü’min şanur özini
Bilmez sa‘īde münkir menkūr-ı eşķiyādur

32) İslām ü şer‘ ü taķvā zühd ü şalāhla
Virdile gird-i ‘ābid hōd-kār-ı evliyādur

33) Cum‘a cemā‘at ile iy Gülşeni ķılan bil
Gün kimi Rüşeni‘den halk içre reh-nümādur

ŞR: 67b, İÜ: 51a.

[2] Ki ger dileseñ işit çalındı sūrı ‘ışķuñ//Bu nağme-i nevāda ‘ışķ ehline nidādur İÜ.

[8] aħşāğ: aħşah İÜ.

[24] çün: çü İÜ.

[28] ‘ahde: ķavl İÜ.

179.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1) Tālīb iseñ virme şeyhuñe keder

K’ol kederden döndürür senden nażar

⁶⁹ “Evet.”

⁷⁰ “*Ey İsrailoğulları! Size verdiğim nimeti hatırlayın ve ahdimi yerine getirin ki Ben de yerine getireyim; yoksa benden korkun.*” (Bakara, 2/40).

2) Ğıll u ğışdan arıdıgör göñlüñi
Çünki albi řāfīdūr řafı sever

3) Bama inkār ile pīrūñ yüzine
K'ol nazardan redd olasin bī-aber

4) Ğırra olma ahr iden dem pīr eger
Luf idüben yüzüñe baup güler

5) Nad u alba çün mehekkdür alb-i pīr
řalayuban albūñ andan ıl azer

6) İşidüp añlamaduñ ne didügin
Sāde-dil āliblere ayru'l-beşer

7) Didi muliş çün aar vardur 'azīm
Bes neden sen fāriğ olduñ bī-aar

8) Cehlūñi 'ilm idüp iy ālib saña
Nef' ūñi źar itmegil ayruñı řer

9) Rūřenī'den iřidürdüm Ğülřenī
Sāde-dil olanı pīr cāndan sever

şR: 68b, İÜ: 67b, AE: 10a.

[5] alba çün: alb iün AE.

180.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1) Melāat mülkine vechūñ görenler dir ki āāndur
Ki üsñüñ Yūsuf'a nisbet göñül Mıřr'ında sultāndur

- 2) Oğuyan muşhaf-ı vechüñ cemālün haţtını bilür
Ki nūniyla kalem harfi ruĥuñda yazılan āndur
- 3) Güneşden rüşen iy dil-ber hilāl ebrūlaruñ gören
Nişe kırbān olur dimez kaşuñ bayrama bürhāndur
- 4) Görelden ğonce-i ĥüsnüñ açıldıĥunu bu göñlüm
Dönüben bülbüle iy cān işi zārı vü efgāndur
- 5) Yüzüñ Kıur'anını gören ezel levĥinde yazılı
Bilür alnuñda çekilen kaşuñ haţtı ne furķāndur
- 6) Görüp görkini ğün kimi perī ' arz eylese ĥüsnin
Cemālün görsedüp iy meh özinden anı utandur
- 7) N'olaydı sīnemi yarup çıĥarsa göñlümi dil-ber
Göreydi tā ki derdinden yedüñi dem-be-dem kıandur
- 8) Kıaş ile kirpük oĥını çeküp ebrū kemān itse
O zaĥmın derd-i cānuma devā bilüñ ki dermāndur
- 9) Lebüñden şuşayan kıanmaz içüben cāmını bi'llāĥ
Şuvar şusuz yanan baĥrın o kevşerden revān kıandur
- 10) Göñül şem' -i cemālüñden yanar pervāne tek her dem
Yeter hicrān ile kıayna revān ol vaşl ile yanar
- 11) Dilüm deryāsı daşuban gözümden mevc urup aĥsa
Cihānı ğarķ iden şu tek gözüm tıflına tūfāndur

- 12) Girüp meydân-ı ‘ışkuña başum top ideli bildüm
Ki mihr ile çalan anı kıvrırma zülf-i çevgândur
- 13) Görenler hâl u haddüni bilür îmân imiş küfrün
Anuñ-çün yüzine direm baña din ile îmândur
- 14) Hayâlün şâd ider gönlüm gamın olduğu dem ammâ
Nice şâd eyleyem gönlüm gamı bî-hadd ü pâyândur
- 15) Yönelüp Ka‘be’ye karşı yüzünü kıble bilmeyen
‘İbâdet ‘âdet idende anı bilgil ki şeytândur
- 16) Yanup hicrân ile gönlüm vişâlün ister uşanmaz
Uşanmaz çünkü hicrândan gönül vaşlından uşandur
- 17) Gören derdüñle yüzümden ahan gözüm yaşını dir
Ki ahan kanıla şudan şanasın dürr ü mercândur
- 18) Gören mi‘râc-ı hüsnüni oğur İsrâ’yı bu yañdan
O mi‘râca irişmeyen naşibi ‘ayn-ı hırmândur
- 19) Ezel ‘ilmini oğumağ ebed görene vechüñden
Yağındür şeksüzün bi’llah ledünni ‘ilm-i ‘irfândur
- 20) Cemâlün görü “*ta-ha*” oğuram kâf ve’l-Şurân
Te‘âl-allah ne şüretsün ki vechün ‘ilm-i raħmândur
- 21) Oğuyup ‘ilm-i esmâyı bilenler Gülşeni kimi
Hağikat âdem-i ma‘nî anı bil ‘ayn-ı insândur

ŞR: 69a.

181.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1) Eyā maḥbūb-ı raḥmānī maḥabbet saña ' aşıkdur
Ne diyem vaşf idüp vechüñ çü ol memdüḥ-ı ḥālīkdur
- 2) Şaçuñ ve'l-leyl ü yüzüñdür duḥā Qur'an'da añılan
Kelāmu'l-lah-ı ḥalkıñuñ beyānından daḳāyıkdur
- 3) Muḥabbet şūretin zāhir yüzüñdür görseden ḥalka
Velī görmege ol vechi ḥaçan her dīde lāyıkdur
- 4) Bilindi gizlü gencimiş maḥabbetden senüñ ḥüsnüñ
İrādetden işidilen çü “*levlāk*”⁷¹ aña danuḳdur
- 5) Kelāmu'l-lah-ı mazḥardur muḳaddes zātuñı iy server
Lisānuñ Ḥaḳ kelāmından mütercem vaḥye nāḫıkdur
- 6) Vücūduñ mazḥar ' ilmi vü maḥabbet şānıdır vechüñ
Kelāmuñ vaḥy-i raḥmānī ḥadīşüñ ḥod-ḥaḳāyıkdur
- 7) Melāḥat ḥüsnüñüñ vaşfı anuñ-çün oldı iy emlaḥ
Ki Yūsuf ḥüsn olanlardan şabāḥatde o fāiḳdür
- 8) Gören cennet yüzüñ neyler behişt ü ' adn u firdevsi
Sekiz cennet çü bir yüzden senüñ vechüñe lāḫıkdur
- 9) Benefşe sünbül ü nesrīn gül-istān-ı ruḥuñ gören

⁷¹ “*Sen olmasaydın, sen olmasaydın (Ey Muhammed) felekleri yaratmazdım.*” (Kudsî Hadis).

İder cennetde biten gül bu rengile şakâyıkdur

10) Gül-istân-ı irem hüsnuñ cemâlün cennetü'l-mevâ
Görenler dir bu vech ile yüzün 'adn-i hadâikdür

11) Yanağun alını gülden açılmış taze ter gören
Kızarur lüle-veş beñzi çü ol veche muvâfikdür

12) Gören mi' râc-ı hüsnuñi hamu a' ladan a' lâ dir
Nihâyet yoğ o kad için "ev ednâ"⁷²ya mu' ânikdür

13) Ne var şîrîn dudağundan ruṭab-ı naḥl kadünden bir
Çü ehl-i cennetün zevki o naḥl-istân-ı basıkdur

14) "Nefâhtu fîhi"⁷³ye mazhar senün zât-ı şerîfündür
Ki ihyâda o nefḥayla 'aceb üstâd-ı hâdikdür

15) Kelâm-ı hikmet-amîzün dirildür kalb-i mevtâyı
Mesîḥ andan dirildürdi ki cândan saña vâşıkdur

16) Demünden dirilen cânlar ḥayât-ı sermedî bulur
O demden 'âlem-i ruḥun gül-istân-ı ḥalâyıkdur

17) Gelen evvel hamu şeyden senün vechündür iy âḫir
Vücuduñ şüretâ lâḫik velî ma' nîde sâbıkdur

18) Nebîyidün henüz âdem yaturken mâ vü ṭin içre

⁷² "Araları iki yay aralığın kadar **veya daha da yakın oldu.**" (Necm, 53/9).

⁷³ "Ona şekil verdiğim ve ona ruhumdan üflediğim zaman, siz hemen onun için secdeye kapanın." (Hicr, 15/29).

O yüzden mağribüñ bi'llah nübüvvetden meşâriğdür

19) Yüzüñ günini görmedin yalancı şubhı kim gördi
Seherden saçup iy meh-rû çü vechüñ şubh-ı şâdığdur

20) Aduñ Allâh'ũñ adıyla ĩmân u dĭn şehâdetde
Yakĭndür bĭ-şek iy Aħmed muvâfığdur muţâbığdur

21) Bülüg-ı ' ışka irenler kemâli nakş imiş saña
Çü bâliğler saña göre ĥamu tıfl-ı mürâhiğdür

22) Feşâhatde belâgatde güneş kimi nazĭrũñ yoğ
Beyân-ı ĥikmetün mu' ciz kelâm olana ĥâriğdür

23) Ebû Bekr ü ' Ömer ' Oşmân ' Alĭ' dür yâr u aşĥâbuñ
Buları sevmeyen bi'llah Ebû Cehl-i münâfığdur

24) Şefĭ' -i ümmet olanda kıyâmet günü iy Mevlâ
Görüben Gülşenĭ ĥuluñ diyesũñ ' abd-i âbiğdür

ŞR: 69b.

182.

Mef' ulü Fâ' ilâtün Mef' ulü Fâ' ilâtün

1) İy bi-ğaber bu demden dirilmeyen ' ademdür
Çün ĥay demi nefâhat mevcûda dem bu demdür

2) Rũhu'l-Ķudüs deminden dirilegör bu demden
Tâ dem nedür bilesiñ k'ol nefĥa-i ĥademdür

- 3) Sırrını “*küntü kenz*”⁷⁴üñ zāhir kılan dem idi
Aḥbebtü a‘ ref aña şāhid kimi ḥakemdür
- 4) Rūz-ı ezelde vechüñ ğayba şehādet iken
Görseden anı ḥalka gün kimi şubḥ-demdür
- 5) ‘ İşkuña bende imiş şahlıĝ kılan cihānda
Kem-ter ğulāmi anuñ Kāvus-key ile Cem’dür
- 6) Zevḳ-i ğamuñ neşātı besdür feraḥ dilüme
Ġam nice diyem aña çün şevḳile naĝamdur
- 7) Kem kıılma luḥf idüben ḳahruñı baña bir dem
Çün ḳahrı kem kıılanda ol daḥi baña kemdür
- 8) Hicrūñle aḥıdan dem ḥasret yaşını gözüm
Seyl-i revānın anuñ şaṭ dimezem ki yemdür
- 9) Ölüp dirildüĝüm bu görem direm yüzüñi
Ben görmezem o yüzi gören digil ki nemdür
- 10) Ḳālu belāda ‘ işḳa münkir olan cevābı
Dimek belā ki şeksüz anuñ demi ne‘ amdur
- 11) Ağudan acı sözün işitmegüz raḳībüñ
Tiryāḳı çünki anuñ ‘ āşık mizāca semdür
- 12) Ḥaḳḳ’uñ kelāmi bi’llah muşḥaf kimi yüzüñ çün

⁷⁴ “**Ben, gizli bir hazine idim, bilinmeyi diledim, bunun için (beni bilmeleri için) yaratıkları yarattım.**” (Kudsî Hadis).

“*Ve'l-leyl ve'd-duhā*”⁷⁵ da vahy alınan asemdür

13) addũn kimi elifden udret atın gøren dir
Evvel alem sevādı bu ekilen raamdur

14) āl ü ruuñ gørenler büt kimi nie apmaz
Çün ıble ehl-i ‘ıa ol āl ile anemdür

15) Āhũ kimi gørenüp ırāne apduğı-ün
Gönlümü gözũn iy cān bildüm ki muteremdür

16) Baydur fairi ‘ıuñ yosul ola dimeñüz
ārũn olur gedāsı ol bes ki muteemdür

17) Lev-i ezelde gøren a-ı rumũz-ı ‘ıı
a u gözũn gøren dir bu vechile raamdur

18) Yağmur kimi bauma yağsa belāsı ‘ıuñ
İncinmezem çü baa ol cũdıla keremdür

19) Nergislerũn gørenli andan ‘alil olur dil
İster ifā ‘aceb bu aa ifā saamdur

20) ‘ıuñ fairiyiken olmağ ğanil cihānda
İy Gülenil senũn-ün bi’llah ki muğtenemdür

R: 70b.

183.

Mef’ũlũ Fā’ ilātũn Mef’ũlũ Fā’ ilātũn

⁷⁵ “*Günee ve kuluk vaktine hamdolsun.*” (ems, 91/1; Duha, 93/1).

- 1) Baħr-i muħit̄ imiş dil deryā-yı a‘ zam oldur
Bir mevci iki ‘ālem her dem olan yem oldur
- 2) Deryā-yı bī-nihāyet hem baħr-i bī-bidāyet
Gōñüldeñ özge ne var iy cān ki diyem saña
- 3) Rūħu’l-Ḳudüs deminden zinde revānı isteñ
Dil ‘āleminde çünkim ‘Īsī bin Meryem oldur
- 4) İy nefħa-i “*nefaħtü min rūħi*”⁷⁶yi oħuyan
Didüñse nefħ-i ħaħķı bu demde ādem oldur
- 5) Ādem olana ħayvān bildük ki hem-dem olmaz
Bes saña nişe cāndan bu demde hem-dem oldur
- 6) “*Levlāk*”⁷⁷ ü “*küntü kenz*”⁷⁸üñ sırrın duyandur ādem
Ḳaħ’dan maħabbet içün çün sırra maħrem oldur
- 7) Bir nefħadur görinen iki cihān vücūdı
Ne varsa evvel āħir muħdeř kıdem dem oldur
- 8) ‘Iřķ ile ‘āřık iy cān ma‘ şūķa bir dem imiř
Ma‘ nī vü şüret içre her neyse derhem oldur
- 9) Ğam dimezem feraħdur yāruñ ğamına līkin

⁷⁶ “*Ona şekil verdiğim ve ona ruhumdan üflediğim zaman, siz hemen onun için secdeye kapanın.*” (Hicr, 15/29).

⁷⁷ “*Sen olmasaydın, sen olmasaydın (Ey Muhammed) felekleri yaratmazdım.*” (Kudsî Hadis).

⁷⁸ “*Ben, gizli bir hazine idim, bilinmeyi diledim, bunun için (beni bilmeleri için) yaratıkları yarattım.*” (Kudsî Hadis).

‘Iyş u neşâtı ansuz görmek baña ğam oldur

10) Zâhid kimi ğam ile derhem niçün oluram
Çün zevkle ğam-ı yârdur hem baña hemm oldur

11) Bir şâh-ı hüsne cândan her kim ki bende oldı
Dârâ vü Qayser-i Rûm İskender ü Cem oldur

12) ‘Işkıla rind ü rüsvâ olmayana ne direm
Qâl ehlini görüben rüsvâ-yı ‘âlem oldur

13) Sevdâ-yı ‘ışqa virüp itürmeyen özini
Ehl-i hıred qatında dîvâne sersem oldur

14) Qâl ehli ehl-i hâlüm diyeni görüben bil
Kûr u ker u ‘ağılsuz lâl ile ebkem oldur

15) Nefsini bilmeyen ger ‘allâmesiye ‘aşruñ
Kim dir ki Gülşeni-veş ‘ilm içre ‘âlim oldur

ŞR: 71a, İÜ: 78a.

[2] diyem saña: disem oldur İÜ.

[6] Hâq’dan: Hâkq’a İÜ.

[10] kimi: şıfat İÜ.

184.

Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün

1) Hicrûñile yanar gönül vaşluña di ne çâredür
Firqatile anuñ için küyuñ ara âvâredür

2) Göreliden yüzüñ gönül mihrüñ odıyla dağlanup
Od kimi kızarur velî gül kimi pâre pâredür

- 3) aşlarıuı kemān idüp kirpük oğını atalı
Cānumı gōzleyüp n'idem dili ki yara yaradur
- 4) Yüregümi dilüm dilüm arablu gōzüñ ideli
Doğramadın o bağrumı bes dağı ne müdāradur
- 5) Luđfila cevri dil-berüñ diyemezem ki ahr olur
Çünki vefā kimi anuñ ılsa cefāası yaradur
- 6) Mihr ile māha beñzeden yüzüñi görmemiş meger
Ay ile gün yüzüñ gören onlara dir sitāredür
- 7) Ser-oş iken gören gōzüñ şağve irişmedin dağı
Mest-i müdām ider özin çeřm-i cūd ol umāradur
- 8) şem' -i ruđuñ görüp gōñül mihrün odıyla tutuşur
Nūr-ı cemālüñ isteyüp vechi o udsi nāradur
- 9) Devr-i amerde çizginen gün yüzüñ üsne gece-veş
Dāire-i zerre kimi mū-be-mū-yı nā-kenāredür
- 10) Gökdeki yulduz ay kimi gözin açup değer bağun
alk-ı cihān yüzüñ görüp cüz küle ol nağaradur
- 11) opdı ıyāmeti görüñ ařrile neşre her araf
üsn ilinüñ řehi meger seyr ideyor süvāredür
- 13) Dār-ı memātı terk iden bilürimiş ayāt evin
Anuñ içün yōni dilüñ bunda iken evdādedür

14) Āl ile aldı gönlümi ‘ işvelü ala gözlerüñ
Cānını aña virmeyen bilemezem çekāredür

15) Rūşenī’ nūñ izi tozı kuḥl-ı cilā-yı ‘ ayn imiş
Gülşenī’ nūñ anuñ için dīdesi ol ğubāradur

ŞR: 71b.

185.

Mefā’ ilün Mefā’ ilün Fe’ ulün

1) Ḥanı bir bī-‘ i vaż ḥüsn ile dil-dār
Ḥanı var mı ki idem cān kimi yār

2) Ḥanı bir ḳalbi arı zer kimi şāf
Dağalsuz naḳdi olan pāk dinār

3) Ḥanı bir doğrı sözlü göñli arı
Ki inkār olmaya dilinde iḳrār

4) Ḥanı ḫaḳ sözlü ḳurtulmuş hevādan
Ki ḳalmaya hevesden fikr ü güftār

5) Ḥanı ‘ ahdine doğru ḳavli girçek
Ki iḳrar idüben ḳılmaya inkār

6) Ḥanı ađzuñ kimi incüsi şulu
Ki perver ḳıla dolu dürr-i şeh-vār

7) Ḥanı mest olmayan ğaflet meyinden
Ki diyem görübeni aña hüşyār

8) Ḥanı şındurmayan ‘ ahd itse peymān

Vefâ ehli ki diyem ben vefâ-dâr

9) Hânı bir sırra maḥrem hem-dem-i râz
Ki fâş itmeye râzuñ şaḥib-esrâr

10) Hânı inşâf u mürvet nirde var diñ
Ki zulm u cevr olupdur ḥalḫa girdâr

11) Hânı ḥaḫ virüben almaḫ cihânda
Çü bâtılla dolupdur şehr ü bâzâr

12) Hânı bir âşinâlardan kesilüp
Ḥaḫ ile yâr olan özine aḡyâr

13) Hânı bir zâhid ü ‘âbid riyâsuz
Ki virdi girdi ḥaḫla ola bisyâr

14) Hânı bir Gülşeni-veş Rüşeni’den
Sülük u seyri bilmiş şaḥib-etvâr

ŞR: 72a, İÜ: 62a.

[12] İÜ’de yoktur.

186.

Fâ’ ilâtün Fâ’ ilâtün Fâ’ ilâtün Fâ’ ilün

1) Ol laḫife diñ baña ḫahrı iñen mergübübdur
Çünkü ḫahrı luḫfi kimi sevgülü maḥbübübdur

2) Gül kimidür tiken iy dil oḫşamaḫdur sögmese
Dilberinüñ saña cândan ol sebebden ḫübübdur

3) Yaḫşidür yaman dimeñ ‘ışḫ ehline ma’ şūḫadan

Her ne gelse cān u dilden çün añā maṭlūbdur

4) Boy çeker ḳaddin göreliden serūñ azād velī
Göge yitse başı anuñ ayağında çūbdur

5) Şubḫ-dem zülfin düzerken ṭīb u ‘anberden ğubār
Ḳonsa gül-şende şabā pāk itmege cārūbdur

6) Bi’llah iy Leylī muḳayyed görüben Mecnūn dilüm
Zülfüñüñ bendinde bil kim bī-ḫaber meczūbdur

7) Olalı dīvāne gön̄lüm ‘ışḳuñ ile āşinā
‘Aḳlile bī-gāne olup şan ḫired meşlūbdur

8) ‘İşḳla Maşūr olalıdan gön̄lüm ister bend ü dār
Anuñ için ‘ışḳuñuñ dārında dil maşlūbdur

9) Fitne-i āḫir zamān dir ḳaş u gözüñi gören
Şan ḳıyāmet ḳopup andan fitne vü āşūbdur

10) Görsed iy ḳaddi ḳıyāmet ḳāmetüñ andan dege
Ḳaşr ile neşrini ḫalkıñ kim saña mensūbdur

11) Görmeyen yüzüñi bugün dañla anda ne göre
Bugünün dañlaya ḳoyan münkir-i maḫcūbdur

12) Zer yirine dürr nişār iden gözüm ṭıflın degül
Kim şaçar sīmīn ayağa şanasuñ zer-kūbdur

13) Görüben ‘ışḳ ile ḫālüm ḳālilen ‘ayb eyleyen
Köre direm yoḫ ḫarac çün naḳşıla ma‘yūbdur

- 14) Rüstem-i 'ışkuñ muẓaffer Ruşenî'dür Gülşenî
Ġālibüm 'ışk ile diyen çün aña maġlūbdur

ŞR: 72b.

187.

Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün

- 1) Āl ile ala gözlerüñ gönlüm alup ne āl ider
Al yanaġuñ kıızıllığı tā ki gözünle āl ider
- 2) Nergisüñi ħumār iken görübenü uyur şanan
Uyanamaz anuñ kimi yuġuyile ħayāl ider
- 3) Gün kimi tābuñ isteyen ay kimi yüzden iy şanem
Gözü kimi selb-i dilin āyine-i cemāl ider
- 4) Cām-ı cihān-nümā-şifat ü vechni görседүp 'ayān
Ay ü güneş kimi yüzün āyine-i kemāl ider
- 5) Göreli zülfüñ iy perî başdan ayaġa düşdüġin
Öykünüben gönül aña özini pāy-māl ider
- 6) Ĥüsñ iline çü 'ıyd imiş ay kimi yüzi dil-berüñ
Bayrām için o 'āleme қаşlarını hilāl ider
- 7) Gün kimi yüzde zerreden zann u gümān iden baġın
Var diyübenü yoġ yire aġız için suāl ider
- 8) 'Işkıla Rüstem olmayan Zāl'a döner cüvān ise
Pîr ise ol cüvān idüp Rüstem'i sanma Zāl ider

- 9) addüñi doğru elife nisbet idenler iy perĩ
Zülfüñi başdan ayağa bir iken iki dāl ider
- 10) Firatüñüñ acılığın datlu vişālüne irüp
Nice diyem bilemezem çünkü dilümi lāl ider
- 11) Terk idüben maluñı koy ademüñi bu yola
Şanma ki ‘ ış eri olan yola girüp māl ider
- 12) Nāz idüben niyāzuma mültefit olmaz ol perĩ
Nişe raıbe bilmezem ‘ işve ılup delāl ider
- 13) Cennet-i hüşnine baup göz bebegi kimi gören
Dir ki baña bu hāleti görklü yüzünde hāl ider
- 14) ‘ İşvelü kirpük oını ebr u kemāna ba atup
Zam urubanu cānuma amzesini nevāl ider
- 15) Beñzeden ince bilüñi ālile ıle hāli bu
İtüben ol hayāl ile hālını bes muāl ider
- 16) Lezzet-i hicri bilmeyen vaşlın umar o dil-berüñ
Zev-i firāa uymayan arzū-yı vişāl ider
- 17) ‘ Işıla Mecnūn olana Leylĩ olur maabbeti
Hicrile vaşlı bilmeyüp zevını lā-yezāl ider
- 18) Acı dimeñ ki datludur ‘ āşıa tal-ı ‘ ış olup
Anuñ içün acı şuyı içine ol zülāl ider
- 19) ‘ Āşı-ı mübtelā görüp dime belā şeker revān

‘Işk erine çü zevk ile ‘ayn-ı belâyı bal ider

20) Hâlet-i ‘ışkı görüben kâlile münkir olmaguz

‘Aqla göre muhâli t̄alibine o hâl ider

21) ‘Işkıla sağ kılan şolın bildi yem̄inini nedür

‘Aql ile kâliline diñüz k’ol yem̄ini şimâl ider

22) ‘Işkıla Gülşenî kimi haccını ekber idenüñ

Çanını tök harâm iken çünki aña helâl ider

ŞR: 73a.

188.

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

1)Yüzüni kim ki görür mihrile mâhum duyulur

Sevgülü ‘işveñ içün uğruña hemmüm duyulur

2) Gizlerüm ‘ışkuñı cāndan daħi l̄ikin n’ideyüm

Gözümüñ yaşı ile dildeki hā̄hum duyulur

3) Dimezem h̄üsn ilinüñ şāhına ben bendeligüm

Nişe kim k̄avil ilen sevgülü şāhum duyulur

4) Dilerüm uğrı kimi iz şapadum kūyuñ ere

Yola girende n’idem yüz sürer āhum duyulur

5) Görelî Mısr-ı cemālün dilerüm Yūsuf’umı

Bulacağ ğabğabumı andaki çāhum duyulur

6) Cān virüp ‘ışkuñ ile dirileli k̄orharum uş

Ölüyi diri kılan r̄uħa penāhum duyulur

7) Sevüben sevdüreni bir görelî sevgüñ ile
Dimezem mihrüñi iy feyz-i ilâhum duyulur

8) Gün kimi tutuşuban mihrüñ ile yanalıdan
Göge od kimi çıhan yirdeki âhum duyulur

9) ‘ Işkı fâş itme günehdür bilüben ketm iderem
Nice gizleyem anı diñ çü günâhum duyulur

10) Dağlayup ‘ ışk odına yanduralı cānumı uş
Âh ile sūz-ı revān dūd-ı siyâhum duyulur

11) Ay kimi egri kıoyaldan başuna tācı ‘ ayan
Halka bayram günü ay terk-i külâhum duyulur

12) Bildüm uş hüsñ iline şahlıg iden vechüñ imiş
Kara beñler diyecek şâha siyâhum duyulur

13) Rüşenî kâdı olur dīn günine iren için
Gülşenî hükmi idicek dime güvâhum duyulur

ŞR: 74a, İÜ: 52a.

[10] yandurdı: yanduralı İÜ.

189.

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

1) Bahduğumca gözlerümi nergisüñ hayrân ider
Göñlümi sevdâya şalup dīdemi giryân ider

2) Görelî kâşuñ hilâlin yüzüñüñ bayramına

‘ Iyd-ı ekber dir göñül çün cānını kıurbân ider

- 3) Yūsuf-ı hüsñün görüben Mısr-ı ‘ışk içre gönül
‘Älem-i cānda anuñ-çün mihrüni sultān ider
- 4) Ağlamağdan nevhā dönen gözlerüm tıflına bağ
Ġarğ idüp merdümlerine gözyaşın tūfān ider
- 5) Mā-ħazar diler meger dil ‘ışkuña mihmān için
Kim kebāb idüp çeker bağrum aña biryān ider
- 6) Yeryüzi doldı şadā efgān u āhumdan n’idem
Ġulağ urmaz çünki dil-ber nālemi nālān ider
- 7) Yiğuban gönlümi yapmaz bellüsüz kılup ħabīb
Ol ħarābī genc-i ‘ışk için meger vīrān ider
- 8) Şu yirine ħan ağıdan demde bağıñ dīdeme
Ġatresin āb-ı revāndan dürrile mercān ider
- 9) Zülfüññ küfrin gören ĩmān yüzüñden iy perī
Şeksüz oldur kim yağıñden küfrini ĩmān ider
- 10) Görsedüp mi‘rāc-ı hüsñüñ ħābe ħavseyñ ħaşunı
Ay u günden rüşen olan vechüñe furħān ider
- 11) Bağıñı top eyleyüp meydān-ı ‘ışkuna şalan
Ayağıñ yüzine başup tebmegüñ çevgān ider
- 12) Görmedün gözüñ kimi Türk-i Tatar’dan yağmacı
Cān u dil ħalğ-ı cihāndan göz göre talan ider

13) Bir nazar yüzüni gören iki ‘ālemden geçüp
Şūretin ma‘nī kıluban cānını cānān ider

14) Ten direm ol cān için kim ‘ışkuña şarf olmaya
Līk cānın ‘ışka viren cism olanı cān ider

15) Buluban tecrīd-i ‘ışkuñ isteyen tefrīdini
Ağ u kıara hayr u şerden özini ‘uryān ider

16) Görüben ‘ıyd-ı cemālūñ kılmayan kıurbān özin
Şūretā insān iken ol ma‘nīsın hayvān ider

17) Zülf ü ruhsāruñ görelden bī-karār olup göñül
Gice gündüz Gülşenī’yi gör ne ser-gerdān ider

ŞR: 74b.

190.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1) ‘Işkunı mihmānlayup göñlüm kebāb itmekdedür
Mā-ħazar yürek kıanın gözden şarāb itmekdedür

2) Genç imiş ‘ışkuñ bilindi kim aña vīran için
Yıhuban göñlümi yapmaz dil ħarāb itmekdedür

3) Nergisūñ sevdālarından hayret aldı göñlümi
Kim uyuram ya uyanup ‘ayn-ı ħāb itmekdedür

4) Göñlüm alup ‘ışve ilen gözlerūñ ġamzeñ dağı
Ne diler cānumdan özge k’ol ‘itāb itmekdedür

5) Murğ-ı dil şebbāz-ı ‘ışkuñ düşeli çengeline

Ṭu‘ mesin tenden kı lup cāna ‘ iḳāb itmekdedür

6) Fitneden fettānlık eyler ḥācibeynüñ bilmezem
Baş çatuban bir araya ne ḥesāb itmekdedür

7) Görmezem gözüñ kimi bir mest ü lā-ya‘ kı l kim ol
Ḳan içüp ser-ḥoş yaturken ihtisāb itmekdedür

8) Şubh-dem ğāliye budur ḳoḥulanuñ ‘ ıtr-ı nesīm
Darayup zülfüñ meger kim pīç ü tāb itmekdedür

9) Dağ urup mihrüñ dilüme yandurup cānum n’ider
Çün cehennemden beter ‘ işḳuñ ‘ azāb itmekdedür

10) İverem cān virmeg-içün yüzüñi görüp n’idem
Ḳalmadı şabr u ḳarārum dil şitāb itmekdedür

11) Ḳaluban igit ḳocalmaz ‘ işḳuñ ile iy cüvān
Çünki sevgüñ şeyḫ olanı dilde şāb itmekdedür

12) Gülşen-i ḥüsnüñde gören ḳara ḥālüñ dir revān
Bülbüli niçün o gülüñ cān ğurāb itmekdedür

13) Rūşenī’den ḥālını ḳāle getürse Gülşenī
Mücmelin tafşīl içün dilden kitāb itmekdedür

ŞR: 75a, İÜ: 41a.

[3] yā uyanup: uyanup İÜ.

ŞR [9] İÜ’de [5] // ŞR [12] İÜ’de [7] // ŞR [10] İÜ’de [6] // ŞR [13] İÜ’de [8].

191.

Müfte‘ ilün Fā‘ ilün Müfte‘ ilün Fā‘ ilün

- 1) Gõnl virüp göreli sevdgmi bir nazr
B-hod olup bilmezem iki cihndan hber
- 2) ‘Iş ile sevd beni hlme kymaz n’idem
Çünki hayl idicek sevdgm uşum gider
- 3) Vaş umuban n’eyleyem hicr odna yanmadn
Çünki an göricek klmaz zmden eş
- 4) Bir dime yüz bi yatur b-dil  b-hodları
Cn virüben klmazam havfila andan hzer
- 5) Snemi yarup hner sevgni t kim görem
Gönlüm içinde nedür kim cigerüm preler
- 6) ‘Işla gr Rşen Glşen’yi ldre
anın anu şr ile yarĖu kılup kim şrar

şR: 75b.

192.

Mef’ln Mef’ln Mef’ln Mef’ln

- 1) ‘ Aceb Hind kimi zülfün niçün başdan Moğol-ndr
Ki Hindn Ėreti Türk’e o yüzden görine ndr
- 2) Moğol-n trreni gören Huten’de iy per-çehre
der bu Tatar’u mřĖin khlan nfe-i ndr
- 3) Kelln kimi gl-şnde han sünbül biter gilden
Ki gl gl-berg-i hsnnden görünen n-i ndr
- 4) ‘ Abr u ‘ anber u mřĖn kesd eyledi narhm

Ḳoḡusı zülfüñüñ bi'llah ki reşk-i müşg-i Maçın'dür

5) Gül-istanında ḡüsñüñüñ gören ḡāl-i siyāhuñ dir
Sa'ādetlüdür ol Hindü k'irem bağında gül-çindür

6) Yüzüñ iy server-i ḡübān meger sultānıdır ḡüsñüñ
Ki göñül şaydına 'ıškuñ 'aceb şāhāne lâçindür

7) Gözüñ sevdāsı göñlümden başuma çḡuban gitmez
Müdevver ḡara ḡālüñ tek baḡan dīdemde ol çindür

8) Bilindi iy perī-peyker cemālüne ḡılup reşki
Nazar oḡına her yüzden ki zülfüñ çini perçindür

9) Açup gözini yulduzlar gice gündüz yüzüñ gözler
Ki ḡüsñüñ ḡasılından meh-i şüreyyā sünbüle çindür

10) Nedür ḡayda şalan digil beni iy ḡülşeni başdan
Ser-ā-ser zülfine nisbet ki ḡaydile Moḡol-çindür

ŞR: 75b.

193.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Görmeyenler yüzüñi şüret-i ma' nā ne bilür
Ḳāl ile vechüñ için ger ḡıla da' vā ne bilür

2) Gün kimi vechüne cāndan dutuban ay kimi yüz
Görmeyen zav-ı ziyā nūr-ı tecellī ne bilür

3) Mihr ile māh cemālüñ görmeyen köre direm
Ay ü gün ü tāb nedür dīde-i a' mā ne bilür

- 4) Leylî Mecnûn haberin Qays kimi ‘ aşıkâ şor
Yoħsa ‘ âkıl dirilen sūziş-i Leylî ne bilür
- 5) Qıl qaleminden çekilen qasuña taqlîd idüben
Çekemez çinini naqqâş anı Mânî ne bilür
- 6) Şormayan la‘ l-i lebün kıymetini ehl-i dile
Cân bahâ virilen ol qüt-ı revâmı ne bilür
- 8) Genc-i gevher kimi dolu dehanuñ dürcini şâf
Görmeyen incü kimi dürr ile kânı ne bilür
- 9) Şalup ebqâ-yı beqâdan çekilen dâra bilür
Sırr-ı Manşür’ı nedendür anı fâni ne bilür
- 10) Gün kimi gözin açup mihr ile meh kimi yüzüñ
Görmeyen Gülşenî’den ‘ ayn-ı ‘ ayânı ne bilür
- 7) Hızr-ı hadrâ-yı haddüñ görmeyen iy mazhar-ı hüsn
Ol zümürüd bitüren âb-ı revâmı ne bilür

ŞR: 76a.

194.

Mef’ülü Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fe‘ülün

- 1) ‘ Ālemde bulunmaz baña çün yâr kimüñ var
Yârum diyüben olmaya agyâr kimüñ var
- 2) Cân şayd idüben ‘ işve ilen gönül alıcı
Bir şüh-belâ sevgülü dil-dâr kimüñ var

3) Cāndan daḥi ūrīn-lebūne ūduḡum iūit
Ḳaddūn kimi ney kān-ı ūeker-bār kimūn var

4) Zevḳ ile gōren ‘ayn-ı melāḥatde yūzūn dir
Ḥūsnūn kimi ḥūbluḡda nemek-sār kimūn var

5) Ay ile gūneū kimi gōren yūzūnī rūūen
Bu vech ile dir maḡla‘ -ı envār kimūn var

6) Seyrūn gōren iy serv-i ḥırāmān nice dimez
Bu ‘iūve ilen nāzile reftār kimūn var

7) Yūzūn gōricek gūl ḳızarup ḥacletilen dir
Kim sencileyin bir gūl-i bī-ḥār kimūn var

8) Zūlfūne gōnūl aūıلالı bend-i belāya
Cān virmege dir buncılayın tār kimūn var

9) Bir ‘iūveyilen yūz gōnūl alıcı gōzūn tek
Gōz gōre digil fitnelū ‘ayyār kimūn var

10) Hārūt’ıla Mārūt’ı ūalan ḫāha bilindi
İy Zūhre gōzūnden daḥi ūeḥḥār kimūn var

11) Ṭurren gōrūben bende nice dūūmeye gōnūl
Dil ḳayd idici ṭurre-i ṭarrār kimūn var

12) Dūrc-i gūherūn tolu gōren incū ilen dir
Diñ buncılayın lū’lū’-ı ūeh-vār kimūn var

13) Tatar-ı ūaḫūn ṭuresidūr mūūg-i Ḥuten’de

Ol turre kimi nāfe-i Tatar kimūñ var

14) Hüsünü mezād itmege iy Yūsuf-ı devrān
Cān Mısr'ı kimi sevgülü bāzār kimūñ var

15) Gül-şende görüp gül yüzüñi bülbüle dönen
Göñlüm kimi gül-zāruñ-içün zār kimūñ var

16) Kanum içüben ser-hoşa dönen gözün için
Görende direm āhū-yı hun-ḥār kimūñ var

17) 'Işkıla direm Gülşeni'ye küll-i lisāndan
Di Rūşeni'nün medḥine güftār kimūñ var

ŞR: 76b, İÜ: 52b.

195.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Kāb-ı kavseynün rümüzü kaşlarıñ bābındadır
Sırr-ı "mā-evḥā"⁷⁹ anuñ-çün ṭāḳ-ı mihrābındadır

2) Leyletü'l-ḳadrün sevādın rüşen ay yüzden gören
Dir sevād-ı a' zām anuñ zülf ü pür-tābındadır

3) Zülf ü ruḥsāruñ görenler "ve'd-duḥā ve'l-leyl"⁸⁰ ohur
Gice gündüz ol yüzün çün mihr ü meh-tābındadır

4) Nergisün cāmın içenler mest olup ayılmadı

⁷⁹ "Allah o anda kuluna vahyedeceğini etti." (Necm, 53/10).

⁸⁰ "Güneşe ve kuşluk vaktine hamdolsun." (Şems, 91/1; Duha, 93/1).

Ki humār andan uyanuḡ gözine ḡābendedür

5) Gözlerüm tıflını aḡlat tā ki rūşen görine
Merdüm-i çeşmüm o seylüñ ‘ ayn-ı ḡarḡ-ābındadur

6) Yanaram teşne cigerden görelı dil-ber lebün
Ḳandurup şusuzlıḡum çün la‘ l-i sîr-ābındadur

7) Derd-i bî-dermān imiş ‘ işḡuñ devāsın bildüm uş
Şerbeti andan marîzūñ zevḡ-i cüllābındadur

8) Naḡl-i ḡaddūñ kimi şîrîn ter-i raḡb viren ḡani
Kim şifā andan marîze zevḡ-i ‘ unnābındadur

9) Yūsuf-ı ḡüsnūñ görüben ḡayda düşen göñlümūñ
Ḥālini zülfūñ bilür kim bend ü ḡullābındadur

10) Zevḡ idüp cāndan daḡi şîrîn didüḡin daduñuz
ḡülşenî’nūñ Rūşenî’den ḡandı kim tābındadur

ŞR: 77a.

196.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1) Yār iken aḡyāruñum dir sevgülü yār uşta gör
Luḡfını ḡahr itmek ister baña dil-dār uşta gör
- 2) Cevr ider baña raḡîbe luḡf için ol şūḡa baḡ
Bî-vefālîḡ görsedüben ol cefā-kār uşta gör
- 3) Çarḡ-ı devrān benden dönderür yüz dem-be-dem
Anuñ için olamazam aña dūçar uşta gör

- 4) Dönderüp hicrāna vaşlın firqate şaldı beni
Ayırup tenden revānum devr-i ğaddār uşta gör
- 5) Bir yirine yüz atar çün kirpük oĥın cānuma
Zahmın anuñ dil delüben s̄inemi yar uşta gör
- 6) Yandurup ĥasret dilüm daĥlar firākuñ cānumı
Od nisbet s̄uziş ile eglerüm zār uşta gör
- 7) Açıluban ğonceden görsed yüzüñ iy gül-‘ izār
Firqatüñden şancılur çün baĥruma ĥār uşta gör
- 8) Şaluban nām ile nengi olmuşam rüsvā-yı ‘ ışķ
Bilmezem ‘ arı nedür ‘ ışķuñla bī-‘ ar uşta gör
- 9) İy tecellī isteyen Mūsā kimi Ĥaķ’dan cemāl
Mihir ü mehden rüşen oldur ‘ ayn-ı dīdār uşta gör
- 10) ‘ Işķuñuñ Manşūr’ idur ğüyā ki göñlüm iy şanem
Zülfüñüñ tārından itmiş özine dār uşta gör
- 11) Dimezem cennetde od yoĥ mihrüñ ile yanalı
Yoĥ diyene direm andan yüzi ğülenler uşta gör
- 12) Rüşeni’den Ğülşeni’yi dileseñ bilmek nedür
Ķāle baĥma andan olan ĥāl u girdār uşta gör

ŞR: 77b.

197.

Mefā‘ ilün Fe‘ ilātün Mefā‘ ilün Fe‘ ilün

- 1) Güneş kimi yüze zülfüñ haçan ki sâye düşer
Bulut kimi görünür gölgesi ki aya düşer
- 2) Çeken kaşuñ kimi mûdan kalem haţtın yañılur
Çü çin-i zülfüñe nisbet haţtı haţāya düşer
- 3) Şeherde zülfini dil-ber meger ki şāne kıılır
Ki bû-yı ğāliye andan demi şabāya düşer
- 4) Sevād-ı a' zama sultān-ı bülendi kimden imiş
Şalanda zıllını çünkim feyi hümāya düşer
- 5) Çevirme ' aql ile yüzüñ belā-yı ' ışık işidüp
Haçan çü ' aql ile andan beter belāya düşer
- 6) Bilindi hüsñüñe faķrum velī n'idem diğil
Ġani gözüñ nazarı di haçan gedāya düşer
- 7) Güneş kimi yüze şalup zalāl-ı zülfüñe bağ
Ne gölgedür ki kaddüñden ol istivāya düşer
- 8) Giren tariķine ' ışkuñ hıredle āhir-i kār
Heves şanup anı dilden revān hevāya düşer
- 9) Bilindi derdine ' ışkuñ devā ki miñnet imiş
Ķabül iden anı bir diñ haçan devāya düşer
- 10) Nice diyem ki belāsuz dimekle zevķin anuñ
İçen şarāb-ı maħabbet ne hūy u hāya düşer
- 11) Ķazā-yı ' ışka virüp göñlüñi kaderden bil

Çü yahşi bilmeyen anı yaman kazāya düşer

12) Nevā gerekse saña Gülşenī hevā ile
Nevā-yı ʿ ışkı taleb kııl ki ol nevāya düşer

ŞR: 78a.

198.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Qaddüni gören elifden ibtidā-yı şān ider
Boyuñuñ bāsin beşāret besmele Qurān ider

2) Tā ile kıilup tilāvet s̄ā ile kıilur şenā
Görüben cīm-i cemālün h̄āyuñ er-raḥmān ider

3) Nokta-i h̄ālün h̄ayāli h̄āl oluban gözine
Dal-ı zülfün bende şalup kayd ile bī-cān ider

4) Zāl ile zillet viren nefsine rā-yı Rabb için
Zā-yı ʿ izzet buluban s̄inden özin sulṭān ider

5) Şīn-i keşret terk ider ol şın-ı ʿ aql olduğı-çün
Tā ki şad-ı vaḥdet anı vaşlına bürhān ider

6) Bendelikden Ḥaḳ rızāsın buluban ol Murtezā
Zā ziyādan vechini aydan daḥi tābān ider

7) Tā kıilup tayyib koḥusın ol behiştı dil-berün
Medd-i zıllın zā anuñ günden daḥi raḥşān ider

8) ʿ Ayn-ı ʿ ışkı ider nübüvvet ʿ ālemine ʿ aynını
Ġayn çün anı velāyet ḥalkına ʿ inān ider

- 9) Fe vefāda kāmīl olup terk idenler vechini
Ḳudretüñ ḳāfindan iy cān ‘āleme iḥsān ider
- 10) Kef küfri terk idendür ehl-i din ü müttakī
Ola ki lām dilde şıdḳ-ı bī-gümān īmān ider
- 11) Mīm mebdeden ma‘āda irgürür ehlin temām
Mertebe menzil maḳāmdan sırrını ‘irfān ider
- 12) Nūn nuru’llaha zuhūrın gösterüben sırr ‘alen
Dönüben pergār-ı devre noḳtadan seyrān ider
- 13) Vāv-ı vehhāba iren bilür nedür feyz-i vürüd
Kim ezelden lā-yezālī şān içün devrān ider
- 14) Hā hüviyyetden vücūdın görsedüben şān ile
Ḳudüsün hem-çünligini hū diyüben ān ider
- 15) Ye yitürür ḫatme ehlin Rüşenī’den Gülşenī
Lām elif kimi ki ḫatmin ikiden bir ān ider

ŞR: 78a, İÜ: 53b.

[1] ḳaddüñi: ḳaddün İÜ.

[3] ḫāl oluban: ḫā oluban İÜ.

[6] zā ziyādan: Ḥaḳ rızādan İÜ.

[10] idendür: idenler İÜ.

[11] maḳāmdan: maḳāmından İÜ.

199.

Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilün

- 1) Gül yüzünüñ ‘araḳından şān güle lāle tökilür

Yañağũn alına beñzer kızarup m̄a t̄okilür

2) H̄asretũnden aħıdan demde gözüm kanlu yaşın
Yüzüm üsne şanasun lü'lü'-i ħamra t̄okilür

3) Dilerüm yüzümi sürmek ħademũne n'ideyüm
Ķorħarum başdaki sevdā ayağũna t̄okilür

4) Baş ħoyup girer idüm yola ayaħ yirine l̄ik
Ne diyem ħunki ħalem tek yola sevdā t̄okilür

5) Zülfũni gülşene girüp derin dem dökerem
Şanasuñ gül yüzũne sünbül-i ħadrā t̄okilür

6) Ger şala zülfini başdan ayağa serv-i ħadem
Şan o başdan ayağa 'anber-i sārā t̄okilür

7) Ķaynadup mihrũn odı gözlerüm aħıtsa yaşın
Yüzüm üsne şanasuñ dürr-i muşaffā t̄okilür

8) Ķökeli ħam buludı başuma yağmur kimi baħ
Gözlerüm ħatresi andan gene deryā t̄okilür

9) Delürüp 'işķile sevdāyī kimi olalıdan
H̄as u 'āmdan başuma ħulğul u ħavğā t̄okilür

10) Reşķ idüp ħalk-ı cihān Gülşeni'ye Rüşeni baħ
Süziş-i 'işķuñ ile gör ne 'alālā t̄okilür

ŞR: 79a, İÜ: 54a.

[3] ħademũne: ħaddũne İÜ.

[6] ger: ki İÜ.

200.

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1) Dimeñüz şorup nişāndan bī-nişānı ḥandadır
Mazhar-ı rahmāndan özge yevm-i şānı ḥandadır
- 2) “*Küntü kenz*”⁸¹üñ sırrını aḥbebtü’den duyup diñüz
Ma’ rifetden bī-nişān Ḥaḳḳ’üñ nişānı ḥandadır
- 3) Evvel āḥir zāhir ü bāḥin çü Ḥaḳ’dur görinen
Şeş-cihetden diñ baña ol bī-mekānı ḥandadır
- 4) Gün kimi ‘aynü’l-‘ayāndan zāhir oldur şeyde ḥay
İy şehādetden ḥabersüz ḡayb ḥanı ḥandadır
- 5) Döndürüp yüzüñi Ḥaḳḳ’a “*semme vecchullahi*”⁸² oḡı
Tā bilesüñ arz-ı vāsi’ Ḥaḳ cihānı ḥandadır
- 6) Oḡuyup “*inna hedeynahu’s-sebile*”⁸³ yola gir
Bul şırāḡü’l-müstakīme yol nişānı ḥandadır
- 7) İy ma’ iyyetle oḡuyan “*eyne mā küntüm*”⁸⁴ işit
Ḥaḳ saña senden yaḡındur dime anı ḥandadır

⁸¹ “**Ben, gizli bir hazine idim, bilinmeyi diledim, bunun için (beni bilmeleri için) yaratıkları yarattım.**” (Kudsî Hadis).

⁸² “Doḡu da batı da Allah’ındır, nereye dönerseniz **Allah’ın yönü orasıdır.** Doğrusu Allah her yeri kaplar ve her şeyi bilir.” (Bakara, 2/115).

⁸³ “Şüphesiz ona yol gösterdik; buna kimi şükreder, kimi de nankörlük.” (İnsan, 76/3).

⁸⁴ “Gökleri ve yeri altı günde yaratan, sonra arşa hükmeden, yere gireni ve ondan çıkanı, gökten ineni ve oraya yükseleni bilen O’dur. **Nerede olursanız olun, O, sizinle beraberdir. Allah yaptıklarınızı görür.**” (Hadid, 57/4).

8) Kıl kefi mülkine girüp iste vechu'llaha yol
Tâ bulasuñ vaḥy ile Hâḳ tercemānı ḥandadur

9) Yazılan nūn u ḳalemdeñ levḥ-i vechüne raḳam
Ḳaş ile gözüñden özge di 'ayānı ḥandadur

10) Çün ezelden vechüñ imiş mazḥar-ı ümmü'l-kitāb
Şüret-i raḥmānile seb' a'l-meşānī ḥandadur

11) Yidi muşḥafda ne varsa dört kitābuñ ma' nīsi
Zāhir oldı şüretüñden bes beyānı ḥandadur

12) Çünki “*Levlāk*”⁸⁵ oldı saña ḥil' at-ı tekrīm-i Hâḳ
Gün kimi yoḥdur nazīrūñ zıdd u şānī ḥandadur

13) Aḥsen-i taḳvīme mazḥar sensüñ iy insān-ı 'ayn
Ḳābe ḳavseyñ 'urūcuñ lā-mekānı ḥandadur

14) İy denādan ötüp ev ednāya ireñ Hâḳ vüçüd
Bir senüñ kimi cihānuñ cān-ı cānı ḥandadur

15) Gülşenī'ye Rūşenī'den irgüren feyz-i vüçüd
Şeş-cihetden mihr ile baḥ anı tanı ḥandadur

ŞR: 79a, İÜ: 64b.

[4] oldur: oldı İÜ.

[12] nazīrūñ: nazīri İÜ.

⁸⁵ “*Sen olmasaydın, sen olmasaydın (Ey Muhammed) felekleri yaratmazdım.*” (Kudsî Hadis).

[14] ötüp: itüp İÜ.

201.

Müfte' ilün Fâ' ilün Müfte' ilün Fâ' ilün

1) Şevk ile dil-berüm dir tutuşuban yanadır *
Şem' ine pervâne çün yansa gerek yanadır

2) Mihr ile ol meh-liķā yandırıyor cānumı
Çünkü bilür şevk ile yanıcı pervānedür

3) Kıble-i ḥasendeki ḥāl-i ruḥın görelı
Ol şanemüñ bildüm uş Ka' besi büt-ḥānedür

4) Rüşen idüp dīdemi koy ḳademüñ iy perī
Çünkü o pāye nişār gözdeki dürr-dānedür

5) Ser-ḥoş iken şaḥv ile nice diyem aylır
Sġķīsi her kimsenüñ k'ol gözi mestānedür

6) Cām-ı Cem imiş lebüñ cāmın içenler bilür
Cān kimi şīrīn-mezāķ ol leb-i peymānedür

7) Göñlüm alup mihr ile kılsa ḳabül ol perī
Çünkü bilem reddi yoḥ cān aña şükrānedür

8) ' Aḳlını terk idüben ' aşķa viren özini
' Āḳıl u ferzāne bil özgesi vīrānedür

9) ' Işķile Mecnūn'uñuñ ḥālin Leylī gören
Dir ki bu ḥāle göre ol geçen efsānedür

- 10) Gönlüm evin ol perî nişe yıhar bildüm uş
Gizlemege genc-i cān çün yiri vîrānedür
- 11) Rūz-ı ezelde “*belā*”⁸⁶ diyeliden ‘ışkuña
Bu ebedî ‘ömr ile ‘ahdüm o peymānadur
- 12) Cennet-i hüsnün kimi ğāliye-būdur şabā
Ġālība o şubḥ-dem zūlfün için şānedür
- 13) ‘Işkuñ ile āşinā olalı gönlüm n’idem
Delü kimi ‘aql ile düşmen ü bî-gānedür
- 14)Yūsuf-ı hüsnün gören Mısr dilinde ‘azîz
Kıbleye dutsa yüzün gözi o sulṭānadur
- 15) Cān vireli sevgüñe gönülilen bildüm uş
Gönül olup cān viren mihrine cānānedür
- 16) Rüşenî’den Gülşenî kıara giyüp dir bunı
Kıara giyen muğ yiri küşe-i mey-ḥānedür

ŞR: 79b.

[*] Vezne uymamaktadır.

202.

Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün

- 1) ‘Işkuñı zevk-i cān iden ‘ıyş u na‘im içindedür
Lezzet-i ‘ışkile çün ol zevk-i ‘amim içindedür
- 2) Cennet-i vaşluña iren firḳate düşse iy perî

⁸⁶ “*Evet.*”

Yanuban ol firākile nār-ı caḥīm içindedür

3) Büt kimi iy şanem görüp ḥāl-i ruḥuñ ṭapana baḥ
Rūşen ola aña ṭapan nūr-ı muḫīm içindedür

4) Hüdhüd-i cān yüzüñ görüp Belķıs'a nisbet ideli
İşidürem seni dir ol ʿ arş-ı ʿ azīm içindedür

5) Nergisüñi uyur görüp seçemezem uyandüğün
Çünkü yuḥulu gözlerüñ ḥ ʿ āb-ı muḫīm içindedür

6) ʿ Anber ü müşg ü ğāliye doldı meşām-ı ʿ āleme
Zülfüñüñ iy perī meger ʿ ıtr-ı nesīm içindedür

7) Mis-i vücüduñ eridüp ḳalbüñi şāf ḳıl ki ol
Naḳd-i revāne kimyā-yı ḳalb-i selīm içindedür

8) Āb-ı ḥayat imiş lebüñ zindesi cāvidān olur
Andan içüp dirilmeyen ʿ azm-i remīm içindedür

9) Gözlerüñüñ marīziyem līk ʿ aceb budur daña
Çünkü yine şifa baña ʿ ayn-ı saḳīm içindedür

10) Şıḥḥat-i ʿ ışķa irişen oldı şaḥīḥ ü ten dürüst
Bulmayan ol selāmeti renc-i elīm içindedür

11) ʿ Āşıķa cānı ḳorḥusı olmaz imiş işit velī
ʿ Āḳıl işi o ḳorḥudan lerz ile bīm içindedür

12) Rūşenī'den ister iseñ Gülşenī zinde olmağı
Rūḥ-ı Ḳudüs demindeki dāl ile mīm içindedür

203.

Mef'ülü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

- 1) Yüzün gören güneş kimi dir bî-naẓîrdür
Alnuñ ayı o vech ile bedr-i münîrdür
- 2) Gören kemāl-i hüsünü her vech ile baħup
Çeşmün gerek ki dîdede ' ayn-ı başîrdür
- 3) Çün farz-ı ' ayn imiş dime sünnet görem yüzün
Bir farza kim edası baña nā-güzîrdür
- 4) Hüsni ikliminde salṭanat-ı vechünü gören
Dir saña bende Hüsrev ü tâc-ı serîrdür
- 5) ' Āşık garîb ola dimeñüz çün kıla sefer
Ger ' ışıkile esîr ise ol çün emîrdür
- 6) İslâm ü küfri ' âkıla şoruñ ki fark ide
' Āşık katında küfr ile imân çü birdür
- 7) Tıfl-ı radî' diñ aña kim ' akıl ile kıtur
Ol tıfl-ı dîdeden daħi rüşen zamîrdür
- 8) Arıt dilünde kayd olanı pāk idüp koma
Çün kaydla olan emîr dilinden esîrdür
- 9) ' Işkuñ hicâzı yolına giren tavâf için
Baħuñ ' azîz-i ' aqla kim h'âr u haķîrdür

- 10) Dimeñ cefâ bilem baña qahrını dil-berüñ
Çün luşfılen cefası baña dil-pezişdür
- 11) ‘Iřkuñ zelili olmayanı göricek direm
Bařuñ ‘aziz-i ‘aqla ki ĥor u řaķıřdür
- 12) Dıtdı cihānı gñn kimi çñn tābı řñsnñññ
Āfāķ içinde gñlgñle andan nefişdür
- 13) Her kim řayāl-i řālññi sevdā-yı sış kılır
‘Iřkuñ yolında tıfla dñnen lık pişdür
- 14) Ĥñsnññ kimi ġanı ġoreli Rñřenı direm
Bu Gñlřenı zekāt umup andan faķiřdür

ŞR: 80b.

204.

Fā‘ ilātñn Fā‘ ilātñn Fā‘ ilātñn Fā‘ ilñn

- 1) İy gñzeller řāhı řñsnñ sevgñlñ mařbñbdur
Gñn kimi ‘ālemde rñřen ġözlere mařlñbdur
- 2) Tñti-yi nuřkuñ şekerden datlıdur zevķ ehline
Ol řalāvetden kelāmuñ řevķ ile merġñbdur
- 3) Nařl-i cennet dir ġörenler bu yaña iy serv-ķad
Gñl-şen içinde revānken bes ki zibā ĥñbdur
- 4) Rñř-perver ķaddñne servi nice beñzer diyem
Çñnki ol pā-beste cansuz ten kimi bir çñbdur
- 5) Baş çatup ķaş ile ġözüñ fitnedden bir araya

N'itmek isterler cihānda şūr ile āşūbdur

6) Göñlümün gerd ü ğubārın silüben süpürmege
Dil feraḥ bulmağ ğamuñdan şevḳ ile cārūbdur

7) Çizginüp kūyuñı budur gezdüğüm itūñ kimi
Tā diyesūñ sürmeñ anı kūyuma mensūbdur

8) Göñlümi cezb idüben ḳullāb-ı zūlfūñ çekdi çün
Nice küstāḥ olmasun dīvāne çün meczūbdur

9) Nice mağlūb olmayam 'ıḣḳuñdan iy dil-ber digil
Rüstem-i 'ıḣḳuña çün her pehlevān mağlūbdur

10) Rūşenī'den tıfl-ı 'uyūnum Gülşenī açup dükān
Eşḳ-i sīmīn tökicek gören şanur zerkūbdur

ŞR: 81a.

205.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Olmayan Mecnūn-ı 'ıḣḳuñ 'aḳl ile dīvānedür
Āşinā-yı 'ıḣḳ anuñ-çün 'aḳlilen bī-gānedür

2) 'Işḳ ile Mecnūn olana 'āḳıl öğüd virme kim
'Āşıḳa 'aḳlile pendūñ mühmel ü efsānedür

3) 'Işḳ imiş çü her ki olur 'aḳl aña dāyim 'araz
Anuñ için 'aḳl o genc-i maḥfiye vīrānedür

4) Daluban baḥrine 'ıḣḳuñ istegil dürr-i yetīm
Kim şadefsüz rūḥ-perver andaki dūr-dānedür

5) Baħr-i ‘ iŖkuñ mevcidür deryâ-yı ‘ aħluñ cünbiŖi
Kaħre nisbetdür o yemden mevc olan peymânedür

6) ‘ IŖk ile ser-ħoŖ olandan bâdenüñ zevkın Ŗoruñ
Çünkü Ŗevk ile o meyden müdmin-i mey-ħânedür

7) ‘ IŖk ile yandurup özüñ dağa dön güneŖ kimi
Ŗevk ile tutuŖup andan devre girüp yanadur

8) Rüşenî’den oda düşüp yanmadın n’itsün diñüz
GülŖenî çünkim o nâruñ Ŗem’ ine pervânedür

ŖR: 81b.

206.

Fâ’ ilâtün Fâ’ ilâtün Fâ’ ilâtün Fâ’ ilün

1) Dem-be-dem dîvâne gönlüm başda bir sevdâ ider
Delü kimi dağa düşüp özini Ŗeydâ ider

2) Gâh olur Mecnün gönlüm gâh Leylî ‘ iŖkile
Gâh özin Ėusrev’le Ŗîrîn Vâmık u ‘ Azrâ ider

3) Dilemez nengiyle nâmi ‘ iŖk ile bed-nâm olan
Anuñ içün ‘ iŖk elinden özini rüsvâ ider

4) Çeküben ‘ iŖkuñ belâsın mübtelâ gönlüm n’idem
Gâh Eyyüb idüp özin geh Ebu’d-derdâ ider

5) Olalı bî-çâre gönlüm bende ‘ iŖkuñ Ŗâhına
Hürr iken âzâd-ı ‘ iŖka özini mevlâ ider

6) Nirde var gönülüm kimi bir hâş u ‘âmuñ kâlini
‘Işık elinden ‘âlem içre başına gāvğa ider

7) Görmedüm gönülüm kimi bir Rüşeni’den cân gözün
Açuban iy Gülşeni’ günden güne binâ ider

ŞR: 82a.

207.

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

1) Nâ-gehân dīvâne gönülüm başına sevdâ çıkar
Bes hayâlinden habersiz ser-hoşa andan döner

2) Düş görür kimi şayuhlar yuhuda şanup özin
‘Işık ile sevdâyî olan bi-haber benden beter

3) Bilmezem uyur uyanuh hâlümü hayret budur
‘Işık ile şeydâ-şifat Mecnün olalı bi-haber

4) İşidüp Leylî vü Mecnün hâlini görsem diyen
Hâ hâlüm andan beterdür ‘ışık ile kılsun nazar

5) Çoğ yitür bi-dil fütâde kūy-ı ‘ışık içre velî
Az bulunur bencileyin toprağ olmuş reh-güzer

6) Kahr imiş ‘ışıkun ‘atâsı lufile sevdüğine
Kahr sevdüm ben daği çün sevdüğüm anı sever

7) Rüşeni’ ‘ışıkına cânın Gülşeni’ âhir-nefes
Virmege şevk ile dilden zevk idüp bi’llah

ŞR: 82a.

208.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

- 1) 'Işk ile hālüm disem añlamayan qāl ider
Qāl ilen dilümi söylemedin lāl ider
- 2) Şevk ile 'ışkuñ hālin şorana disem maqāl
Şirinüben zevk ile vecde girüp hāl ider
- 3) Münkir ādem t̄alibüñ yolın urur azıdup
Rüstem ise ol cüvān bili bükük Zāl ider
- 4) Fikr ile t̄ül-ı emel yolın urur t̄alibüñ
Çünkü uzun 'ömr ile zikrini āmāl ider
- 5) 'Işk iline yönelüp himmeti yoğ gidemez
Çünkü başından hayāl bir yılı yüz sāl ider
- 6) İki cihān terkini urmayana diñ neden
Tāc uruban başına terkin anuñ dāl ider
- 7) Rūşenī'nüñ 'ışkını cān virüben alına
Gülşenī kimi hezār özini dellāl ider

ŞR: 82b.

209.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) Bahtlı ol kimsedür kim dil-rubā cānānı var
Yūsuf-ı Mışrī'ye nisbet sevgilü sultānı var
- 2) Nişe bülbül kimi yanup kılmaya efgān diñüz
Gülşen-i 'ışk içre ol kim bir gül-i handānı var

3) ‘Işık ile yanan yarağlar şerha-i dilden kebâb
Mâ-ğazar kılmğa cāndan çün anuñ mihmānı var

4) Yandur iy dil puhte kıluş olanuñı ‘ışık ile
Tā gören hālūñi disün ne ‘aceb biryānı var

5) Kılalı hem-dem raķibi ol melek-hū özine
Bildüm ādem yüzlü cündin kim anuñ şeytānı var

6) Ağlamadın hasretüñden neylesin bī-dillerüñ
Çün bulut kimi ğamuñdan dīde-i giryānı var

7) Ölüben dirilmeyene sevdüğinden dem-be-dem
Diri kimi görüp anı dimezem kim cānı var

8) Zerre dir mihr ile gören ay kimi yüzde dehān
Ol kemān içün yaķından diñ kimüñ bürhānı var

9) Çekili kudret yedinden nūn kalem hüsñüñe med
Görüben kaş ile gözüñ bildüm anuñ ayı var

10) Şüretüñ seb‘a’l-meşānī levh-i maḥfūz olduğın
Bilür oḡuyan yüzüñden yazılı furķānı var

11) Yidi muşhafda olandur yazılan vechüñdeki
“*Min ledün*”⁸⁷den oḡuyup duy ma‘nī-yi Qur‘ānı var

⁸⁷ “*Derken kullarımızdan bir kulu buldular ki biz, katımızdan ona rahmet ihsān etmiştik ve katımızdan ilim belletmiştik.*” (Kehf, 18/65).

12) Bilmeyen nefisini bilmez rabbini bî-şekk yakīn
Dileseñ rabbūñi bilmek nefsūñi bil tanı var

13) Şanma tenhā Ka‘ be’nüñdür farz ile erkānı hemīn
Ka‘ be nisbet kūy-ı ‘ışkuñ farz ile erkānı var

14) ‘Işık ile rûz-ı ezelde ‘ahd idüp şındurmazam
Çün elest ile belā’dan gönlümün peymānı var

15) Açılalı gonceden hüsñün güli iy gül-‘izār
Gülşeni kimi hezārān bülbülün efgānı var

ŞR: 83.

210.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1) Kim dir iy dil-ber ki sensüz ben za‘ ifüñ cānı var
Diri oldur kim senün tek cān ü hem cānānı var

2) Virmegil her hūb-rūyuñ mihrine cān iy gönül
Anı sev anı kim anuñ hüsñ içinde ānı var

3) Oğuyan seb‘ al-meşānī muşhaf-ı hüsñün görüp
Dir kelamu’llah nisbet yüzünüñ Qur‘ānı var

4) Levh-i vechüñden görüñdi kim nedür ümmü’l-kitāb
Nişe kim nūn u qalemdeñ qaşlaruñ furqānı var

5) Hatm iden vechüñ kelāmın yedi harfine göre
Levh-i maḥfūza bilürem kim anuñ iḳānı var

6) Baḥtlu ol kimsedür kim sencileyin iy perī

Mısr-1 dilde şāh nisbet Yūsuf-1 Ken‘ān’ı var

7) Sūz-1 dildür derd-i cāndan zıkrin işit ‘āşıkūñ
Yanuban derdüñle çünkim nāle vü efgānı var

8) ‘ Işık odıdur puhte kılan hām iken derd ehlini
Mihr ile yanmış anuñ-çün cān u dil biryānı var

9) Tañ mıdur bağrum kanından tökse yaşın gözlerüm
Çünkü coşup ‘ ışık odından dīde-i giryānı var

10) Derd imiş dermānı bildüm ‘āşıkā senden devā
Anuñ için derd-i ‘ ışıkūñ dimezem pāyānı var

11) Nişe dil biryān idüp bağrın kebāb itmeye diñ
Mā-ħazar yirine her kim sevgülü mihmānı var

12) Görelî kıdd-i revānuñ serve nisbet itmezem
Kankı servüñ rûḥ-perver piste-i ḥandānı var

13) İy melek-sīmā perī-rū meh-liḳā digil revān
Ki raḳīb-āsā neden her ādemüñ şeyṭānı var

14) Rūşenī’den görelî ḥüsnüñ günini Gülşenī
Bildi iy meh-rū ki vechüñ görenüñ ĩmānı var

ŞR: 83a, İÜ: 45a.

[2] anı kim: ay kimi İÜ.

[7] çünkim: çünkü İÜ.

211.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1) Gün kimi yüzüni görmek gözüme maṭlūbdur
Ay kimi rüşen cemālün dīdede mergūbdur
- 2) Çün güzellik ‘āleminde yoḡ yüzünden sevgilü
Anuñ içün ḡüsñ ilinde cümleden maḡbūbdur
- 3) Görmedüm yüzüne beñzer ḡub-rūdan bir cemāl
Ne diyüp vaşf idem anı mihr ü mehden ḡūbdur
- 4) İy melek-sīmā beşerden sen peri-rūyı gören
Dir baḡun her ḡüsne maḡhar bu yüz mensūbdur
- 5) Girmedi Mısr’ına ḡüsñüñ bir güzel senden melīḡ
Ol melāḡat-çün şatılan Yūsuf-ı Ya‘ ḡūb’dur
- 6) Cezb idüp küstāḡ göñlüm şalma zūlfūñ ḡaydına
Çün bilürsüñ ḡadrin anuñ bī-ḡaber meczūbdur
- 7) Rüşeni’nün mübtelāsı olalı dir ḡülşeni
Çekene ‘ışḡuñ belāsın kim dimez Eyyūb’dur

ŞR: 83b, İÜ: 63b.

212.

Mefā‘ īlün Mefā‘ īlün Mefā‘ īlün Mefā‘ īlün

- 1) Ala gözlerüñ āl ile alup göñlüm ne āl eyler
Ki cānum daḡi ol āldan revān olmaḡ māl eyler
- 2) Gören nergislerüñ uyur uyanuḡ şanuban anı
Yorar düş kimi bitene çü ta‘ birin ḡayāl eyler

- 3) Gümāndan vehm ile şekke düşene şoraram iy cān
Neden zannın yaq̄in idüp dehānuñdan suāl eyler
- 4) Naz̄irūñ gün kimi yoḥdur cihānda iy melek-sīma
Şebihūñ var diyen cāhil muḥālin k̄āl-i ḥāl eyler
- 5) Gören iqlīm-i ḥüsn içre cemālün pertevin iy meh
Bilür ḥūblaruñ ay kimi o noḫşānın kemāl eyler
- 6) Dileyen hier ile vaşluñ kesilmek gerek özinden
Ki ol kaṭ' ile ' ışk ehli fişālini vişāl eyler
- 7) Yalancı kışşa-ḥūñ kimi bu güne dañla diyüben
Yüzini görmedin vā' iz özinden k̄il u k̄āl eyler
- 8) Cihānda Gülşenī kimi bulan terk ile tecrīdin
Giyüben Rūşenī tācın ' alāmet terk-i dāl eyler

ŞR: 84a.

213.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) Yoḥ baña müşkil gönülden ḥal k̄ıluñ anı nedür
' Uḫdedür cānumda ḥallin bilme dermānı nedür
- 2) Bir nefes ansuz cihānda diri olmaz kimse çün
Cānlaruñ cānı çü oldur bes anuñ cānı nedür
- 3) Dilerem sīnem yaruban gön̄lümüñ mülkin görem
Kim maḥabbet ' āleminüñ andaki kāmı nedür
- 4) ' Işk için ḥuccet delīli ' ışka şor yine revān

Tā maḥabbetden bulasñ anda bürhānı nedür

5) Şormagil ehl-i hevādan rind-i ʿışkuñ ḫālını
Çün hevādan özge bilmez dilde sulṭānı nedür

6) ʿIşq ile ölüp dirilen rabbile nefsin bilür
Bilmeyen rabbin ne bilür cān-ı rabbānı nedür

7) Rūşenî`yi görmedin Aydın ilinde Gülşenî
Bilmedi dil ʿāleminde cānuñuñ ānı nedür

ŞR: 84a.

214.

Fā` ilātün Fā` ilātün Fā` ilātün Fā` ilün

1) Bilmezem iy meh cemālün bedr-i enverden midür

Yā açılıp şolmayıcı verd-i aḫmerden midür

2) Şoraram şevḳ ile görüp leblerün zevḳın müdām

Tā bilem zevḳından anı şır ü şekkerden midür

3) Leblerün cāmın şoranlar cennet-i ʿadn içre dir

Yā Rab ol cām-ı muşaffā āb-ı kevşerden midür

4) Zülfüñüñ çinini gören gül yüzün üstünde dir

Yā Rab ol çin çin görünen sünbül-i terden midür

5) Şubḫ-dem ʿİsī-nefes bād-ı şabānuñ koḫusu

Ṭurreñüñ çininden olan müşg-i ezferden midür

6) Nirde var boyuñ kimi tāze-nihāl iy serv-ḳadd

K`ol elifden doğru ḳadlü ʿanberin serden midür

7) Rūṣenī'nün münkirini Gülṣenī'den ōoraram
Kim gōrüp iŝitmeyici kūrıla kerden midür

ŞR: 84b, İÜ: 43a.

[3] cennet-i 'adn: cennet İÜ.

[5] koḥusı: koḥusı İÜ.

215.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) İy dirīgā isteyüben bulmadum bir doĝru yār
Kim aña doĝruluĝ ola egrilikden iḥtiyār

2) Yāruñam diyendür aĝyār uş bu dem n'idem baña
Yār iken aĝyārım olmaz bilemezem nirde var

3) Bulmadum bir 'ahd idüp ikrārına kılan vefā
Çünkü inkār oldu ḥalkā ḥulk u hūy-ı rūzigār

4) Yalancı gerçek kimi ōöyler cihān ḥalkı n'idem
Aldanuram her yalana girçek için çünkü var

5) Dünya ehli 'izzet için cem' ider mülkine mal
Bilmez ol 'izzetden olur zillet ile ḥor u ḥār

6) Yiryüzin dutdı görürem zulm ile ehl-i fesād
Ĝālib oldu ehl-i ḥayra çünkü 'ālemde ŝerār

7) Ağlamadın nice gülem ben bu devrānı gōrüp
Zühd ü taḳvā vü ŝalāḥa ṭa' n ider her nā-bekār

8) Gice gündüz hemm ü ĝamdan inlerem ḥaste kimi

İşidürem egleşür çün halk-ı devrân zâr zâr

9) Ğam yimekten incelüben kıl kimi oldı tenüm
Var mıdur bencileyin Ğamdan digil bir ten-nizâr

10) Rüşenî nâr ile yanup Gülşenî nûr ola gör
Çün seni perverde kıılır andan olan nûr u nâr

ŞR: 85a.

216.

Müfte' ilün Fâ' ilün Müfte' ilün Fâ' ilün

1) Mürşid olanlar disün cân ile cânân nedür
Gönül virüp alınan sevgüyle cân nedür

2) Ölübenü dirilen 'ışk erine cân viren
Tâlib için cân eren emr ile fermân nedür

3) Bâtlı terk idici Hakk-ı yakîn görücü
Tûrıla yol gidici seyr ile seyrân nedür

4) Evvel ü âhir diñüz zâhir ü bâtın kimi
Devr ile devrân iden 'ayn ile a' yân nedür

5) Keşret olan şüretin ma' nî yüzinden gören
Vaĥdet-i Haĥ'dan bilür şüret-i raĥmân nedür

6) Ma' rifetüñ remzini küll-i lisândan diyen
'Ârife şor şevk ile andaki 'irfân nedür

7) 'İşkıla cânân yüzün görmeyene ne diyem
Ğayb u şehâdet kimi halk için imân nedür

8) Rūṣenī'den Gülṣenī vechini cāndan baṣar
Görelī 'ayne'l-yaḳīn bildi ki imān nedür

ŞR: 85a.

217.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) 'Işḳ ile dirileli bildüm aḫı cān nedür
Ḥanı diri tā diyem cān ile cānān nedür

2) 'Işḳ ile dirilmeyen ölü imiş bildüm uş
Ölüye nice diyem emr ile fermān nedür

3) 'Işḳa gönül virmeyen tenini cān ḳılmayan
Disem işitmez inan şüret-i raḥmān nedür

4) 'Işḳ yüzün görelī didüm eleste "beḷā"⁸⁸
Bildüm ebed ezeli 'ahd ile peymān nedür

5) 'Işḳa göre iy Ḥalīl ne diyem itgil delīl
Vaşf u şıfatdan celīl ḥuccet u bürhān nedür

6) Nefs ü hevāña uyup şorma yiten 'ārife
Bilmedin iblīs anı sen saña şeyṭān nedür

7) Rūṣenī'nün derdini cān virüben alalı
Bildüm aḫı Gülṣenī derdine dermān nedür

ŞR: 85b.

⁸⁸ "Evet."

218.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) Saña direm iy gönül vaqt ile kılpup haber
Dur yola düş gidelüm 'ışkıla kılpup sefer

2) 'Işık iline varalum şāhına kul olalum
Görklü yüzün görelüm cān virüben bir nazār

3) Ol ile irişmege dostıla bilişmege
Cān virüp alışmağa gerek özinden güzer

4) Gönül gözün açalum zulmete nūr saçalum
Melek kimi uçalum himmet idüp bāl ü per

5) Yile dönüp esmeyen ārām idüp durmayan
Karār nedür bilmeyen ol ile āhır irer

6) Ol ili varup gören sevgüsine cān viren
İşigine baş koyup gün kimi yüzün sürer

7) Rūşeñi'den 'ışkıla dostuñ ilini bulur
Gülşeni'nüñ gönlünü mihr ile her kim arar

ŞR: 85b.

219.

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

1) Cānum erenler eydüñüz dil derdinüñ emi nedür
Yarelenen bu gönlümüñ zaħmıla merhemi nedür

2) Kara giyen gözüm kimi zulmete batuban gönül
Kisvetini niçün boyar derd ile mātemi nedür

3) Cān virürem o mürşide kim kıla ħal bu müşķili
Farķ idüben bu gön̄lümün derd ile hem-demi nedür

4) Dağ kimi ħasretün ğamı çünki çöke bu gön̄lüme
Başdaki hemm ile diñüz derhem anuñ ğamı nedür

5) Göreliden yüzün gülün gül-şen-ārā revān iken
Gözlerümün anuñ için tökdügi şebnemi nedür

6) Aĥıduban seyl-i revān ğark ideyor bebeklerin
Nūħa dönen gözlerümün merdümüne kemi nedür

7) Cān ħulağın açubanu gön̄ülilen diñleyiñüz
Gülşeni Aydın'da beyān Rūşeni'den demi nedür

ŞR: 86a.

220.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) ' Āşık olanlar bilür sırr ile fāşum nedür
Başdaki sevdāyile gözdeki yaşum nedür

2) ' Işık ile yürek ħanın içmeyene ne diyem
Ķan yuduban dem-be-dem ' ıyş u ma' āşum nedür

3) Öldürüben ' ışık ile nefsümi dirilmişem
Bes diñüz anuñ ile daħi şavaşum nedür

4) ' Işık ile başdan giçen ħor imiş ayağ yola
Ol yola ayağ ħoyup ' ışık ile başum nedür

5) Göz açuban gün kimi mihr ile digil baña
Ay kimi yüz görmedin dilde hırâşum nedür

6) ‘Işk ile olup şehîd bulanıcak kıanuma
Görubenü kisvetüm şorma firâşum nedür

7) Rüşenî’den şorana Gülşenî virür cevâb
Aydın ilinden olan sırr ile fâşum nedür

ŞR: 86a, AE: 42a.

[3] bes: pes AE.

221.

Müfte‘ ilün Fâ‘ ilün Müfte‘ ilün Fâ‘ ilün

1) ‘Işk ile şormañ baña saz u sürüşum nedür
Ne diyem anuñ ile şüriş ü cüşum nedür

2) Gözlerümün tıflını ağladuban dem-be-dem
Yaşlu kimi derd ile âh u hurüşum nedür

3) ‘Işk ile sevdâ kıapar ‘aqlumı başdan meger
Anuñ için bilmezem andaki hüşum nedür

4) Ka‘ be kimi vechüñe kılalı zülfün niķâb
Kıblede bildüm kıara kisvet ü püşum nedür

5) ‘Âkıll olanlar seçer zehr ile tiryâkıını
‘Işk ile fark itmezem niş ile nüşum nedür

6) Şevk ile cân nağmesin işidene şoraram
Kim diye ol nâleden hüş ile güşum nedür

7) Rūṣenī'den açuban Gülṣenī gözüñ dige
Aydın ilinden revān kisvet-i pūşum nedür

ŞR: 86b.

222.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) İsteyüben bulamazam bir ğarazsuz doğru yār
Yoğ direm 'ālemde anı bilmezem kim nirde var

2) Nīş olur nūşum diyenüñ zevki āhir göñlüme
Cānuma tiryāk zevki andan olur zehr ü mār

3) Görmedüm bir gül tikensüz ğonceden açıldığın
Anuñ için gül didüğüm āhir olur baña hār

4) Görsedür baş ile kālın kabzını āhir baña
Göñlümüñ başını andan kabz ider bī-ihtiyār

5) Yār iken aġyār olan şāhib-ġaraz hālın görüp
Kılmazam aġyār yārüm ol nazardan ber-ġarār

6) Görmedüm nef ini zarsuz işleye şāhib-ġaraz
Anuñ için şer ider hayr itdüğün andan şerār

7) Aħmağ u şāhib-ġarazdan ejdehā kimi kaçuñ
Tehlikeden emr olupdur 'āqıla çünkim firār

8) Ne bilür nāmūs u 'ārı aħmağ-ı geviden-şıfat
Tā ki ol bī-'ār bile neydüğün halk içre 'ār

9) Rūṣenī'den özge yoğdur Gülṣenī çün bi-ġaraz

Andan işit eylemegil özüñe ağıyarı yār

ŞR: 86b.

223.

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

- 1) Āl ile ala gözlerüñ göñlüm olup ne āl ider
K'ālin anuñ bu dem yine Rūşenī'den cemāl ider
- 2) Ay ile gün kimi gören yüzüñi dir nazīri yoḡ
Beñzedüp ay ile günü şuretüñe mişāl ider
- 3) Her ki diler bu gözile göre yüzüñi iy perī
Kūra dönüp o vechüñüñ görmegini muḡāl ider
- 4) Hicr ile vaşluñ isteyen yol bulamaz vişālüñe
Ḥasretüñe viren cānın hicrūñ ile vişāl ider
- 5) Bir nazār iy şanem gören vechüñi ḡalka ne disün
Her ne dise o vech içün bilmeyüben ḡayāl ider
- 6) Ḳāl ile vaşfuñ idenüñ ḡālī ' aceb gelür baña
Bilemezem ne ḡāl ile ḡālūñ añup maḡāl ider
- 7) Mümteni' vü muḡāl olan çünki senüñ ile ḡāl imiş
Söyler isem o ḡaleti münkire ḡāl u ḡāl ider
- 8) Rūşenī'den ziyā kimi Ḡülşenī vechini gören
Aydın ilinde ol zavuñ neydüğini suāl ider

ŞR: 87a.

224.

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

- 1) Türk'e baħuñ ne vech ile gönlümi şayd-ı āl ider
Zülfini dām idüp aña dānesini çü hāl ider
- 2) Müşkilüm iy perī budur diyemezem yüzüñ görüp
Uşlu iken delü beni dem-be-dem ol cemāl ider
- 3) Şevk ile şorana lebün zevķini ne diyem dadup
Çünkü o zevķi bilmeyen ħasret ile suāl ider
- 4) Ayıla günü yüzüñe nisbet idem direm velī
Korħum odur ki ħayretüñ ay ü güne zevāl ider
- 5) Lezzet-i hicrūñi dadan zevķ-i vişālūñ istemez
Şevķ ile lezzetin çü ol ħicre göre vişāl ider
- 6) 'Aķla ħaram olan meger 'ışk erine ħelāl imiş
Öldürüben tökmegini ħanumuñ ol ħelāl ider
- 7) Ĥālet-i 'ışķa mu' teķıd dimeñüz ola münkiri
Kāl ile zıkr idende çün ħāletini muħāl ider
- 8) Rūşeni'den gören bilür Gülşeni'nüñ kemālını
Mümteni' vü muħāl olan kāmile nice hāl ider

ŞR: 87b.

225.

Mef' ülü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ülün

- 1) 'Işķıla açup gözini her kim nazar eyler
Ay kimi yüzüñ nūrını rūşen-başar eyler

- 2) Başdan geubēn her ki adem koydı yoluņa
Gün kimi yūzin yire sūrūben sefer eyler
- 3) Her kim ki řala nām ile nāmūsı senūñ-ün
‘ Iřķuñla cihānda özini nāme ver eyler
- 4) Bī-dillerūñi řınayuban ĥař idebilmez
Her kim ki senūñ kūyuñ içinde gūzer eyler
- 5) řorana baņa n’itdūğini ‘ iřķuñuñ iy cān
Sen di baņa çün diyemezē k’ol neler eyler
- 6) Cāndan daĥi řirīn olalı gōñlüme miĥmān
‘ Iřķuñ cigerüm biřūrūben mā-ĥazar eyler
- 7) řorana direm leblerūñuñ zevķini iy řūĥ
Ki řevķi anuñ şoramı ĥunun ciger eyler
- 8) Gōzüm bigi eřme-i eřmümde senūñ içün
Ķaynar şuya ĥarķ olduğı dem güteler eyler
- 9) ‘ İzzet bilürem lezzetini ‘ iřķuñ anuñ-çün
Zillet ekeni ‘ izzetilen mu‘ teber eyler
- 10) Cān virmek iün Rūřenī’ye Gūlřenī bu dem
Çün muĥtażaram bilemezē ki ĥaber eyler

şR: 87b.

226.

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

- 1) Cihānda Rūşenī kimi kimüñ kim reh-nümāsı var
Güneş kimi bağan görür anuñ rüşen-ziyāsı var
- 2) ‘ Aceb mi Rūşenī-perver güneşden bahtlı olmağ
Yed-i beyzāya nisbet çün mürebbīden senāsı var
- 3) Görenler Rūşenī vechin ziyādan Aydın ilinde
Bilür kim aydan aydın ruğ kimüñ nürdan liķāsı var
- 4) Dikük yıldız kimi bir bir giyenler Rūşenī tācın
Nice hādi olup halka dalāletden hüdāsı var
- 5) Kerāmet hırķasın giyüp mükerrerrem olanı bildüm
Ziyādan Rūşenī kimi kimüñ āldan ‘ abāsı var
- 6) Girenler Gülşenī kimi Hāķķ’uñ doğru tariķına
Bilür ol rüşen ay yüzlü o gence muķtedāsı var

ŞR: 88a, İÜ: 45b, AE: 10a.

[2] mürebbīden: tecellīden AE.

227.

Mefā‘ İlün Mefā‘ İlün Mefā‘ İlün Mefā‘ İlün

- 1) Çıhup sevdāsı başuma yine ‘ ışķuñ işit neyler
Öz özine o sevdādan bilemezem ki kim söyler
- 2) Açanda ‘ ışķıla gözüm göremezem bu şey yüzün
Çü ol ‘ aynuñ baķışından ‘ adem kimi olur şeyler
- 3) Dirile ‘ ışķıla ölüp dirilen gözine bi’llah
Ölü kimi görünürmiş bu cān ile gezen haylar

4) Ezel ser-hoşıdur ‘ aşık ki ayılmaz müdām andan
Ebed hummına girmedin hurūş u çūş için meylet

5) Baña müşkil olan halsüz budur kim şeyle lâ-şeyden
Nedür mevcūda beñzeyüp ‘ ademden görinen feylet

6) Rümüz-ı ‘ ışıkı ‘ aqlilen dirüşüp bilmek istemek
Çü ‘ aql ehlini ol sevdā delüleri kimi dañ eyler

7) İşidin Gülşenī zārın dem-ā-dem Rüşenī için
Şanur kim erğanün kimi figān itmekdedür neylet

ŞR: 88b.

228.

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ulün

1) Belā diñ şorana ‘ ışıkı belādur
Belā dir her kim aña mübtelādur

2) Çeken ‘ ışkuñ belāsın gice gündüz
Belānuñ ‘ aşıkına eş-şalādur

3) Belā dārın diler Manşūr’ı ‘ ışkuñ
Çü derdine anuñ dārı devādur

4) Marīz-i ‘ ışka şihhat şorana diñ
Ölümün şerbeti aña şifādur

5) Belādur luţf ‘ ışkuñ t̄alibine
Vefāsı çün aña ‘ ayn-ı cefādur

6) Belâdur puhte kılan hām olanı
Ol oddan puhteliḡ ḡāma ʿ aṭâdur

7) Belâdur Gülşenī ḡalbün̄ cilâsı
Güneşden Rūşen iden ol ziyâdur

ŞR: 88b, İÜ: 54a, AE: 10b.

[1] kim: ki İÜ.

[3] çü: bu İÜ.

229.

Müfteʿ ilün Fâʿ ilün Müfteʿ ilün Fâʿ ilün

1) İtürüben özümü isterem uş reh-güzer
Bulamazam kimse kim vire görenden ḡaber

2) Açubanu gözümü diñlerüm uş sözümü
Yâd bilüben özümü özüme ben bi-ḡaber

3) Murḡ-ı revâne ḡafeş olalı bend heves
Uçmaḡ-içün her nefes ʿ ışkıla diler mefer

4) Fikr ile dil ṭayrına sürʿ at ile sîrine
Gözin açan her yaña irmedi lemḡ-i başar

5) Şûrete maʿ nî viren vechini ḡaydan gören
Cân ile cândur iren mürşide şaḡib-naṣar

6) Kim ki şehâdet ide ḡayba özin iy duda
Şûretini terk ide maʿ nîden oldur beşer

7) Rūşenī'nün şûretin maʿ nî yüzünden gören
Açar imiş Gülşenī ḡayba şehâdet-başar

230.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1) Görene âdem-i ' ışkı direm insāna mahremdür
Anı gören velī n'idem cihānda degül kemdür
- 2) Cüneyd ü Şiblī vü Nūrī beşersüz âdem-i ' ışkı
Yağından görüben şeksüz didiler İbn-i Edhemdür
- 3) Görenler âdem-i ' ışkı beşer dimez perī kimi
Melek daği diyemez çün o demde Hakk'a hem-demdür
- 4) İşidüp "li-ma' allah" niçün inkār ider münkir
Beşersüz âdem-i ' ışka "kerrem-nā"⁸⁹ dan ekremdür
- 5) ' Anāşırdan henüz âdem vücūdı ' ilm iken ' ayna
Gören özini ' unşursuz mükerrrem olan âdemdür
- 6) Emānet cümleñün sırrın şıfātın terk idenden şor
Ki " ' allemnā"⁹⁰-yı zātıyla murabbā vü mu' allemdür
- 7) Görenler âdem-i ' ışkı emānet sırrını bilür
Odur ' allāmesi ' aşruñ ki akrānından ā' lemdür
- 8) Bilenler âdem-i ' ışkı beşersüz Gülşeni' kimi

⁸⁹ "And olsun ki, biz insanoğullarını şerefli kıldık, onların karada ve denizde gezmesini sağladık, temiz şeylerle **onları rızıklandırdık**, yaratıklarımızın pek çoğundan üstün kıldık." (İsra, 17/70).

⁹⁰ "Ona, sizi savaşta korumak için zırh yapma sanatını **öğrettik**, artık şükreder misiniz?" (Enbiya, 21/80).

Güneşden zāhir ol binā zamānında müsellemdür

ŞR: 89a, AE: 10b.

[3] kimi: nisbet AE.

[6] Emānet hamlı neydüğün vücūdın ʿ ilm iden bilür AE.

231.

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün

1) Devāsuz derdine ʿ ışkuñ devā isteyen eblehdür

Devā istemeyen anuñ olan derdinden āgehdür

2) Marīz-i ʿ ışka şihhat çün tabībe diñ emek çekme

İşitmese sefāhatden bilüñ ol gül-i esfehdür

3) Kılup kulluğımı ʿ ışkuñ dile sulṭānlıguñ andan

Çü ʿ ışkuñ kulı ʿ ālemde ḥamu şāh olana şehdür

4) Muḥabbet mülkine girüp maḳām-ı ʿ ışkı iste bul

Felekden ʿ āli bil aña maḳām olan ne dergehdür

5) Nice beñzer diyem tūbā revān ḳaddine ʿ ışkuñ ben

Çü sidre tūbā ol ḳadde berāberlıḳda kūtehdür

6) Ḳadem başdan ḳoyan bilür nedür ʿ ışkuñ ṭarīḳını

Ki ol dergāh-ı ʿ āliye ne doğru ḥüb-şeh-rehdür

7) Hevādan yola girüben heves vechin gören ṭālib

Azup azdurmadın nʼitsün çü şeyṭān kimi güm-rehdür

8) Ṭarīk-i ʿ ışka ʿ aḳlilen olan münkir kimi bed-ḳan

Şanur doğru yolu egri çü ol kec-bīn ü bī-rehdür

9) Gice dir gündüze münkir çü seçmez ağı qaradan
Şanasuñ anadan doğma o gözsüzi ki ekmehdür

10) Girüp dergāhına ‘ ışkuñ digiñ eyvān u tākını
Ne vechilen anuñ tākı bir iken yedi ħar-gehdür

11) Cemāl-i ‘ ışkı görüben nedür iy Gülşeni keyfin
Dilerdüm vaş idüp diyem n’idem çün vaqt-i bī-gehdür

ŞR: 89b.

232.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1) İhtiyār it dise baña luţfila qahrın nigār
Kıluram qahrını anuñ luţfiyla ihtiyār

2) Seçmedi niş ile nüş uş zehr ile tiryākını
İhtiyār anuñ diyenler cebr ile iy bahtiyār

3) Ĥayrıla şerden geçenler bildiler ħālüm nedür
Gül tiken birdür baña çün zağ u bülbüle hezār

4) Āşinā olalı ‘ ışka ‘ aqluma bī-gāne em
Bencileyin delü uşlu ‘ ışkıla diñ nirde var

5) Görsedür cennet cemālin rūḥ u reyḥāndan daña
Ĥattını reyḥān idelden verdine ol gül-‘ izār

6) Ay u gün yüzinden alur mihr ile nūr u ziyā
Görmedüm rüşen o yüzden cem‘ idici nūr u nār

7) Bir kılından bağlu gördüm bī-dil olanuñ bigin

Arayuban zülfin anuñ ister iken tār tār

8) Bir nefes ayru düşersem senden iy dil-ber n'idem

Yüz alur cānumı andan Һasret ile inṭizār

9) Rūṣenī'ye vireli gönül Һarārum Һalmadı

Gülṣenī digil baña niçün oluram bi-Һarār

ŞR: 90a.

233.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) Düş mi görüp şoraram diñ baña benden Һaber

Uyumadın uyanuҺ düşini her kim yorar

2) Varlıgımı diñ neyem bilemezem ne şeyem

Var ile yoҺ nişeyüm diyübenü kim şorar

3) Keşrete şalan beni benlik imiş iy seni

YoҺsa görüp ben seni vaҺdetle kim dir

4) Senden açup gözümü göremezem özümü

Söyleyüben sözümü Һayret ile bi-Һaber

5) Һal Һıluban diñ baña müşkilüm öñdin şoña

Şorduğımı ben saña ne şeyem iy rāh-ber

6) Keşret olandan geçen vaҺdetilen göz açan

Қılur imiş iy Һasen-i vechüñe bir kez nazār

7) Bilmeyene bildürüp sen digil iy Rūṣenī

Gülṣenī'den vechüñi Rūṣenī'süz kim doyar

ŞR: 90a.

234.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) Elvedā' idüp ḥabībüm çün sefer kıldı gider
Cān u dil hem-dem olup anuñla beni terk ider
- 2) İşidüben görmemişdüm bu kıyāmet günini
Bu günü gören kıyāmet şoruban benden n'ider
- 3) Gün kimi ğāib olaldan Rūşenī'yi isterem
Ansuzın Aydın iline baş götürüp kim gider
- 4) Bilmezem ne vech ile görem ḥabībümün yüzün
Geçmeyen iki cihāndan çün göremez bir nazār
- 5) Bir dimeñ yüz cānum olsa dilerem virem temām
Nā-gehān düş olsa gözüm dil-berüme reh-güzer
- 6) Geçdi 'ömrüm hicretilen bulmazam vaşlın n'idem
Çünkü vaşlını bulanda görmezem benden eşer
- 7) Bilmezem hicr ile vaşluñ neydüğün eydüñ baña
Çün özümnden açamazam görmege ol dem başār
- 8) Rūşenī'den özge nedür Gülşenī'nün gördüğü
Dilemez çün andan özge dīdeden rūşen-nazār

ŞR: 90b.

235.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) ‘Işka gönül virmeyen cānıla ‘āşık mıdur
Kızb ile her müdde‘î da‘vîsi şâdık mıdur

2) ‘Işka gönül virmeyen sevgülü cān almayan
Yoşluğıla gelmeyen varlığa lâyıq mıdur

3) ‘Işkı necāh itmeyen zühd felāh itmeyen
Tâlihi terk itmeyen şâlihe lâhiq mıdur

4) ‘Işkıla mi‘râcını kılmayana iy seni
Direm işitgil bunı lâhiq-i sâbık mıdur

5) ‘Işık ile şayrulığın bilmeyene sağlığın
Şoraram itsün mübîn tıbbıla hâzık mıdur

6) Müşkilümi şoraram şanma düşüm yoraram
‘Abd-i hevâ çün direm bende-i Hâlik mıdur

7) Rüşenî’nün Gülşenî ‘ışkına cān virmeyen
Leylî’ye Mecnûn olup ‘Azrâ’ya Vâmık mıdur

ŞR: 91a, EA: 11a.

[3] necāh itmeyen: şalâh idüben AE.

236.

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

1) Bilmezem niçün belâsı başuma ‘ışkuñ yağar
Kim kıomaz açup gözümü hâlüme kılam nazır

2) Çizginüp başum belâdan gice gündüz devr ile
Bilemezem ayıla gün nice baţuban doğar

3) Çökeli sevdâyî gönülüm başına ğam buludı
Dilesem gönülüm açılmağ daği biter ğam başar

4) Derd imiş dermānı ‘ ışkuñ şınayuban bileli
Dilerüm derd itmeñ andan olınur mı nef ü zar

5) Dağlayup ‘ ışkuñ odından cānumı āh itmege
Korharam yandura halkı tutuşup andan şerer

6) ‘ Işk elinden bilemezem kim ne hāle düşmüşem
K’ağlayuban gülmez andan her ki hālümü görür

7) Biri iki gören imiş seçmeyen aḥvel kimi
Rüşeni’den Gülşeni’yi farq idüp her kim şorar

ŞR: 91a.

237.

Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilün

1) Geçdi ömrüm isteyüben bulmadum ‘ âlemde yār
K’ olmaya yārüm diyüben ‘ âkıbet gönülüne bār

2) Şınadum düşmanlığını dostuñam diyenlerüñ
Luḥfını terk eyleyüben kahr idende ihtiyar

3) Dostuñam diyen yalancı düşmen olduğın baña
Hışm idende zāhir ider halka günden āşikār

4) Nirde var bir nişini nüş itmeyen diñüz baña
Talḥ idüp şirīn-revānum kılmaya gül-zār ḥār

5) Baḥtiyār oldur ki geçüp ihtiyār neden ide

‘Ömri olduḡça cihānda sevdüğünüñ ihtiyār

6) İşidürdüm cān çekişüp virmegüñ düřvārlıgıñ
Bilmedüm saḡt imiş andan ḡasret ile intizār

7) Ayruluḡdan ḡabz şalan münbasitken göñlümi
Darlıgansam andan olur arz-ı vāsi‘ baña dar

8) Yanmaḡa ḡasret odından ḡalmadı şabrum n’idem
Yedi damudan beter çün yandurur beni o nār

9) Rūřeni‘den ayru düřüp Güľřeni‘ bülbül kimi
Ün çeküben şanma dönmez biñ hezāra zār zār

şR: 91a.

238.

Mefā‘ ĩlün Mefā‘ ĩlün Mefā‘ ĩlün Mefā‘ ĩlün

1) İşidüp ḡālünüñ direm saña ḡāli ḡarac yoḡdur
Mariz ü aḡsaḡ u kūra ḡarec kimi ferec yoḡdur

2) Uzatma şa‘n ile dilüñ otın fi‘l-i ḡabiḡünden
Çü bilürsüñ ḡabāḡatde senüñ kimi hemec yoḡdur

3) Kesüp ḡadḡını medḡ itgil ḡaḡḡ’uñ ḡulını diñlerseñ
Kesilmeye dilüñ kimi bařuñ k’andan semec yoḡdur

4) Cihān ḡalḡına kibr ile kelenkār olduḡuñ gören
Bilür server kelenkāra senüñ kimi kelec yoḡdur

5) Uřaḡ kimi buluřduḡuñ ḡabiř ef‘āl ile gören
Necislikde senüñ kimi bilür ziřt ü baḡac yoḡdur

6) Cihānda naqş ile kimdür nazīrūñ kim kıyās idem
Kemāl-i naqş ile çünkim senüñ kimi ‘arec yohdur

7) Yüzüñi kıbleden niçün kılup inkār döndürdüñ
Meger müşrik kimi saña işitmişüñ ki hac yohdur

8) Haqq’uñ doğru tarīkinden egilme güm-rehe uyup
Bilürsüñ çünki nefsüñden o doğru yolda kec yohdur

9) Görüp doğrularuñ hālin dime egri kıyās ile
Çü arz-ı Haq kimi anuñ fezāsında ‘ivec yohdur

10) Qarār u şabr u ārāmı şalup ta‘ cīb ile başdan
Cihānda yelüben çevver senüñ kimi yalac yohdur

11) Hayāl-i hām ile sevdā bişürmege başuñ kimi
Kedū nisbet arasalar ser-ā-ser bir güvec yohdur

12) Ne diyüp añladam hālüñ cihān halkına kim bile
Bu mülk içre çü rüstāyī senüñ kimi halac yohdur

13) İşitdüm Rüşenī dirdi hemişe Gülşenī buni
Hamākatde devā kimi ferecle hem-harac yohdur

ŞR: 91b.

239.

Müfte‘ ilün Fā‘ ilün Müfte‘ ilün Fā‘ ilün

1) ‘Aşıqa teklīf iden ‘aqlıla divānedür
Emri anuñ nehyile mühmel ü efsānedür

- 2) ‘Işkıla delirmeyen uşluluğın bilmeyen
Özin anuñ kılmayan şanma ki ferzānedür
- 3) Delüligüm işidüñ ‘aqlıla fikrüm kıluñ
Derdüme dermān buluñ dimeñüz uşlanadur
- 4) ‘Işık ile bilişüben ‘aql ile yād olamayan
Olmaz imiş aşinā ‘ışık ile bī-gānedür
- 5) Maştaba-ı ‘ışka var terk idüben ihtiyār
Çünki olan bahtiyār yiri o mey-ḥānedür
- 6) Kim ki görür ‘ışık ile yandugumı reşk ile
Dir baña k’ol mihr ile yanma gerek yana dur
- 7) ‘Işık ile nergis kimi cāmını içen müdām
Kām-ı leb-i sākīden devr ile peymānedür
- 8) Şūret-i ‘ışkı görüp ma‘ nī yüzinden direm
Şorana vechin baña k’ol gözi mestānedür
- 9) Rūşeni’den mihr ile Gülşeni’ kimi yanan
Bilür anuñ şem‘ ine cānumı pervānedür

ŞR: 92a, AE: 11b.

240.

Müfte‘ ilün Fā‘ ilün Müfte‘ ilün Fā‘ ilün

- 1) ‘Āşıkā ṭa‘ n eyleyen ‘aql ile dīvānedür
Kāli anuñ ḥāline herze vü efsānedür
- 2) ‘Işık ile Mecnūn olan vālih ü meftūn olan

Hâleti bî-çün olan ‘ âkıl-ı ferzânedür

3) ‘ Işık ile alışanuñ yâd ile bilişenüñ
Vaḥdete ulaşanuñ keşreti bî-gânedür

4) ‘ Işık ile cüş eyleyen cāmını nüş eyleyen
Şevkı sürüş eyleyen sâkin-i mey-ḥânedür

5) Yedi felek ay ulu şan ḥum-ı meydür dolu
Ayile gün berkilü devr ile peymânedür

6) Rüşenî’nüñ şem‘ ine yanmayuban n’eylesün
Şevk ile diñ Gülşenî çün aña pervânedür

ŞR: 92b.

241.

Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün

1) ‘ Adem-i genc ‘ amâdur kim vücūd andan zuhūr eyler
Bes ol ‘ ayn-ı vücūd ile ‘ adem diñüz baña neyler

2) “*Hüve’z-zâhir*”⁹¹ oḥuyup duy nedür bâtını anuñ
Ki evvel âḥir ol şândan vücūdın buluyor şeyler

3) ‘ Ademde şâbit eşyânuñ ta‘ ayyün bulmadın zâtı
Şübüt ile ḥafâsına anuñ genc-i ‘ amâ dirler

4) Diriyile ölene diñüz ‘ adem genci mażâhirden

⁹¹ “O her şeyden öncedir; kendisinden sonraya hiçbir şeyin kalmayacağı son’dur; **varlığı aşikardır**; gerçek mahiyeti insan için gizlidir. O her şeyi bilir.” (Hadid, 57/3).

Çü anlardur beķâyilen dirilüp ölmeyen Һaylar

5) ‘ Adem Ƙaf’ımı isteyen vücūdını Ƙılır ‘ Anķā
Çü andan özge bulamaz vücūd ol Ƙaf’a girenler

6) Banā Һayret viren müşkil budur Һalsüz ne keyf ile
Ƙılır maĥfī vücūdını ‘ amā mülkine girenler

7) Görenler Rūşenī kimi ziyādan Aydın ilini
Olardur Gülşenī bi’llah ‘ amā keyfini bilenler

ŞR: 92b.

242.

Mefā’ ĩlün Mefā’ ĩlün Mefā’ ĩlün Mefā’ ĩlün

1) ‘ Adem yoĥdur şübūtına şeyüñ genc-i ‘ amā dirler
Ta’ ayyün bulmayan zāta vücūd ile Һafā dirler

2) Hüve’z-zāhir güneş kimi müzāhire olup mazĥar
Ne Ƙoydı zāhir itmedin ki bilmeyen anı söyler

3) ‘ Ademle mümteni’ Ƙoymaz zuhūr-ı mazĥar-ı gülüñ
Çü olmaz zıdd u nidd anda ‘ ademle mümteni’ neyler

4) Ta’ ayyünsüz vücūdını ‘ ademde sābit idenden
Şoruñ genc-i Һafī sırrın neden genc oldı bilenler

5) ‘ Amāda yoĥ celī kimi Һafī şey çün ta’ ayyünden
Ne disün bes ta’ ayyünsüz şübütı ta’ bīr idenler

6) ‘ Ademden daĥi maĥfidür vücūdı sābit eşyānuñ
Anuñ-çün söyleyebilmez nedür keyfini görenler

7) Ziyā-yı Rūṣenī zerre kılalı Gülṣenī vechin
‘ Adem kimi vücūdını o zerreten kıyās eyler

ŞR: 93a.

243.

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

1) Baña ḥal olmayan müşkil vücūd-ı ibn-i ādemdür
Ḥudūs ile zuhūr andan ne vech ile kıdemdendür

2) ‘ Ademdendür diyen ādem vücūdile zuḥūrını
Şübütün bilemez anuñ ‘ ademden nice aḳdemdür

3) ‘ Adem ta‘ yīn bulmadın vücūd ile şübüt andan
‘ Amāya ‘ ayn olan cüz küll vücūdından muḳaddemdür

4) ‘ Amā genci şübüt ile ta‘ ayyünden ḥafī iken
Celī kılan anuñ vechin vücūd ile müsellemdür

5) Ledünni ‘ āleme şoruñ nedür ta‘ līm-i esmāyı
Anı bilen melāyikden işitmişüz çü ‘ ālemdür

6) Yaḳın ta‘ līm-i esmāyı müsemmadan bilen bilür
Neden ādem sücüdile melāyikden mükerremdür

7) İşitdüm Rūṣenī dirdi hemīşe Gülṣenī bunı
Cihānda ādemi bilen dimeñ çoḫ ki iken kemdür

ŞR: 93a.

244.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1) Bir per̄inũñ ḥasretinden cānum alur intizār
Ṭāḳatũm ṭāḳ oldı andan ḳalmayup ṣabr u ḳarār
- 2) İy ecel gel ḳurtar aḫı cānum aluban bu dem
Cān çekerũm ḥasret ile çũnki dayim üstũ-vār
- 3) Gün kimi yüz ḥasretinden aya döndũm incilũp
Dıḳ kimi andan oluram gice gündüz ten nizār
- 4) Yel kimi göñlũm yelũben tutuṣup cānum yanar
Gözlerũm yaşı ol evden topraḡa olur ṣerār
- 5) Geçdi ‘ ömrũm olamadı iy per̄i-çehre saña
Ay ile gün kimi bir kez gice gündüzde dũçār
- 6) Dem-be-dem yüz bĩnden artuḡ bĩ-dilũñ var cān virür
Bir nazār yüzũñ görũben muntazırlara güzār
- 7) Şubh-dem gül kimi yüzũñ göster iy gül-zār tā
Biñ hezārān ‘ andelibũñ eyleye gül-zār-ı zār
- 8) Rũṣeni’den özge kimdür Gülṣeni’ digil baña
Ḥasret ile istedũgũñ yanuban leyl ü nehār

ŞR: 93b.

245.

Fā’ ilātũn Fā’ ilātũn Fā’ ilātũn Fā’ ilũn

- 1) Gice gündüz ḥasretũñden yanarum iy gül-‘ izār
‘ Andelĩbe dönũp andan eylerem gül-zār-ı zār
- 2) Gũm kimi yüzũm sürũben ayaḡunuñ tozına

Dilerüm rüşen kıla gözüm nürin andan ğubār

3) N'ola koyup yüzüm üsne ay kimi yüzden qadem

Qılasuñ rüşen gözümü seyrüñ için reh-ğüzār

4) Bilmezem gözüm yaşından özge ne var iy perī

Zer yirine küyuñ içre dürr kimi şaçam nişār

5) Geçdi 'ömrüm vaşluñ umup intizār ile n'idem

Çekdürür cān Һasretüñden çünkü baña rüzigār

6) Qılmadı şabr u taҺammül tākātüm ayrılmağa

Andan oldum bī-qarār uş gidüben benden qarār

7) Rüşeni'den ayrı dirlik Gülşeni n'idem saña

Çekdürür cān Һasretiyle iztirār u intizār

ŞR: 93b.

246.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1) MuҺabbet şuret-i vechüñ kemāl-i Һüsne mazҺardur

K'ayuñ noqşānı ol yüzden qamer naqşından ezherdür

2) Yüzüñdendür ziyā vü nür ay ile günde aydınlıq

Anuñ-çün bedr-i nürundan gören dir vechüñ enverdür

3) Yüzüñ iqlīm-i Һüsn içre gören günden daҺı zāhir

Bilür sultānı iqlīmüñ qamer-çehre bu serverdür

4) Boyuña serv-i āzādı nice beñzer diyem görüp

Kim ider serv-i qaddüñ kimi berāberdür

5) Gül-istândakiler yüzün görelî gül açılıban
Kızarur huşk oda dönüp hacel gül neylesün terdür

6) Yüzünü görmeyen münkir inanmaz vaş ile disem
Harac yohdur direm aña niçün kim kūr u hem kerdür

7) İşidüp Rüşeni hâlin olana Gülşeni münkir
Ebū Cehl-i zamân digil o câhilden çü ebterdür

ŞR: 94a.

247.

Mef' ulü Fâ' ilâtün Mef' ulü Fâ' ilâtün

1) Döndükçe çarh-ı gerdün başuma cevri artar
Gün kimi yüzüm andan yitdügi yire sürter

2) Miḥnet çeküp zamândan künc-i mekânda direm
İy çarh-ı bî-mürüvvet al cānı beni kırtar

3) Hâs ile 'âm işidüp derd-i dilümi dirler
Mısr' uñ 'azîzi sulṭân ğavruña Ğavri yeter

4) Hâtem kimi hezârân çapuda kılları var
Kârun aña gedâdur cûdına günden ezhar

5) Bir dileyen 'aṭası yüz irişür nevâya
Kılup muzâ'af anı fazlile cûda mazhar

6) Baḥr-i seḫâvetinden keff-i kerem bilindi
K'andan olur 'aṭalar ḫalk-ı cihâna ekşer

- 7) Bir dimezem ki yüz biñ dergâhına gelüben
Dest-i sehâ keremden rûd u ‘aţâsın ister
- 8) Gün kimi yoĥ nazîri hüküm ile saltanatda
Mişlin keremde bulmaz dört iklîmi gezenler
- 9) Ka‘be kimi apusın gören sürer yüzini
Baş oyup ol apuda ikrâm ile yer öper
- 10) Yûsuf kimi ‘Azîz’e satmaĥ diler özini
aşmetde ullarını gördüĥi-ün niçeler
- 11) Ğavrî kimi cihân-dâr görmedi arh-ı devvâr
Sultân olalı Mışır’a nevbetle aĥ’a ullar
- 12) ‘Âlemde şöhretini şorana Ğavrî’nün diñ
İskender’ile Dârâ Cemşîd ü Cem’den eşher
- 13) Yûsuf kimi sevüben vechini Mışır’uñ ehli
Virmek için bahâ cân şaf şaf durur berâber
- 14) ‘İlmi kemâle irmiş hüsn-i ‘amelde şâhuñ
ikmet dir anuñ için ef‘âlini görenler
- 15) alkuñ du‘âsı budur el götürende aĥ’a
Emn ü emânla iy şeh devrânuñı göreler
- 16) ün “*messü - darrü*”⁹² faĥrın evlâd Ya‘ûb eyitti

⁹² “İnsana bir **darlık gelince**, yan yatarken, oturur veya ayakta iken bize yalvarıp yakarır; biz darlığını giderince, başına gelen darlıktan ötürü bize hiç yalvarmamışa döner. İşlerinde tutumsuz olanlara, yaptıkları böylece güzel görünür.” (Yunus, 10/12).

Yūsuf'a muẓtarr olup sen veli 'ahde apar

17) ılıl "bizā'a"⁹³ faruñ dergāha 'aynuñ eyle
Çün ol anı hūnerden setr idüp anı örter

18) "Emmen yucib"⁹⁴ işidüp ılıl seher du' āsın
Redd bilme çün abūldür Hā'a du' ā-yı muẓtarr

19) Cezb itdi Gülşeni'nün göñlini Rūşeni-veş
İnc' am u cūd şāhi ihsān ile ser-ā-ser

ŞR: 94a.

248.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Bir perinün 'ıı alup göñlümi gör kim n'ider
Döndürüp Mecnūn'a beni vālih ü hayrān ider

2) Bilmezem sevdāyi nisbet delü uşlu olduğum
Çünkü 'aqlum geldügi dem başuma uşşum gider

3) Gün kimi gören cemālün yire sürer yüzini
Baş koyuban her apuya seni ister der-be-der

4) Dileseñ görmek ıyāmet gör sedā-yı serv-revān
adūni hāa ki maşer ola andan reh-güzer

⁹³ "Bir kervan geldi, sucularını gönderdiler; sucu kovasını kuyuya saldı, "Müjde! İşte bir oğlan" dedi. Yusuf'u alıp onu ticari bir mal olarak sakladılar. Oysa Allah yaptıklarını bilir." (Yusuf, 12/19).

⁹⁴ "Yoksa, darda kalana, kendisine yakardığı zaman karşılık veren, başındaki sıkıntıyı gideren ve sizi yeryüzünün sahipleri yapan mı? Allah'ın yanında başka bir tanrı mı? Pek kıt düşünüyorsunuz." (Neml, 27/62).

5) Bir digil gönül virüben isteyen görmek seni
Bilün ister halkı-ı ‘âlem seni görmek ser-be-ser

6) Rüşenî’den özge kimdür Gülşenî’nün didügi
‘İşkuñ alup ‘aqlumı benden baña gör kim n’ider

ŞR: 95a.

249.

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

1) “*Nefahtü fihi min rûhî*”⁹⁵ muqaddes cân-ı âdemdür
Çün ol rûh-ı muqaddesden revâna nefh olan demdür

2) Zuhûr-ı âdem-i evvel hudûş ile dimez ‘ârif
Çü bilür mazharı anuñ vücûd ile kıdem demdür

3) Vücûdına ‘adem tarı demek olur ol insânun
‘Ademden çün anuñ zâtı vücûd ile muqaddemdür

4) Cihânda âdem-i evvel vücûdın nefha-i haydan
Hudûş ile bilen câhil ‘azâzilden dağı kemdür

5) Tenin tıyn-ı maḥabbetden bilenler âdemün bilür
Ne sevgülü vürûdıla meveddetden mükerrerdür

6) Oḫuyan ‘ilmü’l-esmâ bilür sırrını ta‘lîmün
Mu‘allem olan ol ‘ilme ne vech ile mu‘allemdür

7) İşitdüm Gülşenî dirdi hemîşe Rüşenî buni

⁹⁵ “Rabbin meleklere şöyle demişti: Ben çamurdan bir insan yaratacağım. Onu yapıp *ruhumdan ona üflediğim zaman ona secdeye kapanın.*” (Sad, 38/71-72).

Bilenler 'ilm-i esmāyı melekden daħi a' lemdür

ŞR: 95a, İÜ: 64a.

250.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1) Görüp her şūreti dimeñ revān ki İbn-i ādemdür
Çü ādemoğlı hıketle kıdemden nefh olan demdür

2) Zuhūrını hudūşile görüben kudsi tıynınıñ
Dimeyesüz vücūdını hudūş ile 'adem demdür

3) Nedür sırr-ı vürūdını melek kimi bilen secde
Kılanda baş çeken bilün 'azāzilden daħi kemdür

4) Muħabbetden vücūdını merīd olduğı-çün merdūd
Vücūdı sevgülülerden meveddetle mükerrerdür

5) Oħuyup 'ilmü'l-esmā bilegör sırr ile ceħrin
Melekden 'ilm ile ādem ne vech ile müsellemdür

6) Ölüben dirilen ilm-i ledünnī olur işitdüm
Hızır kimi mu' allimden çü 'ilmini mu' allemdür

7) Ölüben 'ilm ile diril dir idi Rūşeni baña
Dirilen Gülşeni andan melekden daħi a' lemdür

ŞR: 95b.

251.

Mef' ulü Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

1) Ol şūh-ı perī-çehre baña gör neler eyler
Bir 'işveyilen 'aqlum alup bī-ħaber eyler

- 2) Sevdāyī kimi olduğımı dañlamañ andan
Çün ‘ aklı gider her kime k’ol meh naz̄ar eyler
- 3) Mecnūn direm ol bī-ħisse ki ‘ aqla uyuban
‘ Işkuña göñül virmege cāndan ħaz̄er eyler
- 4) Yüzüme başuban ħademin seyr içün ol meh
Rūşen gözümüñ nūrın aña reh-güz̄er eyler
- 5) Hālūmi gören ‘ işkun ile ta‘ n ider iy dil
Bilmez o ħālūñ ta‘ nını ‘ aybın hüner eyler
- 6) Ay kimi yüzüñ zūlf-i siyāhuñ büriyen dem
Şaçumı n’idem zūlmetilen çin-seħer eyler
- 7) Perver kılalı Gülşeni‘yi Rūşeni bildüm
Gün kimi cihān ħalkına zavdan baş̄ar eyler

ŞR: 95b.

252.

Mefā‘ ĩlūn Mefā‘ ĩlūn Mefā‘ ĩlūn Mefā‘ ĩlūn

- 1) Nice vaş̄f eyleyüm görüp cemālūñ iy perī-peyker
Ki bağlanur gören dili anuñ vaş̄fından iy dil-ber
- 2) Nedür keyfiyyet-i ħüsnūñ diyemez kimse vaş̄f ile
Egerçi düş̄ kimi görüp anı ta‘ bīr ider çoğlar
- 3) Yüzüñ aydınlığın görüp güneş̄den aydın iy meh-rū
Bilür aydın ne vech ile olupdur tābīş̄-i enver

4) Kemāl-i hüsnüñi gören bilür naqşını hūblaruñ
İder bu vech ile yoğdur cihānda hūb u hoş-manzar

5) Elifden doğru kıddüñi çekilmiş nāz ile gören
Revān dir aḥsen-i taqvim bu doğru kıddür iy server

6) Cemālūñ bir nazar gören bilür ay ile güneşden
Ziyā vü nūr ile nedür iki ‘ālemde bir maḥzar

7) Görenler Aydın ilinde ziyādan Rūṣenī vechin
Baña diñ Gülṣenī kimi güneş aydınlığın n’eyler

ŞR: 96a.

253.

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

- 1) Gören ay ile gün kimi yüzüñ dir ne kıyāmetdür
Çü ay ile günüñ cem‘ i kıyāmetden ‘alāmetdür
- 2) Kıyāmet kāmētūñ gören revān dir iy perī-çehre
Ḥalāyıka ḳopan dañla kıyāmetde bu kāmētdür
- 3) Bu günde görmeyen vechüñ güneşden zāhir ü rūṣen
Göremez dañlada bi’llah kim ol ğayb-ı şehādetdür
- 4) Bugünü dañlaya ḳoyan kıyāmet günü maġbūndur
Hezārān fırḳānun andan o gün zıkrı nedāmetdür
- 5) Bugün dirile ölüben görene dañla ḥālını
Güneş kimi gözin açmaġ direm ‘ayn-ı kerāmetdür
- 6) Dirile ölmeyen kimse göremez vechini ğaybuñ

- İnanmañ mü'minüm dise aña redd-i şehâdetdür
- 7) Göñül gözini gün kimi açanlar görüben vechin
Bilür açmayana görgeç o vech için ğarâmetdür
- 8) Bugünde görmeyüp vechüñ kıoyan dañlaya iy meh-rũ
Hâlâyık içre mağşerde kıatı rüsvâ melâmetdür
- 9) Sa'âdetlü yüzüñ gören şekâvet neydügin bilmez
Anuñ-çün dirler ol vechi gören 'ayn-ı 'inâyetdür
- 10) Senüñ vechüñi görenler bilür farzı nedür 'aynuñ
Nevâfilden anuñ farzı çü 'ayn için hidâyetdür
- 11) Ledünnî 'ilmi bilenler olup vâkıf kıyâmetden
Bilür ki felsefe 'ilmi anuñ için cehâletdür
- 12) Bugünden dañlaya münkir olan zann ehlinüñ işi
'Aceb hüsranla şeksüz kıyâmetde hacâletdür
- 13) Bugün nefsinı şatuban behâsın almayan cennet
Kesâd olubanu dañla şatan bey'ı hasâretdür
- 14) Saña nağdin viren tâcir 'aceb aşşılı bey'ı ider
Metâ'ı hüsnuñüñ iy meh bu hüsriansuz ticâretdür
- 15) Sekiz cennet kimi hüsnuñ tecellîsin görüp direm
Yedi muşhaf kimi vechüñ yazusı âyet âyetdür
- 16) Cihânda hüsni-Yûsuf'ũñ bulupdur gün kimi şöhret
Senüñ ayıla gün kimi o hüsniyle melâhatdür

17) Görenler Gülşeni vechüñ ziyâdan Aydın ilinde
Bilür kim Rüşeni kimi yirün dâr-ı selâmetdür

ŞR: 96a.

254.

Müfte' ilün Fâ' ilün Müfte' ilün Fâ' ilün

1) 'Işk ile yola giren maşşüdına irişür
Oyalanan 'aql ile herze yire dürişür

2) 'Aql ile yola düşüp öykinüben 'âşıkça
Ahsağ u yügrük kimi birbiriyle yarışur

3) Kâl ile münkir olan hâline dervişlerün
Ta' n idüben zikrine fikriyle urişur

4) Ta' n ile şeytân kimi münkir olan zâkire
Küfrini îmân bilüp 'ayb u hüner şorişur

5) 'Âşıkça 'âkıll 'adü didügimi dañlamañ
Dîv ile âdem haçan hem-dem olup barışur

6) Münkire inanmañuz 'âşık olup şanmañuz
'Aqlıla 'ışk işine gerçi uyup qarışur

7) Vâ' iz-i bî-ma' rifet düşmenidür 'ârifüñ
Anuñ için Gülşeni 'ârif ile urişur

ŞR: 97a, İÜ: 41a, AE: 42b.

[2] kimi: sıfat AE.

[3] dervişlerün: 'âşıklarun AE.

[5] dañlamam: tañlamam//haçan: kaçan AE.

[6] olup: ola İÜ.

[7] Çalışuban Gülşenî anuñla urısur İÜ.//^ç arifüñ: ^ç aşıkuñ AE.

255.

Müfte^ç ilün Fâ^ç ilün Müfte^ç ilün Fâ^ç ilün

1) Delü kimi ^ç aşıkuñ hâline her kim güler
Uşlu degül ol bilüñ kim delüden uş diler

2) Hâlet-i ^ç ışkı görüp kâlile ta^ç n eyleyen
^ç Ālim ise cāhilüñ yolın urur bî-ḥaber

3) Hâlet-i ^ç ışkı kıyās idene yoḥdur semâ^ç
Ol nazaruñ ehlidür ḥaḳ didügi kūr u ker

4) Münkire şormañ görüp ḥaḳ ile bâtıl nedür
Farḳ idüp aḡ u ḳara çün seçemez bî-başar

5) Kūra ḥarac yoḥ didi aḥşaḡ u şayru kimi
Vaḥy ü kelām içre ḥaḳ şormañ aña ḥayr u şer

6) Aḡlamadan hâline nice gülem görüben
Bâtıla uyup ḥaḳḳı her kim elinden ḳoyar

7) Rüşenî'den Gülşenî ^ç ilme görene disün
Cāhil ü nādāna kim ^ç aybını şanur hüner

ŞR: 97a, İÜ:74b.

256.

Müstef^ç ilün Müstef^ç ilün Müstef^ç ilün Müstef^ç ilün

1) Muḫlāk bilüñ āzād iden ḳayd-ı cihāndan cān nedür
Keşret olandan geçeli vaḥdet sözün cānān nedür

2) Uşlu olanlar delümüz şahlıq kılanlar kulımız
Haqqa mükerrem olumaz sulţānlara sulţān nedür

3) Huccet şorana iy halil Haqq' uñ kelāmı bes delil
“*Li ya'rifü*”⁹⁶ kavlı-i celil bilinmeyen bürhān nedür

4) İşkuñ şarābından şifā isteyene derde devā
Göñül virüp gel diñ aña derd ehline dermān nedür

5) Koptı kıyāmet haşr ile işidüben şūr ünini
Şūr u hesāba halk için uş dāretlü mīzan nedür

6) Çün Haqq için yoğdur mekān hem gice hem gündüz zamān
Bes diñ baña şoru hesāb yargu için dīvān nedür

7) İy Gülşeni müşkil baña hal olmayan budur işit
Sor Rüşeni'den emr ile cānum diyen fermān nedür

ŞR: 97b.

257.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) Her kişi kim 'ilmini cehl-i nazardan bilür

Artup anuñ müşkili diyemez em eksilür

2) Zann-ı yaqin eyleyen 'ilm-i hayal özine

Cehlile düşüp yola şekke uyuban kıılır

⁹⁶ “*Ben, gizli bir hazine idim, bilinmeyi diledim, bunun için (beni bilmeleri için) yaratıkları yarattım.*”
(Kudsî Hadis).

- 3) ‘İlmîni ‘ayn itmeyen Hâk-ı yakînden revân
Cehlilen kâl idüp ‘âlîme gavğa kılur
- 4) Felsefe ‘ilmin delîl cehl ile huccet kılan
Kâfirûñ aqvâlini mü’mine bürhân şanur
- 5) Ma‘rifetüñ nahvini maḥv idüp özüñ oḡı
Tâ bilesüñ şarfını ‘ışk ile anuñ n’olur
- 6) Ağ u qaradan geçen oḡurımıḡ ebcedin
‘İlm-i yakînden revân Hâk neydügin bilür
- 7) Rüşenî’den Gülşenî kâli şalup ḡâl ile
‘İlm-i ledün bilmeyen cehl ile aldanur

ŞR: 97b.

258.

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

- 1) Gözleyüp cānumı dil-ber ḡamzesi oḡın atar
Oḡ direm zahmına anuñ çünki cānuma batar
- 2) Görmedüm yağma kılcı fitnedden gözün kimi
Cān u dil ‘âşıklarından Türk ü Tatar’dan beter
- 3) Göñlümi ḡâret kıluban nem koyupdur almadın
Tâ ala cānumı daḡı bir nazardan ol Tatar
- 4) Virmeyen naḡd-i revânın sevgülü sulṡânına
Yūsuf-ı cānın ‘Azîz’e bilmedin ucuz şatar

5) Düşeli sevdā-yı ʿışqa bilmezem hālüm nedür
Kim gören dir ʿa n idüben budur ol kim cin dutar

6) Bir nazār yüzüñ görüben cān virem didüm didi
Virdügüñ cān ʿışkum ile dem-be-dem saña yiter

7) Bilüben ʿa nımı hālkuñ Gülşenī kim direm
Öliceğ sīnemde sūsen yirine hançer batar

ŞR: 98a.

259.

Müstef ilün Feʿülün Müstef ilün Feʿülün

1) Ol bī-vefāya diñüz ʿahde vefā gerekdür
Gerçi vefā kıłana aña cefā gerekdür

2) Qanı benümle ʿahdüñ peymānıla ezelden
Şındurmayuban anı dilden edā gerekdür

3) Her şūh-ı bī-vefāya gönül virene direm
Bundan beter cefādan saña cezā gerekdür

4) Uyup hevā-yı nefse yilüp hevā kovana
Dirile ölü kimi mātem ʿazā gerekdür

5) Dördüñi kime disem dermān umuban iy şūh
Dir baña daği andan derde devā gerekdür

6) İy Gülşenī cefāsuz ʿahdine Rūşenī'nüñ
Cāndan vefā gönülden şıdķ u şafā gerekdür

ŞR: 98a.

260.

Müstef' ilün Fe'ülün Müstef' ilün Fe'ülün

1) İy cān marīz-i 'ışka senden ŝifā gerekdür
Derdünle mübtelāya dermān devā gerekdür

2) Çünkü zekāt-ı hüsniñ gönliüm diler dem-ā-dem
Cānum dağı o yüzden faķra gedā gerekdür

3) Umup nevā-yı vechüñ bu bī-nevā gönül uş
Cān yirine dir andan tende nevā gerekdür

4) 'ıŝkuñ heves kıluban yiler hevā-yı gönliüm
Çün ol hevesle tende cāndan hevā gerekdür

5) Münkir haķā niçün dir 'aql ile hāl-i 'ışka
Çün 'aqla ne revālar 'ışka revā gerekdür

6) 'ıŝkuñ belası yağsa dolu kimi başuma
Ŗabr idüben gönül dir andan belā gerekdür

7) İy Gülŝeniñ gönülden 'ıŝkuña virmeyen cān
Dirile anuñ için mātem 'azā gerekdür

ŖR: 98b.

261.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) 'ışkıla sevdā çığup başuma 'aqlum gider
Vālih ü ŝeydā-şıfat hayret ile dañ ider

2) Dile gelüp hālümi diyemezem ķāl ile

‘Işık ile sevdā baña ‘aqlum aluban n’ider

3) Rūz-ı ezelde münkir oldı Hakk’uñ kısmeti

‘Işık ile sevdā baña hükm-i kazādan kader

4) ‘Işık ile sevdā taḥup boynuma zincirini

Delü kimi bî-ḥaber bî-ḥod idüben yider

5) Gün kimi her şubḥ-dem başuma sevdā çıḥup

Yüzümi yire sürüp gezdüriyor der-be-der

6) ‘Işık ile sevdāyīnūñ rind ile rüsvāyīnūñ

Gelmez imiş şınadum gönline gamdan keder

7) Rüşenī’den Gülşenī göz ile gönül kimi

Perverişin nūr idüp şanmayasuz kan yudar

ŞR: 98b.

262.

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

1) Dilerseñ ma‘ rifet imānuñ artur

Ölüp ‘ışık ile diril cānuñ artur

2) Dime cehl arturan ‘ilmüne dāniş

Özüñ bilmek için ‘irfānuñ artur

3) Dilersen söndüresün dāmuñ odın

Gözüñ yaşın töküp tūfānuñ artur

4) Devāsuz derd imiş dermānı ‘ışkuñ

O derde bî-devā dermānuñ artur

5) Saña kibr ü meni ‘ ucb u hevādan
Büt idüben yiter şeytānuñ artur

6) Şalup cehlüni ‘ ilmün ‘ ayn idüben
Ḥaḳīkatden Ḥaḳḳ’a iḳānuñ artur

7) Göñül vir Rüşeni’ye Gülşeni-veş
Muḥabbet mihr ile iḥsānuñ artur

ŞR: 99a, İÜ: 60a, AE: 42b.

[7] Gülşeni-veş: Gülşeni dir İÜ.

263.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1) Bir perinün ḥasretinden tutuşup cānum yanar
Dağlanup andan revānum tutuşan oda döner
- 2) Qorḥarum āh itmege ki yandurup yirün yüzün
Çıhmaya gögün yüzine āhum odından şerer
- 3) Yanuban ḥasret odından derdile çeksem nefes
Tütüni n’idem anuñ çün gök kimi yiri boyar
- 4) Seyl kimi gözüm yaşını töküben söndüremez
‘Işkuñ odını canumdan bilmezem neyle söner
- 5) Ḥasret odı nem qodı yandurmadın iy cān de ki
Tutuşup andan yanar çün olanum cāndan biter
- 6) Aḥıdup gözüm yaşını ğarḳ iderdüm yir yüzün

Çorħum oldur çaynayuban şu revān oda döner

7) Rūřeni'nün řasretinden Gülřeni pervāne-veř
Yandurup cān şem'-i dilden oda düşer bī-ħazer

ŞR: 99a, İÜ: 63a.

[2] çorħarum: çorħaram İÜ.

264.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1) Çıħalı başuma sevdā ħayāli bilmezem neyler
Ki andan ħālūmi gören kimi ađlar kimi güler
- 2) Cihānda ' ışık ile rüsvā benüm kimi kim olupdur
Ki Mecnūn'ı unuduban beni söyleřir iller
- 3) Baña nāřih öğüt virüp ider terk eylegil ' ışık
İşitmez kulağum pendin çü müħmel fikrile söyley
- 4) Baña yār olup ađyārum düşür ' ađluñ başuña dir
Ĥaçan yārum olısar dirdüñüz ađyārum olanlar
- 5) Şoranda ' aşıkun ħālin baña ' ağıl bunu direm
Odur ' aşık ki ' ağıl işin delüler kimi terk eyler
- 6) Görenler zevk u řevķūmi maħabbet meylile ' ışık
Hevā şanur n'idem ' ışık heves meylile uyanlar
- 7) Şorarum Gülşeni ' ışıkun nedür keyfiyetin digil
Kim anuñ keyfin işitdüm řorana Rūřeni dirler

ŞR: 99b.

265.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1) Gel iy Mışr-ı dilüm sultānı dil-ber
‘Azīz’i cānumuñ cānānı dil-ber
- 2) Güneş kimi nazīrūñ yoğ cihānda
Melek-sīmā güzeller hānı dil-ber
- 3) Cihān hūblarınmuñ tende revānı
Bilindi senden imiş cānı dil-ber
- 4) Ma' az-allah ki idem senden özge
Devāsuz derdüme dermānı dil-ber
- 5) Yanuban hāsetüñden ağıduram
Gözümdeñ yaş yirine ıanı dil-ber
- 6) Dilerdüm şanıyup hüsñüñ hēsābın
Hēsābsuz gördüm andan şanı dil-ber
- 7) Cihānda Rūŝeni' den özge digil
Baña iy Gülşeni sen hānı dil-ber

ŞR: 100a, İÜ: 60b, AE: 11b.

[3] cān: cānı İÜ.

[4] idem senden: yoğ hiç İÜ.

[6] şan: şanı İÜ.

[7] hān: hānı İÜ.

266.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) Gice güñdüz ‘ ışk olupdur yanmağıla baña kâr
Bilemezem andan özge nedür olan kâr u bâr
- 2) Bir nefes ayru düşersem ‘ ışk ışinden ol zamân
Dirliğümdem el yuyuban ölüm olur ihtiyâr
- 3) Ölü diri ‘ ışk ışinden dilerem ayrulmayam
Tâ ki göre kâr u bârüm nedür andan iki dâr
- 4) Artup eksilmez dürüşüp cidd ü cehdüm ‘ ışk ile
Gice gündüz döndügince devr ile leyl ü nehâr
- 5) Vireli ‘ ışkuñ ğamına göñlümi derhem digüñ
Nice olupdur ğamıyla cânüm andan dil-figâr
- 6) Bir nefes ‘ ışkuñ elinden bulmazam ārāmumı
Bî-ķarâr ister beni çün virmeyüp dilden ķarâr
- 7) Rūşenî’dür Gülşenî’nüñ kâr u bârı ‘ ışk ile
Yoğdur andan özge işi anuñ için üstü-vâr

ŞR: 100a.

267.

Fâ’ ilâtün Fâ’ ilâtün Fâ’ ilâtün Fâ’ ilün

- 1) Düşürüp Tebriz şevki göñlüm içre tâblar
Gözlerümden ağıdur seyl idüben surh-âblar
- 2) Cezb idüp hubbu’l-vaţan çekmek diler göñlüm n’idem
Taĥıban ‘ ışk ile cāndan göñlüme ķullāblar
- 3) Nirde var Tebriz kimi bir vaţan ‘ ışk ehline

Hıdmet ider çünkü anda şeyh olana şâblar

4) Yiryüzinün cenneti dinse revâdur Tebrîz'e
Çün nazîrin görmedik dir seyr iden aşhâblar

5) Dileseñ ay kimi yüzlü sâde-rû maħbûbları
Varuban Tebrîz'e gör gel hûb-rû meh-tâblar

6) Kıble-i ' uşşâkı görmek isteseñ Tebrîz'e var
Yeñi ay kimi göresin kaçları mihrâblar

7) Rüşenî'dür Gülşenî'nün istegi Tebrîz'den
Hem anuñ perverdesi aşhâb ile aħbâblar

ŞR: 100a.

268.

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1) Görelî şem' -i cemâlün gönlüme tef tâblar
Düşüben âhîr gözümden şevk ile surh-âblar

2) Giceler gözüm açup yummazam yıldız kimi
Dañ atınca uyumaz çün yuħusuz bî-h'âblar

3) Görüben hâlümi ağlar derdilen yâd u biliş
Hâşa gönül ' ışka virüp bî-dil olan şâblar

4) Nirde var kaçuñ kimi ay kıblesi ' ışk ehlinün
Kıl kâlemden tākā dönmiş çekilü mihrâblar

5) Görmedüm zülfün kimi bir cezb idici dilleri
Ser-be-ser çün kayd-ı cândur andaki kullâblar

- 6) Yazuban cīm-i cemālūñ nokṭa-i ḥālūñ koyan
Çekmiş anda kıl kalemdeñ harf ile i' rāblar
- 7) Görüben ' ışkuñ marīzin virme şerbet iy ṭabīb
Leblerindendür şifā çün şorana ' unnāblar
- 8) İnleyüben ' ışk elinden zārum ' işidüp digiñ
Yaş töküp zārılıgılan inleşür dolāblar
- 9) Rūşenī vaşfi tükenmez yazmağıla Gülşenī
Çünki bir faşlından anuñ yüz biñ olur bāblar

ŞR: 100b.

269.

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

- 1) ' Işk ile girmeyen yola terk idüp anı uşanur
Anuñ içün o bī-ḥaber küfrin özine dīn şanur
- 2) Ka' be-i ' ışkı ṭavaf iden bildi sevād a' zāmı
Göremeyen anı neden reng-i sevāda boyanur
- 3) Baḥr-i muḥīt-i ' ışk imiş durılıban bulanmayan
Yedi deñiz kimi o su seyl ile şanma bulunur
- 4) Kudret-i ' ışk ile döner çizginüben felek digüñ
Bir yiyübenü darbını yidi ne devre dolanur
- 5) Hālet-i ' ışkı görüben kāl idene ne söylesem
' İlmine çün o cāhilūñ ' ām ile ḥās inanur

6) ‘ Işk erine ‘ inād idüp bātıla haq diyen bugün
Dañla ki gün hayā kılup ‘ ışkıla Haq’dan utanur

7) Rüşenî’den gönül gözin açmayana iy Gülşenî
Diyemezem ki yuğudan kıpsa kıyāmet uyanur

ŞR: 101a.

270.

Müfte’ ilün Fā’ ilün Müfte’ ilün Fā’ ilün

1) Ben bu mülke gelmedin neydüğimi kim bilür
‘ İlme göre ‘ ayn olan şeydüğimi kim bilür

2) Ādeme nefh-i hayāt olmamış iken henüz
‘ Ayn-ı hayātdan revān haydugımı kim bilür

3) Ay u güneş şubh u şām devrini görsetmeden
Devre göre şems ile feydüğimi kim bilür

4) Yir ü gök esrümedin çarha girüp dönmedin
Sākî içüp kıanmadın meydüğimi kim bilür

5) Rüşenî’den dem-be-dem ney kimi çalınmadın
Gülşenî’den şoraram neydüğimi kim bilür

ŞR: 101a, İÜ: 61a.

271.

Mef’ ülü Mefā’ ilü Mefā’ ilü Fe’ ülün

1) Nefsini bilen rabbini bilür ki velīdür
İnan bu sözi ben dimezem kıavl-i ‘ alīdür

2) Mir’āt-ı dilün pasını sil gün kimi rüşen

Tā kim göresüñ sırr-ı hafî anda celîdür

3) Her demde gönül viribenü ‘ışkına yârũñ
Şevkine anuñ şirinüben zevkin elidür

4) Bir dime ki yüz cânım alup ‘ışkına virsem
Bilürdüm anuñ soñ demi ‘ömrüm ecelidür

5) Bir kez yüzini görmek için iki cihândan
Geçsem dimezem ol nazarumuñ bedelidür

6) Şeytân kimi güm-reh görüben münkiri direm
Yoluñı viren ‘ucb ile kibrüñ cedelidür

7) Âdem’le ‘Azâzil kimidür düşmeni ‘ışkuñ
İblîs-şifat çünki ‘adū-yı ezelîdür

8) ‘Işk ile elest idi hitâb iden ezelde
Anuñ-çün ebed ‘ahdüm aña lem-yezelîdür

9) Zer kimi erit küre-i ‘ışk içre olanuñ
Şâf olmayan ol kürede kalbũñ dağalıdur

10) Cennet kimi yüzũñ görelî kevşer-i zevkĩn
Dadmağ dilerem çünki behiştũñ ‘aselidür

11) ‘Işk idi kılan Gülşenî tahmĩrin egerçi
Tesviye iden Rüşenî’den kudret elidür

ŞR: 101b.

Müfte' ilün Fâ' ilün Müfte' ilün Fâ' ilün

- 1) Yüzüni bir kez gören iki cihândan geçer
Anuñ için vechüñe ğayr olanı terk ider
- 2) Bilmezem iy meh-liķā mihrüñ ile göz açup
Cennet-i ğüsñüñ gören 'adn u behiştin' ider
- 3) İki cihândan doyup şevķüñ ile içmeyen
Diyemezem iy perî zevķ-i cemâlün dadar
- 4) Gün kimi saña nazîr yoğ ki görüp beñzedem
Utanuram dimege yüzüñe beñzer kamer
- 5) Bir dimezem yüz biñin bî-diliñüñ görürem
Ka'be kimi kūyuñı tavaf idüben yüz sürer
- 6) Şalınup iy serv-i nâz bu kıadd ü kıametle sen
Dursañ ayağa revân ğalka kıyâmet kıpar
- 7) Kim melek ü kim perî dir göricek vechüñi
Kimse dimez görüben yüzüñi saña beşer
- 8) Rüşeni'den açmayan gün kimi gönül gözin
Diyemezem vechüñi gözin açuban görür

ŞR: 102a.

273.

Müfte' ilün Fâ' ilün Müfte' ilün Fâ' ilün

- 1) İsteyüben bulmazam gün kimi rüşen başar
K'ol nazâr ile diyem yüzüñe bahmağ yarar

2) Ğayret idüp vechüñe dilemezem iy perī
Göre gözüm yüzüñi cān virüben bir nazār

3) İki cihān hūbların terk ider iy meh-liķā
Her ki senüñ hūblıguñ cümleden artuķ görür

4) Cennet içinde añar hūr ile ğilmān yüzüñ
Görse revān cenneti anuñ içün terk ider

5) H̄asret ile dağlanup hicr odına yanalı
Bildüm ol oddur dinen nār-ı saķardan beter

6) Bilemezem ‘aqlumı nice direm başuma
Çünki yüzüñ görenüñ ‘aķlı başından şaşar

7) Rūşenī’nüñ ‘ışkıdur Gülşenī’yi öldüren
Andan ölenin kanın yargu kılup kim şorar

ŞR: 102a.

274.

Mefā’ ilün Mefā’ ilün Mefā’ ilün Mefā’ ilün

1) Güneşden rūşen iy dil-ber cemālün bedr-i enverdür
Te’āla’llah zihī şuret ki H̄aķ’dan vech-i mazhardur

2) Yedi muşhaf kimi yüzüñ sekiz cennet ‘ayān itdi
Görenler şafha-i h̄üsnüñ bilür ‘adn-i muşavverdür

3) Baña kıble kimi yüzden bilindi Ka’be’dür vechüñ
H̄acer-esved yirine çün aña h̄āl-i müdevverdür

4) Kılalı vechüñi zāhir yazılan levha bilindi

Ki nūn ile kalem haṭṭı ne yūzden yedi defterdür

5) Cihāna tiġ u ḥaṇçerden çeri çekmiş gözüñ şaf şaf
Alur bir oḡ ile yüz cān ‘aceb bügzīde leşkerdür

6) Gören mi‘ rāc-ı ḥüsnüñi büyük a‘ lādan a‘ lā dir
Çü Tūbā sidreye ḳaddūñ ‘ar‘ar itse berāberdür

7) Görenler yüzüñ iy meh-rū yanup mihr ile cāndan dir
Ki ḥüsn iḳlīmüne sulṭān baḡuñ bu şāh-ı serverdür

8) Lebüñ cāmından içendür iren Cem gibi şahlıġa
Anuñ-çün ṭālibi anuñ Hızır kimi Sikender’dür

9) Ṭavaf-ı Ka‘be-i kūyuñ kılanlar Gülşenī kimi
Virür cānın görüp yüzüñ meger kim ‘ıyd-ı ekberdür

ŞR: 102a.

275.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1) Ḳorḡaram āhum odından göge çıḡuban şerer
Yaḡmaya yirüñ yüzini dönüp andan ser-be-ser

2) Ne diyem şevḳuñle ḥālüm iy perī k’ol vech çün
Geçmişem iki cihāndan göreliden bir nazār

3) Dilerem yüzüñ görüben şoñ nefes cānum virem
Tā bilem ḥasretle gözüm yüzüñe nice baḡar

4) Geçdi ‘ömrüm vaşl umuban hicrūñ ile iy şanem
Bulmazam çün vaşl olan dem isteyüp benden eşer

5) İçüben   ışkuñ şarābın zevk ile mest olalı
Bī-ħaber bī-ħod oluban dañ u ħayrāndan beter

6) Bir nazār cennet kimi gören cemālūñ şevk ile
Zevk idüp sekiz cinānuñ lezzetini terk ider

7) Rūşenī'den Gülşenī'nüñ görmeyenler vechini
Gün kimi rūşen-ziyāyı kūr kimi dimeñ görür

ŞR: 102b.

276.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1)   Işk ile sevdā beni   akl u Mecnūn ider
Uşlu delü olduğum gören anuñ-çün şorar

2) Delü kimi uşluyam uşlu kimi delüyem
Diñ baña ne ħuyloyam uşlu delü bī-ħaber

3) Geh oluram uşludan uşlu işit ħālūmi
Geh delüden delürüp uş ile   aqlum gider

4) Fikr ile   aql u bilü bilemezem men delü
Olalı Mecnūn ħūlu   ışk ile   aqlum şaşar

5) Fıtnat u   aql u zekā nedür olan iy fenā
Çünkü ħomadı baña   ışkuñ olardan eşer

6) Rūşenī'den delüren uşluya uğramadum
Gülşenī kimi gezüp yiryüzini ser-be-ser

ŞR: 103a.

277.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1) Ne vardur bilmezem dil-dāre yarar
Canumdan özge benden yāre yarar
- 2) Dilerem ' andelīb ol gül-' izāre
N'idem yoḡ bülbül ol gül-zāre yarar
- 3) Gice gündüz uyup kūyuñ itine
Kılan nevhā senüñ-çün zāra yarar
- 4) Geçen şevkuñ ile zevk idüp başından
Aşılса ' ışkuñ ile dāra yarar
- 5) Senüñ ' ışkuñı kār itmek özine
Benüm kimi gezen bi-kāra yarar
- 6) Geçen nāmūs u ' arından senüñ-çün
Dise nāmūsı yoḡ bi-' āra yarar
- 7) Düşen pervāne kimi şem'-i ' ışқа
Direm iy Gülşeni ol nāra yarar

ŞR: 103a, İÜ: 61a.

[4] dāra: yāre İÜ.

278.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1) Gözüñ şayd itmege gön'lüm ' aceb alıcı laçındür
Moḡol didügüm ol Türk-i Tatar çün çemlemek çındür

2) Nazardan reşk iden zülfüñ yüzüñe ğayret idüben
Zirih kimi olup halka ‘aceb ç̄inile ber-ç̄indür

3) Benefşe nesteren nesrin gül-istānuñ kenārında
Gören reyḥān u sünbül-veş şanur gül-şende gül-ç̄indür

4) Sevüben serv-i kıddüñe dolaşmış sarmaşuḡ kimi
Başuñdan ayaġa zülfüñ anuñ-çün ç̄in-i ber-ç̄indür

5) Hıḫāyile Huten şāhı görende nāfe-i zülfüñ
Haḫā söyler eger dise behāsı Ç̄in ü Maç̄in’dür

6) Şabā-yı müşg ile ‘anber eser zülfüñ koḫusından
Meger her turre zülfüñden dökilmiş nāfe-i ç̄indür

7) Gül-istān-ı irem kimi yüz üsne zülfüñi kākül
Gören dir müşg-i ezferden ‘aceb reyḥān-ı ç̄in ç̄indür

8) Görenler mihr ü meh kimi yüz üsne dāne-i ḫālūñ
Bilür kim mihr ü meh pervīn ne yüzden sünbüle ç̄indür

9) Gözüñ sevdāsıdur olan başumda Rūşenī her dem
Anuñ-çün Gülşenī direm ḫayālüm ol Moġol-Ç̄in’dür

ŞR: 103b.

279.

Mef̄ ulü Fā’ ilātün Mef̄ ulü Fā’ ilātün

1) Ol Türk-i bī-vefādan ḫavf u ḫazer gerekdür
Yāhūd düçār olana cāndan güzer gerekdür

- 2) Bir kez yüzün görene biñ derd ü renc ü mihnet
Yirişüben devāsuz hemm derd-i ser gerekdür
- 3) Başdan ayağa ‘aybın görmeyüben işitmez
Maḥrem itdüñ şūḫa kūr ile ker gerekdür
- 4) Cevher kimi kelāmı farḫ itmeyen ḫazefden
Nādān u gūl u bī-ḫis hem terk-i ḫar gerekdür
- 5) İy Gülşenī işitdüñ pendini Rūşenī’nüñ
Ṭālib olana dirdi dilden sefer gerekdür

ŞR: 103b.

280.

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

- 1) Göz açuban maḥabbetden gören yüzüñi cān virür
Alan küfrini zülfüñüñ behāsına imān virür
- 2) Naẓar ḫıl bī-dilüñ yüz biñ yatur kūyuñda şevḫ ile
Cemālüñ görüben bir bir nice tenden revān virür
- 3) Ḥayāl ü ḫayretüm budur dem-ā-dem iy perī-çehre
Niçün gönülüm alan ‘ışḫuñ baña cāndan emān virür
- 4) Dehānuñ var u yoḫlıḫı baña zandan gümān idi
Yaḫīn andan işit şeksüz zebāndan tercemān virür
- 5) Görenler Gülşenī kimi gönülden Rūşenī vechin
Direm sırdan ḫafī gören aña cānın ‘ayān virür

ŞR: 104a, İÜ: 60a.

[1] göz: gözin İÜ.

281.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1) Tükenmez derd imiş ' ışkuñ disem eksilmedin artar
Birin diyince derdinün yirine yüz belā yiter
- 2) Belālu başuma miḥnet dolu kimi yağar n'idem
Belā-yı ' ışkuñ elinden aluban cānumı kırtar
- 3) Ne diyeyüm ta' ndan gönlüm ser-ā-ser zaḥma döndügin
Çü ḥançerden beter darbı yüregüm yaruban yırtar
- 4) İki ' ālemde maḫşūdum budur bir kez yüzün görem
N'ola gün kimi görünseñ gözüme iy ḳamer manzar
- 5) Nice fikr-i muḥāl idüp umam vaşluñı hicr ile
Çü vaşluñ ḫalibi ol dem revān hicrān ile iter
- 6) Melek ḫayrānı vechünün nedür māhiyyetin bilmez
Beşerden kim bilür anı cihānda iy perī-peyker
- 7) Cihānda gün kimi yoḫdur naḫirün Aydın ilinden
Anuñ-çün Gülşeni kıldı seni iy Rūşeni rehber

ŞR: 104a, İÜ: 62b.

[1] tükenmez: çü gitmez İÜ.

[3] döndügin: döndükde İÜ.

[4] bir kez: yüzler İÜ.

[7] yoḫdur: yoḫdur İÜ.

282.

Mefā' īlün Mefā' īlün Mefā' īlün Mefā' īlün

- 1) Senüñ yüzüñ gören cāndan behişt ü ' adni terk eyler
Cemālün cennetin gören anuñ hūrīsini n'eyler
- 2) Bilindi hūsne māhiyyet senüñ vechünden olduğı
Anuñçün dir yüzüñ gören budur hūsni iline server
- 3) Güneş kimi yüzüñdendir her ay yüzlüdeki tābiş
Anuñ-çün her kamer-şüret o tābişden olur enver
- 4) Melek-sīmā senüñ kimi beşerden görmedi kimse
Naẓirüñ gün kimi yoğdur cihānda iy perī-peyker
- 5) Görüben yüzüñi hūblar güneşden rüşen iy meh-veş
Cemāl iqlīminüñ şāhı melāhatde budur dirler
- 6) Cihān Mışr'ında iy Yūsuf mezād olunalı hūsñüñ
Aña nağd-i revān viren behā baş ile cān eyler
- 7) Tükenmez hūsñüñüñ vaşfi nihāyet kim bulur aña
Hezārān Gülşeni kimi eger vaşf idüben söyler

ŞR: 104b.

283.

Mefā' īlün Mefā' īlün Mefā' īlün Mefā' īlün

- 1) Nice cān virmesün gören yüzüñi iy perī-peyker
Ki gün kimi naẓirüñ yoğ cihān yüzinde bir manzar
- 2) Muhabbet şüretin her kim diler neydüğünü bile
Güneşden aydın iy meh-rü aña ma' nā yüzün göster

- 3) Giren iklîmine h̄usnũ cemâlũn pertevin görür
Anuñ-çün her perî-çehre nazar kılp anı ister
- 4) Melek-sîmâ senũn kimi beşerden görmedi hergiz
Gözin açalıdan devrân nice kim devr ü seyr eyler
- 5) Nedür h̄usnũn nazîri tâ görüben görse dem halka
Diyen mânendũni gördüm inanmazam yalan söyler
- 6) Şabâ zülfũn çoğusından mu‘at̄tar olduğı budur
Dola tâ kim meşâmına cihânuñ müşg ile ‘anber
- 7) Dilerseñ rehber-i ‘ışkı göresũn gün kimi dilden
Gözũn aç Rüşeni‘den bağ olupdur Gülşeni‘ rehber

ŞR: 104b.

284.

Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün

- 1) Dimegil münkire h̄âlũn çü inkâr ile kâl ider
Revân cehl ile ‘ilminden o h̄âlũni muhâl ider
- 2) İşidüp añlamaz ahmağ suâl idüp cevâbını
Sükût idübenü virmek cevâbın çün suâl ider
- 3) Bu güne dañla dir vâ‘iz çıhp sevdaşı başına
Bu günin dañlaya koyan anuñ kimi hayâl ider
- 4) Gice gündüz kılpur ‘âbid ‘ibâdet cennet umuban
Hevâdur tapduğı anuñ hevesden çün mâl ider
- 5) Hevâdan nefsinî zâhid niçün öldürmedin şoruñ

Hevesden dutuban yasın libāsın ara Őāl ider

6) Yedi Őuyile yunuban arınan kisvetin Őufī
Boyardup yedi reng ile yeñi başdan ne āl ider

7) Cihānda RūŐenī kimi gūneŐden dađı bī-rengem
Dimeñüz GūlŐenī nađŐın o reng ile kemāl ider

ŞR: 105a.

285.

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

- 1) İsteyūben bulamazam dūnyede bir dođru yār
Kim bulupdur baña disūn tā bilem 'ālemde var
- 2) Görmedüm bir bātılı terk eylemiş Hāk tālibi
Şınadum bir bir hevāya uyubanu yel ovar
- 3) Őanmañ insāndur görüp her Őūret-i bī-ma' nīyi
Ādem olmaz Őūretile unki her hayvān-ı davar
- 4) Gāv-ı nefsūñ perver idüp yiyüp iup yatma ođ
Ancađ anı semredūben besleyüp yidür Őuvar
- 5) apalı Şabr u arārum 'ışık ile sevdā n'idem
almadı Şabr u tağammül bilmezem nedür arār
- 6) Kār u bārın 'ışık iun terk itmeyen bī-kāre diñ
Tālīb-i 'ışık ile anuñ herzedenden ne işi var
- 7) Bilmezem neye dūrūŐur gice gūndüz hāŐ u 'ām
RūŐenī'den 'ıŐık olalı GūlŐenī'ye kār u bār

ŞR: 105a.

286.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Dem-be-dem ğam niçe gönlüm fikrilen gerdān ider
Yandurup ğamdan ħayāle vālih ü ħayrān ider

2) Bilmezem sevdā-yı ğamdan zıkr ile fikrüm nedür
Bes ki ğam sevdāsı başum dañ u ser-gerdān ider

3) Gözlerüm yaşını derhem ğamdur aħıdan digüñ
Ġarķ için seyl-i revānın nicesi tūfān ider

4) Derdümi her kime disem derhem iken ğam ile
N'ideyüm çün yine ğamdan derdüme dermān ider

5) Bilmezem göñül elinden n'ideyüm çün dem-be-dem
Doğru ħaddümi ğamınıñ topına çevgān ider

6) Nem koyup yandurmadı ğam odına göñül benüm
Ki tenüm yandurup andan bağrumı biryān ider

7) Rūşenī derd ile derhem olalıdan Gülşenī
Ney kimi zārī ħıluban özini nālān ider

ŞR: 105b.

287.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Bilmezem vechüñden özge ħalka bayramı nedür
Görmedin ay kimi yüzüñ zevķ ile kāmı nedür

- 2) Görmeyen vechüñi bilmez n'idem iy sulţân-ı hüsñ
 ‘Âm ile hâşa o yüzden hüsñüñ in‘âmı nedür
- 3) Bir nefes sensüz dirilsem ölü kimi bilmezem
 Nice geçer gice gündüz ‘ömrüm eyyâmı nedür
- 4) İçmeyen ‘ışkuñ şarâbın bilmez andan ser-hoşuñ
 İçüben zevk ile bî-hod mest iden cāmı nedür
- 5) Virmeyen ‘ışkuña göñlin iy perî-peyker n'idem
 Cân virüp ahir nefesde bilmez encâmı nedür
- 6) Şayd iden murğ-ı revānum bir şanemdür hüsñ ile
 Dâne-i hâlini görüp bilmedüm dāmı nedür
- 7) Rüşenî vechin göreliden Gülşenî leyl ü nehâr
 Bilmez oldu andan özge şubh ile şâmı nedür

ŞR: 105b.

288.

Mef'ülü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ülün

- 1) ‘İşkuñ baña iy şüh-ı belâ gör neler eyler
 Sevdâyi-şifat ‘aqlum alup bî-haber eyler
- 2) Delürübenü dağa nice düşmesün iy cân
 Çün ‘aklı gider her ki saña bir nazar eyler
- 3) Bir diyemezem bî-dilüñ iy dil-ber-i meh-rû
 Küyuñda görür biñüni her kim güzer eyler
- 4) ‘İşkuñ yolına nice kadem kıya olar kim

Şirinübenü cânına başdan h zer eyler

5) Gün gördügi-  n yüzünü her Őub -dem iy meh
Başın ay a Őalıbanu der-be-der eyler

6)   IŐku a gönül vireliden Şınadum iy Ő h
Gayru  işidüp görmesini k r u ker eyler

7)   Aybın göremez sevd gin n   aŐı -1 b -dil
 n   aybı anu  gözine sevgü hüner eyler

8) Zev  idene Őev  ile gamu ndan nice diyem
G nl ni anu  hemm ile gamu  güzer eyler

9) Gün kimi yüzün Rüşeni' den Gülşeni gören
Ay kimi cih n halkına n r-1 başar eyler

ŞR: 106a, İ : 54b.

289.

Mef'  l  Mef '  l  Mef '  l  Fe'  l n

1) Gönül uyalı gözüme c ndan sefer eyler
Anu - n anı seyr idicek reh-güzer eyler

2) Dilber yüzini mihr ile meh kimi görenler
R Ően gözine n r-1 cem lin başar eyler

3) H l mi gören nişe Şorar k l ile ba a
Sevd sı  ı up başuma   iŐku  neler eyler

4) İy münkir olan   işka gönülden naz r itgil
Mis kimi v c dumu ne vech ile zer eyler

5) ‘ Aql ile zelil olana diñ ‘ izzetilen ‘ ışk
Gün kimi ziyā virübenü mu‘ teber eyler

6) Şevk ile haçan kıoya kıadem yolına ‘ ışkıñ
Her kim ki kıilup havfila başdan hazer eyler

7) Hayret budurur Gülşeni‘ye iki cihāndan
Bir kez nazar-ı Rüşeni‘nüñ bî-haber eyler

ŞR: 106b.

290.

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

1) Görenler bir nazar vechüñ iki bayram me‘al eyler
Yüzüne beñzedüp bedri kıaşuñ aydan hilāl eyler

2) Cemālüñ ‘ıydını gören diler kıurbān kıla özin
Kıilup tekbiri ol yüzden kıanın tökmek helāl eyler

3) Gözüñ sihrini görenler bilür Hārūt u Mārūt‘a
Ne gözdür cādu öğreden ki fitnedden me‘al eyler

4) Dehānuñ fikrine düşen nişānın isteyen demde
‘ Adem şanup vücūdını kıilup sevdā hayāl eyler

5) Gören iklīm-i hüsn içre cemālüñ iy perī dir kim
Beni ser-hoş kimi bî-hod bu hüsn ile cemāl eyler

6) Bilemezem ne vech ile diyem vaşfını hüsnüñüñ
Kıapar çün ‘ aqlumı başdan dilümi güng ü lāl eyler

7) Görenler Gülşenî kimi cemâlün Rüşenî cāndan
Nedür keyfiyet-i vechün haçan şorup suāl eyler

ŞR: 106b.

291.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1) Yüzün muşhaf kimi gören қаşuñ һarfını fāl eyler
Mübārek fālın ol yüzden öz özine me'āl eyler

2) Senün 'ışkunla iy meh-rū şorana һälümi қıldın
Ne diyem çünki zevқ andan dilümi güng lāl eyler

3) Қара beñlerün aғ yüzden gören dir iy perī-peyker
Beni Mecnün u sevdāyi bu yüzden һattı u һāl eyler

4) Yüzüñi bir nazar görmek iki bayram olur һalkа
Gören çün bedr ü vechünden қаşuñ қavs-i hilāl eyler

5) İçenler 'ışkuñuñ һamrın eylemez ser-һoşa dönüp
Bunı dir kim beni bi-һod bu һüsn ile cemāl eyler

6) Deһānuñ var u yoһ kimi bilinmez noқta gelmedin
Anuñ içün vücüdını 'adem şanan һayāl eyler

7) Baña һall olmayan müşkil budur iy Rüşenî senden
Ki niçün Gülşenî hicrin saña 'ayn u vişāl eyler

ŞR: 107a.

292.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) Nice diyem Һasretile iy melek-sīmā-yı beşer
Bir nefes sensüz dirilmek baña ölmeden beter
- 2) Gice gündüz cān çekerüm vaşluñ umup iy perī
Ola kim yüzüñi görem cān viren dem bir nazār
- 3) Dönmüşem Mecnūn'a iy Leylī-şıfat uş sensüzin
Һayretüm budur ki andan olmuşam hem bī-Һaber
- 4) Gün gibi rüşen cemālūñ görmeyen iy meh-liķā
Açup ol a' mā gözini bilemezem ne görür
- 5) Nā-gehān gören cemālūñ kim melek dir kim perī
Oluban sevdāyī kimi kiminūñ ' aķlı şaşar
- 6) Bir degül yüz biñ görürseñ bī-dilūñ iy serv-i nāz
Şağ u şola zākır olsañ seyr ider güzer güzer
- 7) Çoğdurur Һüsñüñ raķībi az degüldür reşk iden
Bes gerekdür her nazardan vechüñe iy meh Һazer
- 8) Baş çeken Һüsñüñ ' adūsı ayağūñdan kibr ile
Kim dimez merdūd oluban anı şeytāna döner
- 9) Gözlerüm uyumaz oldı görmeyeli yüzüñi
Datlu iken acı oldı gözüme Һ'āb-ı seher
- 10) İy ecel öldürmedin gel hier ile dil-ber beni
' Ömr ise dirliğüm ansuz al cānum besdür yeter
- 11) Rüşenī'ye münkir olan Gülşenī şeytān-şıfat

Şınadum kaçar görindüm gün kimi zıll-ı ʿ ömer

ŞR: 107a.

293.

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

1) Dem-be-dem sevdāsı ʿ ışkuñ ʿ aqlumı başdan kapar
Dönüben Mecnūn'a andan oluram ben bī-ḥaber

2) Delü kimi daşa dutar oĝlan uşaḡ göricek
Vālih ü şeydā beni āşüfte ḡayrān reh-güz̄er

3) Şoraram ser-geşte benden kimesne gördüm dimez
Çizginen devrāndan özge gice gündüz ser-be-ser

4) ʿ Işğ ile rüsvā melāmet olalı ḡālüm gören
Ṭaʿ n idüp dir kim melāmet görmedüñ bundan beter

5) Delü uşlu olduĝumı bilmezem ḡayret budur
Delü kimi uşlu ḡālüm niçe farḡ idüp seçer

6) İsterem ʿ ışkuñ maḡāmın kapu kapu gezüben
Gün kimi yirüñ yüzine baş koyuban der-be-der

7) Bir şor aḡı Rūşeni'ye Gülşeni ne maʿ niden
Gelmedüñ dir gelür olsam söĝüben döĝer kıovar

ŞR: 107b.

294.

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

1) Çıḡalı sevdāsı ʿ ışkuñ başuma ʿ aqlum şaşar
Gözlerüm tūfānı andan cūş idüp kıaynar daşar

2) Dilerem tıflını ‘aynuñ kırtaram ğark olmadın
Neyleyem ğark iden anı daşacağ ħadden aşar

3) Gözlerüm kanlu yaşımı tökdüğü demde degiñ
Yüzüm üsne şan başardan dürr ile mercân düşer

4) ‘Işık ile gönül kimi pîr olana diñüz civân
Çün kıocalmaz yigid andan devr ile ger biñ yaşar

5) Ħâm imiş ‘ışkıñ odından yanubanu bişmeyen
Olmayan puhte ol oddan ħâmı dimeñüz bişer

6) Şevk ile zevk itmeyenler lezzet-i ‘ışkı ħaçan
Çizginüp ol şehdüñ üsne arudan bed-ter üşer

7)Rüşeni’den ‘ağdi kimdür ħal kılan iy Gülşeni
Dimezem anuñ düğünin ħal kı lup kimse cuşar

ŞR: 108a.

295.

Mefâ’ ilün Mefâ’ ilün Mefâ’ ilün Mefâ’ ilün

1) Cihânda gün kimi yoğdur nazîrûñ iy perî-peyker
Anuñ-çün dir yüzüñ gören te’âl-allah zihî manzar

2) Ezel güninde vechüñi meger mir’ât idinmiş Ħağ
Ki ol mir’âtı özine ebed hem eyledi mazhar

3) Güneş yüzüñi görüben nice şararmasun iy meh
Çün ol günden bağup özin görür bir zerreden kem-ter

4) Cihānda oya beñzeden yüzüñi görmemiş bildüm
Ki aydan nūrı ol vechüñ münevverlikdedür Enver

5) Vücūduñ tıyn-ı hikmetden yoğurmış kudretüñ eli
Ki bilmeyendür ol tıynı ‘Azāzilden daği a‘ ver

6) Senüñ hüsñüñi görüben olan şeytān kimi münkir
Dönüp Bū Cehl’e devrānda olur kūr u ker u ebter

7) Dilerüm Gülşenī ‘ıydın saña qurbān olan demde
Cemālūñ görsedüp digil ilāh odıyla ekber

ŞR: 108a, İÜ: 43b.

[5] eli: el-ḥaḳ İÜ.

296.

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

1) Banā kısmet қаза gūyā қaderden derd ü miḥnetdür
Ki irişen o kısmetden baña derd ile ḥasretdür

2) Cihān ḥalqına Ḥālıqdan irişen dem nevā rūzı
Bilemezem ne ma‘ niden қaderden kısmetüm letdür

3) Görüp devletlüler ḥālin münācāt idecek direm
Baña yā Rab bu devletden olan ḥırmān ne hikmetdür

4) Şaḥın devletlü işidüp cihān mün‘amların şanma
Çü anuñ devleti yüz biñ ğanī Qārūn’a nekbetdür

5) Oḥı seb‘a’l-meşāniden ḥālin duy mün‘am olanuñ
Ki Ḥaḳ’dan dirilen kudret aña hikmetle ni‘metdür

6) Cihānuñ malı mār imiş şınadum şancılanlardan
Anuñ zaḥmından a‘ rāzum baña tiryāk u şerbetdür

7) Ziyā-yı Rüşenî’den zıll olup iy Gülşenî digil
Baña gün kimi ol zavdan ziyā olmaḡ ne şöhretdür

ŞR: 108b.

297.

Mefā‘ İlün Mefā‘ İlün Mefā‘ İlün Mefā‘ İlün

1) ‘ Ademden terk ile tācın giyen şūfī vücūdudur
‘ Adem çün şūfī olanuñ o terk ile vücūdudur

2) Vücūdı ḥırkasın şalup ‘ adem kisvetine girüp
Vücūd ‘ ālemi bilür nüh mevcūdun nümūdudur

3) ‘ İmāde kenz-i kün maḥfī vücūda āyine olan
Muḥabbetden irādetdür ki aḥbabet şühūdudur

4) ‘ Ademdür arz-ı vāsi‘ kim ḥayāl andan türer bî-ḥad
İradetden mürīd olan o mevcūduñ vürūdudur

5) ‘ Ademdür cūda hūd olan vürūdı gün kimi zāhir
İki ‘ ālem-nümūdınıñ nuḡuş u sāde būdudur

6) ‘ Alemdür Gülşenî ḥalḡuñ vücūdunı ziyā kimi
‘ Amādan gösteren ‘ aynuña nişānuñ şühūdudur

ŞR: 108b, İÜ: 44a.

[2] girüp: giren // vücūd: vücūdı İÜ.

298.

Mefā‘ İlün Mefā‘ İlün Mefā‘ İlün Mefā‘ İlün

- 1) Nazîrûñ yoĥ güneş kimi cihānda iy perî-peyker
Görüp vechûñ nice diye mayile gûñ saña beñzer
- 2) Görenler mihr ile yüzûñ kıılır ĥayretten ol daña
Açup yılduz kimi gözün daña ĥalup ĥaçan yumar
- 3) Gören iĥlîm-i ĥüsn içre cemālûñ tâbişin iy meh
İder mihr ile mehden bu kim ider ki degül Enver
- 4) ne var cennetde yüzûñden nazār ehline sevgülü
Çü her vech ile yoĥ andan behişt içinde ĥoş-manzar
- 5) Yüzûñ gören olup bî-ĥod şanur yuĥuda özüni
Şayuhlayup anuñ için uyanmadın düşün yorar
- 6) İki ‘ âlemde vechûñden nūr-ı zîbâ ki göz göre
Anuñ-çün her nazār ehli o vechûñ görmegin diler
- 7) İşitdüm Rüşenî dirdi saña iy Gülşenî buni
Gözün yuman merâziden ĥaĥîĥat neydügin görür

ŞR: 109a.

299.

Mefâ‘ ĩlün Mefâ‘ ĩlün Mefâ‘ ĩlün Mefâ‘ ĩlün

- 1) Gönül bâtıla meyl itse işitmez Ĥaĥ sözi kerdür
Anuñ için o ker kimi ĥalâyıĥ içre münkirdür
- 2) Ėarâzdur ker-şifat kıılan ĥaĥĥa münkir ĥulaĥını
Anuñçün ĥaĥĥı işitmez ki kerden daĥi bed-terdür
- 3) Ögüdün şâhib-aĥrâzuñ ĥulaĥına gire şanma

Çü haqdan bātil işitmek aña mergüb u bihterdür

4) Sefih ü gül u gevden har degül mi haqqı koyuban
Uyan bātıla cehl ile o hardan dahi kem-terdür

5) İşitdüm Rüşenī dirdi gönül bātıla virmeyin
Kimseye Gülşenī kimi Haq ehline o sürürdür

ŞR: 109a.

300.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1) Irahdan istegi halkuñ baña benden yaħın ruħdur
Yaħından görmedin anı şanurdum benden ayruħdur

2) Irağ olmayan özinden yaħınlığın anuñ bilmez
Anuñ-çün bu güne dañla diyüben fikri uzaħdur

3) Gönül gözin açup gören yüzüñi ay u gün kimi
Anuñ baħtı sa' adetden cihān uyurken uyaħdur

4) Dönüp 'anķā vücūdına maķāmuñ bulamaz kimse
Gönül Kaf'ı meger saña bilinmez yirde duraħdur

5) Giren baħrine 'ıřķuñuñ nice ğarķ olmasun çünkim
Yedi deñiz o 'ummāndan şanasuñ kim bir ırmaħdur

6) Baña ğal olmayan müşkil vücūdumdan 'adem kimi
Senüñ vechüñ gören demde ne virübenü almaħdur

7) Görüben Rüşenī vechin yüzüñ ol kıbleye döndür
Bilürseñ Gülşenī çünkim namāz ol veche kıılmaħdur

ŞR: 109a, İÜ: 74b.

301.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Görmeyen yüzüni iy meh bilemez bayram nedür
Halk-ı ' âlem-çün o yüzden istenilen kām nedür

2) Hâl ü haddün görmeyene ne diyüben añladam
Ağ qaradan gece gündüz şubha göre şām nedür

3) Düşmeyen başdan ayağa kayd-ı zülfüne n'idem
Bilemez muṭlak revānum murğ için dām nedür

4) Tutuşup mihrüñle canı yanmayana ne diyem
Añlamaz çün puhte hâlin kâl ile ol hām nedür

5) İçmeyen cām-ı lebüñden hamrını ' ışkuñ sorar
Bilmedin Cem kimi andan hamrilen cām nedür

6) Terk idüp nām ile nengin olmayan bed-nām-ı ' ışk
Bilmez ol ' ışk ehli çün neng olinan nām nedür

7) Rüşeni ' ışkıñdan özge Güşeni digil saña
Cân viren dem evvel âhir sevgülü encām nedür

ŞR: 109b.

302.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1) Beni bülbül kimi nālān perī-hū gül-' izār ider
Ki bir güline zār iden hezārān biñ hezār ider

- 2) Dönüben cengele ‘avde nice zār olmayup yanam
Cihān gül-zārını bir gül baña çün hār hār ider
- 3) Cehennemden beter qahrı beni yandurduğı demde
Eger āh eylesem nā-geh cihānı pür-şerār ider
- 4) Bulut kimi gözüm yaşın ağıdup bir perī-çehre
Dem-ā-dem qanlı yaşumdan yüzümi lāle-zār ider
- 5) Kıızıl gül kimi gör anuñ yüzini şubḥ-dem beñzi
Güneş kimi şararuban özini şerm-sār ider
- 6) Şabā gül-şende zülfini perīşān itdügi demde
Gör anı ol perī-çehre perīşān rüzigār ider
- 7) Başından ayağa zülfin bürüyen dem digiñ ol meh
Mu‘anber çin ile nice özini müşg-bār ider
- 8) Taḥammül şabr ile tākāt qarārüm qalmanı n’idem
Çü hicrūñ iy perī-peyker qarārüm bī-qarār ider
- 9) Nedür cān virmedin acı firākuñdan baña iy meh
Ki olmadın beter baña ‘azāb-ı intizār ider
- 10) Yüzüñi çevürüp ḥaḳdan niçün bātıla döndürdüñ
Seven Ḥaḳḳ’ı çü bātıldan özini ber-kenār ider
- 11) ‘Azāzilden beter kızbin raḳībūñ bilüp ol dil-ber
Bilemezem ne şıdḳıla o kızbe i‘tibār ider
- 12) Beni bī-dil kılan şāhuñ adın añmağa qorḥaram

Benüm kimi gedādan çün adın işitse ‘ār ider

13) Saña yārum diyen cāndan niçün ağyār işin işler
Ki şeytān kimi düşmānı benüm rağmuma yār ider

14) Cihānda gün kimi olan hemīşe Rūşenī-perver
Ziyādan Gülşenī kimi özin nūr ile nār ider

ŞR: 110a.

303.

Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilün

- 1) Bir perīnūñ vaşlı içün hicr ile intizār *
Çekmege qalmadı şabrum andan oldum bī-қarār
- 2) Geçdi ömrüm vaşl umup andan firāқ ile n’idem
Çünkü hicr olur vişāli baña olanda dūқār
- 3) Hāsretüm budur ki bir dem görem ol dil-ber yüzün
N’idem anı görmek içün bulmazam çün iқtidār
- 4) İhtiyārüm var şanurdum ol perīyi görmege
Bildüm anı görmezimiş olmayan bī-ihtiyār
- 5) Şınadum ‘ışқ ile hālüm cānumı virüp aña
Olmadın mehcūr özümden bulamazam vaşl-ı yār
- 6) Faһr imiş ‘ışқ ile faқrum bileliden berü uş
Eylerüm faқr ile andan ehl-i ‘ışқа iftiһār
- 7) Şalmayan nāmūs u ‘ārın ‘ışқıla bed-nāma baһ
Bilemez ‘ışқ ile nedür istenen nāmūs u ‘ār

8) Rūṣenī ṣem' inden özin Gülṣenī tek yanduran
Bilür ol zav ü ziyādan nedür olan nūr u nār

ŞR: 110b.

[*] Vezne uymamaktadır.

304.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün

- 1) Bilemezem sevdāyī gönlüm sevdüğünü bir nazar
Göricek uşşı gidüben niçün olur bî-ḥaber
- 2) Seçmezem vaşl ile hicrān neydüğün andan baña
Müşkilüm budur gönülden ḥal kıluban kim çişer
- 3) Şoraram gördüm diyene ol perī vechin n'idem
Çünkü düş kimi hayāli ta' birin andan yorar
- 4) Şoruban şirīn canından lebleri zevķin dadan
Ne disün dadını anuñ zevķ ile her kim şorar
- 5) Şınadum cān kimi yüzüñ görmez imiş iy perī
Ten gözini yumubanu açmayan cāndan başar
- 6) Gün kimi rūṣen-ziyādan gözin açuban baḥan
Ay kimi Aydın ilinden Gülṣenī yüzün görür

ŞR: 110b.

305.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1) Cihān yüzinde gün kimi nazīrūñ yoḥdur iy dil-ber
Anuñ-çün her nazar ehli cemālūñ görmegin diler

2) Gözin yıldız kimi devrân açalı mihr ile mehden
Dise yüzüñ kimi gördüm inanmazam yalan söyler

3) Saña gönül viren bî-dil olup bî-zâr özinden
Virüp ʻ ışkuña cânını maḥabbetden revân eyler

4) Cemâlün bir nazar gören sekiz cennetden uşanur
Behişt ü ʻ adn ḥūrîsin anı gören daḥi nʻeyler

5) Görüp tenzîh iden ḥüsnün teʻâl-allah dir anuñ-çün
Ki bu fiṭratdur âdemden ilâhî istenen manzar

6) Yüzüñ ay ile gün kimi virür aydınlığı ḥalka
Anuñ-çün aydın ol vechi gören dir nūr ile enver

7) Cihānda Rūşenî vechin görenler Gülşenî kimi
Bilür mihr ile meh kimi nedür aydınlığa mazhar

ŞR: 111a.

306.

Müfteʻ ilün Müfteʻ ilün Müfteʻ ilün Müfteʻ ilün

1) İy ʻ aşıklar gönül benden ayrıluban nire gider
Kim cân daḥi aña uyup uş başı terk idüp gider

2) Açalıdan gönül gözin cân virüben gördüm yüzün
Cāndan daḥi şîrîñ-sözün işitmege kim şabr ider

3) Kim göreser ol dil-beri olmayuban dilden berî
Diñüz baña andan diri gönül ile cânı nedür

4) Bir baħıřı biñ cān olur küfr ehline ĩmān olur
Dertlölere dermān olur ĥükm-i ħazādan ol ħader

5) İy Rūřeni müřkil budur ĥod Gülřeni'yi bī-dile
Ķapup neheng-i 'ıřķ anı di dem-be-dem niĥün yudar

şR: 111a.

307.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) 'Iřķa göñül virmeyen 'aĥl ile dīvānedür
Pendi anuñ 'āřıķa mühmel ü efsānedür

2) 'Iřķ imiş olan nihān genc-i ĥafī sırr-ı cān
Gün kimi rūřen 'ayān 'aĥl aña vīrānedür

3) 'Iřķı bilendür bilen sırr-ı elesti duyan
řıdķ ile işit inan yöni o peymānadur

4) İki cihān bir şadef görmeyene ne diyem
Bahrine 'ıřķuñ dalup k'anda ne dūr-dānedür

5) Yedi felek bir ħadeĥ iĥeli 'ıřķuñ meyin
Ķizginüben devr ile řālib-i mey-ĥānedür

6) 'Iřķa göñül virüben sevgülü cān alanuñ
Cān virüben sevdügi dilden o cānānedür

7) 'Iřķ erine puĥteliĥ yanmayimiş derd ile
Dilemeseñ ĥām özin anuñ ile yanadur

8) 'Iřķ ile devrān ħılan ĥālini devrũñ bilür

Kim gelüben gidenüñ yöni ne devrānedür

9) ‘Işık ile Mecnün hālın görübenü gelmegüz
Delü kimi ‘aql ile çünki o ferzānedür

10) Rüşeni’ñüñ şem‘ine çizginüben Gülşeni
Niçe düşüp yanmasun çün aña pervānedür

ŞR:111b, İÜ: 44a.

[3] bilenler: bilendür İÜ.

308.

Müfte‘ ilün Fā‘ ilün Müfte‘ ilün Fā‘ ilün

1) İki dimez bir gören şer‘ ü tarīkat nedür
Zāhiri bāṭın gören bildi haqīkat nedür

2) ‘İlmini ‘ayn eyleyen haqqı yaqīnden gören
Bilür imiş hāl şoran emr-i şeri‘ at nedür

3) Şer‘ ile teklīf iden emrini ta‘rīf iden
Nehyini tezyīf iden bildi seviyyet nedür

4) Her ki bulur vaḥdetin terk idüben keşretin
Bilür imiş haq yaqīn sırr-ı ma‘iyyet nedür

5) İtür özün bulmağıl varlıguñı bilmegil
Yoḫluğıla istegil mülk-i velāyet nedür

6) İtürüben sağ u sol farkı ile faḫruñı bul
Faḫr u ğinā kııl qabul bil ki ğanimet nedür

7) Rüşeni’den özge diñ Gülşeni’ye kim şorar

‘ Işka gönül virene cānda maḥabbet nedür

ŞR: 111b, İÜ: 55a.

[1] gören: gün İÜ.

309.

Müfte‘ ilün Fā‘ ilün Müfte‘ ilün Fā‘ ilün

1) Her ki bilür ādeme nefḥ alınan dem nedür

Rūḥ-ı Kıudüs’den olan ol bilür ādem nedür

2) ‘ Āşık u ma‘ şūḳ olan sevibenü sevilen

Ādem olandur bilen Ḥaḳḳ’a mükerrerem nedür

3) Ḳāl ile ḥālın diyen sırrını fāş eyleyen

Bilmedi işit inan ‘ ışk ile maḥrem nedür

4) Ağ u ḳaradan ḳaçan vaḥdetilen cām içen

Ne bile ol diñ baña keşret ile kem nedür

5) Yaşlu kimi göz yaşın tōkene yaz u ḳışın

Derd ile direm bilür sūr ile mātem nedür

6) Rūşenī’den Gülşenī yanubanu iy seni

Geçübene dün günü ḡamm ile derhem nedür

ŞR: 112a, İÜ: 44b, AE: 43a.

[5] derdile: derdine İÜ.

[6] ŞR’de yok AE’de var.

310.

Mef‘ ülü Fā‘ ilātün Mef‘ ülü Fā‘ ilātün

1)‘ Işkuñ yolında tālib cāndan sefer gerekdür

Ayaḡ ḳoyanda yola başdan güzer gerekdür

2) Himmet anadın aan Simurg'a dnp uan
'Iş ile gzn aan ehl-i nazar gerekdr

3) 'Işun yolına giren cndan geendr gren
Andan zne yoran un m-azar gerekdr

4) A u ara bu yolda isteme şa u şolda
Dime ki 'Iş erinde ayr ile şer gerekdr

5) İki cihnı terk it birlig ile bire git
Btıl bira aa yit saa a gerekdr

6) Keşret olanı bira vadetle gz aup ba
şanma yaınla ıra bar ile berr gerekdr

7) Bir demde yz belyı minetle ibtilyı
Grp direm bu yolda dai beter gerekdr

8) İy Glşen gzn a mihr ile Rşen'den
un 'Iş ile bu yolda rşen-başar gerekdr

şR: 112a.

311.

Mstef' iln Mstef' iln Mstef' iln Mstef' iln

1) İy uşlular dinz baa del miym lm nedr
Yaşi yaman bu didgm lmilen lm nedr

2) Bilemez oldum zmi dalamauz bu szmi
İşidben z zmi 'al ile di bilem nedr

3) Ağ u k̄ara bir görel̄i seçemez̄em sağ u şol̄ı
Birden iki yol görel̄i bilinmeyen yolum nedür

4) ‘Işık ile olmayan diri ölü imiş k̄o anları
T̄alibe di iy yol eri dirlik ile ölüm nedür

5) ‘Işka canını virmeyen mihr ü maḥabbet almayan
Gönl̄i anuñla dolmayan bilmedi sevgülüm nedür

6) K̄urb-ı nevāfile iren farz olanı ‘ayna gören
Bildi ḥaḳ ile baḥuban k̄urb-ı nevāfilüm nedür

7) Rūşeni’den iy Gülşeni’ diñle ḥadıṣ-i kudsiyi
Zāhir ola tā ki saña andan olan dilüm nedür

ŞR: 112b.

312.

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

1) Şaḳal yoldurana dimeñ ḳalender
Tıraş eylemedin özünü yek-ser

2) ḳalenderdür tıraş iden vücūdın
ḳomaya bir kıl andan ḳala dāver

3) ḳalender dir tıraş iden ser ü riş
Utanmadın özüne her gedā ḥar

4) ḳalender dirilür her ḳarnı ḳulı
Şıḡır-nisbet idüp nefsinı perver

5) ḳalender aña diñ k’ide cemālin

Güneşden meh-şifat nūr ile enver

6) alenderdür bulan faqrıla fahrın
Ġaniyyü'l-alb oluban itmegil cer

7) alender diyemezem olmayana
Ġarazsuz bî-^ç araz pākize-cevher

8) alender diyemezem her gedāya
Ki oyar baş ayāğa dileyüp fer

İÜ: 78b, AE: 70b.

313.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) 'Āıl olan ne bilür 'ış ile hālüm nedür
Söyliyecek añlamaz çünki maālüm nedür

2) ' Iş ile hayret bulan itirüp özin şoran
Gözin açup ha gören bildi su'ālüm nedür

3) Uyanuban sevgülü yuusını terk iden
Düş göriben 'ış ile bildi hayālüm nedür

4) Varlığın iden 'adem yoluğa oyup adem
'ış ile bilür o dem hier ü viřālüm nedür

5) Nefs ile ılup cihād bulmağa Hā'dan murād
'ış ile iy Keyubād bildi kıtālüm nedür

6) Nefsini öldürene cān yüzini görene
'ış ile şoran bilür Rüstem ü Zāl'üm nedür

7) Rūṣenī'den görelî 'ıŝk ile aḥvālūmî
Diyemezem Gülşenî naḫŝ u kemālüm nedür

ŖR: 112b.

314.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1) Kızarmaḡ 'ışk ile yüzüm iki 'ālemde aḡlıḡdur
Güneş kimi ŝararmaḡ çün marīz-i 'ışka ŝaḡlıḡdur
- 2) Kızıl gül kimi beñzümi görüp 'ışk ile dañlamañ
Ki cānumda yanan oduñ pelenginden o daḡlıḡdur
- 3) Olan bī-dil benüm kimi dimeñ gözin yumup yata
Çü ma' ŝūka gönül viren iŝi dāyim uyaḡlıḡdur
- 4) Hevā-yı 'ışka vir gönül dilerseñ raḡŝına binmek
Ki andan raḡŝa binmeyen bedevīlîḡi ulaḡlıḡdur
- 5) Diriyle aḡlayup yaşın 'azā dutduḡı-çün zāhid
Çaradan göge batmaḡa libāsilen boyaḡlıḡdur
- 6) Yilüp yil kimi 'ışk ile murād atına binmeyen
Çalur 'aḡl ile menzilden murādı çün uzaḡlıḡdur
- 7) Dilerseñ salṭanat zevḡin bulasın 'ışka kıl ḡıdmet
Çün aña bende olmaḡuñ iki 'ālemde ŝahlıḡdur
- 8) Dilesem 'ışka yaḡınlıḡ ıraḡ olurum özümden
Nice bulam yaḡınlıḡın çü özümden ıraḡlıḡdur

9) Göñül zevk̄ini şorana direm ş̄ir̄inligin cāndan
Bilemez dadmayan n'idem çü zevk̄ andan dudağlıhdur

10) Vireli göñlümi ' ışka baña benden yaħın gördüm
Aña dil virmeyen işi virüp bildüm ıraħlıhdur

11) Şınadum Gülşeni kaçar ' ömür zıllın gören münkir
Dönüp şeytāna anuñ-çün yiri anuñ karaħlıhdur

ŞR: 113a.

315.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1) N'idem vaşluñ baña iy cān çü hier ile karaħlıhdur
Yaħın varmağ saña çünkim baña benden ıraħlıhdur

2) Dilerem tavf idüp k̄uyuñ yüzüm toprağına sürem
N'idem ğayretlü toprağı anuñ çünkim yaşaħlıhdur

3) Viren ' ıŝkuña varlığın ' adem kılp vüçüdını
Yüzüñ görüp qalır hayrān çü gören varı yoħlıhdur

4) Gözüñ kimi yuħusuzdan nedür fāş olmayan gizlü
Ki uyurken cihān ğalkı anuñ işi uyanuħlıhdur

5) Saña göñül viren bī-dil hemişe ağlayup gülmez
Gözüm tıflına dönüben meger işi uşaħlıhdur

6) Lebüñ zevk̄ini işidüp ne bilsün dadmayan tu' mın
Çü cāndan ş̄ir̄in ol zevk̄i şoran için şoraħlıhdur

7) Düşüp dāmına zülfüñüñ nice şayd olmasun göñlüm

Çü cān murğına ol çin kırılmış dām fahlıhdur

8) Yüzün ayını görmedin nice bayrām idem iy meh
Çü kırbān olmağa cānum o ‘ıyd için yaraqlıhdur

9) Görende Rūşenī şem‘in döner pervāneye degiñ
Yanuban Gülşenī cānı o zavdan çün çeraqlıhdur

ŞR: 113b.

316.

Mefā‘ ĩlün Mefā‘ ĩlün Mefā‘ ĩlün Mefā‘ ĩlün

1) Göñül gözün açup cāndan gören vechüñi iy dil-ber
Bilür gün kimi ‘ālemde nazırūñ yoğdur iy server

2) Perī kimi bu göz ile göremez yüzüñi kimse
Melek yüzün nice görsün beşerden açılan gözler

3) Cihānuñ müşkili budur özin gören seni görmez
Ki bilmez ħallini kimse bu sırruñ iy perī-peyker

4) Yüzüñi ħayra ħayretten sevüp göstermedüñ hergiz
Bu ħayretdür ki ħayruñdan dilerem kırtulam yek-ser

5) Bu günde görmeyen yüzüñ nice görebilür dañla
Ki görmeyen bugün anı göremez dañla iy dil-ber

6) İşiddüm iy perī göremez yüzüñi virmeyen cāndan
Dilerem cān viren demde görem gözüm yüzüñ gözler

7) Ziyā-yı vechüñi gören bilür zerredür ol yüzden

Hezārān gün kimi ‘ālem ziyāsı iy meh-i enver

8) Görenler Rūşenī vechin bugün iy Gülşenī diñle
Bilür görende ol vechi k’odur hūrşid-i cān-perver

ŞR: 114a.

317.

Mefā‘ ĩlün Mefā‘ ĩlün Mefā‘ ĩlün Mefā‘ ĩlün

1) Cehennem kimi yanduran n’idem cānumı ğurbetdür
Tutuşduran revānumı ol oddan derd ü ğasretdür

2) Cihān ğalkına ğurbetde ‘Aziz-i Mış olup n’idem
Ki ‘izzet didügi ğalkuñ baña ğurbetde zilletdür

3) Şoraram salţanat içre ğaribe nicedür ğālũñ
Eydür şorma hālumi çün bu devlet baña nekbetdür

4) Cihānuñ ni‘ metin yığsa ğarib olan ğazancile
Şanur ol ni‘ met bī-ĥad özine ‘ayn-ı niğmetdür

5) Yanar derd ile ğasretten gice gündüz ğarib olan
Çü āsān olan iş aña olmadın ğatı şiddetdür

6) Kılup derhem ğaribi ğam ğara dağlar kimi başar
Görende şād-mān ğalkı anuñ işi çü kürbetdür

7) Dilesem ğurtaram ğamdan bu ğurbet içre göñlümi
Açılmaz şād olup n’idem çü ğurbet aña küdretdür

8) Görüp bayrām u nev-rüzın ğalāyıkũñ ğarib olan

Añup aşhāb u etbā' in işi ğamdan muşībetdür

9) Zārüretsiz vaţan terkin uruban ğurbete çıhmağ
Vaţandan ayru düşmek çün ölüm kimi meşakqatdür

10) Ğurbete ta' n idüp gören şorar şehri vü rüstâyī
Biri birine zann ile bu görünen ne milletdür

11) Ğarīb ü müflis ü bī-kes cihānda olmasun kimse
Ki müflislik ğarīb için felāketden mezelletdür

12) Cihānda Rūşeni kimi ğarīb olan bilür niçün
Hemīşe Gülşeni yiri bu mesken içre ' uzletdür

ŞR: 114a.

318.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1) Baña müşkil olan hālsüz vücūd ile ' ademdendür
Ki cüz küll şuret ü ma' nī ne vech ile kıdemdendür

2) “*Nefāhtü fihi min rūhi*”⁹⁷ müsevvā cism olan bilür
Ki ol nefh-i muqaddes dem vücūdından ne demdendür

3) Bu od u yil ü şu toprağ degül taħmīr olan tıynet
Muqaddes cismine ' unşur olan rūhānī demdendür

4) İşidüpsin mine'l-mādan hayātını çü eşyānuñ
Eger duyupsan ol mānuñ degül aşlı ne yemdendür

⁹⁷ “Rabbin meleklerle şöyle demişti: Ben çamurdan bir insan yaratacağım. Onu yapıp *ruhumdan ona üflediğim zaman ona secdeye kapanın.*” (Sad, 38/71-72).

5) Kıyāmet şūri kimi çün dirildür ölüyi demden
Mesīhā dem işidüben kim eydür kim bu demdendür

6) Ezel cāmın içen bilür ebed ser-hoşlığı nedür
O meyden olmayan ser-hoş şanur cāmını Cem'dendür

7) Digil iy Gülşenī hālūñ nedendür Rūşenī ile
Ferahdan hüznini gören şanur hemmile gamdandır

ŞR: 114b.

319.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) Her kimüñ kim sencileyin dil-rübā cānānı var
Yūsuf-ı Mısr' ma nisbet sevgülü sulţānı var
- 2) Yedi harf ile yazılmış āyet-i hüsünüñ gören
Dir kelamu'llāh nisbet vechünüñ Qurān'ı var
- 3) Bir nazār yüzüñi gören dir sekiz cennet budur
Çünki rüşen görür andan cennetüñ Rıdvān'ı var
- 4) Serve nisbet kılamazam kıddüñ iy zībā-nigār
Kangı servüñ ancılayın ğunc u nāz u ānı var
- 5) Kaşlaruñ harfi çekilmiş görsedür bedrin hilāl
Çün iki bayram içün ol ay yüzüñ furķānı var
- 6) Göreli ma' nā yüzinden şūretüñ 'ayne'l-yaķın
Bildüm ol vechi görenüñ bī-gümān imānı var

7) Büt kimi yüzüñ gören bes nice tapmaz iy şanem
Çünki ol vechi görenüñ şıdķ ile iķānı var

8) Dañ mıdur münkir cemālūñ görmese iy meh-liķā
Çünki gözün kör idici ķalbinūñ şeytānı vār

9) Bir nefes her kim ki düşer senden ayru iy perī
Çün döner biñ yıl olana kim dir anuñ cānı var

10) Rūşenī perverdesidür Gülşenī güneş kimi
Kim güneşden zāhir anuñ hüccet ü bürhānı var

ŞR: 114b.

320.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) Cümle 'ālem sevdügi benden baña yaķındur
İnanmasañ irāğ ol senden saña yaķındur

2) Yaķımı irāğ iden benlik imiş özüñe
Varlıguñ yoğ idüben irāğ daña yaķındur

3) İki cihān bir ķadem idene şoruñ bu dem
İrağ olan cihāndan çünki aña yaķındur

4) 'Işķa yaķınla irāğ birdür ikilik birağ
Zāhir ü bātına bağ öñdin şona yaķındur

5) Rūşenī irāğ degül Gülşenī senden saña
Yüz döndürseñ irāğdan andan yaña yaķındur

ŞR: 115a.

321.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

1) Göñül 'ıŝkuñ cemālün görmek ister
Nedür keyfiyyeť andan bilmek ister

2) Diler mir'āt-ı 'ışk olmağ anuñ-çün
Göñül yüz jeng ü pasın silmek ister

3) Göñül bād-ı hevādan 'ışka uyup
Karārın bī-karāruñ bilmek ister

4) N'idem göñül elinden bilmez oldum
Çü 'ışka her nefes cān virmek ister

5) Hevāyile hevesden gördüğünü
N'idem göñül elinden sevmek ister

6) Raqıbi it kimi dil-ber yanından
İrağdan çığ diyüben sürmek ister

7) N'idem çün Gülşeni bu zulmet içre
Dem-ā-dem Rüşeni'yi görmek ister

ŞR: 115b, İÜ: 45a.

322.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) 'ışka münkir 'āqıla delü direm bī-ıhaber
Gevden u gül u sefih aña ne disem yarar

- 2) Çemlemek işüñ disem münkir-i ‘ışka beni
Çünkü ezel didi Hâk aña eşekden beter
- 3) Yiyüp içüp semürdür ekşeri halkuñ tenin
Tâ ki tuturuğ kıla ol teni nâr-ı saçar
- 4) Oñuyuban bilmedüñ nâr-ı vuķud olanı
Ker degül iseñ işit Hâk didi nâs u hâcer
- 5) Yiyübenü yatmağıl şığır kimi dem-be-dem
Çende eger yoğ ise çoğı baqardan eşer
- 6) Kelb direm göricek t̄alibini dünyenüñ
Çünkü köpek kimi ol leş gözedüben yiler
- 7) Dünya için her yaña yilme yeke it kimi
Çünkü didi c̄ifedür dünyeye hayru’l-beşer
- 8) Ot başını ögüdüp hūş ‘alef olup yime
Tâ ki gören dimesün şığır kimi yir gezer
- 9) İşidüben sen gelü ker kimi işitmedüñ
Vaħyile “*lâ-tusrifu*”⁹⁸ Hâk didüğini meger
- 10) Dünya için düşüben tehlikeye yilmegil
Çevübenü yil kimi seyr idüben baħr u ber

⁹⁸ “Ey Ademoğulları! Her mescide güzel elbiselerinizi giyinerek gidin; yiyin için fakat israf etmeyin, çünkü Allah müsrifleri sevmez.” (Araf, 7/31).

11) Od u Şu toprağ ile    mr ni Şarf idüben
Cevher-i    mr n Şatup alıma beh  s m   zer

12) Doğru iken egril p dünyeye meyl itmegil
 l ben  iy fet  egri yolından azar

13)  ayr ile Şerre seni dünye Şalar bil anı
 ayru nı Şerden tanı itmeyüben nef   dar

16) K run'ı m lıyılan yudmadı mı ol ılan
Yüz bi  a na yudılan  aŐr idüben kim Şayar

17) Her ne ki  ağ'ın ırağ kıla seni d nyed r
 ağ dilese n b tılı terk idüben kıl güzer

18) Rüşeni sevmed gi her neyise d nyed r
Anu  içün Gülşeni sevmey p elden koyar

14) D nyeye d r Őmegil yanar oda d Őmegil
 ırs odına p Őmegil kılup ol oddan  azer

15)  ırs ile   h-ı ejdeh  olur imiş iy fen 
A na olan m btel  baŐınadur Ő r u Şer

ŞR: 115b.

323.

F ' il t n F ' il t n F ' il t n F ' ilün

1) Nice diyem  asret ile iy melek-s m  beşer
Bir nefes sensüz dirilmek ba na ölümden beter

2) Gice gündüz c n çekerem vaŐlu  umup iy per 

Ola kim yüzüñi görem cân virürken bir nazâr

3) Dönmüşem Mecnûn'a iy Leylî-şîfat uş sensüzün
Hayretüm budur ki benden olmuşam hem bî-haber

4) Gün kimi rüşen cemâlün görmeyen iy meh-liķâ
Kör kimi açup gözini bilemezem ne görür

5) Nâgehân gören cemâlün kim melek dir kim perî
Oluban sevdâyî kimi kiminün ' aķlı şaşar

6) Bir degül yüz biñ görürseñ bî-dilün iy serv-i nâz
Şağ u şolda zâkir olsañ seyr iderken reh-güzer

7) Çoğdurur hüşnün raķibi az degüldür reşk idüp
Bes gerekdür her nazardan vechüne iy meh hâzer

8) Oğ kimi yağan nazardan vechüne zülfün zırık
Kılalâ bildüm gerekdür turren ol yüzden siper

9) Baş çeken hüşnün ' adūsı ayağundan kibr ile
Kim dimez merdud oluban anı şeytâna döner

10) Gözlerüm uyumaz oldu görmeyeli yüzüñi
Acı oldu datlu iken baña uş h'âb-ı seher

11) Rüşeni'den ayru çeksem bir nefes iy Gülşeni
Ol nefes şankim canumdur çekilüp tenden çıhar

ŞR: 116a.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) Vay eger bu haste gönüm şormağa gelmese yār
Hasret ile cānum olur ḥadden aşan intizār
- 2) Dilerem dermān idem derd-i dilüme diñ n'idem
İstemez dermānın anuñ benden ala derd-i yār
- 3) Dilesen ḥaşrımı ḥalkuñ neşr ile görmek daña
Atlanup seyrān iderken bir zamān ol şeh-süvār
- 4) Bir dimeñ yüz biñ görüben bī-dilini dil-berüñ
Vālih ü āşüfte bī-ḥod ḥayret ile mest-vār
- 5) Dilerem görmek yüzini bir perinüñ diñ n'idem
Göremezem vechin anuñ olacaḥ baña dūçār
- 6) Nīş ü nūş ü acı datlu ḳahr u luṭfin bir görüp
Zevḳ iderem dil-berimüñ itdüginden ihtiyār
- 7) ' Işḳıla bī-ḥod oluban ḥayret ile dem-be-dem
İhtiyārın terk idendür sevdüğinden bahtiyār
- 8) Rūşeni'nüñ mihriyile Gülşeni'den zār işit
Ün üne ḳoşup ötüşür ' andelīb ile hezar

ŞR: 116b.

325.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) Bahtlı oldur ki ḳıla sevdüğünüñ ihtiyār
İhtiyār andan ḳılandur ' işḳ ile çün bahtiyār

- 2) ‘ Işık ile bî-kâr olanın şormanın işin görüben
Çünkü andan işsizündür her neyise kâr u bâr
- 3) ‘ Āşık oldur dil-berinün kahr u luṭfin seçmeye
Farḳ idüben acı datlu zehr ile tiryâḳ-ı mâr
- 4) ‘ Işık ile Manşûr olandan şor nedür dâr-ı belâ
Çünkü yegdür her maḳâmdan aña ḥabs u bend ü dâr
- 5) Yanmayan derdine ‘ ışığın tutuşup pervâne tek
Bilmez ol Tûr u şecerden neydüğünü nûr u nâr
- 6) Kim bulur ğamdan feraḥ diñ şâd oluban ‘ ışık ile
Mâtemi tek olmayınca ḥüzniyile dil-figâr
- 7) Rûşeni’den açılalı ğonce-i ḥüsnün güli
Bir dimezem yüz biñ öter ol gül-sitânda hezâr

ŞR: 117a.

326.

Mef’ ulü Fâ’ ilâtün Mef’ ulü Fâ’ ilâtün

- 1) İy bî-ḥaber bu demden dirilmeyen ‘ ademdür
Muḥdeş dime bu dem çün nefḥ-i dem-i ḳademdür
- 2) Demden dirilen ölmez ansuz ölür dirilmez
Bulan ḥayâtın andan bilür ki dem bu demdür
- 3) Demden deme irenden şor neydüğün demün duy
Çoḡ dimezem ki anı bilen cihânda kimdür
- 4) Hızr u Mesîḥa demden dirilgügi-çün ölmez

Zinde revān olanlar ancılayın ümemdür

5) Demden diri olanlar āb-ı hayātı bilür
Bu ‘ayna cān olan şu ol bahre kıatre nemdür

6) Devr ile dem vücūdın ‘ayne’l-‘ayān gören dir
İki cihān bu demden sırr ile bir kıademdür

7) Dem sırrını bilenler keşretle az olanlar
Demden deme irenler yüz biñse bir ādemdür

8) Demden diri olan hay görmez hevādan ol şeyi
Andan haya hevā çün her şeyde bir şanemdür

9) İy Gülşenī dem iste her demde Rūşenī’den
Andan demüñ bu demde çün ‘ayn-ı muğtenemdür

ŞR: 117a.

327.

Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilün

1) Alalı āl ile gönüm ‘işvelü Türk-i Tatar
Ser-hoş itdi gözlerinden hayret ile bī-ħaber

2) Görmezem bī-ħod benüm tek ‘ışķ ile mest ü ħarāb
K’ağlar iken delü kimi bilmedin ħālin güler

3) Şanmañuz bī-dil ben oldum ol perī-ħūdan hemīn
Bir dimeñ yüz biñdür andan bī-dil olan kim şayar

4) Göreli yuħuda gözüm nergis-i bīdārını
Mest olup yuħuda andan uyanup açmaz başar

- 5) Dilerem gün kimi rüşen açuban gözüm görem
Ay kimi yüzini anuñ şeş-cihetden bir nazâr
- 6) Görüben işitmeyendür yüzün ile sözüñi
Añılan Qur'an içinde iy perî-ñu kûr u ker
- 7) Rüşeni'den Gülşeni'nün görelî vechin direm
Aydın iline ol imiş devr ile şems ü kamer

ŞR: 117b.

328.

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1) İy dil ânı sev kim anuñ hüsñ içinde ânı var
İsteyüben bulagör gel nirde ise ânı var
- 2) Bahtlı ol kimsedür ki sevgülü cāndan dañi
Şevki datlu zevki şirîn dil-rübā cānānı vār
- 3) Girüben bāzâr-ı 'ışka kul kimi şatılmayan
Bilmez ol Yūsuf kimi Mısr'ında ne sulţānı var
- 4) Görmeyen ĩmān yüzünden küfr-i zülfün iy perî
Bilmez ol yüzden ne küfrün dinile ĩmānı var
- 5) Nirde var hüsñün gülinden özge bir gül ki diyem
Sünbül ü nesrîn benefşe verd ile reyhānı vār
- 6) Her kişi da' vā kıluban dir ki anı bilürem
Şoraram anı bilenün da' vāya bürhānı var

7) Göreli hem-dem rakîbi ol melek-sîmâ ile
Bildüm andan cin şüretlü âdemüñ şeytânı vār

8) Kırb u ba‘d ıraḥ yahını bir göreli ‘ışk ile
Dimez oldum ehl-i ‘ışkuñ vaşl ile hicrânı var

9) Farz imiş kaṭ‘-ı ta‘alluḫ dil tavāfın idene
Gil kimi ol beyt-i Ḥaḫḫ’uñ farz ile erkânı var

10) Bilmezem ne diyem anuñ neydüğini Gülşenî
Anı bilür Rüşenî’den her kimüñ ‘irfânı var

ŞR: 117b, İÜ: 55a.

[6] da‘vâ kıluban: anı kıluban İÜ.

329.

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fe‘ülün

- 1) Gönül çün ‘ışkuña iy cān düşüpdür
Cefâ cevruñ baña ḥadden aşupdur
- 2) Cihānda miḥnet olandan ne varsa
Baña derdüñden iy meh irüşüpdür
- 3) Senüñ reşküñ ile ğavġâ-yı ‘âlem
Başuma arudan bed-ter düşüpdür
- 4) Kime diyem tükenmez derd senden
Ki cevruñden cānuma ulaşupdur
- 5) Ḥayālüñden başum sevdâ-yı ḥamın
Döne döne n’idem çün bişürüpdür

6) Ne sevdâdur başumda bilemezem
Ki 'aqlum 'ışkuñ ile şaşurupdur

7) Çekenler Rüşenî'den Gülşenî baş
Güneş kimi ayağına düşüpdür

ŞR: 118a.

330.

Mef'ülü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ülün

1) Yüzüni görenler gül-i aḥmer didiler
Gül den daḥi nâzik görüben ter didiler

2) Ḥüsnün güninün tâbı için iy meh-i pür-tâb
Ay ile güneşden anı enver didiler

3) Ḳurbân kıluban cānını bayramuñ idenler
Yüzün güninün 'ıydına ekber didiler

4) Naḳḳâş-ı ezel levḥ-i rûḥuña çekeli ḥaṭ
Ol ḥaṭta ebed şun'-ı muşavver didiler

5) Aḡ yüzde görenler kara ḥâlün nazār idüp
Gözüm bebegi ḥâl-i müdevver didiler

6) Şorana lebün zevḳini cāndan bunı direm
Şir̄in neyise ḳand-ı mükerrer didiler

7) La'lin şadef içre görüben dürr-i dehānuñ
Dür-dâne dolu ḥoḳḳa-i gevher didiler

8) Cennet yüzüni görene iy dil-ber-i devrân

Şordum lebũũũ adını kevşer didiler

9) Şevķ ile gören seyrũni iy serv-i ħırāmān
Ney kimi ķaddũ zevķine şekker didiler

10) Cān senden alup dirilene rūĥ-ı muķaddes
Cān kimi tenin pāk u muķahhar didiler

11) Baş terkin urup ķoyana bu yolda ayaĝı
Serdār-ı zamān ʿ ārif ü server didiler

12) Türkāne gözũ zaĥmını gören dilũm içre
Ki oĝ yarası nize vü ħaņcer didiler

13) Zũlfũ ķoĝusu dolalıdan birlü meřāma
Ki ĝāliye bu ĝāĥ-ı muʿ anber didiler

14) ʿ Işķ ile saña bendelige bende olan-ķün
Ķayşer kimi Dārā vü Sikender didiler

15) Egri gideni yider iken doĝru řariķa
İy Ğülşeni gören saña reh-ber didiler

ŞR: 118b.

331.

Mefāʿ ilũn Mefāʿ ilũn Feʿ ulũn

1) Saña göñül virenler cānı neyler
Ķü cān derdũ imiş dermānı neyler

2) Dirilen ʿ ışķıla ölmez imiş
Anı cān eyleyen cānānı neyler

- 3) Senüñ hüsünüñ gören Mısr-ı dilde
O Yūsuf'dan güzel sulṭanı neyler
- 4) Başın ṭop itmeyen 'ışkuñ yolında
Ayaḡdan başına çevgānı neyler
- 5) Başından geçmeyen ayaḡ koyuban
Erenler girdügi meydānı neyler
- 6) Geçen 'ışkuñ yolından mā vü menden
O yolda ansuzın sarāyı neyler
- 7) İki 'ālemde 'ışkuñ kılan seyr
O yirden özge nüh-keyvānı neyler
- 8) Gören vechüñi 'ışkuñ şüretinden
O yüzden özüñe ol imānı neyler
- 9) Göñülden görmeyen vechüñi disün
O vechi görmedin iḡānı neyler
- 10) Vücūdın virmeyen 'ışkuña cāndan
Göñül maḡşūdına iḡsānı neyler
- 11) Muḡabbet şüretidür çünki vechüñ
O vechi görmeyen 'irfānı neyler
- 12) Baña cāndan şirīn göñlüm açanda
Konuḡ 'ışkuñ gerek mihmānı neyler

- 13) Gören bayram cemālin Gülşenī'nüñ
Cânından özge diñ kurbānı neyler

İÜ: 40a.

332.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1) Göñül kim şevk-i ' ışkuñ pertevdür
Yaķın bil anı kim Hāķķ' uñ evidür
- 2) Ne ten kim nerm ola ' ışkıla cāndan
Aña cān diñ çün cānān pertevdür
- 3) Ne cān kim ' ışkıla perverde oldı
Cihān-ı köhnenüñ cānı nevidür
- 4) Ne yirde tursa bir hūb-manzar
Göñül aña virüp cāndan sevidür
- 5) Güneş kimi gören ' ışkuñ cemālin
Bilür anı ol ziyānuñ pertevdür
- 6) Behiştı dānedür çün hāli vechüñ
Muħabbet hırmeni anuñ cevidür
- 7) Çıhargil Gülşenī mihrini dilden
O dem gör Rüşenī ' ışkuñ evidür

İÜ: 40b, AE: 38a.

[2] çün: çü AE.

333.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1) Yine ol Yūsuf-ı şānī gelür dirler gelür dirler
Güzeller Mısr sulţānı gelür dirler gelür dirler
- 2) Gözüm segürür kulaḫ çıñlar işidüben gönül inler
Ki cāndan sevgülü dil-ber gelür dirler gelür dirler
- 3) Beni benden alan meyli gözümden ağıdan seyli
Gönül Mecnūn'na Leylī gelür dirler gelür dirler
- 4) Eger bir dem kalam ansuz oluram gūyiyā cansuz
O derdi baña dermānsuz gelür dirler gelür dirler
- 5) Nice bir intizārından şoram diñ reh-güzārından
İşidürem çü erinden gelür dirler gelür dirler
- 6) Düşeli araya firkat bişürdi bağrumı ḫasret
Kime şorsam o bī-mürvet gelür dirler gelür dirler
- 7) İşidüp Rūşenī-perver gönüller mülkinde server
Yitene Gülşenī şorar gelür dirler gelür dirler

İÜ: 41b, AE: 40a.

334.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1) Yine mey-ḫāne-i 'ışka olan sāķī gelür dirler
Virür cāmını 'ışkuñ gönülden cān alur dirler
- 2) İçenler ḫamrını 'ışkuñ oluban ser-ḫoş ayılmaz
O meyden mest olan zevķin mezāk idüp bilür dirler
- 3) Gelüp zevķ ile ḫamrını içen mey-ḫāne-i 'ışkuñ

Bulur dirlik Hızır kimi ‘aceb niçün olur dirler

4) Hevā hamrını terk idüp heves cāmını içmeyen
İtürmez mest olup özin o ser-hoş çün olur dirler

5) Görende ser-hoş-ı ‘ışkı şahın inkār idüp dime
Çü aña fal iden kimse dönüp kelbe ölür dirler

6) Olanlar ser-hoşı ‘ışkuñ kıyāmet kopsa ayılmaz
O meyden ser-hoş olan çün nice pes olur dirler

7) Giren mey-hāne-i ‘ışka görüben Gülşenī hālin
Bu daği Rūşenī kimi ayılmaz mest olur dirler

İÜ: 41b.

335.

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

1) Benüm gönüm alan dil-ber gelür dirler gelür dirler
Güzellik mülkine server gelür dirler gelür dirler

2) Benüm cānuma cān olan gönül mülkine hān olan
Kulna şāh-ı cān olan gelür dirler gelür dirler

3) Yine hūsn ilinūñ şāhı güzeller iqlīmi māhı
İşidüp derd ü dil āhı gelür dirler gelür dirler

4) N’idem her kim anı sever aña cān virmege ider
Anuñ-çün yitene şorar gelür dirler gelür dirler

5) Dilerem yüzini görem görende aña cān virem
N’idem her kime kim şoram gelür dirler gelür dirler

6) Yine ol şūret-i Raḥmān ki oldı nefḥadan insān
Gönüller Mısr'ına sulṭān gelür dirler gelür dirler

7) Görenler Aydın ilinde ziyādan Rūşenī günde
Saña iy Gülşenī bunda gelür dirler gelür dirler

İÜ: 42a.

336.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1) Benüm gönülüm alan dil-ber gider dirler gider dirler
Beni Mecnūn tek ol Leylī ider dirler ider dirler⁹⁹

2) Kaçup 'aqlumı başumdan komadı bilig hūşumdan
Soraram yād bilişümden gider dirler gider dirler

3) Ne sevdādur diñüz baña işidüp kalmañuz daña
Gönül benden kaçup aña gider dirler gider dirler

4) İşitdüm 'ışkıla sevdā kılandur 'aşık-ı şeydā
Düşüp delü kimi dağa gider dirler gider dirler

5) N'idem iy uşlular diñüz delürmedin gamum yiñüz
Çü başdan 'aqlumı yaz u güz gider dirler gider dirler

6) Görüp 'ışkıla medhūşı bilüñ 'aşık-ı bī-hūşı
Çü idüñ 'aqlıla hūşı gider dirler gider dirler

7) İşitdüm Gülşenī şāniye doğaldan Rūşenī'ye

⁹⁹ Orijinal metinde bu mısra “*ider dirler ider dirler*” şeklinde yazılmıştır.

Žiyādan Aydın iline gider dirler gider dirler

İÜ: 42a.

337.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

- 1) İster idüm buldum uş Haḫḫ'ı yaḫīn bendedür
Şanma direm saña bende olan tendedür
- 2) Cehd idüp itür seni görme dilersen anı
Görmeyicek sen seni istedüğüñ sendedür
- 3) Terk idüben cānuñı tende revān anı kı1
Şirinüben şanmağıl istenilen cāndadur
- 4) Yoḫdur aña bil mekān bir oluban kün-fekān
Ne varısa her zaman bī-çihet olandadur
- 5) İtmeyen özin 'adem bulmadı pāyende dem
Ol deme iren bu dem bende-i ferḫündedür
- 6) Yüz sürin istegin andan umar 'arş u ferş
Bir şor görenlere anda degül ḫandadur
- 7) 'Işkıla sulṭān iken Gülşeni'yi bile çün
Rüşeni' den bendeñüñ bendesine bendedür

İÜ: 43a, AE: 38a.

[5,7,8] AE'de yoktur.

338.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Bî-vücûdam ' ışk odı bilsem benüm nem yandurur
Yanuban kül-i gül oldum pes dağı nem yandurur

2) Yandurur gerçi cihānda ' ışk odı ' āşıqları
Lîki ben ' āciz kuluñı kıatı muhkem yandurur

3) Āh idersem bir nefes dünyāyı oda yağuban
Yidi çarđı anuñ odı cümle derhem yandurur

4) Nice doysun ' ışk odinuñ sūzişine dil revān
Kim anuñ germiyyeti nār-ı cehennemden yandurur

5) Şem' a bir pervāne yansa sūziş-i āvāz ider
Ma' şūkuñ derdi meni gör nice em sem yandurur

6) İy ciger derdine dermān isteyen ' aklıñ kıanı
Oñulur mı şol yara kim anı merhem yandurur

7) Çünkü derd imiş devāsı bu yürek yarasınuñ
Dağı emsem isteme kim anı emsem yandurur

8) Rūşenî ' ışkına yanmışdur ciger dir Gülşenî
' Işk odı pervāne kimi anı her dem yandurur

İÜ: 61a, AE: 40b.

[1] bes: pes AE.

[2] Lîki ben ' āciz kuluñı: Lîki bende dil mervānı

339.

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

1) İy ıalibler eydüñ baña mağlûb mađāmı ĥandadur *

Dilde midür aña maḳām ya cān içinde cāndadur

2) Gerçek ‘ āşıḳ ḥanı şordum ma‘ şūḳ maḳāmından ḥaber *
Gerçi maḳam yoḥdur aña nirde dinilse andadur

3) Her kim gönül ‘ ışḳa virür ma‘ şūḳ yüzün şeksüz görür
‘ Işḳı yaḳından ol bilür şanmayasız gümādadur

4) Cāndan açan gönül gözün görür ‘ ışḳuñ şeksüz yüzün *
‘ Işḳ ehlinden oldur güzün ma‘ şūḳadan fermādedür *

5) Ma‘ şūḳ u ‘ āşıḳ ‘ ışḳı bir gören durur binā başīr
Bir görmeyen ekmeḥ darīr kāfir şanur īmādadur

6) Ḥaḳ erine benem didi varlıḡ virüben izledi *
Ḳudsī ḥadıṣ-i sermedī hem vaḡy olan Ḳur’ān’dadur

7) İy Gülşenī ‘ ışḳa iren her kimse ki oldur eren
Bī-şek yaḳındür bu inan Ḥaḳ varlıḡı erendedür

İÜ: 65a, AE: 39a.

[1] aña: evi AE.

[2] ḥanı: ḳanı AE.

[5] başīr: başar AE.

[*] Bu mısralar vezne uymamaktadır.

340.

Mefā‘ īlün Mefā‘ īlün Mefā‘ īlün Mefā‘ īlün

1) Çoḡ istedüm benüm gibi bulunmaz ‘ ışḳıla girdār
İdem tā ki maḥabbetden baña hem-dem-şıfat ḡam-ḡār

2) Şınadum yāruñam diyen baña yār olduḡı bir bir

Niçe bir tecrîbe idem kıılup hem-dem baña tekrâr

3) Ğarâzdan yâruñam diyen olur düşmen baña âhir
‘ Adâvetden diler kıanum tóküben içe ol hũñ- hũr

4) Ğarâzdan hem-demüm olan baña nũşını nĩş idüp
Diler şanca revânumı dönüben ef iye ol mâr

5) N’idem yâr isteyüp çün kim bulunmaz bĩ-ğarâz kimse
Çü olur yâruñam diyen ‘ adâvetden baña ağıyâr

6) Ğarâz ümmü’l-fesâd imiş görüp evlâdını bildüm
İden her dem fesâd ehli kılan dem şerrini izhâr

7) Ğarâzdan çoğları gördüm sa‘ id iken şakĩ olur
İdüp ikrârını Hâkk’a revân buñlânıla inkâr

8) Münâfık münkir ü merķad Ğarâzdur çoğları andan
K’andan müşrike dönüp olur cüz küll necis murdâr

9) Ğarâzdan kıasveti kıalbũñ döner daşa ki yumşanmaz
İden dem cehl ile andan Ğamâķat ‘ ilmîne işrâr

10) Ğarâzdur nef ile zardan ne itse ‘ âlemũñ Ğalkı
Odur çün Ğayrıla şerden olan girdâr için ser-kâr

11) Ğarâzsuz Rũşenĩ nisbet bulunmaz Ğülşenĩ n’idem
İdem tã bĩ-ğarâz anı saña ‘ işķıla hem-girdâr

İÜ: 65b,İÜ: 71b.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1) Görene âdem-i ' ışkı direm insāna mahremdür
Anı gören velī n'idem cihānda degül kemdür

2) Cüneyd ü Şiblī vü Nūrī beşersüz âdem-i ' ışkı
Yakīnden görüben şeksüz didiler İbn-i Edhem'dür

3) Görenler âdem-i ' ışkı beşer dimez perī-nisbet
Melek daħi diyemez çün o demde Haqq'a hem-demdür

4) İşidüp "li-ma' allah" niçün inkār ider münkir
Beşersüz âdem-i ' ışka "kerrem-nā"¹⁰⁰dan ekremdür

5) ' Anāşırdan henüz âdem vücūdı ' ilm iken ' ayna
Gören özini ' unşursuz mükerrrem olan âdemdür

6) Emānet hamlı neydügin vücūdın ' ilm iden bilür
Ki " ' allemnā"¹⁰¹ şıfātıyla murabbā vü mu' allemdür

7) Görenler âdem-i ' ışkı emānet sırrını bilür
Odur ' allāmesi ' aşruñ ki aqrānından ā' lemdür

8) Bilenler ' âdem-i ' ışkı beşersüz Gülşenī kimi
Güneşden zāhir ol bīnā zamānında müsellemdür

İÜ: 68a.

¹⁰⁰ ¹⁰⁰ "And olsun ki, biz insanoğullarını şerefli kıldık, onların karada ve denizde gezmesini sağladık, temiz şeylerle **onları rızıklandırdık**, yaratıklarımızın pek çoğundan üstün kıldık." (İsra, 17/70).

¹⁰¹ "Ona, sizi savaşta korumak için zırh yapma sanatını **öğrettik**, artık şükreder misiniz?" (Enbiya, 21/80).

342.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1) Meşiyet Rabb'e nisbet muḳtezādur
Ḳaderden fi'l-i ' abd için ḳazādur
- 2) Ne ḳılsa ḥayr u şerden ' abd-i ḥālīḳ
Anuñ fi' line ecr-i ḥaḳ cezādur
- 3) Meşiyet olmasa şühūd-ı cüz ü küll
İlāha nisbeti anuñ revādur
- 4) Meşiyet farkıdur cem' ile cem' üñ
Ki evvel āḥir andan ibtidādur
- 5) Meşiyetdür ḳılan bāḫım zāhir
İrādetden çü ol emr-i Ḥudā'dur
- 6) Nedür şeyüñ vücūdı bī-meşiyet
' Ademden özge kim yoḥdur hebādur
- 7) Ne fi'l itse mükellef ihtiyārdan
Anuñla nef' ü dardan mā-cerādur
- 8) Meşiyet ' abduñ olur farḳa nisbet
Yaman yaḥşi çü andan iḳtizādur
- 9) Meşiyetdür ḳazādan iḳtizā fi'l
Ki birden iki vech aḡ u ḳaradur
- 10) Saña iy Gülşeni' şeh Rüşeni'den
İrişen nūr-ı dil cāndan ziyādur

343.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1) N'idem 'ışkıla hālüm disem inkār ider çoğlar
Muḥāl ü mümteni' diyüp o ḥalden ḳala ortağlar
- 2) Mezāk-ı 'ışkıla hālüm bilemez dadmayan n'idem
Nedür lezzet diyüp andan diler zevküme danuğlar
- 3) Ne diyüp añladam ḥalka maḥabbet acunuñ zevğın
Çü anuñ zevğın añlamaz olan ḳarnı ḳolı yoğlar
- 4) Ne disem añlamaz tıfla mezākın bāligüñ n'idem
Çü bālig lezzetin bilmez mezāk itmeden uşğlar
- 5) Şorana 'ışkıla hālüm diyemezem nedür ḳalden
Çü disem ta' n cehl ile dile gelüp beni oğlar
- 6) Yitene hālüm münkir bunı dir ḳal ta' n ile
Ki sevdā-yı ḥayāl ile yuğı içinde şayuğlar
- 7) Münāfiğ münkire direm iden dem hālüme tağlīd
Çü ikrār ile gönlünde nifāk inkārını şağlar
- 8) Gelüp tağlīd ile benden şoran tağkiğe neydügin
Mecāz idüp ḥağiğatden sözüüm ḳāl ile o şağlar
- 9) Yağından şeksüzün hālüm disem ḳāl ile añlanmaz
Anuñ-çün münkiri anuñ emāndan küfr uyuğlar

10) Muḥabbetden arīb olur baña her vech ile bildüm
Göñül viren ba' id iken cihāñ içinde ıraḥlar

11) Şor aḥı Gülşenī münkir neden şeytān kimi zıllın
Görende 'ömrini açup o yirden daşra ıraḥlar

İÜ: 69a.

344.

Mefāilün Mefā' ilün Fe' ulün

1) Göñülden t̄alibe Ḥaḳ' dan nidādur
Muḥabbetden namāz için şalādur

2) Uyan ' ışķıla vaḥdetden namāza
Aña keşretle ılmaḥlıḥ belādur

3) Vücūdıla ılan keşret namāzın
Revā dimeñ aña çün nā-revādur

4) İştüñ redd ider faḥşa vü münkir
Namāzuñı kim ol vaḥy-i Ḥudā' dur

5) Şalādan duy şıla neydügin añla
Ki andan muḥlişe andan nevādur

6) İmām-ı ḥāş olan ḥalkına Ḥaḳ' uñ
Ḥidāyet 'ālemine muḳtedādur

7) Ḥilāfetden namāz olan imāmı
Muḥabbet 'āleminde Muştafā' dur

8) Ulu' l- 'azm olana şor ol namāzı

Ki anlar ıřtıfādan ařfiyādur

9) Kerāmetden bulan ihlāř-ı muhliş
Mükerrem hāř-ı Hāķ hem etķiyādur

10) Namāzını niyāzla kılanlar
Muħabbet ‘āleminde evliyādur

11) řorana Rūřenī’yi Gülřenī dir
Hidāyet ‘ālemine reh-nümādur

İÜ: 69b, AE: 70a.

345.

Müfte‘ ilün Fā‘ ilün Müfte‘ ilün Fā‘ ilün

- 1) Vecd ü semā‘ a münkir görse siyuşgen olur
Ķāl-i cedelden revān hāle dögüşgen olur
- 2) Vecd ü semā‘ ehlinüñ bilmeyüben zevķini
Münkir olan hār ile cidde göyüşgen olur
- 3) ‘ Iřķıla zevķ u řafā hāletini dadmayan
Ķāl ile hāl ehline dāyim irişgen olur
- 4) Vecd ü semā‘ a münkir cehl idüben ‘ ilmini
Ķāle cedel kıluban hāle sögüşgen olur
- 5) Münkir ü zevķ u řafā uyuz olur it-şifat
Anuñ içün Ķāl ile hāli sepişgen olur
- 6) Zevķ-i semā‘ ehlinüñ lezzetin idüp nifāķ
Bilemezem münkiri nişe görüşgen olur

7) ‘Işka gönül virmeyen lezzetini ‘ aqlıla
Dadmağ-ıçün bilmedin her zerre derişgen olur

8) Münkir ü bî-ma‘ rifet cehl ile hayvân-şifat
Bine vü meyle bî-cihet nişe köşgen olur

9) Şer ü devāba dönen münkire direm şoruñ
Ayğırı kısrak kimi nişe delişgen olur

10) Zevk u semā ehlinüñ münkiri öküz-şifat
Boynuz idüp kâlini hâle sevişgen olur

11) Rüşenî’den zevk-i hâl lezzetini dadmayan
Münkir olup Gülşenî zevke irişgen olur

İÜ: 70a.

346.

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

1) Toğuz yüz toğsan toğuz esmānuñ esmāsı nedür
Bunca esmānuñ yüzündeki müsemması nedür

2) Katre-i āb-ı meniden şuret-i insân olur
İstivā levhüñ bā çeşm-i şehlāsı nedür

3) Bu irâdet bir vücūd oldı müzâhir mülk için
Yâ cehdsüz cāhidüñ dilinde ğavğası nedür

4) Evvel oldur āhîr oldur zâhir oldur bātm ol
Çarh-ı eflākuñ başında devr-i sevdāsı nedür

- 5) İy haqı ayru şanup kendüden ırak gözleyen
Āyet-i cebel olur eydüñ qurb ednāsı nedür
- 6) Aşlı ‘ışk oldu cihānuñ aşluña biñ ‘ārif ol
Gül göricek bülbülün dilinde ğavğası nedür
- 7) Gülşeni’nün ‘ışkıñı cān virdi aldı Gülşeni
Kıymet olmaz aña gevher la‘li elmāsı nedür

İÜ: 70b.

347.

Müfte‘ ilün Fā‘ ilün Müfte‘ ilün Fā‘ ilün

- 1) Ney sözi budur işit nāle kılan dem ne dir
Nefh olınan ādeme hay demi hem-demdedür
- 2) İster iseñ hay demin neyden işit bir nefes
Şanma o dem dāyimi ‘İsi-yi Meryem’dedür
- 3) ‘İlm-i ledünden sebağ oğuyuban dutma dağ
Vahyile ilhām-ı hağ ādem olan demdedür
- 4) Ney demünün dem-be-dem itdügi feryād bu
Hem nefesüm dir duyūñ hağkıla çün demdedür
- 5) Arturan özin bu dem eksilüp olur ‘adem
‘Ömri anuñ dem-be-dem artmayuban kemedür
- 6) Hük-m-i Süleymān özüñ isteyene bul direm
Barmağuña tağmağa dil kimi hātemdedür
- 7) Göñlüm içün gözlerüm kara giyüp yas dutar

Boyaduban kisvetin merdümi mâtemdedür

8) Göñli qararmış göze bir nazâr idüp degün
Rüşen ola tâ size hem yimedîn ğamdadur

9) Baħr-i ‘Aden’dür meger çeşmleri çeşmümün
Kim şadefden dolu görünür ki ol yemdedür

10) Ğasret elinden müdâm ahıdıyor gözlerüm
Yaş yirine baħ ‘aceb kıanı revân demdedür

11) Āyine-i Cem-nümâ Gülşenî mir’âtıdur
Rüşenî’den gözgüyi şanma hemîn Cem’dedür

İÜ: 71a.

348.

Mefâ‘ İlün Mefâ‘ İlün Fe‘ ülün

1) Göñül kim sevgilü Ğaķķ’un evidür
Çü sevdi Ğaķ anı sen de sevidür

2) Muħammed kıalbini bil ‘arş-ı a‘ zâm
Ki rahmânî şıfatla müstevidür

3) Şerî‘atla ‘amel kıılan tariķi
Ğaķıķat dehrinün bir evidür

4) Şerî‘atdur şırâţ-ı istikâmet
K‘anuñla yola giren dil kıavidür

5) Ğaķķ’a bâţıl diyen münkir münâfık
Sa‘âdetsüz şaķî ğüm-reh ğavidur

- 6) Ay ile gün-şifat birden ikisüz
Şerī'atla haqīkat mültevidür
- 7) Şerī'at terkin uran mülhīde dīn
Dönüp şeytāna maḥlūkuñ dīvidür
- 8) İki 'ālem dile mezra' olalı
İkilik ḥarmanınuñ bir cevidür
- 9) Gören şīrīn-şifat cān 'ālemini
Dili bilür o mülküñ Ḥusrev'idür
- 10) Güneş nisbet ziyādandur cihām
Ki rüşen cüz ü küllüñ ol zavıdur
- 11) Dil itse cümle farḫuñ ḫılup ḫayy
Çü farḫ ol cem' olanuñ pertevıdür
- 12) N'idem iy Gülşenī şeh Rüşenī'den
Ne dirsem şūret içre ma' nevidür

İÜ: 71a, AE: 69a.

[1,2,3,4,5] AE'de yoktur.

349.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

- 1) Ne diyüben añladam ḫayvāna insān nedür
Nefḫa-i rūḫu'l-Ḳudüs cān ile cānān nedür
- 2) Ādem-i bī-çün şühūd sırr-ı maḫabbet Vedūd

Sevgülü “*levlāk*”¹⁰² ile mazhar-ı rahmān nedür

3) Evvel ezeliñ cihān sırr-ı hafī cāvidān
Hikmet olan kudretüñ sırrına devrān nedür

4) ‘Işık u maḥabbet sevüp aña nazār şān için
Birden iki vech ile sevgülü cevlan nedür

5) Sevübenü sevilen ‘ışık u maḥabbet demi
Devr ile devrān için birden iki ān nedür

6) Kudret ile hikmetüñ mazharı mazhar-şıfat
Gayb u şehādet-nümā cem‘ ile furkān nedür

7) Evvel ü āḥir Vedūd zāhir ü bāṭın şühūd
Ay ile güneş kimi zavıla tābān nedür

8) Ādem-i bī-çün-şıfat yoḥ aña çün ma‘ rifet
Şamt olup andan beyān pes aña ‘irfān nedür

9) Evvel ezelsüz nümūd ādem-i kudret Vedūd
Hikmet-i bī-çün vücūd ulılar mekān nedür

10) Aḥsen-i taḳvīm ile ‘abd-i ilāh olana
‘Ayn-ı kemāle nazār nisbet nisyān nedür

11) Ādeme ta‘līm olan ‘ilm özine ‘ayn iken
‘Ayn ile ‘ilme nazār hikmet-i nisyān nedür

¹⁰² “*Sen olmasaydın, sen olmasaydın (Ey Muhammed) felekleri yaratmazdım.*” (Kudsî Hadis).

12) Sırr-ı “*ve lā taḳraba*”¹⁰³ emr ile nehye nazār
Ḳudret-i Ḥaḳ’dan nümā ḥikmet-i fermān nedür

13) Rūṣenī’den sırr ile Gülṣenī ḥucceṭ delīl
Kime ōruban bilem fāṣ iden bürhān nedür

İÜ: 72b.

350.

Mefā’ ilün Mefā’ ilün Fe’ ulün

1) N’idem dünyāyı çünkim fenādur
Vefā umana andan çok cefādur

2) Göñül virmeñ beḳası yoḫ cihāna
Çü iriſen aña āḥir fenādur

3) Ne ‘ālemdür ki varan andan gelmez
Meger kim bī-fenā dār-ı beḳādur

4) Basīṭ olur bu terkibi ſalanlar
O ‘ālemde ki dār-ı aſfıyādur

5) ‘İlimdendür o dār içinde me’vā
Çü ḥayr ſer andan ol mülk-i cezādur

6) Cihān cennet olur ḥayr-ı me’vā
Ki dārü’l-ḥuld-ı bī-çündan liḳādur

7) Cihān eſḳıyā-yı nār-ı muḥalled

¹⁰³ *Ey Adem! Eſin ve sen cennette kal, orada olandan istediğiniz yerde bol bol yiyin, yalnız ſu ağaca yaklaſmayın; yoksa zalimlerden olursunuz” dedik. (Bakara, 2/35).*

Cehennemden sefer sūz-ı lazādur

8) Gelen gider giden gelmez bu dāra
Bilinmez ʿālem içre ol adadur

9) Ecel derdine dermān kimse bulmaz
Ölmedin özge çünkim bī-devādur

10) Devā bilmedi Loḡmān şerbet ile
Marazdan derdine çün bī-şifādur

11) Berāberdür aña bay ile yoḡsul
Eger sulṭān-ı dehrūn vü gedādur

12) Emān virmez ecel yaḡşı yamana
Anuñ-çün ol emānsuz cān alandur

13) Emān virmez saʿādetten saʿīde
Saʿīde çün emān andan şifādur

14) Ecelden ḡurtaram cānumı diyen
Ḥatādan umduḡı herze nevādur

15) Muḡabbetden dirilüp ölene şor
Ecelsüz ölüm ne iḡtizādur

16) Ecelden ilerü ol kim bilesin
Ölümüñ ol ḡaderden ne ḡazādur

17) Şor aḡı Gülşeni şeh Rūşeni'den
Baña dirlik neden sensüz hevādur

351.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1) Girenler gül-şen-i 'ışka özün bülbül hezār ider
O gül-şen 'andelibini figāndan nāle zār ider
- 2) Gül-istān-ı maḥabbetde öten dem bülbülü 'ışkuñ
İşiden nālesin anuñ özin cāndan hezār ider
- 3) Sekiz cennet didükleri maḥabbetden behişt imiş
O 'adni isteyen 'āşık yidisın reh-güzār ider
- 4) Görenler bir nazār 'ışkuñ gül-istānın maḥabbetden
Töküp kanlu yaşın gözden yüzini lāle-zār ider
- 5) Açılsa bir güli 'ışkuñ meveddet gül-şeni içre
Anuñ için güli-şenin hezārān murğı zār ider
- 6) Muḥabbet gül-şeni içre şehīd-i 'ışk olan kabrin
Ṭavāf-ı Ka'be'ye nisbet muṭāf için hezār ider
- 7) Gül-istān-ı maḥabbetden olan perverde 'ışkıla
Dönüben derdine 'ışkuñ cemālin gül-'izār ider
- 8) Meveddet gül-şeni içre kılan perverde gönlünü
Haçan gül nisbet özini tikenden ḥār-ı zār ider
- 9) Görenler Gülşeni ḥālin maḥabbet perverişinden
İder gör Rūşeni 'ışkın ne vech ile nizār ider

352.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) Hâk' dan özge kim bilür Ādem nedür
Aña nefh-i “*rūḥanā*”¹⁰⁴ dan dem nedür
- 2) Sırr olan kudretten Ādem hay demi
Nefh olan demden dem-i aqdem nedür
- 3) Ādem-i demden ğanī kudret vücūd
Demden aqdem Ādem'e hem-dem nedür
- 4) Didi benden özge Hâk ol Ādem'i
Kimse bilmez demden Ādem-dem nedür
- 5) Demden özge sırrı ne ol Ādem'ün
Sır maḥallin kim biliser maḥrem nedür
- 6) Kim bilür kudretten Ādem sırrınıñ
Hikmetin demden deme munzam nedür
- 7) Sevüben sevdüren özin ' ışkıla
Birden iki vech ile derhem nedür
- 8) Evvel āhir zāhir ü bāṭın şühūd
Ān u şāndan devr ile müdgam nedür
- 9) Bī-nihāyet keşret ile vaḥdetün

¹⁰⁴ “Meryem, onlarla kendi arasına bir perde çekmişti. Derken, biz ona **ruhumuzu** gönderdik de o, kendisine tastamam bir insan şeklinde göründü.” (Meryem, 19/17).

Devr ile seyrān-ı bîş ü kem nedür

10) Nuḫfe-i kudret muḫaddes ādeme
Ane olan atasuz Meryem nedür

11) Yidi deñiz ḫaṭresi dem baḫrınıñ
Kim bilür bir ḫaṭreden ol yem nedür

12) Rūṣeni' den Gülṣeni' ye ōoraram
Ki dem-i Ādem' den aḫdem nedür

AE: 70a.

353.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

- 1) Göñül çün ' ışığına iy cān düşüpdür
Cefā cevruñ baña ḫadden aşıpdur
- 2) Cihānda miḫnet olandan ne varsa
Baña derdüñden iy meh irişıpdür
- 3) Senüñ reṣküñ ile ğavġa-yı ' ālem
Başuma arudan bed-ter üşıpdür
- 4) Kime diyem tükenmez derdi senden
Ki cevruñden canuma ulaşıpdur
- 5) Ḥayāluñdan başum sevdā-yı ḫāmın
Döne döne direm kim bişürüpdür
- 6) Ne sevdādur başumda bilemezem
Ki ' aḫlum ' ışığı ile şaşırupdur

7) Çekenler Rüşenî'den Gülşenî baş
Kesilüben ayagına düşüpdür

AE: 43a.

354.

Müfte' ilün Fâ' ilün Müfte' ilün Fâ' ilün

1) 'Işkıla hâlüm n'idem zıkr ü kâle şıgmaz
Ne diyüben añladam anı maķâle şıgmaz

2) 'Aqlıla isteyene hâlet-i 'ışkı direm
Derkin anuñ şınadum fikr ü hâle şıgmaz

3) 'Işkı u maķabbet hâli sâde vü nireng iken
Benlik için reng olan şıbgıla âle şıgmaz

4) 'Işkı u muhîr olduğı bileli
Bildüm oluban muhât faşl u vişâle şıgmaz

5) Her ne disem 'ışkı için keyf ile bî-keyf iken
Çünkü yoğ aña nazır şübhe mişâle şıgmaz

6) Mertebe menzil maķâm aña göre yoğ velî
Evsâ'-ı 'âlem iken derk-i hayâle şıgmaz

7) Arz-ı İlâh seyrine 'ışkıla giren bilür
Vüs'ati ol 'âlemüñ naķş u kemâle şıgmaz

8) Kim biliser 'aqlıla 'ışkı u maķabbet nedür
Çünkü olardan beyân derk ile bâla şıgmaz

9) ‘Işkıla iki cihān birligile tayy kılan
Dir ki celālüm be dem vaşf-ı cemāle şıgmaz

10) Rūşenī’nüñ Gülşenī ebced-i ‘ışkı n’idem
‘İlm-i huzūri-şıfat bā ile dāla şıgmaz

11) Gülşenī’nüñ gün-şıfat başdağı tācın gören
Dir ki bunuñ ‘arūsı noқта-i zāla şıgmaz

AE: 71b.

355.

Müfte‘ ilün Fā‘ ilün Müfte‘ ilün Fā‘ ilün

1) Hakk iledür dāyimā zıkr ü münacātımız
Bātıla şarf itmeyüp ‘ömr ile evkātımız

2) ‘Işkıladur dāyimā zıkr-i Hakk olan bize
Zevk ü huzūr u şafā şevk ile hālātımız

3) Münkir olan ker-şıfat zıkrimiz işidemez
Gerçi cihān kulağı doldı maķālātımız

4) Ğulğul u bang u semā‘ işidüñüz cem‘ ile
Tefriķasuz vecd ile zevk olan eşvātımız

5) Şoķbetümüz cem‘ ile farka nazardur olan
Hāl ile bī-çün maķal nuţķ-ı ‘ibārātımız

6) Mertebe menzil maķām ‘ışkıla hālet olur
Bātıñ u zāhir-şıfat sırrilen āyātımız

7) ‘Işkıla mecbūr iken yoķ bize teklīf-i ‘aql

Hâliş iken haqqıla cebrile tâ' âtımız

8) Mezheb-i millet bize olalı teslîm-i haq
Andan olur silm ile dîn ü diyânâtımız

9) Terk idüp egri reviş doğru yola girmeyen
Bilmedi Haq'dan nedür rāmid-i āyātımız

10) Qurb u nevāfil demi farza nazār ' ayn iken
Haq'dan olur bir sözün halka ' ināyātımız

11) Evvel ü āhîr bize zāhir ü bāṭın-şifat
Yoḡ diyevüz ' ışkıla bedā-yı nihāyātımız

12) Birden iki vech ile devr-i maḥabbet bizüz
' Işkıla çün ikidür bed ile gāyātımız

13) Külle lisāndur beyān ' ışkıla remz dāyimā
Ma' rifet için olan nuṭṭ u rivāyātımız

14) İki cihāndan dilek yoḡ bizim için taleb
Birlik olalı bize bir ile ḥacātımız

15) ' Işka gönül vireli gerçi belā çekerüz
Şükr olup aña nazār dilde şikāyātımız

16) Kim biliser ' ışkıla cān kimi şîrîn nedür
Lezzet ile çatmayan zevk-i ḥālātımız

17) ' İlm ile kılan ' amel ḥāliş u muḥliş bilür
K'ol ' amel ile olur ' ilm-i kerāmātımız

18) Rūṣenī'den Gülṣenī ḥāletidür sır 'alen
Remz ü imādan ṣariḥ naql u kināyātımız

AE: 72a.

356.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1) Yüzüni görmeyen iy meh neden bayram ider bilmez
Ne yüzden vechüñüñ 'ıydın özine kām ider bilmez
- 2) Saña qurbān olan bilür nedür bayrāmını 'ıṣḡuñ
O bayram çün ḥavāṣṣuñdur egerçi 'ām ider bilmez
- 3) Maḥabbetden gören vechüñ yüzüñ bayramını bilür
O yüzden görmeyen 'ıyd-ı ṣabāḥın ṣām ider bilmez
- 4) Yanup mihr ile 'ıṣḡuñdan özünü kılmayan puḡte
Hevāyile hevesden ol vücūdın ḥām ider bilmez
- 5) Senüñ 'ıṣḡuñla bed-nāmuñ cihānda neng ü nāmı var
Ki andan 'ār iden cāhil özin bed-nām ider bilmez
- 6) İçeli Cem kimi cām-ı lebüñden ḥamrını 'ıṣḡuñ
Direm ṣorana zevḡ andan hevāsın cām ider bilmez
- 7) İṣitdüm Gülṣenī ṣoñ dem ne didi Ruṣenī saña
Mezāk-ı 'ıṣḡ için her kim hevā encām ider bilmez

ŞR: 119a.

357.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1) Baña sensüz cihân iy cân gerekmez
Gice gündüz gezem devrân gerekmez
- 2) Yüzüñden özge mihr ü mâha nisbet
Gözüm nûriyla gerdân gerekmez
- 3) Başum top ideli çevgân-ı zülfüñ
Çalan meydânda ser-gerdân gerekmez
- 4) Gözümde cilve-i hüsnuñden özge
Ayile gün kimi cevlân gerekmez
- 5) Baña cennet yiter yüzüñi görmek
Mezâk-ı hürile ğilmân gerekmez
- 6) Lebüñden kevşer içen dirilüp dir
Hızır kimi baña hayvân gerekmez
- 7) Senüñ şevķuñdan özge zevķ-i şirîn
Tenümde cân ise nîrân gerekmez
- 8) Ğamuñdur lezzet ü ‘ıyşum mezâkı
Göñül andan direm şādân gerekmez
- 9) Göñül fikri kimi başda hayâlüñ
Yiter baña ser ü sāmân gerekmez
- 10) İştüdüm Rüşenî-çün Gülşenî dir
Baña sensüz cihân iy cân gerekmez

ŞR: 119a, İÜ: 84a, AE: 12a.

[4] AE’de yok.

358.

Mefā'ılün Mefāilün Fe'ülün

- 1) Şataşdum 'ışka nā-gehden habersüz
Beni tanur mısuñ dir iy başarsuz
- 2) Didüm gūyā meleksin ya peri-zād
Didi kim ādem-i 'ışkam beşersüz
- 3) Didüm ādem beşersüz nire olur
Didi görmez misuñ keyfüm nazarsuz
- 4) Benem Cibrıl şanma daħye görüp
Temessül şüretinden iy habersüz
- 5) Yidi kat yir ü gögi tayy kıluram
Sülük u seyrüm oluban sefersüz
- 6) Henüz Ādem yoğ iken baħr u berrde
Ben idüm Ādem-i cān huşk u tersüz
- 7) Benem nāmūs-ı ekber ādem-i 'ışk
'Anāşırdan mu'arrā baħr u berrüz
- 8) Didüm 'unşursuz ādem nice olur
Didi kim nūr ile nārdan şerersüz
- 9) Didüm kim var mı anuñ ħayr u şerri
Didi kim ħayr odur 'ālemde şerersüz
- 10) Didüm kim Rūşeni'den özge nāfi'

Ne var iy Gülşenī halka zararlı

ŞR: 119b, İÜ: 84b, AE:12b.

[9] AE'de yok.

359.

Müfte' ilün Fâ' ilün Müfte' ilün Fâ' ilün

1) 'Işka gönül virmeyen sevgülü cân alamaz

Mihr ü maḥabbet nedür 'ışk erine bilemez

2) Diri iken ölmeyen terk-i hevâ kılmayan

Zevk idüben 'ışk ile şevkine cân viremez

3) 'Işk ile sevdâ ḥayâl hicrûñ idende vişâl

Ḥâlûñi andan muḥâl ta'bir idüp yoramaz

4) Tâlib olan müşkili budur işit iy velî

İtürmeyen özünü 'ışk erini bulamaz

5) 'Işk ile ser-ḥoş olan neylesün it cân erin

Ayıluban bir dem ol çün özine gelemaz

6) Rüşenī'den vechini Gülşenī'den görmeyen

Ay kimi günden ziyâ tâlib olup alamaz

ŞR: 120a.

360.

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1) İy güzeller serveri sulṭānumuz

Ḥüsnüñ içün zâhir oldı şānumuz

2) Vechüñ içün yaradıldı kāyinat

Hüccet-i “*levlāk*”¹⁰⁵ aña bürhānumuz

3) Şūretüñ seb‘a’l-meşānīdür temām
Āyet āyet oĥunan Qur‘ān’umuz

4) Rūy u müyuñ virdümüzdür şubḥ u şām
Küfr ü dīn iḳān ile imānumuz

5) Leblerüñden dirilür bulan ḥayāt
Kevşerüñdür çeşme-i ḥayvānumuz

6) Ten dimez cāndan gören cismüñ için
İy ezel nefḥi ebed cānānumuz

7) Vaḥdetüñ tevḥīdine inkār iden
Her kimseye oldurur şeytānumuz

8) Ma‘nīden ādem kimi insān dimeñ
Şūret içre görüben ḥayvānumuz

9) Göreli bayram kimi yüzüñ direm
Cān olur ol‘ıyd için ḳurbānumuz

10) Ayaguña ḳılmağa gözden nişār
Ḳanlu yaşdur dürr ile mercānumuz

11) Zārilen ḥadden aşduĥın işit
Gülşenī ol yār için efgānumuz

ŞR: 120a, İÜ: 79b.

¹⁰⁵ “*Sen olmasaydın, sen olmasaydın (Ey Muhammed) felekleri yaratmazdım.*” (Kudsī Hadis).

[11] Zārī kırup ıadden aşıdı digil İÜ.

361.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Bir perinün ıasretinden ağlayuban gülmezem
Nice geçer andan ayru gice gündüz bilmezem

2) Geçdi 'ömrüm hier ile bir nigāruñ diñ n'idem
İrmedin vaşlına anuñ çünkü cānum virmezem

3) Bir nağar yüzünü gören iki 'ālemdem geçer
Ger görem ansuz ikisin bir peşize almazam

4) Gözlerinden ser-ıoş itdi bir perī-ıehre beni
Kim kıyāmet kıpsa andan başuma ayılmazam

5) ıayretüm budur görende ol perinün vechini
Kimdürür gören çü itüp ben özümü bulmazam

6) İterüm görende yüzün ol nigāruñ diñ n'idem
Neye baısam andan özge çün özümü görmezem

7) Rüşeni'dür istedügi Gülşeni'nün bileli
Kimdürür cānından anuñ sevgülüsi şormazam

ŞR: 120b.

362.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) İkiligin terk iden birlik iline irer
Keşret ile vaıdetin iki dimeñ bir görür

2) Aḥvel iki dir bire baḥbanu göz göre
Diñ ne diyem ol köre çün biri iki şayar

3) İki cihāndan geçen birliğe göz açan
Yüz düşi bī-mā vü min biñ kimi birden yorar

4) Ḥayret iline varan bī-ḥoda döner inin
Delüyi ‘âkıll şanan bilemez andan ḥaber

5) Rūşeni’nüñ şem‘ine Gülşeni pervānedür
Anuñ içün dem-be-dem tutuşup andan yanar

ŞR: 121a.

363.

Mef‘ülü Mefā‘ilün Mef‘ülü Mefā‘ilün

1) Bir Türk-i peri-çehre gönlümi alup virmez
Ḥälüñ ne diyü ansuz raḥmı gelüben şormaz

2) Ol dil-ber-i devrāndan bir ben degülüm bī-dil
Cān viren aña ḥadsüz ḥaşra göre şanmaz

3) Gün kimi cemālini ‘ālem sever ol māhuñ
Çün her neye baḥsalar ansuz göze görünmez

4) Ḥayret budur ol māhuñ yüzüni gören göze
Ne vechile gördügin ser-ḥoşa dönüp bilmez

5) İy mihr ü meh-i devrān güneş kimi rüşendür
Senden gözin açmayan sevgülü yüzüñ görmez

6) Bir vech ile biñ gözden görülme diler ḥüsnin

Mānend o yüzdendür kim mişl ile bulunmaz

7) İy Gülşenī gördünse biñ göz ile bir yüzün
Söyleme ne vech ile gördüğünü bilinmez

ŞR: 121a.

364.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) İy gönül derdüne dermān isteyüben bulmazam
Ne belādur başuma derdüñ devāsuz bilmezem

2) Bir nefesde yüz belāsın çekmedin iy dil n'idem
Mihir ile sevdüğüne cān virüp kırtulmazam

3) Mātemiye döndürürseñ iy gönül n'idem beni
Ne kılpdur sırr u ' alen kim anuñ için kıalmaz

4) Gözlerüm mihr ile iy açalı senden başar
Sevdüğünden özge baħup ol nazardan görmezem

5) Bir perī vechini görüp öldürürseñ dil beni
Ölmedin cānum dilerseñ almağ andan virmezem

6) Çıhalı sevdāsı senden bir perinüñ başuma
Dönüben Mecnün'a iy dil ' aql u hūşa gelmezem

7) Rūşenī ' ışkından özge Gülşenī ger şatsalar
İki ' ālem zevkını bil bir peşize almazam

ŞR: 121b.

365.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1) N'idem gönümi çün gamdan açılmaz
Ferahdan şād idüp yüzüme gülmez
- 2) Gözüm yaşlu kimi qaraya girüp
Kimün-çündür ğazāsın kimse bilmez
- 3) N'idem gönül elinden ' aql şaşup
Görende sevdügin özini görmez
- 4) Gögerüp göz kimi düşer revān dil
Sevüp sevgülüsinden çün yeñilmez
- 5) Dimez sevdüginün ğayretden adın
Anuñ-çün sevgülüsün kimse bilmez
- 6) İtürür gönlini ' ışık ile ' aşık
Anuñ-çün bī-dilinden dil bulunmaz
- 7) Göremez Rūşenī'den Gülşenī'yi
Dilini gözgü kimi kim ki silmez

ŞR: 121b.

366.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1) Cihānda cevher işitseñ ' arazsuz
Anı bil Rūşenī'dür sen ğarazsuz
- 2) Disem şarrāfını ol cevherün duy
Odur bī-ğış olan qalbi marazsuz

3) Eger cevher dilerseñ nüķūduñı vir

Anuñ şarrāfına alğıl ħarazsuz

4) Gerek ol cevherüñ ħālibi ola

Yaķıninde gümāndan müfteraızsuz

5) İşıtdüm Rūşeni'den Gülşeni dir

O cevher kim olur dirler ' arazsuz

ŞR: 122a.

367.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1) Yüzüñ gören eger cānını virmez

Kemāl-i vechüñüñ ħadrini bilmez

2) Göñül gözin açup gören cemālüñ

Olup ħayrān-şıfat özine gelmez

3) İçenler şevķilen ' ışķuñ şarābın

Olup ser-ħoş revān hergiz ayılmaz

4) Gözüm kimi cemālüñ ħasretinden

Giceler ağlayan gündüzde gülmez

5) Çekenler ħasret ile intizāruñ

Dönüp yas ehline mātemsüz olmaz

6) Vireli Gülşeni ' ışķuña göñlin

Nidem iy Rūşeni dönüben almaz

ŞR: 122a, İÜ: 79b, AE: 43b.

368.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1) Şınadum ' ışk ile yigit kocalmaz
Hızır kimi dirilen andan ölmez

2) Dilerüm ' ışk ile gönüm geçürmek
N'idem geçen günüm çün girü gelmez

3) Görenler gül-istān-ı ' ışkı dirler
Bu gül-şen bülbülinden hālī olmaz

4) Nedendür tıfl-ı ' aynum bilemezem
Doğalı ağlayuban yüzi gülmez

5) Devāsuz derde düşdüm ' ışk elinden
N'idem ol derde çün dermān bulunmaz

6) Yiyenler zaḥm-ı ' ışkı bilür imiş
Ki merhemden anuñ zaḥmı oñulmaz

7) Virenler Rūşenī ' ışkuna gönlin
Olursa Gülşenī dönüben almaz

ŞR: 122b.

369.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1) Baña sensüz cihān iy cān gerekmez
Tenümde senden özge cān gerekmez

2) Devāsuz derd imiş ' ışkuñı bildüm
Devā istemezem dermān gerekmez

3) Delîl isteyene ‘ışkuña hücet
Virüp cânım direm bürhân gerekmez

4) Gönül Mısr’ında Yūsuf’dan ‘Azîz’üm
Çü sensün özgeler sultân gerekmez

5) Başın top eyleyen ‘ışkuñ yolında
Ayağdan özge dir çevgân gerekmez

6) Senün ‘ışkından özge mülk-i dilde
Canumdan sevgülü mihmân gerekmez

7) Dem-â-dem Gülşenî dir Rüşenî’ye
Baña cân sensüz iy cânân gerekmez

ŞR: 122b, AE: 13a.

370.

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fe‘ûlün

1) Baña cân u cihân sensüz gerekmez
Mekân ile zamân sensüz gerekmez

2) Dilüm zikri vü gönüm fikri cândan
Yağınüm bî-gümân sensüz gerekmez

3) Gel iy ğayb u şehâdet mazharı ‘ışk
Ki sırr ile ‘ayân sensüz gerekmez

4) Gönül virânesinde genc nisbet
Olan cândan nihân sensüz gerekmez

5) Göñül Mısr'ında Yūsuf'dan 'Aziz'üm
Baña sulṭān u ḥān sensüz gerekmez

6) N'idem iy Rūšenī çün Gülšenī'nüñ
Maḳālında beyān sensüz gerekmez

ŞR: 123a.

371.

Mef'ülü Mefā'ılün Mef'ülü Mefā'ılün

1) Bir Türk-i perī-çehre göñlümi alup virmez
Raḥm idübenü ansuz ḥālüñ ne diyüp şormaz

2) Bir görmesine yüz cān virmek diler ol meh-rū
Bir cānumı n'idem çün yüzden birine almaz

3) Ḥayret budur ol māhuñ yüzine nazār kılan
Ser-ḥoşa dönüp bī-ḥod ayıǵlıǵı bilinmez

4) Bayram kimi yüzine ḳurbān olayum direm
Besmellig-içün ol meh n'idem çü bıçaḡ çalmaz

5) Bir dem ḳalıban 'ömrüm cān çekdüğim işidüp
Almaǵa ecelden öñ cānumı n'idem gelmez

6) Hicrānile cevriñi çekdüm umuban vaşlın
N'idem çü baña andan ḥarmān kimi vaşl olmaz

7) O ḥüsn ilinüñ şāhı bu Gülšenī ḳulına
Görsedse cemālini uşşı gidüben gelmez

ŞR: 123a.

372.

Mef' ulü Fā' ilātün Mef' ulü Fā' ilātün

- 1) Bir şūh u şeng Türk'e gönüm virürem almaz
Mihrine her nefesde cān virdüğimi bilmez
- 2) Bir dimezem ki yüz cān olsa revān virürdüm
N'idem ki her tenümde virmege yüz bulunmaz
- 3) Kūyında zāriyilen işidüben figānum
Kılup tegāfül ol şūh n'idem hālümü şormaz
- 4) Hānçer yarası tenden merhemle oñulur līk
Ṭa' n ile dil yarası tazelēnüp oñulmaz
- 5) Nice çekem cefā ki senden vefā umuban
Çünkü cefādan özge sende vefā bulunmaz
- 6) İy meh-liqā ne yüzden her neye baḥdum ise
Vechūnden özge baña 'ayn-ı 'ayān görünmez
- 7) İy Gülşenī n'idem çün gözüme Rūşenī'süz
Hüsni ikliminde sulṭān ne vech imiş bilinmez

ŞR: 123b.

373.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1) N'idem gönüm alan dil-ber çü virmez
Gönülsiz kalanuñ hālini bilmez
- 2) İşidüp ḥasretinden ḥastalığum
Gelüben şayrusı hālini şormaz

3) Cihānda dil-berümden bir cefā-kār
Arasalar baña nisbet bulunmaz

4) Şorar mı ol bī-dilüm n'oldı görünmez
Hanı ol bī-dilüm n'oldı görünmez

5) Nice benden beter bī-dil var anda
Ki yüzden perī şanilen bilinmez

6) Yüzüñ görüp saña cānın virenüñ
Hesābı yoḡ anuñ-çün şana şıḡmaz

7) Dilegi Gülşeni'nüñ Rüşeni'den
Ziyādur perverişden kimse bilmez

ŞR: 123b.

374.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

1) Baña cān u cihān sensüz gerekmez
Behişt-i cāvidān sensüz gerekmez

2) İki 'ālemde sensüñ istedüğüm
Anuñ-çün in ü ān sensüz gerekmez

3) Neye baḡsam yüzüñ görmek dilerüm
Nihān u hem 'ayān sensüz gerekmez

4) Nedür vechüñden özge zāhir iy meh
K'anı diyem revān sensüz gerekmez

5) Delîl ü hucetüm ‘ışkuña budur
K’oña bürhan bir ân sensüz gerekmez

6) Dilerem derdüññ dermânın ammâ
Aña dermân-1 cân sensüz gerekmez

7) Tenümde cân-1 şîrîn talh olan dem
Direm zevk-1 revân sensüz gerekmez

8) İşitdüm Gülşeni dir Rüşeni’ye
Baña dilden beyân sensüz gerekmez

ŞR: 124a.

375.

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fe‘ülün

1) Baña ‘ışkuñ ne kıılır bilmek olmaz
Alup gönlüm ne virür bilmek olmaz

2) Ecel kimi emânsuz cânımı ‘ışk
Revândan niçe alur bilmek olmaz

3) Gören ‘ışk ile vechüñ dirilür çün
Ne yüzden yine ölür bilmek olmaz

4) İtüren hayret ‘ışkuñ ile özin
Dönüp andan ne bulur bilmek olmaz

5) ‘Aceb ‘ibret budur yüzüñ görene
Ne günden anı görür bilmek olmaz

6) Kefen giyüp girüñ ‘ışkuñ yolına

Kim ölüp kim dirilür bilmek olmaz

7) N'idem iy Gülşeni kim Rüşeni'den
Senün vechün ne olur bilmek olmaz

ŞR: 124a.

376.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

1) Gül-istān hār olupdur baña sensüz
Giñişlik dar olupdur baña sensüz

2) Çıhup sevdası ' ışkuñ başuma
Hayālün yār olupdur baña sensüz

3) Firākuñ zikri söylenmek dilümden
İñildü zār olupdur baña sensüz

4) Cihānda bir nefes iy dil-ber-i şūh
Dirilmek 'ār olupdur baña sensüz

5) Firākuñ zevkidür ağudan acı
Ki zehr-i mār olupdur baña sensüz

6) Yanaram hasretünden gice gündüz
Çü hicrān nār olupdur baña sensüz

7) Dem-ā-dem Gülşeni dir Rüşeni'ye
Raķībüm yār olupdur baña sensüz

ŞR: 124b, İÜ: 76a, AE: 13a.

377.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1) N'iderüm 'ömr ile ben cānı sensüz
Kıluban derdüme dermānı sensüz
- 2) Yanaram vaşl umup hicrūñle andan
Tökiyor gözlerüm tūfānı sensüz
- 3) Tutuşur gün kimi şevkuñ odından
Göñül bulubanu ħarmānı sensüz
- 4) Göñül kıanmaz gözüm kimi kıanumdan
İçüben şu yirine kıanı sensüz
- 5) Gel iy cāndan 'Azizüm Mışr-ı dilde
N'iderem Yūsuf u sulḫānı sensüz
- 6) Göñül mülkin nice kılam 'imāret
Dilemez anda çün 'imārını sensüz
- 7) Dem-ā-dem Gülşeni dir Rūşeni'ye
N'iderem cānuma cānānı sensüz

ŞR: 124b.

378.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

- 1) Düşeliden 'ışk ile sevgülü bāzārumuz
'Aql ile yoḫdur daḫi külfet ile kārumuz

- 2) Rūz-ı ezelde “*belā*”¹⁰⁶ şevk ile ‘ışka didük
Anuñ için ‘aql ile olmadı inkārumuz
- 3) ‘Işk ile ‘ahd idüben nişe vefa kılmazuz
Aña vefā kıldı çün bize dil-dārumuz
- 4) ‘Işk ile yār oluban ‘aql ile düşmen kimi
Olmayuban n’idelüm çün odur ağıyārumuz
- 5) ‘Işk ile sīmā nedür görme diler siz digüñ
Şubh-dem açılcağ gün kimi ruhsārumuz
- 6) Genc-i hafī sırr-ı ‘ışk zāhir olalı ‘ayān
Gün kimi fāş eyledi ‘āleme esrārumuz
- 7) Nice vefā umalum düşmen-i cāndan bize
Çünkü cefā idiyor yār-ı vefā-dār bize
- 8) Gün kimi tutuşuban kızaruruz şevk ile
Zevk idicek ‘ışk ile çünkü yanar nārumuz
- 9) Rūşenī’ye münkiri görecegüz Gülşenī
Gülşen-i ‘ışka budur gül yirine hārumuz

ŞR: 125a, İÜ: 89a.

[4] kimi: şıfat İÜ.

[7] vefādār bize: vefādārımız İÜ:

[9] Dir ki budur görene gül yirine hārumuz İÜ.

379.

¹⁰⁶ “*Evet.*”

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1) Göñül yolda neler var bilmek olmaz
Seferdür nef' ü dar var bilmek olmaz

2) Ayağ koyma tarīk-ı ' ışka başdan
Ser-ā-ser çün haṭar var bilmek olmaz

3) Misāfirlik kılan ' ışkuñ yolında
Baña dir çoğ haṣer var bilmek olmaz

4) Bu yolda od kimi mihr ile yanmağ
Cehennemden beter var bilmek olmaz

5) Güneş kimi yüzüñ görsetme halka
Ki aña göz deger var bilmek olmaz

6) Ne yulduzdur saña necm-i sa' ādet
Ki anda çoğ naṣar var bilmek olmaz

7) Dilerem doğru yolu ' ışka bulmağ
Çoğ egri reh-güzer var bilmek olmaz

8) N'idem iqlīm-i ḥüsnüñ şāhı yüzün
Görüp cāndan sever var bilmek olmaz

9) Sefer nice kılam diñ Rūşeni'süz
Çü yolda ḥayr u şerr var bilmek olmaz

10) N'idem Aydın ili şāhını cāndan
Görür nürdan başar var bilmek olmaz

11) Cihānda Rūṣenī' den Gülṣenī'yi
Perī kimi görür var bilmek olmaz

ŞR: 125a.

380.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1) Ne sevdādur başumda bilmek olmaz

Ki anı başa şalan ' aklı qalmaz

2) Beni Mecnūn kılan sevdā-yı serdür

N'idem ' aqıl çü ol sevdāyı bilmez

3) İçüp sevdā meyinden ser-ḥoş olan

Bilür mesti anuñ niçün ayılmaz

5) Cihān ' aqılları görende ḥālüm

Eydür bunuñ kimi kimse delürmez

6) Beni bī-ḥod kılan ḥālden ḥabersüz

Ne sevdādur ki ' ālemde bilinmez

4) Baña ḥayret vireli başda sevdā

Gidüp ' aqlum n'idem yirine gelmez

7) Cihānda Rūṣenī' ' ışkından isteñ

Delürmiş Gülṣenī' kimi bulunmaz

ŞR: 125b, İÜ: 90a.

381.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1) Baña sensüz cihân iy cân gerekmez
Devâ derdündürür dermân gerekmez

2) İki ‘ âlemde hüsniñ tâlibiyem
Behişt ü hür ile gılman gerekmez

3) Ne sevdâdur başumda bilemezem
Hayâlün kim aña sāmân gerekmez

4) Şaşırup ‘ aqlumı ‘ ışkuñ hayâli
Direm ansuz baña ‘ irfân gerekmez

5) Kim ider hasretünden gözlerümi
Dönüp yas ehline giryân gerekmez

6) Yiter hüccet baña ‘ ışkuñ ki direm
Delîlüm ansuzın bürhân gerekmez

7) Senün ‘ ışkuñdan özge Mısr-ı dilde
Eger Yūsuf ise sulţân gerekmez

8) İki ‘ âlemde mihr ü meh ziyâsı
Görinmek sensüzün bir ân gerekmez

9) Cihânda gice gündüz Rüşeni’süz
Direm iy Gülşeni devrân gerekmez

ŞR: 126a, İÜ: 87a.

382.

Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Fe‘ ülün

1) Ne sevdâdur başumdan ‘ ışğ gitmez

Alup ‘aqlumı başdan terküm itmez

2) H̄ayālin şalalı ‘ışkuñ başuma
Gidüp ‘aqlum aña girü kayıtma

3) Vireli ‘ışka gönül şaşdı ‘aqlum
N’idem delürmedin ‘ışk aña bitmez

4) Düşüp ‘ışkuñ deñizine dalalı
Anuñ ka‘ rına bildüm kimse yitmez

5) Bulamaz derd-i ‘ışkı cān yolından
Gönül deryāsına her kim ki dalmaz

6) Gönüldür bī-‘araz cevher dükānı
Ki şarrāfı birin biñ cāna virmez

7) Nedür cevher ‘arazsuz Gülşenī di
Disem ben Rüşenī kimse işitmez

ŞR: 126a, İÜ: 89a.

383.

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

1) Nedür keyfini ‘ışkuñ bilmek olmaz
Çü keyf ile yüzini görmek olmaz

2) Gören bī-keyf iken keyfini ‘ışkuñ
Nedür keyfin anuñ söylemek olmaz

3) Yoğ iken var olan bilür nedür ‘ışk
N’idem kim yoğı var eylemek olmaz

4) Dilüñ dil dileseñ 'ıŝkuñ ıarıķın
O yola dolmadın dil girmek olmaz

5) Ölegör 'ıŝķ ile ölmezden öñdin
Dime ölmedin öñdin ölmek olmaz

6) N'idem iy Gülşeni Aydın iline
Ziyâ-yı Rüşeni'süz girmek olmaz

ŞR: 126b.

384.

Mef'ülü Mefâ'ılün Mef'ülü Mefâ'ılün

1) Ol şüh-ı belâyile belâ yāduma gelmez
Andan kader olan çü kazāya dime gelmez

2) Derdin dilerem dilde yine derdine dermān
Ansuz n'ideyüm çünki devā yāduma gelmez

3) Çün zevķ ider ol Türk baña cevr ü cefādan
O cevre vefāyile cefā yāduma gelmez

4) Zülfi girihin görelî çinden yüzüñ üsne
Çindür didüğüm Çin ü Hıřā yāduma gelmez

5) Yel kimi yilüp her yañaya çü Moğol iy cān
Göñlümde hevesdür ki hevā yāduma gelmez

6) Uyur uyanuķ olduğımı bilmedüğümden
Hayretle geçen ŝubķ u mesā yāduma gelmez

7) ‘ Işkıyla devâdur dili Rûşenî her iş
İy Gülşenî ol işde haṭâ yāduma gelmez

ŞR: 126b, İÜ: 88b.

385.

Mef’ülü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ülün

- 1) Yâ Rab n’ideyüm diledüğüm yâr ele girmez
Göñül alıcı sevgülü dil-dâr ele girmez
- 2) Yûsuf kimi şatılmağ-ıçün ḥüsn ile devrûñ
Mısr’ında temâm aşşılı bâzâr ele girmez
- 3) Ne derde düşüpsen baña di derdüñi iy dil
K’ol derde devâ dünyede timâr ele girmez
- 4) Aldanma güler yüzine gülüñ açılan dem
Çün tikenî yoḡ dünyede gül-zâr ele girmez
- 5) Ğam yine göñül derhem olup mâtemî nisbet
Çün senüñ içün ğam günü ğam-ḥ’âr ele girmez
- 6) Gün kimi açan sevdüğünüñ yüzine gözin
Devrânda n’idem mihr ile bî-dâr ele girmez
- 7) Gözüm nazârın ‘ ayn-ı ziyâdan görelî dehr
Dir sencileyin dîde-i seyyâr ele girmez
- 8) Göñlümi yıḥup yapalıdan mihr ile bir meh
Bildüm ki yanuğ göñlüme mi’c mâr ele girmez
- 9) Zülfüñ girihin her ki görür çîn yüzüñ üsne

Dir Ç̄inde bu ç̄in nāfe-i Tatar ele girmez

- 10) Mihrile yanan Rūṣenī' nūñ ṣem' ine nisbet
İy Gülṣenī cān yandırıcı nār ele girmez

ŞR: 127a.

386.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1) Nedür ' ışkı şoruban bilmek olmaz
O ḥālūñ ḳālını öğrenmek olmaz

- 2) Şınadum ölüben dirilmeyene
Bu ' ışkuñ ebcedin bildürmek olmaz

- 3) Oḥur naḥvini anuñ maḥv olan līk
Bu dile şarfın anuñ gelmek olmaz

- 4) ' Aceb ḥayret budur işidüp añlañ
Ki ' ışkuñ ḥarfı cāndur görmek olmaz

- 5) Özinden geçmeyene sırr-ı ' ışkı
Ne disün Gülṣenī çün demek olmaz

ŞR: 127b.

387.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1) N'idem derdüm diyüben çün tükenmez
Disem biñden biri çün saña gelmez

- 2) ' Adedden çoḥ dilüm derdini n'idem
K'anı dil-berden özge kimse bilmez

3) Beni derde şalan hālūme vākıf
Perī kimi görünūben bilinmez

4) Göñül derdine virdüm alamazam
Aña viren göñül çün alabilmez

5) Güneş kimi göz açmayan revāndan
Kemāl-i hüsni ile ol vechi görmez

6) Cihān-ı hüsne şah olan cemāli
Periden gizlüdür göze görünmez

7) Ne görür Rüşeni'den Gülşeni kim
Melekden dir vechini seçmek olmaz

ŞR: 127b.

388.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

1) Göñül derdüñ diler dermān gerekmez
Devā için aña sāmān gerekmez

2) Senüñ derdüñden özge iy dil-ārām
Tenümde cān ise her-ān gerekmez

3) Göñül Mısr'ında Yūsuf'dan 'Aziz'üm
Çü sensüñ özgeler sulţān gerekmez

4) Raķibi sür yanuñdan iy perī-hū
Melek yanında çün şeyţān gerekmez

5) Başum op ideli zlfnden zge
Direm meydn demi evgn gerekmez

6) Gören ilm-i hüsn içre cemln
Bu mülke dir dağı hkn gerekmez

7) Yüzün gör ki yeter hüccet görene
K'ann hbluğuna brhn gerekmez

8) N'idem iy Rşen n Glşen dir
Baņa derdün gerek dermn gerekmez

şR: 128a.

389.

Mef'ln Mef'ln Fe'ln

1) N'idem derdüm devsn kimse bilmez
oğ istedüm aņa dermn bulunmaz

2) Gönül gziyile gördüm bir per
Ki andan zge göz ile grinmez

3) zin gören anı görmez n'idem diņ
 gyra gyretinden ol grinmez

4) şorana ol per vaşfnı benden
Diyemezem nedür n vaşfa gelmez

5) Ann yüzin gören bilmez zini
Nedür vaşf ann içün bilinmez

6) Güneş kimi zy viren cemlin

Baḥuban bu göz ile görmek olmaz

7) Göremez ol perī vechini cāndan
Göñül mir'ātını her kim ki silmez

8) Ne gördüñ Gülşenī di Rūşenī'den
Ki serden ol ḥafīdür kimse bilmez

ŞR: 128a.

390.

Mef' ūlü Fā' ilātün Mef' ūlü Fā' ilātün

1) İy ḡafletüñ meyinden ser-ḥoş-şıfat ḥabersüz
Zevḡ eyleyen o meyden olmadı derd-i sersüz

2) 'Ömrüñi zāyi' idüp geçürme ḡaflet ile
Olmaz çü ḡaflet ile ölen kişi ḥaṭarsuz

3) Binüp hevā atını çanma heves koyuban
Çün ol ata binenler olmadı şūr u şersüz

4) Yedi demünüñ odın tutuşduran hevādur
Yandurma ol hevādan cānun oda saḡarsuz

5) Güyā hevāya uyan işidübenü görmez
Anuñ için bulunmaz 'ālemde kūr u kersüz

6) Hıḡd ı ḡased özüni ba' z ile perver iden
Virübenü ol odın almaz nefes şerersüz

7) Aldanma şirinüben zevḡ-i hevāya iy dil
Çün şınadum bulunmaz ol zevḡ nef' ü darsuz

8) Añup geçen gününi ğafletle ğülme ağla
Tā yüzüne bañanlar görmeye huşk u tersüz

9) İy Ğülşeni ğüneşden zāhir ziyā-yı vechün
Ğörsedüben n'idem çün görmez anı başarsuz

ŞR: 128b, İÜ: 89b.

[5] Ki aña uyan bulunmaz ğalk içre kūr u kersüz İÜ.

391.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

1) ' Aceb niçün benüm derdüm tükenmez
Ğöñül çanum içüp şu kimi şanmaz

2) Ğice ğündüz çeküp ' ışkuñ belāsın
N'idem ğöñül elinden çün uşanmaz

3) Çeküp ' ışkuñ belāsın döne direm
Belādan ğöñlümi n'idem ki dönmez

4) Ğılanda ' ışka münkir bī-ğayālġ
Direm utan özüñden iy utanmaz

5) Ğaderdendür diyüp ' āşıka miñnet
Ğazāsından n'idem ğöñlümi dönmez

6) Ğöñül dağ üsne dağ urup canuma
Yanup cānum kimi dimeñ ki ğönmez

7) Yananda Ğülşeni pervāne kimi
Kim eydür Rüşeni'nün içi yanmaz

ŞR: 129a, İÜ: 83b.

392.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

- 1) Özin itürmeyen ' ışkı bulamaz
Nedür keyfiyyetin ' ışkuñ bilemez
- 2) Görenler düş kimi ' ışkuñ hayālin
Görüp ta' bīr anı rüşen yoramaz
- 3) Güneş kimi cihān rüşendür andan
Budur hayret kim anı göz göremez
- 4) Vücūd ile ' adem var ile yoğı
Şalan ' ışkı bilür kimse şalamaz
- 5) İçenler bir kadeh ' ışkuñ şarābın
Ayılup andan özine gelemes
- 6) Derindür bahri ' ışkuñ qorhup andan
Dür isteyen kişi n' idem dalamaz
- 7) Virenler Rüşeni ' ışkına gönlin
Dönüben Gülşeni anı alamaz

ŞR: 129a, İÜ: 88a.

[6] dalamaz: bulamaz İÜ.

393.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

- 1) Gönül ' ışka viren qayguyı bilmez
Ferahsuz ağlayuban yüzi gülmez

2) Düşen sevdâ-yı ʿışk ile hayâle
Kılup ʿaql ile fikri başa gelmez

3) Ölüben ʿışk ile diri gezenler
Virüp âhîr-nefes cânını almaz

4) ʿAceb ʿışk ile müflis rind ü evbâş
İki ʿâlem şatup bir pula almaz

5) Devâsuz derdine ʿışkuñ düşenler
Ölürse derdine dermân bulunmaz

6) Ezel ser-hoş olan ʿışkuñ meyinden
Ebed ayılıban özine gelmez

7) İçen bir cāmını zevkile ʿışkuñ
İki ʿâlemde ser-hoşdur ayılmaz

8) Kim idür Rüşenî'den Gülşenî
Güneşden ay kimi nûr ile dönmez

ŞR: 129b.

394.

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Feʿülün

1) Aceb gönlüm niçün gamdan açılmaz
Ki yaşludan o derhemdür seçilmez

2) Giceler yatmayuban gündüz ağlar
Neşât idüp ferahdan çünki gülmez

- 3) Göñül hemm ile ğamdan özge dermān
Devāsuz derdine n'itsün çü bilmez
- 4) Dadalıdan şevķ ile ğam zevķini dil
Diler derhem özini ğamsuz olmaz
- 5) Ezelden t̄alib-i ğamdur münkir dil
K'ebed ansuz nefes virüben almaz
- 6) N'idem göñül elinden hemm ü ğamsuz
Göz açuban yumınca çünki qalmaz
- 7) Ne sevdādur ğam-ı ' ışķuñ başuma
Ki ' aqlum gidüp andan girü gelmez
- 8) Ğamından Rüşeni'nün Gülşeni'yi
Özin itürmeyen kimesne bulmaz

ŞR: 129b.

395.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

- 1) Göñül ' ışķuñ belāsından uşanmaz
Olup şābır belādan yüzi dönmez
- 2) Yağar yağmur kimi ' ışķuñ belası
Başına göñlümüñ cevır ile dönmez
- 3) Şuşuzdur qanum içmege meger dil
Ki içüp bağrumuñ qanını qanmaz
- 4) Ne deñlü cevır iderse dil-ber aña

Vefâ dir çün dil anı cevır şaymaz

5) Göñül ‘ ışkuñ odından tutuşan dem
Kim ider dağlanup dil cânı küymez

6) Ezelden dil “*belâ*” diyüp belâya
Belâdan cân virüp derd ile dinmez

7) ‘ Acebdür Gülşenī ‘ ışkuñ odından
Yanarken Rüşenī’nüñ içi yanmaz

ŞR: 130a.

396.

Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Fe‘ ülün

1) N’idem ‘ ışkuñ yarası çün görünmez
Devâsuz derd-vâr dermân bulunmaz

2) Hedefdür sehm-i ‘ ışka gerçi göñlüm
Yaralanup ol oğdan dil delinmez

3) Olupdur şerha şerha sinem andan
N’idem dilüm dilümligi bilinmez

4) Keser mışrı kılıç tek tığ-ı ‘ ışkuñ
Velî darbı anuñ elden çalınmaz

5) Belâdur nağd-i ‘ ışkuñ t̄alibine
Behâ cân virmedin l̄ikin alınmaz

6) İştüm dir gören ‘ ışkuñ t̄ariķin
Girü dönüben ol yoldan gelinmez

7) Severdüm Gülşenî'yi Rûşenî-veş
Gönül birdür n'idem iki bulunmaz

ŞR: 130a, İÜ: 88a.

397.

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ülün

1) Başumdan vaşluñuñ sevdâsı gitmez
Gözümüñ hicrûñ ile yaşı gitmez

2) Gönül mir'atı içre 'aks-i vechüñ
Görem direm n'idem çün pası gitmez

3) Kıyâmetdür baña 'ışkuñ meger kim
Başumdan maşşerî gavğası gitmez

4) Raķıbüñ çün hayâ vü şermi yoğdur
Dögüp sürersem ol kennâs gitmez

5) Gönülde 'ışkuñuñ bünyâdı muhkem
Olupdur yıhılup esâsı gitmez

6) Gönül kaçırî 'aceb sevgülü evdür
İçinden çıhuban binâsı gitmez

7) Ölüben Gülşenî cân virdügi dem
Başından Rûşenî sevdâsı gitmez

ŞR: 130b.

398.

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ülün

1) Diridür ' ışk ile cān viren ölmez
Bu göz ol diri yüzün görebilmez

2) Görenler ' ışk ile diri yüzini
Anı ta' bir idüp düş kimi yormaz

3) Dirile ölmeyen ' ışkuñ cemālin
Gözine girer olsa görebilmez

4) Görenler keyf ile bī-keyf ' ışkuñ
Nedür māhiyyetin keyf ile şormaz

5) İçeliden gönül ' ışkuñ şarābın
N'idem şusuz kimi içdükçe kıanmaz

6) Kim ider Rūşenī'den Gülşenī'yi
Boşalup ay kimi gün ile dolmaz

ŞR: 131a.

399.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

1) Gözümüñ ağlamağdan yaşı gitmez
Tükenüp kıatreden deryāsı gitmez

2) Kıara kisvet giyüp mātem dutalı
Gözümnden ağlamağ sevdāsı gitmez

3) Gönül yumağ diler yüzüm ğubārın
N'idem gözüm yaşından pası gitmez

4) Gice gündüz ağan gözüm yaşından

‘ Aceb niçün yunup boyası gitmez

5) Görenler kanlu yaşı yüzüm üsne

‘ Acebler kim bu yüz olası gitmez

6) Firāk-ı Rūşenī’den bilemezem

Niçün bu Gülşeni’nüñ yası gitmez

ŞR: 131a.

400.

Mefā’ ilün Mefā’ ilün Fe’ ulün

1) Başumdan ‘ ışkuñuñ ğavgası gitmez

Göñülden fikrile sevdası gitmez

2) Gözüm hierüñ elinden gice gündüz

Dönüpdür mätemiye yası gitmez

3) Hıyālün göñlümi sevdāyi kıldı

Ki andan kırtulup vesvāsı gitmez

4) Göñülden dilerüm görmek cemālün

N’idem çün gözğü kimi pası gitmez

5) Olalı mübtelā ‘ ışkuñ ile iy cān

Yüzümden kanlu yaş lü’lü’si gitmez

6) Belāya uğradum ‘ ışkuñ elinden

Ki başumdan anuñ belāsı gitmez

7) Kıvuban sürme diñüz Gülşeni’yi

Kıpuñdan Rūşeni şeydāsı gitmez

ŞR: 131b.

401.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) ' Işık elinden cāna yitdüm bilmezem n'idem diñüz
Ağlayup cevrenden anuñ gülmezem n'idem diñüz
- 2) Bir dimeñ yüz biñ belāya mübtelāyam ' ışık ile
Bir nefes andan belāsuz olmazam n'idem diñüz
- 3) İsterem derdine ' ışıkun var mıdur dermān bilmezem
Çün devā yoħdur o derde bulmazam n'idem diñüz
- 4) Çeküben ' ışıkun belāsın cān virüp kırtulmadum
Bu belādur k'ol belāsuz kıalmazam n'idem diñüz
- 5) İçeli cāmın belānuñ ' ışık elinden bir nefes
Ayılıp andan özüme gelmezem n'idem diñüz
- 6) Göñlümüñ pasını silmek dilesem gözgü kimi
Miħnet ü derd ü belāsuz silmezem n'idem diñüz
- 7) Rüşenī'den biñ belāya Gülşenī bir göñlini
Vireli dir ol belāsuz olmazam n'idem diñüz

ŞR: 131b.

402.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1) Gel iy dil-ber ki talħ oldu bu şirīn dirligüm sensüz
Diler oldum acılıħdan dem-ā-dem ölmegüm sensüz

2) Gören yaşlu kimi hālüm şorar bu mātēmī kimdür
Çün oldı ağlamağ iy cān cihānda gülmegüm sensüz

3) Kesildüm halk-ı ‘ālemden senüñ-çün iy perī-peyker
Anuñ-çün göremez kimse varuban gülmegüm sensüz

4) Baña hayret viren budur ki ser-hoş bī-haber kimi
Oluban kılmadı iy cān özümü bilmegüm sensüz

5) Yüzümü gün kimi sürüp izüñe iy perī n’idem
‘Abeşdür çünki bilürem o yolda yilmegüm sensüz

6) Dilerem sīnemi yarup görem gönlümde mihrüñi
Bilemezem anı yarup olur mı dilmegüm sensüz

7) İşit iy Gülşenī sözüm virüben Rüşenī’ye di
Ki kılmadı bu ‘ālemde daği eglenmegüm sensüz

ŞR: 132a.

403.

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

1) Gel iy dil-ber ki öldürdi beni hicrūñ revān sensüz
Bilemezem nedür bi’llāh tenümde çünki cān sensüz

2) Göñülde vesvese başda hayālüm budur iy server
Nice hier ile dirilür ölü kimi kılan sensüz

3) Tükendi tākāt ü şabrum taħammül kılmadı n’idem
Çekem tā intizāruñı kıluban nā-tüvān sensüz

4) Gireli ‘ömrüm eyyāmı gice gündüz kimi devre

Bilemezem nedür andan zamān ile mekān sensüz

5) Görüp cennet kimi dehrüñ gül ü gül-zārını n'idem
Cehennemden beterdür çün gül-istān-ı cihān sensüz

6) Baña hayret viren budur hemīşe iy perī-peyker
Ölü olduğumı niçün bilemez dirilen sensüz

7) Baña müşkil budur halsüz hemīşe Gülşenī kimi
Digil iy Rūşenī nice özin bilür bilen sensüz

ŞR: 132a.

404.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1) ' Adem mülkine girmeyen vücudı neydügin bilmez
İtürmeyen vücudını ' adem vücudını bilmez

2) Vücudını bilen bilmez nedür mevcudı ma' dūmuñ
Anuñ-çün dir ki ma' dūmuñ nedür mevcudı görünmez

3) ' Adem vechin vücudile gün-i mevcuda şor nedür
Vücudı şābit eşyānuñ ' amā içre ki belürmez

4) ' Amādan özge iy řālib nedür genc-i vücud olan
Çü maḥfidür şübüt ile vücudından ki bilinmez

5) Ta' ayyün bulmadın eşya şübut ile ' adem kimi
Muḥārin olmadan emre irādetden ' ayān olmaz

6) Vücuda gelmeyen güyā ' adem mülkinde maḥfidür
Şübüt ile vücudından ki ansuz zeyn olabilir

7) Vücūd-ı Rüşenî gündür şübütüñ Gülşenî zerre
Ziyādan zerre rüşendür seçilüp çünki irilmez

ŞR: 132b, İÜ: 83b.

405.

Mefā'ılün Mefā'ılün Fe'ülün

1) Nedür 'ışkı bilüben dimek olmaz

Anuñ-çün anı kimse bilmek olmaz

2) Ne diyem hāl-i 'ışkı şorana diñ

Çü kâl ile anı bildürmek olmaz

3) Güneşden dañi zāhir 'ışk lîkin

Baħuban bu göz ile görmek olmaz

4) Dilerseñ 'ışk ile dirlik ölegör

Diriyiken dime kim ölmek olmaz

5) Ölüdür 'ışk ile dirilmeyenler

Ölüyiken diri dirilmek olmaz

6) Kesüp nefesüñ hevādan öldüregör

Çün andan kesmedin öldürmek olmaz

7) Hevesden pas dutar gözgü kimi dil

Hevāyile anuñ-çün silmek olmaz

8) Yeke it kimi ışıkden işige

Direm t̄alib olana yilmek olmaz

9) Yimekten buður olur nefsi ser-keş
Anuñ-çün rām idüben binmek olmaz

10) Hāḡḡuñ ḡapısına doğru geleni
Sen egrisen diyüben ḡomaḡ olmaz

11) Görende münkiri münkir diyüben
Var iy it git diyüben sürmek olmaz

12) Gerek şābit-ḡadem ‘ıḡḡuñ yolında
Şebāt ide o yolda umak olmaz

13) Kim ider Rūḡenī’den Gülḡeni’ye
Virilen cān cāndan sevmek olmaz

ŞR: 133a.

406.

Müfte’ ilün Fā’ ilün Müfte’ ilün Fā’ ilün

1) ‘ Iḡḡ erinüñ kisvetin özin bilen giyemez
Anuñ içün giyüben neydüğini diyemez

2) ‘ Iḡḡ ile açurmayan göñli kimi gözini
Şevḡ ile görüp yüzün ni’ metini yiyemez

3) ‘ Iḡḡa göñül virenüñ başına yağar belā
Anuñ içün degme er miḡnetine doyamaz

4) Her ki diler bir ḡadem yolına ‘ ıḡḡuñ ḡomaḡ
İki cihān terkini urmayuban ḡoyamaz

5) Gülḡeni’ ‘ ıḡḡuñ yüzün cāna ḡıyanlar görür

N'idem anuñ-çün revân kim ise cânın kıyamaz

ŞR: 133a.

407.

Müfte' ilün Fâ' ilün Müfte' ilün Fâ' ilün

1) 'Işka gönül virmeyen neydüğünü bilemez
Boşalup andan cevân olduğunu bilemez

2) 'Işk erinüñ hâlini turfe budur işidüñ
Ne aluban 'ışk ile virdüğünü bilemez

3) 'Işk ile bulan hayât ölmez imiş cân virüp
Anuñ ile dirilen öldüğünü bilemez

4) Ma' rifetüñ sırrını añla ki budur 'aceb
Kâle gelüben dise neydüğünü bilemez

5) Tâlib olan kimseye hayret-i 'ışkuñ budur
İtürüp andan özin bulduğunu bilemez

6) Yedi deñiz geçmeyen 'ışk ile bir dürr içün
Baħrî kimi deñize dalduğunu bilemez

7) Rüşenî'den maħv iken zerre-şıfat Gülşenî
Vaħdet ile keşretin şaldüğünü bilemez

ŞR: 133b.

408.

Müfte' ilün Fâ' ilün Müfte' ilün Fâ' ilün

1) 'Işka özin virmeyen neydüğünü bilemez
'Işk ile şey oluban hayduğunu bilemez

2) ‘Işık ile itüp vürüd bulmayana ne diyem
Çünkü ‘ademden beter neydüğünü bilemez

3) Cām-ı maḥabbet içüp esrümeyen ‘ışık ile
Bir nefes iy cüvān meydüğünü bilemez

4) Gün kimi yanubanu mihr ile dağlanmayan
‘Āşıkā ‘ışkuñ odı giydüğünü bilemez

5) Rüşenī’den dirilüp biliñüz ölü nedür
K’olmayan andan diri ḥayduğunu bilemez

ŞR: 133b.

409.

Müfte’ ilün Fā’ ilün Müfte’ ilün Fā’ ilün

1) ‘Işık ile gönül gözi gördüğünü diyemez
Rüşenī’den Gülşenī neydüğünü diyemez

2) Ölübenü dirilen lā-şey iken şey olan
Ten virüben cān olan ḥayduğunu diyemez

3) ‘Işkuñ imiş cümle cūd ‘ayn-ı ‘ayāndan vücūd
Anuñ için her vedūd gördüğünü diyemez

4) ‘Işık evine girene dār-ı selāmı şoruñ
Līk o Ka’be’ye kul girdüğünü diyemez

5) Keşret olandan geçen vaḥdetüñ iklīmüne
Nice varup ‘ışık ile geldüğünü diyemez

6) Ölübenü dirilen ‘ ışık ile ölmez daği
Türfe budur ol diri öldüğünü diyemez

7) Rüşeni’den ‘ ışık ile Gülşeni dirilene
Şorma neden dir iseñ neydiğini diyemez

ŞR: 134a.

410.

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

1) N’idem derdüme çün dermān bulunmaz
Ecel daği yetişüp cānum almaz

2) Ögüben ütürürem ‘ Azrāili
Gele diyüp bu dem n’oldı ki gelmez

3) Ecel şem‘ in görüp pervāne kimi
Yanarum odına özi görünmez

4) Görenler muhtażar kimi hālüm dir
‘ Aceb bu demde cānın nişe virmez

5) Göñül sevdüğine cān virmeyince
Şusuz kimi içüp şanımı şanmaz

6) ‘ Aceb bu Gülşeni bir demde yüz kez
Görenüñ Rüşeni’den gözi doymaz

ŞR: 134a, İÜ: 83a.

[6] bu Gülşeni: İy Gülşeni İÜ.

411.

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

- 1) Göñül qanum içüp her demde qanmaz
Uşah kimi emüp andan uşanmaz
- 2) Sülük kimi şorup qanum cigerden
Yudar qanumı qana qana doymaz
- 3) Gözüm göñlüm elinden qanlı yaşın
Töküben ağlamağdan yüzi gülmez
- 4) Göñül qan içmeden zevk itdüğini
Gözüm bilür n'idem şoranda dinmez
- 5) Göñül gözüm kimi hün-h'âr u bî-raħm
Çoğ isterem meger azdur bilinmez
- 6) Gözüm yürek qanın rüşen kılan dem
Göñül qan içdüğini kimse bilmez
- 7) İştüm Rüşeni'ye Gülşeni' dir
Niçün qan içmeden göñül uşanmaz

ŞR: 134b.

412.

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1) Tükenmez derdi var 'ışkuñ nihâyet ola şanmañuz
Nihâyet buluban andan dönübenü uşanmañuz
- 2) Güneş kimi tutuşanda direm şevk ehline dilden
Yanup 'ışk odına bugün varup dañla da yanmañuz
- 3) Belâ-yı 'ışka 'ahd ile ezel günü "belâ" diyüp

Ebed aña vefâ kılup ne‘ amdan girü dönmeñüz

4) Gezüp her cāyı t̄alibler cihānda bī-sebāt olup
Yilüp yel kimi baş kıoyup her işige yuranmañuz

5) Dilersiz ‘ işk ile dirlik oluñ ölmezden ilerü
Ne dise biriñüz dutup revān emrini dönmeñüz

6) Heves terkin urup kıoyuñ kıadem ‘ işkuñ t̄ariķine
Girüp meydānına anuñ hevā atına binmeñüz

7) Hezārān Hızır dirildü leb-ā-leb Rūşeni cāmı
İçüben Gülşeni kimi hayāt ābını kıanmañuz

ŞR: 134b.

413.

Müfte‘ ilün Fā‘ ilün Müfte‘ ilün Fā‘ ilün

1) ‘ İşka gönül virmeyen mürşidini bilemez
Cān gözini açuban dil-berini göremez

2) ‘ İşk ile özin gören nefis ile Rabbini bilen
Dime düşün cān erin ta‘ bīr idüp yoramaz

3) ‘ İşk özidür öldüren nefsi bize bildüren
Kıabre şöhp Rab şoran ne virüben alamaz

4) ‘ İşk ile cān u dilüñ halli içün müşkilüñ
Şoruban añlañ bilüñ nişe bu ol olamaz

5) Cān ile ten bir gören iki diyüp cān iren
Hayret ile kimseden neydüğini şoramaz

6) Her ki görür münkiri bilür o gözlü köri
İtürüben sağ u solı isteyüben bulamaz

7) Varlığını şaluban yoħlığa irişmeyen
Faqr ile iy mü'min-i halka ğanı olamaz

8) İki cihān terkini tā cana terk itmeyen
Birliğ ile Gülşeni başına tāt u ramaz

ŞR: 135a.

414.

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

1) Muṭlaḳ biziz āzād iden ḳayd-ı cihāndan cānumuz

Çün ḳurtarur andan bizi göñüldeki ' irfānumuz

2) Huccet dilersen iy ḫalīl tecrīd aña besdür delīl

Tefrīd ile bī-ḳāl u ḳīl ṣorma nedür bürhānumuz

3) Virüp behā cān almağı görübenü ḳoy ṣormağı

Yūsuf kimi ḳul olmağı Mıṣr-ı dile sulṭānumuz

4) Baħr-i revānuñ ḳaṭresin gözden açan demde diğüñ

Rūṣen-ṣadef perverdesi ğalṭān-ı dürr ü mercānumuz

5) Yedi deñiz her ḳaṭre dir göñül deñizine dalan

Ol ḳaṭredür yüz ' ālemi ğarḳ idici ṭūfānumuz

6) Ağ u ḳaradan kün fe-kān bir mevc imiş iki cihān

Baħr-ı ' ademden iy cüvān kim biliser ' ummānumuz

7) Yedi felek bir darb ile meydāna girüp çalalı
Ol topa bilindi nedür kıdret viren çevgānumuz

8) ‘Işık özidür gelüp giden devre girüp seyrān iden
Anı gören bilür nedür iy Gülşeni devrānumuz

ŞR: 135a, İÜ: 89b, AE: 13b.

[1] İÜ’de yoktur.

415.

Mefā’ ilün Mefā’ ilün Mefā’ ilün Mefā’ ilün

1) Baña bensüz vücūdumuñ şübütını ‘adem bilmez
Ta’ ayyünsüz ‘adem gözi çü anuñ vechini görmez

2) ‘Adem mevcūd-ı şāniden vücūdın evvel iden dem
Ta’ ayyün görüben vechin vücūdın nefy idüp şormaz

3) ‘Adem diyen hayāline vücūdın düş kimi andan
‘Ademden özge n’idem çün kılup ta’ bīrini yormaz

4) ‘Adem nedür diyüp baña niçün mevcūd olan şorar
‘Ademsüz çünkü görür ol mażāhirde vücūd olmaz

5) ‘Ademsüz Gülşeni n’idem vücūdın Rüşeni kimi
Cihānda her kim isterse nişānından eşer bulmaz

ŞR: 135b.

416.

Mefā’ ilün Mefā’ ilün Mefā’ ilün Mefā’ ilün

1) Tükenmez derdini ‘ışkuñ giriftār olmayan bilmez
Nedür zevküm o derd ile belāmi çekmeyen bilmez

- 2) Kadem ʿ işkuñ tariķine nice kıoymaķ gerek cāndan
Gōñül virübenü ʿ işķa başından geçmeyen bilmez
- 3) Nice bī-dillerüñ hālin beyān idem dile gelüp
Çü ʿ işkuñ ser-güzeştini başına düşmeyen bilmez
- 4) Muħabbet esrüginden şor nedür ser-ħoşlığın ʿ işkuñ
O meyden bī-ħoduñ zevķin şarābın içmeyen bilmez
- 5) Mezāk-ı ʿ āşıķa ʿ işkuñ disem şīrīn imiş cāndan
Virüp şīrīn cānın anuñ mezākın dadmayan bilmez
- 6) Şınadum ʿ işķa cān viren dirilüben daķı ölmez
Velī andan diri hālin diri iken ölmeyen bilmez
- 7) Cihān-ı Rūşenīʾden redd nedür iy Gülşenī dilden
Felekden ay ü gün kimi varuban gelmeyen bilmez

ŞR: 135b.

417.

Müfteʿ ilün Fāʿ ilün Müfteʿ ilün Fāʿ ilün

- 1) Ben bu ile gelmedin nirde idüm eydüñüz
Varmadı bu yoķ-şıfat kāʾin-i mevcüduñuz
- 2) Vaşf idüp ol ʿ ālemi söyleñüz işidelüm
Rūşenīʾden gün kimi gördiyise gözüñüz
- 3) Kāl ile hālden dimeñ şüret-i maʿ nī nedür
Ağ u karadan geçüp söyliyicek sözüñüz
- 4) ʿ Ālem-i şüret ʿ adem bulmamış iken vücüd

Nirde idi yir ü gök gice vü gündüzünüüz

5) Yir ü gök ü ‘arş u ferş devr-i mekân u zamân

Varmadı diñ yoğ iken zâhir ile bûduñuz

6) Evvel ü âhîr nedür zâhir ü bâtın-vücûd

Ġayb u şehâdet kimi bâtın u zâhir diñüz

7) Şûret-i âdem nedür ma‘nî yüzinden digüñ

‘İsî-yi Meryem kimi nefî ile mevlûduñuz

8) Yoğ iken ins ile cân ağ u kıara kün fe-kân

‘İlme göre diñ revân nirde idi ‘aynuñuz

9) Vaħdete keşret nedür bir yüze yüz biñ şıfat

Vech nedür diñ revân yüz biñ içün birünüüz

10) İki cihân gelmedin yir ile gök olmadın

Şûrete diñ ma‘nîden devr ile bildüğüñüz

11) Gülşenî’nüñ gördüğü âdem-i ma‘nî nedür

Rüşenî’den vech ile söyleñ eger gördüñüz

ŞR: 136b.

418.

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

1) Kime disem derd-i dilüm yüz çevürüp diñlemez

Dañlamazam anı çünkim ne didüğüm añlamaz

2) Kimdürür hâlüm şoruban yaşlu kimi derd ile

Ün çeküben benüm içün zârı kılup ağlamaz

- 3) Gözlerüm tıflını ‘ışkuñ ağladup güldürmedi
Çünkü uşah kimi anuñ gönlin alup añlamaz
- 4) İşiden ney kimi nâlem def kimi çalup yüze
Çoşuluban cenge dimeñ benüm için inlemez
- 5) ‘Işık ile hâlümü görüp kâl iden münkir niçün
‘Ākıluñ hâlin görüben delü kimi dañlamaz
- 6) Ger ecel irişmese ĥod-münkire mübrem kazâ
Ün çeküp ĥorûs kimi bî-vaqt olanda beklemez
- 7) Ay kimi mihr ile günden boşaluban dolmayan
Rüşenî’nüñ vechini ol Gülşenî tek şoñlamaz

ŞR: 137a.

419.

Müfte‘ ilün Fâ‘ ilün Müfte‘ ilün Fâ‘ ilün

- 1) ‘Işık ile Mecnün hâlin ‘âkıll olan diñlemez
Diñleyüben neylesün çünki hâlin añlamaz
- 2) ‘Işık ile dīvānenüñ özine bî-gānenüñ
‘Aqla olan āşinā hâlini yamanlamaz
- 3) ‘Āşıkı rüsvā görüp hâleti nedür sorup
‘Ārif-i dānā urup luţf ile kahr eylemez
- 4) Ĥayretini ‘ışka düşen şūrişi başdan aşan
Ĥâletini iy ĥasen ‘ārif olan dañlamaz

- 5) Vā' ız-i serd ün çeküp zerķ ile bilin büküp
İñledüben ķopuzın kim didi ozanlamaz
- 6) ' Ārife ķāl eyleyen ĥorūs kimi ün çeküp
Başını virmek için vaħtıyla bañlamaz
- 7) Rūşenī'ye ta' n iden münkiri görüp duyuñ
Gülşenī'nüñ zaħmını yimedın inildemez

ŞR: 137a, AE:44a.

[3] urup: görüp AE.

[7] Gülşenī'nüñ zaħmını: Rūşenī'nüñ zaħmını AE.

420.

Mef' ūlü Fā' ilātün Mef' ūlü Fā' ilātün

- 1) Ĥüsnüñ tebārek'allah oħur görenler eksüz
Şüretde ma' nī çünkim görmedi kimse ansuz
- 2) Yüzüñ görüp gönülden sevgüñe virmeyen cān
Bilmez ĥayāt-ı bāķī neydüğini o cānsuz
- 3) Īmān u dīn yüzüñden münkir kimi göremez
Zann u gümān ü şekki terk itmeyen yaķıñsüz
- 4) Güneş kimi cemālün tābını görmeyendür
Müşrik kimi hevādan büte tapıcı dīnsüz
- 5)Yüzümi ol perī-zād bī-ħod olan görür dir
Bes diñ baña ki bī-ħod kim görür anı bensüz
- 6) Ġayret idüp özine saħlar yüzün nazardan
Anuñ için göremez vechini her başarsuz

- 7) Gün kimi Rūşenî' den görmez n' idem cemālün
İy Gülşenî göz açup her kūr-ı dil nazarsuz

ŞR: 137b.

421.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

- 1) 'Işka viren gönlini dönübenü alamaz

'Işkı şalup 'aqlına anuñ için gelemez

- 2) Açubanu gözini işidemez sözini

İtürüben özini hayretilen bulamaz

- 3) 'Işk eridür sevgülü halk-ı haqqa iy ulu

Uşlu mıdur yâ delü olduğunu bilemez

- 4) 'Işka gönül vermeyen sevgülü cān almayan

Halk-ı haqqa iy hasen cān ile cān olamaz

- 5) Faqr ile kimse ganî olmayuban iy seni

Rūşenî'nün sırrını Gülşenî' den alamaz

ŞR: 137b.

422.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) Nice töke 'ışk elinden gözlerüm yaşın diñüz

Ölmemişken ağlayuban bu kara başın diñüz

- 2) Ağlar iken yaşlu kimi gözlerüm tıflın görüp

Qara giyüp Rūşenî' den şaflanup yasın diñüz

- 3) Bir dimeñ yüz biñ dutar çün gönlüm oynaş sevüben
Haşr idüben kim şayısuz nefsuñ oynaşın diñüz
- 4) Bilmezem ne yiyüp içer zevk u şevk ile gönül
Ol ğıdādan yidüñüzse zevk ile aşın diñüz
- 5) Pîr olup kocalmayanlar dil kimi her dem cüvān
Öldüñüzse ‘ömriyle nicedür yaşın diñüz
- 6) Nirde var ser-hoş-şifatdan mest ü lā-ya‘ kıl digüñ
Bî-ħaber gönlüm kimi mey-ħāne evbāşın diñüz
- 7) Bî-taħayyüd pāk-bār-ı muṭlaķı gönlüm kimi
Var mıdur özin itürmiş ‘ışk kallaşın diñüz
- 8) Rūşeni’den ütüben utuzmayanı şorsalar
Gülşeni kimi oyuncı ‘ışk kılmamış diñüz

ŞR: 138a.

423.

Müfte‘ ilün Fā‘ ilün Müfte‘ ilün Fā‘ ilün

- 1) ‘Işk ile uyanuğuñ gözin uyur şanmañuz
Görseñüz uyur anı uyraduban dinmeñüz
- 2) ‘Āşık olan uyumaz ħāli nedür bilemez
Çün özine gelemez kāliline aldanmañuz
- 3) ‘Işk ile delürenüñ uşşın aña virenüñ
Ĥali budur diyenüñ kāliline aldanmañuz

- 4) ‘Işık ile Mecnûn olup vâlih ü meftûn olup
Hâlet-i bî-çûn kimi ‘aql ile uşlanmañuz
- 5) Yola kadem ‘ışık ile başdan koyup reşk ile
Uşanuban ‘aql ile yüz çevirüp dönmeñüz
- 6) Bir kademde yüz belâ çeküp oluñ mübtelâ
‘İşkî bilüben belâ cevrenden uşanmañuz
- 7) Yola girüp dönmeñüz seyr idüben yazuñuz
Şu yirine kanuñuz içübenü kanmañuz
- 8) Hâlvat idende beden hâlî kılon cümleden
Uyuyuban dünyeden göz açup uyanmañuz
- 9) Rüşenî’den Gülşenî şem‘ine yandır canı
Yanmadın bugün andan diñle görüp yanmañuz

ŞR: 138a.

424.

Müfte‘ ilün Fâ‘ ilün Müfte‘ ilün Fâ‘ ilün

- 1) ‘Işık erinüñ hâlini kâl iderem diñleñüz
‘İlm-i ledün sırrıdur cân virüben añlañuz
- 2) ‘Aqla muhâl olan iş ‘ışık erinüñ hâlidür
İşidüben ‘aql ile ancağ anı dañlañuz
- 3) Hâlet-i ‘ışkı bilüp kâl idene cehl ile
Münkir olup siz daği cehlını yamanlañuz
- 4) ‘Âlim olan kişiye ‘ilm-i ledündür mîrās

Râsih olup ʿışk ile ʿilm-i ledün şoñlañuz

5) Hâk kılina bendelik ʿilmini ıñmarladı
Tâlibine siz dañi maʿrifet ıñmarlañuz

6) Câhil işin terk iden ʿilm ile kılur ʿamel
Gâyetini ol işüñ bilüp âsân şanmañuz

7) Gülşeniñ nûñ hâline ün çeküben kâl ile
Vaqtini bilmez ħorûs kimi yeter bañlañuz

ŞR: 138b.

425.

Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün

1) ʿAdem nedür bilemezem vücüd ile çü zamm olmaz
ʿAdem dinen vücüdünüñ ne şeyden olduğun bilmez

2) Hüveʿz-zâhir ʿadem ħor mı oluban mażhara mażhar
Nedür bes mümteniʿ diñüz ʿadem kimi ki görünmez

3) Gice gündüz kimi degül vücüd ile ʿadem hâli
Çü zidd olmaz vücüdıla anuñ-çün hâli eklenmez

4) ʿAdem didüğini ħalkuñ ne diyüp isteyen çünkim
İki ʿâlem vücüdında kim isterse anı bulmaz

5) Baña ħayret viren budur vücüd ehlinden iy tâlib
Ki dirler bu vücüdumuz ʿademsüz varuban gelmez

6) ʿAdem didüklerin bildüm vücüd imiş mażâhirde
Ki ansuz mümkinde imkân neden olduğı bilinmez

- 7) Ne keyf ile ‘adem görür vücūdını suāl itmeñ
Vücūd ile ‘adem keyfi görölmedür çü şorulmaz
- 8) Vücūd ile ‘adem ħālī kıyās-ı ğālib ü mağlūb
İden bilür o vech ile vücūdını ‘adem olmaz
- 9) ‘Ademdür Rūşenī gören vücūduñ Gülşenī kimi
Bilür ma‘dūm-ı mevcūduñ ne yüzdendür ki görölmez

ŞR: 139a.

426.

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Fe‘ūlün

- 1) Baña diñ ‘ışķ eri niçün bilinmez
Ay ile gün kimi rüşen görünmez
- 2) Meger ğayret kıluban ğayra vechin
Özinden özge cānāna görünmez
- 3) Ne var zāhir yüzinden özge rüşen
Ki ħalk anı baħuban görebilmez
- 4) Cihān bir zerredür ‘ışķuñ güninde
Anuñ-çün ansız anı görmek olmaz
- 5) Ölüben ‘ışķ ile dirilmeyenler
Arnuban gönülleri silinmez
- 6) Görenler Rūşenī’den Gülşenī’yi
Bilür ‘ışķuñ eri ansuz görünmez

ŞR: 139a, İÜ: 88b.

427.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1) Ölürsem ' ışık ile hālüm şorılmaz

O yargu kan için divān kurulmaz

2) Yiyüp zaḥmını ' ışkuñ inlerem zār

Yaralu cānumuñ zaḥmı belürmez

3) Dilerem dād idem bī-dād elinden

N'idem kim ḥaşmum kim olduğu bilinmez

4) Yedi iqlīmi gezenler bunu dir

Senüñ kimi cefā-keş bir bulunmaz

5) Gözüm tūfān idende seyl-i eşkin

Bulandurmadın ol gönülüm durılmaz

6) Yimeyen zehrini tiryāk-ı ' ışkuñ

İlan kimi gömeçlenüp burılmaz

7) Gice gündüz kimi devrāna girüp

Ḳarār ide dimeñ ' aşık yorılmaz

8) Görelden Rūşenī'yi Gülşenī dir

Naẓirüñ gün kimi yoḥdur görilmez

ŞR: 139b.

428.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) ' Işık ile ' aşık işin ma' şūḳadan şoriñuz

Tā ki diye size ol üçini bir bilüñüz

- 2) Keşret olandan geçün vaḥdetilen göz açın
Bir oluban birliğe andan nazar kıluñuz
- 3) Münkir olan cāhilün ḳālını ḥālden duyuñ
Başını ol dem anuñ ağlayuban güliñüz
- 4) Cāhil ādem hem-demi olmaz imiş ‘ālimün
Anuñ için kārīz ol cehle uyup yalıñuz
- 5) Rūşenī’den ‘ilm ile Gülşenī kimi revān
Cāhili söyletmedin gerdenini urıñuz

ŞR: 139b.

429.

Müfte‘ ilün Fā‘ ilün Müfte‘ ilün Fā‘ ilün

- 1) ‘Aḳl ile gelüp baña ‘ışḳ nedür şormañuz
Dileseñüz bilmegin özünüzi bilmeñüz
- 2) ‘Işḳ ile Mecnūn olup vālih ü meftūn olup
Sevgüyile delürüp ‘aḳl ile uşlanmañuz
- 3) Mekteb-i ‘ışḳa gelün maḥv ile naḥvın bilün
Yitene ancaḳ şoruñ bilmege añlamañuz
- 4) Bir dem içinde duruñ yil kimi yola girüp
Yürüyüben yügürük ‘ışḳ ile dañlamañuz
- 5) ‘Işḳuñ ıraḥdur ili ḳatı çetindür yolu
Deñeyüben sağ şolı ‘aḳl ile uşanmañuz

6) Yedi deñiz od u şu yandırıcı cān ħamu
Anı şunuban damu ħorħubanu dönmeñüz

7) İşidüben naql ile fikr idüben ‘aql ile
Kizb olanı şıdk ile ħatuban öğrenmeñüz

8) Şābit olup ‘ışk ile irişñüz menzile
Seyr idüp ilden ile sağ u şolı bilmeñüz

9) ‘Işk ile girüp yola şalımlı ħoldan ħola
Şeş-ciheti bir pula şatubanu almañüz

10) Gülşeni’ñün pendı bu işidene iy ‘amū
‘Işk ile girüp yola Rūşeni’süz olmañüz

ŞR: 140a.

430.

Müfte’ ilün Fā’ ilün Müfte’ ilün Fā’ ilün

1) ‘Işk ile mürşid yüzün münkir olan göremez
Köre dönüp itügin isteyüben bulamaz

2) Ķāle kılan cehl ile bilmeyüben ħāl nedür
Müşkilini ħāl için ehl-i dile şoramaz

3) ‘Işk ile ‘ārif yüzün cān virüben görmeyen
Terk idüben benligin anuñ ile olamaz

4) Ğunc ile kibr ü meni ādemi şeytān ider
Baş çeküben mürşide anuñ için varamaz

5) Terk idüben varlığın yohluga irişmeyen
Boşaluban ay kimi Rüşeni̇'den dolamaz

6) Ölübeni ʿışk ile dirilene sor nedür
Maʿ rifetüñ sırrını öz kişi çün bilemez

7) ʿİşka gönül virmeyen sevgülü cān olmayan
Cānını qurbān için kıyup aña viremez

8) Zıll-ı ʿömrden kaçır münkir olan Gülşeni̇
Çünkü o şeytān-şifat anuñ ile ölemez

ŞR: 140b, İÜ: 95b.

[4] ğuncıla: ʿucbıla

[8] Rüşeni̇'den Gülşeni̇ zıll-ı ʿömrdür bilüp//Münkir şeytān-şifat anuñıla olamaz İÜ.

431.

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Feʿ ülün

1) Gönül derdüñ diler dermān gerekmez
Tenümde andan özge cān gerekmez

2) Gören dir mülk-i hüsn içre cemālūñ
Bu ilde bundan özge cān gerekmez

3) Lebüñ āb-ı hayātından içen dir
Hayāt ābı budur hayvān gerekmez

4) Bişüp ʿışk ile puhte olmayan hām
Şanur ʿāşık dili biryān gerekmez

5) Dimen ʿāşık seçer yaħın ırağı
Ki vaşl umup diye hicrān gerekmez

6) Bilendür maḥv ile naḥvını ʿiṣḩuñ
Aña aḡ u ḩara ʿirfān gerekmez

7) Gören ʿiṣḩ ile ḩālūmi revān dir
Bu ḩāle ḩuccet ü bürhān gerekmez

8) Nirde münkir olsa görübeni diñ
Yiter bu meclise şeyṩān gerekmez

9) Gören devrān-ı ʿiṣḩı vechüñ ile
Bilür ansuz cihān devrān gerekmez

10) Baña ʿiṣḩuñdan özge Gülṩeni dir
Cihānda Rūṩeni sultān gerekmez

ŞR: 140b, İÜ: 81b.

432.

Müfteʿ ilün Fāʿ ilün Müfteʿ ilün Fāʿ ilün

1) İṩidüp insān ḩālin ḩayvān olan diñlemez
ḩāli ṩanuban muḩāl cehlilen dañlamaz

2) ʿIṩḩ erinüñ ḩālını söyleyecek ḩālını
Ben bilürem dilümi özge sözüm añlamaz

3) Yetmiş iki milletüñ dilin bilene yitüñ
Andan özge ḩikmetüñ ḩalḩa dilin söylemez

4) ḩikmet ile söyleyen nuṩḩını ḩaḩʿdan diyen
Yitene diyüp yalān ḩalḩ-ı ḩaḩḩı ḩovlamaz

5) Münkir işit vaşf-ı hâl ün çeküp itme cidâl
K'ölümü gelen ħorûs vaċtiyle bañlamaz

6) Mürşid-i ħaċ da' veti eylese ħalveti
Şanmayasuñ ħikmeti zâyi' ider eylemez

7) Rûşeni'den faċr ile mülk-i ġinâ bulmayan
Ni' met ile Gülşeni ħalk-ı ħaċı duyulmaz

ŞR: 141a.

433.

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1) ' Işċ ile ħâlümü disem ehl-i ċâle diñlemez
Dañlamazam diñlemese ċünki anı añlamaz

2) ' Ālim oldur ċâle gelse şerĥ ide ħâlin nider
' İlm ile ċün cehli bilen ċâlîni ħâl eylemez

3) Ma' rifet sırrını duyan ħâl ile virür cevâb
Şorana ċün şâmit olup ħâl-i ċalden söylemez

4) Şeş-cihet bir ' arşa içre ċuralıdan oyunın
' Āċıl olandan ütübün ' ışċ eriyle oynamaz

5) ' Işċ ile şâd eyle göñlüñ derhem olma ' aċıl ile
Ol feraĥdan şâd olan ċün derhem olup ġam yimez

6) Nefse uyup ċıĥ didürme her ċapudan özüñe
ċâni' iden nefsüñ iten acuruban siñlemez

7) Rûşeni'nüñ ' ışċıyıla ġice ġündüz ney kimi

Kim dir iy cān Gülşeni nāle kıluban iñlemez

ŞR: 141a.

434.

Mef' ulü Fā' ilātün Mef' ulü Fā' ilātün

1) Cān virmeyince sırruñ dilden dudağa gelmez

Çıhup şadefden ol dür degme kulağa gelmez

2) Göñüldeki hayālün hayret virür baña uş

Sevdā kimi başuma çıhup dimāğa gelmez

3) Kāl ile ta' na niçün hālūme kıldı münkir

Çünkü bilür o hāli kâlden belāğa gelmez

4) Hayret düşün görüben yorma hayālün ile

Çün ol düşün hayāli uyur uyağa gelmez

5) İklīm-i hüsn içinde cennet kimi cemālün

Görsetmege o server kim dir ki bağa gelmez

6) Şanna ki Rüşeni' den bu Gülşeni' yi bi-dil

Mihr ile yanmağ için rüşen çerāğa gelmez

ŞR: 141b.

435.

Mef' ulü Fā' ilātün Mef' ulü Fā' ilātün

1) Her kim ki özin iy şah ' ışkuña bende kılmaz

' İşkıyla şahlığını ol bendelikde bilmez

2) Yūsuf kimi cemālün sulţānlığını gören

MıŖ ehli kimi cüz küll niçün saña kul olmaz

3) İklīm-i hüsn içinde gün kimi yoĖ nazīrūñ
Vechūñ gören o yüzden hūbları göze almaz

4) Ay ü güneşden aydın gören ziyā-yı vechūñ
Rūşendür ol ziyādan mihr ile māha kıalmaz

5) Yüzüñi bir nazardan Ėayret budur görene
‘Aklı gidüp başından uşşı özine gelmez

6) Dilden Ėayāl-i ‘ıŖkuñ sevdāsı çığsa başa
İtüren andan özin ayruğ özini bulmaz

7) ‘ıŖkuña cān virenler iy Rūşenī dirilür
Bes Gülşenī virüp cān dirildüği-çün ölmez

ŞR: 141b.

436.

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

1) Başumda ‘ıŖk ile ‘aqlum gerekmez
Aña bürhān için naqlum gerekmez

2) Delil istemezem sevdā-yı ‘ıŖka
Çü ‘aklı Ėuceti daqlum gerekmez

3) Yiter tihinde ‘ıŖkuñ menn ü selvā
Baña füm u başal baqlum gerekmez

4) Yüzer çün revnaķını ‘ıŖk-ı ‘aqluñ
Diyüp baña bu revnaķlum gerekmez

5) Virüben Gülşenî dünyâ talâkın
İder çün zâlımıŝ haqlum gerekmez

ŞR: 142a, AE: 44a.

437.

Mef' ulü Fâ' ilâtün Mef' ulü Fâ' ilâtün

1) Ölüp dirilmeyenler ' ışık ile hâli bilmez
Söyler muhâl-i hâle çünki maqâli bilmez

2) ' Işık ile puhte hâlin her kim ki şora hama
Sevdâ-yı hâm idüben puhte suâli bilmez

3) Gün kimi tâb-ı vechüñ iqlîm-i hüsn içinde
Görmeyene ne disem andan cemâli bilmez

4) Nergislerüñ hayâlin hayretden uyur iken
Yuğuda görmeyenler andan hayâli bilmez

5) Âl ile ala gözüñ gönüm alup bunı dir
Ġamzem oğun yimeyen zaħmumdan âli bilmez

6) Cân virüben cemâlüñ görmeyene direm uş
Ölü kimi habersüz hier ü vaşlı bilmez

7) ' Işık ile Rüşenî'den bul Gülşenî kemâlin
Noqşânılan kılan çün andan kemâli bilmez

ŞR: 142a.

438.

Mef' ūlü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ūlün

- 1) 'Işkuñ hālini şorma baña çün dimek olmaz
Ol hāli revān k̄āle gelüp söylemek olmaz
- 2) Şevk ile daduñ lezzet-i 'ışkı kıluban zevk
Duzsuz kimi çün dadan anı bī-nemek olmaz
- 3) Kırbağa kimi k̄āle k̄alan vā' ize direm
Hāl ile nişe baħre girüben semek olmaz
- 4) Nā-kābil olur naķşa viren k̄ābil özini
Anuñ-çün anı ehl-i kemāl eylemek olmaz
- 5) 'Işk olur imiş t̄ālibine rūh ğidāsı
Diri yimegidür ölüye ol yimek olmaz
- 6) Temkīn dileyen s̄ābit olur 'ışk yolında
Telvīn ile ta'cīl idüben ivercek olmaz
- 7) Yel kimi yilüp gezme direm t̄ālib-i 'ışka
S̄ābit-k̄adem ol t̄ālibi anuñ yilek olmaz
- 8) Terk eyle hevādan hevese meylüñ olanı
'Işk ehline çün meyl ü hevādan dilek olmaz
- 9) Bütdür dilegi 'ışk erinüñ şaṭṭ u kerāmet
S̄imurğ hevādan dilek için siñek olmaz
- 10) Dalaşıbanu yırtma çeküp halk yaħasın
Çün zühd ile 'abdu'llāh olan nefsi seg olmaz

11) İnsân oluban bil nedür âdemde haqîkat
Hayvân kimi anı bilen âdem eşek olmaz

12) Çoğ yiyübenü yatmagıl öküz degül iseñ
Çün âdem olan nefs-i baqardan inek olmaz

13) Kal kalduruban urma yatan boynuna yumruğ
Hayr ehli eli çünki beşerden kötek olmaz

14) Ün çekübenü sögme urup yüzine halka
Bildünse bunu kim âdem ağı köpek olmaz

15) Yilme yitenün kapusına nefsüne uyup
Çün kâni' olan nefse uyup yil peyik olmaz

16) Tağyir-i haqîkat dime tebdîl görüben
Her reng ile ipligi boyasan ipek olmaz

17) Şıgır kimi süsme yitenün gögsine itüp
Ger bildün ise âdem-i zâdı süsek olmaz

18) Hîle kıluban dilkü kimi aldama halkı
Çün kerkes-i nefsün anuñ ile tülek olmaz

19) Daşlayubanu tepme eşek huyıdur işit
Olmayan eşek nefs ucından tepek olmaz

20) Doldurma hubûbat ile karnuñı dün ü gün
Âdem bedeni mezbele için petek olmaz

21) Ten-perver olan talibe direm işüdüñüz

Kim cāna ğidā aclığı bil et çörek olmaz

22) Z̄ikri çoḡ idüp az yiyüben az uyı şofī
Diyüñ bilürem çünki bularsuz melek olmaz

23) Yirden göge yol ister iseñ açlığa durış
Rūhānī ğidā yimeyen ehl-i felek olmaz

24) Gül şanma tikendür canuña ḡalk-ı zemīme
Cāna batıcı ancılayın ḡar ḡasek olmaz

25) Yumşaq di sözi söylicecek ḡaḡıma ḡalka
Çün da‘ vet iden ḡalkı Ḥaḡḡ’a tündürek olmaz

26) Münkir cānını olur imiş sehm-i irādet
Anuñ kimi ol dīve ḡazādan nevek olmaz

27) Taḡlīd idüben tūḡıye her ḡuş dile gelür
Ḥalb içün anuñ kimi cihānda mehek olmaz

28) Vaḡdet dileseñ keşreti terk idübenü bil
K’ol ‘āleme giren kişide lī vü lek olmaz

29) Dutḡıl etegin Rūşenī’den Ḡülşenī cāndan
Dil kisvetine tā dimeyesüñ etek olmaz

ŞR: 142b, AE: 14a.

[2] duzsuz: ḡuzsuz AE.

[10] dolaşıbanu: ḡolaşıbanu AE.

[14] yüzine: ḡışmıla AE.

[18] dilkü: tilkü AE.

[20] doldurma: ḡoldurma AE.

[29] Rūṣenī'den: Rūṣenī'nüñ AE.

439.

Mef' ūlū Fā' ilātün Mef' ūlū Fā' ilātün

1) İy ğafletüñ meyinden ser-ħoş kimi ħabersüz
Hırş u hevā esiri kūr u kej u nazarsuz

2) Terk idüben hevāyı iħlāş ile 'amel kııl
Çün muħliş olmaz andan kırtuluban ħařarsuz

3) Şeytān kimi 'adūdan kıorħuñ var ise niçün
Ġāfil gezersin andan olubanu ħazersüz

4) İşidüben niceler ħālını ğoriyorsañ
Gelüp ğiden çü olmaz devr ile kūr u kersüz

5) Hırş u hevā odından kırtar tenüñi cān vir
Tā kıabrüñi ğoresüñ cennet kimi saşarsuz

6) İki cihāndan evsa' dil 'ālemine ğir tā
Tayy kıluban bilesüñ seyri nedür sefersüz

7) İki cihān vücūdın bir ğörene şoraram
Ne keyf ile ğörüpdür arzını ħuşk u tersüz

8) Ĥalkuñ ölümi saña 'ibret yeter ğörüben
Ağlat ğöziñi kıoyma bir dem kıla 'ibersüz

9) Müşrik kimi münāfık nefse uyana diñüz
Terk it nifākı münkir mü'min iseñ kedersüz

10) Āzer kimi yanuban her kim ki yığmaya zer
Yanmaz revān ol odın virende cānı zersüz

11) Dañlada istegini bugün n'idem göremez
Gün kimi Rūşenī'den iy Gülşenī başarsuz

ŞR: 143b.

440.

Mef' ūlü Mefā' ĩlü Mefā' ĩlü Fe' ūlün

1) 'Işkuñ hālını qāle gelüp söylemek olmaz
Ol ma' rifeti küll-i lisāndan dimek olmaz

2) Hüsñ ile melāhat dileseñ t̄alib-i ' ışk ol
Duzsuz kimi çün ' aşık olan bī-nemek olmaz

3) Zāhid qara deñize dalup baħrī olursa
Berr diyene ol huşka diñüz çün semek olmaz

4) Çün cife didi ħayr-ı rüsul dünyeye ħaqqına
İt yimegin ādem nice yisün yimek olmaz

5) Budur ögüdi Rūşenī'nün Gülşenī'ye diñ
Nā-qābile qābil diyü çekmek emek olmaz

ŞR: 143b.

441.

Mef' ūlü Mefā' ĩlü Mefā' ĩlü Fe' ūlün

1) 'Işkuñ yolını nice diyem şol u sağ olmaz
Birdür ikiden rengi anuñ qara ağ olmaz

2) Evvel disem āħirdür aña zāhir ü bāṭın

İşitmege remzini anuñ her kulağ olmaz

3) Şıgmaz nefes ü şavta anuñ nefsi kelâmı
Söylemege anuñ sözini dil dudağ olmaz

4) H̄ayret bu yiter işidene h̄ālet-i ‘ışkı
K̄āl ile disem kim aña yaħın ırağ olmaz

5) İtüren özin h̄ayret-i ‘ışk ile bulamaz
Yohluğda anuñ varlığı için şorağ olmaz

6) Deryā-yı vücūd ile ‘adem mevc imiş ‘ışk
Kim baħr-i muħiṭine anuñ ber kırağ olmaz

7) Varlığı dileseñ yohluğa ‘ışka kadem koy
İy Gülşenī varlığı çün o yolda yarağ olmaz

ŞR: 144a.

442.

Mef’ülü Mefā’ülü Mefā’ülü Fe’ülün

1) ‘Işkuñ yolına baş kōmadın pā kōmağ olmaz
Yohluğ kimi ol varlığı için h̄od-yarağ olmaz

2) Cān ise çıħar ‘ışkuñ evinden kıluban pāk
Ġayr olan eve Ġayret idüp çün kōnağ olmaz

3) Başdur kademī ‘ışk erinüñ yola girende
Çün baş kimi ol yola girene ayağ olmaz

4) ‘Işk ile şifā bulubanu şayru gönüller

Her kim ki anuñ hastesi olmadı sağ olmaz

5) Pervâne kimi ‘ışk odına yan ki bilesün
Ol odı nedür yanmayuban şınamağ olmaz

6) Dağlar cānını Gülşeni’ñüñ mihr ile dil-ber
Tāb ile anuñ dağı kimi cāna dağ olmaz

ŞR: 144b.

443.

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

1) ‘ Aceb derde ulaşdum uş devāsuz
Olamazam n’idem andan belāsuz

2) Ne evvel var ne āhır hayretüm bu
Benüm bu miḥnetüme intihāsuz

3) Virüben bir nefes alamaz oldum
Cihānda miḥnet ü derd ü cefāsuz

4) Gice gündüz baña cān çekdüriyor
Belā vü miḥnetinden bir vefāsuz

5) Kılur ağudan acı şirin iken
Mezākümü dem-ā-dem her şafāsuz

6) Niçün inkār idüben ne revā dir
Benüm ḥālüme her kālī revāsuz

7) N’idem raḥm itmedin öldürürem dir
Beni bir Türk Tatar uş ḥaḫāsuz

8) Baña dir Rūşenī miḥnet çeküben
Şikāyet kıłana digil vefāsuz

ŞR: 144b.

444.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) Bir naẓar gören cemālün özge dīdār istemez
Virüben göñlini ğayra dil-rübā yār istemez
- 2) Şubh-dem gül kimi gören ḥüsnünün gül-zārını
‘Andelībe dönüp andan özge gül-zār istemez
- 3) Mihr ile göñlüni viren ‘ışkuña iy meh-liķā
Cān yirine tende andan özge dil-dār istemez
- 4) Görüben bī-kār ‘ışkı ta‘ n ider her bī-ḥaber
Olmadın bī-kār n’itsün ‘ışk çün kār istemez
- 5) Yıḥalı göñlümi ‘ışkuñ yapmağa қоymaz n’idem
Çünkü andan özge iy cān yine mi‘ mār istemez
- 6) Şevķ ile diyen ene’l-ḥaķ zevķün ile perī
Zülfünün tārından özge bend ile dār istemez
- 7) Rūşenī’dür Gülşenī’nün istedügi ‘ışk ile
Evvel āḥir andan özge çünkü dil-dār istemez

ŞR: 145a.

445.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) İy ezeliiden ebedi cānumuz
Mısr-ı dile sevgülü sulṭānumuz
- 2) Sevübenü sevdüren öz vechini
Sensün eyā raḥmet-i raḥmānumuz
- 3) Şānuña “*Levlāk*”¹⁰⁷ u “*Le-‘amrük*”¹⁰⁸ delil
Besdür aḥı ḥuccet ü bürhānumuz
- 4) “*Kün*”¹⁰⁹ dimedin kāf ile nūndan kelām
Nuṭṭuñ idi vaḥyile Ḳurān’umuz
- 5) Āb ile ḥāk olmadın ādem kili
Senden idi devr ile devrānumuz
- 6) Ḳāl u belā dimedin ādem veli
Oldı “*Belā*”¹¹⁰ ‘ahdüñe peymānumuz
- 7) Var ile yoḡ mülk-i vürüd u ‘adem
Cevher ü a‘razuñ ile kānumuz
- 8) ‘İlm ile cehle yoḡ iken derk ü fehm
‘İlmüñ idi ‘aynuña ‘irfānumuz
- 9) Ebced-i ‘ıṣṣuñ oḥuyan tıfl-ı ‘ayn

¹⁰⁷ “**Sen olmasaydın, sen olmasaydın** (*Ey Muhammed*) felekleri yaratmazdım.” (Kudsî Hadis).

¹⁰⁸ “(*Ey Resulüm*), **senin ömrüne andolsun.**” (Hicr, 15/72)

¹⁰⁹ “*Ol*” manasına gelmektedir. (Bakara, 2/117; Al-i İmran, 3/47; Nahl, 16/40; Meryem, 19/35; Yasin, 36/82; Mümin, 40/68).

¹¹⁰ “*Evet.*”

Rūṣenī' dūr merdüme a' yānumuz

10) Ağ u kıara zülf ü ruḥuñı gören
Bildi nedür küfr ile imānumuz

11) Nūn u kıalem kıaşılaruñuñ ḥarfını
Çekdi ezel levḥine furḳānumuz

12) Rūṣenī'ye cān virüben almayan
Gülṣenī-veş nāb ile cānānumuz

ŞR: 145a.

446.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1) Baña derdüñ gerek dermān gerekmez
Tenümde senden özge cān gerekmez

2) Göñül Mıṣr'ında Yūsuf' dan ' Aziz' üm
Senüñ sevgüñ gerek sulṭān gerekmez

3) Seni bilmek yiter ' ālemde baña
Cihānda sensüzün ' irfān gerekmez

4) Gözümün kıanlı yaşı ḥasretünden
Aḥan ḥuccet yiter bürhān gerekmez

5) Raḳībi sür yanuñdan iy perī-ḥū
Melek yanında çün şeyṭān gerekmez

6) Gören mihr ile iy meh nergisün dir
Gözüm aña neden ḥayrān gerekmez

7) Gönülde Rüşenî derdinden özge
Saña iy Gülşenî dermân gerekmez

ŞR: 145b.

447.

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ülün

- 1) Giren meydân-ı 'ışka girü dönmez
Çeküp 'ışkuñ belâsın çün uşanmaz
- 2) Dönüp Eyyüb'a şabr iden belâya
Taḥammül kıluban derd ile dönmez
- 3) Kesüp tahta kimi biçseler anı
O bıççudan çabalayup çalanmaz
- 4) Bişüben puhte olan 'ışk odıyla
Kılup ḥamı şakar odına yanmaz
- 5) Yidi tamu odına tâlib-i 'ışk
Yanarsa bir kâdem girü çekinmez
- 6) Şuşar kânum içüben dem-be-dem 'ışk
Olup teşne ciger kânumla kânmaz
- 7) Yağup 'ışkuñ belâsı dolu kimi
N'idem başum koyup yire toḥınmaz
- 8) Şalan nāmūs u 'arı rind ü rüsvâ
Olup bed-nâmı 'ışkuñ bil utanmaz

9) Vefā kılmaz yalancı ‘ahdi ‘ışķa
Velī girçek olanuñ ‘ahdi Şanmaz

10) Gõñül vir Gülşeni-veş RũŐeni’ye
Ki andan õzge şalibden dilenmez

ŞR: 146a.

448.

Mũfte‘ ilũn Fã‘ ilũn Mũfte‘ ilũn Fã‘ ilũn

1) Kõr kimi mũnkir başup ‘ışķ erini gõremez
Anuñ iřũn gũn kimi RũŐeni’yi bilemez

2) Ay ile gũnden daşı zãhir iken istegi
Gõrmeyũp aña n’idem istegini bulamaz

3) ‘ãlem-i ĥod-bĩn niřũn cehl ile çalur Őoruñ
Ėayret idũp řũnki ol yañlıŐını Şoramaz

4) Řãlini terk idũben ĥãlini fikr itmeyen
Baş řekũben ‘ãlemũñ mũrŐidine varamaz

5) RũŐeni’ye mũnkire Gülşeni ne dir işit
Cehl ile aşan gõzin ‘ãleme cãn viremez

ŞR: 146a, İÜ: 83a.

449.

Mũfte‘ ilũn Fã‘ ilũn Mũfte‘ ilũn Fã‘ ilũn

1) ‘İŐķa gõñül virmeyen neydũgini bilemez
Aña gõñül virmeyen sevgũlũ cãn alamaz

2) Uyuyuban ‘ışķ ile uyanmayan bĩ-ĥaber

Şüretini ma' niden gördüğü dem şoramaz

3) ' Işık ile Mecnûn kimi Leylî yüzün görmeyen

Hayret ile itürüp andan özin bulamaz

4) Bî-dil olan hâl ile nice disün kâlini

Baş dirüp ' aqlını çün özine gelemes

5) Şüretini ma' niden gören imiş âdemî

Ancılayın âdemî şüret ile qalamaz

6) Rüşenî'nün şüretin ma' nî gözidür gören

Anuñ için Gülşenî bu göz ile göremes

ŞR: 146b.

450.

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

1) Çetindür ben sen ile dirlik olmaz

İkilikden geçübün birlik olmaz

2) Baş olmağ dileseñ düşgil ayağa

Ki serden geçmedin serverlik olmaz

3) Hevâdan geçmedür erlik hevessüz

Çü andan geçmeyene erlik olmaz

4) Göñül ' ışka virene bunı direm

Çü virdüñ incinüp bî-zerlik olmaz

5) Güneş kimi cihânda Rüşenî'süz

Direm iy Gülşenî ser-dârlık olmaz

ŞR: 146b.

451.

Mef'ülü Mefā'îlün Mef'ülü Mefā'îlün

- 1) İy gönülüm alan dil-ber cânı n'iderem sensüz
Derdüñe yanup neyle dermân iderem sensüz
- 2) Gönüldeki sevdâñi 'ışkuñ çıharup başdan
Baş götürüben digil nire giderem sensüz
- 3) Vaşluñ umuban her dem öldürdi beni hicrân
Gözüm yaşını nice tûfân iderem sensüz
- 4) Gönülüm gözi kararur hâlüñi gören demde
Kör kimi anı yola nice yiderem sensüz
- 5) Koyalı ayağ başdan 'ışkuñ yolına direm
İy Gülşeni ben anı nice iderem sensüz

ŞR: 147a.

452.

Mefā'îlün Mefā'îlün Fe'ülün

- 1) Beni ol bî-vefā unutdı añmaz
Anuñ-çün cân virürem şoragelmez
- 2) Vefāsuz çoğ işidürdüm cihānda
Anuñ kimi meger yoğdur bulunmaz
- 3) Çeken ol bî-vefā cevriñ benüm tek
Dönüp yaşluya ağlar yüzi gülmez

4) urudı aqlamaıdan yaş gözümde
Ahan yreke kanın diıdrmek olmaz

5) N'idem gyret omaz adın dimege
O b-ddı anuı-n kimse bilmez

6) Gönül şem' -i cemlinden yanan dem
Dimeı pervnesi n ii yanmaz

7) Dilesem Glşen vechini görmek
N'idem n Rşen'den ol bilinmez

şR: 147a.

453.

Mef'l F'ilt Mef'l F'ilün

1) İdm şarb-ı ' işkuıı cm olmadın henüz
Hamr-ı lebnle devr-i mdm olmadın henüz

2) Vaıdet meyinden iben hş idem n'ideyüm
Keşret şarbı 'leme 'm olmadın henüz

3) Zkrm adm-i ismn adı b-zebn iken
şnuıla fikr zkr kelm olmadın henüz

4) B-km idem cemln olup kmı gönlümün
Hüsnün cihna mihr ile km olmadın henüz

5) Cennet yüzün görüp ne bilrdm behişti men
Rdvna ol mam-ı selm olmadın henüz

6) Cn 'leminde perver iderdüm vcdm

Ten   aleminde lahm u   iz am olmadın henüz

7) M nh  olan m b hidi vahdetde hod ba a
Ke retde ba  zı   ayn-1  ar am olmadın henüz

8) Tekr m-i   i k  bulmı  idüm i tir m ile
 dem anu la ehl-i kir m olmadın henüz

9) Gördüm direm bu  ak-1 mu  all   b t n 
 e  heftilen niz m tem m olmadın henüz

10) Bildüm ma  m n   amunu    ilm ile   ay n
Ta  y n ile bu   ayn-1 ma  m olmadın henüz

11)  dem dime  direm görinen  ret  rev n
Kim bilnese adın şeye n m olmadın henüz

12)  urre  hay li kaydına düşdüm digil n'idem
Z lf n  kemendi boynuma d m olmadın henüz

13)   I ku  odıyla yanubanu pu te olmuşam
Ba rum kimi o pu teye   m olmadın henüz

14)   I k ile sal anat dilese  bende olagör
Sul  ndum      i ka  ul m olmadın henüz

15) Yüzünü g nin görüp gices z b -cihet gözüm
Bildi nedür o yevmini   m olmadın henüz

16) Yağmur dime  ki feyzi H k 'u  perveri  kılup
R z um vir rdi gökde  am m olmadın henüz

17) Öldür hevâ-yı nefsüni dirüldüben revân
Dime ölür anı Hakk'a râm olmadın henüz

18) Da' vet kıllup şalâ dimegil halka iy cüvân
Bîruñ kimi maqâma imâm olmadın henüz

19) Uyuñ imâm-ı hayy görüp Gülşeni-şifat
Dimen bizüz imâm-ı temâm olmadın henüz

ŞR: 147a, İÜ: 82a.

[7] mubâh idi: mubâh itdi İÜ.

454.

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

1) Nedür 'ışkuñ tarîkıñ bilmek olmaz
Ki 'aql ile o yola girmek olmaz

2) ' Aceb budur ki dil pasın yüzinden
Bu cânı virmeyince silmek olmaz

3) Dilüñ dilindedür 'ışkuñ tarîkı
O yola girmedin dil dilmek olmaz

4) Dimeñ ' aşık olanda kıla benlik
Anuñ-çün sırr-ı 'ışka irmek olmaz

5) ' Aceb sırdur emânet cevher-i 'ışk
Behâ cân virmeyene virmek olmaz

6) Diridür 'ışk erini ölü şanmañ
Çü andan dirilene ölmek olmaz

7) Gerekdür ʔālibe şabr u taḥammül
Ki ol yola girene ivmek olmaz

8) Dilerseñ bulmağı telv̄inde temk̄in
Anuñ-çün her yañaya yilmek olmaz

9) Görende ‘ aşık-ı Mecnūnı ‘ āqıl
Delü kimi o ḥāle gülmek olmaz

10) Virüp ‘ aqlını ‘ ışka ‘ aşık-ı mest
Özine neylesün çün gelmek olmaz

11) Bu yolda münkir olmayan kişiyi
Sögüp çıḫ diyübenü sürmek olmaz

12) Nice sevsün kişi münkir olanı
Ḥaḫ’uñ sevmedügin çün sevmek olmaz

13) ‘ Aceb bu Gülşeni ‘ ışkuñ dirisin
Güneş kimi baḫuban görmek olmaz

ŞR: 148a, AE: 15a.

[12] kişi: gönül İÜ.

455.

Mefā’ ilün Mefā’ ilün Fe’ ülün

1) Baña derdüñ gerek dermān gerekmez
Tenümde andan özge cān gerekmez

2) Senüñ derdüñden özge dilde baña
Eger cān ise iy cānān gerekmez

- 3) Göñül Mısr'ında sulţān oldu 'ıŝkuñ
O mülk içre daĥi sulţān gerekmez
- 4) Sekiz cennet gören ĥüsnüñ şıfātın
Dir ansuzın baña bustān gerekmez
- 5)Yüzüñden rüşen oldu ĥür u ğılmān
O ' Adni görene ğılmān gerekmez
- 6) Lebüñden kevşer içendür dirilen
Kim aña çeşme-i ĥayvān gerekmez
- 7) Vişālüñe iren iy cān bunu dir
Bu demde ölürem hicrañ gerekmez
- 8) Tikendür sensüzün baña gül-istān
Anuñ-çün ravza vü rıdvān gerekmez
- 9) Baña 'ıŝkuñdan özge ' ahd ü peymān
Virüp nāşih dime peymān gerekmez
- 10) Yüzüñ dir cennetü'l-mevā görenler
O yüzdeñ ĥuccet ü bürhān gerekmez
- 11) Gören nergis kimi yuĥuda çeşmüñ
Nişe mest oluban ĥayrān gerekmez
- 12) Baña vaşluñdan ayru dem-be-dem cān
O demden bir nefes ĥarmān gerekmez

- 13) Başum meydān-ı ʿ iŝkuñda kıilup top
Çalup zülfüñle di çevgān gerekmez
- 14) Şadef kimi gözümnden mihrüñ ile
Yiter yaşum dürr-i ğaltān gerekmez
- 15) Gören gül kimi güler yüzüñi dir
Yüzüñden özge gül-i ħandān gerekmez
- 16) Gel iy müşkil diyen ʿ aşıklıĝ işin
İşit ol müşkilüñ āsān gerekmez
- 17) Niçün hem-demsin iy dil-ber raķibe
Melek yanında çün şeytān gerekmez
- 18) Mükellef olmayan divāne gönüm
İder Mecnün' uña fermān gerekmez
- 19) Gönül ʿ iŝkuñ evidür iy dil-ārām
Ol evde cānısa mihmān gerekmez
- 20) Arıtgil gönül evin ğayr olandan
Ġuyūra pās-bān der-bān gerekmez
- 21) Gören vechüñi vahdet keşret içre
Niçün dir baña ol ʿ irfān gerekmez
- 22) Yüzüñden özge cennet Gülşeni'ye
İşit iy şüret-i raħmān gerekmez

ŞR: 148b, İÜ: 85a.

[21] niçün: ħaçan İÜ.

456.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) İy yüzi nev-rüz ile bayrāmumuz
Şubḥ-ı vechüñ sevgülü eyyāmumuz
- 2) Ka'be-i ḥüsnüñ görelî bildüm uş
Vechüñ imiş kıble-i cān kāmumuz
- 3) Hicrün ile nice bulur dil qarār
Vaşluñ imiş çünki dil-ārāmumuz
- 4) Zülfüñ imiş kayd iden gönülleri
Ḥāl ü ḥadüñ dāneyilen dāmumuz
- 5) Yanalı şem' -i ruḥuñdan bilmişem
Mihrüñ imiş puḥte kılan ḥamumuz
- 6) Işık ile 'ār isteyüben nām u neng
Bilmedi nāmı nedür bed-nāmumuz
- 7) Hā görüñüz kul olalı 'ışka biz
Şahlıg olur bendeye en'āmumuz
- 8) Rüy u müyuñ görelî leyl ü nehār
Gülşenī dir şubḥıladur şāmumuz

ŞR: 149a.

457.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) İy yüzi Qur'ān ile furḳānumuz

Hal u ḥaddüñ küfr ile imānumuz

2) Ka‘be kimi ḳara giyen kisvetin
Vechüñ imiş ḳibleye bürhānumuz

3) Perde imiş zülfüñe nisbet olan
Ḥüd idi veche göre şānumuz

4) Perde götür tā görelüm yüzüñi
Zāhir olan şūret-i raḥmānumuz

5) Ḳul olalı ben de saña bildüm uş
‘İşkuñ imiş ḥākim ü sulṭānumuz

6) Gülşen-i ḥüsnün görelü bilmişem
Vechüñ imiş gül ü gül-istānumuz

7) ‘Arş olalı seyrüñ için ferş-veş
Ḳaddüñ olur āyet-i sübhānumuz

8) Ka‘be kimi ḳible gören yüzüñi
Bildi nedür ‘ışḳ ile erkānumuz

9) Gülşeni-veş ‘ışḳa viren cānını
Rüşeni’dür didügi cānānumuz

ŞR: 149b, İÜ: 75b.

458.

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

1) ‘Ālemde gönül virmek için yār ele girmez
Bir dil dilegi sevgülü dil-dār ele girmez

- 2) Gün kimi gezüp bulamazam bir dil-i rŖen
Ay kimi görem arıca ddr ele girmez
- 3) Kmil dirilür naqŖıla kalan anu içün
Bir terk idici naqŖımı bzr ele girmez
- 4) Mis kimi gezüp halk-ı cihn giymeye ister
Ana iriŖen Ŗofice dinr ele girmez
- 5) Tecrid ile tefride iriŖmeklige tlib
Ger ister isen kbil-i evr ele girmez
- 6) Sırru dimegil faŖ idüben her kim olursa
Kl tecrbe kim marem-i esrr ele girmez
- 7) Fccra döner hem-dem olan darlığa dŖŖe
Bir Ŗabr idici Ŗkir-i ebrr ele girmez
- 8) Timr idüben çekme emek Ŗaęıla diyü
Amağ olana bi'llh ki timr ele girmez
- 9) Bir cna ' ad özine dŖmen bulamazam
Yr ola sana kendüye ağyr ele girmez
- 10) Ŗd ol iy gönül gm yime gm-hr oluban sen
n gm kicek baŖuna gm-hr ele girmez
- 11) Sihrini gören gzlernn cn virüben dir
Bir buncılayın fitnede ' ayyr ele girmez

- 12) Zülfüñ kimi dil kayd idüben bende şalıcı
Sevdāyī kılan ‘āşıkı mekkār ele girmez
- 13) Tersā olana ‘ışk ile zülfüñ kimi bir tār
Bağlamağ-içün biline zünnār ele girmez
- 14) San‘ ān kimi dīn terkin uran ‘ışka irende
Pīrlıkde cüvān olıcı dīn-dār ele girmez
- 15) Pervāne kimi şem‘ -i cemālün görelı dil
Yandurdı revānını çü ol nār ele girmez
- 16) Tiken kimidür gül didüğüñ perveriş itme
Terk eyle anı çün gül-i bī-hār ele girmez
- 17) Perver kıluban gül-bün-i hüsnüñi şınadum
Bī-hār-ı raķīb ol gül-i gül-zār ele girmez
- 18) Deryāya dolup Gülşenī di Rūşenī’den bir
Perverde şulu lü’lü’ -i şeh-vār ele girmez

ŞR: 150a.

459.

Müstef’ ilün Müstef’ ilün Müstef’ ilün Müstef’ ilün

- 1) Rüz-ı ezelde ‘ışk ile oldı “*beġā*”¹¹¹ ‘uhūdumuz
Ol “*beġā*”¹¹² iledür ebed ‘ışka göre şühūdumuz

¹¹¹ “*Evet.*”

¹¹² “*Evet.*”

- 2) Kālu belā'de vechüñi ' ışık ile görüp iy şanem
Kıbleye karşı duruban ol yüzedür sücūdumuz
- 3) Ka'be'de görmeyen yüzüñ secde niye kıılır disün
Çünkü yüzüñe kıble dir Ka'be yapan vedūdumuz
- 4) Vechüñe secde kıılmayup baş çeken idi ibtidā
Oda düşüp yanan cānı hasret ile hasūdumuz
- 5) ' Arşa iken ' urūcumuz ferşe niçün döner diyüñ
Vaḥdet için bu keşret-i sifle irer şa'ūdumuz
- 6) ' Āşık olan çoḥumuzu alıbanu doyar hemñ
Āteş-i ' ışık ile yanup tüteyorur çü 'ūdumuz
- 7) Mü'min olan diñüz Ḥaḳ'a münkir olur mı ḳavline
Kāfir anuñ için olur münkir ile cühūdumuz
- 8) Vaḥdete göre göricek keşreti şoluban yüzüñ
Bulamazız 'adem kimi anda nedür vücūdumuz
- 9) Kim biliser ki şānuñuñ gene ḥaḳıḳati nedür
Anuñ için bilinmedi aña göre ḥudūdumuz
- 10) Göreli ' ışık ile yüzüñ Rüşeni'den iy Gülşeni
Bunu direm işit saña andan imiş ḥulūdumuz

ŞR: 150b.

460.

Mefailün Mefā'ılün Fe'ülün

- 1) Hevādan geçmeyen ' aşık olamaz

Seçüp ʿ ışkı hevesden o bilemez

2) Hevā hamrın içen gönül olup mest
Ayılup bir dem özine gelemez

3) Heves dāmına düşen dāne için
Üzüben bendin anuñ kırtulamaz

4) Hevā güm-rāhıdur azğunluğ iden
Ki doğrılmağa andan yol bulamaz

5) ʿ Azāzil'i hevā güm-rāh kıılupdur
Ki andan ādeme secde kılamaz

6) Hevādan mā vü men ʿ ucb ile turur
Gönülde kim anı daşra şalamaz

7) Viren ʿ ışka hevāsın Gülşeni-veş
Dimeñ kim Rüşeni'den ʿ ışk alamaz

ŞR: 151a, İÜ: 95b.

[1] o: ol İÜ.

461.

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Feʿ ülün

1) Gel iy Türk-i cefā-pişe vefāsuz
Çevürme yüzünü Hıağ'dan hıağsuz

2) Uyup şeytān kimi düşmen sözine
Revā mıdur saña dimek revāsuz

3) Utan disem utanmazı görende

Olur düşmen baña andan hayāsuz

4) İşitme fitneden sözün aŝırũñ
aŝır olan çü olmaz iftirāsuz

5) Disem ŝeytān gedānuñ müdbirine
Dir ol ŝeytān yol urmazam gedāsuz

6) Ŗınadum cehl imiş halk-ı cihānda
Denilen derd-i bĩ-dermān devāsuz

7) Virüp nad-i revānuñ alma merkeb
Egerçi olmağ olmaz ar behāsuz

8) Eger insān iseñ hayvāna uyup
Dime ādem dirilmez çār-pāsuz

9) Uyan ŝeytān kimi azup azudur
Cihān halkını ‘avret ked-udāsuz

10) İşitdüm Gölŝeni dir müfteriye
Kör olsun alubanu reh-nümāsuz

ŖR: 151a.

462.

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

1) Cihānda bĩ-ğaraž kimse meger yodur ki bulunmaz
aražsuz gözüm aalı degerüm kimse görünmez

2) Gezüp bāzār-ı ‘ālemde metā‘ alanları gözleñ
aražsuz ŝatılup bir ŝey behā virilüp alınmaz

- 3) Şınadum hâş ile 'âmı kıluban tecrübe bir bir
Ġarazsuz yilürüp kimse cihân halkına yelinmez
- 4) Ġarazdur baħr ile berre götürüp gezdüren halkı
Çü ansuz ھا' r-ı deryâyı girüp ğavvâş dalınmaz
- 5) Ġarazdur cüz ile küllün ütürüp durduĝın gözleñ
Ġaraż olmasa gönülde saĝ u şolına şalınmaz
- 6) Ġarazdandur gelüp gitmek gice gündüz kimi halka
Varuban ansuzın çünkim cihânda girü gelinmez
- 7) Şınadum Gülşeni kimi ğarazsuz Rüşeni yoħdur
Eger var ise gizlüdür kim adı şanı bilinmez

ŞR: 151b.

463.

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

- 1) Baña derdüñ gerek dermân gerekmez
Tenümde andan özge cân gerekmez
- 2) Dilün budur tapuñdan iy perî-ħü
Vişâlün var iken hicrân gerekmez
- 3) Ölürem intizâriyla çeküp cân
O yüzden iy perî ħarmân gerekmez
- 4) N'iderem sensüzün cân u cihâni
Çü cân sensüz baña cânân gerekmez

5) Senüñ kimi perî-rû hasretünden
Kim ider gözyaşı tûfân gerekmez

6) Senüñ derdüñden özge gice gündüz
Tenümde cân kimi mihmân gerekmez

7) Cihânda Rüşenî'den özge baña
Gezen bu devr ile devrân gerekmez

ŞR: 151b.

464.

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1) Saña viren gönlin iy cân özge dil-dâr istemez
Cennet-i hüsnüñ görüben huld u gül-zâr istemez

2) Görelî iklîm-i hüsne yüzüñüñ sulţânlığın
Halk-ı 'âlem andan özge şâh u ser-dâr istemez

3) Yûsuf-ı Mışrî kimi hüsnüñ mezâdı olalı
Hûblaruñ şehrinde iy cân daği bâzâr istemez

4) Görmedüm maħrûm andan iki 'âlemde diyem
'Işğ ile datlu cânından gönline yâr istemez

5) Olubanu mübtelâ 'ışğ ile 'âşık dimesün
İncidüben 'ışğ anuñ gönline âzâr istemez

6) Nice puhte ola t̄alib yanmadın 'ışğ odına
Hâma dimeñ bişmek için mihr ile nâr istemez

7) Yandurur pervâne kimi şem'-i ruhsâruñ beni

Cân u dil yanmadın özge diñle zinhâr istemez

8) Dil görüp nâzik miyānuñ kıldan ince iy şanem
Zülfüñüñ tārından özge bilde zünñar istemez

9) Turre-i zülfüñ gören țarar ‘ ışkuñ iy perī
Dimegil turreñ kimi özini țarar istemez

10) Fitneden gözüñ göreliden göñlümi cāduladı
Anuñ için andan özge dilde seħhâr gerekmez

11) Rüşen oldı gözlerüñüñ sürmesinden bu baña
Kıapmağa sürme gözüñden özge ‘ ayyâr istemez

12) Göñlümi şîrâne gözüñ şayd ider āhū kimi
Dil oña tu‘ me oluban özge hūn-h‘âr istemez

13) Yıhıuban göñlümi ‘ ışkuñ genc-i mihrüñ kıoyalı
Yapmağa vîrâne göñlüm aña mi‘ mâr istemez

14) ‘ Işık ile Manşūr’a dönüp Hâk dimeyen özine
Girüben Bağdād-ı ‘ ışka bend ile dâr istemez

15) Rind ü rüsvâ vü melâmet olmadur nāmūs-ı ‘ ışık
Anuñ için ‘ ışık ile bî-‘âr olan ‘âr istemez

16) Vaħdetüñ dârında özin keşret içre görmeyen
Dârı şalup vaħdet ile “*Leyse fi‘ d-dâr*”¹¹³ istemez

¹¹³ (*Leyse Fi‘ d-Dâr Gayrühü‘ d-Deyyâr/Evde, Ev Sahibinden Başkası Yoktur.*)

17) Mest-i ' ışık olan ezelden ayıg olup bir zamān
Ser-ħoş olmağa anuñ-çün ħamr-ı ħammār istemez

18) ' İşvelü kirpük oħından yaraludur cān n'idem
Zaħma merhem andan özge dilde timār istemez

19) Āřinā olan senüñilen özgeden bī-gānedür
Anuñ için yāruñ iy cān ğayr u ağyār istemez

20) Gül kimi yüzüñ görüp gül-zār-ı ħüsnüñ ' āřıķı
Gülşeni sen dime özin bülbül-i zār istemez

ŞR: 152a.

465.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1) Kılalı aduñı zıkrüm ħaçan söz açaram sensüz
Göñül maķşüdü çün sensüñ özümnden kaçaram sensüz

2) ħayālün şreti bi'llāh gelür karşıma her yüzden
Anuñ-çün şeş-cihet andan ħayāle baħaram sensüz

3) Güneş kimi göz açuban yüzüñi gözlerüm iy meh
Gör aħı mihr ile bir kez nice ħoş yanaram sensüz

4) Vireli göñlümi saña gelüpdür ħayretüñ baña
Kim ider özüm itürüp daħi ben taparam sensüz

5) Firāķuñ cānumı dağlar visālün ħod muħāl olmaħ
Dil ü cānumı ol odın dem-ā-dem yaħaram sensüz

6) Eriyüp mihr ile cānum revānum ķalmadı tende

Gözüm yaşı kimi andan şu oldum aḥaram sensüz

7) İki ‘ âlemde maḳşûdum yüzüñdür bir naẓar görmek

Ḥaçan görmege ol yüzi gözümü açaram sensüz

8) Ƙılup virâne göñlümi ƙoduñ gencini ‘ işķuñuñ

‘ İmâret ƙıluban anı dimegil yaparam sensüz

9) Beni senden yaña iy şah elüm dutubanu başla

Çü doğru yola düşmedin azuban şaparam sensüz

10) Çıḥuban tih-i ḥayretten dilerem kūyuña irmek

Eger cezb itmese ‘ işķuñ nice yol aparam sensüz

11) Görelî zülfüñüñ tavķın dilerem boynıma taḥmağ

Velî mevlâ kimi anı ḥaçan ben taḥaram sensüz

12) Lebüñ sır-âb göreliden şusuzdur teşne leb n’idem

Dime içüp yürek ƙanın o ƙandan ƙanaram sensüz

13) Firâķuñ şevķi cānumı yaḥar derd ile ḥasretten

Anuñ-çün tutuşup andan şanasın azaram sensüz

14) Yürek ƙanın ḥasretten inen âb-ı revân ile

Gözümden dürr ü mercân tek anuñ-çün şaçaram sensüz

15) Geçüp hicrân ile günüm vişâlüñe irişmedin

Digil ‘ ömrümden ol günü nice ḥod şayaram sensüz

16) Digil ḥâlüñi diñleyem baña iy Gülşeni bî-ķâl

Nice bir ķâl ile ḥâlüñ diyüben yazaram sensüz

466.

Fe‘ ilātün Mefā‘ ilün Fe‘ ilün

1) Bî-şalāh olan bil-felāh olmaz
Çün felāh olan bî-şalāh olmaz

2) İç mey-i şāfî ‘ ışk ile şūfî
Zühd idüp dime mey mübāh olmaz

3) Tök hevā cāmın puhte vü hāmın
İçmeyen anı müsterāh olmaz

4) Leblerüñ cāmın itmeyen kāmın
Cām-ı Cem kimi ‘ ayn-ı rāh olmaz

5) Dileseñ necāh kıлмаğıl cenāh
Murğ-ı cāna çün ol cenāh olmaz

6) Dem-be-dem t̄alib ‘ ışkuñ it ğālib
Ansuzın çün saña necāh olmaz

7) Öldürüp nefsuñ bil nedür rabbüñ
T̄ig idüp hayyuñ bî-salāh olmaz

8) Terk idüp telv̄in bulagör temk̄in
Ehl-i ‘ ışk için çün berāh olmaz

9) Olmagil ‘ āşî yazuğ eyāsı
Diyüben t̄alib bî-cenāh olmaz

- 10) İste bul zāhid cürd ile mürdi
Cennetüñ ‘ıyşı bî-melāh olmaz
- 11) Cidd imiş hezli ‘ışkuñ iy t̄alib
Hezli terk ile çün mizāh olmaz
- 12) Kaṭ‘ idüp yolın fersaḥ u m̄ilīn
Şormañuz ‘ışkuñ k’ol mesāh olmaz
- 13) İşit iy t̄alib dilegüñ ğālib
İtme ‘ışk ile iḳtirāh olmaz
- 14) Bıkr iken ‘ışkuñ ehline direm
Virmedin cānı ḥod nigāh olmaz
- 15) ‘ışk ile göñlin rūşen itmeyen
Şadrı nūrıyla inşirāh olmaz
- 16) Dimeñüz evvel ‘ışk içün āḥir
İntihā aña iftitāh olmaz
- 17) Gülşenī dimez var mesā-yı ‘ışka
Çün mesā anda hem şabāh olmaz

ŞR: 153a.

[*] Bazı mısralar vezne uymamaktadır.

467.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1) Bilmeyen nefsi bugün dañla rabbın bilemez
Görmeyen rabbini bunda anda varup göremez
- 2) Ölmedin ḳabre girüben bunda virmeyen cevāb

Şor ki “*men rabbük*”¹¹⁴ cevābın anda dağı viremez

3) Uyanup bu yuğu içre itdügi ĥayr u şerr
Dem-be-dem ta‘ bîr idüben düşi kimi yoramaz

4) İtürüp özini bugün bulmayan rabbi ile
İsteyüben özin anda dañla bi’llah bulamaz

5) Şatuban nefsin bugün almayan rabden dağı
Dañla anı rabbe şatup cennetini alamaz

6) Bilmeyen nefsin bugün rabbine şorup bilür
Dañla varup anda çünkim rabden anı şoramaz

7) Rüşeni’den görelî rabb ile nefsin Gülşeni
Cân virüp n’itsün çü andan ayru bir dem olamaz

ŞR: 154a, İÜ: 80a.

[3] şer: şeri İÜ.

468.

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

1) Cemālün mişli var mı bilmek olmaz

Bu göz anı görür mi bilmek olmaz

2) Nażiri vechüñüñ yođdur cihānda

Şebîh ü mişli var mı bilmek olmaz

3) Viren nūr-ı ziyā tábān cemālün

Güneş midür kamer mi bilmek olmaz

¹¹⁴ “*Rabbin kim?*”

- 4) Gören yüzüñ perîye nisbet itmez
Melek mi ya beşer mi bilmek olmaz
- 5) Yüzüñden def' iden tîr-i nazarlar
Zırh mıdur siper mi bilmek olmaz
- 6) Güneşden dize kimi ay yüzüñde
Dehānuñ var mı yoḡ mı bilmek olmaz
- 7) Ne diye ağzuñ egüp ḥurde-dānlar
Nefes yā söz şıḡar mı bilmek olmaz
- 8) Ḥayāl iden dehānuñ çün gümān dir
Bedîhî yā nazar mı bilmek olmaz
- 9) Dadan şîrîn lebüñüñ zevki içün
Dise şehd ü şeker mi bilmek olmaz
- 10) Şabā zülfüñ perîşān kılsa iy cān
Ḳoḡun ' anber ibār mı bilmek olmaz
- 11) Bilüñ ince diyen ḳāl ile ḳıldan
Miyānuñ ḳıl kemer mi bilmek olmaz
- 12) Tutuşup mihrüñ ile cān u tenden
Ḥaçan od mı şerer mi bilmek olmaz
- 13) Gözümüñ ḳanlı yaşumdan yüz üsne
Düşen dil mi ciger mi bilmek olmaz
- 14) Nedür başdan ayaḡa zülfüñ iy meh

Ser-ā-ser pā vü ser mi bilmek olmaz

15) Nişār içün ayaguña gözümden
Şaçılan dürr mi zer mi bilmek olmaz

16) Raķībūñ iy şanem yirūñ yüzinde
Gezende canavar mı bilmek olmaz

17) Nice fark eyleyem luţf ile ķahrın
Ki oķşar ya söger mi bilmek olmaz

18) Gelürsem gelme dir gelmesem incir
Ķabül ider sürer mi bilmek olmaz

19) Ne ķahrın bildürür dil-ber ne luţfin
Ki buĝz ider söger mi bilmek olmaz

20) Eşekden kem-ter imiş ‘ ışķa münkir
O seg mi yā ki ħar mı bilmek olmaz

21) İşitmez zār-ı ‘ ışķı gūş-ı zāhid
Ķulaĝı var mı ker mi bilmek olmaz

22) Ćü zāhid ķuru yire aķıdur yaş
Anuñ-ćün ħuşk u ter mi bilmek olmaz

23) Ćeküp āhın hünük-bād ile vā‘ iz
Hevesden yil ķovar mı bilmek olmaz

24) Saña nerm olmayan daşdan ķatı dil
Demür mi ya ħacer mi bilmek olmaz

25) Girüp meydān-ı ʿıŝkuñdan dönenler
O ħunṣā māde ner mi bilmek olmaz

26) Düşüp dil gözlerüm tókende tufān
Cihānı baħr u berr mi bilmek olmaz

27) Büyük naħlinde bir ŝirīn raṭbdan
şeker midür ŝemer mi bilmek olmaz

28) Melāħat-perver iden ḳaddūñ iy cān
Nebāt ü ney-şeker mi bilmek olmaz

29) Gül-istān içre gören ḳaddün iy cān
Ser-ā-ser gül şecer mi bilmek olmaz

30) Gören gül-gūn yañağūñ al ḳabāda
Tenūñ gülden ŝeçer mi bilmek olmaz

31) Müdevver ħālūñ iy dil-ber gözümden
Gören dil mi başar mı bilmek olmaz

32) Görelī Rūŝenī'yi Gülŝenī dir
Bebek midür naẓar mı bilmek olmaz

şR: 154a, İÜ: 80b.

[16] ŝulu inci kimi perver ŝadefden//Diŝūñ dūr mi gevher mi bilmek olmaz İÜ.

[20] Ol ādem ya ki ħar mı bilmek olmaz İÜ.

[23] āhın hunük-bād ile: āhın hunük söz ile İÜ.

[26] cihānı: kenārı İÜ.

[32] Gören dil mi başar mı bilmek olmaz İÜ.

Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün

1) ‘Işık olalı sulţān-ı dil mihrüñdür andan mirimüz
Ol pādişāh-ı mālīke n’ola diñüz tedbirimüz

2) Hüsñ iklīmünñ serveri yüzüñdür iy reşk-i perī
Düş kimidür yüzüñ görüp vaşf eylesek ta’ birimüz

3) Hüsñüñ beyānı genc imiş cāndan hafī kıılmağ gerek
Sırr ile izhār idiñüz deyipdür anı pīrimüz

4) İy Leylī-yi devrān işit dīvāne-i Mecnūn kimi
Müşgīn şaçunla tavkımnı kıl halka-i zincirimüz

5) Şīr ü şekerden leblerüñ perver kıılır çün ‘ aşıkı
Tıfl-ı radī’üz kesmegil şehd ü şekerden şīrimüz

6) Yüzüñ görelī ‘ aql ile bī-gāne olduğ iy perī
Mecnūn oluban ‘ ışık ile vīrāne oldu yirimüz

7) ‘Işkuña cān virüp alan dirilür imiş cāvidān
Anuñ içün virmez ölüp cānını andan dirimüz

8) ‘Aqluñ ilinden kaçuban ‘ ışık iklīmüne gireli
Bekleyüben kehfümüzüñ oldu hevā Kıtmirimüz

9) Dal ma’ rifet deryāsına dürr-i haķīķat bulagör
Tā ma’ rifetden bilesüñ ol dem nedür tenkirimüz

10) Bir diñ bize yüz biñ ise iki nedür bīz bilmezüz
Birden turur yüz biñ velī a’ dād ile tekşirimüz

- 11) Şüret ikidür ma' nî bir şal şüreti ma' niye bağ
Tâ bilesün tebdîl ile andan nedür tağyîrimüz
- 12) Bir çeküben yüz doldurur kirpük oğını gözlerün
Anuñ için bî-ğad olur atanda anda tîrimüz
- 13) Hindü kimi zülfün çeri Rûm iklimine çekeli
Zulmetle Aydın ilini dutdı siyeh kişmîrimüz
- 14) Rüşen yüzünle görelî zülfünü tîre şeb kimi
Bilindi gün kimi ' ayân halka nedür şeb-gîrimüz
- 15) Vechün kelâmın hatm iden seb' a'l-meşânî dir budur
Oğuyalı ol muşhafı hağdandurur tefsîrimüz
- 16) ' Işğ ehline inkâr idüp dimeñ riyâdur fi' line
Çün yoğdurur zâhid kimi zerğ u riyâ tezvîrimüz
- 17) ' Işğ ile rüsvâ olmadur nâmûs u ' ârı ' âşkuñ
Anuñilan bed-nâm olup rüsvâ imiş teşhîrimüz
- 18) İncitme şâhuñ kulların münkir oluban Haydara
Şâh-ı velâyet sırrıdur iy gürbe çünki şîrimüz
- 19) Kavs-ı kaderden Rüşeni atar kazânuñ oğını
İy Gülşeni Hağ' da olup atmağlığı tağdîrimüz

ŞR: 155a, İÜ: 77a.

[4] kimi: sıfat İÜ.

[5] radi' üz: zaifüz İÜ.

[8] ' ağluñ: ' ışkuñ İÜ.

[13] kimi: şıfat İÜ.

[14] kimi: şıfat İÜ.

470.

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1) Yüzüñ bayramın itmeyen hilâlüñ qadrini bilmez
O vechi görmeyen nâkıız kemâlüñ qadrini bilmez
- 2) Belâ-yı ' ışka düşmeyen yanup hicrânla hasretten
İrende vaşla iy dil-ber vişâlüñ qadrini bilmez
- 3) Cemîlü'l-vech olan yüzün cemâle irişen görür
O yüzden görmeyen vechin cemâlüñ qadrini bilmez
- 4) Qadüñ mi' râcına irmeyen qaşuñdan qab kavseyni
Görüp iy ahsen-i taqvîm mâlüñ qadrini bilmez
- 5) Senüñ mi' râc-ı hüsnüñden denâya irmeyen tâlib
İrüp maqlûba vechinden menâlüñ qadrini bilmez
- 6) Ezelde ' ışkuña didüm "belâ"¹¹⁵ ' ahd idüp iy dil-ber
"Belâ"¹¹⁶ diyüp dönen senden sevâlüñ qadrini bilmez
- 7) Belâ vü miñnet-i ' ışkı dönüp Eyyüb'a çekmeyen
Ne diyem añlaya qâlden çü hâlüñ qadrini bilmez
- 8) Görüp cennet kimi yüzüñ lebüñden kevşer içmeyen

¹¹⁵ "Evet."

¹¹⁶ "Evet."

Behište selsebîl olan zülâlûñ qadrini bilmez

9) Müdevver hâl ü haddüñdür bebek tek dîde-i çeşmüm
O veche açmayan gözin bu hâlûñ qadrini bilmez

10) Hayâlûñ gözime sürme kılalıdan dîdem açıldı
O gözden görmeyen yüzüñ hayâlûñ qadrini bilmez

11) Cihānuñ māl u mülkinden ğanı kıldı meni vechüñ
Faķır olmayan ol naķde bu malûñ qadrini bilmez

12) Lebûñ zevķini dadanlar şekerden datlu şîrîn dir
Bu şehdi dadmayan kimse o balûñ qadrini bilmez

13) Yüzüñ güninde görmeyen saçûñ gölgesini düşmüş
Oñuyup keyf-i meddü'l-zıll zülâlûñ qadrini bilmez

14) Cihān terkini tâc iden delîli dâlmış buldum
O terki tâc idinmeyen bu dâlûñ qadrini bilmez

15) Görelden noķta-i hâlûñ bilindi dökmesi tâcuñ
Ki dalûñ vaħdet itmeyen bu dālun qadrini bilmez

16) Oñı giltâ yemîni bil yed-i kudret şimâl olmaz
Yemîn olmayan ol yedden şimâlûñ qadrini bilmez

17) Özinden kaçmayan ürküp buluban ülfetüñ rüşen
Gözüñ kimi olan vaħşî ğazâlûñ qadrini bilmez

18) Güneş kimi yüzüñ görüp cânın mihrüñe virmeyen
Güneşden rüşen iy meh-rû zevâlûñ qadrini bilmez

19) Nihālũñ görelı tũbā dũrũşũp boy çeker ʿulve
Boyuña irişem diyũ nihālũñ ¼adrini bilmez

20) ¼abā terk eyleyen giyer ʿabā yirine řāl iy dil
Ki atlas terkin urmayan bu řāluñ ¼adrini bilmez

21) Yüzũnden görmeyen feyzũñ nevālin ʿāleme rũřen
O yüzden Gülřenĩ kimi nevālũñ ¼adrini bilmez

şR: 156a.

471.

Mef ʿũlü Fā ʿilātũn Mef ʿũlü Fā ʿilātũn

1) Sensüz baña bu tende iy cān revān gerekmez
Mihrũnden özge dilde sevgũlü cān gerekmez

2) Yüzũñ günine zũlfũñ gölge-şıfat dũřende
Ay kimi ol bulutdan hũsnũñ nihān gerekmez

3) Gül kimi gülşen içre görelı al yañağun
Bũlbũl ũnin iřidũp dime fiğān gerekmez

4) Vechũñden özge ʿāřık bilmez nedũr behişti
Cennet yüzũñden özge aña mekān gerekmez

5) İtürelı niřānum ol bĩ-niřānı buldum
Budur dilegũm andan benden niřān gerekmez

6) ¼ann iderem dehānuñ gün yüzde zerre kimi
Bildũm yaķĩndũr anı şekk ũ gũmān gerekmez

7) Bir baħmaġa yüzüñe biñ cānum olsa virem
Görset yüzüñ revān al aşşı ziyān gerekmez

8) Gözün kimi kemān-dār göreli gezlemiş oħ
Çaşuñ yayından özge tır ü kemān gerekmez

9) Dilüñ maqālı iy cān fāş itdi sırr-ı pinhān
Duyıldı genc-i maħfı̄ irah beyān gerekmez

10) Mihr ile Gülşenī-veş gören yüzüñi iy meh
Kim dir ki Rüşenī'den vechüñ ' ayān gerekmez

ŞR: 156b, AE: 15b.

472.

Mef' ülü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ülün

1) Ol gönüm alan dil-berümi cān daħi bilmez
Cān olduġını ' işvelü cānān daħi bilmez

2) Çaş ile gözüñ Hū'ya işāret kıluban dir
Bilmeyen anuñ remzini furqān daħi bilmez

3) Nūnun qalemüñ levħ-i ezel vechüñe göre
Her kim oħumaz ' ışq ile Çur'ān daħi bilmez

4) Şevk ile saña qulluġ iden zevqini cāndan
Şir̄in nedür ol ' ıyş ile sultān daħi bilmez

5) Zāhid ' amelin maħz-ı riyādan kıluban dir
Ādem ne bilür bunu ki şeytān daħi bilmez

6) Cān virdük mi ' ışquña dilden daħi pinhān

İnsi ne bilür çünki anı cān daḫi bilmez

7) Sākī lebini devre göre şoraram ammā
Ol şordugumı devr ile devrān daḫi bilmez

8) Āb-ı dehānuñ perver iden lü'lü'-i şāfī
Dürrdür kim anuñ baḫrini 'ummān daḫi bilmez

9) Ḥayvān kimi münkir seçmez bâtlı Ḥaḫ'dan
Didügi budur ḫaḫḫı ki insān daḫi bilmez

10) Mihr ile baḫuñ Rūşeni'den Gülşeni vechin
Görmeyene diñ şüret-i raḫmān daḫi bilmez

ŞR: 157a.

473.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) İy ezeli nefḫadan şüret-i raḫmānımız
Ādem-i sücüd olan ma' nī-yi insānımız

2) Yüzüñ imiş görseden 'ayn-ı maḫabbet özin
'Işḫ ile tā göreler vechün imiş şānımız

3) Ka' be kimi yüzüne pūş-i zülfüñ gören
Bildi nedür iy şanem küfr ile imānımız

4) Perde-i vechüñ götür tā görüben yüzüñi
Şüret-i raḫmān ile biline Ḳur'ānımız

5) Ḳaş u gözüñ remzidür Hū'ya işāret kılan
Nūn u ḫalemnden beyān vaḫy ile furḫānımız

- 6) Ebced-i 'ışka niřān levḥ-i ruḥuñ ḥaṭṭıdır
Tıfl ile rüşen başar bes āna bürhānımız
- 7) Sevdı mürīd oluban 'ayn-ı irādet yüzüñ
Şānuñı mir'āt idüp vechine sübhānımız
- 8) Şūretüñi görüben secde kılandur melek
Baş çeken andan olup münkir ü şeyṭānımız
- 9) Hüdhüd-i cān mihrüñüñ göreli Belkıs'ını
Bildi nedür ḥükm iden dilde Süleymān'ımız
- 10) Şorana erkān-ı 'ışk ḳaṭ' -ı ta'alluḳ direm
Anı bilüñ farz-ı 'ayn sünnet-i erkānımız
- 11) Gün kimi rüşen başan 'ayn-ı 'ayāndur görür
Vechüñ imiş görinen 'ayn ile a'yānımız
- 12) Mis-i vücūdın kılan sevgün ile kimyā
Mıhr ile bilür nedür 'ıřkuñ ile kānımız
- 13) Her ki ğanı kılmadı 'ıřkuñ ile özini
Bilmedi ol faḳr ile n'olduĝın iřsānımız
- 14) 'ışk ile dil-ber yüzün cān virüben görmeyen
Rüşenī'den göremez Gülşenī cānānımız

ŞR: 157b.

474.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

- 1) İy güzeller serveri sevgülü sultānımız
Hüsn ilinüñ Yūsuf'ı Mısr-ı dile cānımız
- 2) Şevkuñ için cānını lezzet ile virmeyen
Zevk idüben dadmadı lezzet-i cānānımız
- 3) Görsedeli 'arızuñ sünbül-i gül-zārını
Bildī görenler nedür derd ile reyhānımız
- 4) Cennet-i hüsnüñ gören özge behiştī n'ider
İki cihānda odur 'adn-i gül-istānımız
- 5) Yüzüñ irem bağınuñ gül-şenīdür iy perī
Ancılayın nirde var bağıla bustānımız
- 6) Kaddüñi gören revān aḥsen-i taḫvīm oḡur
Vaḡy ile andan beyān olalı Qur'ānımız
- 7) 'Işk ile kılsaḡ nazar vechüñe iy meh-liḡā
Rüşen olur gün kimi dīde-i a' yānımız
- 8) Mihrüñ ile ḡaynayup daḡsa tanur revān
Merdümini ḡarḡ ider dīdede tūfānımız
- 9) 'Işk ile mi' rācuñı görsediyor ḡaşlaruñ
Sırr-ı "ev ednā"¹¹⁷ nedür pīr ile berānımız
- 10) Öldürüben 'ışk ile 'aḡl ile ḡan şormagıl
Çünki ḡelāl itmişüz öldürene ḡanımız

¹¹⁷ "Araları iki yay aralığı kadar veya daha da yakın oldu." (Necm, 53/9).

11) Ma^ç rifetüñ sırrını fāş ideyor Gülşeni
Rüşeni^ñ'den gün kimi gör diyü ^ç irfanımız

ŞR: 158a.

475.

Müfte^ç ilün Fā^ç ilün Müfte^ç ilün Fā^ç ilün

1) Cennet imiş ^ç arızuñ hem gül ü gül-zārımız

Ol güle bülbül kimi sūziş ile zārımız

2) Görmedi açıldığın gül-şen-i ^ç âlem daği

Sen gül-i ħandān-şıfat bir gül-i bî-ħārımız

3) Cān mı koyar dil kimi almayuban sevgüden

Bir nazār idüp revān ^ç işvelü dil-dārımız

4) Mihr ile pervāne tek şem^ç a düşüp yanmayan

Bilmedi cāndan nedür yandırıcı nārımız

5) Nağd-ı revāndan geçen aşşı ziyānı n'ider

Kim ki kıılır ^ç ışık ile sevgülü bāzārımız

6) Bilemezüz iy müdde^ç i ^ç ağıl ile ^ç arı nedür

Terk-i ħıred kıluban ^ç ışık olalı ^ç arımız

7) Rüşeni^ñ'den mihrüñi göreli iy Gülşeni^ñ

Yār oluban kılmadı ^ç ışık ile ağıyārımız

ŞR: 158b, AE: 44b.

476.

Müfte^ç ilün Fā^ç ilün Müfte^ç ilün Fā^ç ilün

- 1) Diri iken ölmeyen neydüğünü bilemez
Neye gelüp 'āleme gitdüğünü bilemez
- 2) 'Āşıkı Mecnūn iden başdaki sevdā imiş
Anuñ içün 'ışk eri itdüğünü bilemez
- 3) H̄ayret ile 'āşıkā t̄urfe budur işidüñ
Yilibenü menzile yitdüğünü bilemez
- 4) Ney kimi serden nefes ekmevene tohm-ı pāk
Ber virüben 'ışk ile bitdüğünü bilemez
- 5) Rūşenī'ye Gülşenī vireliden gönlini
Ġarķ oluban h̄ayrete n'itdüğünü bilemez

ŞR: 158b.

477.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) Cānını saña virenden ten kınarlar ağrımaz
Şoyuban başdan deri ayaḡ yararlar ağrımaz
- 2) Cehl ile insān dir sen şoyucu h̄ayvāna baḡ
K'ol revānı şoyuban şanur cigerler ağrımaz
- 3) Olmayan Manşūr 'ışkuñ ne bilür dāra çıḡuban
Kesseler rek rek beden andan demirler ağrımaz
- 4) 'Āķıluñ kesseñ dilini söylemez h̄aķ neydüğün
H̄aķ diyen 'āşık dilin kesüp kınarlar ağrımaz
- 5) Yaralı s̄inemi dil-ber şerḡa kıilup 'ışk ile

Duz yirine ʔaʕ ne ilen oh seperler ağrımaz

6) Zevk ider derd ü belādan mübtelālar ʕ ışk ile
Çün belā-yı cān kimi dilden severler ağrımaz

7) Kılmayan tır-i kazāya cānını dilden hedef
Ne bilür zağmından anuñ kʕol siperler ağrımaz

8) ʕ Āşıkuñ katline fetvā virse her gözsüz fağih
Şanmañuz andan dil ehl olan nazarlar ağrımaz

9) Gülşeniñ nüñ Rüşeniñ den sürmesin çek dideñe
Çünki andan rüşen olan dide-verler ağrımaz

ŞR: 158b.

478.

Mefāʕ ilün Mefāʕ ilün Feʕ ülün

1) Nedür ʕ ışkuñ ʔariğin bilmek olmaz
Ki ʕ ağl ile o yola girmek olmaz

2) ʕ Aceb budur ki dil pasın yüzinden
Bu cānı virmeyince silmek olmaz

3) Dilüñ dilindedür ʕ ışkuñ ʔariđı
O yola girmedin dil dilmek olmaz

4) Dimeñ ʕ āşık olanda kıala benlik
Anuñ-çün sırr-ı ʕ ışka irmek olmaz

5) ʕ Aceb sırdur emānet cevher-i ʕ ışk
Behā cān virmeyene virmek olmaz

- 6) Diridür ' ışk erini ölü şanmañ
Çü andan dirilene ölmek olmaz
- 7) Gerekdür t̄alibe şabr u taħammül
Ki ol yola girene ivmek olmaz
- 8) Dilersen̄ bulmağı telv̄inde temk̄in
Anuñ-çün her yañaya yilmek olmaz
- 9) Görende ' aşık-ı Mecnūnı ' aqıl
Delü kimi o h̄ale gülmek olmaz
- 10) Virüp ' aqlımı ' ışka ' aşık-ı mest
Özine neylesün çün gelmek olmaz
- 11) Bu yolda münkir olmayan kişiyi
Sögüp çıq diyübeni sürmek olmaz
- 12) Nice sevsün gönül münkir olanı
Haq' uñ sevmedügin çün sevmek olmaz
- 13) ' Aceb bu Gülşenī ' ışkuñ dirisin
Güneş-nisbet baħuban görmek olmaz

İÜ: 79a.

479.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1) N' idem insān yüzün hayvān göremez
Anı şüret şanan ma' nī göremez

- 2) Gören bî-çün cemâlin dil göziyle
Dilinden fâş idüp sırrın diyemez
- 3) Muhabbetden nedür sevgülü âdem
Görüp hayvân ol insânı bilemez
- 4) İrâdetden sevilen âdem-i ‘ışk
Meveddetden tecellîsüz olamaz
- 5) Muhabbet âdemi “*levlāk*”¹¹⁸ e sırdan
Ḥafîdür istesin anı bulamaz
- 6) Şehâdetden ol âdemdür olan ğayb
Ki ansuz zâhir ü bâtın gelemez
- 7) Nedür zâhir olan şân-ı hüviyyet
Ki ansuz yevm ân u şâna varamaz
- 8) Maḥabbet mâlikidür yevm-i dînüñ
Ḳıyâmet ansuzın şorġu şoramaz
- 9) Mevtden kıyâmet maḥşerinde
Maḥabbetsüz revân yarġu yaramaz
- 10) Ne sevdâdur kıyâmetden başında
Ḥayâlin Gülşenî’nüñ ki şalamaz
- 11) Virelden Rüşenî’ye Gülşenî dil
‘Irz u cânın virüp girü alamaz

¹¹⁸ “*Sen olmasaydın, sen olmasaydın (Ey Muhammed) felekleri yaratmazdım.*” (Kudsî Hadis).

İÜ: 86b.

480.

Mefā' ĩlün Mefā' ĩlün Mefā' ĩlün Mefā' ĩlün

- 1) Belā direm belā ' ışka belāya dūşmeyen bilmez
Belā mevcine ğarķ oluban başdan aşmayan bilmez
- 2) Gözüm tūfānını ' ışkuñ töker seyl-i revān idüp
Velī ol seyl-i Nūh kimi tenüri daşmayan bilmez
- 3) Dilerseñ puhte hāl olmak bişür ' ışk odına hāmuñ
Ki hāl-i puhtenüñ iy hām anuñla bişmeyen bilmez
- 4) Belā ' ışkuñ tariķinden dolu kimi yağa başa
Velī başdan ayaķ koyup o yola dūşmeyen bilmez
- 5) Niçe vaşf idem ol yoluñ belā vü miñnetin halka
Çü ' aķlı dem-be-dem andan başından şaşmayan bilmez
- 6) Varup Leylī vü Mecnūn tek yitene şormañ aħvālin
Çün anlar kimi ' ışkıla sevüp sevişmeyen bilmez
- 7) Belādan Gülşeni hālın saña iy Rūşeni direm
N'iden andan belā hālın belāya dūşmeyen bilmez

İÜ: 87a.

481.

Mefā' ĩlün Fe' ũlün Mefā' ĩlün Fe' ũlün

- 1) Başumdan vaşlunuñ sevdāsı gitmez
Gözümüñ hicrūñ ile yaşı gitmez

- 2) Göñül mir'âtı içre ' aks u vechüñ
Görem direm n'idem çün pası gitmez
- 3) Kıyâmetdür baña ' ışkuñ meger kim
Başuma maḥşerî ğavġası gitmez
- 4) Raķībüñ çün ḥayā vü şermi yoḥdur
Degüp sürersem ol kennâsı gitmez
- 5) Göñülde ' ışkunuñ bünyâdı muḥkem
Olupdur yıḥılup esâsı gitmez
- 6) Göñül kaşrı ' aceb sevgülü odur
İçinden çıḥuban bitene gitmez
- 7) Ölüben Gülşenî cân virdügi dem
Başından Rüşenî sevdâsı gitmez

İÜ: 87b.

482.

Mef'ülü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ülün

- 1) Bir derde şataşdum ki devâ yāduma gelmez
Bir rence dalaşdum ki başka yāduma gelmez
- 2) Bir vechileyem cevr ü cefâ vü ğama hem-dem
Şâdi vü feraḥ mihr ü vefâ yāduma gelmez
- 3) Yüz dürlü suḥanı düzdürem dimege derdüm
N'idem ki şataşanda saña yāduma gelmez
- 4) Ağyâr ile yâri göricek ḥayretüm artar

Düşnām-ı hicāb medḥ ü şenā yāduma gelmez

5) Ben ol püserüñ ‘ işvesine güveniyem kim
‘Işkında anuñ ana ata yāduma gelmez

İÜ: 88a.

483.

Mef‘ülü Fā‘ilātün Mef‘ülü Fā‘ilātün

1) Kerdür semā‘ a münkir zevḳ idene inanmaz
Lezzetlenen o ḥālden ḳāl eylese bilinmez

2) Ḥāl ile zevḳ iden dem ḫālibleri semā‘ uñ
Şusız-şifat içüben andan mezāḳa ḳanmaz

3) Taḳlīde ehl-i taḫḳīḳ itmez ḳıyāsı görüp
Vecd-i semā‘ ı Ḥaḳḳ’a butlāmı çün görünmez

4) Zevḳ itmeyen semā‘ uñ vecdini ḫālet ile
İnkār ider mezāḳın çün ḳāl ile bilinmez

5) ‘Işḳ ile ser-ḫoş olup ‘āşık semā‘ iden dem
Bī-ḫodlīgıla n’itsün çün özüne gelemez

6) Münkir semā‘ ı ‘ışḳa lehv ü la‘ib dime gel
Çün ehli ol semā‘ uñ oynar kimi şalınmaz

7) Müftī ḫelāl fi‘le dimez ḫarāmı bilse
Küfr oluranı dimeḳ ḳılup süküt dinmez

8) Her kim ḫaḳḳı bilür bāḫıl dimez semā‘ a

Cehl idüp aña ‘ ilmin inkâr ile ulanmaz

9) ‘ Āqıl delüye dönüp bilmezlik ile hâli
Kâl ile yahşıya ol yamanlığın şınamaz

10) İy Gülşeni semâ‘ a münkir ne dirse disün
‘ Işık ile iden anı zevkin dadup uşanmaz

11) Gün kimi Rüşeni‘den doğa semâ‘ uñ ayı
Tâbı anuñ gönülden batubanu dolanmaz

İÜ: 90a.

484.

Müfte‘ ilün Fâ‘ ilün Müfte‘ ilün Fâ‘ ilün

1) ‘ Aqlıla gelüp baña ‘ ışığı nedür şormaguz
Dilüñüzi bilmegin özüñüzi bilmegüz

2) ‘ Işık ile Mecnün olup vâlih ü meftün olup
Sevgüyile delürüp ‘ aql ile uşlanmaguz

3) Mekteb-i ‘ ışığa gelüp maḥv ile naḥvın bilüñ
Yitene ancaḥ şoruñ bilmege eglenmegüz

4) Bir dem içinde duruñ yel kimi yola girüñ
Yürüyüben gidüñ ‘ ışık ile dañlamaguz

5) ‘ Işkuñ ıraḥdur ili ḫatı çetindür yolu
Deñeyüben sağ şolı ‘ aql ile uşanmaguz

6) Yedi deñiz od u şu yandurıcı cân ḫamu
Anı şanuban demür ḫorḫubanu dönmeğüz

7) İşidüben naql ile fikr idüben ‘aql ile
Kizb olanı şıdk ile şatuban ögrenmegüz

8) Şābit olup ‘ışk ile iriřüñüz menzile
Seyr idüp ilden ile şağ u şola yilmegüz

9) ‘ İşk ile girüp yola şalanı şoldan şola
Şeş-ciheti bir pula şatubanu almaguz

10) Gülşeni’ñüñ pendı bu işidene iy ‘ amü
‘ İşk ile girüp yola Rüşeni’süz olmaguz

İÜ: 90b.

485.

Mefā‘ İlün Mefāilün Fe‘ ülün

1) Nedür şeytān u ādem kimse bilmez
Doğar hem-zād u hem-dem kimse bilmez

2) Doğar mı andan şeytānsuz ādem
Olur ibni Meryem kimse bilmez

3) ‘ Ademden bile gelüben vücūda
Hayāl ü vehm tev’em kimse bilmez

4) Şeyātīn işidüp ins ü cinnüñ
Nedür ādemle der-hem kimse bilmez

5) Yidüren Ādem’e cennetde buğday
Nedür havassı ol dem kimse bilmez

6) Ne şeytândur uran âdem yolını
Oluban aña munzam kimse bilmez

7) Limem uġvîyetini diyen İläha
Olan dem cebre müdgam kimse bilmez

8) Disem iblīs ile şeytāna farkın
Füzündan olmadın kem kimse bilmez

9) Ne egridür ne doğru cem' u farkı
Olup derd ile ham çeşm kimse bilmez

10) Ne çatredür ne yem iblīs ü şeytân
Olup tūfân u şebnem kimse bilmez

11) Deñizdür gūyiyā iblīs ü şeytân
O baħre mevc olan dem kimse bilmez

12) N'idem şeytân ile iblīs farkın
Disem tiryāk ile sem kimse bilmez

13) Nedür derdine şeytānuñ devāsı
Ki andan la' ne merhem kimse bilmez

14) Neden iy Gülşeni sırr fāş iderseñ
Aña lâyıķ çü maħrem kimse bilmez

İÜ: 96a.

486.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1) Maḥabbet zevḳinüñ cāmın leb-ā-leb içmeyen bilmez
Anuñ ser-ḥoşlıđı zevḳin başından geçmeyen bilmez
- 2) Cihān-ı ‘ışık imiş Ḳaf’ı bu ‘Anḳā-yı vücūduñ çün
O Ḳaf içün ‘adem mülkin biraḥup kaçmayan bilmez
- 3) Nedür Simurğ-ı Ḳaf olan desem ‘Anḳā-şıfat n’idem
Açup himmet ḳanadını gönülden uçmayan bilmez
- 4) Muḥabbet toḥmı ber virür ekilse arzına ‘ışkuñ
Gönülden ḥāşılın anuñ eküben biçmeyen bilmez
- 5) Hevāyile heves şanma maḥabbet ‘ışkı iy ḫālib
Nedür ‘ışık u heves farkı gönülden geçmeyen bilmez
- 6) Cihān mülkinde ‘ışık ile ḳonup göçmegi fevt itme
Bu mülküñ ḳadrini dilden ḳonuban göçmeyen bilmez
- 7) Ziyā-yı Rūşenī’ dendür cihān aydınlığı ḫāḳa
Gönülden Gülşenī nisbet aña göz açmayan bilmez

İÜ: 75b.

487.

Mefā’ ilün Mefā’ ilün Fe’ ulün

- 1) N’idem ‘ışık olmayan ‘ışkı bilemez
İtürmeyen özin andan bilemez
- 2) Maḥabbet gözin açmayan dilinden
Nedendür vechini ‘ışkuñ göremez
- 3) Giren bāzārına ‘ışkuñ metā’ in

Revān naḳdini virmeyen alamaz

4) Nedür lezzetden özge zevki 'ışkuñ
Ki zevk iden anı başdan şalamaz

5) İçen hamrını 'ışkuñ ayıluban
Ne zevk ider ki özine gelemez

6) Maḥabbet ser-ḥoşın şanman ayılır
Ki bir dem içmedin ayıḫ ḳalamaz

7) Nedür cāndan şirīn 'ışkuñ mezāḳı
Ki 'āşık bir nefes ansuz olamaz

8) Meveddet zevkin içmeyen mezāḳın
Özin 'ışka nazar lezzet ḳılamaz

9) Maḥabbetdür iden dil pasını pāk
Ki ansuz kimse dil pasın silemez

10) Meveddet derin ister gerçi ğavvāş
Derindür ḳa' rı ol baḫruñ dalamaz

11) Viren gönlünü 'ışka bencileyin
Giriftār olup andan ḳurtulamaz

12) İşidüp bülbülün gül-şende zārın
Ḳoşuluban aña ağlar gülemez

13) Maḥabbetden diriye öldi dimeñ
Dirilen 'ışk ile cāndur ölemez

14) N'idem iy Gülşenî mihr ile kimse
Senüñ kimi boşaluban dolamaz

İÜ: 76b.

488.

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

1) N'idem ' ışk odı cāndan taşra düşmez
Revāndan özge ol ol nesne yahmaz

2) Göñül şem' a dönüben yandüğundan
Gözinüñ yaşı oddan özge aılmaz

3) Göñül fāş itmez öz sırrını saşlar
Gözümnden yaş kim eydür anı çılmaz

4) N'idem gayret kıluban gayra dil-ber
Özinden özgenüñ yüzine bahmaz

5) Üzen peyvendini gayruñ dilinden
Dögüben cān u dilden gayra tahmaz

6) Dönüp ef' i ilana sançar imiş
Hevā ' aşık canını şanma şölmaz

7) Göñül gencine gencin kıomayınca
Kıluban bellüsüz āyesi yahmaz

8) Cihāna doldı zıkrı Gülşenî'nüñ
Özi Mısr'uñ içinden taşra çılmaz

AE: 39a.

489.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) ' Işkuñuñ nārına iy cān gönlüm ideli kabes
Yandurur cānumı n'idem fikrüm idüp hār u has
- 2) Bilmezem yandurmayuban nem koyupdur nār-ı ' ışk
Tā ki şevk ile ol oddan yanmağın kılam heves
- 3) Yanmışam nārına ' ışkuñ dönüben pervāneye
Şevk ile tutuşup ansuz çekemez bir nefes
- 4) Yanuban ' ışkuñ odından küle dönüp kes sözüñ
Çün ol oddan kül olandan işidilmez söz ü ses
- 5) Degşürüp ' aklıñı ' ışka bī-haber Mecnūn'a dön
Tā görende seni kaçā muhtesib kimi ' ases
- 6) İnüben esb-i hevādan raḥş-ı ' ışka ol süvār
Tā ki ilte mülk-i ' ışka seni doğru ol feres
- 7) Rūşenī'nün fāş ideyor Gülşenī sırrın n'idem
Bilmezem sırr u ' alenden nişe dimez aña bes

ŞR: 159a.

490.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) Koyalı ' ışkuñ eliyle gönlüme cāndan esās
Cehd idüben yihabilmez ol bināyı cinn ü nās

2) Gün-be-gün yeñilenüben köhne olmaz ol binā
Anuñ için her bināya itmezem anı kıyās

3) Bilmezem işidübenü Beyt-i Ma‘ mür’ı nedür
Dilden özge diñ baña çün oldu bu dem iltibās

4) Göreli Tūr’ında diliñ nūr-ı ‘ ışkı nār-veş
Her şecerden kılmaz ol dem nār u nūrın iktibās

5) Ölügen dirilmeyenler ‘ ışık ile mātem dutup
Büyüdüp niçün giyerdüñ gök ü karadan libās

6) Zāhid-i bī-ma‘ rifet kılp terehhüb ihtiyār
Sāmiriyye dönüp andan yitene dir “*lā-misās*”¹¹⁹

7) Rūşenī’den özge nedür Gülşenī feyz ü cūd
Kim güneş kimi hālāyık şüyın ide iltimās

ŞR: 159b, İÜ: 97a.

[7] kimi: nisbet İÜ.

491.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1) Vey eger ğamdan virürsem cānumı āhır nefes
Yandurur cānum odından kül idüp tenden kabes

2) Bilmezem hālüm n’olısar cān viren demde n’idem
Ger hevādan gönlüm içre kıla bir zerre heves

¹¹⁹ Musa: "Defol! Doğrusu artık hayatta, "**Bana dokunmayın!**" demenden başka yapacağın yoktur. Senin için asla kaçamayacağın bir ceza daha vardır. Durup üzerinde titrediğin tanrına bak, onu yakacağız, sonra denize dökacağız" dedi. (Ta-Ha, 20/97).

3) Dilerem fi' lümi kimse dimeye lîkin n'idem
Görürem duymış o fi' li itdigüm demde 'ases

4) Kılalalı merkeb hevâyı her hevesden çaparum
Şınadum bozulmaz imiş aña çapılan feres

5) Yildürür it kimi nefsum cîfe-cû eyler beni
Bağlayup hırş u hevesden boynuma muhkem meres

6) Nefsumüñ ince hayâlin 'ankebütüñ dāmına
Beñzedürem ki örüpdür avlamağ için meges

7) Nefsinüñ medh ile zemmin vaşf iderken Gülşenî
Hatm ider miydi bu demde Rüşenî dimeşe bes

ŞR: 159b.

492.

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1) Bilmezem 'ışk ile hâlüm nolısar âhir nefes
Uçuban murğ-ı revānum hālî kalanda kafes

2) 'Işk imiş şayyād bildüm avlayalı gönlümi
Anuñ için cezbesinden boynına taħar meres

3) Şalalı muṭlaḳ dilümi kaydına 'ışkuñ n'idem
Çişemezem bendin anuñ kıluban cāndan heves

4) Olmadın 'ışkuñ esîri cān u dilden bilmedüm
Kim hevā uğrısına sultān imiş andan 'ases

5) Girüben meydân-ı ʿışka çapma atıñ her yaña
Çün hevâdan çapılır ol ʿarzaya giren feres

6) Tutuşup gün kimi göñlüm yanmadın cānum nʼidem
Çünkü ʿışk odı idüpdür cānumı nārdan kıbes

7) Gülşenī āhır nefesde vaşyetüm budur saña
Rüşenī ʿışkına cānuñ virübenü sözi kes

ŞR: 160a, İÜ: 97a.

[6] nardan: nardan kıbes İÜ.

493.

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

1) Yıhuban göñlümi ʿışkuñ yeñiden kıaydı esās
Olmasun diyüp yapılan ʿaql evine iltibās

2) Göñlümüñ beytüʼl-ʿatıķe döndügi ol yapudur
ʿAql ile yapılan evi kıılmañuz aña kıyās

3) ʿIşķ ile yapılan oldur kıblesi ʿāşıkıların
Kıbleye yüz döndüren dem anı ider iķtibās

4) ʿIşķ ile yapıldığı-çün kıbledür beytüʼl-ʿatıķ
Kaʿbe evvel ev yirine kıble kııldı rabb-i nās

5) Rüşenī kıor ʿışķ eliyle çün göñül bünyādını
Gülşenī miʿmārısan hem andan itgil iltimās

ŞR: 160a, İÜ: 96b.

494.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) Binüben esb-i hevāya gönlüm oynadur feres
Anuñ için yoñ qararı ansuz almağa nefes
- 2) Dem-be-dem sevdāyī kimi gönlümi kıılır hayāl
Dönüben Mecnün'a andan dağa düşer bü'l-heves
- 3) Dilerem 'ışkuñ odından yanmağı pervāne-veş
Tutuşup yandüğüm oldur mihr odından çün kabes
- 4) Olmasa şirīn mezākı 'ışkuñ iy dil-ber neden
Şevk ile meyl ider andan zevke gönlüm çün meges
- 5) Dilberün qahrı baña luğf olduğımı bileli
Bir kimidür gül tiken andan baña hār ile has
- 6) Vireli 'ışkına gönlüm bir perinün yüz belā
Her nefes gelse başuma kıılmazam āh ile ses
- 7) Rūşenī'nün hāline ta' n itme qālilen işit
Gülşenī andan diyemez şāmit olup sesi kes

ŞR: 160b.

495.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) Dem-be-dem gönlüm hevāya uyuban kıılır heves
Ki binüp rahşına 'ışkuñ oynada andan feres
- 2) Çıhalı sevdāsı 'ışkuñ başuma Mecnün-şifat
Düşmedin dağa qararum kıılmaz oldu bir nefes

- 3) Muhtesib ʿ iŝkuñ ŝarābın içene had urma çün
ʿ Afv ider mestinden anuñ kadı müftī vü ʿ ases
- 4) Çün dirile ölmüşem dir zāhid-i huşka diñüz
Kes dilüñ hālüm görende ölü kimi kılma ses
- 5) Görüben mestini ʿ iŝkuñ sirke kimi turşdur
Yüzüni bahsañ görürsüñ her ʿ abūs olan ʿ abes
- 6) Avladur bir dil-berüñ ʿ işkı hevādan gönlümi
Taḥuban meyl-i hevesden boynuma dāyim meres
- 7) Dilerem ʿ iŝkuñla yanup puhte kılam cānumı
Mihrüñ odıdur kabesden anuñ için muḳtebes degiñ
- 8) Gönlümüñ bahri düşüben mevc uran demde
Gözlerümden yüzüm üsne şan revān olur Aras
- 9) Bilmezem pendini nāŝih ne sebebden dir baña
Çünki ker kimi işitmez kulağum andan ceres
- 10) Rūŝeniʿye taʿ n idene direm işit Gülŝeni
Dileseñ tende başuñı taʿ nadan dilüñi kes

ŞR: 160b.

496.

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

- 1) Ne şorar ʿ işkı işidüp bilmezem her büʿl-heves
Yandurur çün vaŝf iden dem sūziŝi anuñ nefes

2) Kül olup yananlar anuñ vaşfını gelmez dile
Anuñ için işidilmez şāmitinden söz ü ses

3) Şanmagil meylün hevāya ‘ ışk olur iy bī-ḥaber
Tā heves ardınca andan çapasañ her dem feres

4) Mest-i ‘ ışka uğrayanda muḥtesib ḥad uramaz
Nitekim bend idebilmez dutuban anı ‘ ases

5) Yildüren it kimi seni bil hevādur her yaña
Çün hevesden şaydı için boynuña taḥar meres

6) ‘ Aql ile dīvāne kimi olmayan Mecnūn-ı ‘ ışk
Dadamaz zevkını ‘ ışkuñ şevk ile ol ḥar meges

7) Rūşenī ḥālinden özge Gülşenī işit sözüm
Kāl u kīluñ terk idüben muḥtaşar kıl sözi kes

ŞR: 161a, İÜ: 96b.

497.

Mefā‘ īlün Mefā‘ īlün Fe‘ ūlün

1) Dime münkir olup zıkr ehline bes
Başuñ kesilmesün dirseñ dilün kes

2) Özüni mü’ min iken kāfir idüp
Ḥaḥ’ uñ zıkrine dime bātıl iy ḥas

3) Görüp gülün yüzini bülbül ölse
Nişe ta‘ n ider aña zağ u kerkes

4) Hevâ kavup gezene herze yire
Diñüz bâda uyup ancağ yilüp es

5) Pelâs idince iy hayvân libâsuñ
Mükerrem âdem oluban gey atlas

6) Yanup ‘ ışğ ile hâk idüp özini
Bilür niçün yanar devrile kağnus

7) Özinden t̄ahir olmayan tamâmî
Dime Hağ’uñ kelâmını ide mes

8) Görüp her nâ-kesi kes dime zinhâr
Çü nâ-kes olmaz imiş şınadum kes

9) Gözüñ aç gün kimi devrâna bağ gör
Senüñ-çün çevrinür çarğ-ı muğarnas

10) Dimeñüz Gülşenî zikrini bile
Göñül kim olmaya t̄ahir muğaddes

ŞR: 161a, İÜ: 99a, AE: 16a.

[6] idüp: iden İÜ.

[7] dime: dimeñ İÜ.

498.

Müfte‘ ilün Fâ‘ ilün Müfte‘ ilün Fâ‘ ilün

1) ‘ Işğ erinüñ hırkası olmaz imiş çul pelâs
Yolunı urmaz anuñ her ne geyerse libâs

2) Şofî şafâmuz geyüp itme kıyâs özüñe
Hırğa-ı taqlîd ola şafvet için iktibâs

- 3) Kici oyun kimi yuñ giyene telbīs ile
Hıra-ı iblīs olur zera gōre iltibās
- 4) Nefsini ldürmedin hıra vü tācın ara
Niše geyer dutuban diri iken aña yās
- 5) Őofī olup Őafvetüñ hırasını geye gör
Şıdk idüp ihlāsıla hırana dilden esās
- 6) Őofīlerüñ hırasın zer u riyādan geyen
alb oluban dōyilür aplama zerden nuħās
- 7) Göñlüñi arıtmadın Ka‘be-Şıfat geymegil
Kisvetini pīrūññ donuña idüp ıyās
- 8) Hıra-i pīrden geyen ayyib ü tāhir gerek
Gōzgü kimi göñlüne onmayuban jeng ü pās
- 9) Nefsi Müselmān iden geyer imiş mü‘minüñ
Hıra-ı teslīmini olubanu Şerr-i nās
- 10) Sāmīrī nisbet olup ‘icl-i hevāya apan
Görübenü diñ aña virdin ide “*lā-misās*”¹²⁰
- 11) Zāhir-i maħsūsını bāına kisvet iden
Bildir ne yüzden olur hıra-ı bāın ħavās

¹²⁰ Musa: "Defol! Doğrusu artık hayatta, "**Bana dokunmayın!**" demenden başka yapacağın yoktur. Senin için asla kaçamayacağın bir ceza daha vardır. Durup üzerinde titrediğın tanrına bak, onu yakacağız, sonra denize dōkeceğiz" dedi. (Ta-Ha, 20/97).

- 12) Rūṣenī'den Gülṣenī ḥırkasıdur Maḥmūd'uñ
Kim anı ḥāṣ oluban ' ışkıla geydi eyās

AE: 58a.

499.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

- 1) Yüzüñe şuret-i raḥmān didiler girçek imiş
Kaşuña āyet-i furḳān didiler girçek imiş
- 2) Göz açup muşḥaf-ı ḥüsnüñ görelî pîr ü cüvān
Oḥuyup vechüñe Ḳur'ān didiler girçek imiş
- 3) Ḳapalı gönlüni ḥalkuñ kıluban ğamze vü nāz
Gözüñe fitne-i fettān didiler girçek imiş
- 4) İcübēn leblerüñüñ āb-ı ḥayātın dirilen
Lebüñe çeşme-i ḥayvān didiler girçek imiş
- 5) Dehenüñ gün kimi yüzde diyeli zerre-şıfat
Dimegil vehm ile yalān didiler girçek imiş
- 6) Görüben yüzüñi Ḥaḳ'dan kaçup inkār idene
Sögüben dīv ile şeyṭān didiler girçek imiş
- 7) Sikke-i ḳāmetdür olan ḥalka kıyāmet revān
Görüben ḳāmetüñ iy cān didiler girçek imiş
- 8) Biteli gül-şen-i ḥüsnünde benefşe kimi ḥaṭ
Ḥaṭṭuña verd ile reyḥān didiler girçek imiş

- 9) Görüben ‘ ayn-ı melâhatle revân kıaddün için
Bu melâhatdür olan ân didiler girçek imiş
- 10) Gireli Yūsuf-ı Mıŝrî kimi hūsn iqlîmine
Seni ol mülke çü sulţân didiler girçek imiş
- 11) Kıluban vehm ile zann ağızuñ için ehl-i yakîn
O gümandan hiçe bürhân didiler girçek imiş
- 12) Kılalı gencini hūsnüñ kamu vech ile ‘ ayân
Aña yıhuğ dil-i vîrân didiler girçek imiş
- 13) Diledüm derdüñe dermân bulam iy dil dilegi
Gene derdüñ aña dermân didiler girçek imiş
- 14) Düşeli kaydına zülfüñ dilerem hallin anuñ
Çeşen ol müşkili âsân didiler girçek imiş
- 15) Görelî vechini bildüm ne imiş cennet ü hür
Yüzüñe ravza-i Rıdvân didiler girçek imiş
- 16) Dirilüp ‘ ışık ile ölmez cânını saña viren
Cânuma sevgüñi cânân didiler girçek imiş
- 17) Görelî yüzüñi bildüm itürüben özümü
Ki senüñ vaşluña hicrân didiler girçek imiş
- 18) Gözüñüñ tıflı kimi Rūşenî’den Gülşenî’yi
Görene dîde-i insân didiler girçek imiş

ŞR: 161b, İÜ: 106a.

[5] vehm ile yalân: vehm ü gümân İÜ.

500.

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

1) İy gül-sitân-ı ' aşıkân vaşluñ baña gül-zâr imiş

Nîşi firâkuñ cāna çün sancıldı bildüm hâr imiş

2) Sevgün imiş tende revân iy cānuma cānân olan

Sevgünden özge yâr olan çünki baña aġyâr imiş

3) Diri dimezem ben baña bir dem cüdâ düşsem işit

Sensiz dirilmek çün baña cān virmeden düşvâr imiş

4) Yüzüñ gören Mûsî kimi vechüñ tecellîsin diler

Bilindi maqşûdı anuñ senden hemîn didâr imiş

5) Şal nām u neng ü nāmûsı bî-'âr oluban ' aşık ol

' Işk ehline nāmûs u nām kendüye göre 'âr imiş

6) Manşûr "ene'l-ħaķ" diyüben sır perdesin faş eyledi

Ol perdeyi yırtan yiri ħaķ ġayretinden dâr imiş

7) ' Işkuña viren özini keser dilüñle sözini

Bulmaz itürüp özini bulanda ħod bî-zâr imiş

8) Şormañ niçün öldürdiler Manşûr'ı dâra çeküben

Çün münkirüñ dāyim işi inkâr ile idbâr imiş

9) Qālû belâda ' ahd ile ikrâr idüp didüm "belâ"

Ol ' ahd oluban dîn baña imân hemân ikrâr imiş

10) Vaġdet göziyle yüzüñi görmeyene müşrik direm

Keşretde yüzi bir gören ‘ ayn-ı “*ulü’l-ebşār*”¹²¹ imiş

- 11) Zāhid hevāsın şayınup tesbīh ile zıkr eylese
Dilden büte tapduğına danuğı ol zünnār imiş
- 12) ‘ Işkuñdan özge yoğ işüm ne ħod ğam ile teşvīşüm
Her kim aña dürişmedi ol ‘ ābid-i bī-kār imiş
- 13) Yüzüñden özge ‘ ārife cennet gerekmez iy perī
Çün andan özge ‘ adn aña ħor u bī-miğdār imiş
- 14) Güneş kimi aydın yüzüñ doğalıdan bilindi uş
İy meh ki vechüñ tābişi ol nūr içün ñar imiş
- 15) “*Allāhü nūr*”¹²²uñ ma‘ nīsın zāhir kılandur şüretüñ
Ol şānı ħalka görseden Ħağ’dan yağın dıl-dār imiş
- 16) Gül-gün yañağün şu‘ lesi dağ urdı kızgun cānuma
Yandı revānum işidüñ mihr ile işüm zār imiş
- 17) Açılalı ħüsnüñ güli bilindi iy gül-zār-ı cān
Biñ Gülşenī kimi aña bülbül hezārān var imiş

ŞR: 162a, İÜ: 99b, AE:16b.

[1] nişi: naqşı AE.

[2] sevgüñden: ‘ işkuñdan AE.

[3] Diri dimezem ben baña bir dem: Dirilemezem bir nefes senden AE.

¹²¹ “*Karşı karşıya gelen iki topluluğun durumlarında sizin için ibret vardır; biri Allah yolunda savaşanlardır, diğeri inkarcılardır ki, bunlar karşı tarafı gözleriyle kendilerinin iki misli görüyorlardı. Allah dilediğini yardımıyla destekler. Bunda görebilenler için ibret vardır.*” (Al-i İmran, 3/13).

¹²² “*Allah göklerin ve yerin Nur’udur.*” (Nur, 24/35).

[4] yüzüñ: hüsñüñ AE.

[12] Göñül virüben alışum cāndan revān dildār imiş AE.

[3,6,7,9,10,11,12,13,14,15] İÜ’de yoktur.

501.

Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilün

1) Şüretüñ levhinde rüşen sırr-ı a’ yān oldı fāş
Yazılan seb’ a’ l-meşānī ḥatm-i Qur’ān oldı fāş

2) Kılalı çeşmüñ işāret kaşlaruñuñ kavşine
Sırr-ı “*mā evḥā bi’ abdiḥ*”¹²³ vahy-i sübhān oldı fāş

3) Ay kimi aydın cemālūñ görene iy meh-liḳā
Gün kimi rüşen ziyādan vech-i rahmān oldı fāş

4) Dil virüp ‘ışkuña cāndan sevgülü kılanlara
Lezzeti şevḳ ile cāndan şevḳ-i cāna oldı fāş

5) Gice gündüz kimi gören zülf ü ruḥsāruñı dir
Ḥāl ü ḥaddüñ kimi ḥalkā küfr ü imān oldı fāş

6) Kaşlaruñ ṭāqımı gören yüz sürüp miḥrābına
Dir bu miḥrāb ile kıble ‘ayn-ı a’ yān oldı fāş

7) ‘Işḳ ile ḡasl eyleyüben bul ṭahāret iy faḳīḥ
Ḥay kılan Ḥıẓr’ı o şudur āb-ı ḥayvān oldı fāş

8) Ma’ rifetden gözin açan yüzüñi görende dir
“*Küntü kenż*”¹²⁴üñ gör nice pinhān oldı fāş

¹²³ “Allah o anda kuluna vahyedeceğini etti.” (Necm, 53/10).

9) “*Raḥmeten li’l-‘ālemīn*”¹²⁵ süñ danuğum “*Levlāk*”¹²⁶ fāş

Sırr-ı aḥbebtü senüñ-çün ‘ayn-ı a‘ yān oldı fāş

10) Olalı ğayba şehādet vechüñ iy sırr-ı ezel

Şüret-i ma‘ nī o yüzden “*Hüve fı şe’n*”¹²⁷ oldı faş

11) Gül-şen-i ḥüsñüñ gören diri y behişt-i ‘āşıkān

Uş bu cennet yüzde rüşen ḥür u ğilmān oldı faş

12) Girüben meydān-ı ‘ışka ṭop u çevgān istedüm

Zülf ile ḥālūñe nisbet ṭop u çevgān oldı fāş

13) Rüşeni’den mihr ile yüzüñ gören dir Gülşeni’

Şüret ü ma‘ nī yüzüñden sırr-ı insān oldı fāş

ŞR: 163a, İÜ: 98a.

[3] kimi: şıfat İÜ.

502.

Müstef’ ilün Müstef’ ilün Müstef’ ilün Müstef’ ilün

1) ‘İşq ehline cennet kimi yüzüñ gül ü gül-zār imiş

‘Āşık olanuñ cenneti ma‘ şūqadan dīdar imiş

2) İy gül-istān-ı ‘āşıkān sensüz gül-istān-ı irem

‘Āşık katında bildüm uş pes ḥār u bī-miḳdār imiş

¹²⁴ “*Ben, gizli bir hazine idim, bilinmeyi diledim, bunun için (beni bilmeleri için) yaratıkları yarattım.*” (Kudsî Hadis).

¹²⁵ “*Biz seni ancak alemlere rahmet olarak gönderdik.*” (Enbiya, 21/107).

¹²⁶ “*Sen olmasaydın, sen olmasaydın (Ey Muhammed) felekleri yaratmazdım.*” (Kudsî Hadis).

¹²⁷ “*Göklerde ve yerde olan kimseler her şeyi O’ndan isterler; O her an kainata tasarruf etmektedir.*” (Rahman, 55/29).

- 3) Acı firākuñ şerbetin nūş iderem datlu velī
Şabr eylemek hicrān ile cān çekmeden düşvār imiş
- 4) Müştāka bir dem sensüzin dirlik ölumdür iy şanem
Hicr ile cāndan ‘ aşıkuñ anuñ için bī-zār imiş
- 5) Bir dem yüzüñ görmek için iki cihānı terk ider
Dīdāruña ‘ aşık olan maqşūd aña çün yār imiş
- 6) Cān u cihāndan geçmeyen ‘ ışık ile bil bī-gānedür
Zīrā özine yār olan ‘ ışık ehline ağıyār imiş
- 7) Rūz-ı ezelde ‘ ışkuña ‘ ahd idüben didüm “*belā*”
İmān u dīn bu dem baña ol ‘ ahd ile ikrār imiş
- 8) Mansūr-ı ‘ ışık olup nice direm ene’l-‘ ışkı işit
Gerçi kim anı diyenüñ ‘ ışkuñla yiri dar imiş
- 9) Münkir inanmaz vechüñe kıldı melāyik secdesin
Şeytān kimi çün Haqq ile bātil işi inkār imiş
- 10) Haq’dan seni ayru diyen tevḥīdini bilmez nedür
Ol kūr için münkir kimi kim dir ulü’l-ebşār imiş
- 11) Aḥvel kimi biri iki gördügi-çün müşrik olur
Münkir kimi Haq bilmeyen çün reh-beri füccār imiş
- 12) Her ‘ ābidüñ kim kıblesi yüzüñ degüldür iy şanem
Tersā kimi büte tapar bilindeki zünnār imiş

13) Kıble yüzüñdür ‘arife her vech ile Ka‘be kimi
Kuds u Harem’den gördüğü çünkü ruḥ-ı dil-dār imiş

14) Hüsnüñ gül-istānın gören bülbül bilür zevkın anuñ
K’andan naşibi münkirüñ nüş ile niş-i hār imiş

15) Zāhid niçün inkār ider Haḫ şüretinden göz yumup
Tā kim bilindi leccilen ikrār aña inkār imiş

16) Nāşih görüp rüsvā meni ‘ışık ile men‘ itme direm
Çün rind ü bed-nāma sözüñ incitme vü āzār imiş

17) ‘Işık itmeyen nāmūsını dime ki ‘arı var anuñ
‘Ār itmeyenler ‘ışkı çün nāmūs ile bī-‘ār imiş

18) Her kim ki doğru yolını ‘ışık ile aparmaz başa
Şeytān kimi egri gidüp yolını ol azar imiş

19) Bī-kār olan bilür nedür ‘aşık olanuñ kārını
‘Işık ehline ḫalkuñ işi çün suḫre vü bī-kār imiş

20) Yūsuf kimi ḫüsn-i mezād ider gören birbirine
İki cihānuñ ḫalkına ‘ışkuñ ne ḫoş bāzār imiş

21) Tūr u tecellī sırrını vechn gören bilür nedür
K’ol Rūşeni’den Gülşeni’ gördüğü nūr u nār imiş

ŞR: 163b, İÜ: 99b-107a (mütekerrir), AE: 17a.

[8,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20] İÜ’de yoktur.

[9] kimi: sıfat AE.

[10] kimi: gibi AE.

[13] kimi: sıfat AE.

[15] leccilen: meclisi AE.

[18] doğru: oğru AE.

503.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) İy göñül ' ışka şalan her dem seni sevdā imiş
Gördüğüñ Mecnün oluban Leylī tek ' Azrā imiş
- 2) şaşuran ' ađluñı başdan bī-đod idüben seni
Deřürüp reyüñi bil kim sevdüğüñ đod-rā imiş
- 3) Cān virüben görmedüm dil sevdüğüñ mānendini
Đüsñ içinde gün kimi bī-mişl ü bī-hem-tā imiş
- 4) Mihr ile yüzüñ görelden tutuşup yanar göñül
Gün kimi rüşen gören çü ol yüzi bīnā imiş
- 5) Görmeyen rüřen-cemālün mihr ile iy māh-rū
Dimezem gözi var anuñ kūr u nā-binā imiř
- 6) Bilemez çul olmayanlar ' ıřkuña şahlığ nedür
Kim kemīne şulı anuñ şayser ü Dārā imiş
- 7) Keşret içre vağdet imiş salşanat đod ' ārife
řāh olanuñ zevkı ansuz bir řuru đavđa imiş
- 8) Nām u neng ü ' ār idenler đāletinden ' āřıkuñ
Maşşer içre şara olan yüzi ol rüsvā imiş
- 9) Göñlümi Leylī kimi sevdāyilen Mecnün şılan
Vāliđ ü đayrān olup bağ ol gözi řehlā imiş

10) Açılalı gönceden hüsnuñ güli iy lāle hod
Dir gören yüzüni cennet gülşen-i lāle imiş

11) Seyr iderken dir görenler doğru qadüni revān
Ahsen-i taqvimi bildük bu qad ü bālā imiş

12) Nisbet iden serve qaddüñ gunc u nāzen görmemiş
Nirden olur serv-i nāzı çünki beste-pā imiş

13) Ağıdan gözüm yaşını daş bağırlu saht dil
Yumşanup nerm olmayan ol seng-i dil hārā imiş

14) Gülşeni'yi mest ü hayrān Rüşeni kimi iden
Gunc u nāz u ' işveyile ol qad-i zībā imiş

ŞR: 164a.

504.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Bilmedüm gül-zār-ı ' ışkuñ cāna nişi hār imiş
Anuñ için bülbül işi aña göre zār imiş

2) Nişini nüş itmeyenler talhımı şirīn şanur
' Işq eger tiryāka dönse cāna zehri mār imiş

3) Miḥnet ü renc ü belā vü sūz-ı cān dağ-ı dil
Bağ-ı ' ışq içre yaraşmış her şecerden bār imiş

4) Baş virüp cān terkin urmaḡ her cihetden mihr ile
Sūz-ı cān ü derd-i dil hod ' aşık için kār imiş

5) K̄ara dağlar kimi ğamlar başa çökmek dem-be-dem

‘Işk erine hemm-i dilden derd ile ğoş k̄ar imiş

6) Ölüben dirilmeyenler ğod bir nefesde yüz

C̄an virüp c̄an alma andan sevgüyle var imiş

7) Yime içme yitmesin terk eylemek leyl ü neh̄ar

Z̄evk ü şevki ‘işk erinüñ z̄ıkr ü fikri ȳar imiş

8) İtürüp ‘işk ile özin bulmamağlığ arada

‘Āřık-ı řūr̄ide için dem-be-dem ğoř k̄ar imiř

9) Bend ü best ü kayd u zincir istediği ‘āřıkuñ

Delürüp dağa düşende d̄am-ı zülfi-t̄ar imiş

10) Yanduranlar Ğülşen̄i şan mihrüñ odından çerāđ

Ğün kimi r̄uşen görürler ‘işkı c̄andan n̄ar imiş

şR: 164b, İÜ: 98a.

505.

Mef̄a‘ ĩlün Mef̄a‘ ĩlün Fe‘ ũlün

1) Ğöñül zülfüñ görelden t̄aba düşmiş

Ğörüben t̄abişin meh-t̄aba düşmiş

2) Ğören göñlüm kimi bağışın anuñ

Dolaşup kayd u p̄i ü t̄aba düşmiş

3) Ğörelden z̄inet-i ğüsnüñi ‘ālem

İrem tek cennet ü esb̄aba düşmiş

4) Ğařuñ t̄ağını Ka‘ be kimi yüzüñ

ılan rüşen gözüm mihrāba düşmiş

5) Bilindi Yūsuf'ın aşdı yüzünden
Ki çāh-1 ğabgabuñdan āba düşmiş

6) Hızır kimi bulundur āb-1 hayvān
Lebūñ perver ılan 'unnāba düşmiş

7) Nedür rüşen gözünden halka zāhir
Uyur uyanuğla hem-hāba düşmiş

8) Töker āb-1 revān derd ü ğamuñdan
Göñül kim göz kimi ğarķ āba düşmiş

9) Nedür dürrden şadef ağzuñ ki iy meh
İçi dolu dürr ü hoş-nāba düşmiş

10) Senüñ sevgüñdür olan Gülşeni'ye
Güneş kimi ziyā habāba düşmiş

ŞR: 165a, İÜ: 98b.

[2] baışın: 'ıyşın AE.

[5] āba düşmiş: aya düşmiş AE.

506.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

1) Gören gün yüze zülfüñ sāye düşmiş
Bulut gölgesi şanur aya düşmiş

2) Gözin açalıdan görmedi devrān
Yüzün tek ay u gün hem-sāye düşmiş

- 3) Güneş kimi yüzünden rüşen iy meh
Kara hālũn için ay dāye düşmiş
- 4) Çeküp kaçun yayın kirpük oğundan
Canum oğ gözedür dil yaya düşmiş
- 5) Perîşāndur gönül zülfün görelden
Anuñ-çün baş koyuban pāya düşmiş
- 6) Gözüñ cān aluban gönlümi koydı
Ki ol Türk-i Hıta yağmaya düşmiş
- 7) Görelden doğru kıadduñ serv-i āzād
Uzanup boy çeker bālāya düşmiş
- 8) Lebũnden cām içen dirilüp ölmez
Anuñ-çün Hızır'a andan māye düşmiş
- 9) Utuzmaz nağdını ' işkuña viren
Ki sevgũn alana ser-māye düşmiş
- 10) Kılan sırrını ' işkuñ āşikāre
Görüñ Manşūr tek gavğaya düşmiş
- 11) Ene'l Hağ zikridür şadıķ olanuñ
Yalancı lāyilen illāya düşmiş
- 12) Açar mı ağızını dürr olmayınca
Şadefden kaçtre kim deryāya düşmiş

13) ‘ Aceb yāķūt imiř dilũn müferriķ
Ki nuķķı la‘ l-i rũķ-efzāya dũřmiř

14) Gören Mecnũn kimi iy Leylĩ ħālũm
Ėamuñdan dir ‘ aceb sevdāya dũřmiř

15) Virelden Gülşeni ‘ iřķuña cānın
Revānı cennetũ’l-mevāya dũřmiř

şR: 165b, İÜ: 106b, AE: 18a.

[3] kimi: nisbet AE.// kimi: nisbet İÜ.

[14] kimi: şıfat AE.// kimi: nisbet İÜ.

507.

Mefā‘ ĩlũn Mefā‘ ĩlũn Fe‘ ũlũn

1) Ölenler ‘ iřķ ile dirilür imiş
Nedür dirilmek andan bilür imiş

2) Ölüben ‘ iřķ ile dirilmeyenler
Ölüm özine dirlik şanur imiş

3) Gözüñ aç ‘ iřķ ile dirilene baķ
Diriyle ölü kimi yürür imiş

4) İtürüp sevgüden göñlini ‘ ařıķ
Muğabbetden revānın bulur imiş

5) Göñül Mışr’ında virmeyen behā cān
Ėaçan sultānın anuñ olur imiş

6) Virüp göñlümi ‘ iřķa dirlik için

Şınadum virmedin cān alur imiş

7) Virüp bir cān ‘ışka bildüm andan
‘Avez bir yirine yüz alur imiş

8) Göñülden gözün açan Gülşeni’yi
Bağuban Rüşeni’den görür imiş

ŞR: 166a.

508.

Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün

1) Kim didi gül kimi yüzün taze baharı yoğ imiş
Var imiş iy güzel veli gül kimi hârı yoğ imiş

2) Gül yüzüne beñzeyüben gerçi açılup kızarur
Al yañağun kimi n’idem lāle ğaddarı yoğ imiş

3) Kanum içende gözlerün çinini zülfünün gören
Nice disün k’ol ahūnuñ müşg-i Tatarı yoğ imiş

4) ‘İşkuñ ile bilemezem qararımı digil nedür
Tā dimeye gören beni ‘ışka qararı yoğ imiş

5) Terk ideli ‘ışkuñ ile nām ile nengi hāş u ‘ām
Ta‘n ile dir yiten baña ‘aqlile ‘arı yoğ imiş

6) ‘İşk ile hār u hoş kimi olanuñı yanduragör
Tā dimeye gören seni nūr ile nārı yoğ imiş

7) ‘İşkuña cān virüp gönül mihrüne menzil ideli
Bildim muhîṭ imiş anı hadd ü kenarı yoğ imiş

8) Nergislerüñ cāmın içen ser-hoş kimi olur gören
Dime o meyden içenüñ çeşm-i humarı yoğ imiş

9) Cennāt-ı hüsnüñi gören hūr u perī kimi revān
Dir ki boyuñ kimi şanem kimse nigārı yoğ imiş

10) ‘ Işık ile yār idinmeyen nefis ü hevāsın özine
Ehl-i heves diñ aña çün dil-ber ü yarı yoğ imiş

11) Terk ile dār-ı dünyayı āhirete dañışmayan
Rüşenī’den Gülşenī dir sevgülü darı yoğ imiş

ŞR: 166a, İÜ: 107a.

[5,8] İÜ’de yoktur.

509.

Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilün

1) Çatalı göz ile kaşuñ iy şanem bir yire baş
Fitnessin ‘ ayn-ı zamānuñ sırr iken eyledi fāş

2) Görsedüp devr-i kamerde gün kimi yüzüñ daña
Ġayretinden ay yüzini durmayup kıllur ħarāş

3) Ölüben ‘ ışkuñ ile dirlik neydüğini bileli
‘ Ömrüm andan dilerem ki ‘ ışka göre ola yaş

4) Görmedüm Türk-i Tatar’dan fitneci çeşmün kimi
Kim selīh-püş ola dāyim itmedin kaşd-ı savāş

5) Zāhid-i huşka direm kim ağlamağdan bitmez iş
Ter oluban kıru yire nişe töker pes o yaş

6) Mihr ile gönümi dil-ber alıbanu ne diler
Cân daği dilerse virem aña iy hem-dem

7) Şarmaşup zülfine iy dil kayda şalduñ cānumı
Bend ise besdür baña ol mû-be-mû ancağ dolaş

8) Dileseñ vaşlına irmek hicret it senden revān
Üzülüp özünden ol dem ‘ışk ile ‘ışka ulaş

9) İy gönül aldanma luṭfin görüben ehl-i dilüñ
Kazm-ı ğayz itse hamûlı şanmagil anı yavaş

10) Gülşeni’yi incidenler Rüşeni zahmın yidi
Ger baña inanmaz iseñ incidüp anı şınaş

ŞR: 166b.

510.

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

1) ‘İşk imiş ‘aql ehli için melce’ ile hem menâş
Oldur iden ‘âkıllı çün her tekellüfden ḫalâş

2) ‘İşk ile Mecnûn olanlar ḫamr içüp kan eylese
Ḥadd urup kimse dilemez katl için andan kışâş

3) Görüben ‘aql ile ‘āmuñ gice gündüz teşvişin
‘İşka virür gönlini ol ḫorḫudan cümle ḫavâş

4) Aç gözün ağ u ḫaradan baḫ cihānuñ ḫalkına
‘İşk ile ‘aql ehli kimi seçilür ‘ām ile ḫâş

5) ‘Işkı bil elmās-nisbet cevherüñ kıymetlüsin
Nisbet itme ‘aklı aña bil ma‘ādından raşās

6) ‘Işık elindedür ne varsa evvel āhır cüz ü küll
Görsedemez çünki ansuz kimse vech ile menās

7) Gülşenī’den kaçır bağ münkiri şeytān kimi
Çün ‘Ömer’dür şeyhi anuñ şanmayasuz ‘Amr u ‘As

ŞR: 167a.

511.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1) ‘Işık elinden bulamazam kaçuban melce’ menās
Ne belādur bilemezem başum içün ‘ışık-ı hāş

2) Bir virüp gönlümi ‘ışka biñ belāsın çekerem
Cān virüp bulur mı kimse bilmezem andan hālāş

3) Kim bilür altun gümüş mis yā demür olduğunı
Kürre-i ‘ışka girüben iremedin çün raşās

4) Görüben ‘ışkuñ belāsın korhuban ‘ākıı kimi
Dönemez ‘ışkuñ yolından ‘āma uyuban havāş

5) Şormañuz ‘ām ile hāşı ‘ākıı ü ‘āşık görüp
Çün bilinür ol ikiden farq idene ‘ām u hāş

6) Şınadum ‘ışkuñ elinden kimse kırtulmaz kaçup
Çünki aḫz idüpdür andan kudretüñ eli nevās

7) Rūşenī ‘ışık ile seni öldürendür Gülşenī

Kim şorar yargu kıluban almağa andan kışâş

ŞR: 167a.

512.

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1) 'Işka kıanum çün helâl itdüim neden bes 'âm u hâş
Yargu kıluban dilerler dem-be-dem andan kışâş

2) Şınadum 'ışk öldürenen cân alamaz 'Azra'il
Anuñ için virür aña cânın almadın havâş

3) Bir nefesde yüz belâsın gerçi 'ışkuñ çekerem
Virmedin cânımı n'idem bulmazam andan hâlâş

4) Bilmezem nire kaçuban 'ışk elinden kırtulam
Çünki yoğdur andan özge kaçduğum yirde menâş

5) İsteyüben bencileyin bulmazam Mecnün n'idem
Bilmezem ben miyüm ancağ 'ışk ile divâne hâş

6) Ne belâdur bilemezem başuma sevdâ-yı 'ışk
Kim bulupdur gönlüm anuñ fikriyle ihtişâş

7) 'Işk ile Mecnün-ı 'âkıll olalıdan Gülşeni
Rüşeni'den özge hem-dem bulmadum dir baña hâş

ŞR: 167b.

513.

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1) Bilmezem nefsi elinden kimse bulur mı hâlâş
Çün anuñla mübtelâdur gice gündüz 'âm u hâş

- 2) Nefs elinden kaçubanu nire gidem bilmezem
Çünkü andan kırhup olmaz hâş olan baña menâş
- 3) Bir nefesde yüz hevesden perver ister nefis-i dūn
Zevk ile ümmü'l-hevānuñ südin idende meşâş
- 4) Gönlümi tîğ-ı hevesle pāreler nefsum n'idem
Çün hevādan alamazam ol cürūh için kışâş
- 5) Cüz ü küllüñ hayr u şerrin nefsum olmasa muhîṭ
Bulamaz idüm ağ u qaradan nef' ü dara ihtisâş
- 6) Sihr ile Mārūt nisbet zühre-i nefsuñ hevā
Aldasa çāh-ı hevesden ser-nigūn kıl anı aş
- 7) Rūşenī kimi dirile ölmeyen iy Gülşenī
Kurtaramaz nefis elinden kıluban özin hālâş

ŞR: 167b, İÜ: 107b.

[5] Bulamaz idüm: Bulmaz idi İÜ:

514.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) İşidüp hālüm inanmaz dañlayup şāhib-ğaraz
Doğrı sözüm egri kimi añlayup şāhib-ğaraz
- 2) Mümteni' yāhūd muhāl añlar disem hālüm n'idem
Ker kimi işidemez çün dañlayup şāhib-ğaraz
- 3) Şıdķ ile 'ayne'l-yakīnden işiden dem 'ilm-i hāl
Kāl ider cāhil kimi yalanlayup şāhib-ğaraz

4) ‘Işık ile hālüm görende hamle kılp it kimi
Dalayamaz acığından segleyüp şāhib-ğarāz

5) Dönüben şayruya niçün cān çeker hāste kimi
Öldürür özin hāsedin inleyüp şāhib-ğarāz

6) Bilmezem meclisde niçün ün çeker bī-vaқта diñ
Kesdürür başın horūs tek yañlayup şāhib-ğarāz

7) Rūşeni’den Gülşeni’yi yaḥşi dimeñ çün revān
Ġıybet ider yaḥşiyi yamanlayup şāhib-ğarāz

ŞR: 168a, İÜ: 108a.

515.

Müfte’ ilün Fā’ ilün Müfte’ ilün Fā’ ilün

1) Ben bu mülke gelmedin cevher idüm bī-‘arāz
Bilmezem o cevhere n’oldı ‘arāzdan ġarāz

2) Nice ‘arāzsuz olur diyene cevher direm
Kim ‘arāz ol cevhere nedür olan munğarız

3) Ķalbini şaf itmeyen bilmedi cevher nedür
Çünki ġarāzdan türer cevher-i ħalbe marāz

4) Kim ki bugün cevherin bī-‘arāz itmez bilün
Derhem olup ġamm ile dañla bulısar marāz

5) Rūşeni’den görene Gülşeni’nün vechini
Şor ki bilür nedür ol cevher olan bī-‘arāz

ŞR: 168a.

516.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) Aluban mihr ile gönülüm o şeh-i hūbān 'avez
Ne viriser bilemezem cān olup cānān 'avez
- 2) Kılalı Mısr-ı dilümde Yūsuf-ı hüsniñ mezād
Cān u dil virüp behā cān almışam sulṭān 'avez
- 3) Derdüñe virüp gönül dermān dilerem cānuma
Derd olur yine devā senden āña dermān 'avez
- 4) Aluban 'ömrümi 'ışkuñ pīr ideli iy cüvān
Her nefes bir 'ömr-i tāze viriyor devrān 'avez
- 5) Naḳd-i 'ömrüm şarf ideli 'ışkuñuñ yolında uş
Harc idüp bir yüz aluram naḳd anuñ-çün kān 'avez
- 6) Gözlerüm kanlu yaşımı itse pāyuña nişār
Hāk-i pāyuñdan bulur ol dürr ile mercān 'avez
- 7) Başımı top eyleyüp meydān-ı 'ışka gireli
Virüben ol topı oldum darb ile çevgān 'avez
- 8) Cehl imiş cān-ı gönülde virmemeklik 'ışkuña
Cān u dil āña virüben almışam 'irfān 'avez
- 9) Hāsetüñden tökse gözüm yüzüme seyl-i revān
Kaṭre andan bir töküben yüz bulup tūfān 'avez

10) H̄arc-ı ʿıŝk it naḳd-i ʿömrüñ k'oldurur ḳarz-ı ḥasen

Birine çün on diyüpdür rûḥ ile raḥmân ʿavez

11) Görüben ʿıyd-ı cemâlüñ cānını ḳurbān iden

Bulur ol ḳurbāndan iy cān vaşl ile ḳurbān ʿavez

12) Terk-i şüret ḳıl dilerseñ şüretüñ maʿ nî ola

Cānı terk iden bulur çün şüret-i cānān ʿavez

13) Rüşeni ḥāline besdür Gülşeni ḳāli delîl

Dilemez ḥālin bilenler ḳāl içün bürhān ʿavez

ŞR: 168b.

517.

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

1) Çekeli nūndan ḳalem levḥ-i ezel yüzine ḥaṭ

Yazmadı aḡzuñ kimi bir şekl-i mîm-i bî-nuḳaṭ

2) Şoruban zevḳ ile bildüm bu ḥadışüñ maʿ nîsin

Ḥayr emr olur lebünden içilen cām-ı vasat

3) Mekteb-i ḥüsnüñ ḥuṭûṭın tıfla dönüp oḥuyan

Yañılur dersin oḥurken gerçi yoḥ anda ḡalaṭ

4) Levḥ-i maḥfūza çekeliden kâtib ḳudret raḳam

Ḥaṭṭ u reyḥānuñ görünür ol raḳamdan çün ḳıṭaṭ

5) Çekemez naḳḳāşı Çinüñ ḳaşuñ ḥarfi kimi

Mū ḳalemden nesh idüp yüz meşḳ iderse her nemaṭ

6) Beñzedüben şāniʿ a maşnūʿ çekse naḳşını

- Dir kıdem hattın görenler ol hudûs için şetaf
- 7) Yüzüñüñ rüşen ruķūmın görmeyen gözsüz faķıh
Degmedür münkir olursa ħarf-i ‘ayna ol seķat
- 8) Min ledün ħarfini ķudret yazalıdan vechüñe
Ĥikmet-i ‘aynuñ bilürem oĥunan ‘ilmi faķat
- 9) Ķaşuñuñ ħattın görüben oldı şak başdan ķalem
Yazmaĥa ĥikmet ĥurūfın ķıldı ķudret anı ķat
- 10) Ķeküben naķķāş-ı fıtrat mū ķalemden ħarf-i ‘ayn
Ķin budur yüzün kimi ol bulamaz rüşen maĥat
- 11) Yūsuf-ı ĥüsnüñe nisbet bulmuşam çāhın dilün
Mihr idüp ĥablini anuñ delv içinde mülteķat
- 12) Ķarķ ider tūfānı ‘ışķuñ göz göre merdümlerin
Su-be-su andan revāndur gūyā Ceyĥūn u Şat
- 13) İy gönül ĥod-bın olanuñ varma direm yanına
Ķunki şeytāndan beter azĥundur ol güm-reh beķat
- 14) Zāhid-i ĥuşķ olubanu tōkme yaş ķuru yire
Niçe yunup arınursuñ ger degülseñ ķaz u bat
- 15) Düşmeyen ķaydına zūlfüñ mū-be-mū bilmez n’idem
Baĥlayup bendi ķılan dil nedür ol mūdan rabķ
- 16) Ķekme ĥattuñ yañıluban Gülşeni’nüñ ĥarfine
Ķün ĥatā ķılır ķekenler sehv için ol ĥarfe ĥat

ŞR: 169a, İÜ: 108a.

[1] ağzuñ kimi bir: ağzuña nisbet İÜ.

518.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) Koyamaz muşhaf-ı yüzine kâtib müşgîn nuqat
Noqta-i hâlün kimi yüz meşğ iderse bir nemaţ
- 2) Kıl kalemdeñ kim çekiser qaşlaruñ haţtı kimi
Mū-be-mū naqqāşı Çinüñ ger çeke kıllur galaţ
- 3) Yazmadı harf-i cemālün nün devâtından kalem
Tā ki yunup hikmet anı kudreti kılmadı kaţ
- 4) Levh-i maḥfūzuñ tamāmı yedi muşhafda olan
Yazılan seb' a'l-meşānī vechüñüñ haţtı fekaţ
- 5) Yüz şuḥuf bir harf-i ruḥdan oḥusam dañlar faḳīh
Dañ mıdur 'ilm-i ledünnī añlamazsa her sekaţ
- 6) Kātib-i kudret çekelden qaşlaruñuñ harfini
Kıl kalemdeñ ancılayın yazamadı kimse haţ
- 7) Kıldan ince mū kalemdeñ ḥod qaşuñ mānendini
Biñ çeküp naqqāşı Çinüñ bulmadı biri maḥaţ
- 8) Didi mi' rāca varanda Rabbimi gördüm Nebī
Rū-be-rū bī-çün yüzini emrede beñzer kaţaţ
- 9) Beñzedür maşnū'-ı şāni' naqqāşına naqqāş līk
Çin budur yüzüñi gören dir añna naqqāş-ı şetaţ

10) Bulamaz naqqāşı Ç̄inũñ kıl qalem̄den ūstād
Qaşlaruñ naqşın çekici cān virüben mülteqat

11) Muşhaf-ı hüsnũnden oḡur Gülşeni ūmmũ'l-kitāb
Zāhir anuñ-çün inanmaz bātınĩ kimi beṭat

ŞR: 169b.

519.

Fā' ilātũn Fā' ilātũn Fā' ilātũn Fā' ilũn

1) Her nefes biñ cān virürem ger ola hem-dem ḡalĩz
Cān alıcıdan beterdür çün baña maḡrem ḡalĩz

2) Şıqleti gitmez gönũlden 'ömrüm olduḡça n'idem
Şoḡbet için ger n'idem ola baña bir dem ḡalĩz

3) Hālet-i 'ışkı görüben qāl idenũñ ta'n ile
Kesüben dilini diñüz ol oḡı ebkem ḡalĩz

4) Bañlasa bĩ-vaqt münkir ḡorusa dönüp revān
Kes başını tā kim ola orta yirden kim ḡalĩz

5) Yüzũni gören bunu dir hemm ü ḡamuñdan kaçup
Bir zamān qurtulmagil ḡamdan olup derhem ḡalĩz

6) Sirkeden talḡ u turuş yüzũñ gören ne dir işit
İy 'abũsũ'l-vech ḡalka ḡalkilen hem ḡalĩz

7) Qılalı perver tenũni cānuñı aruḡladup
Görürem ḡayvāna dönüp olmaduñ ādem ḡalĩz

8) İllere toy u düğündür ammā baña n'eyleyem
Ol düğünü derhem ider gam ile mātem ğalīz

9) Ağudan acı sözini işideli bildüm uş
Zehr-i mār imiş kelāmı olalıdan sem ğalīz

10) Şancılup zehri ḥasedin nişini nūş ideli
Bildüm uş ef' ī-şıfat şu' bān imiş arķum ğalīz

11) Dünyenüñ çoḥdur belā vü miḥnet ü āfetleri
Līk vardur cümlesinden āfet-i a' zīm ğalīz

12) Olmasun yā Rabb hem-dem ehl-i ' ışkā bir nefes
Gül u bī-' aql u sefīh ü bī-ḥis ü sersem ğalīz

13) Uymañuz ' ālem dirilüp cāhil işin idene
Azubanu azdurur çün cehl ile ā' lem ğalīz

14) Derd olur dermān didügi cāhilüñ ' ışk ehliline
Tāzeler derdin çü anuñ iletüben em ğalīz

15) ' Aķılıñ ta' nı nemekden zaḥm-ı ' ışkā acıdur
Yandurur dil zaḥmın andan eylese merhem ğalīz

16) Egilür mi kıru ağaç yaş kimi diñüz baña
Tā ki diyem ben egile ḥuşk iken terhem ğalīz

17) ' Ārife ta' n eyleyendür cāhil-i bī-ḥis kimi
Meclis-i ḥāşında ' āmuñ cāhile ekrem ğalīz

18) Azıdur cehlile ḥalkı kālını ḥāl idüben

Ehl-i dāniş bilen özin cāhil ü ‘ālim ğalīz

19) Salţanatdur sevdüğüñle hem-dem olmağ bir nefes
Rezm iderdi çünki bezmin hem-dem olsa Cem ğalīz

20) Aħıdalı tıfl-ı ‘aynum Gülşenī yaşın daña
Rüşen andan kıatre olmaz gül yüze şebnem ğalīz

ŞR: 170a.

520.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1) Ol sebük rüha diñüz kim eyleme hem-dem ğalīz
Şor ağır canluı kılma özüñe maħrem ğalīz

2) Talğ ider ‘ışkuñı cāndan iy perī şirīn iken
Turuş idende yüzini ğamdan olup derhem ğalīz

3) Hālet-i ‘ışkuñı görüp çünki kesmez kālını
Dileğüm budur o demde lāl ola ebkem ğalīz

4) Nice görüp dimeyüm gül u sefīhe ol aħmağa
Kim ola ‘ışkuña münkir ‘aql ile sersem ğalīz

5) Görüben yüzüñi cānın virmeyendür iy perī
Şüretā insān olan hayvān-şıfat ādem ğalīz

6) Virmeñüz aħmağ cevābın ihtiyār idüp sükūt
Arturur sözini çünkim kılmayuban kem ğalīz

7) Görüben ‘ışkuñla hālüm ehl-i kāl olan kimi
Nişe kıılır nevha vü zār ile mātem ğalīz

8) Dönüben ʿışkuñ ilana dem-be-dem şancır beni
Dilesem tiryâkın anuñ baña kıılır sem ğalîz

9) Rüşeni'dür Gülşeni'nüñ zaħmına dârû devâ
Tâzeler dilden yarasın her ne kılsa em ğalîz

ŞR: 170b, İÜ: 109a.

521.

Müfte' ilün Fâ' ilün Müfte' ilün Fâ' ilün

1) Nefsini öldürene ögübenü diñ şücâ'
Ġâzi-yi yel pehlevân server-i dîn hem muṭâ'

2) Terk-i hevâ vü heves kıılana diñüz revân
Server ü sulṭân ü şeh halk-ı haḳḳa bî-nizâ'

3) ʿAḳl ile ħis mülkini ʿışḳ ile vîrân iden
Yapar imiş yirine ḳaşr-ı maḥabbet beḳâ'

4) ʿAḳl ile kııl ħıdmeti şâhına ʿışkuñ becid
Ġıdmet ile buldı çün şahlıĝın ibn-i Rifâ'

5) Arz-ı dilüñ pâk idüp toḫm-ı hevâdan arıt
Tâ ki hevesden revân virmeye bād irtifâ'

6) Her ne ekersen dile ḥâşıl oluban biter
Andan olur ḥayr u şer dara göre her metâ'

7) Rüşeni'den zav kimi Aydın ilinde gören
Gülşeni'nüñ vechini bildi nedür ol şu' â

ŞR: 171a.

522.

Müfte' ilün Fâ' ilün Müfte' ilün Fâ' ilün

- 1) Kâl ile hâlüm disem añlayup itmeñ nizâ'
Nice dirilem diñüz eylese dil-ber vedâ'
- 2) Atlanup ol dil-rübâ yola girende n'idem
Çekibenü cânumı göñlüm ider intizâ'
- 3) Bir nefes ansuz diri çalamazam şınadum
Çün tenüme cân kimi andan imiş intifâ'
- 4) N'ola kûr u ker kimi görüben işitmeyem
Yüz çevürüp el-vedâ' didügi dem ol şücâ'
- 5) Bilemezem dil kimi dil-bere hem-dem n'idem
Cân kimi yoğ yine çün lâyıq anuñ-çün metâ'
- 6) Bir dimeñ olsa revân yüz virürem dil-bere
Ger dilese dem-be-dem itmege anı bizâ'
- 7) Rüşenî'den Gülşenî ay ile güneş kimi
Devre göre görsedür nûr-ı ziyâdan şu' â

ŞR: 171a.

523.

Müfte' ilün Fâ' ilün Müfte' ilün Fâ' ilün

- 1) Şevk ile zevk idüben ' aşık idende semâ'
Münkiri şeytân kimi diñ nişe kıılır nizâ'

2) Kāl ile hāl ehline ta' n idene diñ revān
Çıḡ aradan bu zamān meclise idüp vedā'

3) Hāl ile kāl ehli çün zıdd ile nidd kimi
Mümteni' eyle muḡāl andan imiş ictimā'

4) Küfrüñi imān şanup dime 'Azāzil kimi
'Aleme cāhil revān kālün idüben metā'

5) Keşfile hāl ehlinüñ 'ilmi yaḡın zansızın
Olduḡı-çün dāyimi ḡalka olurlar muḡā'

6) Rüşeni'den Güleşeni' ilmin oḡı dileseñ
İrişe ḡalka anuñ feyzi revān intifā'

ŞR: 171b.

524.

Mef' ūlü Fā' ilātün Mef' ūlü Fā' ilātün

1) Vechünden aḡsen itmiş ḡüsnüñi çünki şāni'
Raḡmān yüzini göster ref' idüben mevāni'

2) Kaddüñ kimi revāndan yüz sidre bir budagdur
Biñ tūbāya berāber boyuñ be-ḡaḡḡ-ı rāfi'

3) Yūsuf kimi cemālün emlaḡlıḡ andan artuḡ
Yüz Mışr cān u cennet vechüñ mezād-ı bāyi'

4) Yüzüñi biñ gözilen gören ne gördi disün
Biñ daḡı görüp anı yüz biñle olsa ḡāni'

5) Ādem ḡaḡıḡatüñden bir dem dir idüm ammā

Şeytân kimi o demden urur yolunu mâni‘

6) Kudretten âdem iy cân hikmetle vechüñ imiş
Secde kılan melâyik râki‘ olanda hâzi‘

7) Bir zerre yüz güneşdür mihrüñ güninden ammâ
Komaz ki görem anı şa‘ şâ‘ -ı zülf-i lâmi‘

8) İmân günü yüzüñdür küfr ile nice görem
Gerçi ki Rüşeni‘den tâbişde ola şâyi‘

9) İy gevher-i haqîkat deryâ-yı dürr-i meknûn
Sensüñ çü genc-i maḥfi vechüñi kıлма zâyi‘

10) Yûsuf kimi hezârân ‘ izzetde bende saña
Yüz biñ anuñ kimi kul sen şâha ‘ abd-i ṭâyi‘

11) Yüzüñ günine maşrıḳ bir dimezem ki yüz biñ
Göründi vechüñ ile iy menşe‘-i meṭâli‘

12) İy Ka‘ be-i maḥabbet kıble yüzüñdür olan
Cum‘ a cemâ‘ at için ervâḥa Mısr-ı câmi‘

13) Muṭlaḳ yüzüñi gören ḳayda düşen giriftâr
‘ İzzet oldu maḥrûm zilletle çünki ṭâmi‘

14) Zülfüñdür iki başdan Ḥaydar kılcı kesgün
Küfrüñ daḫi imândur bes ne keser o ḳâti‘

15) İy ma‘ den-i melâḫat kân-ı şabâḫatuñdan
Mi‘ râc-ı ḫüsnüñ için ‘ ışḳ oldu saña ṭâbi‘

16) Acurmayan gönülden özini yüzüñ için
Dadmaz mezâk-ı vechüñ olursa kalb-i cāyi‘

17) İşidemez kelāmuñ hayvān kulağı n’idem
İnsān gerek işide Hāḳ’dan nidāya sāmī‘

18) İy Gülşeni beyānuñ ilhām-ı Hāḳ olalı
Mücmel sözüñ mufaşsal oldı kelām-ı cāmī‘

ŞR: 171b, İÜ: 104a, AE: 18b.

[2] kimi: gibi AE.

[3] kimi: şıfat AE.

[4] artuḡ: artuğ AE.

[9] meknün: mektüm AE.

[13] gören: görmez İÜ. // gören: göremez AE.

525.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1) Çıhālı ‘ ışkuñ hayāli başuma buldum ferağ
‘ Aql elinden delü kimi seçmeyüben şol u sağ

2) ‘ Işık ile ma‘ şük sırrın kâl idüp hālüm direm
Çün gönülden diñleyene ol kelām olur belāğ

3) Dileseñ cāndan dirilmek diriyiken ölegör
Şınadum ol dirlik için andan özge yoḡ yarağ

4) Şorana ‘ ışkuñ tariḳin yaḡın ırağ nicedür
Direm iy ebleh o yolda kim seçer yaḡın ırağ

5) Ayaḡuñ baş itmeyince koyma ‘ ışkuñ yolına

Ol yol için çün gerekdür gün kimi başdan ayağ

6) Rüşenî'den özge kimdür Gülşenî'nün gördüğü
Aydın ilinde ziyâdan gün kimi rüşen-çerâğ

ŞR: 172a.

526.

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1) Dileseñ Hâkq'ũn yolında bulasañ iy dil ferâğ
Dönüben Mecnûn'a kılgıl meskenüñ bir üce dağ

2) Düşüben baħrine fikrũn ğarq olanları görüp
Cehd ile ol şala gör gel ol deñizden bir ğarağ

3) Virüben göñlüñi 'ışqa ğayret itgil yirine
Oluban 'aql ile ğisden 'ömrũn olduğa ırağ

4) Görüben dāmın cihānuñ dānesine şirinme
Tā ki nā-geh murğ-ı rũhuñ düşmeye dāma çü zağ

5) 'Işq imiş 'Anğa'yı bildüm Ğaf-ı 'aqla gireli
Kim ne ma' niden bulamaz yol aña ğisden kelâğ

6) Şeş-cihet bir görüben tayy ile seyr eyleyen
Şol u sağ farq eyleyüben bilmez ol yaħın ırağ

7) Rüşenî mihr ile mehden görsedüp irşādını
Gülşenî'ye dir olagör gün kimi rüşen-çerâğ

ŞR: 172b.

527.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Kāle gelüp ' ışık elinden hālüm itmege belāğ
Bulamazam isteyüben cāndan açılmış kulağ

2) Ağ karadan çünki degül söylenen bu kāl u hāl
Sāde vü bī-reng imiş çün hāle göre kara ağ

3) Şorana ' ışıkun tārīkın añlasa bunu direm
Şağ imiş şolı o yolun tālībi-çün şol u şağ

4) ' Akl imiş yolun orucu tālībün fikriyile
' Işık ile yola girene gerek anlardan ferāğ

5) İt kimi cīfe diler çün ekşerī halkun yilüp
Anun için hem-dem ister özine kerkes kelāğ

6) Ceħd idüp uyaramazam uyhusından ğafletün
Halkı n'idem geçdi ' ömrüm bulamazam bir uyağ

7) Rūşenī'den özge kim var gice gündüz Gülşenī
Halk uyurken seyr içinde gün kimi zavdan çerāğ

ŞR: 173a.

528.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) Tālīb iseñ şadruñı şerh ile eyle muţāf
' Işık ile tā sırr-ı rüh kalbünü ide tavāf

2) Mışr-ı dilünde ' Azīz Yūsuf-ı rūhuñı kııl
Tā ki Zeliḫā-yı nefis bula maḫabbet şegāf

3) Seyre girüp ‘ ışk ile tūrı bıraç eylegil
Tā ki bula refrefūñ sırr-1 Hāḫḫ’a itilāf

4) ‘ Işk ile mi‘ rācuñ it sırr-1 Hāḫḫı tācuñ it
Tā ki fevāduñ ola ḫā ile hā kef ü ḫāf

5) “*Sümme denā*”dan geçüp sırr-1 “*tedellā*”ya ir¹²⁸
Tā ki bilesūñ nedür ḫavs-1 vüçüda ilāf

6) Çünkü ḫafīden ḫafī cübbe-i ḫalbūñ ola
Sırr-1 süveydā-maḫām mühceñi bil nūr-1 şāf

7) Keşret olandan geçen vaḫdetilen cām içen
Nirde bulunur daḫi sencileyin bir mu‘ āf

8) Gün kimi gözūñ açup ‘ ayn-1 yaḫīnden daña
Rūşen ola tā saña Hāḫḫ-1 yaḫīn bī-ḫilāf

9) İki cihān ḫamrını bir ḫadeh idüp içen
Bilür imiş neydügin ser-ḫoş -1 şāf-1 selāf

10) Faḫr ile faḫr eyleyen vechini bī-çün gören
Andan imiş Gülşenī Seyyid-i ‘ abd-i Menāf

ŞR: 173a.

529.

Müfte‘ ilün Fā‘ ilün Müfte‘ ilün Fā‘ ilün

1)Hāḫḫ’a çevirüp yüzūñ bāḫılı ḫılma ḫavāf
ḫuds ile Ka‘ be kimi tā ola gönülūñ muḫāf

¹²⁸ “*Sonra yaklaşmış ve inmiştir.*” (Necm, 53/8).

- 2) Göñül evin arıdup kıoyma Hakk'ıñ ğayrını
Tā görinen Hakk ola gören içün bî-hilâf
- 3) Şūfî iseñ şāfî kııl göñlün arıt pası sil
Menzil-i a' rāfı bil tā ile hā kef ü kâf
- 4) 'Işık ile tefrîdini terk ile tecrîdini
Görmeyen añlayamaz sırr ile Sîmurğ-ı Kâf
- 5) Ağ u kıara nakşını sâde vü bî-reng iden
Keşretine vahdetüñ virür imiş îtilâf
- 6) Birlige bir olan ikiyi birden gören
Yüz biñe birdür diyen bildi ne imiş îlâf
- 7) Rüşenî'den Gülşenî mest olacağ muhtesib
Hadd uramaz ser-hoş a şer' ile kıılup mu' âf

ŞR: 173b, İÜ: 105a.

530.

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1) 'Işık ile şayru olandur dāyimî şıhhatle sağ
Şayrudur şıhhatde 'âkıllı doldurup ğamdan dimâğ
- 2) Gice gündüz hemm ü ğamdan derhem olan 'âkıllı
Dık kimi ğam eridüben kıor mı yüreginde yağ
- 3) Yandurur cānını 'âkıllı ğam yimekten fikr ile
Yana yana tökiniser nitekim rüşen-çerâğ

- 4) Giceler girmez gözine ğam yimekten yuĥusu
Dañ atınca ol nazardan fikr ile alur uyaĝ
- 5) Düşüben ğark-āb-ı fikre çizginür ‘āıl başı
araruban gözi seçmez gice gündüz ara aĝ
- 6) Uĝrı anlı kimi bende fikr şalar ‘āılı
Başdan ayaĝa dögülür ünkü andan bend ü baĝ
- 7) Dileseñ bendinden anuñ urtulasañ Gülşeni
Rüşeni’den ayru düşme ber adem olup ıraĝ

ŞR: 174a.

531.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1) Bilmezem ki ĥuşk-zāhid nişe çatar aş abaĝ
Göricek mey-hāne rindin cām-ı meyden ter-dimāĝ
- 2) İçmeyen cāmını ‘ışuñ yābis olur rab iken
Nitekim yābisken andan terlenir dolsa abaĝ
- 3) ‘Al ile ulluĝ ıluban şāh-ı ‘ışa bende ol
Salanat dilerseñ içgil Cem kimi cāmıdan ayaĝ
- 4) İçmeyen cāmını ‘ışuñ mest ü lā-ya‘ıl-şıfat
urtulup ğamdan bulamaz şev ile zev-i ferāĝ
- 5) Bilmezem ‘ışuñ şarābın içdüĝüm ana ana
Göricek münkir acıdan nişe dişler dil dudaĝ
- 6) Dönüben evbāş-ı rinde iste ‘ışuñ ĥamrını

Ber adem mey-hanesinden olmayubanu ırağ

7) Rsen mey-hanesinn Glsen'dr sksi
Devre gre anu in virr ol elden ayağ

R: 174a, : 242a.

[3] kimi: ıfat .

532.

F' iltn F' iltn F' iltn F' iln

- 1) ormauz hayrn-ı ' ıka sdelikden ara ağ
B-haber ser-o kimi n semez ol dem ol u ağ
- 2) Gz yumuban gice kimi gndzinden 'lemn
ayret ile gzin asa anmauz anı uyağ
- 3) Virmeyen gnlini ' ıka hemm ile gmdan dimen
Bir nefes urtulubanu zevk ile bulur ferğ
- 4) evk ile sevd-yı ' ıka virmeyendr gnlini
' Aql ile sevdy kimi b-haber mu' tell dimğ
- 5) ağ dise ' aqlu marzi albine inanmauz
n hevyile hevesden urtulandur albi ağ
- 6) Bir dime yz bin marzdan ayru ılur albuni
B-nihyet fikrn ile ıluban bağ ile rağ
- 7) Rsen'den zge yoğdur Glsen gne kimi
Zv-ziydan devre gre Aydın ilinden erğ

R: 174a.

533.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) Göñül imiş Hâk evi arıduban kıl muṭâf
Ka' be kimi tâ ki halk anı ideler tavâf

2) Yir ile gökde haḳkı isteme göñüle gir
Dilersen göresin vechin anuñ bî-ḥilâf

3) Münkesir-i ḳalb olup lâ-yesa' oḥı ḥadıṣ
Tâ bilesüñ arz-ı dil neydüğini ḳâf kef

4) Şadrını ḳalb eyleyen Ḳâf ile Simurğ'ını
Sırr-ı ḥafîden görür nice bulur îtilâf

5) Nefs ile rabbüñi bil sırr-ı ḥafî cân u dil
Tâ ki hidâyet saña bildüre hûdan îlâf

6) Sırr-ı ḥafîden ḥafî ma' rifetüñ remzini
Nice beyân eyleyem ' ışık u maḥabbet şegâf

7) Ḥabbe-i süveydâyı ' ayn görmeyen ne diyem
Sırr ile sırr-ı ḥafî mühce için nûr-ı sâf

8) Faḳr ile faḥr eyleyen ḥabbeye insân-ı ' ayn
Rüşenî'den Gülşenî dise ḳıluñuz mu' âf

ŞR: 174b.

534.

Fā' ilâtün Fā' ilâtün Fā' ilâtün Fā' ilün

1) Bulmadum bir ' ahdi muḥkem sözi doğru ḳalbi şâf
Şınadum çün ' ahde ḳılır ekserî halkuñ ḥilâf

- 2) Yiryüzin gün kimi dutdı görüben işidürem
Zerķ u şīd ile riyādan şeyh olanda kizb ü lāf
- 3) Kāl ile hāl-i ‘ amelden zıkr ider t̄alib olan
Meclisinde şeyh-i dehrūñ bes ki işidür güzāf
- 4) Çün hevāyile hevesdür zıkr ü fikri t̄alibūñ
Meyl idüp andan hevā-yı nefsinı kılur t̄avāf
- 5) Bir ‘ amel yoħdur riyāsuz t̄alib olanda gözet
Terk ide anı görüben fi‘ lini rind ü ħurāf
- 6) Görüben ser-mest-i ‘ ışkı şevķ ile bī-ħod-şıfat
Kılmañuz taķlıdı aña içmedin ħamr-ı sülāf
- 7) T̄alibūñ nār-ı vücūdı nūra dönmedin ħaçan
Götürülür göñlinden anuñ şekk ü reyb ü ħilāf
- 8) Dileseñ ħalbūñi diri çün ħayāt-ı t̄ayyibe
Nefsūñ ile gice gündüz ceħd ile kılğıl maşāf
- 9) T̄alibi meyl-i hevādan ħurtarandur p̄ir-i vaķt
Olmaz ansuz şerħ şadra çünki meyl ile şegāf
- 10) Sürüben fīl-i hevāñı ħaşd-ı bit itme şaħın
Tā helāk itemeye seni ħahr ile t̄ayr-ı ilāf
- 11) Gezüben ħapu ħapu Ĥaķķ’uñ kelāmını şatar
Ĥāfızı nefesine uyup tā ala birķaç riğāf

- 12) Gülşenī halkuñ dilinden kırtulamaz kimse çün
Nice kırtulmağ dilersen̄ olup ortadan mu' āf

ŞR: 175a.

535.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) Şūfi isen̄ şāf idüp kıalbüñi giy hırka şūf
Tā ki libāsuñ gören dimeye ta' n ile yūf

2) Şafvet ile şūfiler şāl u pelāsı nider
Çünki o şūfi giyer giçi koyun dad hūrūf

3) Şāmit olup söylegil fi' lūñ ile hāl dilin
Laqlaqa-i kıālilen urmayuban lāf u lūf

4) Zıkr idüben lā ile cehd idüp illāya yit
Tā ki gidüp kıalmaya zıkr ile fikr-i hūrūf

5) Göñlüñi hālī kıilup kıoyma kıala ğayr-ı Hāq
Çünki işidüñ sever kıalb-i selīmi Ra'ūf

6) İster isen̄ sevgülü sūfī olasañ Hāqk'a
Şafvet ile Hāq kıulın sevübenü ol ' Aţūf

7) Rüşeni' nūñ vechini Gülşeni' den görmeyen
Sūfi olup bilemez sāf-ı revāndan vuķūf

ŞR: 175a, İÜ: 105b.

[2] dad hūrūf: fikr hūrūf İÜ.

536.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1) Cihānda bulmadum bir ehl-i inşāf
Ki sözi doğru ola albi hem řāf

2) Hīlāf itmeye ‘ahdine alanda
Giderse cānı başı ol yola řāf

3) Hānı hālin bilüp ālını gelsin
Öginmez zerılan hāa urup laf

4) Hānı bir sözi doğru ‘ahdi mukem
Ki řındurmaya ‘ahdin būf ile bāf

5) Cihānda kimyā-yı ‘Ana kimidür
Vefā ehli cefāsuz dimiş eslāf

6) řikāyetdür hikāyet hā içinde
Vefasuzdan kim itse seyr-i erāf

7) Görenler berr ü bari görmedük dir
Vefā ehli cihānda ılup evřāf

8) İnanmañ cilt ü cāhil ‘ahdine hi
Çü dutmaz ‘ahdini şındurup hīlāf

9) İki yüzlü münāfıuñ dilini
Kesendür sīn ü tā vü hā ilen āf

10) Görende iki dillü albeteni
řouñ şıdu kimi diline maqlāf

11) Sürer yüzün ayaına yatanuñ

Başına iş düşen dem rind ü hurrâf

12) Kılur fırsat demi şer muhsinine
Halâyık ekseri bil Hakk ahkâf

13) Didi hayrû'l-verâ korhuñ o şerden
Ki muhsine müsiden irişür şâf

14) Yalancı 'ahdine kaçan inanur
Olan şiddika halkuñ ehl-i 'irfân

15) Çigin silker uçurmağa yalanı
Münâfıklar kanad kıluban ektâf

16) Yalancıdan türer 'âlem içinde
Haber söyleyüben kızb ile ercâf

17) Yalancı 'ahdi çürükdür anuñ-çün
Ulaşdurur üzilse kızbine lâf

18) Velî iy Gülşeni ağmaz hoşdur
Yalancıyı hacel kılmaz çü eşrâf

ŞR: 175b.

537.

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1) Ay kimi yüzünde zülfüñ görsedür iy meh husûf
Rüşen it günden görene vechüñ iy cân bî-küsûf

2) Yazılan nün kalemden levh-i mahfûz üsne hat
Kaş u göz ü kirpügüñdür remz ile rüşen hurûf

- 3) Mekteb-i h̄üsnüñden ebced oħumayan ʿ iřķ ile
Bulamaz eṯfāl-i ʿ aynuñ kimi ol ḥaṯdan vuķūf
- 4) Gözlerüñ cān iķlīm̄in ġāret ķılur iy Türk-i mest
Tĩġ u ḥaņçer kimi andan kirpüġüñ çekmiř řufūf
- 5) Bir degül yüz bĩñ yatur k̄üyuñda bĩ-dil iy perĩ
Cān viren ʿ iřķuña bĩ-ħod dimezem elf ü ulūf
- 6) Her nefes bir cān virürem k̄üyına yüzün görüp
Artar eksilmez virüben ʿ iřķuña andan řuġūf
- 7) Nice seçem ķahr ile luṯfuñı baña bilmezem
İltifātuñ döndürür çün ķahrı luṯfa iy ʿ Aṯūf
- 8) Görmedüm ʿ iřķuñ kimi kim bendesin şah ķıluban
Bendelik ķıla o řāha ʿ iřķ ile olup Raʿūf
- 9) İy perĩ bilindi vechüñ ʿ arş-ı raħmān kimi uş
Ṭavf idüp anı melek tek zülñün ideli ḥuřūf
- 10) Olmayan ʿ iřķuña bende bilmedi řahlıġ nedür
ġülřeni sultānıġ eyler bulalı andan vuķūf

ŞR: 176a.

538.

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

- 1) Mekteb-i h̄üsnüñden oħu doġru ķaddüñi elĩf
Ṭıfl-ı dīdem kimi gören Rūřeniʿ den iy Laṯĩf

- 2) Gün kimi h̄üsnüñ naz̄ir̄in kim görür iy meh-liq̄ā
Görmedi mişlini anuñ-çün vaz̄i' ile şerif
- 3) Gül-şen-i h̄üsnüñ kimi tāze gül-istān nirde var
Kim hazān olup bahārı gelmeye aña harif
- 4) Açılalı al yanağūñ gonceden iy gül-'izār
Görüben bülbül tek anı zār ile oldum elif
- 5) Mihr ile yüzüñi gören dağlanuban lāle tek
Nişe yanmasun hemişe 'ışk ile olup harif
- 6) Göreli ney kimi qadde bağlamışdur cān kemer
Bildüm ol zibā-yı 'ālem kimdürür h̄üb u zarif
- 7) Ol sebük r̄uhı görelden bilmezem şıqlet nedür
'ışk ile sengin olan çün gönlüme oldu hafif
- 8) Bir nazār yüzüñi gören iki 'ālemden geçer
Millet-i 'ışk içre oldur bilene d̄in-i hanif
- 9) Mū-be-mū sevdāyi gönlüm şar mişali zülfüne
Oluban maqr̄un anuñla bilmişem nedür lefif
- 10) Kim görür gencine-i h̄üsnüñ kimi bir gevheri
Kim yed-i beyzā kimi ol görsede vechin zarif
- 11) Ol sebük-rūha girān cān nisbetini bilmezem
Kim kıllur hem-dem özine ol laṭif iken kesif

- 12) And içüp ' ışkuñla göñlüm ' ahdini şındurmadı
Nirde var mişâkı muhkem bir anuñ kimi ħalîf
- 13) Zâhidüñ aldanma zerķ ile riyâdan fi' line
Şatar îmânın açanda almağ için bir rağîf
- 14) Uçurup nefsüñi şūfî kılmagıl daddan beter
Tâ riyâzetden kılasañ kesbüñi ħalkı ' anîf
- 15) Nişe ' âbid ta' na kıılır rind-i ' ışka bilmezem
Olmayubanu riyâdan pâk-dil andan ' afîf
- 16) Rüşenî kimi kavîñüñ ' ışkıdur iy Gülşenî
Her nefes ' ömrün kimi kıılan seni tenden za' îf

ŞR: 176b.

539.

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1) İy dirîğa isteyüben bulmazam bir ħalbi şâf
' Ahd idüp şındurmaya peymânını idüp ħilâf
- 2) Enbiyâ vü mürselîne az dimeñ çoğ itdi cevır
Cehl ile evbâşı ħalkuñ şâfa cimri vü hirâf
- 3) Şınadum şındurur ekşer ' ahdini bî' at kıılan
Herze-güyâ uyubanu öğrenür çün zerķ u lâf
- 4) Kes disem dilüñi ħâlden ħâle virüp özüñi
Oluban a' dâ ' adū kıılır benümle ol maşâf
- 5) Kıışsa-ğünüñ vâ' iz ile her yalancınıñ digiñ

Evini nice kıllurlar ekşeri halkuñ tavāf

6) Her münāfık rind ü evbāş ü levend ü müflise
Şeyh-i sālūs ü riyāyī evi olupdur meṭāf

7) Zāhid-i huşkuñ yiyüben kıru çöregın a‘ vām
Medḥ idüp ‘ām ile hāşa dir budur ehl-i kifāf

8) ‘Ābid-i bī-ma‘ rifet kim cehl ile kıllur ‘amel
Şormayup ‘ālime anı cehl ile kıllur ḥilāf

9) Münkirüñ gönli arınmaz kıt kıta dönüp n’idem
Çün necīse bilenüpdür aña şorılan leffāf

10) Şūfiyem dir zıkrını ğıybet kılan fıkr ile
Çünkü yoḥdur andan özge kılbine cāndan şegāf

11) Tālibüñ oğlanla kızdur istedüği şevkı ile
Koyubanu ol dü zevkı fı‘li adını ‘afāf

12) Bilmezem halkuñ dilinden kim müselleme kırtulur
Çünkü kırtulmadı andan seyyid-i āl-i menāf

13) Rüşenī’yle Güleşeni hem kırtulur mı ta‘nadan
Çünkü Hālık kılmadı ta‘n itmedin özin mu‘āf

14) Kim ‘Üzeyir oğlı didi kimi Mesīḥ ibn-ilāh
Kim melek kıızı diyüben herzedem söyler güzāf

ŞR: 177a.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) Muşhaf-ı hüsnüñ hattıdır Haḳ kelāmı nūr-ı şāf
Levh-i maḥfūza yazılan nūn ḳalemden bī-hilāf
- 2) Dört kitābuñ ma' nīsini zāhir itdi şūretüñ
Anuñ için ḳıldı mensūḥ ārdan ol iḥtilāf
- 3) Vechüñ için oldı menzil tā vü hā yā vü sīn
Sūre-i raḥman yüzüñdür göz ü ḳaşuñ şād u ḳāf
- 4) Hā vü mīm vü ' ayn vü sīn ḳāf ü ḥurūf-ı ' āliyat
Ebced-i ' ışḳuñdan oḥur tıfl-ı ' aynum hā vü kāf
- 5) Virüben ülfet ' adūya ḳoymaduñ düşmanlığı
Çü iḥtilāf küfri ḳoyan buldı dünyede itilāf
- 6) Kim cihād-ı ekber itdi nefis ile senden ḳavī
Zāl'a döndi nefis-i Rüstem görelı senden maşāf
- 7) Da' vetüñden baş çekenüñ ayaḡa düşüp başı
Bulmadı seyfüñ emānın oluban cāmı mu' āf
- 8) Görelı ciddüñi hāzil kesdi dilin dinemez
Çünki bilür cidde göre hezdür lāf ü güzāf
- 9) Ger degülseñ bül-ḥikem iy müdde' i noḳşān ile
Dönüben bū-cehle ancaḡ ur kemāl ehline lāf
- 10) Görmeyen Haḳḳ' uñ evinde ḳible-i hüsnüñ disün
Andan özge ne görüben Ka' be'yi ḳılır ḫavāf

- 11) Şeş-cihetden vechüñ imiş Ka‘be’si halkuñ meger
Yedi rükniyle anuñ-çün kıbledür halka meţâf
- 12) Câm-ı Cem direm şorana leblerüñ adın müdâm
İçmeyen andan şarâbı bilemez nedür selâf
- 13) Nergisüñ câmından içen esriyüp ayılmadı
Ser-hoşandandur ayılmaz mest olalı şeyh-i hâf
- 14) İşidürdüm “*el-kanâ‘at kenzün lâ yenfâ*”¹²⁹ velî
Olalı ‘ışkuñ harişi bilmezem nedür kifâf
- 15) Zâl-i dünyâ âl idüben aldamaz ehl-i haqqı
Cilve kıilup zînet ile tâ bula andan zifâf
- 16) ‘Işık ile râsih kadem olmağ dilersen yola düş
Tayy kıluban ol tariķı geh şükâl vü geh hufâf
- 17) Görmedüm kıaddüñ kimi doğru elifden çeküben
Kaşlaruñ tek kılalar tuğrasın anuñ inhirâf
- 18) Diledüm kıadı-yı ‘ışka eyleyen inkâr-ı hâl
Gözlerüm yaşı o hâle kııldı bî-kâl i‘tirâf
- 19) Gerçi âhü-yı Hutun’dan müşg olur nâfe velî
Görmedüm gözün kimi âhüya müşgîn turre nâf
- 20) Çeküben hançer canuma gözlerüñ iy Türk-i mest

¹²⁹ “*Kanaat, tükenmez bir hazinedir.*” (Hadis-i Şerif, et-Taberânî, el-Mu‘cemü'l-Evsat: 7:84; el-Beyhakî, ez-Zühd: 2:88; el-Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ: 2:133).

Niše tkmez anum idüp tgna rengn glf

21) Dilesen ılma şehd  ışun iy dil-ber meni
Bulayup anuma tgun ile cnума leff

22) Rüşeni' den Gülşeni' vechun görüben cn virür
Çn maabbetden yzune cn virr ehl-i şigf

ŞR: 177b.

541.

F' iltn F' iltn F' iltn F' ilün

1) Çekemez naaşı Çn'un m alemnden inhirf
aşlarun arf kimi iki hilli b-ilf

2) Çn budur vechunde snun naş kimi çekemez
Yazuban nn u alemnden ktib elvh-ı şf

3) Çn-i zlfun göreliden meş ider naaş-ı Çn
Bezedm diyüp o çne arf-i dl u lm u kf

4) Trre-i zlfune bezer şe şe görmedüm
Gzlernden zge h görsede mşgni nf

5) ldan ince diyemezem bilne lup ayl
Çünki bilmez incelikden diat itse mşkf

6) Gün kimi gören yzuni zerre dir andan dehn
Grmedgnden niçn ol yo dimeyüp urdı lf

7) Bir degl zlfune bend olan gönül yüz bin disem
ayd olan cn kimi andan dimezem birin gzf

8) Nirde var zülfüñ kimi başdan ayağa bend ü best
Birbirine şormaşuban bula iy cān itilāf

9) N'ola dileseñ şāne kimi dilümi dil dil idüp
Tā kılasuñ bend idüben anı zülfüñe leffāf

10) Gülşeni Ğaqq'ıñ evidür dil didüğüñ sen saña
Ğağ evin kııl Ka' be kimi dileseñ

ŞR: 178b.

542.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) 'Işkuña rüz-ı ezelde çün “*belā*”¹³⁰ didüm selef
Ol belīdendür belā-yı 'ışka olduğum hedef

2) Bir dime yüz biñ belāya mübtelā kılup beni
'Işkuñ iy dil-ber kılayor cevır ü miñnetden telef

3) Şeş-cihet gūyā senüñ-çün düşmen olupdur baña
Ki cefā vü cevriyile yeldüriyor her taraf

4) Gözlerüm dürr tökmek için baħr-i cāndan pāyuña
Doldurup başladı yürür dem-be-dem dürrden şadef

5) İy gül-istān-ı iremden tāze perverde beden
Görelı gülüñ tikensüz ħāra batıpdur külef

6) Dilerüm rüşen gözüme kıoyasañ cāndan kıadem

¹³⁰ “*Evet.*”

Tā bulam gün kimi rüşen hāk-pāyuñdan şeref

7) Rüşenî perverdesidür Gülşenî güneş kimi
Anuñ için ol sefenddür gören na‘ mü’l-halef

ŞR: 178b.

543.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1) Dem-be-dem kıpar başumdan ‘ aqlumı sevdā-yı ‘ ışık
Bir perî sevgüsiyle olalı şeydā-yı ‘ ışık

2) Gül-şen-i hüsnüñ göreliden ‘ andelibe dönüben
Süzüş-i ‘ ışık ile direm vey-i ‘ ışık iy vey-i ‘ ışık

3) Kıanlı yaşumı görenler yüzüm üstinde revān
Dir bu gül-gün demdür ahan rü-be-rü lü’lü’-i ‘ ışık

4) Cennet-i hüsnüñ gören dir iy gül-istān-ı irem
Tıfl-ı ‘ aynum kimi rüşen dīde-i binā-yı ‘ ışık

5) Gün kimi rüşen cemālün gören iy reşk-i perî
Rüşenî’den Gülşenî kimi olur dānā-yı ‘ ışık

6) Ay kimi yüzüñi gören rüşen iy nisān-ı ‘ ayn
Halka dir gün kimi bildüm neydüğün sīmā-yı ‘ ışık

7) ‘ Işık ile dīvāne olan ‘ akıl imiş bildüm uş
Olalı Mecnūn kimi bir Leylî’den rüsvā-yı ‘ ışık

8) Gönlümüñ mülkini gāret kılalı iy Türk-i mest
Rüşen oldu gözlerüñden ‘ āleme yağma-yı ‘ ışık

9) Cennet-i hüsünü gören iy behişt-i ' aşıkân
Gün kimi vechüne dir ol ' adn-i bî-hem-tâ-yı ' ışk

ŞR: 179a.

544.

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1) Dem-be-dem sevdâya şalar başumı gavga-yı ' ışk
Çağırup şevk ile direm vey-i ' ışk iy vey-i ' ışk

2) Delü kimi dağa düşüp vâlih ü hayrân-şifat
Gice gündüz bunu direm hây-i ' ışk heyhây-i ' ışk

3) Yiryüzinde şor gözüne baır ü berri seyr iden
Bir benüm kimi görür mi bî-haber şeydâ-yı ' ışk

4) Döndürür Mecnûn'a n'idem Leylî'den sevdâ beni
Başuma çıhan hayâlden dildeki sevdâ-yı ' ışk

5) Kılalı Mecnûn nisbet Leylî-yi devrân digün
Olmuşam halkuñ katında bü'l-' aceb rüsvâ-yı ' ışk

6) Yoğ devâ derdine ' ışkuñ istedüm dermân kimi
Her kime şorsam devâ dir dâ-yı ' ışk vedâ-yı ' ışk

7) Terk-i rây it tâ bilesün ' ışk ile râyum nedür
Şorana râyum çü direm rây-i ' ışk verâ-yı ' ışk

8) Lâ vü illâdan geçübün hû-yı ' ışka irişen
Ol hüviyyetden revân dir lâ-yı ' ışk illâ-yı ' ışk

9) Bilmezem Mecnuñ nisbet zıkr ü fikrüm neydügin

Olalı vird ü zebānum sevgüden Leylā-yı ʿışk

10) Ölüben dirilmeyenler ʿışk ile bilmez nedür

Görinen bu kevn içinde dañlaki ferdā-yı ʿışk

11) Göz yumup iki cihāndan birlik ile açagör

Tā bilesün ne göz ile olduġuñ bīnā-yı ʿışk

12) Dileseñ bilmek nedür ʿışkuñ vücūdın kıl ʿadem

Öz vürüduñı ki sensüz olasañ dānā-yı ʿışk

13) Rūşenī'den Gülşenī'dür bende nisbet şāh-ı devr

Çünkü şahdur halka göre dāyimi mevlā-yı ʿışk

ŞR: 179a, İÜ: 102a.

[1] sevdāya şalar: gavġaya şalar İÜ.

[4] döndürür: döndürüp İÜ.

[13] çünkü: bil ki İÜ.

[5,6,7,10,11,12] İÜ'de yoktur.

545.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1) Yine sevdāya şaldı başumı ʿışk

Çü kapdı başda olan hūşumı ʿışk

2) Dönüp Mecnūn'a uş dīvāne oldum

Kılalalı bir şanemden kīşümü ʿışk

3) Bilmezem ne iş idem baña diñ

Kılalalıdan habersüz işümü ʿışk

4) Uyum mıyam uyanuğ bilemezem
Şayuđlar kimi yorup dūşümü ‘ ışk

5) Neye kılam nazār ‘ ışkı görürem
Çü dutupdur o yüzden dūşümü ‘ ışk

6) Nice terk itmeyem yoldaş u işi
Çü kıldum cān u dilden işümü ‘ ışk

7) Kaçup ata ana kavmüm olandan
Kıyāmet kimi kıldum hūşümü ‘ ışk

8) Deñiz kimi daşuran dem revānum
Gözümdeñ görseñ ser-hoşümü ‘ ışk

9) Baña niş eyledi çün Rūşeni’den
N’idem iy Gülşeni çün nūşümü ‘ ışk

ŞR: 179b.

546.

Mefā’ ilün Mefā’ ilün Fe’ ulün

1) Haķāyık ma’ deninün kānıdır ‘ ışk
‘ Arazsuz cevherün dükkānıdır ‘ ışk

2) Maħabbet deñizin mevce getüren
Tecellī feyzinün ‘ ummānıdır ‘ ışk

3) Nedür cüz küll vücūdınun ħayātı
Direm şorana cānlar cānıdır ‘ ışk

4) Melāħat ‘ ālemi ħüsn iklīminün

Cihānda devr ile sulṭānıdır ʿ ışk

5) Gören mihr ile bir dil-ber cemālin

Bilür kim ol cemālün ānıdır ʿ ışk

6) Naẓar ehli olan gün kimi görür

Tecellīden vücūduñ şānıdır ʿ ışk

7) Ne diyem vaşf idüben ʿ ışkı çünkim

Olan ebkem-lisān ʿ irfānıdır ʿ ışk

8) Şehādet ʿ āleminde ğayb-ı manzūr

Kim itse şıdık ile ĩmānıdır ʿ ışk

9) Nice ğarık itmesün cüz külli çünkim

Maḥabbet feyzinüñ ṭufānıdır ʿ ışk

10) Gören ʿ ayne'l-yaķından Ḥaķķ'ı şeksüz

Bilür ehl-i yaķın bürhānıdır ʿ ışk

11) Bilindi Gülşeni'nün Rüşeni'yle

Ezelden ʿ ahd ile peymānıdır ʿ ışk

ŞR: 180a, İÜ: 100b, AE: 19a.

547.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Çıhalı şūrīde gönlüm başına sevdā-yı ʿ ışk

Artup eksilmez başumdan ğulğul ü ğavğa-yı ʿ ışk

2) Unudup ʿ ışk ile ḥālüm bilmezem pervā nedür

Çünki bī-pervālīg olur dem-be-dem pervā-yı ʿ ışk

- 3) Yūsuf-ı Mısrî kimi şah saltanat kılan bilür
Bendelikden şah olandur Kayser ü Dārâ-yı ʿışk
- 4) Kaynayup tenevvüri dilün oluban baħr-i revân
Gözlerümden rüşen oldı neydügi deryâ-yı ʿışk
- 5) İsteyen yir ile gökde bulamaz ʿışka maķâm
Kâf-ı dilden özge yirde olmayup ʿAnķâ-yı ʿışk
- 6) Saltanat dilerseñ olgıl ʿışka bende iy ğulâm
İki ʿâlem şahıdur çün bende-i mevlâ-yı ʿışk
- 7) Dileseñ Sîmurĝ'a irmek murĝ-ı cānuñ tuʿ me kıl
ʿÂlem-i dilünde ol dem bil nedür me'vâ-yı ʿışk
- 8) İki ʿâlemde ne varsa hüşn ü zînet sen de bul
Ay ü gün kimi görünen devr ile zîbâ-yı ʿışk
- 9) Nâz u ğunc u ʿışveyile serv-i ķadden perveriş
Boy çeküp senden diler çün cünbiş-i ra' nâ-yı ʿışk
- 10) Mihr ü mehden rüşen olur dîdesi ol kimsenüñ
Dîdeden rüşen koyarsa çeşmi üsne pâ-yı ʿışk
- 11) Tübâ vü sîdre boyuña öykünüben ķadd çeker
Görelî mi' râc-ı hüşnüñ ķâmet-i bâlâ-yı ʿışk
- 12) Derd-mend-i ʿışk olan bilür nedür dermânını
Çün devâ olur diline her ne ise dâ-yı ʿışk

- 13) Terk-i rey olup bilegör t̄alibũn r̄ayı nedür
İhtiȳaruñ olmamadur çünkü senden r̄ayı-ı ıřķ
- 14) Olmadın bed-nām-ı ıřķuñ neng ü nāmuñ dilüme
Āřıķuñ nāmūsı çünkim olmadur rüsvā-yı ıřķ
- 15) Bilemezem niçün işitmez ker kimi münkir olan
Enbiyā vü evliyādan hū hū vü hey-hāy-ı ıřķ
- 16) İşit iy t̄alib bu demden dirilüp hay olagör
Şūr nisbet zinde kıllur ölüyi çün nāy-ı ıřķ
- 17) Dinle saz-ı erganūnı bu ney-istāndan müdām
Şan koşulmuş çeng ü defdür nāyile surnā-yı ıřķ
- 18) İy kıyāmetden habersiz dañla dime bu güne
Çün bu gündür istedügüñ dañlaki ferdā-yı ıřķ
- 19) Derd ü renc ü miñnet ü ğam ibtilāyile belā
T̄alib için bī-nihāyet bulunur kālā-yı ıřķ
- 20) İbtidā yoĥ ıřķa nihanāyet istemeñ
Arz-ı vāsi ıřķa muqaddes çün cihān-ārā-yı ıřķ
- 21) Şanmañ a ıřķa nisbet şeş-cihet
Bī-cihetdür çünki olan esfel ü a ıřķ
- 22) İşidüp Anķā kimi ıřķuñ mekānın istemeñ
Ķāf-ı dile girüp isteñ lā-mekāndur cāy-ı ıřķ
- 23) Mihr ü meh devre girüben cām nisbet çizgünür

Nüh-felek bir zarfa dönüp olalı minā-yı ʿışk

24) Aḥmed'ün ālini şor ḥāşa ʿabānuñ ehlini
K'ol ʿabādur ḥulle kimi aṭlas ü zībā-yı ʿışk

25) ʿIşk ile giyen libāsı bildi şāluñ kıymetin
Çün pelāsı naḥdur aña şāl olup ḥārā-yı ʿışk

26) Datludur cāndan kelāmuñ Gülşeni zevk ehline
Ṭūṭi-yi nuṭkuñ olalı şehd ü şekker-ḥā-yı ʿışk

ŞR: 180b.

548.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) Dem-be-dem dīvāne gönüm kıluban sevdā-yı ʿışk
Dağa düşer delü kimi oluban şeydā-yı ʿışk
- 2) Fāriğ olup ḥayr u şerrden ʿışka dapşuran özin
Ne bilür pervānedür ol rind-i bī-pervā-yı ʿışk
- 3) Düşeli sevdā-yı ʿışka duymaz oldum ḥālümü
Bilme özüñ iy gönül kim olasuñ dānā-yı ʿışk
- 4) Şaluban nāmūs u ʿārı olmayan bed-nāma baḥ
ʿĀr u ğayretten olandur ʿaqlılan rüsvā-yı ʿışk
- 5) Derd-i bī-dermān imiş derdine dermān ʿāşıkuñ
Bes devāsın andan ister mübtelā-yı dā-yı ʿışk
- 6) Furşatuñ fevt itme iy dil eldeyiken ihtiyār
Dime dañla kim bugündür istegün ferdā-yı ʿışk

7) Ayilen güneşden aydın dir gören ‘ışkuñ yüzün
Gün kimi rüşen göz açup gör nedür simâ-yı ‘ışk

8) Sevübenü bendesini kulluğ iden ‘ışk imiş
Bendelikden tâc uruban başına Dârâ-yı ‘ışk

9) Bende dimeñ görübenü ‘ışka kul olanlara
‘Âlemüñ şahıdur olan bende-i mevlâ-yı ‘ışk

10) Derd-i dildür gözlerümüñ ağıdan kanlı yaşın
Ağladan tıflını ‘aynuñ k’ola hûn-belâ-yı ‘ışk

11) Bağa girüp seyr iderken iy gönül ol serv-ğadd
Görülen cânuñ vire gör k’olasın lü’lü’-yi ‘ışk

12) Göz yumup iki cihândan birlik ile geçegör
Ger dilerseñ Gülşeni sen olasañ binâ-yı ‘ışk

ŞR: 181b, İÜ: 101a, AE: 19b.

549.

Mef’ülü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ülün

1) Yüzüni gören dir budur ol kıble-i ‘uşşâk
Kim gün kimi meh-rûlar içinde görünür tāk

2) Vaşluñ umuban hicre düşen gönülümü iy cân
Pervâne kimi yandırıyor şem‘ine eşvāk

3) Bilindi yüzüñ levh-i ezel olduğu çünkim
Kaşuñ haţtını çekmek için oldu kalem şak

- 4) Rūşen yüzüñüñ haţtı kimi ħüsn-i kitâbet
Nürdan yazılı görmemişem haţı ile evrâk
- 5) Mihr ile baĥan mâh-ı cemâlüñ görüben dir
İy ay perisi ħüsn iline gün kimi işrâk
- 6) Yüzüñe baĥan göz kıamaşur bes nice görem
Zî-bedr-i cemâlüñ ki olur nür ile berrâk
- 7) Ĥaĥ cûdına mazhar görüben ħüsnüñi direm
İy aĥsen-i taĥvîme yüzüñ kıudret-i Rezzâk
- 8) ‘ İşķuñ ile “*belâ*”¹³¹ diyeli cân rûz-ı ezelde
Ol ‘ ahd iledür baĥlu ebed dildeki mişâk
- 9) “*Levlâk*”¹³² işiden bildi senüñ-çün yaradıldı
‘ Âlem kimi rûşen görinen bu yedi eţbâk
- 10) Câm içürüben sâķî kimi devr ile başdan
‘ İşķuñla dutar çarĥ-ı felek yitene sıĥrâk
- 11) Ĥasretle gözüm yaşını töküp n’ideyim çün
Yaş yirine dolar yüregüm kıan ile aĥdâk
- 12) Cân virmeyüben göremezem yüzüñi n’idem
Göñlümle ki cân virmek içündür aña müştâk

¹³¹ “*Evet.*”

¹³² “*Sen olmasaydın, sen olmasaydın (Ey Muhammed) felekleri yaratmazdım.*” (Kudsî Hadis).

- 13) Görmedi yüzün kimi baḥup dīde-i eyyām
Vechüñe raşad bağlanalı mihrle nüh-i tāk
- 14) Yūsuf kimi ḥüsñüñi mezād ideli ḥalkā
Biñ Mışr kimi şehr ‘Aziz eyledi esvāk
- 15) Serḥoş olalı ‘ışkuñ ile lezzet-i ‘ıyşı
‘Işk ehline bildüm ne imiş ta‘m ile ezvāk
- 16) Zāhid beni men‘ eyleyüben ‘ışka hevā dir
Ol şīd ile öz zıkr şanup rāzık-ı rezzāk
- 17) İlan kimi şancır dilüm iy mäh raḳībün
Ḳahrına anuñ luḫfuñı kıl mihr ile tiryāk
- 18) İt kimi dalar yitdüğini müdde‘ī görüp
Bī-çāre dile diler ide oḫşayup eşfāk
- 19) İy tālīb özüñ dabşurgör mürşid-i ‘ışka
Tā bildüre saña nedür ol ‘ışk ile aḫlāk
- 20) Ay kimi görür Rüşenī’den Gülşenī vechin
Gün kimi nazar kılalıdan mürşid-i āfāk

ŞR: 181b.

550.

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

- 1) Nedür vechüñden özge cān-ı ‘āşık
Digil iy sevgülü cānān-ı ‘āşık

- 2) Düşüben derde dermân isterem lîk
Devâsuz derd imiş dermân-ı ‘âşık
- 3) Şor ahlı ehl-i kıle hâli hem-dem
Nişün ‘aqliledür hayrân-ı ‘âşık
- 4) Delîl istemegüz ‘ayn-ı nazardan
Bedîhî görüben bürhân-ı ‘âşık
- 5) İşidüp ma‘ nîden añlañ beyânum
Bilüñ aşşı imiş hüsrân-ı ‘âşık
- 6) Eger ‘ışk olmasa insânda görüp
Diñ andan yeg imiş hayvân-ı ‘âşık
- 7) Başın top eyleyen bilür ki iy meh
Nedür zülfüñ kimi çevgân-ı ‘âşık
- 8) Geçen iki cihândan bir kademde
Nedür bilür o dem meydân-ı ‘âşık
- 9) Düşün Yûsuf kimi bend ile çâha
Dimeñ bilmez nedür zindân-ı ‘âşık
- 10) Nice tavaf idiser ‘ışkuñ harîmin
Olur kim bilmeye erkân-ı ‘âşık
- 11) Mekândan lâ-mekâna irmeyenler
Ne bilür n’olduğın cevân-ı ‘âşık
- 12) Bilemez keşret ehli vahdet içre

Nedür bî-çün-cihet seyrân-ı ‘ âşık

13) Girüp Kâf-ı dile Sîmurğ-ı cânın
Gören bilür nedür tayrân-ı ‘ âşık

14) Kâmu devr ehline vardur nihâyet
Tükenmez devr imiş devrân-ı ‘ âşık

15) Gözün yum mâ-sivâdan Hâk’dan açup
Gözet andan nedür ‘ irfân-ı ‘ âşık

16) Görinmez ‘ âlem-i ‘ ışkuñ ‘ aceb bu
Olan zâhir kâmu a‘ yân-ı ‘ âşık

17) O çâdır ‘ arş-ı a‘ lâdan görene
Cihân-ı ‘ ışk ile keyvân-ı ‘ âşık

18) Yedi kat yir ü gök ‘ arş ile ferşi
Kâmu bir şuffe bil eyvân-ı ‘ âşık

19) Yedi deryâyı bil bir mevle ğarğ
İder cüş eylese tûfân-ı ‘ âşık

20) O nev dürrden muhîtüñ mevc ü cüşun
Eger görseñ nedür tuğyân-ı ‘ âşık

21) Terâzü kılma ‘ aklı ‘ ışka çeküp
Ki ‘ aql olmaz bilüñ mîzân-ı ‘ âşık

22) Sefer kıl ‘ aql ile hem-demligüñ kes
Muķim olgil velî mihmân-ı ‘ âşık

- 23) Yüzüñ levhinden oğur âyet âyet
Yedi muşhaf kimi Qur'an'ı ' aşık
- 24) Kelāmu'llāh-ı Mazhar dir görenler
Cemālün satırını furqān-ı ' aşık
- 25) Nedür kanlu yaşından özge digil
Yüz üsne dürr ile mercān-ı ' aşık
- 26) Görenler zülf ü ruhsāruñ revān dir
Görüñüz küfr ile imān-ı ' aşık
- 27) Ne bilür vaşl u firqat ' aşık-ı mest
Çü birdür vaşl ile hicrān-ı ' aşık
- 28) Şehīd aña diñüz āhir- nefesde
Virüp cānın ola kurbān-ı ' aşık
- 29) Sa' âdet bula dimeñ ol şakīyi
Ki inkārdan bula ħarmān-ı ' aşık
- 30) Muħabbet Mısr'ı içre Gülşeni'yi
Gören dir budur uş sulţān-ı ' aşık
- 31) Görenler Mısr-ı ħüsn içre ğulāmuñ
İderler Gülşeni' sulţān-ı ' aşık

ŞR: 182b, İÜ: 103a.

551.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) Dem-be-dem şîrîn revānum talḥ ider acı firāk
Semm-i kâtilden beter çün cānum olur iftirāk
- 2) Vaşl umuban cān çekerem ḥasret ile dem-be-dem
Virmedin cānumı n'idem çünki olur iştiyāk
- 3) Gül kimi başdan ayağa dağa dönüpdür tenüm
Yandurup firkat odından dağlayalı ṭāk ṭāk
- 4) Şevk odından yanubanu zevk ideli bildüm uş
Kim ne oddan tutuşuban olmuşam gün kimi ṭāk
- 5) Göz görüben gönümün sevdüğine cān virürem
Çünki cānum almağ için eyler anlar ittifağ
- 6) Görüben ḥālümü müşfik ṭa' n ider münkir kimi
Bilmez ol ṭa' n ile ider öz vifākımı nifāk
- 7) Rüşenî'den şem' a düşüp yanmayan pervâne-ves
Ne ziyādandur bilemez Gülşenî'de ihtirāk

ŞR: 183b.

552.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) Dağlayup ḥasret revānum yandurur nār-ı firāk
Şancılıban iğne kimi cānuma ḥār-ı firāk
- 2) Nîş-i hicrân nice nice nüş idem vaşl isteyüp
Dem-be-dem cānuma şancup zehrini mār-ı firāk
- 3) Ḥasret ile geçdi günüm vaşluña irmeg-içün

Gice gündüz çekübenü miḥnet āzār-ı firāk

4) Aḥıduban seyl-nisbet göz yaşını dem-be-dem
Görsedürem ḥalkā andan kanlı yaş zār-ı firāk

5) Āh vāh ü derd ü ḥasret nāle vü āzār imiş
Sūziş-i şevķile dilden hem-dem-i nār-ı firāk

6) Görmege gül-zār-ı ḥüsnüñ Gülşeni kimi hezār
Zārī kıllur batduğınca bağrına ḥār-ı firāk

ŞR: 183b.

553.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Öldürür ḥasretle beni sevdüğümde iftirāk
Semm-i kātildür baña çün ağudan acı firāk

2) Şorsalar cān virmedin nedür çetīn reg saña di
Bir nefes gönül sevenden intizār u iştiyāk

3) Gice gündüz şevķ ile hicrān odından yanaram
Zevķ olupdur baña çünkim ol ikiden ihtirāk

4) Vireli gönülümü ' işķa alamazam dönüben
Līk cānum alırlar anlar idüp ittifāk

5) Talḥ ider şīrīn canımı baña ayruluḥ n'idem
Dutılır ğamdān nefes çün ḥulķuma olur ḥunāk

6) Yanuban firķat odından yitdügüme şoraram
Sevdüğünden ayru düşmekden ne var ' ālemde şāk

7) Rūşenî'den bir nefes ayru düşende Gülşenî
Cân virüben bunu dir kim el-firâķ vâfirâķ

ŞR: 184a.

554.

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1) Bilmezem kim ne belâdur başuma sevdâ-yı ' ışķ
K'artup eksilmez başūmdan dem-be-dem ğavġa-yı ' ışķ

2) Çıġhālı sevdâsı ' ışķuñ başuma zıkrüm budur
Ün çeküp zârılıġılan vây ' ışķ iy vây ' ışķ

3) Görmedüm Mecnün u bî-ġod vâlih ü âşüfte-ġâl
Olduġumı bencileyin bir daġı şeydâ-yı ' ışķ

4) İsteyüp derdine dermân kim bulur ' ışķuñ disün
Çünki ol derde devâ bulunmaz illâ dâ-yı ' ışķ

5) Çekmedin ' ışķuñ belâsın mübtelâ olup dimeñ
Ola her nâ-dân ü bî-ġis ' ârif ü dâñâ-yı ' ışķ

6) Rūşenî'nün ' ışķıyla Gülşenî digil baña
Kim ölidür sencileyin bir daġı rüsvâ-yı ' ışķ

ŞR: 184a.

555.

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1) Nirde var gönülden özge gün kimi mir'ât-ı ' ışķ
Kim göre cândan göz açan rü-be-rü âyât-ı ' ışķ

- 2) Girüben iqlīm-i hüsne görmeyen ‘ışkuñ yüzün
Vaşf ile bilmez ne disem aña bî-çün zāt-ı ‘ışk
- 3) Oğuyan maḥv ile ‘ışkuñ naḥvını bilür nedür
Çünkü vechin maḥv olan dem görür ol işbāt-ı ‘ışk
- 4) ‘Işka vaqt olmaz maḥām u mertebe menzil kimi
Çün mecāz olur ḥaḳīkat dinilen evkāt-ı ‘ışk
- 5) Yoḡ hevāyile hevesden ‘ışkuñ ulu düşmeni
K’andan olur yola giren ṭālibe āfāt-ı ‘ışk
- 6) Seyr idüben Ṭūr-ı dilden vādī-yi Eymen şaru
Tā tecellīden bilesün nedür ol miḳāt-ı ‘ışk
- 7) Merde varalda hevāyile hevesden özge diñ
Ṭālibün yolın urucu dem-be-dem āfāt-ı ‘ışk
- 8) Rüşenī’nün vaşfını diyüp tüketmez Gülşenī
Biri için biñ yazuban defter-i ebyāt-ı ‘ışk

ŞR: 184b.

556.

Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilün

- 1) Alalı gönlümi cāndan sevgülü dil-dār-ı ‘ışk
Dönüben Manşūr’a andan ister oldum dār-ı ‘ışk
- 2) Şayd idüp şīrāne gözden ḳanum içer dem-be-dem
Baḥaram bir Türk-i meste dönüben ḥün-ḥār-ı ‘ışk

3) Ayılır mı ser-hoş olan gözlerinden diñ baña
Mest olalı çünkü andan göremezem hüşyār-ı ʿışk

4) Nişe ılan kimi semden kırılıp çevrilmeyem
Çünkü nūşı niş ider her demde baña nār-ı ʿışk

5) Ger yağa ʿışkuñ belāsı başuma dolu kimi
Kim dir olam ol belādan çoçuban bīzār-ı ʿışk

6) Seçmezem kahr ile luḫfı acı datlu ʿışk ile
Kahr idende luḫf olur çün cānuma āzār-ı ʿışk

7) Virmişem naḫd-i revānum Yūsuf-ı ʿışka behā
Mısr-ı dilden açılalı gönlüme bāzār-ı ʿışk

8) Gün kimi rüşen görünür ay yüzinden görene
Nār u nūruñ tābişi her vech ile envār-ı ʿışk

9) Mihr ile yandırmadın cānumı nʼidem bilmezem
Yandırur pervāne kimi şemʿine çün nār-ı ʿışk

10) Baḫtiyār oldur ki ide sevdüğünüñ iḫtiyār
İḫtiyārın anuñ için terk ider muḫtār-ı ʿışk

11) Nāşih eydür saḫla ʿışkuñ sırrını fāş itmegil
Saḫlanur mı diñüz aña fāş iken esrār-ı ʿışk

12) Dilerem aḡyār olmaḫ yār elinden ben baña
Özine aḡyār olandur çünkü bildüm yār-ı ʿışk

13) Dönüben bülbül hezāra Gülşenī zārī kıllur

Rūṣenī' den açılalı gül kimi gül-zār-1 ' ışk

ŞR: 185a.

557.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) Bilmezem aġyār baña çün olupdur yār-1 ' ışk
Koymaz imiş yār olanda çün baña aġyār-1 ' ışk
- 2) ' Işk ile açalı gözüm görmez oldum ġayrını
Cüz ü küll andan görürem dār ile deyyār-1 ' ışk
- 3) Gün kimi göz açubanu ay kimi yüzde digüñ
Mihir ile meh-veş görürsüz nūr-1 ' ışk ü nār-1 ' ışk
- 4) Od u şu vü yil ü topraġdan basiñtün terkibi
Ser-be-ser kılsañ naẓar gör seyr ile eñvār-1 ' ışk
- 5) Yir ü gökde sāde vü rengin görünen devrüne
Ay ü gün yıldız kimi rüşen olan envār-1 ' ışk
- 6) Evvel āhir zāhir ü bāṭın kimi devrāndaki
Çarḡa girüp çizginenler devrüne edvār-1 ' ışk
- 7) Bildüm uş bend ile dāruñ neydügin Mañşūr'ına
Çünkü gördüm ḡayd u bend ü dār ile dildār-1 ' ışk
- 8) Şormañuz bī-kār-1 ' ışka ' āķıl olan kārını
Çünkü aña kār olupdur sevgülü bī-kār-1 ' ışk
- 9) Gün kimi cāndan göz açan ' ālem-i dilde görür
Genc-i maḡfī olduğunı sırr ile esrār-1 ' ışk

- 10) omayan cāminı elden müstekin nergis kimi
Ayıluban nice bile neydügin hüşyār-ı ışk
- 11) Terk idüp nāmūs u ārı rind ü rüsvā olmayan
Bilemez bī-ār olana olduğunu ār-ı ışk
- 12) İüben anumı anmaz şır-i meste dönüben
Dem-be-dem anum iüben mest olan hūn-hār-ı ışk
- 13) Şehr ile bāzār u küçe halk ile hāş u ām
Virüp almağ ribh ü hüsran naqd u nesih kār-ı ışk
- 14) İki alem bir dükāndan ne olup şatar digün
Şeş-cihetden açılalı halk için bāzār-ı ışk
- 15) Bir gül için biñ hezārān işidürem zārını
Rūşeni'den açılalı Gülşeni gül-zār-ı ışk

ŞR: 185a.

558.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

- 1) Beni her demde n'idem öldürür ışk
ara yire diriyle girdürür ışk
- 2) Gicede yuğum alup dañ atanda
Yüzüm gün kimi yire sürdürür ışk
- 3) ılup rüsvā melāmet rind ü bed-nām
Cihān halkını baña güldürür ışk

4) N'idem Mecnūn kimi halkı cihānuñ
Yirüp sevmedüğüni sevdürür ' ışk

5) Girüp bāzār-ı hüsne sevdüğüne
Behā cān vir diyüben aldurur ' ışk

6) Kimi gördüñ cihānda sevdüğinden
Belā çekdürmedin diñlendirür ' ışk

7) Alup arāmını halk-ı cihānuñ
Gice gündüz dimeyüp yildürür ' ışk

8) Ne yüzden gizleyüm sırrını ' ışkuñ
Çü günden faş idüben bildürür ' ışk

9) Nice āh itmeyem sūz-ı cigerden
Çü cānum sevdüğünden gönderür ' ışk

10) Hevesden mihr ile yanana direm
Hevā odumı dilden söndürür ' ışk

11) Ziyā-yı Rūşeni'dür Gülşeni'nüñ
Güneş kimi çerāğın yandurur ' ışk

ŞR: 186a.

559.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Ne belādur bilemezem başuma sevdā-yı ' ışk
Kim çeker sevdālu başum dem-be-dem gavğa-yı ' ışk

2) Dönüben Mecnun'a nice dağa düşmeyen revân
Çünkü sevdâdan oluram dem-be-dem şeydâ-yı 'ışk

3) Terk idüp nâm ile nengi gör ne bed-nâm olmuşam
Ta' n ile halkuñ dilinde oluban rüsvâ-yı 'ışk

4) Bilmezem râyumı nedür tedbirüm 'ışk ideli
Çünkü terk rây olur olurmuş 'ışk erine rây-ı 'ışk

5) Gice gündüz zıkr ü fikrüm virdüñ olalı dirüm
Yanuban derdüñden iy can vâ-yı 'ışk iy vâ-yı 'ışk

6) Bilmedin derdine dermân isteridüm 'ışkuñuñ
Bildüm uş dermânı anuñ olmaz illâ dâ-yı 'ışk

7) Rüşenî sevdâsı çlḥsa başuma iy Gülşenî
Çarḥ urup dönende direm hây 'ışk hey-hây-ı 'ışk

ŞR: 186a.

560.

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ulün

1) Ne sevdâdur başumda bişürür 'ışk
Ḥayâlin başda ḥadden aşurur 'ışk

2) Kılup Mecnün kimi şürîde ḥayrân
N'idem 'aqlumı başdan şaşurur 'ışk

3) Nice mestûrı ol bed-nâm idendür
Ḥaçan rüsvâsın andan yaşurur 'ışk

4) Nice Manşur'ı dârâ çekdürüben

Cihān halkın başına üşürür ʿ ışk

5) Nice serv-i revān kıaddi baş iken
Ayaqlara şaluban düşürür ʿ ışk

6) Kıyāmetden beter halk-ı cihānı
Gezerken bir güzel çün düşürür ʿ ışk

7) Nʼidem iy Rūşenī bu Gülşenīʼyi
Çü mihründen dem-ā-dem aşurur ʿ ışk

ŞR: 186b.

561.

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Feʿ ulün

1) Nidem kıadden kıayālüm aşurur ʿ ışk
Çü andan başda sevdā bişürür ʿ ışk

2) Cihān kıavgasını bir dil-ber için
Başuma aru kimi aşurur ʿ ışk

3) Kıyāmetdür meger kim serv-i kıaddün
Ki neşr ü kıaşrın aña düşürür ʿ ışk

4) Görende iy perī-çehre cemālün
Nʼidem ʿ aklı başumdan şaşurur ʿ ışk

5) Daşar kıaynar kıazana döndürüben
Gözüm kıahrını dilden daşurur ʿ ışk

6) Dilerdüm saşlayam bir mäh mihrin
Kıaçan ben gizledüğüm yaşurur ʿ ışk

7) N'idem iy Gülşeni' çün Rüşeni'nüñ
Seni mihrine candan düşürür ' ışk

ŞR: 186b, İÜ: 102a.

562.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1) N'idem ' aqlumı başdan şaşurur ' ışk
Hayālüm çünki hadden aşurur ' ışk

2) Olup mest-i hayālün unuduram
Özüm haçan ögüme düşürür ' ışk

3) Ne sevdâdur başumda puhte vü hām
Ki mihr ile dem-â-dem pişürür ' ışk

4) Kıyâmetdür meger bu serv-i kâmet
Ki haşrin halkuñ aña düşürür ' ışk

5) Cihân gavğasını ' aşık başına
Aru kimi yağuban üşürür ' ışk

6) Dimeñ rüsvâ vü rinde sahla hālün
Haçan gizleyüp anı yaşurur ' ışk

7) Gözüm deryâsınuñ rüşen şuyunu
Bulandurup revândan daşurur ' ışk

8) Baña dir Gülşeni' kim Rüşeni'nüñ
Hayälinden bilümi şaşurur ' ışk

ŞR: 187a.

563.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Bilmezem nedür devāsı bî-devādur derd-i 'ışķ
İstemeñ anuñ devāsın oluban hem-derd-i 'ışķ

2) Dönüben Eyyüb'a 'ışķuñ her ki doymaz cevrine
Er dimeñ 'avratdur ol kim doymaya nā-merd-i 'ışķ

3) Zāhid-i huşka diñüz kim kıru yire çekme āh
Gerçi ter olur bu demden men' ile dem serd-i 'ışķ

4) Geçmeyen zevc ile ferdüñ şef' ü vitrinden temām
Bulamaz tecrīd zevķin olubanu ferd-i 'ışķ

5) Er gerek meydān-ı 'ışķa girmege Rüstem kimi
Şanmañuz kim her muħanneş olısdur merd-i 'ışķ

6) Duy nedür nefahtü rabbük dehr-i eyyāmındaki
Ol nefesdendür ħarāret řālibinde berd-i 'ışķ

7) Gülşenī kuħlü'l-cevāhir kılalı çeşmine dir
Tütüyādur Rüşenī'den dīde için gerd-i 'ışķ

ŞR: 187b, İÜ: 101b.

[4] Bulamaz: Bulamazam İÜ.

564.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Şorana ağudan acı nedür eydürem firāk
Andan acı sevdüğinden ħasret ile iştiyāk

2) İşidürdüm sekretini ölümüñ andan beter
Sekret ile cānum olur dil-berümden iftirāk

3) Kıpmadın hālka kıyāmet ne kıyāmetdür baña
Kim dolaşur ayruluğdan saqla benden mesāk

4) Kırıyup firkat odından boğazum çılmaz nefes
Korharum kim cānum ala şoñ nefes andan hunāk

5) Talh ider şir̄in canumuñ zevkını baña n'idem
Şabr ile acı firākı dil-berüñ olmağ mezāk

6) Şınadum mi' rācına ' işkuñ irişmez cehd idüp
Ref refi şevk idübenü zevkin itmeyen Burāk

7) Rüşeni' den Aydın ilin görelı iy Gülşeni
Bir görünür iki yüzden gözüme Şam u ' Irāk

ŞR: 187b.

565.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Yandurur hasretle n'idem cānumı nār-ı firāk
Niş idüben baña gülden nüşını hār-ı firāk

2) Seyr idüp gül-şende işit gül hezāra dönüben
Gice gündüz olduğımı derdilen zār-ı firāk

3) İsterem firkatle yanmış bir benüm kimi bulam
Bulamazam azdur meger kim zār-ı bızār-ı firāk

- 4) Bir dimeñ yüz biñ belā cān virmeden beddür baña
Bir nefes ğurbetde çekmek ğamdan āzār-ı firāk
- 5) Yār kim dir şād u hurrem vaşl ile gören beni
Ħasret ü derd ile ğamdan özge yoĥ yār-ı firāk
- 6) Şınadum hemm ile ğamdan özge yoĥ zārile
Ġurbet içre dile niçün derde dil-dār-ı firāk
- 7) Rūşenī'den bir nefes ayru düşende bilürem
Nice şancır Gülşenī-veş cānumı mār-ı firāk

ŞR: 188a, İÜ: 124b.

566.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) İy gönül nice yıĥuban yapasuñ ŧāk u varāk
Yıĥ hevādan yapduĥuñı terk idüben tımtıurāk
- 2) Düşürüp öĥüne añĥıl ħabre girdüĥüñ demi
Kim diye yād u bilişüñ saña kim hazā firāk
- 3) Virüben bugün ĥesābuñ ħoma ħāle dañlaya
Dañlaya bugünden eyler çünki 'ākıllar ırāk
- 4) Ayrılan bugün hevādan ħurtarur dañla özin
Yanmadın nār-ı caĥıme oluban ehl-i şıĥāk
- 5) Ölmedin ħabre girüben vir cevābın münkirüñ
Bilüben nefside rabbüñ yimedın gürz-i yasaĥ
- 6) Ķaşd ider Nemrüd-ı nefsuñ çün Ħalīl-i ruĥuña

Eyleme eksük başından Nemrūd'uñ bir dem çomak

7) Fırşatuñ fevt itme bugün dañlaya koyup işüñ
Cân tenüñden ayrılıban bulmamışken iftirāk

8) Ölüben bilgil kıyāmet neydüğüni haşr ile
K'o kıyāmet haşre cāndan ola senden iştiyāk

9) Cān kulağın açup işit şor 'ışkuñ nefhini
Oñuyup lā-aķsem ol dem bil nedür Rabb'e mesāk

10) 'İlmimi 'ayn itmeyen haķķa'l-yaķāñden bilemez
K'ol mesāk ile ne yüzden dolaşur sāk ile sāk

11) Kařmadın yevm-i kıyāmet Rūşeni'den Gülşeni
Yanaram pervāne kimi bulmağ-içün ihtirāk

ŞR: 188a.

567.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Ne belādur bilmezem başuma sevdā-yı 'ışķ
Ki hayālıñden oluram dem-be-dem şeydā-yı 'ışķ

2) Derd-i bi-dermān olupdur cānum içün dem-be-dem
Bi-nihāyet renc ü mihnet zaķmetiyle dā-yı 'ışķ

3) Derd-i serdür hāş u 'āmuñ kāl ü kılı hālūme
Artuban eksilmez oldu başuma ğavġa-yı 'ışķ

4) Berr ü baħrūñ kulağına irdi kuşumdan haber
Zevķ iden andan işidüp hāy u hūy behā-yı 'ışķ

- 5) ʿ Işık ile ser-ḥoş olanlar şaḥvını bilmez nedür
Mest ider içenleri çün dem-be-dem meyhâ-yı ʿ ışık
- 6) Gice gündüz zıkr idüben derd ile bunı direm
Tutuşuban ʿ ışık odından vâ-yı ʿ ışık ey vâ-yı ʿ ışık
- 7) Terk idüp nāmūs u ʿ ârın rind ser-ḥoş mey yirine
Bencileyin kim olupdur bî-ḥaber rüsvâ-yı ʿ ışık
- 8) Bilmezem tedbîr ü râyum neydügin bî-rây olup
Olalı tedbîr ü râyum baña neysüz rây-yı ʿ ışık
- 9) Ḥayr olupdur ihtiyârum ʿ ışık nisbet şeksüzün
Görmüşem ʿ ayne'l-yaḳından olalı binâ-yı ʿ ışık
- 10) ʿ İlmini ʿ ayn itmeyen şeksüz yaḳından olamaz
ʿ Akl ile ʿ ilm oḫuyubandur küll-i dānâ-yı ʿ ışık
- 11) Tübâ vü sidreden aʿ lâ lâ-maḳâm uyan bilür
Neydügin aʿ lâdan aʿ lâ ḳadd ile bālâ-yı ʿ ışık
- 12) Maḥvını işbât idenden şor nedür bî-çün-şıfat
Lâ vü illâ hūya nisbet dinilen illâ-yı ʿ ışık
- 13) Rüşenî'den özge kimdür ʿ ışık bende şeh-şıfat
Kim o ḳulluḫdan olupdur sevgülü mevlâ-yı ʿ ışık
- 14) Yūsuf-ı Mısr'ına nisbet mülk-i ḫüsnüñ sulṫanı
Rüşenî'den özge kimdür Gülşenî Dārâ-yı ʿ ışık

568.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) Çıhalı sevdālu gönülüm başına sevdā-yı ' ışk
Artup eksilmez başumda gülğul-ı gavğa-yı ' ışk
- 2) Salṭanat dilerseñ olğıl ' ışka bende iy gulām
İki cihān şahıdur çün bende-i mevlā-yı ' ışk
- 3) İsteyen seyr ile gökde bulımaz ' ışka maḳām
Ḳāf-ı dilden özge yirde olmayup ' Anḳā-yı ' ışk
- 4) Dileseñ Sîmurğ'a irmek murğ-ı cānuñ tu' me kııl
' Ālemi dilünden ol dem bil nedür me'vā-yı ' ışk
- 5) İy kıyāmetden ḥabersüz dañla dime bu gūyı
Çün bugündür istedüğün dañla ki ferdā-yı ' ışk
- 6) İbtidā yoḥ ' ālem-i ' ışka nihāyet istemeñ
Arz-ı vāsı' dür muḳaddes çün cihān-ı rāy-ı ' ışk
- 7) Datludur cāndan kelāmı Gülşeni ' ışk ehline
Ṭūṭı-yı nuṭḳuñ olalı şehd ü şeker hā-yı ' ışk

İÜ: 101b.

569.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

- 1) “*Nefaḥtü fîhi min rūḥi*”¹³³ deminden

¹³³ “Ona şekil verdiğim ve ona ruhumdan üflediğim zaman, siz hemen onun için secdeye kapanın.” (Hicr, 15/29).

Ḥayāt-ı cāvīdāndur hem-dem-i ʿ ışk

2) Muḥabbet anuñ için didi “*levlāk*”¹³⁴

Mezāhirden odur çün ekrem-i ʿ ışk

3) Nedür di evvel āḥir andan özge

Dem-i kudret nefahtü aḳdem-i ʿ ışk

4) Oḡuyan sūre-i Raḥmān’ı bilür

Nedür teslīm-i Ḳur’ān aʿ lem-i ʿ ışk

5) Maḥabbet maḏharından ādem oldu

Cüneyd ü Şiblī nisbet Edhem-i ʿ ışk

6) Muḳaddes ādemedür nefḥ-i nuḳfe

Mesīḥ-āsā doğuran Meryem-i ʿ ışk

7) Feraḥdur şanma ḡam-kīn görübenü

Olanda cezbe maḏhar derhem-i ʿ ışk

8) Maḥabbetden revān vehhāb nisbet

Olandur cūda maḏhar ḥātem-i ʿ ışk

9) Muḥabbetden doğandur Gülşenī şan

Olan şeh Rūşenī’yle tev’em-i ʿ ışk

İÜ: 100a.

* Matla beyti yoktur.

¹³⁴ “*Sen olmasaydın, sen olmasaydın (Ey Muhammed) felekleri yaratmazdım.*” (Kudsî Hadis).

570.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1) Ne sevdādur başumda gulğul-i ' ışk
Hayālden işidilen kulğul-i ' ışk
- 2) Çalınur dem-be-dem t̄alibler için
Maḥabbet nağmesinden cülcül-i ' ışk
- 3) Ḥarāret virüben dilde bürüdet
Komaz kıala müdām şan fülful-i ' ışk
- 4) Burağ-ı himmeti dilden maḥabbet
Olan bilür nedür ol düldül-i ' ışk
- 5) Maḥabbet cezbisini tavkıın iden
Bilür boynunda nedür gulğul-i ' ışk
- 6) İçeli zevk ile ' ışkuñ şarābın
Başumdan gitmez oldu mül-i ' ışk
- 7) Maḥabbet vechini görelı bensüz
Baña ḥall olmadı ol müşkil-i ' ışk
- 8) Ne mazḥardur bilinmez mazḥar ilen
Kime şorup bilem ol mürsel-i ' ışk
- 9) Nedür vechinden özge ān u şāndan
Mezāhirden görünen cüz kül-i ' ışk
- 10) Benefşe nesteren nesrīn ü reyḥān

Maḥabbetden қоһудур сүнбүл-i ' ışık

11) Olan taḥmīr-i қудрет һикмет ile
Bilür andan nedür āb u gīl-i ' ışık

12) Açılıp tāze şolmaz ' adn içinde
Қалup bākī maḥabbetden gül-i ' ışık

13) Görelden Rūşenī gül-zārın işit
Oluban Gülşenī-veş bülbül-i ' ışık

AE: 58b.

571.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1) Nedür қудretden özge ādem-i ' ışık
Nefahtü demden olan hem-dem-i ' ışık

2) Muқaddes nefḥ ile dirilene şor
Ne demden dirilüpdür ol dem-i ' ışık

3) Mesīḥ-āsā doğan bilür ne demden
Muḥabbetden doğurur Meryem-i ' ışık

4) Cüneyd ü Şiblī vü Nūrī'ye nisbet
Olur sırr-ı ma' niden Edhem-i ' ışık

5) Maḥabbetden bulan taḥmīr-i қудрет
Olur sırr-ı ḥafiden müdgam-i ' ışık

6) “*Nefahtü fî-hi min rūhi*”¹³⁵ den evvel
Olur “*Ievlāk*”¹³⁶ e nisbet aqdem-i ‘ışk

7) Sevüben sevilen maḥbûb-ı Hakk’uñ
Olur ‘izzet deminde ekrem-i ‘ışk

8) Feraḥdur şād u ḥurrem şanma ğam-ğın
Maḥabbetden kim olsa derhem-i ‘ışk

9) Taḥammül şabr u tākātdur yaralu
Göñül zaḥmına cāndan merhem-i ‘ışk

10) Maḥabbetden oḥuyan maḥv-ı naḥvın
Olur ‘ilm-i ledünden a‘lem-i ‘ışk

11) Şaḥın iy Gülşenī fāş itme sırruñ
Oluban Rüşenī şān ebkem-i ‘ışk

AE: 59a.

572.

Mef’ülü Fā’ ilātün Mef’ülü Fā’ ilātün

1) ‘Aql ile añılmaz n’idem kināyet-i ‘ışk
Anuñ için bilinmez dāyimā rivāyet-i ‘ışk

2) Terk-i hevā hevesdür fermān bu demden işit
Kim bilesüñ ne yüzden olur ‘ināyet-i ‘ışk

¹³⁵ “Ona şekil verdiğim ve ona ruhumdan üflediğim zaman, siz hemen onun için secdeye kapanın.” (Hicr, 15/29).

¹³⁶ “*Sen olmasaydın, sen olmasaydın (Ey Muhammed) felekleri yaratmazdım.*” (Kudsî Hadis).

3) Sırr-ı “*nefahtü fihi*”¹³⁷ bu demde demi didi
Kim bilesün nedendür bî-çün dirâyet-i ‘ışk

4) Kudret deminden oldu fiṭrat maḥabbet için
K’andan bilindi yoḥdur mebde’le ğâyet-i ‘ışk

5) Nūn u kaleminden oḫdum demden raḫam kalem-süz
Harf-i maḥabbet ile oldu kinâyet-i ‘ışk

6) Kim biliser mufaṣṣal mücmel-şıfat raḫamdan
Satr-ı maḥabbet ile neydüğün âyet-i ‘ışk

7) Evvel maḥabbet ile âḫir-şıfat yoğ iken
Bir ile neydi olan bire bidâyet-i ‘ışk

8) Devr-i maḥabbet ile bilindi evvel âḫir
Olmaz ki ḫatm idüben diyem nihâyet-i ‘ışk

9) İy Gülşenî ne yoldan oldu meveddet ile
Şeh Rüşenî izinden saña hidâyet-i ‘ışk

AE: 59b.

573.

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fe‘ülün

1) Ne mazḫardur muḫaddes ‘unsuruñ pāk
Ki ‘âcizdür anuñ derkinden idrāk

¹³⁷ “Ona şekil verdiğim ve ona ruhumdan üflediğim zaman, siz hemen onun için secdeye kapanın.” (Hicr, 15/29).

2) Muḥabbet mazḥarıdur şān-ı vechüñ
Anuñ-çün didi Ḥaḫ ḫaḫḫuña “*Levlāk*”¹³⁸

3) Bilindi “*küntü kenz*”¹³⁹üñ sırrı senden
Henüz ādem yoğ iken āb ile ḫāk

4) Münevver ayağūñdan rūşen itdi
Yüzini süreli pāyuña eflāk

5) Senüñ kimi ḫadem kim başdı ‘ arşa
Denādan setr idüp ednāya çalāk

6) Senüñ ‘ ışḫūñdan öter bülbül-i mest
Açılup gül ḫılanda ḡoncasın çāk

7) Senüñ medḫūñdedür çün cümle eşyā
Semekden işidür medḫūñi semmāk

8) Saña düşmanlıḡ idenün dolaşur
Boğazına ‘ amel çün mār-ı Dahḫāk

9) Şefī‘ i her güneh-kāruñ çü sensüñ
Nişe pes Gülşenī olmaya bī-pāk

ŞR: 188b, İÜ: 116a, AE: 20a.

574.

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ulün

¹³⁸ “*Sen olmasaydın, sen olmasaydın (Ey Muhammed) felekleri yaratmazdım.*” (Kudsî Hadis).

¹³⁹ “*Ben, gizli bir hazine idim, bilinmeyi diledim, bunun için (beni bilmeleri için) yaratıkları yarattım.*” (Kudsî Hadis).

- 1) Benem her vech ile girdârı ‘ ıŝkuñ
Olaldan cebr ile muhtârı ‘ ıŝkuñ
- 2) Muhabbet nuŝkıyam “*levlāk*”¹⁴⁰e nisbet
İrâdetden hafî serdârı ‘ ıŝkuñ
- 3) “*Nefaẖtū*”¹⁴¹ sırrıyam genc-i maḥabbet
Sevüben sevilen dil-dârı ‘ ıŝkuñ
- 4) Emânet ḥâmili maḥmûlıyam hem
Mükerrem ḳurbıla ebrârı ‘ ıŝkuñ
- 5) Nedür zâhir olan bâtın-şıfatdan
Bilinmez bensizin eṭvârı ‘ ıŝkuñ
- 6) Muhabbetden vücûdum sırrıdur fâş
Meveddet maḫhar-ı esrârı ‘ ıŝkuñ
- 7) Yoğ iken iki ‘ âlem ben dilendüm
Maḥabbetden olan serkârı ‘ ıŝkuñ
- 8) Meveddetden ṭavâf için yapupdur
Dilümüñ Ka‘ besin mi‘ mârı ‘ ıŝkuñ
- 9) N’idem ağıyar olanı bilemezem
Görelen cüz ü külldür yârı ‘ ıŝkuñ

¹⁴⁰ “*Sen olmasaydın, sen olmasaydın (Ey Muhammed) felekleri yaratmazdım.*” (Kudsî Hadis).

¹⁴¹ “*Ona şekil verdiğim ve ona ruhumdan üflediğim zaman, siz hemen onun için secdeye kapanın.*” (Hicr, 15/29).

10) Niye baħsam maħabbetden gözüme

Görünür bî-cihet dîdârî ‘ışķuñ

11) Benem birden iki şânını nisbet

Żiyâdan nârıla envârî ‘ışķuñ

12) Şor aħı Gülşenî şeh Rûşenî’den

Nedensin bende-veş serdârî ‘ışķuñ

AE: 59b.

575.

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

1) Göñlümi nâz ile alan nâzenînum ħandasañ
Cennet-i ħüsn ile olan ħûr u ‘aynum ħandasañ

2) Çîñ ile Maçîñ içinde müşg ü ‘anber ķoħulu
İsteyüben bulamazam zülf-i çîñüm ħandasañ

3) Ĥabbe-i ħâlünden özge ħâşıl-ı ‘ömrüm nedür
İy canumdan sevgüde şîrîñ eginüm ħandasañ

4) Dilerüm îmân yüzini küfr-i zülfünden görem
İy maħabbet küfrine îmân u dîñüm ħandasañ

5) Göreli dilde emânet genc-i ‘ışķuñı direm
İy emânet dabşuran dilden emîñüm ħandasañ

6) Ağlayuban gülmedüğüme sebep şorsañ direm
Şâd olup dil-ber diye kim ħazîñüm ħandasañ

7) Qalmadı şabr u taħammül firķatüñe iy perî

Hadden aşdı anuñ için uş han̄inüm handasan

8) Rūşenī'nün evvel adın bileli kim ' ışk imiş

Direm iy ' Anḳā'sı Ḳāf' uñ ' ayn u şeynüm handasañ

ŞR:189a, İÜ: 116a.

[9] Gülşenī'yi görmek için Rūşenī'den vechile// Direm iy cāndan ḥafī sırr-ı emīnüm
İÜ'de yalnızca var.

576.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

1) Ḳıyāmetdür meger kim şūrı ' ışkuñ

Çalınur dem-be-dem nāḳūrı ' ışkuñ

2) Ḳulağ ur ker degülseñ şūr-ı ' ışka

Çü andan ker durur menkūrı ' ışkuñ

3) İşidürem ḳıyāmet ḳāmetini

Diyende e'ş-şalā maḥşūrı ' ışkuñ

4) Ḥaṭā dimeñ şevāb olur ne ḳılsa

Muḥāl-i ' aḳl ile ma' zūrı ' ışkuñ

5) Dönüp Mecnūn'a ma' füvdür fi' āli

Ne ḳılsa bī-ḥaber mağrūrı ' ışkuñ

6) Nice ' āḳılları Mecnūn idüpdür

Cihānda şevḳ u zevḳ u şūrı ' ışkuñ

7) Nice Ḥusrev-şıfat Şirīn ucından

Olupdur devr ile meşhūrı ' ışkuñ

8) Yalañuz Kays u Leylî sanmayasız

Cihân içre olan menşûrî ‘ ışkuñ

9) Güneş kimi dutar yirüñ yüzini

O kimse kim ola manzûrî ‘ ışkuñ

10) Haçan şeytân kimi merdûd olısar

Yahın ırağ çü olmaz dûrî ‘ ışkuñ

11) Harac yoğdur işit Haqq’uñ kelâmın

Olana ‘ aql ile ma‘ zûrî ‘ ışkuñ

12) Gören Aydın ilinde Rüşenî’yi

Ne yüzdendür bilür ol nûrî ‘ ışkuñ

13) Görenler Gülşenî vechini bilür

Ne yüzden dek olurmuş Tûrî ‘ ışkuñ

ŞR: 189a, İÜ: 114a, AE: 20b.

577.

Mef’ ulü Fâ’ ilâtün Mef’ ulü Fâ’ ilâtün

1) Çün açılup gül-istân bülbüli ötdi bağıñ

Çalmadı gül-şen içre zağ ile zeyğ-i zağıñ

2) Bād-ı şabâ deminden cennet hoşusın alup

Ehl-i meşâm olana doldur direm dimağıñ

3) Her şubh-dem güneş tek gül gönceden açılup

Görsediyor görene rengini ol yañağıñ

- 4) Nergis gözini şanma maḥmūr iken yuḥuda
Kimdür yuḥuda gören anuñ kimi uyaḡuñ
- 5) Sūsen kimi ser-ā-ser dil olup epsem ol kim
Alan benefşe dilin başın keser kabaḡuñ
- 6) Lāle kimi kızarup kızıl delüye dönseñ
Tapuñda görsedürler rengini kara daḡuñ

ŞR: 189b.

578.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

- 1) Yine çıḡdı başuma odı ' ışkuñ
Od urdı cānuma çün būdı ' ışkuñ
- 2) Kuru yaş cān ü tenden özge nem var
Ki ola yanmaḡ-ıçün ' üdı ' ışkuñ
- 3) Şererdür āhum ol odın tütünsüz
Çü olmaz oddan özge dūdı ' ışkuñ
- 4) Yıḡılup yanmadur şevk ile işit
Maḡabbet mihr ile mevdūdı ' ışkuñ
- 5) Belādur renc ü miḡnetle ' aḡası
Meveddetden hemişe cūdı ' ışkuñ
- 6) İki ' ālemde aşşıdur ziyānsuz
Haçan ḡusrān olısar südi ' ışkuñ

7) Şekāvet fi' lini 'ömrinde kılmaz
Sa' ādet t̄alibi mes' ūdı ' ışkuñ

8) Uyur şanmañ uyanuñ kılup andan
Uyañdur çün uyur merķūdı ' ışkuñ

9) Sa' ādetsüz şaķīdür şeksüzün bil
Özüni kılmayan mefķūdı ' ışkuñ

10) H̄açan şeytān kimi maṭrūd olısar
K̄abūlden redd ile merdūdı ' ışkuñ

11) Şoraram Gülşeni' den Rūşeni' dir
Cihānda gün kimi mevcūdı ' ışkuñ

ŞR: 190a.

579.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1) Yine sevdāsı çıñdı başuma ' ışkuñ
Deñizler kimi dilden daşa ' ışkuñ

2) Düşüp sevdāsına başdan ḥayālün
Ne diyem neydüğün o başa ' ışkuñ

3) Gören bī-keyf eger vaşf ide keyfin
Bilinmez keyfi ḥadden aşa ' ışkuñ

4) Bilürdük lezzetin şīrīn revāndan
Eger şevķi saña ulaşa ' ışkuñ

5) Ne lezzet var cihānda andan özge

Ki zevkından saña uğraşa ' ışkuñ

6) ' Aceb şir̄in maḥabbetdür revāndan
Eger cezbi saña şormaşa ' ışkuñ

7) Kıyāmet günü kimi meyl olmaz
Görüp ata ana kardaşa ' ışkuñ

8) Şınayup yoḡ direm hiç ihtiyācı
Nedīm ü hem-dem ü yoldaşa ' ışkuñ

9) Ziyāndur aşşısı kalmışa ' ışkuñ
Çü yoḡdur aşşısı kalmışa ' ışkuñ

10) Kātiken yumşanur mumdan daḡi nerm
Eger meyli irişe daşa ' ışkuñ

11) Dilerdüm Gülşenī sırruña maḥrem
N'idem çün meyl yoḡ sırdaşa ' ışkuñ

ŞR: 190a.

580.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

1) Ne diyem çün tükenmez kālī ' ışkuñ
Ne varsa az u çoḡ aḡvāli ' ışkuñ

2) Ezelden ibtidā vü intihāsuz
Var imiş bildüm uş aḡvāli ' ışkuñ

3) Ezelden ilerü evvelden evvel
Olan nedür bilürmiş seli ' ışkuñ

- 4) Yigirdür kıaramaz döndükçe devrân
Dem-â-dem tâzelenüp Zâl'ı 'ıŝkuñ
- 5) 'Azîz olur düşünler zıll-ı 'ışka
Çü 'izdür 'âŝıka izlâli 'ıŝkuñ
- 6) Vücûduñ naķŝ imiş 'ıŝkuñ yolında
Anuñ terki olup ikmâli 'ıŝkuñ
- 7) Özin seven hevâyile hevesden
Olamaz kıahr ile pâ-mâli 'ıŝkuñ
- 8) Hevâ sevgüsini terk it ki oldur
Hevesden yol uran idlâli 'ıŝkuñ
- 9) Dönüp yanar oda yel kimi yel kim
Yoluñ urmaya tâ ihmâli 'ıŝkuñ
- 10) Açıup himmet kıanadın kıuŝ kimi uç
Çü himmetdür uçana bâli 'ıŝkuñ
- 11) Dimen 'ışk ehline ne tıfl ne bâliğ
Çü bâliğdür olan etfâli 'ıŝkuñ
- 12) Uŝağ kimi görende pîr 'aklı
Bilüñ oldur ne bâliğ zâlı 'ıŝkuñ
- 13) Yedi muşhaf kimi satırın ŝanasuñ
Gelür seb' a'l-meşânî fâlı 'ıŝkuñ

14) Ne diyem bî-nihâyetdür şınanmaz

Tükenmez kâlüm ile hâli ‘ışkuñ

15) Nice yönelürsem cezb ideyor

Tağılan boynuma ağılali ‘ışkuñ

16) Kılur bî-hod beni hâl ile kâlden

N’idem bî-ihtiyâr açılalı ‘ışkuñ

17) Cihânda Gülşeni kimi kim oldı

Baňa diñ Rüşeni’den eli ‘ışkuñ

ŞR: 190b.

581.

Müfte’ ilün Fâ’ ilün Müfte’ ilün Fâ’ ilün

1) Tâlibe tura nişân seyr ile yedi gerek

‘Işk ile evvel taleb cidd ile cehd eylemek

2) İkisini şorana şadruñi şerh it direm

Nefsüni teslîm idüp rabbüñe çekmeñ emek

3) Üçi maḥabbet şefâf sevgü direm bî-hilâf

Tâlib işit bî-güzâf ‘ışk ile içmek yimek

4) Dördi gönül fıtrati kalb ola Hâk kudreti

Teviyetüñ hikmeti zikrini haydan dimek

5) Bişin idenler şühüd ḥabbe-i arz vücüd

Tâlibedür iy vedüd kalbe bu cândur miḥek

6) Altısın itsem saña sevgüden âdem daña

Bahmayuban sen baña mühredür andan dilek

7) Yedi maḥabbet sırrı fāş u nihān serveri
Rūşenī' nūñ perveri Gülşenī muhce gerek

ŞR: 191a, İÜ: 114b.

582.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) ' Işık ile ' uryān olan delü giyerse ipek
' Aql ile teklif aña eylemege his gerek

2) ' Aql ile meftūn olan vālih ü Mecnūn olan
Seçmez işitgil inan şāldan ol pā-yı berk

3) ' Aql ile giyüp libās eyleme ḥālūñ kıyās
' Āşıkā giyse kisvetüñi iy degüñ *

4) Kes dilüñi söyleme ṭa' n ile ḳāl eyleme
' Āşık olan ḥāline çünki gerekmez dimek

5) Ṭa' n idene yitene ' aql ile dıḳ dutana
Şanma disem utana epsem ol iy kör köpek

6) ' Āşıkā ṭa' n eyleyen uşlu delüdüdür diyen
Cḡhile direm revān kes sözüñi iy siñek

7) Zanna uyan ṭālibe şıdḳa gümān ḡālibe
Cān virüben rātibe çekmegüz artuḡ emek

8) ' Işık ile tefrīdüñi terk ile tecrīdüñi

İsteriseñ Gülşeni Rüşeni'den kı1 dilek

ŞR: 191b.

[*] Vezne uymamaktadır.

583.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

- 1) Dilemek derdine dermānı ' ışkuñ
Devāsuz derd imiş sāmānı ' ışkuñ
- 2) Cihānda ne belā var miḥnet ile
Olur sevdüğine iḥsānı ' ışkuñ
- 3) Aḥan gözyaşıdur kaynar gönülden
Dem-ā-dem seyl kimi tūfānı ' ışkuñ
- 4) Ölüp dirilmeyen olmadın öñdin
Bilemez neydügin fermānı ' ışkuñ
- 5) Sevüben sevilen ' ışk ehline şor
Maḥabbetden nedür cānānı ' ışkuñ
- 6) Kılan Mekke kimi tavaf maḥabbet
Bilür andan nedür erkānı ' ışkuñ
- 7) Terāzu kılmagil ' aḳluñı ' ışka
Olamaz çün ḥired mizānı ' ışkuñ
- 8) Qalup ' aḳl ile ' ışka münkir olma
Qazādur başa çün ḥarmānı ' ışkuñ
- 9) Unudur fikriyle zıkr-i ' aḳlı
Olan ser-ḥoş-şıfat ḥayrānı ' ışkuñ

10) Göreli Rūṣenī vechini bayram
Olupdur Gülṣeni ḳurbānı ʿıṣḳuñ

ŞR: 192a.

584.

Mefāʿılün Mefāʿılün Feʿülün

1) Nedür kim bilür bünyādı ʿıṣḳuñ
Çü evveldür ezel üstādı ʿıṣḳuñ

2) Ezel evvel yoğ iken vardı biʿz-zāt
Maḥabbetden denilen adı ʿıṣḳuñ

3) Görenler iki ʿālem bir nazardan
Bilür yoḥdur bilişle yādı ʿıṣḳuñ

4) Ne varsa cüz ü küll iki cihānda
Maḥabbetden olupdur dadı ʿıṣḳuñ

5) Bilişdür ʿālemün ḥalk ile düpdüz
Ne yüzden olsa yoḥdur yādı ʿıṣḳuñ

6) Selātin cihān sevdügi yüzden
Olur sulṭān iken ecnādı ʿıṣḳuñ

7) Çeken baş ḥalkına kibir ucından
Tevāzuʿ la olur münḳādı ʿıṣḳuñ

8) Haçan Mecnün kimi ʿaqlına uyar
Olan şeydā-şifat muʿ tādı ʿıṣḳuñ

- 9) Muḥabbetdür mezāk u şevk ile cū‘
Cihānda ṭālibine zādı ‘ ışkuñ
- 10) Hıçan yiyüp yatar ḥayvān-nisbet
Maḥabbetden cihānda rādı ‘ ışkuñ
- 11) İki ‘ ālem şahıdur bende şanmañ
Kim olsa ‘ abd iken āzādı ‘ ışkuñ
- 12) Şikāyet şanmañuz kılsam ḥikāyet
Disem kimdendürür feryādı ‘ ışkuñ
- 13) Ne diyem derd-i dilüm Rūşenī’den
Çü andandur baña bī-dādı ‘ ışkuñ
- 14) Cihānda Rūşenī’den özge şormañ
Nedür baña diyüp siz adı ‘ ışkuñ

ŞR: 192a, İÜ: 140a.

585.

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

- 1) Ne sevdādur başumda ḥālī ‘ ışkuñ
Ki andan dile gelür kālī ‘ ışkuñ
- 2) Şayuhlar kimi düşde söyleniyor
Maqāla gelmeyen aḥvālī ‘ ışkuñ
- 3) Muḥāl-i ‘ aql olanı ḥāll idenler
Bilür andan nedür ef āli ‘ ışkuñ
- 4) Ezelden evvel olmaz ‘ ömr ‘ aşka

Ezelden çünkü öndür seli ' ışkuñ

5) Belâdur şirinüben yimeyesün
Çünkü zehr olur çün balı ' ışkuñ

6) Yedi muşhafdaki nefesi kelâmı
Bilen bilür nedendür fâlı ' ışkuñ

7) Olan Mecnûn kimi Leylî-yi haydan
Bilür nedür maḥabbet şâlı ' ışkuñ

8) Başı terkin uran bendeye şor bil
Nedendür tâcı başda dâlı ' ışkuñ

9) Nedür vahdetden özge nokta kimi
Olan dâluñ başında dâlı ' ışkuñ

10) Girenler Rüşenî'nün kisvetine
Bilür kimdür olanlar âli ' ışkuñ

ŞR: 192b.

586.

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ülün

1) Belâ direm belâ ' ışka belâ diñ
Cefâ vü cevr ü miḥnetle ' ana diñ

2) Şorana derd-i ' ışk için devâyı
Devâsuz derd imiş ol bî-devâ diñ

3) Muḥâl ü nâr ü ıssı ehl-i ' aḫluñ
Ölene ' ışk ḫâlinden revâ diñ

4) Belā-yı ʿışka doymayup kaçana
Dimeñ ʿāşık velī ehl-i hevā diñ

5) Geçen cān u cihāndan ʿışka yarar
Özinden geçmeyene ḥod-nümā diñ

6) Ğınā-yı ʿışka göre Gülşenī'yi
Fakīr ü rind ü müflis bī-nevā diñ

ŞR: 193a, İÜ: 111b.

587.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1) Bahār olup yine geldi zamānı bağ u gül-zāruñ
Açıldı goncadan güller görüñdi hārı eşcāruñ
- 2) Çiçekler muhtelif elvān görüñdi naḥle dönüben
Hezārān reng ile ḥalkā belürdi ḥükmi āzāduñ
- 3) Bezendi yiryüzi gülden mūnaḳḳaş maḥmele döñdi
Yedi rengile görüñdi boyağı çünki ezhāruñ
- 4) Qararan yiryüzün yağmur zümürürdün yeşil itdi
Tökülüp gök kimi yire şudan incüsi midrāruñ
- 5) Yedi iḳlīmīni yirüñ sekiz cennet kimi gökden
İdüpdür ḥalkına bir bir şuyı nīsānda enhāruñ
- 6) Dönüben Ḥızr'a Ḥızr ıssı yirüñ āb-ı ḥayāt itdi
Ki arz-ı meyyit iḥyāsı bilindi ḥalkā Cebbār'uñ

- 7) Yirũn yüzün bu dem gökden seçemez kimse fark idüp
Dönüben yulduza güller güler yüzine edvāruñ
- 8) Hezārān ‘andelīb ile olup dem-sāz ötüşürler
İşidelden gül-istānda figānın kameri zāruñ
- 9) Hezāruñ nāle vü zārın işidenler gül-istānda
İşitmez erğanun ile koşulsa sazımız māruñ
- 10) Sekiz cennet kimi gören yedi yiryüzini yazan
Diler görmek bu zīnetle na‘īm-i ḥalden ebrāruñ
- 11) Dilegi Gülşenī’nüñ bu işit iy Rūşenī senden
Gül-istān-ı irem kimi görüne andan āşāruñ

ŞR: 193a.

588.

Müfte‘ ilün Fā‘ ilün Müfte‘ ilün Fā‘ ilün

- 1) ‘Işķ ile diñüz baña ḥālümü n’olsa gerek
Aña ayağın koyan başa ne gelse gerek
- 2) Açıluban gonceden kızaranuñ ‘ışķ ile
Şararuban beñzi çün gül kimi şolsa gerek
- 3) ‘Işķ ile sevdā kıilup ağlar iken özümü
İşiden ağladuğum başumı gülse gerek
- 4) ‘Işķ ile rüsvāluğum Leylī’ye Mecnūn kimi
İlden ile yayılıp ‘āleme dolsa gerek

5) ‘İşka olan âşinâ özine bî-gânedür
Bilmezem anuñ hâlin di nice olsa gerek

6) Hâyet-i ‘ışka iren itürür imiş özin
Andan itüren özin bes nire bulsa gerek

7) Rüşenî’den görüben Gülşenî’nüñ vechini
Bilmeyen anı bugün dañla ne bilse gerek

ŞR: 193b.

589.

Mef’ülü Fâ’ ilâtün Mef’ülü Fâ’ ilâtün

1) Kimdendür iy gönül di bu dâd ile ğirivüñ
Nefsünden özge k’oldur a’ dâ ‘ adü vü dîvüñ

2) Aldanup aldayan di nefsünden özge nedür
Yohdur çü andan özge aldañcı reng ü rivüñ

3) Azuban azdurıcı halk-ı cihâna eydüñ
Nefsinden özge nedür şeytân-ı Zâl u Gîv’üñ

4) Ümmü’l-ğabâ’iş oldur mest eyleyen hevâdan
Halk-ı cihânı yek-ser adı var âb-ı meyüñ

5) Ta’ cîl ile bilinmez nefsün haqîqati çün
İy Gülşenî di halka bilmege ancağ ivüñ

ŞR: 194a.

590.

Fâ’ ilâtün Fâ’ ilâtün Fâ’ ilâtün Fâ’ ilün

1) İy gönül kanum içüben kana kana kanmaduñ

Çeküben ʿ işkuñ belâsın cevr ile uşanmaduñ

2) Diyeli ʿ işka “*belâ*”¹⁴² sen iy belâlu dil n’idem
Berkidüp ʿ ahdüñ anuñla şınduruban dönmedüñ

3) Çıhalı sevdâsı ʿ işkuñ başuma Mecnûn kimi
Düşüben dağlara n’idem iy gönül uşlanmaduñ

4) Yel kimi yilüp yitersüñ sevdügüñüñ yanına
Gözedüp bâbı anuñ-çün bir zamân eglenmedün

5) Diledüm ʿ aklıñ ʿ iķâlin kayd idem gönül saña
Meyl idüp kaydına anuñ zevk ile aldanmaduñ

6) İy gönül gözün yumuban n’ola bir dem uyusañ
Dem-be-dem gözüm kimi çün uyuyup uyanmaduñ

7) Rüşenî’den şem’ a niçün Gülşenî kimi gönül
Mihir ile tutuşubanu yanuban diñlenmedüñ

ŞR: 194a.

591.

Mef’ülü Fâ’ ilâtün Mef’ülü Fâ’ ilâtün

1) İy kudretün zuhûrı bi’llâh ne cân-ı cânsuñ
Hikmet budur ki halka cân ile hem cihânsuñ

2) Vaħdete keşretini bî-çün görene vechüñ
Mir’ât iden şehâdet ğaybına in ü ânsuñ

¹⁴² “*Evet.*”

3) Şûret gözine ma‘nî senden görindi evvel
Güneş kimi ‘ayāndan zāhir digil ne şānsuñ

4) Hüsnuñ şıfatı şıgmaz iki cihān beyāna
Kim vaşf ide o vechi Sîmurğ-ı lā-mekānsuñ

5) İy gevher yegāne vechüñ görüp bilindi
Genc-i hafî ne imiş çün sırr ile ‘ayānsuñ

6) Levlāk-ı Hāğ’dan iy şah danuğ yiter hağğuña
Kim hağ içinde zāhir mağşūd-ı kün fe-kānsuñ

7) Hağkuñ hulāşasıuñ sevgülü Hağğ’a bāhir
Gün kimi yoğ nazîrūñ ne cism ü ne revānsuñ

8) Kible yüzüñ görelden bilindi Ka‘be sırrı
Şeksüz budur yağın kim sen kible-i imānsuñ

9) İsmüñ şehādet ile ğayb oldı hağğa zāhir
Anuñ içün diyene aduñı sen iğānsuñ

10) Hüsnuñ kitābın oğur cümle nebî vü mürsel
Kur‘ān kimi o yüzden mağarr u cāvidānsuñ

11) Fitnelü gözlerüñden ğavğaya düşdi ‘ālem
İy fitnesi cihānuñ ser-fitne-i zamānsuñ

12) Kandırdı şerbetinden kand u nebāta hağğı
Şirîn lebüñ anuñ-çün dirler şeker-dehānsuñ

13) İy kişver-i melāhat datlu kelāmuñ içün

Vaḥy oldı saña nāzil kim aña tercümānsuñ

14) Kim gördi sencileyin insān yüzün cihānda
Ḥaḳ fıtrāt ile bi'llāh bī-keyf olan revānsuñ

15) Gene ḥaḳīḳatüñden 'āciz 'uḳūlı ḥalḳuñ
İy ma'den-i ḥaḳīḳat di gevherüñ ne kānsuñ

16) Ḥalḳ-ı cihāna senden ḥayret budur ta' accüb
Günden daḫi 'ayānken gözden niçün nihānsuñ

17) İki cihānda sensüz yoḫdur vücūdı ḥalḳuñ
Birlikde bu 'aceb kim mevcūdu'l-mekānsuñ

18) Vā' iz kıyāmet añup dañla disüñ bugüne
Direm yaḳın ki şekden yalancı kışşa-ḥ'ānsuñ

19) Ḥüsñüñ kıyāmetini vaşf idüben ne diyem
İy Gülşenī çü Ḥaḳ'dan görene 'ayn-ı ānsuñ

ŞR: 194b.

592.

Mef'ülü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe'ülün

1) İşit ne imiş derdüñ ile dādımı dilüñ
İşitdi cihān ḥalḳı çü feryādımı dilüñ

2) Yıḫduñ yumurup göñlüm evini nazar ile
Virān kıluban sevgülü bünyādını dilüñ

3) Āh itdügi dem derdüñ ile nāliş ü zārı

N'ola bilesün derdile bî-dādını dilün

4) Yürek kıanıdur mihrünilen gözdeki yaşum
Ciger kılalı hasretilen zādını dilün

5) Ma' mür iderem diyü yıhup kıomadum ābād
Kim gördüğü var ' ışık ile ābādını dilün

6) Şād olmaz imiş ' ışkuñılan gönlümi bildüm
Kim gördi ferağ anuñlan şādını dilün

7) Bend ideliden bendelige gönlümi ' ışkuñ
Görmedüm ola hürri kimi āzādını dilün

8) Od kimi çıhan tütüne bağ revāndan
Āh itdüğü dem oda dönen bādını dilün

9) ' Işkuñ ne kıılır diyemezem sūz ile cāna
Kim dir yanuban mihr ile bî-dādını dilün

10) Mihr ile yanup diyemezem Gülşenî n'idem
Canumda nihān kim eydüğün odını dilün

ŞR: 195a

593.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

1) Gel iy cān ile cānānı ġarībün
Göñül Mısr'ında sulţānı ġarībün

2) Güneşden rüşen olur iden aydın

Sen olsañ gönül mihmānı ğarībūñ

3) Devāsuz derde düşdüm firķatūñden
Vişālūñdür çü dermānı ğarībūñ

4) Cihānı ğarķ ider tūfān-ı ğamdan
Senūñ hicrūñ ile giryānı ğarībūñ

5) Nedür yanmış cigerden özge iy cān
Senūñ mührūñ ile biryānı ğarībūñ

6) Felekden ser-nigūn ser-geşte gezmek
Olurmuş seyr ü devrānı ğarībūñ

7) Şoraram Gülşeni'ye Rūşeni'süz
Nedür zulmetde sāmānı ğarībūñ

ŞR: 195b, İÜ: 121b.

594.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

1) Beni ser-ħoş kılalardan cāmı 'ışķuñ
Olubam rind-veş bed-nāmı 'ışķuñ

2) Cihān ħalkına rüsvā olmağ imiş
Melāħat ehline a' lāmı 'ışķuñ

3) Belā vü ibtilā derd ile miħnet
İrişür tālibe in' āmı 'ışķuñ

4) N'idem muılaķ dilümi ķayda şaldı
Olup bend-i belā uş dāmı 'ışķuñ

- 5) Nice kām isteyem bulmaḡ cihānda
Beni nā-kām ider çün kāmı ‘ıŝkuñ
- 6) Göñül virüben almaḡdur maḡabbet
Hemişe kāmilen nā-kāmı ‘ıŝkuñ
- 7) Sevüben sevdürür kimi ‘āmı ‘ıŝkuñ
Cihānda hoş kimi ‘āmı ‘ıŝkuñ
- 8) Demür daşdan ḡatı ruḡ berk olanı
Göñül yumşadup ider rāmı ‘ıŝkuñ
- 9) ‘ Aceb var mı şoraram ḡālibine
Döner revān kimi ārāmı ‘ıŝkuñ
- 10) Başuma bilmezem sevdā çıḡan dem
Ḥāyālilen nedür evhāmı ‘ıŝkuñ
- 11) Ne sevdādur biŝürdügüm başumda
Ki puḡte olmaz andan ḡāmı ‘ıŝkuñ
- 12) N’idem bildüremzem Gülşeni’ye
Benümle n’olduḡın encāmı ‘ıŝkuñ

şR: 196a, İÜ: 140a.

595.

Mef‘ülü Fā‘ilätü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1) Aydan arı cemālüne arı başar gerek
Günden daḡı ziyâyile rüşen naḡar gerek

- 2) Alnuñ ayında şaqq-ı hilâli gören bilür
Mu' ciz-nümâ görene o şaqqdan kamer gerek
- 3) Göñül göziyle her ki görür vechüni bilür
Dimez periyi görmege ' ayn-ı beşer gerek
- 4) Kirpük oñın atanda n'idem ' işvelü gözün
Cânın hedef kılan aña çün bi-haber gerek
- 5) ' Işkuñ yolında her ki kadem kıya iy şanem
Ayağ yirine ol yol için terk-i ser gerek
- 6) ' Işkuñ kazâsıdur başuma çün belâ n'idem
Andan kazâ olan başa çünki kader gerek
- 7) ' Işkuñ hayâli olalı mihmânı gönlümün
Bağrum kebabıdur ki aña mâ-azar gerek
- 8) Yağmur kimi yağar yüzüne çün nazardan oğ
Zülfün kimi zere o nazardan siper gerek
- 9) Mihrünle yanmayan ne bilür hâlümü disem
Kim ' aşıkâ nefes dem âh u şerer gerek
- 10) Bir demde yüz cihânı göñül tayy kılar revân
' Işık ile dimeñüz aña tenden sefer gerek
- 11) Şevk ile ehl-i zevke revân bezm-i ' ıyş için
Kaddün kimi nebât ile neyden şeker gerek
- 12) ' Işkuñ yolında ayağ iden başını bilür

Evvel ademde mihr ile merdāne er gerek

13) Rūstem-ıfat bilūr ki nedūr arb ũ darb-ı ık
Ol arb u darbı māde ne bilsün çün er gerek

14) Hāl ehli olmayan bilemez āl-i ıkuñı
Bes āl-i alı anuñ iün derd-ser gerek

15) Bir dem ılup nefes dilerem cān virem saña
Āhır-nefes budur dilegüm ki aber gerek

16) ıkuñ mezāını dadalı Gūleni dimes
İy Rūeni ki āl-i anuñ mutaar gerek

R: 196a.

596.

Mefā' ĩlün Mefā' ĩlün Mefā' ĩlün Mefā' ĩlün

1) Bahār oldı yine bezmi görindi tāze gūl-zāruñ
Görinmez ıldı bezm ile cihānda rezmini āruñ

2) Alup gūl eline cāmın olupdur sāı būlbüller
İit zārın gūl-istānda o meyden mest ũ umāruñ

3) Aılup onceden gūlūñ gūl-istān ire geldügi
Çeküp ün aladuğdandur seer ki būlbül-i zāruñ

4) Benefe sūnbül ũ nesrīn nedīm olup reyāīnle
Mu' aar-bū olup dirler görūñ āārın āzāruñ

5) Yirūñ yūzi ieklerden olup cennet kimi oar
Ki adri almadı andan cihānda müg-i Tataruñ

- 6) ‘ Abîr u ğāliye ‘ anber gül-âb ile kesād oldı
Açılalı gül-istānlar yapıldı hān-ı ‘ aţţāruñ
- 7) Bezendi yiryüzi gülden hezārān naqş u reng ile
Ki hayrān olur ol naqşı görende çeşm-i seyyāruñ
- 8) Degüñ muħmel kimi mevcin çemenlerde aħan şunuñ
Çü izhār iden ol şudur yeşil rengini otlaruñ
- 9) Şakāyık lāle dağılan daşuñ yüzün kızarduban
Boyadı ħan kimi gözleñ kızıl rengini dağlaruñ
- 10) Gül-istān içre nergislerine sākî kimi zerden
Alup eline cāmını nedîmi oldı mey-ħāruñ
- 11) Yirüñ yüzinde ħudretten çiçekler ħikmetin gözleñ
Çü zāhir oldı sırr iken ħafî genci bulutlaruñ
- 12) Hezārān renkle güller açılup muħtelif olan
Boyasın bilemez kimse ne ħumdandur ol ezhāruñ
- 13) Çiçekler genc iken maħfî celî yüz görsedüben dir
Göz açuban degüñ bir dem gül ü gül-zārın eşcāruñ
- 14) İçüp āb-ı hayātı yir Hızır kimi yeşil giydi
Degüñ mā-yı hayāt ile dirildügin ol āşāruñ
- 15) Gül-istānda güle qarşu ötüben şevķ ile bülbül
İder zāğa ki süsen-veş dilüñden gitdi güftāruñ

- 16) Gül-istāna girüben gör kıvıl elma kimi rengin
Açılmış taze güllerden baharın nār u gül-nāruñ
- 17) Dolaşmuş şarmaşuğ gulgul çeküp boy serve şevk ile
Dönüben naħle çiçekden berz-i kıaddini eşcāruñ
- 18) Şekerden daħi şirindür direm zevkını daduban
Şorana şevk ile bi'llah nebātın ney-şeker zāruñ
- 19) Cihān bāzārınıñ naħdi degün ağ ile kıvıldan
Çiçekdür çün gül-istānda biten zeri bu bāzāruñ
- 20) Gözün nergis aşāsından yed-i beyzā tecellisin
Şecerden gösterür gül tek çü rengin nūrını nāruñ
- 21) Yirün yüzi çiçeklerden bezendi gökde yıldız tek
Şanasuñ düşdi āşarı bu sākine o seyyāruñ
- 22) Şakāyıkdan yirün yüzi tutuşmuş od kimi parlar
Kamaşur gün kimi andan gözi bahanda nezzāruñ
- 23) Seher yıldız kimi güller açılır gonceden baħ gör
Güneş kimi kıvarduğı ne yüzdendür ol envāruñ
- 24) Çekilüp eñseden dili nice kıararmasun yüzün
Benefşe kimi baş şalan ayağına nergislerün
- 25) Gül-istān güldüğün görüp yirün yüzinde gök ağlar
Anuñ-çün tökülür yaşı yir üstine o devvāruñ
- 26) Bahār ile zemistānda görüben haşr ile neşri

Ḳıyāmet ḥaşr u neşrine niçün yoḥdur bes ikrāruñ

27) Bahāruñ yağmurın gördük dirildür ölü yiryüzin
Nedendür şorana Ḥaḳḳ'ıñ senüñ iy bâtıl inkāruñ

28) Dilerseñ ölü ḳalbüñi dirile arz-ı meyyit tek
Dutup emrini şındurma ne dise saña ebrāruñ

29) Durup yir kimi sākinken 'urüc it seyr ile göge
Bilesüñ tā o seyr ile nedür yoldaki eṭvāruñ

30) Gice gündüz uşanmadın neden çizginiyor baḥ gör
Yirüñ yüzine gün kimi başı bu çarḥ-ı devvāruñ

31) Çererür daña ḳaluban gözi yulduzlaruñ yire
Çü ḥayretten bilebilmez nedür sırrı bu esrāruñ

32) Göreli Rūşeni̇ gülden açılmış Gülşeni̇ bildüm
Hezārān 'andelībi var benüm kimi o gül-zāruñ

ŞR: 196b, İÜ: 122a.

[19] bāzārınuñ: bāzāruñ ŞR.

597.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

1) Ziyā-yı Rūşeni̇'den özge nedür

Zalām-ı 'aḳl için in' amı 'ışḳuñ

2) Göñül fikr ile başınuñ ḥayālin

Dimeñ def eylemez evhāmı 'ışḳuñ

- 3) Olana puhte ‘ aqlilen bunı diñ
Ki iy puhte nedenseñ hāmı ‘ ışkuñ
- 4) Baña diñ Rūşeni kāmından özge
Nedür bi-kām olan çün kāmı ‘ ışkuñ
- 5) Demür daşdan çatı gönüllü t̄alib
Olupdur Rūşeni’den rāmı ‘ ışkuñ
- 6) Ne var diñ Rūşeni vechinden özge
Cihānda devr ider eyyāmı ‘ ışkuñ
- 7) Görenler Aydın ilini bilürler
Nedür ol mülke göre ‘ āmı ‘ ışkuñ
- 8) Cihānda Rūşeni’den Gülşeni-veş
Kim olupdur bilüben nāmı ‘ ışkuñ

ŞR: 198a.

598.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1) Ahmağa cān virüben çekmeñ emek
Çün ‘ abesdür ol sefihe söz dimek
- 2) Cevr idüben ahmağa raḥm itmeñüz
Çün vefāsuzdur cefā itmek gerek
- 3) Ahmağ ile hem-dem olmañ bir nefes
K’itmeye cehline sizi müşterek
- 4) Derd-i serdür ahmağıñ yoldaşlığı

Ağrıdur çün başı terk itmek gerek

5) Kibr ile ‘ ucb u menīdür k’ahmaķı
Ker kiçi kimi kıllur ser-keş degek

6) Şınayuban hulķ u huyın ahmaķuñ
Yegdürür andan cihānda har señek

7) Ahmaķuñ dilindedür ħalbi sırrı
Mühmel andandur aña çoķ söylemek

8) Kıllmañuz yār ahmaķı aġyār olur
Ādem iken ite döner ol köpek

9) Ahmaķ ādem ġıybet ider yitene
Sevgülü yoldaşını inciyecek

10) Dimeñüz duz etmegüñ ħaķķın bile
Yidürüben ahmaķa nān u nemek

11) Kimse iki ide birlik dimeñüz
İki yüzlü ahmaķ idüp li vü lek

12) Ādem iken dīv olur ahmaķ degüñ
Ķahr olan dem aña nefsinden dilek

13) Rūşenī’den işidürdüm Gülşenī
Hem-dem olmaz dīvilen dirdi melek

ŞR: 198a.

Mef'ülü Fā' ilätü Mefā' ilü Fā' ilün

1) 'Işkuñ yolında tälibe cāndan sefer gerek
Ayağ koyanda yolına başdan güzer gerek

2) Terk-i hevā kı lup hevesinden geçen bilür
Niçün hevāya uyana dāyim hāzer gerek

3) 'Işk ile açmayan gözini göremez yüzün
Zirā o vechi görmege cāndan başar gerek

4) Şuret gözün yumup açagör ma' niden nazār
Tā bilesün ne dideyilen dide-ver gerek

5) 'Işkuñ yolını dime hātersuz çıham başa
Çün bir kademde cānuñ için yüz hātar gerek

6) Meydān-ı 'ışka koyma kadem başa kıymadın
Ayağ koyanda ol yola çün terk-i ser gerek

7) Gözüm yaşın şarāb idüben bağrumı kebāb
Bildüm ki 'ışka derd ile nā-māhāzar gerek

8) 'Işk ile açmayan gözini Gülşenī n'idem
Bilmez ki cān yüzün görene ol başar gerek

ŞR: 198b.

600.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1) Tükenmez derdine dermān bulunmaz n'ideyüm 'ışkuñ
Baña diñ derdine dermān nedür kim eydeyüm 'ışkuñ

2) Başından geçmeyen kıoymaz kıadem ʿ iŝkıñ ʿarıkıne
Başuñ terkin urup andan yolınca gideyüm ʿ iŝkıñ

3) Maĥabbet sevgüñüñ nʼidem nihāyet yoĥ belāsına
Yolında yüregüm kıanın niçe bir yudayum ʿ iŝkıñ

4) Gözüm yaşına kıanmayup ciger kıanın içen demde
Gözümdeñ yaş töküp odın nice ŝavurayum ʿ iŝkıñ

5) Dadanlar kıanını ʿ iŝkıñ virür cānını lezzetden
Virüp şevkı ile cān zevkıñ dilerüm dadayum ʿ iŝkıñ

6) İki ʿ ālem bir ādemdür diyene şoraram cāndan
Diye nice ayaĥ kıoyup yolında adayum ʿ iŝkıñ

7) Hevāyile heves ĥārı urur yolunu ʿālibüñ
Çalu çırpı kıomayuban yolında budayam ʿ iŝkıñ

8) Dem-ā-dem Rüşenī ĥālin getürüp Güleşenī kıāle
Tükenmez derdini kime ĥıkāyet ideyem ʿ iŝkıñ

ŞR: 199a., İÜ: 139b.

[1] Tükenmez: Dükenmez İÜ.

[2] Başından: Yaĥından İÜ.

[5] kıanını: zevkıñı İÜ.

[8] Tükenmez: Dükenmez İÜ.

601.

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

1) İy gül-istān-ı irem-veş ĥarmānı tāze gülün
Şubĥ-dem gül kimi yüzüñ gören olur bülbülün

- 2) ‘ Anber u ‘ ūd u ‘ abīr u ğāliye cennet kimi
Doldurur ‘ ālem meşāmın tāze gülden sünbülün
- 3) Gün kimi iy meh bilindi ħūblara şāh olduğun
Çünkü yüzün gören oldu cān virüp dilden ħuluñ
- 4) Dileseñ ħalka kıyāmet nice ħopar göresün
Görsedüp ħaddün kıyāmet gözlegil sağ u şoluñ
- 5) İy perī yüzüme başup gözüm üsne ħoy ħadem
Tā ki rüşen ola günden ‘ āleme andan yoluñ
- 6) ‘ Andelībilen hezāra dönüben zārı ħılan
Bir degül iy gül-‘ izārum biñ hezārān bī-dilün
- 7) Rüşeni’ den özge kimdür Gülşeni’ digil baña
Gün kimi rüşen ziyādan sevdügi ehl-i dilün

ŞR: 199a.

602.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1) Ol maħabbet ‘ ālemine şāh-ı dil-ħ`āhı görün
Mihr ile mehden münevver ħudretu’llāhı görün
- 2) Ĥüsn iline Yūsuf-ı Mışrı’ kimi sultān olup
Ĥūblaruñ iħlīmine ħükm idici şāhı görün
- 3) Türk-i Tatar’a dönüp ğāret ħılan gönülleri
Ġamzeden ‘ işve çerilü ol güzel māhı görün

- 4) Salṭanat taḥtına kürsî-i ‘arş-ı Belkıs ile
Ferş ü ‘arş ile berâber ‘âlî dergâhı görüñ
- 5) Çünkü kalb-i mü'min imiş Ḥaḳḳ evi şeksiz yaḳîn
Mü'min olup bes gönülden fıṭratu'llâhı görüñ
- 6) Sırr-ı ‘ışkı cân içinde saḫlayam didüm n'idem
Fâş idüben anı rûşen perdedür âhı görüñ
- 7) Gözlerüm segrür feraḥdan meger ol şeh-bâz-ı ḫüsn
Atlanup seyrân idiser arayup râhı görüñ
- 8) Yûsuf'ı ḫüsnî imiş endâmılan çâha şalan
Cândan ol sulṭân-ı ḫüсне ğabğab-ı çâhı görüñ
- 9) Zülf ü ruḫ-sârın görenler nice gündüz bunı dir
Şubḫılan bir yirde cem‘ olan seher-gâhı görüñ
- 10) Öldürüp dîv-i hevâyı ‘aklı Āşaf kılnuz
‘ışk ile olup Süleymân ḫaşmet-i câhı görüñ
- 11) Rûşenî ‘ışkına gönül vireliden Gülşenî
Farḳ idemez meste dönüp kûh ile kâhı görüñ

ŞR: 199b, İÜ: 123b, AE: 21a.

603.

Mef'ülü Mefâ'îlün Mef'ülü Mefâ'îlün

- 1) Günden güne iy devrân artar n'ideyüm cevruñ
Başuma belâ olur iriş dirisem ğavruñ
- 2) Çarḫuñ gözümüñ yaşın sîm-âb-ı revân kimi

Tökdürübenü döner çizgindürüben başuñ

3) Şan devr ile hālümü kâl ile disem nice
İşide Müselmânlar çün içi yanar gevrüñ

4) İy murğ-ı felek beyzüñ bu ‘ arşa-i devrânda
Kevn ile fesâd olur doğduğça senüñ yavruñ

5) Yalguz ne benem hayrân daña kılıcı senden
Bilmedi gelüp giden devrânla nedür tavruñ

6) Harâs-ı cihân mıdur kim çizginüp eglenmez
Öküz yirine gökde yılduz dinilen şevrüñ

7) Döndükçe eyâ devrân cevruñ yaraşur tâze
Bu Gülşeni miskine cevri ile olup gevrüñ

ŞR: 200a.

604.

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

1) Āşināyam dime ‘ aqla iy gönül bî-gānesüñ
Āşināyam diseñ aña ‘ ışık ile bî-gānesüñ

2) Küntü kenz’üñ sırrını zâhir gören senden revân
Dir o genc-i sırri iy dil ne ‘ aceb vîrānesüñ

3) Göreli lem‘ a-i cemâl dil-berüñi mihr ile
Yandugüñ cāndan direm ki şem‘ ine pervānesüñ

4) Cān virende bir perîñüñ ‘ ışıkına işitmedüm
Diye iy dil senden özge cānuma cānānesüñ

- 5) ‘Işık ile cānum alursañ sevdüğüne dil virüp
Ger degülseñ düşmen-i cān di baña sen yanasuñ
- 6) Şınadum ‘ışık ile başa artup eksilmez belā
İy gönül olmaz mı andan bes diyüp uşanasuñ
- 7) Tutuşup mihr ile cānum yandurursuñ dem-be-dem
İy gönül cānum kimi hasret odına yanasuñ
- 8) Vahtidür uyur görüben nergisini dil-berüñ
Fırşatuñ fevt itmeyüben iy gönül uyanasuñ
- 9) Sevdüğüñ sākī lebine cān-ı şīrīn virüben
Zevk iden dem cāmın anuñ leb bilüp peymānesüñ
- 10) Nirde var deyr ile mescid iy gönül senüñ kimi
Ki diyem geh Ka‘be aña geh diyem büt-ḥānesüñ
- 11) Sāde vü pür-naqş senden nedür olan iy gönül
Bī-mekān iken mekānda bü’l-‘aceb kāşānesüñ
- 12) Yoğ iken rengüñ ne yüzden birden iki reng ile
Görsedüben vechüñ iy dil sādeden boyanasuñ
- 13) Ki riyāzet kıılmağa iy dil dilerseñ şavma‘a
Ki ḥarābātī oluban sākīn-i mey-ḥānesüñ
- 14) Ki kelāmuñ vaḥyile ilhām işidür deñilen
Ki ḥikāyetle kıışaşdan nāṭıq-ı efsānesüñ

15) Rūşenî' den mihr odıyla Gülşenî'nün cānını
Yandurup dağlamağ için iy gönül merdānesüñ

ŞR: 200a.

605.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) 'Işka gönül virene cāndan uşanmağ gerek

Ṭālib olan yalvarup aña yununmağ gerek

2) Hemm-i cihāndan gönül pāk idüben 'ışka vir

Çünkü aña dil viren cānına kıymağ gerek

3) İki cihān terkini urmayana dimezem

Gözü kimi şaf olup qalbi arınmağ gerek

4) Giceyile gündüzün kış ile yaz u güzün

Zevqini 'ışk idüben şevk ile yanmağ gerek

5) 'Işk ile tefrīde yol şorana tecrīd ile

Zīnet olandan revān dige şoyunmağ gerek

6) 'Işka hevādan viren gönlünü tiz uşanur

Cān virüp andan gönül şanmañ uşanmağ gerek

7) Rūşenî'nün şem' ine Gülşenî pervāne-veş

Tutuşuban şevk ile zevk ile yanmağ gerek

ŞR: 200b.

606.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) 'Işka viren gönlünü cānına kıymağ gerek

Ölubenü ‘ ışk ile dirliğı dutmağ gerek

2) ‘ Işk ile dirlik nedür birile birlik nedür
Tālibe birlik nedür isteyü bulmağ gerek

3) ‘ Işka şalâ diyene sünnetini duyana
Da‘ vet idende dīne farzına uymağ gerek

4) Sünnet-i ‘ ışkı temām kıla çü şāhib-maķām
Halqa oluban imām farzını kıлмаğ gerek

5) İki cihān fikrini dilde hevā zıkrini
Şeyyib ile bıkrini daşraya şalmağ gerek

6) Gelübeni gideni bilmez ile bileni
Varlıgılan olanı yoğluğa şaymağ gerek

7) Rūşenī’den Gülşenī sevgülü cānlar cānı
‘ Işkına virüp göñül sevgüsin almağ gerek

ŞR: 201a.

607.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1) Ma‘ rifetsüz ādeme hayvān didüğüm dañlamañ
Yağşidür haķķına sözüm redd idüp yamanlamañ

2) Çünkü en‘ āmdan adall dir haķķına perverd-gār
Bes aña hayvān didüğüm işidüben çemlemeñ

3) Doğrudur hayvan dimeklik egri yola gidene
İşidüp doğru sözünü egri kimi añlamañ

4) Fāsıka şālih diyüp olmañ muhālif Tengri'ye
Haq yaman dir çunki aña siz anı yaqşılamañ

5) Mü'minüñ gönlüni münkir ta' n iden dem yaralar
Çün oñulmaz tazelenup zaħmını merhemlemeñ

6) Şālihüñ t̄alih diyende ğamz u lemez ile sözün
Ġybet oldur kulağ urup ol kelāmı dilemeñ

7) Rūşeni'ye münkire dir Gülşeni' çün gözlü kör
Dönüben kehhāle gözün dārūyile emlemeñ

ŞR: 201a.

608.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) 'Işq iline varuban şāhını görsem gerek
Düş kimi ol gördüğüm şorana yorsam gerek

2) 'Işq ili dil-dārını şehr ile bāzārını
Hüb olanuñ vārını cān virüp alsam gerek

3) 'Işq ile bey' ü şira kılmağ için sevgülü
Cānı viricek behā naqdümi bilsem gerek

4) 'Işq odına düşüben hām olanum bişüben
Vaşl ile ulaşuban şorma ne olsam gerek

5) Açıbanu gözümü görmiyerek yüzümi
İtürüben özümü hayret bulsam gerek

6) ‘Işk ile idüp kadem varlığını dem-be-dem
Yoşluğ ilinde ‘adem kıluban ölssem gerek

7) Rüşeni’den ma‘ rifet kâlin işit Gülşeni
Küll-i lisândan beyân nâţık ü epsem gerek

ŞR: 201b.

609.

Mef‘ülü Fâ‘ ilâtün Mef‘ülü Fâ‘ ilâtün

- 1) İy gül-‘ izâr görset kıızıl güle yañađuñ
Tâ şarara o yüzden gülşende güli bađuñ
- 2) Ağ yüzde kara hâlün şevkini zevk idüben
Gören melâhat ile dir düzi budur ađuñ
- 3) Didüm tenüm mezâkı şîrîndürür canumdan
Didi halâvet ile şor zevkini dudadıñ
- 4) Senün gülüni gülden tâze görelî şolmaz
Direm o gülden olsun ‘ömrile tâze çağüñ
- 5) Hâsretle mihrüñ odı dağlar canımı n’idem
Gül kimi kat kat andan oldı canumdan dađuñ
- 6) Bayram kimi yüzüne kurbân dilerüm olmağ
Tâ töksün kanımı çalup revân bıçađuñ
- 7) İy Gülşeni kim ider mihr ile Rüşeni’den
Yanmaz iki cihânda güneş kimi çerađuñ

ŞR: 201b.

610.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1) Beni kıl ideli sultānı ' ışkuñ
İşit hükmi nedür hākānı ' ışkuñ
- 2) Geçüp başdan kadem koy yoluma dir
Çü başdan geçmedür sāmānı ' ışkuñ
- 3) Hevesden geçüben terk-i hevā kıl
Budur çün ' āşıka fermānı ' ışkuñ
- 4) Devā istemegil çün derd imiş derd
Devā isteyene dermānı ' ışkuñ
- 5) Gerek yaşlu kimi derhem ğam ile
Gözi yaşın töke giryānı ' ışkuñ
- 6) Döner kızgun tenüre sūzış ile
Diler andan nedür biryānı ' ışkuñ
- 7) Ciger pişürmeyen şevkuñ odından
Bilemez neydügin sūzānı ' ışkuñ
- 8) Kocaldur igidi devrān līkin
Kılur piri cüvān devrānı ' ışkuñ
- 9) İki ' ālemde bir yüzden görünür
Ne vech ile baharsuñ şānı ' ışkuñ
- 10) Tükenmez evvel āhir bī-nihāyet
Gelüben gitmeden cevlānı ' ışkuñ

11) Yedi yer ile gök bir top idüben
Çalar devrân ile çevgânı ‘ ışkuñ

12) İki ‘ âlem fezâsın bir göz ile
Gören bilür nedür meydânı ‘ ışkuñ

13) Rumûz-ı Rüşenî’yi Gülşenî’den
Duyan bilür nedür ‘ irfânı ‘ ışkuñ

ŞR: 202a, İÜ: 113b.

611.

Müfte‘ ilün Fâ‘ ilün Müfte‘ ilün Fâ‘ ilün

1) Tâlib olan hâmlığı ‘ ışık ile bişmek gerek
Şerh idüben şadrımı kalbe dürüşmek gerek

2) ‘ Işık ile kılup şigâf virene diñ itilâf
Sırr-ı süveydâ fuâd habbeye düşmek gerek

3) Mühcede-i tavr temâm seyre göre itmeyen
Ma‘ rifetüñ sırrına nişe girişmek gerek

4) Tavr ile noğşânını seyr ile tekmil idüp
Vitr oluban devr ile ferde irişmek gerek

5) Rüşenî tefridini diler iseñ Gülşenî
Özüñ ile yâd olup aña bilişmek gerek

ŞR: 202b.

612.

Müfte‘ ilün Fâ‘ ilün Müfte‘ ilün Fâ‘ ilün

- 1) Pendüm işit iy cüvân ‘ ışık ile pîr olasuñ
Tâ ikiden pîrligüñ neydüğini bilesuñ
- 2) Keşret ile vahdetüñ bir görüben yola düş
Hağ’dan idüp benligüñ senligi tâ şalasuñ
- 3) Kılmayan özin ‘ adem bilmedi nedür vücūd
Yoğ kıla gör varlığıñ neydüğini göresuñ
- 4) İtürüben özüñi isteyüben bulmağıl
Görmeyüben bātılı tâ ki hağkı bulasuñ
- 5) Sende imiş istegün cān virüben sevdüğün
Hās ile ‘ āmdan anı nice gezüp şorasuñ
- 6) Rūşenī’den Gülşenī gördüğünī düş-şıfat
Ta‘ birini yuğuda hağka nice yorasuñ

ŞR: 202b.

613.

Müfte‘ ilün Fā‘ ilün Müfte‘ ilün Fā‘ ilün

- 1) Allāh adın zıkr iden gönlin arıtmağ gerek
Dilese ola kabül zıkr ile fikr ü dilün
- 2) Şūf olup kisvetüñ hırka pelās eyleseñ
Terk ile ur gel başa tāk u şaruban berek
- 3) Zıkr idenüñ adımı dildeki evrādım
Yazıbanu iy seni hażrete iltür melek

- 4) Sırruñı fâş idüben şatma kerâmet direm
Kuş kimi uçdum diyü ögünüben iy siñek
- 5) Dime hevâya uyup şu yüzine yürüdüm
Halka kerâmet degül batmasa şuya kelek
- 6) Boğazuña uyuban halka döşek diyüben
Bâzara girüp revân şatuban alma çörek
- 7) Şüfîyiseñ kâni' ol kısmet-i Haq kıl kabül
Ni' metidür sağ u şol Haqq'ıñ olan nân nemek
- 8) İşideliden daña kalmışam eydüñ baña
Gevden olanıñ adın nişe koyarlar zirek
- 9) Ay ile gün çizginüp adın añar hâlıkıñ
Ker degül iseñ işit zıkr ile döner felek
- 10) Yaş u kuru huşk u ter hâlıkını zıkr ider
Ne var ise baħr u berr şuda gezerken semek
- 11) Zâkire ta' n eyleyen kâl ile herze diyen
Ün çekübenü uran münkire diñüz köpek
- 12) Zıkr ünini terk idüp diñlersen özge saz
Enker-i şavt anı bil saña göre iy eşek
- 13) Zıkre kulağ uruban diñlemedüğüñ nedür
Gizek iy münkir saña dir tenanâ ten dimek
- 14) Rüşeni' den dîdedür yahşi yaman fark iden

Naqd ile albi odur bildürici ha mihek

- 15) Şev ile zıkr idüben zev erine yitmeyen
Bilmez imiş Gülşeni dadını ol bî-nemek

ŞR: 203a.

614.

Müfte' ilün Fâ' ilün Müfte' ilün Fâ' ilün

- 1) ' IŞ ile hem-dem baña sevgülü yârum gerek
' ĀŐıını mest iden tâze umârum gerek
- 2) Gül kimi güler yüzi cân kimi Şîrîn yüzi
üsn ili dadı duzı tâze ' izârum gerek
- 3) ' IŞ ile bî-ün iken Leylî'ye Mecnün iken
Zülfine meftün iken bend ile dârum gerek
- 4) ' IŞ ile 'ârı Şalam yirine rüsvâ olam
Nengümi andan ılam Şanma ki ' ârum gerek
- 5) Olalıdan bî-arâr ekibenü intizâr
Şabr ile iy gül-' izâr Şanma arârum gerek
- 6) Görelî üsnün gülin nâle ılan bülbülin
âl ile direm âlin andaki zârum gerek
- 7) Rûşeni'nün Şem' ine Gülşeni pervânedür
Anuñ-ün yanmağa dir baña nârum gerek

ŞR: 203b.

615.

Müfte' ilün Fâ' ilün Müfte' ilün Fâ' ilün

1) Gün kimi gîti-nümâ baña cemâlün gerek
Gözüme rüşen ziyâ noқта-i hâlün gerek

2) İçübenü kıanumuz kevşerüne doymazam
Çünki baña dem-be-dem ' ayn-ı zülälün gerek

3) Gün kimi yüzde dehân zerre-şifat iy cüvân
Var ise söyle beyân k'anda maқâlün gerek

4) Nergisüni yuhuda göreni çün mest ider
Ser-hoş-ı sevdâya dir başda hayâlün gerek

5) ' Işık ile olup harâb nâşiha dirsem cevâb
Kahr ile bî-ıztırâb lütf-ı suâlün gerek

6) Naқşunı iy müdde' i câhil olan münbağı
Bilüben olgil sa' y-ı naқşa kemâlün gerek

7) Keşret olandan geçüp vahdet ile göz açup
Rüşeni'den Gülşeni' ' ayn-ı vişâlün gerek

ŞR: 203b.

616.

Müfte' ilün Fâ' ilün Müfte' ilün Fâ' ilün

1) Mürşid yüzün görmege gün kimi mabşar gerek
Rüşeni'den Gülşeni' açduğı manzar gerek

2) Aydın ili dil-berin sevgülüler serverin
Görmek için bihterin dide-i enver gerek

3) Rūm iline varmağa Rūşenî'yi görmege
Sevgülü cān virmege ' ışk ile server gerek

4) ' Aklı kıluban Burāk Refref-i şevk iştiyāk
Varlığa diyüp firāk yoğluğa doyar gerek

5) Himmet ile uçıcı nüh-felegi geçici
Keşreti terk idici vaḥdete biter gerek

6) Rūşenî'yi görene gönlin aña virene
Sevgülü cān alana mihr ile dil-ber gerek

7) Rūşenî ta' zîmini ḥil' at-ı tekrimini
Giymek için Gülşenî ' arî vü bî-ber gerek

ŞR: 204a.

617.

Müfte' ilün Fâ' ilün Müfte' ilün Fâ' ilün

1) Zâhide ḥasret firāk ' arife vaşluñ gerek
Vâ' ize dañla bugün ' âşığa faşluñ gerek

2) ' Âbid ile zâhidi ḥüzn ile iy mühtedî
Şorana ḥâlini di mâtemi yaşluñ gerek

3) ' Âşık-ı dîvâneye özine bî-gâneye
Kim didi ferzâneye ' aql ile uşluñ gerek

4) Münkir olan bu deme baş çekicek âdeme
Aña direm tâ saña cinnîdür aşluñ gerek

5) Şeş-cihetüñ oyunın oynayuban utana

Bunu digil Gülşeni Rūşeni haşluñ gerek

ŞR: 204a.

618.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) Bilemezem hālümü ' ışk ile n' olsa gerek
Başuma sevdā çıhpup ' aqlumı alsa gerek

2) Hayretilen itürüp ister iken özümü
Hālüm için ağlayan kālüme gelse gerek

3) ' Işk ile Mecnūn işi Leylī'yile teşvīşi
Şūriş ile cünbişi başuma gelse gerek

4) Eyyüb'a olan belā miḥnet ile ibtilā
Kurd ile kuşa ğıda cismümi kılsa gerek

5) ' Işk ile içsem şarāb bağrumı kılpup kebāb
Şerḥa kılpup sīnemi dil kimi dilse gerek

6) ' Işk erine ne diyem hālümü bilse gerek
Söylemedin çünkim o kālümü bilse gerek

7) Rūşeni'den mübtelā olubanu Gülşeni
Dir ki yazılan başa ' ışk ile gelse gerek

ŞR: 204b.

619.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) ' Ālim olan ṭālibe ' ışk ile ' izzet gerek
Cāhile ' aksi anuñ zillet ile let gerek

2) Tālibe zevk u şafâ ‘ahdine kılmah vefâ
‘Āşıkâ hüd ıstıfâ şevk u maḥabbet gerek

3) ‘Āşıkâ küfr ü imān ‘ışk olur imiş hemān
Çünkü aña bî-gümān mezheb ü millet gerek

4) Tālibe teslīm olur dīni ki ta‘līm olur
Vech-i Hakk’ı dīn kıılır her kime hullet gerek

5) ‘ışk ile tecrīd-i dil terk ile tefrīdi bil
‘Āşıkâ ḥubb-ı ḥalīl şūfīye şafvet gerek

6) Leylī’ye Mecnūn için ḥālet-i bî-çün için
‘ışk ile meftūn için şevk ile ḥayret gerek

7) Fakr ile faḥrin bulan varlığını yoh kılan
Hicr ile kılmaz inan vaşl ile ḳurbet gerek

8) Ḳabz ile bastuñı şal naḳşuña dime kemāl
Üns ile bulup vişāl dime ki heybet gerek

9) Rūşenī’den vechüñi görmege ‘ayne’l-‘ayān
Ḥikmet ile açılan dīde-i ḳudret gerek

ŞR: 204b, İÜ: 112a.

620.

Müfte‘ ilün Fā‘ ilün Müfte‘ ilün Fā‘ ilün

1) ‘Āşıkâ derd ü belâ ‘izzet ü zillet gerek
Ḳahr ile ma‘şuḳadan luḳf umana let gerek

2) Şorana sen iy fetā ‘ ışka belā di belā
Olduñ ise mübtelā derdine kudret gerek

3) ‘ Işkı bil iy merd-i dīn ağır emānet yükin
Anı götüren emīn kudret ü kuvvet gerek

4) ‘ Işık ile derd ü belā çekmege iy mübtelā
Zevk ile şevk ü rızā mihr ü maḥabbet gerek

5) Küfr ile imān ü dīn ‘ ışka dir ehl-i yaqīn
Mezheb-i Haq’dan mübīn çün aña millet gerek

6) Şūfī iseñ ‘ ışka şāfīligūñ bul dile
Tā bilesūñ bī-riyā şūfīye şafvet gerek

7) Terk ile tecrīd olan ferd ile tefrīd olan
Şūfīye ḥod iy fülān faqr ile kisvet gerek

8) Rūşenī’den Gülşenī göreli ‘ ışkuñ yüzün
Dir ki baña iy ḥalīl sevgülü ḥullet gerek

ŞR: 205a.

621.

Müfte’ ilün Fā’ ilün Müfte’ ilün Fā’ ilün

1) Tālibe ‘ ahde vefā ḥıfz u emānet gerek
Kılmayuban sırrı fāş şabr u şıyānet gerek

2) ‘ Işık ile girüp yola şevk ile ḥayret dile
Şanma saña ‘ aql ile derk u feṭānet gerek

- 3) Çünkü eleste “*belâ*”¹⁴³ didüñ ezel iy velî
Şındurup anı celî dime hıyānet gerek
- 4) İstedüğün bulmağa ‘ ahde vefâ kıılmağa
Bir ile bir olmağa dīn ü diyānet gerek
- 5) Sürübenü seg kimi uyuz u bed-reg kimi
Münkire Aybek kimi zūll ü ihānet gerek
- 6) Olalıdan lā-mekān terk idüben kün fe-kān
Gülşenî dir Rüşenî vech-i mekānet gerek

ŞR: 205b.

622.

Müfte‘ ilün Fâ‘ ilün Müfte‘ ilün Fâ‘ ilün

- 1) Urma direm yitene ün çeküben iy siñek
Tâ yağa dolu kimi başuña daş u kesek
- 2) Ta‘ na uruban baña iy yüzi kara saña
Urubanu her yaña it kimi nedür dilek
- 3) Bocı kimi urmagil itler ile yilmegil
Saşaluña gülmegil ağla başuñ iy eşek
- 4) İt kimi kıznalamış erligini zenlemiş
Sencileyin nirde var şhvete uymış köpek
- 5) Devre girüp gezmegil egri gidüp azmagil
Saña direm iy maşal diyüben urdı felek

¹⁴³ “*Evet.*”

6) Saḡaluñ elekçiler yolmaġa dışın biler
Riřũne andan gũler eylemek içun elek

7) Açma bařuñ yañılup taqlıd idũben gũrũp
Tā dimeyeler gũlũp kimdũr oturan kelek

8) ekme bařuñ pis kimi secdeden iblīs kimi
Ařluñ eger cin degũl nişe degũlseñ melek

9) Rũřenī'den Gũlřenī nağd ile şalbe  ayār
Reng yiter biline aġ u çaradan mişek

şR: 205b.

623.

Mũfte' ilũn Fā' ilũn Mũfte' ilũn Fā' ilũn

1) Yola giren řālibe iřidũnũz ne gerek
Tevbe inābet  amel  ahde vefā eylemek

2) Nefy idũben lāyile keřretũñ esbābını
Fikr ile iřbātunuñ ol demi zıkrin demek

3) şartı budur řalvetũñ řālibine  uzletũñ
Zıkr oġ eyleyũben az uyuyup az yimek

4) şalbi şarardur yiyũp yatmaġuñ andan iyũp
Zıkr-i řaġķ'ı az diyũp bāřılı oġ sũylemek

5) Lā diyũp illāya yit mařvuñı iřbātuñ it
Anı şalup hũya git bil nedũr andan dilek

- 6) Sırr ile haydan haqqı zıkr idegör muṭlaḳı
Tā bilesün hayy imiş baḥr ile zıkr-i semek
- 7) Gökde melek zıkrini ḥalḳ-ı zemīn fikrini
Ḥaḳ bilesün hayy ile zıkr ideyor nüh-felek
- 8) Zıkrini ḳayyūm iden virdini disem inan
Bilemez ādem kimi ‘ilmīni anuñ felek
- 9) Ḳahr ile ḳayyūm imiş naḳd ile ḳalb-i dile
Zıkr ile tesbīḥ için aḡ u ḳaradan meḥek
- 10) Luṭf ile ḳahrın Ḥaḳḳ’uñ zıkr idicek muṭlaḳuñ
Faḳr ile fānī beḳā bulmaḡına dutma ṣek
- 11) Zıkrini vehāb iden fetḥ-i mübīne irer
Maḡfiretile āña diñ ki mükerrerem gerek
- 12) Vāḥid iden zıkrini ferd-i vāḥid ḥay ḡanī
Faḳr ile dimez ṣamed zākir olup ley ü lek
- 13) Rūṣenī’den Gülṣenī faḳr ile olḡıl ḡanī
Tā bilesün iy seni āfet imiş söylemek

ŞR: 206a, İÜ: 113a.

[8] felek: melek İÜ.

624.

Mef’ülü Fā’ ilātü Mefā’ ilü Fā’ ilün

- 1) ‘Işḳuñ yüzini görmege cāndan baṣar gerek
Günden ziyāsı yaḥtulu rūṣen-naḳar gerek

2) Göñül gözini açubanu sevgüden degüñ
Mihr ile gün kimi ne ziyādan haber gerek

3) ‘Işkuñ yolına başı kadem koyana direm
Renc ü belā vü miñnet ile terk-i ser gerek

4) Derd ile cān çeken bilür imiş ne vech ile
‘Işkuñ yolında cān ile tenden güzer gerek

5) ‘Işkuñ sözini münkire işitdürem dime
Münkire kulağı nağme-i cāndan çü ker gerek

6) Göñül yolına koyubanu Gülşenî kadem
Direm o yola girmege cāndan sefer gerek

ŞR: 206b.

625.

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

1) Şataşdum ‘ışka didüm nedür aduñ
Didi ‘aqlın kapan bilişe yāduñ

2) Didüm bî-dillerüñe dil yirine
Nedür datlu cānından zevk u daduñ

3) Didi şevk ile hasret zārılığdur
Benüm zevkumle ğamdan göñül şāduñ

4) Didüm ğamdan ferağ bulur mı kimse
Didi ğamdur ferağ zevki ‘ibāduñ

5) Didüm cānum sen al āhır nefesde

Didi ne kıadri var yanumda bāduñ

6) Benüm yile viren taht ile tācın
İştük şarşar ‘ātini ‘iāduñ

7) Didüm var mı senüñ kimi cihānda
Sevüp sevgülüsi Mecnūn u rāduñ

8) Dem-ā-dem Rūşeni dir Gülşeni’ye
Bunı kim pīriyem aşl-ı reşād’uñ

ŞR: 206b, İÜ: 120a

626.

Müfte’ ilün Fā’ ilün Müfte’ ilün Fā’ ilün

1) Ma’ nī yüzün görmeden şūrete ādem dimeñ
Ma’ nīsüz ol şūreti ola mükerrem dimeñ

2) Nefha-i rūhu’l-ķudüs ma’ nīden ādemdedür
Görmedin ol ādemi ‘İsī vü Meryem dimen

3) Sırr-ı nefahtü nedür ma’ nīden ādem bilür
Bilmeyene ol demi ādeme hem-dem dimeñ

4) Kenz-i ħafī sırrıdur ma’ nīden ādemdeki
Şūret olan ādemi ma’ niye maħrem dimeñ

5) Ma’ nī yüzün görüben Rūşeni’den Gülşeni
Dimese vaşfın anuñ dilini ebkem dimeñ

ŞR: 207a, İÜ: 127b.

627.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1) Sevāb olur hātāsı ' ıŝkuñ
Çü yoħdur nā-revāsı ehl-i ' ıŝkuñ
- 2) Kıyās ile dimeñ beddür fi' āli
Degüldür çün kıyāsı ehl-i ' ıŝkuñ
- 3) Kelāmı nefsī kimi añlanılmaz
Nedür hālden edāsı ehl-i ' ıŝkuñ
- 4) Hidāyetdür dalāletsüz bilene
Maħabbetden nevāsı ehl-i ' ıŝkuñ
- 5) Nedür şevk ile zevki ħubdan özge
Olan perver ğidāsı ehl-i ' ıŝkuñ
- 6) şınadum derd imiş dermānsuz iy dil
Ecel kimi devāsı ehl-i ' ıŝkuñ
- 7) Mariz-i ' ışk oluban şor tabibe
Ne şerbetdür ŝifāsı ehl-i ' ıŝkuñ
- 8) Baña dir Gülŝenī kim Rūŝeni' dür
Cihānda muħtedāsı ehl-i ' ıŝkuñ

şR: 207a.

628.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1) Olalı mübtelāsı Rūŝeni' nüñ
Başumdadur belāsı Rūŝeni' nüñ

- 2) Çeküp ‘ ışkı bilesin şabr iderem
Vefâdur çün cefâsı Rûşenî’nüñ
- 3) Devâ istemezem derdüme andan
Çü derd imiş devâsı Rûşenî’nüñ
- 4) Hâta vü nâ-revâ fi‘ line dimeñ
Çü yoğdur nâ-revâsı Rûşenî’nüñ
- 5) Tecellîdür şanasuñ feyz-i ‘ âmdan
Semâ‘ içre şafâsı Rûşenî’nüñ
- 6) Gören mihr ile yüzün niçün ölmez
Mağabbetden fedâsı Rûşenî’nüñ
- 7) Kâpar gözün nûrın şa‘ şâ‘ -ı vechi
Dönüp berke senâsı Rûşenî’nüñ
- 8) Gören Aydın ilinde mihr ü mehden
Dir aydıundur ziyâsı Rûşenî’nüñ
- 9) Güneş kimi ziyâdur feyzi halka
Cihân içre ‘ aţâsı Rûşenî’nüñ
- 10) Ğanîdür faqr ile iki cihândan
Kemîne bî-nevâsı Rûşenî’nüñ
- 11) Acur şevk ile göñlüñ zevk ola tâ
Saña yüzden ğidâsı Rûşenî’nüñ
- 12) Kıyâs itme ziyâyı Rûşenî’ye

Degül zavı kıyās Rūşenî'nüñ

13) N'idem 'ilmi ledündür añlanılmaz

Haķāyıkdan edāsı Rūşenî'nüñ

14) Cihānda Gülşenî kimi belādan

Kim olur mübtelāsı Rūşenî'nüñ

ŞR: 207b, İÜ: 120b.

629.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

1) Yine doldı cihān ğavġası 'ışķuñ

Çiħuban başlara sevdāsı 'ışķuñ

2) Delürüp daġa düşer bî-ħod olup

Daña her yañadan şeydāsı 'ışķuñ

3) Girüp çarħa semā' ider dönüben

Ay ile gün kimi ra' nāsı 'ışķuñ

4) Özin tanımayan Mecnün-ı bî-ħod

Olupdur bu 'aceb dānāsı 'ışķuñ

5) Özinden göz yumuban Haķ'dan aħın

Görür kindür olan bīnāsı 'ışķuñ

6) Kılan terk-i hevā geçen hevesden

Bilür kim vehm imiş vesvāsı 'ışķuñ

7) Melāmetdür kemāli 'ışķ erinüñ

Dimeñ bed-nām olur rüsvāsı 'ışķuñ

8) Olur idi deñiz bir mevci daşsa
Dilümden cüş idüp deryası ‘ ışkuñ

9) Gözümden kanlu yaş olur yüz üsne
Görene kızarur lālesi ‘ ışkuñ

10) Görüp münkir olanı dime kimdür
Bilüp ħannāsilen kennāsı ‘ ışkuñ

11) Riyā vü zerķ olur tesbīĥ ü sālūs
Göñül āyinesinde pası ‘ ışkuñ

12) Giyüp telbīs ile şūfī pelāsı
Kılur nās özini nesnesi ‘ ışkuñ

13) Görenler Gülşeni’yi Rūşeni’den
İder budur degüñ sīmāsı ‘ ışkuñ

ŞR: 208a.

630.

Mefā’ ĩlün Mefā’ ĩlün Fe’ ũlün

1) Çıĥalı başuma sevdāsı ‘ ışkuñ
Oluram dem-be-dem şeydāsı ‘ ışkuñ

2) Düşürür delü kimi daĥa beni
Gice gündüz n’idem vesvāsı ‘ ışkuñ

3) Cihānda kim görüpdür rind ü bed-nām
Benüm kimi disün rüsvāsı ‘ ışkuñ

4) Görüp hālümü kâlden kes dilümi
Çü ma' nîdür olan da' vâsı ' ışkuñ

5) İtür hayretden özün iste bulma
Dilerseñ olasın dānāsı ' ışkuñ

6) Gözün yum iki ' âlemden açup bağ
Özin gören digil bīnāsı ' ışkuñ

7) Görenler Rūşenī' den Gülşenī' yi
Bilür kimdür o dem mevlāsı ' ışkuñ

ŞR: 208b.

631.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1) Tükenmez derdine dermān bulunmaz n' ideyüm ' ışkuñ
Nihāyet derd olan halka bidāyet n' ideyüm ' ışkuñ

2) Devāsuz derdine düşen bilür dermān yoğluğın
Çeküp her derdini nice devāsı bu diyüm ' ışkuñ

3) Belā vü derd ü miñnetler çeküp şabr idüben direm
Belā çekmeyene nice belāsın eydeyüm ' ışkuñ

4) Sülük kimi şu yirine şorup kanımı kanmazam
İçüp cāmını kanumdan nice bir yudayum ' ışkuñ

5) Baña bildürmedin kimse nedür ' ışkuñ tarīķini
Bilinmez yolına nice düşüben gideyüm ' ışkuñ

6) Baña dirler ta' alluğdur çetin yolunda kaṭ' itgil

Çalu çırpı kimi anı yolında bu diyüm ‘ ışkuñ

7) Şoruban Rūşenī’den duy bunı iy Gülşenī bi’llāh
Şudan pāk arı vechini ne yüzden yudayum ‘ ışkuñ

ŞR: 208b.

632.

Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilün

- 1) Kırharam añmağa adın sevgülü cānānımuñ
Ğayretinden başın alur çünki adın añanuñ
- 2) Zıkr ile tesbīh ü virdüm n’idem andan özge bes
Geçüben cān ile başdan añaram adın anuñ
- 3) Dilerem yüz biñ dil ile bir aduñı söyleyem
İsm-i a‘ zam kimi digil ne diyem aduñ senüñ
- 4) Sevüben sevgülü aduñ dilerem gelem dile
Mihr ile di baña cāndan ne diyem aduñ şanuñ
- 5) Kıble-i hüsñüñ görenler döndürür yüzün aña
Şeş-cihet oldur teveccüh yüz dutup olsa yönüñ
- 6) Dileseñ bilmek kıyāmet dīn günine yüz çevir
Kim bugünden göresüñ dañla nedür yevmü’ d-dīn
- 7) Vā‘ ize şorma kıyāmet yevm-i dīni neydügin
Bugüne dañ ile din hāl kılamaz çün müşkilüñ
- 8) Dileseñ gül yaņasını çāk ide iy gül-‘ izār
Gir gül-istāne giyüben şubh-dem gül-gün donuñ

209a.

9) Açılalı ğonceden ğüsñüñ ğüli öter hezār
Ēülşeni kimi anuñ-çün ‘andelīb ü bülbülñ

633.

Müfte‘ ilün Fā‘ ilün Müfte‘ ilün Fā‘ ilün

1) ‘Işķ ile ğönül ğözin mihr ile açsam ğerek
Sevdüğümü terk idip cān ise ğeçsem ğerek

2) ‘Işķa ğönül virüben sevgülü cān aluban
Varlığımı şaluban yoğlığa kaçsam ğerek

3) Cezbe-i ‘ışķı kıanat refref-i şevķi binit
İdübenü bī-cihet ‘āleme uçsam ğerek

4) Hāl ile menzil maķām keşret olanı temām
Terk idüben ğāş u ‘ām vağdete ğeçsem ğerek

5) Saña direm iy seni faķr ile olsam ğanı
Sevgülü ğūr u ‘aynı şanma ki kıoçsam ğerek

6) Zülnet iline varup çeşme-i ğayvān bulup
Rüşeni-veş Ēülşeni kıanmayup içsem ğerek

ŞR: 209a.

634.

Meftāilün Meftāilün Fe‘ ülün

1) Cihānda ğün kimi manzūrı ‘ışķuñ
Olandur Rüşeni meşhūrı ‘ışķuñ

- 2) Ziyā-yı Rūṣenī'den özge nedür
Güneşden zav kimi menşürü ' ışkuñ
- 3) Nedür feyzinden özge Rūṣenī'nüñ
Hayāt-ı cāvidāndur şūrı ' ışkuñ
- 4) Cihānda nirde vardur Rūṣenī'den
Feraḥdan ğamsuzın mesrūrı ' ışkuñ
- 5) Gören 'ayne'l-yaķından Rūṣenī'yi
Bilür oldur gümānsuz nūrı ' ışkuñ
- 6) Haṭā şanmañ şavāb-ı Rūṣenī'yi
Olupdur zenbi çün mağfūrı ' ışkuñ
- 7) Olan münkir anuñ fi'line Haķ'dan
Iraḥ şeytān kimidür devri ' ışkuñ
- 8) Mu'ānid münkirini görseñüz diñ
Budur şeytān-şıfat maķhūrı ' ışkuñ
- 9) Kılan 'aķlı evin ' ışkuñ ḥarābı
Bilür cāndan nedür ma' mūrı ' ışkuñ
- 10) Ziyā-yı Rūṣenī'den Gülşenī'dür
' Alen iken sırr olan mestūrı ' ışkuñ

209b.

635.

Meftāilün Meftāilün Fe'ülün

- 1) Ne sevdādur başumda şūrı ' ışkuñ

Ki andan olmuşam meşhūrı ‘ ışkuñ

2) Dönüp Mecnūn’a bir Leylī ucından

Olubam ‘ āleme menşūrı ‘ ışkuñ

3) Düşüp delü kimi dağ ile daşa

Şalup kisvet olubam ‘ ūrı ‘ ışkuñ

4) Cihānda var mıdur miñnet belādan

Benüm kimi diñüz mañhūrı ‘ ışkuñ

5) Şınadum fāş idüben sañlayamaz

Özin bildürmedin mestūrı ‘ ışkuñ

6) Nice fāş olmaya ‘ ālemde günden

Olanlar sevgülü manzūrı ‘ ışkuñ

7) Ene’l-ħağ yirine duyup ene’l-‘ ışk

Dilerem dār olup Manşūr’ı ‘ ışkuñ

8) Ğaçan hemm ile ğamdan derhem olur

Ferahdan şād olan mesrūrı ‘ ışkuñ

9) Cihānda Rüşeni’den Gülşeni-veş

Kim olupdur diñüz meşhūrı ‘ ışkuñ

ŞR: 210a.

636.

Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilün

1) İy gönül ne görüben cāndan revān olmağdasuñ

Göz kimi çanum içüben mest-i ħün olmağdasuñ

- 2) Perveriş kan içmedendir çün saña iy dil müdām
Yuduban kanımı gözden kara kan olmağdasuñ
- 3) İy gönül pîr-i zamansuñ ‘ ahd-i Ādemden berü
Bu mekân devrinde gerçi nev-cüvân olmağdasuñ
- 4) Öldürüp firkatle özüñ dirilürsüñ vaşl ile
Hızır nisbet ol sebebden zinde cān olmağdasuñ
- 5) İy gönül sevdüğüne mihr ile cān vir diyeli
Sen mağabbetden dem-ā-dem mihrībān olmağdasuñ
- 6) İy gönül sensüñ cihānda ‘ ömrüñ sermāyesi
Lîk baña aşşısuz n’idem ziyān olmağdasuñ
- 7) Öldürürseñ sevdüğünden raħmuñ öldürsün beni
Dönüben dirseñ baña bes nā-tüvān olmağdasuñ
- 8) İy gönül cān virmedükçe sevdüğüne mihr ile
Bes cefā hūbı vefā ne mihrībān olmağdasuñ
- 9) İy gönül gün kimi rüşen di baña ne vech için
Gice gündüz çizgünüben pās-bān olmağdasuñ
- 10) İy gönül kanum içüben kanmaduñ dem-be-dem
Çün o demden dirilüben cāvidān olmağdasuñ
- 11) İy gönül ğam-gîn görüben Gülşeni’yi hemm ile
Bir di baña nişe hurrem şād-mān olmağdasuñ

637.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) 'Işık ile uyananuñ ğafleti olmaz duyuuñ

Anı uyanuñ bilüp 'âkıllı uyur bilüñ

2) 'Işık ile 'âşık gözi uyur uyanuñ olur

Keşf ile oldur gören vech nedür her şeyüñ

3) 'Akl ile hissüñ gözün uyuduban 'ışık ile

Cân gözünü açuban bañ yüzine her hayuñ

4) Sırr-ı elest ü belâ cân gözün aç gör celî

Tâ bilesüñ iy velî neydüğünü lebbeyüñ

5) Sırr ile hac itmege beyt-i Haqq'a gitmege

Ölüp aña yitmege dirile kefen giyüñ

6) İki cihāndan gönül arıdanuñdur bu yol

Haq evidür çünkü ol pāk idüp anı yuyuñ

7) Rūşenî'den şūreti ma' nî görüp Gülşenî

Zerre dimez gün görüp tâbişin andan feyüñ

ŞR:210b.

638.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) 'Işık iline gitmege derd ile hem-dem gerek

Bulamazam isteyüp sırruma maḥrem gerek

2) Varlığı terk itmege yoḥluğ ile gitmege

Mağşūdına yitmege İbrahīm Edhem gerek

3) ‘Işk ile yola giren itürüp özin bulan
Şûretini görmeyen ma‘niden âdem gerek

4) ‘Işk ile dirilenüñ diriyiken ölenüñ
Neydügini bilenüñ gözi yaşı yemm gerek

5) Zâhid-i hod-bîn nice huşk olup ağzın açā
Halkı şınayup hiçe diye feraḥ gam gerek

6) Vā‘ iz uzadup sözüñ çoḥ dime bilgil özüñ
Ağa qaradan yüzüñ rengini görsem gerek

7) Pend ile nâşih baña azdı sözüñ çoḥ dime
Kes dilüni çekseñe herzeci ebkem gerek

8) Şūfī şalup başuñı zıkr idicek işüni
Fıkr ile teşvişüni ağlayu gülsem gerek

9) ‘Işk ilini isteyen kâl ile ḥâlin şoran
Sırrımı fâş itmeyen şevk ile maḥrem gerek

10) Rüşeni’den görmege Gülşeni’nüñ vechini
Şûretini terk iden ma‘niden âdem gerek

ŞR: 211a.

639.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1) İy gönül divâne oldum ‘ışk ile n’itmek gerek
Düşmedin daḡlara bî-hod fikrümi itmek gerek

- 2) ‘Işık elinden dād iden dem iy gönül feryād ile
Diñleyüp zārumı andan ğūruma yitmek gerek
- 3) İşıtdüñüz ne didügin pīrümüñ pendin baña
‘Işık ile dirlik dileyen ölmege betmek gerek
- 4) Añmañuz taħmīni ‘ışkuñ bite diyü her yire
Şura yirden dimeñ anı bir virüp bitmek gerek
- 5) Şevk ile zevk olur imiş ‘āşıkā cāndan ğidā
Yola giren demde şanmañ şuyıla etmek gerek
- 6) İtürüp hayretten özüm isteyüben bulmazam
Her kime şorsam beni dir ‘ışık ile itmek gerek
- 7) Çeküben miħnet belā-yı ‘ışık erine diñ revān
Gülşeni-veş Rüşeni’ye durmadın gitmek gerek

ŞR: 211a.

640.

Müfte‘ ilün Fā‘ ilün Müfte‘ ilün Fā‘ ilün

- 1) ‘Işık iline gitmege şevk ile hem-dem gerek
Zevk ile bi-ħaber sırrına maħrem gerek
- 2) Vālih ü bi-ħod-şifat ħā’ir-i bi-ma‘rifet
Hālet-i bi-çün cihet ‘ışık ile derhem gerek
- 3) ‘Işık ile Mecnuñ olan vālih ü meftün olan
‘Akl ile mevzün olan söz ile ser-sem gerek

4) ‘Işık iline varmağa şāhı yüzün görmege
Kulluğunu kıılmağa sevgülü ādem gerek

5) Māl şaluban gitmege mülkini terk itmege
‘Işık iline yitmege cezbeden ekrem gerek

6) Cidd ü taleb cehdile gūşış ü cezbe bile
Gitmek için ol ile çoğ di dime kem gerek

7) ‘Işık ilinüñ Gülşeni sultānidur Rūşeni
Kulluğ idüp bul anı şāhuñ eger cem gerek

ŞR: 211b.

641.

Müfte‘ ilün Fā‘ ilün Müfte‘ ilün Fā‘ ilün

1) Āh ile vāh gözyaşı ‘āşıka her dem gerek
Gülmeyüben ağlamağ derd ile derhem gerek

2) ‘Işık ile çekmek belā miḥnet ü ğam ibtilā
Derdi olup bī-devā gözyaşı ḥod yemm gerek

3) Zārı vü derd ü firāk ḥasret ile iştiyāk
Hicr ile çekmek meşāk ‘āşıka hem-dem gerek

4) ‘Işık ile maḥzūn hemin buldı feraḥdan ğamın
Şevk idüben hem-demin zevki anuñ ğam gerek

5) Bildüm aḥı iḥtilāt ideli bī-iḥtiyāt
‘Āşıka zevk u neşāt zāhide mātem gerek

6) Saña direm ḥāl bilen kālūmi işid inan

‘ Āşıka tiryāk olan ‘ ākıl için sem gerek

7) Münkir ādem cin kimi küfr ile bī-dīn kimi
Vā‘ ız-i ḥod-bīn kimi çoḡ dimezem kem gerek

8) ‘ Işk erinüñ ḥālını şūretinüñ ḳālını
Söylesem işidmege ma‘ niden Gülşenī

9) Rūşenī’ nūñ sırrını fāş idicek Gülşenī
Sırr-ı ḥafīden anı bilmege maḥrem gerek

ŞR: 211b.

642.

Müfte‘ ilün Fā‘ ilün Müfte‘ ilün Fā‘ ilün

1) Yola giren ṭālibe bir nice yaraḡ gerek
Evvel-i ‘ ışka yaḥm özine ıraḡ gerek

2) Birisi budur işit dūrüşüp anı iş it
Ḥaḳḳ’a kaçup bātılı yolda bıraḡmaḡ gerek

3) Meyl ü hevā vü heves gelse dile bir nefes
Recm idüp iy bü’l-heves dīv kimi ḳomaḡ gerek

4) ‘ Ucb ile kibr ü meni ser-keş idendür seni
Ḥilm ile ol düşmeni baş kese kıрмаḡ gerek

5) Kim ki döner Nemrūd’a baş çeküben mürşide
Direm anuñ iy dede başına toḡmaḡ gerek

6) Yıḡbanu ḳalb-i nās giyme riyādan pelās
Tā diyeler ol pelās giyeni yıḡmaḡ gerek

7) Cehle uyup kalmagil ‘āleme hālūñ digil
Cehlile müşkil kıılır anı ki şormağ gerek

8) İki cihān müşkilin birliğile hāl kıılan
Mürşīde t̄alib olan dem-be-dem añmağ gerek

9) Fıkr idüben bilmeyen hālını t̄alib revān
Bilmedügin bildüren ‘āleme şormağ gerek

10) Düş kimidür gördügi bilmeyüben şorduğı
İtürüben bulduğı t̄alibe yormağ gerek

11) Rüşenī’ nūñ mülkidür Aydın ili Gülşenī
Kim dir ol ilden saña daşraya çıhmağ gerek

ŞR: 212a.

643.

Müfte‘ ilün Fā‘ ilün Müfte‘ ilün Fā‘ ilün

1) T̄alib-i dīdār için şanmañuz uçmağ gerek
Şehvet ile iştiḥā-yı ḥūrı kuçmağ gerek

2) İki cihāndan geçüp birliğ ile göz açup
Keşret ile cām içüp vaḥdete kaçmağ gerek

3) Giceler uyumadın zıkr idüben diñmedin
Gündüz için Rüşenī feyzini saçmağ gerek

4) Yiyübenü yatmasın nefy ile zıkr itmesin
Terk idüp işbāt ile fikrini kıılmağ gerek

5) Tālibe himmet kıanad cezıbeyimiş uğuran
Bu ikiden bī-cihet sırr ile uğmaıı gerek

6) Rūşenī'den gūn kimi Gūlşenī'nūñ vechine
‘Iřık ile gōñūl gōzin cān virūp aęmaıı gerek

şR: 212b.

644.

Mūfte‘ ilūn Fā‘ ilūn Mūfte‘ ilūn Fā‘ ilūn

1) řeyh iřigine sūrūp yūzūmi yatmaıı gerek
řeyhe gōñūl virūben emrini dutmaıı gerek

2) Bātıł olan fikrini ğayr-ı Hāķķ’uñ zıkrini
Dūşecegūz gōñūle ęıııarup atmaıı gerek

3) Cennet-i dīdar ięūn sevgūlū bāzār ięūn
Nefsūmūzi yār ięūn ‘iřık ile řatmaıı gerek

4) Leylī’ye Mecnūn olan vālih ū meftūn olan
Ķaęsa dağa ‘işık ile ‘aķl ile dutmaıı gerek

5) Baıır-i fenādan geçen cām-ı beķādan iren
Gūn kimi gōzin aęan dime ki batmaıı gerek

6) Rūşenī'den Gūlşenī řeş-cihetūñ o yōnin
Peñęle si vū yek diyūben utmaıı gerek

şR: 212b.

645.

Mūfte‘ ilūn Fā‘ ilūn Mūfte‘ ilūn Fā‘ ilūn

1) ‘Iřık ile gōñūl gōzin mihr ile aęmaıı gerek

Her kime kim sevgüden cān kimi uçmaḡ gerek

2) ‘ Işķ ile açan gözin görür imiş cān yüzün
Uçmaḡa şalan özin ol yüze baḡmaḡ gerek

3) Dīv-i hevā ḡūr iden z̄ulmetini nūr iden
Rīş idüben feyzini ‘ āleme şarmaḡ gerek

4) ‘ Işķ ile ḡayrān olan ten virüben cān alan
Düş kimi görüp özin ‘ ışķ ile yormaḡ gerek

5) Şadrını şerḡ eyleyen ḡalbini ‘ ışķa viren
Sırr-ı ḡafīden gören ‘ ışķ özi olmaḡ gerek

6) Bir yüzi biñ vech ile görene şor iy fenā
Keşretilen vaḡdeti çün aña şormaḡ gerek

7) Ma‘ rifetüñ sırrını baḡr-i revān dürrini
Genc-i ḡafī berrini cān virüp almaḡ gerek

8) ḡalka gözin açup bāḡıl olandan geçüp
Keşret olandan kaçup vaḡdeti bulmaḡ gerek

9) ‘ Ārife dil-dār imiş cennet aña yār imiş
‘ Āşıķa dīdār imiş ‘ āḡıla uçmaḡ gerek

10) Rūşeni’den gün kimi tutuşuban ḡülşeni
Devre girüp ‘ ışķ ile ‘ ālemi yaḡmaḡ gerek

ŞR: 213a.

Müfte' ilün Fâ' ilün Müfte' ilün Fâ' ilün

- 1) Cehl ile gören düşün 'âleme yormağ gerek
Müşkilini hall için bilene şormağ gerek
- 2) Baş çeküben mürşide kibr ile ayağ çeken
Yire sürüp yüzini baş ile varmağ gerek
- 3) Rām oluban mürşide gelmese nefsi-i harūn
Kulağına bırağup burğuyı burmağ gerek
- 4) Nefs ü hevâ leşkerin kibr ü meni serverin
Küfr ilinüñ beglerin ğâziye çarmağ gerek
- 5) Hağ yolına girene nefsi nedür bilene
Pirine cân virene 'ahdine durmağ gerek
- 6) Gülşeni'ye Rüşeni' pendî budur iy fetâ
Nefs seni yormadın sen anı yormağ gerek

ŞR: 213a.

647.

Müfte' ilün Fâ' ilün Müfte' ilün Fâ' ilün

- 1) İtürüben özini bulana hâlüm şoruñ
Düş kimi kâlden anı yuğuda ancağ yoruñ
- 2) Ölmedin ölüp baña kopdı kıyâmet bu dem
Ölübenü siz daği dañ ile bugün görüñ
- 3) 'Ârif olan bu günü dañlaya koymaz yilüp
Ne didügin remz ile hayr-ı rüsül serverüñ

- 4) Dīdi kıyāmetle ba‘ ş olubanu gelmişem
İşidüben añlañuz qavlini peygamberüñ
- 5) ‘ Işķ ile ölüp diril rabbile nefsüñi bil
Tā bilesün ħāl ile qāl nedür rehberüñ
- 6) ‘ Işķ ile ħālüñ görüp qāl idene ta‘ n ile
‘ İlm ile urma qulağ cehline ol ebterüñ
- 7) Tālib olup mihrile aya dönen başına
Rüşeni’den gün kimi Gülşeni tācın uruñ

ŞR: 213b.

648.

Müfte‘ ilün Fā‘ ilün Müfte‘ ilün Fā‘ ilün

- 1) Derviş iseñ alçağ ol üce gözetme yirüñ
Yir kimi düşe yüzüñ ayağa şalup serüñ
- 2) Kibr ile baş qaldurup qoyma ayağüñ yire
‘ Ucb ile yire girer çün başı her serverüñ
- 3) Halk ile ħulķ-ı ħasen kılubanu dirlik it
Birligin iy cüvān ögüdi budur pırüñ
- 4) Yumruğunı döğüben döger iken kimseyi
Kes dilüñi ālilen dime başına uruñ
- 5) Qahr idüben sögmegil yaḫşī yaman kimseye
Luḫ idüben sögene yaḫşılığ it reh-berüñ
- 6) Yıḫubanu göñlini kimsenüñ incitmegil

Anı ‘ imâret kıilup Hakk’uñ evidür görüñ

7) Ka‘be vü Kıuds ü Harem gönli imiş mü’minüñ

Anı tavâf idene Ka‘be vü kıble şoruñ

8) Münderis-i kabır olan münkesiri görüben

Ayağına baş koyup gün kimi yüzi sürüñ

9) Gülşenî münkir gözi Rüşenî’yi göremez

Dañlama inkârını Rüşenî’ye ol körüñ

ŞR: 214a.

649.

Müfte‘ ilün Fâ‘ ilün Müfte‘ ilün Fâ‘ ilün

1) Yola giren tâlibe ‘ ışık ile server gerek
Rüşenî’den gün kimi meh-liķā-yı ser gerek

2) Keşret olandan geçen vaḥdet ile cām içen
Varlığı olandan kaçan yoḥluğa reh-ber gerek

3) Şadrımı şerḥ eyleyen nefis ile Rabbin duyan
‘ Ārife sırrın diyen ‘ ilm ile mehter gerek

4) Nefs ile kılan ğazā şehvete virmez rızā
Aña dayan iy fetā māde degül ner gerek

5) ‘ Işık ile dil dilmedin kân yolına girmedin
Terk-i ‘ araz kılmadın dime ki cevher gerek

6) Gülşenî-yi bî-dile Rüşenî kimi hemîn
Dil dilegi sevgülü mihr ile dil-ber gerek

650.

Mef' ūlü Fāilatün Mef' ūlü Fāilatün

- 1) Faşluñ umarken iy şah ' adl oldı baña dāduñ
Bilindi dāduñ ile cān almadur murāduñ
- 2) Gerçi ki āb-ı hayvān Hızır içüben dirildi
Virür hayāt o şuya zevk ile dilde yāduñ
- 3) Acı şanur görenler datluluğını qahruñ
Ben qula luţf umarken qahr olsa datlu daduñ
- 4) 'Işkuñla bilişeli yād olmuşam özümle
Yohdur bilişligi çün senüñle aña yādun
- 5) Göñlüm evin senüñ-çün hālī qılubam iy cān
Mihrüñden özge ne var ne şınayup araduñ
- 6) Qālile ehl-i hāle münkir olanlara diñ
Qalb-i selīm Haq'dan hālī degül araduñ
- 7) Her şubh-dem gelüben gül bülbüle bunı dir
Ağla halini görüp dünyāya göñli şāduñ
- 8) Dil Ka' besin dilerseñ qat' -ı ta' alluq itgil
'Işk idüben o yolda rāh ile mā vü zāduñ
- 9) 'Işkuñ yolına baş koy ayağ yirine girseñ
Serverlik eyle tā kim devr içre qala aduñ

- 10) Gördüñ ise Rüşeni'den vechini Gülşeni'nüñ
Ayne'l-yaqîn bil anı Hâkık ile i' tiqâduñ

ŞR: 214b.

651.

Fâilatün Fâilatün Fâilatün Fâ' ilün

- 1) Nice diyem kul kim iy şah ferhunde senüñ
Hüsn iline şah olan çü hamu kul bende senüñ
- 2) Mısr-ı hüsnüñ Yûsuf'ısuñ degerüm hüblig ile
Dilerem ' izzet ile bendeñ olam ben de senüñ
- 3) Gözlerüm tıfla dönüp ağlar iken şevkuñ ile
Gözlerem zevk ile iy cân şekerin hunde senüñ
- 4) Gerçi cennet yemişi taze yiter isteyene
Meyve-i hüsnüñ olur sevgülü tervende senüñ
- 5) Var nihâyet hamu hüsn ehline iy mâh
Ebedî hübligılan devlet-i pâyında senüñ
- 6) Dilerem baş koyup ayağ yirine kulluğ idem
Diyeler tâ ki baña bende hoş-âyende senüñ
- 7) Digerüm gün kimi rû-şen görüben Gülşeni'den
İy güzeller güzeli hüsn ile tâbende senüñ

ŞR: 214b.

652.

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

- 1) ü sen mubil olanuñ müdürisüñ
Ölü bilgil özüñ gerçi dirisüñ
- 2) Dime insân özüñe hâlünü bil
Ki hayvândan adal olan harisüñ
- 3) Görüp işitmeyen kulaħla gözler
Küriyle işitmezler kerisüñ
- 4) Haçan âdem direm şüretle saña
Görürem çünki âdem dâverisüñ
- 5) Göñül gözin açuban keşfile baħ
Ne şınıfuñ cinsle canavarısuñ
- 6) Dime âdem özüñe sen nitekim
Uyup hayvâna insândan birisüñ
- 7) ‘ Adem disem vücûduña işidüp
Sözümü añlamadın münkir iseñ
- 8) Gören oyuh kimi bostânda başuñ
Bilür andan baş olan server iseñ
- 9) Disem cehlüñ ebisüñ ‘ ilmile bil
‘ İnâd ile Ebü cehl ebter iseñ
- 10) ‘ Amel kııl ‘ ilm ile diyende niçün
Kılursañ benüm ile dâver iseñ
- 11) Büt olupdur saña nefsüñ hevâsı

Ki andan büt-tırāşuñ Āzer'isüñ

12) Ne diyüp añladam adum saña
Çü âdem olmayan et ü derisüñ

13) Hâcan dir Gülşeni mü'min saña çün
İşidür Rüşeni'nüñ münkirisüñ

ŞR: 215a.

653.

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

1) Melek misüñ beşer mi yâ perisüñ
Ki hüsñ ile şayılanuñ birisüñ

2) Gören iqlim-i hüsñ içre cemälüñ
Bilür kim mülk-i hüsñüñ serverisüñ

3) Güneş kimi cihân-ı hüsñ içinde
Göz açanuñ gönülden manzarısuñ

4) Görenler iy şanem vechüñi tapar
Şanuban büt-şıfat sen Āzer'isün

5) Güneş kimi nazirüñ yoğ cihānda
Anuñ-çün mişl ü şibhüñden berisüñ

6) Sekiz cennet kimi yüzüñi gören
Bilür iki cihānuñ mazharısuñ

7) Dolup turreñ қоhusından meşamı
Cihānuñ kim dimez kim 'anberisüñ

8) oar cennet kimi gülden revnu
Meger tze gl-istanu terisn

9) Bası ile mürekkebden vcdu
Bilinmez nice diyem 'unurisu

10) Muaddesdr vcdu b u kilden
 udsi rh ile cndan dirisn

11) Gz aup Gülşeni'yi Reni'den
Gremzem diyenn mnkirisn

R: 215b.

654.

Müfte' ilün F' ilün Müfte' ilün F' ilün

1) 'Ia gönül virenn gözleri giryn gerek
Derd ile aan yaı seyl ile tfn gerek

2) ınamısam iy seni cn dileyen cnını
'Ia virür dil ile her kime cnn gerek

3) Bir dimezem yüz virür nad-i revnn beh
Her kime Ysuf kimi sevgülü sultn gerek

4) 'ı olan b-dilün yandğı dem 'ı ile
Bağrı kebb oluban idğı ŗu an gerek

5) Tutuuban 'ı ile yanmayan alayamaz
ev ile disem dilün zev ile biryn gerek

6) Ma‘ rifetüñ remzini añlayamaz ‘ aql
‘ Işık ile olan cüvān şāhib-i ‘ irfān gerek

7) Kāl ile ‘ ışık ehlinüñ hāline münkir olan
Cāhile diñ ‘ ilm ile küfrine ĩmān gerek

8) Rūşeni‘den görüben Gülşeni‘ ayān
Nice diyem ben añā huccet ü bürhān gerek

ŞR: 216a.

655.

Mefā‘ ĩlün Mefā‘ ĩlün Mefā‘ ĩlün Mefā‘ ĩlün

1) Nihāyet bulmazam diyüp tükenmez kāliline ‘ ışıkun
Ne diyem bes bidāyetden nihāyet hāline ‘ ışıkun

2) Vücūd-ı ‘ ışık şūretten zamān ile mekān yoğdur
Bu ma‘ niden ‘ adem dirler tevārih saline ‘ ışıkun

3) ‘ Aceb bī-reng iken sāde yedi reng ile görünür
O yüzden sāde vü rengin direm uş āline ‘ ışıkun

4) Oğı muşhaf kimi yüzden Kelāmu’llāh-ı hatm idüp
Açup seb‘a’l-meşāniden o dem bağ fālına ‘ ışıkun

5) Necāt isteyüben şāmit olur ‘ ārif tekellümden
Anuñ-çün şāmit ü nāṭık direm ben lāline ‘ ışıkun

6) Girüp Mısr-ı vücūd içre dilerem Yūsuf’ı almağ
Virüp nağd-i revānumı behā dellālına ‘ ışıkun

7) Bilindi genc-i faqr imiş maḥabbetden seven özin

Ġmā direm o faqr ile maḥabbet mālina ʿ iṣṣuñ

8) Meveddetden göz açup baḥ sevüp sevilene nedür

Dilerseñ sevgülü olmaḥ şaḥābe āline ʿ iṣṣuñ

9) ʿ İbādet tācı başında ʿ ubūdet dögmegin göster

Dilerseñ Gülşeni ırmek o daldan dalına ʿ iṣṣuñ

ŞR: 216a.

656.

Mefāʿ ĩlün Mefāʿ ĩlün Mefāʿ ĩlün Mefāʿ ĩlün

1) Tükenmez cevrini baña nice diyem bu devrānuñ

Çü eksilmeyüben artar cefāsı başuma anuñ

2) Uman iḳbālını devrūñ düşer idbāra cevr ile

Çeküp aʿ lā cefāsını işidür taʿ nın ednānuñ

3) Suʿāl eyle ṭamaʿ cānı cehennem kimi yandurur

Ne diyüp añladam ḥālin ol oddan cānı yanānuñ

4) Görüp ḳabz ile başını gice gündüz dönen dehrūñ

Muvāfıḳ dileme ḥālūñ muḥālifdür çün erkānuñ

5) Çeküp iy mübtelā ʿ iṣṣuñ belā vü miḥnet ü derdin

Yine derd istegil andan devāsuz derde dermānuñ

6) Taʿ alluḳ ḳaydına düşen cihānda Gülşeni kimi

Bilür derdi nedür muṭlaḳ muḳayyed olan insānuñ

ŞR: 216b.

657.

Mefā' īlün Mefā' īlün Mefā' īlün Mefā' īlün

1) Tükenmez hāli ' ışkuñ ne diyem kālını anuñ
Kime diyem bu kāl ile tükenmez hālını anuñ

2) Belā dirler balının ' ışkuñ dadan zevk ile şirinüben
Anuñ-çün talh olur şirīn yiyene balını anuñ

3) Cihānda pīr-i ' ışk olan cüvān olur imiş bildüm
Anuñ-çün göremez kimse kocalmaz zālını anuñ

4) Yedi reng ile kаланlar bilemez ' ışk-ı bī-rengi
Anuñ-çün ağ u karadan şanur yoğ ālini anuñ

5) Virüben nağdini ' ışkuñ mağabbet mülkini alđıl
Aña harc eyle dürüşüp gönülden mālını anuñ

6) Açıban muşhaf-ı ' ışkı ziyā idi varak bilgil
Nedür ' ışk ile açılan şahafdan fālını anuñ

7) Muđabbet tācını terk it başuña Rüşeni kimi
Dilerseñ Gülşeni bilmek elifden dālını anuñ

ŞR: 216b.

658.

Mef' ülü Mefā' īlün Mef' ülü Mefā' īlün

1) N'olaydı kadem koyup göz üsne güzer kılsañ
Rüşen izüñüñ tozın dīdemde başar kılsañ

2) Bir dime ki yüz cānum olaydı virürdüm çün
Gözün gözüme nā-geh düş ola nazār kılsañ

3) İy göñlüm alan dil-ber senden dilegüm budur
Yüzüme qadem başgıl seyr ide sefer kılsañ

4) Bir dem kıluban ‘ ömrüm cân virmedin iy hem-dem
N’olaydı qadem koyup dil-dāra haber kılsañ

5) Ğam buludı qarardup göñlüm gögini gözden
Andan gözümüñ yaşın mihrüñ ile ‘ iber kılsañ

6) Dil yanduruban ‘ işkuñ dağ urduğı dem cāna
Bağrum odın iy dil-ber cigerde şerer kılsañ

7) Yandurur imiş mihrüñ sūz ile nefes çeksem
Ağzumı şerer kimi āhuñ ile bedr kılsañ

8) Güyā ki kazādan oğ görende qaderden dil
Yazmaz atılan bir kez biñ dürlü hāzer kılsañ

9) Zülfün kimi bu göñlüm peyveste perişāndur
N’ola nazār oğından yüzüñe siper kılsañ

10) Ağ yüzde kara beñler sevdāsına düşelden
Gözüm kararur andan dīdemde nazār kılsañ

11) Seyr ider iken n’ola toprağ yirine yolda
Bāşup yüzüme izüñ gerdini eşer kılsañ

12) Bendüñe düşen göñül qurtulmaz imiş bildüm
Zülfüñ piçünüñ qaydın kulkul aña fer kılsañ

13) Yüz ‘ işveyilen bir oğ atanda kemān ebruñ

N'olaydı revān ola cānumı siper kılsañ

- 14) Eksilmeyüben her dem artar n'ideyüm mührün
Bu Gülşeni'ye nisbet cevruñi beter kılsañ

ŞR: 217a.

659.

Mef'ülü Mefā'ılün Mef'ülü Mefā'ılün

- 1) Biñ olsa virem cānı bir görmek için yüzün
Cāndan dañi şir̄in-reg işitmek için sözün
- 2) Nergislerüñi ser-hoş gören dönüben meste
Ayılmaz imiş bildüm iy Türk-i Tatar gözün
- 3) Gün kimi nazir̄ün yoñ vaşfuñ ne diyem halka
İy mäh per̄i-peyker digil ne iseñ özün
- 4) Bir günde iki bayram olmağa işâretdür
Alnuñda hilâl ebrü ğod 'ıyd ile nev-rüzuñ
- 5) Gül kimi urup dağı kat kat dilüme mihrün
Cānuma dañi dağın urmağ diler ol gözün
- 6) Levh-i ezelün nesh̄in vechünde ebed n'idem
Bilmez oğuyan zāhir sırrını o mermüzuñ
- 7) İy serv-revān kâmet kıddün ne kıyâmetdür
Seyr it görelüm neşrin ol haşre rüzuñ
- 8) Gözüm bebegi günden rüşen-dil olur başsañ
Seyr ider iken cāndan rüşen gözüme izün

9) Mihr ile cilā için bu Gülşeni gözine
Çek Rüşeni izinden çün sürme imiş tozuñ

ŞR: 217b.

660.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1) Yüzün görmek hevāsı Gülşeni'nün

Gözi nürü cilāsı Gülşeni'nün

2) Kılan aydın yüzün rüşen güneşden

Ḥabībün ḥāk-pāyı Gülşeni'nün

3) Yüzün tábından özge nedür iy meh

Güneş kimi ziyāsı Gülşeni'nün

4) Gören yüzünü ölmez dirilüben

O yüzdendür beķāsı Gülşeni'nün

5) Nedür izün tozından rüşen iy meh

Gözinün tütüyāsı Gülşeni'nün

6) Kara ḥālündür olan ağ yüz üzre

Şabāḥ ile mesāsı Gülşeni'nün

7) Ne var mihr ile meh kimi yüzünden

Gözinün rü-şināsı Gülşeni'nün

8) Kemend-i zülfün imiş bildüm iy meh

Belādan ibtilāsı Gülşeni'nün

- 9) Olup nergislerüñden haste iy cân
Lebüñdendür şifası Gülşeni'nün
- 10) Görüp yüzüñi cânın virmek ister
Göñülden bu nevâsı Gülşeni'nün
- 11) Cihân halkıyilen bî-gâne oldu
Çü sensün aşınâsı Gülşeni'nün
- 12) Görüp Mecnûn kimi iy Leylî yüzüñ
Cünûn oldu devâsı Gülşeni'nün
- 13) Görelden kara zülfüñ ağ yüz üzre
Siyâh oldu libâsı Gülşeni'nün
- 14) Kamaşur gözlerüm yüzüñ görende
Odur gözden 'azâsı Gülşeni'nün
- 15) Gözüm nûrın kapar rûşen cemâlün
Odur berķ-i senâsı Gülşeni'nün
- 16) Güneş kimi yüzüñ ay kimi perver
Kılandur hod-ğıdâsı Gülşeni'nün
- 17) Yüzüñ görmek dile cāndan 'aţadur
Bu fakrilen ğınâsı Gülşeni'nün
- 18) Niçün rûşen-dil olmaya güneşden
Çü şeyhi Rûşeni'dür Gülşeni'nün
- 19) Oluban ibtidâsı rûşen andan

661.

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1) İy baña şîrîin canumdan datlu yarum hândasañ
Sevgülü cân u dilümden ihtiyârum hândasañ
- 2) Geçdi 'ömrüm firqat ile vaşluña irişmedüm
İy güzeller serveri çâbük-süvârum hândasañ
- 3) Şınadum doymaz firâkuñ çekmege bu haste dil
Gel şifâ vir leblerüñden iy nigârum hândasañ
- 4) Sensüzin şabr u qarârum qalmanı ârâm-ı dil
Hadden aşdı vaşluñ için intizârum hândasañ
- 5) Yanıyor pervâne tek şem' -i ruhuñdan ayru dil
Görsed aña yüzüñ iy nür ile nârum hândasañ
- 6) Girüben hüsn iqlîmine isterem görmek yüzüñ
İy güzel sultân-ı hüsnüñ şehriyârum hândasañ
- 7) Şubh-dem bād-ı şabâdan zülfüñüñ 'ıtrı қоғар
İy saçı müşğîn Hutten Türk Tatar'um hândasañ
- 8) Ağlamağdan kanlu gözüm lâle şeklin gösterür
İy gül-istân tek yanağı lâle-zârum hândasañ
- 9) Hicret ister mülk-i tenden dil revân iqlîmine
Umuban vaşluñı cândan yâr-ı gârum hândasañ

10) Gözlerüñden mest olur mihri le gören yüzüñi
İy gözi ser-hoş olan mest-i humārum ḥandasañ

11) ‘İşķ ile bed-nām olanlar ‘ār u nāmūsı n’ider
İy beni bed-nām iden nāmūs u ‘ārum ḥandasañ

12) Çekmişen Eyüb’a dönüp ‘ışķuñuñ miḥnetlerin
Ol belāya ḳalmadı şabr u ḳarārum ḥandasañ

13) Baḥtlu oldur ki yüzüñ görüben cānın vire
Al revānum görsedüp iy baḥtiyārum ḥandasañ

14) Vechüñi gören bilür nedür emānet sırrını
İy emānetden emīn Kird-gārum ḥandasañ

15) Sensün iy sulṭān-ı ḥübān ḥākimi devrüñ bu dem
İstegüm dañlada şāh-ı rüzigārum ḥandasañ

16) Gülşenī kimi hezārān bülbülüñ ḳılup fiğān
Gül-şen içre isteyüp dir gül-‘izārum ḥandasan

ŞR: 218b.

662.

Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilün

1) İy ḳılan zülfi kimi göñlüm perişān ḥandasañ
Görsed aḥı yüzüñ iy zülf-i perişān ḥandasañ

2) Gülşen-i ḥüsnüñ güliseñ vaşl umar senden göñül
Bu faḳire iy ğanī ḳıl fazl u iḥsān ḥandasañ

- 3) Leblerüñden Hızr'a dönüp isterem bulam hayât
İy dudağũñ şoran için āb-ı hayvān ḥandasañ
- 4) İy baña şir̄in canumdan datlu görmek yüzũñi
Ḥüsn iline sevgülü cān kimi sulṭān ḥandasañ
- 5) Serv-i ḳaddün görmeyüben boy çeken ra' nālanur
Görsed aña ḳaddũñ iy serv-i ḥıramān ḥandasañ
- 6) Firḳatũñden yaş yirine ḳan aḥıdur gözlerüm
Ḳıl nazār bu demde nice aḥıdur ḳan ḥandasan
- 7) Daşuban tenevvüri dilũñ ğarḳ ider göz ṭıflını
İy sef̄ine ıssı gel gör yitdi ṭufān ḥandasañ
- 8) Ḥadden aşdı çünkü hicret isterem vaşla irem
Fazl idüp görsed yüzũñ iy fazl-ı raḥmān ḥandasañ
- 9) Zülfũñũñ ḳaydına düşüp bend ü best oldı göñül
İy ḳılan göñlüme anı bend ü zindān ḥandasañ
- 10) İtürüben bulamazam göñlümi ḥayret budur
İy gözüm kimi ḳılan göñlümi ḥayrān ḥandasañ
- 11) Yanuban derdũñ ile dermān isteyüben bulmadum
İy devāsuz derd-i dilũñ cāna dermān ḥandasañ
- 12) Cān-ı şir̄in talḥ olupdur senden ayru bil bigil
İy ḳılan acımı datlu sevgülü cān ḥandasañ
- 13) Cān virenler 'ıṣḳuña ölmez dir idüm şınadum

Dirilüp andan direm iy cān-ı cānān ḥandasañ

14) Rūṣenī' den gün kimi görsed yüzüñi 'āleme
Gülṣenī kimi diyende ehl-i 'irfān ḥandasañ

ŞR: 219a.

663.

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

1) Bir kez baña di iy gönül nice bu cānı yaḥasañ
Mihir ile görüp sevdügün benden revānı yaḥasañ

2) Vaşl umuban hicrān ile yandırma özün iy gönül
Kim tutuşup güneş kimi mülk-i cihānı yaḥasañ,

3) Gönül cemālün şem' ini göreli şan pervānedür
Yanmağ diler mihr ile çün ol zavdan anı yaḥasañ

4) Nār isteme Mūsī kimi nūr-ı tecellīden gönül
Kim berķ-i 'ışķ ile yanup Tūr u mekānı yaḥasañ

5) Kōrḥum budur senden gönül kaynar kızan kimi düşüp
Gözümdeñ aḥan yaş kimi āb-ı revānı yaḥasañ

6) Kaldur yüzünün bürķa' ın görsed cemālün iy perī
Tā mihr ile aña baḥan 'ayn-ı 'ayānı yaḥasañ

7) Tevhīd-i 'ışķa irüben ehl-i yaķīn ol iy gönül
Tā 'aķluña keşret viren zan u gümānı yaḥasañ

- 8) “*Ānestü nār*”¹⁴⁴un sırrını şem‘i cemālũnden görüp
Diler gönũl fāş eylemek andan zebānı yaḥasañ
- 9) ‘Işkuñ odı düşeliden mihr ile dilden cānuma
Yanup tenüm dağlandı cān bağrumda ḳanı yaḥasañ
- 10) ‘Işkuñ dũkānidur gönũl ḳıymetlü cevherden dolu
Ḥayf ola ol dũkkān iḳün ḳıymetlü kānı yaḥasañ
- 11) Nām u nişāndan geçmeyen ‘ışḳ ile olmaz nām-dār
Çün nām imiş āfet baña benden nişānı yaḥasan
- 12) İy deyre giren muğ kimi bũte ḫapan müşrik revān
Terk-i şanem ḳıl tā şamed görüp muğānı yaḥasañ
- 13) İki cihāndan geçmeyen tevḫĩd-i ‘ışḳı bulamaz
Geç keşretũnden tā revān ĩn ile ānı yaḥasañ
- 14) İy Gülşenĩ tutuşuban mihr ile cān yandurduđuñ
Güneş kimi görsed ‘ayān niçe nihānı yaḥasañ

ŞR: 219b.

664.

Mefā‘ ĩlũn Mefā‘ ĩlũn Fe‘ ũlũn

- 1) Raḳĩbi sögũben segden beter diñ
Sürüp dögüp o bed-regden yeter diñ
- 2) Ürer çün çıḫ didũkçe burturup yüz

¹⁴⁴ “*Musa, ailesine: ‘Ben bir ateş gördüm; size oradan ya bir haber getireceğim, yahut ısınasınız diye tutuşmuş bir odun getireceğim’ demişti.*” (Neml, 27/7).

Kaḥup başına ibikden beter diñ

3) Ne dinse yiridür münkir olana
Eger medḥ ise sögmekden beter diñ

4) Çü yırtmaḥdur işi ol seg siriştüñ
‘Avān u zālīm ü segden beter diñ

5) Çevirmez yüzini çün degme daşdan
Sögende anı dögmekden beter diñ

6) Sögüben Gülşenī dilden raḳībe
Eydür kim aña ölmekden beter diñ

ŞR: 220a.

665.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1) Bilemezem aydın mıdur ḥod iy güzel sīmīn-tenüñ
Kim tenüñden rüşen olur gün kimi pirāhenüñ

2) Nice bülbül kimi zārī kılmayam iy gül görüp
Berk-i gülden tāze sürer ayağa yüz dāmenüñ

3) İşidürdüm ḥūr u ‘ayn u cennetüñ evşāfını
Görelī yüzüñi bildüm ol ḥamu vechüñ senüñ

4) Gün kimi yüzüñden iy meh iki peyveste hilāl
Bayram ayı kimi gözi rüşen olur görenüñ

5) Kim melek dir kim perī yüzüñe cāndan Müşteri
Kim beşerden dir olupdur Zühre kimi meskenüñ

- 6) Gözlerüñ ğâret kıluban nem kıoyupdur almaduğ
Cân u dil yağma diler çün serveri ol talanuñ
- 7) Zülfüñüñ sevdâsı nice gide başumdan ki ol
Tavķ u zıncırı olupdur ‘ ışķ ile dıvânenüñ
- 8) Mihr ile şem‘ -i ruħuñdan nice yanmasun göñül
Zav-ı cândur çün çerâğı vechüñe pervânenüñ
- 9) Hâm imiş mihrüñle yanup gün kimi tutuşmayan
Puhte iseñ dime kalur hamı aña yananuñ
- 10) Ne diyem kâl ile kııldan ince bilüñ zıkr idüp
İncelür kııl kimi fikri çünki bilüñ añanuñ
- 11) Görсед iy serv-i revân kıaddüñi halka tâb ile
Zer yirine cân gerek bilüñ kemer tek kıo canuñ
- 12) Leblerüñ câmın içendür Hızır kimi dirilen
Âb-ı hayvân kevşer oldur zindeligi hem-cünün
- 13) Zerre dir ağzuñı gören gün kimi yüzden iy meh
Düş midür yâhüd hayâli ta‘ bîr idüp yoranuñ
- 14) Kııble yüzüñ olduğımı bildüm iy dil-ber görüp
Püşşi zülfüñe nisbet itdüğünü Ka‘ benüñ
- 15) Bilmezem ol mübtelâ dil hâli n’oldı ‘ ışķ ile
N’olısar miñnetden özge hâli ol bî-çârenüñ

- 16) İtürüp mihrüñle gön̄lüm isteyüben bulmazam
Kimse virmez çün şorağın baña ol āvārenüñ
- 17) İki ‘ âlemde ne varsa iste bul kim sendedür
Bunda gör dilden göz açup nedür andan olanuñ
- 18) Giyme zāhid şalını faḡruñ riyāyilen çıḡar
Dāmenin ālūde ḡılma pāk u ḡayyib ḡırḡanuñ
- 19) Dünyeden ‘ uryān olup giy āḡiret donın revān
Giyemez cennet libāsın çünki ehli dünyenüñ
- 20) Gün kimi Aydın nice ḡod olmasun iy Gülşeni
Rüşeni’den nūr ile çeşm-i zamīr-i rüşenüñ

ŞR: 220b.

666.

Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilün

- 1) Zülfüñüñ zincīridür ḡavḡı dil-i dīvānenüñ
Mihrüñ ile āşinā vü özine bī-gānenüñ
- 2) Al yañağüñ ḡasretinden kızarur ol benzüm uş
Bildüm iy gül-renk dağ u sūzişini lālenüñ
- 3) Dönüben Mecnūn’a gön̄lüm Leylī ‘ işḡuñ ile uş
Dağa düşer dem-be-dem divānesi vīrānenüñ
- 4) Düşeli āşüfte gön̄lüm gözlerüñ sevdāsına
Bī-ḡaber mebhūtıdur ol dil-rubā mestānenüñ

5) Nergisüñ cāmın içelden mest olup ayılmadı
Göñlüm iy dil-ber ki çeke cür‘ asın peymānenüñ

6) Olalı rüsvā-yı ‘ ışkuñ mest ü lā-ya‘ kııl kimi
Rindidür bed-nām-ı göñlüm ‘ ışk ile mey-ḥānenüñ

7) İtüren kūyuñda özin bulmaz imiş şınadum
Görmedüm yüzini çünkim itürüben bulanüñ

8) Kim bilür bey‘ ü şirādan tācirüñüñ zeyḥini
Virüben cānın behā ‘ ışkuña dilden alanüñ

9) ‘ Işka vir göñlüñi algıl cān kimi iy Gülşenī
Zevk ile şirīn-canuñdan sevmesin cānānenüñ

ŞR: 221a.

667.

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

1) Nice cevrin çekem yārum diyenüñ
Göñül ḥārına gül-zārum diyenüñ

2) Tükenmez derdi var göñlümde n’idem
Baña yār iken aḡyārum diyenüñ

3) Açılmaz şād olup göñlüm n’idem diñ
Ġamından saña ġam-ḥ‘ārūm diyenüñ

4) Şınadum yıḥmaḡ imiş kaşdı ancaḡ
Göñül mülkine mi‘ mārūm diyenüñ

5) Miḥekden şoruban bil ḡalb-i sāfi

Nedür hâlin dinârum diyenüñ

6)‘ Adedden çoĥdurur dilde Şikâyet
Cihân yârına bîzârum diyenüñ

7) N’idem olmayuban bî-dili diñüz
Baña cân kimi dil-dârum diyenüñ

8) Dilerem Gülşeni rûşen güneşden
Olam perverdesi yârum diyenüñ

ŞR: 221b.

668.

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

- 1) Görmesem bir dem ölürem yüzüñi cânânenüñ
VaŐlilen çünki buluram cânımı cânânenüñ
- 2) İki ‘âlem terkin urup vaĥdet iste ‘ışık ile
KeŐretüñ tecridini bul ferde virüp ħalanuñ
- 3) Yıĥalı göñlümi ‘ıŐıkuñ mihrüñ ile iy peri
Zâhir oldı gizlü genci nedür ol virânenüñ
- 4) Cehlile ‘ilmi duyaldan gülüben öz ĥâlüme
Aĥlaram ĥâlini görüp ħâliyile ħalanuñ
- 5) Dime girçek kimi ĥalka va‘ zuñı nâşih işit
Aldama ĥalkı duyuldu ħıŐŐadan çü yalanuñ
- 6) Aĥlañuz bî-çâre ĥâlin görübenü ‘ışık ile
Aĥlamaludur başını çün o ĥâle gülenüñ

7) Hāl-i ʿışkı kāl u destān şanubanu diñleme
Eglenilmez ol semerden terkin ur efsānenüñ

8) Kāl işidüp terk-i hāl itme direm t̄alib saña
D̄ini olmaz çünki ʿışka münkire inananuñ

9) Nāşih ider terk-i ʿışk it olmayuban bī-ħired
ʿAklı yoħdur delü kimi ebleh inananuñ

10) İy göñül ʿışkuñ t̄arīķin şaçmayuban doğru git
Kesemez şeytān çü ögin ʿışk ile yol varanuñ

11) Ādem ü hayvān mı bilmez özini çünki raķīb
Bes niçün z̄irek laķab dirler adın ol gevdenüñ

12) Bi'llāh iy dil-ber işitme her ne dise haķķuma
Kaşd idüben didüğüni dostāne düşmenüñ

13) Şudan arı gerek imiş Gülşeni t̄alib dili
ʿİşkı olmaz her kederden bulınup bulınanuñ

ŞR: 221b.

669.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1) Zemistān-ı cihān geçüp zamānı kalmadı ħāruñ
Bahār olubanu geldi feraħdan vaķti gül-zāruñ

2) Gül-istān kurdı bezmini çiçekden t̄aze ʿıyş için
Alup cāmın ele nergis kızardı rengi gül-nāruñ

3) Cihān cennet-i ‘adn oldu çemen gül-zārına baħuñ
Bahārı başdan açıldı gül-istān içre eşcāruñ

4) Benefşe nesteren nesrīn açıldı ğonceden tāze
Şaķāyık yiryüzin dutdı zamānı geldi ħumāruñ

5) Alıp cāmın ele gül tek içer mi şaħn-ı gül-şende
Anuñ-çün kızarur baħun o meyden rengi dil-dāruñ

6) Yañağuñ alını gören tutuşup od kimi yanar
Kızarduğı o yüzdendür görelī lāle dīdāruñ

7) Gören ħüsnüñ gül-istānın sekiz cennet dir ol veche
O yüzdē görmeyen bilmez behiřtin nūr ile nāruñ

8) Dolupdur sünbülün ‘ıtrı meřām-ı ‘āleme k’andan
Kesād oldu ħoħulanmaz cihānda müşg-i Tataruñ

9) Cihān bāzār-ı ħüsnüñ-çün bezenmiş çiçege beñzer
Temāřā eyle iy dil-ber neden bezendi bāzāruñ

10) Gice gündüz işiden dir senüñ ‘ışķuñla gül-şende
Bulınmaz Gülşeni kimi cihānda bülbül-i zāruñ

ŞR: 222a.

670.

Mefā‘ İlün Mefā‘ İlün Fe‘ ülün

1) Ne ħikmetden döner devrānı dehrüñ

Ne ħudretdür bilinmez şanı dehrüñ

2) ‘ Aceb sür‘ atle döner kim bilinmez

Nedür hâl ile mâzî ânı dehrûñ

3) Taḥarrükden sögünen kim görüpdür
Ki olmaya o ser-gerdâñı dehrûñ

4) Nedür dönmekden artuḡ ḥucceṡ ile
Delîl isteyene bürhânı dehrûñ

5) Felek kimi döner devrân u baḡtı
Zamânda kim ise ḥâḳânı dehrûñ

6) Şoyunup kisvetinde cân viren dem
Kim olmadı disün ‘üryânı dehrûñ

7) Tekebbür mu‘cib ü güm-reh kimseye
Ol azgundur bilüñ şeyṡânı dehrûñ

8) Yirün yüzi dutupdur mâtemî-veş
Fiğân u nevḡadan giryânı dehrûñ

9) Cihânı ġarḳ ider seyl-i revândan
Daşanda mevc urup ṡûfânı dehrûñ

10) Ḥanı bir Gülşeni tek Rüşeni’den
İdici özini biryânı dehrûñ

ŞR: 222b.

671.

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

1) İy gönül baña di cân virüp imrendüğüñ
Añuban sevdâyî kimi sen saña söylendüğüñ

- 2) Görmedüm yüzün görelî sevdüğünden iy gönül
Kıluban arām bir dem yılmadın diñlendüğün
- 3) Yel kimi yilüp çevirseñ her yañaya iy gönül
Yilüben seyr itmedin dil görmedüm eglendüğün
- 4) Yüz cihānı tayy kılursañ bir dem içre iy gönül
Yönelicek sevdüğüne fikrün olup bendünün
- 5) Ger yağa ‘ ışkuñ belası başuma yağmur kimi
Görmedüm yüz çevürüp andan senün eymendüğün
- 6) Gireli meydān-ı ‘ ışka Rüstem-i destān kimi
Görmedüm eksük çevürüp sevgülüñden döndüğün
- 7) Dönüben şem‘ine ‘ ışkuñ iy gönül güneş kimi
Görmedi kimse yanuban mihr ile diñlendüğün
- 8) Sevdüğünden tutuşuban niçe yanarsañ gönül
Dağlanuban yana yana nedür andan göndüğün
- 9) Gülşenī dir Rüşenī’den gün kimi zāhir baña
Mekteb-i ‘ ışka girelden ebcedin öğrendüğün

ŞR: 223a.

672.

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

- 1) Yüzüñdür görüben sevdüğü ‘ ışkuñ
Sevüp sevülmege evdüğü ‘ ışkuñ

- 2) Ezel çün vechüñ idi ' ışka mazhar
Ebed hem oldurur gördügi ' ışkuñ
- 3) Senüñ vechüñ görüp ğayba şehâdet
O yüzdendür yine bildügi ' ışkuñ
- 4) Nedür hüsñüñ tecellīsinden özge
Görüben cülûda irdügi ' ışkuñ
- 5) Gice gündüz kimi nūr u ziyâdan
Diler vechüñ o dirildügi ' ışkuñ
- 6) Maḥabbet mülkine sulṭān olalı
İşigüñdür yüzün sürdügi ' ışkuñ
- 7) Yüzüñ görmek diler mir'ât-ı cānda
Odur şayḳal kimi sildügi ' ışkuñ
- 8) Nedür vechüñden özge Rūşenī'den
Baña di Gülşenī sevdügi ' ışkuñ

ŞR: 223a.

673.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

- 1) Gice gündüz döner devrānı dehrüñ
Ḳarār itmeyüben bir ānı dehrüñ
- 2) Nedür dönmeḳden özge perver iden
Revān kimi teninde cānı dehrüñ
- 3) Sükūnet nice virsün ehline ol

Taḥarrükdür çü başdan şanı dehrüñ

4) Taḥayyürden cihānda kimi gördüñ
Ki olmaya o ser-gerdānı dehrüñ

5) Nedür dönmedin özge kimse bilmez
Devādan derdine dermānı dehrüñ

6) Dur oturma diyüben gice gündüz
Gelür saña yine fermānı dehrüñ

7) Kimi görseñ qarār ister cihānda
Azıdupdur anı şeytānı dehrüñ

8) Mücerred tārık olan bilür imiş
Nedür ‘āriflere ‘irfānı dehrüñ

9) İşıtdüm Gülşenī’ye Rüşenī dir
Ḥaqq’un kulunı bil sulṭānı dehrüñ

ŞR: 223b.

674.

Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilün

1) İşidüñ nağme vü sazın çalınan zengülenüñ
Çü şadādur dili ḥalka öticek engülenüñ

2) Nefesüm ‘ışkuñılın da‘vet ider ḥalkı meger
Ki ‘alālāsı dolupdur kulağa velvelenüñ

3) Kulağ ur rāzını diñle def ü ney koşulıcağ
Nedür ol rāzıla sazı o maḳāmda olanüñ

4) Görsedüp kâmetüni halka kıyâmet degegil
Haşr u neşr ile o dem sa' atini zelzelenüñ

5) Dönüben bülbüle öter gül-i hüsnüñ görelî
Çoşulup ğulğul-i meyle nefesi bülbülenüñ

6) Gören ol gendüm-i cennet kimi hâl-i ruhuñı
Bir ceve olmaz imiş harmanımı sünbülenüñ

7) Tâli' üñ kevkebidür gün kimi rüşen görene
Tal' atıñ sa' d kılan bahtuñıla sünbülenüñ

8) Meryem-i ' ışkuñ imiş rûh-ı Kudüs mahremi kim
Ölüyi diri kılar hem-demi ol hâmilenüñ

9) Dilerüm yaşamı yırtam sevilen dögmek için
Görelî sineñe sürer yüzini engilenüñ

10) Ker kimi zâhid işitmez meger âvâzuñı kim
Bilemez aşlı nedür ' ışkuñ ile ğulgülenüñ

11) Dimezem dilkü raķibe görüben hîlesini
Lîk direm dutuban şoy derisin ol dilenüñ

12) Ağlañuz hâlet-i ' ışkı görüben gülen için
' Aklı yoħdur cüvânı delü şanuban gülenüñ

13) Gözümüñ tıflı kimi perver ider hâl-i ruhuñ
Nice ağ olmaya yüzi aña lâle olanuñ

14) Turre-i zülfüni gören diler ol ğonce kimi
Deyre açılmadın iy gülgülini ol gülinüñ

15) Delürüp ‘ ışkuñıla kayda düşüp Gülşenî dir
Zülfüñüñ tavkı imiş halkası ol silsilenüñ

ŞR: 224a.

675.

Müstef’ ilün Müstef’ ilün Müstef’ ilün Müstef’ ilün

1) İy dil nice bir mihr ile cismümde cānı yaḥasañ
Pervāneden bed-ter kıilup şem‘-i revānı yaḥasañ

2) Şevk ile yandurup canı dilüm kimi ‘ ışk odına
Yüz döndüre odın dime ger biñ kez anı yaḥasañ

3) Yetmez mi hicrān odına vaşluñ umuban yandüğüm
Mūsā kimi diyüp baña sen “*len terāni*”¹⁴⁵ yaḥasañ

4) “*Ānestü nār*”¹⁴⁶uñ sırrını zav-ı cemālün gösterür
Tā ol tecellīden tamām ‘ aynü’l-‘ ayānı yaḥasañ

5) İy isteyen ma‘ şükunuñ görmek cemāl-i tābını
Vācib degül ol vech ile kevn ü mekānı yaḥasañ

6) Götür niķābın vechüñüñ iy ḥüsn ilinüñ güneşi
Tā ol ziyādan mihr ile pīr ü cüvānı yaḥasañ

¹⁴⁵ “...*Sen Beni göremezsın...*” (Araf, 7/143).

¹⁴⁶ “*Musa, ailesine: ‘Ben bir ateş gördüm; size oradan ya bir haber getireceğim, yahut ısınasınız diye tutuşmuş bir odun getireceğim’ demişti.*” (Neml, 27/7).

- 7) Yanup firākuñla gönül kaynar gözüm yaşı düşer
Dîdemde ol odın nice āb-ı revānı yaḥasañ
- 8) Dağlanuban şevkuñ ile mihrilen yandugum budur
Vechüñden özge ‘ ışk ile benden olanı yaḥasañ
- 9) İy ‘ ışka münkir müdde‘î terk eyle bāṭıl dut ḥaḳḳı
Tā ki yaḳından ḥaḳḳ ile zann u gümānı yaḥasañ
- 10) Mescid degül deyr-i hevā büt-ḥāne gönlüñi daña
Mescid olur ger ‘ ışk ile diyen muğānı yaḥasañ
- 11) Nām u nişāndan geçmeyen şöhret talebdür ‘ ışk ile
Āfet bilüp ol şöhreti nām u nişanı yaḥasañ
- 12) Sırrıla naḳd-i ‘ ışkuñı kıymetlü gevherden ḥafî
Gönlümde koyup mihr ile niçün o kāmı yaḥasañ
- 13) Mihrüñ odı gözüm yaşın kurutdı imdi ḳan gelür
Gözümde bağrumdan beter nice o ḳanı yaḥasañ
- 14) ‘ Işkuñ odından ḥālümü ḳāle gelüben söylesem
Ol sözile iy dil nice ma‘nî beyānı yaḥasañ
- 15) Mihr ile ḳāl Rüşenî‘yi od kimi yandurur nefes
İy Gülşenî andan nice nāṭıḳ zebānı yaḥasañ

ŞR: 224b.

676.

Mef‘ülü Fā‘ilātün Mef‘ülü Fā‘ilātün

- 1) İy gül kimi bahārı ḥüsn ile tāze çağıñ

Gül kimi tazelensün şalmayup al yañağũ

2) Kızıl güle dönüben beñzũñ şararmasun hiç
Dönse hazāna rengi gül-şende kızıl ağũñ

3) Kaddũñi serv nice nisbet kılam revān çün
Pā-beste gördüm olan servini rüy-ı bağũñ

4) Ben hasteñũñ ümĩdi senden budur keremden
Ger şormağa geleseñ gözũme baş ayağũñ

5) Bir dimezem ki yüz biñ bĩ-dillerũñ var iy cān
Kũyuñ ara revānken gözetle şol u şağũñ

6) ‘Işkuñla cānı yanan dağa düşer delürüp
Lāle kimi anuñ-çün diler başında dağũñ

7) Hayret budur gözũñden uyur gören uyanuğ
Anuñ için bilinmez yuğusı ol uyağũñ

8) İy Gülşeni güneşden rüşen nedür gicede
Gözũne Rüşeni’den yahtu viren çerāğũñ

ŞR: 225a.

677.

Mef’ülü Fā’ ilātün Mef’ülü Fā’ ilātün

1) İy gül şarardı beñzüm görelı al yanagũñ
Şordum şifāsı anuñ şerbet kimi dudagũñ

2) ‘Işkuñ kimi tabĩbũñ oldı marĩzi gönĩlüm
Vir şerbetini iy meh mihr ile aña şağũñ

3) Senden devā-yı ʿışkı her mihrībāna şorsam
Dir bī-devādur andan kıl ölüme yarağūñ

4) İy gül-ʿizār işit bülbül kimi olan zār
Ün çeküben қоşulur baña hezārı bağūñ

5) Sevdā-yı ʿışkuñ için dağlar başumı müşfik
Bilmez nʼidem ki yoğdur aña devāsı dağūñ

6) Ölmedin öldüreyor ğayretle reşki beni
Hāsretle cānum alup bilün kocın қоşağūñ

7) İy Rüşenī ne yüzden tāzelenüp şoraram
Gül kimi Gülşenīʼye terlikde al yañağūñ

ŞR: 225a.

678.

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Feʿ ulün

1) Lebünden cām için laʿ l-i mezākuñ
Bilür zevkı nedür yākut-ı nābuñ

2) Adın şirīn revān direm şorana
O huşk odın kızıl ruğ ter şarābuñ

3) Dehānuñ dürc-i gevher dirdüm ammā
Bilinmez olmasa andan hitābuñ

4) Lebündür laʿ l-i şāmit kʼanda naıık
Dilün yākut-ı güyā müsteṭābuñ

5) Sehā yulduzıdur gūyā ki manzūm
Düzilmiş incüsi şîrîn cevābuñ

6) Beni teşne çeker sîr-âb-ı la' lüñ
İdiyor teffî kimi uş serābuñ

7) Gözümden kanlu yaş aħduđı demde
Nazar kıllur rengine kıandan ħabābuñ

8) Dilerem Rūşenî'den dürr kimi şaf
Kulaħda Gülşenî ola ħiţābuñ

9) Dönende Gülşenî bülbül-i hezāra
Urur terkin çalan muţrıb rebābuñ

10) Görenler Rūşenî'den Gülşenî'yi
Bilür genci nedür gizlü ħarābuñ

ŞR: 225a.

679.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) İy gönül nedür baña di Rūşenî'den sevdüğüñ
Ay kimi yüzün görüben mihr ile imrendüğüñ

2) Geçdi ' ömrüm ħasretilen bilemezem di baña
Nedür iy dil diriyiken anuñ için öldüğüñ

3) İy gönül devrāne dönüp gice gündüz devr ile
İstegüñ ne çevübenü her yañaya yildüğüñ

4) Bilmezem iy dil baña di dil-berüñ görende sen

Ağlayan dem aña qarşu baña mıdur güldüğüñ

5) Görmedüm cāna kıyıcı sencileyin iy gönül
Çün görürem sevdüğüne virmeg-içün öldüğüñ

6) Ne buluban sevdüğüñden itürürseñ dil beni
Kim şaşar ‘ aklıñ görende kalmayup başda öğüñ

7) Bir nefes ayru düşende sevdüğüñden dil n’idem
Cān virür şayruya dönüp bilmezem dirildüğüñ

8) Dönüben devrāne niçün yoh qarāruñ iy gönül
Kim girelden ‘ ālem içre görmedüm diñledüğüñ

9) Sāde-dil naqşın nūr-ı dil bü’l-‘ aceb senüñ kimi
Ağ qaradan bellüsüz kismet bilinmez giydüğüñ

10) Rūşenī vechinden özge Gülşenī şāfī vü pāk
Ne yüz içündür baña di dil pasını sildüğüñ

ŞR: 226a.

680.

Mefā‘ İlün Mefā‘ İlün Fe‘ ülün

1) Eger disem ‘ ayān cāndan nihānsañ
Eger pinhān disem ‘ ayn-ı ‘ ayānsañ

2) Gören yüzüñi mihrile virür cān
Çü cāndan şīrīn aña cān-ı cānsañ

3) Yüzüñ bī-çün görelden dimezem çün
Nişān için çü cünden bī-nişānsañ

- 4) Görenler kaç u gözün ' işvesin dir
Kıyâmet fitne-i âhîr zamânsaň
- 5) Nice beñzer diyem kıaddüñe servi
Çü ol pâ-beste sen serv-i revânsaň
- 6) Gözün yağma kılalı gönüm ilin
Bilindi kim Tatardan tir kemânsaň
- 7) Gözün gezlese oğ cânuma direm
Kaşuñ-çün k'ol oğa Türk-i kemânsaň
- 8) Gören bir kez yüzün cân u cihândan
Geçüp dirsene baña cân u cihânsaň
- 9) Nedür vechüñden özge vaşfa gelen
Cevher-i ma' niye şüretten beyânsaň
- 10) Görüp dürr ü dehânuñ dolu incü
Direm bu cevhere lâyıķ ne kânsaň
- 11) Ne yüzden hüsnüñi vaşf ide vâşıf
Perî kimi çü vâşıfdan nihânsaň
- 12) Bulınmaz iy melek yirüñ cihânda
Perî kimi mekânda lâ-mekânsaň
- 13) Gözün cân kaşd idüp hançer çekende
Direm tók kanımı çün bî-emânsaň

14) Göñül mülkinde mihmāndur hayālūñ

Çü hüsñ ilinde sen şāhib-ķıransañ

15) Cemālūñ göreli sultānı hüsñüñ

Yaķın itdüm ki bī-şek ü gümānsañ

16) Dirilüp ʿışķuñıla Gülşenī dir

Hayāt ehline cān-ı cāvidānsañ

ŞR: 226a.

681.

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Feʿ ülün

1) Görelden bir Nażar iy meh cemālūñ

Başum sevdāsıdur fikr ü hayālūñ

2) Beni Mecnūn ķılur sevdāyī nisbet

Nʼidem aķ yüzde rüşen ķara hālūñ

3) Görenler mihr ile iy meh yüzüñ dir

İrişmesün güneş kimi zevālūñ

4) Yedi muşķaf kimi olur mübārek

Yüzüñden şanasam satırını fālūñ

5) Ne diyüp añladum hālümü ķālden

Çü ebkemdür o hālden dili ķālūñ

6) Şoruban Rüşenīʼden Gülşenī dir

Ne yüzden hicr olur baña vişālūñ

ŞR: 226b.

682.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1) Yüzüñdür cān ile cānānı ' ışkuñ
Muḥabbet ' āleminde kānı ' ışkuñ
- 2) Gören iqlīm-i ḥüsn içre cemālün
Budur dir ḥūblara sulṭānı ' ışkuñ
- 3) Görenler ay kimi ḳaṣuñ hilālin
Ḳılur bayram olup ḳurbānı ' ışkuñ
- 4) Çeken derdini ' ışkuñuñ devāsuz
Bilür k'ol derd imiş dermānı ' ışkuñ
- 5) Ḳapup ' aḳlumı başdan ḳıldı şeydā
Beni Mecnūn-şıfat tuḡyānı ' ışkuñ
- 6) Gözüm baḫr-i revāndan cūş iden dem
Budur dir mevc uran ṭūfānı ' ışkuñ
- 7) Ḳara bulut kimi sevdā-yı ḡamdan
Gözüm ṭıflı olur giryānı ' ışkuñ
- 8) Ne ḳıldı bişmemiş mihrüñ odından
Ki ḳılam bişürüp biryānı ' ışkuñ
- 9) Dönüp ḳızḡun tenüre tende cānum
Diler ḳıla ciger biryānı ' ışkuñ
- 10) Ziyā-yı Rūşenī'den özge nedür
Baña di Gülşenī bürhānı ' ışkuñ

ŞR: 227a.

683.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1) Gel iy Mışr-ı dile sulţānı ' ıŝkuñ
Sen olduñ hūblara çün cānı ' ıŝkuñ
- 2) Göñül mülkinde hūsnūñ tābiŝidür
Güneş kimi ziyā devrānı ' ıŝkuñ
- 3) Nūr-ı hūsnūñden özge vech-i aĥsen
Ki andan görene cevġānı ' ıŝkuñ
- 4) İki ' ālemde bir vechūñ görendür
Ne yüzdendür olan seyrānı ' ıŝkuñ
- 5) Gören ıaŝuñ hilālin yüz üsne
Kılur bayrām olup kurbānı ' ıŝkuñ
- 6) Nedür muşhaf kimi yüzüñden özge
Oĥuyan mihriġe furķānı ' ıŝkuñ
- 7) Gözüm yaġmur kimi ĥasret yaşını
Aĥıyup dir budur tūfānı ' ıŝkuñ
- 8) Görenler Rūŝenī' den Gülŝenī' yi
İder cāndan budur cānānı ' ıŝkuñ

ŞR: 227b.

684.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1) Yüzüñdür gün kimi meşhûrî ‘ ışkuñ
Güneş kimi cihānda hûrî ‘ ışkuñ

2) Nedür ‘ unvān-ı hüsñüñ k’iy perî-zād
Yüzün kimi ola menşûrî ‘ ışkuñ

3) Tecellî-yi ilāhîden cemālüñ
Nedür nāra dönen iy nûrî ‘ ışkuñ

4) Yüzüñ tâze güle dönüp gelen dem
Bilinür kimdürür mesrûrî ‘ ışkuñ

5) Aşılan zülfüñüñ dārına bilür
Ne yüzden aşılır Manşûr’ı ‘ ışkuñ

6) Senüñ vechüñe münkirdür hemîşe
Olan şeytān kimi maḫhûrî ‘ ışkuñ

7) Kıyāmet kāmētüñdür zāhir iden
Çü āh veyden çalınur şûrî ‘ ışkuñ

8) Cihānda gün kimi fāş olur imiş
Göñülde gizlü sır mestûrî ‘ ışkuñ

9) ‘ İmāret kılmazam göñlüm ḫarābın
Yıḫuğın bileli ma‘ mûrî ‘ ışkuñ

10) Ḥaḫā bilmeñ mükellef fi‘ li kimi
Gene ger işile mağfûrî ‘ ışkuñ

11) Görenler Rüşenî’den Gülşenî’yi

Budur mihr ile dir mağrūrı ʿ iŝkuñ

ŞR: 227b.

685.

Mefāʿ īlūn Mefāʿ īlūn Feʿ ūlūn

- 1) Nedür vechüñden özge kāmı ʿ iŝkuñ
Muḥabbet menbaʿı erkāmı ʿ iŝkuñ
- 2) İki ʿ ālemde ḥüsnüñ beyʿ i için
Açıldı kün fe-kān dükkāmı ʿ iŝkuñ
- 3) Senüñ vechüñ olalı şāña mazhar
O şāndan olayor cevlanı ʿ iŝkuñ
- 4) Güneş kimi yüzüñden zāhir oldı
Ne vech ile döner devrānı ʿ iŝkuñ
- 5) Gören mihr ile meh kimi yüzüñ dir
Melāhatden bu yüzdür ānı ʿ iŝkuñ
- 6) Yüzüñ sebʿ aʿl-meşānī görседelden
Bilindi neydügi Qurānʿı ʿ iŝkuñ
- 7) Nedür zülf ü ruḥuñdan özge iy meh
Gice gündüz kimi furkāmı ʿ iŝkuñ
- 8) Saña münkirden özge iy melek-ḥū
Nedür cennet olan şeytānı ʿ iŝkuñ
- 9) Ne dartar ʿ aql ile ḥālūmi münkir
Çü daddur ʿ aql ile mīzāmı ʿ iŝkuñ

10) Cihānda Rūşenī vechinden özge
Nedür diñ nāra beñzer nūrı ‘ ışkuñ

ŞR: 228a.

686.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1) ‘ Işk elinden bilmezem n’eyleyüben n’itmek gerek
Tağa düşüp delü kimi nireye gitmek gerek
- 2) Dem-be-dem sevdāyī nisbet ‘ ışk elinden
Bilmezem anuñ hayālin nice terk itmek gerek
- 3) Derdle miñnet ü belāya düşmeyen ‘ aşık degül
Anuñ için ‘ aşık olan anlara yitmek gerek
- 4) Terk-i ‘ izzet kıluban zillet ile ‘ ışk eri
Gün bigi toprağa yüz ‘ acz ile sürmek gerek
- 5) Rūşenī’den yanduruban Gülşenī gibi revān
Döndürüben şem‘ a cānın tenin eritmek gerek

İÜ: 120a.

687.

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

- 1) Benem Mısr-ı dile sulţānı ‘ ışkuñ
Delīl ü huccet ü bürhānı ‘ ışkuñ
- 2) Mağabbet mülkinüñ halkına hākim
Oluban derd ile devrānı ‘ ışkuñ

- 3) Süleymān-ı zamānam Āşaf-ı devr
Çü oldum ānı devre şānı ‘ışkuñ
- 4) Maḥabbet ḥikmetiyem kudret ile
Mahāretten olup Loḫmān’ı ‘ışkuñ
- 5) Benüm çün açılupdur Mısr-ı dilde
Şatu bāzār için dükkānı ‘ışkuñ
- 6) Benem Yūsuf-şıfat ḥüsn iḳlīmine
Maḥabbet mühriyle Ken‘an’ı ‘ışkuñ
- 7) Meveddetden nedür bensüz bilinmez
Olan devrān ile cevlānı ‘ışkuñ
- 8) “*Nefaḥtū*”¹⁴⁷ sırrıyam genc-i emānet
O demde olubam kitmānı ‘ışkuñ
- 9) Maḥabbet ‘āleminde birden iki
Benüm şānumdur olan ānı ‘ışkuñ
- 10) Benem vaḥdet demine keşret için
Maḥabbetden-nümā ‘ayānı ‘ışkuñ
- 11) Yedi deñiz benüm bir kaṭrem oldı
Ki andan olubam ‘ummānı ‘ışkuñ
- 12) Maḥabbetden daşar ‘ummāna nisbet

¹⁴⁷ “Rabbın meleklere şöyle demişti: Ben çamurdan bir insan yaratacağım. Onu yapıp ruhumdan ona üflediğim zaman ona secdeye kapanın.” (Sad, 38/71-72).

Dilümde dem-be-dem tūfānı ʿ ıŝkuñ

13) Nʾidem iy Gülŝeni ŝeh Rūŝeniʾden

Oluban ʿ ilm ile ʿ irfānı ʿ ıŝkuñ

İÜ: 124a.

688.

Mefāʿ ĩlün Mefāʿ ĩlün Mefāʿ ĩlün Mefāʿ ĩlün

1) Maḥabbet gül-şeni içre hezārān bülbüli ʿ ıŝkuñ

Öter efġān kılp dilden açılalı güli ʿ ıŝkuñ

2) Cihān kılaġına doldı sema ʿ ü zevk ḥālet ile

Fiġānı nāleden cüz küll dimaġa ġulġulı ʿ ıŝkuñ

3) Dirile ölmeyen bilmez ḥayāt-ı cāvidān ile

Niçün dirilüben ölmez ölenler bī-dili ʿ ıŝkuñ

4) Ŝübütın maḥv iden bilür ʿ adem-nisbet vücūd ile

Nedür ḥall olmayan niçün beyāndan müşkili ʿ ıŝkuñ

5) Maḥabbet çenginüñ sazın işitmez ker-şıfat münkir

Anuñ-çün bilemez def-veş çalınsa cülcüli ʿ ıŝkuñ

6) Meveddet ḥamrını içen ayılmaz ser-ḥoŝa dönüp

Anuñ-çün mest iken bilmez nedür başda müli ʿ ıŝkuñ

7) “*Nefaḥtü fihi min rūḥi*”¹⁴⁸ deminde cānı insānuñ

O nefḥ ile ḥayāt için eser bī-çün yeli ʿ ıŝkuñ

¹⁴⁸ “Ona şekil verdiġim ve ona ruhumdan üflediġim zaman, siz hemen onun için secdeye kapanın.” (Hicr, 15/29).

8) Kılan tahmîri kudretten muḳaddes tıynını ḥikmet
O dem bilür ne ḥikmetdür müsevvādan kili ʿ işḳuñ

9) Maḥabbetden vücūd ile ğazā-yı ekber itmeyen
Bilemez ol ğazā için nedendür Düldüli ʿ işḳuñ

10) Maḥabbet kaydına şalan dilin muṭlaḳ giriftāri
Bilür ol kayd u bend ile nedendür sünbüli ʿ işḳuñ

11) Şoraram Rüşenî dimez maḥabbet nuṭḳına nisbet
Nedendür Gülşenî diyem elest ile belî ʿ işḳuñ

İÜ: 127a, AE: 60b.

689.

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Feʿ ülün

1) Benem devre göre devrānı ʿ işḳuñ
Maḥabbetdür revānum ānı ʿ işḳuñ

2) Nedür ḥüsnümden özge zāhir olan
Ki andandur nümā cevlanı ʿ işḳuñ

3) Sevüben sevilen vech-i ḥasenden
Benüm vechümdürür aʿ yānı ʿ işḳuñ

4) Maḥabbetden irādet nuṭḳ-ı levlāk
Benüm çün okunur furḳānı ʿ işḳuñ

5) Sevüben sevdüren cüz külle özin
Benüm vechüm imiş sulṭānı ʿ işḳuñ

6) “*Nefahtü fihi min rūhi*”¹⁴⁹ deminden
Hayât-ı cavidānum cānı ‘ışkuñ

7) Delîl u huccetüm vech-i maḥabbet
Yeter şānum için bürhānı ‘ışkuñ

8) Nedür vechümden özge kudret-i Ḥaḳ
Ki hikmetden olan insānı ‘ışkuñ

9) Vücūdumdur maḥabbetden bilinen
‘Adem beyt-i ḥaḳ bünyānı ‘ışkuñ

10) Maḥabbetden şecer nuṭṭın inn’allah
İşitdi Mūsî-yi ‘İmrān’ı ‘ışkuñ

11) Kılur bir çatreden iki cihān ğarḳ
Eger cüş eyleye tūfānı ‘ışkuñ

12) İki ‘ālemde birden şatu bāzār
Alınup virilen dükkānı ‘ışkuñ

13) Çeküp derd belā maḥabbet şınadum
Ki derd imiş devā dermānı ‘ışkuñ

14) Şor ahı Gülşenî şeh Rüşenî’den
Ne dilden küll oldur ‘irfānı ‘ışkuñ

İÜ: 135a.

¹⁴⁹ “Ona şekil verdiğim ve ona ruhumdan üflediğim zaman, siz hemen onun için secdeye kapanın.” (Hicr, 15/29).

690.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1) Benem Mecnūn-şifat Mecnūn'ı ' ıŝkuñ
' Iŝkuñ özinden bî-ħaber meftūnı ' ıŝkuñ
- 2) Dönüben Leylî'den Mecnūn'a bî-ħod
Olalıdan bî-ħaber maħrūnı ' ıŝkuñ
- 3) Maħabbet deñizinüñ balıgına
Yüzülüp olmuŝam zünnūnı ' ıŝkuñ
- 4) Emānet gencine virene göñlüm
Kılaldan olmuŝam maħzūnı ' ıŝkuñ
- 5) Benem dürr-i yetīm baħr-i revāndan
Maħabbet perveriŝ meknūnı ' ıŝkuñ
- 6) İşidüp ikrāz ile vaħyi Ĥaħ'dan
Ol oħdan olubam medyūnı ' ıŝkuñ
- 7) Vücūduma behā naħd-i maħabbet
Alaldan olmadum meknūnı ' ıŝkuñ
- 8) Maħabbetden feraħdur zevk ile şevk
Dimeñ ğam-ġin olur maħzūnı ' ıŝkuñ
- 9) Denādan seyr iden ednāya bilür
Nedür kavseyn ile gerdūnı ' ıŝkuñ
- 10) Maħabbetden dutalı evvel āħir
Ay ile gün-şifat gerdūnı ' ıŝkuñ

11) Güneşden aydın ider Gülşeni'nün
Çerāğı tābişin zeytūnı ' ışkuñ

12) Görenler Aydın ilinde Rūşeni'yi
Bilür andan nedür bī-çūnı ' ışkuñ

İÜ: 136a.

691.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1) Ne sevdādur başumda sırrı ' ışkuñ
Hayâlden bilemezem ferri ' ışkuñ

2) Tükenmez kâlle hâlden hayâlüme
N'idem sevdâ alalı kerri ' ışkuñ

3) Seçemezem n'idem sevdâ hayâlden
Başumda nefh olan dem hayrı ' ışkuñ

4) Şübütum maḥv ideli maḥv-ı işbât
Baña hayr oldı bildüm şerri ' ışkuñ

5) Çelepli milletim birdi selâmet
Olalıdan cānuma cerri ' ışkuñ

6) Bilemezem nişün münkir olupdur
Kör ü dilsüz-şifatda kerri ' ışkuñ

7) Olan meczüb-ı sâlik sevgüyle
Bilür andan nedür cerri ' ışkuñ

8) Gül-istān-ı maḥabbet açılalı
Şalup ḥuşk olmadın bir teri ‘ışkuñ

9) Maḥabbet baḥrine dalana şor kim
Ne cevherdür ‘arāzsuz dürri ‘ışkuñ

10) Maḥabbet ‘āleminde özge nedür
Olan maḥber-i şavt-ı berri ‘ışkuñ

11) N’idem fāş idemezem Rūşeni’den
Diyüben Gülşeni’dür sırrı ‘ışkuñ

İÜ: 136b.

692.

Mefā’ ilün Mefā’ ilün Fe’ ulün

1) Benem derd ehline dermānı ‘ışkuñ
Devāsuz derd için Lokmān’ı ‘ışkuñ

2) Marizü’l-ḳalb olana şıḥḥat için
Şifā şerbet olan fermānı ‘ışkuñ

3) Maḥabbetden dilüm gibi bulunmaz
Daşan dem mevc ile ‘ummānı ‘ışkuñ

4) Benem Nūḥ’ı zamānuñ nevḥa ile
İden ğarḳ-ı cihān Tūfānı ‘ışkuñ

5) Maḥabbetden benem bir aña nisbet
Olan yüz biñ cihāndan şānı ‘ışkuñ

6) Benüm-çün açılur bey’ ü şirādan
Muḥabbet ‘ışk ile dükkānı ‘ışkuñ

7) Menem sırr-ı maḥabbet maḏhar-ı “*Jevlāk*”¹⁵⁰

Olan muḏhır-şıfat insānı ‘ ışkuñ

8) Maḥabbetden nedür bensüz bilinmez

Ezelsüz bī-ebed a‘ yānı ‘ ışkuñ

9) Menem ma‘ den-şıfat genc-i meveddet

Tükenmez bī-nihāyet kānı ‘ ışkuñ

10) Menem maḏhar-şıfat cem‘ ile farḩa

Meveddet mihr ile furḩānı ‘ ışkuñ

11) Ḩurūf u şavta şıḩa şanmayasız

Kelām-ı nefsiden furḩānı ‘ ışkuñ

12) Şor aḩı Gülşenī şeh Rūşenī’den

Nedür sensüz disün devrānı ‘ ışkuñ

İÜ: 136b, AE: 60a.

[3] Daşan dem: Danışdum AE.

693.

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ulün

1) Menem ‘ ışḩ ile devrānı zamānuñ

Maḥabbetden cihānı lā-mekānuñ

2) Ezelsüz bī-ebed devrāna maḏhar

Vücūdumdur ‘ ademsüz ānı şānuñ

¹⁵⁰ “*Sen olmasaydın, sen olmasaydın (Ey Muhammed) felekleri yaratmazdım.*” (Kudsî Hadis).

- 3) “*Nefahtü fihi min rūhi*”¹⁵¹ deminden
Revānumdur hayāt-ı cāvidānuñ
- 4) Maḥabbet dirisiyem nefḥa-yı ḥaydan
Muḥaddes rūḥa nisbet cān-ı cānuñ
- 5) Meveddet ma‘ deniyem kānı ‘ ışkuñ
Ki sırdur nuṭḫ iden tercemānuñ
- 6) Maḥabbet sırrıdır ‘ ışkuñ beyānı
Nişānın kim bilür ol bī-şānuñ
- 7) Yaḳīndür şeksüzün sırr-ı maḥabbet
Aña nisbet idinme gel gümānuñ
- 8) İrādet nuṭḫıdır “*levlāk*”¹⁵² andan
Maḥabbetden kelām ḥaḳ zamānuñ
- 9) Menem ḳudret demi ḥikmetden ādem
Meveddet fiṭratı olup revānuñ
- 10) Nedür ‘ ışk u maḥabbetden bilinmez
Baña bensüz medārından cihānuñ
- 11) N’idem iy Gülşenī şeh Rūşenī’den
Muḥabbet sırrıdır dilden beyānuñ

İÜ: 137a.

¹⁵¹ “*Rabbin meleklere şöyle demişti: Ben çamurdan bir insan yaratacağım. Onu yapıp ruhumdan ona üflediğim zaman ona secdeye kapanın.*” (Sad, 38/71-72).

¹⁵² “*Sen olmasaydın, sen olmasaydın (Ey Muhammed) felekleri yaratmazdım.*” (Kudsî Hadis).

694.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1) Hıred mülkinde sultānlih benümdür
Anuñ-çün baña gelür bācı ' ışkuñ
- 2) Maḥabbet mülki içre kim olupdur
Menüm kimi revān tamgacı ' ışkuñ
- 3) Ene'l-ḥaḫ dimedin ' ışkuñ dilinde
Olubam dārıla Ḥallāc'ı ' ışkuñ
- 4) Menem Türk-i Tatar nisbet kılanıcı
Olalı hem-demi yağmacı ' ışkuñ
- 5) Üter bu ' arsada şaṭranc-ı ' aklı
Ütürmeyüp aña leclācı ' ışkuñ
- 6) Giyen āl-i ' abānuñ kisvetini
Bilür andan nedür dibācı ' ışkuñ
- 7) Muḥabbet yandurup gönlümi dağlar
Güneş nisbet idüben tāc-ı ' ışkuñ
- 8) Şor aḫı Gülşeni şeh Rüşeni'den
Nedür hırḳayla senden tācı ' ışkuñ

İÜ: 137a.

* Matla beyti yoktur.

695.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1) Benem deryā-şifat emvācī ‘ ışkuñ
Tükenmez dalğadan efvācī ‘ ışkuñ
- 2) Maḥabbet feyziyem bī-keyf-i midrār
Yağan yağmur-şifat şeccācī ‘ ışkuñ
- 3) Nedür vechümden özge ān u şāndan
Muḳaddes nuḫḳdan intācī ‘ ışkuñ
- 4) Maḥabbet mezra‘ ıdur arz-ı ḳalbüm
Ki andan berü virür iḫrācī ‘ ışkuñ
- 5) Bulalı faḳr ile faḫrı maḥabbet
Baña gelür olan muḫtācī ‘ ışkuñ
- 6) Maḥabbetden ideli seyr-i bī-çün
Bilübem neydüğün mi‘ rācī ‘ ışkuñ
- 7) Maḥabbetden fedā itdür benüm çün
Bilinmez sır-şifat minhācī ‘ ışkuñ
- 8) Benem bī-şeş-cihet şaḫranc-ı ‘ ışkı
Ütüp ütürmeyen leclācī ‘ ışkuñ
- 9) Maḥabbet dārına bildüm aşılıp
Ne demden olduğum Ḥallāc’ı ‘ ışkuñ
- 10) Meveddet mülkinüñ sulṫānı oldum
Baña gelür ḫarāc u bācī ‘ ışkuñ
- 11) Başıñda Gülşeni şeh Rüşeni’den

696.

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün

- 1) Benem şemʿine çizginüp yanan pervānesi ʿ ışkuñ
Vücūdumdur ʿ adem nisbet ziyādan yanası ʿ ışkuñ
- 2) Maḥabbetden revān ile düşüp şemʿine yanmayan
Olamaz Rüşenī nisbet nʿidem merdānesi ʿ ışkuñ
- 3) Cihānda Gülşenī kimi maḥabbet delüsin gören
Bilür Mecnūn-şıfat kimdür olan divānesi ʿ ışkuñ
- 4) Maḥabbetden delürmeyen bilinür sırr ʿ alen ḥāli
Ki ʿ aqla āşinālıḥdan olur bī-gānesi ʿ ışkuñ
- 5) Girüp mey-ḥāne-i ʿ ışka maḥabbet ḥamrını içen
Bilemez mest olup andan nedür ḥum-ḥānesi ʿ ışkuñ
- 6) İçen Cem kimi cāmını maḥabbet ḥamrınıñ bilür
Ne meyden dolar ol cāmı olup peymānesi ʿ ışkuñ
- 7) Ḥarābat maḥabbetdür olan mesken çü ḥumāra
Anuñ-çün rind ü evbāşa odur kāşānesi ʿ ışkuñ
- 8) Maḥabbetden vücūd ile ʿ ademsüz dirilen bilür
Ne demdem o ḥayāt ile olur icānesi ʿ ışkuñ
- 9) Nʿidem ʿ aqluñ maḥālını sümüvv-nisbet beyān itsem
Muḥabbetden işiden dir budur efsānesi ʿ ışkuñ

10) Nedür dir Gülşenî nisbet ünsiyet-i beyân içre
Ki dir işiden o nazmı budur dürr-dānesi ‘ışkuñ

11) Şoraram Gülşenî disün baña şeh Rūşenî-şifat
Maḥabbetden kim olupdur eren ferzānesi ‘ışkuñ

İÜ: 138a.

697.

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

- 1) Yine gül-zār-ı ‘ışk içre ötüşdi bülbüli ‘ışkuñ
Açıldı ol gül-istānuñ çü yüzden bir güli ‘ışkuñ
- 2) Hezāran ‘andelīb üni gül-istān içre itmedin
Cihān kulağına doldı şadādan ğulġulı ‘ışkuñ
- 3) Dönüp bülbüle nālišden öter zevk u semā içre
Yanup şevk u maḥabbetden olanlar bî-dili ‘ışkuñ
- 4) ‘Abîr ü ‘ūd u ğāliye meşāma koğudan doldı
Meger cennet sarâyından eser bu dem yeli ‘ışkuñ
- 5) Benefşe nesteren nesrîn gül-istān içre açılır
Bilindi neydügi andan yüz üsne sünbüli ‘ışkuñ
- 6) Maḥabbetden ‘urüc için yire kor refrefi t̄alib
Şorana diñile himmetdür revāndan doldı ‘ışkuñ
- 7) Ezelsüz bî-ebed nuṭk-ı mezāk ile maḥabbetden
Suālidür elest ile cevāb andan belî ‘ışkuñ

- 8) Nedür kudret ile hikmetden muhammer tıyn insānuñ
Maḥabbetden behişt içre olan bī-çün güli ‘ ışkuñ
- 9) Muḥāl ü mümteni‘ nisbet maḥalından işitmek ḥalk
Çü ḥal olmaz disem ḳālden nedendür müşkili ‘ ışkuñ
- 10) N’idem iy Gülşeni yüz biñ disem az beyān için
Tükenmez Rüşeni vaşf olan cüz küll dili ‘ ışkuñ
- 11) Bilindi şahlığı ḳuluñ ne yüzdendür maḥabbetden
Gelen idbār ile saña olaldan muḳbīli ‘ ışkuñ

İÜ: 138a.

698.

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

- 1) Benem şeydā-şifat Mecnūn’ı ‘ ışkuñ
Özinden bī-ḥaber ü meftūnı ‘ ışkuñ
- 2) Dönüben Leylī’den Mecnūn’a bī-ḥod
Olaldan bī-ḥaber u maḳrūnı ‘ ışkuñ
- 3) Maḥabbet deñizinüñ balığına
Yüzülüp olmışam dalğunı ‘ ışkuñ
- 4) Emānet gencine virene gönüm
Ḳılalıdan olmışam maḥzūnı ‘ ışkuñ
- 5) Benem dürr-i yetim baḥr-i revāndan
Maḥabbet perveriş meknūnı ‘ ışkuñ

- 6) İşidüp ikrazullāh vaḥy-i Ḥaḳ'dan
Ol evcden olubam medyūnı ˆıřķuñ
- 7) Vücūduma behā naḳd-i maḥabbet
Alalıdan olmadum meknūnı ˆıřķuñ
- 8) Maḥabbetden feraḥdur zevķ ile Őevķ
Dimeñ ğam-ġin olur maḥzūnı ˆıřķuñ,
- 9) Denādan seyr iden ednāya bilür
Nedür ḳavseyni ile ˆurcūnı ˆıřķuñ
- 10) Maḥabbetden dönen evvel āḥire
Ay ile ğün-řıfat gerdūnı ˆıřķuñ
- 11) Gören Aydın ilinde Rūřeni'yi
Bilür andan nedür bī-çūnı ˆıřķuñ

İÜ: 138b.

699.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

- 1) Maḥabbet ˆāleminde řānı ˆıřķuñ
Benümdür bī-cihet devrānı ˆıřķuñ
- 2) Güneř nisbet cihān-ı Rūřeni'den
Ziyādan řānum oldı ānı ˆıřķuñ
- 3) Ay ile ğün kimi devr ü cihānda
İki yüzden benem cevlānı ˆıřķuñ
- 4) Zamān ile mekānsuz ˆālem içre

Benem bensüz olan hayrânı ‘ışkuñ

5) Nedür bensüz maḥabbetden bilinmez

Olan sırdan ḥafī seyrânı ‘ışkuñ

6) Zuhūrumdur maḥabbetden delīli

Yaḳından ḥuccet ü bürhānı ‘ışkuñ

7) Benem cem‘ ile farḳa mazhar-ı küll

Maḥabbet ‘ālemi furḳānı ‘ışkuñ

8) “*Nefāhtü fihi min rūḥi*”¹⁵³ deminden

Dirilen dem revān cānānı ‘ışkuñ

9) Tükenmez derd imiş şorana direm

Maḥabbetden baña dermānı ‘ışkuñ

10) Ne evvel ü ne āḥir bī-nihāyet

Mazāhir vechine sāmānı ‘ışkuñ

11) N’idem ebkem-şıfat söyleyemezem

Maḥabbetden nedür ‘irfānı ‘ışkuñ

12) Maḥabbet mülki içre Gülşeni’yi

Gören.....

İÜ: 139a.

700.

¹⁵³ “*Sen olmasaydın, sen olmasaydın (Ey Muhammed) felekleri yaratmazdım.*” (Kudsî Hadis).

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1) Yine çıhdı başuma odı ' ışkuñ
Od urdı cānuma çü bûdı ' ışkuñ
- 2) Kuru baş cān u tenden özge nem var
Ki ola yanmağ için odı ' ışkuñ
- 3) Yıhılup yanmadur şevk ile işit
Maḥabbet mihriyle mevdûdı ' ışkuñ
- 4) Belādur nice miḥnetler ' aḫsı
Meveddetden hemîşe cûdı ' ışkuñ
- 5) İki ' âlemde aşşıdur ziyānsuz
Ḥaçan ḥusrān olısar südi ' ışkuñ
- 6) Şekāvet fi' lini' ömrinde kılmaz
Sa' âdet ḫalibi mes' üdı ' ışkuñ
- 7) Uyur şanmañ uyanuḫ ḫalup andan
Uyaḫdan çü uyur her ḫûdı ' ışkuñ
- 8) Sa' âdetsüz şaḫîdür sensüzün bil
Özüni kılmayan maḫşûdı ' ışkuñ
- 9) Ḥaçan şeyḫān kimi merdûd olısar
Ḥabûlden redd ile maḫrûdı ' ışkuñ
- 10) Şoraram Gülşeni' den Rûşeni' dir
.....

701.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) Gizlü degül görene himmeti dervîşlerüñ

Haḫ' dan imiş çün olan ḫudreti dervîşlerüñ

2) Kim deyiser ḫahr ile baḫduğı dem bir diñüz

Haḫ' dan imiş çün o dem himmeti dervîşlerüñ

3) İki cihān sevgüsin şalmayuban gönüle

Haḫḫ iledür dāyimi ülfeti dervîşlerüñ

4) Mülk-i cihānı ḫarāb ider imiş incinüp

ḫahr edicek mālikin himmeti dervîşlerüñ

5) Mıṣrî ḫılıcdan beter keser imiş çalıcāḫ

Düşmeninüñ boynunu lîneti dervîşlerüñ

6) Uş bu cihān ḫalkını ḫahr idüben ḫurmadı

ḫılmasa sebaḫ ḡazab raḫmeti dervîşlerüñ

7) Mü'min olanda nişān şefḫat imiş añladum

Andan imiş ḫalk ile re'feti dervîşlerüñ

8) Yetmiş iki millete bir imiş iki degül

Gördüm aḫı ' ışḫ ile milleti dervîşlerüñ

9) Nefḫa-yı şūr-ı ezel olduḡunu duy nedür

Zinde ḫılan dem görüp nefḫini dervîşlerüñ

10) Sidre ilen Tübā'yı işidüben gördüm uş

Cennet içinde revān kām̄eti dervīşlerūñ

11) Ay ile güneş kimi rūşen ider ‘ālemi
Rūşenī’den vech ile tal‘ati dervīşlerūñ

12) Hırka ilen tācımı diyemezem farz olur
Sünnet-i aḥbāb iken bid‘ati dervīşlerūñ

13) Dilde ‘adāvet yaḳīn ḳoymaz imiş buğz u kīn
Şoḥbet ilen iy emīn ḥulleti dervīşlerūñ

14) Ehl-i ḥaḳḳa üns idüp sevdür özüñi añā
Çünki ḥaḳ ile olur şoḥbeti dervīşlerūñ

15) Ğayret idüp ğayra çün ehl-i tebāb itdi
Kim biliser pes nedür ḳurbeti dervīşlerūñ

16) Çünki sever ḥaḳḳ ḳulun ayru degül bedenden
Andan imiş şāhide hürmeti dervīşlerūñ

17) Ma‘nī gerek dervīşe tāc ile hırka nedür
Ma‘nīdürür çün olan kisveti dervīşlerūñ

18) Gün başına beş gören belki şalāh işiden
‘Ayn-ı felāḥa nidā nevbeti dervīşlerūñ

19) Cem‘ oluban bir yere şevḳ ile olur cünūd
Zevḳ u şafā dilese ümmeti dervīşlerūñ

20) Bildüm aḥı cehd idüp bey‘ ideli ḥaḳḳ ile
Cennet-i dīdār imiş ḳıymeti dervīşlerūñ

21) Ohı ʿ izz-i ſedīd zilletilen bil nedür
Kudret-i haḳdan olan baſſeti derviſlerüñ

22) Topraĝa niçün sürer yüzlerini bilmezem
Kıbleden aʿ lâyiķen hażreti derviſlerüñ

23) Kulluĝıla bulalı salṭanat-ı dāyimi
Artuban eksilmedi devleti derviſlerüñ

24) Mebdeʿ-ı sırr-ı cūd besmele-i feyz-i cūd
Evvel āḫir cümleden ḫilḳati derviſlerüñ

25) Rūſenīʾden feyz imiſ Gülſenīʾnüñ gördüĝi
Gün kimi zavdan ziyā ḫalveti derviſlerüñ

İÜ: 109b.

702.

Mefāʿ ʾlün Mefāʿ ʾlün Mefāʿ ʾlün Mefāʿ ʾlün

1) Ṭavāf-ı beyt-i Ḥaḳḳ iden bilür bayrāmını ḫaccuñ
Taḳarrübden meṭāf ile nedür encāmını ḫaccuñ

2) Ay ile gün-ſıfat ſanmañ ʿ adedden ſayılan gündür
Olan yevm-i ilāh ile ṭavāf eyyāmını ḫaccuñ

3) Maḫabbetden ṭavāf iden ezelsüz biʿ-ebed beyti
Bilür ol Kaʿbeʾde nedür ṭavāfdan kāmını ḫaccuñ

4) Bilemezem ne sevdādan ḫayālin ṭavf iden kimse
Kılur bayram o ṭavf ile binā evhāmını ḫaccuñ

- 5) N'idem sırdur diyemezem İlāhuñ beyt-i ma' mürin
Çü fāş olmaz beyān ile disem i' lāmını ḥaccuñ
- 6) Muḥabbetden ṭavāf iden muḥaddes beyt-i ma' mūrı
Bilür ol Ka' be'ye nisbet ḳadem iḳdāmını ḥaccuñ
- 7) Elifden lām ü mīm ile ṭavāf-ı beyt-i Ḥaḳ iden
Bilür ol ṭavafla nedür elifle lāmını ḥaccuñ
- 8) N'idem yevm-i İlāh ile ṭavāf itmeyen añlamaz
Disem yüz vech ile nedür beyāndan 'āmını ḥaccuñ
- 9) Hevāyile riyādan ṭavaf ideni Ka' be'de görüp
Tanı kimdür o vech ile olan bed-nāmını ḥaccuñ
- 10) N'idem kām-ı maḥabbetdür ṭavāf-ı Ka' be'den maḳşūd
Ki ansuz ṭavaf iden şanur hevādan rāmını ḥaccuñ
- 11) Dirile ölmeyen bilmez kefen nisbet nedür giyer
Ṭavāfa niyet eden dem revān ihrāmını ḥaccuñ
- 12) Bilemez olmayan 'abd-i elemūñ iden demde
Nedür ğayb u şehādetden ḥafī encāmını ḥaccuñ
- 13) Şafā vü Merve'nūñ sa'yını kesb için işāretdür
Ki andan kesi ḥayruñ bilür in'āmını ḥaccuñ
- 14) Ḥaḳḳ'a teslīm iden vechin maḥabbetden ṭavāf içre
Ne nūndandur ḳalam sözün bilür erḳamını ḥaccuñ
- 15) Başıñ sevdāsını dilden ḥayal itme ṭavāf içre

Meṭāfuñ itmeyüp andan ḥafī evhāmını ḥaccuñ

16) Dilerseñ ma' rifet bulmaḵ ṭavāf-ı Ka'be iden dem
Ḳoma ḵala āṣār senden dimek-çün nāmını ḥaccuñ

17) Bilemez girmeyen beyt-i ḥalīlu'llāhı Ka'be'den
Maḵām içre ne yüzdendür emān islāmını ḥaccuñ

18) Ḥayālden yuhıṣı içre sayuḥlar kimi ṭavf iden
Mu'anber kimi sevdādan yorar aḥlāmını ḥaccuñ

19) Ne diyüp añladam ḥāma ṭavāfdan puḥtenüñ ḥālın
Çü puḥte olmayan bilmez nedendür ḥāmını ḥaccuñ

20) N'idem iy Gülṣenī dimez baña ṣeh Rūṣenī ṣorsam
Ne yüzdən 'ıyd-ı ekberdür bilem bayramını ḥaccuñ

İÜ: 111a.

703.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

1) Maḥabbetden benem dil-dārı 'ıṣḵuñ

Sevilüp sevdüren bārı 'ıṣḵuñ

2) Gül-istān-ı meveddetden açılmış

Benem gül-ṣen-ṣıfat gül-zārı 'ıṣḵuñ

3) Ne güldür açılan dil gül-ṣeninde

Olan bensüz revāndan ḥārı 'ıṣḵuñ

4) Revān mıdur gül-istān-ı maḥabbet

Aña bülbül-ṣıfatdur zārı 'ıṣḵuñ

- 5) Maḥabbetden açılan gül dilidür
Döner dem bülbüle güftârı ‘ışkuñ
- 6) Gül añlar bülbülün dilin öten dem
Meveddetden ne dir hem-kârı ‘ışkuñ
- 7) Güle şor bülbülün gözi yaşın bil
Nedür şebnem-şıfat medrârı ‘ışkuñ
- 8) Gül açmadın dükânın bülbül için
Bilinmez bey‘ için bâzârı ‘ışkuñ
- 9) Dimez bülbül gülün sırrın ğayra
Çü fâş ider anı aġyârı ‘ışkuñ
- 10) Ne diyüp añladam bülbül gül için
Neden zârı kıılır bîzârı ‘ışkuñ
- 11) Maḥabbet sırr-ı güldür k’açılan dem
Olur bülbüle fâş esrârı ‘ışkuñ
- 12) Gören lâle-şıfat gül-şende bilür
Ki kanlu yaş töker ħün-ħârı ‘ışkuñ
- 13) Ne güldür Rüşenî’den özge diyem
Açılan dem saña didâr-ı ‘ışkuñ
- 14) Maḥabbet sırrıdır Manşûr’a nisbet
Eneden fâş olandur dârı ‘ışkuñ

15) Sevüben sevilen birdür ikisüz
Meveddetden revân girdârı ‘ ışkuñ

16) Emânet sırrıdur maḥfî maḥabbet
Dile gelmez anı ser-dârı ‘ ışkuñ

17) Görenler Rüşenî’den Gülşenî’yi
Bilür andan nedür gül-zârı ‘ ışkuñ

İÜ: 112a.

704.

Müfte’ ilün Fâ’ ilün Müfte’ ilün Fâ’ ilün

1) Yol eriyem diyene yedi ‘ alâmet gerek
Evveli şıdḡ u ṭaleb ‘ ahde vefâ eylemek

2) İkisini şorana ‘ ışkı direm bilene
Ṭâlib olup gelene cidd ile kılsa dilek

3) Üçi anuñ ma’ rifet ṭâlibe bi-çün-şıfat
Bir görene şeş-cihet yedi gök ü nüh-felek

4) Dördi maḥabbet ḥayât olmasaydı bî-memât
Fâş idüben sırr-ı zât ḥalka şıfâtın dimek

5) Beşi beḡâ fil-fenâ direm uş añlayana
‘ Işḡ ile diñleyene çünki gerek söylemek

6) Altısı olmaḡ yohlıḡa koymaḡ ḡadem
Ḥayrete irüp o dem itürüp özin istemek

7) Yedisi faḡr u ḡınâ ‘ acz ile ḡılmaḡ şenâ

Rüşenî'den Gülşenî bu yedi hâlün gerek
İÜ: 112b.

705.

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1) Mışr-ı hüsnün Yūsuf'ı uş yine sultân oldu gel
Geçmedin devrânı 'ömrün gör ne devrân oldu gel
- 2) Ğabğab-ı hüsnün görelden çâhına düşdi gönül
Gör ki cândan yeri anuñ bend ü zindân oldu gel
- 3) Firkatün devrânı geçdi vaşla irişgil revân
İy yanan hicr ile cândan vaşl-ı cânân oldu gel
- 4) Girüben meydân-ı 'ışka başını top idene
Hüsn ilinde şeh-süvâruñ zülfi çevgân oldu gel
- 5) İntizârum hâdden aşup kalmadı şabrum dağı
K'ağıdam hasret yaşını yüregüm kan oldu gel
- 6) Kılalı zülfün perîşân iy perî-peyker n'idem
Dağılup anuñ kimi gönlüm perîşân oldu gel
- 7) Açılup hüsnün gülin handân görelî bülbülün
Nâle vü efgân içinde zâr u giryân oldu gel
- 8) Gözlerün sevdâsı 'aqlum kapalı başdan gönül
Oluban sevdâyî andan gör ne hayrân oldu gel
- 9) Gönlümü şem' -i cemâlün kıldı fânüs-ı hayâl

Gözlerüm andan hayāle gör ne gerdān oldu gel

10) Ağudan acı firāḳuñ talḥ idiyor kāmumı
Şerbet-i vaşluñla şīrīn vaḳt-i iḥsān oldu gel

11) Hızr-ı ḥadrā kimi gören leblerüñ perverdesin
Dir gülüñ devrinde cāndan verd ü reyḥān oldu gel

12) Ḳaynayup mihr ile gönül daşdı gözümüñ yaşı
Ġarḳ idüben merdümini gör ne tūfān oldu gel

13) Leblerüñ cāmını içen Hızr'a döner dirilüp
‘Işkıla Hızr'a çü andan āb-ı ḥayvān oldu gel

14) Göremez insān yüzini dīde-i ḥayvān direm
Rūşenī'den Gülşenī çün ‘ayn-ı insān oldu gel

ŞR: 228b, İÜ: 131a.

[13] dirilüp: dirilür İÜ.

706.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Dilberüñ vaşl ile hicrin fark iden ‘āşık degül
Ayıran luḫ ile ḳahrın ‘ışkına lāyık degül

2) Ḳomayan ‘ışḳuñ yolında başını evvel ḳadem
‘Āşıkam dise inanmañ ḳavline şādık degül

3) Gün kimi ayağa düşüp sürmeyen yüzün yere
Ay kimi yüzünü ‘ışḳuñ bulmağa lāḥik degül

4) Yel kimi ‘ışḳuñ yolında yilmeyen bī-pā vü ser

Ṭayy kıilup ʿ işkuñ ṭarīkin cümleden sābıķ degül

5) ʿ Işķ ile maʿ şūķa dönüp sevüben sevilmeyen
Leylīʿye Mecnün kimi ʿ Azraʿya Vāmıķ degül

6) Girmeyen bāzār-ı ʿ işķa Yūsuf-ı Mışrī kimi
ʿ Işķ elinden şatılанда ṭavʿ ıla ābıķ degül

7) Rūşenī ʿ işķına ʿ ahdün muḥkemini Gülşenī
Görüben kimdür diyen kim muḥkem ü vāşıķ degül

ŞR: 229a.

707.

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

1) Sen şehā her ki gönülden kul olup bende degül
Yūsuf-ı Mışrī kimi bende-i ferḥunde degül

2) Görelı yüzünı nisbet iderem aya velī
Ay anuñ kimi nʿidem rüşen ü tábende degül

3) Nice beñzer diyeyüm gül yüzüne göreliden
Gül yüzün kimi görüben çü şeker ḥande degül

4) Beñzedüp ḳaddünı serve nice nisbet ideyüm
Ḳāmetün kimi çü zībā vü ḥoş-āyende degül

5) Görelı dürc-i gevherden dehenün incüsini
Bildüm anuñ kimi dür lüʿlüʿ-i raḥşende degül

6) İçmeyen āb-ı ḥayātın lebünün dirligi-çün
Ḥızr nisbet dirilüp zinde vü pāyende degül

7) Cilve-i hüsünüñi gören bunı dir hayret ile
Ne gerek z̄inet hasene ki diyem bende degül

8) Naḥl-i ḳaddüñ raḥbın zevḳiyile şorana direm
Kim anuñ kimi cihān meyvesi tervende degül

9) Rūşeni mihriyile dirilene diyemezem
Gülşeni-veş görüben sevgüñ ile zinde degül

ŞR: 229a.

708.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1) Ölümdür bir nefes çekmek baña sensüz n'idem digil
Çü cān imiş baña vaşluñ nice terkin idem digil

2) Baña cān çekdürüp hierüñ diler vaşluñdan o şānem
Haçan uşanuban andan vişālüñ terk iden digil

3) Gözün şirāne içüben ḳanımı ḳanmadı bir dem
Ciger ḳanın anuñ kimi nice içüp yudam digil

4) Güneş kimi yüzüm sürüp ḳapuña baş ḳoyan demde
Raḳībüm men' idüp ḳoymaz dönüp nire gidem digil

5) Devāsuz derd imiş 'ışḳuñ oluban mübtelā aña
Ne var derdüñden özge ki aña dermān idem digil

6) Başından geçmeyen ḳoymaz ayaḫ yolında 'ışḳuñuñ
O yolda baş ḳoyup nice ayaḡımı adam digil

7) Uzur nergislerũn görüp uyumaz gözümi n'idem
alup hayrn bulamazam nicesi uyudam digil

8) Gönül ' ışka viren bilmez nedür havf u haşar halka
Niçün bes cnum iy hem-dem anula şorşudam digil

9) Görenler Rüşeni vechin vcd-ı ' ışka şret dir
O yüzden Gülşeni bana ne vech olur ' adem digil

şR: 229b.

709.

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

1) Gelsün demiş dostum bana gel dosta gidelüm gönül
Andan direm gönül sana gel dosta gidelüm gönül

2) İy dil görüp işitsene dost zi gel dir sen bana
Andan direm din şona gel dosta gidelüm gönül

3) Aç kulağun sırrdan söze ' ışk ile bağ cndan yüze
Ol yüz virür nrı göze gel dosta gidelüm gönül

4) Ol yüzi gören dirilür cn virüben kim dir olur
Dirlik nedür cndan bilür gel dosta gidelüm gönül

5) Diriyiken çn levz bugün grevz gelemz
Melekle bugünden bilz gel dosta gidelüm gönül

6) Birlik ç dostun ilidür ol yola giren vel'idür
İşit sözümi urıdır gel dosta gidelüm gönül

7) Yola düşen dem yoldaş ol hem-dem muşhib hldaş ol

Ayaḥ ben olam sen baş ol gel dosta gidelüm gönül

8) Terk eyle cüz küll teşvîşi ‘ ışık idüben saña işi
Ayaḥ yirine koy baş gel dosta gidelüm gönül

9) Himmet kınadın açalum şeh-bâza dönüp uçalum
Varlıḥ olandan geçelüm gel dosta gidelüm gönül

10) Oyalanuban eglenmegil yoruluban diñlenmegil
Yořurġanup ilenmegil gel dosta gidelüm gönül

11) ‘ Işık ile düşüp ayaġa eglenme uyup oynaġa
Çevmeyüben şola řaġa gel dosta gidelüm gönül

12) Dostdur bizi ister imiş gelün diyüp n’ider imiş
Sevdüġine gel dir imiş gel dosta gidelüm gönül

13) Ay u güneşden baḥtlu yüzün görendür baḥtlu
Görmesi cāndan sevgülü gel dosta gidelüm gönül

14) Keşret olandan kıçalum iki cihāndan geçelüm
Birligile göz açalum gel dosta gidelüm gönül

15) ‘ Işık özidür dostum diyen gördüm yüzün cāndan inan
Söylemezem çünkü yegin gel dosta gidelüm gönül

16) Sevüp sevilen özidür ne veche baḥsam yüzidür
Her ne dir isem sözidür gel dosta gidelüm gönül

17) Benlik bizi yoldan kıoyar güm-reh olan aña uya
Uyur ise gözün uyar gel dosta gidelüm gönül

18) ‘Aqla uyup bend olmağıl nefsiñle peyvend olmağıl
Benlikle hürşid olmağıl gel dosta gidelüm gönül

19) ‘Işk iline ben varamaz benlige uyarla yaramaz
Ben sen o mülke giremez gel dosta gidelüm gönül

20) Her kim diriyle ölmedi andan yaña yol bulmadı
‘Işkuñ yolını bilmedi gel dosta gidelüm gönül

21) Aydın ilinde Rüşeni gel dir baña iy Gülşeni
Terk eyleyüben ben seni gel dosta gidelüm gönül

22) İy Gülşeni dostdan saña aç gözün vechün
Andan duyup bensüz baña gel dosta gidelüm gönül

İÜ: 128a.

710.

Fâ’ ilâtün Fâ’ ilâtün Fâ’ ilâtün Fâ’ ilün

1) Hâsretinden iy dilerem cân virürem bilmiş ol
Bir nefes sensüz çekende çü ölürem bilmiş ol

2) Gice gündüz hâsretünden cân çekerem iy perî
Aldayup cân alıcıya yalvaruram bilmiş ol

3) Çekdürür cân intizâruñ o perî-peyker baña
Cân virüp özümü andan kırtaruram bilmiş ol

4) Çizginüp şevk ile küyuñ inlerem zârî kılp
Segleyüp itün kimi andan uluram bilmiş ol

5) Olalı göñlüme ‘ ıŝkuñ mihmān iy dil-berā
Mā-ḥazā bağrum anuñ-çün sökülürem bilmiş ol

6) Ne belādur bilemezem ğayret-i ‘ ıŝkuñı kim
Sökülüp andan raķıbe sürülürem bilmiş ol

7) Rūŝenī’ nūñ ŝevķiyile virmedin cānı n’idem
Gülŝenī kimi o ŝevķe cān virürem bilmiş ol

İÜ: 130a.

711.

Mefā’ ĩlün Mefā’ ĩlün Mefā’ ĩlün Mefā’ ĩlün

1) Baña müşkil olan ḥalsüz bilemezem nedendür dil
Olup ebkem-şıfat andan şoramazam nedendür dil

2) Vireli göñlümi ‘ ıŝķa maḥabbetden olup bī-dil
İtürüp göñlümi n’idem bulamazam nedendür dil

3) İşitdüm dil-bere viren revānın dil ‘ avez olur
N’idem aña revān virüp alamazam nedendür dil

4) Şübütın maḥv iden bilür neden bī-dil olur dil-ber
Degül maḥv-ı Şübüt ile olamazam nedendür dil

5) Dönüp Mecnūn’a Leylī’den maḥabbet ser-ḥoŝı oldum
Ayılıp özüme bir dem gelemzem nedendür dil

6) Niçün cāndan ŝirīn oldı mezāk ile baña zevķuñ
Ki ansuz bir nefes diri ḳalamazam nedendür dil

7) Virüp göñlümi sevdāña ḥayālūñ başuma çıḫdı

Cānum virüp anı başdan şalamazam nedendür dil

8) Baña dil-ber senüñ vechüñ olalı mihr perî-rûyı
Sevüben sensüzün dil-ber şalamazam nedendür dil

9) Girüp deryāsına ‘ışkuñ maḥabbetden vücūd ile
Senüñ kimi o deryāya dalamazam nedendür dil

10) Görenler Rüşenî-perver seni iy Gülşenî şorsa
Diyüp bunı bilemezem nedendür dil nedendür dil

İÜ: 132a.

712.

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

1) Muḥabbetden ne sırruñ adıdur dil

Ki cem‘ ile odur her farqa kâbil

2) Aḥaddan vâhidüñ farq ile cem‘ i

Direm dıldür iki veche muḳâbil

3) Ne sırrdur dil ki fâş olmaz beyāndan

Cüz ü küll olsa vaşf-ı kâbil *

4) Basîṭ ile mürekkeb sırr-ı dıldür

Ki fâş itmez beyaın biñ resâil

5) Dilüñ sırrı nedür bürhân maḥabbet

Ki ‘ışk olur aña ḥuccet delâyl

6) Tükenmez ‘ilme dıldür mazhar olan

Nihâyetsüz beyân ile mesâ’il

- 7) Dil añlar dil dilini dilden iste
Nedür dil bilme sen iy merd-i sâ'il
- 8) Disem neydüğünü sırr-ı dilüñ fâş
Dil olmayan n'idem bilmez nedür dil
- 9) Nedür fâş olmayan sırr-ı maḥabbet
Ki dilden ola anuñ ḥalli müşkil
- 10) N'idem dil sırrını 'ışk ile añlar
Bulınmaz isterem bir ferd-i kâbil
- 11) İrâdet sırr-ı dildür 'ışka nisbet
Maḥabbetden olan "levlāk"¹⁵⁴e mâyil
- 12) Emânet sırr-ı dildür âdem-i 'ışk
Olan birden iki vech ile 'âmil
- 13) Ne kudretdür bilinmez sırrı dilüñ
Ki ansuz yoḡ diyem maḳşûd-ı 'âtil
- 14) İrâdet sırr-ı dildür fiṭrat için
Diyen bî-keyf deminden anı cā'il
- 15) Ḥilâfet sırr-ı dildür fiṭratu'llâh
Maḥabbet mazḥarı insân-ı kâmil
- 16) Oḡunan 'ilm-i dildür cüz kül esmâ

¹⁵⁴ "Sen olmasaydın, sen olmasaydın (Ey Muhammed) felekleri yaratmazdım." (Kudsî Hadis).

Müsemmeden beyân için temâsil

17) Gönül mi' râcına yoğ kim diyeler
Mağâm u mertebe menzil merâhil

18) Nedür sırr-ı mağabbet dilden özge
Ki anı bilmeyen oldu 'azâzil

19) Şoraram dil nedür şeh Rüşeni'den
Dil ol dir Gülşeni dilden dili bil

20) Mağabbetden sevüp dilden beyânım
Kimi heykel ider kimi hamâyil

İÜ: 132b, AE: 62b.

713.

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

1) Mağabbetden cihândur 'âlem-i dil
Zamânsuz lâ-mekândur 'âlem-i dil

2) Ne kudretdür cihân-ı dil bilinmez
Ne hikmetden revândur 'âlem-i dil

3) Tükenmez devrine yoğdur nihâyet
Cihân-ı câvidândur 'âlem-i dil

4) Ne kudretdür bilinmez birden iki
Ki andan ân u şândur 'âlem-i dil

5) İki vech ile bir yüzden görünür
Cihân-ı kün fe-kândur 'âlem-i dil

- 6) Başî ile mürekkebden muḳaddes
Olan bî-ḫūn cihāndur ʿālem-i dil
- 7) “*Nefaḫtū*”¹⁵⁵ sırrıdır fāṣ idemezem
Cihān-ı bî-beyāndur ʿālem-i dil
- 8) Muḫîṭ-i berr ü baḫr u raṭb u yābis
ʿAyān ile nihāndur ʿālem-i dil
- 9) Maḫabbetden giren firdevs-i ʿışḫa
Bilür andan cināndur ʿālem-i dil
- 10) Görenler Rūṣenî’den Aydın ilin
Bilür andan ʿayāndur ʿālem-i dil
- 11) “*Nefaḫtū fīhi min rūḫi*”¹⁵⁶ deminden
Cihān-ı cān-ı cāndur ʿālem-i dil
- 12) Kılan teslīm vechin Ḥaḫḫ’a bilür
Ne vech ile iḫāndur ʿālem-i dil
- 13) İṣitdüm Gülṣenî’den şıdḫa nisbet
Yaḫīn ü bî-gümāndur ʿālem-i dil

İÜ: 133a, AE: 63b.

¹⁵⁵ “Ona şekil verdiğim ve ona ruhumdan üflediğim zaman, siz hemen onun için secdeye kapanın.” (Hicr, 15/29).

¹⁵⁶ “Ona şekil verdiğim ve ona ruhumdan üflediğim zaman, siz hemen onun için secdeye kapanın.” (Hicr, 15/29).

714.

Mef' ūlū Fā' ilātūn Mef' ūlū Fā' ilātūn

1) Ma' nī kılan şūretin fānī olası degül
Şūret olan ma' nīsüz bāķī kılası degül

2) Mü'min olan degşürür ölmeyüben donını
Ölü dimeñ mü'mine hergiz ölesi degül

3) Ten öliceck cān uçar bu kıafesi kıor kıaçar
Cān kıuşınuñ bu kıafes çünkü yuvası degül

4) Cān olmayuban cān nedür añlayamazsuñ disem
Düş kimi yorsam revān remzi bileşi degül

5) Gevheri şarrāf alur bilübenü kıymetin
Boncuğ alur bilmeyen anı alası degül

6) Dil şışesini vurup bütün idem dimeñüz
Şırça şınuban bütün çünkü olası degül

7) Er nefesin dutmayan şırça kimi çövdürür
Dil şışesin cehlüñe çünkü menāsı degül

8) Bir sözi yüz vech ile takrīr idüp söylesem
Münkir olan añlamaz çünkü nevāsı degül

9) Münkir-i bāñıl-sirişt düşmen-i Hāķdur yaķın
Çünkü mezāķı Hāķķ'uñ cānı ğıdāsı degül

10) Nefs-i denīden beter münkir a' dā a' dūdan
Düşmen-i Hāķ'dur n'idem çünkü hevāsı degül

11) Hakk'a muṭī' olmayan münkir olur cehl ile
Meyl idüben bâṭıl haḳ çü rızāsı degül

12) Kālını hāle kıyāş idüben direm bunı
Zevḳ ile bil hāleti çünki kıyāşı degül

13) Sūfiyiseñ şafveti ḳıl özüñe hırḳa tāc
Çünki şafā ehlinüñ şūf libāsı degül

14) Rūşeni'nüñ zıllıdur Gülşeni'nüñ kisveti
Kim dir anuñ gün-şıfat hırḳa ziyāsı degül

İÜ: 133b.

715.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1)Var iken fırsat elüñde itme fevt anı gönül
Rabbüñi nefsüñle görüp 'ışḳ ile tanı gönül

2) Dime dañla çün bu gündür istedüğüñ dañlada
Çünki ol yevmüñ bu günde bilüni tanı gönül

3) Dirile ölübenü bilgil kıyāmet neydügin
Çün aña danış olandur 'ilm-i rabbāñi gönül

4) Bile gör ta' līm-i 'ilmi 'ilmü'l-esmāyile
Çün müsemādan odur ta' līm-i rahmāñi gönül

5) Oḳuyup seb' al-meşāñi 'ışḳ ile furḳān için
Bil nedür ol farḳa nisbet cem'-i Kur'āñı gönül

6) Çün muqaddesdür beyāndan sırr-ı hafī nefsi'l-kelam

Fāş idemez kimse andan sırr-ı sübhānı gönül

7) Zann ü şekk ü reybe nisbet kıлма taşdıķ özünē

Çün yaķın andan idenün yoķdur imānı gönül

8) İki 'ālem gencinün bir kenze nisbet mazharı

Nirde var sencileyin di ma' denün kānı gönül

9) Gün kimi yoķdur nazirün kisvetün bula revān

Yoķ şebihün ger var ise di baña ħanı gönül

10) Bilmezem sırrdan ħafī dil dirliğünī ' ışķ ile

Di baña bilem revāndan sendeki cānı gönül

11) Düşmüşem derdine ' ışķuñ mübtelā digün n'idem

Nedür ol derdün benüm-çün sende dermānı gönül

12) Müşkil-i bī-ħall bilinmez senden özge yoķ direm

Çün bulunmaz istedüm çoķ saña ' irfānı gönül

13) Yoķ zamān ile mekāndan saña göre bir vaţan

Ta saña nisbet ideler andan evţānı gönül

14) Yoķ cihānuna nihāyet birden iki devr ile

Görmezem vechünden özge andan a' yānı gönül

15) Nişe ķorsañ Ħaķ evine gire bāţıl fikrini

Çün melek girmez ol eve k'ola şeyţānı gönül

16) Cehd idüp gālib it gör rūĥuñı nefsiñe tā

Ol ola mağlûb rûhumuñ cān-ı ruhānī göñül

17) Ay ile güneşden aydın ‘āleme giren bilür
Ne ziyādandur münevver sendeki ānı göñül

18) İki ‘ālemde olan bey‘ ü şirā bāzār için
Senden özge kimdür açan bey‘ e dükkānı göñül

19) Girmeyen Mısr’ına ‘ışkuñ hüsni ile Yūsuf-şıfat
Bilemezem andan nedür şor sende sultānı göñül

20) Rūşenī’den huccet imiş Gülşenī’nüñ dirligi
Aydın ili tābişinden saña bürhānı göñül

İÜ: 134a.

716.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1) İntizāra døyemezem ḥasret ile iy ecel
Nice bir cān çekdürürseñ gel bu demde cānum al

2) Her nefes bir cān virürem ölmemişken hier ile
Anuñ için iy ecel direm revān ol durma gel

3) Ḥasret ile intizāra kalmadı çün tākātüm
Gerçi şeytāndandur umañ uş dir ol dem el-‘ acel

4) Geçdi ‘ömrüm vaşl umuban bir perīdür hier ile
Arturur meylümi aña dem-be-dem tül-ı emel

5) Olalı ser-ḥoş kimi bī-ḥod-ı ḥayāl vaşl ile

Bilmez oldum andan özge mezheb ü dīn ü niḥāl

6) Şınadum ʿışk ehline yoḥdur muḥāl ü mümteniʿ
Çün muḥāl-i ḥāl olandur aña ḥāl-i muḥtemel

7) Vireli sevdā-yı ʿışka gönümi Mecnūn-şifat
Bilmezem nʿitdügümi ʿaqluma gelüp ḥalel

8) Muḥtesib teklīf idüp Mecnūn-ı ʿışka ne diler
Çünkü maʿfüvvdür ne itse bī-ḥaberlerden ʿamel

9) Rūşenī perverdesidür Gülşenī güneş kimi
Anuñ için dir görenler vechini niʿmüʿl-bedel

ŞR: 230a.

717.

Müfteʿ ilün Fāʿ ilün Müfteʿ ilün Fāʿ ilün

1) Dost iline giderem gelme misiñ iy gönül
Ol yola girüp cânuñ virme misiñ iy gönül

2) Gel gidelüm ol ile seyr ile ҡoldan ҡola
Başdan ayaguñ yola ҡoyma misiñ iy gönül

3) Dur öñe düş gidelüm beyʿ ü şirā idelüm
Yoḥ virüben varlıguñ alma misiñ iy gönül

4) Dost iline varuban şāhı yüzün görüben
Қulluğını ҡıluban görme misiñ iy gönül

5) Dost ilinüñ daʿvetin sevgülü cân niʿmetin
Zevķ idüben şevķ ile yime misiñ iy gönül

6) Dost yüzini görmeyen cānın aña virmeyen
Ağlayuban hālīne gülme misiñ iy gönül

7) Ruşeni̇'den bildüm uş Aydın ilin görelī
Dost ilidür Gülşeni̇ bilme misiñ iy gönül

ŞR: 230a, İÜ: 131a.

718.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) Dur yola gir gidelüm dost iline iy gönül
Şerh idelüm ol yolu dil biline iy gönül

2) Şadr ile başlayalum kalb ile işleyelüm
Tālībi düşleyelüm cān yolına iy gönül

3) Hābbe süveydā fevād olduğı dem ittiḥād
Sırr-ı dilüm hem ḥafī dil diline iy gönül

4) Sūfī direm hem şafī ' ahdine şādık vefī
Sırrıla serden ḥafī yol bulına iy gönül

5) Rūşeni̇'nüñ sırrını gün kimi fāş idüben
Gülşeni̇ kimi digil tālibine iy gönül

ŞR: 230b.

719.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) Dünyaya başup ḳadem reh-güz̄er eyle gönül
Ḳaydına aldanmayup key ḫazer eyle gönül

2) Bu eve gelüp giden mülk ile cān terk iden
Hāline bu ma' niden bir nazār eyle gönül

3) Hākla açup gözün söyleme bāıl sözün
Hāğa virüben özün bī-ħaṭar eyle gönül

4) Ağlayuban gülmegil gözyaşını silmegil
Yüzün anuñ ile yugil huşk u ter eyle gönül

5) Gözlerün eyle bulut yüregün andan şavut
Yağduruban yaş kurut baħri ber eyle gönül

6) Hālümü gör ğam ile cānum alup hemm ile
Kim didi ol semm ile cān hazer eyle gönül

7) İncime incidüben zılm ile iş idüben
Cānuñı riş idüben bes keder eyle gönül

8) Yanduruban cānumı od idüp erkānumı
Dimedüm olanumı sen sefer eyle gönül

9) Gözyaşı kıilup şarāb ' ışkıla perverde şāb
Dilese bağrum kebāb mā-ħazar eyle gönül

10) Şabr idüben dinmegil āh idüben yanmagil
Tutuşuban sönmegil cān şerer eyle gönül

11) Varubanu yāruma gelme benüm dāruma
Cān vire dil-dāruma dūr sefer eyle gönül

12) Muhtaazar oldum iřit dur yola dūř dosta git
Cān virürem añā yit tiz haber eyle gönül

13) Rūşenī' den hāl ile k̄āle gelüp Gülşenī
Didügi budur sözüñ muhtaşar eyle gönül

ŞR: 230b.

720.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Dem-be-dem sevdāyī gönülüm başına çıhar hayāl
Anuñ için söyler andan hālini kılpup mehāl

2) Bilmedin ne didüğini düşde şayuhlar kimi
Hem cevābın özi virür kılpup özinden suāl

3) Yir ü gök sırrını tayy kılan gönül kimi ara
Her muhāl olan revādur k'ola añā naqd-i hāl

4) Ne diyüben bildürem diñ gönülñ n'olduğın
Çünkü yoğ anuñ nazīri tā kılam añā mişāl

5) Sāde-rengin gönülünden nedür olan diñ baña
Kim bilinmez ağ karadan anda olan reng-i āl

6) Dönüben devrāna gönül bī-karār olduğı bu
K'ol hevesle her hevādan dem-be-dem eyler māl

7) Rūşenī' den Gülşenī' dür güyiyā gönül ki ol
Ki dolar bedr aya dönüp ki boşalur çün hilāl

ŞR: 231a.

721.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) İy perī başda hayālün kılalı sevdā gönül
Kıldı Mecnūn 'ıışkuñ ile uş beni şeydā gönül
- 2) Düşmedin dağa delürüp di hayālünle n'idem
Çünkü diler özin andan bī-haber deya gönül
- 3) Bilmezem bensüz ne yüzden görmek ister vechüñi
Gün kimi rüşen-başardan baııcı bīnā gönül
- 4) Bir nazardan gördüñ ise bī-nihāyet hüsñ ile
Sevdügüñ vechini cāndan kııl baña inhākuñ
- 5) Müşkilüm halsüz budur ki dil-berüñ peydālğı
Nişe kıılur bildüreseñ beni nā-peydā gönül
- 6) Şoraram derdüme dermān bulamazam dil n'idem
İrişür dermān yirine çünkü senden de gönül
- 7) Şalmadın nām ile neng ü 'ār olanı diñ n'idem
Sevdüğinden çünkü diler olmağum rüsvā gönül
- 8) Rüşenī mihr ile beni Gülşenī kimi n'idem
Eyledüñ evbaş nisbet rind ü bī-pervā gönül

ŞR: 231b.

722.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

- 1) Dür sefer it 'ıışk ile vaıtidür oturmağil
Bir yeri kıılup vaıtan eglenüben durmağil

2) Yiryüzini ser-be-ser gezibenü kııl sefer
Şağ u şola kııl nazār ayuban at sürmegil

3) İkilügün şoluban birlik ilin şoruban
Yolına düş duruban biri iki görmegil

4) Yedi felekden geçüp keşret olandan kaçup
Vaḥdetilen göz açup gördüğünü şormagil

5) Ḥubb-ı vaṭandur ĩmān ḥaḳ yaḳĭn bĭ-gümān
Ol vaṭana irmedin otağünü ḳurmagil

6) Rūşenĭ'den Gülşenĭ yuḥuda iseñ uyan
Düş görüben keşretün vaḥdet ile yormagil

ŞR: 231b.

723.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Her kim iy şeh ki senün sevgülüne bende degül
Sevmege lāyĭḳ olan bende-i ferḥunde degül

2) Ne diyem cān virüben görmeyene vechün için
Dirilüp ' ışḳ ile ol zinde-i pā-bende degül

3) Şun direm cām-ı lebünden baña iy ' ayn-ı ḥayāt
Ölüdür içmeyen andan bilürem zinde degül

4) Görüben gül yüzünüñ güldüğünü gül gülicek
Beñzedürem yüz kāküli şeker-i ḥande degül

5) Şararur gün kimi gören yüzüni haclet ile
Kim dir iy meh ki o yüzden güli şermende degül

6) Nirde var naḥl-i ḳaddüñ kimi raṭb perver iden
Ki diyem şîr ü şekerden berü tervende degül

7) Öykinür serv-i sehî ḳaddüñe pâ-best olalı
Ayağı bağıni n'itsün çü hoş āyende degül

8) İtürüp 'ışḳuñ ile bulmayan özini bugün
İsteyüp dañlada ol özini yā bende degül

9) 'İşḳ imiş sevübenü sevdüren özin özine
Kim dir ol şāhı görüp bende-i cüyende degül

10) Söyleyüp söyledeni şorma kim olduğın işit
Ansuzun ḥalk-ı cihān dili çü gūyende degül

11) Sendedür istenilen bu güñile degüldigi
Bü'l-'aceb budur işit k'ol cānıla tende degül

12) Terk idüp benlügiñi senligüñ andan idegör
İstegüñ tā ki bilesüñ ben ile sende degül

13) Rüşenî şahlıgını isteyene Gülşenî dir
Bilemez nedür anı her ki aña bende degül

ŞR: 232a.

724.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Çıḥarur sevdāsı 'ışḳuñ başuma her dem ḥayāl

Bilmedin hālümü andan eylerem fikr-i muhāl

2) Bî-ḥaber uyur uyanuḥ olduğumı düş kimi
Bilmezem nedür dilümde söylemem hāl ile kāl

3) Ḥayretüm budur özümde şoraram ben bilmedin
Müşkilüm ḥalsüz cevāb ile ḥayāl idüp suāl

4) Ḳahr u luṭf u acı datlu talḥ u şirīn her yaña
Vaşl u hicrān bilmezem nedür cemāl ile celāl

5) Görmezem naķış kemāl-i şun‘ını şāni‘ bilür
Diñlemeñ görmez disem noķşān nedür ‘ayn-ı kemāl

6) Münkiri güm-rāh idüp çün cehli ‘ilmüñ azdur
Nice şeyṭān kimi bes ol olmasun ehl-i dalāl

7) Rūşenī’den Gülşenī’yi nice fark idem diñüz
Çünki rūşendür güneşden zav ile andan zālām

ŞR: 232b.

725.

Müfte‘ ilün Fā‘ ilün Müfte‘ ilün Fā‘ ilün

1) Terk-i hevā kılmayan ṭālib-i şādık degül
Bāda uyan dimeñüz meylene ‘āşık degül

2) Varlığını şolmayan yoḥluḡıla gelmeyen
‘Işka gönül virmeyen sevmege lāyık degül

3) ‘Işık ile tecrīdini bulana tefrīdini
İy gözümüñ aydını dimege sâbık degül

4) İki cihān terk iden birlige uyup giden
Halk ile görüp dimeñ istegi hālīk degül

5) ‘ Işk ile her kim şifā derdine bulmaz devā
Şayrudur andan kıoya mürşid-i hāzık degül

6) Her ki riyā ‘ ucbıla vird ü namāzın kııla
Özini şālih bile dime ki fāşık degül

7) Rūşenī’den hālını kāl idicek Gülşenī
İşidegör ‘ ışk ile ‘ akl ile nātik degül

ŞR: 232b.

726.

Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilün

- 1) İntizārum haddenden aşdı iy perī-ruhsār gel
Vaşl umuban hierüñ ile olmuşam çün zār gel
- 2) Yanaram hasret odından şevkuñ ile dem-be-dem
Yanuban kül olmamışken görmeg-içün nār gel
- 3) Dönüben yüz biñ hezāra isterem hüsnuñ gülin
Tāze gül kimi açılup iy güzel gül-zār gel
- 4) Her ki görür al yanağıñ beñzedür kızıl güle
Kıl hacel ol yüzden anı iy gül-i bī-hār gel
- 5) Şararur gün kimi gören yüzüñi gayretlenüp
Görsedüp ay kimi vechüñ gözüme dil-dār gel

- 6) Nice diyem iy perī-peyker ki cānum sensüzün
‘Ömrünüñ kalan gününden olmadın bizār gel
- 7) Rind ü rüsvā vü melāmet ‘ışkuñ ile ölmeyen
Şaluban nāmūs u ‘ārı oldı çün bi-‘ārı gel
- 8) İsteyen tecrīd-i ‘ışkuñ küfrini imān idüp
Bağladı biline andan küfr içün zünnār gel
- 9) Rüşenī perverdesidür Gülşenī’nüñ istegi
Çağırup Aydın ilinden didügi iy yār gel

ŞR: 233a.

727.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1) Hasretüñden iy perī göñlüm perīşān oldı gel
Vaşl umup hicrünüñle iy cān yüregüm kan oldı gel
- 2) Firkatüñden ahıduram seyl kimi gözüm yaşın
Mevc uran baħr-i revāndan gör ne tūfān oldı gel
- 3) Kalmadı şabr u taħammül intizāra döymege
Tākatüm taħ olup andan vaşl-ı hicrān oldı gel
- 4) Dilerem ‘ıyd-ı cemālün görüben bayram idem
Görmedin cānum o ‘ıyda çünki kurbān oldı gel
- 5) Çıhalı sevdā-yı ‘ışkuñ başuma iy cān direm
Göñlüme ħüsnüñ ħayāli çünki mihmān oldı gel
- 6) Şınadum hicrünüñden ölen vaşluñ ile dirilür

Hicr ile ölmüş tenüme çünkü ol cān oldu gel

7) Hızır olur zevk-i lebinden çün āb-ı hayvān oldu gel
Şevki ol zevkūñ baña çün āb-ı hayvan oldu gel

8) Düşeli derdine ‘ işkuñ isterem dermān n’idem
Derdūñ andan yine baña çünkü dermān oldu gel

9) Olalı ‘ işkuñ esiri kırtulmayup direm
Sensüzün ‘ ālem baña çün habs u zindān oldu gel

10) Öykünüp kıddüne diler serv boy çekmek revān
Şubh-dem gül-şende iy cān vakt-i seyrān oldu gel

11) Genç imiş ‘ işkuñ dilerem gizleyem cāndan anı
Gönlüm evi anuñ-çün gör ne vīrān oldu gel

12) ‘ İşkuñuñ derdine dermān eylerem diyen tabīb
Görülen derdüm devāsuz gör ne hayrān oldu gel

13) Bi-dilūñ yüz biñ hezār u ‘ andelībe dönüben
Çağrışur iy gül-‘ izārum gör ne efğan oldu gel

14) Gün kimi rüşen ziyāsı Rüşeni’nūñ Gülşeni
Kör kimi münkir gözinden çünkü pinhān oldu gel

ŞR: 233a.

728.

Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün

1) Devlet atın binüp revān direm o şeh-süvāra gel
Bī-diliñūñ işitmege zārını reh-güzāra gel

2) Nice taḥammül eyleyem şabr idüp intizâr ile
Döyemezem çün iy perî şabr ile intizâra gel

3) Kūyuñ içinde çizginüp çarḫ ururam felek kimi
Seyr idüben o devr ile çarḫa giren medâra gel

4) Doldı cihân ıulağına zâr u figānum âh ile
İşidüben o derdile inledüğümi zâra gel

5) ‘Işkuña cān virüp direm kūyuñ içinde şevk ile
Bî-diliñüñ kabri olan ağlamalu mezâra gel

6) Ser-ḥoş iken ayıldığın göremezem o dil-berüñ
Tâ ki diyem aylacağ o gözleri ḥumâra gel

7) İy gözümüñ nûrı revān göñlü evine seyr için
Gözlerüme kadem koyup dide kimi kenâra gel

8) ‘Iyd-ı cemâlüñi görüp kırbān idende özümi
Kūyuñ itine et semek virmege pâre pâre gel

9) Dilerem iy perî görem göñlüm içinde sevgüñi
Anuñ için dilüm dilüp sînemi pâre yara gel

10) İşidüben ğulüvv-i ‘âm-dâr ayağında reşk ile
‘Işkuñ için aşılrām çünkü bu demde dâra gel

11) ‘Işkuñ odıyla ğün kimi tutuşuban yanar dilüm
Âhum odıyla görinen tütün ile şerâra gel

12) Gül-şen içinde görelî gün yüzüñüñ kızzılığın
Bülbül ötüp hezâra dir bu şecer ile târa gel

13) Gireli Aydın iline Gülşenī 'ışık ile direm
Ay ile gün kimi revân Rüşenī'den medâra gel

ŞR: 233b.

729.

Mef'ülü Fâ' ilâtün Mef'ülü Fâ' ilâtün

1) İy bî-haber bu günden dañla yarağımı kııl
Diriyiken ölene dañla bugün ölür bil

2) Kâl ile kıla uyup terk itme ehl-i hâli
Nâ-kâbil andan olur 'âlemde çünkü kâbil

3) Ne eküben gidersüñ bu mezra'-ı cihânda
K'anda varup biçersüñ nef' ile darı hâşıl

4) Hayr ile şer kazancuñ mizân-ı 'aql ile çek
Ağırla yeyni andan fark idübenü bilgil

5) Bugün virüp hesâbuñ dañlaya koyma dir çün
Mürsellerüñ ulusu işidüp olma gâfil

6) Diriyiken ölene kopar didi kıyâmet
Ol server-i risâlet 'ilm-i ledünle 'âmil

7) Dirile ölüben duy peygâberüñ sözünü
Şiddîk-i ekber andan 'ilm ile oldı fâzıl

8) Dirile kabre girüp vir sâyilüñ cevâbın

Tā bilesüñ nedür sırr ol şormadın iy ‘âkıı

9) Her kim ki bildi nefsinı rabbini bilen olur

‘Allāme anı bilüñ ‘ilm ü ‘amelde kāmıl

10) Her kim ki bildi nefsi ‘ilm içre rāsıh oldu

Yüz biñ kitāb oñuyup çün bilmez anı cāhil

11) Vā‘ız kıılır hikāyet işitdügini halka

Bilmez nedür velī hāl olanda kāl-i nākıl

12) Sırrını ‘ilm-i kālūñ hāl ehline şor añla

K’ol keşf ile yaqından zansuz oñur resāyıl

13) Eşek kimi götüren esfār-ı ‘ilmi bilmez

Çünkü ‘amelsüz ol har olupdur anı hāmıl

14) ‘İlm ile cāhil işin işleyene bunu diñ

Yoñdur cihānda bu dem senüñ kimi ‘Azrāil

15) Tālib yolını münkir şeytān kimi virür çün

La‘net kılıp o cine yā Rabb sen cezā kıı

16) ‘İlm-i ledünni kıoyup cehlile felsef olan

Mecnūn mıdur şoraram ol felsefıye ‘âkıı

17) Zann ile şek ü reybe dir felsefı bedıhi

Taşdıķ idüp taşavvur o mühmil esāfil

18) Mühmel kıaziyyeden çün ister netıce felsef

Kübrā vü şuğrā sinden dolu görüp mañāfil

- 19) Kesmez kılıcın alup eline felsef-i dūn
Kılur ‘inād Hakk’a bātıl ile ol mūcādil
- 20) Şūfiye felsef-i dūn ta‘n ider ümmī diyüp
Bilmez çü ‘ilmin anuñ oğursa dersi yüzil
- 21) Şer‘ ile doğru koyan Hakk yolına ayağın
Bilür nedür o Hakk’a bātıl olan muqābil
- 22) Seyyi’ ‘amel kıluban halı itme cehl-i ‘ilmi
Tā olmaya şalāhuñ seyyi’ fesāda şāmil
- 23) Ser-hoş kimi hevādan bī-hūş iken habersüz
Kılup ‘amel durişme ayılmadın iy şāğil
- 24) ‘İlm ile kıl ‘amel ger habı olmamağ dilersen
Çün cāhili azıdur şeytān görende fā‘il
- 25) Terk-i riyā kıluban döndür yüzüñi Hakk’a
Tā şirki ol riyānuñ kılmaya Hakk’ı bātıl
- 26) Kibr ile ‘ucb u benlik mü’mini kāfir ider
Kesüp hevānı andan nefsüñ ile gāzā kıl
- 27) İy Gülşeni dilüñüñ zikrini soñ nefesde
İmān ile dilersen Rüşeni’ye du‘ā kıl

ŞR: 234a.

730.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1) Dem-be-dem sevdâyî gönlüm başına çihup hayâl
Hayretinden bilmez olur neydügin hicr ü vişâl
- 2) İsteyüp Mecnûn-şifat çün bulmazam bir ‘âkılı
Kim vire hâlûñ cevâbın kılmadın kâlden suâl
- 3) Uyanup yuğu içinde söylenür kimi diñüz
Ben baña ne söyledüğüm bî-haberken kîl u kâl
- 4) Ma‘ rifetden kâl umañ çün lisânı küll ider
Anuñ içün şamt idüpdür kâlin andan ehl-i hâl
- 5) Hâl olur ‘ışk ile çünkim her muhâli ‘âşıkun
Ta‘ n idüp kâl ile münkir eylem fikr-i muhâl
- 6) Ma‘ rifet noşşân olur çün benliginden geçene
Varlıguñ yoğ idüben bil kim nedür naşş u kemâl
- 7) Rüşenî’den görmeyenler Gülşenî’nüñ vechini
Bilemez nedür tecellî-yi cemâlilen celâl

ŞR: 235a.

731.

Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün

- 1) İşidün eydeyüm size nedür hâl olmayan müşkil
Ki söyler adını anuñ bilenler bilmeyenler dil
- 2) Dili et ile kan şanmañ nedür bes diyüben şormañ
Bilürem dise inanmañ anuñ neydügin ehl-i gil
- 3) Ne bilsün anı bilmeyen dilini şerha kılmayan

Diri gezerken ölmeyen bilemez dili dili bil

4) İşidüp dañlamañ sözüm yaķıñden ‘ ayn iken gözüm
Görürem ben sözün özüm bir olanda baña biñ yıl

5) Dilerseñ sen seni görmek vücuduñ neydügin bilmek
‘ Adem pasın vücuduñdan revān pāk eyleyüben sil

6) Nice bitüre benligüñ kılan gözinde senligüñ
Nażar kııl biñ göze andan nice kör eylemiş bir kııl

7)Dilerseñ dil yüzün görmek göz açup Rüşeni’ye baķ
Bileseñ tā ziyā kimi o günden Gülşeni’dür zıl

ŞR: 235b.

732.

Mef’ ulü Fā’ ilātün Mef’ ulü Fā’ ilātün

1) İy ğafletüñ meyinden ser-ħoş revān aylıgil
Bī-ħod-şifat nedensün ‘ aķluñ var ise bilgil

2) Mecnün kimi ‘ aķılsuz ğaflet kıılır seni
Terk it delüler işin çün kıılmaz anı ‘ aķıl

3) Sevdāyī ğaflet ider meyl ideni ħabersüz
Tā cān virür hevesden olup hevāya māyıl

4) Nāķış hevā vü ğaflet kıılır heves ķo anı
Göñül ħaçan hevesden virür hevāya kāmıl

5) Kibr ile ‘ ucb u benlik şeytān ider kıılanı
Terk eyle meskenetden her n’olsa kibre şāmıl

- 6) Hıkd u Һased odında yandırma cānuñı çün
Yandırıyor ol odın cānını her ‘ azāzil
- 7) Nef ile dar ne ekseñ bu mezra‘ içre toħmı
Anı biçerseñ añla dañla ki günde Һāşıl
- 8) Һayrile şerr ne itseñ virseñ gerek Һesābın
Fevt eylemez çü şoran andan Һesābı
- 9) Tā‘ atlerüñ kabūlden redd olmamaħ dilerseñ
Cehd idüben riyāsuz ihlāş ile ‘ amel kııl
- 10) İşek kimi ‘ amelsüz götürme bār-ı ‘ ilmi
Çün ‘ ilm bilmek oldur k’anuñla ola ‘ āmil
- 11) Tūti kimi Һabersüz Һıfz itme Һak kelāmın
La‘ n itmeye seni tā kārı olanda k̄ayıl
- 12) Her felsefī müderris taşhīh-i lafz idüben
Tefsīr ider kelāmı zanndan yaķınle nākıl
- 13) Bir batnını kelāmuñ tefsīr ider kelāmı
Bilmez nedür oħursa zann ile biñ resāyıl
- 14) Tefsīre rāsīh olan yoħdur nüşābe anda
Keşf ehline çü Һaldür Һalka muħāl ü müşkil
- 15) Hergiz ‘ abeş olur mı nāzil kelāmı Һaķķ’uñ
Bilinmedin be k̄āle iy echel-i erāzil

- 16) Her felsefî mu‘ânid ‘âlim dirilür ammâ
Câhil kimi Hâk ile olur n’idem mücâdil
- 17) Adın koyan aşulı bilmez fūrū‘ı n’idem
Anuñ içün aşulı bilen dir aña câhil
- 18) Çün raṭb u yâbisi Hâk cem‘ itdi dir kitâbum
Zâhir mübîn iken ol maḥfî nedür duriş bil
- 19) Hâk’dan kelâm-ı nefsi tefsîrni dilerseñ
Ḳalbüñe şayḳal urup ‘ilm ile cehline sil
- 20) Keşf ile oḡı ‘ilme tâ bilesüñ rüsûḡı
Hal olmaz ansuzın çün müşkil kılan mesâil
- 21) ‘İlm-i ledünden oḡur keşf ehli bil ki şeksüz
Bilür yaḳîn nedür ḡaḳ kim daddur aña bâṭıl
- 22) Yüz biñ kitâb oḡuyan nefsi bilmeyince
Rabbin n’idem bilemez olanda kimse sâ’il
- 23) Terk it fuzûlî ‘ilmin her felsefî-yi dūnuñ
Çün terkidür anuñ ‘ilm-i dīndürür efâzil
- 24) Fıḳḡ ile ‘ilm ü tefsîri oḡumadan ḡadîṣi
Felsef kelâmın ister her mühmel-i esâfil
- 25) Oḡurken kelâm nefsi tefsîrni ledünden
K’ol baḡr-i ‘ilme berden bulmadı kimse sâḡil
- 26) Baḡre dalup bileḡör ber ‘ilmini dilerseñ

Ġaybın Şehâdet iden oldu o ‘ ilme mâyil

27) İy Gülşeni daluban baħrine ber ‘ilmüñ
NâķŐuñı Rûşeni’den ‘ilm ile eyle kâmil

ŞR: 236a.

733.

Müfte‘ ilün Fâ‘ ilün Müfte‘ ilün Fâ‘ ilün

1) Gözüm açup gördüğüm vechüñ imiş lem-yezel

Bu ebed içre baħup görelı ‘ ayn-ı ezel

2) Mey kimi müdâm ser-ħoŐ ider görenı

Mest olan ol nergisüñ maħmürıdur iy güzel

3) Açıluban Őolmasun gülŐenüñ iy gül-‘ izâr

Şolsa gül-istânda gül sen yeñi başdan tezel

4) Dilese ħüsnüñ behâ mihriile sevgüsine

Naķd-i revânum virüp diyemezem çoħ az al

5) İy gül-i gül-zâr ħüsn seyr iderek bir naħar

Ġunc ile baħ yüzüme cân virem andan tiz ol

6) İtürüben mihr ile dürr kimi aĝzın n’idem

Bulamazam iy gönül cân virüp andan söz al

7) Türk’e baħuñ zaħm urup tır-i nazardan baña

‘ Ayn-ı melâħatle dir yaruñ içün var duz ol

8) Bir gül için biñ hezâr Gülşeni kimi işit

Ötüşüben ʿ andelīb şankim oğurlar ğazel

ŞR: 236b.

734.

Mefʿ ülü Mefāʿ ilün Mefʿ ülü Mefāʿ ilün

1) Derdine devā ister çoğlar nideyüm ʿ ışkuñ
Çün derdi devāsuzdur siz diñ nʿideyüm ʿ ışkuñ

2) Bir darb ile yüz zaħmın ʿ ışk urduğı dem cāna
Merhem yine zaħmından dermān ideyüm ʿ ışkuñ

3) Bir cānuma yüz bīn dağ ğasret o dile ursa
Dağlanubanu andan gönüp bu diyem ʿ ışkuñ

4) Dolu kimi yağdur gel başuma belā miħnet
Cevrile cefā derdüñ şorana diyem ʿ ışkuñ

5) ʿ Āşıklığ iden disün ğayl ile ğayālini
Yolına düşüp andan nice gideyüm ʿ ışkuñ

6) ʿ Işk ehlini görende iy Gülşeni şor benden
Yolına ğadem ğoyup nice adayum ʿ ışkuñ

ŞR: 237a.

735.

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

1) Ne belādur sevdüğünden başuña sevdā gönül
Kʼol ğayāl ile olursañ dem-be-dem şeydā gönül

2) Delürüp dağa düşerseñ ʿ aql ile seçmeyüben
Üçe alçağ nedür olan esfel ü aʿ lā gönül

3) Gün kimi rüşen bilindi sırr ‘alen ‘ayne’l-yaqin
Sensün olan ‘ışkıla pinhân iken peydâ gönül

4) Delü uşlu olduğunu kimse bilmez ‘aql ile
Olmadın Mecnün ‘ışkuñ cümleden dānā gönül

5) Gireli meydān-ı ‘ışka şūriş-i sevdāyıla
Ne belādur gelen andan başuña ğavġa gönül

6) Olalı Manşūr-ı ‘ışkuñ dārıla hoşdur başuñ
K’asilup meydānda andan olasañ rüsvā gönül

7) Görmedüm nāzıklıgından üşenür sencileyin
Çatı yumşah şīşe kimi huşk u ter mīnā gönül

8) Nirde var alçaqlıġından üceden üce revān
Senden özge sidre-nisbet kıddilen bālā gönül

9) İşidürem Gülşeni dir Rüşeni’yi görüben
Gün kimi mişli ħanı kılam aña hem-tā gönül

ŞR: 237a.

736.

Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilün

1) Dilberün ħahrıyla luṭfın farq iden ‘āşık degül
Ol hevāyile hevesden ‘ışk için lāyık degül

2) Geçmeyen cān ile başdan yola qoyanda qadem
Bil yalān söyler yolında ‘ışkuñ ol şādık degül

- 3) Miḥnet ü renc ü belā vü ibtilāya doymadın
Çekmeyen ‘ışkuñ belāsın derdine lāḥiḳ degül
- 4) Gice gündüz ḥasretüñden yanmayan hicrān ile
Vaşluña irişmek içün cān viren sābıḳ degül
- 5) Virmeyen naḳd-i revānın ‘ışkuña iy cān behā
Ḥarc idüp naḳdini andan ribḥ ile fāyıḳ degül
- 6) ‘Işḳ ile sayru gönile itemeyen cāndan ‘ilāc
Ger Aristo’yise tıbda ḥikmete ḥāzıḳ degül
- 7) İy Mesihā dem dirildür ‘ışkuñ ölü gönlümi
Kim dir ölü diri kılan mu‘ cize ḥādıḳ degül
- 8) ‘Işḳ ile her kim hevāyile heves terk eylemez
Diñüz ol ‘abde hevāya bende-i Ḥālıḳ degül
- 9) ‘Aḳl u ḥisdür yolın uran ‘ışkuñ iy tālib işit
Ol ikiden özge yoluñ urucı ‘āyıḳ degül
- 10) Rūşeni’nüñ cezbesidür Gülşeni boynına tavḳ
Gerçi kulluḳdan kaçıcı bende-i ābıḳ degül

ŞR: 237b.

737.

Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilün

- 1) Sırruñı fāş idübenü açamazam iy gönül
Sevdüğüñden çünki seni seçemezem iy gönül
- 2) Geç hevāyile hevesden dir gören nāşih baña

Bileyüm çün cān virüben geçemezem iy gönül

3) Zehr imiş tiryāķı ‘ ışķuñ niş olup olup nūşı müdām
Anuñ içün cāna kıyup içemezem iy gönül

4) Kıanlu yaşıdur ayağına dil-berüñ gözden nişār
Andan özge dürr ü mercān şaçamazam iy gönül

5) Düşeli şaydına ‘ ışķuñ muhkem ider kıaydumu
Özüben ol bend ü besti kıaçamazam iy gönül

6) Göz yumup açınca uçup seyr iderseñ ‘ ālemi
N’eyleyem çün men senüñle uçamazam iy gönül

7) Kıapalı sevdā-yı ‘ ışķuñ ‘ aķlumı başdan n’idem
Rüşeni’den Güleşeni’yi seçemezem iy gönül

ŞR: 238a, İÜ: 134b.

[1] Sevdüğünden: Sevdüğümünden İÜ.

738.

Müfte’ ilün Fā’ ilün Müfte’ ilün Fā’ ilün

1) ‘ Işķa gönül virmeyen cān ile ‘ aşık degül
Adın añup ne diyem añmağa lāyık degül

2) ‘ Işķa gönül kıatmadın ‘ ahde vefā itmedin
Anuñıla bitmeyen zer’ -i hāķāyık degül

3) Faşl ile vaşlını fer’ şalup aşlını
Bulmayana diñ bunu k’aşlına lāhık degül

4) İki cihān bir kıadem itmeyene bey n’idem

Diyemezdem dem-de-dem lâhıka sâbık degül

5) Biri ikiden gören renc ile husrân kılan
Diñle sözümi inan fevz ile fâyiğ degül

6) Emr ile nehyi haqqı dutmayan işit
Ger degül ise şaķı kim didi fâsık degül

7) ‘ Ālim olan iy fetā cehl ile tapmaz büte
Diyüben andan hevā rehzen u ‘ âyiğ degül

8) Rüşenî’den kaçanuñ Gülşenî Hindü kimi
Tavğ uruban boynına dime ki âbık degül

ŞR: 238a.

739.

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

- 1) İy gönül sevdāya şalan başumı senden hayāl
Şaşuran ‘ aqlumı oldur uşşuma viren zevāl
- 2) Dem-be-dem başum belāsı senden irer çün gönül
Bilmezem niçün belādan başuma olduñ vebāl
- 3) İtürüp hayretten özüm isteyüben bulmazam
Çünkü iy meh mührüñ ile sevdügüñ kılam māl
- 4) Yandurup hicr ile cānum göndürürseñ dil n’idem
İntizār ile uman dem sevdügüñ cāndan vişāl
- 5) Dönmüşem devrāna iy dil uyalı n’idem saña
Bulmayup ārām senden gerdiş içre mäh visāl

6) Ne diyem hālümü senden dil tükenmez kâl ile
Hâl ile kâlden anuñ-çün itmişen dilümi lâl

7) Rüşeni mihridür iden Gülşeni'yi dem-be-dem
Perveriş nür u ziyâdan gâh bedrüne hilâl

ŞR: 238b.

740.

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1) Dem-be-dem âl idübenü gözleründen gönlüm âl
Cân virürem fitneden âline anuñ eyle âl

2) Bilmezem sevdâyî gönlüm yâ gözüm tıflı mıdur
Gözüme rüşen görünen ağ yüzünde kara hâl

3) Hayret-i 'ışkuñdan itüp bulamazam özümü
Tâ ki sevdâyî başumdan bildürem nedür hayâl

4) Nice bir qahr ideseñ baña raqıbi oşşayup
Gönlüm alup luğf ile bir kez qolun boynuma şal

5) İşidüp fikr-i muhâli bilmez idüm neydügin
Umalı senden vefâ bildüm nedür fikr-i muhâl

6) Hasretüm bir buse idi leb bilüp senden alam
Ben bir aldum gül yirine sen 'avez yüz buse al

7) Rüşeni'den tâc-ı şahî Gülşeni giydigi-çün
Bendelik terkin 'alâmet kıılır aña dâl dâl

ŞR: 238b.

741.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Gönlümi āl ile alup dil-ber-i şāhib-cemāl
Dir baña yüz cān virüben yirine bir buse al

2) Ala gözi fitnesinden gönlümi āl ile
Bir nazār idün ki niçün yine ider fitne āl

3) Mihr ile yüzini gören zerre şanup ağzını
İtürür hayretten özin idicek andan hayāl

4) Gün kimi rūşen kemāl-i hüsünüñ noqşānı yoğ
Ay kimi tābān cemālinden anuñ bedr-i kemāl

5) Göreli ağ yüzde rūşen qara ħalūñ iy şanem
Ka'be'nüñ qara dışını bildüm andandur mişāl

6) Gün yüzüñi göreliden şararuban āfitāb
Öz kemālinden utanup naqş ile bulur zevāl

7) Rūşenī vaşfın ne disün Gülşenī gelüp dile
Çün tükenmez vaşf anuñ tükenür ise kı̄l u qāl

ŞR: 239a.

742.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Her kimün cān virüben istegi cānān degül
Kim dir iy cān ol adalı kem-terin hayvān degül

2) Virmeyen şevk ile gönlin mihrüñe iy meh-liqā

Cânına kıymağ senüñ-çün dem-be-dem āsān degül

3) Dilesem hücçet delīli ‘ ışkuña benden bu dem
Cānumı virmekden özge hücçetüm bürhān degül

4) Zülfünüñ küfrin görelden bildüm ĩmān şūretin
Görüben küfrin o vechüñ dimeñüz ĩmān degül

5) Vā‘ iz-i bī-ma‘ rifet kim ‘ ışkuña inkār ider
Kim dir ol gevden sefīhi gül u hem nā-dān degül

6) Bilmezem niçün ter olur huşk iden zāhid görüp
Ter dimāğum cām-ı meyden çün aña tavan degül

7) Zāhidün kanı hezerdür tökse ‘ ışkuñ hamrını
Çünki ol huşk ile terüñ kıymeti yek-sān degül

8) Ahmaquñ cehli maraž kim Mesīhüñ nefhası
Tıbb-ı Eflāṭūn o ‘ illet derdine dermān degül

9) ‘ Işğ ile perver müsevvā ṭīn bilür ancağ bunı
Kim “*nefahtü fīhi*”¹⁵⁷den dirilmeyen insān degül

10) ‘ Işğ ile ölüp dirilen ādeme inkār iden
Her kim ise diyemezem göricek şeyṭān degül

11) Rūṣenī’den vech ile dirilmeyen iy Gülşenī
Cān olup cān ile cāndan ‘ āleme cānān degül

¹⁵⁷ “Ona şekil verdiğim ve ona ruhumdan üflediğim zaman, siz hemen onun için secdeye kapanın.” (Hicr, 15/29).

743.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) Kim didi ol dil-berün vaşlı baña hicrān degül
Ger umam in'ām andan redd ile ħarmān degül
- 2) Her ne vech ile kemāl-i ħüsnini gelsem dile
Diyemezem ol kemāle vaşfumı noķşān degül
- 3) Müşkilüm ħalsüz beyān-ı ħüsnün oldı iy perī
Çünkü ķāl ile o ħālden söylemek 'irfān degül
- 4) Görmeyen bugün cemālün ne göriser dañlada
Çün bugün zāhir güneşden gözine pinhān degül
- 5) Vā' iz-i bī-ma' rifet kim dañla dimez bu güne
Gerçi dir dānā özine kim didi nā-dān degül
- 6) Zāhidā kıru riyādan aşşı kılmaz tā' ati
Anuñ için diyemezem rencine ħüsrān degül
- 7) Münkir azdurup çü 'ışķuñ tālībın güm-reh ider
Nice dimeyeyüm bes aña yol uran şeytān degül
- 8) Rūşenī vechin görenler Mısr-ı dilde Gülşenī
Diyemez mülkinde ħüsnün ħükm iden sulţān degül
- 9) Çünkü Ħaķ mir'āt idindi sevüp insān vechini
Görmeyen ol vechi Ħaķdan sevilen insān degül

10) Çünkü oñulmaz marazdur cehl-i aħmak iy tabīb
Bil ne derd imiş anı kim kıabil-i dermān degül

11) ‘Işık ile rüz-ı ezelde ‘ahd ü peymān degül
Şındurur biñ ‘ahd iderse kıabil-i peymān degül

12) ‘Işık imiş bār-ı emānet kim götürmek ol yükü
Cehl imiş zulmile bilün ħamlını āsān degül

ŞR: 239b.

744.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1) Dem-be-dem sevdāyī gönlüm başına çılıp ħayāl
Düşde görmüş kimi özin yād şanup eyler suāl

2) Dögülüp ħall olmayan gönlümdeki ‘uğde budur
Bilmezem ne vechilen hicrān olur baña vişāl

3) Dilerem gün kimi zāhir gönlümi bilem neden
Doğacağ şems-i tecellī füccten bulur zevāl

4) Bir gören iki cihānı ‘ayn-ı vaħdetden bulur
‘Ālem-i keşret nedendür ħalk için cennet-mişāl

5) Ğam feraħdan kırtulandur şevk ile zevk ehli çün
Dileseñ ol zevki dāyim şevk ile çekme melāl

6) Görelı ğayb u şehādet vechile bildüm uş
Birdür ol yüzden görene ħod cemāl ile celāl

7) Rüşenī’den Gülşenī’nün istegin bilür nedür

Her ki bulur naqşa göre o mükemmelden kemâl

ŞR: 240a.

745.

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1) Dilerem âhîr nefes bu demde virem gitmegil
Cân virürem çünkü saña aluban terk itmegil
- 2) Dileseñ naqdini ' ömrüñ hüsünüñe virem behâ
Benden özge cân virene ol metâ' ı şatmagil
- 3) Hâsretüñden tıfl-ı çeşmüm gice gündüz yaş töker
Vaşluñ ile avunur çün iy şanem ağlatmagil
- 4) Kes dilüñ didügüm işit kâl ilen iy müdde' î
Görüben ' ışık ile hâlüm bilmedin ta' n itmegil
- 5) ' Işkuña cân viribenü şatun aldum sevgüñi
İy güzeller şâhı dönüp sevgüñi redd itmegil
- 6) Rüşenî-veş Gülşenî'ye kaçd ider bâtıl taleb
Hâk bâtıla diñ maqşûduña yitmegil

ŞR: 240b.

746.

Mef' ülü Fâ' ilâtün Mef' ülü Fâ' ilâtün

- 1) İy bî-haber bugünden dañla yarağını kıl
Ne eküben biçerseñ andaki hâlünüñi bil
- 2) Bunda ne ekdüñ ise biçersüñ anda şeksüz
Hıyır ile şerr ne ise mişkâl-i zerre bî kıl

- 3) Cehd eyle nār-ı nefsüñ döndür bugünde nūra
Tā dañla nār anuñ kılmaya nūr-ı tebdīl
- 4) Her dem bu mezra‘ içre ne ekdüñ ise dilden
Ber virüben bitiser ‘ömrüñ güninde hāşıl
- 5) Kāmil gelüp cihāna naqş ile gitme cehd it
Bundan bulur kemāli noqşāna çünki kāmil
- 6) Cevher kimi vücūduñ naqdin virüben alma
Cehd idüben ‘arazdan ol cevhere muqābil
- 7) Cevher ‘arazsuz olmaz dirlerdi işidürdüm
Bildüm ‘arazsuz imiş cevher ki adıdur dil
- 8) Cevher nice ‘arazsuz olur diyene direm
Gözü kimi diliñden gel pasını düriş sil
- 9) Ādem vücūd cevher göreliden ‘arazsuz
Bildüm nedür ol ādem k’olmaz aña ‘araz gil
- 10) Dil cevherini saña görsedmeyen ‘arazdur
Çün kār ider gözüñi ol görmedin ğış u ğil
- 11) Gün kimi Rūşeni’den iy Gülşeni göz açan
Bilür nedür ‘arazsuz cevher vücūd-ı kâbil

ŞR:240b.

747.

Müfte‘ ilün Fā‘ ilün Müfte‘ ilün Fā‘ ilün

- 1) Münkir olup ‘ aql ile ‘ aşıkā kāl itmegil
Hālet-i ‘ ışkı görüp kāl-i muhāl itmegil
- 2) Fikr idüben hālūñı zikre suāl itmegil
Bilmeyüp ahvālūñı ‘ ışka suāl itmegil
- 3) ‘ Işk özidür söyeleyen yuhuda iseñ uyan
Düşde degül çün diyem anı hayāl itmegil
- 4) ‘ İlme dürüş bile gör bilmedüğüñ şora gör
‘ Işk ile nokşānuñı ‘ aqla kemāl itmegil
- 5) İy karadan ağ yazan ‘ ilm ile ‘ amel kıazan
Cehle virüben düzen halkā vebāl itmegil
- 6) Oğuduğıñ dutmayup doğru yola gitmeyüp
Nefsüñi terk itmeyüp azğun u dal itmegil
- 7) ‘ İlm ile tanı Hakk’ı saña direm iy fakı
Terk idüben mā-bākī cehl-i muhāl itmegil
- 8) Tanıyagör nefsuñi tā bilesün Rabbuñı
Bilmeyüp maḥbūbuñı hier ü vişāl itmegil
- 9) ‘ Işk ile bulan revān pīr ise olan cüvān
Olmayuban nā-tüvān Rüstem-i Zāl itmegil
- 10) Rūşenī’den giymedin Gülşenī’nüñ kisvetin
İki cihān terkini tācuña dal itmegil

ŞR: 241a, İÜ: 130a, AE: 21b.

[1] kāl-i muhāl: fikr-i muhāl AE.

[2] zikre: dile AE.

[9] olmayuban: ansuz olup AE.

748.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) Bir nefes olsam cüdā çün ölürem gitmegil
Anuñ içün uş saña yalvaruram gitmegil

2) Bir nefes ayruluğum senden iy dil dilegüm
Yüz kere cān virmegüm çün bilürem gitmegil

3) İşidüben sözüñi göricegü yüzüñi
İşkuñ ile ölüben dirilürem gitmegil

4) Atlanup itseñ vedā' cān virürem bī-sadā'
Ten kimi cāndan revān ire görem gitmegil

5) Bayram anı sen baña gün kimi rüşen daña
Özümi qurbān idüp öldürürem gitmegil

6) Görübenü hālümü zārı kıluq ağlayan
İli baña kāl ile güldürürem gitmegil

7) Rüşeni' den dilegüm Gülşeni budur işit
Hālümü senden saña bildürürem gitmegil

ŞR: 241b.

749.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) Yuğuda mıdur gözün bilemezem iy güzel
Ser-hoş u maħmūr olan nergisüñi lem yezel

2) Gözin açup görmedi çarha girelden felek
Çeşmüne beñzer müdām müdmin-i hamrı ezel

3) Didüm o dil-ber n'ola söylese şir̄in kelām
Didi baña ol revān virüben andan söz al

4) Gerçi gül-istān bahār tāzelenüp açılır
Çünkü şular ol revān açıluban sen tez al

5) Gül-şen-i hüsünüñ kimi şolmayıcı gül gönül
Çünkü diler iy güzel tāze bahār ol düzel

6) Bir bahısuña behā biñ dileseñ cān virem
Anuñ için uş direm ' işve kılarah söz al

7) Ğamzesinüñ zaħmına merhem için dir baña
Kim bu meliħa revān cān viribenü duz al

8) Yūsuf'a nisbet mezād eyliyecek hüsni
Yüz virürem cān behā dir beni andan kız al

9) Şubħ-dem iy gül-^c izar nergisüñ uyur işit
Gülşeniñ kimi hezār bülbülüñ oğur ğazel

ŞR: 241b.

750.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Bilmeyen dem qadrini ādem degül
Dem bu demdür çün geçen dem dem degül

- 2) İste bul bir ādeme hem-dem bile
Bilmeyen dem ādeme hem-dem degül
- 3) Dem gözet hoş-vaqt olup hem-dem dile
Ġam yiyen demden deme maḥrem degül
- 4) Virme ‘ömrüñ bāda maḡrūr oluban
Bādılan ‘ömrin geçürmek dem degül
- 5) Dime hem-dem bulamazam isteyüp
Geç demüñden iste bul kim kem degül
- 6) Hem-dem itmez ehl-i ‘irfān özine
Demde ‘ahdi her kimüñ muḥkem degül
- 7) Enbiyā vü evliyādur ehl-i dem
Olmayan ehli demüñ Edhem degül
- 8) Her ki bilmez dem nedür demdem dime
Evvel āḥir müntehā ḥātem degül
- 9) Kim ki dem deryāsına ġarḳ olmadı
Ḳatre bilüñ anı nemden yemm degül
- 10) Bendelikden demde ṣahlıġ kılmayan
Bendesi ol ṣāḥ olanuñ Cem degül
- 11) Ṣāḥib-i feyz olmayan demden deme
Devr içinde cūd ile Ḥātem degül
- 12) Ehl-i demdür ḳurtulan ġamdan temām

Dem bilenler derhem ehl-i ğam degül

13) Ehl-i ğāl olan bilür dem neydügin
Anuñ için ħāl ilen derhem degül

14) Demdedür zevħ u neşāt u şevħ u ğāl
Bilmeyen dem zevħ ile ħurrem degül

15) İsm-i a'zam demdedür demden dile
Andan özge çün sevād a'zam degül

16) Demdedür devrām ğüyā 'ālemüñ
Andan özge devri bil 'ādem degül

17) Ehl-i demdür ölüyi dirildici
Dime anuñ-çün ki 'İsī-dem degül

18) Rūşenī'den Ğülşenī'de iste dem
Kim aña münkir demi hem-dem degül

ŞR: 242a, İÜ: 126a, AE: 22a.

[15] AE'de yoktur.

751.

Mefā' ilüñ Mefā' ilüñ Mefā' ilüñ Mefā' ilüñ

1) İtürme vaĥdetüñ cāmın bu keşret içre iy ğāfil
Ki keşretlen ħalan olmaz o vaĥdet cāmına vāşıl

2) Geçen ğālüñi añmağıl girü gelüp ele girmez
Ğözetme gelecek ğālüñ olup ğāl ehli iy 'āķıl

3) Hevā fi'lini terk idüp ğöñül vir 'ışķa iy tālīb

Hevesden dil viren aña olur mef'ül her fâ' il

4) Gelüp noqşân ile gitme kemâle irmedin bundan
Bulup tekmīl iy t̄alib kemâl ehlinden iy kâmil

5) Bilemez kâl ile kalan nedür hâl ehlinden kâli
Ledünnī ' ilmi ne bilsün hayâlıyla kalan câhil

6) Nazardan söyleyen ' ilmin yalan söyler kulağ urmañ
Yalancı felsef olanda bedîhî ' ilmini nâqıl

7) Geçürme ' ömrüni zâyi' virüben bâdeden bâda
İçüp câm-ı hevâdan mey niçün ser-hoşsuñ iy gâfil

8) Ğarazlıdan beter nefse niçün uyuban azarsuñ
Meger şeytândur aşluñ kim olursân fer' aña mâyil

9) Ne bulduñ gice gündüz di yiyüben yatmadan baña
Geçürüp ' ömrüni zâyi' Haq'a nisbet sen iy bâtıl

10) ' Urûc idüp melek kimi niçün göklere ağmazsuñ
Ki ol ' ulve göre dâyim degersüñ esfel-i sâfil

11) Ücedür menzilüñ gökden niçün kılduñ maqâmuñ yir
Dönüp ' aksine gidersüñ oluban dem-be-dem nâzil

12) Seni nefsüñdür ayıran yaqîn bil Haq'dan iy t̄alib
Ayırmadın seni ayrıl ki vaşluñ ola ol fâzıl

13) Yalancı dünyeye niçün olup mağrûrı aldanduñ
Ki yığup yimedim gitdüñ kazandıguñ kılup fâzıl

14) Dirîgâ ‘ömrüni zâyî‘ kılsañ dem-be-dem iy dil
Diyüben pendüm işidüp ola nâ-ķābili ķābil

15) İşidüben inanuñuz kıluban tecribe bildüm
Dimeñ iķbāle virür olan idbārına māyil

16) Maķām-ı ehl-i ‘irfānı bilendür ‘ārifi devrūñ
Ki cennetle cehennemden ne ħāricdür ne ħod dāħil

17) N’olaydı cin kimi münkir yir altını vaţan kılsa
Olup mestür dīv kimi ķara yir yüzine ħāyil

18) Varup bu mezra‘ içinde ne ekdüñse biķeķesüñ
Bu ħāşıldan ki sen iltük ķalacaķsuñ çü bī-ħāşıl

19) Diriyile Gülşeni‘ kimi ölüp dirilmeyen kimse
Yimedi ‘ömrinüñ bārın ne bilsün nedür ol ħāşıl

ŞR: 242b, İÜ: 131b, AE: 22b.

[1] vaĥdetüñ cāmın: vaĥdetüñ cem‘ in// vaĥdet cāmına: vaĥdet cem‘ ine İÜ.

[1] ki: çü AE.

[2] ‘ākıl: ġāfil AE.

[5] ķāli: ķavli İÜ.

[7] Nazardan söyleyen ‘ilmin yalan söyler ķulaġ urmañ//Yalancı felsef olanda bedīhi
‘ilmini nāķıl AE.

[12] ücedür: yücedür AE.

[18] ħāşıldan: toĥumdan İÜ.// ħāşıldan: toĥumdan AE.

[6,8,9,10,12,14,15,17] İÜ’de yoktur.

752.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1) Bir nefes olamazam sensüzin iy cān berü gel
Cānumuñ cānı çü sensüñ bile cānān berü gel
- 2) Yanuban hicrūñ ile vaşluñ için şuşadum uş
Çandurup vaşla anı cennet-i rıdvān berü gel
- 3) Dilerüm cām-ı lebūñden vireseñ āb-ı hayāt
Kim içem Hızır kimi çeşme-i hayvān berü gel
- 4) İsteyüp derdüme dermān bulamadum n'ideyüm
Derdüñ imiş yine ol derdüme dermān berü gel
- 5) Görüben zülfüñi gönüm olur āşüfte-şifat
Bırağup kayda anı kıлма perīşān berü gel
- 6) Gül-şenüñ bülbüline dönübenü ağlar iken
Gözlerüm tıfl-ı kirāmı gül-i handañ berü gel
- 7) Hasretüñden nice bir seyl-i revān ide gözüm
Çurıyan yaş yirine görene āhır çan berü gel
- 8) Görsed iy hüsn-i kıyāmet gözünñün fitnessini
Tā ' alāmet görem iy fitne-i devrān berü gel
- 9) Kāmetüñ görsedeli çopdı kıyāmet görene
Görsedüp anı baña serv-i çıramān berü gel
- 10) Muşhaf-ı hüsnüñ imiş nūn u çalem yazduğı haç
Dilerem oçuyam ol āyet-i Çur'an berü gel
- 11) Nirde var haçç-ı ruçuñ kimi raçam çarf-i ezel

Levh-i s̄inemde yazu aşları furān berü gel

12) Rūṣenī perveriṣin dileyene Gülṣenī dir
Baṣdan ayağ oyula gün kimi dolan berü gel

R: 243a.

753.

Müṣtef ilün Müṣtef ilün Müṣtef ilün Müṣtef ilün

- 1) İy ayıran arārımı dil kimi bī-arāra gel
‘Ömri giçen viṣāl için hicr ile intizāra gel
- 2) Arıduban göñül evin ‘ıṣ ile hılvat eyledüm
ılmadı andan özge çün Őınayubanu ara gel
- 3) Mihrün ile tutuṣuban gerçi ki yanıyor göñül
Baṣ ademün ki nür ola baḫmayuban bu nāra gel
- 4) ‘Iṣuña çāre isteyüp bulmazam iy güzel n’idem
Derdün imiṣ çü çāresi ılmağa aña çāre gel
- 5) Nergisünī humār iken yuḫulu görelı gözüm
Uyanamaz uyur iken yuḫuda dir humāra gel
- 6) ‘Iṣuña dil virübenü çıḫamadum kenārına
Raḫm idübeni iy perī çıḫara gör kenāra gel
- 7) Hicr ile hālümü görüp dūṣmen olan güler aña
Pāreleyüp ‘adū dilin vaṣl ile yara yara gel
- 8) Göñlüm içinde sevgüne cānumı perde ılmışam

Şahlar idüm velī n'idem perdeyi kıldı pāre gel

9) Diledi 'aqlum eylemek 'ıškuñılan müdārayı
'Işkuñ aña uyubanu kılmadı çün müdāra gel

10) Müşg ü 'abīr ü 'anberi ğāliye bu çoñutmağā
Gül-şen içinde zülfüñi gül yüzüñ üsne dāra gel

11) Yüzüme başuban revān ço kademüñi gözüme
Rūşenī'den gözüm teki sürme olan ħumāra gel

12) Bir dimegil biñi yatur kūyuñ içinde bī-dilüñ
Virmege cānı mihrüñe şınayuban şümāra gel

13) Gülşenī kimi biñ virür cānını bir nazār kılup
Yüzüñe iy kamer-liķā görmeg-içün nazāra gel

ŞR: 244a.

754.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

1) Beni 'ālemdede bed-nām eyleyen dil

Cihān rüsvālıgın nām eyleyen dil

2) Kıluban kām-ı 'ışkı sevgülü kām

Beni ol kāma nā-kām eyleyen dil

3) Yudup kıan sevdüğinden ħasret ile

Cigerden kıanum āşām eyleyen dil

4) Ğamından derhem iken sevdüğünüñ

Şabāħumı baña şām eyleyen dil

5) Sevüp Mecnûn kimi Leylî-yi devrin
Maḥabbetden beni rām eyleyen dil

6) Düşürüp murğ-ı cānum kayd-ı ıṣṣā
Maḥabbet dānesin dām eyleyen dil

7) İçüp ıṣṣuñ şarābından müdāmī
Baña ol cür‘adan cām eyleyen dil

8) Virüp cān ile başum sevdüğine
Revānum naqdın in‘ām eyleyen dil

9) Beni telvīnine temkīni için
Gehī puḥte gehī ḥām eyleyen dil

10) Sevelden Gülşenī-veş Rüşenī’yi
Ana cān virme encām eyleyen dil

ŞR: 244a, İÜ: 126b, AE: 23b.

[4] AE’de yoktur.

755.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1) Ne bilür şahlıgını her ki saña bende degül
Yūsuf-ı Mıṣrī kimi bende-i ferḥunde degül

2) Görelî gün yüzüñi mihr ile yanar tutuşup
Kızaruḫ ḥacletilen ol dime şermende degül

3) Gün kimi kevkeb-i sa‘duñ gören iy meh-liḳā
Kim ider baḥtuña nisbet anı pāyende degül

- 4) Mîhr ü meh yüzüñe beñzer didüğümden degerüm
Ay u gün aña göre tâbıla tâbende degül
- 5) Bir nazır bağubanu cennet-i hüsñüñi gören
İki ‘ âlemde ne var dir ki bu dem bunda degül
- 6) Göñlümi ‘ işvelü gözün çapudan kıldı şikâr
Dimezem zülfüñe nisbet o rubâyende degül
- 7) Dehenün ğonce-i gül didüğüm işitdi meger
Ki gülüp tınazla didi şekkerin ħande degül
- 8) Ne diyem mîhr ile perverde olan nazmı görüp
Dir anuñ kimi ziyâ zavile rağşanda degül
- 9) İçmeyen kevşer-i cennet kimi câmın lebünün
Dimezem Hızır kimi aña revân zinde degül
- 10) Şalınur bâd-ı hevâdan görelî çaddüñi serv
Ne diyem boyuña nisbet o ħoş-âyende degül
- 11) Kılmazam bağa girüben kızıl almaya nazır
Ğabğabuñ sîbi kimi çünki o tervende degül
- 12) Cân virüp istedügi ħalk-ı cihânuñ dün ü gün
Görüben vechünile kim didi ol sende degül
- 13) Añuban küyuñı göñlüm melege dönüp uçar
Tünd olup lemğ-i başardan dime perende degül

14) Görmeyen cennet-i hüsnüñ bilmez ‘adni nedür
Çü behiştî kimi ol huld ile gūyende degül

15) Dime çah nisbet idüp ite raķībūñi gözet
Seg anuñ kimi dad u müzī derende degül

16) Çünki perver kıllur nefesin öküz kimi raķīb
Gele-bān disem aña şanma ki har-bende degül

17) Gülşeni zārın işidüp gül-i hüsnüñ görelî
Dime bülbül kimi iy gül anı nälende degül

ŞR: 244b.

756.

Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün

1) Bī-çare oldum hicr ile vaşlunla kıllup çäre gel
Çoma kıla hicrān ile vaşluñ uman bī-çäre gel

2) Bülbüllerüñ iy gül-‘izār bir dimezem yüz biñ hezār
Dirler ötüşüp zār zār seyr idüben gül-zāra gel

3) İki cihān bāzārınuñ naķdin diler hüsnüñ behā
İy Mışr-ı ‘ışkuñ Yūsuf’ı şatılmağa bāzāra gel

4) Vaşluñ umuban dem-be-dem cān çekerem hicrān ile
Yüzüñ görüp āhîr nefes cān virürem dīdāra gel

5) Bī-dillerüñüñ haddi yoĥ haşr idübenü kim şayar
Görmek dilerseñ ser-be-ser cāndan olan bīzāra gel

6) Meydān-ı ‘ışka girüben kılgıl temāşa şevķile

Manşūr'ını ʿışkuñ bu dem çünki çekeller dāra gel

7) Rūz-ı ezelde ʿışkuña ʿahd idüben didüm “*belā*”¹⁵⁸

Ol ʿahde kıldum çün vefā peymān ile ikrāra gel

8) ʿİşkuñ kararımı n'idem aldı almadın iy şanem

Bi'llāh revān olup bu dem gör bī-karāruñ yara gel

9) ʿİşkuñ şarābın içeli mest oluban ayılmadum

Ser-hoş iken andan beni idüp yine mey-ḥāre gel

10) Kūyuñ itine öykünüp zārī kılanda derdile

Vaşluñ umup direm revān hicrūñden olan zāra gel

11) Nice taḥammül eyleyem ṭāḳātla şabrum kılmadı

Terkin urup çün kūyuñuñ uş oluram āvāre gel

12) Derhem ğamuñdan gözlerüm bulut kimi yaşın töker

Ṭūfān idüp gözi yaşın giryān olan ğam-ḥāre gel

13) Yürek kimi kıan yuddurur derdüñ baña iy dil-rübā

Anuñ için direm saña kıan yuducu ḥun-ḥāre gel

14) ʿİşkuñla virüp aluram cān virmedin tenden nefes

Anuñ için dilden direm cānuma andan vara gel

15) Ṭūr-ı dilümde şevḳ ile ʿışkuñ tecellisin görüp

Direm şorana zevķile nūrdan görünen nāra gel

¹⁵⁸ “*Evet.*”

16) İy ‘arızı reşk-i perî hüsñ iqlîminüñ serveri
Rüsvâ olup ‘ışkuñıla ‘uryân şalan bî-‘ara gel

17) İy mülk-i hüsñüñ serveri gönüm evinüñ dil-beri
Mühründen özge yoğ direm inanmaz iseñ ara gel

18) İy ayıla günden seni hüsñüñ görüp dir Gülşenî
Cândan ziyâ-yı Rüşenî izhâr iden didâra gel

ŞR: 245a.

757.

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

1) Kış gidüp oldı bahâr u vaqt-i seyrân oldı gel
Geçdi hâruñ devri çün ‘âlem gül-istân oldı gel

2) Gül-şen-i ‘âlemde zâğuñ kalmadı zağ u zağı
Bir yirine bülbülün çün biñ hezârân oldı gel

3) Düşeli derdine ‘ışkuñ bulmadum dermân aña
Firqatün vaşlına derdüñ çünki dermân oldı gel

4) Hasetün bağrumı dağlar firqat odından n’idem
İntizârum hâdden aşdı yüregüm kan oldı gel

5) Her nefes kim sensüzün alup virürem iy şanem
Cân virüp cân alma kimi baña yek-sân oldı gel

6) Gül-şen ü gül-zâr-ı ‘âlem bağ u bostân-ı irem
Cennet ise baña sensüz çünki zindân oldı gel

7) Hızr hızra dirilür mi içmese âb-ı hayât

Anlaruñ tek baña vaşluñ āb-ı hayvān oldu gel

8) Yiryüzin dutdı şakāyık maḥmele dönüp çıḥuñ
Lāleden dağlar ıarası ‘ ayn-ı a‘ yān oldu gel

9) Sünbül ü nesrīn benefşe nesterenden doldı bağ
Açılıp gül-zār-ı ‘ ālem verd ü reyḥān oldu gel

10) Gözlerüm deryāya dönüp dem-be-dem merdümlerin
Ėarık ider keştī içinde gör ne tūfān oldu gel

11) ‘ Işık ile etfāl-i çeşmüm dil perīşān olalı
Dönüben eytāma andan gör ne giryān oldu gel

12) Yandurup cān şevkuñ ile dağlar idüm gönlümi
Mıhr ile yanan cıger hem gör ne biryān oldu gel

13) Yūsuf-ı Mışrī kimi hoş ḥüsn ile mümtāz olan
‘ Ālem-i ‘ ışka yeñiden gör ne sultān oldu gel

14) Cān viren ‘ ışık ile dilden dil-berüñ yüzün görür
Virmege cānuñ gönülünden devr-i cānān oldu gel

15) Her zamān bir ‘ aşıkuñ çün devr ile devrānı var
Rüşenī’den Gülşenī uş devr-i devrān oldu gel

ŞR: 245b, İÜ: 125a.

758.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1) Görmeyen vechüñi Ḥak’dan sevgilü insān degül
Ol maḥabbet şüretinden mazḥar-ı raḥmān degül

- 2) Mihr ile vechüñ görene rüşen iy meh-rû ' ayân
Ay ile günden kim ider tâbişi raḥşân degül
- 3) Gözüme vechüñ görünür her neye kılsam naẓar
Gün kimi ḥüsnüñden özge ' aynuma a' yân degül
- 4) Görmezem vechünden özge sevgilü insân yüzün
Vechüñi gören anuñ-çün dīde-i ḥayvân degül
- 5) Göremez vechüñi bi'llâh ' ayn-ı insân olmayan
Gerçi gözden gün kimi iy meh yüzüñ pinhân degül
- 6) Sırrıñı fâş eyleyen nâ-ehline dānâ ise
Dāniş ile adın añup kim didi nâ-dân degül
- 7) Ma' rifetsüz âdem imiş ' ışkuñı ketm itmeyen
Ḳâl iden çün ḥâl-i ' ışkı ' âlem-i irfân degül
- 8) Görüben ḥüsn-i cemâlüñ Yūsuf-ı Mıṣrî kimi
Kim dir iy dil-ber seni kim ḥüblara sulṭân degül
- 9) Cân virüp ' ışkuñı bildüm bî-devâ derdin dilüñ
Bir maraẓ kimi ki tıbdan ḳâbil-i dermân degül
- 10) Göz açan dilden bilür mihrüñ nedür iy mâh-rû
Anuñ için bilmek anı görmedin âsân degül
- 11) ' Işık ile dirilmeyene öz hevâsından geçüp
Ten diñüz cânına anuñ cân ise cânân degül

- 12) Görüben vechüñ melek tek secde kılmayan revān
Kim dir iy dil-ber o cinnüñ adı şeyfān degül
- 13) Kıoymayan meydān-ı ‘ışķa başını cāndan geķüp
Top idüp ķalmaĝa başın lāyık-ı ķevĝān degül
- 14) Öldürüp Zāl-ı hevāyı kesmeyen nefsüñ başın
Ceng içinde pehlevān-ı Rüstem-i dastān degül
- 15) Er degül meydān-ı ‘ışķa girüben yüz döndüren
‘Avret anı bilüñüz kim ķābil-i meydān degül
- 16) Dünyānuñ baĝı irem tek sensüz iy dil-ber baña
Mü’min ü siciñ kimi ĥod kim didi zindān degül
- 17) ‘Iyd-ı ekberdür cemālüñ ķaşlaruñ iki hilāl
İki bayram olduĝına kim didi bürhān degül
- 18) Zülfüñüñ küfrini gören bilür ĩmānı nedür
Kim dir ol yüzden görende vechüñi ĩmān degül
- 19) Nergis-i mestüñ görendür ser-ĥoş olanlar müdām
Rüşeni’den Gülşeni’ tek kim didi ĥayrān degül

ŞR: 246a.

759.

Mef’ülü Fā’ ilätü Mefā’ ilü Fā’ ilün

- 1) ‘Işķuñ cefāsı ķünki vefādur cefā degül
Aña cefā diyen bilüñ ehl-i vefā degül
- 2) Kıahrından incinen bilemez luţf-ı dil-beri

- ‘Işk ehline direm anı seçmek revâ degül
- 3) Ma‘ şūkanuñ cefası vefâdur çü ‘ aşıkâ
Yüz döndüren cefâyile şâhib-şafâ degül
- 4) Öldürmeyen hevâsını ‘ ışk ile dem-be-dem
Haydar kimi cihâd ile ol Murtezâ degül
- 5) Terk-i hevâ-yı nefsi bilüñ ‘ ışkıla ğazâ
K’oldur cihâd-ı ekber ü aşğar ğazâ degül
- 6) Cân virmeyen ğazâda Hüseyin-i ‘ Alî kimi
Olup şehid ü ğazî-yi deşt-i belâ degül
- 7) Zâhid egerçi terk-i hevâ kılsar degüñ
Zerğ ile çünki terki anuñ bî-riyâ degül
- 8) Mūsî kimi kelâmını Hak ile söyleyen
Dimez ki ‘ ışk ol yed-i beyzâ ‘ aşâ degül
- 9) ‘ Işkuñ belâ imiş adı çün mübtelâsına
Kimdür kim ol belâ-yı dile mübtelâ degül
- 10) Hağ’dan belâ-yı ‘ ışk nevâ bilen özine
Doymaz belâya şabr idüben k’ol ‘ aṭâ degül
- 11) Bilmez nevâ-yı ‘ ışk nedür her hevâ kıovan
Andan hevâ-yı ‘ ışk için ol bî-nevâ degül
- 12) Görmez kemâl-i hüsnüñi gözi dime
K’ol nağş ile baḡar gözi ‘ ayn-ı ‘ amâ degül

13) Çekme ‘abeş emek virüben ahmağa ögüt
K’ol derde em kılan özi ehl-i hevā degül

14) ‘Işkuñ ğanī kıılır hamudan bī-nevāsını
Andan faķīre kim didi ehl-i ğinā degül

15) Bī-gāne olmayan özine ‘ışķ ile bilün
Bī-gānedür revānına ol āşinā degül

16) Kān itmeyen vücūdını ‘ışķıla Gülşenī
Miss-i vücūd-ı halka yarar kimyā degül

ŞR: 247a.

760.

Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilün

- 1) Ol perī zülfinden özge küfrün ĩmān itmegil
Kıbledür anuñ cemāli kuds-i raħmān itmegil
- 2) Cān virüp yüzini görsek bir nazār ol dil-berün
Dil virüp ‘ışkuñ özüne özge cānān itmegil
- 3) Göreli zülfün perīşān dil perīşān olmuşam
Aluban cānumı andan dil perīşān itmegil
- 4) Gün kimi yoħ dir nazīrün bir nazār yüzün gören
Ay kimi ol yüzden özge devr-i devrān itmegil
- 5) Mısr-ı hüsnuñ Yūsuf’ı dir çün cemālünü gören
Andan özge hüsni ilinde şāh u sulţān itmegil

- 6) H̄asretüñ yaşını çeşmüm ahıduban dem-be-dem
Gözlerüm tıflımı andan ğarq-ı tūfān itmegil
- 7) Çeküben tıĝ ile hançer nişe tökmez kanımı
Şoruñuz ol Türk-i meste kim didi kan itmegil
- 8) Ağlar güldükçe çeşmüm çünkü h̄üsñüñüñ güli
Güluben gül-şende ağlat anı h̄andān itmegil
- 9) Kayd idüp zülfüñle gön̄lüm ğabğabun çāhına şal
Anuñ içün andan özge bend ü zindān itmegil
- 10) Şuretüñ levhinde rüşen yazılı ‘ ışq ebcedi
Tıfl-ı ‘ ayna andan özge harf-i Qur’ān itmegil
- 11) Kaşlaruñ kimi kalem̄den haṭṭ sevādın oḡuram
Andan özge harf-i Qurān satr-ı furqān itmegil
- 12) ‘ Işq ile bey’ ü şirā kıl şatu bāzār isteseñ
Virüben naqd-i revānuñ ribḫi h̄usrān itmegil
- 13) Gözlerüñ sevdāsı besdür gön̄lümüñ hayrānlıĝı
Nergisüñden mest anı ser-mest u hayrān itmegil
- 14) Secde kıl ādem cemālini melek gibi görüp
Baş çeküp ol secdeden özüñi şeytān itmegil
- 15) Şuret-i ma’ nīdür insān dime hayvāndur anı
Bilmeyüp insān iken özüñi hayvān itmegil
- 16) Rüşenī’den ‘ ayn-ı insān Gülşenī çeşminde gör

Andan özge dīde-i rūšen ‘ ayn-ı ‘ irfān itmegil

ŞR: 247b.

761.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1) Yüzüñi gözden nihān itmek dilersen itmegil
Zülfüñi andan ‘ ayān itmek dilersen itmegil
- 2) Görsedüben leyl-i qādrin bedrünüñ iy meh-liqā
Şubhuma şāmuñı şān itmek dilersen itmegil
- 3) Şubh-dem bād-ı şabā ‘ anber-nesīm itmek için
Turre-i müşgīn-feşān itmek dilersen itmegil
- 4) Görsedüp qaddüñ kıyāmet ‘ işvelü gözüñ kimi
Fitne-i āhir-zamān itmek dilersen itmegil
- 5) Doldurup kirpük oğını qāşd idende cānuma
‘ İşveden qāşuñ kemān itmek dilersen itmegil
- 6) Çeküben Hindüñ çerisin Rūm iline iy Tatar
Ġāret-i Ġmān u cān itmek dilersen itmegil
- 7) Leblerüñden şordum ağızuñ yoğ didi andan cevāb
Var diyüp andan beyān itmek dilersen itmegil
- 8) Gül-şen-i hüsñüñe lāyık bülbül-i nuḡkuñ görüp
‘ Andelībüñ tercemān itmek dilersen itmegil
- 9) Ġamzedden gözüñ kimi esrük alına tīğ teber
Virüben her demde qan itmek dilersen itmegil

10) İşiden nuṭṭuñı dilden ebkem olur bî-beyân
Halkı andan bî-zebân itmek dilerseñ itmegil

11) Şuret-i ma' nûñi halka bildürüp iy bî-naẓîr
Ma' rifetden bî-lisân itmek dilerseñ itmegil

12) Görüben mihmâni kimi halk-ı ' âlem hüsnuñüñ
Ni' metine mîzbân itmek dilerseñ itmegil

13) Cevr iderseñ her kim o mercân virüp senden vefa
Özüñi nâ-mihribân itmek dilerseñ itmegil

14) Rüşenî'den Gülşenî'yi gün ile yılduz kimi
Şubh-demde bî-nişân itmek dilerseñ itmegil

ŞR: 248a.

762.

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

1) Terk eyle münkir küfrini îmâna gel îmâna gel
' Işk ehline hıızmet kııup sulṭâna gel sulṭâna gel

2) İnkâr imiş yoluñ uran senden saña şeyṭân olan
Şeyṭânuñı terk idüben Raḥmân'a gel Raḥmân'a gel

3) Ehl-i dilüñ hâlin görüp kes dilüñi kâl itmegil
Huccet dilerseñ hâl için bürhâna gel bürhâna gel

4) ' Işk erinüñ cândur teni cân olmayan bilmez cânı
İsteriseñ bulmaḡ anı cânâna gel cânâna gel

- 5) ‘Işkuñ ganīsinden işit faqrılā ne direm bu dem
Faḥr idübenü ṭālibe iḥsāna gel iḥsāna gel
- 6) Mecnūn oluban ‘ışk ile görmek dilerseñ Leylī’yi
‘Aḳluñ şalup ‘ışk ehline dīvāna gel dīvāna gel
- 7) ‘Işkuñ yolına girmege ayaḡ yirine baş gerek
Zāl olmayup Rüstem kimi merdāne gel merdāne gel
- 8) ‘Işkuñ beyānı ḥarf ile terkībe şıgmaz ne diyem
Andan kelām-ı nefis için ‘irfāna gel ‘irfāna gel
- 9) ‘Işkuñ cemālin görüben bayram ider çün ‘ışk eri
Ol ‘ıyd için cān virüben ḳurbāna gel ḳurbāna gel
- 10) Çün ‘ışk imiş devre girüp devrān idem iy Gülşenī
Rüşen güneş kimi olup devrāna gel devrāna gel

ŞR: 248b, İÜ: 129b, AE: 24a.

[4] cānı: ānı İÜ.

763.

Müfte‘ ilün Fā‘ ilün Müfte‘ ilün Fā‘ ilün

- 1) Dost iline giderem gelme misiñ iy gönül
Başdan ayaḡ yolına ḳoyma misiñ iy gönül
- 2) Dostum beni ündedi benden yaña gel didi
Yoldaş oluban bile gitme misiñ iy gönül
- 3) Yuḡuda iseñ uyan ikimüzi ündeyen
Dost özidür gel diyen görme misiñ iy gönül

4) Düş görüben dostumı cānıla peyvestümi
Ta' bir idüp hestümi yorma mısıñ iy gönül

5) Iraḥ yaḥın yoğ iken saña yaḥın dostuña
Ḳurbıla bu' duñ nedür şorma mısıñ iy gönül

6) Cān ile dilden ḳadem ḳoyubanu uş bu dem
Dostı sevüp hem-demüm olma mısıñ iy gönül

7) Ayıla günden seni sevgülü dostuñ yüzün
Göricegez cānuñı virme misiñ iy gönül

8) Rūşeni'den göricek Gülşeni'yi ' ışkıla
Dostuñ odur sevgülü bilme misiñ iy gönül

AE: 61a.

764.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Her nefes bir ' ilme mazḥar olmayan ādem degül
Nefḥa-ı "min rūḥinā"¹⁵⁹ dan ' ilm ile hem-dem degül

2) " 'Alleme'l-esmā"¹⁶⁰ deminden Ādem-i bī-çün-şıfat
Cüz ü külden kim dir anı ' ilm ile a' lem degül

3) Nefḥa-ı Rūḥu'l-Ḳudüs'den ' ilm ile ta' līm için

¹⁵⁹ "Mahrem yerini koruyan Meryem'e **ruhumuzdan** üflemiş, onu ve oğlunu, alemler için bir mucize kalmıştk." (Enbiya, 21/91).

¹⁶⁰ "Ve Adem'e **bütün isimleri öğretti**, sonra eşyayı meleklerle gösterdi. 'Eğer sözüünüzde samimi iseniz bunların isimlerini bana söyleyin' dedi." (Bakara, 2/31).

Doğmayan bî-çün-şifat dem-i ‘İsî Meryem degül

4) Her kimüñ kim derk-i Hâk’dan olmadı ‘ilmi hayât
Ölüyi dirildici demden Mesîhâ-dem degül

5) Kudretüñ ‘ilmine fıtrat olmayan hikmet demi
Muzhır-ı mazhar-şifat ol kudrete mazhar degül

6) Bilmeyen nuḡ-ı maḡabbet neydügin “*levlāk*”¹⁶¹ ile
Ādem’üñ sırrını Hâk’dan bilmege maḡrem degül

7) Olmayan maḡbūbı Hâkḡ’uñ bilmez Ādem sırrını
Sevilen tekrime nisbet ādem-i ekrem degül

8) İki ‘ālem terkinüñ tecrīdini tefrīd ile
Kılmayan ṡayy zühde nisbet Şiblī vü Edhem degül

9) ‘İlmini ‘ayn itmeyen ḡaḡḡa’l-yaḡından ṡeksüzün
Derk ile bilüp yaḡından ‘ilm ile munḡam degül

10) Rūṡenī’den Gūṡenī’nüñ ‘ilmini ma‘lūm iden
Dimez aḡrānından anı ‘ilm ile a‘lem degül

AE: 61b.

765.

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

1) Nedür ḡālsüz dili ḡāl ehlinüñ bil

¹⁶¹ “*Sen olmasaydın, sen olmasaydın (Ey Muhammed) felekleri yaratmazdım.*” (Kudsî Hadis).

Ki remz ĩmādur andan ĥall-i müşkil

2) Çü olmaz ĥarf ü şavtı ķāle nisbet
Zübān-ı ĥāl için idrāke řāmil

3) Ne disem añlamaz ‘ ışķıla ĥālüm
Viren ķāle göñül ‘ aķlıla řāģil

4) Maĥabbetden mezāķ olur tekellüm
Ne bilsün ol dilüñ nuķķını cāhil

5) Meveddet nuķķıdur ‘ ışķuñ beyānı
Ki ĥālümden olur ķāl ile nāķıl

6) Ĥaķıķatdür beyānum nuķķ-ı ĥālden
Mecāz işitme andan ķavl-i bāķıl

7) Nişün münkir olursuñ ĥāl-i ‘ ışķa
Ĥired ķālinden iy mağrūr-ı bāķıl

8) ‘ Amel ķıl ‘ ilm ile seĥ ĥāli ķālden
Ĥamāra dönme olup ‘ ilm-i ĥāmil

9) Nişün şerr-i devāb idersüñ özüñ
Açam ebkem-şıfat cehl ile ‘ āķıl

10) Virüp naķřa dilüñi dilemezseñ
Kemāl-i ĥālet ile olma kāmil

11) Göñül idbāra vireni şınadum
İdüp idbārı terk olmadı muķbil

12) Hālīl-āsā gerekdür t̄alib-i Hāḡ
Ki terk idüp geḡe her neyse āfil

13) Ḳoma iy Gūlṣenī olup ḡalender
Vücūduñdan ḡāle ḡāl ile ḡīl

14) Ṣoraram Rūṣenī'den baña dimez
Nedür senden anuñ-ḡün dil-rübā dil

AE: 62a.

766.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

1) N'idem 'ıṣḡuñ elinden bilemezem
Ki sevdādan özüme gelemezem

2) Ne sevdādur başumda fikri 'ıṣḡuñ
Ki 'aḡlum başa andan ṣalamazam

3) Beni Mecnūn ḡılur sevdāsı 'ıṣḡuñ
Anuñ-ḡün 'aḡlum ile olamazam

4) Göñül sevdāsı ḡıḡan dem başuma
İtürüp özüm andan bulamazam

5) Beni ser-ḡoṣ kimi 'ıṣḡuñ ḡayāli
Ḳılaldan ṣaḡvıla ayılamazam

6) Gören bī-ḡünlıḡ ile ḡālūmi dir
Yoran özüñe n'idem gelemezem

7) Baña sevdâyi gönlüm Rüşeni'süz
N'idem iy Gülşeni dir kıalamazam

ŞR: 249a.

767.

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

1) Ne sevdâdur başumda bişürürem
Ki ' aqlum başda andan şaşururam

2) Dönüp Mecnûn'a gönlümüñ hayâlin
Aru kimi başuma üşürürem

3) Dağılur cem' iken fikrüm n'idem diñ
Nitekim ' aqlı başa devşürürem

4) Delü kimi düşende dağa gözleñ
Delüden delüligüm aşururam

5) Göñül sevdâsı başuma çıhan dem
Gözüm yaşın revândan daşururam

6) Cihânda gün kimi gönlüm hayâli
Diler fâş ola gerçi yaşururam

7) İşitdüm Gülşeni dir Rüşeni'ye
' Adü başın ayağa düşürürem

ŞR: 249a.

768.

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1) Senden ayru ölü diri olduğumı bilmezem

Hayretüm bu delü uşlu n'olduğımı bilmezem

2) Kapanlı sevdā-yı 'ışkuñ 'aqlumı başdan n'idem
İtürüp sevdādan özüm bulduğımı bilmezem

3) İçeli 'ışkuñ şarābın iy perī-peyker müdām
Bī-ḥaber ser-ḥoş kimi ayılduğımı bilmezem

4) Vireli 'ışkuña gönüm şevkile iy mäh-rū
Cānumdur zevkından anuñ olduğımı bilmezem

5) Dilerem yüzüñ görende yalvarup ḥālüm diyem
Gidüben uşşum o dem yalvarduğımı bilmezem

6) Döneli Mecnūn'a ḥālüm n'idem iy Leylī-şifat
Delüler uşlandı ben uşlandığımı bilmezem

7) Rūşenī'den şem' a düşüp Gülşenī pervāne-veş
Hayretüm budur ziyādan yandüğümü bilmezem

ŞR: 249b.

769.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) İy perī vaşluñ baña hicrān iderseñ n'eyleyem
Luṭf uman dem ḳahruñı iḥsān iderseñ n'eyleyem

2) Bir nefes yüzüñ görüben cān virem disem revān
Ġayretüñden görmegi ḥarmān iderseñ n'eyleyem

3) Ḥasretüñden ḳanlı yaşın yüzüm üsne gözümüñ
Aḥıduban dem-be-dem giryān iderseñ n'eyleyem

4) Yandurup firqatle cānum yüregüm dağlayalı
Bişürüben bağrumı biryān iderseñ n'eyleyem

5) Bilmezem baştını ħalkuñ iy perī çün ħabzuñı
Baş uaman dem cānuma zindān iderseñ n'eyleyem

6) Dilerem uyur uyanuĥ gözlerüñ ħālin bilem
Gönlüm ol sevdāyile ħayrān iderseñ n'eyleyem

7) Rüşenī fikr ile derhem ġam yimekten Gülşenī
Gözümüñ yaşın cigerden ħün iderseñ neyleyem

ŞR: 249b.

770.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Nice bir ħasret odından yüregümi dağlayam
Ölmedin yaşum dutuban öz başumı ağlayam

2) Olmadın şayrusı ' ışkuñ şıĥĥat andan neydügin
Bilmeyüben her marağdan nice özüm şağlayam

3) Çıĥalı sevdāsı ' ışkuñ başuma zāhid kimi
Ter dimāğum ħuşk oluban nice başum yağlayam

4) Nāşih eydür ' aklumı dir başuña çağla özüñ
Çünki ' aqlum başda yoĥdur diñ aña ne çağlayam

5) Gülşenī kimi cihānda dileğüm budur hemān
Rüşenī'nüñ ħulluđından ħıdmete bil bağlayam

ŞR: 250a.

771.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

- 1) ' Işık benüm benligüm aldı yine diñ n'idem
Çünkü vücūdum ' adem oldu görürem bu dem
- 2) ' Aıklıla hādiş vücūd yoğ olur imiş ne-būd
' Işık olıcağ şühūd şān ile vech-i kadem
- 3) Hālik olan muhdişe şey dimezem diñ nişe
Çünkü vücūdı başa dem-be-dem olur ' adem
- 4) Münkir-i bī-ma' rifet ' ālim-i cāhil-şıfat
Añlayamaz şey nedür ne diyüben añladam
- 5) Gün kimi gönül gözün açmayanı Gülşeni
Rüşeni' den yaña di kör kimi nice yadam

ŞR: 250a.

772.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

- 1) ' Işık ile bī-keyf iken keyfüm olur çün ' adem
Vaşf idüp andan vücūd keyfini nedür diyem
- 2) İki cihāndan yumup aç gözünü bağ daña
Gün kimi ' ışık nazır yoğ ki şebih eyleyem
- 3) ' Işık maḥabbet-şıfat göreliden bī-cihet
Hālin iden ma' rifet kālını zıkr eyleyem
- 4) Ḥayret alalı beni itürübem ben seni

İsteyüben ben beni bulamazam diñ n'idem

5) Bilemezem hālümü hayretile kālümü
Zıkr idüben dem-be-dem ne dil ile söyleyem

6) Bir diñ ağı cân eren müşkil işi hāl kılan
Uyumadın düş görüp ben nişe şayuhlaram

7) Rüşeni'den düş kimi Gülşeni'nün hālını
Görülenü bilmezem nice diyüben yoram

ŞR: 250b.

773.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Her nefes bir mäh-ı hüsnün mihrine cân virürem
Dirliğüm öldür egerçi cân virüben ölürem

2) Bir nedür biñ cânım olsa virürem bî-ihtiyār
Mihriyle çün bir naẓar ol mäh-ı hüsnü görürem

3) Kimse bilmez hūblaruñ sulṭānı kimdür görmedin
Ol cemāli kim görüp sulṭānlığını bilürem

4) Dilerem benden daḫi çün gizleyem ol dil-beri
Ġayretümden Ġayra anı şanmayasuz bildürem

5) Rüşeni mihrinden özge Gülşeni āḫir nefes
İhtiyārumla dimeñ kim Ġayrına cânı virem

ŞR: 250b, İÜ: 147a.

774.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) Dem-be-dem sevdāsı ' ışkuñ başuma çihar n'idem
Dönüben Mecnün'a andan bilmezem nire gidem
- 2) Görüben hālümü kâlden şormañuz Mecnün kimi
Çünkü ser-hoş kimi andan bî-haber hem bî-hodam
- 3) Nâşih eydür ' ışkı terk it başa dirüp ' aklıñı
Şanup ol Mecnün sözine uyup anı terk idem
- 4) ' Işık ile sevdâ mezâkı baña cândan datlu ruğ
Olduğı-çün ol mezâka virürem cânı bu dem
- 5) Dönmezem ' ışkuñ yolından egrilüben yay kimi
Ger yaramda oğılan bilinen kıanı yudam
- 6) Nirde var şüride benden ' ışık ile sevdâ-yı ser
K'ol düşüp dağıla daşa bî-haber kıoyar kıadem
- 7) Rüşenî vechinden özge Gülşenî şeyden vücüd
Görmezem çü bes nedür diñ görinen andan ' adem

ŞR: 251a.

775.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1) Ne sevdâdur başumda bilemezem
Ki andan ' aklı başa diremezem
- 2) Vireli gönlümü sevdâ-yı ' ışka
Dönüben n'idem andan alamazam

3) Ne hayretdür baña bensüz bu dirlik
Ki sevdādan özüme gelemem

4) N'idem sevdā meyinden çünkü mestem
Ayılup 'aqlum ile olamazam

5) Cihānda vālih ü şeydā vü hayrān
Benüm tek isteyüben bulamazam

6) Ziyā-yı Rüşenī 'ayne'l-'ayāndan
'Aceb bu Gülşenī'süz olamazam

ŞR: 251a, İÜ: 150b, AE: 24a.

776.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) İy ecel niçün gelüben cānum almazsuñ benüm
Dilberüñ hicrine döymez çün bu tākatsüz tenüm

2) Kalmadı şabr u taħammül bende dil-ber hicrine
Kırudı andan revānda çünkü yaş iken kıanum

3) Yana yana köze döndüm kıasret odından n'idem
Yanma diler çünkü dil-ber 'ışkıyla olanum

4) Gice gündüz kıasretinden cān çeker şayru kimi
İñlemeyle nice geçer bilmezem dün ü günüm

5) Bir nazar yüzüñi görsem sevdüğümüñ mihr ile
Bir nedür yüz virür idüm olsa bu tende canum

6) Göz ile gönlüme nişe uyubanu gitmeyem
Çünkü anlardur virüben ol periye gelenüm

7) Rüşenî mihrinden özge şoraram iy Gülşenî
Sevdürüp sevüben özini nedür ingil kıalanum

ŞR: 251b.

777.

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

1) N'idem derdüme dermân bulamazam
Devâ nedür anuñ-çün bilemezem

2) Vireli gönlümi derdine 'ışkuñ
Devâ bulup o derde kılamazam

3) Baña derd olalı 'ışkuñ mezâkı
Nefes çeküben ansuz olamazam

4) Hâçan derhem olam başda belâdan
Çü ağlayuban ansuz gülemezem

5) Belâdan perveriş bulur çü 'âşık
O perversüz n'idem çün kılamazam

6) Belâya vireli 'ışkıla gönlüm
Dönüp n'idem elinden alamazam

7) Belâ-yı Rüşenî'den Gülşenî dir
N'idem bir dem çü ansuz olamazam

ŞR: 251b.

778.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1) N'idem gönül elinden bilemezem
Çeküp cânım elinden alamazam

2) Gögerüp sevdüğine düşdüğü dem
Kararup gözüm özüm göremezem

3) İtürdüm gönülümü dil-ber küyünda
Dilüm bağlayubanu şoramazam

4) İçeli bir kadeh 'ışkuñ şarābın
Oluban ser-ħoşı ayılamazam

5) Ne sevdādur başumda 'ışkuñ iy meh
Hayālinden özüme gelemezem

6) Ne diyem Gülşeni'nün hālını çün
İder kim Rüşeni'süz olamazam

ŞR: 252a, AE: 24b.

779.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) 'Işk beni hālüme çünki komaz neyleyem
Yırtup elinden yıham diñ kime dād eyleyem

2) 'Işk ile hālüm görüp nāşih eger kāl ide
Kesmek için kālını hā diyüben haylayam

3) 'Akl ile 'ışkuñ yolın uranı şeytān-şifat
Dal u muzil bilüben şoyı nedür şoylayam

4) ‘Işık ile yüz biñ belā miñneti çekmese
Ugramadum tā bile n’itdügini söyleyem

5) Ağlamadın gözlerüm şevkuñıla iy perī
Zevkuñ ile anı ben ne yüz ile doylayam

6) Ün çeküben ney kimi nāle kılan dem direm
Hasretüñ ile nice yanuban özinleyem

7) Rüşenī’nün ‘ışkını Gülşenī’den şevk ile
Zevk idüben dem-be-dem nice nice ünleyem

ŞR: 252a.

780.

Müfte‘ ilün Fā‘ ilün Müfte‘ ilün Fā‘ ilün

1) ‘Işık benüm benligüm alalı benden n’idem
Delü kimi bilmezem ne dağa düşüp gidem

2) ‘Işık ile sevdā hayāl çıhıcağaz başuma
Valih ü hayrān olup bilemezem ne idem

3) ‘Işık ile ser-hoş-sıfat bī-haber olduğumu
Bī-hod olanlar bilür anuñ ile dem-be-dem

4) Şevk ile zevk idüben içmeyene hamr-ı ‘ışık
Añlayamaz söylesem içdügüm andan bu dem

5) Baş ile cāndan geçen koyarmış şınadum
Tālib olan şevk ile yolına ‘ışkuñ kadem

6) ‘Işk ile miḥnet belā çekibenü şoraram
Ḳanmayuban Ḳanuma nice nice Ḳan yudam

7) Rūşenī’den vechini Gülşenī’nüñ göricek
Niçün olur bilmezem ‘ayn-ı vücūdum ‘adem

ŞR: 252b.

781.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1) Geçdi ömrüm isteyüp bir ehl-i ‘irfān bulmazam

Ma‘ rifetden ‘ārif ü ma‘ ruf devrān bulmazam

2) İtürüp ḥayretten özin bulmayan bir bī-ḥaber

Mest ü lā-ya‘ ḳıl gezer ‘ālemde ḥayrān bulmazam

3) Bilmezem vaşl ile hicrān didügi ḥalḳuñ nedür

Çünkü bu dem isteyüp vaşl ile hicrān bulmazam

4) Gireli Mışr’ına ‘ışḳuñ ister oldum ehline

Münkirinden özge şeytān ehl-i ḥarmān bulmazam

5) Cehl imiş ‘illet ki aña ‘ilm ile yoḥdur devā

İsteyüp n’idem çü andan derde dermān bulmazam

6) Görelī ‘ıyd-ı cemālüñ bayramuñ ayı kimi

İsteyüp cānumdan özge aña ḳurban bulmazam

7) Rūşenī’den özge ‘ışḳuñ mülkine iy Gülşenī

İsteyüp ‘ālemde n’idem çünkü sultān bulmazam

ŞR: 252b.

782.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) İy dirîgâ ğaflet ile geçdi 'ömrüm duymadum
Şoñ nefes fikrini evvel zıkr idüben bilmedüm
- 2) Şarf idüben herze yire naqdini 'ömrüñ tamām
Nefse uyıp diyemezem şeytāna aldanmadum
- 3) Añuban itdigüm işi gice gündüz sırr 'alen
Ağlayup halk içre gönü şādılığdan gülmedüm
- 4) Bilmezem zevk ile şevki rāhatı halkuñ nedür
Çün cihānda rāhat olup bir nefes diñlenmedüm
- 5) Yel kimi nefsum hevādan yildürür n'idem beni
Yerimi kıldı kim uyuban ol hevāya yilmedüm
- 6) Rüşeni'ye vireli gönümi bildüm Gülşeni
Kurtarur ğafletden anı anuñ için almadum

ŞR: 253a.

783.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

- 1) N'idem derdüme dermān bulamazam
Fırāk u hicre pāyān bulamazam
- 2) Taħammül şabr nedür bilmez oldum
Virüp cānumı fermān bulamazam
- 3) Görelü zülfüñüñ küfrini bildüm

O yüzden özge ĩmān bulamazam

4) Saña cān virmedin ĥucet ü delīli
Didügüm ĥāle bürhān bulamazam

5) Bāşum top ideli çevgān-ı ‘ ışķa
N’idem çalmağa meydān bulamazam

6) Görüp bayram ayında görklü yüzün
Canumdan özge ķurbān bulamazam

7) İnanmaz Rūşenī Gülşenī diseñ
Seni cānuma cānān bulamazam

ŞR: 253a.

784.

Mefā‘ ĩlün Mefā‘ ĩlün Mefā‘ ĩlün Mefā‘ ĩlün

- 1) Yine ĥayretten özümü itürüben bulamazam
Ne ĥāletdür baña bu dem ‘ aceblemek bilemezem
- 2) Benüm kimi ĥabersüzden ĥaber niçün şorar yiten
Dirüp ‘ aqlımı başuma çün özüme gelemezem
- 3) Uyur uyanuğ olduğum baña ma‘ lüm olmadın
Kılup ta‘ bīr-i düş kimi ĥayāl idüp yoramazam
- 4) Ne sevdādur bilemezem şaşuran ‘ aqlımı başdan
Ki gönlüme özüm fikrin delü kimi şalamazam
- 5) Dönüp Mecnūn’a sevdādan ĥayāl idübenü her dem
Şayuhlar kimi ķāl ile maķāl sözün ķılamazam

6) Vireli şūr u sevdānuñ hayāl u fikrine göñlüm
Olup vālih-şifat ansuz nefes virüp alamazam

7) Düşüp sevdāsına ‘ışkuñ n’idem iy Gülşenī digil
Senüñ kimi bu sevdādan göz açup çün göremezem

ŞR: 253b.

785.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1) İy ezel haţtına mazhar yazılı levh-i kađīm
Şūretüñ neshidür olan ibtidā haţt-ı hakīm

2) Çekmedi nün u kalemde levha harfini nuĥust
Yazmadın vechüñe bismi’l-lāhi’r-raĥmāni’r-raĥīm

3) Şūretüñ seb‘ a’l-meşānī yedi harf ile tamām
Oĥuyan ‘allāmedür rāsiĥ ledün ‘ilme ‘alīm

4) Şafha-i vechüñe evvel ĥamd-i rabbü’l-‘ālemīn
Yazuban ĥatm eyleyen dem didi Qur’ān-ı ‘azīm

5) Ĥaĥ celāl ile cemālün aĥ karadan ĥaţtını
Levh-i vechüñe yazuban didi Qur’ān-ı Kerīm

6) “*Ve’d-duĥā ve’l-leyl*”¹⁶² andan oĥudı vechüñ görüp
Ĥarf u şavta gelmedin nefsi sözün Ĥaĥ’dan Kelīm

7) Gün kimi vechüñ beyānidur kelāmu’llāh tamām

¹⁶² “*Yemin olsun, kuşluk vaktine; Kararıp sakinleştiğinde geceye ki*” (Duha, 93/1-2).

Evvel āh̄ir bilür anı albini ılan selīm

8) Genci-i maḥfī vechüñ idi zāhir olan āleme
Zāhir ü bāḥın o yüzdendür olan dāyim muīm

9) Raḥmeten li'l-ālem̄insüñ doğru yoluñ şer ile
Anuñ için Ḥa didi hazā şırāḥ-ı müstaīm

10) İy şefā atden maām-ı ḥamdıla maḥmūd olan
Rūşenī kimi şefā at Gülşenī'ye ıl nedīm

ŞR: 254a, İÜ: 147a.

786.

Fā ilātün Fā ilātün Fā ilātün Fā ilün

1) İy ezel ḥaḥḥına mebde' udret-i dānā ḥakīm
Şüretüñden özge nedür yazılan levḥ-i adīm

2) Oḥuyan nefsi kelāmı vechüñüñ ḥaḥḥıyla
Başlayanda dir ki bismi'l-lāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm

3) aşlaruñ ḥarfini çeken şafḥa-i nūr üstine
Nün devātından alemdür Ḥa-ı allām-ı alīm

4) Yazılan vechüñ ruūmıdur yedi ḥarfi tamām
Muşḥaf-ı seb a'l-meşānī nesh-i ur'ānū'l-azīm

5) Sevüben yüzüñi Ḥa mir'āt idindi vechine
İy şehādet mazḥarı ğayb-ı vücüd ile nedīm

6) Oḥuyan ümmü'l-kitābı sen didüñ ümmiyiken
İy kelāmu'llāh-ı mazḥar min ledün ilmen alīm

7) Aḥsen-i taḳvīme şer‘ uñ doğru gider şapmadın
İy şırāṭu’llāh-ı şer‘ i doğru yolda müstaḳīm

8) Ḥil‘ at-ı “*Levlāk*”¹⁶³ ıla tāk-ı “*Le‘amrūk*”¹⁶⁴ başuña
Ḥaḳ ḳoyuban giydürüpdür sermedī dāyım muḳīm

9) “*Raḥmeten li‘l-‘alemin*”¹⁶⁵ sen gönderildüñ ‘āleme
İy şefā‘ at mazḥarı vü ḥalḳa nefsinden raḥīm

10) Ḳıl şefā‘ at Gülşeni‘ye yevm-i dīnde tā verā
Ḥaşretüñe Rüşeni‘veş oluban ḳalb-i selīm

ŞR: 254a.

787.

Müfte‘ ilün Fā‘ ilün Müfte‘ ilün Fā‘ ilün

1) ‘İşḳ erine varlığı yoḫlığı buldum bu dem
Bulamaz andan vücüd ḳılmayan özin ‘adem

2) Mürşid olanlar disün ‘ışḳıla n’itmek gerek
Tā ḳomayam ‘aḳl ile ḳorḫulu yola ḳadem

3) Yedi deñiz geçmedin ḥayrıla şerr seçmedin
Baş ḳoyuban ol yola adımı nice adam

¹⁶³ “*Sen olmasaydın, sen olmasaydın (Ey Muhammed) felekleri yaratmazdım.*” (Kudsî Hadis).

¹⁶⁴ “*(Ey Resulüm), senin ömrüne andolsun.*” (Hicr, 15/72)

¹⁶⁵ “*Biz seni ancak alemlere rahmet olarak gönderdik.*” (Enbiya, 21/107).

4) Ma'rifetüñ remzini küll-i lisândan beyân
İdicegüz 'ışk ile añlamayanı n'idem

5) İsteyüben bulmadum tâlibini bu yoluñ
Nice yürek kıanını içüp anuñ-çün yudam

6) Yedi maķâm toy kılan 'ışkıla iy cân bilür
Rüşeni'den Gülşeni' halka imâmdur bu dem

ŞR: 254b.

788.

Müfte' ilün Fâ' ilün Müfte' ilün Fâ' ilün

1) 'İşk erinüñ dirligin şormayana ne diyem
Göz açup ol dirligi görmeyene ne diyem

2) Ölmedin ölen bilür 'ışk ile dirlik nedür
Ölüben ol dirligi bilmeyene ne diyem

3) Ma'rifet ile diri isteyüben bulmazam
Sırrılan ol dirligi bulmayana ne diyem

4) Diri gezen çoĥları ölüyimiş şınadum
'İşk ile özin diri kılmayana ne diyem

5) Ma'rifetüñ ehline naķd-i revân virüp
Sevgülü cân ser-i 'ışk alamayana ne diyem

6) Ölmedin ölenlere nice kıyâmet kıpar
Varuban ol 'âleme gelmeyene ne diyem

7) 'İşk ile dirlik hâlin añladuban kıal ile

Rüşenî'den Gülşenî olmayana ne diyem

ŞR: 254b.

789.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

1) Cihānda bī-ğarāz yoḡ kimi ādem
Bulınmaz bī-ğarāz kemden daḡi kem

2) Ğarāzdur fikre şalan ādem aḡlın
Ki geh şād olur andan gāh pür-ğam

3) Ğarāzsuz bir nefes kimse çekemez
Dirilmez kimse ansuz çünki bir dem

4) Ğarāzdur cüz ü küllüñ cünbişi çün
Anuñ-çün ḡalk olupdur iki 'ālem

5) Ğarāzsuz terkin urmadı cihānuñ
Cüneyd ü Şiblī kimi İbn-i Edhem

6) Ğarāzdur talḡ iden şīrīn dehānı
Eger tiryāk ise andan olur sem

7) Ğarāzdan döneyor devrān-ı gerdün
Girüp çarḡa gice gündüz dem-ā-dem

8) Ğarāzdur ayıran atadan oḡlın
Ğarāzsuz ülfet itmez ḡāş ile 'am

9) Ğarāzsuz Gülşenī var dime yoḡdur
Şınadum 'ālem içre İbn-i Ādem

ŞR: 255a, İÜ: 161b.

790.

Müfte' ilün Fâ' ilün Müfte' ilün Fâ' ilün

1) Diñleyüben hâlümi kâl idene şoraram
Düş görüben baña yuħuda ne yoraram

2) Hayretümi itüren budur işit hâl şoran
Cân gözine görinen bir yüzi biñ görürem

3) Diñ bire biñden beden nedür olan ma' niden
Bir şüretümi neden yüz biñ idüp görürem

4) Söyle bu hâlüm nedür düşde hayâlüm nedür
Andaki kâlüm nedür yoħsa kulaħ buraram

5) Rüşeni'ye münkiri göricegiz Gülşeni'
Çıħ diyüben it kimi her yañadan sürerem

ŞR: 255a.

791.

Müfte' ilün Fâ' ilün Müfte' ilün Fâ' ilün

1) Devr ü sefer eyle gönül yâr iline gidelüm
Anı vağan kıluban ğurbeti terk idelüm

2) Yola düşüp gitmeyen dost iline yitmeyen
Raħat olup yatmayan uyanuban n'idelüm

3) ' İşķ özidür söyleyen fikrile zıkrin diyen
Yuħuda iseñ uyan kulağ ur işidelüm

4) İy dil olup mübtelā yönelicek ol yola
Sevgü maḥabbet belā hem-dem ü iş idelüm

5) Rūşenī'den cezbe-i ṭavḳ-ı maḥabbet kıılup
Gülşenī'nüñ boynına dost iline yidelüm

ŞR: 255b.

792.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) 'Işḳ ile sevdā beni ḥālūme ḳoymaz n'idem
'Aḳlı giden bī-ḥoda beñzedüben dem-be-dem

2) Bilmezem iy uşlular delüricek 'ışḳ ile
Dağa düşüp bī-ḥaber şūr ile nire gidem

3) Nāşih eydür 'aḳl ile 'ışḳ işinüñ terkin ur
Cān virüben ol işi şanur ola terk idem

4) 'Işḳa gönül vireli cānı daḫi dilerem
Şirinüben zevḳ ile şevḳine virem bu dem

5) 'Işḳ ile dirilmeyen ölüligin bilmeyeli
Baş ḳoyup ol dirlige 'ışḳ ile adam ḳadem

6) 'Işḳ ile mevcūd olan bildi vücūdın nedür
Çünkü ḥudūş-ı fenā bulmaz o vechi ḳadem

7) 'Işḳa virüp varlıḡuñ yoḡ kimi ol Gülşenī
Dirdi baña şevḳ ile zevḳ ideyorken dadam

ŞR: 255b.

793.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

- 1) ' Işık ile dirilmeyen ölü imiş añladum
Diri kimi gezdügin anuñ için dañladum
- 2) Dün degişen mü'mini oldı diyen bî-dîni
Bilmedügin hay anı işidüben çñladum
- 3) ' Āşıkā inkār iden ta' nile hār iden
Münkire bî-dîn diyüp Tengriye işmarladum
- 4) Düş kimi bu söz saña ger didüm öñdin şonā
Anı diyüp ben baña işidüben diñledüm
- 5) ' Işık özidür söyleyen kulağ urup diñleyen
Emr ile nehyin diyen sırr-ı ' ayān eyledüm
- 6) ' Işık özini duturur dāra çeküp aşdurur
El ü ayağ kesdürür aña diñüz neyledüm
- 7) Rūşenî'nüñ hālını Gülşenî'den qālını
' Ārif olanlar bilür n'olduğunu söyledüm

ŞR: 256a.

794.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

- 1) Hayretilen özümü bilemesem neyleyem
Qāle gelüp tā ki hāl n'olduğunu söyleyem
- 2) Özüm ile olmazam ' aql u hisse gelmezem

N'olduğımı bilmezem bes ne beyân eyleyem

3) Uşlu delü neydüğüm bilemezem şeydüğüm
Halka göre haydugum diñ baña tâ añlayam

4) İşidüben vaşf-ı hâl dime o hâle muhâl
Cehlüni tâ bî-mağâl ' ilme göre diñleyem

5) Delü kimi ben saña söyleriken bağ daña
Kâl idüben ben baña hâl diyüben dañlayam

6) Olmayana bî-şifat söyleyene ma' rifet
Disem aña menkabet eglemese neyleyem

7) Rüşeni' den sırr fâş itmeg-içün Gülşeni'
Nâle kılup ney kimi nire nice egleyem

ŞR: 256a.

795.

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1) İy dirîgâ ben baña gör neyleyüben n'itmişem
Yimedim bu mezra' içre ekdüğümü gitmişem

2) Seçmedim hayr ile şerrün fark idüben tohumını
Şaçuban bu mezra' içre birbirine katmışam

3) Yiyüben yidürmedim uş hâşılın bu meZRâ' uñ
Toh gelüben açlıgıla gitmegüme bitmişem

4) Nağd iken bunda behâsı hâşılumuñ bilmedüm
Koyup elden nağdi dañla viresiye şatmışam

- 5) Bay gelüp yoĥsullıĥıla gitmegümi diyende
Ėaflet ile aldanuban eksüzün unutmışam
- 6) Uyuban nefsum itine cife-i murdâr için
Nicelerün yaĥasını çekübenü yırtmışam
- 7) Sevüben dârü'l-gurürün câhını nefsi denî
Niceleri çâha şalup câhile azıtmışam
- 8) İşidüp emrini Ėaĥĥ'ın nedür olan nehyile
Emrini terk eyleyüben nehy olanı dutmışam
- 9) Rüşeni'den özge ĥâřıl nedür olan Gülşeni
Çünkü bu mezra' da ĥâřıl cândan anı itmışem

şR: 256b.

796.

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ulün

- 1) Yine ĥayretten özümü itürdüm
Çü dilden sevgülü cânân buldum
- 2) ' Aceb düş görmedin sevdâyî kimi
Ėayâlümden ne görüp neye yordum
- 3) Dönüp Mecnün'a ĥâlim Leylî direm
Özümden bî-ĥaber bir diñ ki n'oldı
- 4) Açup ' ayn-ı maĥabbetden gözüm uş
Sevüben sevilen vechini gördüm

5) Muḥabbet nefhidür insân-ı kâmil
Muḥaddes rûḥ-ı ḳudsî anı bildüm

6) Digil insânsuñ aşluñ nedendür
Dimez n'olduğını her kime irdüm

7) ‘ Adem diñ Gülşeni’ye Rüşeni’den
Vücüdün çün ‘ adem görende şordum

ŞR: 256b.

797.

Müfte‘ ilün Fâ‘ ilün Müfte‘ ilün Fâ‘ ilün

1) Ben bu mülke gelmedin nirdeligüm bilmedüm
Birden iki vech ile cānıla ten olmadum

2) Evvel ü āḫir mekân bir idi çün ol zamañ
Görmedin iki cihân biri iki ḳılmadum

3) Bir ile bir iline geleli mülk iline
Zulmet ile aydına girüben ayrılmadum

4) Birliğilen dirilen ölmez imiş cān iren
Anuñ içün bir ilen dirileli ölmedüm

5) Cüz ile küll diñ ‘ ayān nirde idi kün fe-kān
Var ile yoḫ ins ü cān arayuban bulmadum

6) Rüşeni’den gün kimi Aydın ilini vaṭan
İdeliden Gülşeni kimseye görölmedüm

ŞR: 257a.

798.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1) Sevüp sevdāyī ' ışkuñı hayālüne uyup her dem
Delü kimi düşüp dağa bilemezem nire gidem
- 2) Baña ğayret kılup gönlüm dilemez görem ol māhı
Anuñ için vücūdumı ' adem kıılmağ diler oldum
- 3) Devāsuz derd var ' ışkuñ kııluban tecrübe bildüm
Ki arturuban eksilmez aña her ne devā kııldum
- 4) Baña kıana kıana her dem yüregüm kıanın içürür
Sülük kimi şorup kıanı yürekden nice bir yudam
- 5) Gözümi gönlüme düşmen kıılupdur ğayret-i vechüñ
İki düşmen arasında kıalan bir cānumı n'idem
- 6) Ezelden ' ışkuñuñ cāndan belā didüm belāsına
Vefā kııluban ol ' ahde yüzüm döndürmedüm bir dem
- 7) Nedür iy Gülşeni sevda başuñda Rüşeni ' ışkı
Ki kıāl ile dilüñ zıkrı baña hāl iledür hem-dem

ŞR: 257a.

799.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

- 1) Ben bu mülke ' ışık ile gönderilüp gelmişem
Anuñ için ' ışık ile gün kimi fāş olmışam
- 2) ' Āşık u ma' şük olan sevibenü sevilen
Leylī-yi Mecnün olan neydüğini bilmişem

3) ‘İşka gönül vireli iklîmine gireli
Sevgü imân görelî hubb-ı vaţan kılmışam

4) Keşret olandan geçüp vağdetile göz açup
Varlığ olandan kaçup yohlığa ulaşmışam

5) İřidüñüz ma‘ rifet olalı bî-ħod-şıfat
İtürüben şeş-cihet birlige bulışmışam

6) Dîle imânumı sevgülü cânânumı
‘İşkıla sultânumı cân virüben almışam

7) Rüşenî’den ĳadrüñüñ Gülşenî bedrüñ daña
Nür u ziyâdan nice boşaluban dolmışam

ŞR: 257b.

800.

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

1) İy dirîğâ ‘ömri herzeve şarf itmışem
Öz elümle cânum andan yanar oda atmışam

2) ‘Ömrüñ sermâyesinden aşşı yirine ziyân
İdibenü ĳasret ile cân virüben gitmişem

3) ĳılmadın ribĳ-i ticâret nağd-i ‘ömrümden n’idem
Oyalanup ĳafletile uşşımı terk itmışem

4) Bulmadın özüm itürüp ‘ömrümüñ ser-mâyesin
Yile virüp nağd-i ‘ömri itürüben itmışem

- 5) Şubh-dem gün kalduran dem Rūşenī'den başını
Ġaflet ile göz yumup uyanmayuban yatmışam
- 6) Düş görür kimi geçürdüm gice gündüz 'ömrümi
Cān viren dem bildüm uş ki öz özüme n'itmişem
- 7) Rūşenī dirdi baña kim Gülşenī cehd it ziyān
Kılma virüp naqd-i 'ömrüñ pendini işitmişem

ŞR: 257b.

801.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

- 1) Fikr idüben zıkr ile hālümü nedür diyem
Kāle gelüp hāl dilin çünkü beyān eyleyem
- 2) Ma' rifetüñ sırrını añladuban t̄alibe
Gün kimi zāhir kılup diñ nice fāş eyleyem
- 3) Ma' rifetüñ k̄alidür söyledüğüm hāl dili
Küll-i lisān olmadın nice dilümden koyam
- 4) Ben delüye uşlular kaḫıyor bes diyü
Gizledüğüñ illerüñ yitene çünkü diyem
- 5) Ölübenü dirilen 'ışk ile añlar sözüm
Ölmeyüben dimegil diri sözün duyam
- 6) 'Işk ile açan bilür zevk ile şevküm nedür
Açmayuban cennetüñ dime ta' āmin yiyem
- 7) İki cihān terkini urmayuban Gülşenī

Rūṣenī' nūñ tācını dime başuma giyem

ŞR: 258a.

802.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) 'Āşık olan hālını 'āklıla nice diyem
Çünkü muhāl işidür hālin eger söyleyem

2) 'Aklıla muhāl olan iş 'ışık erine hāl imiş
Hāli muhāl bilene nice beyān eyleyem

3) Küll-i lisān olmadın ma' rifetüñ ebkemi
Münkir-i 'ışkı dimeñ 'aqlıla elden koyam

4) 'Işık erinüñ münkiri kāfir olur bî-ḥaber
Bes nice mü'min diyem küfrin anuñ çün duyam

5) Ma' rifetüñ sırrını fāş idüben illere
Zāhir idüp gün kimi 'āleme nice yayam

6) Hālet-i 'ışkı beyān itdügümi kāl eyle
Fikr idüben dimegil neydüğünü aňlayam

7) 'Işık özidür söyleyen hālını şerḥ eyleyen
Fāş idüben ansuzın sırrını nice diyem

8) Rūṣenī'den 'ışık imiş Gülşenī'nūñ hāleti
Şanma ilüñ kālını özime hāl eyleyem

ŞR: 258b.

803.

Müfte' ilün Fâ' ilün Müfte' ilün Fâ' ilün

- 1) Hâlet-i ' ışık dime kâl işidüp aňlayam
Söylenüben neydügin kulağ urup diñleyem
- 2) İtmedin özin ' adem yoħluğıla bîş ü kem
Aňlamaz andan vücüd ne diyüben söyleyem
- 3) Diriyiken ölüben ' ışıkla dirilmeyen
Dirliği bilmez nedür gerçi beyân eyleyem
- 4) Aç gözünü ' ışık gör tâ diyem saña kör
Düş dimezem saña yor tâ ki hayâl eyleyem
- 5) Varlığ olanuñ birağ görme yaħınla ırağ
Yoħluğıla gir yola neydüğüni tâ diyem
- 6) Ma' rifetüñ hâlini kâle gelüp nice bir
Zâhir idüp gün kimi sırrıla baħre yayam
- 7) Rüşenî' dür söyleyen Gülşenî' den kâlini
Ben daħi hâlin anuñ ' âleme fâş eyleyem

ŞR: 258b.

804.

Müfte' ilün Fâ' ilün Müfte' ilün Fâ' ilün

- 1) Nice diyem hâlümi kâle çü gelmez benüm
Yüz dirsem derdümüñ biri bilinmez benüm
- 2) Yedi deñiz şeş-cihet olsa mürekkeb kılam
Yazıbanu hâlümi dise tükenmez benüm

- 3) Ölübenü dirilen ‘ ışıkla hâlüm bilür
Kâle kılan ‘ akl ile bilümi bilmez benüm
- 4) ‘ Işık erine cehl ile münkir olan ölü dir
Ma‘ rifetüñ dirligi cehl ile olmaz benüm
- 5) Cevher-i ‘ ışık behâ cān diler imiş şatan
Pes dimeñ anuñ için cānumı almaz benüm
- 6) Kāl idüp inkār ile yarğū dīvān kırmañuz
‘ Işık ile hāletlerüm çünkü şorulmaz benüm
- 7) Rūşenī’ den Gülşenī bulmayuban hem-demi
İsteyüben anı dir yoğ mı bulunmaz benüm

ŞR: 259a.

805.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1) İy dirīgā nefse uyup ben baña gör n’itmişem
Cān virüben hāsetile gitmegüm unutmuşam
- 2) Virüben bir cān-ı nağdin almayup iki cihān
Aşşısuz tācir kimi uş gör ne husrān itmişem
- 3) İki ‘ ālem cevheri kim nefsile cān nağdidür
Bilmeyüben bir hārābuñ ücretine şatmışam
- 4) Oluban ser-hoş kimi tül-ı emelden zikrile
Bu havādişden mekān gūyā kadem fikr itmişem
- 5) Terk idüp mülk-i kādīmüñ bī-nihāyet ni‘ metin

Talḥ u şīrīn bu ḥavādiş ni‘ metine bitmişem

6) El çeküp ḥayr-ı ‘ amelden şerr işe meyl iden ben
Elimi gör ki ḥayırsuz ne işe uzatmışam

7) Seçmedin ḥayrıla şerri cehl ile kılpup ‘ amel
Ḥayrı şerre cehli ‘ ilme bilmeyüben katmışam

8) Düşmeyüp mürşid izine baş çeküben cehl ile
Güm-reh ü azğuna dönüp izini kaybetmişem

9) Gice gündüz durmayuban devr iden devrān kimi
Çizginür başum anuñ-çün şanuram yol gitmişem

10) Şeş-cihet nefsum hevāsı yıldururmuş çün beni
Ol hevāya cān viren dem çün yiler dem itmişem

11) Uyuban şeytān-ı nefse öz hevāya şirinüp
Şevk ile zevkinden anuñ izümi azıtmışam

12) Koyuban yoldaşlarum gitmiş n’idem diñüz baña
Gözüme ğaflet yuḥusı çün girüben yatmışam

13) Düşüben yite ḥayāle gice gündüz yilerüm
İsteyüben andan özüm bulamazam itmişem

14) Rūşeni’den özge uyan Gülşeni’ bu ‘ arşada
Kırıyan otum diyende oynayuban utmışam

ŞR: 259a.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) İy dirīgā naqd-i 'ömri herzeye harc itmişem
Bilmedin qadriñ anuñ ucuz behāya şatmışam

2) İki 'ālem gencine degen behālu gevheri
Bir pula şatubanu gör baña ben ne itmişem

3) Utuzup naqdini 'ömrüñ ğaflet ile bilmedin
Şirinüben şanmışam kim oynayuban utmışam

4) Mest olup hamr-ı hevādan bī-ħaber ser-ħoş kimi
Oyalanup ğaflet ile özüm unutmışam

5) Ağlamadın nice gülem buncılayın ħāl ile
Terk idüben aşşı çünkim ziyāna batmışam

6) Çöküben dağ kimi ğamlar başuma hemm ile uş
Şanasuñ ğarq oluban ğamdan deñize batmışam

7) Rüşenī'nüñ doğru yolın qoyuban iy Gülşenī
Ġaflet ile diyemezem şapup egri gitmişem

ŞR: 260a.

807.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) Ben bu mülke gelmedin nirdeligüm bilmişem
Bilmeyene o mülki bildürmege gelmişem

2) Od u şu toprağ hevā bulmadın neşv ü nemā
Gelibenü bu ada girmege yönelmişem

3) Evveli yoĥ evvele gün kimi mir't ile
Mazhar olup zt ile ' ayn-ı Őaf olmuşam

4) ' IŞk ile ' aĥluñ ilin toıy kıluban cz klin
Yoĥluĥıla varlıĥı bilmek içün yilmiŐem

5) Ma' rifetüñ ĥline münkir olan kline
Cehlile idlline aĥlar iken glmŐem

6) ' IŞk ile ĥamr-ı ezel ieliden lem-yezel
Ser-ĥoŐ olup Őaĥv ile Őanmañuz ayılmıŐam

7) Rüşeni' den ay kimi Gülşeni' devrn ile
Ayıla gün yoĥ iken boşaluban dolmuşam

ŞR: 260a.

808.

Müfte' ilün F' ilün Müfte' ilün F' ilün

1) ' IŞk ile gönül virmeyen ĥlmi bilmez benüm
Kle kılan ĥlile hem-demm olmaz benüm

2) Mışr-ı dile girmeyen Ysuf' ını görmeyen
Sevgülü cn virmeyen sevdgm almaz benüm

3) ' IŐkuñ elinden varup kime Őikyet kılam
Çünki o Őhı bilen ddumı Şormaz benüm

4) ' IŞk ile vireli gönül dönübenü almadum
Cnum aña virdügüm kimse ne bilmez benüm

5) Aĥlar iken Şevk ile deli kimi glicek

Hâş ile ‘âm dimeñüz hâlüme gülmez benüm

6) Varlığını itirüp yoğluğıla bulmayan
‘Işık ile ölüp ğanı fağrumı bilmez benüm

7) İki cihân terkini birliğile urmadın
Gönlüm evi boşalup Hâk’la dolmaz benüm

8) Rüşeni’den açalı Gülşeni gönül gözin
Dirine bağsam gözüm ğayrını görmez benüm

ŞR: 260a.

809.

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fe‘ülün

1) N’idem hayret elinden bilemezem
İtürüp özüm andan bulamazam

2) İçeli bir kadeh hayret şarâbın
Ayıluban özüme gelemzem

3) İki dirler cihânı hayretüm bu
İkisin birden artuğ göremezem

4) Baña hayret virür düş kimi hâlüm
Ki kâle gelsem anı yoramazam

5) Vireli gönlümi hayretle ‘ışka
N’idem bir dem dönüben alamazam

6) Ne hayretdür baña bensüz bu hâli
Görür yoğ çün bilene şoramazam

7) Dem-â-dem Gülşenî dir Rüşenî'ye
Ki hayretsüz özümle olamazam

ŞR: 260b.

810.

Müfte' ilün Fâ' ilün Müfte' ilün Fâ' ilün

1) 'Işık ile sevdâ beni hâlüme kıymaz n'idem
Delürüp andan dağa nice düşüben gidem

2) Hayret ile bî-haber olalı sevdâ-yı ser
Seçmezem açup başa yir ile göği bu dem

3) Şüret ü ma' nî baña birdür ikiden dime
Devr ile görüp saña vech-i hudûs u kâdem

4) Evvel ü âhîr ' ayân zâhîr u bâtın cihân
Senden imiş in ü ân devr-i vücûd u ' adem

5) Rüşenî'den Gülşenî ' ışık ile bah gör seni
Neydügün andan teni şâna göre dem-be-dem

ŞR: 261a.

811.

Müfte' ilün Fâ' ilün Müfte' ilün Fâ' ilün

1) 'Işık ile girüp yola uşanuban dönmezem
Dön diyen ehl-i heves rengine boyanmazam

2) Şınadum âdem varın alur imiş birbirin
Terk idüben ekşerin azına aldanmazam

3) Şıdķıla ehl-i hevā gire dimezem yola
Çünkü diler yıl ķova kızbine inanmazam

4) Bulduğunu söyleyen ĥālini ķāl eyleyen
Ķavline inanuban fi‘ line dayanmazam

5) Faķr ile fāni vücūd göreli ‘ ayn-ı şühūd
Anı ķoyup iy vedūd özgeye imrenmezem

6) Küfr ü ĩmāndan gözüm göreli bī-çün yüzüm
Remz ile añla sözüm özgeye görünmezem

7) Rūşeni‘den gün kimi tutuşuban Gülşeni‘
Dime ziyādan revān şem‘ ine dönüp yanmazam

ŞR: 261a.

812.

Müfte‘ ilün Fā‘ ilün Müfte‘ ilün Fā‘ ilün

1) Tutuşuban ‘ ışķ ile yanuban uşanmazam
Şevk ile çün yanmadın zevķ ile diñlenmezem

2) ‘ Işķun odına vuķūd olalı benden vücūd
Şem‘ a dönüp iy Vedūd yanubanı sönmezem

3) İşidürem delüler let yiyüben uşlanur
Nice delüyem ki ben let yiyüp uşlanmazam

4) İşidüben ta‘ nını ĥālüme her münkirüñ
‘ İlmile a‘ rāz idüp cehlile söylenmezem

5) Aĥmaķ idende suāl şamt ile virüp cevāb

Her ne dise hālūme kâlden aña dınmazam

6) Leblerüñüñ şusuzı kıanmaz imiş bildüm
Çünkü içüp ol şudan teşne ciger kıanmazam

7) Rüşeni' den ' ışık ile Gülşeni' yansam bugün
Dañlaki günde oda düşübenü yanmazam

ŞR: 261a.

813.

Müfte' ilün Fâ' ilün Müfte' ilün Fâ' ilün

1) Şorana hâlün nedür di n' ideyüm bilmezem
Ağlayuban hâlūme anuñ için gülmezem

2) Ağ u karadan eşer yahşi yamân iy püser
Nice bilem hayr u şerr çün özūme gelmezem

3) İşidüben rāzumı dañlamañuz sözümi
İtüreli özümü isteyüben bulmazam

4) Her ki diler dirligin ' ışık ile ölmek gerek
Pes nişe diriyiken anuñ için ölmezem

5) Rüşeni' den görmedin Gülşeni' nüñ vechini
Kıble diyüp ol yüze Ka' be-i cân kılmazam

ŞR: 261b.

814.

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

1) Belâlu ' ışıkñ elinden meded direm meded direm
Başumdaki hayâlinden meded direm meded direm

2) Tükenmez çevirmiş yolu belâdur şağıla şolı
Anuñ-çün derd ile hâli meded direm meded direm

3) Yolında miñnet ü derde düşüben keremle serde
Çağırup ğavş ile ferde meded direm meded direm

4) İşit zârı vü efgānum senüñ derdüñden iy cānum
Göñül Mışr'ında sultānum meded direm meded direm

5) Senüñ ' ışkuñılan yanup diriyken cāndan uşanup
Virüp cānı nevālanup meded direm meded direm

6) Çağırup 'ām ile hāşa Hızır'la gizlü Elyasa
Döneli dükkānum ye'se meded direm meded direm

7) Virende Gülşeni cānın senüñ ' ışkuña ĩmānın
Baña vir Rüşeni dīnin mede direm medem direm

ŞR: 261b, İÜ: 147b.

815.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) ' Işk ile sevdā komaz ' aql ile gözüm açam

Özüme bir dem gelüp ağı karadan seçem

2) Şevk ile başdan hayāl cezbe idicek göñlümi

Қurtulup ol cezbeden diñ nire koyup kaçam

3) Şeş-cihetün evcini seyr ideli murğ-ı cān

Dir daħi pervāz idüp ' ışk ile nire uçam

4) Şeş-ciheti şalmadın ‘ ışkı Burak idinüp
Yedi felekden nice bir dem içinde geçem

5) Ekmedin arz-ı dile tohm-ı maḥabbet dimeñ
Dileyüben ḥāşılın şevk ile dirüp biçem

6) Münkir âdem gönli çün şüre zemîn kimidür
Ma‘ rifetüñ tohmını bes aña nice şaçam

7) Rüşeni’den özge di Gülşeni vechüm nedür
Çünkü ‘ ademden daḥi ansuz olanda hiçem

ŞR: 262a.

816.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1) İtürüp ḥayretten özüm bulamazam n’eyleyem
Ansızın bir dem benüm ile olamazam n’eyleyem

2) Bilmezem mevcūd u ma‘ düm olduğum budur ‘ aceb
Var ile yoḥdan özüme gelemezem n’eyleyem

3) Dilerüm nefşümi bilüp Rabb’ümi andan duyam
Ölmedin diriyiken anı bilemezem n’eyleyem

4) Dileseñ nefşüni bilmek varlığıñ şal dir baña
Varlığımu yoḥluğıla şalamazam n’eyleyem

5) Bir nazardan yüz virürem gönül iy dil-ber saña
Cân virüp yüzden birini alamazam n’eyleyem

6) Görsedüp yüzüni bugün şalma beni dañlaya

Bugüni dañlaya şalup alamazam n'eyleyem

7) Rüşenī baħrine dal dir baña bir olan Vedüd
Gülşenī kimi o baħre dalmazam n'eyleyem

ŞR: 262a.

817.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Giceyile gündüzümü seçmez oldum n'eyleyem
Çün yumup gözümi ğamsuz açmaz oldum n'eyleyem

2) Doldurup sāķī leb-ā-leb sunuban cām-ı murād
Zevķ ile ol cām-ı Cem'den içmez oldum n'eyleyem

3) İt kimi dalar gezeni çünkü kūyuñda raķīb
O gezendi añup andan geçmez oldum n'eyleyem

4) Birbirine senüñ için yüz virem ta' n-ı revān
Ögrenüp ol ta' na ğalkdan kaçmaz oldum n'eyleyem

5) Rüşenī'nün ğayretinden Gülşenī ne didüğüm
Kāl ile ğalden bu demde seçmez oldum n'eyleyem

ŞR: 262b.

818.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Vireli göñlümi ' ışķa alamazam n'eyleyem
aluban bī-dil göñülsüz bilemezem n'eyleyem

2) Dönerem ölüye bir dem virmesem ' ışķa göñül
Dirliğüm andandur ansuz olamazam n'eyleyem

3) Kılalı sevdâyî gönüm ' ışk işin başda hayāl
İtürüp hayretten özüm bulamazam n'eyleyem

4) Bilmezem neydüğünü hod ' ışk ile benden vücūd
Çün ' ademden özge andan göremezem n'eyleyem

5) Düş kimidür uyumadın gözüme ' âlem hayāl
Uyanup ol düşü halka yoramazam n'eyleyem

6) Bilmezem ma' düm u mevcūd olduğum hayret budur
Var mıyam yâ yoḥ mı halka şoramazam n'eyleyem

7) Rūşenî gördüğün dem añ beni dir Gülşenî
Cân ise ol dem gönle şalamazam n'eyleyem

ŞR: 262b.

819.

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1) İtürüp hayretten özüm bulamazam n'eyleyem
Neydüğüm bu demde andan bilemezem n'eyleyem

2) Dilerüm bilem baña benlik nedendür bensüzün
Çün ' adem olur vücūdum göremezem n'eyleyem

3) Düş kimi benlik hayāli görüneli gözüme
Uyanup yuḥudan anı yoramazam n'eyleyem

4) Görüben varlıḥ hayālin yoḥluğumı ben baña
Var mıyım yâ yoḥ mı diyüp şoramazam n'eyleyem

5) ‘Işık ile benlik dilerseñ senligüñ şal dir baña
Rehber ü hādī velī ben şalamazam n’eyleyem

6) Cān imiş naqd-i revānı ‘ışkuñ alup şatana
Virüben naqdümi andan alamazam n’eyleyem

7) İşidürem Gülşenī dir Rūşenī’ye dem-be-dem
Boşalup ay kimi senden dolamazam n’eyleyem

ŞR: 263a.

820.

Müfte‘ ilün Fā‘ ilün Müfte‘ ilün Fā‘ ilün

1) Ben bu keşret ‘ālemine vaḥdetden bile geldüm
Birlikden iki cihān n’olduğun bile geldüm

2) Birden iki menzile ayağ koyup başıla
Ağ kara yoldaşla bir ‘aceb ile geldüm

3) Birlikden iki dükkān açılalı kün fe-kān
Ḥalka göre ĩn ü ān şatur ben alageldüm

4) ‘Işık ile seyrān için devrile devrān-çün
Ḥaqq ile ‘irfān-çün ma‘rifet olageldüm

5) Sırr-ı hafī genc-i cān görmege ‘ayne’l-‘ayān
Gün kimi rüşen cihān yoğ dime viregeldüm

6) Ḥayretümi arturan budur işit cān iren
Vaḥdeti nedür gören keşrete şorageldüm

7) Düş kimi andan ḥayāl görübenü ‘ayn-ı ḥāl

Ta' bîr idüben maḳāl yuḥumı yorageldüm

8) Rüşeni'ye virüben Gülşeni' naḳdin revân
Cân ile cânân anuñ ' ışḳını ala geldüm

ŞR: 263a.

821.

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1) Ben bu mülke ' ışḳ ile özümi bilmege geldüm
Gözüm açup yüzümi andan görmege geldüm

2) Genc idüm gözden nihân tılsımum ' ayne'l-' ayân
Bilmezem andan revân ne bildürmege geldüm

3) ' Işḳ ile ḥay olmışam neydüğümi bilmişem
Dirlik anı bulmuşam şanma o yaña geldüm

4) Ol dost beni virüpdi mülkümi gez gör didi
Ol mülk içre ezeli' ebed bilmege geldüm

5) Ağ u ḳaradan gönül rüşen iken pas dutar
Anuñ pasın ' ışḳ ile cândan silmege geldüm

6) Devre girüp bi-ḳarâr terk idüben ihtiyâr
' Işḳ ile leyl ü nehâr yil kimi yilmege geldüm

7) Rüşeni'den nûrı çün şerḥ idüben Gülşeni'
Şadrumı dilim dilüm bende dilmege geldüm

ŞR: 263b.

822.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1) Cihānda kimse ğamsuz bulamazam
Anuñ-çün bir dem ansuz olmazam

2) N'idem bir ğamsuz ādem baħr u berrde
Çılup seyr isteyüben bulamazam

3) Geçer ' ömrüm ğam ile derhem andan
Virüp ansuz nefes uş alamazam

4) Dönüp ser-ħoşa ğamdan gice gündüz
Özüme n'idem ansuz gelemzem

5) Ğayāl-i ğam uyudur çün gözümü
Uyanup düşüm andan yoramazam

6) Nedür zıkr ile fikrüm ğamdan özge
Çü ansuz oturuban duramazam

7) N'idem iy Rüşenī şevķuñla ğamsuz
Çü bir dem Gülşenī tek қalamazam

ŞR: 263b.

823.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) İy ecel niçün gelüben cānum almazsuñ benüm
Çünki cānından uşanup ölümün diler tenüm

2) Nice bir cān çekdürürsüñ iy ecel raħm it baña
Çün cehennem kimi yanan tende eridi cānum

3) Raḥm ider ben ḥastenüñ ḥālin gören çün iy ecel
Sen niçün raḥm eylemezsün ger degülseñ düşmenüm

4) Her nefes şan cān virürem iy ecel yüz derd ile
Bu dem içre yaraşuban al cānumla olanum

5) Gice gündüz gözedürem cān çeküben yoluñı
İy ecel çünkim sañadur ‘ömrüm olduça yönüm

6) Zıkr ü fikrüm senden özge iy ecel yoḥdur n’idem
Çünki mātem senden olur dañla kimi bugünüm

7) Rüşenī derdinden ölen Gülşenī kimi bilür
Ki kefen olısar āḥir iy ecel senden donum

ŞR: 264a.

824.

Müstef’ ilün Müstef’ ilün Müstef’ ilün Müstef’ ilün

1) Ḥayret budur ḳudret ile n’olduğımı bilemezem
Boşaluban ḥikmet ile doluğımı bilemezem,

2) Varlığa ḳoyalı ḳadem yoḥluğıla olup ‘adem
İtürüben özüm n’idem isteyüben bulamazam

3) İşidüben feryādımı ‘ışḳ ile virüñ dādımı
Aña gönül virdüğümi dönübeni alamazam

4) ‘İşḳ ile gelüp bu ile seyr iderem ḳoldan ḳola
Nazar ḳılup sağ u şola bir dem ansuz olamazam

5) Farq idüben iy Gülşenī tanımazam seni beni
Nice seçem seni beni çün özüme gelemzem

ŞR: 264b.

825.

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

- 1) İy t̄alibler gelüñ berü bir araya dirilelüm
İkiligi terk idüben birligile bir olalum
- 2) Benlik olanuñ şaluban yoḥluḡ iline varuban
Yüz biñ nedür bir görüben keşretde vaḥdet görelüm
- 3) ‘ Işq ile ölen dirilür ḥay vechini Ḥaḳ’ dan görür
Hüdan nedür nefis bilür ol bilgü içün ölelüm
- 4) Nefse uyup azmayalum azḡun kimi gezmeyelüm
‘ Ahdümizi bozmayalum aña vefāyı kılalum
- 5) Ḥakk’a “belā” didük ezel kılmayalum bâḫıl ‘ amel
İrişmedin nā-geh ecel Rabb ile nefsi bilelüm
- 6) Kōpar kıyāmet ölene didi Resül ölüp şana
İrişüp ol yevm-i dīne ölü kimi dirilelüm
- 7) Ne ol diyüben virdi cān naḳd-i revānı Müste‘ ān
Açılalı iki dükān andan şatuban alalum
- 8) ‘ Ucb ile kibr ü kīnimiz terk itmeyüben birimiz
Nice ḳadem ḳoyup diñüz ‘ ışq ile yola girelüm
- 9) Ser-keşligüñ terkin uran ayaḡ yirine baş ḳoyuñ

Tā Gülşeni-veş ' ışık ile bu doğru yola varalum

ŞR: 264b.

826.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) Ben bu mülke ' ışık ile gönderilüp gelmişem
Nişe gelüp gitdügüm anuñ ile bilmişem

2) Çün ezeli ' ışık ile gelmiş idüm bu ile
Bes ebed anuñ ile aluban eglenmişem

3) Gelmedin bu ' leme nirde idüm diñ baña
Müşkilüm öñdin şoña hal ılmağa gelmişem

4) Var ile yoğ ' lemi görsedeli ademi
Devre girüp ' ışık ile var ile yoğ olmışam

5) ' Işık ile yola girüp ayağ dime baş koyup
Varlıgılan isteyüp yoğluğıla bulmuşam

6) Yoğ iken iki cihān var imişim ben nihān
Genc-i hafīden ' ayān olduğumu bilmişem

7) Uş bu mülke geleli terk-i vaan ılalı
Hıbbın ĩmān bileli ol yaña yönelmişem

8) Mışr-ı dile gireli Yūsuf'ımı görelı
Nad-i revān vireli sevgülü cān almışam

9) Rūşeni' den Gülşeni' devre girüp meh-şıfat
Bir dime yüz biñ kerat boşaluban dolmuşam

ŞR: 265a.

827.

Müfte' ilün Fâ' ilün Müfte' ilün Fâ' ilün

1) İsteyüben ben beni bulamazam nirdeyem
Şorana benden beni bilemezem ne diyem

2) Hayrete şalan beni budur işidün anı
Bulmayuban beni neyi itürüp isterem

3) Yoğluğa varlıh benüm cüzile küll olanum
Sen di iy cāndan canum yoğıla vardan neyem

4) Ölmemiş iken ölen teni daħi cān olan
Hayya şor oldur bilen dirligilen ne hayam

5) Turfe budur iy Vedūd ne ' adem neyi vücūd
Bes di nedür sende būd diyene nedür diyem

6) Dīv ü melek cin perī göze görünür varı
Oluban andan berī kimseye görünmezem

7) Rūşenī' den Gülşenī görübenü sen beni
Ma' nī yüzinden teni iki şüret bir neyem

ŞR: 265a.

828.

Fâ' ilātün Fâ' ilātün Fâ' ilātün Fâ' ilün

1) Şataşup ' ışka dilerem mihrile yüzün görem
Vaşf idemez gören anı bilmezem kime şoram

2) Düş kimi görüp yuğuda bir per̄inũn yüzini
Ta' bir idüp vechin anuñ bilmezem nice yoram

3) Yiyeli darbını ' ışkuñ zaħmı oñulmaz n'idem
Tāzelenür dem-be-dem çün andan oñulmaz yaram

4) Şınadum ' ışkuñ cemālin görmeyen özin görür
Bes ne vech ile ben anuñ yüzüñi görem direm

5) Ölürem ' ışk ile alup virmesem bir dem nefes
Şoñ nefes cānumı ansuz virmegümden qorğaram

6) Dirilen ' ışk ile ölmez cān virüben bildüm uş
Virmedin cānumı andan dirlik için n'iderem

7) Rüşenī'den görübenü Gülşenī ' ışkuñ yüzün
Ġayretümden ġayra anı özge gördüm direm

ŞR: 265b.

829.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Seyr idüp iqlīm-i ħüsni gönül aldurdum bu dem
Şirinüp cānumı daħi aña virmedin n'idem

2) Bir dimeñ kim yüz dilerem bu tenümde ola cān
Tā vireydüm her nefesde sevdüğüme dem-be-dem

3) Virüben gönül alalı ' ışkını bir dil-berüñ
Cān virürsem daħi anı dimeñüz kim terk idem

4) Qoyalı ' ışkuñ yolına başum ideli ayağ

Gūya biñ cān virürem girü dönsem bir kaçdem

5) Girüben iqlīm-i hüsne seyr idenler diñ baña
Başuban anuñ yolında ayağum nice adam

6) Şoraram gönlüm olan hüsni iqlīmi sultānına
K'iy güzeller hanı mülküñ şaluban nice gidem

7) Rūşeni'den Aydın ilin görmeyen mülk-i vücūd
Farq idemez Gülşeni nedür vücūd ile 'adem

ŞR: 265b.

830.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Bilmezem ne vechilen bu vahşī gönlüm rām idem
Baña halkılan o yüzden görüşüp bayram idem

2) Olalı bī-gāne halka āşinādur Haqq'la
Hāşa uymaz gönlüm anı nice rām-ı 'ām idem

3) Şevk u zevk ü 'ıyş u şādı lezzetin kām ehlinüñ
Dimezem nā-kām oluban baña 'ıyş u kām idem

4) İçüben ğaflet şarābın mest olan hālin görüp
Ol şarāb-ı ğaflet için nice gönlüm cām idem

5) Düşürüp kaydına nefsün muṭlak iken murğ-ı dil
Ten hevāsın nişe cāna bend ü best ü dām idem

6) Nām ü nāmūsa tapar çün büt kimi nefsüm görüp
Dilerem rüsvā kıluban 'ışk ile bed-nām idem

7) İcübēn k̄anumı k̄anmaz gözlerüm tıflı n'idem
K̄anmayan tıflını anuñ nice h̄un āşām idem

8) Rūşenī'den görelī iy Gülşenī 'ışkuñ yüzün
Dilerem her veche adın 'ışka göre nām idem

ŞR: 266a.

831.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fālün

1) İy kemāl-i h̄üsne maẓhar sevgülü cānum benüm
H̄ublaruñ iqlīmi içre gör ki h̄ākānum benüm

2) İy melāḥat kāmı zevkuñ lezzeti şevk ehline
Datlu ruḥ şirīn canından cān u cānānum benüm

3) İy yüzi gül şacı sünbül boyı 'ar' ar serv-i kad
Nedür olan senden özge verd ü reyḥānum benüm

4) Görmedi bāzār-ı h̄üsnüñ Yūsuf'ı senüñ kimi
Sevgülü Mısr-ı dil içre h̄üsne sulṭānum benüm

5) Şormayān āb-ı ḥayāti leblerüñden bilmedi
İy ḥayātuñ zevki cāndan āb-ı ḥayvānum benüm

6) Bilemezem iy perī-h̄ü nice vaşf idem seni
Çünkü kalmaz seni görsem baña 'irfānum benüm

7) Rūşenī'den Gülşenī'yi görelī direm bunı
'ışk imiş Āşaf kimi devre Süleymān'um benüm

ŞR: 266b.

832.

Müfte' ilün Fâ' ilün Müfte' ilün Fâ' ilün

1) Dost ilini şorana mülk-i dile gir direm
Başdan idüben kadem andan yola gir direm

2) İşidene uşşıla bahmayana sağ şola
Hem-dem olup dostıla mülke bile gir direm

3) Varlığıla yoğlığa açlığıla toğlığa
Uyur uyanığlığa dostuñ ile gir direm

4) Gice vü gündüzüñi seçme açup gözüñi
İtürüben özüñi dostı bula gir direm

5) Olanuñ öñdin şoña cãn kimi direm saña
Virübenü dostuña ' ışkın ala gir direm

6) Dost iline girmege sevgülü yüz görmege
Zevkile cãn virmege şevkuñ ile gir direm

7) Rüşeni'nüñ meskeni Aydın ilidür tanı
Gözüñ açup Gülşeni Aydın ile gir direm

ŞR: 266b.

833.

Fâ' ilätün Fâ' ilätün Fâ' ilätün Fâ' ilün

1) Dilerem ' ışkuñ cemâlin gün kimi zâhir görem
Tâ ki şevk ile o yüzden zevk idüp lezzet sürem

2) İsteyüp Kâf'ını ' ışkuñ kim bilür ' Anka kimi

Tā ki ben ‘ Anḳā-yı ‘ ışḳı isteyüp bulam direm

3) Bir yüzün biñ vech ile çün gösterirmiş ol perī
Bes ne vech ile o yüzi görmeyene ne diyem

4) Sâdeden naḳşını ‘ ışḳuñ gün kimi gören bilür
Çünkü ta‘ bir idüp anuñ sâdeden naḳşın yoram

5) İşidürem bilmez anı özini itürmeyen
Bilemezem anuñ içün nice özüm itürem

6) Bir nazār ‘ ışḳuñ cemâlin ili ‘ âlem naḳdine
Şatılur alup gönülden cānumı daḫi virem

7) Gün kimi rüşen başardan görelī ‘ ışḳuñ yüzün
Bildüm anı Rüşenī’dür Gülşenī nice şoram

ŞR: 267a.

834.

Fā‘ ilâtün Fā‘ ilâtün Fā‘ ilâtün Fā‘ ilün

1) Başuma ‘ ışḳuñ belāsı ḫadden aşupdur n’idem
Ol belâdan başum alup kaçuban nire gidem

2) İsterem ‘ ışḳuñ belâsın çekmişe şorup bilem
Terk ider mi ol beni tā kim ben anı terk idem

3) Çeküben ‘ ışḳuñ belâsın nice ḳurtulam diñüz
Çünkü ḳurtulmaz vücūdın ḳılmayan andan ‘ adem

4) Ölüben dirildüğümi kime diyem ‘ ışḳ ile
Bir nefesde yüz virüben cānum aña dem-be-dem

5) Vireli gönlümi ʿışka bilmezem ben bi-ḥaber
Andan özge nedür olan sevgülü cāndan bu dem

6) ʿIşk ile lezzetlenüben mest oluram şevk ile
Seyr için ol mäh-ı ḥüsnuñ yolına kıoyşam kıadem

7) Mihr ile ol mäh-ı devrũñ seyr iderken nā-gehān
Rüşen olur Rüşeniʿden gözüme başsa kıadem

ŞR: 267a.

835.

Fāʿ ilātũn Fāʿ ilātũn Fāʿ ilātũn Fāʿ ilũn

1) Giceler şemʿi görende sũziş ile ağlaram
Çũn anuñ kimi yanuban yüregũmi dağlaram

2) Dem-be-dem efgān u zārı kıılmağ-ıçũn ney kimi
Gövdemi başdan ayağa dağ idüben bağlaram

3) Cānuma dağ urmağ-ıçũn yandurup rüşen-çerāđ
Fetle yirine semũnden eylügũmi bağlaram

4) ʿIşk ile ḥaste olanuñ şıḥḥat için şerbetin
Virübenü ol marazdan ʿilletini sağlaram

5) İçüben cāmını ʿışkuñ ser-ḥoş iken Gülşeni
Cüz ü külli ser-ḥoş andan baña nisbet çağlaram

ŞR: 267b.

836.

Fāʿ ilātũn Fāʿ ilātũn Fāʿ ilātũn Fāʿ ilũn

- 1) Bilmezem ħālüm n'olısar hemm ile ğamdan benüm
Gözümüñ yaşı ħurumaz çünki mâtemden benüm
- 2) Talĥ ider ūir̄in canumı ğam yimek her dem baña
Ağzumuñ dadın acıdup zevĥ ile semden benüm
- 3) Gözlerüm yağmur kimi diñ nice tökmesün yaşın
Ġam buludı çöküben gitmez çü başumdan benüm
- 4) Göñlüm açılup feraĥdan ağlar iken gülmedi
Ķābilin ğamdur çü anı iç u daşumdan benüm
- 5) Bilmezem zevĥ u melāĥat dadını ğamdan nedür
Anuñ içün kimse dadmaz ğamlu aşumdan benüm
- 6) Ġam yiyüp hemmden benüm çün ħayġudan em isteme
Çün geçidür ğamlu göñlüm derd ile emden benüm
- 7) Dañıyan yüzüme ğamdan derhem olduġum bilür
Çünki Rūşeni' dūr güneşden göz ü ħaşumdan benüm
- 8) Baġrumuñ ħanın gözümden ğamdur aĥıdan digüñ
Kim seçer gözüm yaşını ol aĥan ħandan benüm
- 9) Gözlerüm ğam buludınuñ tökicek tūfānını
Ġarĥ ider merdümlerini mevc uran yemmden benüm
- 10) Rūşeni' den ayrılan dem cān virür çün Gülşeni'
Anuñ içün alma direm cānum ölümde benüm

ŞR: 267b.

837.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) İy dirîgâ ğaflet ile geçdi ' ömrüm bilmedüm
Hasret ile cān virüben gitme fikrin kılmadum

2) Ölüben dirilmeyenler ' ışık ile diri degül
Şınayup diriligüm andan ölüben dirilmedüm

3) Bî-ħaber ğaflet meyinden ħamr içen ser-ħoş kimi
Şoñ nefes bî-ħod revānum virüben ayılmadum

4) Şirinüp nefsüm hevāsın hem-dem idüp cānuma
Kesilüben ol hevādan cān virüp ayrılmadum

5) Rüşenî'den işidüben şerħ-i şadruñ şafını
Şerħa kı lup sîne kimi Gülşenî dil dilmedüm

ŞR: 268a.

838.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) ' Işık elinden bilmezem kim kime varup dād idem
Kimse şormaz dādum andan nice bir feryād idem

2) Fāriğ u muṭlağ gezerken kayda düşdüm ' ışık ile
Diñ nice kaydından anuñ bendesin āzād idem

3) Koyalı vîrāne göñlüm küncine gencini ' ışık
Yıħuban kıoymaz ħarābın yapmağa bünyād idem

4) Dem-be-dem kıabz ile ğamdan derhem iden göñlümi
Bilmezem baş u feraħdan ne diyüben şād idem

5) Yanmadın şem[‘]ine [‘]ışkuñ iy gönül pervâne-veş
Cânın andan yanduran çün ne diyüp irşād idem

6) Gice gündüz fikr ü zikrüm sevdüğümüñ adıdur
Andan özge şanmañuz kim fikr ü zıkr evrād idem

7) Şorsalar sevdüğün adın Gülşenī nedür digil
Rüşenī’den özge ne var tā anuñ-çün ad idem

ŞR: 268a, İÜ: 146b.

839.

Müstef’ ilün Müstef’ ilün Müstef’ ilün Müstef’ ilün

1) Çoḡ kılmışam yā Rab gene estağfiru’llāhu’l-[‘]azīm
Olup güneşden rû-siyeh estağfiru’llāhu’l-[‘]azīm

2) Tevbe kılop yüzüm saña dutup direm yā Rabbenā
Yarlıgayup rahm it baña estağfiru’llāhu’l-[‘]azīm

3) Eski kuluñam yeñiden kılgil qabül iy ze’l-menni
Zikrüm budur sırr u [‘]alen estağfiru’llāhu’l-[‘]azīm

4) Añup günāhum aḡlaram yanup yüregüm daḡlaram
Olup peşimān uş direm estağfiru’llāhu’l-[‘]azīm

5) Gelmiş kuluñı sürmegil cürmin yüzine urmaḡil
[‘]Afv eyledüm kulum digil estağfiru’llāhu’l-[‘]azīm

6) [‘]Afv it günāhum iy Kerīm çünkim Ğafūr’suñ hem Raḡīm
Zikrüm budur andan muḡīm estağfiru’llāhu’l-[‘]azīm

- 7) Yâ Rab ma‘ âşîden penâh zikrũñdürür bî-iştibâh
Besdür didüme güvâh estağfiru’llâhu’l-‘azîm
- 8) Nefse uyup nisyânıla hâlüm görüp ‘ işyânile
Dilden direm uş cânıla estağfiru’llâhu’l-‘ azîm
- 9) Nefsüm imiş yolum uran ‘ âşî kıluban azduran
Andan direm iy ze’l-menni estağfiru’llâhu’l-‘ azîm
- 10) Añup cehennem odını nâs u hâcerden qodını
Qurtar direm yâ Rab beni estağfiru’llâhu’l-‘ azîm
- 11) Gerçi ki ‘ âşî bende en kılup gene şermende em
Zikrüm budur tâ zinde em estağfiru’llâhu’l-‘ azîm
- 12) Tevbe kılup iy Gülşenî eyle şefî‘ üñ Rüşenî
Andan digil añup beni estağfiru’llâhu’l-‘ azîm

ŞR: 268b.

840.

Müstef’ ilün Müstef’ ilün Müstef’ ilün Müstef’ ilün

1) ‘ Işık ile düşeli işüm gör ki ne kâr içinde em
Götürüben belâ yükin miñnet-i bâr içinde em

2) Göreli piç-i zülfini başdan ayağa tâb ile
Qayda düşüp anuñ kimi ‘ aqreb u mâr içinde em

3) Doğalı gün kimi nûrı hüsn iline şifât için
Mihriyile yanup anuñ gör ki ne nâr içinde em

- 4) Hālūmi ‘ār ider görüp şormağa kâlilen raķīb
Bilmeyüben o hāl ile neng ile ‘ār içinde em
- 5) ‘Işķ ile dāra aşı lup bend ü belāya düşmeyen
Bilmedi ne belāyile bendile dār içinde em
- 6) Bir çeküben kaşı yayın yüz oĥ uralı cānuma
Gül kimi zaĥmum açılup baĥ ki ne ĥār içinde em
- 7) Tutuşuban güneş kimi mihrile yanmadın n’idem
Küre-i ‘ışķa düşeli çünkü şerār içinde em
- 8) Lāle kimi kı zarduban daĥ uralı cānuma ‘ışķ
Rüşeni’den iy Gülşeni nāle vü zār içinde em

ŞR: 269a.

841.

Müfte‘ ilün Fā‘ ilün Müfte‘ ilün Fā‘ ilün

- 1) İtüreli gön lümi isteyüben bulmazam
Bende gizlü gön lümüñ n’oldu ğ unı bilmezem
- 2) Dosta gön ü l virene şoraram yana yana
Gön lümi Mecnün kimi ‘ aĥ luma çün gelmezem
- 3) ‘Işķ ile içüp şarāb bī-ĥūd u mestem ĥarāb
Ser-ĥoşam iy şeyĥ u şāb şaĥ v ile ayılmazam
- 4) ‘Işķ ile Mecnün iken vālih ü meftün iken
Delürüben iy ĥasen ‘ aĥ lum ile olmazam
- 5) ‘Işķ ile bey‘ ü şirā kı lalıdan rubĥ ile

İki cihān bir pula şatubanu almazam

6) Bir diñ ağı siz baña ‘ışk ile öñdin şoña
Seyr idüben her yaña durıban eglenmezem

7) Birden iki olalı ayıla gün döneli
Ağ u karadan celî devr idüp eglenmezem

8) Çarhıla devrān idüp dehr ile seyrān idüp
‘İlmümi ‘irfān idüp cehl ile dolanmazam

9) Genc-i hafî sırrıyam baħr-i ledün dürriyem
Bulmadın ol dürri ben baħr-i dile dolmazam

10) ‘Işk ile hem-zād iken hür olup āzād iken
Ġam yimeyüp şād iken cān virüben ölmezem

11) ‘Işk ile hālüm gören ‘aqlıla kâlden şoran
Delü için cān eren ağlayuban gülmezem

12) Varlığımı yoħlığa Gülşeni degşürmedin
Rüşeni’den ay kimi boşaluban dolmazam

ŞR: 269a.

842.

Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilün

1) Nice bir vaşluñ umuban hicr ile efgān idem
Ġarķ idüben göz yaşından merdümin tūfān idem

2) Görüben Mışr’ında ħüsnüñ Yūsuf-ı devrānumı
Göñlümüñ tahtında cāndan sevgülü sulţān idem

3) Dilerem ğayret kıluban saħlayam gözden yüzin
Bilmezem rüşen gözümnden kim nice pinhân idem

4) Derd imiş ‘ışkuñ devāsı istemek dermân añā
Bilüp ol derdi devāsuz nice bir dermân idem

5) Görmesem yüzüñi cennet ħüsñünñ giñ ‘arşasın
Darlıġanup ħabzuñ ile ben baña zindân idem

6) ‘Işķ ile bulmaz ħarārın bî-ħarāra dönmeyen
Nice andan ben ħarār bilmedin devrân idem

7) Çeküben ‘ışkuñ belāsın mübtelâ olana şor
Kim ne vech ile devāsuz derdine dermân idem

ŞR: 269b.

843.

Mefâ‘ ĩlün Mefâ‘ ĩlün Mefâ‘ ĩlün Mefâ‘ ĩlün

1) Yine sevdâ-yı ‘ışķ ile ayılmaz ser-ħoşa döndüm
Olup ‘uryân vürüdumdan ‘ademsüz kisvetüm giydüm

2) Virüp ‘ışkuñ ħayāline vücūdımı ‘adem kimi
Bilemezem nedür benden vücūdıla ‘adem n’oldum

3) Baña ħayret viren müşkil vücūd ile ‘ademdendür
Ki itürüp beni bensüz anuñla isteyüp buldum

4) Vücūdımı ‘adem şanur çü ħalkuñ ekşeri n’idem
‘Adem şanup üşendüġi vücūd imiş bu dem bildüm

5) Vücūd iline girmedin ‘adem mālīki hükmile
Vaṭandan ayru düşüben ġarīb aylara gelmedüm

6) ‘Adem beni vücūdumdan ayırmağ istedi līkin
‘Ademden gizlū yolıla vücūdıla bile geldüm

7) Vücūdum Aydın ilinde ziyā-yı Rūşenī idi
‘Ademden Gülşenī yine o rüşen mülke geldüm

ŞR: 270a.

844.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1) İy dirīgā kılamadum bu vücūdumı ‘adem
Tā ne vech ile vücūda şāfī mir’ātum görem

2) Bulmazam bir būdını nā-būda döndürmiş vücūd
Tā ‘ademsüz nā-vücūd ile dirilüpdür şoram

3) Şınadum andan vücūdı bulur özin itüren
Ol vücūdı bulmağ-içün nice özüm itürem

4) Müşkilüm halsüz budur kim itürüben özümü
İsteyüben ol vücūdı bulanı kimdür bulam

5) Görüben bī-keyf vechin ol vücūduñ keyf ile
Düş kimi ta‘ bīr idüben niçe şorana yoram

6) Rūşenī’yi isteyüben Gülşenī nice nice
Zulmet u Aydın iline gün kimi varup gelem

ŞR: 270a.

845.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1) N'idem ' ışkuñ elinden bilemezem
Virelden gönüm aña alamazam
- 2) İçeli bir kadeh hamrından anuñ
Olup ser-hoş özüme gelemzem
- 3) Baña hayret viren budur işidüñ
İtürüp andan özüm bulamazam
- 4) Dirilür ' ışk ile ölenler ammā
N'idem dirilmeg-içün ölemezem
- 5) Baña şal dir vürüduñ mürşid-i ' ışk
Çü şirindür cānumdan şalamazam
- 6) Muqayyed ' ışk ider muṭlaḳ vürüdü
Anuñ-çün bir dem ansuz olamazam
- 7) N'idem iy Gülşeni ben Rüşeni'süz
Karañu zulmet içre kalamazam

ŞR: 270b.

846.

Fā' ilätün Fā' ilätün Fā' ilätün Fā' ilün

- 1) Bir perinüñ hasretinden ağlayup gülmez yüzüm
Seçmez oldum ol sebebden giceden uş gündüzüm
- 2) Gündüzin hicrān elinden mätemiye dönerem

Giceler h d dağ atınca yuğuya virmez gözüm

3) Bilmezem h l mi nedür b -haber ser-hoğ kimi
T  dir ben bağa   ağlı diyem ol h lden sözüm

4) H yret m budur iğid p dağlamağuz bilmedin
 t r ben bulamazam göz göre bu dem  z m

5) Bilmezem mir' ta dönen veche bağsam mihr ile
Ben miyem y    aks nisbet görinür andan yüzüm

6)  y mel hat ma  deni h sn ğ mez ğını dadup
Ol mel hatden dilerem zevđ ile yine duzam

7) R ğeni toğm-ı sa   det olduğumı bileli
Ol sa   detden dilerem G lđeni-veğ yulduzum

đR: 270b.

847.

M fte  ilün F   ilün M fte  ilün F   ilün

1)   Iđđa “bel ” diyeli g r ne bel   eker m
Miğnet ile her ne var cev r   cef  çekerüm

2)  nki ezel   iđđ ile   ahd idüben gelmiğem
Cevrin anuğ ıılmağa   ahde vef   eker m

3) Dolu kimi bağuma yağsa bel    iđđ ile
Zevđ idüp andan demek renc   günü  eker m

4) Götürüben Őevđ ile   iğkuğ olan b rını
 ekmeyen anuğ y kin arz u sem   eker m

5) Olalıdan mübtelā derdine ʿışkuñ revān
İstemedin derd ile kıılma devā çekerüm

6) Rūşenīʿden derd imiş Gülşenī dermān-ı ʿışk
Derd umup andan devā görene belā çekerüm

ŞR: 271a.

848.

Fāilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1) Hāyretüm budur yuḥudan bilemez uyaḥluğum
Tā ki bilem ben nedendür varlığıla yoḥluğum

2) Döndürür ser-ḥoşa nʿidem var yoḥ fikri beni
Kim kıyāmet kıpsa andan bulmazam ayıḥluğum

3) Uyudur ʿaql ile nefsüm uğrıya dönüp beni
Uyanuḥken fırsat için şınayuban şaḥluğum

4) Bir dimeñ yüz biñ hevādan olmayan nefse esīr
Bilmez er diyem nedendür nefsüme dutsaḥluğum

5) Bulmadın bāliğliğini ʿömr ile ʿışkuñ nʿidem
Terk idüp teklīf-i ʿaqlı bilmedüm uşaḥluğum

6) Ne saʿ ādet yulduzı necm-i saʿīd imiş baña
Rūşenīʿden gün kimi ḫālīʿ nazar olmaḥluğum

7) Rūşenīʿnün şevkıyiçün Gülşenī zevk ile dir
Anuñ için açlığ imiş zevk iden dem toḥluğum

ŞR: 271a.

849.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1) N'idem Mecnün kimi şūrīde oldum
Çü devrüm Leylī'sin mihr ile gördüm

2) Beni vālih kılan dīvāne nisbet
Kim idügin bu dem ' ışık ile bildüm

3) Ne sevdā var başumda andan özge
Ki gönül virübenü mihrin aldum

4) Ne varsa sevgülü dil-berden özge
Gönülden çıkaruban daşra şaldum

5) Baña şīrīn revānumdan ḥabībün
Mezākı datlu dir her kime şordum

6) Görene nergisin uyur uyanuḥ
Düşündür diyüben yuhuya yordum

7) İtürdüm Gülşenī'yi Rūşenī'nün
Ziyādan yaḥılı kūyuñda buldum

ŞR: 271b.

850.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Eksilür didükçe artar miḥnet-i ' ışıkum n'idem
Nice nice çeküp anuñ miḥnetini şabr idem

2) Yiyüben baḡrum kebābın içerem yürek ḳanın

‘Işık elinden ol kebâbı nice yiyüp kan yudam

3) Kaldı ‘ışkuñ belâsına taḥammül ṭâkatüm
Bu belâlu başum alup bilmezem nire gidem

4) Şeş-cihet bir ‘âlemini görelî ‘ışkuñ direm
Kılmadın tayy iki ‘âlem kim qor aña bir qadem

5) Görmeyen mülk-i ḥavâdiş ‘âlem-i ‘ışkı görür
‘Âlem-i ğayb u şehâdet oldurur mülk-i qadem

6) Yoḡ dime vardur vürüdü cüz ü küllüñ ḥayy ile
Lîk yoḡ direm vücûdü olanuñ ‘ayn-ı ‘adem

7) Rüşenî’den göz açuban Gülşenî eşyâya baḡ
Tâ göresüñ ne ‘ademdendir vücûdın dem-be-dem

ŞR: 271b.

851.

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

1) Kaldı şabr u qarârum intizâra diñ n’idem
Ḥasret ile vaşl umup hicrân-ı yâre diñ n’idem

2) Yandurur firqat odı cānum cehennemden beter
Göz yaşından sönmeyici nâra çâre diñ n’idem

3) Cān virüp ol Türk-i şūḡuñ yüzini görem direm
Raḡm idüp ḥâlüm görenler şeh-süvâra diñ n’idem

4) Bir dimeñ biñ cānum olsa virürem yüzün görüp
Sensüzün tende revân ol şehriyâra diñ n’idem

5) Gül-şen-i hüsn içre görsem gül kimi güler yüzün

Bülbülünü ağladıcı niş-i hâra diñ n'idem

6) İt kimi dalar raķibi görse kūyında beni

Öğrenende it için bilen medâra diñ n'idem

7) Rüşenî'dür Gülşenî'nün hasret ile istegi

Ol perî-veş gizlü için âşikâre diñ n'idem

ŞR: 272a.

852.

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ulün

1) Baña hayret virür bensüz vücūdum

Bilinmez çün nedür andan şühūdum

2) İşidüp dañlamañ hayretten itsem

Ki bensüz görünür baña vedūdum

3) Sevüben sevilen bir iken iki

Diyendür münkir ü müşrik cañūdum

4) İki 'ālem iter bir görinen dem

Baña bensüz şühūd ile vürūdum

5) Biri iki görüp aħvel inanmaz

İkiye bir disem olup 'anūdum

6) Ne şevķ olur baña zevķ ile hayret

Ki olmaz ansuzın dilde sürūdum

7) Cihānda Rūṣenī' den özge kim var
Baña di Gülṣeni andan vedūdum

ŞR: 272a, İÜ: 151a.

853.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) Dur yola düş iy gönül 'ışk iline gidelüm
Cān virüp evvel kadem başı ayağ idelüm

2) İki cihān terkini urubanu bir kadem
Dilile cāndan kadem yola koyup adalum

3) Çünkü vaṭan sevgüsin didi imāndur Resül
Ol vaṭanı iy gönül sevmeyüben n'idelüm

4) Şevk ile 'ışkuñ yüzün zevk idüben iy gönül
Cān kimi şirīn nedür lezzetini dadalum

5) Sözüm işit iy gönül oyalanup nefis ile
Gelmeyeni ol yola gör diyüben yidelüm

6) Nefse hevā büt kimi tapdurır özini
Cehd idüp anuñ bütin 'ışk ile uşadalum

7) Rūṣenī'nün mülkine varubanu iy gönül
Gülṣeni kimi revān atumuz oynadalum

ŞR: 272b, İÜ: 145a.

854.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Od kimi 'ışkuñ ile yanup yile uyup çevürem

Seyl idüp gözüm yaşın tā hāk-ı pāyuña irem

2) Dilerem izüñ tozından kuhl-ı cevher gözüme
Tā güneşden rūşen iy meh vechüñ anuñla görem

3) Nice nice hicrūñ ile cān çeküp vaşluñ umam
Tā ki görüben cemālūñ dil yirine cān virem

4) İy ecel gel cānum alğıl raḥm idüben bir nefes
İntizāra ḳoyma beni şabr ile çün uyuram

5) Bilürem niçün virürseñ iy ecel baña emān
Tā canumdan uşanan dem al diyüben bilürem

6) Nice bir ḳāl ile ḥāli ‘ışḳuñı ta‘ bīr idüp
Uyanuḥ şanup özümü yuḥu içinde yoram

7) Rūşeni ‘ışḳ ile ḥālūñ görüben iy Gülşeni
Zāhir iken gün kimiye ne sebebden bes şoram

ŞR: 273.

855.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1) Nice bir hicrān odından yandurup cān dağlayam
Töküben gözüm yaşını ḥasret ile ağlayam

2) Dem-be-dem tutuşubanu yanar od kimi cānum
Şevḳ ile ḥasret odından bilemezem n’eyleyem

3) Bī-nihāyetdür belāsi ‘ışḳuñuñ iy cān n’idem
BİNde birin istemezem dile gelip söyleyem

4) Kāl ile hālini ʿışkuñ dile gelüp bilmezem
Añladuban bilmeyene nicesi şerh eyleyem

5) Ğayretümden ğayra aduñ diyemezem iy perī
Çün dilerem cānum içre dilden anı gizleyem

6) Gün kimi izüñ tozından gözümi rüşen kılp
Dilerem ay kimi iy meh nürdan izüñ izleyem

7) Rüşeni̇' den özge kimdür Gülşeni̇' nüñ istegi
Ger diyem adımı anuñ vir gönülde gizleyem

ŞR: 273a.

856.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Ol perīden ayru düşsem bir nefes diñüz n'idem
Yanmadın hicrān odından tutuşuban dem-be-dem

2) Yandurup hicr ile cānum dil-ber ider çün sefer
Nice cān virmeyen aña el-vedā' itdügi dem

3) Olmadın n'idem günde atlanup ol şeh-süvār
Terk idüp hasretle cānum gitmege koydı kadem

4) Şorma müşfik dil-berümden ayrılan dem hālümü
Ölü dir öldüğümü çünki bilemezem o dem

5) Dirgüre mi cānsuz ādem digil iy nāşiḥ baña
Tā diri kılan revānum dil-berümi terk idem

6) Raḥm idüp ayırma beni ḥıdmetüñden iy nigār
Olmaya tā kim vürüdüm sensüzün ḳalup ‘adem

7) Rūṣenī’den ayru düşseñ Gülşenī zulmetle di
Göz açuban bilemezem kör kimi nire gidem

ŞR: 273b.

857.

Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilün

1) Bilmezem sevdāyī nisbet delü uşlu olduḡum
Bilmemekdendür ḫalümi her yitene şorduḡum

2) Ki gelür ‘aqlum başuma ki gider uşum nedür
Dönüben Mecnün’a oldur ‘aqlı başdan şalduḡum

3) Delürüp daḡa düşende bī-ḫod olan dem dimeñ
Şorana andan diyem kim var mıdur ayıldıḡum

4) Yildürür yıl kimi beni her yaña sevdā-yı ‘ışḳ
Kim dönüp Mecnün’a andan bilmezem yorıldıḡum

5) Vireli ‘aqlımı ‘ışḳa bilmezem vālih-şıfat
Başda sevdā bişürenden özge nedür olduḡum

6) İtürüp sevdāsı ‘ışḳuñ ‘aqlımı ḫayret budur
Bilmez oldum başda anuñ yirine bulduḡum

7) Rūṣenī ‘ışḳından özge Gülşenī nedür digil
Dönüben Mecnün’a andan ‘aqlımı aldurduḡum

ŞR: 273b.

858.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) Ol periden ayrılalı bir nefes şād olmadum
Açılıp gönlüm feraħla ğamdan āzād olmadum
- 2) Yıhıdı çün gönlümi hicrān ol perī vaşl ile
Ħasretüm budur yapılıp yine ābād olmadum
- 3) ' Işkuñ ile bilişeli yüz çevirdi ħāş u 'ām
Diyemezem senüñ için bilişe yād olmadum
- 4) Öldürüp ' ışkuñla diri kılmadın özüm n'idem
' Işık ile dirlik yolında ' ilme üstād olmadum
- 5) Tükenüp şabr u sükūnum kalmadı n'idem qarār
Dağ kimi bulup sükūnı yire evtād olmadum
- 6) Sensüzün hicr ile ħasret çekdürür cānı baña
Şanma iy dil-ber çeküp cān derde mu' tād olmadum
- 7) Rūşenī şevk ile cāndan zevk ideli Gülşenī
Şevkile zevkine ħalkuñ dime kim dād olmadum

ŞR: 274a.

859.

Mef' ūlü Fā' ilātün Mef' ūlü Fā' ilātün

- 1) İnsān sözin işitmez ħayvān kulağı n'idem
Bāṭıl kulağa Ħaḳ'dan olan belāğı n'idem
- 2) Dolduruban leb-ā-leb cāmın içen lebüñüñ
Nergis kimi elinden koymaz ayağı n'idem

3) ʿIşk ile şayru imiş sağlıg bulan vücudı
Ansuz cihānda olan şayru vü şağı nʼidem

4) Göñül gözün açuban uyumayan özinden
Uyur uyanuğ iken bî-ħod uyağı nʼidem

5) Cennet kimi cemālũñ ʿayn-ı maħabbet ile
Görubenü direm uş ħür ile bağı nʼidem

6) Kebk-i revānı tuʿ me idende bāz-ı ravza
Şayd idüben anuñ-çün nefsi kelāğı nʼidem

7) ʿAnķā şikārı içün varmağa kūh-ı Kāfʼa
Tuʿ me kılup aña dil cāndan yarağı nʼidem

8) Yedi felek ħumını dolu gören leb-ā-leb
Mey-ħānesinde ʿışkuñ tünek ü kıyağı nʼidem

9) İy muħtesib ütseñ mey-ħānenüñ ħumını
Ütmedin başuñı saña yasağı nʼidem

ŞR: 274a.

860.

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Feʿ ülün

1) Yine ʿışkuñ elinden dağa düşdüm
Delürüp bend ü kayd u bağa düşdüm

2) Kızaruş gözlerüm gögerdi göñlüm
Bir al yañağlu yüzi ağa düşdüm

3) Olanlar ‘ ışk ile haste bilür kim
Marazdan kırtuluban şağa düşdüm

4) Görelı nergısın uyur dimezem
Gözün kimi uyur uyağa düşdüm

5) Nice rüsvā vü bed-nām olmayam çün
Senün ‘ ışkuñla dil dudağa düşdüm

6) Bařuñda zülf-i müşgünün görelı
Yüzüne yüz sürer ayağa düşdüm

7) şor ağı Güľřenı sen Rüşeni’den
Niçün yağın iken ırağa düşdüm

şR. 274b, İÜ: 149b.

861.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1) Bir perinün hicri diler cānum almağ dem-be-dem
İrmedin vaşlına alsa cānumı hicrān n’idem

2) Nice bir yolın gözedem intizār u şabrıla
Kalmadı n’idem tağammül bir nefes tā şabr idem

3) Öldürür cān çekdürüben şasret u řarmān beni
Nice bir hicrān elinden yüregüm şanın yudam

4) Koyamaz ‘ ışkuñ yolına başın ayağ itmeyen
Anuñ için itdüm iy cān başum ol yola şadem

5) Dilerem Mecnün’a dönüp isteyem ol Leyli’yi

Çün mekâni bellü degül bilmezem nire gidem

6) Rüşeni'dür Gülşeni'nün istedügi şevk ile
Çün anuñ zevk ile diler vire cânını bu dem

ŞR: 274b.

862.

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1) Bilmezem nemdür benüm kim ğamsuzın şād olmazam

Açılıp gönüm feraħdan ğamdan āzād olmazam

2) Yıhuban gönümü ğamuñ yapmağ istese feraħ
Ğamsuzın n'idem feraħdan çünki bünyād olmazam

3) Bilmezem hālüm nedür ki gice güzdüzde eger
Añılam halkuñ dilinde ğamsuzın yād olmazam

4) Görüben halkı gülende ağlaram öz hālüme
Kim niçün ğamsuz feraħdan zevke mu' tād olmazam

5) Rüşeni' hemm ile ğamdan olalı gönüm işit
Gülşeni' ğamsuz o yüzden dil kimi şād olmazam

ŞR: 275a.

863.

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1) Bir perinüñ hasretinden dem-be-dem cân çekerem

Virmedin hicr ile cânım vaşl ile görem direm

2) Geçdi ' ömrüm gice gündüz intizārile n'idem

Gele diyü ol perinüñ bes ki yolın degerem

3) İy ecel dil-ber cemālin görmedin alma canum
Gerçi cān virmege şabrum kıalmayuban evirem

4) Dönüben Mecnūn'a uş ol Leylī-yi devrān için
Gün kimi yüzüm sürüben üce alçağ araram

5) Vireli sevdā-yı ' ışka gönlümi kırup hayāl
Her ne görinse gözüme ol perīyi şanuram

6) Bilmezem bī-ğod kimi uyur uyanuğ hālümü
Düş kimi ta' bīr idüben anuñ için yoraram

7) İşiden zārı figānum sensüz iy dil-ber n'idem
Olamaz rāhat uyuyup bes haçan be uyuram

8) Ğayretüñden görmez oldu Ğayrı gözüm andan uş
Şanuram sensüñ cihānda her kimi ki görürem

9) Bir dimezem yüz biñ imiş bī-dilüñ her küşede
Dil virüben mübtelādur saña her kim şoraram

10) Rüşenī'dür istedüğüm ' ışkına cān virmege
Bir nażar görüp cemālin Ğülşenī yüz virürem

ŞR: 275a.

864.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1) Cihānuñ ' ıyş u zevkıni baña bākī kıala şandum
Çü gördüm devr ile devrānuñ zevkınden uşandum

- 2) Girüben devr ü devrâna kırdum zevk ile Őevkin
UŐađ kimi o zevk içün nice ağlayuban geldüm
- 3) Duyalı zevk-i devrânı yanar oddan beter Şevke
Düşüben ‘ ömrüm olduğca nice yanubanu söndüm
- 4) İçüben bađrumuñ kıanın ciğer kimi ħarâretten
Gice gündüz kıanam diyü ne uşandum ne ħod kıandum
- 5) Hevâyile heves zıkrı beni sevdâ-yı fikr ile
Dilümden bed-ter itmiŐken urup terkini uşandum
- 6) Emel yıldurdu ħırŐ ile hevâya uydurup beni
Heves zevk ile yilerken çevürüp yüzümi döndüm
- 7) Cehennem kimi dünyânuñ hevâsı yandırur ħalkı
Hevesden ol hevâyile tutuşup od kimi yandum
- 8) Virelden Gülşenî gönüm ħayâl-i Rüşenî’ye uş
Bulup râĥat anuñ kimi iki ‘ âlemde diñlendüm

ŞR: 275b.

865.

Fâ’ ilâtün Fâ’ ilâtün Fâ’ ilâtün Fâ’ ilün

- 1) Bir perinüñ ĥasretinden gice oldu gündüzüm
Ağaruban ağlamağdan görmeze döndi gözüm
- 2) Bilmezem ne tâli‘ ile dođmıŐam men andan
Kim nuĥüsetden çığamaz doğalıdan yulduzum
- 3) Ağlayuban gülmedi yüzüm cihâna geleli

Anuñ için derd-i dildür mâtemî kimi sözüm

4) Yire girsem yüz çevirip işigünden dönmezem
Göge çıhsa kuyuñ içre ayağ altından tozum

5) Dilerem gözüme sürme hâk-i kuyuñda ğubâr
Gün kimi andan sürerem mihr ile yire yüzüm

6) Şevk ile yüzüñi gören iy melâhat ma' deni
Bilür ol zevk ile cândan ne melâhatdür duzum

7) Mihrile mâh cemâlüñ görmeyen bayram günü
Bilemez nedür o günden 'ıydum ile nev-rûzum

8) Rûşenî'den özge nedür Gülşenî diñüz baña
Seçemezem fark idüp çün Rûşenî ile özüm

ŞR: 276a.

868.

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1) Dem-be-dem gün kimi yüzüñ görmese iy meh gözüm
Ağlamağdan gülmez olur mâtemî kimi yüzüm

2) Görelî mâh-ı cemâlüñ zâhir oldu gün kimi
Kim ne yüzden bir kimidür bayram ile nev-rûzum

3) Çıhalı sevdâ-yı 'ışkuñ başuma ser-hoş-şifat
Bilemezem dilde nedür ol hayâl ile sözüm

4) İşidürem giceyile gündüzün cem' in muhâl

Bes neden cem' eyleyüpdür ikisin rüşen gözüm

5) Gün kimi yüzde dehānuñ zerre diyen vehm ile
Bilemez nedür sühādan gizlü iy cān yulduzum

6) Şevk ile yüzüñ görüben zevkine cān virmeyen
Ol melāhatden bilemez zevk ile nedür duzum

7) Rüşeni'den şoruñ ahı Gülşeni'nüñ n'olduğın
Göricek andan cemāli çün göremezem özüm

ŞR: 276a.

867.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) N'eyleyem hemm ile ğamdan gönlüm açılmaz benüm
Anuñ içün ağlayup gözüm yüzüm gülmez benüm

2) Çöküben başuma dāyim ğam buludı kayğudan
Her ne disem ğamlu başum hālini bilmez benüm

3) Şormañuz derhem baña ğamdan nedür hālin diyü
Çünkü hemmden ol ğamımı söylemek olmaz benüm

4) Dem-be-dem gönlümi kaplar çünki başum kayğusu
Ne belā kaldı ki ğamdan başuma gelmez benüm

5) Rüşeni sevdası çılhsa başuma iy Gülşeni
Fehm ü hiss idrāk ü zihnum 'aql ile kıalmaz benüm

ŞR: 276b.

868.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) 'Işık odından yanmadın diñ nem alıpdur yanduram
Kim tüküp seyl-i revānum yanan odın söndürem
- 2) Şınadum ' ışkuñ odından yanup uşanmaz göñül
Yandurup kül almayınca dimeñüz uşanduram
- 3) Şevile şem'ine ' ışkuñ yandugum pervāne-veş
Yanmayana ne diyüben sūzişin inanduram
- 4) ' Işık ile yanup vücūdum nārını nūr ideli
Nūr olur her nāra kim şev ile yüzüm döndürem
- 5) Dilerem kim ' ışık odından puhte ılam hāmumu
Tā ki andan hām olanı yanduruban göndürem
- 6) Rūşeni' den yanar iken Gülşeni' şem' a dönüp
Püf dimekden ol çerāğı dimeñüz diñlendürem

ŞR: 276b.

869.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

- 1) İsteyüben ben beni bilemezem nirdeyem
Seyr idüben gökleri şanmayasuz yirdeyem
- 2) Genc-i hafīden hafī isterem uş vāıfı
Tā ki diyem iy şafī şalanılan sırdayam
- 3) Hayrete şalan beni budur işidüñ anı
Setr idüben ben beni öz özüme perdeyem

4) Ben ile sen bilmezem biri iki görmezem
Farqla ayrılmazam cem' ile çün birdeyem

5) Rüşeni' den dirilen ölmez imiş Gülşeni'
Anuñ için cān virüp diyemezem mürdeyem

ŞR: 277a.

870.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) İtürüben gönlümi isteyüben araram
Anuñ için yitene itüğümi şoraram

2) Varlığıla yohluğum ser-hoş u uyağığum
Uyur uyanuğlum düş diyüben yoraram

3) Remz ile sırrı ' ayān idicegüz bī-beyān
Disem o demde inan bir kılı biñ yararam

4) Münkiri hor idüben çevre yanumdan revān
Kovubanu it kimi çıñ diyüben sürerem

5) Tālib olup bī-ķarār eglemese zār zār
Çeng ile ķānūn var ķulağıni buraram

6) Rüşeni'nüñ tābişin ay ile güneş kimi
Aydın ili sulţāni Gülşeni' den görürem

ŞR: 277a.

871.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) ‘ Işık ile ‘ aşık hâlin kime şoram bilmezem
İsteyüben ol hâli bileni çün bulmazam

2) ‘ Işık ile alış viriş bulalıdan perveriş
Bir nefes ansuz rüşen cānumısa almazam

3) Hâletümi ‘ ışık ile nice gülem diñ dile
Çünkü o hâlden kâle ‘ ışıkı şalup gelmezem

4) ‘ Işık olmasa ben neyem dimezem ansuz şeyem
Anuñ ile çün hayum ol olmadın olmazam

5) ‘ Işık ile bulan hüzün mâtēmīdür şanasuñ
Anuñ için iy hasen ağlayuban gülmezem

6) ‘ Işık ile geldüm bile seyr ide sağ u şola
Nirdeyisem anuñ ile oluban ayrılmazam

7) ‘ Işık ile dir Ruşenī dil dilüni Gülşenī
Dutup anuñ emrini dili niçün dilmezem

ŞR: 277a.

872.

Mefā‘ īlün Mefā‘ īlün Mefā‘ īlün Mefā‘ īlün

1) N’olaydı sīnemi yarup gönül neydüğini görsem
Maḥabbet kaydına şalan beni neydüğini bilsem

2) Cihānda bulmadum kimse gönül künhine irişmiş
Çü benden daḫi ḫayrāndur kime kim künhini şorsam

3) Ne var ' âlemde müşkiller gönülden özge hal için
Ki yüz biñ ' uqdedür anuñ eger bir hallini kılsam

4) Temessülden gönül vechin görenler yoğdur içinde
Şanur rengindür ol şāde eger yüz vech ile yorsam

5) Ölümden ilerü olan bilür dil yandugin ancağ
N'olaydı bilmege anı ölümden ilerü olsam

6) Tenin cān eyleyen bilür gönül yanduginı bildüm
Anuñ-çün cān kimi tenden direm rūḥ-ı revān olsam

7) Dilerem Gülşenī kimi gönül künhine irişmek
Bilürdüm Aydın ilini eger dil neydugin bilsem

ŞR: 277b.

873.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Eksilür didükçe artar miḥnetüm n'idem benüm
Kılmadı şabr ile tākāt kudretüm n'idem benüm

2) Bir perinüñ hicriyile yanup umsam vaşlını
Arturur hier ile vaşla ḥasretüm n'idem benüm

3) Dilerem şabr u taḥammül intizār-ı yār için
Yoğdur andan ayru şabra tākātüm n'idem benüm

4) Rind ü rüsvā vü melāmet olmağ imiş ' ışk ile
Zāhir oldı ' âlem içre şöhretüm n'idem benüm

5) Ğor olup itden beter çün düşmüşem apulara
Zillet imiş ‘ ış ile çün ‘ izzetüm n’idem benüm

6) Bilmezem ‘ ış ile nedür var ile yoğluğımı
Var vücūd ile ‘ ademden ĥayretüm n’idem benüm

7) Bulmayan hicrān özinden vaşlına irişmez
Bes bu hicr ile o vaşla urbetüm n’idem benüm

8) Rūřenī’den zerre kimi maĥv olanda Ğülřenī
Ol ziyādan bilemezem ĥibretüm n’idem benüm

şR: 277b.

874.

Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün

1) ‘ Iřuñ řarābın içeli ser-ĥoř olup ayılmazam
Anuñ içün yirden ġögi fark idüben ayırmazam

2) Ğayret budur benden baña işidüben almañ daña
Neydüğümi öñdin řoña isteyübenü bulmazam

3) Bir diñ aĥı cānum eren ‘ alum alup ‘ ışın viren
Kimdür baña Rabb’üm şoran çün özüme gelemzem

4) Uşlu delü olduğımı bilen disün n’olduğımı
Ne ĥayrete alduğumu bī-ĥod-şıfat çün bilmezem

5) Ölübenü dirilmişem şor u ĥesābum virmişem
Cānı kim alur bilmişem şorma cevābuñ virmezem

6) opdı kıyāmet çün baña gel görse dem anı saña

‘ Işık ile hâl öñdin şoña çün bir dem ansuz olmazam

7) Sen ben diyen bu Gülşeni nemdür dıgil iy Rüşeni
Tanıyalı çün sen beni benlik nem olur bilmezem

ŞR: 278a, İÜ: 145b.

875.

Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün

1) İy Hayy u Kayyüm u Ehad estağfiru’llāhu’l-‘ azīm
Çoğdur günāhum bī-‘ aded estağfiru’llāhu’l-‘ azīm

2) İy Gāfir-i zenb ü haṭā ‘ afv it günāhum yarlığa
Direm umup senden recā estağfiru’llāhu’l-‘ azīm

3) Yā Rabb baña kılgıl kerem itdüklerimden qorharam
Tevbe kıilup andan direm estağfiru’llāhu’l-‘ azīm

4) Çün aduñı didüñ Raḥīm fazluñ umaram iy Kerīm
Fi‘ lüm añup direm muḳīm estağfiru’llāhu’l-‘ azīm

5) Nefse uyuban çoğ günāh eylemişem bī-gāh u gāh
Andan direm ben iy İlāh estağfiru’llāhu’l-‘ azīm

6) Nefs ü hevāya uymuşam azğunluğımı bilmişem
Yā Rabb direm hā gelmişem estağfiru’llāhu’l-‘ azīm

7) Añup cehennem odını ādem didüğüñ iy Gānī
Kurtarmağa direm teni estağfiru’llāhu’l-‘ azīm

8) Nefsüm kıilup meyl-i hevā çekmez hevāsuz bir nefes
Andan direm iy dest-res estağfiru’llāhu’l-‘ azīm

9) Bu Gülşenî'yi bî-nevâ bulup qanâ' atden ğinâ
Dir terk idüp hırş u hevâ estağfiru'llâhu'l-^ç azîm
ŞR: 278b, İÜ: 143b.

[7] âdem didüğün iy Ğanî: âdemdür anuñ adını İÜ.

877.

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

1) Tevbe kı lup yâ Rab direm estağfiru'llâhu'l-^ç azîm
ç Afv it günâhum kı laram estağfiru'llâhu'l-^ç azîm

2) Çün her güneş-kâra Raĥîm faşluñdur iy Rabb-i Kerîm
Anuñ içün direm mukîm estağfiru'llâhu'l-^ç azîm

3) Benden kaçuban iy İlâh saña getürdüm uş penâh
Andan direm bî-gâh u gâh estağfiru'llâhu'l-^ç azîm

4) Nefsüm hevâdur azduran şeytân degül yolum uran
Andan direm iy zü'l-menin estağfiru'llâhu'l-^ç azîm

5) Bildüm nedür şeytânımı kırtarmağ-ıçün cânımı
Añup direm raĥmânımı estağfiru'llâhu'l-^ç azîm

6) Nefs olmasa şeytân nedür her ne diseñ çünki oldur
Anı görüp zikrüm budur estağfiru'llâhu'l-^ç azîm

7) Nefsüm elinden iy Eĥad kırtar beni yâ Rab meded
Andan kaçandur iy Şamed estağfiru'llâhu'l-^ç azîm

8) A' dâ ç adūsın cânumuñ hem dîn ile imânımuñ
Bilüp direm erkânımuñ estağfiru'llâhu'l-^ç azîm

9) İy Gülşeni'yi bî-nevâ terk idüben meyl-i hevâ
Digil revân ihlâş ile estagfiru'llâhu'l-azîm

ŞR: 278b.

877.

Müfte' ilün Fâ' ilün Müfte' ilün Fâ' ilün

1) 'Işık ile sevdâ kapar 'aqlumı başdan n'idem
Delürüp andan nice dağa düşüben gidem

2) Uşlu olanlar disün benüm için ğam yisün
Delü olan neylesün tâ ki ben anı idem

3) Bilemezem hâlümü söyledüğüm kâlümü
'Işka virüp bilümü tâ ki hâlüm añladam

4) İsteyüben bulmazam neydüğümü bilmezem
Yoğıla var şormazam varlığı idüben 'adem

5) Ser-keş olan şeytānum nefsum ise di benüm
Mürşid olan sulţānum tâbişin idem kadem

6) Nefsi saña getürem hıdmetüne yitürem
Yüzini hâke sürem buyruğun olsa bu dem

7) Rüşeni'nün sırrını Gülşeni fâş itmegil
Tâ ki saña luţf idüp kılmaya kahrı dadam

ŞR: 279a.

878.

Müfte' ilün Fâ' ilün Müfte' ilün Fâ' ilün

- 1) ‘Işık ile gönül gözün açmayana gör direm
Cân yüzini ol köre ne diyüben gösterem
- 2) Hakk harac yoğ didi gözsüze iy mühtedī
Emr idüben baña di nişe aña kör direm
- 3) Cāhil ādem körligin ‘ilmile kı lup mübīn
Zann ile şekden yakīn bildüğümi ne şoram
- 4) Uyur uyanuğ düşen ‘āmī iken hāş imiş
Düşüme dise düşün ta‘bīr idüp ne yoram
- 5) Ādemün en‘āmını düş kimi ahlāmını
Seyr iderem iy seni keşf ile çünki görem
- 6) Hakk didi körün elin dutuban görsed yolın
Bes söküben iy gözün anı ne diyüp sürem
- 7) Rūşenī’den Gülşenī kör olana sen digil
Gün kimi zavı seni ne diyüben görsedem

ŞR: 279a.

879.

Müfte‘ ilün Fā‘ ilün Müfte‘ ilün Fā‘ ilün

- 1) Vaşf idüben ‘ışkı diñ nice beyān eyleyem
Fāş idüben tā size sırrı ‘ayān eyleyem
- 2) Her ne disem ol degül sağ oluban şol degül
El ü ayağ kol degül kıdd-i revān eyleyem
- 3) Sāde disem rengine naķş ile nirengine

Savlet-i āhengine ŧanma niŧān eyleyem

4) Kim görür iŧbātını tā ki bile zātını
Maḥv ider āyātını çn aña ŧān eyleyem

5) ‘ İlmile gönül gözin Ḥaḳḳ-ı yaḳīnden açup
Rŧenī’den grdgm cānuma cān eyleyem

6) Aḡ u ara kn fe-kān ne var ise ĩn  ān
‘ Iŧḳ imiŧ iy Glŧenī çünki beyān eyleyem

7) Evvel  āḫir odur zāhir  bātın baña
Zāhir iken gün kimi nice nihān eyleyem

ŧR: 279b.

880.

Müfte‘ ilün Fā‘ ilün Müfte‘ ilün Fā‘ ilün

1) Dost ile biliŧeli çalmadı yādum benüm
Yād u biliŧ dost içün cümle murādum benüm

2) Yād u biliŧ dimezem farḳ idüp ayırmazam
Olalıdan yār ile dād  sitādum benüm

3) Acı dimeñ datludur talḫ olanı ‘ iŧḳ ile
Andan olur zevḳ ile sevgülü dādum benüm

4) Yola girüp ‘ iŧḳ ile seyr  sefer eylesem
Alıḡ olur ŧevḳile sevgülü zādum benüm

5) ‘ Iŧḳ iline varalı ŧāhı yüzin göreli
Giymedgin bilmiŧem anda ubādum benüm

6) MıŖr-1 dile girmedin Yūsuf'ını görmedin
Nice bile haş u ām dilde murādum benüm

7) İkiligi terk idüp birlige iriŖeli
RūŖeni'den kim seęer GülŖeni' adum benüm

ŖR: 280a.

881.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) Ben bu mülke ' ışık ile gönderilüp gelmişem
Gelmek ile maşşüdü neydüğünü bilmişem

2) Ağubanu gözümü göremezem yüzümü
İsteyünem özümü maşabbetden bulmuşam

3) ' Işık ile göz açalı yaşşı yaman seçeli
Benligümden geçeli varlığ anuñ kılmışam

4) MıŖr-1 dile gireli Yūsuf'ını göreli
Olanımı vireli aña behā almışam

5) Uyumadun düş görüp hayret-i ' ışka virüp
Yoğluğ iline girüp varluğümü Ŗalmışam

6) Olup vücūdum ' adem görmezem özüm bu dem
Var kimi yoğ iy ümem bir diñ ağı n'olmuşam

7) Mihrile dir GülŖeni' nür-1 ziyādan tamām
Boşaluban ay kimi RūŖeni'den dolmuşam

ŖR: 280a.

882.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) İtürüben özümü ' ışkuñılan bulmuşam
Anuñ için neydüğüm sevgüñilen bilmişem

2) ' Işk ile açup gözüm görelî bensüz özüm
Şorana budur sözüm varlığı yoh kılmışam

3) Diler iseñ yevm-i dīn görmegi şeksüz yakīn
Vechüme baḡgil mübīn diñle bugün olmuşam

4) Kıpdi kıyāmet baña işidüp inan aña
Çün ölüp öñdin şoña ' ışk ile dirilmişem

5) Varluğımı yohluğa şayruluğum sağlığa
Şol olanum sağlığa vireli diñlenmişem

6) Rüşeni' nün vechini görmek için Gülşeni
Aydın ilinden yaña ' ışk ile yönelmişem

ŞR: 280b.

883.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1) Alalı gönümi ' ışkuñ girü virmez anı n'idem
Anuñ-çün bī-dil oluban gönülsüz kalmışam bu dem

2) Ölürem bir nefes sensüz çekende iy perī-çehre
Nice dirilürem bir dem eger ' ışkuñı terk idem

3) Gören ' ayn-ı maḡabbetden yüzüñ dir iy melek-sīmā

Ki bu vechi gören bilür nedendür şüret-i âdem

4) Başından geçene direm ayağ koy ʿışk ile yola
Başın koymadın ol yola kim ider kim adım adam

5) Devāsuz derd-i ʿışkuñdan olup derhem direm bunı
Nice bir derd ile gamdan yüregüm kanını yudam

6) Hıaçan halk ile âşinā olam bī-gāne iken dil
Olalı ʿışk ile biliş özümle çünkü ben yādum

7) Sefer kıl Aydın iline gönülden cān kimi durup
Dilerem Rūşenī mülkin görem iy Gülşenī bu dem

ŞR: 280b.

884.

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Feʿ ülün

1) Virüben ʿışka cān cānānı buldum
Ölü dirildüci cānānı buldum

2) Dönüp Eyyüb'a derdile devāsuz
Belādan derdüme dermānı buldum

3) Şorana cān nedür emrile direm
Maḥabbetden gelen fermānı buldum

4) Gönül Mısr'ındaki cānuñ ʿAziz'in
Bu dem Yūsuf kimi sulṭānı buldum

5) Geçüp ağ u kara hāl ile kâlden
İkiden birlige ʿirfānı buldum

6) Maḥabbet ser-ḥoşı uyur buldum
Gözümden rüşen uş ḥayrânı buldum

7) Göreli Gülşeni'yi Rüşeni'den
Direm ki şâhib-i devrânı buldum

ŞR: 281a, İÜ: 151a.

885.

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

1) Virüben ' ışka cân cânânı aldum
Canumdan sevgülü cânânı aldum

2) Çeküp derdini bî-dermân ḥabîbüñ
Maḥabbetden devâ dermânı aldum

3) Virüp gül kimi güler yüzlüye cân
Göñülden göz kimi giryânı aldum

4) Girüp bâzâr-ı ' ışka naqd-i cânı
Virüp şems-i ciger biryânı aldum

5) Dutan emrini ' ışkuñ cânı bilür
Anuñ-çün cân virüp fermânı aldum

6) Düşüp sevdâ-yı ' ışka Rüşeni'den
Gözümden bî-ḥaber ḥayrânı aldum

7) Virüben Gülşeni' naqd-i revânın
' Adem mülki için sultânı aldum

ŞR: 281a.

886.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) İtürüp özümü dilden meger arayı görem
Ola kim ister iken gezdügi arayı görem
- 2) Kılubam bî-dil ü hayrân itürelden özümü
Cân virüp ister iken n'ola dil-ārâyı görem
- 3) Alalı gönülümü mihri araram cāndan anı
Ola kim yüzini andan gönül-ārâyı görem
- 4) Ne itürdün bulamazsuñ di baña hāli gönül
İtdügün isteyüp andan gezüp arayı görem
- 5) İtürüp Gülşenî'yi isteyüben bulamazam
İki başdan meger anı gezüp arayı görem

ŞR: 281b.

887.

Mef' ulü Mefā' ilün Mef' ulü Mefā' ilün

- 1) Birlik ilinden bire ' ışık ile yitüp geldüm
Vaḥdetümi keşrete sırr ile katup geldüm
- 2) Bir idüm bire irdüm ikiyi birden gördüm
Birliğüm bire virdüm aña yüz dutup geldüm
- 3) Birden bire geveli neydüğümü bileli
İtüp özüm bulalı ḥayrete bāıl geldüm
- 4) Bilmezem gelen nedür birliği bilen nedür

Özüni bulan nedür diyüben itüp geldüm

5) ‘ Işık ile dilden dile gireli sevgüyle
Cân kimi her dil ile birlige itüp geldüm

6) Cennetde yiye buğda âdem ben idüm aıla
Andan çıhuban rüsvâ kisvetüm itüp geldüm

7) Tevbe kıluban iy cân bildüm neymiş gufrân
Çün yarlıgadı Raḥmân emrini dutup geldüm

8) Kurıralı bu ‘ arşa bilmez oyunın kimse
Şeş oyunu nişe kurından ütüp geldüm

9) ‘ Işık ile olan düşüm ta‘ biri degül işüm
Tâ aıladuban işüm diyem ki yitüp geldüm

10) Evvel ezelün ilin gezdüm sağılan şolın
Dutup ebedün yolın sağ şolın ütüp geldüm

11) ‘ Işık iline gireli Mısr-ı dili görelı
Yüsuf ruḥın olalı sulṭâna şatup geldüm

12) İy Gülşenî görelden Aydın ilini rüşen
Gün kimi ziyâyilen zılmâta tutup geldüm

ŞR: 281b.

888.

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

1) İtürüp ḥayretten özüm bulamazam nirdeyem
Ne mekân ile zamânsuz gökden üce yirdeyem

2) Diri öli olduğımı bilmezem hayret budur
Bes ki bî-ḥod bî-ḥaber vālih-şıfat dil birdeyem

3) Ugradum ben baña bensüz ‘ âlem-i dilde didüm
Nirde olur meskenüñ dir kim cānuñdan sırdayam

4) Biri bürden seçmez idüm bilmemişken bir nedür
Bir bürden şimdi seçdüm çünkü bürsüz birdeyem

5) Rūşenî pervānesiyem Gülşenî āzer-şıfat
Anuñ için şem‘ -i dili yanduran azardayam

ŞR: 282a.

889.

Müfte‘ ilün Fā‘ ilün Müfte‘ ilün Fā‘ ilün

1) ‘ Işk ile sevdā beni ḥālüme kıoyamaz n’idem
Delü kimi çün diler dağlara düşüp gidem

2) ‘ Işkuñ erenler kimi baş komadın yolına
Ayağ idüp ol yola dilemezem kim gidem

3) Göñül elinden bu dem kıan yudmadın dem-be-dem
Şu yirine kıanmağa kıanımı nice yudam

4) ‘ Işka göñül vireli cān dilegin alalı
Sevgülü cānum aña virme dilerem bu dem

5) Derdine ‘ ışkuñ devā var mıdur eydüñ baña
Tā o devāsuz yire zaḥmına merhem idem

6) Yedi zemīn nüh-felek cinile dīv ü melek
İşka gönül virmedin görmedi vech-i qadem

7) Rūşenī'den görmedin diriyiken ölmedin
Bilmeyiser neydügin halk-ı vücūd u 'adem

ŞR: 282a.

890.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) Rūşenī'yi görmedin 'ışkı nedür bilmedüm
Rūşenī'den özge çün andan şey görmedüm

2) Rūşenī'dür ser-be-ser her neye kılsam nazār
Andan açalı başār gördüğümü şormadum

3) Rūşenī'dür cüz ü küll cān gözin aç iy 'utul
Tā kör iseñ keşf ile düş görüben yormadum

4) Rūşenī'dür şem' i 'ışk olalı pervānesi
Kim dir o zavdan yanup halka çerāğ olmadum

5) Rūşenī'dür Gülşenī Aydın ilinüñ günü
Ay kimi andan ziyā alalı ayrılmadum

ŞR: 282b.

891.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Nice bir 'ışkuñ elinden ney kimi efgān idem
Bilmezem derdine anuñ ne devā dermān idem

2) Çıhuban sevdāsı 'ışkuñ başuma Mecnün kimi

Nice düşüp dağa özüm vâlih ü hayrân idem

3) Dönüben çarhına çarhuñ çizginen başum kimi
‘Işık elinden nice özüm deng ü ser-gerdân idem

4) Yandurup şem‘ine ‘ışkuñ cānumı pervâne-veş
Dağ urup dilüme andan bağrumı biryân idem

5) Doğalı eṭfāl-i çeşmüm gülmedi bir dem yüzüm
Gözlerümi yaşlu kimi nice bir giryân idem

6) Dilerem āhir nefesde ‘ışka cān virüp revân
Dir görüp ‘ışkuñ deminden cānumı cānân idem

7) Gireli Mısr’ına ‘ışkuñ isterem Yūsuf-şıfat
Rüşeni’den Gülşeni’yi sevgülü sulṭân idem

ŞR: 282b.

892.

Müfte‘ilün Fā‘ilün Müfte‘ilün Fā‘ilün

1) ‘Işık ile gönül gözin açalıdan görürem
Gönül ile ‘ışkı bir iki nedür şoraram

2) Gönül ile ‘ışık özi bir iken iki yüzi
Gice kimi gündüzi düş mi görüp yoraram

3) ‘Işka gönüldür direm çün ikisin bir görem
Münkir iderse kerem kulağını buraram

4) Ma‘rifetüñ oyunın ferzile ruḥ kıl kimi
Bilmek için ‘arşada bilübenü koruram

5) Rūṣenī'den Gülṣenī ay ile güneş kimi
‘ Işık u gönül birliğin iki degül görürem

ŞR: 283a.

893.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Geçdi ‘ömrüm ḥasretile sensüz iy cān n’eyleyem
Çünkü derdüñ bī-devādur aña dermān n’eyleyem

2) Yūsuf-ı ḥüsnüñden özge cān-ı şīrīnden ‘Azīz
Dilemez Mısr’ında göñlüm özge sulṭān n’eyleyem

3) Düşürüp dağlara ‘ışkuñ delü kimi uş beni
Çıharup kisvet olanda kaldı ‘uryān n’eyleyem

4) Dileseñ ‘ışkuña ḥuccet cān virürem bī-delīl
Çünkü yoḥdur andan özge aña bürhān n’eyleyem

5) Döndürüp kaynar kızana daşurur mihrüñ odı
Göñlümün baḥrin gözümdeñ kıldı tūfān n’eyleyem

6) Bir nefes sensüz dirilmek olmaz imiş şınadum
Öldürür çün ol nefesden beni ḥarmān n’eyleyem

7) Rūṣenī ‘ışkına cānum virmesem āḥir nefes
Bilmezem iy Gülṣenī cānuma cānān n’eyleyem

ŞR: 283a.

894.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) İtürüp hayretten özüm bulamazam n'eyleyem
Düşüben sevdāya andan bilemezem n'eyleyem
- 2) Şaşurur 'aqlımı sevdā başuma çıhup hayāl
Dönüben Mecnūn'a ansuz olamazam n'eyleyem
- 3) Dem-be-dem sevdā vü hayret arturur bî-hodluğum
Kurtulup andan özüme gelemzem n'eyleyem
- 4) İçeli hayret şarābın zevk idüp andan müdām
Olmadın ser-hoş o meysüz kalamazam n'eyleyem
- 5) Dilerem bahrine dalup hayretüñ ka' rın görem
Ġarķ olup andan hayāle dalmazam n'eyleyem
- 6) Vireli gönlümi sevdā hayrete dönüp anı
Fikr idüben 'aqlum ile alamazam n'eyleyem
- 7) Dilerem bahrine dalam hayretüñ iy Gülşenī
Rüşenī'süz bahre andan dalmazam n'eyleyem

ŞR: 283b.

895.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) Geçdi 'ömrüm ġaflet ile bilemezem n'eyleyem
Bir nefes 'ālemde ansuz olamazam n'eyleyem
- 2) İçeli ġaflet meyinden bir kadeh ser-hoş kimi
Ayılup bir dem özüme gelemzem n'eyleyem
- 3) Virelü zevk-i hevāya ġafletile gönlümi

Dönüben elinden anuñ alamazam n'eyleyem

4) Bir dimezem ğaflet ile yüz heves gönümde var
Kim çıharup birden anuñ alamazam n'eyleyem

5) Bilmezem ki ne belâdur kıal-i ğaflet başuma
Ki kıılup sevdâyî ansuz kıalamazam n'eyleyem

6) İşidürem baır-i ' ışka dalanuñ kıurtulduğın
Ğaflet elinden o baıre dalamazam n'eyleyem

7) Rüşenî kimi cihânda ğaflete meyl itmeyen
İsteyüben Gülşenî çün bulamazam n'eyleyem

ŞR: 283b.

896.

Müfte' ilün Fâ' ilün Müfte' ilün Fâ' ilün

1) ' Işık alalı gönümü virmedi girü n'idem
Gönüm alan dil-beri bes nicesi terk idem

2) Hayrete şalan beni budur işidüñ anı
İtürüben ben beni bulamazam diñ n'idem

3) İki cihân terkini urmayuban bir kıadem
Yolına ' ışkuñ nice kıoyuban ayağ adam

4) Yüregümüñ kıanına şuşayalı ' ışık eri
Kıana doyp anı ben nice nice kıan yudam

5) Rüşenî'den ' ışık ile dirileli Gülşenî
İsteyüben bulmazam diri o hayydan âdem

ŞR: 284a.

897.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) Düşeli sevdası ' ışkuñ başuma diñlenmedüm
Ağlamağdan kırtuluban şādılığdan gülmedüm
- 2) Sevüben ' ışkuñ belāsın virüben gönül aña
Cân viren dem dağı n'idem ayrulup kırtulmadum
- 3) Bir kadeh şevk ile ' ışkuñ içeliden hamrını
Lezzet-i zevkinden anuñ mest olup ayılmadum
- 4) Bir nefesde yüz belası irişür ' ışkuñ baña
Başuma anuñ kazası ne belâdur bilmedüm
- 5) Dilerem ' ışkuñ cemâlin görem ammâ bilmezem
Nice görem vechin anuñ çün diriyile ölmedüm
- 6) Rüşenî ' ışkına gönül vireli dir Gülşenî
Virmedin cânımı aña ' ışk ile dirilmedüm

ŞR: 284a.

898.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

- 1) Kâl ile ' ışkuñ hâlin şorana ahmağ direm
Çünkü cevâbın sükût idübenü Hağ direm
- 2) Münkir-i ' ışka ölü kim dirse işidüp
Diri kelâmın revân şıdğ ile şadağ direm

3) ‘Işık ile hâlüm görüp saña muhâl olanı
Hâl-i muhâl añlayup dutma baña dağ direm

4) ‘Âlim-i câhil-şıfat gevden-i bî-ma‘ rifet
Cehlûni ancağ düzet ‘ilmûn için fağ direm

5) ‘Işık ile nârını nûr-ı Rûşenî’den idene
Ay kimi günden yüzün görüben işraq direm

6) Rûşenî’den Gülşenî şevkiyle zevkine
‘Işka gönül vireli sevgülü revnağ direm

ŞR: 284b.

899.

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

1) Oluban derhem ğam ile kayğudan kurtulmazam
Anuñ için gice gündüz ağlayuban gülmezem

2) Geçdi ‘ömrüm hemm ü ğamsuz bulmadum bir ‘âdemi
Anuñ için ğamsuz âdem isteyüben bulmazam

3) Gönlüme zevk ideliden ğam mezâkın şevk ile
Bir nefes ‘ömrümden ansuz virübeni almazam

4) Dilerem gönlümi ğamsuz bir nefes şâd eyleyem
N’ideyüm çün zevki ğamsuz şevk ile şâd olmazam

5) Rûşenî hemm ile ğamdan derhem iken Gülşenî
Cân virüp ayrıla dimeñ çün ölüp ayrılmazam

ŞR: 284b.

900.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) ' Işık-ı cemālin diler bensüz oluban görem
Anuñ içün dilerem benligümi itürem

2) Mā vü meni menligüm benlik ilen senligüñ
Terkin urup cüz külüñ ' ışık ile ' ışık virem

3) ' Işık viren benligin isteyüben bulamaz
Tā ki nice virilür benligi aña şoram

4) Varlığıla yoğlıgum uyur uyanuğlugum
Ser-ğuş ü ayığlıgum ' ışık olupdur direm

5) Bilemezem düş kimi başdaki teşvîş kimi
Hālümü ta' bîr idüp kâl ile nice yoram

6) Gün kimi gönül gözin açmayana iy güzîñ
Tā göre ' ışık yüzün gözlüyise gör direm

7) Rüşeni'nüñ Gülşeni şevkine gönül virüp
Zevk idüben dir bunu cānumı daği virem

ŞR: 285.

901.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Düşeli kaydına gamuñ hemmden āzād olmadum
Açılup gönüm ferahdan bir nefes şād olmadum

2) Güyiyā hemm ile gamdan kaydı bennā-yı ezel
Gönümün evvel esāsın k'özge bünyād olmadum

- 3) Gice gündüz zıkr ü fikrüm hemm ü ğamdan özge yoĝ
Besdür aĝı dir hem andan zıkr ü evrād olmadum
- 4) Bir nefes ğamsuz dilerem virübenü almayam
Çünki ansuzın feraĝla yār u mu‘ tād olmadum
- 5) Bilmezem niçün yıĝılmaz kayĝudan gönlüm evi
Çün anuñ bünyādı içün ğamdan evtād olmadum
- 6) Yoĝ iken ğamuñ vücūdı zāhir olmadın henüz
Kim ider şābit vücūda andan ĩcād olmadum
- 7) Rūşeni ğamıla tev'em doĝalı iy Gülşeni
Kim ider ki derhem andan ğama hem-zād olmadum

ŞR: 285a.

902.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

- 1) 'Işķ ile sevdā beni ħālüme ķoymaz n'idem
Vesveseden çıĝarup başuma fikrin bu dem
- 2) Çıĝalı sevdā ħayāl vesveseden başuma
Delü kimi bilmezem nidecegüm dem-be-dem
- 3) Ħayret ile bī-ĝaber olıcaĝız dañlamañ
Ser-ĝoş u bī-ĝod kimi ger özümü unudam
- 4) 'Işķ ile Mecnūn olan Leylī'ye meftūn olan
Vālih ü şeydā-şıfat olmayuban diñ n'idem

5) Delürüben ‘ ışk ile dağa düşen dem degüñ
İtürüben özümü istemege çün gidem

6) ‘ Işk kaderden kazâ yazdı meger başuma
Sevgülü sevdasını evvel ezelden kadem

7) Rüşeni’den cām içen Gülşeni’yi göricek
Ser-hoş-ı ‘ ışkı degüñ dirdi gülerək dadam

ŞR: 285b.

903.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1) İy ecel niçün gelüben cānum almazsuñ benüm
Uşanıpdur çün cānından miñnete düşen tenüm

2) Ne kadardur bilmezem ‘ ışkuñ kazası başuma
Ki belā vü derd olupdur miñnetile olanum

3) Yağuban ‘ ışkuñ belası başuma dolu kimi
Gözüm açdurmaz geçürüp n’ideyüm andan günüm

4) Ağlamağdan hasretile kurudı gözüm yaşı
Korharam yaş kimi gözden kuruya ahan kanum

5) Olmadın ‘ ışkuñ şehīdi ala cānum iy ecel
Tā kefen yirine giyem yaradan kanlu donum

6) Rüşeni vechinden özge Gülşeni imān nedür
Çün yakīnden bī-gümān andan şehādetdür dīnüm

ŞR: 285b.

904.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) Dem-be-dem artar cünün-ı ' ışk başumda n'idem
Bir diñ ağı ' ağıl olan anı nice kem idem
- 2) Yiyeli zaḥmını ' ışkuñ bilmezem merhem nedür
Tāzeler çün zaḥmın anuñ her ki aña em idem
- 3) Şınadum derdine ' ışkuñ kimse dermān idemez
Bes devāsuz derde dermān isteyüp nire gidem
- 4) Bir nefesde yüz belā vü miḥnetin ' ışkuñ çeken
Bilür imiş ne çekerem ' ışk elinden dem-be-dem
- 5) Geçmedin başıla cāndan ḳoyma ayaḡ bu yola
Geçmeyen iki cihāndan çün ḳoyamaz bir ḳadem
- 6) Rūşenī ' ışkına gönül vireli dir Gülşenī
Dileseñ cānumı daḡi virürem saña bu dem

ŞR: 286a.

905.

Mefā' ilün Mefailün Fe' ülün

- 1) N'idem ' ışkuñ elinden bilemezem
Gönül aña vireli alamazam
- 2) Budur ḡayret ki ' ışk ile özümü
İtürsem isteyüben bulamazam
- 3) İçeli bir ḳadeḡ ' ışkuñ şarābın

Ayıluban özüme gelemem

4) Baña nāşih ider şal ‘ ışkı başdan
Başum gitse hayālin şalamazam

5) Görüp ‘ ışk ile hālüm münkirüm kāl
İderse kāl u kīle kalamazam

6) Girüp baħrine ‘ ışkuñ dürri için
Batup ka‘ rına şanmañ dalamazam

7) Çeküben Gülşeni āħir nefes dir
Virüp cān Rüşeni’süz alamazam

ŞR: 286a.

906.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1) Bilmezem ‘ ışk ile hālüm n’olısar āħir benüm
Kırtulam mı şoñ nefesde virüben aña cānum

2) İçüben kanımı kanmaz dem-be-dem çün şir-i ‘ ışk
Kalmadı n’idem bu demde içmege aña kanım

3) Gül kimi başdan ayağa dağa döndüğüm degün
Çıharanda ğonce kimi arħadan pirāhenüm

4) ‘Işk odından yanduralı cānumı pervāne tek
Oddan özge bilmez oldum n’oldı can ile tenüm

5) ‘Işk ile bed-nām u rüsvā olmayan bed-nām imiş
Anuñ için andan itdüm nengile od u şanım

6) Yiyüben ta'ınını halkuñ sağ u şolumdan degüñ
İşk elinden zaħm olupdur bir dimeñ iki yanum

7) Rüşeni'den görelî işkuñ yüzini Gülşeni
Dilerem kim anuñ ola var u yoħdan olanum

ŞR: 286b.

907.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) Ben bu mülke işk ile gönderilüp gelmişem
Anuñ için mālikin mülkiyile bilmişem

2) Ağ u kıara rengile devre girüben bile
Birden iki vech ile anuñıla olmuşam

3) Sırrıla genc-i nihān maħfī iken naķd-i cān
Halka güneşden ayān işk ile bilinmişem

4) İşka gönül vireli sevgili cān olalı
Neydügini bileli istedüğüm bulmuşam

5) Mısr-ı dile gireli bey' ü şirā kılalı
Naķd-i revān vireli Yūsuf'ını almışam

6) İşk ile neydüğümü bilmek içündür degüñ
Şerħa kıilup şadrumı dil dil idüp dilmişem

7) Gün kimi rüşen ziyā görmek için iy fetā
Şayķal urup sineme gözgü kimi silmişem

8) Rūṣenī' den gözüñ açup gör tanı
Seçmeyüp andan seni gör ne ziyā almışam

ŞR: 286b.

908.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Nā-gehān bir Türk-i meste uğradı yolum benüm
Gönlüm aldı bir nazarda fitneden hūlum benüm

2) Bir dimeñ yüz biñ hezāra dönmüşem zār ile
Açılalı gonce kimi tāze gül-gūnum benüm

3) Görelî uyur uyanuḡ gözlerin ḡayretten uş
Seçemezem uyanur mı gözi yuḡulum benüm

4) Şubḡ-dem 'ālem meşāmın doldurur ḡāliye bū
Çün perişān kıla zülfin müşḡ ḡoḡulum benüm

5) Utanup terler ḡayādan gül yüzini göricek
Kızarıban terleyende ol yüzi şulum benüm

6) Yanuban şem' -i ruḡundan dönmezem pervāne tek
Göge çıḡsa yirde yanup şavrulan külüm benüm

7) N'ola bir kez Gülşenī'ye Rūşenī' kimi diye
'İşḡunuñ daḡın uruban birgülü ḡolum benüm

ŞR: 287a.

909.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Olalı derhem ḡam ile gönlüm açılmaz n'idem

Ağlayuban gözüm andan yüz daħi gelmez n'idem

2) Perveriş ğamdan bulur ğüyā ki göñlüm şevķ ile
Terk idüp zevķini andan çünki ayrılmaz n'idem

3) Gice gündüz derhem olup hemm ü ğamdan göñlüm uş
Andan özge lezzetini cānuñ bilmez n'idem

4) İçeli kayğulu göñlüm ħamr ğamından bir kadeħ
Mest olup zevķinden anuñ bir dem ayılmaz n'idem

5) Bir nefes göñlümi ğamdan şād olup alam direm
Ĝamsuzın çün her feraħdan göñlüm alınmaz n'idem

6) Rūşenī ğamını alup Ğülşenī cānın virür
Almadın andan revānı çünki alınmaz n'idem

ŞR: 287a.

910.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Ger bu nev' ile geçerse şubħ ile şāmum benüm
Cān virüp kırtulmadur bu demde bayramum benüm

2) Giceden fark idemezem gündüzümi kayğudan
Bir kimidür gice gündüz andan eyyāmum benüm

3) Dönmüşem ser-ħoşa ğamdan ayığ olanlar disün
Tükenür mi dir hem andan devr ile cāmum benüm

4) İy dirīĝā hemm ü ğamdan zevķ-i 'ömri bilmedüm
Ne kazādur ol kaderden diñ serencāmum benüm

5) Dilesem zevk ile kām-ı ‘ömrümi ben bir nefes
Hasret ü nā-kāmlıg olur her nefes kāmum benüm

6) Gūyiyā murğ-ı revānum perveriş ğamdan bulur
Ki kıllur şayyād andan dāne vü dāmum benüm

7) Şorana adımı direm işid iy sāyil cevāb
Rūşenī perverdesidür Gülşenī nāmum benüm

ŞR: 287b.

911.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1) Dem-be-dem sevdāyī kimi ben benümle söylerem
Düş kimi andan hayālün ta‘ birin şerh eylerem

2) Delü uşlu olduğumu bilmezem anuñ için
Şoruban yitenden anı bilmek için söylerem

3) Bilmezem Mecnūn nisbet ben ne sevdādan görüp
Münkir ü gevden sefīhi hezl idüben uylaram

4) ‘Işk ile sevdā çıhanda başuma kıllup hayāl
Lāle kimi dağ urup sevdā emīni eylerem

5) ‘Aql ile hālūme münkir çün baña dīvāne dir
Kavup anı delü kimi hāy u hūdan huylaram

6) ‘Işk bir dipsüz deñizdür kim anuñ pāyānı yoğ
‘Ömrüm olduğça daluban tül-ı ‘arzın boylaram

7) Rūṣenī sevdāsı imiş başuma çıhan hayāl
Andan özge Gülṣenī başda hayāli n'eylerem

ŞR: 287b.

912.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) İtürüp hayretten özüm isteyüben bulmazam
Bî-ḥaber oldum özümden ne ḥaberdür bilmezem
- 2) Ḥayretüm budur cihānda her neye kılsam nazār
Benden özge şey vücūdın var u yoḥdan görmezem
- 3) Nice ḥayrān olmayam diñ cüzde küll vechin görüp
Dönüben ser-ḥoşa andan zevḳ ile ayılmazam
- 4) Şūret-i bî-keyf olandur beni ḥayrān eyleyen
Kim anuñ ma' nî yüzinden neydüğünü şormazam
- 5) Görmedin yüzini kıble vü Ka' be meyl idüben
Farz-ı ' ayn için o veche yönümi döndürmezem
- 6) Ḳurtulup ḥamr-ı hevādan mest ü ḥayrān olalı
Ma' nîsüz şūret namāzın şöhret için kılmazam
- 7) Ay kimi günden diler perverde olmaḥ Gülṣenī
Anuñ için dem-be-dem dir Rūṣenī'süz olmazam

ŞR: 288a.

913.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) Görelî şem' -i cemālün yanuban diñlenmezem

Dönüben pervāneye ol yanmadam uşanmazam

2) Dañ atınca meclisün rüşen çerāğı diñlenür
Dönüben zav-ı ziyāya Rüşeni' den sönmezem

3) Gün kimi mihrünle yanup dağlanur cānum velī
Zevk idüp ol dağ cāndan şabr idüben dönmezem

4) Bir dimezem günde biñ kez cānumı şevkuñ odı
Yandurur ıhasretten iy meh şanmagil kayıt mazam

5) Döndürür yüzini benden dön diyüp ol meh-liķā
Yanup anuñ ıahriyıla luţfın umup dönmezem

6) Mihr ile başdan ayağa gün kimi dağ urmadın
Cānuma ' ışkuñdan iy cān yandurup göndermezem

7) Görelı rüşen çerāğın Rüşeni'nüñ Gülşeni'
Oluban pervāne aña Rüşeni'süz yanmazam

ŞR: 288a.

914.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Bilmezem uyur uyanuğ ölü diri ben neyem
Var yoğdan dirilip ne vech ile ıhayydan şeyem

2) Çün ' adem kimi vücūdum bilmezem neydügin
ıHayretüm bilmekdür anı bilemezem n'eyleyem

3) ' İlm iken ' ayna vücūdum lâ-ta' yinden diñüz
Neydi ta' yinüm şorana bilmezem ne söyleyem

4) Şūrete ma‘nī nedendür ma‘nīye şūret nedür
‘Ayn u ğayra göre şorsañ cem‘ ile farķ eyleyem

5) Bilmedüm bī-keyf olan keyfin vücūdumuñ n’idem
Olmadın bī-keyf anuñ keyfin diñüz nice duyam

6) Müşkilüm şābit vücūduñ ħallidür bī-keyf iken
Var diyüp yoĥ kimi anuñ keyfini nice diyem

7) Rūşenī bī-keyf iken keyfin sübütın şora gör
Tā bilesüñ Gülşenī kim aña göre ben neyem

ŞR: 288b.

915.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1) Var u yoĥdan bilmezem nedür vücūdum ben neyem
Müşkilüm budur ki ħallin kimse bilmez ne şeyem

2) Şūret ü ma‘nī nedendür zāhir ü bātın kimi
Evvel āĥir bir iken iki ne vech ile diyem

3) ‘İlm iken ‘aynuñ şübütı neydügin aña vücūd
Bilmezem künh ile keyfin ne diyüben söyleyem

4) Ne ‘ademdendür vücūdum kim anuñ-çün var sübüt
Olmadın ma‘düm anı ne vücūdı ħallidür

5) Ħayretüm işbātile nefyüñ vücūdı ħallidür
Kim ne keyf ile ‘adem mevcūd olur anı bilem

6) Ölü diri zıdd u nidd nedür vücūdıla ‘adem
Kim buları cem‘ iden dir cüz ü küllden ben hayam

7) Rūşenī’den müşkilüm hallini duyduim Gülşenī
Ki ‘ademden şābit olan şey vücūdından şeyem

ŞR: 288b.

916.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1) Bilmezem nedür vücūdum kim olur āhīr ‘adem
Virüp alur her nefesde cānı tenden dem-be-dem

2) Yoğ iken şūret ne idi ma‘ nīnūñ keyfiyyeti
Müşkil midür hallin anuñ bilemezem kim n’idem

3) Bulmadım ta‘ yīn vücūdum bu şübūtıla henüz
Diñ ne keyf ile şey idi tā suāli terk idem

4) İsterem ‘ayne’l-yağīnden haqqı bilem zansuzım
Tā gümānsuz ol yağīnden ‘ilme gönül berkidem

5) Uḫlubu’l-‘ilm bunuñ için didi ol baḫre ‘ulūm
Tā ki cehlūñ terkin urup ‘ilm ile laḫde gidem

6) Ma‘ rifet nefsin tanıyup Rabbini bilmekdedür
Dirdi şohbetde işitdüm gün kimi Rūşen dedem

7) Rūşenī’den şevḫ imiş iy Gülşenī şeyde şübūt
Ne vücūduñ şevḫ ile ol şeyūñ zevḫin dadam

ŞR: 289a.

917.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) Var u yoğdan bilmezem nedür vücūdumı duyam
Ger 'adem disem özüme ne vücūd ile şeyem
- 2) Dirilüp ölen nedür diñ ölü iken dirilen
Müşkilümdür ħallin anuñ bilmedin ne söyleyem
- 3) İsterem bir kimse kim bile vücūdı künhini
Bulamazam çünkü anı bes 'abeş ne söyleyem
- 4) Kim ki nefsin bilmedi Rabbini bilmez bilürem
Ne şehādetden ben aña mü'min-i mükün diyem
- 5) Şürete ma' nī virenden şor şehādet neydügin
Ġayb iken dise revādur ol şehādetden ħayam
- 6) Kılana şābit vücūduñ keyfini benden su'āl
Bilmezem anuñ şübütın nā-vücūd ile diyem
- 7) Rūşenī' den özge varlığ görmezem dir Gülşenī
Çünkü varlığ anuñ imiş Gülşenī bes ben neyem

ŞR: 289b.

918.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) 'Işğ elinden baş götürüp nire gidem bilmezem
İsteyüben çünkü andan ħāli bir yer bulmazam
- 2) Ħayretüm budur cihānda cüz küle kılsam nağar
Yüz biñ ise görinenler birden artuğ görmezem

3) İçeli cāmını ‘ışkuñ bî-ḥaber ser-ḥoş kimi
Ayılıp bir dem özüme n’ideyüm çün gelmezem

4) Ney kimi ‘ışkuñ elinden kılmadan zār-ı figān
Yanuban şevkından anuñ zevk ile dinlenmezem

5) Dilerem görende ‘ışkı keyfini şoram nedür
Bilmezem n’olur baña kim uğrayandan şormazam

6) Kılalı ‘ışkuñ ğamından gönlümi derhem degüñ
Yaşlu kimi ağlayuban gice gündüz gülmezem

7) ‘İşkı bilmek müşkilümdür lîk n’idem çünki ben
Rüşenî’den özge anuñ neydüğini bilmezem

8) Gün kimi ‘ayn-ı ziyādan görelî iy Gülşenî
Rüşenî vechi kimi aydın ziyāsuz olmazam

ŞR: 289b.

919.

Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilün

1) Bir diñ aḥı ‘ışk elinden cāna yitdüm n’eyleyem
Bir oñulmaz derd-i bî-dermāna yitdüm n’eyleyem

2) Olalı meftūnı ‘ışkuñ bilmezem ḥālüm nedür
‘Ākılı Mecnūn kılan fettāna yitdüm n’eyleyem

3) Gireli Mısr’ına ‘ışkuñ ḥüsñile Yūsuf kimi
Bende-i sulṭān kılan ḥāḳāna yitdüm n’eyleyem

4) ‘Işık imiş genc-i hafî günden celî yüzün görüp
Direm uş sırr u ‘alenden kâna yitdüm n’eyleyem

5) ‘Āşıkun huccet delîli ‘ışık ile cān virmedür
Virüben āhir nefes bürhāna yitdüm n’eyleyem

6) ‘Işık ile imān u küfrün tayy kırup menzillerin
Seyr idüp anuñla uş ihsāna yitdüm n’eyleyem

7) Rüşenî vechin görelden Gülşenî ‘ışık ile dir
Virmedin cānum bu dem cānāna yitdüm n’eyleyem

ŞR: 290a.

920.

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

1) N’idem yüzüni gayretten dilerem görmeye gözüm
Hicāb olur baña andan yüzün görmege çün özüm

2) Dilerem göz yumup cāndan açup gönül gözin görem
Yüzüni bensüzün iy cān çü oldur ‘ıyd u nev-rūzum

3) Baña müşkil olan bensüz yüzün görmekdür iy dil-ber
Ki bensüz ben nice görem seni iy baht-ı fīrūzum

4) Yüzün gören sa‘id olup şekāvet neydügin bilmez
O yüzden dilerem iy meh sa‘adet ola yulduzum

5) Melāhat kâındur vechün dilerem zevk ile dadmağ
Çü anuñ zevkidür cāndan melāhat şevkile duzum

6) Yüzündür kıblesi halkun cihān yüzinde Ka‘be tek

Senüñ vechüñi görmedin neye döndüreyüm yüzüm

7) Göreliden Rüşeni vechin ziyādan Aydın ilinde
Tükenmez Gülşeni n'idem anı vaşf idüben sözüm

ŞR: 290a.

921.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Bilmezem keyfini ' ışkuñ vaşf idüben ne direm
Çünkü bî-keyfüñ cemālin keyf ile bir dem görem

2) Müşkilüm budur görenler ol cemālün keyfini
Hal kılamaz vaşf idüben her kime keyfin şoram

3) Düş kimi görsem hayālin bilmezem ta' bîr idüp
Ben ne vech ile özüme bildürüp keyfin yoram

4) Bir disem yüz biñ görünür gözüme bî-keyf vech
Anuñ için mazhar-ı kudret o vech için direm

5) Rüşeni'den özge ' ışkuñ bilmezem iy Gülşeni
Keyf nedür tā sevüben cānumı aña virem

ŞR: 290b.

922.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) İtürmeyen özini çünkü bulamaz n'idem
Anı bulan özini çünkü bilemez n'idem

2) Hayrete şalan beni budur işidün anı

‘ Işık gören özini çünkü göremez n’idem

3) Düş kimi ‘ ışıkun yüzün kim ki gümânsuz yaķın
Görür imiş ta‘ birin çünkü kılamaz n’idem

4) Gevher-i kân vücūd-ı ‘ ışık imiş iy kân-ı cūd
Virmeyen aña vücūd-ı naķdin alamaz n’idem

5) Dürr-i yetim-i şemîn ‘ ışık imiş itdüm kimin
Baħrine iy nâzenin kimse dalamaz n’idem

6) İki cihânı şalan görür imiş cân eren
‘ Işık ile özin bir ân kimse şalamaz n’idem

7) Her kim içer ħamrını ‘ ışıkun işidün anı
Ayılmağa bir nefes çünkü gelemez n’idem

8) ‘ Işık imiş Allah evi alıbanu münzevî
Kılmayan özin yavi anı göremez n’idem

9) Rüşenî’nün sırrına Gülşenî’den birrine
Baħr-i revân dürrine fikrüm ayırmaz n’idem

ŞR: 290b.

923.

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

1) Geçdi ‘ ömrüm hicrün ile vaşluña irişmedüm
Anuñ için nice geçer günüm andan bilmezem

2) Ħasretünden gice gündüz ağlayuban iy perî
Gönlüm açılup feraħdan şâd oluban gülmedüm

3) Leblerüñ zevķinüñ añup cān kimi ŧir̄inligin
Kim ķılupdur zevķ idüben dadan andan ŧormadum

4) Düŧ kimi ħüsnüñ ħayālin vaŧf idüben ne diyem
ŧorana ta' b̄ir idüben ħünki anı yormadum

5) Dilerem āħir nefes yüzüñ görüben cān virem
Anuñ iħün cān alıcı dileyende virmedüm

6) ŧevķ ile vaŧluñ mezāķın zevķ ideli iy ŧanem
Bir nefes ansuz cihānda virübenü almadum

7) Ruŧeni' den maħv olur güyā vücūd-ı Gülŧeni'
K'ol güneŧden zerre kimi gözleyüben görmedüm

ŧR: 291a.

924.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

1) N'idem ' iŧķuñ elinden bilemezem
Vireli gön̄lüm aña alamazam

2) İŧidüp dañlamañ ħayretle sözüm
Görende ' iŧķı özüm göremezem

3) İtürüp ' iŧķ ile özümü n'idem
Arayuban cihānda bulamazam

4) Görüp b̄i-keyf iken keyfini ' iŧķuñ
Ne yüz dendür görüben ŧoramazam

5) Görende düş kimi 'ıřkuñ hayālin
N'idem ta' b'ir idüben yoramazam

6) Özümnden giderem 'ışkı görende
Dönüben ser-ıoşa ayılamazam

7) İtürüp Gülşeni Aydın ilinde
Özümi Rüşeni'den bulamazam

ŞR: 291a.

925.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Düşdi çün sevdāsına ol zülfüñüñ gönüm n'idem
K'ol özün sevdādan anuñ fikrini kütāh idem

2) Tağılıp zinciri zülfüñ boynuma Mecnün kimi
Yideyor senden yaña ol nişe bes dağa düşem

3) Göreliden Ka' be kimi kıble yüzüñ püşişin
Vechüñe yüz döndürüben Ka' be vü kıble direm

4) Görmedin rüyla müyuñ bilmedüm şubhıla şām
Nice cem' olup görünür gice gündüz dem-be-dem

5) Müşkilüm budur ki bilmez kimse anuñ ĥallini
Kim ne yüzden cem' ider vechüñ vücüd ile 'adem

6) Vireli 'ıřkuña gönül almadum dönüp girü
Dilese cānum dağı virürdüm aña uş bu dem

7) Geçmedin iki cihāndan bir qadem senden yaña

Yüz sürüp toprağa iy cān bilmezem nice adam

8) Rūṣenī'len 'ahd ideli Gülṣenī bildüm nedür
'Işık ilen rûz-ı ezelden olınan 'ahd-i kâdem

ŞR: 291b.

926.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Gūyiyā rûz-ı ezelden kısmetüm ğamdur benüm
Kim işüm derhem ğam ile nevhā mātemdür benüm

2) İtürüp hayretten özüm bilmezem ne işteyüm
Bī-ḥaber ṣādī vü ğamdan bü'l-'aceb cünbiṣṣeyüm

3) Her nefes ṣevk ile 'ışka virüben zevk almışam
Derhem olup gönlüm andan ğamm ile teşviṣteyüm

4) Bilmezem ta' bire dönüp söylenen ḥālüm nedür
Uyanup şayuhlar iken çünkü yine düṣteyüm

5) Giceler yuḥum gelüben yatmazam zārılanup
'Işık elinden şanmayasuz bir dem āsāyiṣteyüm

6) 'Işık ile yoğ olmadın ben bilmedüm varlığı nedür
Yoğ iken varlığum andan diñ ki ne sağıṣteyüm

7) Rūṣenī'den devr için iy Gülṣenī nokta-şifat
Miḥver ü pergāle dönüp merkez ü ser-riṣteyüm

ŞR: 291b.

927.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) İtürüp sevdādan özüm bü'l-‘ acēb cünbişdeyüm
Uçuban ‘ aqlum başumdan bilmezem ne işteyüm
- 2) Yel kimi yilüp hevādan zevk ideli ‘ ışk ile
Çizginen baş kimi andan devrile ser-geşteyüm
- 3) Müşkilüm ta‘ bīr andan kim uyanmaz düşteyüm
Eylesem ta‘ bīr andan kim uyanmaz düşteyüm
- 4) Bir diñ aḥı işidenler kälile hālüm nedür
Bilmek için çünkü kâlden hālümü teşvīşteyüm
- 5) Nice ‘ aqluñ terkin urup olmayam Mecnün diñüz
Çün hevā-yı ‘ ışk ile Mecnün-şifat āşüfteyüm
- 6) Uyanup ‘ ışk ile ‘ aqluñ terk ideli yuḥusın
Yatmadın şevk ile andan zevk-i āsāyışteyüm
- 7) Gün kimi vechin ziyādan görelı dir Gülşenī
Olmadın zıll Rūşenī’den diñ kim ne sağışteyüm

ŞR: 292a.

928.

Müfte‘ ilün Fā‘ ilün Müfte‘ ilün Fā‘ ilün

- 1) ‘ Işk erine münkire kâfir-i muṭlaḥ direm
Bâṭıl işitmek anuñ ḥaḫḫına çün ḥaḫ direm
- 2) Niceler inkār ile küfr ider ĩmānımı
Çün işidür ‘ ışk ile delürüp el-ḥaḫ direm

3) Evvel ü āhir işit zāhir ü bātında er
Di yine işidüben şıdkına şıddık direm

4) ‘ Aql ile delü kimi uşlu şanup ‘ ışk erin
Sözine sen iy faķih dimeyesün daķ direm

5) ‘ Işka gönül vireli vālih olup bī-ħaber
Sözüm ene’l-‘ ışk işit gerçi ene’l-ħaķ direm

6) Diñle kelāmin Ĥaķķ’uñ ķurb-ı nevāfilden uş
Ne didüğüm Ĥaķķıla febi yebiķaķ direm

7) Rūşenī’den şoruban Gülşenī’nün müşkilin
Ĥallin anuñ işidün müşkil ü muğlaķ direm

ŞR: 292b, İÜ: 160b.

929.

Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilün

1) Yandurur Ĥasret odından cānumı firķat n’idem
Öldürür hicrān beni uş bulmadın vuslat n’idem

2) İntizāra doymayuban dem-be-dem hicrān ile
Vaşl umuban cān virürem iy perī millet n’idem

3) Olalı ‘ ışkuñ marīzi isterem şerbet-i şifā
Bulmazam ölümden özge çün aña şerbet n’idem

4) Dilerem görem yüzünü sevdüğümüñ bir nazār
Gördüğüm dem vaşlı baña çün virür firķat n’idem

5) Ĥayretüm artar görüben dem-be-dem eksilmedin

Ba‘ d olan dem baña andan vaşlıla kırbet n’idem

6) Bir zamān gönlüm açılıp şevk ile zevk eylesem
Derhem ol zevk ile gamdan buluram kırbet n’idem

7) İsteyüben bulamazam bir ğarazsuz t̄alibi
Çün ğarazdur yola giren t̄alibe āfet n’idem

8) Dileseñ ğalvet çığargil göñül evinden seni
Andan özge çünkü yoğdur ‘uzlet u ğalvet n’idem

9) Ruşenī’den ayru düşsem bir nefes iy Gülşenī
Ölürem şevkınden anuñ çekerem ‘izzet n’idem

ŞR: 292b.

930.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1) Dem-be-dem sevdāsı ‘ışkuñ başuma çığar n’idem
Gönlümün sırrını gözden ‘āleme çahar n’idem

2) Dilerem münkir gözinden şahlayam aĥvālümü
Çünkü ta‘ n ile görende yüzüme baĥar n’idem

3) Cezb idüp sevdāsı ‘ışkuñ kıol kimi boynuma uş
Öz ĥayālinden düzetmiş tavkıını taĥar n’idem

4) Gözümün yaşı tükenüp ağlamaĥdan kıırılmaz
‘Işk elinden çünkü andan kıanlı yaş aĥar n’idem

5) Dilerem vīrāne gönlüm ‘aķlıla ma‘ mūr idem
Kıahr idüp mi‘ mār-ı ‘ışkuñ yapıduğum yıĥar n’idem

6) Bilmezem 'ışk ile nice dirilüp bulam hayât
Çünkü ef'iden beter ol şancuban şoĝar n'idem

7) Rüşeni şem'ine cânın Gülşeni pervâne-veş
Şevk ile zevk eyleyüben dem-be-dem yaĝar n'idem

ŞR: 293a.

931.

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1) Her nefes şevk ile 'ıŝkuñ zevkine cân virürem
Çünkü cāndan datlu andan zevk ile dirilürem

2) Bilmezem gönül vireli 'ışka cânuñ neydügin
Çünkü bî-ĥod olup andan özümü unuduram

3) İçeli cāmını 'ıŝkuñ bî-ĥaber ser-ĥoş kimi
Bulmazam ayıĝlıĝ andan diñ ĥaçan ayılırım

4) Çıĝalı sevdāsı 'ıŝkuñ başuma kılup ĥayâl
Düş gören uyur kimi uş ben beni uyaruram

5) Ne belâdur cânuma 'ıŝkuñ hevāsı k'ansuzın
Cân virürem her nefes kim dirlik için aluram

6) Ölmedin ölen dirilüp 'ışk ile bulur hayât
Ol hevānuñ zevkiyile dirlik için ölürem

7) Rüşeni'dür Gülşeni'nün şevk ile zevk itdügi
Her ne dirse adın anuñ 'ışk ile ben bilürem

ŞR: 293a.

932.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) 'Ömrüm eksildikce artar derd ile n'idem ğamum
Her nefes ğamdan dutulur derhem oluban demüm

2) Dem-be-dem ğam cāmıdur bu içdügüm acı şarāb
Devrile sāķī çün andan vireyor cām-ı Cem'üm

3) Dönüben ehl-i 'azāya ağlamağdan gülmezem
Bilmezem āħir olur mı bir dem andan mātemüm

4) İşidürdüm cān viren dem kırtulur ğamdan gönül
Bü'l-'aceb ol demde ğamdur fikr ü zıkr ü derhemüm

5) Şınadum ğam derdine dermān imiş dilden ferağ
N'eyleyem çün bulamazam şād olup andan emüm

6) Rūşenī derdine gönülüm derhem iken Gülşenī
Seçemezem gündüzümü ğamdan olup ağşamum

ŞR: 293b.

933.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) 'Işķ ile sevdā beni dağa düşürür n'idem
Delürüben 'aql işin çāresüzün terk idem

2) 'Işķa vireli gönül dönübeni almadum
Dilese cānum daħi aña virürdüm bu dem

3) Nāşih olan ögüdin uşlu kişi işidür
Ben delüyem şanmagil ögüdüni işidem

4) Ālem-i ʿışkı sevüp terk-i vaţan kılmışam
Terk idüp anı dağı diñ baña nire gidem

5) Şüretümüñ maʿnisin görelî mülk-i vücüd
Dilerem andan berü ola vücüdüm ʿadem

6) Murğ-ı revānum diler ura kafeş terkini
Diñ neyilen ben anı urubanu uş dem

7) Rüşenî'nüñ vechini Aydın ilinde gören
Bilür imiş Gülşenî ʿışkı nedür dem-be-dem

ŞR: 293b.

934.

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

1) Bilmezem ʿışk ile hālüm n'olısar āhir benüm
Kurtulam mı şoñ nefes virübenü aña canum

2) ʿIşk alup gönlümi benden koyalı bî-dil beni
Bilemezem andan özge var mı benden olanum

3) Bir nefes ʿışk ile virüp almışam ğamdan n'idem
Derhem olup rüzigārum giceye döner günüm

4) Şeş-cihet ʿışkuñ cemālin görürem kılsam nazār
Anı görüp döndürürem kıbleye dağı yüzüm

5) Olmadın ʿışkuñ şehīdi yaşlu kimi nice ben

‘ Işık elinden gök karaya batuban kim donum

6) Aldanup meyl-i hevāya ‘ ışık ile bilişmedin
Bildüm iy dil andan imiş yoluñ uran şeytanum

7) Rūşeni ‘ ışıkı bilürem öldürür āhir beni
Gülşeni şer‘ ile andan da‘ vî itmegil kıanum

ŞR: 294a.

935.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1) Bilmezem keyfini ‘ ışıkıñ ne diyüben bildürem
Çünkü bî-keyf iken anuñ keyf ile vechin görem
- 2) Gün kimi yoğdur nazîri sâde-rû ‘ ışıkıñ n’idem
Tā anı ‘ aynü’l-‘ ayāna Rūşeni’den gösterem
- 3) Düş kimi görüp hayālin ‘ ışık-ı bî-rengüñ direm
Bilmedin ta‘ birin anuñ nice düş kimi yoram
- 4) İsterem bî-keyf-i ‘ ışıkı keyf ile görmüş vücūd
Tā ‘ adem mülkinüñ andan keyf neydügin şoram
- 5) ‘ Işık ile mülk-i vücūdın kılmayan ‘ ayn-ı ‘ adem
Añlamaz neydüğünü ‘ ışıkıñ eger eydi virem
- 6) ‘ Işık ile bî-keyf iken keyf-i vücūduñ görmeyüp
Neydüğünü ‘ ışıkıñ ol dem görübenü bil direm
- 7) Dileseñ hal müşkilüñi ‘ ışık ile bî-keyf iken
Gülşeni’ñüñ Rūşeni’den neydüğünü gör direm

ŞR: 294a.

936.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) Bilmezem ' ışkuñ maqām u menzilin tā kim varam
Menzilin görüp maqāmı neydügin andan bilem
- 2) İsteyüben bulamazam bir maqāmın görmüşi
Tā ne keyf ile görür anuñ maqāmını şoram
- 3) Virüben varlıgum aña yoħluğıla qalıcaħ
Müşkilüm ħalsüz budur ki ben ne keyf ile görem
- 4) Uğrayuban ' ışka nā-geh şoruban kimsin didüm
Didi baħ gör Rüşeni' den özge var mıyum neyüm
- 5) Dilerem āħir nefesde görüben ' ışkuñ yüzün
Ol cemālün zevķin alup şevķ ile cānum virem
- 6) Bilmezem şorana ' ışkuñ keyfini bī-keyf iken
Rüşeni' den özge digil Gülşeni nedür diyem

ŞR: 294b.

937.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1) N'idem ' ışkuñ elinden bilemezem
Çü ansuz bir zamān dirilemezem
- 2) Ölürem bir nefes çekende ansuz
Anuñ-çün bir dem ansuz olamazam

3) Cihānda isteyüben ʿışk elinden
Kaçuban kırtulanı bulamazam

4) İçelden bir kadeh hamrını ʿışkuñ
Oluban ser-hoşı ayılamazam

5) Ne zevk olur başumda şevki ʿışkuñ
Ki ansuz bir demine kıalamazam

6) Vireli gönlümi şevk ile ʿışka
Nʼidem iy Gülşenī çün olamazam

ŞR: 294b.

938.

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

1) Bilmezem ʿışkuñ elinden nire kaçup kırtulam
İsteyüben ansuzın yir nirde var tā kim görem

2) Nire varsam ʿışk elinden uğraşuram bī-dile
Hasret ile bunı dir kim derd-mend ü bī-dilem

3) Bir kadeh ʿışkuñ şarābın içeli ser-hoşlanup
Bulmazam ayıhlıg andan dimeñüz kim ayılam

4) Nirde var hayrānı ʿışkuñ bir benüm kimi degüñ
Hasret ile hālüm añup ağlar iken çün gülem

5) Rūşenī'nün ʿışkıma göñül vireli Gülşenī
Dilerem ağir nefes andan virübenü alam

ŞR: 295a.

939.

Müfte' ilün Fâ' ilün Müfte' ilün Fâ' ilün

1) 'Işık ile sevdâ beni fikre düşürür n'idem
Delü kimi dem-be-dem dağlar aşurur n'idem

2) Hicrile bulmağ vişâl başa çıharup hayâl
'Işık ile sevdâ-yı hâl 'aklı şaşurur n'idem

3) Şevkile gözüm yaşın seyl-i revân idicek
Bağr kimi mevc uranı şuyı daşurur n'idem

4) Gün kimi dağ uralı cânuma 'ışkun odı
Gönderüp andan revân hāmı bişürür n'idem

5) Rüşenî'nün sırrını Gülşenî fâş idemez
Çünkü özinden daği anı bişürür n'idem

ŞR: 295a.

940.

Müfte' ilün Fâ' ilün Müfte' ilün Fâ' ilün

1) 'Işık ile sevdâ beni hâlûme kıymaz n'idem
Düşürüben dağlara delü kimi dem-be-dem

2) 'Işık ile meftûn iken vâlih ü mecnûn iken
İtürüben ben beni isteyü nire gidem

3) 'Işık iline şevk ile varana direm buni
Baş ayağa şalmadın kıyım yolına kıdem

4) Varile yoğluğunu 'ışka virenler bilür
Neydügin andan vücüd kim anı görmez 'adem

5) ‘ Işık ile birlik bulup iki nedür bilmezem
Birden iki neydügin tā ki diyüp fark idem

6) Rūşenī’ nūñ Gülşenī lezzetini ‘ ışık ile
Şevķile cān virmedin zevķini nice dadam

ŞR: 295b.

941.

Müfte‘ ilün Fā‘ ilün Müfte‘ ilün Fā‘ ilün

1) ‘ Işık ile bilişeli ‘ aklıma yād olmuşam
Ėam yir iken ‘ aklıla ‘ ışık ile şād olmuşam

2) Ėayda şalan ‘ akl imiş muṭlaķ iken gönlümi
Ėaydın uruban anuñ gör ne azād olmuşam

3) ‘ Aklıla dimeñ baña söyle murāduñ nedür
‘ Işkı murād ideli terk-i murād olmuşam

4) ‘ Işık ile zevķ ideli lezzet-i şevķiyle uş
İşidüñüz didüğüm zevķ ile dād olmuşam

5) Yıḫalıdan ‘ aklımuñ yapduğı bünyādını
Yile virüp ‘ ışık ile şarşar-ı ‘ ād olmuşam

6) Gireli bāzārına ‘ ışık ile Mışr’ uñ direm
Al beni Yūsuf kimi çünki mezād olmuşam

7) Rūşenī’ den Gülşenī Leylī’ ye Mecnūn kimi
Sevibenü sevgüden adıla yād olmuşam

ŞR: 295b.

942.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

- 1) Şeytān kimi düşmenüm nefsum imiş añladum
Düşmen ile dostluğum bilmedüğüm dañladum
- 2) Nefsümi a' dā ' adū bileliden cānuma
Terk idüben dostluğın düşmeni elden ıodum
- 3) Nefsüm imiş cān eren bende heves türeden
Anuñ için dost iken ben aña düşmen didüm
- 4) Nefsüm imiş azıdan özümü güm-reh idüp
Reh-zen anı bilmeyen her kim ise çalmadum
- 5) Rüşenī'den ayıran Gülşenī'yi nefis imiş
Anuñ için ol baña cān ise terk eyledüm

ŞR: 296a.

943.

Müfte' ilün fāilün Müfte' ilün Fā' ilün

- 1) 'Işka hevādur diyen bü'l-hevese münkirem
'Aklıla 'ışkuñ yolın urana şeytān direm
- 2) Azubanu azduran güm-reh idüp yol uran
Bilübenü cān eren nefsum imiş ne şoram
- 3) 'Işık ile aḫvālümü kāl idüben 'aql ile
Düşde şayuhlar kimi ta' bīr idüp ne yoram
- 4) 'Işık ile itürmedin bulamazam özümü

Anuñ için diyemezem bulmaduğum buluram

5) H̄ayrete şalan beni budur işidüñ anı
Bilmeyicek ben beni ‘ ışkı o dem bilürem

6) ‘ Işık ile dirilmedin ölü kimi oluram
Bir nefes ansuz eger virübenü aluram

7) Rūşeni’den ‘ ışık ile Gülşeni’ nün vechini
Ayıla günden daği aydın iken görürem

ŞR: 296a.

944.

Mefā’ ilün Mefā’ ilün Mefā’ ilün Mefā’ ilün

1) Devāsuz derdine ‘ ışkuñ giriftār olmışam n’idem
Gice gündüz o derd ile yanup zār olmışam n’idem

2) Güneş kimi ayıhlara yüzüm sürübenü direm
‘ Aziz iken bu vech ile çatı h̄or olmışam n’idem

3) Baña ta’ n idüben dirler hanı nāmūsıla ‘ aruñ
Şalup nāmūs u ‘ arumı çü bī-‘ ar olmışam n’idem

4) Cihān halkı baña dirler levend ü bī-nevā müflis
Ġinā-yı ‘ ışık ile zerden çü bī-zār olmışam n’idem

5) Banā nāşih dir iş gücden elüñ çeküp levend olma
Düşeli ‘ ışık ile işüm çü bī-kār olmışam n’idem

6) Gireli Mısr’ına ‘ ışkuñ direm iy Gülşeni cāndan
Görüben Rūşeni vechin h̄arid olmışam n’idem

ŞR: 296b, İÜ: 143b.

945.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) Vey eger bu nev' ile giçerse eyyāmum benüm
Mātemīden bed-ter olur şubḥ ile şāmum benüm
- 2) Geçdi 'ömrüm hemm ü ğamdan bir zamān şād olmadum
Şoñ nefes andan olur gūyā serencāmum benüm
- 3) Dönmüşem ser-ḥoşa ğamdan bī-ḥaber n'idem diñüz
Devr ile andan irişür çün dolu cāmum benüm
- 4) Ğam yeter kām isteyen dem hemm ile derhem baña
Andan özge çünki yoḥdur devrden kāmum benüm
- 5) Yanmadın rüşen güneş tek tutuşup ğamdan n'idem
Puḥte olmaz çün ol oddan bişmedin ḥāmum benüm
- 6) Düşeli devrine dehrüñ isterem kılmah şikār
Hemm ü ğamdur murğ-ı cāna dāne vü dāmum benüm
- 7) Rüşeni hemm ile virsem cānumı āḥir nefes
Hemm ü ğamdan anayısar Gülşeni nāmum benüm

ŞR: 296b.

946.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1) N'idem bī-dād elinden cāna yitdüm
Direm uş dād elinden cāna yitdüm

2) Vireli gönlümi bir dil-rübāya
İşit feryād elinden cāna yitdüm

3) K̄anum tökmek diler bir Türk-i bī-rah̄m
N'idem cellād elinden cāna yitdüm

4) Diler derhem beni dil-ber k'ola şād
Ġamumdan şād elinden cāna yitdüm

5) Baña bilişler midür yadlıĝ iden
Biliş tek yād elinden cāna yitdüm

6) K̄oyalı gönlüme bünyād-ı 'ışkı
Eger bünyād elinden cāna yitdüm

7) İşitdüm Rüşenī'ye Gülşenī dir
Ki sen istād elinden cāna yitdüm

ŞR:297a.

947.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Vey eger günüm geçerse hemm ile ĝamdan benüm
Kim seçer hālüm görüben ehl-i mātemden benüm

2) Ölmedin dutar 'ezāsın gözlerüm tıflın degüñ
Ġark iden demde özünü gözüm ol yemmden benüm

3) Şevk ile dil şād oluban zevk iden dem bir nefes
Ne ĝamum var ol dem içre gönül derhemden benüm

4) 'Āşıkā 'ākıl sözidür aĝudan acı gelen

Talḥ olur ŧir̄in revānum ol semden benüm

5) Olalı rüsvāsı ‘ıŧkuñ ḡa‘ n ider ḡālüm gören
Ol yaralardur k’oñulmaz dilde merhemden benüm

6) ŧınadum ‘ıŧkuñ devāsı derd-i bī-dermān imiŧ
Anuñ için derd olur dermānum ol emden benüm

7) Rūŧenī ŧevḡ ile mesrūr oluban dir Güłŧenī
Ki neŧāḡum var feraḡsuz zevḡ ile ḡamdan benüm

ŧR: 297a.

948.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1) Söylemegil puḡte iseñ sözi ḡām
Tā ki ḡülüvv eylemeye anda ‘ām

2) ‘Ām olana söyleme ḡaŧuñ sözin
Tā duta daḡ münkir olanlar temām

3) Kāmil iseñ nāḡıŧa söz söyleme
Nāḡıŧ olan añlayamaz çün kelām

4) ḡalk-ı ḡaḡḡ’a ‘aḡlı ḡadar söz digil
Bunuñ için didi o ḡayrū’l-enām

5) Luḡfile di pendüni ḡalkḡa diseñ
Yumuŧanuban tā ola saña rām

6) Emr-i ma‘rūf idübenü münkir iŧ

İdene dir ʿa-na-i ḥalk intikām

7) İki dime bir sözi tekrār idüp
Tā diyeler sözüne ḥayrū'l-kelām

8) Az di sözi söyleyicek çoḥ dime
Kim diyeler mükşir imiş ḥāş u ʿām

9) Fikr idüben söyle sözüñ zıkr idüp
Mertebe menzil idüben şubḥ u şām

10) Rüşenī'den söyle sözüñ Gülşenī
Cem ʿ ile farqa olanında imām

ŞR: 297b.

949.

Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün

1) İy ayıḥlar şormañ baña esrüyüben ne içmişem
Ayılıban ne içdügüm şanmayasuz ki seçmişem

2) ʿ Işķ ile gözüm açalı devr ile cāmın içeli
Ser-ḥoş olup andan velī ayıḡ olandan kaçmışam

3) ʿ Işķuñ şarābın içüben iki cihāndan geçüben
Himmet fenādan açuban Sīmurḡ'a dönüp uçmuşam

4) ʿ Işķ ile hem-dem olalı devr ile cāmın alalı
Ḥamrıla ser-ḥoş olalı ayıḥlıḡumdan geçmişem

5) Uyur uyanuḡ olduḡuñ düş kimi ḥālūñ yorduḡuñ
Bilemezem iy Gülşenī çün yuḥuda göz açmışam

950.

Müfte' ilün Fâ' ilün Müfte' ilün Fâ' ilün

- 1) İtüreli gönülümü isteyüben bulmazam
Benden gizlü gönülümüñ bulduğunu bilmezem
- 2) Dosta gönül virene şoraram yana yana
Gönülümü Mecnûn-şıfat çün özüme gelmezem
- 3) 'Işık ile içüp şarâb ser-hoş u mestem hârâb
Diñleñüz iy şeyh ü şâb şahv ile ayılmazam
- 4) 'Işık ile Mecnûn iken vâlih ü meftûn iken
Delü kimi iy hasen 'aqlum ile olmazam
- 5) 'Işık ile bey' ü şirâ kılalıdan ribh ile
İki cihân bir pula ger şatalar almazam
- 6) 'Işık ile öñdin şoña bir diñ ağı siz biñe
Nişe yilüp her yaña duruban eglenmezem
- 7) Birden iki olalı ayıla gün döneli
'Işık ile devr-i celî kıluban ayrılmazam
- 8) Çarhıla devrân idüp dehr ile seyrân idüp
'İlmümi 'irfân idüp cehlile dolanmazam
- 9) Genc-i hafî sırrıyam baħr-i ledün dürriyem
Bulmadın ol dürrini baħr-i dile dalmazam

10) ‘ Işık ile hem-zād iken hür kimi āzād iken
Ġam yimeyüp şād iken dem virüben almazam

11) ‘ Işık ile hālüm gören ‘ aklıla kâlden soran
Delü bi-çün cān eren ağlayuban gülmezem

12) Varlığımı yoġluġa Gülşenī degşürmedin
Ay kimi boşaluban Rüşenī’den dolmazam

ŞR: 298a.

951.

Müfte‘ ilün Fā‘ ilün Müfte‘ ilün Fā‘ ilün

1) Tālīb iseñ ‘ ışık ile dur yola gir gidelüm
Yoġluġa o yolda birliği terk idelüm

2) Dosta gönül virmedin görklü yüzün görmedin
Sevgülü cān almadın bes baña diñ n’idelüm

3) Dost iline varmaġa luţf ile yılurmaġa
Baş çekeni kahrıyla sürüyüben yidelüm

4) Varlığ idüben ‘ adem yoġluġa başup kadem
İsteyü mülk-i kadem cāndan adım adalum

5) Rüşenī’den Gülşenī mülk-i ‘ ademden vücūd
Bulalıdan bunu dir gitmegi terk idelüm

ŞR: 298b.

952.

Müfte‘ ilün Fā‘ ilün Müfte‘ ilün Fā‘ ilün

1) Söyleyüben hālümi şanma ki kâl eylerem

Zıkr idüben kâl ile fikr-i muhâl eylerem

2) İstedüğüm bulmuşam ‘ ayn-ı yakīn görmüşem
Hak yakīnin bilmişem şanma hayâl eylerem

3) Ehl-i kemâl olmayan cehlile nâ-dân kılan
Şanur o ‘ ilme göre naşş-ı kemâl eylerem

4) ‘ İlmi ‘ amel kılmayan terk ile cehle uyan
Özi kimi şanmasun anı dalâl eylerem

5) Tâlib iseñ diñlegil ne didüğüm añlagıl
Hikmet için iy çigil hüsni-cidâl eylerem

6) Terk ile tecridini bulana tefridini
Nokta-i tevhidini dalana dal eylerem

7) Cân ü cihân terk iden tâlibe iy mü’temen
Halvetinüñ tâcını terk ile dal eylerem

8) Gülşeni’nüñ neydüğün Rüşeni’den şeydüğün
Dirilüben hayduğun halka su’âl eylerem

ŞR: 298b.

953.

Müfte’ ilün Fâ’ ilün Müfte’ ilün Fâ’ ilün

1) Bilemezem hâlümi kâle gelüp ne diyem
Hayret olur ‘ acz ile hâlüm eger söyleyem

2) Hâlümi çün kâl idem ne diyüben añladam
Bilmeyüp anı bu dem fikr-i muhâl eyleyem

3) Tālibe hālden bu dem kâle gelüp söylesem
Añlayamaz ne disem bilemezem n'eyleyem

4) 'Işık özidür söyleyen sırrını fâş eyleyen
Hâlini kâlden diyen bilmezem ansuz neyem

5) 'Işık ile dirilene kâl ile hâl bilene
Ger dirsem eynine cân ile cândan hayam

6) 'Işık göñül virmeyen sevgülü cân olmayan
Hayy ile dirilmeyen bilmeyiser ne şeyem

7) Rüşenî'den Gülşenî neydüğünü bilmedin
Fikr idüben şanmañuz zikrini elden koyam

ŞR: 299a.

954.

Müfte' ilün Fâ' ilün Müfte' ilün Fâ' ilün

1) 'Işık göñül vireli dönübenü almazam
Dañlamañuz hâlümü ' aql ile çün bilmezem

2) İşidüben sözümi añlayugör rāzımı
İtürüben özümü isteyüben bulmazam

3) Uşlu delü olduğum bilmeyüben şordüğüm
Budur işit iy begüm kim özüme gelmezem

4) İşidüben dañlamañ hâlümü kâl eglemeñ
Yaşşiyi yamanlamañ ben beni çün bilmezem

5) Rūṣenī' den görmeyen Gülṣenī īmān yüzün
Küfrini īmān bilen münkir ile olmazam

ŞR: 299a.

955.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) Bilmezem ğamdan mükedder ḥālümü ne söyleyem
Kāle gelüp çünkü hemden ḥālümü şerḥ eyleyem
- 2) Dökülür ğamdan nefes çeksem dilümde hemm ile
‘Uḳdesin ḥal idemezem çünkü anuñ ne diyem
- 3) Gice gündüz ğam yimekten oluram derhem çü men
Perveriş andan buluban nice nice ğam yiyem
- 4) Her nefes gūyā ki ğamdan cān virürem hemm ile
Oluram andan egerçi diri kimi ben ḥayam
- 5) İtürüp ğamdan özümü bulmazam ḥayret budur
Şey miyem ansuz bilinmez yoḥsa vehm ü lā-şeyem
- 6) Baña müşkil budur olan hemm ü ğamdan ḥal sözün
Ki mezāk-ı ğamdan özge hemm-i dilden ben neyem
- 7) Rūṣenī ğamıyla derhem olduğum budur işit
Gülṣenī ol ğam güneşdür gūyiyā andan feyem

ŞR: 299b.

956.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Bilmezem niçün açılmaz gönlümü ğamdan benüm
K' ağlamağdan kimse görmez güldüğüm hemmden benüm

2) Acıdur ağzum mezāķın datlu iken ğam n' idem
Talğ iden oldur müdām lezzetüm semden benüm

3) Her ki görür doğru ķadem hāmlıĝın ğamdan revān
Beñzedür egri kemāne bilümi hāmdan benüm

4) Doğalı etfāl-i çeşmüm ķara giyüpdür degiñ
Çün ğaramı dutan oldur mā-teķaddemden benüm

5) Ğamdurur terk itüren bu 'ālemüñ zevķin baña
Kim seçilmez hālüm andan İbn-i Edhem'den benüm

6) Rüşeni hemm ile ğamdan mest olan dem Gülşeni
Dir müdām oldur mezāķum cām ile Cem'den benüm

ŞR: 299b.

957.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

1) N' idem ' ışķuñ elinden bilemezem

Gidüp ' aqlum özüme gelemzem

2) Nedür çāre bu bī-çare dilüme

N' idem çün ' ışķ elinden kılamazam

3) Dime nāşih baña terk eyle ' ışķı

Çü bir dem ansuzın ben olamazam

4) Ölürem bir nefes çekende ansuz
Diri n'idem çü ansuz kıalamazam

5) İtürdüm gönlümü vireli ' ışķa
N'idem çün isteyüben bulamazam

6) Baña dir p̄ir-i ' ışķuñ şal olanuñ
N'idem cehd ile çünki şalamazam

7) Vireli Gülşeni'ye Rüşeni' dil
' Aceb bu donubanu alamazam

ŞR: 300a.

958.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1) Gel iy dil uy baña şeyhe gidelüm
Dutup yüz Hakk'a bātıl terk idelüm

2) Diriyle ölmeyen andan dirilmez
Anuñ fikrindeyem digil n'idelüm

3) Delü kimi çeküp zincire nefsi
O nārın nūr iden p̄ire yidelüm

4) Ayah yirine baş koyup gönül dur
Anuñ yolına cān virüp adalum

5) Gönül mürşid dilerseñ dur yola gir
Nice vaşlın umuban kıan yudalum

6) N'idem iy Gülşeni' di Rüşeni'süz

ıluban zıulmet içre di n'idelüm

R: 300a.

959.

Mefā' ılün Mefā' ılün Fe' ılün

1) Ne sevdādur ki adden aururam
ayālden ām u puhte biurrem

2) Gönül barinde mevcni ayāln
Gözüm deryāsı kimi daururam

3) aurur ' alumı gönül ayāli
Nice kim uı baa durrem

4) Cihān avasını sevdā ıan dem
Bauma aru kimi urrem

5) Baum sevdāya alanuñ adını
Dimeñ fā eyleyem n yaururam

6) Hevesden ey olan zerrāı görsem
Hevādan ayuñ cehlin iurrem

7) ekenn kibr ile ba Reni'den
Ayaına baını durrem

R: 300b.

960.

Mefā' ılün Mefā' ılün Mefā' ılün Mefā' ılün

1) Ferala ād olup amdan aılmaz n'eyleyem gönlüm
Olup derhem nedür ādı  bilmez n'eyleyem gönlüm

2) Aḥıdur mātēmī nisbet gözümün yaşını ğamdan
Açılıp gül kimi bir dem çü gülmez n'eyleyem gönüm

3) Dilerem dilümi dilüp neden kayğuludur görem
Olup sīnem kimi şerḥa dilinmez n'eyleyem gönüm

4) Baña müşkil olan ḥalsüz budur 'ālemde n'idem diñ
Dilün neydüğini bilem bilinmez n'eyleyem gönüm

5) Gönülden özge iy ḫalib nedür genc-i ḫafīden sır
Ki cān virmedin ol serden seçilmez n'eyleyem gönüm

6) Dilerem cān yüzün görem gönül mir'atı açanda
Ġamı pasını yüzünden çü silmez n'eyleyem gönüm

7) Vireli gönümü 'ıṣḫa alamadum dönüp bir dem
Çü sevgüden virilen cān alınmaz n'eyleyem gönüm

8) Baña dil Rūṣenī 'ıṣḫı olalı Gülşenī direm
Ki fark idübenü andan seçilmez n'eyleyem gönüm

ŞR: 300b.

961.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) 'ıṣḫ elinden cāna yitdüm nidecegüm bilmezem
Cān viren dem daḫi andan gūyiyā kırtulmazam

2) Vireli gönümü 'ıṣḫa almadum dönüp anı
Cān daḫi aña virüben şoñ nefesde almazam

3) Gözlerüm yaşı kurudı ağlamağdan derd ile
Gice gündüz hasretünden ağlayuban gülmezem

4) Çıhalı sevdâsı ‘ışkuñ başuma hayret budur
Delü uşlu neydüğüm bilüp özüme gelmezem

5) İtürüp ‘ışk ile özüm isterem bir dem bulam
Geçdi ‘ömrüm n’ideyüm çün istedüğüm bulmazam

6) Ölüben ‘ışk ile diril dir baña pîr-i hîred
Dirilüp anuñla niçün bes özümden olmazam

7) ‘İşk ile hem-dem olagör Rüşenî’ye Gülşenî
Çün bilürseñ bir nefes ansuz özümle olmazam

ŞR: 301a.

962.

Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün

1) Mağabbet didüğün halkuñ gönül vireliden bildüm
Anuñ-çün cân virüp andan revân sevgüsini aldum

2) Mezāk ile mağabbetden gireli ‘âlem-i ‘ışka
Şorana mihr ile direm sevilüp sevmege geldüm

3) Mağabbetden mürîde çün benüm vechüm murād oldı
Cihân-ı ‘ışka ol yüzden irâdet birle yöneldüm

4) Bu mülk-i şüret içinde ‘adem kimi vücūdumı
İtürüben mağabbetden bu dem isteyüben buldum

5) Girüben baħrine ‘ışkuñ mağabbet dürrin isterem

Ele girmez n'idem anı nitekim baħrine daldum

6) Dilümde sevgüden özge n'idem şıgmaz daħi nesne
Anuñ-çün andan özgesin gönülden daşraya şaldum

7) Gönül gözgüsini silen görürmiş Rüşeni vechin
Maħabbetden güneş kimi anuñ-çün Gülşeni sildüm

ŞR: 301a.

963.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1) Tükenmez derdine ' ışkuñ virüp gönül alamazam
“Belā” didüm belāsından ölür isem dönemezem

2) Baña acılığı ' ışkuñ şekerden daħi şirindür
O zevk ile acı datlu nedür dadan bilemezem

3) Emānet yükidür ' ışkuñ belāsın çünki götürmek
Uşanuban anuñ için götürdüğüm şalamazam

4) Çeküben mihnetin ' ışkuñ uşanmaz bir benüm kimi
Cihānda isteyüben çoħ meger azdur bulamazam

5) Belā-yı ' ışka düşelden bilemezem nedür hālüm
Belādan bir nefes hālī çeküben çün olamazam

6) Ğarāmī olmadın dutup dilerem yaş tökem gözden
Anuñ-çün ağlayup dāyim görürler ben gülemezem

7) Belādan Rüşeni ' ışkı alursa cānum āħir dem
Virürem Gülşeni aña velī ğayra viremezem

ŞR: 301b.

964.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Ölmegüm yegdür baña sensüz dirilmekden n'idem
Çün vücūdum sensüz olur bir nefes çeksem 'adem

2) Nirdedür görklü yüzüñüñ beñzeşi iy meh-liķā
Gün kimi yoğdur naẓīrūñ tā ki saña beñzedem

3) 'Işkunūñ sevdası çılsa başuma kılup hayāl
Delü kimi dağa düşüp bilmezem nire gidem

4) Dilerem 'ışkuñ ile virüp dem-be-dem alam nefes
Çünki cāndan şīrīn oldur baña nice terk idem

5) Şevķ u zevķ u 'ıyş u lezzet 'ışkuñ olupdur baña
Artup eksilmez anuñ-çün zevķüm andan dem-be-dem

6) Dilese cānumı 'ışkuñ bir nefesden almağa
Şımasun virdügüm anı diler ise uş bu dem

7) Rūşeni'nüñ 'ışkıyla Gülşeni āhir nefes
Aydın ili yolına koyasıdur cāndan ķadem

ŞR: 301b.

966.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Vireli göñlümi 'ışķa cāna yitdüm n'eyleyem
Hālümü ķāl ile andan vaşf idüp ne söyleyem

- 2) Gice gündüz cān çekerem muhtaazar kimi bu dem
Virmedin derdine ‘ ışkuñ cānı nice saḥlayam
- 3) Ger yağa ‘ ışkuñ belāsı dolu kimi başuma
Varuban anuñ elinden kime kīle eyleyem
- 4) Derd imiş ‘ aşık revānın cān kimi perver kılan
Kılmadın perver ten andan cān kimi ne besleyem
- 5) Gerçi kim Eyyüb’a dönüp bir nefesde yüz belā
Yüz çevirüp ol belādan dime kaçup caylayam
- 6) Görüben ḥālūmi nāşih kāl ilen ögüt virür
Pendi çün efsānedür ben anı nice diñleyem
- 7) Dönüben Fir‘avn’a münkir lecc ile kılsa ‘ inād
Kavl-i leyinle ben anı yumşadup da‘ vetleyem
- 8) Rūşenī perverdesidür Gülşenī güneş kimi
Genc-i maḥfī kimi anı nice gözden gizleyem

ŞR: 302a.

966.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1) Dem-be-dem şan cān virürem sensüz iy dil-ber n’idem
Firḳatüñe doyamazam iy perī-peyker n’idem
- 2) Vaşl umuban hicrūñ ile ölürem diriyiken
Ölmedin dirile sensiz digil iy server n’idem
- 3) Tükenüp yaşum ḳurudı yüregüm ḳanı daḥi

Hasretüñden yaş kurudı yüregüm kanı dağı

4) Olalı şayrusı ‘ışkuñ bend ü zindāndur yerüm
Olmadın bendīsi anuñ diñ iy dutsağlar n’idem

5) Gice gündüz dād iderem derd-i ‘ışk ile yanup
İşidüp dādumı dil-ber eylemez bāver n’idem

6) Rūşenī nūrından özge Aydın ilin görmege
Gülşenī didikde digil nāzıra manzar n’idem

302b.

967.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1) Dem-be-dem sevdādan artar hayretüm n’idem benüm
Kalmaz andan başda ‘aql u hayretüm n’idem benüm

2) ‘Işk ile Mecnūn olalı yeñiden bir Leylī’ye
Eskiden ötdi cihānda şöhretüm n’idem benüm

3) Düşeli derdine ‘ışkuñ miñnetini çeküben
Kalmadı şabra taħammül kudretüm n’idem benüm

4) Fırşatum var iken elde iy perī sensüz nefes
Çekmez elden gidende fırşatum n’idem benüm

5) Çökeli başuma ‘ışkuñdan belā dağlar kimi
Artuban eksilmez andan kürbetüm n’idem benüm

6) Gice gündüz hasretüm bu sevdüğüm yüzün görem
Gördüğümce artar andan hasretüm n’idem benüm

7) Reşk ider göñlüm gözüme gördüğince yüzini
Cāna daħi olup andan ğayretüm n'idem benüm

8) Ğayretüm budur görende uyur uyanuħ nergisin
Yoruban düş kimi andan 'ibretüm n'idem benüm

9) Yoğıla vardan görelı vaşl u firķat neydüğın
Ol vücūdıla 'ademdür firķatüm n'idem benüm

10) Bilmezem ıraħ yaħın neydüğümü vuşlat demi
Çün ıraħlıħdur o demde ķurbetüm n'idem benüm

11) řoraram mutlak vücūda ķayd idüben ğālümü
Vaħdete irende disün keşretüm n'idem benüm

12) Geçdi 'ömrüm vaşl umuban Ğülřenī hicrān ile
Rūřenī'den vařl olur çün hicretüm n'idem benüm

şR: 302b.

968.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) İy dirīgā ğaflet ile geçmiş eyyāmum benüm
Bilmezem andan n'olisar řoñ serencāmum benüm

2) Gözüme ğaflet yuħusu gireli uyanmadum
K'andan uyan diyü ğalka ola i' lāmum benüm

3) İçeli ğamrın hevānuñ esriyüp ayılmadum
Çün hevesdür şunan andan dem-be-dem cāmum benüm

4) Şirinüp kāmına dehrüñ zevķine aldanmışam
Talḥ iden oldur dehānda zevķ ile kāmum benüm

5) Şalmanın murğ-ı revānı bendine nefsüñ n'idem
Çün hevāyile hevesdür dāne vü dāmum benüm

6) Dem-be-dem sevdāyī kimi başuma çıḥup ḥayāl
Doldurur gönlüme ḳorḥu andan evhāmum benüm

7) Rūşenī şem' ine düşüp yanmadın pervāne-veş
Dimezem puḥte olur iy Gülşenī ḥāmum benüm

ŞR: 303a.

969.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) Bilemezem ' ışķ ile n'olısar işüm benüm
Beyle geçerse n'idem yaz ile ḳışum benüm

2) ' Işķ olalıdan baña mezheb ü millet deñe
Küfr ile imān odur dīn ile ḳışüm benüm

3) ' Işķ ile bilişeli virüben alışalı
' Aḳl ile olmaz daḥi virüp alışum benüm

4) Āḥir ölüben bu dem cān virüben çün gidem
' Işķa olısar o dem anı virişüm benüm

5) Ben baña yād olmışam yādluğumı bilmişem
Yirine ' ışķ itmişem yād u bilişüm benüm

6) Gün kimi rūşen-başar ' ışķıla açan görür

Şeş-ciheti bir nazār nişe görüſüm benüm

7) ‘Işķ ile Mecnūn iken vālih ü meftūn iken
‘Aķl ile yoķdur dimeñ çünki var işüm benüm

8) Evvel ü āķir işit zāhir ü bāķın direm
Rūſenī’dür Gülſenī hem-dem ü işüm benüm

ŞR: 303a.

970.

Müfte’ ilün Fā’ ilün Müfte’ ilün Fā’ ilün

- 1) Ne diyeyüm münkire işide iy bü’l-kerem
Pendüm işit dir isem aña revān dir kerem
- 2) Münkire ādem dimeñ ādeme hem-dem dimeñ
Ĥayvana emek yimeñ ceħl ile dise Ĥarem
- 3) Kibr ile ‘uceb u meni ser-keş iden gevdeni
Server ise iy seni ser dimeyüp düm direm
- 4) Münkir-i bī-ma’ rifet cāhil-i Ĥayvān-şıfat
Ot gerekdür dir baña virmeseñüz ürkerem
- 5) Münkir ādem göremez n’olduğünü bilemez
Anuñ içün uyamaz bir ķılı ger yüz yaram
- 6) Münkirüñ a’ verliğin lāle dönüp kerliğin
Setr idüben söylemez görüben ehl-i kerem
- 7) Rūſenī’den Gülſenī münkire digil bunı
Körlüğüne bil bunı ser olana serverüm

ŞR: 303b.

971.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1) Geçer 'ömrüm yügürüben konubanu yatamazam
N'idem āhir nefes anı ecelsüz çün dutamazam
- 2) Gice gündüz ölüm zikri dilümden bir nefes gitmez
Anuñ fikr ile uyansam gözüm yumup yatamazam
- 3) Ecel arduma düşdügi bilürem cānum içündür
N'idem tenden revān cānı çıkaruban atamazam
- 4) Oyunın kuralı ölüm utup utuzmadı her-giz
Anuñ-çün ben daħi aña utuzuban utamazam
- 5) Ecel kurbānidur cānum ölüm kaşşābdur alan
Ki andan özge kaşşāba revānumı şatamazam
- 6) Ecelden korhuban cānum yir altın dir vağan kılğıl
Ecelsüz n'ideyüm çünkim yir altına batamazam
- 7) Baña dir hālümü gören ölüm yegdür bu dirlikden
Ecelden ilerü n'idem çü ölmege yatamazam
- 8) Ölümden ilerü olan dirilür Rūşenī kimi
Ölegör Gülşenī çün ben ol ölüme yatamazam

ŞR: 304a.

972.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) Başıyla kabza düşüp n'idecegüm bilmezem
Başdaki 'aqlum şaşup n'idecegüm bilmezem

2) 'Işık ile Mecnūn kimi Leylī'ye meftūn kimi
Başuma ğavġa uşup n'idecegüm bilmezem

3) Kaynayuban baħr-i cān mevc-i gözümden revān
Olduġı demde düşüp n'idecegüm bilmezem

4) Şevk ile vecd ü semā' idicegüz dil metā'
Zevk ile andan çoşup n'idecegüm bilmezem

5) İtürüben 'ışık ile bulmaġ-ıçün özümü
Hayreti başdan aşup n'idecegüm bilmezem

6) Rūşenī'nūñ münkirin göricegüz Gülşenī
Kahr ile andan bişüp n'idecegüm bilmezem

ŞR: 304a.

973.

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

1) Bilmezem ben haste dil kim cānı sensüz n'eylerem
Derd-mend oldum devā dermānı sensüz n'eylerem

2) Virse şerbet şihhat için baña her dānā tabīb
Ger şifā-yı cān olursa anı sensüz n'eylerem

3) 'Işkuña huccet delīlüm vardır iy dil-ber velī
Ölmek imiş şınadum bürhānı sensüz n'eylerem

4) Dilerem āħir nefes yüzün görüben cān virem

Çünkü baña küfr olur ĩmānı sensüz n'eylerem

5) Girüben mülkine ħüsñüñ n'idem iy Yūsuf-liķā
Göñlümüñ Mısr'ında di sulţānı sensüz n'eylerem

6) Kılalal göñlüm evin miħmān 'ıŝķuñ-çün maķām
Didügüm budur revān miħmānı sensüz n'eylerem

7) Rūŝeni'nüñ ŝevķiyle zevķ idüben Gülŝeni
Dir ki ŝirīñ cānuma cānānı sensüz n'eylerem

ŞR: 304b.

974.

Mef'ülü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe'ülün

1) Cāndan daħi sevgülü olan yārumı buldum
Ol dil dilegi hem-dem ü dil-dārumı buldum

2) Hicrān ile cevrini çeküp göñlüm alanuñ
Vaş ile bu dem 'ahde vefā-dārumı buldum

3) Yūsuf kimi Mısr-ı dilüme gireli miħri
Ĥüsni şatılan cāndaki bāzārumı buldum

4) Degmez dü-cihān bir pula ol ħüsne behā çün
Naķd-i dil imiş virmelü dīnārumı buldum

5) Ėam nişe yirem olmayuban ŝād u feraħ-nāk
ŝād olmağa çün hem-dem ü Ėam-ħ'ārumı buldum

6) Maħrem dimezem fāŝ idene rāzını 'ıŝķuñ
Sır gizleyici maħrem-i esrārumı buldum

- 7) Görelî gözi şu‘ bedesin ‘ işvede rüşen
Gönlüm alıcı fitne-i ‘ ayyārumı buldum
- 8) Nergislerin uyur uyanuḡ görelî çeşmüm
Datlu yuḡuda dīde-i bī-dārumı buldum
- 9) Kaydına şalup bend ideli gönlümü zülfi
Cān kayd idici bend ile tarrārumı buldum
- 10) Manşūr’a dönüp ‘ işkuñıla da‘ vī kılalı
Zülfüñ kimi bend ile belā-dārumı buldum
- 11) Vechüñden imiş Tūr’ıla Mūsā’ya tecellī
Yüzüñ görüp ol nūrıla uş nārumı buldum
- 12) Şan‘ ānī kimi terk ideli dīn ile millet
Tersā oluban ‘ işḡ ile zünnārımı buldum
- 13) İtürüp özüm bulamazam görmege yüzüñ
‘ İşkuñdan uyan yār imiş aḡyārumı buldum
- 14) Şīrāne gözüñ mest olalı ḡanum içüben
Rüşen baḡuban göz göre ḡün-ḡārumı buldum
- 15) Ney kimi ḡadüñ per vireli ḡabb-ı nebātın
Zevḡin daduban şehd ü şeker-bārumı buldum
- 16) Mihr ile gören yüzüñi iy meh nazār idüp
Nice dimesün ol meh-i envārumı buldum

- 17) Gün kimi yanup mihriyle bir mah-ı liķādan
El minnet'ü-lillāh yüzi gül-nārumı buldum
- 18) Zāhid saña cennet baña dī-dārı ḥabībūñ
Cennet ol imiş ḥuld ile gül-zārumı buldum
- 19) Yüzüñ görüben terk ideli dil beni iy cān
İtürmiş idüm mihr ile bīzārumı buldum
- 20) Zülfüñ görelı küfrile ĩmāna irişmiş
ĩmānın iden küfr ile dīn-dārumı buldum
- 21) Gün kimi 'ayān oldı cihān ḥalkına zāhir
Kim Gülşeni-veş Rüşeni dil-dārumı buldum

ŞR: 304b.

976.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) N'ideyüm yirüñ yüzinde ḳalmadı yirüm benüm
Ölüben ḳurtulmadur bu demde tedbīrüm benüm
- 2) Ne ḳazādur bilemezem devr ile gezmek baña
Kim ḳaderden ol olupdur başda taḳdīrüm benüm
- 3) Çıḥuban sevdā başuma gezdürür beni ḥayāl
Düş kimi nedür ol ḥālden dilde ta' bīrüm benüm
- 4) Baş çeküp bir kūşede diñlenmege ḳoymaz beni
Çarḥ-ı ser-gerdān diler çün göre taḡyīrüm benüm
- 5) Ḥayretüm budur işidüp dañlamañ sözümi çün

Halka yüz biñden görürem görünür birüm benüm

6) Çevürüp devrân başumı çarh kimi gezdürür
Bilmezem devrine göre n'oldı taqşırüm benüm

7) Söleyüp tükedemezem derd-i dilümi n'idem
Artup eksilmez anuñ-çün dilde taqrîrüm benüm

8) Gice gündüz derd iledür ağa kara yazılan
Yoğdur andan özge dilde çünki taqrîzüm benüm

9) Rüşeni' nün mihriyle yüzün gören dir Gülşeni
Aydın ili sulţanıdur sevgülü pîrüm benüm

ŞR: 305b.

976.

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1) Geçdi 'ömrüm isteyüp derd ehl-i hem-dem bulmazam

Bir hıyânet söz emîni sırra maḥrem bulmazam

2) Haḫ'dan adum işidüben halk içinde isterem

Ġâlib olmuş halka halkı Haḫ'dan âdem bulmazam

3) Düşeli derdine 'ışkuñ istedüm dermânını

Derd imiş bildüm devâsı çün aña em bulmazam

4) Nirde var 'ışk ile derhem cân-ı cândan âdemi

Ancılayın cân-ı cândan göñl-i derhem bulmazam

5) Rüşeni' 'ışkından özge arayuban Gülşeni

Göñlümi zevk u feraḫdan şad u hurrem bulmazam

ŞR: 305b.

977.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Virüben gönülümü ' ışka diñ ne tedbîr eyleyem
Tâ ki terk idüp anuñla ikilik bir eyleyem

2) ' Işkıla vaḥdet bulandur keşretinden ḳurtulan
Ger bulam andan cüvânı özüme pîr eyleyem

3) Düş şanur yuḥu içinde işiden sözüm n' idem
Ḥâlümü ḳâle getürüp çünki taḳrîr eyleyem

4) Uḡramadum uyanalı ' ışkıla bir uyura
Tâ uyanuḥ ḥâlin aña düşde ta' bîr eyleyem

5) Anlamaz münkir kelâmı ḥaḳḳı bâṭıl işidüp
Bes ne yüzden Ḥaḳ kelâmın aña tefsîr eyleyem

6) ' Işık ile acurmayanunñ gönülünü diñüz neden
Duruban ḳarnın anuñ dîdesin seyr eyleyem

7) Geçeli iki cihândan birliğile Gülşenî
Dimez oldı birlik içre ikiyi bir eyleyem

ŞR: 306a.

978.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Bilmezem ' ışkuñ kelâmın nice tefsîr eyleyem
Çünki ḥalden ' ilmin anuñ ḳâlde taḳrîr eyleyem

- 2) Düş şanur hālüm işiden kâl idüben yuħuda
Yorup andan yuħumı diñ kime ta‘ bîr eyleyem
- 3) Ölü imiş ‘ ışk ile dirilmeyenüñ gönül çün
Dirlik için ol ölüye diñ ne tedbîr eyleyem
- 4) Öldürene dirlik için nefsumi cân virürem
Şirinüben cânâ şanmañ tende teħîr eyleyem
- 5) Bulmazam rûhu’l-Ķudüs’den zinde bir ‘ İsi̇ demi
Tâ kim ol cânüñ cüvânın özüme pîr eyleyem
- 6) Söylesem ‘ ışkuñ maķâlın añlamaz ‘ âķıl n’idem
Cehl olur ‘ ulüm çü ‘ ışkı ‘ aķla ta‘ bîr eyleyem
- 7) ‘ Işk ile vechüñ görendür cânını ķurbân iden
Dilerem yüzün görüben zebħe tekbîr eyleyem
- 8) Gülşeni̇ vaħdet dilerseñ terk-i keşret ķıl revân
Nice dirseñ iki yüzden olanum bir eyleyem

ŞR: 306a.

979.

Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Fe‘ ülün

- 1) N’idem ‘ ışkuñ elinden cânâ yitdüm
Tükenmez derd-i bî-dermâna yitdüm
- 2) Belâ-yı ‘ ışk imiş bâr-ı emânet
Götürüp cevriye pâyâna yitdüm
- 3) Ezel günü “belâ” diyüp belâya

Bu dem ol 'ahd ile peymāna yitdüm

4) Belādur 'āşıkun huccet delīli
Çeküp andan belā bürhāna yitdüm

5) Gören 'ayne'l-yaķından şān-ı 'ışķı
Dise haķdur yaķın imāna yitdüm

6) Vireli olanımı vech-i 'ışķa
Direm teslīm ile ihsāna yitdüm

7) Ne vardur mā-ħazar cānumdan özge
Göñül şehrinde çün mihmāna yitdüm

8) Budur hayret baña vuşlat deminde
Firāk el virüben hicrāna yitdüm

9) Yaķından Rüşeni vechini gören dir
Gümānsuz Gülşeni imāna yitdüm

ŞR: 306b.

980.

Mefā' ilün Mefā' ilün Feülün

1) N'idem çün 'ışķ elinden yana düşdüm
Yananlar arasında şana düşdüm

2) Yanup pervāne kimi çizginürem
Tükenmez şem'adan devrāne düşdüm

3) Daşup deryası 'ışķun mevc uran dem
Gözüm tıflı kimi tufāna düşdüm

4) Görüp çevgân elinde şâh-ı ʿışkuñ
Başum top idüben meydâna düşdüm

5) İçüp ʿışkuñ şarâbın kıana kıana
Dimezem duyup andan kıana düşdüm

6) Gözüm kıanlı yaşını ağıdan dem
Direm rüşen dür ü mercâna düşdüm

7) Ziyâ-yı Rüşeniʿdür nârı ʿışkuñ
O zavdan Gülşeniʿ hoş yana düşdüm

ŞR: 306b.

981.

Mefâʿ ilün Mefâʿ ilün Mefâʿ ilün Mefâʿ ilün

1) Tükenmez derdi var ʿışkuñ devâsın bilmezem nʼidem
Çü derd olur baña anuñ ʿatâsın bilmezem nʼidem

2) Cefâ didükleri halkuñ vefâ-yı ʿışkı imiş bildüm
Cefâdan özge çün anuñ vefâsın bilmezem nʼidem

3) Marîz-i ʿışkı için şıhhat ölümden öñden ölmekdür
Ölümden özge çün anuñ şifâsın bilmezem nʼidem

4) Ciger kıanın içenden şor nedür ʿışkuñ şarâbını
Yürek kıanıdan özge çün gıdâsın bilmezem nʼidem

5) Şavâb-ı ʿışkı iy zâhid yañıluban haţâ dime
Şavâbuñ senden özge çün haţâsın bilmezem nʼidem

6) Şoraram Gülşenî kimi yitene medhîni ‘ışkuñ
Baña diñ medhîle anuñ şenâsın bilmezem n’idem

ŞR: 307a.

982.

Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün

1) Tükenmez derdine ‘ışkuñ gönül virdüm alamazam
Virüp cânım dañi aña n’idecegüm bilemezem

2) Belâ vü miñnet-i ‘ışkı çeküp gönüm uşanmaz çün
Disem terk ile cevriñi ider ansuz olamazam

3) Cihânda bir benüm kimi belâ-keş isterem bulmağ
N’idem çoğ istedüm ama meger yoğdur bulamazam

4) Görüp derdümi dermânsuz devâ isteme iy müşfik
Çü ansuz bir nefes çeksem bu zevk ile kılamazam

5) İçeliden zevk ile ‘ışkuñ şarâbın oluban ser-ğoş
Ayılup bir dem özüme n’ideyüm çün gelemzem

6) Baña dir Rüşenî boşal ziyâdan dilesen dolmağ
Yeñi ay kimi n’idem çün boşaluban dolamazam

7) N’olaydı Gülşenî kimi olaydum Rüşenî-perver
Çü isteyüp ziyâ-perver anuñ kimi bulamazam

ŞR: 307a.

983.

Müfte‘ ilün Fâ‘ ilün Müfte‘ ilün Fâ‘ ilün

1) ‘İşkıla bulsam cüvân ‘âkıla pîr eylerem

Bendeyise şeh-şıfat halka em̄ir eylerem

2) Her ki hevesden geçe diyü hevā terk idüp
Mülk-i Süleymān-çün anı vez̄ir eylerem

3) İşideli fikr ile faḥrını peygamberüñ
Dilese nefsum ğınā anı faḳir eylerem

4) Ḥaḳḳa muḫīc̄ olmayup ser-keş olan nefisini
Rām idüben ‘ilm ile bende es̄ir eylerem

5) Nefs ü hevā ‘izzetin zillet idüp faḳrıla
Naḥvet ü kibrin anuñ ḥor u ḥaḳir eylerem

6) Faḥrıla nefsi denī dilese giymek libās
Giydürüp aña palas şanma ḥarir̄ eylerem

7) ‘Işkıla kılsam ‘urūc yirden ağuban göge
Kürsī kıilup Refref̄üm ‘arşı serir̄ eylerem

8) Rūşenī’nüñ Gülşenī māh-ı cemālin görüp
Dir ki gönül gögine bedr-i münir̄ eylerem

ŞR: 307b.

984.

Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilün

1) Dem-be-dem sevdāsı ‘ışkuñ başuma çıḥar n’idem
Delülük zincirin andan boynuma taḥar n’idem

2) Dilerem mihr ile ‘ışkuñ saḥlayam sevdāsını
Çün anı sevdā ḥayāli yitene çāḥar n’idem

3) Dadalı zevkını ʿışkuñ şevk ile gözden degüñ
Hasret ile kanlu yaşum seyl olup ahar nʼidem

4) Genc imiş ʿışkuñ vücudı dilese gizlü özin
İdüben virāne cāndan gönlümi yılhar nʼidem

5) Düşeli kaydına ʿışkuñ dilesem bulmağ halāş
Boynuma tavk-ı maḥabbet cezḇ idüp taḥar nʼidem

6) Rūşenī şemʿine cānum Gülşenī pervāne-veş
Tutuşuban yanmayunca ʿışk odı yaḥar nʼidem

ŞR: 308a.

985.

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Feʿ ülün

- 1) İtürdüm özümü gerçi görürem
Budur ḥayret baña beni şoraram
- 2) ʿ Adem midür vücudum nʼoldı bu dem
Ki bulunmaz eşer andan araram
- 3) İki ʿ ālem nedür diñ birden özge
İki diyen kulağımı buraram
- 4) Baña düş kimi oldı gice gündüz
Anuñ-çün bir düşi biñden yoraram
- 5) Bu kālün sırrını ḥālden duyana
Direm bir kılı yüz başdan yararam

6) Tenüm faḥ dāne-i dil murğ revānı
Şikār itmek için duzaḥ ḳuraram

7) ‘ Aceb bu Rūşenī’den Gülşenī’yi
İki ten bir revān imiş görerem

ŞR: 308a.

986.

Mefā’ ilün Mefā’ ilün Fe’ ulün

1) N’idem gönül elinden bilemezem
Virelden sevdüğüme alamazam

2) ‘ Aceb pervāzı var gönül ḳuşınıñ
Ki evcinden ḥaşışın göremezem

3) Yedi ḳat yir ü gögi bir dem içre
İder seyrān ki izin bulamazam

4) Görüp gönül ḥayālin ‘āleminde
Yuḥudan uyanuban yoramazam

5) Gönül bī-keyf iken iy Gülşenī keyf
Nedendür Rūşenī’den şoramazam

ŞR: 308b.

987.

Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilün

1) Geçdi ‘ ömrüm hemm ü ḡamdan bir nefes şād olmadum
Muḥlaḳ iken ḳayda düşüp ḡamdan āzād olmadum

2) Zıkr ü fikrüm ḡamdan özge bilmez oldum neydügin

Besdür ahlı hemm ü ğamdan vird ü evrād olmadum

3) Yıhıuban gönlümi ğamdan yapmağ ister hem n'idem
Derhem andan yapılacı ğamla bünyād olmadum

4) Şevk ile zevkını ğamuñ gönlüme dād ideli
Dimezem şevkından anuñ zevk ile dād olmadum

5) Dilemez şevk ile gönlüm zevk ide ğamsuz n'idem
Bu sebebden kimdür iden ğamla mu' tād olmadum

6) Göreli derhem ğam ile 'ālemüñ halkı beni
Kayğusuz kimse dilinde zıkr ile yād olmadum

7) Rūşenī ğamına derhem vireliden gönlümi
Gülşenī kimdir ki cāndan aña münkād olmadum

ŞR: 308b.

988.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Bilmezem gönlümi ğamdan derhem olalı n'idem
Kurtarup kayğudan anı tā ki bir dem şād idem

2) Var mıdur ğamsuz cihānda bir gönül yā Rab ki men
İsteyüben cān u dilden bulmağa anı gidem

3) Var dimeñ yoğdur cihānda kayğusuz bir gönül şād
Çünkü kırtulmaz vürüdın itmeyen andan 'adem

4) Bir nefes ğamsuz revāndan alubanu virmedüm
Gözüm açuban cihānda kıoyalı başdan kıadem

5) İçüben yürek anımlı anmaz oldum ayğudan
Bir diñ andan anmayuban nice yā diñ an yudam

6) İy ecel cānumı alup ayğudan urtar beni
Her nefesde çünlü amdur cānum olan dem-be-dem

7) Evliyādan özge yoğdur direm işit Gülşenī
urtula amdan vücūdı Rūşenī kimi bu dem

ŞR: 309a.

989.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) İsteyüp derdüme dermān bulamazam n'eyleyem
Cāna yitdüm derd elinden bilemezem n'eyleyem

2) Çekmedin derdini 'ıřuñ şev ile zev itmezem
Anuñ içün bir dem ansuz olamazam n'eyleyem

3) Dir imiş dermānı 'ıřuñ kim devā yoğdur aña
Bī-devā derdüme dermān ılamazam n'eyleyem

4) Nāşih eydür şal gönülden 'ışı derdinden uşan
Uşanup derdinden anı şalamazam n'eyleyem

5) Dirliğüm şeviyle 'ıřuñ derdidür dermānsuzın
Bir nefes zevinden ansuz alamazam n'eyleyem

6) İçeli şeviyle 'ıřuñ derd-i dilden amrını
Ayılıp bir dem o meysüz olamazam n'eyleyem

7) Rūṣenī ʿ iṣkına virüp göñlümi iy Gülṣenī
Dönüben zevkından anuñ alamazam n'eyleyem

ŞR: 309a.

990.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) ʿ Iṣka göñül virmeyen ḥālümü bilmez benüm
Cān u cihāndan geçüp sevgülüm olmaz benüm

2) ʿ Iṣk ile cān çeküben zevk iderem her nefes
N'idem o zevk ile çün cānumı almaz benüm

3) Göñlümi münkir dili zaḥm ideli ṭa' n ile
Tāzelenüp yāresi her-giz oñulmaz benüm

4) Fikr idüben bilmezem ğamm ile derhem niçün
Ġonca kimi dökülen göñlüm açılmaz benüm

5) Mātemīye dönüben derd ile ağlar n'idem
Gözlerüm uṣaḥ kimi doğalı gülmez benüm

6) Ḳanum içüp dem-be-dem ḳanmaz imiş çün göñül
Şorup o ḳandan dimeñ cānumı almaz benüm

7) Rūṣenī'ye n'eyledüm bilemezem Gülṣenī
Kim añuban zıkr ile fikrümü ḳılmaz benüm

ŞR: 309b, İÜ: 145a.

991.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Nice bir hicrūñle yanup vaṣl-içün efgān idem

Bu oñulmaz zaḥma cāndan derdüñi dermān idem

2) Gice gündüz ağlamaḥdan ḳurudı gözüm yaşı
Ḳurudup yaşıla anı nice bir giryān idem

3) Geçdi ‘ ömrüm bir nefes vaşluñ umup hicrān ile
Bulmadın vaşluñı nice istegüm hicrān idem

4) Ḥasretile cān virürken soñ nefes direm bunu
Cānum al derdüñi vir ki cānuma cānān idem

5) Göñlüm içre şaḥlayuban bilemezem mihrüñi
Cān viren dem dilde anı nicesi pinhān idem

6) Ol perī-ḥūyı işitdüm görmegin gizledüler
Dilerem varlıḥ anuñ-çün yoḥ kimi pinhān idem

7) Ḥayretüm bu istedügin özin itüren bulur
İtürüp bulmadın özüm nice bir ḥayrān idem

8) Görelı Mışr’ında ḥüsnüñ Yūsuf’ımı Gülşeni
Rüşeni’den özge dimez k’anda ben sulṫān idem

ŞR: 309b.

992.

Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilün

1) İsteyüben bī-ğaraż ‘ ālemde ādem bulmazam
Ol sebebden yiteni ben sırra maḥrem ḳılmazam

2) Çoḥ dimeñ azdur cihānda bī-ğaraż nedür vücūd

K'ol 'ademden dađı gizlüdür vücūdın bilmezem

3) Şınadum yoğdur ğarazsuz çünki şalıb dünyede
Anuñ içün yüz mürıdi bir peşıze almazam

4) Çünki “*mūtu řable mūtu*”¹⁶⁶ dir bize řayrū'l-beşer
Dirile niçün ğarazsuz cān virüben ölmezem

5) Çün ğarazdur muřlaķ iken şayda şalan nefsümi
Şalmanın ol beni şayda niş anı şalmazam

6) Şoraram ser-şoş ğaraздan ayılır mı diñ baña
Her kime şorsam dir andan mest olup ayılmazam

7) Rüşeni'ye virmedin cān Gülşeni n'idem digil
Çün ğaraздan aña cānı virmedin şurtulmazam

ŞR: 310a.

993.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) İy göñül cevruñ elinden kime varup dād idem
Çağırup bī-dād elinden derd ile feryād idem

2) Döndürüp bendiyye cānum eyledüñ iy dil esir
Řurtarup cānum elüñden nicesi āzād idem

3) Dem-be-dem derhem řılursañ iy göñül ğamdan beni
Sen digil cānum ğamuñdan n'eyleyüben şād idem

¹⁶⁶ “Ölmeden önce ölünüz.” (Acluni, Keşfü'l-hafa, 2/291).

4) Dilerem kılmah ʿimāret iy gönül yıhduhlarıñ
Nʼeyleyem yapup yıharsañ her ne kim bünyād idem

5) Qandur iy dil kana kana içüben kanmaduğñ
Şu yirine kana seni niçe ber-muʿtād idem

6) İy gönül kırtulamazam kaçup elüñden nʼidem
Kan içüben ger elüñden yüregümi zād idem

7) Añuban cevruñi uragör iy gönül senden revān
Bilmezem ne yüzden anı cevrine münkād idem

8) Rüşenīʼdür Gülşenīʼnüñ istedügi iy gönül
Tā elüñden şāh-ı dāda varuban feryād idem

ŞR: 310a, İÜ: 144b.

994.

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

1) Dilberimüñ hasretinden virmedin cānı nʼidem
Çünki anuñ firqatinden cān çekerem dem-be-dem

2) Vireli gönlümi aña dönübeni almadum
İstese cānumı daħi virürem aña bu dem

3) Dilerem yüzün görüben cān virem aħir-nefes
Tā bilem ne vech ile ĩmān yüzün görüp gidem

4) Bulmayan senden vücūdın iy perī bilmez nedür
Ol vücūd-ı cān cān kim řarı olmaya ʿadem

5) Şorana hüsnüñ şıfatın bilmezem ne vechile

Vaşf idüp keyf ü beyânın bî-nişândan öğredem

6) Gün kimi yüzüñ nazîri yoĥdur iy mihrüñe men
Beñzedüp yüzüñe anuñ vechini taĥsîn idem

7) Rüşeni' den özge kimdür Gülşeni' vaşf idüben
Adın añmayup didügi dem-be-dem aña dedem

ŞR: 310b.

995.

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1) Bilmezem bî-çâre göñlüm nirdedür bensüz bu dem
Hicr olur vaşlı baña çün sevdüğüñüñ dem-be-dem

2) Dönüben sîmâya ditrer aña sevdüğün göñül
Ĥasret ile nice anı sevdüğinden ditredem

3) Ėayretinden dil dilemez Ėayra sırrın bildüre
Anuñ için kimse bilmez nedür ol genc-i ĥadem

4) Şoraram gördüm diyene dil cemâlınden nişân
Dir ki bî-keyf añlar anuñ keyfini ger vaşf idem

5) İsteyüben bulamazam müşkilüm ĥal ĥılıcı
Ki ne yüzden ol vücūduñ vechini görür 'adem

6) Dilerem vuşlat deminde söyleyem hicrân baña
Ne cefâlar ĥıldı lîkin bulmazam özüm n' idem

7) Rüşeni' den özge kimdür Gülşeni' digil baña
Perveriş ĥılan seni kim añuban dirseñ dedem

ŞR: 310b.

996.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) İtürüp hayretten özüm bulmaz oldum n'eyleyem
Delü kimi ne didüğüm bilmez oldum n'eyleyem

2) İçüben hayret meyinden bî-ḥaber mest olalı
Gelüben özüme uş ayılmaz oldum n'eyleyem

3) Vireli sevdāya gönül mest u lā-ya' kııl kimi
Ḳurtulup andan özüme gelmez oldum n'eyleyem

4) Olalı derhem ğam ile ağlamaḥdan bir zamān
Açılup gönlüm feraḥdan gülmez oldum n'eyleyem

5) Düşüben bendine ' ışkuñ şayd olalı murğ-ı dil
Cān virüben bir nefes ḳurtulmaz oldum n'eyleyem

6) Dilemez gönlüm ki sırrın sevdüğünün fāş ide
Saḥlayup sırrını anuñ bilmez oldum n'eyleyem

7) Gülşeni'nün cān virürken şoñ nefes budur sözi
Rüşeni'den virüp anı almaz oldum n'eyleyem

ŞR: 311a.

997.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Bilmezem ḳaygulu gönlüm nişe açılmaz benüm
K'ağlamaḥdan ḳurtulup bir dem yüzüm gülmez benüm

2) Düşeli sevdâ-yı ‘ışka ‘aqlumı alup hayâl
Dönüben Mecnûn’a uşşum başuma gelmez benüm

3) Çeküben ‘ışkuñ belâsın mübtelâ olduğumı
Kime diyem çünki hâlden kâlümü bilmez benüm

4) Dilerem ‘ışkuñ elinden ölümü dem-be-dem
N’eyleyem çün bir nefesden cânımı almaz benüm

5) Dem-be-dem tûfân-ı gamdan kıatre-i nisyân kimi
Şanmañuz kanlu yaşumdan yire saçılmaz benüm

6) ‘Işk elinden şerha şerha diler oldum gönlümü
N’eyleyem kimse yaruban dilümü dilmez benüm

7) Rüşenî’den derde dermân gerçi ister Gülşenî
Görüben derdüm devâsuz fikrümü kılmaz benüm

ŞR: 311b.

998.

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fe‘ülün

1) Cihânda doğru sözlü kavli muhkem
Çoğ istedüm bulunmaz kemden ol kem

2) Çahar fâş idüben sırrum yitene
Kimi kem eylesem özüme mahrem

3) Kime doğru dir isem egri iken
Belürdür idicek özüme hem-dem

4) İki yüzlü münâfık çoğ cihânda

Velī kimdür n'idem bir yüzlü ādem

5) Şınadum yār iken ağyār olandan
Bilişken ol baña diyende yādam

6) Beni ağladuban güldürmedi hiç
Gelüp hem-dem olan benümle bir dem

7) Ağudan acı ider datlu iken
Mezāķın cānumuñ hicrānla mātem

8) Saña dir Rūşeni besdür sözüñ kes
Olup Gülşeni şāmit tek ebsem

ŞR: 311b.

999.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1) N'idem 'ışkuñ elinden bilemezem
İtürüp özüm andan bulamazam

2) Alalı gönlümi 'ışkuñ hayāli
Şaşup 'aqlum özüme gelemezem

3) Vireli gönlümi 'ışka n'idem diñ
Canum daħi virüben alamazam

4) Dime ehl-i hıred terk ile 'ışkı
Çü bir dem diri ansuz olamazam

5) Yiten şal dir bu sevdāyı başuñdan
Başum oldur ayağa şalamazam

6) Nedür tekLîf ‘aqlı bilmez oldum
Tekellüf işin andan kılamazam

7) N’idem iy Gülşenī çün bir nefes ben
Cihānda Rūşenī’süz kılamazam

ŞR: 312a.

1000.

Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilün

1) ‘ Işık ile derd-i dilüme diñ nihāyet n’eyleyem
Yoĥ bidāyet kimi aña çünki ğāyet n’eyleyem

2) Bir nefesde yüz disem tüketmek olmaz derdümi
Bes tükenmez derd ü miñnetden hikāyet n’eyleyem

3) Bir nazār yüz irişür ta’ n-ı ‘ ışkuñ cānuma
Bellüsüz zaĥmından anuñ diñ şikāyet n’eyleyem

4) Çıĥalı ‘ ışkuñ ĥayāli başuma sevdāyī tek
Bilmezem kıālüm nedür ĥālden rivāyet n’eyleyem

5) ‘ Işık imiş sarı maraz didükleri ‘ aşıklara
Şiĥhatüme ol marazdandur sirāyet n’eyleyem

6) Rūşenī dirdi tükenmez çün demekden Gülşenī
Bulmadın aña nihāyet diñ bidāyet n’eyleyem

ŞR: 312a.

1001.

Müstef’ ilün Müstef’ ilün Müstef’ ilün Müstef’ ilün

- 1) İy ‘ âkıllar eydüñ baña n’olduğını bilemezem
Vireliden ‘ ışka gönül çün özüme gelemzem
- 2) Hıyret ile iş idene budur ‘ aceb işidene
İtürüben bu dem özüm isteyüben bulamazam
- 3) ‘ Işk olalı baña bilü ne uşluyam ne hıod delü
Uşlu delü kimdür bilen çün ‘ akl ile olamazam
- 4) ‘ Işk olaldan baña şıfat bağlar dilümi ma‘ rifet
Kâle gelüp hâlüm nedür anuñ için şoramazam
- 5) İşidüben hâlüm añlañ kâl idüben yiter dañlañ
İller görür beni neden ben özümü göremezem
- 6) Keşret olandan geçmedin vahdet ile cām içmedin
Simurg’a dönüp uçmadın nihâyete iremezem
- 7) Varlıgımı kılup ‘ adem yoğluğa uralı kadem
Rüşeni’den Gülşeni’nüñ neydüğünü bilemezem

ŞR: 312b.

1002.

Müfte‘ ilün Fâ‘ ilün Müfte‘ ilün Fâ‘ ilün

- 1) Delü kimi ‘ âkıluñ n’olduğını bilmezem
Uşlu mıdur yâ delü olduğını bilmezem
- 2) Hıyretümi arturan ‘ aklıla budur işit
‘ Işka gönül virenüñ n’olduğını bilmezem
- 3) İşidüben sözümi diñle nedür rāzımı

İtürüben özümü bulduğunu bilmezem

4) ‘ Işık ile baır u bere ağubanu göklere
Ben kıluban ol nice varduğunu bilmezem

5) Şorana nedür hālũñ diñ nedür aña kâlũm
Hal kıluñuz müşkilũm şorduğunu bilmezem

6) Gördüğümü yuhuda kulağ gerek işide
Ta‘ bir idende dede yorduğunu bilmezem

7) Rüşenĩ’den Gülşenĩ nũr u ziyâdan temâm
Ay kimi boşalmanın dolduğunu bilmezem

ŞR: 312b.

1003.

Fâ‘ ilâtũn Fâ‘ ilâtũn Fâ‘ ilâtũn Fâ‘ ilũn

- 1) İy dirĩğâ naqd-i ‘ ömrũñ kıymetini bilmedũm
Şarf idüp anı ‘ arz tek cevherini almadum
- 2) Kimiyâyımış vücũdum mis kimi şarf itmişem
Bileli husrânũm andan ağlayuban gülmedũm
- 3) Genc-i maħfĩ cãn imiş vĩrânesinde bu tenũñ
İsteyũben bu ħarâbuñ gencine yol bulmadum
- 4) Ten şadefdũr cãn imiş dürr-i yetim ammâ n’idem
Bu şadef perverdesinden kıymet-i dürr olmadum
- 5) Her nefesde cãn virũben alır iken dem-be-dem
Şoñ nefes virũben anı alma fikrin kılmadum

6) Ölüben dirile bugün dünyeden âhirete
Görmege dañla mı bugün varubanu gelmedüm

7) Olmadın ʿ uryān ölüben kisvetini dünyenüñ
Çıharuban şoyha kimi egnüm üsnin şalmadum

8) Rūşenī mirʾatı imiş Gülşenī gönüm nʾidem
Hayfum oldur gözgü kimi pasın anuñ silmedüm

ŞR: 313a.

1004.

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Feʿ ülün

1) Yine boşaluban ʿ ışık ile doldum
İtürüp benligüm anuñla buldum

2) Virüp gönümi ʿ ışık şevk ile uş
Maḥabbet zevk ile sevdüğüm aldum

3) İki ʿ âlemde ʿ ışık ile ölürem
Anuñ-çün ikiden bir dāra geldüm

4) Dönüp Mañşūrʾa ʿ ışık ile direm uş
Eneʾl-Ḥaḳ anuñ içün dāra geldüm

5) Ne delüyüm ne uşlu bir diñ aḥı
Baña iy uşlular bu demde nʾoldum

6) Mücerred ferd olup ʿ ışık ile muṭlaḳ
Neyise kaydumı ʿ aḳl ile şaldum

7) ‘ Aceblemeñ görende ‘ âkılı şād
Delü kimi eger hālîne geldüm

8) Şadefsüz Gülşenī n’idem bulunmaz
Göñül baħrinde dürr ki nice dalam

ŞR: 313a.

1005.

Müfte‘ ilün Fā‘ ilün Müfte‘ ilün Fā‘ ilün

1) Ma‘ rifetüñ şerħini çünki beyān eylerem
Diñleyüben ‘ ışık ile añlayana söylerem

2) İsteyüben ‘ âlemi bulamazam âdemi
K’ola Hakk’uñ hem-demi şol u şağa şoylaram

3) Ādemi olmaz devār bir diñ aħı nirde var
Ma‘ nīden insān çü var özgesi n’eylerem

4) Ma‘ rifetüñ ni‘ meti şevk ile yidürmege
Zevk idüben dadını halk-ı cihān doylaram

5) ‘ İlm-i ledün baħrine dalalı dir Gülşenī
Yitemezem ka‘ rına her niçe kim boylaram

ŞR: 313b, İÜ: 148a, AE: 25a.

[1] şerħini: remzini İÜ. // şerħini: remzini AE.

[3] özgesi: şüreti AE.

[5] ‘ Işıkla uyardalı göñlümi gözüm yumup//Ġaflet ile şanmañuz yatuban uyuhlaram
AE.

[6] ‘ Işık özidür söyleyen ker degül iseñ işit//Düş görüben şanmagil yuhuda
şayuhlaram AE.

[7] Her ki göñül virüben sevdi beni ‘ ışıkla//Ben daħi sevüp anı göñlüm ile yoħlaram
AE.

[8] ‘İlm-i ledün ni‘ metin lezzet ile zevk idüp//Şevkile t̄alibleri zevküm ile doylaram AE.

[9] ‘Işk erine ‘aqlıla münkir olanı görüp//Zemm idüben cehlını ‘ilme naz̄ar eylerem AE.

[10] ‘İlm-i ledün baħrına dalalı dir Gülşenī//Yitemezem ka‘rına her nitelim boylaram AE.

1006.

Müfte‘ ilün Müfte‘ ilün Müfte‘ ilün Müfte‘ ilün

1) Ben bu ile ğarīb geldüm kimse ħālüm bilmez benüm
Ne söyleyem çün işidüp kimse dilüm bilmez benüm

2) İkiligi terk idüben birlik dilini söyleyem
Yetmiş iki millet dilin bilmeyen añlamaz benüm

3) ‘Aceb budur erenlere bī-ħod-şifat olanlara
‘Işkuñ ħālın şoranlara k̄ālüm dimeñ olmaz benüm

4) Varlıĝ gidüp yoħluĝ-şifat olana direm menk̄abet
Küll-i lisāndan ma‘ rifet sözüm dile gelmez benüm

5) ‘Işk özidür iy Gülşenī diyen bunı baĝ gör teni
Terk itmeyen mā vü meni ne didüğüm bilmez benüm

ŞR: 313b, İÜ: 144b, AE: 24b.

[3] ‘aceb budur: ħayret budur AE.

[4] yoħluĝ: yoħluĝ AE.

[5] Aydın ilinde ay-şifat boşalmadın n’idem diñüz//Rüşenī’den t̄abiş ile gönlüm evi dolmaz benüm İÜ.

[5] Bir güline ‘ışkuñ gönül vireli bülbüle dönüp//Aĝlamadın n’idem diñüz gül yüzüme gelmez benüm AE.

[6] Kim biliser ne Leylî'nün Mecnûn'ıyam delü-şifat//Tâ ki şoram 'aqlum aña nişe gidüp gelmez benüm AE.

[7] Aydın ilinde ay-şifat bulışmadın n'idem diñüz//Rüşeni'den tâbiş ile gönüm evi dolmaz benüm AE.

1007.

Müfte' ilün Fâ' ilün Müfte' ilün Fâ' ilün

1) Şorana 'ışkı baña ne diyüben añladam

Çünkü aña yoĥ-şifat ne söyleyüp diñledem

2) 'Işka şifat söyleme vaşfıla keyfin dime

Dir baña pîr iy cüvân çünkü dilüm söyledüm

3) İşidüben söz ü sâz bil nedür ol cân-güdâz

Fâş itmedin çünkü râzdur dadalum añladum

4) Ney kimi inledümi işiderek duy beni

'Işka yanan âdemi çünkü beyân eyledüm

5) Rüşeni'den ĥâlümi Gülşeni'den ĥâlümi

Söyleyüben kimseye ne diyüben añladam

ŞR: 314a.

1008.

Mef' ülü Mefâ' ilün Mef' ülü Mefâ' ilün

1) Bir şüh-ı belâ Türküñ 'ışkıyla giriftâram

'İzzet yirine andan zilletle ĥatı ĥ'âram

2) 'Işkına gönül virüp mihrin alalı cândan

Dirlik neyise ansuz ölüm kimi bizâram

3) Gül kimi güler yüzün görmeyeli ol mâhuñ
Hasretle figân kırup şan bülbül-i gül-zâram

4) Ol Türk-i sitem-pîşe kahr itdügi dem baña
Luft ile raqîbe dir yârumla bağ ağıyâram

5) Yıhubanu gönlümi yapmağ dilemez ol şüh
Ta'n idüben andan dir şanma beni mi' mâram

6) Nâşih görüben hâlüm ' aruñ hanı dir baña
Bilmez n'idem ol ' ışkuñ ' arıyla çü bi-' aram

7) İy Gülşeni ol Türk'e gönül nişe virdüñ çün
Ser-hoş diyeyor saña göz göre ki hün-h' aram

ŞR: 314a.

1009.

Mef' ulü Fâ' ilâtün Mef' ulü Fâ' ilâtün

1) Bir Türk-i şühâ virüp gönlümi alamazam
Gönül nedür aña cân virmedin ölemezem

2) Hicr ile yanubanu vaşl isteyüp n'idem çün
Bulanda ol periyi özümü bulamazam

3) Delü miyem yâ uşlu ser-hoş ayığ neyem diñ
Çün ' aqlum aluban ' ışk özümü bilemezem

4) İçeli hamr-ı ' ışkı mest oluban habersiz
Ayıluban n'idem çün özüme gelemezem

5) Bildüm dirile ölen görür yüzün o şūhuñ
Cān virüben n'idem çün dirile ölemezem

6) Göñülden iki 'ālem mihrin şalan görür dir
Bir kez yüzümi ol meh n'idem çü şalamazam

7) Mihr ile Aydın ilin görelî Rūşeni'den
İy Gülşeni ziyāsuz zulmetle kıalamazam

ŞR: 314b.

1010.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) 'Işık ile sevdā beni bī-ħod ider dem-be-dem
Başuma çıhup ħayāl bilemezem diñ n'idem

2) Dağa düşüp ' ışık ile delü kimi bī-ħaber
Ölübenü diñ baña nice gelüben gidem

3) Şağ u şolum bilmeden vālih ü ħayrān-şıfat
Olacağız ' ışık ile yolına kıoram kıadem

4) Doğru giden izümi egri dimeñ ' ışık ile
Doğrudur egri daħi iz ki o yolda idem

5) Şu yirine ta' nadan kıan içerem ' ışık-içün
Münkire diñ nice bir zaħmuñ ile kıan yudam

6) Varlığıla yoħluğum ' ışık olalı bilmezem
Var mı vücūdum benüm yoħsa olupdur ' adem

7) Rūşeni'nün ' ışığına virmediler Gülşeni

Zevk ile şirinüben şevk ile cânın bu dem

ŞR: 314b.

1011.

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1) Rüşenî'den 'ışk imiş çün cânıla cânım benüm
Mezheb ü millet oluban dilde imānum benüm
- 2) Hayretüm budur virelden 'ışka gönül bilmezem
Andan özge nedür olan bensüz olanum benüm
- 3) Doğalı gönlüme 'ışkuñ güneşi gölge kimi
Ben itüben ol olupdur virüp alanum benüm
- 4) 'Işk ile rüz-ı ezelde 'ahd ü peymān ideli
Şınmadı muhkemliginden dilde peymānum benüm
- 5) Bir nefes 'ışk ile virüp almasam dirilmezem
Çünkü oldur tende cân u cānda cānānum benüm
- 6) Rüşenî 'ışkı cânımdur Gülşenî huccet añā
Dileseñ mihrinden özge n'ola bürhānum benüm

ŞR: 315a, İÜ: 150b.

1012.

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1) Bilmezem şorana 'ışkı vaş idüp nedür diyem
Çünkü cāndan daħi datlu zevkin anuñ söyleyem
- 2) Dirilen 'ışk ile bilür dirlik andan neydügin
Dirilüp andan bile gör ben ne cân ile hayam

3) Şevk ile zevk u maḥabbet bulmayanlar ʿışk ile
Bilemez zevkından anuñ nā-vücūdıla şeyem

4) Mekteb-i ʿışka girelden tıfl-ı cānum dir baña
Levhüme kırup nazār gör ne elifden ben neyem

5) Görmeyen her şūretile maʿnīnūñ vechin nʾidem
Bilemez ol şūret için maʿnī yüzinden neyem

6) Olmayan ʿışk ile ser-ḥoş bī-ḥaberdür bilemez
Devr ile Cem kimi şāha ne dolu cām-ı meyem

7) Rūşenīʾden görelī iy Gülşenī vechūñ direm
Ay kimi aydınlıḡuñdan iy güneş yüzlü feyem

ŞR: 315a.

1013.

Fāʾ ilātün Fāʾ ilātün Fāʾ ilātün Fāʾ ilün

1) Bilmezem ne isterem çün istedüğüm bulmuşam
Ḥayretüm bu bulana ne isteñ özüm olmuşam

2) Tālībi maṭlūb ile bir görelī direm bunu
Ne murād iken murāda irüben kırtulmuşam

3) Oḡı “*lā ḥavfun ʿaleyhim*”¹⁶⁷ bil beşāret sırrını
Kʾevliyāuʾllāh-ı Ḥaḡdan emr ile buyrulmuşam

4) Çekeli nūndan kalem ḡarfını levḡūñ yüzine

¹⁶⁷ “İyi bilin ki, Allah'ın dostlarına korku yoktur, onlar üzülmeyeceklerdir.” (Yunus, 10/62).

Devrile aġa qaradan yazılıp bozılmışam

5) Tāzedür baġ-ı revānum cennetü'l-mevā kimi
Gül kimi şanmañ açılıp tāzelikden şolmuşam

6) Ger tikensüz gül dilerseñ Gülşenī baġına gir
Gör nice baġ-ı irem tek ħardan anuñ yolmuşam

7) 'İlm ile yoldan azanuñ cehl-i ħālın görüben
Aġlayup ħāline gāhī gāh қа қа gelmişem

8) Bir dime yüz biñ kimi iy Gülşenī devrān ile
Rūşenī'den ay kimi çoġ boşaluban dolmuşam

ŞR: 315b, İÜ: 148b.

1014.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Bilmezem ne vechile ben beni baña bildürem
Yoġ iken varlıġ vireni baña bensüzün görem

2) Varıla yoġdan vücūdum neydüğini bilici
Kimse yoġ 'ālemde gūyā nice isteyüp şoram

3) Düş kimi sevdā-yı ħālüm қāl ile қılıp ħayāl
İdüben ta' bīr ħalka nice yuħuda yoram

4) Ĥayretüm budur görende bensüzün benden vücūd
Vaşf idüben diyemezem kimseye ne görürem

5) Müşkilüm ħalsüz budur çün işidüben dañlamañ
Ki 'adem olan vücūdum neydüğün bilegörem

6) Gice gündüz isteyüben neleyüm dil dilegin
Çünkü bulsam anı bir dem ben beni itürerem

7) Rüşenî'den Gülşenî'yi görelî nedür vücûd
Bî-ğarâz cevherden oldur keyfsüz âdem direm

ŞR: 315b.

1015.

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1) Bilmezem kâl ile 'ışkuñ hâlini ne söyleyem
Kâle gelmez hâlin anuñ zıkr idüben ne diyem

2) Çıhalı 'ışkuñ hayâli başuma Mecnûn kimi
Ben baña gönlüm hayâlin nice diyüp dinleyem

3) İtürüp hayretten özüm bilemezem n'itdügüm
Var mı yoğ midur vücûdum ger 'adem degül neyem

4) 'Işk ile ser-hoş oluban bilmez iken hâlümü
Münkirüñ kâlini dimeñ işidüben añlayam

5) Dilerem gönlümü bilem k'ol maḥabbetden nedür
Diñ baña anı bilenler bilmek için n'eyleyem

6) Varlığın yoğ eyleyen bilür maḥabbet neydügin
Bilmezem varlığ diñüz ne vechile yoğ eyleyem

7) Rüşenî'den fâş olan dem sırr-ı 'ışkuñ Gülşenî
Genc-i maḥfî kimi anı nice gözden gizleyem

ŞR: 316a.

1016.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) Bilmezem gönlümi ğamdan nice açılmaz benüm
Ağlamağdan yaşlu kimi çün yüzüm gülmez benüm
- 2) Sevnişür halkı cihānuñ buluban ğamsuz ferağ
Şād olup n'idem ferağdan gönlüm alınmaz benüm
- 3) Gice gündüz hemm ü ğam u hüzn ile bir derhemi
İsteyen gönlüm kimi bir mātēmī bulmaz benüm
- 4) Kime diyem hüzn ü ğamla gönlümüñ derhemligin
Olmayan çün ğamla derhem hālümü bilmez benüm
- 5) Derd-i bī-dermān kimidür gūyiyā gönlüme ğam
Kim devā dermān anuñ-çün idebilinmez benüm
- 6) Dem-be-dem çün ğam ferağsuz gönlümi mecrūh ider
Ol cerāhat zağmı n'idem dilden oñulmaz benüm
- 7) Rūşenī ğamıyla derhem olmadın iy Gülşenī
Şevk ile gönlüm açılup zevk ile olmaz benüm

ŞR: 316a.

1017.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) Bilmezem niçün dağılmaz cansuz erkānum benüm
Çün alıpdur 'ışk ecelden ilerü cānum benüm
- 2) 'Işk ile perver bulalı bildüm iy zinde revān

Çürümez toprağ içinde andan olanum benüm

3) Ölüben dirile bildüm ‘ışk imiş dirlik baña
Nedür andan özge diñüz tende cānānum benüm

4) Ğayretümden diyemezem sevdüğümüñ adını
Bunu direm ad yirine göñlüm alanum benüm

5) Arturur derdümi n’idem ‘ışka ne kılsam devā
Cānuma derd olup andan derde dermānum benüm

6) ‘Işk ile dirlik dileyen her kimise ol direm
Huccet oldur çünki cāndan ‘ışka bürhānum benüm

7) Rūşenī vechinden özge Gülşenī āhır nefes
Şıdķıla ‘ayne’l-yaķından nedür ĩmānum benüm

ŞR: 316b.

1018.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1) Virmesem cānumı ‘ışka bir nefes dirilmezem
Dirlik ansuz neydüğün çün ölü kimi bilmezem

2) Ölüben ‘ışk ile cāndan bil nedür dirlik baña
Tā bilesüñ nişe aña cān virüben ölmezem

3) Çıhalı şeydā-yı göñlüm başına sevdā-yı ‘ışk
Terk idüben gitdi beni isteyüben bulmazam

4) Dem-be-dem zārı kıluban inlerem ney kimi çün
‘Işk elinden inlemesem bir nefes diñlenmezem

5) Bilmezem h̄alkuñ nedür eglencegi gönül virüp
Olmayınca ‘ işka hem-dem bir zamān eglenmezem

6) İşidürdüm ‘ işka cānın virenüñ kurtulduğın
Bes niçün aña cānumı virüben kurtulmazam

7) Gün kimi devrān idüben Aydın ilin görelî
Bunı direm Gülşenî kim Rüşenî’süz olmazam

ŞR: 317a.

1019.

Müfte‘ ilün Fā‘ ilün Müfte‘ ilün Fā‘ ilün

1) Ben bu mülke gelmedin nirdeligüm bilmişem
Yine dönüp o mülke gitmek için gelmişem

2) Şeş-ciheti sağ u şol bulmağ-icün aña yol
Arayuban bî-cihet bulmağa eglenmişem

3) Şevk ile girüp yola gezmege ilden ile
Girmege dilden dile zevk ile yönelmişem

4) Cān u cihāndan berî oluban ol dil-beri
Görmek için çün pîri eglenüben kalmışam

5) İki cihān istegin sevgülü hūbuñ iken
Disem eynin iy güzîñ isteyüben bulmuşam

6) Hırs kimi beklemeñ ta‘ n idüben dañlaman
Bir nefes ansuz dimeñ virübenü almışam

7) İřidirdüm Rūŝenī Gülŝenī'ye dir bunı
Terk ideli ben seni birile pır olmuşam

ŞR: 317a.

1020.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) 'İşka nihāyet nedür şorana nedür diyem
Yoĥ çü nihāyet aña ne diyüben söyleyem

2) 'İşka nihāyet diyen vaşfila ğāyet diyen
Resm ü bidāyet diyen cehlını ħāl eylesem

3) Evvel ü āĥir odur zāhir ü bātin degün
Gün kimi 'ayne'l-'ayān dir ki anuñla şeyem

4) 'İşk ile dirileni cān ile cāndur gören
Saña direm cān şoran dirilüp andan ĥayam

5) 'İşk ile dirilmeyen diriyiken ölmeyen
Bulsa 'ademden vücüd benligini n'eyleyem

6) 'İşkı özüm görürem baña beni şoraram
Düş diyüben yoraram kim anuñ ile neyem

7) Rūŝenī'den gördüğüm Gülŝenī'nüñ vechini
Aña virüp cānumı ŝanmañuz elden ħoyam

ŞR: 317b.

1021.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) Yol eriyem diyene yedi nişan şoraram

Bilmeze yoldan anı çılı diyüben kovaram

2) Evveli budur su'âl naşşıla nedür kemâl
Bulana hier ü vişâl bilmek için uyaram

3) İkisi budur canum cânıla cāndan tenüm
Söyle nedendür benüm düşüm görüp yoraram

4) Üçi budur vir nişān huyıla haydan revān
Fāş idüben sırr 'ayān ne görinüp görerem

5) Dördü budur añlagıl Hāğ didüğüm diñlegil
Bātılı terk eylegil yoğsa kulağ buraram

6) Bişi budur genc-i cān kimden idi sırr nihān
Bildün ise it revān çün itürüp araram

7) Altısı kıl temām şūret ü ma' nī mağām
Şeş-cihete bir imām nice olur şoraram

8) Yedi su'āle nişān gün kimi digil beyān
Rūşeni' den ne görüp Gülşeni'yi severem

ŞR: 317b.

1022.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) ' Işğa gönül virdüğüm kime hikāyet kılam
Yağsa başuma belā şanma şikāyet kılam

2) Bir nefese yüz belā çekdüğümü ' ışk ile
Anlayamaz çekmeyen bes ne rivāyet kılam

3) Hâletümi 'ışk ile kâle gelüp söylesem
Bilmezem ol hâl için neyle bidâyet kılam

4) Ağ u kâradan geçen ebced-i 'ışkı oğur
Geçmeyenüñ levhine diñ ne kitâb kılam

5) Şükr iderem şahvını mağv iderem nağvını
Faqr ile idüp ğaniyy kime 'inâyet kılam

6) 'Işk ideyor işidüñ 'aşıkına mihr ile
Öldürecek kâhr ile saña şefâ' at kılam

7) Göñlüm usanmaz n'idem miñnet-i 'ışkı görüp
Tâ ki belâ çekmedin şabr u kanâ' at kılam

8) Derdile nâlân iken diñleseñ inledümi
Şanma yanup 'ışk ile halka şenâ' at kılam

9) Rüşenî'den derdüñüñ Gülşenî pâyâmı yoğ
Evvel ü âhir aña tâ ki nihâyet kılam

ŞR: 318a.

1023.

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1) Bir perinüñ hasretinden tutuşup yanar canum
Gönüben andan revânum dağa döner olanum

2) Yanduran cânım odunu kim görür kızarmadan
Gün kimi başdan ayağa tutuşup yanan tenüm

3) urıdur gözüm yaşımlı asretn odı n'idem
Yaş kimi eger uruda ol revānumda anum

4) Bilmezem ki ne adardur başuma mihrn azā
Kim tutuşup yanar andan od kimi tende canum

5) Şev ile pervāne kimi şem'n odından yanar
İy perī zev ile vechn bir nazardan grenm

6) Dilemez gönül cemālün ayretinden gz göre
Ann için görebilmez anı gönül virenm

7) Rşenī'nn asretinden Gülşenī cān yandurup
Bunı dir kim nedür istek andan zge alanum

ŞR: 318a.

1024.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) ' Iş elinden derde düşdüm bilmezem dermān n'idem
Bu devāsuz derd elinden almışam ayrān n'idem

2) Aqlaram görende alkn gldgni ālme
' Iş elinden yaşlu kimi olmadın giryān n'idem

3) Dönüben devrāna başum izginr sevdāyile
Olmadın ' ışn elinden deng u ser-gerdān n'idem

4) Gice gündüz ' ış elinden gözlerümden anlı yaş
Tkben yüzüm sne ılmadın tfān n'idem

- 5) Dönüben kızğın tenüre çekerem yanında dil
Kılmadın bağrum ol odın ‘ışk ile büryān n’idem
- 6) Gülşen-i ‘ışk içre görüp sen gül-i gül-çehreyi
Murğ-ı cānın özge aña bülbül-i bostān n’idem
- 7) Görmedin ‘ışkuñ cemālin Rūşenī’den Gülşenī
Bilmedi nedür o veche ‘ilm ile ‘irfān n’idem

ŞR: 318b.

1025.

Müfte‘ ilün Fā‘ ilün Müfte‘ ilün Fā‘ ilün

- 1) İtürüben ‘ışk ile ‘aqlumı çün bulmazam
Uşlu mıyam ya delü anuñ için bilmezem
- 2) ‘Işka virende berü hayretile gönlümü
N’olduğımı diñ baña çün özüme gelmezem
- 3) Keşret olandan geçüp vahdete irişmedin
Ferd-i mücerred olup bir ile bir olmazam
- 4) ‘Işk ile mürşid yüzün cān virüben görmeyen
Birligi terk idemez anuñ ile olmazam
- 5) ‘Işka viren cānını dirilüp ölmez daği
Anuñ için dirilüp anuñıla ölmezem
- 6) Cānum eren luḫ idüp kahr ile öldür beni
Çün bilürem ölmedin ‘ışk ile dirilmezem
- 7) ‘Işka virelden behā naḫd-i revānum direm

İki cihān mülkini bir pula şat almazam

8) ‘Işk ile giren yola bilmedi yorılduğın
Anuñ için yarılıp Gülşenī diñlenmezem

ŞR: 318b.

1026.

Müfte‘ ilün Fā‘ ilün Müfte‘ ilün Fā‘ ilün

1) Yetmiş ili milletüñ bir dili var söylerem
Turfe budur ben baña söyleyüben diñlerem

2) İki cihāndan ferāğ bulmadın ursañ kulağ
Dime bu sözden belāğ işidüben añlaram

3) İkiligi şalalı birliğile olalı
Diyüp eleste “belā” ‘ahdum ısmarlaram

4) Birliğe bulışalı vaħdete irişeli
Keşretilen aşalı neydüğümi dañlaram

5) Münkirüñ inkārını cehlile işrārını
‘İlm ile miqdārını bilmeyeni çemlerem

6) Tālīb iseñ gizleme derd-i dilüñ di baña
Tā ki diyem ben saña derd olanı emlerem

7) Rüşenī’den derd ile işid ağı Gülşenī
Nicesi zārī kılıp hasret ile iñlerem

ŞR: 319a.

1027.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) Düşübenü dağlara çünki fiğān eylerem
Delürüben 'ışk ile 'aklı udam n'eylerem

2) 'Işk ile sevdā çıhup başuma bu demde uş
Delü kimi hālümü bilmeyüben söylerem

3) İtürüben özümü bulamazam isteyüp
Var mıdur andan eşer sağ u şolı şoylaram

4) Münkir işidüp sözüm añlamadın dañlasa
Bildürüben gevdene bilmeyicek huylaram

5) Tālib olan acını pervere muhtācını
Faqrıla kıilup ğanī ni' metile doylaram

6) Rüşeni'nüñ baħrine ğarķ olalı Gülşeni
Yitemezem ka' rına her nice kim boylaram

ŞR: 319b.

1028.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) 'Işk ile delürmeyen uşlu degül bilürem
Anuñ içün dem-be-dem delü kimi oluram

2) 'Işk ile sevdā beni Mecnūn iden dem degüñ
Şevķ ile Leylī diyüp zevķine cān virürem

3) Uşlu olanlar disün fikrile kayģu yisün
Uşşum azuban niçün 'ışk ile delürürem

- 4) ‘ Ākı́l olanlar baña bilürem uşlu dimez
Anuñ içün ħālümü ‘ ışık erine şoraram
- 5) İtürüben özümü bulamazam isteyüp
Bilmeyüben beni gerçi baħup görürem
- 6) Bir diñ aħı ben baña çâre nedür ideyüm
‘ Işık ile sevdâya çün ‘ aqlumı öldürürem
- 7) ‘ Işık ile ‘ aqlum alup Rüşenī dir Gülşenī
Bilmedüğüñ ‘ aqlıla ‘ ışıkıla bildürürem

ŞR: 319b.

1029.

Müfte‘ ilün Fâ‘ ilün Müfte‘ ilün Fâ‘ ilün

- 1) Bir sorun aħı nişe ağlar iken gülerem
Uşlularuñ ħâlini delü kimi diñlerem
- 2) ‘ Aql ile қаланlara ħâleti yalanlara
Ağlayuban gülmedin diñ ne diyem iy ümem
- 3) Hâk yolından şapana bozğuya tayana
Nice diyem âdemi baña di iy bü’l-kerem
- 4) Çünkü ce‘ aldür ħabîş tayyibe olmaz ħarîş
Sergin idüben marîz perveriş ister ni‘ am
- 5) Saña direm iy ulu nūrıla göñlü dolu
Münkir âdem ‘ ömrüni dime ziyâd ola kem
- 6) Rüşenī’ye münkirüñ қâlin işit Gülşenī

Söylemedin çünkü dir hâl ile kûr u kerem

ŞR: 320a.

1030.

Müfte' ilün Fâ' ilün Müfte' ilün Fâ' ilün

1) Delürüben ' ışık ile ben baña ne söylerem
Düşümi görüp yuhuda kâli hayâl eylerem

2) Kulağ uruñ sözüme gülmeyüben özüme
Kim görünüp gözüme söz diyüben diñlerem

3) Keşretümi şalalı vahdet ile olalı
Varlığı bir görelî yoğ neyimiş diñlerem

4) Diriyiken ölmedin ' ışık ile dirilmedin
Ma' rifetüñ remzini dimeyeseñ añlaram

5) Münkir elinden figân diyüben iy müste' ân
Dileyü senden emân zârılanup iñlerem

6) Kâbza düşüp darlığıum olmayısar iy Kerîm
Baştuñıla varlığıum çün saña ısmarlaram

7) Benlik idüben ' adem yoğluğuıla uş bu dem
Sen di baña iy dedem Gülşeni'yi n'eylerem

ŞR: 320a.

1031.

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

1) Dimeñ dil-berden özgeye nazâr kılmah diler gönüm
Yüzünden rüşen olmadın gözün açup bahar gönüm

- 2) Açup gözden dilemez dil göre sensüz cihn yüzin
Seni diler yine basa ılıbanu naar gönlüm
- 3) Yüzün bayramını ister hill ebrnı görelden
Diler urbn ide cnın yüzüne iy amer gönlüm
- 4) Nebt  shehd  shekerden dadan datlu diyüp zevin
Lebün zevinden anu-n diler shehd  sheker gönlüm
- 5) Bulınmaz kn-ı ma dende  arzsuz cevherün mili
Anu-n bi- arz ister bel nedür güher gönlüm
- 6) Nedür ren ılan gözüm izn tozından zge kim
Gne kimi cil andan diler kul-ı baar gönlüm
- 7) gt virüben iy ni dime Mecnn kimi baa
Ki Leyl  iına andan olur dai beter gönlüm
- 8) Gice gündüz kimi görüp ruula zülfün iy meh-r
O yüzden dyimi ister göre Őub u seer gönlüm
- 9) Vilne irimek-n yanar hicrnıla cnum
O derd ile diyemez ne minetler eker gönlüm
- 10) Tenri sneme mihrün od uruban tutudurur
Anu-n tende bryn tek o mihrile yanar gönlüm
- 11) Baa sevgnden zge cn gerekmez tende iy dil-ber
Eger bir dem ekem ansuz aan cndan Şayar gönlüm

- 12) Gözüm tūfānı mevc urup nice bir ğarķ ide merdüm
Çü kaynar mihrüñ odından tenür dil taşar göñlüm
- 13) Lebüñden şusuz olduğı bilindi teşne göñlümñ
Dime içüp kızar andan dem-ā-dem çün şuşar göñlüm
- 14) Gören Mecnün ü sevdāyī olur iy dil-rübā vechüñ
Delü kimi o yüzdendür ki zincire düşer göñlüm
- 15) Kulağum çıñlayup segirür gözüm diñ baña n'olısar
Meger maķşūda irmege virür cāndan hāber göñlüm
- 16) Göreliden Rüşeni yüzün digil Gülşeni n'idem
Gözüm nūrı kimi rüşen beni koyup gider göñlüm

ŞR: 320b.

1032.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) Senden özge nedür iy cān 'ıyd u nev-rūzum benüm
Saña ķurbān olmadur çün baht-ı firūzum benüm
- 2) Olmazam hālī ğamuñdan çevirüp olsam ğubār
Yiryüzinden göge çıhsa savuran tozum benüm
- 3) Yanduruban mihrüñ odı dağ urıyor cānuma
Ol şererden göge çıhar dildeki sözüm benüm
- 4) Zaħm urup kirpük oħından cāna ol ebrū kemān
Nāveki çeşmiyle tiker zaħm-ı dil-dūzum benüm
- 5) Oluban rüsvā-yı 'ālem 'ışķ ile Mecnün kimi

Kalısar efsâne halka sâzıla sözüüm benüm

6) Ğayretüñden ğayra çeşmüm kılmadı bir kez nazār
Göremez çün senden özge şey nedür gözüm benüm

7) Şubh-dem ‘ anber koğudup esse zülfüñden şabā
Tapuña varmağa yiter bu kılavuzum benüm

8) Görelı hüsñüñ gülin dil ğonceden açıldığın
Gülşeni ol bülbüle dir gül-şen efrüzum benüm

ŞR: 321a.

1033.

Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün

1) Hālüme dut kulāğ çün kal-i lisāna şığmazam
Şorma neyem bu demde kim nuṭṭ u beyāna şığmazam

2) Küll-i lisānda hālümi söylemedin saña direm
Dile gelüp çü kal ile vaşf-ı zebāna şığmazam

3) Şavt u beyāna nuṭṭumı gelmez iken nedür duyuñ
Çünki ledün maḳāl ile nuṭṭ-ı dehāna şığmazam

4) Tül-ı lisānda halk ile şıdḳ u yaḳın iken sözüüm
Şekkile vehm ü rey b ü zann meyl ü gümāna şığmazam

5) Kudret-i Haḳ hikmetilen bende şığar veli n’idem
Kudretine dönüp Haḳḳ’uñ kevn ü mekāna şığmazam

6) Ne şatıluban alınur diyemezem dükkān için
Birlik içinde bir iken çünki dükkāna şığmazam

7) Kim göriser ‘ayān beni size göre nihān iken
Bes di baña ‘ayān nedür çünki nihāna şıgmazam

8) ‘Ayn-ı ‘ayānda maḥv iken kim isteyüp bulur beni
Çünki bu ‘ayn-ı zātıla ‘ayn-ı ‘ayāna şıgmazam

9) Ne var ise cihān u cān bende şıgar revān kimi
Līk ‘aceb budur yine ben bu revāna şıgmazam

10) Cān ilinüñ çü kānyam açmışam uş dükkānumı
Gerçi dükkān içinde men ĩn ile āna şıgmazam

11) Ehl-i mekān olan ḥamu bende şıgar zamānıla
Līk zamān ile bu dem ‘ayn mekāna şıgmazam

12) Bende şıgar ezel ebed şāna göre zuhūr idüp
Vüs‘ atilen velīk men ānıla şāna şıgmazam

13) Rūşenī’den ziyā iken Gülşenī didüğüm işit
Evvel āḥir budur sözüm ḳāl-i lisāna şıgmazam

ŞR: 321a.

1034.

Mefā‘īlün Mefāilün Fe‘ülün

1) Gel iy ‘ıṣḳ-ı ḥaḳīḳiden uran dem
Ḳadem baş dīdem üsne ḥayra muḳaddem

2) Senüñ mişlüñ cihānda nirde vardur
Ḥaḳīḳī mūnis-i dil cāna mahrem

3) Oñulmaz yara olur hier zaħmı
Eger vaşl olmasa ol zaħma merhem

4) Göñül derdine dermān eyledüm çoħ
Tiz alur derdini her n'eyleseem em

5) Devā didükleri derdüme iller
Daħi arturdı derdüm kılmadan kem

6) Perişān rūzigār itdi beni dil
Olaldan bir peri-ruħsāra hem-dem

7) Göñül dil-ber ğamından olalı şād
Feraħdan Gülşeni bilmez nedür ğam

ŞR: 321b.

1035.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

- 1) Mihriyilen ol şanem yanma diler yanaram
'Işķ ile tutuşmamı çünkü sever yanaram
- 2) Düşeliden 'ışķ odı bu tutuşan cānuma
Dağlayuban mihr ile tende çeker yanaram
- 3) Hicriyile gün kimi yanayorum gündüzün
Vaşlın umup gice hem daħi beter yanaram
- 4) Şem' -i ruħundan n'idem yanmayuban bir diñüz
Çünkü o yüzden baña yanma düşer yanaram
- 5) Oda düşüp şevķ ile yandüğümü dañlamañ

Gönlüm alan çün baña kılsa nazār yanaram

6) Şem'e dönüp dilerem başdan ayağa yanam

Anuñ için tutuşup şām u seher yanaram

7) Nāşiha diñüz nişe māni' olur yanmama

Çünkü hevādan digil şevk ile ger yanaram

8) Yirde yanan āh ile çıhdı tütünüm göge

Çünkü ol odın tütün gögi boyar yanaram

9) 'Āşık olalı aña yıhdı belā odına

Bendesine hük-m-i şah çünkü öter yanaram

10) Çekübenü kaş yayın kirpük oğın atmağa

Zahm-ı kazā uracağ cāna kadar yanaram

11) Rūşenī'den yanmadın Gülşenī digil n'idem

Çünkü baña mihriyle kılsa nazār yanaram

ŞR: 322a.

1036.

Mef' ūlū Mefā' ilū Mefā' ilū Fe' ūlūn

1) Hüsni iklimine şahlıg iden yārumı buldum

Sultān-ı zamān sevgülü dil-dārumı buldum

2) Bülbül tek olup gül-şen-i hüsniin göreli zār

Hüsniñ şatılan sevgülü bāzārını buldum

3) Yūsuf kimi Mısr-ı dilüme gireli mihriñ

Ol yüzi güli cennet ü gül-zārumı buldum

- 4) Bir baħşına iki cihān naħdini virmek
Hā naħd-i revān sikkeliū dinārumı buldum
- 5) Şād olubanu hemm-i cihāndan yimezem ğam
Çün sevübenü hem-dem-i ğam h̄ārımı buldum
- 6) Gül kimi yañah̄ görsedeli gül-şen-i ħüsni
Nedür ögilen tiken olan ħārımı buldum
- 7) Münkir kimi ‘ ışkuma ‘ adū zāhid-i ħod-bīn
Yārem diyici münkirle aġbārımı buldum
- 8) Ķaddin görüben ney-şekere nisbet iden dir
El-minnetu-lillāh şeker-bārımı buldum
- 9) Baħtu yuħuda görelî gözünü uyundu
Ol gözi gören yuħuda bī-dārımı buldum
- 10) Göz bağlayıcı siħriyile fītnede cādu
Seħħār-ı zamān dil-ber-i ‘ ayyārımı buldum
- 11) Turreñ görelî bağladuġın bile kemendin
Uş devr-i kamer turreñi tararımı buldum
- 12) Manşūr’a dönüp mihriyile direm ene’l-‘ aşk
Çün ġayretilen aşmaġ-içün dārımı buldum
- 13) Bī-kār oluban kār ideli mihrüñi cāndan
Terk idüp işüm ‘ ışkuñ ile kārımı buldum

14) Zülfüñ görelî küfrile ĩmān kimi yüzden
Tersāya dönüp dīn ile dīn-dārumı buldum

15) ‘ İřķuñ ile belā çekmek imiş bār-ı emānet
Eyyüb’a dönüp şabr ile ol bārumı buldum

16) Maħv eyleyi keşretümi vārumı buldum
Keşretten itüp vaħdet ile varumı buldum

17) ‘ Ahdine vefā kılalı dir Gülşeni iy meh
Kim Rūřeni-yi vefā-dārumı buldum

şR: 322b.

1037.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1) Çekmeyen ‘ iřķuñ belāsin mübtelā olup n’idem
Añlamaz ĥālümi ĥālden nice bir taķrİR idem

2) Bir nefesde yüz belāya doymayan řālib işit
Geçüben başdan kıyamaz yola andan bir ĥadem

3) Bilmezem ki bu belālu başuma niçün yağar
‘ İřķ elinden dolu kimi daşı ta‘ nuñ dem-be-dem

4) Delürüben ‘ iřķ elinden dağa düşmedin diñüz
Baş getürüp ol belādan ĥaçuban nire gidem

5) Oĥıyan levĥ-i ezelde mā-sebaķ ilmin bilür
Ne ĥadardandur ĥazā-yı ‘ iřķ başuma raķam

6) ‘ İřķ elinden şuşayuban dem-be-dem ĥan içerem

Çanmayup içdükçe andan nice bir çanum yudam

7) Rüşeni'den görelî ' ışkuñ vücūdın Gülşeni
Bildi kim ansuz vücūdı hiç imiş ' ayn-ı ' adem

ŞR: 323a.

1038.

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

- 1) Şirîn lebünün zevçini yüz datlu cāna virmezem
Şormañ anuñ bir cāmını iki cihāna virmezem
- 2) Gün kimi yüzün görmesin iy meh-liqā bir kez baçup
Rüşen budur ki görinen ' ayn-ı ' ayāna virmezem
- 3) ' Ayne'l-yağīnden vechüni farz oldı görmek gözüme
Bes ol yağınden görmemi çann u gümāna virmezem
- 4) ' Işkuñdan özge her ne var aşşı ziyāndur ' ārife
Terk idüben ol aşşıyı ' ömrüm ziyāna virmezem
- 5) Vā' iz dime dañla baña bugün çiyāmet günidür
Naçdüm bu demde görüben nesne ziyāna virmezem
- 6) Görset çiyāmet çāmetün haşrin görüp çalkuñ işit
Bir kez gören dir çāmetün yüz biñ revāna virmezem
- 7) Sırruñ gözüm yaşı kimi fāş idüben cāndan revān
Nice diyem gözden şalup baır-i revāna virmezem
- 8) Şoran dehānuñ vaşfını vehm ü çayāl ider yağīn

Zann ile şekkden ol sırrı nuṭḡ-ı zebānā virmezem

9) İy cevher-i vaşfum işit yāḡūt la' lin dil-berün
Ḳut-ı revān idüp direm biñ la' l ü kāna virmezem

10) İy Gülşenī dirildeli rūḡu'l-ḡudūs kimi demün
Ol dirliğümden bir demün iki cihāna virmezem

ŞR: 323a.

1039.

Mef'ülü Mefā'ılün Mef'ülü Mefā'ılün

1) İy ḡüsn ilinün şāhı dīdāruña müştāḡam
İy her güzelün mähı dīdāruña müştāḡam

2) İy şāhid-i ḡoş-manzar şīrīn dudāḡuñ kevşer
İy ḡüb olana sürür dīdāruña müştāḡam

3) İy cānıla cānānum hem derdile dermānum
Mışr-ı dilde sulṡānum dīdāruña müştāḡam

4) İy cümle güzel ḡübı her sevgilü maḡbübı
İy ḡüsn ili maṡlübı dīdāruña müştāḡam

5) İy ḡür perī-rūḡsār ay yüzlü melek girdār
İy ḡüsn ile ber-ḡürdār dīdārunā müştāḡam

6) İy cennet olan yüzi hem şīr ü şeker sözi
İy sevgülüler duzı dīdāruña müştāḡam

7) İy dil-ber-i cān şüret ma' nī yüzine ḡikmet
İy ḡible-i her millet dīdāruña müştāḡam

- 8) İy gözlerümüñ nūrı fetḥ ile zafer şūrı
İy cennetümüñ ḥūrı dīdāruña müştāqam
- 9) İy yüzi olan bayrām ‘ ışq ehline budur kām
Ḳurbānuñ olana kām dīdāruña müştāqam
- 10) İy mihri le meh ḥaddūñ iy serv-revān ḳaddūñ
Maḳbūl olalı reddūñ dīdāruña müştāqam
- 11) İy gicede gündüzüm hem ‘ ıyd ile nev-rūzum
İy rüşen iden gözüm dīdāruña müştāqam
- 12) İy mazḥar-ı raḥmānī mişlüñ var ise ḥanı
Yoḥdur çü saña şānī dīdāruña müştāqam
- 13) İy zav-ı Ḥaḳ’a sāye viren nūrı bedr aya
Ḥüsnuñ gözüme dāye dīdāruña müştāqam
- 14) İy ḳıblesi muḥtācuñ v’ey āyeti mi’ rācuñ
Levlāk olalı tācuñ dīdāruña müştāqam
- 15) İy ‘ayna ezel mubaşşır u vaḥdete olan manzar
V’ey ḥüsne ebed mazḥar-ı dīdāruña müştāqam
- 16) İy nūrı semāvātuñ v’ey ḥikmeti āyātuñ
İy mebde-i gāyātuñ dīdāruña müştāqam
- 17) İy cism-i cihān her ma’ denūñ erkānı
İy gevher-i sübhānī dīdāruña müştāqam

18) İy Rūşenî'nün hânı hüsni iklîmi sultânı
Di Gülşenî'nün cânı didâruña müştâkam

ŞR: 323b, İÜ: 150, AE: 25b.

1040.

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1) 'İşk ile diyüp "ene'l-hağ" gör ne Manşür olmuşam
Keşretümde vaḥdet içre çünki mestür olmuşam

2) Olalı bî-gâne 'ağla âşinâyam 'ışk ile
Hağğa yaḥın olup andan özüme dūr olmuşam

3) Söndürüp nâr-ı hevâmı nūr ideli 'ışk ile
Cân gözün açup baḥup gör nâr iken nūr olmuşam

4) Kılalı vechüñ tecellî mihriñe cāndan baña
Ol tecellîden yanuban şanasañ Tūr olmuşam

5) Görüben hüsñüñ kıyâmet ḥalkı da' vet eylerem
Üñ çeküp ḥasr içün andan güyyiâ Şür olmuşam

6) Kible-i hüsñüñ görelden Ka'be kılmış vechümü
Ol nazardan Kuds ü Ka'be beyt-i ma' mūr olmuşam

7) Yüzüñi ğayb u şehâdet görelî her vech ile
Şâhidüñ gördüğü nâzır 'ayn-ı manzūr olmuşam

8) Gün kimi rüşen nazar-ı çeşminde vardur şöhretüm
Yiryüzinde gökde günden gör ne meşhūr olmuşam

9) Bilmezem vechüñden özge cennetü'l-mevâ nedür

Andaki vildān u ‘ayna çünki manzūr olmışam

10) Görelî iqlīm-i hüsniñ pādişahıdur yüzüñ
Bendeyem şāhına anuñ gerçi Fağfūr olmışam

11) Ğonce-i hüsniñ açılup güldüğünü görelî
Bülbülüñ tek ol ferahdan şād u mesrūr olmışam

12) ‘Işkuñuñ vaħyine gönlüm levh-i maħfūz olalı
Ol tecellīden kelāma raqq-ı menşūr olmışam

13) Yazılan seb‘a’l-meşānī hüsniñ āyātıdur
Ol kelām-ı ‘ışka nisbet harf-i mestūr olmışam

14) Kılalı ‘ışkuña menzil gönlüm evin iy perī
Gūyiyā çıhup ol evden dışra mehcūr olmışam

15) Gözüme düş olalı yüzüñ n’idem di iy nigār
Unudup sevgüñden özüm mihre mağrūr olmışam

16) Zıkr iderken ‘ışkuñla fikrūñ alup uş beni
Zākir iken Gülşeni-veş ‘ayn-ı mezkūr olmışam

ŞR: 324a, İÜ: 148a.

1041.

Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün

1) İkiligi terk idüben birlik yolın dutan benem
Keşret içinde bulunup vaħdet ile iten benem

2) Terk idüben fikr ü hayāl hicretilen bulup vişāl
Zāt u şifāt-ı bī-mişāl birbirine çatan benem

3) Göreliden beni anı tanımazam seni beni
Nice diyem bes iy seni iki bire kıatan benem

4) Ağı kıaradan seçeli birliğile göz açalı
Keşret olandan geçeli vağdet iden vaıtan benem

5) Hırs u hevā kıama‘ gögün her hevesile kııharup
Şehvetile dilde iken kıoparuban atan benem

6) Hakk u yakın şıdk u gümānum varısa küfr ü imān
‘ İlm ü ‘ ayān haķ u ĩķān vird idüben dutan benem

7) İki gözüm yağduralı kıaırelerin bulut kimi
Göñül bağında gül tiken her neyise batan benem

8) Dürr ü şadef ma‘ den ü kān besleyeli hikmetile
Baırıla berrde nā-geh var kıudretilen biten benem

9) Şulı ile ceng ü hayr u şerr nārıla nūr ü nef‘ ü dar
Emn ü huzūr vehm-i sefer ğāretile fiten benem

10) Seyile çār u penc ü şeş cümlesine bir diyeli
Şeş-cihetüñ kıumārını oynayuban üten benem

11) Gülşeni bāzāra girüp açalıdan iki dükān
Cennet-i dīdāra özin sevgüyile kıatan benem

ŞR: 325a, İÜ: 159a.

1042.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1) Gireli iqlīm-i hūsne saña sultān dimişem
Vechüñ için hūsni ilinde sevgülü cān dimişem

2) Cismüñe cān diyeliden cānuña cānān direm
Leblerüñ adın şorana āb-ı hayvān dimişem

3) Göreli mihr ile vechüñ hūr u ‘ayn ğilmān ile
Cennet-i çeşmüñe andan ‘ayn u rızvān dimişem

4) Al yañağüñ alını gözüm göreliden kızarur
Ol gül-istāna nazardan dīdeme kıan dimişem

5) Göreli hal ü hadüñi küfr ile imān kimi
Rüy u müyuña o yüzden küfr ü imān dimişem

6) Gün kimi ‘ayne’l-‘ayāndan göreli hūsni-i ruhuñ
Rüşen iy meh vechüñ için halk-ı rahmān dimişem

7) Oluban ‘ışkuñla diri göreliden özümü
Mihrüñe cānum virüben cān-ı cānān dimişem

8) İy perī keşret yüzinden vahdet vechüñ görüp
Adımı ādem koyuban ‘ayn-ı insān dimişem

9) Bu cihānuñ aldanuban kılilen kāliline
Dimeñ insān adın anuñ çünkü hayvān dimişem

10) Zāhid inkār ideyor çün hāletüme ‘aql ile
Dime andan kālile tāt çünkü işyān dimişem

11) ‘Ābidüñ kibrini görüp ‘ucbıla kıılır rükü’

Ol huşu' uñ nuhūtına maḥz-ı tuğyān dimişem

12) Cennet-i ḥüsn içre görüp naḥl-i ḳadrüñi revān
‘ Ārızuñuñ vaşfını cāndan gül-istān dimişem

13) Genc-i ḥüsnüñ ḳılmağ-ıçün ḥalk-ı ‘ ālemden nihān
Ağzuñ içün ḥātıme mühr-i Süleymān dimişem

14) İki ‘ ālem naḳd u cinsin zülfüñüñ bir ḳılma
Ger behā ḳılsam virür kim ğāyet erzān dimişem

15) İncü kimi ağzuñuñ perverde dürrin görelı
Cevherinüñ dürcine la‘ l-i Bedeḥşān dimişem

16) Görelı ḥüsnüñ gülünüñ güldügin iy gül-‘ izār
Gül-şen içre ol gülün adını ḥandān dimişem

17) Ḳılalı serde melāyik şüretüñ ma‘ nīsine
Aña münkir olanuñ adını şeyṭān dimişem

18) Gülşenī’den Rüşenī perverlige zāhir delīl
İsteyene ḥucetin gün kimi bürhān dimişem

ŞR: 325a.

1043.

Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün

1) Vaşluñ umuban iy perī fikr-i muḥāl içindeyem
Çünki müyesser olmaz ol bes ne ḥayāl içindeyem

2) Hicrünüle geçüp günüm vaşluñı bilmedüm nedür
Çünki firāḳ olur baña ol ki vişāl içindeyem

3) Vaşl umaram feraħlanup yüzüñi görmege n'idem

Añubanu firākuñı gör ne melāl içindeyem

4) 'Işık ile gireli yola hicr ile vaşlı görürem

Kim viriser cevāb aña gör ne su'al içindeyem

5) Ma' rifetüñ rümüzını cān kulağın açup işit

'İlm-i ledünnī keşf idüp hāl ile kāl içindeyem

6) Küll-i lisān kelāmını tül-ı zebāndan işidüp

Şanma ki kışşa-hān kimi va'z u maqāl içindeyem

7) Mekteb-i hüsnüñe girüp ebced-i 'ışkuñ oğuram

Görelı kâşuñı gözüm 'ilm-i hilāl içindeyem

8) Kıble kimi yüzüñ gören Ka' besini bilür nedür

Gönlüm alan o Ka'be'den hadd ile hāl içindeyem

9) Tübā'ya beñzedem direm kaddüñi iy şanem velī

Fıkr idüben o nisbeti tül-ı emel içindeyem

10) 'Işık ile ferd olan bilür hüsn-i ruħuñ kemālını

Ferd olalı anuñla 'ayn-ı kemāl içindeyem

11) Kevkeb-i bahtum olalı zühre-i 'ışkuñ iy perī

'Ayn-ı sa'adetüm şeref şanma vebāl içindeyem

12) Mihrüñilen gözüm yaşın ahdalı işit revān

Cān daħi şu kimi aħup dir ne zülāl içindeyem

13) Gelüben kadrüni görüp taze nihâl-i Gülşeni
Gönlüm ider ne sevgülü taze nihâl içindeyem

ŞR: 326a.

1044.

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

1) İtürüben özüm hakķı diyemezem bulan benem
Girçek imiş hak olduğum diyicegüz yalan benem

2) Keşretilen saña göre devr ideli seyre girüp
Vaḥdet ile baḥan görür perî iki kılan benem

3) Zâhirini bâtın iken evvel âḥir gören disün
Ḥalka göre bu görinen sırrıla hem 'alen benem

4) 'Arş ile ferş ü kün-fekân dîv ü perî yaḥşi yamân
Nefsüm imiş in ile ân her neyise olan benem

5) 'Acz ile çün ḥayret imiş 'ilm-i yaḥîn ehli için
'Aḳlıla dimeñüz revân 'ilm-i ledün bilen benem

6) İtürürem hakķı bulup Gülşeni'yi çün orada
Bilmezem bes nişe dir ne var ise olan benem

ŞR: 326b.

1045.

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

1) Yaḥdı firâķ odı beni sūziş-i nâr içindeyem
İsteyüben vişâl-i gül gör ki ne ḥar içindeyem

2) Mihr ile yandurup dilüm cânuma dağ uralı 'ışķ

- Tutuşubanu gün kimi gör ne şerār içindeyem
- 3) Şem[‘]-i ruḥuḅna karşı dil yandurur özini n’idem
Cānı daḥi yandurup ol gör ki ne kār içindeyem
- 4) Nergisüni göreliden ser-ḥoş olup ayılmadum
Şanma beni anuñ kimi yuḥu ḥumār içindeyem
- 5) Rind ü melāmet olmayan bilmedi [‘]ār-ı [‘]ıḥḳuñı
Ben ki melāmet olmuşam [‘]ıḥḳ ile [‘]ār içindeyem
- 6) Vaḥdet-i [‘]ıḥḳuḅna iren keşret olanı terk ider
Terk ideli o keşreti [‘]ıḥḳ ile dār içindeyem
- 7) Ḥalk-ı cihān yüzüñ görüp virme diler cānın saña
Anlara göre bilmezem ben ne şümār içindeyem
- 8) Zülf ü ruḥuñı görelı gıce vü gündüz iy perī
Şubḥıla şāmum ol olup leyl ü nehār içindeyem
- 9) Ten şadefinden dürr kimi pürdür idüp gözüm yaşın
Ayaḡuḅna saçup içün gör ne nişār içindeyem
- 10) Cennet-i ḥüsnuñüñ gülın ḡonce kimi baḡup gören
Dir bu gülüñ yüzın görüp nāle vü zār içindeyem
- 11) Al yañaḡını gösterüp āl ilen aldı göñlümi
Ala düşüben ālile gör ne güzār içindeyem
- 12) Ḥalka-i zülfüñe düşüp bend olalı göñül iy cān
Ḥālını şorana dir ol [‘]aḳreb ü mār içindeyem

13) Gönlümi ğâret ideli fitneci Türk'ün isteyüp
Çin-i Hıtâ'da bulmadum Türk-i Tatar içindeyem

14) Gözlerüñe şikâr olan gönlümi nice kırtaram
Şayd idici gözün kimi çünkü şikâr içindeyem

15) Ravza-i hüsnüñi görüp tâze bahârı gönlümün
Tökübenü gözüm yaşın ' ayn-ı bahâr içindeyem

16) ' Işkuñı kılalı işüm kalmadı fikr ü teşvişüm
Bir dem anı iş itmişem şanma ki kâr içindeyem

17) Zülfüñi bî-ķarâr iken nice ķarârıla görem
Görelî bî-ķarârını şanma ķarâr içindeyem

18) Gülşen-i hüsnüñi gören nice hezâra dönmesün
Anı görüp iy Gülşenî gör ki ne zâr içindeyem

19) Rüşenî'den görüp ziyâ Gülşenî'nün cemâlini
Gün kimi şanma devr için dönme ķarâr içindeyem

ŞR: 326b.

1046.

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1) İsteyüp ' ışkuñı dilden cânuma cân bulmuşam
N'eylerem cânı daħi çün cāna cānān bulmuşam

2) Düşeli derdüñe dermān ister idüm iy perî
Leblerün cāmın şoruban derde dermān bulmuşam

- 3) Bu yıhuğ gönlümde ‘ ışkuñ bellüsüz gencin ıomış
Cân virüp ister iken anda genc-i pinhân bulmışam
- 4) Çekmesin zülmetde zaħmet ay kimi yüzüñden uş
Çeşme-i kevşerden içüp âb-ı ħayvân bulmışam
- 5) Da‘ vet itme görmedüğüñ cennete zâhid beni
Cennet-i didâra baħ kim ħuld-ı rızvân bulmışam
- 6) ‘ Āřıķa cennet yüzüñdür andan özge istemez
Cennet-i didâr o yüzden ħûr u ğılmân bulmışam
- 7) Genc-i pinhândur dehânuñ dürrini cândan görüp
Gevherüñ kânını andan dürr ü mercân bulmışam
- 8) Kâbe-i ħüsnüñ şavâfin ħacc-ı ekber kılalı
Yüzüñüñ bayramına cânımı ħurbân bulmışam
- 9) Bürķâ‘ -ı ħüsnüñ göreliden bu şeş ka‘ be kimi
Zülfüñüñ küfrinden iy meh nûr-ı imân bulmışam
- 10) Muşhaf-ı ħüsnüñ sevâdın âyet âyet oħudum
Ĥatm idüp andan kelâmı vaħy-i Ķur‘ân bulmışam
- 11) Oħunan seb‘ a‘l-meşânî vechüñüñ âyâtıdur
Aħruf-ı ‘ âlî ruķûmın aña furķân bulmışam
- 12) Ķaşlaruñ furķanı yiter Gülşeni‘ye ħod delîl
Naş-ı Ķur‘ân kimi ħuccet anı bürhân bulmışam

şR: 327a, İÜ: 155a.

[9] kimi: şıfat İÜ.

1047.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) Kim dir iy dil-ber ki sensüz her nefes cān virmezem
Çün tenümde senden özge neydügin cān bilmezem
- 2) Geçdi 'ömrüm hasretile sensüzün n'idem digil
Çün ölümden daħi bed-ter intizāra döymeze
- 3) Gözlerüm mātem olanını giyeli dutar 'azā
Anuñ için gice gündüz ağlayuban gülmezem
- 4) Çıhalı sevdāsı 'ışkuñ başuma kılup hıyāl
Her neye kılsam nażar sensüz cihānda görmezem
- 5) Göreli Mısr'ında hüsnuñ şatu bāzārın behā
Virübenü senden özge Yūsuf ise almazam
- 6) Dirligüm 'ışkuñdan imiş bildüm iy cān bunu kim
Bir nefes ansuz çekende ölüben dirilmezem
- 7) Rüşenī vechin görürsem bir nażar iy
Cān virüp şevkınden anuñ dirilüben ölmezem

ŞR: 327b.

1048.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) Çekeli kudret kalemdeñ kaşuñuñ harfin hākīm
Görünür rüşen o yüzden nün kalem hıttı-ı kādīm
- 2) Sūre-i Nūn u Kalem'dür hem tebārek vechüñe

Min ledünde rāsih olup oğuyan ‘ilm-i ‘alīm

3) Dileyen muşhaf kimi hüsnuñ kitābın oğumak
Başlayup dir anı bismi’l-lahi rahmāni’r-raḥīm

4) Sūre-i el-ḥamdi oğur görüben ihlāşıla
Vechüni bilen hidāyet hem şırāt-ı müstaḳīm

5) Doğru yoluñdan bilindi şer‘ ile ḥaḳ neydügi
İy ḥabibu’llāh-ı emīn vahy-i Ḳur’ān-ı Kerīm

6) Āyet āyet ḥalkuñ imiş oğunan ümmü’l-ḥalk-ı ‘azīm
İy kelāmu’llāh mazhar-ı menba‘-ı ḥalk-ı ‘azīm

7) Mekteb-i hüsnuñden oğur ebcedini tıfl-ı ‘ışḳ
Görsedür çün dal elif ḳaddüñle ḥadüñ bā vü cīm

8) Yüzüni bir kez gören bilür sekiz cennet nedür
Ehl-i ‘ışḳa çün odur cennāt-ı ‘adn ile na‘īm

9) Bir nazar vechüni gören n’eyler iki ‘ālemi
Dilemez görmek o yüzden özge ne olsa na‘īm

10) Şubḥ-dem bād-ı şabānuñ esdügi budur diler
Kim ḳıla zinde nefes ḳoḥuñdan özin ol nesīm

11) Cennet-i hüsnuñde turreñ ḳoḥusudur iy perī
Ġāliye müşk ile ḳılan ‘ālemi ‘anber şemīm

12) Rüşenī’nün sırrını fāş eylemekdür çün günāh
Ol ḥaḫādan Gülşenī estağfiru’llāhu’l-‘azīm

1049.

Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün

- 1) ‘İşkuñ baña yār olalı müştāk-ı dīdār olmışam
Bī-gāne olup ‘aqlıla anuñıla yār olmışam
- 2) Gül-gūn yañağūñ ğonce-veş açılalı iy gül-‘izār
Bülbül kimi ‘ışkuñıla işit nice zār olmışam
- 3) “*Ānestü nār*”¹⁶⁸uñ sırrını görsedti vechüñ t̄alibe
Ol zav ziyānuñ iy perī uş nūrına nār olmışam
- 4) Yüzüñ gören ‘ārif nice vaşf ide ol vechi diyüp
Külldür çü ol yüzden lisān bī-nuṭṭ u güftār olmışam
- 5) Ḥayret budur tanımazam özümü ben özge şanup
Çün ‘ışk için özümle ben yār iken aġyār olmışam
- 6) Vaḥdet deminde ‘ışk ile didüm ene’l-ḥaḳ dönmezem
Manşūr-ı dāra aşdılar men “*leyse fi’ d-dār*”¹⁶⁹ olmışam
- 7) Ser-ḥoş olalı ‘ışk ile ayılmadum hüşyār olup
Gözüñ kimi maḥmūr olan şanur ki hüşyār olmışam
- 8) ‘Āşıqlaruñ ser-ḥoşlıġı ‘ışkuñ meyindendür müdām
İşit didügüm t̄alibe ol ḥamra ḥammār olmışam

¹⁶⁸ “*Musa, ailesine: ‘Ben bir ateş gördüm; size oradan ya bir haber getireceğim, yahut ısınasınız diye tutuşmuş bir odun getireceğim’ demişti.*” (Neml, 27/7).

¹⁶⁹ “*Evde (evrende) ev sahibinden (Allah’tan) başkası yoktur.*”

- 9) ‘İşkuñ emānet-bāridur talhımı şīrīn götürüp
İy Husrev u Şīrīn liķā gör ne şeker-bār olmışam
- 10) Miss-i vücūdum kimyā-yı ‘ışkuñdan oldı pāk u şāf
İy naķd-i ‘ışkuma mihek gör ki ne dīnār olmışam
- 11) ‘İşķ ile bed-nām olmayan nāmūsını bilmez nedür
Anuñ için bed-nām olup ‘ışķ ile bī-‘ār olmışam
- 12) ‘İzzet dilersen ‘ışķ ile zillet çeküp şabr eylegil
‘İzzet bilüben ‘ışkuñı zillet çeküp hār olmışam
- 13) ‘İşkuñ belāsın çeküben şabr eylegil Eyyüb-veş
Dime belādan uşanup ‘ışķ ile bī-zār olmışam
- 14) Kayd itdi zülfüñ gönlümi āzād iken iy serv-ķad
Kurtulmazam ol bende çün muķkem giriftār olmışam
- 15) Māh-ı ruķuñ keşf idüben ķaldür niķābuñ iy şanem
Tā vāķıf oluban diyem ol keşfe esrār olmışam
- 16) Zülfüñ rümüzın mū-be-mū ‘ārif bilür bī ķīl u ķāl
Bī-ķīl olan ‘ārifē şor k’andan nice tār olmışam
- 17) Dürüşüben iş ideli ‘ışkuñ baña iy meh-liķā
Halk-ı cihān işsüz kimi şanur ki bī-kār olmışam
- 18) Yüzüñ görelı mihrile ‘ayn-ı ‘ayāndan bildüm uş
İy Gülşeni ħod gün kimi a‘yāna envār olmışam

ŞR: 328b, İÜ: 152a.

[1] Bî-gâne olup ‘aqlıla: Bî-gâne-i ‘aql oluban İÜ.

[6] ene’l-Ḥaḫ: ene’l-‘aşḫ İÜ.

1050.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1) İy cemālũñ āyetu’llāh ḫudret-i şun‘ -ı ḫadĩm
Ḳaşlaruñdan zāhir oldı ḫarf-i Ḳur’ān-ı azĩm
- 2) Yedi muşḫafda ne varsa yazılıpdur vechũñe
İy kelāmu’llāh-ı maḫḫar levḫ-i maḫfũz-ı ‘alĩm
- 3) Noḫḫa-i ḫālũñ bilindi bā-yı bismi’llāh imiş
Mebde-i Ḳur’ān olaldan ḫaḫḫ-ı raḫmānı raḫĩm
- 4) Gün kimi yüzũñden imiş ḫod tecellĩ ‘āleme
Andan imiř gördügi Ṭur’ında Mūsā-yı Kelĩm
- 5) Ḥaḫ sevüp didi ḫabĩbũm řānuña “*levlāk*”¹⁷⁰le
‘İlmine ‘ayn olduḡuñ dem lā-ta‘ ayyũnden nedĩm
- 6) Aḫsen-i taḫvĩm imiş büyük “‘*ale’l-‘arş isteḫā*”¹⁷¹
Ḳaddũñ añuban direm uş sidreden a‘ lĩ muḫĩm
- 7) Cennetũ’l-mevā yüzũñdür gözlerũñden rüşen uş
Ḥür u ‘ayn rızvān görünür ‘adn-i vildān-ı na‘ĩm
- 8) Doḡru yoluñdan bilindi iy elifden ḫaddi rast

¹⁷⁰ “*Sen olmasaydın, sen olmasaydın (Ey Muhammed) felekleri yaratmazdım.*” (Kudsî Hadis).

¹⁷¹ “*Rahman arşa hükmetmektedir.*” (Ta-Ha, 20/5).

Kim Hakk'a doğru virür şer' üñ şirātü'l-müstakîm

9) Ger “*nefahtü fihî min ruhi*”¹⁷² deñilmeyse demüñ
Dirilür miydi işidüp anı her 'azm-i remîm

10) Ka' be-i hüsnünde hâlün kılmayan kıble maķâm
Yüz çevirüp “*semme vechu'llâhî*”¹⁷³ bilmez ol za'îm

ŞR: 329a.

1052.

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1) Vahdet-i 'ışk ile vechüñ görmeyen kalb-i selîm
Bilemez nedür o yüzden 'ışk ile bî-çün harîm
- 2) Nergisün kimi 'al ile leblerüñden kııl şifâ
Çünkü şıhhat bulur anuñ şerbetin içen saķîm
- 3) Görmedüm zülf ü ruĥuñıla göz ü ĳaşuñ kimi
Hem-dem ü hem-zâd ü tevem mûnis ü maĥrem nedîm
- 4) Zülfüñüñ rûşen sevâdıdur beyâz-ı vech ile
Küfrile îmânı ĳalkuñ iy maĥabbetden ĳamîm
- 5) Topraĳa nisbet kıluban tıynuñ iy ĳudsî vücûd
Münkir ü şeytân kimi her bü'l-ĳüküm oldı racîm

¹⁷² “Ona şekil verdiğim ve ona ruhumdan üfllediğim zaman, siz hemen onun için secdeye kapanın.” (Hicr, 15/29).

¹⁷³ “Doĳu da batı da Allah'ındır, nereye dönerseniz Allah'ın yönü orasıdır. Doğrusu Allah her yeri kaplar ve her şeyi bilir.” (Bakara, 2/115).

6) Küfr-i zülfüñdür vaṭan īmān yüzinden bilene
Sevmek ol küfri anuñ-çün didi īmāndan ʿ alīm

7) Rūṣenī'nüñ sırrını fāṣ itme direm Gülṣenī
Ġayretinden çünki oldur fāṣ idene ol ġarīm

ŞR: 329a.

1052.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) İy püser dime ṭariḳ-i ma' rifet āgāhıyam
Zāde-i şeyḫüm velī ṭaliblerün dil-ḫ'āhıyam

2) Giyüben şūfi şafāsuz şūfī kimi zerḳ ile
Laf uruban dimegil kim şūfiyullāhiyem

3) İçmedin vaḫdet meyinden kılma ser-ḫoş özüñi
Diyüben mey-ḫ'ār olanuñ per ü devlet-ḫ'āhıyam

4) Şīr-i deşt faḳīr bilme özüñ iy gürbe velī
Öykünüp diseñ revādur ḫīlenüñ rübāhiyem

5) Ögüdi budur dutarsañ pīrūñ işit iy cüvān
Mār iken dime özüñe baḫr-i dilde māhıyem

6) Kıl tevāzu' ser ver iste ayağa sürüp yüzüñ
Bunu diyüp pīr olanuñ ben de ḫāk-i rāhıyam

7) Ādemüñ yidügi buğda ḫarmanıyiken işit
Keh-rübā-yı ʿ ışḳ olanuñ cezb idende gāhıyam

8) Kılmazam cehl ile rüşdi ḫalk-ı ḫaḳḳa ḫaḳ bilür

Mürşid ü dānā velī ‘āriflerüñ hem-rāhıyam

9) Ay kimi aydın dil olup gün kimi rüşen göz aç
Gör ne Mısr-ı ‘ilm olanuñ rüşd ile dergāhıyam

10) Görsedüp gün kimi yüzüm maḥv iden dem yulduzı
Rüşen ol yüzden direm kim necm olanuñ māhıyam

11) Rüşenī perverdesiyem Gülşenī güneş kimi
Rüşen oldı ‘āleme kim kul olanuñ şāhıyam

ŞR: 329b.

1053.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1) Gün kimi rüşen cemālün māh-ı tābān bulmuşam
Görelî ḥadd ile ḥālün küfr ü imān bulmuşam

2) Olalı zāhir cemālün iy melek yüzlü beşer
Aḥsen-i taḳvime mazḥar vech-i insān bulmuşam

3) Şüretün levḥine baḥan şüre-i Raḥmān oḥur
İy Ḥak’uñ vaḥyine mazḥar levḥ-i Ḳur’ān bulmuşam

4) Dirligün devrānı geldi lebleründen teşneye
Ḥızr-veş andan anuñ-çün āb-ı ḥayvān bulmuşam

5) Muṭlaḳ iken ḳayda şalan bu perīşān göñlümi
Bir perīnüñ zülfi kimi dil-i perīşan bulmuşam

6) Leyletü’l-ḳadrün berātı zülfinün pertābıdur
Ḳadr nisbet ol perīşān zülfi tābān bulmuşam

7) “*Küntü kenz*”¹⁷⁴uñ genci için kılmışam gönüm harâb

Genc-i ‘ ışkı gizlemege gör ne vîrân bulmuşam

8) Cân virürdüm cennet için görmedin didâruñı

‘ Adn imiş yüzüñ göreliden huld-ı rızvân bulmuşam

9) Aldayup vâ‘ ız beni ferdâya şalma kim bugün

Yârın olan cennet ile hûr u ğilmân bulmuşam

10) Göreli cennet cemâlûñ iy gül-istân-ı irem

Gül-şen-i bî-hâr olan gülden gül-istân bulmuşam

11) Gice gündüz göz açuban vechüñ ister şeş-cihet

Yir ü gökde her ne var hüsnuñde hayrân bulmuşam

12) Kiblede vechüñ göreli bildüm Allah’uñ evin

Şuds ü Ka‘ be vechüñ ile beyt-i raḥmân bulmuşam

13) Vechüñ imiş görseden Hâk’ dan raḥmân-şifat

Mâr-ı meyt âzer-i meyt aña bürhân bulmuşam

14) ‘ Iyd-ı ekberdür cemâlûñ göreliden vechüñi

Şıluban bayrâm ü cânım aña şurbân bulmuşam

15) Derd imiş dermân baña ‘ ışkuñ devâsı iy tabîb

Bilmezem derdi nedür çün ‘ ışkı dermân bulmuşam

¹⁷⁴ “**Ben, gizli bir hazine idim, bilinmeyi diledim, bunun için (beni bilmeleri için) yaratıkları yarattım.**” (Kudsî Hadis).

16) Gün kimi rüşen cemālũñ göreli iy meh-liķā
Vechũñũñ sevgüsini cānuma cānān bulmışam

17) Açııalı ğonceden ğüsñũñ ğüli iy ğül-‘ izār
Ēülřeni-veş ‘ andelĩbũñ biñ hezārān bulmışam

şR: 330a, İÜ: 155a.

1054.

Fā‘ ilātũn Fā‘ ilātũn Fā‘ ilātũn Fā‘ ilũn

- 1) Vařluñ añup hicrinde ğasretile dem-be-dem
Ağıduram yaş yirine ğũn-ı dilden ğözde dem
- 2) Ka‘ be-i ğüsñũñde ğören bũt kimi ğāl-i ruğũñ
Ēıbledür ol ğāle nisbet vechũn iĒũn iy şanem
- 3) Bilse iy Leylĩ bu dem Mecnũn’ũñũñ ğāli nedür
Nāřığum arturmayup va‘ zın kıııur dilũmi kem
- 4) şubğ-dem müşğ ü ‘ abĩr u ‘ anberĩn-demdür nesĩm
Ēũyiyā zũlfũñ perĩřān kııııyorken urdı dem
- 5) Leblerũñ cāmını Cem cānın virũben bulmadı
Kim dirile Ēıızr nisbet iĒũben ol cām-ı Cem
- 6) Nirde var vechũñ kimi bir cennet-i ğüsñũñ dağı
Tā ki ğũr u ‘ ayn u ğılmān neydũğin anda ğörem
- 7) Bir naızar yũzũñ ğörenler iki ‘ ālemden ğeĒer
Dilemez vechũñden özge cennet ü ğuld ü irem
- 8) Zāhide cennet gerekdür baña vechi dil-berũñ

Cennet oldur anı koyup diñ baña nire varam

9) ‘Işkuñı cān kimi dilde şahladıgum fāş ider
Gözümüñ yaşı nitekim ben anı setr iderem

10) Gün kimi mihrüñ yüzümden zāhir olur bañana
Şararan vechümi andan ne yüz ile gizleyem

11) Nire şalam gözümüñ yaşını derdüñden yire
Çünki merdüm-zādeyi dutmağ gerekdür muhterem

12) Görmedüm āhū-yı vaḥşī merdüm-i dīden kimi
Dil kopup şirāne cāndan avlaya şayd-ı ḥarem

13) Dağlanup mührüñ odından cān u dil āh itmezem
Od çıkar yirden göge çün ol nefesden qorḥaram

14) İsteseñ ‘ışkuña danuḥ y perī görsed diyü
Beñzümüñ şarusı perī perī rüşen gözde nem

15) Nice inkār eyleyem ‘ışkuña ikrār itmeden
Çün “belā” didüm ezelde münkir idende ne‘am

16) Çün “belā” didüm belā-yı ‘ışkuñı çekmeklige
Çekerem anuñ belāsın bilmeyüp nedür elem

17) İy melāmet-gir kes dilüñ uzatma baña
Terk idüp ‘ışkı baña di kār u bārum n’eyleyem

18) ‘Işık ile bed-nām olan bilür nedür nāmūsını
İtmeyen nāmūsın andan adın añup ne diyem

19) Zāhid-i hūşka şoruñ kim nişe ter olur revān
Virdüñ uzatma diyüp tesbîhüñi kem kııl disem

20) ‘ Āşıkā derd ile ğamdur şevk ile zevk u neşāt
Halkā hemm olan anuñ-çün aña ‘ ıyş olur ne‘ am

21) Bilmezem şādı vü ğam didüğini halkuñ nedür
Rüşeni‘den özge nedür Gülşeni‘ tā kim diyem

ŞR: 330b.

1055.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1) ‘ Işkilen yoğurdı tıynuñ ezel günü hakīm
Tā ola tıyn-ı muqaddes kudretu’llāhdan ‘ alīm
- 2) Yoğ iken mā ile tıynuñ şuret ile mazharı
Āb u hākuñ ma‘ nisine şuret idendi kadīm
- 3) Vaḥdetüñ ‘ ilminde ‘ ayn iken vücūd-ı kāyināt
Bī-ta‘ ayyün ‘ ayna mazhar sensüñ iy haqқа hamīm
- 4) Çün elif-bā-yı bidāyet sensüñ ism-i zāt ile
Dilinde mazharın Allāh u raḥmān u raḥīm
- 5) Yazmadın nūn u qalem levḥ üzre ḥattı kāyināt
Nūrdan şāfī beyāzuñ neş-i ‘ ayn idi muqīm
- 6) Doğalı gün kimi vechüñ ne kılup bilinmedi
Şeş-cihetden görsedüp ol ‘ ayn-ı ‘ ayāndan ‘ amīm

7) Şubḥ-dem ҡoḥuñ oluban eseli bād-ı şabā
Doldurur ʿāleme andan ʿanberüñ bŷyın nesīm

8) Ay ü gün vechüñ görelı gıce gündüz devr ider
Şubḥ u şāmin vechüñ ister zav-ziyāyla nedīm

9) Yoḥ şebīhüñ mŷlk içinde hem nazīrŷñ iy ḥabīb
Zıdd u niddŷñ çŷn ʿademdŷr mŷmtenīʿ saña ҡasīm

10) Rŷşenīʿden vechüñ ister Gŷlşenī ʿayneʿl-ʿayān
Gŷn kimi rŷşen ziyādan görmek iy ʿabd-i kerīm

ŞR: 331b, İÜ: 158a.

[1] ola tıyn-ı muḳaddes ҡudretullāhdan: ola taḥmiri anuñ fıtratı Ḥaḳʿdan İÜ.

1056.

Fāʿ ilātŷn Fāʿ ilātŷn Fāʿ ilātŷn Fāʿ ilŷn

1) Var mı iy dil-ber nazīrŷñ iki ʿālemde diyem
Nirde vardur sencileyin ibn-i ādemde diyem

2) Saña beñzer yoḥ melekde hem perīde ḥŷsn ile
Tā güneşden zāhir anı gördŷgŷm demde diyem

3) Görelı vechüñi ĩmān-ı ğayba iḳrār eyledŷm
Yŷzŷñi andan şehādet cān viren demde diyem

4) Ḥasretŷñden derdile yŷrek ҡanıdur yuduğum
Gözlerŷmnden yaş yirine ҡan aḥan demde diyem

5) Ḥŷsnŷñŷñ şānını gördŷm rŷḥ-ı ҡudsŷñ mażharın
Nedŷr andan özge ʿĪsī dem ki Meryemʿde diyem

- 6) Yaşlu kimi ara niçün giydüğünü çeşmümün
Tıfl-ı aynum ara beñün gördügi demde diyem
- 7) Görmedüm gözümnden özge ğam buludından ara
Ebr-i nisāndan beter yaş tökse mātemde diyem
- 8) Gözlerüm yaşı kesilmez baħr-i dilden mevc ile
Dür kimi atreden özge ne var ol yemmede diyem
- 9) Genc-i mihrün künc-i dilde ılduğum pinhān budur
Bulmazam ol nada lāyık kimse hem-demde diyem
- 10) ıřkuñun fāş itmeyen sırrını ılanda nihān
Yoħdur iy dil-ber bulunmaz bir ki maħremde diyem
- 11) řān-ı ħüsñüdür görünen zāhir ü bātin ayān
Evvel āħir andan özge yoħ ki ħātemde diyem
- 12) ħüsñün feyzinden özge ħalk için vech-i ħasen
Ne var iy cān sevgülü baħşıř ki ħātemde diyem
- 13) Gün kimi mihrile yüzün görelı iy Rūřen
Gülşen dir kim ne vardur sensüzın bende diyem

şR: 331b.

1057.

Mef lü Mefāilün Mef lü Mefāilün

- 1) Gözüme izün tozın çün kuħl-ı başar ıldum
Ay kimi cemālüne gün kimi naşar ıldum
- 2) Rūřen gözümün nūrı çün zav-ı cemālündür

Bes şubhuma ol yüzden hālūñi seher kıldum

3) Ol ebrū kemān oñın atup çü revān gözler
Cānumı o mihr ile tīrine siper kıldum

4) ‘Işķum dileyen cāndan geçsün dimiş ol dil-ber
Ol mihrile cānumdan bu demde güzer kıldum

5) Yaş yirine gözümnden kıan aħduğı dem baħuñ
Bağrum perīsın nice kıanumla ‘iber kıldum

6) Yaş yirine gözümnden kıan aħduğı dem baħuñ
Zaħmından anuñ kıorħup şanman ki hāzer kıldum

7) İy Gülşenī mihr ile bī-çāre göñül kimi
Dilber kıuyına cāndan digil ki sefer kıldum

ŞR: 332a.

1058.

Mef’ülü Mefā’îlü Mefā’îlü Fe’ülün

1) Yüzüñi görelden gül ü gül-zārumı buldum
Bülbül kimi ol veche göre zārumı buldum

2) Bir gülüñ için yüz görürem bağda hezārı
Cümleyi utup dir gül bī-hārumı buldum

3) Yūsuf kimi vechüñ göreli Mışr-ı revānda
Hüsñüñ şatılan cāndaki bāzārumı buldum

4) Cān virübeni ‘ışķ ile gören yüzüñi dir
Cāndan daħi şīrīn baña dil-dārumı buldum

- 5) Hüsniñe behā vireliden naḡd-i revānum
Ġiṣṣuz arica sikkeli dīnārımı buldum
- 6) Ġam niṣe yirem olmayuban ṣād u feraḡ-nāk
Çün ōvḡilen sevgülü ġam-h̄'ārımı buldum
- 7) Uyur mı gören nergisüñi yuḡuda bī-h̄'āb
Uyutmayan ol nergis-i bī-dārımı buldum
- 8) Ḳan ser-ḡoṣ olan Türk'e nazār ḡılalı rūṣen
Ḳanum içici dīde-i ḡün-h̄'ārımı buldum
- 9) Ney kimi ḡaddüñ görse deli tāze nihālin
Perverde nebāt ile ōeker-bārımı buldum
- 10) Ḳıldan daḡi ince kemerüñ göreli direm
Baġlanmaġ-içün küfrile zünnārımı buldum
- 11) Maṣṣūr oluban mührüñ ile diyüp ene'l-ıṣḡ
Zülfüñden aña bend ile çün dārımı buldum
- 12) 'Iṣḡuñ ile ezel ḡılmıṣdum 'ahd ile peymān
Ol 'ahde vefālu ebed iḡrārımı buldum
- 13) Cānıla cihāndan geçüp 'ıṣḡuñılan zār
Derdüñle yanıcı dil-i bīzārımı buldum
- 14) 'Iṣḡuñ sırrımı ketm ideli dilde revānum
Cāndan daḡi gizlü aña ḡoṣ maḡrem esrārımı buldum

15) ‘Işkunla görüp hālümü ter olalı zāhid
Kāl ehli kimi huşķ u riyā-kārumı buldum

16) Büt kimi hevāsına tıyn ‘ābid-i hod-bīn
Görelî heves dāmına tarrārumı buldum

17) Cādū kimi gözūñ görelî fitnede üstād
Hārūt’a nazār zühre-i ‘ayyārumı buldum

18) Gören yüzūñî Rūşenī’den Gülşenī-veş dir
Cāndan daħî sevgülü olan yārumı buldum

ŞR: 332b.

1059.

Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilün

1) İsteyüp derdine ‘ışķuñ dilerem dermān n’idem
Çün devāsuz derd vardur bilmezem dermān n’idem

2) Şor nedür diyeni ‘ışķuñ isteyüp şāfī cevāb
Bulmazam yoħdur delīlüm huccet ü bürhān n’idem

3) Dönüben kaynar kazana daşsa göñlüm mevc ile
Gözlerim yaşından özge bilmezem tūfān n’idem

4) Mğtemī maħrūm yitmeye döndürüp göz tıflını
‘Işķ elinden gice gündüz çün olur giryān n’idem

5) Aşuban tenür-i dilde sevgülü mihmān-çün
Mā-ħazar bağrumdan özge bilmezem mihmān-çün

6) Virmedin āħir nefes tek ‘ışķuña cānum revān

Virüben tenden ben anı bilmezem iy cān n'idem

7) Görüben bāzār-ı ʿışkuñ virmedin cān naḳdini
Göñlümüñ Mısr'ında cāndan bilmezem sulṭān n'idem

8) Kūr ü ker ʿışkuña münkir azḡun u güm-reh kimi
Yolum urup azdurucu bilmezem şeyṭān n'idem

9) Rūṣenī ʿışkından özge Gülṣenī'de ma' rifet
Çünkü yoḡdur andan özge bilmez ol ʿirfān n'idem

ŞR: 333a.

1060.

Mef'ülü Mefā'ılün Fe'ülün

1) İşidüñ olup bu sırra maḡrem
Sırrıla ʿalen dırem çü her dem

2) Cān naḡmesine açuñ ḳulaḡı
Tā kim olasız bu demle hem-dem

3) Ādem şuyı topraḡın bilüp diñ
Taḡmīri yedeyne göre munzam

4) Mescūd-ı melek ḡaḳıḳī insān
Bāṭınumdı yāḡu zāhir oldum

5) Mescūda göre vücūd-ı bī-keyf
Ne yüzden olur ḡaḳḳa mūkerrem

6) Bī-çün şūretine dimeñüz çün
Çünden görüben sizüñle bir dem

7) Şāni' sevübenü şun' in ider
Vechine göre ezelden aqdem

8) Naqqāş ezel yazar ebed nuqūşın
Bu şafha-i devre göre her dem

9) Naqqāşa irüp nūqūşa qalmañ
Furşat var iken bu demde her dem

10) Genc-i dü-cihān bizüz haqqīkī
Tılsıma nazār çü urmazuz dem

11) Biz nefhadan ādemüz muqaddes
Cüz küllden olup o demle aqdem

12) Ādem biz idük yoğ iken eşyā
Mebde' görinen ma' ād u hātem

13) Rūhü'l-ıqudüsüz revān-ı aqdes
Ādem dem olan dem-i muqaddes

14) Haqqdur işidüñ bu söz ne da' vī
Şüret iteli bulındı ma' nī

ŞR: 333b.

1061.

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

1) Haqq'dan cihāna ' işq ile gönderilüp bile geldüm
Anuñ içün evvel āhir n' itdüklerin bile geldüm

2) ‘Işık olmasa nedür gelen mülke girüp devrân süren
Şûret giyüp cevân kılan anuñıla olageldüm

3) Kudret ile hak’dan yaqın ma’ nî yüzün görsetmege
Âdem direm adum velî n’olduğımı şorageldüm

4) Bir nefhadan iki cihân bendin turur ‘ayne’l-‘ayân
Ol ma’ niden işit beyân kâfdan kafa dolageldüm

5) Çün ‘ışık ile evvel bile geldüm ebed ayrılmazam
Andan beni ayru diyen gönli peşin sile geldüm

6) Gencin gönülün gizleyüp anda ne koydı gözleyüp
Yohluğda itük izleyüp uş ‘ışık ile bulageldüm

7) Birlikde bire irüben varlığı anuñdur diyüben
Ayağ nedür baş koyuban kulluğların kılageldüm

8) Şûret donını giyeli ma’ nî yüzünden iy velî
Degşürülüp dondan dona ağ karadan hâle geldüm

9) Varlığı haquñdur ben neyem çün ansuzın ben lâ-şeyem
Andan nefes bulsam hayam ol dirligi ala geldüm

10) ‘Işıkı görüp ‘ayne’l-ayân birdür direm iki cihân
Ol bir içün bi-în ü ân diyüben bire geldüm

11) Zâhir görüp Haq olanı bātın diyüp sevdüm anı
Açup gözümü Rüşeni seyr itdüren yola geldüm

12) Gayret kılalı ‘ışık ile geçdüm özümden reşk ile

Anuñ için yohluğ kimi varlıgımı şala geldüm

13) Hâk'dan bulup varlıh revân dutdum cihân-ı kün-fekân
Kalmayuban bensüz mekân bir bî-çihet ile geldüm

14) Ki şağa dönüp ki şola gördüm ne var koldan kola
Devrân kıluban 'ışk ile Hâk sevdiği dile geldüm

15) 'Işkuñ alup benden beni hayrân ide iy Gülşenî
Ben itüben iy Rüşenî maqşudumı bulageldüm

ŞR: 334a.

1062.

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

1) Şormañ baña 'ışkı nedür n'olduğunu diyemezem
Aña göre benden revân olduğunu diyemezem

2) Andan açup bu dem gözüm idemezem n'idem sözüm
İtürüben 'ışkı özüm bulduğunu diyemezem

3) Terk idüben 'aşık özin cân virüben görür yüzün
Cân yirine 'ışkı gözün kılduğunu diyemezem

4) Gönlüm evin kıilup tehi cânâ virelden âgehi
Şâh ile bende har-gehi dolduğunu diyemezem

5) Gözlerinüñ bebeklerin ğarğa viren gönül kimi
Rüşenî'den bahre revân dalduğunu diyemezem

6) 'Işk ideli gönül gözün terk idüben revân özin
Bir yirine cânuñ yüzün alduğunu diyemezem

7) ‘Işık ile cān dağlanalı tutuşuban göynür göñül
Līk añā odı neden şaldüğünü diyemezem

8) ‘Işık ile varup ol yaña tā ki virem cānı añā
Cānı viren demde baña kıldüğünü diyemezem

9) Gülşenī-veş sevgüyle bey‘ ü şirā kılanda ‘ışık
Cān virüben behā añā aldüğünü diyemezem

ŞR: 334b.

1063.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1) İy göñül meylüñle baña zor iderseñ n’eyleyem
‘İzzet umsam çünkü senden cevri iderseñ n’eyleyem

2) İy göñül ‘aybuñ görüp işidemezem kimseden
Çün işidüp görmeden ker kūr iderseñ n’eyleyem

3) İy göñül sevgüñi şirīñ kılmışam cāndan lezīz
Talḫ idüp zevkümi andan şūr iderseñ n’eyleyem

4) İy göñül cāndan seni ben görmüşem bir dem ‘azīz
Sürdürüp yüzümi yire ḫor iderseñ n’eyleyem

5) İy göñül sevdüğüne cānum dilerseñ kim virem
Dirliğümde yirüm andan kör iderseñ n’eyleyem

6) Ger Süleymān şevket ise sevmedüğüñ iy göñül
Zā‘ fıla başdurup anı mūr iderseñ n’eyleyem

- 7) İy gönül cânıla sevgüñ olsa bir diyü kabîh
Yüz melâhat bulup anı ħor iderseñ n'eyleyem
- 8) Tutuşuban dağlanur çün sevgüñ ile cânım uş
İy gönül nâruñı andan nür iderseñ n'eyleyem
- 9) Sevdügüñüñ kâmetin görmek kıyâmetdür saña
İy gönül nâleñ anuñ-çün şür iderseñ n'eyleyem
- 10) İhtiyârı yoğ gözümüñ bağmadın sevdügüñe
İy gönül andan gözüm mecbür iderseñ n'eyleyem
- 11) İy gönül sevdâ-yı Mecnûn kıluban Leylî kimi
Şûruñ andan ' ışık ile meşhûr iderseñ n'eyleyem
- 12) İy gönül sevdâyî kılduñ sen beni dîvâne-veş
' Aqlum alup çün başumdan dūr iderseñ n'eyleyem
- 13) İy gönül қаһruñ kimi luţf itdügüñ demde baña
Ağlar iken güldürüp mesrûr iderseñ n'eyleyem
- 14) İy gönül çoğ diledügüm cevruñi baña budur
Az disem eygil belâ mevfûr iderseñ n'eyleyem
- 15) İy gönül rüsvâ melâmet sevdügüñden ħalk ere
Âdemi bed-nâm u bes menşûr iderseñ n'eyleyem
- 16) İy gönül ser-ĥoş görüben gözlerini dil-berüñ
Özüñ ol meyden revân maĥmûr iderseñ n'eyleyem
- 17) Gösterüp gözüme yüzün mihrile her dil-berüñ

Beni zāhir özüñi mestūr iderseñ n'eyleyem

18) İy gönül düşdügüñ için sevdügüne gögerüp
Her sitem-kārdan beni maḫhūr iderseñ n'eyleyem

19) Yil kimi yildirübenü sevdügüñüñ işine
İy gönül cāndan beni müzd-ver iderseñ n'eyleyem

20) Yıḫuban vīrān idem direm gönül her dem seni
Yıḫduğumca sevgüden ma' mūr iderseñ n'eyleyem

21) İy gönül nūrdan tecellī görsedüben nār-şıfat
Rūşeni'den Gülşeni'yi tūr iderseñ n'eyleyem

ŞR: 334b.

1064.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) İçmeyen ḫamrını ' ıḫkuñ elde cām olup müdām
Olamaz zevḫ ile andan dosta kām olup müdām
- 2) Şormayan la' l-i lebüñden dem-be-dem āb-ı ḫayāt
Dirilür mi Ḥızr nisbet aña kām olup müdām
- 3) Kılmayan cām-ı lebüñ ḫamrını ' ıḫkuñ mezāk
Bilemez cāmıla Cem'den zevḫ-i ḫām olup müdām
- 4) İçüben ' ıḫkuñ şarābın ser-ḫoş olduğum budur
Ki virem kāmına anuñ cānı rām olup müdām
- 5) Bilmezem ' ıḫkuñ meyinden ser-ḫoşuñ ayılduğın
Çün irişür meste andan şubḫ u şām olup müdām

- 6) Dilerem devrân kimi devrile sâķīden şarāb
Döndügince vire encüm devr-i cām olup müdām
- 7) Yandığum mihrüñle budur dem-be-dem iy mäh-rū
Tā bişüp qalmaya çigüm puhte hām olup müdām
- 8) Yedi deryā hāmır olursa nüh-felek hummı anuñ
İçerem bir bir hamusın ben temām olup müdām
- 9) Hāş iken ‘ām olduğum mey-hāne küncinde budur
Dilerem hāşa içem bed-nām ‘ām olup müdām
- 10) Mest olan ‘ışkuñ meyinden ayılır mı bir nefes
İrişüp şevkuñden aña ber-devām olup müdām
- 11) İçeli ‘ışkuñ şarābın kesmedi gözüm degüñ
Ahdur çatreyle seylin gör gamām olup müdām
- 12) Bulmazam bir müdmin-i mey-hāre rind-i hem-demüm
Terk ide kāmını cāndan dilde kām olup müdām
- 13) Şalmışam nām ile nengi rind olup mey-hānede
İçüben ayılmazam bī-neng ü nām olup müdām
- 14) Kayd ider hier ile cānum bir perī-peyker n’idem
Dilesem vaşlını cāndan zülfi dām olup müdām
- 15) Rūşenī’den kimdür içen Gülşenī kimi disün
Şevk ile ‘ışkuñ şarābın ber-devām olup müdām

1065.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) Türk-i mestün fitnessinden qorhar oldum n'ideyüm
Vaqtidür kim baş götürüp ilden ile gideyüm
- 2) Arturur çün ser-hoş iken fitnessini Türk-i mest
Bâdeden başını bâde virmedin terk ideyüm
- 3) Artuban eksilmez imiş cevri Türk'ün devr ile
Derhem olup nice nice vahşetin işideyüm
- 4) Ne diyem yağmacı Türk'ün baña bî-dād itdügün
Çün işidür yoğ cihānda dād kime ideyüm
- 5) Türk ü tâzuñ göreliden halk-ı 'ālem fitnessin
Baña dirler Gülşenî n'itmek gerek diñ n'ideyüm

ŞR: 336a.

1066.

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

- 1) Yola düşüp 'ışk iline gidici yoldaş isterem
Öñe düşen bir ölüyi ol yol için baş isterem
- 2) 'Ālem-i zulmeti geçen āb-ı hayāt-ı 'ışk için
Rüşenî'den gözün açan hem-demi qardaş isterem
- 3) İki cihān āyinesi gönül imiş göz göresi
Ehl-i dil anuñ aynısı görmege mehveş isterem
- 4) Sırr-ı hafî genc-i nihān görmek için 'ayn-ı 'ayān

Göñül gözin açan revān maḥrem ü sırdaş ister

5) Yedi deñizden geçeli baḥr ile berrin seçeli
Göñül gözini açalı şanma kuru yaş ister

6) Ma‘ rifetüñ rümüzünü añlar iseñ işit sözüm
Kālile kılı terk iden ḥāl ile ḥāldaş isterem

7) Şūret añup söyler isem ma‘ nī yüzidür istegüm
Şanmayasız hevāyla yüzile göz kaç isterem

8) Mülk-i ‘ademden uçuban kâf vücūda konalı
Tu‘ me için Sîmurğ’a sanmayasız leş isterem

9) Sevgülü nāzenīnümün bilemezem niyāzını
Anuñ için nāz idici dil-ber-i ser-keş isterem

10) Yüzini bir naḥar gören ‘aqlı şaşup uşşı gider
Ben daḥi görüp ol yüzi bī-ḥod olup ğaş isterem

11) Cilve-i ḥüsnüni gören bī-dil olup çü cān virür
Ben daḥi bī-dili kimi cānumı şābaş isterem

12) Zāl-ı cihānı boşayup vireliden ṭalākını
‘İşkuñ alup aña ‘avez sevümlü oynaş isterem

13) Rūşenī’den göz açuban Aydın ilini görmeyen
Münkir-i kör itmek-içün gözine mīl-keş isterem

14) Şeş-cihetün oyunını yek cihet utalı direm
Bir daḥi anı utmağa şanma dü se şeş isterem

15) Rūṣenī' den görmek için Aydın ili serverini
Mihir ile mehden Aydın uş yüzini meh-veş isterem

ŞR: 336a.

1067.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) İy ' aşıklar ' ışık ile ezelden bile geldüm
Anuñ içündür ebedī ne itdügin bile geldüm

2) Dilden dile ' ışık ile devrile devrān idüp
Yeñi doğan gün kimi aydınlığ ile geldüm

3) İki cihān bir iken lā-mekānum yir iken
Cüz külle bir dir iken ikilü yire geldüm

4) ' Işık ile birden bire seyr ide dilden dile
Şān olup anuñıla neydügüm şora geldüm

5) Evvel āhīr cüz ü küll her neyise fer' aşul
Mürsil ü mürsel rūsūl bensüzün ola geldüm

6) Cüz küll ile fer' aşul bir cihete iki yol
Olalıdan sağ u şol sağ kimi şola geldüm

7) Olalı bī-faşl u vaşl bilemezem fer' u aşl
Kimden imiş vaşl u faşl bilmege bile geldüm

8) İki cihān hālkınuñ birligile istegin
İsteyüben ben dağı ' ışık ile bula geldüm

9) Rūṣenī'den gün kimi Gülşenī'nün vechini
Aydın ilinden ziyā olalı göre geldüm

ŞR: 336b.

1068.

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

1) İy ' aşıklar bir diñ baña ben yine n'oldum bilmezem
Benlik olandan boşalup diñ neyle doldum bilmezem

2) Yedi deñizden geçeli dörd ırmağından içeli
Tayy kıluban berri diñüz ne baħre daldum bilmezem

3) Bu mülke el urulmadın tertib düzen kurulmadın
Ben ' ışık ile gönderilüp ne ile geldüm bilmezem

4) Dondan dona girüp gelen ' ışkum diyüp devrañ süren
Şormañ nedür anı baña diyende bildüm bilmezem

5) Ğayret budur işidene ' ışk özine iş idene
Benden itüp andan yaña yol neyle buldum bilmezem

6) ' Işkuñ dükānın açalı gönül metā' ın görelî
Nağd-i revānum vireli andan ne aldum bilmezem

7) Varlığ ne ise şalalı yirine yoħluğ alalı
Ğayret budur yoħluğ için varlığ ne şaldum bilmezem

8) Terk ideliden ben seni budur ' aceb iy Gülşenī
Ne aşinālıħdan saña bī-gāne oldum bilmezem

ŞR: 337, İÜ: 151a.

1069.

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

1) Göñül saña direm işit gel dost iline gidelüm
Dostuñ yüzün görmek için cān virmeyüben n'idelüm

2) Ayağ koyup başdan yola yüz sürelüm göñül bile
Cāndan qadem senüñile ol yola girüp adalum

3) Cān u cihān terkin uran görür yüzün dostuñ hemān
Görmek dilersen iy göñül gel ikisin terk idelüm

4) İşidürem dostuñ yüzün gören göñül keser sözün
Unuduban añmaz özin gel bir daği unudalum

5) Dostuñ yüzün göñül görür şirinüben cān virür
Gel vir daği ol şevk ile cān virüben zevk idelüm

6) Cān u cihān terk itmeyen dostuñ yüzün görmez imiş
Görklü yüzün görmek için gel biz daği terk idelüm

7) Dost didüğüm göñül saña çün Rüşenî'dür biline
Bilmez iseñ gel şor baña 'ışkı aña ad idelüm

ŞR: 337b.

1070.

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

1) İy ' aşıklar ' ışka göre neydüğümü diyemezem
Aña göre n'idem diñüz şeydüğümü bilemezem

2) Hıyret budur çün ben neyem diñ şey miyem yā lā-şeyem

Ne vechile ol ma' niden haydugumi bilemezem

3) ' Işkuñ şarābın içene ayılmasından kaçana
' Aqlıla uşdan geçene meydüğümi bilemezem

4) ' Işk iqlimine gireli iki cihān bir görel
Sultānlıg idüp ' ışk ile geydüğümi bilemezem

5) Aydın ilinde Gülşeni Rüşeni' den görsem seni
Rüşen güneşden ben aña feydüğümi bilemezem

ŞR: 337b.

1071.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1) N' idem ' ışkuñ elinden bilemezem
Vireli gönlüm aña alamazam

2) İturdüm gönlümi ' ışka virelden
Arayup ' ışk ilinde bulamazam

3) Ne sevdādur başumda bilmezem ' ışk
Hayālinden özüme gelemem

4) Alup hayret beni ' ışk ile benden
Ögüme neydüğümi şalamazam

5) Dönüp Mecnūn'a ' ışkuñ delüsiyem
N' idem ol Leyli' süz çün kalamazam

6) Göñül dir baħr-i ' ışka dal
Derindür n' idem aña dalamazam

7) Dime terk eyle ‘ ışkın Rūşenī’ nūñ
Çü ansuz Gülşenī ben olamazam

ŞR: 337b, AE: 38b.

[6] ...dür iste AE.

1072.

Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilün

1) İy gönül Mecnūn oluban ‘ aklı terk it uşbu dem
Çekmeyeseñ tā işüñden ‘ aql ile hergiz n’idem

2) Delürüp ‘ ışık ile ‘ aqluñ üzmesineñ zincirini
Neye yararsañ baña di iy gönül seni n’idem

3) ‘ Aql imiş ‘ ışkuñ yolından men’ iden iy dil sen
Uyma aña delü kimi ol yola kıoysañ kıadem

4) Çıhalı sevdāsı ‘ ışkuñ başuma bī-ħod-şıfat
Baş götürüp bilemezem iy gönül nire gidem

5) Gözümüñ yaşı tókünüp kıan aħıduram gönül
Sevdügüñüñ ħasretinden kıalmasa kıanum n’idem

6) Bilmezem divāne ‘ ākıñ olduğum senden gönül
Çün şaşar ‘ ışkuñla ‘ aqlum gidüp uşşum dem-be-dem

7) Rūşenī’ den bulmasa iy dil vücūdın Gülşenī
Bilmez idi ol vücūda göre neydüğün ‘ adem

ŞR: 338a.

1073.

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

1) Yâ Rab bu derdümüñ emi bilsem nedendür bilmezem
Yaralu gönülüm merhemi bilsem nedendür bilmezem

2) Āhum alup odam şerer bağrum kebâb u dil ciger
Cānum tutuşuban yanar bilsem nedendür bilmezem

3) Cānum yanup döndi dağa ten kül olup şavrulmağa
Döneyoram vardan yoğa bilsem nedendür bilmezem

4) Çäre diler bî-çareyem gönül kimi hûn-hÿâreyem
Bî-hod-şifat âvâreyem bilsem nedendür bilmezem

5) ‘ Aqlum başa gelmez benüm tâ ki seçem dün ü günüm
Bir oluban yaş düğünüm bilsem nedendür bilmezem

6) Ölü kimi dirilmegüm ‘ aqlum gidüp delürmegüm
Gâh ağlayup gâh gülmegüm bilsem nedendür bilmezem

7) Aydın ilinde Gülşenî zav-ı ziyâdan Rüşenî
Gördüm dir ammâ ben anı bilsem nedendür bilmezem

ŞR: 338a.

1074.

Müfte' ilün Fâ' ilün Müfte' ilün Fâ' ilün

1) Dur yola düş iy gönül ‘ ışık iline gidelüm
Gitmez iseñ o yola di baña bes n'idelüm

2) ‘ Işık iline yönelen başdan koyar ayağın
Dur girüben ol yola başdan ayağ idelüm

3) Dur uru yol yarağın iy gönül eyle güzin
Şuşuz girüp ol yola aclığı zâr idelüm

4) Dur gidelüm iy gönül bir nefes eglenmedin
Şevke göre ol yoluñ zevkını dad idelüm

5) Oyalanup nefsimüz gelmez ise iy gönül
Merse tağup boynına itden beter yidelüm

6) ‘Işık ilinüñ lezzetin cāndan şırın dir dadan
Gel zevkle iy gönül andan lezzet dadalum

7) Rüşeni’den görüben Gülşeni’yi iy gönül
Diyübenü ‘ ışık aña şor ne ad idelüm

ŞR: 338b.

1075.

Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün

1) Yâ Rab delü uşluluğum bilsem nedendür bilmezem
‘Aqlum gidelüm n’olduğum bilsem nedendür bilmezem

2) Düşde mi görürem özüm uyur mıyam açuğ gözüm
Şayuhlayup andan sözüm bilsem nedendür bilmezem

3) Hayret beni benden alur benlik itürdüp buldurur
İstedüğüm çün aldurur bilsem nedendür bilmezem

4) İki cihān bir göz ile gördüğümü cüz küll ile
Naşımı sâde vechile bilsem nedendür bilmezem

5) Bir ile birlik bulalı birliği birden görelı

Bire iki didükleri bilsem nedendür bilmezem

6) Bir görmeyenün körliğı ‘ayn-ı ‘adem tek varlığı
Şayrulığıla sağlığı bilsem nedendür bilmezem

7) Her kim bilür Aydın ilin şor Gülşeni’nün müşkilin
Didüğü dem anuñ yolın bilsem nedendür bilmezem

ŞR: 338b.

1076.

Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün

1) İy ‘aşıklar ‘ışkuñ odı bilsem nedendür bilmezem
K’ol cānuma dağın qodı bilsem nedendür bilmezem

2) Tutuşdurup cān yandurur zevkiyile imrendürür
Dağlar canumı göndürür bilsem nedendür bilmezem

3) Yandururam dir ben seni göndermedin kıoymaz beni
Kendüden idüp olanı bilsem nedendür bilmezem

4) Yā nesüne kül olmuşam yile varup şavrulmuşam
Bensüz neyle kılmışam bilsem nedendür bilmezem

5) Hıyret budur işidene sen ben sözün işidene
Yohlüğünü gış idene bilsem nedendür bilmezem

6) ‘Işk özidür devre giren biñ gözile bir yüz gören
Biñ görmeyen birden şoran bilmem nedendür bilmezem

7) İy Gülşeni öñdin şoña müşkil budur çün şor saña
Varlıh didükleri baña bilsem nedendür bilmezem

ŞR: 338b.

1077.

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

1) İy 'āşıklar 'ışk odını bilsem nedendür bilmezem
Cân u dilümde derdini bilsem nedendür bilmezem

2) Cāndan dilümi yanduran dağ urubanu göndüren
Tutuşduruban söndüren bilsem nedendür bilmezem

3) Göñlüm içinde ne bişer kaynar kazan kimi daşar
Uşşum gidüp 'aqlum şaşar bilsem nedendür bilmezem

4) Göñlümdeki 'ışkuñ odı yandurmayuban nem çodı
Yandıgum andan sermedi bilsem nedendür bilmezem

5) Yana yana döndüm küle şavrıldı külüm yil ile
Müşkil vücūdum hāll ile bilsem nedendür bilmezem

6) Nūrıla nārın söndürüben iki cihānı bir gören
Ol görmesin benden diyen bilsem nedendür bilmezem

7) Aydın ilinde Gülşeni zav-ı ziyādan Rüşenī
Gördüm n'idem çün ben anı bilsem nedendür bilmezem

ŞR: 339a.

1078.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1) Göñül bir dil-bere virdüm n'idem diñ bilmezem n'idem
Anuñ-çün yitene şordum n'idem diñ bilmezem n'idem

2) Güzeller hāmı sulṭānı alup gön̄lüm diler cānı
N'ider ol derde dermānı n'idem diñ bilmezem n'idem

3) K̄apar 'aqlumı başumdan k̄ılup dīvāne hūşumdan
Çeküp ol 'āqıl işinden n'idem diñ bilmezem n'idem

4) Beni bir Leylī Mecnūn'ı k̄ılaldan işidüñ bunı
Seçemezem dün ü günü n'idem diñ bilmezem n'idem

5) Göreli gül-'izārumı şalup nāmūs u 'ārumı
Gice gündüzde zārumı n'idem diñ bilmezem n'idem

6) Gicede pās-bānları uyumaz işidüp zārı
K̄ovarlar çün bu bī-zārı n'idem diñ bilmezem n'idem

7) Düşeli 'ışqıla hālüm tükendi 'aqlıla k̄ālüm
Bilinmez oldı aḥvālüm n'idem diñ bilmezem n'idem

8) Şorarsa Rūşenī baña ne oldı Gülşenī saña
Bilinmez hālümi aña n'idem diñ bilmezem n'idem

ŞR: 339a.

1079.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) İy gön̄ül senüñ elüñden n'ideyüm di n'ideyüm
Cān virüp sevgüñe andan n'ideyüm di n'ideyüm

2) Dilerem k̄urtulma senden oluban bīzār benden
Virmedin cānum revāndan n'ideyüm di n'ideyüm

3) İy gön̄ül āzār iderseñ sen beni bīzār iderseñ

Derd ile çün zâr iderseñ n'ideyüm di n'ideyüm

4) İy gönül kimi severseñ virmege cānum virseñ
Virmesem beni kıovarsañ n'ideyüm di n'ideyüm

5) İy gönül di düşmenüm nişe olduñ sen benüm
Derd idüp dün ü günüm n'ideyüm di n'ideyüm

6) İy gönül āvāre senden nirde var bî-çāre benden
Olmışam bîzār cāndan n'ideyüm di n'ideyüm

7) Rūşenî' den düşde görüp Gülşenî'yi dem-be-dem
İy gönül ta' birüm andan n'ideyüm di n'ideyüm

ŞR: 339b.

1080.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1) Ecel irüp bükdi bilüm Allah saña şundum elüm
Şağ u şola şalup kıolum Allah saña şundum elüm
- 2) 'Ömrüm çün āhıre yitdi 'aqlum şaşup uşşum gitdi
Isıcağ kıanum şavutdı Allah saña şundum elüm
- 3) Adum anup aldı elüm kıalmadı kıaçmağa yolum
Kıorkıudan bağılandı dilüm Allah saña şundum elüm
- 4) Ecel virmez bir dem emān cānum diler iy Müste' ān
Ol kıorkıudan direm revān Allah saña şundum elüm
- 5) Vağıt oldu 'Azrāil gele çeküp cānum ala bu dem
Çün bilmezem hālüm n'ola Allah saña şundum elüm

- 6) Çünkü virem āhîr nefes hâli kâle cānda kafeş
Revân direm iy dest-res Allah saña şundum elüm
- 7) Dem-be-dem ölüp öldüğüm ‘Azrâil’e cān virdüğüm
Viremezem başa ögüm Allah saña şundum elüm
- 8) Ol demde kim virem cānı yarağ kılalar kefeni
Giyürelers beksüz donı Allah saña şundum elüm
- 9) Fikr idüben öldüğümü kâra yire girdüğümü
Cānsuz beden kıldüğümü Allah saña şundum elüm
- 10) Çünkü ğaşşâl tenüm yuya kavm ü kardaş kâra giye
Müezzînler şalâ diye Allah saña şundum elüm
- 11) Çün cān virem götürelers ğür-istâna yitürelers
Kâra yire bitürelers Allah saña şundum elüm
- 12) Münker Nekirler gelelers odın topuzla vurular
Rabbüñ kim diyüp şoralars Allah saña şundum elüm
- 13) Kõrğum budur yâ Rab n’idem bildüğüm ol dem unutam
Ol kõrğudan direm bu dem Allah saña şundum elüm
- 14) Nedür hâlüm bilemezem ağlayup uş gülemezem
Çü ben sensüz olamazam Allah saña şundum elüm
- 15) Çün hayrıla şerrüm seçem benden saña ol dem kaçam
Gözüm saña senden açam Allah saña şundum elüm

16) İy Gülşenî hayrıla şer seçmek için nürdan başar
Virem işit gerçek haber Allah saña şundum elüm

İÜ: 142a.

1081.

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

- 1) İsterseñ cānla cānı gel gönül şeyhe gidelüm
Cān kıлмаğ-ıçün bu teni gel gönül şeyhe gidelüm
- 2) Cān virmedin ölmek gerek teslīm nedür bilmek gerek
Andan revān dimek gerek gel gönül şeyhe gidelüm
- 3) Şeyhün yüzün gören sever cān virmege aña uyar
Uyarsa gözün uyar gel gönül şeyhe gidelüm
- 4) Göz nūrını rüşen kılan şeyhün cemālidür inan
Görmeg-ıçün 'ayne'l-'ayān gel gönül şeyhe gidelüm
- 5) Görmez bu göz Hakk'ın yüzün cāndan göz açup kııl
Dilersen 'ayne'l-yaqīn gel gönül şeyhe gidelüm
- 6) Şüret degül şeyhün özi ma' niden aç aña gözi
Hak görmege andan yüzi gel gönül şeyhe gidelüm
- 7) Diler iseñ Rab bilesin sensüz cemālin göresin
İsteñ nişe bulasın gel gönül şeyhe gidelüm
- 8) Nefsin bilen rabbin bilür ölen dirile öldürür
Diriyle istegin budur gel gönül şeyhe gidelüm
- 9) Ölü kıluban cān olan eren demindedür inan

Andan diridür çün diyen gel gönül şeyhe gidelüm

10) Ölen dirile iy seni dirlik nedür andan teni
Anuñ için dir Gülşeni gel gönül şeyhe gidelüm

İÜ: 142b.

1082.

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

1) Tükenmez derdi var 'ışkuñ devâsı bilmezem n'idem
Şınayup derdini bir bir nihâyet bulmazam n'idem

2) Belâ-yı 'ışka düşmeyen bilemez mübtelâ hâlin
Olalı mübtelâ eyâ belâsuz olmazam n'idem

3) Şınadum ölmeyen çekmez belâ-yı 'ışkı dirile
Çeküp andan belâ bu dem dirile ölmezem n'idem

4) İçelden bir kadeh 'ışkuñ şarâbın mest-i bî-ğod tek
Bilemezem nedür hâlüm özüme gelmezem n'idem

5) Baña zevk ideli 'ışkuñ belâsın şevk ile cândan
O zevk u şevk ile bir dem belâsuz kılmazam n'idem

6) Baña dir Gülşeni boşal yeñi ay kimi özünden
Boşalmanın anuñ kimi ziyâdan dolmazam n'idem

İÜ: 144a.

1083.

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1) Dilerem 'ıyd-ı cemâlün görüben kurbân olam
Dem-be-dem andandur iy meddâh-ı dilsüzüm benüm

- 2) Kıble-i hüsnüñ dilerem vaqfe günü Ka‘be’de
Anuñ için şeş-cihetden añadur yüzüm benüm
- 3) Nā-gehān yüzüñi görsem iy perī ‘aqlum şaşar
Bilmezem n’olur o hālden kāl ile sözüm benüm
- 4) Dadmayan şevk ile hüsnüñ zevkini bilmez n’idem
Kim nedendür ol melāhat zevk ile duzum benüm
- 5) Kevkeb-i baht u sa‘adet ay u günden bahtlu
Çünkü vechüñdür dilerem ola yulduzum benüm
- 6) Rüşenī vechinden özge görebilmez Gülşenī
Aydın iline açılan şevk ile gözüm benüm

İÜ: 145b.

1084.

Müstef’ ilün Müstef’ ilün Müstef’ ilün Müstef’ ilün

1) ‘Işk ile düşeli işüm gör ki ne kār içindeyem
Götürüben belā yükin miñnet ü bār içindeyem

2) Görelî piç-i zülfini başdan ayağa táb ile
Kayda düşüp anuñ kimi ‘aķreb ü mār içindeyem

3) Doğalı gün kimi nūrı hüsn iline şıfat için
Mihir ile yanup anuñ gör ki ne nār içindeyem

4) Hālümü ‘ār ider görüp şormağa kālını raķīb
Bilmeyüben o hāl ile neng ile ‘ār içindeyem

5) ‘ Işık ile dāra aşı lup bend ü belāya düşmeyen
Bilmedi ne belāyla bend ile dār içindeyem

6) Bir çeküben kaçış yayın yüz oğ uralı cānuma
Gül kimi zaḥmum açılup baḡ ki ne ḥār içindeyem

7) Tutuşuban güneş kimi mihr ile yanmadın n’idem
Küre-i ‘ ışık düşeli çünkü şerār içindeyem

8) Lāle kimi kızarduban dağ uralı cānuma ‘ ışık
Rüşenī’den iy Gülşenī nāle vü zār içindeyem

İÜ: 146b.

1085.

Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilün

1) İy püser dime tarīk-i ma’ rifet āgāhıyam
Zāde-i şeyḥem velī tāliblerün dil-ḥā’ hıyam

2) Geyüben şūfi şafāsuz şūfī kimi zerḡ ile
Laf uruban dimegil kim şūfiyu’ llāham

3) İçmedin vaḥdet meyinden kıla ser-ḥoş özüñi
Diyüben mey-ḥar olanuñ pīr-i devlet ḥāmıyam

4) Şīr-i deşt faqr bilme özüñ iy gürbe velī
İgünüp diseñ revādur ḥīlenüñ rübāhıyam

5) Ögüdi budur dutarsañ pīrün işit iy cān
Mār iken dime özüñe baḥr-i dilde māhiyam

- 6) Kıl tevāzu‘ server iste ayağa sürüp yüzüñ
Bunu diyüp pîr olanuñ ben de hâk-ı rāhıyam
- 7) Âdemüñ yidügi buğda hıarmanı iken işit
Kehrubā-yı ‘ ışk olanuñ cezb idende gāhıyam
- 8) Kılmazam cehl ile rüşdi halk hâkka hâk bilür
Mürşid ü dānā velī ‘ ariflerüñ hem-rāhıyam
- 9) Ay kimi aydın dil olup gün kimi rüşen göz aç
Gör ne Mısr-ı ‘ ilm olanuñ rüşd ile dergāhıyam
- 10) Görsedüp gün kimi yüzüm maḥv iden dem yulduzı
Rüşen ol yüzden direm kim necm olanuñ māhıyam
- 11) Rüşenī perverdesiyem Gülşenī güneş kimi
Rüşen oldı ‘ āleme kim kul olanuñ şāhıyam

İÜ: 149a.

1086.

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

- 1) Mısr’dur mesken ü me’vā durağum
Anuñ-çün kılmışam anı yatağum
- 2) Bilemezem ne yüzden işüdürem
Mısr’dan çılmadın Rüm’dan şorağum
- 3) N’idem t̄aliblerüñ Rüm ile Şām’dan
Dolar gel gel dimesinden kulağum
- 4) İşüdürem sefer kılmazdan öñdin

- ılur alıbleri R m'uhn yarağum
- 5) Mışır'da hüsn-i Y suf şatılan tek
Dolupdur müşteriden şol u şağum
- 6) Eger ben hağ kerim diyüp mağamın
Olupdur cennet- s  bağ u rağum
- 7) Yaz u ışda iğekden h l  olmaz
Ki ıtrından anuhn dolar dimağum
- 8) Mağabbet alemid r ış mülki
Cin n-ı Mışır içinde aş u bağum
- 9) Sev d-ı a zamu Mışır içre birdür
İki yüzden görünen ara ağum
- 10) Fer gat bulmuşam d ru'l-em nda
Ki yoğ münkir şad sı iğ u ağum
- 11) Ne bilür görmeyen Mışır'ını ıřkuň
Mağabbetden nedür anda fer ğum
- 12) Gözümden r şen ol Aydın ilini
Göreli G lşen  yandı er ğum
- 13) Göreli R şen 'den Mışır-ı ışkı
ılubam G lşen  c ndan durağum

İ : 152b, AE: 66b.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) Her nefes bir ' ilme mazhar ān ile şān olmuşam
Ma' rifetden aña göre ' ayn-ı ' irfān olmuşam
- 2) Kudret-i hikmet-nümāyam “*min ledün*”¹⁷⁵ ta' līmiyle
' İlmü'l-esmāya nisbet çünkü insān olmuşam
- 3) Geh Süleymān meşrebem gehi çü Āşaf ' ilm ile
Min ledün ta' līme mazhar ' abd-i rahmān olmuşam
- 4) Geh çü Mūsa'yam gehi ta' līm için ' Īsī-şifat
İştifādan mevlid ile āl-i ' İmrān olmuşam
- 5) Geh yed-i beyzā-şifat gehi ' aşā-yı mu' cizem
Geh hayālden sihr yudan ' ilme şa' bān olmuşam
- 6) Geh ' Azīz-i Mısr oluram gehi Yūsuf kul aña
Bendelikden hıdmet ile mülke sulţān olmuşam
- 7) Geh olup Ya' k̄ub-meşreb hüzn ile derhem ğam-ḡin
Geh ferahdan şād u hurrem şeyh-i Ken' ān olmuşam
- 8) Geh Halīl'em h̄allat ile meşrebi teslīm olup
Geh anuñ-çün nār-ı nurdan verd ü reyhān olmuşam
- 9) Evvel āh̄ir enbiyā vü evliyānuñ mazharı
Keşret ile vahdet için cem' -i Qur'ān olmuşam

¹⁷⁵ “*Derken kullarımızdan bir kulu buldular ki biz, katımızdan ona rahmet ihsān etmiştik ve katımızdan ilim belletmiştik.*” (Kehf, 18/65).

- 10) Oқuyup seb‘ a’l-meşānī duy nedür yedi şaḥaf
Ki ‘ aẓīm ol faқra nisbet cem‘-i Қur‘ān olmışam
- 11) Sırr-ı levlākam maḥabbet kenzine rūşen delīl
Hüccetüm ḥaқdur çü andan ‘ ayn-ı bürhān olmışam
- 12) Birden ikilik cihātın görmeden her vech ile
Қudret-i ḥikmet ile mazḥar ‘ ayn-ı a‘ yān olmışam
- 13) Geh oluram Nūḥ nisbet Nūḥ ile geştiyān
Geh anuñ gözi yaşından ‘ ayn-ı tūfān olmışam
- 14) Geh oluram nehr-i cennet selsebīli kevşerūñ
Geh andan Hızr nisbet āb-ı ḥayvān olmışam
- 15) Geh sekiz cennet-şifatdan ‘ adniyem mü’minlerūñ
Geh yedi ṭamuya nisbet ḥabs ü zindān olmışam
- 16) Bir dimeñ yüz biñ cihānam derke nisbet ‘ ilm ile
Ḥikmet için min ledünden çünki Loқmān olmışam
- 17) Var dimeñ yoқdur ezel çün ‘ ışka nisbet lem-yezel
Ki ide seyrine andan şāh-ı devrān olmışam
- 18) Derd-i ‘ ışk için devā isteyene gelsün virem
Çün maḥabbetden devāsuz derde dermān olmışam
- 19) Ḥaste-yi ‘ ışk için olan ḥikmetūñ Eflāṭun’ın
İsteyene şihḥat için şerbet-i cān olmışam

20) Yedi deñizüñ şayanlar çatresin emvâc ile
Disem eger her birinden mevc-i ‘ummân olmışam

21) Sırr-ı insândan emânet mazharı olan bilür
Kime fâş olmaz hafî sır genc-i pinhân olmışam

22) Gün kimi yoğdur nazîrüm Aydın ilinde şebîh
Men ki mihr-i Rüşenî’den mâh-ı tân olmışam

23) Rüşenî’den Gülşenî’nün nazmıdır dürr-i yetîm
Çün nazîri yoğdur anuñ dir ki kitmân olmışam

İÜ: 153a.

1088.

Müfte‘ ilün Fâ‘ ilün Müfte‘ ilün Fâ‘ ilün

1) Ben bu mülke ‘ışk ile ma‘ rifete gelmişem
‘İlmüm ‘amel kıluban neydüğini bilmişem

2) Nefsi kelâmı haqqı oğuyalı bensüzün
Bildüm anı mess idüp tuhr ile arılmışam

3) Harf ile şavt u nazma şığmaz imiş ol kelâm
Bensüz anı kim oğur bilmege yonılmışam

4) Müşkil olan hal baña tuhr ile mess itmedür
Nefsi kelâmı k’anuñ hayretine dalmışam

5) Arınuban tuhr ile mess-i kelâm ideli
İtürüben keşretüm vahdet ile bulmuşam

6) Diriyiken öleli kopdı kıyâmet baña

Anuñ için devr ile dīn günini bilmişem

7) Ölüyi dirildeni şūr-ı kıyāmet-şifat
‘Işık demi olduğunu bilmek için ölmüşem

8) Nefha-i rūhu’l-ḳudüsü mihr ü maḥabbet demi
Meryem-i ‘ışka nedür sırr ile virilmişem

9) ‘Işka gönül vireli mihr ü maḥabbet mezāk
Lezzetini sırr ḥafī zevḳ idüben almışam

10) Ay ile güneş-şifat şafvet için gönlümi
‘Işkla yüzün görmege pāk idüben silmişem

11) Rūşenī’den Gülşenī ‘ışık ile bilinmege
Birden iki vech ile devre göre olmuşam

İÜ: 156a.

1089.

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

1) N’idem ‘ilm-i taşavvufuñ çü añlanmaz beyān itsem
Güneşden zāhir ol ‘ilmi beyān ile ‘ayān itsem

2) Taşavvuf çünki şafvetdür basit ile mürekkebden
Kim añlar ‘ilmin anuñ ol ikiden bir nihān itsem

3) Taşavvuf ‘ilmi bilinmez n’idem şafvetsüzün dilden
O ‘ilm için eger yüz biñ beyānum tercemān itsem

4) Kalem nisbet anı dilden yazuban şafvetüñ ‘ilmin
Nihāyet yoḫ n’idem aña kalem-veş yüz zebān itsem

- 5) İki ʿālem taşavvuf çün maḥabbetden yaradıldı
Bilinmez birdür ol şafvet ikiden bî-nişān itsem
- 6) Maḥabbet sırrdur şafvet ki fāş olmaz beyān ile
Eger cüz küll beyānumı aña ān ile şān itsem
- 7) Şübūtın maḥv iden bilür taşavvufdan nedür şafvet
ʿAdem nisbet vücūd andan nedür şafvet revān itsem
- 8) Nʼidem añlayamaz kimse taşavvuf ḥāleti kâlden
Eger ḥâlden maḳâlını beyān-ı cāvidān itsem
- 9) Taşavvuf ʿilminüñ kâli muḥāl-i ʿaql olur andan
İnanmaz münkir ol ḥāle yaḳından bî-gümān itsem
- 10) Muḥāl-i mümteniʿ nisbet taşavvuf ʿilmidür ʿāma
Eger ḥāş için ol ʿilmi rümūzını zebān itsem
- 11) Şafādur şafvetüñ ʿilmi saña iy Gülşeni̇ danış
Kim añlar Rūşeni̇ ʿilmin o şafvetden beyān itsem

İÜ: 156b.

1090.

Müstefʿ ilün Müstefʿ ilün Müstefʿ ilün Müstefʿ ilün

- 1) İy ṭālibler şormañ baña ḥâlden ḥaber viremezem
Terk idüben ḥāli bu dem andan kâle gelemezem
- 2) Lezzet bulaldan ḥāl ile meyl itmezem kâl u ḳîle
Şor gel baña zevḳin anuñ şiṙin beyān idemezem

- 3) Māzī ile müstaḳbel yoḡ ḫālümüñ kim söyleyem
Zevḳ ehline nedür anı ne ḫäldeyem bilemezem
- 4) ‘Işḳ u maḫabbet zevḳine ḫälden vireli göñlümi
Ḳāl idüben ḫälden anı vireliden alamazam
- 5) Uyur uyanuḡ olduḡum kime şoram bu ḫäl ile
Çün ḳäl ile ol ḫälümi dile gelüp şoramazam
- 6) Düş mi görürem ḫäl ile şayuḫlayup ḳäl iderem
Ta‘ bīr idüben ḫälümi ol ma‘ niden yoramazam
- 7) Ḳāl ehline ḫälüm disem inkār ider inanmayup
Ḫälüm bileni işidüp ḳälsüz n’idem bulamazam
- 8) İy Gülşeni ḫäl ehlidür ḫalib olanlar ‘ışḳ ile
Anuñ-çün ansuz baḫup ḳäl ehlini göremezem

İÜ: 156b.

1091.

Müfte‘ ilün Fā‘ ilün Müfte‘ ilün Fā‘ ilün

- 1) ‘Işḳ ile ḳälüm müdām ḫäl-i dilümdür temām
Ben degülem ‘ışḳ özi söyler işidüñ kelām
- 2) ‘Işḳa dilüm terceme ḳılalıdan bildürür
Mertebe vü menzilin ḫalib olana maḳām
- 3) Sırr-ı ḫafī ‘ışḳ ile dile gelüp söylerem
Añlayana bensüzün ‘ışḳa göre ber-devām
- 4) ‘Işḳ sevüp sevdürür kendü yüzün özine

Ġayret ider ġayrına görmesin idüp ġarām

5) Cennet-i dīdārını görmek için ‘ayn-ı ‘ışk
Vechin ider sevüben ġuld ile dārü’s-selām

6) Ĥamr-ı maġabbet içen ser-ġoş olup ‘ışk ile
Neydüġin ol dem bilür zevġ ile andan müdām

7) ‘Işġa göre cünbişin cüz ü külüñ ġoreli
Diyemezem ansuzın ‘aġl ile vardur enām

8) ‘Işġ ider sultān iki cihān ġalkına
Sevdürüben bendesin şahların ider ġulām

9) ‘Işġa viren ġöñlüni ġözgü kimi şaf ider
Ķoymaz aña pas için ‘aġl ile ‘ayn-ı ġumām

10) Rūşenī’den ġülşenī ‘ışk ile irşād için
Da’ vet eyle ġıl şalā şalibe olup imām

İÜ: 157a.

1092.

Mef’ülü Fā’ilātün Mef’ülü Fā’ilātün

1) Ezel ile ebedüñ sırrını şorageldüm
‘Işġ ile düş ġörüben ‘aġl ile yorageldüm

2) Birden iki yolıdur müşkil anuñ ġallidür
O müşkilüñ ġal için dīv ile ġūra geldüm

3) Ezel ebed bir yaña ‘ışk ile öñdin şoña
Ezel ebed birliġin bir ile ġoregeldüm

4) Sırr u ʿ alen ʿ ışk imiş ʿ aqla nazar görseden
Görmege her vech ile nefh ile şorageldüm

5) ʿ Işk ile dondan dona gireliden seyr ile
Şāna göre ān ile devrümü süregeldüm

6) Ādem donın büründüm sırdan ʿ alen görindüm
Doğubanu dolandum nūr ile nūra geldüm

7) Ne vech ile doğuban dolandığım bilmege
Ayla güneş kimi ziyādan hūra geldüm

8) Devr ile devrān idüp her vech ile bir yüzden
Görmeg-içün sır-şifat Mūsīʿyem Tūrʿa geldüm

9) Şorma baña Gülşenī müşkilünün ħallini
Diyemezem çün saña kırb ile devre geldüm

10) Rūşenīʿden şor disün ezel ebed neydüğün
Dimeyesün bilmedin bilene şorageldüm

İÜ: 157b.

1093.

Mefāʿ ĩlün Mefāʿ ĩlün Feʿ ĩlün

1) Dimeñ ʿ ışkuñ belāsından uşandum
Belādan şabr ile Eyyübʿa döndüm

2) Belā zevķi olup şirīn-canumdan
O lezzetdür şekerden datlu kıandum

3) Maḥabbetden virüp göñlümi ‘ışķa
Belāsın cānuma āsān şandum

4) Metā‘ın görüben ‘ışķ ile ‘aķluñ
Hıredden dürrini ‘ışķuñ begendüm

5) Düşüp pervāne nisbet şem‘-i ‘ışķa
Belādan mihr ile ol oda yandum

6) N’idem bilemezem ‘ışķuñ elinden
Belāsından yanup dağ kimi göndüm

7) Fitol-i şem‘a dönüp yana yana
Maḥabbet-i ‘ışķ odıyla tükendüm

8) Yanalı ‘ışķ odından şem‘-i cānum
Giceler şanmañuz gündüzde söndüm

9) İtürüp maḥv ‘ışķıyla vücūdam
Şübüt ile maḥabbetden bulindüm

10) Maḥabbet maḥarı olalı vechüm
Ne andan ‘ışķ ile şānum bilindüm

11) Feraḥdan gün kimi vechüm görelı
Açılmış gül-şıfat güler sevindüm

12) Dönüp tıflına ‘ışķuñ ağlar iken
Maḥabbet südin emüben evindüm

13) Ne şeh-bāzam şor ađı Rūşeni’den

Ki andan Gülşenî Simurğ'a döndüm

14) Maḥabbet 'āleminde 'ışk imiş şeh
Revāndan şayd için eline kıondum

İÜ: 158a.

1094.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1) N'idem 'aql ile bilinmez nedür ḥālüm beyān itsem
Çü sır nisbet nihān olur anı kıālden 'ayān itsem

2) Muḥāli 'ākıluñ baña olan dem 'ışk ile ḥālet
Güneşden fāş olur n'idem eger sırrum nihān itsem

3) Ne diyüp añladam ḥālsüz maḳālümü maḥabbetden
Bu 'ışk ile bulup dirlik nedür andan revān itsem

4) Zaman yoḡ ḥālet-i 'ışka mekānsuz lā-mekān içre
Ne deyüp añladam 'aqla o ḥālden anı şān itsem

5) Meger 'anḳā maḥabbetden nişānsuz Kıāf-ı 'ışk içre
Ki añlanmaz beyān āña nişāndan bī-nişān itsem

6) Hezārān vech ile taḳrīr iderem vaşfını 'ışkuñ
Bilinmez sır-şifat andan ne veche ān u şān itsem

7) İki alemden bir yüzdür maḥabbet 'ışkla tecellī
Ne vechle bilinmez ol cihān cavidan içre itsem

8) Kıılan teslīm vechini maḥabbet 'ışk ile ḥaḳḳa
Bilür iḥsān nedür andan ḥaḳḳa nisbet iḳān itsem

9) Gül-istān-ı maḥabbetden dönüben bülbül-i ʿışḡa
Hezārān nālīşüm vardır özüm cüz küll zebān itsem

10) Nʾidem iy Gülşeni ʿışḡdan maḥabbet dilidür nuṭḡum
Ḥaḡan kim ikiden bire beyānum tercemān itsem

11) İki ʿālemde söylenen maḥabbet dilin añladum
Eger bir ʿālem-i dilden beyānum şad cihān itsem

İÜ: 158b.

1095.

Müstefʿ ilün Müstefʿ ilün Müstefʿ ilün Müstefʿ ilün

1) Ben bu ile ġarīb geldüm kimse dilüm bilmez benüm
Kime disem nʾider ḡālüm nʾidem ḡālüm bilmez benüm

2) Bir ḡālümü yüz ḡāl ile idüp beyān kime diyem
Çün ḡāl ile işidüben kimse ḡālüm bilmez benüm

3) Zāhir ü bāṭın-şıfat olmayan añlayamaz *
Neydügümi noḡtasuz ḡarf ile dālüm benüm

4) Bir noḡṡadur söyledüğüm yüz biñ kitābuñ maʿ nīsi
Kim biliser ol noḡṡasuz dāldan nedür zālüm benüm

5) Kime diyem rengümi ʿışḡ ile bī-reng iken *
Añlayamaz çün nedür aḡ u ḡara ālum benüm

6) Bir dimezem destümüñ yüzini şınamışam *
ʿİşḡa nazar olduğın ʿacz ile dālüm benüm

7) Ay ile gün tâbişini ‘ışka nazar göremeyen
Bilemez ol vech ile maḥfese ḳālüm bilmez benüm

8) Diriyiken ölmeyen añlayamaz ‘ömr-i yel *
Disem aña neydügin mäh ile sālüm benüm

9) Faḳr ile faḥrın bulan ‘ayn-ı ğinādan bilür *
Cūd u ‘aṭā vü faẓl ile malum bendüñe benüm

10) Rūşeni’den Gülşeni’ tek mi dü mi añlayamaz *
Naḳşa nazar işiden ‘ayn-ı kemālüm benüm

İÜ: 159b.

[*] Müfte‘ ilün Fā‘ ilün Müfte‘ ilün Fā‘ ilün

1097.

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

1) ‘Adem kimi vücūdumı nedendür bilmezem bilsem
Baña bensüz şühūdumı nedendür bilmezem bilsem

2) Ne delüyem ne uşluyam ne āşikāre ne gizlüyem
Şayuhlar kimi sözlüyem nedendür bilmezem bilsem

3) Cihānda uşlu delüden işidilmiş degül inan
Baña bensüz bu söyleyen nedendür bilmezem bilsem

4) Baña ḥayret viren budur delülük ‘aḳl ile ḥüdur
Uyanuḥluḳda uyḥudur nedendür bilmezem bilsem

5) Şoraram ben neyem baña nedür benlik olan saña
Anuñ-çün ḳalmışam daña nedendür bilmezem bilsem

6) Budur müşkil ki ħall olmaz anı bilen çü bulunmaz
‘Ademden gizlü görünmez nedendür bilmezem bilsem

7) İşidüp dañlamañ sözüm itürüp bulmazam özüm
Görüp biñ göz ile yüzüm nedendür bilmezem bilsem

8) Bir oldum bir ile bir bağ ikilik terkin ur birağ
O birle birlige birağ nedendür bilmezem bilsem

9) Tükenmez ān ile şāndan hüviyyetden zühür için
Ĥafī sırrdan virdümi nedendür bilmezem bilsem

10) Ziyādan Aydın ilinde gören dir Gülşenī sen de
O zav neydüğini bunda nedendür bilmezem bilsem

İÜ: 160b.

1097.

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ulün

1) N’idem çün çāresiz bī-çāre oldum
Ġarīb ü müflis ü āvāre oldum

2) Düşüp ta‘ nına ħalkuñ her tarafından
Başumdan ayağa uş yāre oldum

3) Dağıdup fikrümi ‘ aqlum şaşurđı
Ġam u ğurbet ile hem-kāre oldum

4) Ayılmaz ser-ħoşa döndürdi sevdā
Ĥayāl ilen dimeñ mey-ħāre oldum

5) Muḳayyed ḳıldı ğam muṭlaḳ vüçüdüm
Meger kim dār-ı devre dāre oldum

6) Güneş kimi ziyā-yı Rūşenī' den
Bir iken Gülşenī biñ pāre oldum

İÜ: 161a.

1098.

Mefā' ĩlün Mefā' ĩlün Mefā' ĩlün Mefā' ĩlün

1) Baña bensiz vüçüd velī nedendür bilmezem bilsem
' Adem nisbet nümüd velī nedendür bilmezem bilsem

2) Nedür müşkil olan ḫālsüz ' adem nisbet vüçüdümdan
Ki andan şān-ı būdumı nedendür bilmezem bilsem

3) Maḫabbetden şühüdıla ne yüzdür sevdüren vechin
O meşhedden şühüdumı nedendür bilmezem bilsem

4) Dilerem yoğ iken varlıḫ ne fiṭratdur baña nisbet
Çü ḫikmetden vürüdumı nedendür bilmezem bilsem

5) Ne sevdādur ḫayāl ile çıḫan başa meveddetden
O nisbetden vedūdumı nedendür bilmezem bilsem

6) Uyur uyanuğ olduḫum bilinmez ḫayretüm budur
O yaḫzıla rüḳūdumı nedendür bilmezem bilsem

7) İrişüp faḫrına ' ışḫuñ ḡanī nisbet vüçüdıla
Olan cüz külle cūdumı nedendür bilmezem bilsem

8) Maḫabbetden neşāt için nevā ' uşşāḫa sāzıla

Olan dilden sürūdumı nedendür bilmezem bilsem

9) Göñül Mısr'ında ' uşşāka olup Yūsuf-şıfat sulţān
Melek-sīmā cünūdumı nedendür bilmezem bilsem

10) Girüben cennet-i ' ışka maḥabbetden vücūdıla
O ḥuld içre ḥulūdumı nedendür bilmezem bilsem

11) Görelden Rūşenī vechin sekiz cennet-şıfat yüzün
Direm güft ü şinīdümü nedendür bilmezem bilsem

12) Şoraram Gülşenī baña nedür bu dem nebūd iken
Çün ol būd u nebūdumı nedendür bilmezem bilsem

AE: 64a.

1099.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1) N'idem ' ışkuñ elinden bilemezem

Vireli göñlüm aña alamazam

2) Yitürdüm göñlümi ' ışkuñ kuyında

N'idem isteyüp anı bulamazam

3) Virür ḥayret baña bensiz vücūdum

' Adem nisbet çü ansuz olamazam

4) İçelden ḥamr-ı ' ışkı mest-i bī-ḥod

Olup bir dem özüme gelemezem

5) Baña nāşih ider ' ışkuñ ḥayālin

Başuñdan şal n'idem çün şalamazam

6) Ne sevdādur maḥabbetden çekerem
Ki kâl itmedin andan kalamazam

7) Devāsuz derdine ‘ışkuñ giriftār
Olalı cān virüp kurtulamazam

8) Diriyle ölmeyen kurtulmaz imiş
Belādan Gülşeni-veş ölemezem

AE: 64b.

1100.

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Fe‘ūlün

1) N’idem derd-i dilümi diyemezem
Devāsuz derdini gizleyemezem

2) Maḥabbet derdidür dilüm devāsı
Ki ansuz miḥnetine döyemezem

3) “Belā” didüm belādan derd-i ‘ışka
O ‘ahdümi belādan şıyamazam

4) Baña şirīn-revānumdan belādur
Ki terk itmege dilden kıyamazam

5) Belā-yı ‘ışka virüp cānum āḥir
İki ‘ālemde elden koyamazam

6) Virüp cān olmadın ‘ışkuñ şehīdi
Belādan kanlu kefen giyemezem

7) Dimeñ bir yüz virürem ‘ ışka nisbet
Maḥabbetden revān kim şayamazam

8) Maḥabbet derdine ‘ ışkuñ imāmı
Şalā didükçe n’idem uyamazam

9) Belādur zāhir iden ḥubş-ı kalbi
N’idem andan vücūdum yuyamazam

10) Belā nārı kıılır her ḥāmı puḥte
N’idem ol oda yanup göyemezem

11) Maḥabbet sırrıdur ‘ ışkuñ belāsı
Ki fāş eyleyüp anı yayamazam

12) Belādur perverāniden Gülşenī
Ki vaşfın Rūşenī’den diyemezem

AE: 64b.

1101.

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

1) N’idem ‘ ışkuñ elinden bilemezem
Belāsından kaçup kırtulamazam

2) İtürdüm vireli gönlümi ‘ ışka
Belā bu isteyüben bulamazam

3) Vücūdumı ‘ adem nisbet idüpdür
Belā k’ansuz özümle olamazam

4) Belādan diridür gūyā revānum

Ki ansuz dirlik ile ölemezem

5) Baña şîrî̄n-revānumdan belādur
Ki ansuz dem virüben alamazam

6) Belā-yı ʿışkıla sermestî nisbet
Olaldan bād ile ayılamazam

7) Ne sevdādur belādan başuma ʿışk
Ki ʿaqluma hayālden gelemezem

8) Belādan perveriş bulur revānum
Anuñ-çün perverişsüz kılamazam

9) Belādur şaykalı jeng-i dilümüñ
Nʼidem dil pasın ansuz silemezem

10) Maḥabbetden belādur ʿışk zevkî
Mezāķum lezzeti ansuz kılamazam

11) Baña dir Rūşenî iy Gülşenî şal
Belā-yı ʿışkı başdan şalamazam

AE: 65b.

1102.

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Feʿ ülün

1) Nʼidem ʿışkuñ elinden cāna yitdüm
Eger dirlik budur ölüme yitdüm

2) Kaçup kırtulamadum ʿışk elinden
Bilmece görürem her yire gitdüm

3) ‘Adem kimi görünmesem beni ‘ışk
Bulur isteyüben her dem ki itdüm

4) Viren cān kırtulur ‘ışkuñ elinden
N’idem kırtulmadın ben yire yitdüm

5) Ecel kimi düşüpdür arduma ‘ışk
Benümle görürem her yirde yitdüm

6) N’idem derdine ‘ışkuñ bilemezem
Çü olmadı devā her ne ki itdüm

7) Dönüp pervāne-i şem‘ine ‘ışkuñ
Oda yanmağ için cānumı atdum

8) Maḥabbet ‘ışkıla sırr-ı ḥafīden
Vücūdumuñ şühūdın ğayba kıtdum

9) Kime şoram bilüp vire cevābum
Ki ‘ışka virmedin gönümi n’itdüm

10) Şor aḥı Gülşenī şeh Rūşenī’den
Ne yüzden ‘ışk elinden cāna yitdüm

AE: 65b.

1103.

Müfte‘ ilün Fā‘ ilün Müfte‘ ilün Fā‘ ilün

1) ‘İlm iledür ‘ayn-ı Ḥaḳ şeksüz imānum benüm
Ḥaḳḳ’a göre çünkü dilde gümānum benüm

- 2) Keşret ile vaḥdetüm birlik ile göricek
Ġayb u şehâdet olur dilden Ġkânım benüm
- 3) ‘Işık u maḥabbet sevüp vechümi şân ideli
Ayıla günden ziyâ oldu cihânım benüm
- 4) Kudret ile hikmetün mazharıdır ‘ışıkıla
Mihir ü maḥabbet demi sevgülü cânım benüm
- 5) Sırr-ı “*nefaḥtü*”¹⁷⁶ demi âdem-i ‘ışık-ı Vedūd
Sevüben ü sevilen oldu revânım benüm
- 6) Mazhar-ı cüz küll vücüd şahid ü meşhüd-ı bûd
Oldı irâdet demi ‘ayn-ı ‘ayânım benüm
- 7) Evvel irâdet sevüp vechüm için lev didi
‘Ayn-ı maḥabbet görüp ‘ışıkıla ânım benüm
- 8) Çünkü ezelle ebed ‘ışıkıla yoḥdur baña
Bes nedür andan mekân ‘ayn-ı zamânım benüm
- 9) Varlığıyla yoḥluğum maḥvıla işbât iken
Kim biliser neydüğün bensüz olanım benüm
- 10) Rüşenî’den Gülşenî genc-i ḥafî sır-şifat
Olduğunu kim bilür dilde nihânım benüm

AE: 66b.

¹⁷⁶ “Ona şekil verdiğim ve ona ruhumdan üflediğim zaman, siz hemen onun için secdeye kapanın.” (Hicr, 15/29).

1104.

Müfte' ilün Fâ' ilün Müfte' ilün Fâ' ilün

1) ' Işık kıyâmet günü oldu anuñ şûriyam
Mihnet ile dârınuñ şevk ile Manşûr'ıyam

2) Ayıla güneş kimi seyr ideli ' ışıkla
Göz açanuñ mihr ile ' aynıla manzûriyam

3) Ānıla şân-ı şühûd benden ider çün Vedûd
Aña göre cüz külüñ devr ile Manşûr'ıyam

4) Sırr-ı “*nefahtı*”¹⁷⁷ benem ' ışıkla göre hay-şifat
Anuñ için mihr ile dirilenüñ hûriyam

5) ' Işık u maḥabbet demi vechüm olaldan murâd
Zikrimi “*levlāk*”¹⁷⁸ idüp sevgülü mezkûriyam

6) Aḥsen-i taqvim ile fıtratum insân-ı ' ayn
Olduğu-çün cüz külüñ dîdesinüñ nûriyam

7) Evvel irâdet gözi vechüme kıldı nazar
Ol nazaruñ tâbıla gün gibi menşûriyam

8) İki cihânda vedûd zâhir ü bâtın şühûd
Sırr u ' alen devrinüñ meşhed-i meşhûriyam

9) ' Ālem-i bî-çün-şifat sâde vü bî-ma' rifet

¹⁷⁷ “Ona şekil verdiğim ve ona ruhumdan üflediğim zaman, siz hemen onun için secdeye kapanın.” (Hicr, 15/29).

¹⁷⁸ “**Sen olmasaydın, sen olmasaydın (Ey Muhammed) felekleri yaratmazdım.**” (Kudsî Hadis).

Olan için bî-cihet ' ışıkla ma' mürriyam

10) Levh-i ezelle ebed nûn u kalemde raqam
Kim bilür olduğumu Tûrıla mestûriyam

11) Rûşeni' den olalı Gülşeni' sırr-ı mağabbet hafî
Olalıdan ' ışıkla sevgülü mestûriyam

AE: 67a.

1105.

Mefa' ilün Mefa' ilün Fe' ülün

1) Yine Mecnûn-şıfat dîvâne oldum
Hired ' aql ehline bî-gâne oldum

2) Delürüp dağa düşdüm ' âqıl iken
Anuñ-çün halk ara efsâne oldum

3) Bilinmez gence dönüp halka nisbet
Emânet gencine virâne oldum

4) İki ' âlemden evsa' oldı gönüm
Çü vüs' at mülkine kâşâne oldum

5) Şarâb-ı ' ışık için talib olana
Mağabbet zevkile peymâne oldum

6) Cihânda rind ü mey-hûre kim olsa
Harâbâta nazâr mey-hâne oldum

7) Mağabbetden sevilen vech-i nisbet
Tavâf-ı ' ışık için büt-hâne oldum

- 8) “*Nefāhtü*”¹⁷⁹ sırrıdır haydan hayātum
O cāndan cüz küle cānāne oldum
- 9) Menem rind ü ħarābātī-yi müdmin
Ki ħamr-ı ‘ ışkıla mestāne oldum
- 10) Ĥakāyık baħriyem ‘ummān-ı ‘ ışkuñ
Şadefsüz bī-‘ araz dürr-dāne oldum
- 11) Ne Leylī’yem ne Mecnūn Gülşenī di
Ne yüzden ‘ aklıla dīvāne oldum

AE: 67b.

1106.

Mefā’ ilün Mefā’ ilün Fe’ ülün

- 1) Yüzün gören giçer cān u cihāndan
Çü şirīndür anı görmek revāndan
- 2) Başından geçmeyen ‘ ışkuñ yolına
Ayağ koymaz sevüp cān ile cāndan
- 3) Dilerseñ vaşl-ı dil-ber hicret idüp
Giç özünden görünen in ü āndan
- 4) Virüp nağdını ‘ ömrüñ ‘ ışık ile al
Hevāsın dil-berüñ kırtul ziyāndan

¹⁷⁹ “Ona şekil verdiğim ve ona ruhumdan üflediğim zaman, siz hemen onun için secdeye kapanın.”
(Hicr, 15/29).

5) Yakīn dir vechüñi şeksüz görenler
Olup mü'min geçer zann u gümāndan

6) Lisānuñ çün didi Hāğ “*lā-tūharriğ*”¹⁸⁰
Ġaniyidi çü vahy ile beyāndan

7) Kelāmu'llāha mazhardur beyānuñ
Diyen Hāğ'dur senüñ nuğkuñ lisāndan

8) Senüñ vechüñden oldı zāhir eşyā
‘Amāda sırr iken mağfī ‘ayāndan

9) Hāğğ'uñ vahyin beyānuñ zāhir itdi
Diyüp cāndan daği şīrīn-dehāndan

10) Saña münkir münāfiğ oldı kāfir
Çıhup cehl ile dīn ü hem ĩmāndan

11) Senüñ vechüñ mürīd olup irādet
Diledi sevgüñi kevn ü mekāndan

12) Senüñ yüzüñden özge Gülşeni dir
Nedür cüz küll gören ‘ayn-ı zamāndan

13) Žiyā-yı Rüşeni'yi Gülşeni'den
Gören bilür ne zavdur ān u şāndan

İÜ: 116b, AE: 26b.

[9] dehāndan: beyāndan AE.

¹⁸⁰ “(Ey Muhammed!) Onu (vahyi) çarçabuk almak için *dilini kımlıdatma*.” (Kıyāme, 75/16).

1107.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1) Yüzüñ görüp direm cān u cihāndan
Zamān ol vech imiş ' ayn-ı mekāndan
- 2) Senüñ vechüñdür evvel āhir iy cān
Kılan bāṭın özin zāhir revāndan
- 3) Cihān bir ten kimidür cānı sensüñ
Nedür cān andan özge kün fe-kān'dan
- 4) Gören yüzüñ virür tatlu revānın
Çü şirindür anuñ zevki revāndan
- 5) Maḥabbet ' āleminde vechüñ imiş
Sevüben sevülen sevgülü cāndan
- 6) İrādet sırrısañ “*Jevlāk*”¹⁸¹ danuḡ
“*Le ' amrük*”¹⁸² dür ḡasem şānuñ beyāndan
- 7) Henüz Ādem yoḡ iken mā ile ṭin
Senüñ cismüñ var idi cān u cāndan
- 8) Güneşden zāhir iy cān Gülşeni'ye
Görünen Rüşeni vechüñdür andan

İÜ: 117a, AE: 47b.

¹⁸¹ “**Sen olmasaydın, sen olmasaydın** (*Ey Muhammed*) *felekleri yaratmazdım.*” (Kudsî Hadis).

¹⁸² “(*Ey Resulüm*), **senin ömrüne andolsun.**” (Hicr, 15/72)

1108.

Mef'ülü Fā' ilātün Mef'ülü Fā' ilātün

- 1) İy yüzi aydan aydın rüşen cemāli günden
Hüs̄n ile yoḡ nazīrūñ emlaḡ cihānda günden
- 2) İy mazḡar-ı melāḡat şevḡūñle zevḡ iden dem
Bir kez yüzüñi gören geḡer iki cihāndan
- 3) Göñül göziyle baḡan yüzüñe iy perī-ḡehre
Bilür ne yüzden imiş sevgüñ görene cāndan
- 4) İy menba^ç -ı melāḡat vechüñi sevüben Ḥaḡ
Ten yirine kılpudur cismüñi cān-ı cāndan
- 5) Başdan ayaḡa fitne gören revānuñi dir
Ḥalka ḡopar kıyāmet bu ḡāmet-i revāndan
- 6) Muşḡaf kimi yüzüñden ḡaşuñ ḡaḡtın gören dir
Evvel ḡalem ḡekilen budur ezelde nūndan
- 7) İy Gülşeni^ñ görüp bil vechini Rüşeni^ñ nūñ
Şeksüz yaḡın ne imiş taşdıḡle imāndan

İÜ: 117b, AE: 52b.

[1] Hüs̄n ile: Hüs̄n ili AE.

[3] sevgüñ: sevmek AE.

[4] 'İşḡıla sefer ḡılma diler Gülşeni^ñ miskīn // Yoldaş kim olur cāndan aña var
cer eyle AE.

[4,5,6,7] AE'de yoktur.

1109.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) Sensüzün gönülüm cihândan nice bîzâr olmasun
İnleyüben hasretilen dem-be-dem zâr olmasun
- 2) Şubh-dem hüsnüñ gülünü görelü iy gül-^ç izâr
Direm andan özge baña gül ü gül-zâr olmasun
- 3) Yûsuf'a nisbet mezâduñ hüsn içinde kılsalar
Virmege cânımdan özge naqd u bâzâr olmasun
- 4) İy menba^ç -ı melâhat vechüñi sevüben haq
Ten yirine kılpdur cismüñi cân-ı cândan
- 5) Başdan ayağa fitne gören revânuñı dir
Halka kıpar kıyâmet bu kâmet-i revândan
- 6) Muşhaf kimi yüzüñden kaşuñ haqın gören dir
Evvel kalem çekilen budur ezelde nûndan
- 7) İy Gülşeni görüp bil vechini Rüşeni'nüñ
Şeksüz yakın ne imiş taşdıkle imândan

İÜ: 117b.

1110.

Müfte^ç ilün Fâ^ç ilün Müfte^ç ilün Fâ^ç ilün

- 1) Genc-i hafî^ç ışık imiş sırr ile serden nihân
Bildüm anı gün kimi olalı^ç aynü'l-^ç ayân
- 2) Devr ile gidüp gelen gayb u şehâdet kılan
Işık özidür cân eren devre göre yevm-i şân

- 3) Seyr iderek ‘ ışık ile uğradı yolum dile
Söyler isem kim bile ol yār elinden nişān
- 4) ‘ Işık ile dil-ber görüp iki dimegil şorup
Tā ki düşün tek yorup ta‘bīr ideler revān
- 5) Diledüğüm dost eli gördünse di “belā”
Hāl ile bildür velī kāl ile kılma beyān
- 6) Dost eline varana cāndan yüzün görene
Gönlüm virüp alana var mı zamānla mekān
- 7) Cennet-i dārū’s-selām dost elidür kıl maķām
Tā ki ḥalīfe imām kıla seni müste‘ān
- 8) Evvel ü āḥir gözet kes sözün ancaḥ uzat
Kālūni ḥālden düzet zāhir ü bāṭın revān
- 9) Şadruñı şerḥ eylegil kālūni tarḥ eylegil
Fi‘ lūñ olandan digil gitmeye kuluñ yalan
- 10) “Lā” şalup “İllā”ya gel nefyile işbātuñ al
Hū diyüben baḥre dal şāmit oluban lisān
- 11) Tūr ile kılup dirūni Ka‘be’yle seyrūni
Koma kıla ğayruñı k’ola yaķından gümān
- 12) Sırr-ı ‘ alī Allah’dan it li-ma‘ fillaha yit
Devr ile bi’llah git görsedüben hū-yı şān
- 13) Rūşeni‘den göz açan Gülşeni nisbet görür

1111.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

- 1) ' Işk ile hālüm disem münkir olur işiden
Çünkü muḥāldür aña kāl ile hāl bilmeyen
- 2) Ma' rifetüñ sırrını gör revān-ı dürrini
Diler iseñ sen seni bil ki ne sırsañ ' alen
- 3) ' Ayn-ı yakīnden başar açā gör iy bī-ḥaber
Tā göreseñ bir imiş görübenü görinen
- 4) Gün kimi rüşen gözün açubanu gör özün
Tā bileseñ neydüğün ḥüsn ile vech-i ḥasen
- 5) Şekk ü gümān reyi şal şıdk u yakīn ḥaqqı al
Tā ki muḥāl olsa hāl kılmayasañ sū-i zan
- 6) Cehl ile dirileni ölü disem gör teni
Çünkü didi Ḥaḳ anı vahy ile cansuz beden
- 7) Münkir ādem şol u şağ tanımaz işit belāğ
Kara şanur görse ağ şolını şağ görmeyen
- 8) Gün kimi rüşen göz aç zulmeti şal nūra kaç
Tā ki şecerden sirāc görsede saña gören
- 9) Mūsā-yı ' İmrān nebī gördüğünü iy şabī
Nice göre her ğaybı benligi terk itmeyen

10) Rūṣenī'den Gülṣenī gördüğünü iy seni
‘Aqla muḥāl olanı dise ḥālümdür inan

İÜ: 118a.

1112.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) Gül-ṣen-i ḥüsnüñden özge baña gül-zār olmasun
Andan özge güle gönüm bülbüli zār olmasun
- 2) Nev-bahār-ı ḥüsnüñi gören dir iy gül-zār-ı cān
Kış gelüben gül-istānuñ ḥārı āzār olmasun
- 3) Yūsuf-ı Mıṣrī kimi ḥüsnüñ kılalı cān mezād
Andan özge dilde direm ṣehr ü bāzār olmasun
- 4) Göreli sevgülü yüzüñ bilmişem cennet nedür
Ol behişt-i cāndan özge baña zinhār olmasun
- 5) Nergisüñ bīmār kıllur gönümi görürsem n'idem
Gören ol mest-i 'alīli nice bīmār olmasun
- 6) Derd imiş dermānı 'ıṣkuñ cāna dil-berden devā
Andan özge cān u dilde derd ü bīmār olmasun
- 7) Görmege uyur uyanuḥ ser-ḥoş-ı maḥmūr iken
Gözlerüñ kimi nazardan özge bīdār olmasun
- 8) Cān virüp saña direm iy dil-ber-i ṣīrīn-liḳā
Senden özge tende cān u dilde dil-dār olmasun

- 9) Şancılur tiken kimi uş bağruma nîş-i firāk
Vaşluñı görsed ki cānum nîş ile hār olmasun
- 10) ‘ Ālem-i hūsn içre kıble vechüñ imiş iy şanem
Ehl-i ‘ ışka andan özge kıble dīdār olmasun
- 11) Cüz ü küll vechüñ görürem her neye kılsam nazār
Andan özge ‘ ayn u a‘ yān nūr-ı enver olmasun
- 12) Cān ise ‘ ışkuñdan özge çün baña ağıyār imiş
Terk idüben anı direm yāre ağıyār olmasun
- 13) Doğru koy ‘ ışkuñ yolına ayağıñ kim şırāta
Egrilikden yıhıluban gözüñe dār olmasun
- 14) ‘ Ahd idüp ‘ ışkuñla cāndan dimişem dilden “belā”
Andan özge cānda peymān dilde ikrār olmasun
- 15) Rūşenī’den sırra maḥrem Gülşenī direm işit
Virmeyen ‘ ışka revānın şāḥib-i esrār olmasun

İÜ: 118b.

1113.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1) Düşüben yārından ayru kimse mehcūr olmasun
Vaşl umarken sevdüğinden hier ile dūr olmasun
- 2) Ağladup ḥasret ile beni gülmek ister çün raḫīb
Gülüben yüzi feraḥdan gönül mesrūr olmasun
- 3) Bu yıhuḫ gönlümi dil-ber yapmağ isterse n’idem

Müdde'î dir ol ħarābı o ki ma' mür olmasun

4) avdurup zillet ile beni ' izzetin bulan raıb
Dönüben şeytāna andan nice mağrūr olmasun

5) āl ider ħālūmi añsam münkir-i bī-ma' rifet
Ĥālūme ālin diñ anuñ nice münkir olmasun

6) Düşüben pervāne kimi nār-ı ' ışa yananuñ
Nārını kim dir güneşden ay kimi nūr olmasun

7) Görüben ' ışuñ belāsın ' al ile ' özr eyleyen
Kör ü asa şayru kimi dime mağrūr olmasun

8) Yumuban münkir gözini açamaz ikrār ile
Ol gümān ile yaıñden pes niçe kör olmasun

9) Rüşenī vechin görüben Leylī nisbet Gülşenī
' Iş ile Mecnūn'a dönüp nice meşhūr olmasun

İÜ: 119a.

1114.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1) Kim eydür yanmadum ' ışuñ elinden
Yanup diñlenmedüm ' ışuñ elinden

2) Giceler şem' a kimi dañ atınca
Yanuban sönmedüm ' ışuñ elinden

3) Çeküp ' ışuñ belāsın şabr idüben
Deyüp vāh dönmedüm ' ışuñ elinden

4) Tutuşup gün kimi mihr ile yanup
Dimeñ kim gönmedüm ‘ışkuñ elinden

5) Hıaçan şayd eyleyem Sımurğ-ı rûhı
Uçuban kınmadum ‘ışkuñ elinden

6) ‘Uruc için mağabbet refrefine
Binüben inmedüm ‘ışkuñ elinden

7) Burâk-ı ‘âklı şalup ‘ışkı merkeb
Dimeñ idinmedüm ‘ışkuñ elinden

8) Heves terk ideli esb-i hevāya
Dutuban binmedüm ‘ışkuñ elinden

9) Talâkın vireli zāl-ı cihānuñ
Sözümnden dönmedüm ‘ışkuñ elinden

10) Cihān terkin uralı zīnetini
Görüp imrenmedüm ‘ışkuñ elinden

11) Leb-ā-leb Gülşenī cām-ı mağabbet
İçüben kınmadum ‘ışkuñ elinden

İÜ: 119b, AE: 27b.

AE’de yalnızca [1,2,3,4,5] vardır.

1115.

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

1) N’idem kurtılmadum ‘ışkuñ elinden
Ağudan acı ta‘ nıla dilinden

2) Geçüp ‘ömrüm gice gündüz gamıla
Yidügüm hemmdür anuñ hâşılndan

3) Kime şorsam bu müşkil hällini dir
Budur gönlümde bendüñ müşkilinden

4) Yağar yağmur gibi ‘ışkuñ belası
Başuma reh-güzer sağ u şolından

5) Cihân güldür tikenı ta‘nı halkuñ
Şoruñ ol niş-i hârı bülbülinden

6) Dilersen Gülşenî kurtılmağ işit
Görüben hârımı el çek gülinden

AE: 26b.

1116.

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

1) Gel bağa girüp seyr idelüm bir sen ü bir ben
Gül kimi ele cām alalum bir sen ü bir ben

2) Devr ile içüp cām-ı leb-ā-leb kılalum zevk
Sākī lebi kimi şoralum bir sen ü bir ben

3) Halvet kıluban gül-şen-i hüsnüñ hurremini
Hem-dem oluban cām içelüm bir sen ü bir ben

4) Yiyüp içelüm hurrem olup ‘ıyş-ı cihāndan
Gam yiyen için hoş gülelüm bir sen ü bir ben

5) Gül çağıdır iy serv-i sehî gül-şene meyl it
Tâ seyr idüp anda varalum bir sen ü bir ben

6) Bir dime ki yüz bülbül öter gül-şene girseñ
Gel varup anı işidelüm bir sen ü bir ben

7) Cennet yüzüñi göreliden dir baña göñlüm
Bu cennete gel cān virelüm bir sen ü bir ben

8) Yüzüñi göreliden dir baña göñlüm
Be cennete naẓar gel kılalum bir sen ü bir ben

9) Göñlüm harem-i ‘ işkuñı halvet kıluban dir
Cānuma revān ol girelüm bir sen ü bir ben

10) Şîr ü şekerüñ zevkı nedür la‘ lüñe nisbet
Datlılığın anuñ şoralum bir sen ü bir ben

11) Bülbül kimi yüzüñ görüben zârı kılanı
İşitmege kulağ uralum bir sen ü bir ben

12) Ney gibi nevā kılubanu inlese ‘ aşık
Def kimi yüzine çalalum bir sen ü bir ben

13) Sırrımı disem Rüşenî’ñüñ Gülşenî’ye dir
Cāndan anı maḥfî bilelüm bir sen ü bir ben

AE: 27a.

1117.

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

1) Cihānda görmedüm āvāre benden

K' olupdur çāresüz bī-çāre benden

2) Dilerem gözgümi gönül yolından
Aparam şevkümü dil-dāra benden

3) N'idem gönülden özge bulamazam
Ki peygām ilte gizlü yāra benden

4) Tavāf-ı kūyuñ için Ka'be gibi
Digil iy dil-berüm kim vara benden

5) Gönül gözin açup vechüñ görelî
İçer kan oluban hūn-h'āra benden

6) Kimüm var gönderem ol tünd-hūya
Gönülden özge kim yalvara benden

7) Gönül 'ışkuñ marīzidür umar kim
Diyesün yoḡ şifa bīmāra benden

8) Yüzüñ gülün görüben gülden özge
Ne bülbüldür gelen gül-zāra benden

9) Gönül Manşūr'a dönüp 'ışkuñ ile
Nidem aşılmağ ister dāra benden

10) İşidüp zārımı hem-dem varup di
Bu ḥasret zārılan dil-dāra benden

11) Cihānda ğam yiyen 'ışkuñla çoḡdur
Velī az bulunur ğam-h'āra benden

12) Yüzüñ gülün görelden göñlüm iy cān
Dönüpdür ʿ andelīb-i zāra benden

13) Göñül var Rūşenī'den iste çāre
Bulunmaz Gülşenī çün çāre benden

AE: 29a.

1118.

Mefāʿ īlün Mefāʿ īlün Feʿ ūlün

1) Cihānda görmedüm āvāre benden
Ki ola çāresiz bī-çāre benden

2) Göñül ʿ ışka virüp kırtulamadum
Diler cānum daḡi hem-vāre benden

3) Ecel kimi düşüpdür arduma ʿ ışk
Ki alup cānum ol apara benden

4) Göñül ʿ ışka vireli uğramadum
Canından olmışa bī-zāre benden

5) Gören bülbülligüm gül-zār-ı ʿ ışka
Çalır ḡayrān düşüben zāra benden

6) Ne var cānumdan özge Gülşenī tā
Aparam Rūşenī dil-dāra benden

AE: 32a.

1119.

Mefāʿ īlün Mefāʿ īlün Mefāʿ īlün Mefāʿ īlün

1) İlähî dilerem çäre meded senden meded senden
İrişür çün baña derhem meded senden meded senden

2) Ayağa düşmüşüñ elin dutuban qaldurur fazluñ
Düşüben dilerem bu dem meded senden meded senden

3) Ferahdan şād olup bir dem açılmaz bu gönül n'idem
Çü derhem yaħar anı ğam meded senden meded senden

4) Devāsuz faqr u bi-ğam u ğināñı dilerem merhem
Kerem qıl andan iy Ekrem meded senden meded senden

5) Gönül ğamdan olup derhem ne diyem saña iy merhem
Çü benden baña sen a'lem meded senden meded senden

6) Baña qayğu ğüni hem-dem çoğ istedüm bulunmaz kim
Dilerem 'avnüñi derhem meded senden meded senden

7) İşitdüm Gülşenî kimi olanda Rüşenî derhem
Dir idi derd ile yā Rab meded senden meded senden

İÜ: 162a.

1120.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1) Kime feryād idüp diyem meded senden meded senden
Elüñden dād idüp diyem meded senden meded senden

2) Sözüm halden hikāyetdür dimeñ qalden şikāyetdür
Ne irişse 'ināyetdür meded senden meded senden

3) Alup gönlümi 'ışkuñ dir cünün daħi baña bir vir

N'idem kıymaz tenümdür meded senden meded senden

4) Giceler diñmeyüp zārum senüñ derdüñle gül-zārum
Direm iy mūnis ü yārum meded senden meded senden

5) Baña cān çekdürür bir dem nefes çekmekligüm derhem
Eger ' ışık olmasa hem-dem meded senden meded senden

6) Düşüp kūyuñda bī-diller olup bī-ğod neyi dirler
Bize qahr eylese iller meded senden meded senden

7) Kıyāmetdür meger halka ki çağrısur hamu fırça
Dönüben anlar berke meded senden meded senden

8) Cihān gāvğayile doldı şanasuñ mātemī oldı
..... diyenüñ derdi meded senden meded senden

9) Hezārān Gülşenī kimi görüben gül-' izāruñı
Bunı dir Rūşenī işit meded senden meded senden

İÜ: 162a.

1121.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1) İlāhī qalmışam ' āciz meded senden meded senden
Ne dirse muztarr dücāyuz meded senden meded senden

2) Oluban baht-ı bī-çāre kılup ğurbetde āvāre
Dilerem derdüme çāre meded senden meded senden

3) İlāhī bī-kesem kılmış virüp ' izzini dāl olmuş
Tağayyür baħrine dalmış meded senden meded senden

4) Belā uş yār u yoldaşum ‘ adūdur kavm kardaşum
Yolum uranda hāldaşum meded senden meded senden

5) İlāhī çün baña benden yaħınsuñ sevgülü cāndan
Ayrıma şoñ dem ĩmāndan meded senden meded senden

6) İlāhī kuluñam ‘ āsī velī gönüm degül kāsī
Baña güldürmegil nāsı meded senden meded senden

7) İlāhī ben güneh-kāre dilerem mağfıret çāre
Uyanda nefs-i ğaddāra meded senden meded senden

8) İlāhī vir kefāfumu k̄anā‘ atle ‘ afāfumu
Mükedder kılma şaķumu meded senden meded senden

9) İlāhī yüzüñ şuyın şatun al diyüben duyan
Virüben bendeñe uyan meded senden meded senden

10) Beni çün baş iken ayağ sen itdüñ iy gözi uyağ
Biz o dil ağacıyağ meded senden meded senden

11) Ölüben çünki dirildüm hayātuñ neydügin bildüm
Gönül istedügin buldum meded senden meded senden

12) İlāhī ne diyem k̄ālüm bilürsüñ n’olduğın hālüm
Çü düşdüm dut virem elüm meded senden meded senden

13) İlāhī ne diyem saña hālüm gören k̄alur daña
Raħımsüñ dilerem baña meded senden meded senden

14) Düşüp gird-âbına fikrũn haçan terk eyleyem zikrũn
Kıluban hamd ile şükürũn meded senden meded senden

15) İlâhî meger nefsümden emîn it kırtarup andan
Anuñ-çün dilerem çâre meded senden meded senden

16) İlâhî yüzümi kara kıılır bu nefs-i emmâre
Anuñ-çün dilerem cândan meded senden meded senden

17) Beni yevm-i kıyâmetde utandırmagil ümmetde
Dilerem ‘avnüñ elbetde meded senden meded senden

18) İlâhî kararup gözüm dilerem ağ ola yüzüm
Budur senden dilek sözüm meded senden meded senden

19) İlâhî ‘aqlumı şaşam baş iken ayağa düşdüm
Belâ olana ulaşdum meded senden meded senden

20) İlâhî düş kimi işüm yoruban ağları başum
Odur fikr ile teşvişüm meded senden meded senden

21) Uyuban nefs ki dünyeye düşüben dünya kıline
Dilerem meger şayd yine meded senden meded senden

22) İlâhî müşkilüm çoğdur n’idem kül idici yoğdur
Anuñ-çün işüm âh vâhdur meded senden meded senden

23) İlâhî bî-kesem miskîn faķır ü derhem ü ğam-ġin
Kılup telvinde bî-temkîn meded senden meded senden

24) İlâhî fikr ile ğamdan dilerem kırtulam hemmden

Direm ğam ile mātemden meded senden meded senden

25) Çeküp cevriñi devrānuñ uşandı dünyeden cānum
Alup cānı vir ĩmānum meded senden meded senden

26) İlāhī zulmet-i nefşüm yiter tācın virse canum
Beni kırtar virüp mersüm meded senden meded senden

27) İlāhī halk-ı muhtāca beni göndermegil aca
Virem tā şāhib-i tāca meded senden meded senden

28) Kılup yā Rab münācātı tapuña ‘ arz-ı hācātı
Dilerem def’ -i āfātı meded senden meded senden

29) Görenler Aydın ilini keser hāl ile kālını
Direm yalvaru yaltını meded senden meded senden

30) İlāhī Rūşenī nūrın görende Gülşenī yārın
Diler nūruñ ola nārın meded senden meded senden

İÜ: 162b.

1122.

Hece vezni: 16’lı (8+8)

1) İy ‘ aşıklar gizlü nihān kimden idüm görilmedin
Nirde idüm eydüñ baña bu kār-hāne kurulmadın

2) Ol cihāndan bu ‘ āleme nişe geldüm eydüñ baña
İşidenler kıala taña ta‘ b çeküben yorılmadın

3) Yir göge bünyād olmadın şeş-cihete ad olmadın
Bağrıla berrde seyl ü mā bulanuban tırılmadın

4) Yirüm iken mülk-i ‘adem gice idi günüm o dem
Devr idüben mülk-i vücūd ağ aradan görilmedin

5) Bilmiş idüm ad olanı evvel āhırde geleni
Hāıla bātıl bileni adım ādem urılmadın

6) ar-ı felek devr itmedin gice gelüp gün gitmedin
Ādem gelüp düş görüben ta‘ bīr ile yorılmadın

7) Kim biliser toprağ u şu tamīrini ne şuya ün
udret eli arışdurup hikmet ile yoğrılmadın

8) udret řuyıyla hikmetūn tamīr-i řinin neydügin
Kim bilürdi sırrdan hāfī ne vech ile yoğrılmadın

9) Rūřeni‘den sırrı n’iün Gülřeni‘ fāř ider disün
‘Iş ile cān virübeni göñül ile şorılmadın

İÜ: 163b, AE: 29a.

[7] AE’de yoktur.

1123.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1) ün beası yoğ cihānuñ ge bu fāni dārdan
Cīfedür murdār dünyā ek elüñ murdārdan

2) Yıuban yapma ‘ imāret ıluban şül-ı emel
Cān alur ücret yirine ün yapan mi‘ mārđan

3) Dünyānuñ balı belādur şirinüben yimegün
Nīř olur nūřı alup cāna zehri mārđan

- 4) Talh ider şir̄in-söz anuñ dünyā āh̄ir  ıyşını
Şoruñ anuñ acılığın cān viren n̄izārdan
- 5) Būlbūlün gül-şende nālān olduğı faşl-ı bahār
Budur eger kış gelüp ayrıldığı gül-zārdan
- 6) Dut kulağūñ   andelīb ile hezāruñ şavtına
Çünki zārī kıla yirle gül-şen içre h̄ardan
- 7) Dime yārum aldanuban dünye seven kimseye
Çünki yār olur saña ğam ancılayın yārdan
- 8) Umma devrāndan vefāyı çün cefā kılup döner
Kim bulupdur istiķāmet dönici devvārdan
- 9) Dünyenūñ   ārif kıatında kıadri yoħdur zerrece
  Ārif iseñ terkin urup geç denī miķdārdan
- 10) Āşinā olmaz saña bī-gāne dünya halkı çün
Oluban bī-gāne aña kıılma yār ağıyārdan
- 11)   Ahd ile peymān idüben dünye halkı şındurur
Kavline itme çün inkār ider iķrārdan
- 12) Dünyenūñ bey  ü şirāsın ışşı bilme özüñe
Şorup anuñ hasrı nedür cān viren tüccārdan
- 13) Aldanuban Zāl-ı dehrūñ eline virmeñ göñül
Kırtulamaz aldanan ol mākir-i ğaddārdan

14) Dünya seven kişinüñ çün ‘ârı yoĥ nāmūsla
Yüz çevir görseñ o pisi şanıyup bi-‘ârđan

15) Gülşeni’ye Rüşeni’den özge yoĥdur çün murād
Rüşen oldur gördügi çün zav-ı nūr u nârđan

İÜ: 164a.

1124.

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

1) Şınadum ‘ışkuñ cemālin diriyiken ölmeyen
Göremez ol kim ne yüzden görse vech-i ĥasen

2) Dilerem ‘ayne’l-yaķından görmek ĩmān yüzini
K’ol şehādetden gümānsuz ĥayb için ĩķān olan

3) Ölmedin gördüm diyen ‘ışkuñ cemālin bildüm uş
Dirile ölen ķatında ol şehādetdür bilen

4) Evvel āĥir görseden vechin şehādet ĥayb iken
‘İşķ imiş bildüm cemālin göreli iy ĥasen

5) Görmedin Aydın ilinde mülk-i ‘ışķı bilmedüm
Kim neden ĩmān olurmuş tālibe ĥubb-ı vaţan

6) ‘Āşıķ u ma‘ şūķ u ‘ışķı bir nazardan görene
Münkir olma uçan anuñ bir didüğine inan

7) Rüşeni’den görür imiş şınadum iy Gülşeni
Şem‘-i meclis kimi ‘ışkuñ vechini tālīb olan

İÜ: 165a.

1125.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

- 1) Dost iline giderem ' ışık ile kimdür uyan
Görülen anuñ yüzün cānumı virem diyen
- 2) Ol yola giren kadem başını itmek gerek
Gel yola gir gidelüm başı ayağ eyleyen
- 3) Varlığı iline giden yoğluğ ider kisvetin
Çün ' adem ider vücūd kisvet-i fakrı giyen
- 4) Dost iline varalum şah yüzini görelüm
Bendeligin kılalum gel baña yoldaş diyen
- 5) Yola girenler bilüñ āfeti çoğ bu yoluñ
Başına terkin urup gel berü cāna kıyan
- 6) Hıbb-ı vaṭan çün ĩmān didi kıluban beyān
İste sevādın revān k̄ariye andan boyan
- 7) Dilde sevād-ı ' azīm bulunmuş iy selīm
K̄ara giyüp hırkasın Rūṣeni' den boyayan
- 8) Rūṣeni' den istegüñ Gülṣeni' den bulagör
Düş dimezem işidüp uyḥuda isen uyan

İÜ: 165b.

1126.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

- 1) ' İşkla ṭalib degüldür ma' şūka irişmeyen
Puḥte kılup ḥamlıgın ' ışık odına bişmeyen

2) ‘Işık odına yananuñ hālını pervānenüñ
Bilmez imiş inenüñ gün kimi tutuşmayan

3) ‘Işık ile ‘aşık cānı yandugını ne bile
Mıhr ile pervāne-veş yanar oda düşmeyen

4) ‘Işık iline varamaz nirdeligin bilemez
Ma‘şuk yüzün göremez benlik ilin aşmayan

5) Rūşenī’den gün kimi Gülşenī’nüñ vechini
Görmedi ‘ayne’l-‘ayān ‘ışık ile boşamayan

İÜ: 166a.

1127.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1) Şevk ile yüzün görendür zevk ile sekrān olan
Bî-ḥaber bî-ḥod özinden vālih ü ḥayrān olan

2) Bir nazār yüzün görenüñ iy perī ‘aklı şaşar
Ol imiş sevdāyī kimi deng ü ser-gerdān olan

3) ‘İyd-ı ekber dir görenler vechüñi bayram günü
Anuñ için şana gelmez vechüñe qurbān olan

4) Görmeyen Yūsuf kimi Mısr’ında ḥüsnüñ şāhını
Bilemez ḥūblara kimdür ḥüsn ile sulṭān olan

5) ‘İzzetin ḥüsnüñ ḥasūdı zillet ider dem-be-dem
Andan imiş zillet ile ‘izzeti ḥarmān olan

6) Ne bilür vaşl ile hicrân göñlüni saña vire
Aña göre vaşl olur çün ğayrına hicrân olan

7) Virmeyen cânını görmez yüzüñ iy dil-ber n'idem
Virmedin cân çünki oldur huccet u bürhân olan

8) Rüşeni derdine düşen bilür imiş Gülşeni
Bî-devâ derdine anuñ cân imiş dermân olan

İÜ: 166a.

1128.

Müfte' ilün Fâ' ilün Müfte' ilün Fâ' ilün

1) Ölü imiş şınadum 'ışk ile dirilmeyen
Degşürüben bu teni cân ile cân olmayan

2) Rûh-ı muğaddes revân olan imiş 'ışk eri
Küfr ile imânsuzın gider anı bilmeyen

3) 'Işk ile dirlik nedür şorana diñüz bunı
Bilmez ol dirlik nedür diriyiken ölmeyen

4) 'Işk şarâbın içen olur imiş harâb
Anuñ imiş ser-hoş-ı şahv olup ayılmayan

5) İtürüben 'ışk ile bulana şor neydügin
Çünki 'ademden vücūd bulmaz anı bulmayan

6) Şorma nedür kâl ile hâlini 'ışkuñ baña
Çün bilemez kâlini hâleti ol olmayan

7) Rüşeni'den vechini Gülşeni'nün göremez

İÜ: 166b.

‘ Işık ile gönül pasın gözğü kimi silmeyen

1129.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1) Bilmezem nice dirilür kimse iy cān sensüzün
Öldürür hasretle beni çünkü hicrān sensüzün
- 2) Bir nefes ayru düşsem senden iy dil-ber n’idem
Çekdürür cān ol nefesden baña hırmān sensüzün
- 3) Kaşrla gül-şen-i sarāyı n’eylerem ben iy şanem
Çün olur anlar hamusı baña zindān sensüzün
- 4) Dañlama diyen şevk u zevkin görüben halkuñ n’idem
Kalup ol şevk ile zevke deng ü hayrān sensüzün
- 5) Hār-ı gülden seçmezem ol dem n’eyleyem bî-hod-şıfat
Çün olupdur gül tenünle baña yek-sān sensüzün
- 6) Başını top eyleyen meydān-ı ‘ ışka dilemez
Kimse çala hamle kılpup aña çevgān sensüzün
- 7) Rüşenî derdine virür Gülşenî āhir nefes
Çünkü bulmaz can virüben derde dermān sensüzün

İÜ: 166b.

1130.

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

- 1) Girüp meydān-ı ‘ ışık içre başın top eyleyen gelsün
Ayağ yirine başını o meydāna koyan gelsün

- 2) Diriyile ölmeyen giymez kefen faḫruñ libāsını
Kefen yirine ol ṭonı ölüp diri giyen gelsün
- 3) Olalı mübtelā ‘ ışḫa ṣalā direm felāḫ için
Belā vü miḥnete andan gönül virüp döyen gelsün
- 4) Seçenler zehr ü tiryāḫı bilemez lezzetin ‘ ışḫuñ
Bu yolda nūṣ iden nīṣi acı datlu diyen gelsün
- 5) N’idem yoḫ olmayan bilmez nedür varlığını yoḫuñ
O müşkil ḫallini dilden revān diñ isteyen gelsün
- 6) Sevād-ı a‘ zam içinde ṣalādur cum‘ a-yı ‘ ışḫa
Ḳıyāmet ḫāmetinden çün imām oldum uyan gelsün
- 7) Güneşden fāṣ idüp ‘ ışḫı diyende ḫāl ile ḫālden
İşidüp şūret-i ḫālden revān ma‘ nī duyan gelsün
- 8) Maḫabbetden ḫadem ḫoyup giren ‘ ışḫuñ ṭariḫine
Ḥafī sırrdan nedür istek o yolda izleyen gelsün
- 9) Maḫabbetden güneş gibi gözetmeyen görebilmez
Nedür görmesini ‘ ışḫuñ o vechi gözleyen gelsün
- 10) Maḫabbet sırrını dilden görüp ‘ ışḫ ile cān içre
Nedür fāṣ itmeyen anı revāndan gizleyen gelsün
- 11) Cihānı terk iden giyer başına Rūṣenī tācin
O tācı Gülṣenī kimi bu terk ile giyen gelsün

[5,8,9,10] AE'de yoktur.

1131.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1) Belā imiş bu ' ışk aña çeküp miḥnet döyen gelsün
Dönüp Eyyüb'a derd ile ten ü cāna kıyan gelsün
- 2) Diriyle ölmeyen kimse döyemez derdine ' ışkuñ
Diriyle girüben kabre kefen tonın giyen gelsün
- 3) Yürek kanın şarāb iden ciger dilüp kebāb iden
Yimek içmegi terk iden anı içüp yiyen gelsün
- 4) Benem Eyyüb'ı devrānuñ çekerem miḥnetin anuñ
Urana terkini cānuñ şalā direm uyan gelsün
- 5) Belā-yı ' ışkı zevk iden cānından datlu şevk iden
Cihān u cānı terk iden acı datlu diyen gelsün
- 6) Belādur bişüren ḥāmı odur ḥāş eyleyen ' āmı
Ol oddan bişmege ḥāmı yanubanu göyen gelsün
- 7) Ölen ' ışk ile dirilür itürmişken özin bulur
Nedür nefis ile Rab bilür anı bilem diyen gelsün
- 8) Şalādur ' ışka ' aşıklar imāmına bu kāmetden
Namāz ile niyāzını maḥabbetden kılan gelsün
- 9) Kılan fānī şıfātını bulur Bāķī'yle zātını
Beķādan öz şıfātını görüp ölem diyen gelsün

10) Bu yolda terk iden t̄acı bulur ‘ ışık ile mi‘ r̄acı
‘ Abādan faqr ile t̄acı t̄acın başa giyen gelsün

11) Şalan ‘ aqluñ pelāsını giyer ‘ ışkuñ libāsını
Erenleruñ ‘ abāsını maḥabbetden giyen gelsün

12) Uçurup ‘ ışık ile cānın unudan āb ile nānın
İçüben bağrınuñ kanın kebāb idüp yiye gelsün

13) Girüp ‘ ışkuñ t̄arīkine çağır t̄alib ferīkine
Şaluban kibr ile k̄ine baş ayaga koyan gelsün

14) İşidüñ Rüşeni sözün ne dir t̄aliblere cāndan
Fedāyī Gülşeni kimi dil ü cāna kıyan gelsün

İÜ: 167b, AE: 31a.

[9] öz şıfātını: ḫay ḫayātını AE.

1132.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1) İy dirīgā geçdi ‘ ömrüm ğaflet ile bilmedin
Ol cihānuñ bu cihānda fikri nedür kılmadın

2) Gice gündüz seyr iderem devr ile devrān kimi
Cān virüben gitmeg-içün bir zamān eglenmeden

3) Çalışup diñlenmeg-içün yetmiş yetmiş isem
Yetişüp devr-i ecel uş oturup diñlenmedin

4) Derd ile yasum dutuban ağılaram öz başımı
Virüben şoñ demde cānum ağılar iken gülmedin

5) Şoñ nefes cânım viren dem hasretüm budur hemîñ
Dünyeden niçün giderem ölügen dirilmedin

6) Rüşenî kimi kıyâmet kim görise Gülşenî
Dirile anuñ kimi cüz küll hevâdan ölmedin

İÜ: 168a.

1133.

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1) Nice feryâd idem bi'llâh amânsuz 'ışkuñ elinden
Çağırup dâd idem bi'llâh amânsuz 'ışkuñ elinden

2) Gönül virüp alamazam gözüm ağlar gülemezem
N'idecegüm bilemezem amânsuz 'ışkuñ elinden

3) Cihânda rind ü rüsvâyî olup bed-nâm-ı hercâyî
Yıgubam başa ğavğayı amânsuz 'ışkuñ elinden

4) Cihânı terk idüp geçdüm delü kimi dağa düşdüm
İtürüp 'aqlumı şaşdum amânsuz 'ışkuñ elinden

5) Nedür hâlüm bilemezem özüme çün gelemzem
Gözüm yaşın silemezem amânsuz 'ışkuñ elinden

6) Gönülde kaynayup daşa hayâlüm çıhalı başa
Od urmuşam kuru yaşa amânsuz 'ışkuñ elinden

7) Düşende müşkilüm öñe şoraram Gülşenî saña
Nedür hâlüm digil baña amânsuz 'ışkuñ elinden

İÜ: 168a, AE: 30a.

1134.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1) Virüp gönüm alamazam amānsuz ' ışkuñ elinden
N'idecegüm bilemezem amānsuz ' ışkuñ elinden
- 2) Ecel niçün gelüp almaz bu demde cānumı çünkim
Kaçuban kırtulamazam amānsuz ' ışkuñ elinden
- 3) Baña hayret viren budur ' adem kimi vücūdumı
İtürüben bulamazam amānsuz ' ışkuñ elinden
- 4) Dilerem derd-i dilümi diyem ' ışka dūçār olsam
N'idem çünki duyamazam amānsuz ' ışkuñ elinden
- 5) Tükendi tākāt ü şabrum taħammül kılmadı bende
Nedür derdüm diyemezem amānsuz ' ışkuñ elinden
- 6) Baña diñüz nedür hālüm tükenmez derd ile kılüm
Çün ben baña gelemzem amānsuz ' ışkuñ elinden
- 7) Ne şeydür Gülşenī digil baña iy Rüşenī cāndan
Çü neydügin göremzem amānsuz ' ışkuñ elinden

İÜ: 168b.

1135.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1) N'idem derdüm tükenmez ' ışk elinden
Diyen derdin uşanmaz ' ışk elinden
- 2) Belā çeküp gönül bir demde yüz kez
Kıayıdup girü dönmez ' ışk elinden

3) Şuşayuban göñül bağrum kıanına
İçüp kıanımı kıanmaz ʿ ışk elinden

4) Düşüp pervâne kimi şemʿ-i ʿ ışka
Göñül kim dir ki yanmaz ʿ ışk elinden

5) Tutuşup mihr ile yananda cānum
Gözüm yaş tökse sönmez ʿ ışk elinden

6) Urup dağ üste dağın ʿ ışkıla dil
Revān diñ nişe yanmaz ʿ ışk elinden

7) Yanuban Rüşeniʿden Gülşeniʿ-veş
Hanı şābir ki dönmez ʿ ışk elinden

İÜ: 169a, AE: 28b.

1136.

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Feʿ ulün

1) ʿ Aceb sevdāya düşdüm ʿ ışk elinden
Ġulüvv ğavġaya düşdüm ʿ ışk elinden

2) Gehī dağ ile daş oldu mekānum
Gehī şahrāya düşdüm ʿ ışk elinden

3) Delürdüm bilmezem kıāl ile hālüm
Bu dür heyhāya düşdüm ʿ ışk elinden

4) Nedür nāşih baña tedbīr ü rāyuñ
Çü men hod-rāya düşdüm ʿ ışk elinden

- 5) Mekānum kül-ḥan oldı gül-şen iken
‘Acāyib cāya düşdüm ‘ışk elinden
- 6) Olup ser-dārı ‘ışkuñ ser-firāzam
Egerçi pāya düşdüm ‘ışk elinden
- 7) Görünüp Rūşenī’den Gülşenī dir
Güneşden sāye düşdüm ‘ışk elinden

İÜ: 169a, AE: 30a.

[1] Ğulüvv: kıru AE.

1138.

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ulün

- 1) Göñül sevdāya düşdi ‘ışk elinden
Başum ğavgaya düşdi ‘ışk elinden
- 2) Şararan gün kimi beñzüme baḥuñ
‘Aceb simāya düşdi ‘ışk elinden
- 3) Başum top ideli meydān-ı ‘ışka
Çalınup pāya düşdi ‘ışk elinden
- 4) Niçe Mecnūn benüm tek şehr ü kūyı
Koyup şahraya düşdi ‘ışk elinden
- 5) Göñül terk ideli rāyını başdan
‘Aceb bī-rāya düşdi ‘ışk elinden
- 6) Çeküp ğamdan nefes cānum revāndan
Figānla vāya düşdi ‘ışk elinden

7) Başuma Rūṣenī' den Gülṣenī' dir
İlāhī sāye düşdi ' ışk elinden

İÜ: 169b, İÜ: 47b.

1138.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1) Kaçup kırtulamazam ' ışk elinden
N' idem diñ bilemezem ' ışk elinden

2) Olup Mecnün-şifat Leylī-yi ' ışka
Özümlle olamazam ' ışk elinden

3) Kalup sevdāyī kimi hayret içre
Sözümü bilemezem ' ışk elinden

4) İtürdüm ' aql ile fikr ü hayālüm
Arayup bulamazam ' ışk elinden

5) Ezelden gönlümi vireli ' ışka
Ebedde alamazam ' ışk elinden

6) N' idem iy Gülṣenī' cāndan dilümi
Vireli alamazam ' ışk elinden

İÜ: 170a, AE: 49a.

1139.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1) Yine sevdāyī oldum ' ışk elinden
' Aceb şeydāyī oldum ' ışk elinden

2) Dönüp Mecnün'a ' ākıllar katında

‘Akılsuz t̄āyī oldum ‘ışık elinden

3) Geçüp nāmūs u ‘ārından cihānuñ
N’idem rüsvāyī oldum ‘ışık elinden

4) Gice gündüz kılup efgān u nāle
Düdüksüz nāyī oldum ‘ışık elinden

5) Kılup terk-i vaṭan ‘ālem içinde
Gezüp hercāyī oldum ‘ışık elinden

6) İtüp ‘ışık ile özüm bulmayalı
Ḥayālūñ lāyı oldum ‘ışık elinden

7) Dem-ā-dem Rūṣenī’ye Gülşenī dir
N’idem sevdāyī oldum ‘ışık elinden

İÜ: 170b, AE: 28b.

1140.

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

1) Yine sevdāya düşdüm ‘ışık elinden
‘Aceb ğavgaya düşdüm ‘ışık elinden

2) Devāsuz derde oluban giriftār
N’idem āh vāha düşdüm ‘ışık elinden

3) N’idem rāy ile tedbīrüm baña diñ
Çü terk-i rāya düşdüm ‘ışık elinden

4) Vücūd iklīmini ğāret kılcı
Yağı yağmaya düşdüm ‘ışık elinden

- 5) Olup Mecnūn kimi dīvāne gön̄lüm
Velī şeydāya düşdüm ‘ ışk elinden
- 6) Gören yüzün günin iy meh-likā dir
Öñüne şāye düşdüm ‘ ışk elinden
- 7) Göreliden kāmētün mihr ile direm
Kadd-i zībāya düşdüm ‘ ışk elinden
- 8) İtürüp bulmazam hayretten özüm
Bulınmaz cāye düşdüm ‘ ışk elinden
- 9) Göreliden Gülşenī Aydın ilin dir
Yüzi bedr aya düşdüm ‘ ışk elinden

İÜ: 170b.

1141.

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

- 1) Kime kılam şikāyet ‘ ışk elinden
Nedür hālüm hikāyet ‘ ışk elinden
- 2) Tükenmez derdüm andan söyleyüben
Bulamazam nihāyet ‘ ışk elinden
- 3) Bilindi derd ü miḥnet çekmegümden
Baña cān virme gāyet ‘ ışk elinden
- 4) Kıyāmet gelmedin uş kopdı baña
Cihān içre kıyāmet ‘ ışk elinden

- 5) Saķım olan bulamaz şıhhat andan
Kimi gördün selāmet ʿ ışķ elinden
- 6) Yidi deñiz mürekkebi olsa yazsam
Kılur bākī rivāyet ʿ ışķ elinden
- 7) Kalem döymeyüben şakķ oldu başdan
Kılanda Hāk bidāyet ʿ ışķ elinden
- 8) Yidi kāt yir ü gök dağla taşlar
Kābül itmez emānet ʿ ışķ elinden
- 9) Mükerrrem olmayan ādem giyemez
Başa tāc-ı kerāmet ʿ ışķ elinden
- 10) Gönül ʿ ışķa viren olmaz peşimān
Çeküp āhir nedāmet ʿ ışķ elinden
- 11) Dimeñ baña ħanı nām ile nengün
Eger olsam melāmet ʿ ışķ elinden
- 12) Gönül sevüp sefer diler revānum
Kılamaz çün iķāmet ʿ ışķ elinden
- 13) Emīn olan emānet sırrı için
Virür ehle emānet ʿ ışķ elinden
- 14) Siyādet tācı besdür Gülşeniʿye
Emānet-çün ʿ alāmet ʿ ışķ elinden

İÜ: 171a, AE: 50a.

[8] dağla: daği AE.

[9] t̄ac-1 ker̄amet: t̄ac u ker̄amet

1142.

Mefā'īlün Mefā'īlün Fe'ūlün

- 1) Tükenmez derde düşdüm 'ışk elinden
' Aceb sevdāya düşdüm 'ışk elinden
- 2) Göñülden mevc uralı şevki 'ışkuñ
Deñizden kıatı coşdum 'ışk elinden
- 3) Geçüp berr ile baħr u ħuşk u terden
Bilinmez yire koşdum 'ışk elinden
- 4) Cihānda ne kıadar miħnet belā var
Ĥamusına şataşdum 'ışk elinden
- 5) Dilerken derdüme dermānı n'idem
' Aceb derde ulaşdum 'ışk elinden
- 6) Çıħup sevdā başuma bilemezem
Nedür ħālüm çü şaşdum 'ışk elinden
- 7) Kıoyup 'ākıllaruñ fikr ü ħayālin
Delülere koşdum 'ışk elinden
- 8) Dönüp kıaynar kıazana cūşılan uş
Kıazandan kıatı coşdum 'ışk elinden
- 9) İştüdüm Güleşenī dir Rüşenī'nüñ
Yanar şem'ine düşdüm 'ışk elinden

İÜ: 171b.

1143.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1) Nice bir dād idem ' ışkuñ elinden
Yanup feryād idem ' ışkuñ elinden
- 2) Muqayyed gönlin muṭallıq kıluban
Nice āzād idem ' ışkuñ elinden
- 3) ' İmāret kılma dir gönüm yıḥuban
Eger ābād idem ' ışkuñ elinden
- 4) Gönül derhem olup ğamdan aşılmaz
Nice pes şād idem ' ışkuñ elinden
- 5) Gözüm ağlar yüzüm gülmez idüp ' ış
Eger bünyād idem ' ışkuñ elinden
- 6) Ölüp dirilmegi miḥnet belādan
Kime irşād idem ' ışkuñ elinden
- 7) Dilümde Rüşenī'yi Gülşenī di
Nice bir yād idem ' ışkuñ elinden

İÜ: 172a.

1144.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1) İçenler ṭolu cāmı ' ışk elinden
Bilür zevk ile kāmı ' ışk elinden
- 2) Kaçan ayıluban özine gelür
İçem cām-ı müdāmı ' ışk elinden

- 3) Geçeli ağ karadan duymaz oldum
Nedür şubḥ ile şāmı ʿ ışk elinden
- 4) Olup bed-nām u rüsvā rind ü evbāş
Şaluban neng ü nāmı ʿ ışk elinden
- 5) Göñül pervāne-veş yandurdu cānum
Kıla tā puḥte ḥāmı ʿ ışk elinden
- 6) İtürüp bulmaz oldum ḥayretüm bu
Özümlle ḥās u ʿ āmı ʿ ışk elinden
- 7) Nice redd eyleyem ḥalkuñ cevābın
Unudanda selāmı ʿ ışk elinden
- 8) Mekān ile zamānı bilmez oldum
Merātible maḳāmı ʿ ışk elinden
- 9) Diyende maʿ rifet ḳālını ḥalka
Unuduram kelāmı ʿ ışk elinden
- 10) Kime dād eyleyem bī-dād idende
Diñüz yırtup yaḥamı ʿ ışk elinden
- 11) Delürüp dağa düşenler ne bilür
Namāz ile imāmı ʿ ışk elinden
- 12) Olur Mecnūn u ʿ āḳıl Gülşeni-veş
Maḳām ehli tamāmı ʿ ışk elinden

1145.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1) Yine dīvāne oldum ' ışk elinden

Baña bi-gāne oldum ' ışk elinden

2) ' İmāret diler iken gönümü uş

Yıhup virāne oldum ' ışk elinden

3) Dönüp Mecnūn'a hālüm Leylī için

Yeñi efsāne oldum ' ışk elinden

4) Ayılmaz ser-hoş oldum cūş içinde

Meger hum-hāne oldum ' ışk elinden

5) Görelden mihr ile şem' -i cemālin

Aña pervāne oldum ' ışk elinden

6) Gönül mey-hānesinüñ hamrı için

' Aceb peymāne oldum ' ışk elinden

7) Emānet genc imiş kenz-i hafīden

Aña virāne oldum ' ışk elinden

8) Kılup cānımı kurbān Gülşenī dir

Fedā cānāna oldum ' ışk elinden

İÜ: 172b, AE: 31b.

[1] Baña: Yiñe

[3] Yeñi: Yiñi

1146.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1) ' Aceb niçün belāsuz olmazam ben
Delüler uşlanur uşlanmazam ben

2) Çeküp ' işkuñ belāsın gice gündüz
N'idem yüz çevürüp uşanmazam ben

3) Cihānuñ miḥnet ü derdin devāsuz
Çeküp ' işkuñ yolından dönmezem ben

4) Göñül tutuşalı ' işkuñ odından
Yanar şem' a dönüben sönmezem ben

5) Giceler taña degin ' işk elinden
Kılup zārī yatup diñlenmezem ben

6) Cehennemden beter ' işkuñ odından
Kim eydür gice gündüz yanmazam ben

7) Baña dir Rūşeni fāş itme sırruñ
Anuñ-çün Gülşeni uş dimezem ben

İÜ: 173a, AE:46a.

[1] olmazam: olmayam AE.

[7] Rūşeni: Gülşeni AE.

1147.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1) Yüzüñ görmek baña besdür cihāndan
Ne var yegrek cihān yüzinde andan

2) Görüp şevk ile yüzün cân virürem
Çü şîrindür anuñ şevki revāndan

3) Neye baħsam senün vechün görünür
Çü oldur sevgilü ‘ayne’l-‘ayāndan

4) Nedür vechünden özge evvel āħir
Olan zāhir mekân bāṭın zamāndan

5) Sevüben sevdüren vechüni sensün
“*Fe aħbebtü*”¹⁸³ diyüp genc-i nihāndan

6) Göz açup Rūşeni’den Gülşeni baħ
Görinen vechidür ĩnine āndan

İÜ: 173b.

1148.

Mefā’ ĩlün Mefā’ ĩlün Mefā’ ĩlün Mefā’ ĩlün

1) Sefer kıлмаğ diler dil-ber diyüben el-vedā’ olsun
Baña dir gönlüm uş öñe düşüben el-vedā’ olsun

2) Eger biñ olsa cân tende biri қalur mı diñ bende
Alan gönlümü diyende virüben el-vedā’ olsun

3) Uyup sevdüğine cânım gider tenden göñül kimi
Dağı nem var ki dir dil-ber қoyuban el-vedā’ olsun

4) Kıyāmet ol zamān қopar başuma ilden ilerü

¹⁸³ **Ben, gizli bir hazine idim, bilinmeyi diledim, bunun için (beni bilmeleri için) yaratıkları yarattım.**”
(Kudsî Hadis).

Ki diye dil-berüm baña duruban el-vedā^ç olsun

5) Nice ʔākāt getürem di baña nāṣiḥ ögüt virüp
Diyende dil-berüm yola girüben el-vedā^ç olsun

6) Baña diñüz firāk ünin işidüp nice ölmeyem
Dise dil-ber sefer donın geyüben el-vedā^ç olsun

7) ^ç Aceb budur işidene benüm ḥālümi firqatden
Diye ol bî-vefā cānum aluban el-vedā^ç olsun

8) Raḳībūñ ʔa^ç nıla sözi baña aḡudan acıdur
Dise ayrıldıḡı demde gelüben el-vedā^ç olsun

9) Dilerem ʔaḡr idüp ala canumı dil-ber ol demde
Diye luṭf ile ḥālümi ōruban el-vedā^ç olsun

10) Nice cān virmesün diñüz işidüp Gülſeni miskīn
Dise aḡlarken ol dil-ber gelüben el-vedā^ç olsun

İÜ: 174a, AE: 49b.

1149.

Müfte^ç ilün Fā^ç ilün Müfte^ç ilün Fā^ç ilün

1) Yol eriyem dir iseñ vir nedür andan niſān
Œerḥ idüben ʔālibe ḥālin anuñ ʔıl beyān

2) Mertebe menzil maḡām nedür o yolda digil
Tā işidüben anı añlaya pīr ü civān

3) Ma^ç rifetüñ söylegil ḥālüni ʔāl eylegil
Küll-i lisāndan digil sırr ile fāſuñ ^ç ayān

- 4) Remz ile ʿ ayn-ı zāt idübenü maʿ rifet
ʿ İlm-i yakīnünden it her ne diseñ gümān
- 5) Yol eriyem diyenüñ zāhir ü bāṭın gerek
Rüşen iken gün kimi ʿ ayn-ı ʿ ayāndan nihān
- 6) Gice vü gündüz-şıfat devre nazār cāvidān
Terk idüben bāṭılı bildüñ ise Hāḫ nedür
- 7) Evvel ü āḫir digil zāhir ü bāṭın neden
Yoğ iken uş bu mekān nirde idi di zamān
- 8) Söyle sözüñ şerʿ ile ʿ ilm ü ṭarīḫat bile
Tā ki ḫaḫīḫat ola didüğüñ andan revān
- 9) Birden iki söyleme ağı ḫaradan dime
Nuṭḫ-ı kelām eyleme depredüp andan lisān
- 10) Rüşenīʾ den oḫugil Gülşenīʾ nüñ ebcedin
Mekteb-i ʿ ışḫa girüp bil nedür andan beyān

İÜ: 174a.

1150.

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

- 1) Dem-be-dem çün mest oluram zevḫ ile maʿ şūḫdan
Ün çekiben aşururam nālemi ʿ ayyūḫdan
- 2) Diyeli ʿ ışḫa şalā maʿ şūḫ dilinden ezel
Seçmez oldum ben ebedde sābıḫı mesbūḫdan

- 3) Bilmezem feth-i müb̄inden özge diñ nedür açan
T̄alibūñ yüzine bađlu revzen-i mađlūđdan
- 4) Dileseñ gül-zār-ı ‘ ışkuñ gülini dirmek işit
İgne kimi tenūñi giçür demür çaruđdan
- 5) Acı tatlu kahr u luğfi seçmeyen t̄alib bilür
Lezzet-i ‘ ışkı nedendür şormañuz fārūđdan
- 6) Dilerem bu hoşka-bāz-ı dehre şoram dem-be-dem
Nişe getürüp aparur lu‘betin şandūđdan
- 7) Gireli Mısr’ına ‘ ışkuñ isterem bāzār idüp
Almayan Yūsuf’dan özge cānısa ol şūđdan
- 8) İşidūñüz Gülşeni’nūñ hikmet ile da‘vetin
İsteyene HālİK’uñ dir çün geçūñ mađlūđdan

İÜ: 175a, AE: 45b.

[5] nedendür: nedür AE.

1151.

Mefā‘ ĩlün Mefā‘ ĩlün Mefā‘ ĩlün Mefā‘ ĩlün

- 1) Ne diyüp añladam hālka nedür taşdıĳ ile ĩmān
Ki itmeye hayālinden taşavvur zann ile ĩķān
- 2) İşidüben cān ile nedür taşdıĳı kalbinūñ
Taşavvurdan hayālini ider taşdıĳ ile nārdan
- 3) Şehādetden nedür ğayba ĩmānın bilmeden her göz
Yaķın ider taşavvurdan hayālın ğayba idüp şān

- 4) Kimüñ haqqına vahy ile edal didi işidüp duy
Ki bilesün ne şüretten olur insân-şıfat hayvân
- 5) Sübütin maḥv iden bilür şehâdet ğayba neydügin
Ki müsellemeden o taḳvâdur ĩmân ğayb için iḥsân
- 6) ‘ Adem nisbet vücûd ile “*şehid’allah*”¹⁸⁴ oḥuyup duy
Nedür ğayb ol şehâdetden olan Qur’ân-ı bî-furḳân
- 7) ĩmân İslâm bir gören cānuñ taşdıḳin bilür
İki vech ile bir yüzden olup Furḳân ile Qur’ân
- 8) Seçen ma‘nî-i şüretten bilemez cem‘ ini farḳuñ
Ki bile ma‘niden nedür muḳaddes şüret-i raḥmân
- 9) “*Nefahtü fihi min rūḥi*”¹⁸⁵ deminden dirilen bilür
Emānet sırrı neydügin ki oldı ḥāşılı insân
- 10) Nedür genc-i maḥabbet kim ḥafî sır kimi görilmez
Ne yüzden ğayb ile oldı şehâdet gözine pinhân
- 11) Ne diyüp bildürem ğaybuñ ḥayâl ile şühûdını
Çü sırruñ sırrı andandur şühûd-ı ğayb için kitmân
- 12) Göñül taşdıḳini şeksüz şorana Gülşeni direm

¹⁸⁴ “*Allah şehadet eyledi şu gerçeğe ki, başka tanrı yok, ancak O vardır. Bütün melekler ve ilim uluları da dosdoğru olarak buna şahittir ki, başka tanrı yok, ancak O aziz, O hakîm vardır.*” (Al-i İmran, 3/18).

¹⁸⁵ “*Ona şekil verdiğim ve ona ruhumdan üflediğim zaman, siz hemen onun için secdeye kapanın.*” (Hicr, 15/29).

İden teslīm vechini Ḥaḫḫ'a bilür nedür ĩḳān

- 13) Şoraram Gülşeni dimez baña şeh Rūşeni n'idem
Niçün ebkem ider dili yaḳın için dem-i 'irfān

İÜ: 175a.

1152.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1) Bilen cem' ile farkını nedendür aıla her şān
İlāhuñ ismine bilür müsemmadan nedür furḳān
- 2) Oḫuyup sūre-i Raḫmān nedür ta' līmi andan bil
Ki ḫalk itdügi insāna anı ta' līm ider Raḫmān
- 3) Muḫabbet-i 'iṣḳla farkuñ gören cem' ini vāḫidden
Bilür Raḫmān-ı ta' līmden nedür ol ḫalk ile insān
- 4) Kaled ad' üvullah oḫuyup di nedür raḫmān ilāh ile
Leḫü'l-esmā müsemmadan ikiden bir şıfat siyān
- 5) Seçen Raḫmānı Allah'dan olur müşrik-şıfat kāfir
Kıluban fark ile bilmez nedendür cem' ile Ḳur'ān
- 6) Kelām-ı nefsine nisbet İlāhuñ cem' i fark olmaz
O fark için didi Raḫmān hüve'z-zāhir özi-çün şān
- 7) Gören ğaybı şehādetden bilür birdür iki yüzden
Görünen şūret ü ma' nī ayıla gün-şıfat a' yān
- 8) N'idem ḫuccet idemez delīlüm cem' ile farka
Çü bilinmez disem andan bedīhi naḳl ile bürhān

9) Eḥaddan keşreti vāḥid gören bilür nedür farkı
Ki cem´ iken anuñ farkı olur bî-çün-şifat a´ yān

10) Nedür esmādan özge fark müsem mādan zuhūr için
Ki cem´ -i cem´ için farkın ide her şān ile ekvān

11) N’idem Şeh Rūşenī dimez baña cem´ ile farkını
Bunı dir Gülşenī yoḥdur saña bu cem´ için Furḫān

İÜ: 175b.

1153.

Mefā´ ilün Mefā´ ilün Mefā´ ilün Mefā´ ilün

1) Şalādur ´ ışḫa ´ aşıqlar imām ol dem uyan gelsün
Ḳıyāmet cum´ asın ḫılam imām ile diyen gelsün

2) Şalā direm şalāḫ ile felāḫ için bu ḫāmetden
Ḳılup ḫāhir vücūdını maḫabbetle yuyan gelsün

3) Ḳıyāmet cum´ a güninde ḫopar didi Resūlu’llah
Özin ol cum´ aya nisbet ḫıyāmet eyleyen gelsün

4) İşidüp şūreti ´ ışḫuñ maḫabbetden nidāyile
Ölup dirile ḫaşr için kefen donın giyen gelsün

5) Dirile ölmeyen bilmez ḫıyāmet cum´ a-yı ´ ışḫı
Anı bilmeye derd ile ölup cāna ḫıyan gelsün

6) İşidüp leyletü’l-ḫadīri elfi şehr olur farkı
Nedür cem´ ile fark aña maḫabbetden duyan gelsün

7) Gelüp şoran baña qadrũñ nedür cem' ini fark ile
Anı bilmeg-içün bu dem baña diñ eyleyen gelsün

8) Ölümden ilerü olan kıyâmet qadrini bilür
O qadr-çün ölümiyene direm yigin duyan gelsün

9) Tavâf-ı qadr içün girdüm gönülde ' ışq ile yola
O yoluñ zâdı taqvâdur maḥabbetden yiyen gelsün

10) Şalâdur ni' met-i ' ışqa ğinâdan Rüşenî nisbet
Oḡundın Gülşenî hilmdür revânın tıyılan gelsün

İÜ: 176a.

1154.

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

1) Baña ' ışquñ t̄ariķını nedür diyüp şoran gelsün
Ayâḡ koyanda ol yola başı terkin uran gelsün

2) Diriyle ölmeyen bilmez nedür ' ışquñ t̄ariķını
Ölü ' ışq ile dirinũñ düşün görüp yoran gelsün

3) Bu cân kuşu kanat açar maḥabbet mülkine uçar
İkiden birliğe kaçar o t̄ayrâna giren gelsün

4) Şeri' atla ayah başan t̄ariķat yolına cândan
Ḥaķiķat yolını şorup yol eriyle varan gelsün

5) Yidi deñizle altı sed geçenler irdi menzile
Geçüben baḡr ile berdden o menzile iren gelsün

6) T̄ariķat mülkine şer' ün elifden toğrudur yolu

Hakikat iklimi içre üçini bir gören gelsün

7) İşidüp Gülşeni sözün maḥabbet sırrıdur añlañ
Diyende bir kılı yüz kez bu ma' niden yaran gelsün

İÜ: 176b, AE: 30b.

1155.

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

- 1) Her şubḥ-dem güneş-şifat doğar vücūdum yeñiden
Bir cānuma ol doğmadın olubanu yüz biñ beden
- 2) Ğaybın şehādetden gören ma' düm iken mevcūd olan
Bilür ne vech ile doğar zāhir ü bāṭın andan
- 3) Her gice çün ölür kimi olur revānumdan vücūd
Ma' düm iken mevcūd ider anı yeñiden Yaradan
- 4) İki cihāna bir nefes mazhar olan dem görürem
' Ayne'l- ' ayānuñ neydügin iki sözün bir aradan
- 5) Müşkil baña ḥall olmayan yoḡdan vücūdumdur ' adem
Çok istedüm bulamazam o müşkilümi ḥall iden
- 6) Ḥayret budur ma' düm iken mevcūda nisbetden şühūd
Pes yoḡa varlıḡdan nümūd şorsam diñüz ölü neden
- 7) Ma' düm iken mevcūd olan her dem yeñi dirligile
Bilür nedür yeñi doğan güneş-şifat o köhneden
- 8) Bir dimezem yüz vech ile görüp vücūdum şınadum
Ma' düm iken mevcūd olur yeñiden eski söz iden

9) Ğayb u şehâdet sırr u ‘ alen yoĝ-içün varlık virüp
Kim biliser ma‘ düm iken nedür vücûdın bûd iden

10) Maḥv ile işbâtın şeyûñ ḥaḫdur direm her şorana
Vaḫdet deminde keşretüñ şühûdını nâbûd iden

11) Ḥaḫ ḥâş iden dem bendesin vir revândan ihtiyâr
İhlâş ile ol virmedür ‘ abdi ilâhî işleden

12) Sırr-ı ḥafîdür Gülşenî fâş itme gizlü ḥaḫ kûlın
Çün fâş iden sırdan anı kurtulamadı fitneden

13) Dürrdür şâdef insân içün cevher nümâyiş kânı-çün
Şanmañ o Yemen cevherin perver kılar Baḫr-i ‘ Aden

14) Ger dileseñ ṭâhir ola mâ vü meniden gönlüñi
Benlügüñi terk itmedür bil dilden anı ıradan

15) İy Gülşenî Şeh Rüşenî dimez n’idem tâ ki bilem
Ne ândan doĝar baña her şân ile nûrdan beden

İÜ: 179a.

1156.

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün

1) İy bî-başar nazâr kııl vechüme istivâdan
Yumubanu gözüñi ol demde mâ-sivâdan

2) ‘ Ayn-ı ‘ adem göremez ol vechi aç gözüñi
Görüp başiret ile kurtulagör ‘ amâdan

3) İsmüñ kılup müsemmä ‘ ayn it taḥalluḳıla
Tā istivāyı tefsīr itmeyesüñ hevādan

4) Şayma hevā hevesden aḥşa diyüp Ḥaḳ ismin
Sa‘ y it taḥalluḳ iste iḥşayıla Ḥudā’dan

5) O tebbet işidüp bil nedür cevāmi‘ esmā
Tā farkıla bilesin cem‘ üñi işifādan

6) Ḳalbini ‘ arş-ı raḥmān gören beyān idüp dir
Tefsīr-i istivāyı añlayana şafādan

7) Mü’min iseñ dilüñi beyt-i ilāh ide gör
Tā Ḥaḳ girüp evine sen çıḥasın aradan

8) Tefsīr-i istivāyı ḳalbini ‘ arş idenden
İşidüp añlaya gör teslīm ile rızādan

9) Maḥv ile añla nedür naḥvını istivānuñ
Şarf itme bilmegine ‘ ömrüñi aḡ ḳaradan

10) Tefsīr-i istivāyı ‘ ilm-i ledünden işit
Sevdügi ḳula ta‘ līm ider anı Yaradan

11) İy Gülşenī güneşden fāş itme Rüşenī’nüñ
Sırrını şaḳla ḳorḥup zaḥm-ı ḳader ḳazādan

İÜ: 179b, AE: 52a.

[5] AE’de yoktur.

1157.

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

- 1) Bugün diriyile ölene şoruñuz dilüñ hâlin
Bugüne dañla dimeñüz işidüp vâ' izüñ qâlin
- 2) Kıyâmet olmayan bilmez kıyâmet hâlini n'idem
Nitekim ayıg olanlar bilemez ser-hoş aqvâlin
- 3) Niceler ölmedin ölüp kıyâmet neydügin bildi
Aña lâyıq anuñ için ' amelden kıldı ef' âlin
- 4) Kıyâmet neydügin halka ne diyüp añladabilem
Çü bilmez diri olmayan ' amelde rāsih aqvâlin
- 5) İştüm Rüşenî dirdi hemîşe Gülşenî buni
Ki dalup kıyı terk idüp düzetmek gerek ef' âlin

İÜ: 179b.

1158.

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

- 1) Göñül viren saña sevdâyı n'itsün
Başında ' ışık ile gavgayı n'itsün
- 2) İtürüp bulmayan ' işkuñdan özge
Olan vâlih-şifat şeydâyı n'itsün
- 3) Geçen nâm ile neng ü 'âr olandan
Senüñ ' işkuñ ilen rüsvâyı n'itsün
- 4) Maḥabbetden gören yüzüñi bugün
Kıyâmetdür aña ferdâyı n'itsün
- 5) Yüzüñ günin göremez münkir ü kūr

Seven ol göz dil-i a' māyı n'itsün

6) Ene hayrun diyüp baş çekse talib
Göñül şeytân kimi ra' nâyı n'itsün

7) Özin bilene diñ ' ilm için ' âlim
Aña câhil olan dānâyı n'itsün

8) Bugünüñ fırsatın dañlaya koyan
Niķābın kutla āh u vāyı n'itsün

9) Gören Mısr-ı dilüñ cāndan ' Aziz'in
Sikender Kayser ü Dārā'yı n'itsün

10) Göñül gözin açalı Gülşenī dir
O gözi açmayan beyānı n'itsün

İÜ: 180a.

1159.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

1) Uşlu mıyam yā delü ' âkıl olanlar disün
Bildürüben hālümü ķāle gelüp söylesün

2) ' Işķ ile meftūn olan Leylī-yi Mecnūn olan
Hāleti bī-çūn olan halk ile diñ neylesün

3) Hayrete şalan özin tanımayan gündüzin
Kāl ile hālden sözün diñ ne beyān eylesün

4) A' zam-ı sevādmış Ka' be-şifat mülk-i dile
Anı gören kisvetin nice ķara giymesin

5) ‘Işık ile gısl ideni itmedi necis meni
Zâhir idene teni anuñ ile diñ yusun

6) ‘Işık ile mevce girüp bir diñ ağı bilmezem
Çeşmeleri çeşmümüñ cüş idüben kaynasun

7) ‘İlm-i yaq̄in bilmeyen kördür di iy hasen
Terk idüben cehl ü zann ‘ilm-i ledün diñlesün

8) Rüşeni’den sırrı fâş idecegüz Gülşeni
Câhile dimez anı ‘âlim olan diñlesün

İÜ: 180b.

1160.

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

1) İy cemâlün hüsne maẓhar şüret-i ma‘nâ gözin
Süre-i Raḥmân görendür vechüñi ‘ayne’l-yaq̄in

2) Gün kimi vechüñ ziyâsın gören iy nür-ı İläh
Bilür ay nisbet yüzündür “*rahmeten li’l-‘âlemîn*”¹⁸⁶

3) Olmadın taḥmîr-i Âdem ‘ışık idi senden vücüd
İy maḥabbetden müdes-i câvidâni mâ vü min

4) Âdemün zâtın mükerrem şânuñ idi ḥüsn ile
İy muḥahhar âb u tıyndan zât-ı pâkuñ pes mübîn

5) Cennet-i ḥüsnüñi gören cân virüben mihr ile

¹⁸⁶ “Biz seni ancak alemlere rahmet olarak gönderdik.” (Enbiyâ, 21/107).

Dir behişti gör bu yüzden

6) Sûre-i ve'ş-şems oğuyan bildi ħüsniñ neydügin
Sevgülü ol yüzden oldu cennet içre.....

7) Gül-şen-i ħüsniñ görendür oğuyan bu âyeti
Hâzihü “*cennâtü ‘adnin*”¹⁸⁷ “*fedhulûha ħâlidin*”¹⁸⁸

8) Leblerüñ câmına teşne olalı cennetde ħür
Ķanmaz içüp selsebîl ü kevşer ü mâ-yı mu‘îñ

9) Vaħy ile nuţkuñ dirildür ħalkuñ ölü gönünü
Çün muţahhar ħalbüñ oldu muħite rûĥu’l-emîñ

10) ‘Urvetü’l-vüşkâ-yı şer‘üñ iy hidâyet mazħarı
ĤaĶĶa doğru gösterir yol ħalk için ħablü’l-metîñ

11) Kıblede vechüñ görenler şükr idüp el-ħamd oğur
Diyüben “*ıyyâke na‘büd*”¹⁸⁹ aña göre “*nesta‘îñ*”¹⁹⁰

12) Fâtiħa seb‘a’l meşâni ħüsniñüñ âyâtıdır
Kim o Ķurân-ı ‘azîmi bilemedi “*dallîñ*”¹⁹¹

¹⁸⁷ “*Kapıları onlara açılmış Adn cennetleri vardır.*” (Sâd, 38/50).

¹⁸⁸ “*Rablerine karşı gelmekten sakınanlar, bölük bölük cennete götürülürler. Oraya varıp da kapıları açıldığında, bekçileri onlara: ‘Selam size, hoş geldiniz! Temelli olarak buraya girin’ derler.*” (Zümer, 39/73).

¹⁸⁹ “*Ancak Sana kulluk eder ve yalnız Senden yardım dileriz.*” (Fatiha, 1/5).

¹⁹⁰ “*Ancak Sana kulluk eder ve yalnız Senden yardım dileriz.*” (Fatiha, 1/5).

¹⁹¹ “*Nimete erdirdiğın kimselerin yoluna; gazaba uğrayanların, ya da sapıtanların yoluna değil.*” (Fatiha, 1/7).

13) Şānuña “*levlāk*”¹⁹² didi Hāḡ ezelde sevüben
İy maḡabbetden güzide sevgülü cān āferīn

14) Göreli ḡüsn ile vechüñ mālīk-i mülk-i cemāl
Ol cemāle Gülşenī dir “*mālīk*” ile “*yevm-i dīn*”¹⁹³

İÜ: 181a.

1161.

Müfte‘ ilün Fā‘ ilün Müfte‘ ilün Fā‘ ilün

1) ‘ Işḡ baña şūretini görseḡeli ma‘ nīden
Seçemezem ma‘ nīnūñ neydüḡini da‘ vīden

2) Şūreti ma‘ nī kılan görür anuñ vechini
Bir oluban yüz biñi gözün ile görseḡen

3) Şāhid ü meşhūd idi görene direm bunı
Cān gözidür açduḡun birisi ‘ ayn-ı beden

4) Şūretini ma‘ nīden görür imiş bī-cihet
Nārını nefsūñ revān nūr ile tebdīl iden

5) Cüz ü külūñ vechini ḡaḡḡ-ı yaḡīnden gören
Bilür imiş neydüḡin cān ile cānāndan

6) Bir imiş iki degül şūret ü ma‘ nīyi bil
Evvel ü āḡir temām devr ile gelüp giden

¹⁹² “*Sen olmasaydın, sen olmasaydın (Ey Muhammed) felekleri yaratmazdım.*” (Kudsî Hadis).

¹⁹³ “*Din Gününün sahibidir.*” (Fatiha, 1/4).

7) Ay ile günden dağı aydın olan vechini
Gülşeni'den kimdürür Rüşeni fark iden

İÜ: 181b.

1162.

Mef'ülü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ülün

- 1) Kim gördi melek yüzlü perî cins-i beşerden
Bir sencileyin rûh-ı revân ehl-i başardan
- 2) Aydan dağı aydın görürem yüzüni iy meh
Mihrüñ güneşi doğduğı dem 'ayn-ı seherden
- 3) Açıldı şınup ğoncada iken gül-i hüşnüñ
Çekdüñ o gül-istâna ğışa sünbül-i terden
- 4) Bildüm neyimiş nârıla Mûsâ'ya tecellî
Mihrüñ güneşi görüneli tâb-ı şecerden
- 5) Kaddüñ kimi bir serv-i revân görmedi kimse
Bağrıla beri gezübenü huşkıla terden
- 6) Baş terkin urup ço kademüñi reh-i 'ışka
Tâ kurtulasañ 'ışka göre havf u haşardan
- 7) Aparamaz imiş yolu başa havfila kimse
Çekme kademüñ korhubanu cânıla serden
- 8) Dil sevdüginüñ şevķini kııl cânuña mûnis
Tâ mihrin alup cân vireseñ aña nazardan
- 9) Ay kimi yüzüñ göre dime zâhid-i hod-bîn

Görmez çü anı kūr-ı başār dīde-i serden

10) Gün kimi gören Rūṣenī'den Gülṣenī vechin
Bilür ne ziyāyimiş anı zıll-ı 'Ömer'den

AE: 44b.

1163.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

1) Cemālūñ tābişi meh-pārelerden

Görünür ay kimi istārelerden

2) Yüzüñüñ tābişin ḥüsn iqliminde

Diriğ itme baḥan nezzārelerden

3) Gözüñden fitnede cādū görünmez

Nazar ehli olan bī-çārelerden

4) Nice sevdāyī olmasun görenler

Senüñ kaş u gözüñi çarelerden

5) Çeker bī-dillerüñ ğam hicrūñ ile

Ḥaber-dār ola gör ğam-ḥārelerden

6) Göñül kirpük oḥından pārenüp

Seçilmez oldu uş yarelerden

7) Uyalı gözüme göñlüm gören dir

Olupdur bī-ḥaber āvārelerden

8) ' Aceb bir çāre ister göñlüm gören dir

Özinden çāresüz bī-çārelerden

9) Gözüm kimi daña alup uyumaz
Görenler ay yüzün istârelerden

10) Gezende it kimi dişler raı̄b uş
Gezeni ı diyüp ol aralardan

11) atup aş u gözün ılanda fitne
Gören meftün olur hem-kârelerden

12) Gözün mekrini görüp Gülşenî dir
Budur cânım alan mekkârelerden

AE: 45a.

1164.

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ulün

1) Gönilden özge nem var vara benden
Apara gizlü râzum yara benden

2) Sürüp yüzün ayağına peyâmum
Dile gelüp diye dil-dâra benden

3) Nedür çâre şora ol dil-rübâdan
Olana çâresüz bi-çâre benden

4) Düşeli ' ışıyla kâr u bârum
Bulışmadum n'idem bi-kâra benden

5) Delürüp ' ışıyla taqlara düşdüm
Çü ' aqlum aldı ol seh hare benden

6) Başuma çihālī sevdā-yı ʿışkı
Göremezem gezer āvāre benden

7) Şor ahlı Gülşenī cānumdan özge
Ne diler Rūşenī hem-vāre benden

AE: 46b.

1165.

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Feʿ ülün

1) Cihānda yoḡ kimi bir ḡor benden
Bulınmaz isteseñ ġam-ḡāre benden

2) Gezüben bulmazam baḡr ile berrde
Gezer ʿuryān cihānda ʿūr benden

3) Mücerred ferd-i ʿışkı ister iseñ
Nedür ferdi anuñ gel şor benden

4) Gelüben şorana ʿışkı cevābum
Budur direm anı baḡ gör benden

5) Çü münkir göremez ʿışkuñ cemālin
Niçün göz dilemez ol kūr benden

6) Göñül her dem varup dergāh-ı ʿışka
Sürüp yüz gün kimi baş ḡor benden

7) Görende Gülşenī düş kimi ʿışkı
Revān dir Rūşenī'ye yor benden

AE: 46b.

1166.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) Ne diyem yārıla ḥālüm añlaya aǵyāra ben
Bir nefesde olsa yüz cān virdüǵümü yāra ben
- 2) Çeküben ' ışkuñ belāsın mübtelā olan bilür
Ne belālar çekerem dil virüben dil-dāra ben
- 3) Geçmişem cān u cihāndan ' ışka göñül vireli
Oluban Manşūr'ı ' ışkuñ gelmişem uş dāra ben
- 4) Giceler sevdāyi kimi yuḥu girmez gözüme
Kılalıdan bir nazār ol nergis-i bī-dāra ben
- 5) ' Işk ile bī-çāreliḥden özge yoḥ çāre baña
Anuñ içün dilerem bī-çāreliḥin çāre ben
- 6) ' Işk elinden delü kimi düşüben daǵlara diñ
Nice gezem bī-ḥod iken oluban āvāre ben
- 7) Rüşeni' den gün kimi rüşen göz açan Gülşeni
Bilür ol aydın başardan baḥmışam dīdāra ben

AE: 47a.

1167.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1) Kaçup kırtulamazam ' ışk elinden
N'idem diñ bilemezem ' ışk elinden
- 2) Kālup Mecnün kimi Leyli'yi sevdā

Özüme gelemem ' ışık elinden

3) ' Aceb budur itürüben özümü
Arayup bulamazam ' ışık elinden

4) Vireli gönlümü sevdâ-yı hayâle
Dönüben alamazam ' ışık elinden

5) Göñülden olalı mihr ile yoldaş
Virüp cân kılamazam ' ışık elinden

6) Baña diñ Gülşenî nedür bilenler
K'anuñla olamazam ' ışık elinden

AE: 48a.

1168.

Fâ' ilâtün Fâillâtün Fâ' ilün

1) Şofî olmaz yumruğın kılduran
Kıaşd idüben halkı anuñla uran

2) Uyuban şeytâna döğme yumruğun
Kıahr idindüm halka özüne yoran

3) Şofî olmaz kıahr iden kıışmıla
Yitdüğine şakal u bıyılı buran

4) Şofî iseñ kııl tevâzu' miskin ol
Tâ saña şofî disün hulkuñ gören

5) Şofî olmaz şınadum şafvetsüzün
Her hayâlden Hıalvetî düşün yoran

6) Şofî olmaz her muḳallid şınadum
Ḥalvetine şafvetüñ yüz kez giren

7) Şorana şafvet nedür direm cevāb
Kesb-i ḥayr idüp şafā ribḥın ḳazan

8) Şofīye şafvet gerek dir pīr-i ʿ işḳ
Ün çeküp ḥāl ehline ḳālden uran

9) Bilmezem köpek perḫ pūjī midür
Ün çeküp ḥāl ehline ḳālden uran

10) Rūşeniʾden Gülşeniʾnüñ şafvetin
Görmeyen kūrdu direm işit inan

AE: 68a.

1169.

Müfteʿ ilün Fāʿ ilün Müfteʿ ilün Fāʿ ilün

1) Ben bu mülke gelmedin yirüm idi lā-mekān
Birden özge yoğ idi ikiden anda nişān

2) ʿ İlme göre ʿ ayn idüm ʿ aynıla bī-ğayn idüm
Sāde-şıfat ān idüm sırr-ı ḥāfī bī-nişān

3) ʿ İlm ile bulup vücūd olmuş idüm bī-şühūd
Sırr-ı ḥāfī bī-nümūd ağ u ḳaradan nihān

4) Birlik ile bir iken yoğ idi baña mekān
Olmış idüm bī-nişān lā-şıfat ez-ān u şān

5) ‘ Işık beni bu ile getürelî hüsni ile
Görmege her vech ile beni diler “kün fe-kân”

6) Birden iki vech ile alubanu virmege
Şatu bazâr itmeye açdı özinden dükân

7) Yoğ ezel ile ebed birlik ilinde aḥad
‘ Işka göre iy veled sırr iken oldum ‘ ayân

8) Evvel ü āḥir baña zāhir ü bāḥin kimi
Birden idi bir ile yoğ iken mekân

9) Rūşeni’ nūñ sırrını fāş idüben Gülşeni
Diyemez kimseye ḳāle getürüp revân

10) Ādem-i ma‘ nî sözün derk idemez ne diyem
Şüret ile idüben ma‘ nî yüzinden beyân

AE: 68b.

1170.

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

1) Göñül ğayret kıılır dil-dāre benden
Anuñ-çün gizlü varur yāre benden

2) Dilemez sevdüğini göre gözüm
Anuñ-çün reşk ider hem-vāre benden

3) Bilemezem ne yoldan seyr ider dil
Varup gelür çü ol seyyāre benden

4) Gözüm bağlar görende dil-berini

Ne diler bilmezem seh h re benden

5)  apar   aqlum başumdan görse y rın
Gönül dönübenü   ayy re benden

6)  c p  anımı  anmaz bağrı yanup
Gönül d ne döne h n-h re benden

7) N'idem gönül elinden bilemezem
   oldur  ares z b -çare benden

AE: 48a.

1171.

Mef '  l n Mef '  l n Fe'  l n

1) Nice gönlüm  amuğdan derhem olsun
Cih na şadılığ bağa  am olsun

2) S r r-ı   ıyş u   ışkuğ z rım ile
Maĥabbet ehli içün h tem olsun

3)  ek p derdin dev sız   ışkuğuğ ben
Dimezem c numa andan em olsun

4) Dönüp Eyyüb'a  ek   ışkuğ bel sın
 oĥalsa miĥnet đ dime kem olsun

5)  a up mülk ile m ldan her ki geçmez
Ĥa an   ışkuğ yolında Edhem olsun

6) V c dın görmeyen   ayn-ı   ademden
Dimeğ kim ol mükerrem  dem olsun

7) Maḥabbet ḥāline ḳāl eyleyenūñ
Gözi kūr u dili lāl ebkem olsun

8) Özin bilmese cāhil diñ kim ise
Eger ‘allāmeden ol a‘lem olsun

9) Feraḥdur Rūṣenī’den Gülṣenī’ye
Gelen hemm ile ğam diñ derhem olsun

AE: 48b.

1172.

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Fe‘ūlün

1) Niçe bir dād idem ‘ıṣḳuñ elinden
Yanup feryād idem ‘ıṣḳuñ elinden

2) Çeküp ün ney kimi her dem nefesden
Nevāmı bād idem ‘ıṣḳuñ elinden

3) Duyulur n’ideyüm gönümdeki sırr
Añup ger yād idem ‘ıṣḳuñ elinden

4) Gönül ḳulluḫ ḳılup ṣahlıĝ dilemez
K’anı āzād idem ‘ıṣḳuñ elinden

5) Ḳılup āh ile vāh zıkr ile her dem
Niçe evrād idem ‘ıṣḳuñ elinden

6) Yıḫup gönüm dilemez çün ‘imāret
Niçe bünyād idem ‘ıṣḳuñ elinden

7) Dilemez kayğudan kırtula gönlüm
Niçe pes şād idem ‘ışkuñ elinden

8) Görende Rūşenī’yi Gülşenī dir
Kime feryād idem ‘ışkuñ elinden

AE: 49a.

1173.

Mefā‘ ĩlün Mefā‘ ĩlün Fe‘ ũlün

1) Delürüp dağa düşdüm ‘ışk elinden
Ne bend ü bağa düşdüm ‘ışk elinden

2) İşit ney kimi efgānum nevāsın
Yanup dil dağa düşdüm ‘ışk elinden

3) Çeküp şabrıla ‘ışkuñ derdini hoş
‘Acēb uçmağa düşdüm ‘ışk elinden

4) Koyup taht u na‘ ĩmini cihānuñ
Gelüp toprağa düşdüm ‘ışk elinden

5) Cihān halkı kı lup başum ğavğa
Gürūh yıĝmağa düşdüm ‘ışk elinden

6) Gözüm yaşı çıhar sırrum yitene
N’idem ayağa düşdüm ‘ışk elinden

7) Tolu kimi yaĝup başuma taşlar
‘Acāyib çağa düşdüm ‘ışk elinden

8) Giderken doğru yoluma egilüp

Ne şol u şağa düşdüm ‘ ışk elinden

9) Gören hālūmi yığılur başuma
N’idem oynağa düşdüm ‘ ışk elinden

10) Gözüme uyhu girmez Gülşenī dir
N’idem uyağa düşdüm ‘ ışk elinden

AE: 50b.

1174.

Mefā’ īlūn Mefā’ īlūn Mefā’ īlūn Mefā’ īlūn

1) Nedür ‘ ışkuñ tārīķini virüp şoran gelsün
Ayağ koyanda ol yola başı terkin uran gelsün

2) Maḥabbet yolına giren urur cān u cihān terkin
O yola ‘ ışka cānını koyubanu viren gelsün

3) Maḥabbet tācı iy dil-ber iki ‘ ālemde terk olur
O terkūñ tācını başa meveddetden uran gelsün

4) Uyur uyanuğam diyen yuḥu içindeki bī-ḥod
Uyanup ‘ ışk ile bu dem anuñ düşün yoran gelsün

5) Ölüp ‘ ışkıla dirilen kıyāmet neydügin bilür
O dañla dinilen günü bugün ölüp gören gelsün

6) Bu yolda varlığın şalan bulup yoḥluḥ ‘ adem olan
Vücūd iḳlīmine girüp öñilmedin varan gelsün

7) Dileyen ma’ rifet sırrın işitsün Gülşenī sözün
Diyende bir ḳılı yüz biñ bu ma’ niden yoran gelsün

AE: 51a.

1175.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1) Cihānda nerde var āvāre benden
Ki ola çāresüz bi-çāre benden

2) Yidi iklīmi gezen görmedüm dir
Levend ü müflis ü bi-kāre benden

3) Yürek kıanın içici şu yirine
Kim olabilmezem hün-hāre benden

4) Felek gözün açalı devr içinde
Göremez özine hem-kāre benden

5) Bulunmaz ta' nadan halk içre gözleñ
Yüregi ola pāre pāre benden

6) N'olaydı soñ nefes alan revānum
Aparaydı revān dil-dāre benden

7) Ne var göñilden özge Rūşeni'ye
Aluban Gülşeni' apara benden

AE: 51b.

1176.

Mef' ülü Fā' ilātün Mef' ülü Fā' ilātün

1) Bir Türk-i şūh-veşūñ gitmez hevāsı başdan
Sevdāya düşeli dil andağı göz ü kaçdan

- 2) Gözin açalı devrân mihr ile mâh-ı hüsniñ
Görmedi ancılayın döndükçe devri başdan
- 3) Bir kez gören cemâlin geçüp iki cihândan
Meyl eylemez o yüzden hūblara penç ü şeşden
- 4) Ağ yüzde kara hâlin rüşen gören sözi dir
Kim gördi tev'em olmuş Rûm ile Hâbeş'den
- 5) Göz kimi mülk-i hüsni seyr eyleyen gönülden
Uşşı gider görende ol hissi başda gışdan
- 6) Hâsret yaşın ahdup hicrinden ol perinüñ
Vaşlın umup n'idem çün bitmez o kuru yaşdan
- 7) Delü gibi o yüzden dağa düşüp n'idem çün
Virmez nişânın anuñ bir kimse dağ u taşdan
- 8) İy Gülşenî dimezem adın o Türk-i şūhuñ
Çün qorharam qahısa anuñ gibi yavaşdan

AE: 51b.

1177.

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ulün

- 1) Vücūdum bilmezem nedür 'ademden
'Adem olmaz vücūdam çün kıdemden
- 2) 'Adem şūret virür benden vücūda
Dem-â-dem devr ile döndükçe demden
- 3) Ğanîdür Hâq vücūdı ikisinden

Egerçi ayru degül pîş ü kemden

4) Vücūdın yoğ iden ma‘ dūm nisbet
Olur mir’āt-ı rüşen cām-ı Cem’den

5) ‘ Ademdür görseden zāhir vücūdı
Nefesden ney kimi zīr ile bemden

6) ‘ Adem āyinedür rüşen vücūda
Ki vechin görür anda dem-be-dem

7) ‘ Ademsüz Gülşenī bilmez vücūdın
Nedendür nefḥ olan rūḥ-ı kıdemden

AE: 52a.

1178.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1) Gün kimi yoḥdur nazīrūñ kim görem iy māh-rū
Ne melek-sīmā beşerseñ iy perī ḥalk ile ḥū

2) Fitneden göz ile қаşuñ mekrinūñ pāyānı yoḥ
Kim şayar ḥamr idüp anuñ ‘ işvesinden rū-be-rū

3) Mısr-ı ḥasen içre gündür ḡabḡabuñ zindānını
Terk iden cāhın oluban ol nazarda çāh-cū

4) Göreli müşḡīn kelāmuñ ‘ uḡde-i gön̄lüm girih
Olup andan bend olupdur қayda düşen mū-be-mū

5) Gözlerüm yaşı қrudı aḥıdup seyl-i revān

Yaş yirine andur aan yudam andan r -be-r 

6) ıble dir gören cem l n Ka' be'sini iy anem
eş-cihet andan görünür ıble baa s -be-s 

7) İy ıy met isteyen gel  metin g r dil-ber n
T  buluban isted g n dimeyesen g  ve g 

8) Gün yüzünden zerre nisbet mav oluban isterem
Bulmazam t b-ı cem l n mihr ile ılsam g l v

9) Olalı sevd y  gönlüm g zler nden iy nig r
Bilmezem 'aqlum auban uşlu mıyam y  delü

10) Nergisün ayr n ılpdur gönlümi gözüm kimi
Ser-oş andan olubanu bilmezem nedür bil 

11) Kime ugrarsam yanuban asret nden  h ider
Doldı b -dil nevh sından işid aı ş h d-g 

12) L  v  ill dan ge ben 'ışkua c n vireli
Dirilüp fikr nle direm zikr idüben h  h 

13) R şen 'den göreli dir G lşen  iy meh-lia
Gün kimi vechün görerem yir   gök senden dolu

İ : 200b.

1179.

Mef 'ilün Mef 'ilün Fe'ulün

1) Cih ndan yek-cihet d nd rmese n r 
Alur c nu n anu n hemm ile oru

2) Dileseñ mutlağ olmağ hemm ü ğamdan

Ğoma ğayd cihāndan sende bir mū

3) Bir ile birlige yitüp biri bil

İkilik her ne olsa andan ol yū

4) İtürüp varlığuñı Ğağ'dan iste

Saña senlik olan varlığını ğo

5) Ğoma mā-yı meniden sende benlik

Serābı şanuban şusuz kimi şu

6) Tecerrüdden olup ferdi vücūduñ

‘Ademden olagör sırr kimi gizlü

7) Tağalluğla bulagör ğalkı Ğağ'dan

Ğomayup saña senden ğalk ile ğū

8) Saña senden yağındur istedüğüñ

Niçün dirseñ bula dem anı ğo

9) Žiyāsı Rūşeni'den vechūñ içün

Ğılagör Ğülşeni ğün kimi gözğü

İÜ: 201a.

1180.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

1) Göñül pervāne kimi iy peri-rū

Diler yandura cānın saña ğarşu

- 2) Dönüp mihrüñ odından dağa cânım
Revānum yandurur n'idem çü damu
- 3) Göñülden söndüremez şevkuñ odın
Gözümde niçe kim sepem aña şu
- 4) Tutuşur od kimi şu sepdügümce
Revānum yanduran oddan beter o
- 5) Semender kimi oddan perver ister
Cānum şevkuñ od ile kılalı hū
- 6) İñilerüm sümünde şem' a nisbet
Yanan dem rüşen olur dil çü minü
- 7) Ziyā-yı Rüşenī'den Gülşenī dir
Çalır zulmetde her kim düşe ayru

İÜ: 201b.

1181.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

- 1) Şataşdum ' ışka didüm iy perī-hū
Görür mi kimse senden sırr ' alen rū
- 2) Didi kim göriser keyfle vechüm
Çü vechümdür ' ademden daği gizlü
- 3) Didüm pes görinen senden ne yüzdür
Didi ' aksüñdürür yüzüm degül o
- 4) Menem naqş-ı cihānda sāde līkīn

Nükûşın gösterici şâf gözğü

5) Didüm çün sâdeseñ naqş-ı cihânda
Nedür pes sâdede bu reng ile bû

6) Didi rengine bu senden görünür
Gözüne nite girende uyuğu

7) Didüm nedür baña senden görünen
Didi ‘aksi hayalden halk ile hû

8) Göñül gözünü görsedür gözüne
Saña seni yitürken gözi bağılu

9) Kılup hal ‘uqde kıymaz müşkilünden
Ne varsa gönlün içinde döğülü

10) Didüm nedür gören ol vechi bensüz
Didi şorar bunu uşlu yâ delü

11) Ne var vechünden özge ne göresen
Hayâlündür saña senüñle bilü

12) Didüm nedür bir iken iki ‘âlem
Görünen şanuñ ile boş u dolu

13) Didi biri iki vechündür iden
Gice gündüz kimi aydın karañu

14) İki şanma ki bir yüzden görünür
Gehî Rûmî-şifat gehî çü Hindü

15) Didüm nedür sekiz vechüñden uçmaḡ
Ki oldı yidi aña göre damu

16) Didi luḡ ile ḡahrum mazḡarıdur
Yidi dūzaḡ denilen heṣṡ minū

17) Cemāl ile celālüm nūr u nārın
Gören bir dir idi sekizde ṡanu

18) Didüm kim Rūṡeni' den Gülṡeni sen
Didi biri iki ṡanma diyüp hū

İÜ: 202a.

1182.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1) ṡataṡdum 'ıṡṡa didüm iy peri-rū
Ne yüzdür görünen senden baña bu

2) Sekiz cennet kimi yüzün gören dir
Gerekmez andan özge baña minū

3) Didi ben sādeyem gözgü kimi ṡāf
Yüzüñdür görünen çirkinle kirlü

4) Ne yüzden görünürseñ gösterürem
Saña seni ḡara aḡ Rūm u Hindū

5) Ne var vechüñden özge kim göreseñ
İki 'ālemde görmege gereklü

- 6) Maḥabbet şūreti senden görünür
Gözüne mihr ile her neyse sevgü
- 7) Saña senden görünür ḥalk ḥūyuñ
Temeşşülden şor olanda bellü
- 8) Ne görseñ cüz ü küll dīv ile ḥūrı
Olur senden saña cennetle damu
- 9) Gözün aç Rūşeni'den gün kimi fāş
Çü göremez yüzini illā o gözlü
- 10) Ne var iki cihānda sende yoḥdur
Gice gündüz-şıfat iy iki yüzlü
- 11) Görüp öz vechüñi ğayruñ şanursañ
Gözün bağlu meger sihr ile cādū
- 12) Görüben görinen her neyse senseñ
Güneşden fāş olup gönülde gizlü
- 13) Seni sen gösterürseñ öz özüñe
Ne yoldan seyr iderseñ egri doğru
- 14) İki ālemde rengin sādeden naqş
Gözüne görsedür sende olan ḥū
- 15) Saña senden görünür kılduğun iş
Gice gündüz 'amelden eyü yatlu

16) Ne görseñ gül tiken zehr ile tiryāk

Senüñ fi' ilündürür bil acı datlu

17) Uyar göñlüñi ğaflet yuħusından

O gözde ğaflet olur çünki yuħu

18) Dilersen' ' ışķı görmek Rūşeni' den

Gözün aç Gülşeni nisbet diyüp hū

İÜ: 202b.

1183.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1) Şataşdum ' ışķa direm iy peri-rū

Ne yüzden sırr hafisün göze gizlü

2) Bilemez kimse senüñ neydüğünü

Egerçi tolu senden yaş u kıru

3) İki ' alemde yoħ sensüz nümāyiş

Halā bulunmayup senüñle tolu

4) Bulunmaz sırr emānet kimi Hāk' dan

Sen imişsün maħabbetden dem-i hū

5) Seni ister göñülden cān virüben

Maħabbetden bilinmez sendeki hū

6) Sevüben sevdürürsün seni saña

Maħabbetden bilinmez sendeki hū

7) Sekiz cennet senüñ vechünden özge

Maḥabbetden nedür sevgülü minū

8) Senüñ yüzüñ göreni yandurmaz
Behişt olur anuñ-çün yidi tamu

9 Dem-i kudretten adem hikmet-i Haḫ
Beni bil Rūṣenī'den Gülšenī hū

10) Benem rūḫu'l-Ḳudüs nāmūs-ı ekber
Maḥabbet қоһusından ğāliye-bū

AE: 57b.

1184.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

1) Göñül kul olalı sultān-ı ıṣḫa
Diler cānın vire fermān-ı ıṣḫa

2) Başın top eyleyüp meydāna giren
Çalınmasın diler çevġān-ı ıṣḫa

3) Nice bir ġarḫ ide tıflını aynum
Gözümnden seyl olan tūfān-ı ıṣḫa

4) Bulut yir yüzine қаtre töken dem
Döner seyl aḫıdan giryān-ı ıṣḫa

5) Göñüldeñ ġiñ fezā vāsi bulunmaz
Girüben seyr için cevġān-ı ıṣḫa

6) Bilinmez māzī müstaḫbelle ḫāli
Anuñ-çün ḫāle ṣıġmaz ān-ı ıṣḫa

7) Hevâyıla heves şânın iden terk
İrişürmiş şınadum şân-ı ʿışķa

8) Görenler Gülşeni' den Rüşeni'yi
İrişse dañ mıdur ʿirfân-ı ʿışķa

AE: 73b.

1185.

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1) Düşüben ğarķ olmayanlar ʿışķuñuñ deryâsına
Berrde ķalup bahre girmez dürrinüñ elmâsına

2) Reşk ider görende gözüm yüzüñi gönülüm n'idem
Giremezem çün gönülle gözümüñ arasına

3) Cânıla naķd-i revândan özge nem var ki virem
Âlıla almaķ dilese gözlerüñ alasına

4) Bilmezem uyur uyanuķ olduĝum ğayret budur
Vireli ʿışķıla gönülüm fikrünüñ sevdâsına

5) Kim bilür gönülüm ğayâlin fikrünü ile iy perî
Kim ne vech ile düşüben zikriñüñ sevdâsına

6) Görüben bî-ʿâr-ı ʿışķı ʿaķlıla ʿâr itme kim
Terk idüp ʿışķı kim ʿaruñ düşesüñ rüsvâsına

7) Rüşeni ķâline virüp Gülşeni ğâlini dir
Şevķ ile baş virmişem uş ʿışķuñuñ ğavĝasına

AE: 74a.

1186.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1) İşidüp iy cüvân pendüm şahın pîrüne nâz itme
Dilerseñ nâzenin olmağ dürüş terk-i niyâz itme

2) Sevüben sevdür özüni maḥabbet arturup pîre
Çalışup 'ışkıla sevgün çoğ idübenü nâz itme

3) Saña emr idicek pîrün dime ne dutmadın anı
Mürîd iken merîd olup 'inâd u leccî-sâz itme

4) Gözün inkâr kâlinden tomaldup kurbağa nisbet
Duruban pîrüne karşı kes ününi âvâz itme

5) Bilüp kerkesligin nefsün emek çekdürüben pîre
Açup bâluñı şayd için kara kargañı bâz itme

6) Egerçi mesh-i şürî yoğ bu ümmet içre iy ṭâlib
Özüni mesh-i ma' nîden şahın meymün-güdâz itme

7) Uzatma kâl u kîlünü dilün kes ṭa' nadan pîre
O kâlden kaṭ' için dile sükûtdan özge kâr itme

8) Güneşden fâş idüp halka diyenden Rüşeni sırrın
Baña dir Gülşeni andan ikiden kişt-zâr itme

AE: 74a.

1187.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1281

- 1) N'idem münkir göremez Rūṣenī'yi
Güneşden aydın ol zav u seni'yi
- 2) Hasedden özge nedür bilemezem
Ġarażdan kūr iden ol keşni'yi
- 3) Haseddür döndüren şeytān-ı dūna
Haḡ'a münkir olan bāṭıl deni'yi
- 4) Nişün kūra döner münkir nazardan
Çıḡarmadan başardan kendüsini
- 5) Hasedden cān çeküp diler ölümün
Ḳoñ ölsün ḡıḡdıla ol mürde neyi
- 6) Virüp cānın ḡasedden her münāfiḡ
Ḳomaz āḡir nefes başdan meni'yi
- 7) İşit pendüm ḡasūda olma hem-dem
Ḳılup maḡrem özüñe rāndesini
- 8) Ḳaçan fāsıḡla mü'min bir olısar
Ki hem-dem Müslim ü Ermeni'yi
- 9) Haḡ'a münkir olan bāṭılı n'idem
Añuban redd ile bu güzeştini
- 10) Dönüp baş-ı Yehūda münkir-i dūn
Añar faḡrıla kendüden ḡani'yi
- 11) Ne yüzden bilmez münkir münafıḡ

Göremez Rüşeni'den Gülşeni'yi

12) Hasedden göremez Aydın ilinden
Güneşden aydın rüşen didesini

AE: 77a.

1188.

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1) Aldanup inanma iy dil münkirün ikrârına
Çün muzırrdur ol yalancı girçegün inkârına

2) Gerçi kim dir söyleyüp halkuñ yalanı ekşeri
Virüben andan revâcı şatu vü bazarına

3) Dünyeden iqbâl umandur hod sa' adetsüz şaķi
Bulmadı iqbâl düşün müdbirün idbârına

4) Şerr diyüben yime balını belâlu dünyenüñ
Degmez anuñ balı çün kim arusunuñ hârına

5) Cife didi dünyeye Peygamber iy tãlib işit
Seg degülseñ düşme anuñ cifeden murdârına

6) 'Ar için rüsvâ kıluban ehl-i dünyâ özini
Hor olur zilletle baħuñ halkınuñ bi-'ârına

7) İt gibi murdârı yiyen tãhir olmaz şuyıla
Tevbesüz ol cife tenden şanmañuz arına

8) Çün cefâdur saña dünyânuñ vefâsı 'âķıbet
Pes yoğa şay bu dem anı baħmayuban varına

9) Sicn-i mü'mindür işitdün cennetini kâfirün
Yanma kâfir kimi anuñ mü'min iseñ nârına

10) Dañla dinüp istenen gün bugün imiş añladum
Anuñ için kıoyamazam ben bugünümü yarına

11) Terk idüp dâr-ı cihâñı olmayan Manşûr-ı 'ışk
Girüben meydân-ı 'ışka aşmaz özin dârına

12) Geçmeyen iki cihândan 'ışkıla 'ârif degül
Anuñ için yoğ vuķûfı ma'rifet esrârına

13) Dünyede gül yoğ dikensüz el uzatma dirmege
Degmez andan kıoğu çün kim ele batan hârına

14) Dil beri kılup cihândan 'ışka viren göñlini
Gülşenî gibi irüşür Rüşenî dîdârına

AE: 53a.

1189.

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ülün

1) Göñül 'ışkıñ elinden pâre pâre

Olupdur bulamazam aña çäre

2) Oñılmaz zağmı var 'ışkıñ şınadum

Olalı göñlüm ol zağmıla yara

3) Tezâlar zağm-ı 'ışkı merhem urmağ

Dönüp bî-kârlığ iden herze-kâra

- 4) N'idem zaḥmını ' ışkuñ çün belürmez
Ki andan görsedem yaramı yāra
- 5) Dönüp Mansūr'a ' ışkuñ yarasını
Yidüm aşılmanın bend ile dāra
- 6) İlan kimi çü şaṇçar göñlümi ' ışk
Dönübem yaradan aḡulu māra
- 7) Yiyüp zaḥmını ' ışkuñ Rūşenī'den
Virür cān Gülşenī dīdār-ı yāra

AE: 32a.

1190.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

- 1) Baña derdüñ gerek dermānsuz iy meh
Çü bir dem olamazam ansuz iy meh
- 2) Nedür zevk u neşātı bilemezem
Cihānda ḥalk olanuñ sensiz iy meh
- 3) Virüp ' ışkuña cān çün derdüñ aldum
Ḳoma ḳalmaḡa beni cānsuz iy meh
- 4) Canuma cān imiş derdüñ çü bildüm
Nice pes dirilen cānānsuz iy meh
- 5) Senüñ derdüñle virmeyen revānın
Canın virüp gider imānsuz iy meh
- 6) Nedür derdüñden özge ḥuccet-i ' ışk

Anuñ-çün olmazam bürhânsuz iy meh

7) Şoruban Rüşeni'ye sırr-ı ışkı
Olamaz Gülşeni' irfânsuz iy meh

AE: 32b.

1191.

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

- 1) Boyuñ servin gören bustân içinde
' Aceb nahl-ı revân dir cân içinde
- 2) Kadüñdür ahsen-i takvîme mazhar
Añılan vahy ile Qur'an içinde
- 3) ' Acebler muşhaf-ı hüsnüñe bağan
Kaşuñ harfin görüp Furkân içinde
- 4) Gören bayram ider ay kimi yüzüñ
Kılup cânın fedâ qurbân içinde
- 5) Bağan dir vechüñe sultânı hüsnüñ
Bu yüzdür ay kimi devrân içinde
- 6) Ayıla gün-şifat yüzüñi gören
Başuña çizginür keyvân içinde
- 7) Giren meydân-ı ışkuña bulur baş
Ayağdan çalınur çevgân içinde
- 8) Murâdı Gülşeni'nüñ Rüşeni'den
Güneşden bellüdür a' yân içinde

AE: 33a.

1192.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1) Yüzün gömek dilerem döne döne
Virüp cânımı aña döne döne

2) Niçe bir cân çekem şevküñle iy dil
Yüzüñi görmek için döne döne

3) Alamaz kimse tenden cânı n'idem
Saña cân virmeyince döne döne

4) N'idem ' işküñ elinden bilemezem
Alup göñlüm diler cân döne döne

5) Göñül ' işğa uyup terk itdi beni
Şoraram nerde lîkin döne döne

6) Ecel bir cân alur ammā n'idem ' işğ
Diler bir yirine yüz döne döne

7) Dilerem Rüşeni'yi Gülşeni' dir
Görem Aydın ilinde döne döne

AE: 39b.

1193.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1) Güneş kimi yüzün münkir gözün açup haçan göre
Karañuluğdur çü aydınlığ anadan doğmaca kūra

2) Maḥabbetden göz açuban görende şevķile vechüñ
Ne diyem zevķini anuñ gelüp ger ʔalıbi şora

3) Baña luḥfila mihrüñden tecellî nûrı nârıla
Ḳadüñ kimi şecerden uş görüñdi varmadın Ṭür'a

4) Saña senden yaḥın iken bulagör istegün bugün
Ki dañlaya ḳosañ anı bulamazsuñ düşüp devre

5) Diriyile ölene ḳopar ḳıyâmet ḥaşr u neşrile
Ḳulağ ur ol ḳıyâmetden bu dem nefḥ olınan şûra

6) Diriyile ölüben virgil cevâbın Rabb'üñüñ bilüp
Su'al ider çü giren dem melek anı saña göre

7) Bugün yuḥudan uyanup göre gör dañlaki ḥâlüñ
Vây aña kim bu yuḥudan düşi şanup anı yora

8) Cemâlüñ düş kimi ḥalka ğalaṭ ta' bîr ider yoran
Gözüñ kimi uyanmayan o yüzden düş ḥaçan yora

9) Dem-â-dem Rüşeniñ kimi ziyâdan dolmasa göñlüm
Nice dönderem ay nisbet yüzümi Gülşeniñ nûra

AE: 54a.

1194.

Mef'ülü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ülün

1) İy dil ḳoyuban yâruñı aġyâra yapışma
Gül terkin urup bilmeyüben ḥâra yapışma

- 2) Şem‘ a dönüben şevkile yan dil-bere karşı
İy dil görüben nūr-ı revān nāra yapışma
- 3) Terk eyle fenā dārını ger bākī dilerseñ
Gönül virüben alma fenā dāra yapışma
- 4) Manşūr oluban ‘ ışkıla bil dāruñı nedür
Dāruñ oyiken mihr ile bu dāra yapışma
- 5) Çün cīfe didi dünyeye Hāğ sevdügi maḥbūb
Ṭālib oluban seg kimi murdāra yapışma
- 6) Bil kıymet-i dürr baḥr-ı ledün dürrüni şāfī
Anı kıoyuban lü’lü’-i şeh-vāra yapışma
- 7) ‘ Işkıla didüñ çünkü “belā” dönme belādan
İkrāruñı terk eyleyüp inkāra yapışma
- 8) Ağıla kıara terkin uran ebcedin okur
‘ Işkuñ işidüp mecma‘ -ı muḥtāra yapışma
- 9) Tecrīd ile bul rūḥ-ı Kudüs zindesin iy dil
Her ferd ile tersā kimi zünnāra yapışma
- 10) Kesb eyle bugün āḥiretüñ dañlaya kıoyup
Şuğl u ‘ amel-i dünye-i ğaddāra yapışma
- 11) Şeyṭān kimi yoluñı uran nefs-i hevādur
Aldar çü seni mekr ile mekkāra yapışma
- 12) ‘ Işkıla yola girübenü şer‘ -i şırāṭ it

Āsān diyūben ‘ aqlıla düşvāra yapışma

- 13) Terk eyle direm Gülşenī’ye ‘ ışkıla ‘ āruñ
Bed-nām oluban ‘ ākıl u bī-‘ āra yapışma

AE: 55a.

1195.

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

- 1) Nedür sırr-ı emānet dilden özge
O ħalsüz ‘ uqde-i müşkilden özge
- 2) “*Nefahtū*”¹⁹⁴ sırrıdur fāş olmaz ol dil
Anı bil sır ‘ alen dil külden özge
- 3) Dilüñ dilin bilen añlar ne direm
Çü andan dil olur qāl qāldan özge
- 4) Kināyetdür n’idem dilden dil olan
Bilinmez dil dilidür ilden özge
- 5) Dilüñ devrānı var sırrdan cihānsuz
Ayıla gün şınanan yıldan özge
- 6) Hevā şanmañ hevesden ‘ ālemini
Dilüñ çün ‘ ālemi var yilden özge
- 7) Hezārān şehri var baħr ile berrüz
Dilüñ Mışr ile Şām dilinden özge

¹⁹⁴ “Ona şekil verdiğim ve ona ruhumdan üflediğim zaman, siz hemen onun için secdeye kapanın.”
(Hicr, 15/29).

8) Muḳaddesdür dilüñ arzı Harem'den
Bulunmaz ol zeminde ḫalden özge

9) N'idem sırrdur dimezem Gülşeni fāş
N'ider şeh Rūşeni'yi dilden özge

AE: 56a.

1196.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1) Belā didüm çeküp miḫnet maḫabbetden belā ' işḳa
Bilür miḫnet nedür andan olanlar mübtelā ' işḳa

2) Maḫabbet miḫnetin çeken belā neydüğini bilür
Anuñ için belādan dir ḳazādur iḳtizā ' işḳa

3) Dönüp Eyyüb'a miḫnetden belāsın çekmeyen ' işḳuñ
Çeküp andan belā miḫnet nedür bilmez rızā ' işḳa

4) Ezelden ḳısmet-i ' işḳuñ maḫabbetden belāyımış
Ḳadir gūyā o ḳısmetden olandur muḳtezā ' işḳa

5) Maḫabbetden belāsına giriftār olalı ' işḳuñ
Şorana derd ü miḫnetden ḳazā direm ḳazā ' işḳa

6) Muḫāl-i ' aḳl-ı ḫāl imiş maḫabbetden dirilene
Ḳiredle nā-revā olan olup andan revā ' işḳa

7) Güneh dimeñ ḫaḫā nisbet maḫabbet gerdine görüp
Çü ' aḳlıla şevāb olan ḫaḫā olur ' aḫā ' işḳa

- 8) Ğanīdür cūdıla ‘āşık maḥabbet faqrına nisbet
Anuñ-çün cüz küll olur meveddetden gedā ‘ışqa
- 9) Maḥabbet miḥnetin çeküp belā zevķini dadmayan
Bilemez kim ne lezzetden dadanlar dir nevā ‘ışqa
- 10) Şehīd-i ‘ışk olanlar dir maḥabbetden ğazā içre
Giriftār-ı ‘belā iken devāsuz gel belā ‘ışqa
- 11) Belādur Ğülşenī miḥnet maḥabbet Rūşenī senden
Kılur perver revānumı idüben mübtelā ‘ışqa

AE: 56a.

1197.

Mefā‘ılün Mefā‘ılün Fe‘ülün

- 1) Virelden başumı sevdā-yı ‘ışqa
Ulaşdum ğulğul-ı ğavğa-yı ‘ışqa
- 2) Devā ister iken dermān yirine
İrişdüm derd-i dilden day-ı ‘ışqa
- 3) Gören Mecnūn’a nisbet ḥālümü dir
Baḥuñ bed-nām olan rüsvā-yı ‘ışqa
- 4) Ne sevdādur başumda bilemezem
Ki andan dönmişem şeydā-yı ‘ışqa
- 5) N’idem bilemezem rāy ile tedbīr
Hıred isteyüben rāy-ı ‘ışqa
- 6) Baña müşkil olan ḥālsüz nedür ḥāl

- Şoruban bilmedür dānā-yı ʿışķa
- 7) Nedür işbāt olan nefy ile bilsem
Vücūd ile ʿademden lā-yı ʿışķa
- 8) Ne yüzden olmuşam Mecnūn'ı devrūñ
Maḥabbet mazḥarı Leylā-yı ʿışķa
- 9) Maḥabbetden ne sırram genci nisbet
Ḥafī ḳudret kimi ālā-yı ʿışķa
- 10) Bir iken iki yüzden görüneli
Bilindi neydüğüm binā-yı ʿışķa
- 11) Kılan tayy lā vü illādan merātib
Bilür hūdan neyem heyhāy-ı ʿışķa
- 12) Maḥabbet Ḳāf'ına sīmurġı nisbet
Giren uğrar imiş lānā-yı ʿışķa
- 13) Vücūdını ʿademden iden imiş
İrişen bī-cihet me'vā-yı ʿışķa
- 14) Iraḥ yaḥın yoġ imiş vüs'atiyle
Olan bī-şeş-cihet şahrā-yı ʿışķa
- 15) N'idem iy Gülşenī vaşf idemezem
Diyüben Rūşenī mevlā-yı ʿışķa

AE: 56b.

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

- 1) Gerçek Hakk'ı sever iseñ gel gönül vir erenlere
Hakk'ı bilmek ister iseñ gel gönül vir erenlere
- 2) Erenlere gönül viren sever Hakk'ı şeksiz gören
İy Hakk'a doğru yol şoran gel gönül vir erenlere
- 3) Çıhar gönülden teşvişi Hak'dan idüben cünbişin
Ayağ yirine ço başın gel gönül vir erenlere
- 4) Kudsü'l-ħarām beytü'l-yaķın tūfān dilerseñ iy refīķ
Cāndan bulup aña refīķ gel gönül vir erenlere
- 5) Düş izine erenlerüñ doğru yola girenlerüñ
Bil neydüğini anlaruñ gel gönül vir erenlere
- 6) Eren izin izler iseñ yüzi nedür gözler iseñ
Gördüğini gizler iseñ gel gönül vir erenlere
- 7) Gönülden aç cān gözini tā göreseñ er yüzini
İşitme şeytān sözini gel gönül vir erenlere
- 8) Ten gözini yumup açan cāndan gözün görür revān
Er yüzini Hak'dan inan gel gönül vir erenlere
- 9) Şüret degül eren yüzi tā göre anı ten gözi
Ma' nāyimiş çün er özi gel gönül vir erenlere
- 10) Göre kimdür şüret gözi seçer giceden gündüzi
Terk idüben ol göz sözi gel gönül vir erenlere

11) Rūṣenī' den şūret gören ma' nī yüzün bilmez inan
Bes kim görür diyüp şoran gel gönül vir erenlere

12) İy Gülşenī 'ayne'l-yaķın görmek dilersen er yüzün
Açmak için ma' nī yüzün gel gönül vir erenlere

İÜ: 182a.

1199.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Geçdi 'ömrüm vaşl umuban ḥasret ü hicrān ile
Cān virüp kırtulamazam derd-i bī-dermān ile

2) İy ecel ḥasretle görüp dem-be-dem cān çekdüğüm
Nişe almazsuñ revānum gelüben fermān ile

3) Kalmadı şabr u taḥammül intizār-ı dil-bere
Her nefes bir cān virürem gūyiyā ḥarmān ile

4) Olmadın sevdāyī kimi bī-ḥaber bī-ḥod n'idem
Çizginür başum belādan çün dönen devrān ile

5) Doğalıdan tıfl-ı 'aynum ağlayuban gülmedi
Bilemezem n'idecegüm dīde-i giryān ile

6) Dilerem mihr ile meh-rū dil-berün yüzün görüp
Cān viren bayram idüben ten kimi kırbān ile

7) 'Işķ elinden cān yanuban dağlanur ciger n'idem
Dönüben kızgün tenüre bu dil biryān ile

8) Virmeyen şevķ ile gönül Rūṣenī'nün zevķine

Cân viren dem Gülşenî ol gidemez îmân ile

İÜ: 183a.

1200.

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1) İy dirîgâ geçdi 'ömrüm derd-i bî-dermân ile
Oluban bizâr özümnden düşmen oldum cân ile

2) Dilerem kim her nefesde cân virüben kırtulam
Bu devâsuz derd elinden ölmedin fermân ile

3) Çeküben miḥnet belâyı kırtıharam âḫir nefes
İrmedin andan kemâle cân virem noḫşân ile

4) Bir nefesde ger olaydı yüz virürdüm cânımı
Tâ belâdan kırtulaydım virüp anı şân ile

5) Her nefes bir cân vireli miḥnet ile bildüm uş
Kim rızâ andan nedür teslîm için iḫsân ile

6) Ger delîl isterseñüz 'ışka 'alâmetdür belâ
Yohdur andan özge ḫuccet ṭâlibe bürhân ile

7) Rüşenî'nün çek belâsın Gülşenî cân virüben
Ger dilerseñ soñ nefesde gideseñ îmân ile

İÜ: 183b.

1201.

Müfte' ilün Fâ' ilün Müfte' ilün Fâ' ilün

1) 'İşk ile gelün dile lâ ilâhe illallah
Zıkr idüben derd ile lâ ilâhe illallah

- 2) ‘Işık ile zıkr idüñüz zevk idüben yazuñuz
Şevk ile dilden diñüz lâ ilâhe illallah
- 3) ‘Işık gerek zâkire derd ile zıkre gire
Tâ dimeye fikr ile lâ ilâhe illallah
- 4) ‘Işık ile zıkr itmeyen göñlüni eritmeyen
Vesveseden dir emân lâ ilâhe illallah
- 5) Zâkir olana gerek ‘ışık ile yanmağ yürek
Hâliş ü muhliş dimek lâ ilâhe illallah
- 6) Zıkr idüp olmaz işüñ şalma riyâdan başuñ
Dime añup teşvîşüñ lâ ilâhe illallah
- 7) Allah’ı zıkr iderem şevk ile yanayoram
Diyene inanuram lâ ilâhe illallah
- 8) Zıkr idenüñ Allah’ı yarlığanur günâhı
Raḥmet umup diñ aḥı lâ ilâhe illallah
- 9) Her kim özünden giçer benlik olandan kaçar
Zıkrı diyende nâ-çar lâ ilâhe illallah
- 10) Zıkr itme vesvâs ile göñlünde ḥennâs ile
Fikrüñ digil derd ile lâ ilâhe illallah
- 11) Eridüp Allah adın dilden çıḫar nefis divüñ
Andan digil iy nâzenin lâ ilâhe illallah

12) Dilde hevā zıkrını terk idüben fikrini
Andan digil iy Gülşenī lā ilāhe illallah

İÜ: 183b.

1202.

Meḫ'ülü Mefā'īlün Meḫ'ülü Mefā'īlün

1) Daş atma saḥın kaşd idüben dil şīşesine
Biñ şīşe sıñar dilden eger bir şīşesine

2) Mürted bilüñüz
İmān nūrını görmeyiser kona cebine

3) Dil redd iden imānı kabül itmeyiser Hıaḳ
İslām ile girmez ölüben ol kişi sine

4) Ta' n için atan oḥını dilden yaña bir kez
Biñ oḥ yiyiser cāna kazā biri yirine

5) 'Arşuñ güneşidür dil-i kāmiline ḥod-ferş
Vaşf ile disem şīşe dile şınma kanına

6) Bir pertavidür ol güninüñ mihr-i cihān tāb
Biñ gün denilen aña göre zerre kemine

7) Cāndan göz açup baḥ yüzüme tā ki göreseñ
İmān güneşi doğduḡın ay kimi ḥabine

8) Dirile girüp sine dile ḥalveti yolın
Bulmaz o yolu diri viren ḥabsine

9) Uzatma dilüñ ehl-i ḥaḳḳa ta' n ile zinhār

Habs it kılıcuñ şoħubanu dil kimi kına

10) Bıçaħ bileyen ehl-i haħķuñ tőkmege ķanın
Şuşar meger o teşne ciger bağrı ķanına

11) İncüdügi-çün ehl-i haħķı cehl ile bu ķavm
Āħir oluban yitmeyiser biribirine

12) Öldür özüñi dir iken bir niçe müddet
Dirlik neyimiş ölmegilen sen daħi sine

13) Dirlik dileyen ölme gerek küllī özinden
Teslīm oluban tā ki ire haħķ-ı yaķıne

14) Görmez yüzüni ‘ ışķ erinüñ küfr ile imānı
‘ Aķl ile ķılan uğrar imiş küfr ile dīne

15) Ağ u ķaradan geçen açar ğayb ķapusın
Miftāħa dönüp dili irer fetħ-i mübīne

16) Bī-hūş oluban işidiñüz hūş nidāsın
Başdan ayağā gūş olup anuñ nağamına

17) Şalubdur cihān ğamını dilden ola gör şād
Çün degmez imiş hemm-i cihān dilde ğamına

18) Tas-ı felege şığmaz imiş dildeki ni‘ met
Daşup tökülür her ne ķoyarsam devr ķabına

19) Püf diyübenü āyinenüñ yüzine demden
Ķondurma ğubāruñ yağuban sīnede kine

20) Şaykal uruban gerd-i dile āyineden pāk
Sil kim göreseñ göz kimi āyinesine

21) Dil vaşfını añup ne disün Gülşenī miskin
Cān virüben irişmedü çün dili fenine

İÜ: 184a.

1203.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Bilmezem hālüm nolısar bir perī-ruhsār ile
Hasetinden iñlerem çün gıce gündüz zār ile

2) İy ecel irişüben bu dem baña hem-demlik it
Çünkü senlik hem-dem olan cānına bızār ile

3) Virüben gönülüm alaldan mihrüni bir dil-berüñ
Aşşıdur andan ziyānum sevgülü bāzār ile

4) Görelı gül-zār-ı hüsñüñ bir gül-i gül-çehrenüñ
Kalmadı meylüm n'idem diñ cennet-i gül-zār ile

5) Şevk ile şorana direm zevkümüñ şirīnligin
Yüz yılıñ zevkine deger bir demüm dil-dār ile

6) Dilerem görende yāri ğayretümden görmeyen
Özümi ağyār nisbet ol perī-ruhsār ile

7) Rüşenī'den Gülşenī'nüñ rüşen iden dīdesin
İden aydın gün kimi rüşen ziyā dīn-dār ile

İÜ: 186b.

1204.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1) Düşüp Mecnün kimi sevdā-yı ' ışğa

Göñül virdüm revāndan rāy-ı ' ışğa

2) Devāsuz derd imiş dermānı n'idem

Şınadum merhem idüp vāy-ı ' ışğa

3) Ene'l-ḥaḳ yirine didüm ene'l-' ışğ

Şataşdum dār ile ğavğa-yı ' ışğa

4) Dilüñ kes ṭa' nıla ṭanz itme müfsid

Görüp bi-ḥod-şifat şeydā-yı ' ışğa

5) Dönüp şeyṭāna münkir olma bed-nām

Uzadup dilüñi rüsvā-yı ' ışğa

6) Gözüñ yum iki ' ālemden açup baḡ

Ne yüzdür görünen binā-yı ' ışğa

7) Unut cehl ile ' ilmüñ terkin urğıl

İrişmek dilerseñ dānā-yı ' ışğa

8) İki ' ālemde sulṭānlıḡ dilerseñ

Ḳul olğıl Gülşeni Mevlā-yı ' ışğa

İÜ: 186b, AE: 33a.

İÜ'de yalnızca [1,2,3] vardır.

1205.

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

- 1) İşit sözüm iy Gülşenī gel gidelüm ' ışık iline
Şahdur o mülk-i Rüşenī gel gidelüm ' ışık iline
- 2) Aydın ilinüñ şāhına güneşden aydın māhına
Yüz sürmege dergāhına gel gidelüm ' ışık iline
- 3) Her kim diler yüzün göre tebdīl ide nārın yüze
Dilerseñ anı göz göre gel gidelüm ' ışık iline
- 4) ' Işık ilidür cerrü'l-vaṭan ĩmān olan iy zülfe ten
Görmek dilerseñ anı sen gel gidelüm ' ışık iline
- 5) Terk eyle ' aqlın naqşını yolun uran kılmaşını
İster iseñ naqqāşını gel gidelüm ' ışık iline
- 6) Çoḥdur o yolda çün ḥatar başdan giçen tenin kıoyar
Budur işit doğru ḥaber gel gidelüm ' ışık iline
- 7) ' Işık erine menzil maḳām mülk-i maḥabbetdür temām
İy isteyen dārü's-selām gel gidelüm ' ışık iline
- 8) Diler iseñ vech-i Vedūd ola saña revān şühūd
Terk idüben senden vücūd gel gidelüm ' ışık iline
- 9) İy gün gibi rüşen gözün aydın kılup aydın yüzün
İdüp sa' ādet yıldızın gel gidelüm ' ışık iline
- 10) İşidüp añlagil sözi ṭayy kıl giceyle gündüzi
Açgil maḥabbetden gözi gel gidelüm ' ışık iline

11) ‘Işık özidür işit ‘aceb sevgilüsün kılan taleb
Diyen odur bu el-ḥesāb gel gidelüm ‘ışık iline

12) İy Rüşenî’den Gülşenî cāndan göz açup gör beni
Kimdür diyen saña tañı gel gidelüm ‘ışık iline

İÜ: 187a.

1206.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1) Şeydā gönülüm ‘ışık ile düşdi anuñ sevdāsına
Kim şalar başa ḥayālin uyuban sevdāsına

2) Dönmüşem düşde şayuhlar ādeme sevdāyile
Ḳāl ile ḥālını ‘ışkuñ düşeli yormasına

3) Āl ile gönülüm aluban bir elā gözlü perî
Cānumı diler ki andan özge şor göz elāsına

4) ‘Işık ile gönül birikip ‘ibret ider gözüme
Görmesün diyüp cemālün girmezem arasına

5) ‘Işkuñuñ ḥayrānını vālih-şıfat gören revān
Beñzer Leylā’dur Mecnūn olanuñ şeydāsına

6) Bilmezem nāmūs u ‘arı bilürem çün ‘ārif olur
‘Ārif ile nāmūs ḥalkuñ ‘aşkuñ rüsvāsına

7) Rüşenî’ye kul olandur Gülşenî mevlā-yı ‘ışık
Şāh olur ḥizmet iden sevgülü mevlāsına

İÜ: 187a.

1207.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1) Şorana 'ıŝkuñ adını belâ direm belâ 'ışka

Bilür anuñ belâlığın olanlar mübtelâ 'ışka

2) Dükenmez derdini 'ıŝkuñ çeküp Eyyüb'a dönmüşem

N'idem çün bulmazam dermân budur di bî-revâ 'ışka

3) Baña 'ıŝkuñ vefâsını cefâdan özge bilmezem

Cefâ vü cevri ü kahr imiş çü luğ ile vefâ 'ışka

4) Marîz-i 'ışk olan bilür nedür sıhhat çekmeyene

Anuñ-çün hastalık diler o renc ile şifâ 'ışka

5) Haţâdur 'aşıkâ kılmak revân 'aql ile telkîni

Haţâ andan şavâb olur güneh çünki haţâ 'ışka

6) Halâyıka muhâl olan yakîn hâli imiş 'ıŝkuñ

Anuñ-çün ne revâ halka olur imiş revâ 'ışka

7) Görüp iy Gülşeni hâlün vireydüm Rüşeni'yile

Veli fâş itmezem sırrdur senüñle mâ-cerâ 'ışka

İÜ: 187b.

1208.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1) Benem güneş-şifat 'ayne'l-'ayâna

Ziyâ tâbın viren cüz küll cihâna

2) Mağabbetden benüm şanuma levlāk

1304

İdüp mantığını geldi zebāna

3) Meveddet ‘ālemdir şān-ı vechūñ
Sevüben sevilen cüz küll revāna

4) Nedür vechümden özge şān-ı şühūd
Ki şāhid ola meşhūdı görene

5) Nazīrüm görmeyüpdür göz açaldan
Ay ü gün devr ile gezen zamāna

6) Vücūdumdur basīt-i bī-mürekkeb
Mekānetden gelübem çün mekāna

7) ‘ Aceb sırrum ḥafī kim fāş olamaz
Eger birden gelem yüz biñ beyāna

8) Nefahtü sırrıdır ḥafī vücūdum
Ki gelmez fāş olup ol ‘ ayāna

9) Nedür ğaybuñ şühūdı benden özge
Gelen dem āna nisbet vech-i şāna

10) Maḥabbetden vücūdumı yaqīn bil
Olup kāfir-şıfat düşme gümāna

11) İştüñ “*min rabbike*”¹⁹⁵den beyāna
Nişün münkir olursuñ ḥaḳ diyene

¹⁹⁵ “*Bunlar Rabbinin katından, hesapları karşılığı verilenlerdir.*” (Nebe, 78/36).

12) Benüm nūrum virür rūşen başardan
Başiretten göz açan dem görene

13) “*Kul in küntüm tuḥibbun*”¹⁹⁶ oḥuyup duy
Nedür āfet beni candan sevene

14) Baña inanmayandur Ḥaḫḫ’a münkir
Ki bātıldur o ḫaḫdan sevmeyene

15) İki ‘ālemden el yumaḫ gerekdür
Vuzū ‘ışḫuñ namāzını ḫılana

16) Şalā dir Gülşeni ‘ışḫuñ imāmı
Maḫabbetden namāzına uyana

İÜ: 187b.

1209.

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

1) Nedür dünyā diñüz ğafletten özge
Hevāyile hevesden bütten özge

2) Ne var bu mezra‘ içinde baña diñ
Ekilen toḫm için āletden özge

3) Aḫup ḫudret gözin cüz küll cihānda
Deñeñ nedür olan ḫikmetden özge

4) Geḫürme ğafletilen ‘ömrüñ işit

¹⁹⁶ De ki: "**Allah'ı seviyorsanız bana uyun. Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın. Allah affeder ve merhamet eder**". (Al-i İmran, 3/31).

- Ki 'isyāndur ekin t̄ā' atden özge
- 5) Kılup cehl ile t̄ā' at zāyi' itme
Çü zāyi' dūr 'amel hayretden özge
- 6) Didi hayru'l-beşer dünyāya s̄ā' at
Nedür dünyā diñ ol s̄ā' atden özge
- 7) Şorana dünye nedür bunı direm
Ne bilem neydügin hayretden özge
- 8) Seni H̄aḡ'dan ıraḡ idene digil
Çü yoḡdur dünye ol firḡatden özge
- 9) Şorana dünye nedür 'ām ile ḡāş
Cevābum yoḡ n'idem kürbetden özge
- 10) 'Adem kimi vücūdın bu cihānuñ
Bilüben ne diyem ḡudretden özge
- 11) Bilür bu mezra' uñ ḡāşılı nedür
Görenler ma'nīsın şüretden özge
- 12) Bu devr ile dönen fānī cihānuñ
İrişmez ḡāşılı nekbetden özge
- 13) Şoraram Gülşeni'ye Rūşeni'den
Baña ḡāşıl nedür kürbetden özge

İÜ: 188b, AE: 34a.

[3] Deñeñ: Diñüz AE.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1) Yüzüñdür yazılan Qur'ân içinde
Kaşuñ harfi kimi Furkân içinde
- 2) Açalı mihr ile ' âlem gözini
Nazırüñ görmedi devrân içinde
- 3) Görenler mihr ile iy meh cemâlün
Ay ile gün şanur seyrân içinde
- 4) Dilerem bir dem içre biñ nazardan
Görem vechüñ senüñ her şân içinde
- 5) Ne var vechüñden özge tā göreler
Cihân halkı çü oldur ân içinde
- 6) Senüñ vechüñ ziyâsıdır görünen
Güneş kimi a' yân insân içinde
- 7) Didi Hâk sevüben vechüñi levlâk
Maḥabbet gizlüyiken kân içinde
- 8) Meveddet kenzi senden zâhir oldı
Çü sensüñ sevgili a' yân içinde
- 9) Gören ' ayne'l-yaḳından vechüñi dir
Şehâdetdür bu yüz imân içinde
- 10) Senüñ vechüñ görenler Rüşenî'den
Bilür imân nedür iḳân içinde

11) Görenler Rūşenî' den Gülşenî'yi

Olur küll-i lisân ' irfân içinde

İÜ: 190a, AE: 33b.

[1] Ẓur'ân: Ẓurân AE.

[8] sensün: sensin AE.

1211.

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1) Bir naẓar iy meh cemâlün görüneli gözüme
Geçdi ' ömrüm gelemzem nice andan özüme

2) Göreliden al yañağün şararup beñzüm şolar
Raḥm idüp n'ola baḥayduñ bu şararan beñzüme

3) Gözlerüm aduñ cânımdan dildeki sevgün kimi
Mühr urubam anuñ için mihrün ile ağzuma

4) Gice gündüz ḥasretünden ağlaram çok iy perî
Ẓanlı yaş andan dökülür her taraftan yüzüme

5) Bilmedüm bayram nedür iy meh cemâlün görmedüm
Dilegüm oldur yine hem 'ıyd ile nev-rüzuma

6) ' Işık ile görüp cemâlün dilerem cânım virem
Cândan özge tuḥfe yoḥ çün mäh-ı mihr-efrüzuma

7) Rūşenî' den özge kimdür Gülşenî bu gördüğüm
Çün görünmez andan özge iki ' âlem gözüme

İÜ: 190a.

1212.

Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün Müstef ilün

- 1) Hâk rızâsın diler iseñ gel hizmet it erenlere
Göñül pasın siler iseñ gel hizmet it erenlere
- 2) Erenler hizmet kılan zıllı olur Hâk'ıñ inan
Odur halka sulţan olan gel hizmet it erenlere
- 3) Dutgil bir erüñ etegin k' ilte seni Hâk'a degin
Sever iseñ işüñ yigin gel hizmet it erenlere
- 4) Ayru degül Hâk'dan eren Hâk'ı bulur göñül şoran
Hâk durur bu sözi inan gel hizmet it erenlere
- 5) Hâk erene benem didi sevgüsi ile gizledi
Andan “*mariztü*”¹⁹⁷ söyledi gel hizmet it erenlere
- 6) Eren eli iş dutmadı haksuz görüp işitmedi
Hâk'dan ayru söz itmedi gel hizmet it erenlere
- 7) ‘ İşkuñ yüzün eren görür göñül virüp cāndan sever
Dil virmege aña iver gel hizmet it erenlere
- 8) Görmez bu göz erenleri çün cān-ı cāndur tenleri
Görmek dilerseñ anları gel hizmet it erenlere
- 9) Aç cān ile göñül gözün bağ gör nedür eren yüzün
Hâk görüp andan şeksüzün gel hizmet it erenlere

¹⁹⁷ “*Hastalandığımda da O bana şifa verir.*” (Şuara, 26/80).

10) Şüret degül eren yüzi ma' niden aç aña gözi
Yüzin görüp kesgil sözi gel hizmet it erenlere

11) Erenlerün hâlin beyân eyleyemez n'idem zebân
Olmağ için küll-i lisân gel hizmet it erenlere

12) 'Işkuñ yüzini Gülşeni Rüşeni'den görgil teni
Görmek diler iseñ anı gel hizmet it erenlere

İÜ: 221a, AE: 40a.

[4] Hakk'ı bulur: bulur Hakk'ı AE.

1213.

Müfte' ilün Fe' ülün Müfte' ilün Fe' ülün

1) Her zan ile yaq̄insüz taşdıq̄ iden imāna
Düşer taşavvurundan zann ile ol gümāna

2) İnkār ider müşekkek ikrārına dönüben
Şıdķını kizb iden dem irişmedin liķāya

3) Hayr ile şerri seçemez hayrını nef bilüp
Taşdıq̄ iden taşavvur yaq̄şi diyüp yamāna

4) Ğayba şehādetini bilmeyüben her ebleh
İkrārını cenānuñ taşdıq̄ ider zebāna

5) Her ne disem yaq̄inden imān u Ğayba şeksüz
İnkār ider 'imādan ekme-şıfat görene

6) Naq̄d-i hidāyet ile küfr ü dalālet alan

Husr-ı ticāret ider düşübenü ziyāna

- 7) Bilmeyüben ‘ amelden nedür ĩmān-ı maḫlūb
Şālih-i deyrān kılup her müfsid-i zebāna
- 8) Cüzdür ‘ amel ĩmāndan cehl ile her müflise
Cüz kül-i başıte yoḫ diñ ol naḫl eyleyene
- 9) Şālih ‘ amel ĩmāndur şeksüz yaḫĩn ü bĩ-zann
Farḫ itme reybüñ andan ĩḫān içün miyāne
- 10) ĩmān ehl-i reybüñ dilden hevā hevesidür
Mü’min dime hevādan küfr ile yil ḫovana
- 11) Her dilde kim hevā var taşdıḫ yoḫ cenāndan
Girmez ĩmān yaḫĩnden ancılayın revāna
- 12) İy Gülşeni şor aḫı ḫaḫḫa’l-yaḫĩn gören dem
Şıdḫ ile Rüşeni’den taşdıḫ nedür canāna

İÜ: 191a.

1214.

Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilün

- 1) Yanmayan Mūsā gibi “*ānestü*”¹⁹⁸ nāruñ nārına
Görmeyüp bugün tecellĩ ḫoydı anı yarına
- 2) Yanuban Tūr’ında ‘ ışḫuñ mihr ile ḫaḫlanmayan

¹⁹⁸ Musa, ailesine: "**Ben bir ateş gördüm**; size oradan ya bir haber getireceğim, yahut ısınasınız diye tutuşmuş bir odun getireceğim" demişti. (Neml, 27/7).

Açamaz gün kimi gözün vechüñüñ envârına

3) Ay u gün mir'âta dönüp bil ne yüzden çizginür

Düş olam diyü o yüzden dil-berüñ dîdârına

4) Yoğ melâhatde şebîhi hem şabâhatde nazîr

Mihr ü mehden özge tâ kim beñzedem ruğ-sârına

5) Görmedi hüsnüñ nazîrin kimse iy şâhib-cemâl

Kim düşe Yûsuf kimi ol Mısr-ı dil bazarına

6) Kõmayan evvel kadem ' ışkuñ yolında başını

Dönüben Manşûr'a andan aşmadılar dârına

7) Münkirüñ kavli yalandur hâline ' ışk ehlinüñ

Ğırra olma şıdkuñ ile kâzibüñ ikrârına

8) Gülşen-i hüsnüñ gören dir kim behişt-i cân budur

Göz yumup açmaz o yüzden cennetüñ gül-zârına

9) Gül tikenden hâlî olmaz nişe döygil nüş için

Gül dilerseñ katlan andan şancılan dil hârına

10) Görüben ' id-i revânuñ iy perî-çehre revân

Niçe kurbân olmasun dil dil-rübâ dil-dârına

11) Hayret-i ' ışk ile özüñ itürüben bulmadın

Kulağ urma ' ışk erinüñ remz ile esrârına

12) Nâm u nâmûs isteyenler ' ışk ile bed-nâm olur

' Âr ider çün ' âkıl andan bağmañ anuñ ' ârina

13) Ța' n ider hālüm göreliden kāl ile nāşih n'idem

K'oluban bī-kār-ı ' aqluñ ehl-i ' işkuñ kārına

14) Bağlama gönül görüben dünyenüñ iqbālını

Bağ ol iqbāle irenüñ devr ile idbārına

15) Hāl-i ' işkı kâle gelme sağla dilden ketm idüp

Rüşeni' den Gülşeni'-veş dürişüp izhārına

İÜ: 191a, AE: 54b.

[3] mirāta: mir'āta AE.

[9] tikenden: tikendür AE.

[13] n'idem: bu dem AE.

1215.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Her ki cem' in fark ider bī-iştibāh

Şeksüz anuñ fi' lidür fi' l-i İlāh

2) “*Mā rameyte iz rameyte*”¹⁹⁹ vahy-i İlāh

Pesdür anuñ fi' line rüşen güvāh

3) Kurb-ı farza hayr olur küll ihtiyār

Fi' li çün yoğ kimseye ol hayra rāh

4) Ohı bī-çün nuṭṭ ile kudsī ḥadīs

¹⁹⁹ “Onları siz öldürmediniz fakat Allah öldürdü. Attığın zaman da sen atmamıştın, fakat Allah atmıştı. Allah bunu, inananları güzel bir imtihana tabi tutmak için yapmıştı. Doğrusu O işitir ve bilir.” (Enfal, 8/17).

Ḥaḳ mariztü nişe diyüp ḳaled ḥ`āh

5) Çün ola maḥbüb-ı Ḥaḳ `abd-i reşid
Bendeyiken odur olan mülke şāh

6) Rūşeni`den özge kimdür Gülşeni
Bendelikde şeh-şifat bī-iştibāh

İÜ: 191b.

1216.

Fā` ilātün Fā` ilātün Fā` ilātün Fā` ilün

- 1) Vāy añā kim nefis ucından düşe dünyā bendine
Aldanuban zāl-ı dehrün māl ile peyvendine
- 2) Şirneyüben yime balını belādur dünyenün
Perver ider çünki ḳatup zehrini gül ḳandına
- 3) Müşkil işdür dünya `aḳdin dilden üzmeḳ bend iken
Terk-i ḥaldür çünki andan bağlanan dil bendine
- 4) Ölmedin dutuñ ḳarasın dünyeye cān virenün
Bu sebebden ağlar ol dem görüben ḥursendine
- 5) Āl idüben aldar imiş zāl-ı dünyā çoḫları
Āl ile andan irişmez kimse anuñ fendine
- 6) Niçeler `aḳlın virüben aldı sevdā dünyeden
Deng olup andan ḥayālün düşdi çün u çendine
- 7) `Işḳ ile İskender olup ḳıl hevā ye`cücını
Sed çeküp me`cüc u dīvün `aḳl ile derbendine

8) Dime dānā dünye ‘ ilmin biliciyi görüben
Ahmaḡ u nā-dān diyüp ol cāhilüñ gel ‘ indine

9) Ahd u peymān itme ḡalk-ı dünyeyilen şart idüp
İnanuban her yalancı gevidenüñ sevgendine

10) Geçdi ‘ ömrüm istegilen ḡalk-ı ‘ âlemden n’idem
Uḡramadum Gülşenī-veş Rüşenī mānendine

İÜ: 193a, AE: 54a.

1217.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1) İy gönül bi’llah beni şūrīde encām eyleme
Düşürüp sevdā-yı ‘ ışḡa bī-serencām eyleme
- 2) ‘ Işḡ ile ārāmum alup ḡomagil kim diñlenem
Her dem iy dil sevdüḡüñde şabr-ı ārām eyleme
- 3) Bir nefes dirilmezem dil-ber cemālin görmesem
Ḥabbeten bi’llah beni dil bī-dil ārām eyleme
- 4) Zerre dir gün kimi yüz zerre iden ḡüyā dehān
Ol ḡayāl ehline direm fikrūñ evhām eyleme
- 5) Cān virüben kām-ı ‘ ışḡa vech-i dil-ber isterem
Şaluban hicrāna iy dil beni nā-kām eyleme
- 6) Dāne-i ḡālın görüben dil-berüñ murḡ-ı revān
Şayd içün zülfünden özge aña dil dām eyleme

7) Ay kimi yüze bulut tek zülfüni idüp niķāb
Gündüzüm gice o yüzden şubhumı şām eyleme

8) Puķtedür ‘ ışķ ile yanan iy dil aña ki diyüp
Cehl ile ol puķtenüñ sevdāsını ħām eyleme

9) ‘ Ār u nāmūsı şaluban olana bed-nām-ı ‘ ışķ
Bed diyüp ol nīke iy dil rind-i bed-nām

10) Dost şanma düşmeni ‘ aşıķuñ ‘ aķl ıssıdur
Saķla sırruñ fāş idüben aña ‘ ilām eyleme

11) Rūşenī’den ħāş sırrın fāş idüben Gülşenī
Saña direm saķla anı ħāş iken ‘ ām eyleme

İÜ: 193b.

1218.

Müfte‘ ilün Fā‘ ilün Müfte‘ ilün Fā‘ ilün

1) İstedügüm buldum uş ‘ ayn-ı ‘ ayān içinde
Sırr ile serden ħafī ānıla şān içinde

2) İsteyüben istenen bir imiş iki degül
Sırr u ‘ alen görinen gizlü nihān içinde

3) Sevübenü sevilen bir yüz imiş ikiden
Bir ikidür diyen ķaldı gümān içinde

4) Gün kimi dilden açan ‘ ayn-ı ‘ ayāna gözin
Şeş-ciheti bir görür devr-i zamān içinde

5) Keşret ile vaḥdetüñ ‘ ayna göre birliğin
Görmeyene gör direm gizlü cihân içinde

6) İki cihân istegin birlik ilinde bulan
Bildi nedür istenen kevn ü mekân içinde

7) ‘ Işık ile devr ideli mülk-i dile gireli
İstedüğüm bulmuşam sevgülü cān içinde

8) Şaykal urup dilüme gözgü kimi sileli
Göreyoram dil-berüm nedür ol ān içinde

9) Bilemezem istenen Aydın ilinde nedür
Rüşenī’den özge tāb-ı ‘ adn-i cinān içinde

10) Rüşenī vü Gülşenī birdür iki dimezem
Birlik ile görelî iki revān içinde

İÜ: 194a.

1219.

Mefā’ ilün Mefā’ ilün Mefā’ ilün Mefā’ ilün

1) N’idem gül gidüben ḳaldum gül-istān içre ḥār ile
Anuñ-çün bülbüle dönüp ünereḡ nāle zār ile

2) Gül-istān-ı maḥabbetden tikendür hem-demüm bu dem
N’idem diñ düşmen-i cānum olan aḡyār yār ile

3) Şınadum yārunam diyen baña bār olduḡun cüz küll
N’idem pes yār olam evvel baña āḥirde yār ile

4) Gül-istān-ı maḥabbet için öten dem bülbül ‘ ışkuñ

İşiden şavtını şanur koşulu biñ hezār ile

5) Bilemezem ne bülbüldür maḥabbet-i ‘ışkla öten
Gül-istān içre nālišden koşulup gül-‘izār ile

6) Dönüp Nemrūd’a yanduran cānumı nefis imiş bildüm
Hevesden nice yanduram revānumı o nār ile

7) Bilemezem maḥabbetden nedür ‘ışk ile kārımı
Kime şoram işüm nedür dükenmez gird ü kār ile

8) Maḥabbet ḥayrına viren gönülden ihtiyārını
Dönüp Manşūr’ına ‘ışkuñ bilür kārımı vār ile

9) İden nāmūs-ı ‘ışk için özin bed-nām ü rüsvāyī
Olup rind ü ḥarābātī n’ider nāmūs u ‘ār ile

10) Bilemezem nişün düşmen olupdur cānuma nefsum
Ki dilemez maḥabbetden ‘adū nisbet o çār ile

11) Örumcek kimi қorur çün hevādan nefs-i bertārın
Anuñ-çün ölinür āḥir hevesden öz nār ile

12) Virenler gönülünü ‘ışka maḥabbetden olur mecbūr
Anuñ-çün ‘aql işin bilmez mükellef ihtiyār ile

13) Şoraram Gülşenī dimez maḥabbet ihtiyārını
Olan mecbūr ‘ışk için söylen ihtiyār ile

14) N’idem iy Gülşenī koymaz qarārım Rüşenī ‘ışkı
Bilemezem maḥabbetden n’idem ol bī-қarār ile

1220.

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

- 1) Adın añuban Aḥmed'üñ vir şalavât Muḥammed'e
Zikrin idüp ol Maḥmüd'üñ vir şalavât Muḥammed'e
- 2) Yirde Muḥammed'dür adı gökde adın Aḥmed ḳodı
Añup maḳām-ı Maḥmüd'ı vir şalavât Muḥammed'e
- 3) Oḫı kelāmını Ḥaḳḳ'un ḳaydı nedür bil muḫlaḳuñ
Dutuban emrin Ḥâlîḳ'üñ vir şalavât Muḥammed'e
- 4) Çünkim melâyikle İlâh anuñ şalâtın ḳıldı ḫ'âh
Besdür saña Ḳur'ân güvâh vir şalavât Muḥammed'e
- 5) Ḥak sevdüğinden adını farz itdi ḫalka yādını
Zikrũñ ḳılup evrādını vir şalavât Muḥammed'e
- 6) Ḥaḳ vaḫy ile emr eyledi mü'minlere "şallü" didi
Añanda ism-i Aḥmed'i vir şalavât Muḥammed'e
- 7) Bir şalavât virseñ aña virür Allâh bil on saña
Budur sözüm öñdin soña vir şalavât Muḥammed'e
- 8) Her kim şalavât getürür Ḥaḳḳa melekler yitürür
Dilek neyse bitürür vir şalavât Muḥammed'e
- 9) Cennet ḳapusu kilidi Ḥaḳ ismidür iy Aḥmed'i
Diler iseñ açan yidi vir şalavât Muḥammed'e

10) Çün bildüñ adı Aḥmed'üñ ĩmānidur neng ü yedüñ
Kāfirseñ er dilden ḳoduñ vir şalavāt Muḥammed'e

11) Hâtem şehâdet adıdur ĩmān ü dĭn bünyādıdur
Zevḳ u melâḫat dadıdur vir şalavāt Muḥammed'e

12) Adıyile ĩmān temām olur direm tevḫĭd-i 'ām
Bulup şehâdetden maḳām vir şalavāt Muḥammed'e

13) Cennet dilerseñ adın añ zevḳ u feraḫdan yādın añ
Şĭrĭn-canuñdan dadın añ vir şalavāt Muḥammed'e

14) Bugün şalāvāt virene dañla şefā' at bulana
Ḳoma bugünü yarına vir şalavāt Muḥammed'e

15) Arıt dilüñ pāk eylegil şudan arı ḳılup digil
Az dimezem çoḫ di vü bil vir şalavāt Muḥammed'e

16) Mü'minlerüñ zıkrı hemĭn maḫbüb-ı Hāḳ olur yaḳĭn
Añubanu Hāḳ sevdügin vir şalavāt Muḥammed'e

17) Adı Hāḳḳ'üñ adıyile ĩmān şehâdetdür bile
Zıkr idübendür dile vir şalavāt Muḥammed'e

18) Ādem yoḫ iken ol nebĭ var idi iy bāliḡ şabĭ
Añuban ol cāndan anı vir şalavāt Muḥammed'e

19) “*Küntü nebĭ*”²⁰⁰ ḫüccet yeter bürhān bu söze iy püser
'Ömrün geḳürüp ser-be-ser vir şalavāt Muḥammed'e

²⁰⁰ “*Ādem, su ile çamur arasında iken ben peygamberdim.*” Hadis, kaynaklarda rastlanamamıştır.

20) İrşād idende Rūṣenī dirdi baña iy Gülṣenī
Ol bende-i ṣāh-ı seniyy vir ṣalavāt Muḥammed'e

ŞR: 35a.

1221.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

- 1) ' Işık ile ḥālüm disem kim ağlaya kim güle
Yayıla ḥālüm andan ḳāl ile ilden ile
- 2) Her kime ḥālüm disem sırr ile fāş ider ol
Zıkr idüben ḥālümi ḳāl ile dilden dile
- 3) İsteyüben bulmadum sırruma maḥrem n'idem
Tā ki idem hem-demüm sevübenü cān ile
- 4) Bulamazam bī-ğaraz kimse n'idem bilmezem
Kim ğarazı terk idüp göñül baña yār ola
- 5) Maşrıḳ ile mağribe doldı şadāsı semā'
Düşdi cihān diline aña göre velvele
- 6) Nāle vü zevḳ-i semā vecd ile ḥālet demi
Şūr-ı ḳıyāmet kimi doldı cihān zelzele
- 7) İşidürem hem-demüm sırrumı fāş ideli
Doldı cihān ḳulağı ḥālüm ile ğulgüle
- 8) Bī-ğarazam diyenüñ kān-ı ğaraz olduğın
Bir dimezem yüz biñ şınamışam devr ile

- 9) Maşrık ile mağribi seyr idüben istedüm
Bulamadum bî-ğaraž kimseyi teslîm ile
- 10) ‘Ömrümi şarf idüben terbiyyet itdüklerüm
Olmadılar bî-ğaraž hikmete ta‘ lîm ile
- 11) Diriyiken ölmeyen añlamazmış bî-ğaraž
Kim bulısar isteyüp ölmüşü anuñ ile
- 12) Ğālibā ‘ anķā kimi bî-ğaražuñ adı var
Nirdeligin kim anuñ isteyüben kim bula
- 13) Bir gül içün biñ diken cānuma batar n’idem
Kime kılam saħlayup ol gül ucından güle
- 14) Rūşeni’den özge yoħ Gülşeni bî-ħār-ı gül
Ol gül içün dönmüşem nāle ilen bülbüle

İÜ: 196a.

1222.

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ulün

- 1) Yanaram ħasretüñden döne döne
Kebāba dönüp andan döne döne
- 2) Ölüm bir cān alur ben şevķuñ ile
Virüben cān u tenden döne döne
- 3) N’idem cān almadan uşanmaz ol şūħ
Kılup ‘ işveyle benden döne döne
- 4) Atar ķaşı yayından kirpik oħın

Canuma ol kemāndan dōne dōne

5) N'olaydı cān viren dem dil-berümi
Göreydüm mürvetinden dōne dōne

6) Umup vaşlını o şūhuñ n'idem çün
Ölürem firqatinden dōne dōne

7) Görene Gülşeni'yi Rūşeni' dir
Nedür şor hālüm andan dōne dōne

İÜ: 196b.

1223.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1) Kılup hāl ehline ta' na sözüñ kāl ile kı̄l itme
Saña huccet olan o kālī hāl içün delīl itme

2) Dilüñ kes şāmit oluban necāt isterseñ iy münkir
Dil ucından yiyüp zahmı revānuñı zelīl itme

3) 'Aziz-i kavmken güzelüñ dilinden hor olur çoğlar
'Aziz iken dil ucından şahın özüñ zelīl itme

4) Şerī' atdur haqquñ yolu tariqat kimi iy tālib
O yoldan özge 'arif iseñ haqīqatde sebīl itme

5) Oñulmaz yarası dilüñ dil ucından yime zahmı
Kazāsı var çü her ta' nuñ hurūc idende seyl itme

6) Şerī' atdur Haqq' uñ yolu tariqat kimi iy tālib
O yoldan özge 'arifseñ haqīqatde sebīl itme

- 7) Çoğ itgil Rūṣenī zikrin dilūñūñ Gülṣenī dāyim
Maḥabbetden anuñ zikri keṣir iken ḳil itme

İÜ: 196b.

1224.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) İy dirīgā geçdi ' ömrüm ḥasret ü hicrān ile
Vey eger iriṣmedin vāṣıl olam ḥarmān ile
- 2) Her nefes bir cān virürem intizār ile n'idem
Ger virem āḥir nefes hem cānı bu sāmān ile
- 3) İy ecel ṣabr u ḳarārum ḳalmadı gel cānum al
Tāḳatüm yoḥdur çü anı virmege fermān ile
- 4) Dem-be-dem bir Türk-i ṣūḥuñ hicri cānı zaḥm ider
Ki ṣağılmaz zaḥmı anuñ vaṣlsuz dermān ile
- 5) Bir nazar mihr ile gören ol meh-i devrān yüzün
Çizginür gūyını anuñ devr iden devrān ile
- 6) Görmeyen vechūñ ṣehādet iy perī-peyker direm
Cān viren dem gitmeyiser dünyeden imān ile
- 7) Rūṣenī'den vech imiṣ ḥuccet delil iy Gülṣenī
Ġayb içün virmek ṣehādet ṣıdḳ-ı dil bürhān ile

İÜ: 197b.

1225.

Feilātün Feilātün Feilün

- 1) ‘ Işık ile yüzün görelî bi’llâh
İhlâş ile oğuram “*hüvallah*”²⁰¹
- 2) Vaḥdetden oğur Ḥaḳḳ’uñ kelâmın
Keşret itürüp olanlar āgâh
- 3) ‘ Ārife şoruñ beyân-ı Ḥaḳḳ’ı
K’oldur aparan ḥaḳîḳate râh
- 4) Şahlıg dile ‘ ışıkta kul oluban
Bil bendesini neden olur şâh
- 5) Birdür iki görme bende şâhı
Tevhîde göre olup şehen-şâh
- 6) Birden türeden zû-yı ḥesâbı
Keşretle kıluban olma güm-râh
- 7) Vâḥid eḥaduñ zûsıdur bil
Birdür ne ise ‘ adede işbâh
- 8) Ger yüz biñ ise ‘ aded ne birden
Turur zayında gâh u bî-gâh
- 9) Şatu zayan şınadan ânı
Birdür iki şanma kışşa kûtâh
- 10) Birden türedi ne ise mevcûd
Birdür şanılan ḥâh u nâ-ḥâh

²⁰¹ “*De ki: O Allah bir tektir.*” (İhlas, 112/1).

11) Bir bil güneşi sitâre yüz biñ
Görsedse yüzün gicede çün mäh

12) Mağv olduğu dem gözet güneşden
Kaldırsa başın demi seher-gäh

13) Birdür iki söz vaḥdete nisbet
Bu Gülşeni ḥaḳ “*ḳul hüvallah*”²⁰²

İÜ: 197b.

1226.

Müfte‘ ilün Fâ‘ ilün Müfte‘ ilün Fâ‘ ilün

1) ‘Işḳ ile bilişeli yād olmışam özüme
‘Aḳl ile daḳ dutmañuz añlamadın sözüme

2) Bilemezem neydüğüm ne vech ile şeydüğüm
Dirilüben ḥaydugum baḫubanu özüme

3) ‘Işḳ ile açılalı tâze gül-istân-şifat
Maḫabbetden dimeñüz şoldı revân gözüme

4) Tâlib iseñ işidüp pendüm ile ḳıl ‘amel
Sür yüzüñi toprağa baş ḳoyuban izüme

5) Diler iseñ dil gözin rüşen açā gül-şifat
Kuḫl-ı cevâhir digil Rüşeni’den tozuma

6) ‘Işḳ ile ‘aḳlum ‘adem ḳılalıdan dem-be-dem

²⁰² “*De ki: O Allah bir tektir.*” (İhlas, 112/1).

Gelemezem diñ n'idem fikr ile kend'özüme

7) H̄ayrete şalan beni budur işidüñ anı
Bir görürem cān teni ikiyiken gözüme

8) 'Işık ile 'aqlını bir her ki görür bunu dir
İki dimeñ nā-güzīr 'īd ile nev-rūzuma

9) Rūşenī'den kııl kemīn Aydın ilinüñ günin
Gözün açup Gülşenī cāndaki yılduzuma

İÜ: 198a, AE: 53a.

1227.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Bilmezem rūşen gözünle göñlümün sevdāsına
Kim virür cān bir nazardan nergisün şehlāsına

2) Gözlerün āl ile iy meh nem koyupdur almadın
Cān u dil alup ü benden ne diler elāsına

3) 'İşveden āl ile ala gözlerün kıla nazar
Baḥuban cān virmeyen kimdür anuñ elāsına

4) Gün kimi ḥüsnün nazīri yoḥ cihāndan kim gören
Beñzede ay kimi anı vech-i bī-hem-tāsına

5) Şeş-cihet 'ayne'l-'ayāndan vechünün mir'atıdır
'Aks-i vechüñdür görünen cüz külün bināsına

6) Görmeyen 'ayn-ı cemālün her neye kılsa nazar
Rūşenī'den şaykal ursun gözgisünün pasına

- 7)   mr m n h şılı yitmiş h rman-ı hüsnünden uş
Kim d ş oldu çeşmüm andan h l n n d nesine
- 8) Şuşayup  anmadı gönlüm la' l-i s r- bun görüp
Teşnelikten c n virüben la' l-i r h-efz sına
- 9) Nirde var doğru  add nden serv-i  z d iy per 
T  diyem beņzer rev n ol  add n n ziy sına
- 10) Göreli 'ıyd-ı cem l n dilerem  urb n olam
Anu  i n  izg n rem tiğu n ser-p sına
- 11) Aĥsen-i taĥv mi bildüm h sn n n mi' r c dur
Olmayan ins n irişmez ol  add n b l sına
- 12)  aşlaru ndan z hir oldu  abe  avseyn n sırrı
Kim ev edn  dime  olur ol ceb n a' l sına
- 13) Bir naz r yüzüni gören iki ' lemden ge up
Ėarĥ olup ĥayretten iter ' işku n dery sına
- 14) Göreli vechüni bildüm da lada itse  nedür
 ulağ urmazam anu - un v ' iz n ferd sına
- 15)  lmedin z hid riy dan dem-be-dem yası dutar
Oĥuyup Y s n  lirse kimse gelmez yasına
- 16) Müdde' i h l m görüben ta' n idende   l ilen
Ehl-i h l ise  işidüp uymagil ĥavĥasına

17) Bilmezem nāmūs u ‘ārı nedür nāşih dime
İşidülmez kālūni hāl ehlinūñ rüsvāsına

18) Leylī-yi ‘ışkuña Mecnūn olalıdan iy şanem
Dir gören hālūmi baħuñ ‘aşıkuñ şeydāsına

19) Çün sevüp kılını sultān kılur imiş şāh-ı ‘ışk
Bes dimeñ şāh olmaz andan Gülşenī mevlāsına

İÜ: 198b.

1228.

Mef’ülü Mefā‘ılün Fe‘ülün

1) İy hūsn ilinūñ hemişe şāhı
İklīm-i cemāl mihr ü māhı

2) Cān virmeyüben yüzūñ göremez
Kimse ki saña kıla nigāhı

3) Mihr ile gören yüzüñi bi’llāh
Bilür neyimiş meh-i İlāhī

4) Hūsn iklīminūñ çü şāhı sensūñ
Hūblardur olan anuñ sipāhı

5) Yüzūñ gören ider iki bayram
Kaşuñ dü hilāl anuñ güvāhı

6) Ne kıldı melāhatıla vechūñ
Görsetmedi gün kimi kemāhı

7) Kaddūñi gören revānken iy serv

Mihrüñle yanar çiginde āhı

8) Zülfüñ görelı bilindi adrüñ
Leylî neyimiş saçüñ siyāhı

9) Mihr ile görelı tācuñı meh
or ay başına güneş külāhı

10) Yūnus kimi ğar iden revāsın
Deryāda bulur ne yuddı māhı

11) Yūsuf kimi Mıŝr-ı hüsne giren
Çehden çıhubanı buldı cāhı

12) Ārif dimezem iki cihānda
Bir bilmeyene küh ile kāhı

13) Ğāfil yatuban uyuma ālib
Terk it uyanup bu hūāb-gāhı

14) Işuñ yolına girüp ayıtma
Elden omayup bu doĝru rāhı

15) Nāŝıh meni ış ile güneh-kār
ılup dimegil āña menāhı

16) Zāhid saña ā' at-ı riyādan
Huşkî-i dimāĝ ider tebāhı

17) Işıyla gönül belāya düşseñ
Andan ıla gör yine penāhı

18) Bu Gülşeni'ye dimeñ güneh-kār
Çün şevāb olur anuñ günāhı

AE: 34b.

1229.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) İy velāyet ayı vechüñ hem nübüvvet güneşi
Server olmaz ayağuña qoymayan cān u başı
- 2) Cān virür mihr ile gören bir nazar hüsñüñ günin
İy güzeller şehriniñ şulţanı hūb u hoşı
- 3) Yetmiş iki millet içre gün kimi zāhir aduñ
İy ḥabību'llah Mekki Ebţahī vü Qureyşī
- 4) İki bayram dir görenler vechünüñ 'ıydın revān
İy hilāl ebrū anuñ-çün gözler ol meh-veşi
- 5) İki 'ālem serveri sulţānisañ şāh-ı Resūl
Kemterin kuluñ şeh olur çün Bilāl-i Ḥabeşī
- 6) Işba' -ı mu'ciz ki ayuñ şakq kıldı qarşını
Şuşayandan def' idendür çeşme kimi 'atşı
- 7) Çünkü ḥāmı puhte kılmah diledi senden İlah
Cibril olsa n'ola maţbahınıñ heyle kişi
- 8) Ḥaḳ kazāsına rızā görsedüp iy ḥayr-ı rüsūl
Bağladuñ bilüñe andan irişen saña deşi

9) Mār-ı meyt ü azr-ı meyt işiden cünd-i ‘adū
Terk ider hu barışuban senūñ ile şavaşı

10) Üzülüp ‘ırkı bilinūñ olısar ebter revān
Bü’l-ḥüküm kimi senūñle kim dutarsa güleşı

11) Nice sevmeye seni aşḥabuñ iy ḥayr-ı enām
Görüben nūr-ı İlāhı senūñ ile ulaşı

12) Ala ḥula oḥuyuban müttāki kıl ḳo düşüñ
Çünki fāsıḳ olabilmez mü’minūñ hemd endişı

13) Gülşenī duy Rūşenī’den el veled sırr-ı ebī
Tā bilesūñ ol ebū ibnūñ nedendür cünbīşı

İÜ: 108b.

1230.

Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilün

- 1) Dolduruban vireli ‘ışḳuñ baña peymāneyi
Seçemezem āşınādan mest olup bī-gāneyi
- 2) İçmeyen cāmını ‘ışḳuñ bilmez ol zevḳı nedür
Tā ki şevḳinden o ḥamruñ isteye mey-ḥāneyi
- 3) Mest olan vaḥdet meyinden bilmezem keşret nedür
Tā ki seçe birlik içre Ka’be’den büt-ḥāneyi
- 4) Zülfdür zincīr ü ṭavḳı bu dil-i meczūbumuñ
Çeküben cinnet ü ḥarāba iren dīvāneyi

5) Ser-be-ser dildür dūzāḡ çün hem-dem itme zūlfūne

Dile düşer çünki zūlfūn maḡrem itme şāneyi

6) Fāş iderem didügidür şānenūn aḡzın açup

Sırruñı dilüme şalma görüben dendāneyi

7) Yanmayan nārına ʿ işkuñ dutuşup pervāne-veş

Ne bilür şemʿ ile nedür hālet-i pervāneyi

8) Vāʿ izūn ḡāline ḡalmañ hālet isteñ şevḡ ile

Zāhid-i maḡrūra ḡoyuñ ḡıḡşa-i efsāneyi

9) Cān u dilden isteyene dil-berūn mihrin direm

ʿ İşḡa vir cān tā bulasañ dil-rübā cānāneyi

10) “*Küntü kenz*”²⁰³üñ maḡharısañ genc-i maḡfī sendedür

İste özüñde bulagör genc ile vīrāneyi

11) Görmedüm dişün kimi dir kim şadef perver ḡılur

İncüden pākize cevher ü şāf u ḡalḡān-dāneyi

12) İstemedür gel iy ḡālib cidd ḡıluban cehd ile

Baḡre dalup andan iste iy ḡōñül dūr-dāneyi

13) Bildüm Ādem yolını iy ḡülşenī uran nedür

Görelî cennet kimi yüzünde gendüm-dāneyi

İÜ: 195b.

²⁰³ “**Ben, gizli bir hazine idim, bilinmeyi diledim, bunun için (beni bilmeleri için) yaratıkları yarattım.**” (Kudsî Hadis).

1231.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

- 1) Yüzüñ şems vedduhâ bi'llâh degül mi
Tenüñ nür-ı duhâ bi'llâh degül mi
- 2) Cemâlüñ gözgüsi bedri kamerden
Münevver pür-şafâ bi'llâh degül mi
- 3) Güneşden bahtlu vechüñ cihâni
Kılan rüşen-nümâ bi'llâh degül mi
- 4) Kapar işrâk-ı vechüñ nürü gözün
' Aceb berç sana bi'llâh degül mi
- 5) Vücûduñ ğamın rahmetle cihâna
Şefâ' atle ' aţâ bi'llâh degül mi
- 6) Melâhatde nazîri vechüñüñ yoĥ
Şabâhatde semâ bi'llâh degül mi
- 7) İşitüñ Hâkka levlâkı Hâk'dan
Saña medĥ ü şenâ bi'llâh degül mi
- 8) Senüñ cânüñ çü didi "le' *amrük*"²⁰⁴
Kelâmından ĥazâ bi'llâh degül mi
- 9) Olup mir'ât-ı Hâk vechüñ zuhûri
Muşaffâ Muştâfâ bi'llâh degül mi

²⁰⁴ "(Ey Resulüm), *senin ömrüne andolsun.*" (Hicr, 15/72)

- 10) Senüñ vechüñ gören iy mazhar-ı Hâk
Muḳaddes müctebā bi'llāh degül mi
- 11) Didüñ çün min rānı Hâk dilinden
Yüzüñ andan liḳā bi'llāh degül mi
- 12) Senüñ çün “*mā rameyte iz rameyte*”²⁰⁵
Didi ḥīn-i ğazā bi'llāh degül mi
- 13) Eḫad tācın giyüp vaḫdet deminde
Disem bulduñ beḳā bi'llāh degül mi
- 14) Yitüp ḳāb ile ḳavsına ‘urūcuñ
Denādan ḳurbete bi'llāh degül mi
- 15) İrişdüñ ḳurbete kim irmedi hiç
Eḫad min enbiyā bi'llāh degül mi
- 16) Ḳul in küntüm tuḫibbun saña tābiç
Eḫabb olur Hâk’a bi'llāh degül mi
- 17) Nebīler serveri şāhı rusülüñ
Disem saña revā bi'llāh degül mi
- 18) Ebūbekr u ‘Ömer ‘Oşmān ‘Alī’le
Olur şāḫib-livā bi'llāh degül mi
- 19) Gözüme gün kimi vechüñ ziyāsi

²⁰⁵ “*Attığın zaman sen atmadın, fakat Allah atdı.*” (Enfāl, 8/17).

Virür aydan cilā bi'llāh degül mi

20) Diseñ vaḥdet deminde li-ma'allah
Eyā ḥayru'l-verā bi'llāh degül mi

21) Didüñ şıgmaz melek ol dem benümle
Sen iy yüzi vüca bi'llāh degül mi

22) Ƙuluña Ƙul oluban Güleşenī dir
Ki şehdür Ƙul saña bi'llāh degül mi

İÜ: 211a.

1232.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

1) Yüzüñ cān u cihān bi'llāh degül mi
Sözüñ vaḥy u beyān bi'llāh degül mi

2) Lebüñ cāmın içen buldı dirilik
Ḥayāt-ı cāvidān bi'llāh degül mi

3) Yüzün ḥaḳ görmeyendür bī-başıret
Yaḳınsüz bī-gümān bi'llāh degül mi

4) Ruḥ u zülfüñ gören 'ayn-ı yaḳından
Dise küfr ü imān bi'llāh degül mi

5) Senüñ vechüñden oldı zāhir eşyā
Güneş kimi 'ayān bi'llāh degül mi

6) Kelāmu'llāh-ı nefisden beyānun
Ḥaḳıḳi tercemān bi'llāh degül mi

7) Feşâhatde belîğ olan kelâmuñ
Me‘âniden beyân bi’llâh degül mi

8) Ayâğuña nişâr itmege rüşen
Gözüm hoş-dür-feşân bi’llâh degül mi

9) Dudağuñ keşf ider sırrını nuṭkuñ
‘Ayândan ol nihân bi’llâh degül mi

10) Güneş yüzünde zerre dir görenler
O dil-berden dehân bi’llâh degül mi

11) Hâkḳ’uñ emri lebüñden zâhir oldı
Kelâmuñ kün-fekân bi’llâh degül mi

12) Gözüñden rüşen oldı fitne halka
O baḥr-i câvidân bi’llâh degül mi

13) Kıyâmet kâmetüñden oldı zâhir
‘Alâmet ol revân bi’llâh degül mi

14) Şaçuñdan koḥıdur devr-i kâmerden
Şabâ ‘anber feşân bi’llâh degül mi

15) Gören fitne gözüñ ‘ayn-ı cihânda
Dire âḥir zamân bi’llâh degül mi

16) Görüp zülfüñ sevâdın didüm a‘zîm
Baña ol küfr îmân bi’llâh degül mi

- 17) Senüñ vechüñ gören dir Mısr-ı cāmıᶜ
Ki andan cumᶜ a şan bi'llāh degül mi
- 18) Yüzüñ görüp kıyāmet dañla diyen
Yalancı kıaltabān bi'llāh degül mi
- 19) Yüzüñde yazılı sebᶜ a'l-meşānī
Şaçuñ ħumm-ı duĥān bi'llāh degül mi
- 20) Kemerden ince dir bilüñi gören
Di iy nāzük miyān bi'llāh degül mi
- 21) Maĥabbet Kaᶜ be'si kūyuñdur iy cān
Ķadīmī ĥanedān bi'llāh degül mi
- 22) Rumüz-ı vaĥy fāş iden lisāna
Disem kıuds-ı zebān bi'llāh degül mi
- 23) Yüzüñ sulţāndur ĥusn iĳlīmīnūñ
Ne ĥüb kışver-sitān bi'llāh degül mi
- 24) Kılan kūyuñ penāh özine cāndan
Dise dārü'l-emān bi'llāh degül mi
- 25) Deĥānuñ sırrını keşf ideni çün
Denīler ĥurde-dān bi'llāh degül mi
- 26) Görüp dürr-i deĥānuñ incü kimi
Disem dürr-i revān bi'llāh degül mi
- 27) Yüzüñdür Ĥusrev'i ĥusn iĳlīmīnūñ

Ezelden Şeh niŐān bi'llāh degül mi

28) OĞuyan kışŞa-i Ėüsnüñ cihānda
‘Acāyib dāsītān bi'llāh degül mi

29) Olanlar mübtelā ‘ıŐŐuña dise
Belā-yı nā-gehān bi'llāh degül mi

30) Gözüñ dolduruban ĖaŐuñ yiyen oğ
Ne ĖoŐ tır ü kemān bi'llāh degül mi

31) Nedür zülfüñ kimi Ėayd idici dil
Çekici bende cān bi'llāh degül mi

32) Cihān RūŐenī'den GülŐenī dir
Oluram bī-niŐān bi'llāh degül mi

İÜ: 211b.

1233.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) İy cemālün “*küntü kenz*”²⁰⁶ün gevher-i yek-dānesi
Genc imiş ‘ıŐŐuñ ki Ėıldı göñlümi vīrānesi
- 2) Ėıble-i vechüñ görelden Ėalk-ı ‘ālem Ka‘be’de
Deyr-i minā terkin urdı Ėuds iken büt-Ėānesi
- 3) Vağdetün bağrine giren bildi kim keşret temām
Vechüñe nisbet Őadefdür iy cihān dūr-dānesi

²⁰⁶ “**Ben, gizli bir hazine idim, bilinmeyi diledim, bunun için (beni bilmeleri için) yaratıkları yarattım.**” (Kudsî Hadis).

- 4) Düşdi zülfüñ göreliden bende gönlüm delürüp
Nice kırtula o kıyduñ bilmezem dīvānesi
- 5) Gözlerüñ sevdāsıdur şeydā kılan iy meh beni
Ser-hoş ol sevdādan olur nergisüñ mestānesi
- 6) Şem‘ -i ruhsāruñ görelden tutuşuban yandı dil
Nice yanmasun o şem‘ üñ şevk ile pervānesi
- 7) Sākī-yi bezm-i ezelden ‘ışk ile la‘ lüñ meyin
İçeli bildüm nedendür ol meyüñ peymānesi
- 8) Gözlerüñden esrük olur bir nazar ser-hoş gören
Cāmın içen bilür oldur cām-ı Cem mey-ḥānesi
- 9) Nāsiḥ eydür ‘ışk ile yandurma cānuñ pes n’idem
Çünki yoḥdur andan özge sūziş ile yanası
- 10) Söyleme efsāne vā‘ iz kışsa-ḥāna dönüben
Çün yalandur ekşer andan söylenen efsānesi
- 11) Uğrasan gönlüme müşfik dil-berüñ kūyında şor
‘ışk ile miḥnet çeküben oldı mı uşanası
- 12) Vaşlına şükrāne diler benden ol zībā-nigār
Naḳd-i cāndan özge ne var bilmezem şükrānesi
- 13) Rüşenī’nüñ mihrine cān virmedin diñ neylesün
Gülşenī bī-dil çün oldur sevgülü cānānesi

İÜ: 231a, AE: 75a.

1234.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) İy dirīgā geçdi ' ömrüm bilemezem kıadrını
V'ey añā kim ğaflet ile geçe ' ömrinüñ günü
- 2) Gice gündüz ağlayuban gülmedüğüm dañlamañ
Bilmezem çün niçe virem şoñ nefes āñir demi
- 3) Āl idüben almağ ister göñlümi n'idem diñüz
Cān kimi şir̄in nefisden dem-be-dem nefis-i denī
- 4) Nefs imiş güm-reh idüben azdurur şeytān kimi
Uyduruban her hevāya aldayubanu beni
- 5) Bilmezem azıñladuban niçün semürdürem
Şevķ ile perver kıluban cān yirine ben teni
- 6) Kibr ile ' ucbuñ hevāsı başuma çıñsa n'idem
Döndürür şeytāna andan çün beni mā vü meni
- 7) Dileseñ mā vü meniden kırtula nefsüñ düriş
Diriyiken ölegör dir Gülşeni'ye Rüşeni

İÜ: 214b.

1235.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) Görmeyen iy meh cemālün bilemez bayrāmını
Bī-ħaber sevdāyī kimi ' ıyd idüp evhāmını
- 2) Ka'be kimi kılmayan kūyuñ tavaf iy şanem
Giyemez ' uryān oluban ' ışķuñuñ iħrāmını

1342

- 3) Vaqfede bilindi halkuñ vechüñ imiş istegi
Çünkü nā-kām andan ister halk-ı ‘ālem kāmını
- 4) Ka‘be’de vechüñ görendür cānını kurbān iden
‘Iyd-ı ekberden bulanlar mağfired in‘āmını
- 5) Bir nazār yüzüñi gören iki bayram itmeye
Bilemez nev-rūz u ‘ıyduñ sevgülü eyyāmını
- 6) Gice gündüz ay u gündür çizginenler başına
Rūy-ı müyuñ görmeg-içün şubhıyıla şāmını
- 7) Göreliden Ka‘be kimi yüzde zülfüñ müyün
Halk-ı ‘ālem andan ister hil‘at-i ikrāmını
- 8) Görmeyen ‘ışkuñuñ cemālin bilemez iy Gülşenī
Aydın ilinde idendür Rūşenī bayramını

İÜ: 214b.

1236.

Müstef‘ ilün Müstef‘ ilün Müstef‘ ilün Müstef‘ ilün

- 1) Zikrüm budur yā Rabb hemān baña seni gerek seni
Fikrüm gibi iy müste‘ān baña seni gerek seni
- 2) Terk idüben cān u cihān senüñ için iy cān-ı cān
Zikr idüben virdüm emān baña seni gerek seni
- 3) Nefsüm imiş düşmen baña yolum uran öñdin şoña
Budur sözüm yā Rabb saña baña seni gerek seni

- 4) Düşmen baña benden ‘ ayān nefsum imiş berü beyān
Terkin urup direm hemān baña seni gerek seni
- 5) Olubanu ĩn ü ān omayuban bende niřān
Saña direm iy bĭ-niřān baña seni gerek seni
- 6) açubanu benden saña şıgunuram yā Rabb saña
Bunı direm öñdin řoña baña seni gerek seni
- 7) Gördüm yüzüñ cāndan nihān cān virüben iy müste‘ ān
Şeksüz yaınsüz bĭ-gümān baña seni gerek seni
- 8) Görmek yüzüñ ‘ aynü’l-‘ ayān ‘ ış ehline taşdı-i cān
Görüp direm yā Rabb revān baña seni gerek seni
- 9) Vechüñden özge fekān nedür olan iy bĭ-mekān
Anı görüp direm ‘ ayān baña seni gerek seni
- 10) Rüşeni’den ‘ ayne’l-‘ ayān vechüñ görüp yā Rabb hemān
atm idüben bilüben baña seni gerek seni

İÜ: 215a.

1237.

Mef’ ũlũ Fā’ ilātũn Mef’ ũlũ Fā’ ilātũn

- 1) a’uñ yolu yaındur gözetmegil ıraı
Terk eyle bāılı gör a ile şol u şaı
- 2) Cān virüp istedüğüñ senden saña yaındur
Sen ı aradan oldur yoluñ yaım ıraı
- 3) Devr-i zamān iinde yodur mekān ü ansuz

Sensüz mekân zamānuñ yoḥdur nişān şorağı

4) ‘ Anḩa-yı ‘ ışk dilden ḩāf-ı maḩabbet içre
İsteyüben bulagör çün andadur durağı

5) Dil ‘ âlemine girüp şeh-bāz-ı rûḩı şayd it
Şimurğ’ı terk idüben olamagil kelâğı

6) Bu günde dir yarağı dañla ki günün itgil
Çün dañlada bulunmaz bugünkü gün yarağı

7) İy Gülşenī gicen çün gündüzde Rūşenī’den
Yanduragör ziyādan rūşen olan çerāğı

İÜ: 215b.

1238.

Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilün

1) ‘ Āḩıl-ı ‘ âlemdür iy cān ‘ ışkuñ dīvānesi
Saña olup āşinā vü özünün bī-gānesi

2) Düşeli sevdā-yı ‘ ışkuñ başuma Mecnuñ-şıfat
Söylese sem’ üme girmez nāşıḩuñ efsānesi

3) Leylī-yi ‘ ışkuñ meni Mecnün ḩılaldan iy şanem
Ka’ be kimi yüzün oldı gözümün büt-ḩānesi

4) Görelı dīvāne gönlüm nergisün ser-ḩoşluğın
Mest olup ḩayretten ister k’ol ola mey-ḩānesi

5) Cān-ı ‘ âlem cismün imiş iy muḩaddes rûḩ-ı pāk
İy ezelden kāmıl insān Ādem’ün cānānesi

6) Kılmadı perver senüñ tek dürrüni baħr-ı vücüd
Kim ‘ademden ola şāfī ol şadef dürr-dānesi

7) Görüben şem‘-i cemālūñ tābişin göñlüm nice
Yanmayup mihr ile n’itsün pes diñüz pervānesi

8) Gün kimi yüzüñe baħup yandurur göñlüm özin
Mihruñ ile çünki yoħdur andan özge yanası

9) Genc imiş ‘ışķuñ ki gizler bu yıħuħ göñlüm anı
Rüşeni naķdınūñ olup Gülşeni vīrānesi

İÜ: 215b, AE: 35a.

[5] Cān-ı ‘ālem cismūñ imiş: Cismūñ imiş cān-ı ‘ālem AE.

[9] ‘ışķuñ: ‘ışķuñūñ

1239.

Müfte‘ ilün Fā‘ ilün Müfte‘ ilün Fā‘ ilün

1) ‘Aķla gelüp ne diyem ‘ışķ ile ħālātumı
Tā işiden añlaya andaki evķātumı

2) Ma‘ rifetūñ sırrını gün kimi fāş eylesem
Münkir olan göre rüşen ol āyātumı

3) Nārını nūr eyleyen ħalbini Tūr eyleyen
Bildi tecellīdürür ħaķķıla miķātumı

4) Zıkr ile geçürmesem ħālümü fikr idüben
Nicesi derk eyleyem ‘ömr ile mā-fātumı

5) ‘ Işık ile Mecnûn kimi Leylî’ye cân virsem
Bulamazam cân virüp rûhıla raḥâtumı

6) ‘ Işka gönül vireli sevgülü cân alalı
Bildü aḥı ‘ aql imiş kûtıla âfâtumı

7) ‘ Āşıkā kâl eyleyen bildügin söyleyen
Cehl ile ol ‘ âlimün bilmedi ḥâlâtumı

8) Lâ ilen illâ içün nefsi iden olanını
Rüşenî’den Gülşenî ol bilür işbâtumı

İÜ: 216b.

1240.

Mefâ’ ilün Mefâ’ ilün Fe’ ülün

1) Ölüben ‘ ışık elinden kurtulam mı
Virüp cânum aña gönülüm alam mı

2) Cihânı terk idüben ayrılarda
Men indüm ḳabre girüp ayrılam mı

3) Cihân-ı ‘ ışka bende benlik ile
Virüben bilmezem kim yol bulam mı

4) ‘ Aceb bî-keyf iken keyfini ‘ ışkuñ
Ne vech ile ulu görüp bilem mi

5) Şalât-ı farz-ı ayn-ı ‘ ışkı bensüz
Müyesser oluban bir kez kılam mı

6) Rükü-yı ‘ ışk imiş özini virmek

O farz için özüm virebilem mi

7) Cihānda Rūṣenī'süz şād oluban
Feraḥdan Gülṣenī gülebilem mi

İÜ: 216b.

1241.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

1) Cihānda bulmazam bir doğru yarı
Güneşden şāfī ola ḳalbi ārı

2) Şınadum yaruñam diyeni derhem
Olandur göñlümün ğamdan ğubārı

3) Baña yārim diyendür çünkü aĝyār
Nice ḳılsam pes aña i' tibārı

4) Tikensüz gül bulunmaz dünyāda çün
Ḳabül itmek gerek gül kimi ḥārı

5) İtmeñ ḳavline yārim diyenün
Yalanlar sözünü çün kār u bārı

6) Nice düşmen kimi yaruñ elinden
Fiĝān idem gice gündüze zārı

7) Cihānda Rūṣenī'den özge yaruñ
Beni iy Gülṣenī yandurdı nārı

İÜ: 217a.

1242.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) Nā-gehān ol dil-rübā çün dilin yād eyledi
Vaşlıla hicrāndan anı kırtarup şād eyledi
- 2) Görsedüp mihr ile vechin 'āşıkına bir nazār
İki 'ālem zevkın aña kāmilen dād eyledi
- 3) Acı datlu kıahr u luḫfın vaşl ile hicrān kimi
'Āşıkına perverişden gör ne irşād eyledi
- 4) Kıluban vīrāne göñlüm genc-i 'ışkın kıoyuban
Yiñiden kıilup 'imāret gör ne bünyād eyledi
- 5) Görelī şem'-i cemālin göñlüm uş pervāne-veş
Yandurup özin o zūdan ğamdan āzād eyledi
- 6) Gülşenī göñül virüben 'ışka bī-dil olalı
Rūşenī ismin dilinde zıkr ü evrād eyledi
- 7) Rūşenī perver kıluban ay kimi gözünden cemāl
Gülşenī diyüben aña sevgüsin ad eyledi

İÜ: 217a, AE: 37a.

[1] dilin: bī-dilin AE.

[2] 'āşıkına: ḫālibine AE.

[4] kıoyuban: kıoymağa//gör ne: özge AE.

[5] o zūdan: ol oddan AE.

1243.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1) İşidüp derd ile zārum n'olaydı
Canumdan sevgili dil-ber geleydi
- 2) Alalı gönlümi virmez baña çün
N'olaydı ün çeküben qavl şalaydı
- 3) Dutup göñül kuşın şayd itmek için
N'ola gelüp canum daği alaydı
- 4) Uyuban gönlüme cān daği bu dem
Varurdu kūyına ger yol bulaydı
- 5) ' Aceb bayram iderdüm şoñ nefes
Eger dil-ber beni qurbān kılaydı
- 6) Görüp bülbül kimi zārumı dilden
N'olaydı gül kimi baña geleydi
- 7) Hezārān bī-dili var Rūşeni'nüñ
Dime iy Gülşeni baña qalaydı

İÜ: 217a, AE: 37b.

[5] nefes: nefesde AE.

[6] dilden: dil-ber//kimi: şıfat AE.

1244.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) Gözlerüm derd ü firākuñ gör ne giryān eyledi
Hasret ile ağıduban yaşımı qan eyledi

- 2) Ayuruban cānı tenden vaşl için hicrānla
Ol canumuñ cānı dil-ber cānı bī-cān eyledi
- 3) Şoruñuz ol bī-vefādan nişe cevr ider baña
Dönübenü dürr nisbet vaşl-ı hicrān eyledi
- 4) İsteyüp derdine dermān bulmayuban uş yine
Bī-devā derdini dilden cāna dermān eyledi
- 5) Genç imiş ‘ ışkını bildüm kılalı gönüm harāb
Yıhup anı anuñ için çünkü vīrān eyledi
- 6) ‘ Işk ile Mecnūn olanuñ nice hālin iy Leylī
Çıharup döndi hayālūñ nice ‘ uryān eyledi
- 7) Kaynayup mihrūñ odından dīdemūñ seyli revān
Merdümini ğarķ idüben gör ne tūfān eyledi
- 8) Bişirüp bağrumı mihrūñ dil kebāb itmiş iken
Cānı daħi yanduruban tende biryān eyledi
- 9) Küfr ü ĩmān kimi gören hadd ü hālūñ iy şanem
Vechūñūñ küfrin yaķından bī-şek ĩmān eyledi
- 10) Mışr-ı hūsnūñ görelı iy Yūsuf-ı devrān gönül
Bend idüp zūlfūñ birini çāh u zindān eyledi
- 11) Olalı dīvāne gönül ‘ ışkuñuñ meftūmı uş
Çeküben zincire zūlfūñ mest ü hayrān eyledi
- 12) Girüben meydān-ı ‘ ışka ayağā baş şalalı

Dil-berüm çevgān-ı zülfüne ki gerdān eyledi

13) Çünkü luṭf u ḳahrı dil-ber eyler imiş bî-dile
Nice diyem aña anı çarḫ-ı gerdān eyledi

14) Rūşenî ' ışıkına cānın virüben āḫir nefes
Gülşenî mihrini dilden cānına cān eyledi

İÜ: 218a.

1245.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) Ğurbet içre ḫālümü her kim ki gördi ağladı
Diñleyüp ğurbetle ḫālüm baña geldi ağladı
- 2) Ḥasret ile gice gündüz zārum işiden benüm
Ne fiğāndur bu diyüp derdini bildi ağladı
- 3) N'eyleyem ḳāl ehli bilmez ḫālümü biñ kez disem
Anuñ için ḳālî ḫālden her ki bildi ağladı
- 4) Ḥāk iden dem mātemi-veş sīnemi āşüfte ḫāl
Yaḫasını beni gören geçdi deldi ağladı
- 5) Bilmezem niçün görenler ḫālümü bî-iḫtiyār
Aḫuban yaşı gözinden çünkü sildi ağladı
- 6) Şorana ḫālümü diñüz yaşlu kimi derd ile
Üstüme yolın giçenler gördi durdı ağladı
- 7) Rūşenî'nüñ şevḳiyile Gülşenî zevḳin gören
Ḳaynayup āb-ı revāndan gözi doldı ağladı

1246.

Mef'ülü Fâ' ilâtün Mef'ülü Fâ' ilâtün

- 1) Yandurdu şevkuñ odı tutuşdurup revānı
Müştäka ğayretüñden diyeli “*len terāni*”²⁰⁷
- 2) Ay kimi yüzüñ için gün kimi yanuban uş
Şevk ile gice gündüz görmek dilerem anı
- 3) Levh-i ezel yüzüñdür muşhaf kimi oğuram
Ümmü'l-kitābı andan “*seb'an mine'l-meşāni*”²⁰⁸
- 4) Āyine-i maḥabbet vechüñden özge nedür
Mir'at olan liķāya iy sırr-ı “*men reāni*”²⁰⁹
- 5) Şüretde ma' nī yüzüñ güneş kimi doğaldan
Bilindi ḥalka nedür genc-i ḥafī' ayānī
- 6) Kevşer lebüñden imiş āb-ı ḥayātı şordum
Ḥızr'uñ revānı nisbet her cān-ı cāvidānī
- 7) Gelmedi sencileyin 'anķā-şıfat cihāna
İy Ḳāf-ı ḳudret içre mevcūd-ı lā-mekānī
- 8) Şordum lebüñden iy cān var mı dehānuñ için

²⁰⁷ “...*Sen Beni göremezsin...*” (Araf, 7/143).

²⁰⁸ “*And olsun ki, sana daima tekrarlanan yedi ayetli Fatıha'yı ve Kuran-ı Azim'i verdik.*” (Hicr, 15/87).

²⁰⁹ “*Beni düşte gören, kuşkusuz beni görmüştür.*” (Buhari, İlm, 38).

Virmez cevābum andan yoḡ diyüben nişānı

9) Güneş kimi yüzüñden iy meh-liķā görünmez

Ne z̄erredür dehānuñ vaḡy olmasa beyānı

10) Bir kez yüzüñi gören iki cihān u cānın

Terk itmedin o neyler hem ‘ayn-ı kün fe-kānı

11) Mi‘rāc-ı k̄ābe kavseyñ kaçuñ işāretinden

‘Ayne’l-yaķın görendür terk eyleyen gümānı

12) Gözüñ kimi kaçā-bīñ görmemişem kaderden

Gezler revāna oḡın cāndan çeküp kemānı

13) Cāndan görüp revānuñ ten nice diye ‘ārif

Cismüñ cihāna cāndur ervāḡa rūḡ-ı şānı

14) İķlīm-i ḡüsn içinde sulṡān imiş cemālūñ

Yūsuf-şıfat nazırūñ yoḡdur cihānda ḡānı

15) ḡüsñüñ melāḡatından şırın ne var cihānda

Zevķ ehline ki cāndan datlu kıla dehānı

16) Cān virüben yüzüñi gören bilür nedür cān

İy cān-ı cāna mazḡar hem şüret-i ma‘ānı

17) İy Rüşenı cihānda gün kimi yoḡ nazırūñ

Ay kimi Gülşenı tā görsede ḡalka anı

İÜ: 219a, AE: 36a.

[2] kimi: gibi AE.

[4] Mir’at: Mirāt AE.

[6] āb-ı hayāt: āb u hayāt AE.

[12] gezler: gözler AE.

[15] AE'de yoktur.

1247.

Mefailün Mefā'ülün Fe'ülün

1) Ne bilsün içmeyenler cām-ı ışkı
Nedür ser-hoş o meyden kām-ı ışkı

2) İçen ıškuñ şarābını ayılmaz
Seçe tā şubhıla ol şām-ı ışkı

3) Kıoma nergis-şifat cāmuñı elden
Dilerseñ bulma andan kām-ı ışkı

4) Giçür müdmin kimi ser-hoşlıgıla
Ayıg olmayuban eyyām-ı ışkı

5) Maḥabbet ḥamrın içenler ayılmaz
Bile tā neydügin encām-ı ışkı

6) Görenler kıara beñ ay kimi yüzde
Bilür nedür o yüzden dām-ı ışkı

7) Baña ḥasret odından özge diñüz
Nedür puḥte kılan her ḥām-ı ışkı

8) Ne sevdādur başumda bilemezem
Ḥayālden fikr ile evḥām-ı ışkı

9) Cihānda gün kimi ışk ile şöhet

Buluban bil nedür bed-nām-ı ışkı

10) Őoraram Gülŝeni'ye Rūŝeni dir

Baňa i' lām idüben nām-ı ıŝkı

İÜ: 219b, AE: 35b.

[4] kimi: gibi AE.

1248.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Dem-be-dem ıŝkuñ belāsı mübtelā eyler meni

Bir dem içre cānum için biñ belā eyler meni

2) Dönüben Eyyüb'a olsañ ışk elinden mübtelā

Bilür idüñ ol ıaderden ne ıazā eyler meni

3) Bir vefā umana ıŝkuñ yüz cefāsı irişür

Ol umud nedür vefāsuz kim cefā eyler meni

4) Derd imiş ıŝkuñ devāsı kim anuñ dermānı yoğ

Őanmañ ol dermānı yoğ derde devā eyler meni

5) Şınadum ıakluñ muđālī ħāl imiş ışk ehline

Anuñ için ne revādan ol revā eyler meni

6) Şayrudur ākl ile ıalup āŝık olmayan gönül

Ol marazdan şıhhat için bī-ŝifā eyler meni

7) Dilesem ıŝkuñ nevāsın Rūŝeni'den Gülŝeni

Ol nevādan bu ıaceb kim bī-nevā eyler meni

İÜ: 220a.

1249.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) İşidüben dañlaman ' ışk ehlinüñ feryādını
Getüremez çün diline sevdüğünüñ adını
- 2) Ğayretinden nice diye ğayra ' aşık bilemez
Āh u vāh u zār ilen ' ışk elinden dādını
- 3) Bilmezem ' ışka virüben göñlümi hem-dem degül
Neyleyem dilümde anuñ zıkr ile evrādını
- 4) Her nefesde nīş-i ' ışkı nūş idüben dadmayan
Ne bilür şevk ile andan zevk-i ' ışkuñ dadını
- 5) Yıhālı göñlüm bināsın' ışk ma' mūr itmege
Bilmezem ol yıhuğ evüñ kim koyar bünyādını
- 6) Kılmayan mülk-i vücūdın Ka' be vü beytü'l-^c atıķ
Bilemez kudretten ol kudsī binā üstādını
- 7) Dileseñ bilmek t̄ariķı ħalvetin neydügin
Gülşeni' den duyagör gel Rüşeni' irşādını

İÜ: 220b.

1250.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) Kime kılam ' ışk elinden bilmez oldum dādumı
Çün işitmez kimse andan dādıla feryādumı
- 2) Kõrĥaram luḫfin umuban rıfķ ile yalvarmaĝa
Kahr ider diyü işidüp baña ol bī-dādumı

3) Gice gündüz zikrüm oldı vird ile dil-ber adı
Andan özge dilde n'idem bilmezem evrādumı

4) 'Işka bende olalıdan gerçi şāh oldum velī
Mutlak iken kayda şaldum hürri olan āzādumı

5) İşidüben dañlamañuz añlamadan sözümü
Ger disem kudret bedenden ben kıram bünyādumı

6) Aç gözünü kıdret ile hikmetine şāni' üñ
Gör nice şākird idübem şun' ıla üstādumı

7) Yetmiş iki millet içre diñ nedür yād u biliş
'Işka olup āşinā çün bulmaz oldum yādumı

8) Rüşeni'den Gülşeni'nüñ añla gör ne didügin
Ādem-i evvel ben kıalmışam çağrıban adumı

İÜ: 221a.

1251.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1) Gönül fırsat var iken iç müdāmı
Koma bu demde elden devr-i cāmı

2) Açup gözünü gör nergis ayağın
Elinden kıor mey içüp düşi ğamı

3) İçeli gül elinden cāmı bülbül
Ayağ şunar aña gül-şen temāmı

- 4) Piyāleye dönüp gül gül-istānda
İçürür bülbüle mā'ü'l-gulāmı
- 5) Ay ile gün kimi devr ile sākī
Özünden mest ider halk enāmı
- 6) Girüp mey-hāne gencinde gözünden
Olup ser-hoş dilā rüşen maķāmı
- 7) Dimez ser-hoş görüp rind ü ' ayyāş
Aña kim fark ide şubh ile şāmı
- 8) Coşup kaynamayan mey kimi hāmda
Bulamaz puhtelik gitmez çü hāmı
- 9) Şalup nām ile nengi rind ü bed-nām
Aluban bulagör neng ile nāmı
- 10) Çeküp ney kimi dem ' uşşākı mest it
Koma hüşyār o demde hāş u ' āmı
- 11) Hevesden içüben hamrın hevānuñ
Helāl itme saña şirb-i harāmı
- 12) Açup mey-hāne-i ' ışkuñ kapusın
İçür ser-hoş kılup cüz küll temāmı
- 13) Nice Yūsuf kimi Mışr'ında ' ışkuñ
Şatılmağ diler olup şah gulāmı
- 14) Giren mülkine ' ışkuñ bildi nedür

Maḳām-ı āhenle dārü's-selāmı

15) Şoruñ küll-i lisān olana disün
Süküt ile nedür anuñ kelāmı

16) İçen ʿışḳuñ meyinden ser-ḥoşa şor
Müdām andan nedür ʿıyş-ı müdāmı

17) Şalādur Rüşenī mey-ḥānesinden
Saña iy Gülşenī muğlar imāmı

İÜ: 222b.

1252.

Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün Feʿ ulün

1) Dilersen şevḳ ile zevḳ u sürürı
Kesil bātıldan it ḥaḳla ḥuzūrı

2) Uyan ğaflet yuḥusından gözüñ aç
Gözet kimdür o demde gözli körı

3) Seni güm-reh ider ʿucb ile nefsuñ
Çıharup başuña dilden ğurūrı

4) Diler şeyṭān kimi mā vü meniden
“*Ene ḥayrun*”²¹⁰ didüresin küfürı

5) Nedür nefsuñden özge işleden duy
Saña nef ile dar şır ile şūrı

²¹⁰ “Allah, “Sana emrettiğim halde, seni secdeden alıkoyan nedir? dedi, ‘Beni ateşten onu çamurdan yarattın, **ben ondan üstünüm**’ cevabını verdi.” (Araf, 7/12).

6) Sekiz cennet yedi damuda ne var
Senüñle biledür dīv ile hūrı

7) Bugün bil nefsüñi dañlaya qoyma
Bilesün tā nedür haşr ile şūrı

8) Kıyāmet neydügin bilmek tanı nefsün
Ölümden ilerü olgıl zarūrı

9) Dilerseñ Rabbi bilmek tanı nefsün
Çün ansuz bilmek olmaz ol fütürı

10) İki ‘ālemde nefsünden görüp duy
Nedür cennetle damu nār u nūrı

11) Yiter fāş eyle sırrın Rūşeni’ñüñ
Añup iy Gülşeni қаһr-ı gıyūrı

İÜ: 223a.

1253.

Müfte‘ ilün Fā‘ ilün Müfte‘ ilün Fā‘ ilün

1) Şorana diñ ne diyem rüh-ı muqaddes demi
Tā bile ol ma‘ niden nedür olan ādemi

2) Şūretini ma‘ niden görene diñ sırrıla
Nefhadan ādem nedür genc-i hafī hem-demi

3) Şāhid ü meşhūd olan sevgülü mevdūd olan
Cümleye maqşūd olan sırr-ı Hāq’uñ maḥremi

4) Bil ki maḥabbet nedür rûḥ-ı muḳaddes odur
Âdeme ḳudret diyen ḥikmet ile ekremi

5) Rûṣenî'den Gülşenî âdem-i ma' nî görüp
Bildir melekden odur âdem olan ' âlemi

İÜ: 223b.

1254.

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

1) Çü yoḥdur fânî dünyâ i' tibârî
Cihân-ı bâḳî iste ḳoy bu dârî

2) Dileme ' izzetün zıll-ı ṭama' dan
Dilerseñ olmayasañ ḥalk-ı ḥ'ârî

3) Ḳarâr itme bu dâr-ı fânî için
Bulınca isteyüp dârü'l-ḳarârî

4) Gice gündüz ḳılup şıdḳ ile ṭa' at
Dile Ḥaḳ'dan meded ḳulluḥda bârî

5) Sever Ḥaḳ şıdḳıla ḳulluḥ ḳılanı
Emânet ḳulluḡ imiş Ḥaḳ bârî

6) Hevâña ṭapmayup ' abd-i İlâh ol
Riyâdan ḳılmayup şöhretle kârî

7) Ḳılup ihlâşıla vird ü namâzuñ
Niyâz eyle aña derd ile zârî

8) Dilerseñ bulmağ ihlaşı riyādan
Hevā gerdinden it göñlüni āri

9) Hevesden büte tapup müşrik olma
Çü güm-reh andan olur taği-vāri

10) Hevādan Rüşeni dir Gülşeni'ye
Gönül pāk it dilerseñ nūr u nāri

İÜ: 223b.

1255.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1) Gel ki yüzün görüben dil virmege cān şuşadı
Teşnedür çün leblerüne āb-ı hayvān şuşadı

2) Yüzün halk-ı cihān çün virmege cān virür
Gün kimi içi yanup hüsnuñe devrān şuşadı

3) Görelî gülşende hüsnuñ kızaruban gülizār
Ter ü huşk ol yüze bahup gül gül-istān şuşadı

4) Yāsemen sünbül benefşe zülfüne şarmaşmağa
İy gül-i gül-zār-ı cennet verd ü reyhān şuşadı

5) Ney-şeker kıddün görelî iy melāhatden yār
Zevk için şirin lebüñden şeker-istān şuşadı

6) Görelî gül-gün yañağun geldügin gül-şende gül
Açilup gül kimi cāndan āna kırbān şuşadı

7) Yüzünü bayram için görmege iy kaşı hilāl

Gel ki gönlüm cāndan aña urbān Şuşadı

8) D Erdüme dermān lebüñden özge Şordum yo Őifā
İŞidüben derd-mendüñ anı dermān Şuşadı

9) Ğunc u nāz u  işveden nergisleriñüñ ğamzesin
Görüben cān virmeg-içün  ayn u  ayān Şuşadı

10) Yüzüñe cennet diyenler kevşerin görüp revān
Anuñ içün teşne cāndan hür u Rıdvān Şuşadı

11) Hızır hādrādan hayātuñ ābını görüp göñül
Teşnedür cāndan aña iy cān u cānān Şuşadı

12) Dürce-i cevherdür dehānuñ Şulu incüden dolu
Ol Şadefden bar içindedür ğalān Şuşadı

13) RūŐenī'den görmeg-içün yüzini iy GülŐeni
Gözümüñ tıflına ba kim nice giryān Şuşadı

İÜ: 224a.

1256.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

1) Başuma dem-be-dem  iŐkuñ belāsı
Yağar yağmur kimi nedür devāsı

2) Cihān derd imiş dermānsuz işit
Őehīd-i  iŐ olanuñ ger belāsı

3) Tükenmez renc ü minet cevri idende
Olur tālilbire  iŐkuñ  aāsı

4) Marîz-i ‘ışka şihhat istemegüz
Ölü midür çün anuñ şerbet şifası

5) Vefâ isteyene irişür andan
Halâyık tağınuñ cevr ü cefası

6) Belâ dir ‘ışka adın kime şorsam
Kazâya uğrayuban mübtelâsı

7) İştüm Rüşenî dir Gülşenî’ye
Şikâyet kıлмаğa yoğdur revâsı

İÜ: 225a.

1257.

Mefâ’ ilün Mefâ’ ilün Mefâ’ ilün Mefâ’ ilün

1) ‘Adem mülkine girmedin vücūdum genc idi maḥfî
Neden maḥfî idi çünkim celî olmaz disem keyfî

2) Gice gündüz zamân ile mekânı yoğ iken dehrüñ
‘Ademden varmadı diñüz vücūd ile şebe şafı

3) ‘Adem mülkine girmedin vücūd ilini seyr itmez
Anuñ-çün girüp ol mülke kılıram dem-be-dem tavfi

4) Cehennemden beter cânım ‘ademden qorhuban yanar
‘Azâb ise baña besdür vücūd ile ‘adem ḥavfi

5) ‘Adem tâcını giymedin başına terk ile t̄alib
Bilemez ne vücūd ile giyer şūfî olan şūfî

6) ‘ Adem mülkine girmedin vücūdı şafvetin bilmez
Anuñ-içün âdem diler vücūdın şūfī vü şāfī

7) Ziyādan Gülşenī kimi ‘ adem şāhına zıll olan
Vücūdunuñ bilür nedür iki ‘ âlemde bī-keyfī

İÜ: 226a.

1258.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1) Ka‘be-i ‘ ışkuñ yolında giymeyen ihrāmını
Tavf idüp beytü’l-‘ atīki bulmaz andan kāmını
- 2) Ay ile günden ziyālu vechini ‘ ışkuñ gören
Bilür imiş kim ne yüzden halk ider bayrāmını
- 3) Şınadum ‘ ışkuñ şarābın içen ayılmaz daği
Ger inanmazsañ baña sen şına içür cāmını
- 4) Bir nefes ‘ ışk ile çekmek yüz yılıñ ‘ ömrin deger
Ansuz olan zāyi‘ ider ‘ ömrinüñ eyyāmını
- 5) Karayı fark idene ağdan dimeñüz ‘ ışk eri
Çünkü seçmez ‘ aşık olan şubh ile şāmını
- 6) Nice mü’min diye kimse ‘ ışka kāfir olana
Çün Haqq’a teslīm oluban bilemez İslāmını
- 7) Rüşenī şem‘ ine yanan bilür imiş Gülşenī
Ne ziyādan oda şalar t̄alib olan cāmını

İÜ: 226b.

1259.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1) Şataşdum 'ışka nā-gehān didüm hey
Ne haydansañ saña kim dirler iy key

2) Didi hayum maḥabbet 'āleminden
Ḳabīledür ki dirler ādemi tay

3) İrādetden beni cūdına mazḥar
Ḳılupdur ḳudret ıssı ḳādir ü hay

4) Vücūdı s̄abit eşyānuñ 'adem tek
Yoğ iken var idüm ben hayla iy key

5) Mürīd oldı şübütumuñ vücūdı
İrādet san cüz ü külden pey-ā-pey

6) Ḥaḳīḳat ḥamrın içüp ser-ḥoş idüm
Mecāza gelmedin devrān ile mey

7) Dadan şevḳ ile anuñ ḥamr zevḳin
Olup bī-iḥtiyār ider ki oḫ hay

8) Vücūd ile 'adem cüz küll benüm-çün
İrādetden olupdur hayla uş şey

9) Görelī Aydın ilin Gülşenī dir
Ziyā-yı Gülşenī'den olmuşam fey

İÜ: 227a.

1260.

Mef'ülü Fā' ilātün Mef'ülü Fā' ilātün

- 1) 'Işık ile olalıdan t̄aliblerüñ imāmı
Duyar gönülden uyan nedür salāmı
- 2) Farq ile cem'e uyan kıllur namāz-ı 'ışkı
K'ol farz-ı 'ayn için nedür nefl sünen temāmı
- 3) Cum'a günü kıyāmet ol cem'e nisbet olur
Hak'dan budur Resül'üñ ol gün için beyānı
- 4) Men mana işidüben dirile ölüben bil
Nedür kıyāmet olan peygamberüñ kelāmı
- 5) Çün farq tay kılluban cem'e irişe t̄alib
Maṭlūb olup bilinmez nedür taleble nāmı
- 6) Cem' le cum'a nisbet olunmaz beyān kıllana
Çün maḥv ider şübütın farquñ anuñ merāmı
- 7) Cem' ile farq bilen her vechle nedendür
Añlar kıyāmet için disem nedür kıyāmı
- 8) Arzı semāya tebdil iden beyānum añlar
Çün bir görür ikiden bi-çün-şifat enāmı
- 9) Naḳūr-ı 'ışkı bildüm şūr-ı kıyāmet imiş
K'ol nefhadan dirilür ölmüş revān 'azāmı
- 10) 'Işkuñ kıyāmetidür haşr ile neşr cüz küll
Her vech ile olan mālīk-şifat temāmı

- 11) ‘Işk u maḥabbet ile cem‘ itmeyene farḡuñ
Añlayamaz ikiden birliksüz inzimāmı
- 12) Cem‘ ile farḡ ‘ışkı biñ vech ile disem bir
Görmeyen añlayamaz her demde puḡte ḡāmı
- 13) ‘Işk ile kıl namāzuñı farz maḥabbet için
Andan şalātuñ idüp cem‘ ile ber-devāmı
- 14) Bil ‘ışk ile namāza nedür taḡıyyat olan
Kim viresüñ oḡuyup Ḥaḡ’dan saña selāmı
- 15) İy Gülşeni dimegil cem‘ ile farḡ zāhir
Çünkü beyān-ı sırrdur fāş itme ol kelāmı
- 16) Biñ vech ile dirseñ iy Gülşeni bilinmez
Bī-çün-şıfat beyāndan bir Rüşeni maḡāmı

İÜ: 227a.

1261.

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1) İy gönül çün kimse bilmez gevherüñ miḡdārını
Şatmaḡil anı ‘araz-veş bulmadın bāzārını
- 2) Cevherini nā-dān ne bilsün iste bul cevher-şinās
Cevherüñ aña şatuban al behā dinārını
- 3) Bilmeyüp şatan behāsuz yārini aḡyāra baḡ
Bir pula degmez ki şatar dü-cihāna yārini
- 4) Cevherini şatuban alan behā vechi ‘araz

Aña beñzer gül şatuban al nağd-i hārını

- 5) Her ki yārin kılmadı cāndan ‘ azīzi bī-behā
Seçmez ol nā-dān ne bilsün yārilen ağyārını
- 6) Mısr-ı dilde hūsn-i Yūsuf şatılırken cān behā
Virüben alana şoruñ Yūsuf’uñ dinārını
- 7) Olmayan Mecnuñ bilemez Leylī’nüñ hūsn-i nedür
Vāmıķ u ‘ Azrā’ya şoruñ ‘ ışķ eri esrārını
- 8) Gül bilür gül-şende niçün şevķ ile bülbül öter
Zār olan dem hāsret ile görüben gül-zārını
- 9) Sırr-ı ma‘ şūķı ne bilsün ‘ ışķa gönül virmeyen
Cān viren ‘ aşık bilür çün ‘ ışķuñ güftārını
- 10) Her kimüñ fi‘li yalandur kavlini gerçeklemeñ
Çünki fi‘l ile yalanlar kavlinüñ iķrārını
- 11) ‘ Āşıkam diyüp hevāya meyl iden t̄alib bilüñ
Zāhid-i hūd-bīne dönüp hiç ider girdārını
- 12) Mü’minem dir ‘ ışķa münkir bilmedin ĩmān nedür
Özine mezheb kıluban küfrüñüñ emrārını
- 13) Görelī Mūsā şecerden nār-ı hūsnüñ tābişin
Bildi nūr imiş o yüzden ol tecellī nārını
- 14) ‘ Işķ imiş bülbül kimi iy Gülşeni zārī kılan
Rūşeni’den görübenü vechüñüñ gül-zārını

1262.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1) Çü şeyh olmağ imiş başuñ şadā' 1
Urup terkin anuñ kıldum vedā' 1
- 2) Niçün muṭlaḳ vücūdum ḳayda şalam
Olup çoban-şifat ḫayvāna rā' 1
- 3) Nice ḳoyun ḳuzı kimi işidem
Ḫavāş ile ' avāmda mā' -1 mā' 1
- 4) Tükenmez münkirüñ ḫālüme ḳāli
Ḫasedden oluban ḳātlüme sā' 1
- 5) Çü gördüm tehlike ḳālümü ḫālden
Revān terk eyledüm andan metā' 1
- 6) Kimi bid' at diyeyor zıkr-i Ḫaḳḳa
Kimi men' ideyor vecd ü semā' 1
- 7) Cedeldür münkirüñ işi Ḫaḳḳ ile
İdüben dāyimā bāṭıl nizā' 1
- 8) Ḳaçurur Rüstem ile Zāl idüben
N'idem münkir münāfiḳ her şücā' 1
- 9) Görüp her ' abd-i baṭn münkir-i dūn
İder köpek özinden ol ciyā' 1

10) İşitmez ker kimi emrini Hakkũn
Kulağı mũnkirũn nehy ile dā´ı

11) Dũnũp hayvāna ister mũnkir-i ħar
şığır nisbet yiyũp iĸer merā´ı

12) şoraram ağı Gũlřenĩ şeh Rũřenĩ'den
Ne kayd oldı saña muşlak vedā´ı

13) ĸũ naķř olur kemālden terk-i da´vet
şağın naķř ki kemāle itme dā´ı

İÜ: 228a.

1263.

Fā´ ilātũn Fā´ ilātũn Fā´ ilātũn Fā´ ilũn

- 1) İy dirĩđā geĸdi ´ ōmrũm bilmedũm miĸdārını
şimdi bildũm ışşı itmez ol ziyānum kārını
- 2) Furşatum fevt eylemişem ĸaflet ile bilmedin
Eldeyiken iĸtiyārũm cũz ū kũllden vārını
- 3) Dilerem bu mezra´ iĸre ekinũnden perveriş
Ĥařılına ´ ōmrũmũn andan yiyemedũm bārını
- 4) Őlmedũm ĸũn diriyiken tā bileydũm neydũgin
Bugũnũnden neşre nisbet ĸařrum olan yārını
- 5) Aĸmadũm gũn kimi gũzũm tā ki gũrem meh-şıfat
Mihir ile cān u dilũnden dil-rubā didārını
- 6) Gũrmeyen bugũn cemālin gũremez dağla n'idem

Perverişden ‘ ışka nisbet sevgilü dil-dârını

7) ‘ Işık ile ‘ aklıñ nedendür iki yüzden birliğin
Bilmedüm birden iki ol niçün ider dârını

8) Cem‘ ile farkın bir iden iki yüzden bir görür
Seçmeyüben nûra nisbet Tûr-ı ‘ ışkuñ târını

9) Bilmeyen gül neydüğünü şevk ile bülbül-şıfat
Dönüben yüz biñ hezâra istemez gül-zârını

10) Müşkilüm bî-ğal beyândur Gülşenî’den sırr ‘ alen
Hâl dilinden çünki söyler remz-i ‘ ışkı

11) Rüşenî’den Gülşenî’yi işiden bilmez n’idem
‘ Işık elinden gice gündüz derd-i dilden zârını

İÜ: 228b.

1264.

Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Fe‘ ülün

1) Tükenmez kâl ile hâlüm beyânı
Mufaşşal söylesem mücmelden anı

2) Dilüm ümmü’l-kitâb-ı hâl olupdur
Muṭavvel muhtaşardan kâle şanı

3) Kalem dilden yazar levhine nûnuñ
Şuhuf yüz vech ile seb‘ a’l-meşânî

4) Oḫı dil mektebinden levḫ-i maḫfûz
Nedür ebced o dil levḫinde tanı

- 5) K̄ara ağdan nedür bil raṭb u yābis
Ki birden iki yüzdür cāvidāni
- 6) Yaḳ̄inden bil ki dildür levḥ-i maḥfūz
Aña ṣekk idenüñ yoḥdur ĩmāni
- 7) Dil oldur kim ola nūri İlähuñ
Oḥuyup vaḥy-i Ḥaḳ terk it gümāni
- 8) İṣidüp lâ yesa‘ arz u semā duy
Ne yüzdendür o sırrdan dil cihāni
- 9) Maḥabbet sırrıdur ‘ıṣḳa nazār dil
Ki cüz küllden odur kāni me‘āni
- 10) Dil içün açılıp dur birden iki
Ṣatu bazar içün ‘ıṣḳuñ dükāni
- 11) Nedür bey‘ ü ṣirā birden iki yüz
Çü birden özge yoḥ yüz biñ ‘ayāni
- 12) Dimeñ sırr u ‘alen ğayb u ṣehādet
Ki ola dilsüzün nām u ṣāni
- 13) Ne sırrdur ğayreti-i Ḥaḳ dilden özge
Ki ğayrından ider ḥafī sırr anı
- 14) N’idem iy Gülṣeni fāṣ idemezem
Ne dildür Rūṣeni’den bī-niṣāni

1265.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) İhtiyārın cebr idendür terk iden emr-i Hâk'ı
Nehy ile alup ' amelsüz cehle virüp revnâkı
- 2) İhtiyārum yo diyüben cebr idendür mezhebin
Cehlını ' ilm idübenü her sa' adetsüz şaı
- 3) İhtiyārın selb idendür nehy ile ılan ' amel
Dutmayup emrini Hâk'uñ ' ilm ü cehlün amaı
- 4) Mü'min olmaz emr-i Hâk'ı dutmayan bâıl rüßen
Tâ bile şâlih ' amelden kimdür olan müttâı
- 5) Hayr u şerr nefsüñdür iden ihtiyâr ile taleb
Ol dilekden virüp âhirin nef' ü daruñ haı
- 6) Mâzi vü müstabeldür ihtiyārın hâl iden
Ol revişden bilemez giçen sâbıqla lâ-haı
- 7) Olmayan maböldür o ihtiyârıñ cebr ile
Çünkü yodur aña nisbet varlık olan lâyıı
- 8) Kim ılır mecbûrı diñüz ihtiyâr ile ' amel
Çün mükellef olmayupdur ihtiyârdan iy faqr
- 9) Yo direm nâ-bâliqa tekellüf emr-i nehy için
Tâ ki mutar-ı meşiyet ılmaz anı râzıı
- 10) İhtiyārın cebr idendür münkir emr-i Hâk'ıñ

Seçmeyüben nehye nisbet lâ haq ile şabıķı

11) Haq'dan ayru görmezem dir bāıılı mülhid-şıfat
Oluban zındıķ andan mezheb iden mābıķı

12) Rüşeni'den Gülşeni'nün ihtiyarı gün kimi
Zav-ziyādan mağrib eyleyen kıldı tāb maşrıķı

İÜ: 229b.

1266.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

1) Ezelden kısmetüm Haqķ' uñ rızası
Kaźādandur kader ' ışķ ibtilası

2) Muqadderdür kaźādan hükm-i Hālıķ
Nedür maħlūk iderse iktizası

3) Mübeddel ola şanmañ sünnetu'llah
Ezelsüz bī-ebed hüķm iktizası

4) Dalālet dileyen bulmaz hidāyet
Olup şālih ' amel ıssı cezası

5) Meşıyyet birden iki şāna nisbet
Olupdur cüz ü küllün iltibası

6) İrādetle meşıyyet ihtiyarı
Degül hayr ile ħalka Haq kaźası

7) Oğuyup “*men yurid*”²¹¹ ma‘nisi bil
“*Limn şā’e*”²¹² idübenü kıyāsı

8) İrādetle meşiyetden irişür
Hakq’uñ halka mevāni‘ le ‘a‘āsı

9) Eger cebr-i Hakq ola fi‘li halkuñ
Nedür emr ile nehyüñ pes revāsı

10) Kim itmez fi‘l-i Hakq’a nisbeti fark
Seçüp hayr ile halkdan şerr-i nāsı

11) Meşiyet mazharıdur raḥmet-i ‘ām
Hidāyetden havāşuñ iştifāsı

12) İrādetden meşiyet Gülşeni‘ye
Olupdur Rūşeni‘den Hakq kazāsı

13) İrişür halka Hakq’dan fi‘le nisbet
Dalāletle ‘ināyet ihtidāsı

İÜ: 230a.

1267.

Müfte‘ ilün Fā‘ ilün Müfte‘ ilün Fā‘ ilün

1) ‘Āqıl olan ‘āşıkuñ bilmedi sevdāsını
Mecnün’a şor Leyli’nüñ şūriş ü gavğasını

²¹¹ “Doğrusu inkar edenleri, Allah’ın yolundan, yerli ve yolcu bütün insanlar için eşit kılınan Mescidi Haram’dan alıkoyanları ve orada zulm ile yanlış yola saptırmak isteyenleri, can yakıcı bir azaba uğrattırız.” (Hac, 22/25).

²¹² “İçinizden doğru gitmek isteyenler için.” (Tekvir, 81/28).

2) ‘Işık ile Mecnûn olan vâlih ü meftûn olan
Bilür imiş iy cüvân mihr ile şeydâsını

3) Şûretini görmeyen ma‘niden âdem degül
Pes ne diyem añlaya ‘allâme’l-esmâsını

4) ‘Işık ile gönül gözin açubanu görmeyen
Cân ile cânân yüzün ne bile sîmâsını

5) Ten gözünü yumuban cân gözünü açmayan
Kûra dönüp göremez Rûşenî bînâsını

6) Bende dimeñ ‘ışık ile kulluğ andan şân imiş
Sanmayasız bendedür ‘ışık ili Dârâ’sını

7) Rûşenî’nüñ feyzini baħr-i revândan degüñ
Tökdügi dem Gülşenî devr ile deryâsını

İÜ: 230b, AE: 36b.

[2] cüvân: fülân AE.

[3] görmeyen ma‘niden: ma‘niden görmeyen AE.

[9] şâh: şân AE.

[3,4,5,10,11] İÜ’de yoktur.

1268.

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

1) Göreli ‘aql ile ‘ışık münkirüñ ısrârını
Bildüm andan kim yalandur dildeki ikrârını

2) Dimezem mağbül olur ‘aql ile merdûd-ı ‘ışık

Çün maḥabbet redd idüpdür ol ḥara idbārını

3) Olmasa ‘ ışk ile ḥālüm ‘ aqla nisbetden muḥāl
Eksidüp artmaz idi münkirüñ inkārını

4) ‘ Aql ile ‘ ışkuñ muḥāl ü mümteni‘ olur
Disem andan lezzetümüñ zevkle ısrārını

5) Görmeyen gül-zār-ı ‘ ışkı bilmez bülbül-şifat
Biñ hezāruñ nedür andan gül-şen içre zārını

6) Kim bilür dil bülbülinüñ zevkini gülden nedür
Çün ḥaḳı sırdan idüpdür lezzet ol gül-zārını

7) Açalı gül gül-şen içre gonceden dükān-ı ‘ ışk
Bülbüle nisbet idüpdür sevgülü bāzārını

8) Dönüben gül-şende zaḡa münkir-i bī-ma‘ rifet
Gül şanur tikenı n’idem ‘ aqla nisbet ḥārını

9) Kim bilür şīrīn revāndan ‘ ışk ile lezzet nedür
İtmeden dilden maḥabbet zevk ile dil-dārını

10) Dilerem görmek cemāl-i dil-berümi ‘ ışk ile
N’idem aña virmeyen cān göremez dīdārını

11) ‘ Işk ile Maḥşūr nisbet olmayan bilmez nedür
Mıhr ile maḥbüb için olan maḥabbet dārını

12) ‘ Işk ile dirilmeyene ölü direm çünkü ol
Añlamaz diri sözinden ölmeklik bīzārını

13) Çekmeyen ‘ışkın belâsın aňlamaz disem n’idem
Bî-nihâyet baňa dilden derdinüñ âzârını

14) Rûşenî’den Gülşenî’yi görmeyen bilmez nedür
Aydın ilinde ziyâdan nûra nisbet nârını

İÜ: 236b.

1269.

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

1) Meclisün şem‘ i görelden gözlerümüñ yaşını
İçi yanuban benüm-çün yandurur öz başını

2) Şem‘ -i ruhsâruñ görelden yanaram mihrüñle uş
Âteş-i huşk ile töküp yüzüme göz yaşını

3) Burıp ay kimi yüzün zülfiyile ol nigâr
Gönderenden giçe bile ne diyeler yaşını

4) Şâni‘ üñ şun‘ ı yüzüñden zâhir oldı gün kimi
Görsedür hüsn-i ruhuñ çün naqşunuñ naqķāşını

5) İy cemâlün ahsen-i şüret kemâl-i hüsn için
Çekdi kudretten kalem ay kimi yüzün kaçını

6) Görmedüm hâl ü ruhuñdan zâhir iy ziyâ nigâr
Rûm u Hindû görsedür hem-zâd u h‘âce taşını

7) Vechüñüñ haţţ-ı rumûzın şüretüñ izhârıdur
Görsedür ‘ayne’l-‘ ayâna harf-i hikmet yaşını

- 8) Çün maḥabbetden yaratmış vechüñ iy maḥbûb-ı zât
‘İşk ile levlāk idüben şānuñuñ yoldaşını
- 9) Buluban sulṭān-ı ḥüsnüñ cennet-āsā menzilin
N’eylerem kaşr u serāyuñ isteyüp ferrāşını
- 10) Yandurup ‘ışkuñ odından ḥuşk u ter olanı
Duymadum gül itmedin andan kıru vü yaşını
- 11) Vechüñüñ sırrını ‘ārif ḥikmet-i Allah’dan görüp
Bilemez ne diye andan bulmadın sırdaşını
- 12) Cevher-i kudret bilüben sırruñ iy ne vird ü cüd
Andan itmışdür Süleymān üziginüñ kaşını
- 13) Yanmayan pervāne kimi şem‘ üñe karşı n’idem
Bişiremez puḥtelih zevkiyle andan aşını
- 14) Muḥtesib ḥayrıla şerri şorma benden ‘ārif ol
‘Āşık-ı bî-ḥod ne bilsün ḥayr u şerr kulmaşını
- 15) Sürmegil mey-ḥāne rindin ḥan-ḫahdan şeyḥ iseñ
Lā vü illā rind oluban bil anuñ evbāşını
- 16) Zāhidüñ işi karadur baḥma dışı ağına
Şaymayan şalın ne bilsün içiyle dışını
- 17) Vā‘ ize diñ kāl idüben ehl-i ḥāle atma daş
Yancılur başı atanuñ çünki aña daşını
- 18) Dün yaradıldı cihān ḥod ādem-i şuret bile

Kim bilür ma' niden ādem şūret ile yaşını

19) Rūşenī'den göz açuban Gülşenī göreli
Bilmişem ma' niden ādem sırrıyla fāşını

İÜ: 237a.

1270.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

1) Yine ' ışkuñ hayāli başa çıhdı
Ki ḥasret odına cānumı yaḥdı

2) Gözüm bir ' işveli Türk'e gönülden
Göz açup ḡamz iden dem çünki baḥdı

3) Gözümden yaş yirine pāre pāre
Cigerdür bölünübēn ḡanı aḥdı

4) Beni mihr ile bir māhı cihānuñ
Cehennemden beter odlara yaḥdı

5) Dilerem gözleyem mihrin ḡabībūñ
N'idem illāda ḡālüm an çıhdı

6) ' İmāret kıлмаḡ-içün ' ışk-ı ser-kār
Dilüm bünyādınıñ dārını yıhdı

7) Meger iy Gülşenī kaçmış ḡul idüñ
Ki ḡavḡın Rūşenī boynuña taḥdı

İÜ: 238a.

1271.

Mef' ūlü Fā' ilātün Mef' ūlü Fā' ilātün

- 1) Bir münkir ü münāfıķ mü'minlerüñ ' adūsı
Azupdur azdurayor şeytān-şıfat ölüsi
- 2) Dīnün yanar çerağın kāfir-şıfat münāfıķ
Söndürme demden ister hıslerüñ nüfūsı
- 3) İki cihān çerāğı dīn nūrıdur iy münkir
Sönmez senün püfüñden ol şem' -i cülūsı
- 4) Ger it deñilse münkir içün yiler leş içün
Cīfe olup öñülübēn ' ayn necīs umusı
- 5) Haķ kapusın koyuban bātıldur istedüğü
' İzzet şanur özine zilletle beg ħapusı
- 6) Baş secdeye koyuban yüzün ayağa sürer
Münkir münāfıķı dehrün beg dirse bir fülūsı
- 7) Münkir senün ħama' dur toyurmayan gözünñ
Şağır-şıfat idürüp cu' l baķar sebūsı
- 8) İşidmedügimi münkir öz hālünñi münkirin
Eşek ölüsi olur gelüp olanuñ ' arūsı
- 9) Devründe bī-sa' ādet senden şaķı görünmez
İy münkir ü münāfıķ iħaslaruñ necīsı
- 10) Sirke kimi turşu vü acı yüzün gören dir
Budur ħara yüzlü münkirlerüñ ' abūsı

11) Hınnās ile vesves-i münkire hem-dem olmañ
İnkār ider Hakk’a çok ol bātılıñ cilvesi

12) İy Gülşeni boğazla bî-vaqt bañlayan dem
İnkār-ı mü’min iden kâfir-şifat horūsı

İÜ: 238a.

1272.

Mef’ülü Fâ’ ilâtü Mefâ’ ilü Fâ’ ilün

1) Cehd eyle bugün kesb idegör ‘ışk-ı haķıķı
Kalmaya saña keşf ola ‘ālemde daķıķı

2) La’ lin lebünün şevķiyile dide-i hun-bār
Şan mülk-i Yemen’dür girür Rum’a ‘aķıķı

3) Deryā-yı vücūdunda bulan dürr-i yetimi
‘Ummān-ı haķāyıkda nedür zevraķa kıyķı

4) Ger saña naşīb olur ise bāde-i vaħdet
Vur seng-i melāmetle uşat cām-ı Cem’iķi

5) Tesbihilen güş eyle vuħuşıla tuyūruñ
Çaķa çaķaķan çaķa çaķa çaķaķa çaķıķı

6) Gel ‘ārif iseñ diñle nedür bang-ı horūsı
Kıķuri kıķuķan kıķri kıķa kıķri kıķi

7) Fehm eyle kebūter didügi kıķi kıķuķı
Kıķu kıķa kıķıķa kıķuķı

8) Ol kırbagayı diñle daħi dir ki şenā-gūy

Vağ vağağa vağa vağ vağa vağiki

9) Gel kışşasını diñle ki İbrāhim Edhem
İrişdi nidā didi uyan aña fağiki

10) Tahtından inüp girdi fenā kūyına gel gör
Yekdā oluban qalmanı ‘ālemde refīki

11) İy sālīk ile cūvan işit pendümi gūş it
Şağın seni yoldan çıkarır şeyh-i şağiki

12) Yeyli yelā yeyli lā tenedür tenedür tā
Tenni tenedür ne didi gör ‘ilm-i mūsiki

13) Quş dilini bilmege Süleymān gerek Gūlşeni
Lağa lağağan lağa lağan lağa lağiki

İÜ: 240b.

1273.

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

1) Mağabbet mülkine giren bilür‘ ışkuñ cihātını
Mekānsuz lā-mekān idüp hafī sırrdan zamānını

2) Meveddet ‘ālemiyimiş hafī nisbet cihān-ı ‘ışk
Ki gayb ider şehādetden zamānsuz lā-mekānını

3) Emānet sırrın isteyen muhīt mülkine girer
Bulamaz aña girmeyen dil cāndan nişānını

4) Gönül qatına girmeyen nedür ‘anqası bilmez
Eger simurg-ı ‘ışk ile idersem yüz beyānını

- 5) N'idem nuṭṭını simurḡuñ Süleymān-ı zamān dise
Gerek Āşaf-şıfat kimse ki añlaya zebānını
- 6) Ezelsüz bī-ebed ʿ ışkuñ maḥabbetden beyānidur
N'idem çün bilemez kimse o dilüñ tercemānını
- 7) Meveddet dilinüñ nuṭṭı şıḡışmaz ḥarf ile şavta
Çü ebkemdür lisān andan diyemez şāndan ānını
- 8) Ne sırrdur bilemez kimse maḥabbet fıṭratından ʿ ışk
Çü ḡudret bī-nişān itmiş anuñ ḥikmetle şānını
- 9) Muḡaddes fıṭratı ʿ ışkuñ maḥabbetden zuḥūr ile
Olup mazḥar-şıfat sırdan nihān ider ʿ ayānını
- 10) Ne diyüp añladam ʿ ışkuñ maḥabbetden zuḥūr ile
Ḳademden devr ile nedür cihān-ı cāvidānını
- 11) Vireli Gülşenī ʿ ışka maḥabbetden gönül yildüm
Ne dildür Rūşenī nisbet olan ʿ ışkuñ beyānını
- 12) Meveddetden gönül ʿ ışka virendür Gülşenī nisbet
Gören ay ile gün kimi ziyā-perver revānını

İÜ: 241a.

1274.

Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün

- 1) ʿ Işk ile daşup gönül mevci ḥurūş eyledi
Ḳaynayup andan revān çeşmesi cūş eyledi

- 2) Yedi deñiz bir kadeh eyleyeliden ‘ ışk ile
Şeş-cihetüñ cāmını ‘ ışk ile nüş eyledi
- 3) Cām-ı maḥabbet için esrümeyen ‘ ışk ile
Ser-ḥoş olup diyemez başımı ḥoş eyledi
- 4) Ğam ne bilür neydügin derhem olup derd ile
Şevk ile her kim yanup ‘ ışkı sürüş eyledi
- 5) ‘ Işk ile delürüben ‘ akl işini terk iden
‘ Ākıl ferzānedür çün anı hüş eyledi
- 6) ‘ Işk erinüñ da‘ vetin işidüben şanmañuz
Münkir ne it kimi çağrup uş eyledi
- 7) ‘ Işk ile kulluḥ kılan Gülşenī bilür nedür
Şāh olan kılına ḥalka-be-güş eyledi

İÜ: 241b.

1275.

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

- 1) Göñül incinme işidüp ḥasūduñ kāl u kılnı
Teğāfüldür kesi çünkim anuñ ta‘ n ile dilini
- 2) Bilindi Ādem’e düşmen neden olduḡı iblīsüñ
“*Ene ḥayrün*”²¹³ diyen demde görin māyile tıynı
- 3) ‘ Azāzilüñ tezādına tabī‘ dür ḥased n’itsün

²¹³ “Allah, Sana emrettiğim halde, seni secdeden alıkoyan nedir? dedi, ‘Beni ateşten onu çamurdan yarattın, **ben ondan üstünüm**’ cevabını verdi.” (A’raf, 7/12).

Yeñemez ol tabî' atden tutuşan od yilini

4) Kılan şeytânı müstekbir hased-i nâr imiş bildüm
Görende Âdem'üñ nûrın muqaddes âb u gîlini

5) İşidüp doğru sözümi hasûdı yaħar niçün
Bükülüp kâmeti ğamdan dutar eliyile bilini

6) Şoruñ meclisde ğıbdetden hasûdı bî-ħaber niçün
Yiyüben cîfe-i ħalkı çıħar silini silini

7) Dönüp Nemrûd'a ceng ider hasedden Rabbine düşmen
Ĥafuñ virdüğine tutup gönülden kibr ile kîni

8) Ĥasûduñ cânını şokdı ilan 'aħreb kimi şoħar
Aña şancılmayan dirseñ karşırmagil inini

9) Ĥasûduñ dîni yoħ disem baña iy Gülşeni inan
Şınadum çünki küfrândur anuñ inkâr ile dîni

İÜ: 241b

1276.

Mef' ülü Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

1) Her kim ki dilin Rüşeni-çün başar eyler
Gün kimi doğup 'ayn-ı seħerden nazār eyler

2) 'Işık ile içen Rüşeni'den çeşm-i maħabbet
Günden daħi aydın dilini dîde-vār eyler

3) Gönlüm gözüme hem-dem oluban gice gündüz
Seyr ile nazardan yola girüp sefer eyler

- 4) T̄ayy kılubanu Rūṣenī' den eyler cihān
Aydın ilinüñ yollarını reh-güzer eyler
- 5) Seyr ile idüp seyr gön̄lüm naz̄ar ile
'İṣṣ ile nedür m̄ilini andan ğayr eyler
- 6) 'İṣṣ ile maḥabbet göz̄in ān ile ṣāndan
Bir yüzden iki veche rū irgürü kıranlar
- 7) Mihr ile gören Rūṣenī' den Aydın iline
Meh tābiṣini mihr ile devr-i ḳamer eyler
- 8) Mihr ile maḥabbetden iden 'ıṣṣ ile gön̄ül
Lezzet̄lenüben cānı daḫi mā-ḫazar eyler
- 9) Her kim ki maḥabbetden 'ıṣṣ ile zevḳin
Cānını aña virmek içün muḫtaṣar eyler
- 10) Şor Gülṣenī'ye Rūṣenī' den 'ıṣṣ u maḥabbet
Gön̄ül alalı cānına andan neler eyler

İÜ: 242b.

1277.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

- 1) Benem āl-i Neb̄inüñ bī-nevāsı
Ġan̄idür ol nevānuñ çün gedāsı
- 2) Çıḫarmadın ḳabāmı diñ ki n' idem
Aña girmez çü Selmān'un ' abāsı

- 3) H av aric r afiz i k al ile k ilin
İşitmek s unniye yoğdur rev ası
- 4) M ukerremd ur alup  al-i   ab adan
Giyen Selm an kimi z ahir lib ası
- 5) Seven  al ile aş h abın Nebin un n
Ma abbetden olur z evk u şaf ası
- 6) H av aric r afiz i şanur seven dem
   Aliyy ehl-i Nebin un m ukted ası
- 7) Rev afiz k or kimi s unni y uzini
G oremez g ozi yoğdur  un g oresi
- 8) Ta  aş ubdur t ur iden k al   k ili
Ta  aş ubdur k ılan hem k albi k ası
- 9) Ta  aş ubdur t ureden n a- a  işler
 amiyyet cehl oluban ibtid ası
- 10) Ta  aş ub ehlin un k alin işitme n
   m uhmel olanın yo  intih ası
- 11) H am akatden turur  alk a ta  aş ub
   ol derdün bulunmadı dev ası
- 12) G oren Aydın ilinde R uşeni 'yi
Bilür kimdür ol m lkn  reh-n m ası
- 13) İki    alemde kisvet G lşeni 'ye

Güneş kimi yiter rüşen-ziyâsı

IÜ: 243a.

1278.

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

- 1) Şataşdum ' ışka tâ ki didüm iy hay
Ne vech ile olursuñ di baña şey
- 2) Didi şābit vücūdam ' ayn iken ' ilm
İden şeydür vücūduma ' adem fey
- 3) Didüm feyüñ vücūdını ' ademden
Güneş kimi kılan zāhir nedür hey
- 4) Didi her ma' niden şūret vücūdın
' Ademden gösterür şey kimi her ney
- 5) Didüm zevķuñ beni ser-ħoşdan ebter
İdüpdür iy perī-rū içmedi mey
- 6) Selā'inler senüñ zevķüñle cāndan
Olur ķulına ķul Fağfūr' la key
- 7) Didi şorma maħabbet ķadar tıynı
Ki anı zevķ idendür ħikmet-i Ħay
- 8) Didüm zevķi müyesser olsa n' idem
Didi vir şevķ ile cānuñ payānı
- 9) Didüm virgil zekātuñ ben faķīre
Ki olam cūduñ ile Ħātem-i Ĥay

10) Didi var Rūṣenī'den iste feyzüm
Diyüp iy Gülṣenī zevk ile oḡ ḡay

İÜ: 243a.

1279.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1) Baña sensüz dirilmek ıztırarı

Olupdur iy perī bī-iḡtiyārī

2) Alupdur ḡasret ile intizaruñ

Tenümden cān kimi dilden ḡarārī

3) Dönübem ' andelībe zārınilen

Görelī bir nazār sen gül-' ızārī

4) Nedür hicrūñden özge bilemezem

Cehennemden beter cānumda nārī

5) Dileyüp vaṣluñı gül kimi n'idem

Tiken nisbet batar çün cāna ḡārī

6) Görenler ' ıṣṡuñ ile ḡālūmi dir

Budur terk eyleyen nāmūs u ' ārī

7) Nice bir işideler Gülṣenī'den

Senüñ-çün Rūṣenī derdiler zārī

İÜ: 243b.

1280.

Müstef' ilün Fe' ülün Müstef' ilün Fe' ülün

1) İy mihr ü mâhı hüsniñ yüzüñle alnuñ ağı
Ağ yüzde qara hâlün rüşen gözüm çerâğı

2) Gül-şende beñzedi gülün şararup suyısar
Qızarduğın görelden çehrende ol yañağı

3) Gözüm yüzün görelden kızıl delüye döndi
Anuñ için görünür başında lāle dağı

4) Görüben al yañağıñ beñzüm şararduğı dem
Bildüm ki şayru kılan oldur görende şağı

5) Mihrüñle tutuşan dil yanduralı revānum
Qomadı arıduban n'idem yürekde yağı

6) Nergis kimi gözüñi uyur şanur gören mest
Anuñ için bilemez yuğuda ol umağı

7) İy Gülşeniñ görelden Aydın ili ziyāsın
Bildüm ki Rüşeni'dür ol iqlimün çerâğı

İÜ: 244a.

MESNEVİ

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1) İy ezel ilen ebedi bir ehad
Varlığıña yoğ ezel ilen ebed
- 2) Sen var iken hod ebed ile ezel
Nirde idi iy ezel-i lem-yezel
- 3) Çün ebed ile ezeli vār iden
Çudret ile sensün eyā zü'l-menān
- 4) Evvel ezel saña göre ibtidā
Kim diyiser vaşf idüben iy Hudā
- 5) Evvele evvelsin eydün ad uran
Evvel ü āhir yoğ iken mā vü men
- 6) Evvel ezel zātuña nisbet iden
Zāhir ider cehlını sırken 'alen
- 7) İy ezeliden ezeli Hayy u Vedūd
Kim biliser gene vücuduñla būd
- 8) Evvel ezel zāhir iden kudretün
İki cihān birden iden hikmetün
- 9) Sāde vü zengin görinen mümkināt
Çudretünün hikmetidür kāyināt
- 10) Sen var iken yoğ idi gayru ehad

Anuñ için künhüni bilmez ehad

11) Varlıguñi yoħ ne bilür iy kadīm
Tā bilürem diye anı her ħakīm

12) ‘ Ayn-ı ‘ adem nice bile iy Vedūd
Neydügini künh ile senden vücūd

13) ‘ Aql-ı küllüñ dir ki irişmez aña
‘ Acz ile “*lā uħşī*”²¹⁴ didi Rabbine

14) Evvel ü āħir ezel ile ebed
Kudret ile ħikmetüñ iy ferd ehad

15) Evvel ezel vārıla yoħdan kadīm
‘ İlmüñ idi cüz küle iy ħay ‘ alīm

16) Ğayb ü şehādet saña bir yoğ var
İy ezeli ‘ ilm ile ħay gird-gār

17) Bilen ezel neydügini lem-yezel
‘ İlmüñ idi iy ezeliñden ezel

18) Ol ezelden ezeli evvelüñ
Neydügini bilmedi illā bilüñ

19) Yoħ ‘ ademe kudretüñ eyle vücūd
Virdüñ eyā kâdir ü ‘ alim vedūd

²¹⁴ “*Hakkındaki övgüleri sayamam, sen kendini övdüğün gibisin.*” (Müslim, Salat, 222).

- 20) Tā ki ola zāhir ezelle ebed
Evvel ü āhîr-şîfat iy ferd eḫad
- 21) Ḳudret ile ḫikmetüñ iy müste‘ân
Her ne ise ḫalk olan iki cihân
- 22) Biri iki ‘âlem iden ḳudretüñ
Zāhir iden bâtınımı ḫikmetüñ
- 23) Yoḫ ‘ademe kim viriser iy Vedūd
Ḳudretüñ er virmese ḫikmet vücūd
- 24) Bî-ciheti oldur iden şeş-cihet
Derk idemez ḫikmeti ma‘rifet
- 25) Evvel āhîr görinen ḫikmetüñ
Bâtınımı zāhir iden ḳudretüñ
- 26) Saña göre evvel ü āhîr zamân
Var diyenüñ cehli güneşden ‘ayân
- 27) Evvel ü āhîr-şîfatuñ iy ‘alîm
Zātuña nisbet ezeli hem ḳadîm
- 28) Zāhir iden bâtınımı şân ile
Vaşfila zātuñdur anı kim bile
- 29) Kim idiser ‘ilm ile ma‘lûm anı
Bes ki o dir derk-i ‘uḳûldan seni
- 30) Evvel ü āhîr gelüben gidenüñ

Derkidürür müşkil-i Һalsüz anuñ

31) Gülşeni'nüñ müşkili hem iy 'alim
Һal sözün oldur ezeliiden Һadim

32) Rüşeni'den işidürem iy ehad
Zātuña nisbet yoҺ ezelle ebed

İÜ: 12a.

TUYUĞLAR

1.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Her kimüñ kim keşreti vaḥdet ola

Şūrete ma' nīden ol ḳudret ola

Ādem oldur ma' nīden şūret olup

Cüz ü küllden vech ile fiṭrat ola

IÜ: 8b.

2.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

İşidürseñ ögüdüm budur saña

İlme düriş cehd ile öñdin soña

Hem-dem olma cāhil ile bir nefes

Gevden olur çün uyan bir dem aña

IÜ: 8b.

3.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Dileseñ bulmaḡ ḳararı 'ıṣḳıla

Bī-ḳarār ol girüben cāndan bile

Şerḡ idüp şadruñ revān-ı dilüñi

Görüp andan 'ıṣḳ-ı cānun vir bile

IÜ: 8b.

4.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

'Āḳıluñ düşmanlıḡı yegdür saña

Dostlıḡından aḡmaḳuñ öñdin soña

Ögüdüm budur saña işid sözüm

Dost ise düşmen bil anı özüñe

IÜ: 8b.

5.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

‘Işķ imiř Sīmurġ-1 cān dil kūh-1 Ķāf

Dileseñ bulmaĥ anı dil ķıl ıavāf

‘Işķı bil ‘Anķā ki bilinmez nedür

Oĥunan Ķur’ān’da oldur ķāf ķāf

AE: 77b.

MURABBÂ

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

İşit cāndan sözüñ ' ışkuñ dilince
Göñül dosta giderem gel bilemce
Düşüp ' ışkuñ yolına ben ölünce
Göñül dosta giderem gel bilemce

N'idem benlik beni yoldan koyupdur

Oyalandurubanu aldayupdur
Şalup benlik haçan bunu deyipdür
Göñül dosta giderem gel bilemce

Girelden yola gidipdür kararum
Taħammül koymayuban intizārum
Anuñ-çün terk iderem tā ki varum
Göñül dosta giderem gel bilemce

İşit ' aşık nedür ' ışkuñ dilinden
Çü hall ider o dil dil müşkilinden
Budur söz çılmadan ' ışkuñ yolından
Göñül dosta giderem gel bilemce

İşitdüm gayretinden gayrına yār
Dilemez görsede gayretle dīdār
Şalup gayr olanuñ andan aña var
Göñül dosta giderem gel bilemce

Düşüp Aydın ili yolına cāndan
Dilerem kırtulam tire vaṭandan
Kaçup yolum urucı mā vü menden

Göñül dosta giderem gel bilemce

Güneşden bahtlu rüşen maķāma
Ziyādan aydın ol dārü's-selāma
Ol ay aydınlığı bedrü't-temāma
Göñül dosta giderem gel bilemce

Göreldeñ beni ben sūz-ı revāndan
İtirüp bulmazam özümü andan
İşidürem bunu ben bu sözümdeñ
Göñül dosta giderem gel bilemce

Baña hayret viren bensüz revāndur
Beden kimi dir aña çün cāna cāndur
‘Ayāñ didükleri sırr-ı nihāndur
Göñül dosta giderem gel bilemce

Açan gözini cāndan görür anı
Bu göz görmez çü kûrdur ol revānı
Direm görmek için ol cān-ı cānı
Göñül dosta giderem gel bilemce

İşit it Gülşenī cāndan sözümü
Açalı Rüşenī andan gözümü
Görüp direm revāndan ben özümü
Göñül dosta giderem gel bilemce

İÜ: 182b.

SONUÇ

İbrahim Gülşenî tasavvuf tarihimiz içerisinde oldukça önemli bir şahsiyettir. Yaşadığı dönemde tasavvufî düşünceleri ve öncüsü olduğu Gülşenîlik tarikatı vasıtasıyla etrafında oldukça geniş bir halka oluşturabilmiştir. Onun yaşamında Aydınlı Dede Ömer Ruşenî'nin ehemmiyetli bir yeri vardır. Tasavvufî gelenek içerisinde şeyh-mürîd ilişkisi oldukça önemlidir. Çünkü mürîd gideceği zorlu bir yolda azığını ve ışığını şeyhinin feyziyle elde edeceğini düşünmektedir. Bu sebeple de şeyhlerine karşı ciddi bir muhabbet ve saygı gösterirler. Ancak şeyhe karşı duyulan bu derin saygı İbrahim Gülşenî'de diğer mutasavvıf şairlere göre oldukça farklıdır. Nitekim geleneğe göre oldukça hacimli sayılacak olan Divan'ındaki şiirlerin neredeyse tamamının mahlas beyitlerinde kendi ismini zikrederken şeyhinin de ismini anmaktan geri durmamıştır. Aslında bu çok da alışılmış bir durum değildir, bu yönüyle İbrahim Gülşenî bir noktada Mevlana Celaleddin Rumî'yi andırmaktadır ki o da şiirlerinin mahlas kısmında “Şems” ismini anmayı ihmal etmez.

Türk tasavvuf düşüncesini derinden etkileyen bazı isimler vardır. Bu isimlerin başında ise Yunus Emre ve Seyyid Nesimî gelmektedir. Yunus Emre sahip olduğu geniş insan sevgisiyle adeta asırlardan bu yana etkisini hiç kaybetmeden insanlığa hoşgörü mesajları vermektedir. İbrahim Gülşenî de Yunus Emre'deki bu hoşgörü anlayışına umursamaz kalmamış ve onun görüşlerinden etkilenmiştir. İbrahim Gülşenî'deki Yunus Emre etkisini öncelikle ona bir nevi nazire bağlamında yazdığı şiirleri üzerinden görebiliriz. Fakat bu etki onun sadece şiirlerinde kalmamıştır. Bazen bir şairin şiirindeki düşünceleriyle gerçek yaşamdaki eylemleri birbirinden çok farklı olabilir. Ancak İbrahim Gülşenî'de durum böyle değildir. O, yaşadığı dönemde belki de bu hoşgörüsü nedeniyle dergahından kimseyi geri çevirmemiştir. Bu da zamanla etrafında çok farklı meşrepten insanların bulunmasına yol açmıştır. Etrafındaki bu farklı insan prototipleri nedeniyle İbrahim Gülşenî pek çok eleştiri ve takibata maruz kalmıştır. Bir de tasavvuftan pek hazzetmeyen idarecilerin varlığı da onun için bazı sıkıntılı hadiselerin yaşanmasına sebebiyet vermiştir.

İbrahim Gülşenî her ne kadar bir mutasavvıf ve şair kimliği ile bilinse de yaşadığı dönemde bazı siyasi hadiselerden kendisi istemese dahi uzak kalamamıştır. Mısır'da yaşadığı dönemde Batınîlik ve isyan çıkaracağı söylentileri üzerine İstanbul'a çağırılmıştır ancak bu iddiaların asılsız olduğu anlaşılınca da Mısır'a geri

dönmüştür. Her ne kadar bu iddialardan o gün için temize çıkmış olsa da özellikle Batınîlik iddiaları kolay kolay yakasını bırakmamıştır. Çalışmamızın önemi de aslında burada ortaya çıkmaktadır. Şöyle ki İbrahim Gülşenî'nin bu eseri üzerinden onun düşünce dünyasını okumak da mümkün olacak belki asırlardır hakkında süregelen iddiaların da önü kesilmiş olacaktır. Divan'ındaki bu şiirlere bakıldığı zaman ehl-i sünnet inancı etrafında oluşturulan, sanat göstermekten ziyade tasavvuf öğretilerini etrafındakilere yayma amacıyla yazılmış mistik bir duyuş ve düşünüşe sahip şiirler olduğu görülecektir.

Edebiyatın hangi türünde olursa olsun bir eserde mesaj verme kaygısı güdülürse ister istemez sanatsal yönlerde bazı zayıflamalar görülecektir. Zira amaç sanat gösterme kaygısından ziyade mesajını okuyucuya iletebilmektir. İbrahim Gülşenî'nin eseri de bu bağlamda ele alınacak olursa, öncelikli amacının mesajın verilmesi olduğu açıktır. Her ne kadar amaç, sanat göstermek olmasa da İbrahim Gülşenî şiirin temel gerekliliklerini hakkıyla yerine getirmekten de geri durmamıştır. Bunu öncelikle vezni kullanmasında görebiliriz, yaklaşık bin üç yüz adet şiirinde vezne ilişkin kusurları oldukça makul düzeydedir. Yine ses tekrarlarında da aynı özeni göstermiştir.

İbrahim Gülşenî Divan'ına bakıldığı zaman oldukça üretken bir şair ile karşılaşmaktayız. Hacimsel olarak Divan'ının bu kadar geniş olmasının sebebi kanaatimizce sürekli mesaj verme ve tasavvufi düşünceyi yoğun bir şekilde yayma gayesinde olmasındandır. Yine bu husustaki bir diğer görüşümüz de Mevlana Celaleddin Rumî'nin oldukça geniş hacimli eserlerini kendisine örnek almasıdır. Zaten ilgili literatürde Gülşenîlik ve Mevlevîlik arasında yakın bir bağın bulunduğu pek çok yerde zikredilmektedir. Sonuç olarak hacminin genişliği itibariyle bugüne kadar üzerinde bütünlüklü bir çalışma yapılmamış olan İbrahim Gülşenî Divanı'nın özelde İbrahim Gülşenî ve Gülşenîliği genelde ise Türk tasavvuf anlayışını daha iyi anlama ve anlamlandırabilme hususunda faydalı olacağını düşünmekteyiz.

KAYNAKÇA

- A.E. Afifi. (1975), *Muhiddin İbnü'l Arabî'nin Tasavvuf Felsefesi*, (Çev: Mehmet Dağ.) Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara.
- Adak, A. (2011). “Mevlevîliğin Kuruluş Dönemi (XVI. Yüzyıl) Gülşenî Şairler Üzerindeki Etkisi: İbrâhîm Gülşenî, Usûlî ve Za'fî Örneği”. *Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi (SAUIFD)*, 13(24), 143-155.
- Akarpınar, R. Bahar, (2004), “Sûfî Kültüründe Sembollerin Yeri ve Önemi Hakkında Bir Deneme”, *Türkbilig Türkoloji Araştırmaları*, S. 7, Ankara.
- Akay, M. (1996). “İbrahim Gülşenî'nin Dîvânı: Metin-Dil Hususiyetleri-Sözlük”. *Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Konya
- Akder, N. (1970), “*Gülşenîlik*”, Türk Ansiklopedisi, Ankara.
- Aydın, M. S. (1986), “Allah'ın Varlığına İnanmanın Akliliği” *İslami Araştırmalar Dergisi* Ekim. S.2.
- Aydın, M. (1987), *Din Felsefesi*, DEÜ Yayınları, İzmir.
- Ayverdi, S. (1977). *Türk Tarihinde Osmanlı Asırları*, I-III, Damla Yayınları, İstanbul.
- Azamat, N. (2000). “*İbrâhîm Gülşenî*”, İslam Ansiklopedisi, C. 21, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, s. 304.
- Banarlı, N. (1971), Resimli *Türk Edebiyatı Tarihi*, I-II, MEB Devlet Kitapları, İstanbul.
- Beysanoğlu, Ş. (1979). “*Gülşenî İbrâhîm*” Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, III. İstanbul.
- Cilacı, O. (2001). *Dinler ve İnançlar Terminolojisi*, Damla Yayınları, İstanbul.
- Demirci, M. (1988), Tasavvuf ve Sanat, *KAM, Nisan 1988*, yıl 17, sa 2,

- Demirci, M. (1997). *Yûnus Emre'de İlâhî Aşk ve İnsan Sevgisi*. Kubbealtı Neşriyatı.
- Demirci, M. (1997) *Mevlânâ'dan Düşünceler*, Akademi Kitapevi, İzmir.
- Düzdağ, M. E., & ibn Muḥammad, A. A. S. M. (1998). *Seyhülislâm Ebussu'ûd Efendi'nin fetvalarına göre Kanunî devrinde Osmanlı hayatı* (Vol. 7). Şûle Yayınları. İstanbul.
- El-Hulvî, M. C. (1993), *Lemezât-ı Hulvîyye ez Lemeât-ı Ulviyye*, (Yay. Haz. Serhan Tayşi), MÜİF Vakfı Yayınları. İstanbul.
- Erdem, H. (1990), *Panteizm ve Vahdet-i Vücut Mukayesesi*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Gölpınarlı, A. (1953). *Nesîmî- Usûlî-Ruhî (Hayatı, Sanatı, Şiirleri)*, Varlık Yayınları, İstanbul.
- Gülşenî, İ. (940/1534), *Pend-Name*, Süleymaniye Kitap, Hacı Mahmud, No:1042.
- İnançer, Ö. T. (1994). “Zikir Usulü ve Musiki”, *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi*, C. II, s. 122.
- İsen, M. (2010). “Divan Şairlerinin Tasavvuf ve Tarikat İlişkileri”. *Tezkireden Biyografiye*. Kapı Yayınları, İstanbul.
- Kara, M. (1990). *Din Hayat Sanat Açısından Tekkeler ve Zaviyeler*, Dergah Yayınları, İstanbul.
- Keklik, N. (1987). *Mevlânâ'da Metafor Yoluyla Felsefe. Felsefe Arkivi*, (26).
- Kılıç, R. (2004). “Osmanlı Devleti'nde Gülşenî Tarikatı (*Genel Bir Yaklaşım Denemesi*)”, *Hacettepe Üniversitesi, Tarih Bölümü*, s:210-219.
- Kılıç, R. (2004). *Osmanlı Devleti'nde Gülşenî Tarikatı (Genel Bir Yaklaşım Denemesi)*.
<https://dspace.ankara.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/20.500.12575/64306/14648.pdf?sequence=1&isAllowed=y.22.12.2020>

Konur, H. (1998). İbrâhim Gülşenî, (Hayatı, Eserleri, Görüşleri), *Doktora Tezi.Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlam Bilimleri Anabilim Dalı*. İzmir.

Konur, H. (2000). *İbrâhim Gülşenî; Hayatı, Eserleri, Tarikatı*, İnsan Yayınları, İstanbul.

Macit, M. (2012). “Osmanlı Kültür ve Sanatında İbrahim Gülşenî'nin İşlevi”, *Bilig Dergisi*, 2012, No: 60, ss. 193-214.

Muhyi-yi Gülşenî (1982). *Menâkıb-ı İbrahim-i Gülşenî* (Yay. Haz. Tahsin Yazıcı), TTK Yayınları. Ankara.

Ocak, A. Y. (1992). *Kültür Tarihi Kaynağı Olarak Menâkıbnâmeler: Metodolojik Bir Yaklaşım* (Vol. 140). Türk Tarih Kurumu Basımevi.Ankara.

Ocak, A. Y. (1996). “Bir XIII. Yüzyıl Mutasavvıfı ve Sufisi Olarak Mevlânâ Celaleddin-i Rumî”, *SÜ. IV. Mevlânâ Kongresi Tebliğleri*, Konya, 142-143; Türk Sufiliğine Bakışlar. İstanbul.

Pakalın, M. Z. (1993). *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, I-III. MEB Yayınları. İstanbul.

Popovic, A. (1995). *Balkanlarda İslam*. İnsan Yayınları. İstanbul

Sinsoysal, B. (2017). “İbrahim Gülşenî'nin Türkçe Divanındaki Tasavvufi Kavramlar Üzerine Bir İnceleme”, *ESOGÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsü*. Eskişehir.

Smith, M. (1991) *Bir Kadın Sufî: Rabia*, (çev: Özlem Eraydın), İnsan Yayınları, İstanbul.

Sümer, F. (1976). *Safavî Devleti'nin Kuruluş ve Gelişmesinde Anadolu Türkmenlerinin Rolü*. Enstitü Yayınları, Ankara.

Sümer, F. (1992). *Oğuzlar (Türkmenler): Tarihleri, Boy Teşkilatı, Destanları*. Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı. İstanbul.

Şemlelîzâde Ahmed Gülşenî, (1982), *Şîve-i Tarîkat-ı Gülşenîyye*, (haz. Tahsin Yazıcı), TTK Yayınları, Ankara.

- Uçman, A. (1986), XVI. YY'da Tekke Şiiri, Büyük Türk Klasikleri, İstanbul.
- Uludağ, S. (1991). *Tasavvuf terimleri sözlüğü* (Vol. 45). Marifet Yayınları. İstanbul.
- Uzun, M. (1994). Dede Ömer Rüşenî. *DİA, İstanbul, c, 9, 81-83.*
- Uzunçarşılı, İ. H. (1984). *Anadolu beylikleri ve Akkoyunlu, Karakoyunlu devletleri.* Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.
- Vassâf, H. (1995), *Tomâr-ı Turuk-ı Aliyye'den Halvetiyye*, (Yay. Haz. İrfan Gündüz), İstanbul.
- Yazıcı, T. (1951), *Şeyh İbrahîm-i Gülşenî, Hayatı, Eserleri ve Tarikatı*, DTCF Dr. Tezi. Ankara.
- Yılmaz, M. (2013). *Kültürümüzde Ayet ve Hadisler – Ansiklopedik Sözlük*, Kesit Yayınları, İstanbul.
- Yinanç, M. H. (1997). Diyarbakır. *İslam Ansiklopedisi*, 601-626.